

Redactori responsabili:

Acad. Marius Sala

Andrei Avram
membru corespondent al Academiei Române

Responsabil de volum:

Doru Mihăescu

Redactori:

Iuliana Chiricu, Ștefan Colceriu, Bogdan Cristea, Doina Doroftei, Ion Giurgea, Doru Mihăescu,
Alexandra Moraru, Cristian Moroianu, Carmen Vasile, Laura Vasiliu

Comisia de revizie:

Ștefan Colceriu, Doina Doroftei, I. Fischer, Ion Giurgea, Iulia Mărgărit, Doru Mihăescu,
Alexandra Moraru, Cristian Moroianu, Carmen Vasile, Laura Vasiliu

În faza inițială, au colaborat: Eugenia Contraș, Vladimir Drimba, Mihai Mitu, Virgil Nestorescu, Liviu Onu, Aurora Peșan, Ion Robciuc, Emil Suciuc, Oana Uță Bărbulescu (București); Ioana Anghel, Vasile Breban, Elena Comșulea, Doina Grecu, Bogdan Harhătă, Rodica Marian, Ion Mării, Mircea Minică, A. Mira, Petru Neiescu, Felicia Șerban, Valentina Șerban, Sabina Teiuș (Cluj-Napoca); Maria Sitaru, Ionel Stan, Rodica Suflețel, Gabriela Șerban (Timișoara).

II 33.124

ACADEMIA ROMÂNĂ
Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”

DICTIONARUL ETIMOLOGIC
AL LIMBII ROMÂNE

(DELR)

Volumul I

A–B

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ
„IORGU IORDAN – AL. ROSETTI”
BIBLIOTECA CĂMIN NR. 32.333

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

București, 2011

Copyright © Editura Academiei Române, 2011.
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii.

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
Calea 13 Septembrie, nr. 13, Sector 5
050711, București, România
Tel: 4021-318 81 46, 4021-318 81 06
Fax: 4021-318 24 44
E-mail: edacad@ear.ro
Adresa web: www.ear.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ "Iorgu Iordan – Al. Rosetti"
(București)

Dicționarul etimologic al limbii române / Institutul de Lingvistică
"Iorgu Iordan - Al. Rosetti" București, red. responsabili : acad. Marius Sala,
Andrei Avram. - București : Editura Academiei Române, 2011 -

vol.

ISBN 978-973-27-2089-9

Vol. 1. : (A-B). - 2011. - ISBN 978-973-27-2090-5

I. Sala, Marius (coord.)

II. Avram, Andrei (coord.)

81'374.2:811.135.1'373.6=135.1

81'374.4=135.1

Redactor: Adriana GRECU
Tehnoredactor: Cătălina RADU
Coperta: Mariana ȘERBĂNESCU

Bun de tipar: 14.10.2011. Format: 16 / 70 × 100.

Coli de tipar: 32,5.

C.Z. pentru biblioteci mari: 459 – 321.2 = 59

C.Z. pentru biblioteci mici: 459

PREFAȚĂ

Academia Română și-a propus încă de la înființarea ei, în urmă cu 145 de ani, să realizeze o serie de opere prin care să se stabilească normele ortografice și gramaticale ale limbii noastre naționale, precum și să elaboreze un dicționar general al limbii române. De-a lungul anilor s-au publicat, sub auspiciile acestui înalt for științific, diverse lucrări cu caracter ortografic, ilustrând evoluția normelor în acest domeniu; ultima dintre ele, *Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, a apărut în 2005. În timp s-au elaborat, de asemenea, câteva gramatici academice, realizate în concordanță cu dezvoltările teoretice și metodologice ale perioadei în care au apărut, între care se remarcă *Gramatica limbii române* (volumul I, *Morfologia*, volumul al II-lea, *Sintaxa*), cunoscută sub numele de *Gramatica Academiei* (1954, ediția a II-a, 1963), *Gramatica limbii române* (volumul I, *Cuvântul*, volumul al II-lea, *Enunțul*) publicată în 2005 (tiraj nou, 2008), ultima versiune modernizată fiind *Gramatica de bază a limbii române* (2010). Tot în 2010 a fost publicat ultimul volum din cele 37 ale dicționarului academic inițiat de S. Pușcariu la începutul secolului trecut (seria *DA*) și continuat în institutele de lingvistică din București, Cluj și Iași (seria *DLR*).

Academia Română a fost însă întotdeauna preocupată și de descrierea lexicului limbii române sub aspect etimologic. Primele trei încercări de elaborare a unor dicționare etimologice ale limbii române au văzut lumina tiparului în străinătate: A. de Cihac (1870–1879), A. Ciorănescu (1958–1966), N. Raevskij și M. Gabinskij (1978). Dintre acestea se detașează lucrarea lui A. Ciorănescu prin bogăția listei de cuvinte luate în discuție. Informații etimologice despre cuvintele românești există și în diverse dicționare. Cele mai ample se găsesc în dicționarul cu caracter enciclopedic al lui B. P. Hasdeu (1885–1893), care se oprește însă, din păcate, la cuvântul *bărbat*. Urmează *Dicționarul limbii române* redactat de echipa lui S. Pușcariu (1907–1949), care oferă, de asemenea, bogate informații etimologice. Bune soluții etimologice găsim și în dicționarul lui I.-A. Candrea (1926–1931), în dicționarul lui H. Tiktin (1903–1925) și în dicționarul universal al lui L. Șăineanu (1896, apărut în mai multe ediții). În prezent, pentru informații primare este folosit și DEX-ul. Există trei dicționare etimologice speciale, consacrate numai unor straturi etimologice; pentru elementele latine, se poate consulta dicționarul lui S. Pușcariu (1905), precum și cel semnat de I.-A. Candrea și Ov. Densusianu (1907–1914), care se oprește la verbul (*a*) *putea*, iar pentru elementele maghiare avem dicționarul lui L. Tamás (1966).

În ultimii ani, au fost lansate câteva proiecte: J. Hubschmid – R. Rohr (1979), I. Coteanu (1983) și cel prezentat de mine în volumul omagial M. Pfister (1997), dar niciunul nu a fost dus la bun sfârșit, ceea ce l-a determinat pe O. Winkelmann să declare (în 1988) că realizarea unui dicționar etimologic al românei este un „deziderat”. Ultima propunere, cea formulată în 1997, n-a putut fi realizată din diverse motive obiective; am reușit să publicăm însă seria

de lucrări „Etymologica”, având 28 de titluri. Am ajuns la o nouă formă a proiectului, renunțând, nu fără regrete, la istoricul diverselor etimologii, care figurează în dicționarele romanice monumentale.

În faza inițială, au colaborat: Eugenia Contraș, Vladimir Drimba, Mihai Mitu, Virgil Nestorescu, Liviu Onu, Aurora Pețan, Ion Robciuc, Emil Suciu, Oana Uță Bărbulescu (București); Ioana Anghel, Vasile Breban, Elena Comșulea, Doina Grecu, Bogdan Harhătă, Rodica Marian, Ion Mării, Mircea Minică, A. Mira, Petru Neiescu, Felicia Șerban, Valentina Șerban, Sabina Teiuș (Cluj-Napoca); Maria Sitaru, Ionel Stan, Rodica Suflețel, Gabriela Șerban (Timișoara). Redactarea finală a fost asigurată de: Iuliana Chiricu, Ștefan Colceriu, Bogdan Cristea, Doina Doroftei, Ion Giurgea, Doru Mihăescu, Alexandra Moraru, Cristian Moroianu, Carmen Vasile, Laura Vasiliu. Comisia de revizie, condusă inițial de mine și de Andrei Avram, corector responsabil al lucrării, a reținut cu precădere etimologiile acceptate sau acceptabile din dicționarele de referință. Din această comisie au făcut parte Ștefan Colceriu, Doina Doroftei, I. Fischer, Ion Giurgea, Iulia Mărgărit, Doru Mihăescu, Alexandra Moraru, Cristian Moroianu, Carmen Vasile, Laura Vasiliu.

Îmi exprim speranța că această nouă încercare va reuși să transforme un „deziderat” în realitate.

Marius Sala

STRUCTURA DELR. MOTIVAREA PRINCIPALELOR OPȚIUNI LEXICOGRAFICE ȘI ETIMOLOGICE

DELR. CHESTIUNI GENERALE

Dicționarul etimologic al limbii române a fost conceput, indiferent de colectivele care au lucrat, de-a lungul timpului, la el, ca o operă lexicografică, în măsura posibilului, completă și modernă. Acesta va cuprinde toate cuvintele atestate în principalul dicționar explicativ al limbii noastre (DEX) și în dicționarul-tezaur al limbii române recent încheiat (DLR), fiind un dicționar modern prin viziune și prin structură. Este, în același timp, un dicționar etimologic în mare parte diferit de toate cele apărute anterior, preluând de la acestea calitățile care le-au făcut să fie considerate reprezentative pentru lexicografia românească: se aseamănă cu DA-ul prin traducerea sensului sau sensurilor cuvântului-titlu în limba franceză, prin indicarea corespondentelor moștenite în dialectele sud-dunărene și în limbile romanice-surori și prin promovarea etimologiei multiple externe; este deschis la noutăți lexicale, după modelul lui CADE și, desigur, al DEX-ului; cuprinde cuvinte din toate straturile limbii, de la cele vechi și dialectale până la cele recente, atestate în dicționarele consultate, așa cum a făcut Tiktin în dicționarul său și, ulterior, cum s-a făcut în DLR, cu precizarea primelor atestări, inclusiv la componentele familiilor lexicale. În plus, dicționarul evaluează critic etimologiile anterioare, dă prioritate soluțiilor de tip mixt, acceptă criteriul originii multiple interne și indică, acolo unde este posibil, mijloacele analogice de creare a noi cuvinte.

Acest prim volum al dicționarului etimologic academic este, în același timp, o operă foarte dificilă, care presupune o responsabilitate majoră pentru mentorii, coordonatorii și autorii ei, cel puțin din două motive: pe de o parte, presupune stabilirea cât mai clară a normelor de alcătuire a dicționarului, cu o bază științifică asumată, norme care vor fi respectate pe tot parcursul elaborării sale; pe de altă parte, trebuie să reprezinte, după părerea noastră, stadiul actual al cercetării etimologice din lingvistica românească sincronă și diacronică, să preia de la celelalte dicționare, structural și științific, ceea ce au mai bun și să prezinte, totodată, rezultatele cercetărilor realizate de etimologii români de la Bogdan Petriceicu Hasdeu încoace. Este o întreprindere dificilă, dar realizabilă numai în măsura în care vor colabora la ea oameni bine pregătiți, riguroși și pasionați de ceea ce fac.

STRUCTURA GENERALĂ A DELR-ULUI

Dicționarul înregistrează unitățile lexicale existente în DA, CADE, SDLR, DEX și DLR, folosindu-se, suplimentar, în prezentarea etimologiilor, de soluțiile propuse de majoritatea dicționarelor românești de referință (LB, HEM, CDDR, TDRG, LM, CDDE, PEW, CDER, LTR, DN etc.), explicative, enciclopedice și etimologice. Alături de acestea, au fost folosite și citate, mai ales în cazul cuvintelor cu origine controversată, soluțiile propuse de marii noștri lingviști și de specialiștii recunoscuți în studierea diverselor limbi și culturi înconjurătoare, dintre care cităm numai câțiva: B.P. Hasdeu, Lazăr Șăineanu, Al. Philippide,

Ion-Aurel Candrea, Sextil Pușcariu, Ovid Densusianu, G. Giuglea, Al. Graur, W. Meyer-Lübke, Lajos Tamás, Iorgu Iordan, I.I. Russu, Cicerone Poghirc, I. Fischer, Th. Hristea, G. Mihăilă, Gr. Brâncuș, Andrei Avram, Marius Sala, E. Suci, N.A. Ursu.

Opțiunea stabilirii corpusului pe baza unui număr limitat de dicționare este, desigur, discutabilă. Cert este, însă, că oricare ar fi fost, cel puțin pentru început, dicționarele propuse pentru corpus, acestea nu sunt – și nu pot fi, în mod obiectiv – exhaustive, nu pot oferi atestări lexicografice pentru toate cuvintele care există sau care pot exista într-o limbă vie, supusă permanent schimbărilor și înnoirilor. Corpusul ales este, în consecință, stabilit convențional și asumat de către autori. Forma cuvântului-titlu este cea din DA și din DEX, iar de la litera D va fi aceeași cu cea propusă în DLR, ajuns în sfârșit la final. În situațiile în care există neconcordanțe sau ezitări între variante de diverse feluri, a fost preluată forma din DOOM², iar în cazul unor cuvinte neînregistrate în DOOM², s-a făcut apel la criteriile etimologice științifice.

Intrările sunt de trei feluri: unități lexicale (radicale și analizabile), unități afixale (prefixe) și unități afixoidale (prefixoide). Unitățile lexicale considerate intrări prezintă, convențional sau/și pe baza unor criterii științifice, următoarele trăsături: a) primează variantele literare actuale în defavoarea celor etimologice, dacă acestea din urmă sunt învechite sau cu răspândire limitată (spre ex., *acoperi*, vb., în loc de *coperi*, id.); b) primează gradul de cunoaștere și de folosire a cuvântului în defavoarea primei atestări, ca și gradul de actualitate referențială (spre ex., *abandona*, vb., în loc de *abandon*, s.n.; *ambuteiaj*, s.n., în loc de *ambuteia*, vb.; *bombarda*, vb., în loc de *bombardă*, s.f. etc.).

Unitățile lexicale considerate intrări sunt, în majoritatea cazurilor, cuvinte radicale. În categoria intrărilor (semi)analizabile se încadrează următoarele situații posibile:

a) împrumuturile care sunt derivate exclusiv în limba sau limbile de origine, nu și în limba română, și care sunt, prin raportare la componentele familiei lor lexicale, mai cunoscute și mai frecvente (spre ex., *abraziune*, s.f., comparativ cu *abrazare*, *abraziv* și *abrazor*; *acetic*, adj., comparativ cu *acetat*, *acetifica*, *acetyl*, *acetic*, *acetic*, *acetic* etc.);

b) împrumuturile care sunt compuse în limba sau limbile de origine și ale căror componente principale nu au corespondente lexicale în limba română (spre ex., *acrocefal*, adj., *acrolit*, s.n., *acromegalie*, s.f., *acromicrie*, s.f., *acropolă*, s.f., *acrostol*, s.n. etc.; *acvaforte*, s.f., *acvanaut*, s.m., *acvatintă*, s.f., *acvatipie*, s.f. etc.). Compusele ale căror componente au corespondente lexicale în limba română, dar la care accentul semantic este pus pe elementul de compunere savantă, au fost considerate, convențional, cuvinte-titlu, pentru menținerea unei relative unități la nivelul formantului: spre ex. *acrofobie*, s.f., *acromanie*, s.f., *acrospor*, s.m., *acrostih*, s.n. etc. Dacă elementul de compunere savantă are un corespondent lexical, atunci este considerat cuvânt-intrare, cu propria lui familie lexicală (spre ex., *amper*, s.m., cu familia alcătuită din: *amperaj*, *ampermetru*, *amperometru*, *amper-spiră*, *kiloamper*, *kiloampermetru*, *microamper*, *microampermetru* etc.);

c) compusele savante analizabile construite, în limba sau limbile de origine, prin atașarea unor prefixoide la baze lexicale comune și, în consecință, foarte productive (spre ex., *-fobie*, *-form*, *-gen*, *-grafie*, *-manie* etc.). Argumentele unei asemenea opțiuni lexicografice, care „contrazice” regula generală, sunt evitarea alcătuirii unor familii lexicologice disproporționate ca dimensiuni și, în același timp, menținerea unui echilibru structural: ar părea ciudat, spre ex., ca *anglofilie* și *anglomanie* să fie trecute primul la litera *a* (*filie* nu are corespondent lexical), iar al doilea la *m* (s.v. *manie*), *aerogramă* să apară la litera *a*, iar *aerografie* la *g*, *aerologie* la *a*, iar *aerometru* la *m* etc.;

d) adaptările analogice ale împrumuturilor analizabile din latină și/sau din limbile romanice (spre ex., verbele *abjudeca*, *absorbi*, *abține*, *adjudeca*, *atrage* etc.). Am apelat la această soluție în primul rând pentru că, de obicei, asemenea adaptări analogice devin, la rândul lor, baze derivative foarte prolifiche, ceea ce face dificilă gruparea tuturor componentelor într-o singură familie lexicală. De asemenea, am considerat intrări separate cuvintele neologice care, deși adaptate formal după un radical vechi existent în limbă, nu au nimic în comun cu acesta din punct de vedere semantic (spre ex., *afloriment* s.n. „loc unde apar la suprafața pământului rocile sau mineralele, deschidere geologică” < fr. *aflouement*, infl. de *floare*; *anrocament* s.n. „îngrămădire de bolovani, de piatră, de beton etc., care formează platforme de întărire, diguri etc.” < fr. *enrochement*, infl. de *rocă*);

e) cuvintele moștenite din etimoane latinești cu aspect analizabil în limba de origine (derivate), deși au în română corespondente radicale, de asemenea moștenite (spre ex., *abate*, vb., este, ca și *bate*, cuvânt-intrare; la fel *adormi* vs. *dormi*, *aține* vs. *ține*, *apune* vs. *pune*, *alunga* vs. *lung*, *atare* vs. *tare*, *îmbrăca* vs. *brace* etc.). Pentru a se pune, totuși, în evidență legătura etimologică dintre cele două cuvinte, la sfârșitul fiecărui articol se face trimitere, prin *cf.*, de la unul la celălalt (a se vedea, mai jos, exemplul lui *abate*², vb.). În interiorul familiilor lexicale ale cuvintelor moștenite sunt incluse și situațiile de dublă posibilitate etimologică: un cuvânt vechi cu aspect analizabil poate fi o creație internă de la o bază moștenită și/sau o formă, la rândul ei, moștenită.

După modelul dicționarelor istorice din principalele limbi europene (*Dictionnaire historique de la langue française*, coordonat de Alain Rey, *Dizionario etimologico della lingua italiana*, de Manlio Cortelazzo și Paolo Zolli, pentru a nu cita decât două exemple) și după modelul DA-ului și al lui CDDE (pentru cuvintele moștenite), DELR este structurat pe cuiburi lexicale, fapt care arată caracterul derivativ al limbii noastre și pune în evidență relațiile complexe existente la nivelul formării cuvintelor, atracțiile și suprapunerile lexicale, fenomenele de analogie, aspectele variate ale calcului lingvistic etc. Sunt mai multe categorii de familii lexicale, în funcție de originea cuvântului-bază, toate concepute în sens larg:

a) familii ale cuvintelor moștenite, care cuprind, pe lângă creațiile interne, împrumuturi analizabile și anumite tipuri de calc;

b) familii ale cuvintelor autohtone și ale împrumuturilor vechi și populare, alcătuite, de regulă, din creații interne de diferite tipuri (derivate, compuse, obținute prin contaminare etc.);

c) familii ale împrumuturilor culturale moderne, care sunt formate, în mod firesc, pe de o parte, din creații interne și mixte (calcuri de structură) de la cuvântul-bază, pe de altă parte, din împrumuturi analizabile și semianalizabile construite, în limbile de origine, în jurul cuvântului considerat bază.

În consecință, familiile lexicale, grupate în jurul unui cuvânt-bază, în măsura posibilului radical, au un caracter de regulă eterogen. Exemplele care urmează arată concepția autorilor dicționarului asupra modului în care se poate structura o familie lexic-etimologică, ținându-se cont, pe de o parte, de criteriile sincronice și diacronice ale etimologiei științifice și, pe de altă parte, de transparența relațiilor etimologice stabilite între cuvinte de către un vorbitor mediu instruit:

ALB [ar. *albu*; mr.; ir. *áb*] adj., s.n., s.m. „care are culoarea zăpezii, a laptelui; culoarea albă; persoană aparținând rasei albe; conservator – blanc” 1214 (top. *Alba*).

Lat. *albus*, panrom. REW 331. Sensul „conservator”, după fr. *blanc*.

Fam.: *alba* „zorile” 1892; ar. *albat* „alb” 1923 < lat. *albatius*, cf. v.fr., v.occ., cat. REW 319a; *albatariță* (med. pop.) 1886 et. nes., probabil ← *albațariță* ← *albeață* + *-ariță*

DA // ← **albat* (< lat. *albatus*) + *-ariță* HEM 728; ar., mr. **albă** „rachiu; variolă” 1905; **albău** „albicios” 1683; **albeală**¹ „acțiunea de a albi” 1868 ← *albi*; **albeală**² „calitatea de a fi alb” 1822 ← *alb*; **albeață** [ar.; mr. și *ălbeață*] 1640, var. *albețe* ← *alb* DA // < lat. **albitia* HEM 727; **albei** „blond” c.1615; **albel** (dim.) 1892; ar. **alber** „blond” 1901; **albescentă** 1966 < fr. *albescence*; **albeț** „albicios” c.1730 ← *alb* HEM 735, CDDE 36, DA, TDRG // < lat. **albicus* CDED I 8; **albi** [ar. *alg'ire, alg'are*; mr. *albirī, ălbirī*] 1577 ← *alb* CDED I 8; HEM 735; SDLR, DEX, CDER 176 sau < lat. **albire* (= *albere, albescere*) PEW 57, DA, CDDE 41, CDER 176, REW 320; **albică** (dim.) 1892 ← *albel* (cu substit. sufixului); mr. **albicăv, ălbicav** „albicios” 1935; **albicel, -ea** (dim.) 1913; mr. **albicic** „albicios” 1927, var. *albicic, ălbicic*; **albicios** [ar.] 1705 ← *alb* HEM 737, TDRG, CDDE 36, DA, CDER 176 // < lat. **albiciosus* CDED, I 8; ← *albit* SDLR; **albicuine** 1688 ← *alb* HEM 738, CDDE 36, CDER 176, DEX, TDRG² sau ← *albi* DA, CADE; **albie**² „albicuine” 1683; ar. **albile** (pl.) „ielele” 1906; **albilită** (entom.) 1907; **albime** „albicuine” 1875; **albin** „albicios” 1428 (top.); **albinală** „convalescență” 1901 ← *albinī*; **albineț** „palid; bălan” 1683, var. *albeneț* ← *albin* HEM 753, DA sau ← *alb* CDDE 36 (după *gălbineț*), CADE, SDLR, DEX, TDRG // < lat. **albinicius* CDED I 8; **albinī** vb. „a da la iveală; a crește, a se dezvolta; (despre un bolnav) a merge spre însănătoșire” 1901 ← *albin* DA sau ← *alb* CDDE 36, CADE; **albinū** „albiu” 1839 ← *albin*; **albior** 1880 ← *alb* // < lat. **albeolus* CDED I 7; **albișor**¹ adj. 1691–1697 ← *alb* // < lat. **albiculus* CDED I 8; **albișor**² s.m. „ban de argint” 1893; **albișoară** (iht.) 1886, var. *ablișoară* ← *alb*; var. *ablișoară* ← *alb* HEM 756, DA, CDDE 36, CADE, CDER 176, TDRG, DEX sau < **abla* < **abla* < lat. *albula* S. Pușcariu, DR, 3, 1922–1923, 826, REW 328; **albitor** adj., s.m., s.f. 1845 ← *albi*; **albitorie** „locul unde se produce culoarea albă” 1882 ← *albitor*; **albitură**¹ [ar. *algitură*] „albire” 1645 ← *albi*; **albitură**² „lucruri albe (legume, rufe, pești etc.)” 1878 ← *alb*; **albiță** (bot., iht.) 1868; **albiu** 1872–1873 ← *alb* // < lat. **albius* CDED, I 8; **alboare** „lucire albă” 1856 < lat. *albozem*, cf. it. dial., v.fr., occ., sp., ptg. REW 324; **alboi** (augm.) c.1610 (antrop.); **albiu** 1886; **albiet** „albăstrui” 1907 ← *albiu*; **albuleț** 1549 (antrop.) ← *alb* // < lat. **albulicius* CDED, I 8; **albumeală** (bot.) 1906 ← *albumiță* (cu substit. sufixului) DA // lat. *albumen* + *-eală* CDDE 40, CDER 181; **albumiță** (bot.) „floarea reginei” 1879 ← rom. **alburne* (< lat. *albumen*) + *-iță*; **alburī** 1887 ← *alboare*; **alburīu** 1806 ← *alboare*; **albuș** [ar.] s.n. 1542 ← *alb* // < lat. *albucesus* CDED, I 8; **albușeu** (iht.) 1898 ← *albuș*; **albuț** 1572 (antrop.) ← *alb* // < lat. *albucesus* CDED, I 8; ar. **algi** s.m. pl. „bani” 1906; **dalb** 1875; **dalbazană** „cireasă albă” 1956 ← *dalb*; **dalbel** (dim.) 1909 ← *dalb*; **dalbeș** „gingaș, grațios” 1928 ← *dalb*; **dalbineț** 1910 ← *dalb* (după *albineț*); **dalboșel** (dim.) 1939 ← *dalb*; **dălbic** 1866 ← *dalb*; **dălbior** 1875 ← *dalb*; **dealbație** (tehn.) 1862, var. *dealbațiune* < fr. *déalbation*; **inalbitorie** 1882 ← *albitorie* și/sau ← *inalbitor*; **inalbel** „blond” 1892 ← *albel*; **inalbi** [mr. *nălbiri*] 1577, var. *nălbi*; **inalbit** s.n. 1577 ← *inalbi*; **inalbitor** s.m. 1882, var. *nălbitor* ← *inalbi, nălbi*; **inalbitură** [mr. *nălbitură*] 1882 ← *inalbi*; **indalb** 1910 ← *dalb*; **nalbar** (reg.) „specie de fluture alb” 1903; **realbi** 1876 ← *re*²- + *albi*; **supraalbi** 1962 ← *supra*²- + *albi*.

APĂ [ar. *apă*, mr. *apă, apu*, ir. *âpe*] s.f. „lichid incolor, fără gust și fără miros, compus hidrogenat al oxigenului, care formează unul din învelișurile Pământului – eau” 1213 (top.). Lat. *aqua*, panrom. REW 570.

Fam.: **apar** „sacagiu; corăbier” 1705 (var. *apariu*) ← *apă* CDDE 60, DA, CADE, SDLR, CDER 316, DEX, TDRG², REW 577 sau < lat. *aquarius* HEM 1259, PEW 92, REW 577 (numai în română); **apare** s.f. „vas pentru apă” 1683 ← *apă* HEM 1294, CDDE 60 sau < lat. *aqualis* DA, TDRG³; **apă-albă** „cataractă” 1815; **apăducere** „apeduct” 1897 ← *apă* + *ducere*, după lat. *aquaeductus*; **apă-neagră** „glaucom” 1815; **apăraie** 1890; **apăresc** „de apar” c.1730 ← *apar*; **apărie** 1876; **apă-tare** „acid azotic” 1908 ← *apă* + *tare*, după fr. *eau-forte*, it. *acqua-forte*, lat. neol. *aqua fortis*; **apătos** [ar., mr.] „bogat în apă” c.1500 < lat. *aquatosus* TDRG, DA, DEX sau ← *apă* DEX sau ← **apăta* (< lat. *aquatare*) CDDE 61, CADE; **apătoșa** c.1500 ← *apătos*; ar. **apătusire** 1906 ← *apătos*; **apeduct** c.1812, var. *apăduc*, *apeduc*, *apedus*, după lat. *aquaeductus* CADE, TDRG³ sau după fr. *aqueduc* DA, SDLR, TDRG³; mr. **apăică** (dim.) 1935; **apometru** 1949 ← *apă* + *metru*; **apos** [ar.; mr.] 1673 < lat. *aquosus* HEM 1343, DA, REW 588, CADE, DEX sau ← *apă* SDLR, CDER 316, TDRG²; **ap(u)șoară** 1691–1697; **neapătat** „care nu s-a udat” 1885 ← **apăta* (< lat. *aquatare*).

BRAȚ [ar., mr.; ir. *brăț*] s.n. „membru superior al corpului omenesc – bras” c.1500.

Lat. *brachium*, panrom. REW 1256.

Fam.: **antebraț** 1843 ← *ante* + *braț*, după fr. *avant-bras*, it. *antibraccio*; **brață** „cantitate ce poate fi dusă în brațe” 1906 < lat. (pl.) *brachia*; **brațeletă** „brățară” 1834, var. (Mold.) *brațaleță*, (Munt.) *brațiletă* < fr. *bracelet*, it. *braccialetto*, după *braț* și infl. de *bijuterie*, *brățară*, *podoabă* etc.; **brațet** „brațetă” 1852 ← *brațetă* (der. regresiv), infl. de *braț*; **brațetă**, în expr. *a merge la ~* „a merge la braț (cu cineva)” c.1832 < it. (a) *braccetto*, după *braț* și infl. de *mână*; **brățar** „brățară” c.1650; **brățară** c.1500 < lat. *brachiale*; **brățare** „brățară” 1734 < lat. *brachiale*; **brățaruie** 1871 ← *brățară*; **brățărușă** 1907 ← *brățară*; **brățăruță** 1871 ← *brățară*; **brățea** „brățară” 1873, sg. refăcut ← pl. **brățele* al lui **brățală* (= *brățară*); **brățic** (dim.) 1901; **brățiș** adv. „corp la corp” 1868; **brățișel** (dim.) 1910; **brățișor** [mr.] 1688 ← *braț* // lat. **brachiolus* ptr. *brachiolum* CDED I 28–29; **brățoi** 1871; **brățucă** (dim.) 1893; **îmbrăța** [ar. *ambrățare*] „a îmbrățișa” 1896; **îmbrățișa** [ar. *mbrățușare*] 1688 ← *brățiș*; **îmbrățișat** s.n. 1928 ← *îmbrățișa*; **îmbrățiși** 1688 ← *îmbrățișa* (cu substit. sufixului) sau ← *brățiș*; **îmbrătoșa** [ar. *mbrățușeare*] 1872 ← *îmbrățișa* (cu substit. sufixului); **îmbrătoșat** s.n. 1928 ← *îmbrătoșa*; ar. **brățat** s.n. „în lungime de două brațe” 1920 < lat. **brachiatum*, **brachiata* CDDE 181; **subraț** 1928 ← *sub*¹ + *braț*, după fr. *sous-bras*.

Doublet etim.: **bras**.

Cuvintele moștenite în dacoromână, fie că sunt intrări, fie că sunt componente ale familiei lexicale, sunt urmate imediat de corespondentele din dialectele sud-dunărene, notate cu ajutorul siglelor, în vreme ce cuvintele moștenite atestate numai în dialectele sud-dunărene sunt înregistrate ca intrări, în ordine alfabetică, fiind precedate fiecare de sigla dialectului respectiv. Atunci când un cuvânt moștenit, radical sau derivat, preia, prin calc semantic, unul sau mai multe sensuri după un model extern, acest lucru este indicat, explicit, imediat după precizarea etimonului formal, alături de alte informații semantice necesare. Ex.:

ABATE² [ar. *abatire*, *abăteare*] vb. „a (se) îndepărta (de la o direcție, de la o normă etc.) – dévier” 1564.

Lat. *abbattere* (= **abbattere*) „a da jos”, cu evoluție semantică pe teren românesc PEW 2, CDDE 148, DA, CADE, REW 11, DEX sau ← *bate* CDED I 23, CDER 8. Sensul „a doborî” (rar) 1875, după fr. *abattre*.

Fam.: **abătătoare** (reg.; rar) „han” 1825; **abătător** „sârguincios” 1906; **abătătură** (reg.; rar) „cale lăaturalnică” 1829; **abătut** „depărtat, vinovat” 1722; sensul „trist” 1872, după fr. *abattu*; **neabătut** 1776 ← *ne-* + *abătut*.
Cf. **bate**.

Atunci când unui cuvânt moștenit îi corespunde un dublet etimologic împrumutat, la sfârșitul fiecăruia dintre cele două articole se notează dubletul respectiv, după indicația: *Dublet etim.* De asemenea, dacă două cuvinte împrumutate provin, în română, prin diverse filiere, din aceeași sursă originară, sau dacă între două împrumuturi există legături etimologice care, la nivelul limbii noastre, nu justifică considerarea lor în aceeași familie, relația dintre ele este semnalată prin *cf.* (vezi, spre ex., *amidon*, cf. *amil*; *adamant*, cf. *diamant*; *an*, cf. *mulțumi*; *antrepriză*, cf. *întreprinde*; *anular*, cf. *inelar* etc.).

Cuvintele moștenite și cele autohtone sunt cele care au suscitât cele mai multe discuții de ordin etimologic și, ca atare, acestea apar citate, în mod explicit și consecvent, în cuprinsul dicționarului. În ceea ce privește citarea propunerilor și a soluțiilor etimologice, ea nu este – și, probabil, nici nu poate fi – exhaustivă. Preocuparea autorilor acestui prim volum al DELR este de a cita, prioritar, punctele de vedere cu o validare lexicografică devenită tradițională în lingvistica românească, alături de acelea, mai recente, susținute de o pertinentă argumentare științifică.

Una dintre deciziile cele mai dificile pe care comisia a trebuit să le ia a fost stabilirea calității de variantă lingvistică și, în funcție de aceasta, care vor fi, din mulțimea de variante de diverse feluri, cele citate în DELR. Referitor la ultima chestiune, formula actuală este următoarea: sunt citate, în mod prioritar din DA/DLR, numai acele variante fonetice care aduc informații necesare pentru stabilirea etimologiei, pentru evidențierea diverselor suprapuneri lexicale și pentru indicarea primei atestări. În funcție de datele avute la dispoziție și, în primul rând, de dificultatea indicării cât mai aproape de realitate a primei atestări, s-a optat pentru următoarele formule:

– pentru variantele lexicale etimologice, de obicei învechite și/sau cu circulație regională, s-a indicat în mod expres sursa externă directă, imediat după etimologia formei intrare, considerate literare: spre ex., *absolut* adj., s.n. 1787 (var. *asolut*). Fr. *absolu*, lat. neol. *absolutus*. Var. *asolut* < it. *assoluto*; *arie*³ s.f. „melodie” 1825, var. (în.v.) *aer*. Germ. *Arie*, it. *aria*. Var. *aer*, după fr. *aire*. În unele cazuri, însă, datorită lipsei obiective a unei certitudini etimologice, nu s-a făcut această diferențiere în mod explicit: spre ex., *abstract* adj., s.n. (var. *abștract*). Germ. *abstrakt*, lat. neol. *abstractus*, cf. fr. *abstrait* (se știe că în Transilvania, spre ex., împrumuturile latine puteau fi pronunțate și după model german);

– în situațiile adaptărilor ezitante de gen ale împrumuturilor, cu precădere neologice, dicționarul a propus considerarea lor ca unități lexicale diferite. Este cazul substantivelor *albit*, s.n. și *albită*, s.f., *alunit*, s.m. și *aluniță*, s.f., *amazonit*, s.n. și *amazonită*, s.f., *bentonit*, s.n. și *bentonită*, s.f. etc. Opțiunea de gen pentru cuvântul-titlu a fost făcută ținându-se cont de frecvență, de momentul primei atestări și de raportarea la etimonul direct.

– nu au fost indicate variantele morfologice ale substantivelor (în primul rând, cele de plural) și nu au fost trecute în familii acele variante, mai ales interne (fonetice, accentuale și morfologice) care, în timp, s-au diferențiat semantic devenind, din punct de vedere lexicologic, cuvinte diferite. Autorii au optat pentru această soluție, pe de o parte în virtutea tradiției lexicografice și a tipului de dicționar, pe de altă parte, din cauza dificultăților de stabilire a primelor atestări ale formelor diferențiate formal și semantic și, în sfârșit, datorită

caracterului schimbător al lexicului din acest punct de vedere. Rămâne, în continuare, discutabilă, în sensul bun al termenului, situația stabilirii unor criterii clare de diferențiere între statutul de unitate lexicală și variantă lexicală, problemă încă nerezolvată în întregime, la nivel teoretic, în lingvistica românească. În mod convențional, spre exemplu, autorii dicționarului consideră, pe bună dreptate, contaminațiile ca unități lexicale diferite, incluse în familia lexicală a componentului socotit bază, deși nu în toate situațiile se poate stabili cu certitudine acest lucru.

O altă problemă dificilă este deciderea între calitatea de creație internă sau de cuvânt moștenit/împrumutat pentru unitățile lexicale în întregime analizabile. În asemenea situații, s-a ținut cont de soluțiile propuse de sursele lexicografice, citate explicit, mai ales la cuvintele vechi, cu structură analizabilă latină. Cât privește etimologia neologismelor analizabile, este pusă pe primul plan originea externă (împrumutul din una sau mai multe limbi de cultură și civilizație), mai ales dacă vorbim de neologismele din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, epoca de îmbogățire și modernizare lexicală cea mai importantă din toată istoria limbii literare. De multe ori, însă, este indicată și soluția – secundară – a etimologiei interne, ceea ce evidențiază posibilitatea existenței unei origini multiple de tip mixt (externă și internă). Mecanismele interne analogice ale limbii fac, de multe ori, ca un cuvânt (semi)analizabil, pe lângă posibilitatea unei origini externe, unice sau multiple, să fie derivat sau compus pe terenul limbii române (vezi, spre exemplu, **absolutist** 1871 < fr. *absolutiste* și/sau < *absolutism*, cu substit. sufixului; **accidenta** 1958 < *accident* și/sau < fr. *accidenter*; **hiperaciditate** 1956 < fr. *hyperacidité* și/sau < *hiper-* + *aciditate*; **acuarelist** 1848 < fr. *aquarelliste* și/sau < *acuarela*; **pseudoacid** 1988 < *pseudo-* + *acid* și/sau < engl. *pseudoacid*, fr. *pseudo-acide* etc.). De asemenea, o atenție particulară s-a acordat, în cadrul familiilor, etimologiei multiple interne, teoretizată, alături de etimologia multiplă mixtă, cu atâta pasiune de regretatul profesor Theodor Hristea (spre exemplu, **abrazor** s.n. 1958 < *abrazare* sau < *abraziv* sau < *abraziune*, cu substit. finalei; **absolvență** 1906 < *absolvent*, cu substit. sufixului, și/sau < *absolvi*²; **adevărătate** (înv.) 1679 < *adevăr* și/sau < *adevărat* HEM 327 etc.).

Dintre celelalte probleme specifice în alcătuirea unui dicționar etimologic, este de amintit tratarea diferențiată a omonimelor derivate (în interiorul familiilor lexicale), introducerea expresă a formulelor: cu substit. sufixului (vezi **berbecică** s.f. „fel de pasăre” < *berbecel*²; **bobocea** „tip de plantă” < *bobocel*), cu substit. finalei (vezi **abrazare** < *abraziune*, **arhaiza** < *arhaic* sau < *arhaism*), găsirea unor formule etimologice noi pentru situații particulare: vezi **abducere** s.f. „abducție” 1939 < fr. *abduction*, lat. neol. *abductio*, -*onem* (cu echivalarea sufixului); **adulterare** „falsificare, denaturare” 1871 < fr. *adultération*, lat. neol. *adulteratio* (cu echivalarea sufixului); **alchilare** 1949 < fr. *alkylation* (cu echivalarea sufixului) etc. În cazul adaptărilor analogice, s-a optat pentru punerea pe prim plan a etimonului extern, urmat de formula: *infl. de...*: **alinia**, vb. Fr. *aligner*, *infl. de linie*; **ambră**, s.f. 1691–1697 (var. *amberă*). It. *ambra*. Var. *amberă* < tc. *amber* (*infl. de it. ambra*); creațiilor interne analogice le-a fost indicat, de cele mai multe ori, modelul: **alcoolscop** „instrument pentru determinarea alcoolemiei” 1988 < *alcool*, *infl. de bronhoscop, stetoscop, telescop* etc.; **bocan** s.n. (rar) „ciocan” 1726 < *bocăni* (der. regresiv, *infl. de ciocan*); **bocârnat** 1912 < *bocânat*, *infl. de cărn* etc.

Desigur, acest dicționar etimologic putea avea altă structură. Pe parcursul elaborării lui și, îndeosebi, în vremea din urmă, au existat propuneri interesante, mai mult sau mai

puțin realizabile, care priveau alcătuirea articolelor, gruparea cuvintelor, informațiile morfologice, tipul de etimologie, problemele legate de calc, dubletele etimologice, prezența sau absența unităților frazeologice, situația variantelor etc. Fiecare dintre dorințele exprimate a fost cântărită prin prisma posibilului, în condițiile date. Unele dintre acestea ar fi fost, poate, de bun augur, însă forma actuală este rezultatul unui compromis decent între ceea ce este de dorit și ceea ce s-a putut face.

Primul volum al DELR-ului reprezintă începutul unei întreprinderi temerare. Apariția și, mai ales, continuarea acestui prim dicționar etimologic academic al limbii române vor înscrie cercetarea lexicologică și lexicografică românească alături de realizări similare ale culturilor europene.

Cristian Moroianu

NORME LEXICOGRAFICE

1. INVENTARUL DE CUVINTE

1.1. În DELR au fost înregistrate cuvintele din limba română literară și din graiurile dialectului dacoromân, existente în DA, CADE, SDLR, DLR și DEX, precum și cuvintele din dialectele sud-dunărene moștenite din limba latină.

1.2. În mod excepțional, au fost introduse în DELR cuvinte cunoscute vorbitorilor, dar omise, din diverse motive, din sursele menționate (de exemplu, *biștar*).

1.3. Au fost eliminate, din sursele de referință, numai cuvintele sau variantele cu o singură atestare, inexplicabile etimologic, suspectate a fi greșeli de tipar (de exemplu, var. *adenă* pentru *antenă* în SDLR).

2. CUVÂNTUL-TITLU

2.1. Cuvintele-titlu, scrise cu majuscule drepte, sunt ordonate strict alfabetic, în conformitate cu normele ortografice actuale.

2.2. Forma cuvântului-titlu

2.2.1. În general, s-a respectat forma cuvântului-titlu din dicționarele de referință DA/DLR și DEX, CADE, SDLR, precum și din DOOM².

2.2.2. În stabilirea formei cuvântului-titlu, s-a optat pentru:

– varianta literară, în defavoarea celei etimologice, dar cu răspândire regională:

ACOPERI, nu *coperi*;

AȘ/JDEREA, nu *așjđdere*;

AȚ/NE, nu *aținea*.

– forma derivată, dacă are o frecvență mai mare și este mai cunoscută decât cea a termenului-bază:

BOMBARDA, derivat al lui *bombardă*, în defavoarea acestuia din urmă;

BENZINĂ < fr. *benzine* [împrumutat din germ. *Benzin*, format din *benz-* + suf. *-in*], în defavoarea lui *benzoic*, deși prefixoidul *benz-* este extras din (*acid*) *benzoïque*.

2.2.3.1. Atunci când apar neconcordanțe între formele cuvântului-titlu în DA și DEX, s-a avut în vedere, alături de criteriul etimologic, utilizarea actuală a termenului:

BREHNI, var. *brăhni*, după etimon (cf. DA), nu **BRĂHNI** (cf. DEX);

BILI (vezi DA), nu **GHILI** (vezi DEX), variantă regională, cu o consoană palatală la inițială.

2.2.3.2. În unele situații, a fost preferată, cu argumente etimologice, forma cuvântului-titlu recomandată de DOOM², inversându-se astfel raportul dintre variantă și cuvântul-titlu propus de DEX:

ALCALDE s.m. „magistrat municipal în Spania”, var. *alcade* < sp. *alcalde*, fr. *alcalde* (DOOM², DELR);

ALCADE, var. *alcalde* < fr. *alcade* (DEX¹, DEX²).

2.2.3.3. Argumente de ordin etimologic au determinat, uneori, opțiunea pentru o altă formă decât cea recomandată în DOOM², pe baza frecvenței în limba actuală:

ASTMĂ s.f. 1793 < ngr. *ἀσθμα*, fr. *asthme*, lat. neol. *asthma*; **astm** s.n. „astmă” 1852 < fr. *asthme* (DELR);
ASTM s.n. (DOOM²).

2.2.4. Elementele de compunere au fost înregistrate separat, în ordine alfabetică, fiind urmate sau precedate, în funcție de situație, de cratimă:

ANTI¹-, **BAȘ**⁻¹, -**BAȘ**¹, -**BAȘA**, **BI**-, **BLAGO**-, -**BRAH**, **BRAHI**- etc.

2.2.5. Omonimele

2.2.5.1. Cuvintele-titlu omonime sau omografe au fost înregistrate cu indici cu cifre arabe, după modelul:

ANALOG¹ s.n. „pupitru folosit în biserică”;
ANALOG² s.n. (inv.) „cotă-parte, impozit”;
ANALOG³ adj. „asemănător”.

Sucesiunea acestora este morfologică: întâi substantivele (luându-se în considerare gradul de cunoaștere și frecvența), apoi adjectivele, adverbele etc.:

BOC¹ s.n. (reg.) „scăunel; suport”;
BOC² s.n. (în expr. *a mânca ~ turcesc*) „a spune minciuni”;
BOC³ adv. (în expr. *înghețat ~*) „înghețat tun”;
BOC⁴ interj.

Omonimele care trimit la alte cuvinte-titlu, ca variante sau membri ai familiilor, sunt înregistrate ultimele, în ordine numerică, numai la indice:

boc⁵ v. pocal;
arpă² v. harpă¹.

2.2.5.2. Au fost separate ca omonime, cu argumente etimologice, unele cuvinte tratate împreună în DA:

BURDĂ¹ (Buc.) „numele unui joc de copii” 1912 < pol., ucr. *burda*;
BURDĂ² (Trans., Buc.) în expr. *de-a burda* „de-a rostogolul” 1912 < magh. *borda*.

2.2.5.3. Au fost contopite sub același cuvânt-titlu, cu argumente lexicologice, unele forme considerate omonime în DA:

BOAGHE² s.f. (reg.) „căpiță; (fig.) moalele capului” (DELR);
BOAGHE² „căpiță, claie de fân”, **BOAGHE**³ „moalele capului” (DA).

2.2.5.4. În general, numerotarea omonimelor din DA și DEX a fost respectată, cu excepția situațiilor în care aceasta este în contradicție cu ordinea impusă de alte criterii (frecvența, data primei atestări, răspândirea):

BĂCAN¹ s.m. „negustor de produse alimentare” 1583; **BĂCAN**² s.n. „specie de lemn exotic” 1761 (DELR);
BĂCAN¹ s.n. „lemn dintr-un arbore ce crește în America Centrală și în India Occidentală”;
BĂCAN² s.m. „negustor de comestibile” (DA).

2.2.5.5. Cuvintele care există numai în unități frazeologice sau numai în expresii și în locuțiuni se înregistrează ca termeni-titlu sub componentul semnificativ al unității respective, cu precizarea „în sintagma”, „în expresia”. Cuvântul-titlu este înlocuit cu tildă (~) atunci când este identic cu forma din unitatea frazeologică:

ACRILIC adj. (chim.), în sintagma *acid ~*;
BERNĂ s.f., în sintagma *pavilion* sau *drapel în ~*;
BĂȘCĂLIE s.f. (fam., arg.), în expr. *a lua în ~* sau *a face ~* ;
BÂC³ s.n. (Năsăud) în expr. *a-i umbra cuiva în bâcuri* ;
BLAT² s.n., în expr. *a călători pe ~* .

2.2.5.6. Elementele de compunere omonime sunt marcate prin indice urmat de cratimă:

AUTO¹-, **AUTO**²-
ANTI¹-, **anti**²-

3. ACCENTUL

3.1. Accentul cuvântului este indicat cu caractere italice (cursive). Nu se marchează accentul cuvintelor monosilabice și al elementelor de compunere. Abrevierea „acc. nec.” între paranteze rotunde marchează lipsa de informații referitoare la accent în sursele consultate:

acoleși (acc. nec.) (înv.) „tot acolo”;
bolie (acc. nec.) „rană”;
BOHOLT s. (acc. nec.) (M. Apuseni) „furtună mare”.

Se indică, acolo unde este cazul, numărul de silabe:

ARDOAN s.m. (3 sil.) „un soi de struguri”;
ARCIOR s.m. (3 sil.) (Mold.) „numele unei plante neidentificate”.

3.2. Dintre variantele accentuale, are prioritate în alegerea cuvântului-titlu forma recomandată de DOOM²:

BOSTON¹ s.n. „vals lent; numele unui joc de cărți” c. 1832, var. *boston* (DELR, DOOM²), față de **BOSTON**¹ s.n. (DEX).

Fac excepție formele accentuale vechi, necesare pentru explicarea etimologiei:

avarie c.1832, var. *avarie* < fr. *avarie* (cf. *avarie*, forma recomandată în DOOM²).

3.3. În cazul cuvintelor străine neadaptate, nu se marchează accentul cuvântului-titlu, ci se indică între paranteze pronunțarea, respectându-se forma recomandată de DOOM²:

ANGLAISE [pronunțat *anglez*];
BAEDECKER [pronunțat *bedecăr*].

4. CORESPONDENȚELE CUVÂNTULUI-TITLU ÎN DIALECTELE SUD-DUNĂRENE

4.1. Formele din dialectele sud-dunărene corespunzătoare cuvântului-titlu se indică numai în cazul cuvintelor moștenite din latină (termeni-bază și derivate) și al elementelor de substrat. Când cuvântul-titlu nu este urmat de nicio indicație referitoare la dialectele sud-dunărene [ar., ir., mr.], înseamnă că el este cunoscut numai în dacoromână.

4.1.1. Aceste forme figurează imediat după cuvântul-titlu, fiind scrise cu minuscule cursive, între paranteze drepte [], și precedate de indicația dialectului, în ordinea [ar., mr., ir.].

AFARĂ [ar. *afoară*, mr. *fară*, ir. (*a*)*făre*];
aoace¹ [ar. *aoațe*, mr. *uați*, ir. *ăț*].

4.1.2. Dacă forma dialectală sud-dunăreană este aceeași cu a cuvântului-titlu din dacoromână, ea nu se repetă între paranteze drepte:

ADUNA [ar.; mr. *dunari*, ir. *adurã*];

ACRU² [ar., mr.];

dezbãta [ar.; mr. *dizbetare*].

4.1.3. Dacă unul dintre dialecte are, pe lângă forma comună cu dacoromãna, și alte forme, acestea vor fi precedate de „și”, după abrevierea denumirii dialectului:

ALTAR [ar. și *altare*; mr. și *ãltar*];

ALBINĂ [ar. *algînã*; mr. și *ãlbinã*; ir. *albirẽ*];

AMNAR [ar. *amnari*, *amnear*, *mãn(e)ar*; mr. și *mãnar*].

4.1.4. Dacă există mai multe forme în același dialect, ele sunt ordonate alfabetic:

ADĂUGA [ar. *adãvdzare*, *adãvgare*; mr. *dauc*, *davg*];

ADUCE [ar. *aduțear*, *aduțire*; mr. *duțiri*; ir. *aduce*].

4.2. Pentru o mai bună raportare la limba latină, pe de o parte, și la dialectul dacoromân, pe de alta, verbele din ar. și mr. sunt citate sub forma așa-numitului „infinitiv lung” (exceptând cazurile în care sursele utilizate nu menționează decât pers. I a indicativului prezent).

4.3. Cuvintele moștenite atestate numai în dialectele sud-dunărene sunt înregistrate ca unități lexicale, în ordine alfabetică, fiind precedate de denumirea abreviată a dialectului sud-dunărean:

ar. **AOA** [mr. *ua*];

ar. **adil'atic**;

ar. **adil'os**.

5. INDICAREA CLASEI ȘI A CATEGORIEI GRAMATICALE

5.1. Clasa (substantiv, adjectiv, verb, adverb etc.) și categoria gramaticală (gen, număr) sunt menționate după cuvântul-titlu, cu următoarele precizări:

5.1.1. Denumirile de familii de plante și animale sunt însoțite de precizarea „mai ales la plural”, care indică faptul că ele se referă atât la clasă, cât și la fiecare membru al clasei respective:

ABIETACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de conifere cuprinzând arbori din specia bradului” 1975 < fr. *abiétacée(s)*;

ACANTOCEFAL s.m. (mai ales la pl.) „clasă de viermi paraziți” 1962 < fr. *acanthocéphale(s)*;

BASIDIOMICETĂ s.f. (mai ales la pl.) „clasă de ciuperci saprofitice sau parazite” 1949 < fr. *basidiomycète(s)*;

BUBALINĂ s.f. (mai ales la pl.) „specie de vite cornute” 1975 < fr. *bubaline(s)*.

5.1.2. Substantivele care au numai formă de singular, respectiv de plural, sunt desemnate prin „sg. tantum”, „pl. tantum”:

BULGUR s.m. sg. tantum (reg.) „grâu măcinat mare” 1850;

ar. **agiunatic** s. sg. tantum „foame; post” 1901;

ANALE s.f. pl. tantum „scriere istorică în care sunt înregistrate an cu an evenimentele din viața unui popor” 1717.

5.1.3. Nu au fost consemnate formele de plural ale unor substantive decât în cazul în care acestea prezintă diferențe semantice relevante față de forma de singular:

AGHIOS s.n. „numele unei cântări liturgice care începe cu cuvintele «aghios, aghios» («sfânt, sfânt»); (pl., în sintagma *a trage la aghioase*) sforăituri”;

breaduri s.n. pl. (Dobr.) „cusături ornamentale pe traiste și pe măneci” 1885 ← *bread* (= *brad*), s.v. **BRAD**.

În mod excepțional, s-au indicat și formele de plural atipice:

BEȚCĂ, pl. *bețcuri* „băț lung, încovoiat, pe care se întind pieile” 1910. Et. nec.

5.1.4. În general, nu a fost consemnată trecerea de la genul neutru (cf. DA, notat în DELR prin „învechit”) la masculin (cf. DEX), decât atunci când a fost considerată relevantă pentru etimologie:

AMFIBRAH s.m., (înv.) s.n. „unitate ritmică formată dintr-o silabă lungă (accentuată), precedată și urmată de două silabe scurte (neaccentuate)” 1908, var. (înv.) *amfibrahiu* < fr. *amphibraque*, lat. neol. *amphibrachus*.

5.1.5. În cazul unor substantive puțin cunoscute, nu s-a putut specifica genul, ci numai clasa gramaticală:

BOHOD s. (Mold., Buc.) „cuvânt dintr-un descântec” 1898. Et. nec.

BĂBUT s. (Mold.) „bucată de lemn de pe osia căruței, numită vârtej” 1895. Et. nec.

5.2. Dacă un adjectiv este folosit și ca substantiv, ordinea indicațiilor gramaticale este: adj., s.m., s.f.; adj., s.m., s.n.:

AUGUST² adj., s.m., s.f. „preamărit, slăvit; împărat” 1683;

adunător adj., s.m., s.n. c.1500;

amigdaloïd adj., s.m., s.n. „în formă de migdală; (min.) rocă eruptivă conținând formațiuni cu aspect de migdală” 1908.

6. INDICAȚIILE DE CIRCULAȚIE ȘI / SAU DE DOMENIU

6.1. Indicațiile de circulație și/sau de domeniu au caracter orientativ și sunt date între paranteze rotunde, în ordinea următoare: întâi domeniul de referință, apoi repartitia regională și, dacă este cazul, particularitățile de utilizare (frecvența, vechimea, repartitia stilistică). Aceste trei tipuri de referințe se separă prin punct și virgulă (;).

6.2. Domenii de utilizare

6.2.1. Domeniile de utilizare pentru termeni sau sensuri specializate (anat., bis., fon.) sunt indicate prin sigle (v. lista de abrevieri):

ARAHNO/DĂ s.f. (anat.) „membrană mijlocie care învelește creierul și șira spinării” 1955;

ACCIDENT s.n., s.m. „eveniment imprevizibil; (muz.) alterație” 1799 (var. *accidente*).

6.2.2. Indicațiile de domeniu (bot., entom., iht., ornit. etc.) se dau mai ales în cadrul familiilor de cuvinte, suplینind definirea numelor de plante și de animale:

ARVAT² (iht.; Ialomița) „obleț” 1887;

boierel¹ (bot.) 1907;

botros (ornit.) „căldăraș” 1931;

brădioară (ornit.) 1910.

6.3. Indicațiile de răspândire geografică pot fi de provincie (Ban., Buc., Dobr., Mar., Mold., Munt., Olt., Trans.), uneori cu precizarea unei părți a acesteia (SV Mold., NV Trans.), sau de unitate geografică și/sau administrativă (Munții Apuseni, V. Jiului, Bihor, Sălaj etc.).

6.4. De regulă, indicațiile (reg.; înv.) raportate la cuvântul-titlu se extind și asupra variantelor și termenilor din familia respectivă:

ANAFOR s.n. (reg.; rar, înv.) „vârtej, vâltoare” 1939. Fam.: **anaforniță**¹ „vâltoare” 1902;

ANALOG² s.n. (înv.) „cotă-parte, impozit” 1780. Fam.: **analogar** s.m. „țăran care a încheiat cu boierul o învoială agricolă” 1939; **analoghie** (înv.) „cotă-parte, impozit, taxă” 1818; **analoghisi** (Mold.; înv.) „a repartiza” 1804.

6.5. Indicația *rar* se referă la cuvinte cu puține atestări, la creații ale unor scriitori etc.:

BOR³ adj. (Trans.; rar) „(despre ochi) albastru” 1890;

BURCUȘ¹ s.m. (Trans.; rar) „prusian” 1825;

ALTAN s.n. (rar) „balcon” 1881 (atestat la Eminescu);

BRIND s.n. (înv., rar) „toast” 1875. Fr. *brinde*: (atestat la Alecsandri).

6.6. S-a folosit indicația „suspect” pentru unii termeni din DA atestați în general o singură dată, al căror sens este adesea semnalat ca neclar:

ARTUT adj. (Trans.; rar, suspect) „isteț, sfătos” 1906;

BORUS s.n. (suspect) „o unealtă de fierărie” 1885. Et. nes., probabil grafie greșită pentru *baros* °;

broticol (Bihor; suspect) „broatec” 1893.

7. SENSUL / SENSURILE ÎN ROMÂNĂ ȘI FRANCEZĂ

7.1. Indicarea sensului în limba română și în limba franceză, între ghilimele, are caracter sumar și orientativ, pentru a ajuta la identificarea cuvântului; de aceea se menționează numai sensul de bază sau sensurile principale, iar sensurile secundare și cele figurate sunt indicate rareori, numai în măsura în care sunt necesare pentru explicarea etimologiei. Când sunt două sau mai multe sensuri, acestea se despart prin punct și virgulă (;).

7.1.1. Sensurile învechite, importante pentru stabilirea etimologiei, sunt marcate prin indicația (înv.), fiind plasate după sensurile aflate în uzul actual al limbii:

BULUC „gloată; (înv.) unitate militară” 1675;

auzit s.n. „auzire; (înv.) veste, renume” 1577.

7.1.2. Sensurile specializate ale unui cuvânt sunt indicate prin sigla domeniului la care se referă (cf. 6.1.):

acorda: „a da, a conferi; (muz., gram.) a armoniza” 1794.

Denumirile unor plante și animale se glosează sumar, dacă sunt cuvinte-titlu, uneori indicând și domeniul (bot., iht., ornit.) pentru claritate; dacă acestea fac parte din familiile de cuvinte, se precizează, în general, numai sigla domeniului (cf. 6.1.):

BABIȚĂ¹ s.f. „pelican – pélican” 1688, var. *băbiță*¹;

BALABAN² s.m. (iht.) „chefalul-mare” 1909;

borfete (iht.; Meh., Olt.) 1885.

7.1.3. Sensurile atestate dialectal, necesare pentru clarificarea etimologiei, sunt indicate prin sigla zonei geografice respective:

BLANĂ s.f. „păr sau lână care acoperă pielea unor animale, haină îmblănită; (Munt.) scândură groasă” 1592;

BUDĂ s.f. „(Mold., Buc.) colibă (în pădure); construcție rudimentară; mică prăvălie, chioșc; (Trans.) latrină” 1678.

7.2. În cazul prepozițiilor, conjuncțiilor, articolelor, pronumelor se notează numai clasa gramaticală, fără a se preciza ierarhia de sensuri.

8. PRIMA ATESTARE

8.1. Indicarea primei atestări a unui cuvânt are caracter strict orientativ și provizoriu:

ALTER EGO s.m. 1881 (DELR), față de 1966 (DN²);

arhanghelic (înv.) 1699 apare în DA ca neîntrebuințat, atestarea fiind descoperită ulterior.

8.2. Sursele atestărilor pentru DELR sunt reprezentate de materialul lingvistic din DA/DLR, CADE, SDLR și DEX, coroborat cu atestări din TDRG³ și din alte dicționare (v. Bibliografia). Nu se menționează sursele în DELR.

8.2.1. În lipsa unor atestări din texte, se indică anul de apariție a volumului sau a fasciculei de dicționar în care a fost înregistrat prima oară cuvântul.

8.2.2. În cazul neologismelor din DEX, datările s-au stabilit după LTR¹, LTR², DLRM, DLRC, DN, 1961, DER 1962, DN 1978, DEX-S 1988, MDA, precum și după dicționarele specializate pe domenii.

8.2.3. În măsura posibilului, au fost verificate sursele citate.

8.2.3.1. Unele datări din TDRG³ au fost modificate în urma consultării bazei de date electronice și a arhivei manuscrise a prof. N. A. Ursu.

8.2.3.2. Nu au fost luate în considerare atestările considerate neverosimile sau suspecte (îndeosebi antroponime și toponime din DOR sau din alte lucrări, atestate în documente a căror autenticitate nu a putut fi verificată).

BALTIC, 1910 (DELR), în loc de 1701 (TDRG³);

bulbos, 1898 (DELR), în loc de 1633 (antrop. *Bulboz*) (TDRG³);

buzunar c.1710 (DELR) în loc de 1563 (antrop. *Stan Buzunar*) (TDRG³);

BULAT s.n (reg.) „cuțit de dogar” 1895 (DELR), în loc de 1436 (TDRG³, după DOR).

8.2.4. Unele dintre primele atestări nu au putut fi luate în considerare pentru că erau ale unor forme neînregistrate în dicționarele de referință. Excepție fac formele vechi care reprezintă prima atestare cunoscută a termenului:

AMORTIZA vb. „a împiedica propagarea unui zgomot, a unui șoc – amortir” 1896 (după DA), **amortizui** (Trans.; înv.) 1812 < germ. *amortisieren*.

8.3. Modul de indicare a datărilor

8.3.1. Când datarea unui text privește o perioadă de mai mulți ani, se indică doar anul final al intervalului respectiv (de exemplu, Cantemir, *Istoria ieroglică*, 1705, nu 1703–1705).

8.3.2. În cazul lucrărilor apărute în mai multe volume, a fost indicat întregul interval al apariției numai atunci când o datare mai precisă nu a fost posibilă (de exemplu, Dosoftei, *Viața și petrecerea svinților*, 1682–1686).

8.3.3. S-a indicat o perioadă sau o dată aproximativă când textul nu este datat (de exemplu, c.1650, *Anonymus Caransebesiensis*; c. 1832, *Cronica lui Iordache Golescu*). Alte datări mai puțin precise sunt: secolul (marcat cu cifre romane); sfârșitul / începutul secolului...:

arămioară „ban mărunt de aramă” sf. sec. XVII;

ars s.n. „arșiță” sf. sec. XVII;

boieriașag (Trans.; rar) „proprietate boierească” sec. XVIII.

8.3.4. Dacă toponimele și antroponimele citate ca primă atestare au formă identică cu a cuvântului-titlu, aceasta nu se reia după abrevierea *top.* sau *antrop.*; în caz contrar, se indică forma respectivă:

BUHAI 1491 (antrop.);

BUJOR s.m. „plantă cu flori mari, roșii, roz sau albe” 1490 (top.);

AFUMA [ar.; mr. *fumari*] vb. „a expune ceva la fum” 1424 (antrop. *Afumatu*);

BREAZ adj. „(despre animale) cu pată albă pe frunte sau pe bot” 1510 (top. *Breaza* „mesteacăn”).

9. VARIANTELE

9.1. În DELR au fost preluate selectiv variante din dicționarele de referință, cu argumente ce țin de etimologie, atestare, repartiție regională etc.

9.1.1. Față de formele inventariate în DA, au fost eliminate variantele fonetice (formele rotacizate, variantele cu *a* > *ă*-, *ă*- > *a*- în poziție protonică etc), variantele grafice explicabile prin hipercorectitudine (*bodiet* în loc de *boghet*¹, *bodigău* în loc de *boghigău*) și alte variante care nu au relevanță particulară pentru etimologie.

9.1.2. Au fost adăugate variante inexistente în DA, DEX, CADE, SDLR numai atunci când, prin prezența lor, au fost rectificate sau completate datări sau etimologii:

ARHIPELAG s.n. „grup de insule apropiate dintr-o mare sau dintr-un ocean” 1693, var. *arcipeleag*, *arhipel*, *arșipelag*.

Ngr. *αρχιπέλαγος*. Var. *arcipeleag* < it. *arcipelago*. Var. *arhipel* < fr. *archipel*. Var. *arșipelag* ← *arhipelag*, infl. de fr. *archipel*.

9.1.3. Uneori (v. articolul de mai sus, *arhipelag*), au fost tratate ca variante forme care, din punct de vedere istoric, reprezintă cuvinte diferite, cu etimologie directă diferită, dar cu aceeași sursă îndepărtată și cu același sens, care au devenit, la nivel sincron, variante etimologice, raportabile la forma literară actuală (vezi și infra, 9.3.4., 9.4.).

9.2. Variantele apar grupate după indicarea primei atestări, fiind scrise cu caractere cursive (italice), iar vocala accentuată – cu caractere drepte.

9.2.1. Variantele sunt înregistrate în ordine alfabetică:

BREBENOC s.m. (bot.; Mold., Trans., Buc.) „saschiu”, 1793, var. *barbenoc*, *bărbănoc*, *bărbenog*, *belbinoc*, *berbenog*, *bilbinoc*, *borbănoc*, *brăbănoc*, *bribănoc*;

BRIGHIDĂU s.n. (Trans., Mold.) „bățul putineiului, bățator pentru alegerea untului” 1885, var. *berdedeu*, *berghedeu*, *birghidău*, *brididău*, *brighideu*, *burghidău*, *perdideu*.

9.2.2. Dacă prima atestare este o variantă a cuvântului-titlu, atunci se indică între paranteze rotunde, imediat după anul atestării, și nu se repetă în înșiruirea variantelor:

ALTOI¹ s.n. „vlăstar detașat dintr-o plantă mamă introdus într-o altă plantă pentru a-i îmbunătăți calitatea” 1646 (var. *ultoi*), var. *altoan*, *alton*, *hultoan*, *hultoi*, *hulton*, *oltoan*, *oltoi*, *olton*, *ultoan*.

9.3. Consemnarea variantelor

9.3.1. Variantele care se diferențiază printr-un singur sunet au fost notate o singură dată, cu marcarea acestuia prin paranteze rotunde; ele sunt, însă, înregistrate separat la indice, în ordine strict alfabetică:

BOJOC s.m. (reg.) „plămân” 1853, var. *borjoc*, *bo(r)jog*, *boșog*, pl. *borjoți* – la indice: *bojog*, *borjoc*, *borjog*, *borjoți* (pl.), *boșog*.

9.3.2. Variantele cu *h*- inițial sunt înregistrate fără a fi explicate din punct de vedere etimologic:

ARMIG s.m. (Ban., Criș., V Trans.) „armăsar” 1886 (var. *armic*), var. *harmig*.

9.3.3. Formele în *-ie* și *-iune*, *-aj* și *-agiu* sunt considerate variante, dacă nu prezintă diferențieri semantice.

9.3.4. Formele etimologice învechite ale unor termeni savanți au fost considerate, în mod convențional, variante și nu componente ale familiei lexicale, întrucât nu prezintă diferențe de gen sau de ordin semantic:

atomist 1705 (var. *atomista*) < fr. *atomiste*. Var. *atomista* < lat. neol. *atomista*;

ateist 1694 (var. *ateista*) < fr. *athéiste*. Var. *ateista* < lat. neol. *atheista*, it. *ateista*.

9.3.5. Formele etimologice ale unor împrumuturi savante rare au fost tratate, în mod convențional, ca variante:

AMENT s.m. „inflorescență în formă de ciorchine” 1856 (var. *amentum*) < it. *amento*, lat. neol. *amentum*;

AMFIOX s.m. „animal marin acraniat, cu corpul transparent” 1909 (var. *amfioxus*) < fr. *amphioxus*.

9.4. Datele privitoare la răspândirea geografică a variantelor se menționează îndeosebi atunci când ele pot fi utile pentru explicația etimologică. Dacă o variantă regională sau învechită are o altă etimologie decât cuvântul-titlu, aceasta se tratează separat:

BABALĂC 1815, var. *băbăluț, bubulac, bubuluc*.

Tc. *babaluk*. Var. (Ban., SV. Trans.) *băbăluț, bubuluc* < sb. *babaluk*;

ARITMETICĂ s.f. „parte a matematicii care studiază proprietățile elementare ale numerelor raționale” c.1683 (var. *arithmitichi*).

Lat. neol. *arithmetica*, fr. *arithmétique*. Var. (inv.) *arithmitichi* < ngr. *αριθμητική*.

10. ETIMOLOGIA

10.1. În DELR au fost consemnate soluțiile existente în principalele dicționare (etimologice și explicative) ale limbii române. Propunerile din alte categorii de lucrări (articole, studii etc.) au fost menționate numai în cazul etimologiilor controversate sau necunoscute.

10.1.1. Dacă sursele indică aceeași soluție etimologică, ele sunt prezentate grupat. În general, dicționarele etimologice sunt citate în ordine cronologică.

BABACĂ s.m. „tată, tătuță” 1834.

Ngr. *μπαμπάκας* CADE, SDLR, CDER 569, DEX, TDRG³ // Cf. ngr. *μπαμπάκας*, rus. *babaj, babajka*, sb. *babajka* TDRG¹; tc. *baba* CDED II 545, HEM 2253.

În măsura posibilului, informația etimologică a fost reprodușă ca atare, cu excepția dicționarelor lui Cihac și Scriban, ale căror etimologii au fost interpretate de către comisia de revizie.

10.1.2. În cazul etimologiilor unanim acceptate, precum și al etimologiilor multiple care menționează aceleași limbi de proveniență, nu se mai indică sursele lexicografice:

A⁴- pref. (arată negația, absența, dificultatea), var. *an²-*.

Ngr. *a(n)-*, fr. *a(n)-*, it. *a(n)-*, engl. *a(n)-*, germ. *a(n)-*.

ANTIMONIU s.n. „metaloide de culoare alb-cenușie, stibiu – antimoine” c.1760.

Ngr. *αντιμόνιον*, lat. neol. *antimonium*, it. *antimonio*, fr. *antimoine*.

10.1.2.1. În cazul etimologiei multiple, criteriul de ordonare a limbilor-sursă este cel istoric:

abstract adj., s.n. „care nu se poate percepe prin simțuri” 1804 (var. *abștract*) < germ. *abstrakt*, lat. neol. *abstractus*, fr. *abstrait*;

ABLATIV s.n. „caz al declinării, care exprimă punctul de plecare, instrumentul, cauza etc.” 1787.

It. *ablativo*, lat. neol. *ablativus*, germ. *Ablativ*, fr. *ablatif*.

10.1.3. În cazul etimologiilor controversate, s-a procedat astfel: semnul // separă soluția sau soluțiile acceptate de cele respinse sau incomplete, indicându-se, de fiecare dată, etimonul propus în sursa lexicografică respectivă.

10.1.3.1. Dacă etimologia acceptată a fost discutată pentru prima dată într-o altă lucrare decât în dicționarele de referință, se dau indicațiile etimologice și bibliografice complete, apoi se precizează dicționarele care au preluat sau, după semnul //, care au respins această etimologie:

BRUFT s.n. (reg.) „tencuială aruncată pe perete și nefinisată” 1931.

Et. nes., probabil < tc. *âbruft* V. Bogrea DR 4, 1924–1926, 796–797 // ← *bruftui* TDRG, CDER 1128; cf. *prafură* SDLR; pol. *obrzuć, obrzuć* CDED II 29; et. nec. DEX.

10.1.3.2. Dacă într-un dicționar se indică separat două ipoteze, atunci sigla dicționarului se repetă în dreptul fiecărei ipoteze:

ADULMECA vb. „a simți sau a descoperi cu ajutorul mirosului” 1698.

Et. nes., probabil lat. **adolmicare* PEW 29, DA, SDLR sau ← v.rom. *adulma* (← *olm* „miros”) HEM 387, CADE, SDLR.

10.1.4. Cuvintele cu etimologie nesigură (et. nes.) sunt considerate cuvinte-titlu, fiind lucrate separat. Diversele soluții propuse sunt prezentate în DELR în ordinea plauzibilității:

BRUȘ s.m. (reg.) „cocoloș; bulgăre – motte, boule” 1785, var. *bruj*.

Et. nes., probabil de la pl. **bruși* al lui **brus* (< v.sl. **brusü*), N. Drăganu, DR, 3, 1922, 702 și DR, 5, 1927, 272 // Sl. (cf. bg., sb., pol., ceh. *brus* „tocilă”) CDED II 29, CDER 1131; probabil sās. *Brôch* TDRG²; gr. βῶλος LB; poate ← *grumuț* ← *grum* (< lat. *grumus*) sau ← **bruști* < **brust* (< lat. *bustum*) LM Gl.

10.1.5. Soluțiile etimologice noi sau completările unor etimologii multiple propuse de comisia de revizie a DELR au fost marcate prin ° (plasat întotdeauna la sfârșit). Același semn pus după indicația *Et. nes., probabil* ° evidențiază acceptarea cu rezerve a unei etimologii care este dată ca sigură în sursa sau sursele citate:

BRIGADĂ s.f. „mare unitate militară; grup organizat de lucrători” 1793.

Fr. *brigade*, germ. *Brigade* °, rus. *brigada* // Fr. *brigade*, rus. *brigada* DEX; fr. *brigade* DA, CADE, SDLR, CDER 1098;

BALTAG s.n. „topor cu coadă lungă” 1624 (var. *baltac*), *baldac*, *băltag*².

Tc. *balta* (probabil infl. de *ciomag*°); cf. tc. *balta* TDRG, DEX // și tc. *baltak*, *baltag* CDED II 546, SDLR; tc. *baltak* DA, CADE, CDER 653; cuman **baltaq*, **baltag* HEM 3066;

BUDUROI s.n. „vas de lemn; stup primitiv; ghizd de fântână; horn” c.1650.

Et. nes., probabil ° ← **budunoi* (← **budon* < magh. *bodon* „putină”) SDLR // ← *budăi* CDER 1154; et. nec. TDRG.

10.1.6. Nu au fost luate în considerare:

– indicația *et. nec.* din alte dicționare decât DA, DEX, parțial TDRG;

– mențiunea *cf.* în TDRG, fără clarificarea relației etimologice;

– cazurile în care este dificil de identificat punctul de vedere al autorului etimologiei (CDED, SDLR).

10.1.7. Mențiunea *fr.* din CADE nu a fost citată separat, ci a fost asimilată în mod tacit surselor în care etimonul este indicat explicit.

10.2. Forma etimonului

10.2.1. Etimonul este scris cu caractere cursive. Diferitele etimologii se despart prin punct și virgulă (;).

10.2.1.1. Cuvintele latinești se indică astfel: substantivele la nominativ singular (și la acuzativ singular, în cazul celor de declinarea a III-a); adjectivele la masculin singular; verbele la infinitiv prezent. Se folosește grafia cu *i* și *u* consonantic, nu cu *j* și *v*.

10.2.1.2. Cuvintele vechi slave, slavone, precum și cele din limbi slave cu grafie chirilică se transliterează.

10.2.1.3. Cuvintele grecești se scriu cu caractere grecești.

10.2.1.4. Cuvintele turcești au fost reproduse cu ortografia actuală.

10.2.2. Dacă etimonul extern reprezintă o formă dialectală în limba de origine, se indică și forma literară, între paranteze rotunde, după semnul (=):

BADOC s.m. (Trans.; fam.) „gură, fleancă – bec, museau, bouche” 1907.

Magh. *bádok* (= *bádog*) Tamás EW // Et. nec., probabil același cuvânt cu *badoacă* DA;

BOIANDRUC s.m. „grindă fixată deasupra unei uși sau ferestre – poutre” 1908 (var. *boiandroç*), var. *buiandrug*.

Tc. *boyundruk* (= *boyunduruk*) CADE, SDLR, CDER 980 // Et. nec. DEX;

BRUT¹ s.n. „pâine de calitate inferioară” 1857.

Săs. *Brut* (= germ. *Brot*) SDLR // Sl. *brotŭ* (< v. germ. *Brot*) CDED II 29, TDRG, DA, CADE, CDER 1133.

În mod similar se procedează și în cazul etimoanelor interne, dacă acestea sunt variante ale cuvântului-bază (cf. 11.3.2.):

bolohănitură „umflătură” 1912 ← *bolohăni* (= *bolovăni*);

boldărie „prăvălie” 1895 ← *bold*² sau ← *boldă* (= *boltă*).

10.3. Indicarea etimonului

10.3.1. Pentru cuvintele moștenite din latină, după etimonul propus se indică, prin sigle, limbile romanice în care există termeni corespondenți (fără însă a cita termenii respectivi), sau se fac mențiunile „panromanice”, „păstrat numai în română”, pe baza REW (uneori și pe baza altor dicționare precum LEI, atunci când acestea conțin atestări suplimentare). Trimiteri la formele romanice înrudite se fac și în cazul termenilor moșteniți incluși în familii de cuvinte. Pentru cuvintele romanice existente numai în dialecte se indică limba respectivă, adăugându-se *dial.*: it. dial., fr. dial. etc.

ACRU² [ar., mr.] adj. „care are gustul caracteristic al oțetului, al lămâii etc.” 1551–1553.

Lat. **acrus* (= *acer*), panrom. REW 92;

AGER adj. „iute în mișcări, sprinten; isteț” 1581.

Lat. *agilis* HEM 496, TDRG, CDDE 20, DA, CADE, SDLR, CDER 127, păstrat numai în rom. REW 280 // Lat. *acer* CDED I 3;

buciuma c. 1500 (var. *bucina*), var. *buciuina* < lat. *buccinare*, cf. it., ret., occ. REW 1369;

ADUCE [ar. *aduțire*, *aduțeară*; mr. *duțiri*; ir. *aduce*] vb. „a lua cu sine un lucru și a veni cu el undeva sau la cineva; a apropia ceva de sine; a semăna cu” c.1500.

Lat. *adducere*, cf. it., ret., v.fr., fr. dial., occ., cat., sp., ptg. REW 160;

ALBINĂ [ar. *algină*; mr. și *ălbînă*; ir. *albirę*] s.f. „insectă din familia apidelor, care produce miere” c.1500.

Lat. **albina* (= *aluina* „stup”), cf. it. dial., ret. LEI 454–455.

10.3.2. În ceea ce privește împrumuturile savante, s-au folosit, în cazul limbilor-sursă, indicațiile: lat. neol., rareori gr. neol. și, pentru situații speciale, lat. med.:

AGORA s.f. „piață publică în orașele Greciei antice” 1931.

Fr. *agora*, gr. neol. *ἀγορά*;

AHEU s.m. „una din cele patru ramuri ale vechilor greci” 1972.

Gr. neol. *Achaios*, lat. neol. *Achaeus*;

BUMBAC s.m., s.n. „specie de plantă textilă; fibră textilă obținută din această plantă” 1384–1386 (var. *bubac*), var. *bămbac*.

Sb. *bumbak* // Lat. med. *bombacium*, *bombax* DA, CADE; lat. med. *bombax*, *bombyx* SDLR; cf. sb. *bumbak*, bg. *bubak*, lat. med. *bombacium* DEX; cf. sb. *bumbak*, tc. *pambuk* TDRG; cf. alb. *pumbak*, *pambuk*, magh. *pamuk* CDED II 33; probabil tema romanică *bomb-* + terminația turco-slavă *-ak* CDER 1198.

10.3.3. Mențiunea *sl.* a fost interpretată în mod diferențiat, de la caz la caz, ca veche slavă (v.sl.) sau slavonă. Pentru formele neatestate din vechea slavă (*v.sl.) se citează, între paranteze drepte, termenii atestați în limbile slave moderne:

BA adv. „nu, dimpotrivă – mais si, si; mais non” 1563–1583.

V.sl. **ba* (cf. bg. *ba*) Mihăilă, SCL 34, 1983, 43, CDER 567 (v.bg. *ba*) // Bg. *ba* CADE; bg., pol., sb., ucr. *ba* DEX; bg., rus., ceh., pol. *ba* CDED II 3; lat. *uaha* (= *uah*), cf. it. *ba*, *bah*, fr. *bah* LM;

ALȚIȚĂ s.f. „porțiune ornamentală în partea de sus a mânecilor ie – épaulette des chemises paysannes ornée des broderies” c.1650, var. *latiță*, *latiță*, *lătiță*.

V.sl. **latica* (cf. bg., sb. dial. *latica*), cu metateză secundară Mihăilă, CELR, 143 // Lat. *altitia* CDER 219; lat. *latus* „margine, capăt” HEM 932; sb. *latica* CDED II 2, DA, CADE, SDLR.

10.3.4. Structura completă a etimoanelor din limba turcă obținute prin conversiune lexico-semantică a fost marcată prin paranteze drepte []:

BIDINEA s.f. „pensulă mare pentru văruit” 1839, var. (Mold.) *badana*, (Munt.) *bridinea*.

Tc. *Badana* [firçasi];

AMAN¹ interj. „Îndurare! Iertare!” c.1740.

Tc. *Aman*.

Fam.: **aman-zaman** interj. (Munt.; înv.) 1906, var. *Amanz-amanz* < tc. *Aman zaman* [dilemek] „(a cere) milă”.

10.3.5. În general, în stabilirea etimologiilor, s-a considerat că un sufix românesc nu este atașat direct unei baze externe, ci se presupune existența acesteia în română (de altfel, forma respectivă este adesea înregistrată în glosare regionale):

BĂRNACI adj. (Trans.) „oacheș” 1806, var. (Mold.) *bornaci*.

Magh. *barnás* „maroniu”, cu substit. finalei prin suf. *-aci* CDED II 479, DA sau rom. *barna* (< magh. *barna* „maron” TDRG³) + *-aci* Tamás EW;

BRIHAN s.n. (N. Trans., Mar.) „pântece, maț” 1901.

Rom. **brih* (< ucr. dial. *brih* „burtă”) + suf. *-an* °.

10.3.6. Refacerea unei forme de singular din cea de plural este marcată explicit, în funcție de situație:

baște „bastion” 1688 ← pl. *băști* al lui *baștă*;

BUȘ² s.m. (S Trans.) „ciorap gros de lână” 1909.

Rom. *buși*, pl. lui **bus* (< lat. *bysus*) Giuglea, CL, 1909, II, 5, DA, CADE // Probabil identic cu *buș*¹ CDER 1225;

BRETEA s.f. „accesoriu de îmbrăcăminte” 1840.

Rom. (pl.) *bretele* < fr. *bretelles*.

10.4. Precizarea *influențat de* se referă la modificări fonetice și semantice datorate atracției unui termen asemănător (fără a fi însă contaminări); alteori, desemnează influențe ale unui mod specific de pronunțare:

BRIȘCĂ¹ s.f. (Ban., Trans., Mar., Buc.) „briceag” 1805, var. *bricică*, *briștă*.

Magh. *bicska*, infl. de *brici*, *briceag*;

brudă² „luntre” 1893 ← *brud* (= *brod*), infl. de *barcă*, *luntre* etc.;

artifiție (Trans.) 1857 < lat. neol. *artificium* (pl. *artificia*), infl. de pronunțarea germană.

botfortă (în.) 1895, sg. refăcut ← pl. *botforte* (< fr. *bottes fortes*), infl. de *cizmă*, *gheată*.

10.5. Sensul etimonului se dă numai când nu concordă cu cel românesc sau când clarifică o relație etimologică.

10.6. Trimiterile la omonime se raportează la numerotarea din ediția prezentă, indiferent de numerotarea din dicționarul-sursă.

11. FAMILIA LEXICALĂ

11.1. Componentă

11.1.1. Familia lexicală a fost concepută în sens larg, fiind grupate sub același cuvânt-titlu (în măsura posibilului, termen-radical) unități lexicale diferite, înrudite etimologic, a căror existență se justifică în limba română prin mijloace interne, externe sau mixte:

AER¹ [ar., mr.; ir. *âier* „cer”] s.n. „văzduh – air” c.1400.

Lat. *aer*, *aerem*, cf. v.it., ret., fr., occ., sp., cat., ptg. REW 240, cu unele sensuri după fr. *air(s)*.

Fam.: **aera** 1839 < fr. *aérer*; **aeraj** 1955 < fr. *aérage*; **aerator** s.n. 1958 < fr. *aérateur*; **aerație** 1958 < fr. *aération*; **aereală** (rar) „târie, esență” 1903; **aerel** „substanță cu miros și gust neplăcute, întrebuițată în medicină” 1906 ← *aer* DA, CDER 101 // < *aior* (< *alior*) CADE;

un posibil *aiorel* < *ai* HEM 417; **aeresc** 1705; **aerian** 1832 < fr. *aérien*; **aeriseală** 1848 ← *aerisi*; **aerisi** 1795 < ngr. *αερίσιω*, aor. *αέρισσα*, **aeros** (înv.) „vaporos” 1873; **antiaerian** adj., s.f. 1957 < fr. *antiaérien*; **dezaera** 1966 < fr. *désaérer*; **dezaerisi** 1947, var. *desaerisi* ← *aerisi*; **neaterat** (rar) 1957 ← *ne-* + *aerat*; **reaerisi** 1988 ← *re*¹ + *aerisi* (după fr. *réaérer*); **subaerian** 1954 < *subaérien*.
 Dublet etim.: **arie**³.

11.1.2. Atunci când cuvintele înrudite etimologic s-au diferențiat semantic în mod substanțial și reprezintă, eventual, centre ale unor familii lexicale numeroase, ele au fost tratate separat, cu trimiteri între articole:

BUCĂ [ar.; mr.] s.f. „obraz; fesă – joue; fesse” c.1202 (antrop.).

Lat. *bucca* „gură, obraz, maxilar”, panrom. REW 1357.

Cf. **bucată**, **bucea**;

BORCEA s.f. (mitol. pop.) „ființă imaginară cu care se sperie copiii ” 1912.

Et. nec.

Cf. **bordea**, **borză**² (s.v. *borzoș*).

11.1.3. Unele dintre cuvintele moștenite care se raportează, în limba latină, la aceeași rădăcină, sunt tratate în DELR ca intrări diferite, în ciuda caracterului analizabil, cu următoarele argumente:

– de cele mai multe ori sunt baze ale unor familii numeroase (ex: *abate* și *bate*, *adormi* și *dormi*, *aduce* și *duce* etc.);

– pot ajunge să aibă, în timp, sensuri foarte diferite (ex.: *apune* și *pune*).

Legătura etimologică dintre aceste cuvinte este evidențiată prin *cf.*, la sfârșitul fiecăruia dintre articolele respective:

ABATE² [ar. *abatire*, *abăteare*] vb. „a (se) îndepărta (de la o direcție, de la o normă etc.); a doborî” 1564.

Lat. *abbattere* (= **abbattere*) „a da jos”, cu evoluție semantică pe teren românesc PEW 2, CDDE 148, DA, CADE, REW 11, DEX sau ← *bate* CDED I 23, CDER 8. Sensul „a doborî” (rar), după fr. *abattre*.

Fam.: **abătătoare** (reg.; rar) „han” 1825; **abătător** „sârguincios” 1906; **abătătură** (reg.; rar) „cale lăaturalnică” 1829; **abătut** „depărtat, vinovat” 1722; sensul „trist” 1872, după fr. *abattu*; **neabătut** 1776 ← *ne-* + *abătut*.

Cf. **bate**¹.

BATE¹ vb. [ar. *batire*, *băteare*; mr. *batire*, *băteare*; ir. *bâte*] „a lovi, a se lupta – (se) batre, frapper” c.1500.

Lat. *battere* (= *battuere*), panrom. REW 996.

Fam.: **bataj** (text.) „lovirea cu bătătoarea a materialului fibros” 1988 < fr. *battage*; **bată**³ s.n. (Olt.) „lopătă de bătut mingea” 1939; **batant** adj., s.n. 1857 < din fr. *battant*; **bată**², în expr. *a fi în ~* = „a fi la bătaie, în jocuri” 1906; **bate**² s. (reg.), în expr. *un pui de ~* „bătaie” 1892; **bate-poduri** s.m. (înv.) „haimana” 1931 ← *bate* + *poduri* „drumuri podite”; **batiște** „bătătură, curte” 1570; **batjoc** (înv.) 1682 ← *batjocură* (der. regresiv); **batjocori** 1560, var. *batjocuri* ← *batjocură*; **batjocorie** 1561, var. *batjocurie* ← *batjocori*; **batjocorit** s.n. 1885 ← *batjocori*; **batjocoritor** 1563 ← *batjocori*; **batjocoros** 1582 ← *batjocoră* HEM 2762, DA, CADE, DEX sau ← *batjocori* TDRG²; **batjocură** c.1500, var. *batjocoră* ← (pl.) *batjocuri* HEM 2742, DA, CADE, DEX // Formație analogică cu *codobatură*, *mânăștergură* sau ← *batjoc* TDRG¹; comp. *bat și joc* SDLR; **batjocuricios** 1644 ← *batjocură* DA sau ← *batjocori* TDRG²; **batjocuritură** 1825 ← *batjocură*; **bătaci** „bătăuș” 1825; **bătaie** [ar. *batal'e* „piuă”; mr. *batal'a* „băteală”] 1563 < lat. *batt(u)alia*, cf. it., ret., fr., cat., sp., ptg., REW 995 (dublet etim.: **bătălie**); **bătăiaș** 1839 ← *bătaie*; **bătăios** 1805 ← *bătaie*; **bătăit** s.n. 1892 ← **bătăi* DA;

bătăiță 1871 ← *bătaie*; **bătaiuș** „titirez” 1898 ← *bătaie*; **bătaiuță** 1871 ← *bătaie*; **bătălan** „bătăuș” 1893 ← *bătălău*² (cu substit. sufixului) ° sau ← *bătăuș* DA; **bătălăia** (Buc.) „a bate cu bătalăul” 1903 ← *bătălău*²; **bătălău**² s.n. „pisălog” 1683; **bătăleș** adj. (Trans.) „bătăios” 1825; **bătătarnic** adj. „silitor, harnic; care bate drumurile” 1909 ← *bătător* + *harnic* (probabil) DA // ← *bate* CDDE 144, CDER 734; **bătătarnică** (bot.) 1868 ← *bătătarnic*; **bătătarniță** (bot.) 1900; ← *bătătarnică* DA // ← *bate* CDDE 144; **bătătoare** „îmblăciu, mai” 1862; **bătător**¹ s.n. „instrument cu care se bate” 1910 ← *bate* DA, CADE, CDER 734 sau < lat. *batt(u)atorium* DEX; **bătător**² adj., s.m. 1561 ← *bate* DA, CADE, SDLR, CDER 734, DEX, TDRG² // < lat. **battitorius,-a,-um* CDDE 145; **bătători** 1691–1697, var. *bătături* ← *bătătură* // ← *bate* CDER 734; **bătătorit** s.n. 1911 ← *bătători*; **bătătorniță** (bot.) ← *bătătarniță* sau ← *bătător* DEX; **bătătura** (rar) 1901 ← *bătătură*; **bătătură** [ar.] „bătaie; teren bătătorit; îngroșare a pielii; (text.) băteală” 1582 ← *bate* TDRG, DA, SDLR sau < lat. *battitura* CDDE 146, CADE, DEX; **bătăuș** 1683; **băteală** 1825; **băteliște** 1705 ← *bate* CDDE I 23, CDDE 144, DA, SDLR, CDER 734, DEX sau ← *băteală* TDRG, CADE; **bătoci** „titirez” 1895; **bătogi** „a bătuci” 1898 ← *bătuci* (cu substit. sufixului) sau ← *bate*; **bătucel** (entom.) 1903 ← *bătuci*; **bătuci** 1805; **bătucitură** „bătătură la picioare” 1911 ← *bătuci*; **bătut** s.n. 1826; **bătuta** (cor. pop.) 1782; **contrabătător** „o piesă a batozei” 1949 ← *contra*¹ + *bătător*; **dezbate**² „a desface ceva care a fost bătut” c.1640; **dezbătători** (rar) „a afâna, a săpa” 1911 (var. *desbătături*) ← *bătători*; **dezbătuci** (reg.) „a dezbătători” 1954 ← *bătuci*; **răzbate** 1683; **răzbătător** 1823 ← *răzbate*; **rebate** 1896 ← *re*²- + *bate*; **străbate** c.1500; **străbătător** 1648 ← *străbate*; **străbătătură** 1841 ← *străbate*.

Cf. **abate**².

11.1.4. Nu au fost incluse în familie infinitivele lungi substantivizate și nici adjectivele care coincid formal cu participiile verbelor. Acestea au fost însă luate în considerare atunci când pot fi interpretate ca prime atestări ale verbelor respective:

bezmănuî (Mold.; înv.) 1817 – refăcut din forma infinitivului lung *bezmănuire* (în DA, s.v. *bezmănuire*, considerat „verb neîntrebuințat”);
bulona 1949 < fr. *boulonner* – refăcut din infinitivul lung *bulonare* (atestat în 1949).

11.1.5. Substantivele neutre abstracte obținute din formele de supin și substantivele masculine și feminine obținute din adjective participiale au fost explicate etimologic numai în situații particulare.

11.1.6. În cazul unor derivate, au fost înregistrate uneori și forme din alte surse decât dicționarele de referință, atunci când acestea completeau etimologii multiple sau modificau data primei atestări:

administrării (Trans.; înv.) 1744 < germ. *administrieren* – deși termenul este absent în DA, apare în DELR s.v. **ADMINISTRA** (atestat în 1824), fiind prima formă atestată din familia acestui verb.

11.1.7. În mod convențional, au fost separate, în cadrul familiilor, formele care aparțin unor declinări sau conjugări diferite:

BUCIUM² [ar. *bucine*, *bucium*, *bucium*; mr.] s.m. „trunchi; buștean” 1426.
 Fam.: **buciumaș**³ (dim.) 1890; **buciumă** s.f., adv. „bucium²” 1910; **buciume** s.m. 1814;
buciumel (dim.) 1891; mr. **bučumigă** s.f. „buciniș” 1902;
BĂUNA vb. (Bihor, V Trans.) „a urla” 1887.
 Fam.: **băunat** s.n. 1899; **băuni** 1931.

11.1.8. Uneori s-a specificat numai forma de plural, dacă numai aceasta a fost atestată sau dacă forma de singular este ambiguă:

brobonele (pl.) la singular *brobonea* sau *brobonică*;
alunele s.f. pl. (bot.) la singular *alunea* sau *alunică*.

11.1.9. Sunt considerați ca făcând parte din familie, și nu variante ale cuvântului-titlu, termenii- pereche cu particule deictice:

adv. **aievea / aieve, aiurea / aiure.**

11.1.10. Pe baza etimonului intern diferit, a fost separată, în măsura posibilului, denumirea meseriei (derivată din agent) de cea care arată colectivitatea, mulțimea de obiecte sau spațiul de depozitare și de valorificare a acestora:

albinărie¹ „ocupația de apicultor” 1883 ← *albinar*; **albinărie**² „mulțime de albine” 1907 ← *albină*;
arămărie¹ „obiecte de aramă, atelier sau prăvălie de aramă” 1837 ← *aramă*; **arămărie**² „meseria arămarului” 1908 ← *arămar*;
argăsărie¹ „meseria de argăsar” 1862 ← *argăsar*; **argăsărie**² „atelierul argăsarului, locul unde se argășesc pieile” 1870 ← *argăsar* sau ← *argăsi*.

11.1.10.1. Sunt înregistrate separat denumirea unei discipline și adjectivul corespunzător:

aerostatic adj. 1907 < fr. *aérostatique*; **aerostatică** 1830 < fr. *aérostatique*;
automatic adj. 1840 < fr. *automatique* CADE, DEX, TRDG² // ← *automat* SDLR;
automatică s.f. 1957 < fr. *automatique*.

11.1.10.2. S-a considerat cu prioritate termen-bază:

– numele de instrument față de numele disciplinei:

ALCOOLMETRU 1869; **alcoholmetrie** 1931;

– numele bolii față de adjectivul corespunzător:

AFAZIE 1898; **afazic** 1907.

11.1.10.3. În decizia asupra raportului cuvânt-bază / component al familiei, s-a avut în vedere prima atestare:

acant s.m. „specie de plantă decorativă; ornament arhitectonic – acante” 1871.

Lat. neol. *acanthus*.

Fam.: **acantă** 1931 < fr. *acanthé*.

11.1.11. În cazul oscilației de gen la denumirile de minerale, pe baza datării și a existenței unui model derivativ, desemnat în DELR, în funcție de situația concretă, prin indicația „masculin /feminin /neutru analogic” (m. / f. / n. analogic), s-au diferențiat următoarele situații:

– formele masculine (cuvinte-titlu sau componente ale familiilor) au fost considerate cu prioritate baze pentru corespondentele feminine:

azurit s.m. 1908 < fr. *azurite*; **azurită** s.f. 1908 < fr. *azurite* sau ← *azurit* (f. analogic), s.v. **AZUR** s.n.;

azotit s.m. 1891 < fr. *azotite*; **azotită** s.f. 1978 < *azotit* (f. analogic), s.v. **AZOT** s.n.

– în opțiunea pentru forma feminină a bazei, s-a avut în vedere genul feminin al substantivului în limba de origine:

APATITĂ s.f. „fosfat natural de calciu, sticlos, incolor sau variat colorat, utilizat la fabricarea îngrășămintelor minerale și la extragerea fosforului” 1931 < fr. *apatite*.

Fam.: **apatit** s.n. „apatită” 1949 < fr. *apatite* (n. analogic);

AVENTURNĂ s.f. (geol.) „varietate de cuarț – aventurine” 1939.

Fr. *aventurine*.

Fam.: **aventurin** s.n. „aventurină” 1949, n. analogic după *cuarț, feldspat* etc.

11.2. Glosarea

11.2.1. În cadrul familiilor lexicale, glosarea sensurilor a fost limitată la omonime și la cuvintele a căror structură derivativă nu este evidentă în limba română.

11.2.2. În general, se dau indicații morfologice, lexicale, semantice cu caracter orientativ, de tipul:

– s.n. pentru nume de instrumente, aparate, dispozitive, pentru a evita confuzia cu formele de masculin;

arățător¹ adj. 1581; **arățător**² s.n. (Trans.) „limbă de ceas” 1825 ← *arăta* (după germ. (*Uhr*)zeiger);

– (dim.), (augm.), (col.) etc. pentru derivatele cu sufixe diminutive, augmentative, de formare a denumirilor de colective etc.;

– (cor. pop.) pentru numele de dansuri populare, înregistrate separat, cu forma în -a:

ardeleana s.f. (cor. pop.) 1887;

bătuta (cor. pop.) 1782;

brustureanca (cor. pop.) 1885;

brustureasca (cor. pop.) 1889.

– (bot.) pentru numele de plante nedefinite sau cu denumiri interpretabile:

bucățel (bot.) 1879 ← *bucătea* cu substit. sufixului CDDE 191, DA, DEX // ← *bucată* TDRG¹;

– *nume de...* pentru numele proprii de animale domestice înregistrate în DA, mai ales pe baza chestionarului lui Hasdeu, care au fost glosate ca atare, fără explicații suplimentare:

brebenică nume de vacă 1885;

bujoară nume de vacă roșie 1912;

bujorean nume de vită cu părul roșu 1883;

bușel² nume de câine ciobănesc.

11.3. Indicarea etimonului

11.3.1. Dacă termenul este derivat de la cuvântul-titlu, nu se mai indică baza decât dacă se fac precizări suplimentare sau dacă se propun două soluții derivate:

băiată 1846;

băietan 1886;

băietan 1897 ← *băiat*, infl. de *băiețel* DA sau ← *băiețel* (cu substit. sufixului);

băiețoi (augm., peior.) 1873 ← *băiat*, infl. de *băiețel* DA sau ← *băiețel* (cu substit. sufixului), s.v. **BĂLAT**.

11.3.2. Dacă etimonul intern reprezintă o variantă, se indică și forma literară a acestuia, între paranteze rotunde, după semnul (=), cf. 10.2.2:

bârdan „stomacul vitelor” 1895 ← *bârdahan* (= *burduhan*), s.v. **BURDUF**¹;

burdușel „burduf mic; pielea unui șarpe jupuit; pielică de hermină; prune coapte și presate” 1688 (var. pl. *bordușale*), var. *bordușel*, *burdujel* ← *burduș* (= *burduf*), s.v. **BURDUF**¹;

burziluiitor 1705 ← *burzilui* (= *burzului*), s.v. **BURZULUI**.

11.3.3. În cazul adverbelor derivate cu sufixul *-ește*, la etimon se indică întâi derivatul în *-esc*, apoi cuvântul-bază:

burlăcește 1912 ← *burlăcesc* sau ← *burlac*.

11.3.4. În cazul derivatelor din dialectele sud-dunărene, nu se precizează termenul de bază dacă acesta este tot dialectal (ex.: mr. *pricățari*).

11.4. Procedee de formare a cuvintelor

11.4.1. În cazul derivării nu se precizează sufixul sau prefixul decât dacă există forme omonime (de tipul *sub*⁻¹ pref., *sub*² prep.).

11.4.1.1. Situația în care un derivat este rezultatul substituirii sufixului sau a finalei interpretate ca sufix a fost menționată ca atare:

burduhoie „vas de lemn pentru vin” 1906 ← *burduhan* (cu substit. sufixului);
burlac² s.n. „butoi” 1890 ← *burlan* (cu substit. finalei);
burline³ s.n. „putinică” 1906 ← *burlan* (cu substit. finalei).

11.4.1.2. Cuvintele cu sufix moșional, de tipul s.m., s.f. (fără corespondent adjectival), sunt înregistrate astfel: s.m. cuvânt-titlu, s.f. – la familie, cu aceeași datare (în lipsa unei datări proprii). S-a procedat la fel în cazul substantivelor masculine în *-tor*, incluzându-se în familie substantivul feminin corespunzător în *-toare*.

ADOLESCENT s.m. „persoană cu vârsta cuprinsă între pubertate și maturitate” 1843.
 Fam.: **adolescentă** s.f. 1843;
apicultor s.m. 1908 < fr. *apiculteur*, var *apicultor*; **apicultoare** s.f. 1908 ← *apicultor*.

11.4.1.3. Derivatele cu prefixul *ne-*, fiind numeroase, nu au fost trecute în familie decât atunci când reprezintă calcuri de structură sau prezintă un interes particular din punctul de vedere al atestării sau al evoluției semantice:

neabordabil 1868 ← *ne-* + *abordabil* (după fr. *inabordable*);
neadeverință (înv.) „imprecizie” 1834 ← *ne-* + *adeverință*;
neajuns² adj. „insuficient” 1848 ← *ne-* + *ajuns* (după fr. *insuffisant*, it. *insuficiente*);
neamăgeț „care nu amăgește” 1690 ← *ne-* + **amăgeț*.

11.4.1.4. Derivatele regresive au fost semnalate în mod explicit:

acuză „acuzare” 1961 ← *acuză* (der. regresiv);
buruian s.m. sg. 1781, var. *burean*, *burian* ← *buruiană* (der. regresiv);
butafor „decorator specializat în butaforie” 1988 (der. regresiv);
buturug 1895 ← *buturugă* (der. regresiv).

11.5. Compusele au fost preluate în mod selectiv, atunci când au fost relevante din punct de vedere etimologic sau/și semantic:

apă-albă „cataractă” 1815;
apă-neagră „glaucom” 1815.

11.6. Trunchierea etimoanelor se marchează prin paranteze drepte:

apiterapie 1978 ← *api[col] + terapie*;
APROZAR s.n. „magazin cu produse agroalimentare” 1978.
Apro[vizionare] + zar[zavat].

11.7. Contaminația a fost consemnată între paranteze rotunde; fenomenul se înregistrează numai la componentul principal (de regulă, primul termen), pe structura căruia se suprapune cel de-al doilea termen (de regulă, secundar).

acoperemiș (reg.) 1951 ← *acoperământ + acoperiș* (contaminație);
BĂHANIE s.f. (reg.) „ființă urâtă – monstre” 1862.
 Et. nes., probabil *băzdăganie + dihanie* ° (contaminație).

11.8. Calcul lexical

11.8.1. Tratamentul calcurilor este diferit:

– când cuvântul obținut prin calc are o structură în întregime analizabilă, el apare în familia lexicală a bazei, respectiv a cuvântului-titlu:

auriculat adj. 1909 ← *auriculă*, după fr. *auriculé*, s.v. **AURICULĂ**;

– cuvântul obținut prin „calc”, în realitate prin adaptarea analogică – totală sau parțială – a formei etimonului neologic la un corespondent, de regulă moștenit, din limba română este considerat cuvânt-titlu:

ATRAGE vb. „a apropia de sine, a face să vină spre sine – attirer” 1794, din fr. *attirer* (după *trage*).

11.8.2. Calcurile semantice au fost menționate separat, după etimonul formal:

AC [ar., mr.; ir. *ác*] s.n. „mică ustensilă subțire de metal, folosită la cusut; macaz – aiguille; aiguilles de chemin de fer” 1508.

Lat. *acus*, cf. dalm., it., sd. REW 130. Sensul „macaz”, după fr. *aiguille*, germ. *Nadel*; **ABSOLVI**¹ vb. „a ierta” 1842.

Lat. neol. *absoluere*, în parte cu accepțiunile fr. *absoudre*;

bășădui „(Trans.) a conversa; (Buc.) a fi deprins numai cu un fel de mâncare” 1563–1583 (var. *besădui*) DA, CDER 708 ← *beseadă* sau sb. *besjediti* CADE, slavon. *besədovati* DHLR II 503; sensul „a fi deprins numai cu un fel de mâncare” 1893, după ucr. *beseduvaty* „a ospăta”;

BLANĂ s.f. „păr sau lână care acoperă pielea unor animale, haină îmblănită; (Munt.) scândură groasă – pelisse, (manteau de) fourrure; grosse planche, ais” 1592.

V.sl. **blana* (cf. bg. *blana* „fășie de pământ cu iarbă”, sb. *blana* „membrană, piele”) DA (probabil), CADE, SDLR, CDER 914; sensul „scândură” după bg. *blana* ° // Bg. *blana* DEX; sl. *blana* (ceh. *blana*, pol. *blam*, *blona*, rus. *blona*) CDER II 15–16, TDRG.

11.9. Compusele savante

11.9.1. Cuvintele construite cu elemente de compunere au fost înregistrate cu trimitere la termenul-bază, dacă erau analizabile în limba română, baza existând separat; în caz contrar, au fost înregistrate în ordine alfabetică.

11.9.2. În situația compuselor savante analizabile, construite prin atașarea unor sufixoide la baze foarte productive (ex.: *-fobie* și *-manie*, *-gen*, *-form*, *-grafie*, *-cultură*), în mod convențional s-a decis considerarea lor ca intrări separate, fiecare cu propria familie, pentru a se evita alcătuirea unor familii lexic-etimologice disproporționate ca dimensiuni, în comparație cu restul familiilor.

11.9.3. Elementele de compunere savantă (prefixoidele) sunt urmate de cratimă și, la stabilirea etimologiei, se reia totdeauna termenul-bază (chiar când acesta este cuvânt-titlu):

autoadministra 1955 ← *auto*⁻¹ + *administra*; **semiautomat** adj. 1955 ← *semi*- + *automat*; **autoaprindere** 1949 ← *auto*¹⁺ + *aprindere*; **electroaprindere** s.f. 1988; **preaprindere** s.f. 1963 ← *pre*¹⁻ + *aprindere*; **termoaprindere** s.f. 1988 ← *termo*- + *aprindere*.

12. DUBLETE ETIMOLOGICE

12.1. Dubletele etimologice se semnalează, la sfârșitul articolului, prin indicația *Doublet etim.* numai în cazul în care un cuvânt este moștenit, iar celălalt este împrumutat din latină și/sau din una sau mai multe limbi romanice.

12.2. În celelalte situații, pentru dubletele etimologice în care nu este implicat un termen moștenit, se face legătura etimologică prin *cf.* (ex.: *altar* – *oltar*, *anchiră* – *ancoră*, *aptitudine* – *atitudine* etc.).

12.3. Când se semnalează existența unei legături etimologice, fără ca aceasta să fie suficient de clară, în finalul articolului respectiv se face trimiterea la termenul considerat înrudit cu primul.

BALĂ¹ s.f. „animal monstruos, duh necurat din povești” 1800.

Et. nes., probabil el. de substrat, cf. alb. *bollë* „șarpe” Russu, ER, 256–257, Brâncuș, VA 34 sau lat. *bellua* TDRG, cf. it., v.ptg. REW 1026 // ← *bale* (← **ba* < lat. *baba*) HEM 2374, TDRG, DA, CADE; ← *boală* CDER 620; lat. pop. *billa* „animal de tracțiune” SDLR; et. nec. DEX.
Cf. **balaur**.

13. TRIMITERI BIBLIOGRAFICE

13.1. Dacă un articol este reprodus într-un volum, se citează acesta din urmă (de exemplu, Drimba, CE, 281, nu: VI. Drimba, LR, 8, 1959, nr. 1, 28).

13.2. Dacă titlul articolului de dicționar sau de glosar în cadrul căruia se discută etimologia este diferit de cuvântul-titlu, acesta este indicat prin s.v.

BUNTUZUI vb. „a deranja, a risipi” 1887.

Et. nes., probabil magh. *bontani* TDRG, Tamás EW s.v. *buntuzi*;

BEDREAG s.n. (reg.) „trunchi gros de lemn pe care cizmarii croiesc încălțăminte” 1825, var. *bătreaș, medreaș*.

Et. nes., probabil ← rom. *bedregălău* „numele unei unelte de cizmărie” Tamás EW, s.v. *bedergălău* // Cf. magh. *bederegni* DA; sâs. *Bretterdecke* „estradă” SDLR; v.sl. *bedro* CDED II 11, TDRG; et. nec. DEX.

13.3. Abrevierile și bibliografia vor fi reluate și actualizate în fiecare volum al dicționarului.

14. INDICELE

14.1. Componenta

14.1.1. Indicele cuprinde, în ordine alfabetică:

– cuvintele-titlu (scrise cu caractere majuscule);

– variantele (scrise cu litere cursive) ale cuvintelor înregistrate în DELR–A, B, urmate de trimiterea la cuvântul-bază care începe cu A și B:

abageu v. *aba*¹

abă v. *aba*¹

hranghel v. *arhanghel*

hultoan v. *altoi*¹

– cuvintele din cadrul familiilor lexico-etimologice (scrise cu caractere minuscule drepte), ur. de trimiterea la cuvântul-bază care începe cu A și B:

abager v. *aba*¹

*abagerie*¹ v. *aba*¹

*abagerie*² v. *aba*¹

abagiū v. *aba*¹

hultoian v. *altoi*¹

– variantele și membrii familiilor cu A și B la inițială care trimit la cuvinte-bază care încep cu alte lit. decât A și B; acestea vor fi înregistrate sub literele respective, în volumele corespunzătoare ale DELR:

arți v. *harți*

*arvă*² v. *harvă*

bioplasmă v. *plasmă*

biopolitică v. *politic*

– termenii din dialectele sud-dunărene (cuvinte-titlu, termeni corespondenți ai celor din dacoromână), urmați de indicația dialectului respectiv, între paranteze drepte, respectându-se modul de scriere stabilit pentru indice, și anume cuvintele-titlu cu caractere majuscule, iar membrii familiilor lexicale cu minuscule drepte:

ACO [ar.];

anco [mr.] v. *aco* [ar.]

coa [ar., mr.] v. *aco* [ar.]

acoace v. *aco* [ar.]

14.1.2. În înșiruirea alfabetică nu s-au luat în considerare semnele diacritice specifice dialectelor sud-dunărene:

ALG/E

algire [ar.] v. *alb*

algitură [ar.] v. *alb*

ALGOF/OB/E

ALUAT

aluat [ar.] v. *aluat*

aluât [ir.] v. *aluat*

bitârneță [mr.] v. *bătrân*

bitârnicăc [mr.] v. *bătrân*

bitărničos [mr.] v. bătrân
bitărnimi [mr.] v. bătrân

14.1.3. Termenii corespondenți celor din dacoromână, scriși cu caractere cursive, sunt înregistrați separat, dar nu sunt numerotați prin indici, pentru a nu îngreuna sistemul de trimiteri:

adâncos v. adânc,
adâncos [ar.] v. adânc
acrime v. *acru*²
acrime [ar., mr.] v. *acru*²
ac [ar., mr.] v. ac
âc [ir.] v. ac

14.2. Accentul

14.2.1. Cuvintele înregistrate la indice și cele la care se face trimitere au întotdeauna accentul marcat, cu excepția monosilabelor și a împrumuturilor neadaptate la limba română (v. 3.3).

14.2.2. Situația în care accentul nu este cunoscut (v. 3.1) nu este semnalată în indice. Dacă un cuvânt nu este accentuat, înseamnă că accentul nu este cunoscut (v. 3.1).

14.2.3. Variantele accentuale nu se diferențiază prin indici de termenul la care se raportează:

ANTIFON¹
*antifon*¹ v. antifon¹
aristocrație v. aristocrație
aristocrație v. aristocrație

14.3. Înregistrarea formelor în indice

14.3.1. Dacă un cuvânt are numai formă de plural, se păstrează indicația (pl.) la indice.

14.3.2. Sunt înregistrate separat la indice, în ordine strict alfabetică:

- formele care diferă printr-un singur sunet, marcat grafic între paranteze rotunde;
- termenii care intră în componența sintagmelor și locuțiunilor:

boul (de-a ~) v. bou
boul (de-a-n ~) v. bou
boule (de-a ~) v. bou
boule (de-a-n ~) v. bou
boulea (de-a ~) v. bou
boulea (de-a-n ~) v. bou

- elementele de compunere întrebuințate și ca adjective invariabile:

AUDIO-
 AUDIO
 AUTO¹-
 AUTO²-
 AUTO³ .

14.3.3. Nu sunt înregistrate separat adjectivele și substantivele feminine corespunzătoare:

ANGIOSPERM, -Ă
 alogam, -ă v. alogamie
 geobotanic, -ă v. botanic

14.4. Fiecare volum al DELR va cuprinde un astfel de indice, care reflectă poziția în limba română a cuvântului (cuvânt-titlu, variantă sau membru al unei familii de cuvinte), fapt sugerat grafic în indice, ca și în corpul dicționarului, prin scrierea diferențiată: cuvintele-titlu sunt scrise cu caractere majuscule, variantele sunt scrise cu litere cursive, iar cuvintele din cadrul familiilor lexicostimologice sunt scrise cu caractere minuscule drepte, fiind urmate de trimiterea la cuvântul-bază.

14.5. Unele opțiuni în ceea ce privește tehnica de redactare au fost dictate de intenția de a face accesibil dicționarul și în variantă electronică.

ABREVIERI

ac. = acuzativ	ebr. = ebraic(ă)
acc. = accent, accentuat, accentual	el. = element
adj. = adjectiv, adjectival	elv. = elvețian
adv. = adverb, adverbial	eng. = engadinez(ă)
alb. = albanez(ă)	engl. = englez(ă)
anat. = anatomie	entom. = entomologie
antrop. = antroponim	et. = etimon, etimologie
aor. = aorist	ex. = exemplu
ar. = aromân(ă)	expr. = expresie
arg. = argou, argotic	f. = feminin
arhit. = arhitectură	fam. = familiar
art. = articol, articulat	Fam. = familia (lexicală)
astron. = astronomie	farm. = farmacie
augm. = augmentativ	fig. = figurat
Ban. = Banat	fil. = filosofie
belarus. = belarus(ă)	fin. = finanțe
bg. = bulgar(ă)	fiz. = fizică
bg. merid. = bulgar(ă) meridional(ă)	fiziol. = fiziologic
biol. = biologie	fon. = fonetică, fonologie
bis. = (termen) bisericesc	fot. = fotografie
bot. = botanică	fr. = francez(ă)
Buc. = Bucovina	friul. = friulan(ă)
c. = circa	galic. = galician(ă)
calabr. = calabrez(ă)	gen. = genitiv
cat. = catalan(ă)	geol. = geologie
ceh. = ceh(ă)	geom. = geometrie
cf. = confer	gepid. = gepidic
chim. = chimie	germ. = german(ă)
col. = colectiv	gheg. = gheg(ă)
com. = comun(ă)	got. = gotic(ă)
comp. = compunere	gr. = grec, greacă
conj. = conjuncție, conjuncțional	gram. = gramatică
cor. = coregrafie	iht. = ihtiologie
cors. = corsican	ind. = industrie
cr. = croat(ă)	infl. = influențat(ă), influență
Criș. = Crișana	inform. = informatică
cuman. = cuman(ă)	interj. = interjecție
cuv. = cuvânt	interog. = interogativ
dalm. = dalmat(ă)	invar. = invariabil
dat. = dativ	ir. = istroromân(ă)
dem. = demonstrativ	ist. = istorie
der. = derivat	it. = italian(ă)
dial. = dialect(al)	înv. = învechit
dim. = diminutiv(al)	hot. = hotărât(ă)
Dobr. = Dobrogea	jur. = juridic
dr. = dacoromân(ă)	lat. = latin(ă)
doublet etim. = doublet etimologic	lat. med. = latin(ă) medieval(ă)

lat. neol. = latin(ă) savant(ă)
 lat. vulg. = latin(ă) vulgar(ă)
 lingv. = lingvistic
 livr. = livresc
 loc. = locuțiune
 log. = logică
 longobard. = longobard(ă)
 m. = masculin
 m.bg. = medio-bulgar(ă)
 m.germ. = medio-germană
 m.gr. = medio-grec, medio-greacă
 maced. = macedonean
 magh. = maghiar(ă)
 mar. = maritim
 Mar. = Maramureș
 mat. = matematică
 med. = medicină
 Mehed. = Mehedinți
 mil. = (termen) militar
 min. = mineralogie, minerit
 mitol. = mitologie
 Mold. = Moldova
 mr. = meglenoromân(ă)
 Munt. = Muntenia
 muz. = muzică
 n. = neutru
 n.pr. = nume propriu
 nec. = necunoscut(ă)
 nehot. = nehotărât(ă)
 neol. = neologism, neologic
 nes. = nesigur(ă)
 ngr. = neogrec, neogreacă
 nom. = nominativ
 num. = numeral
 occ. = occitan(ă)
 ol. = olandez(ă)
 Olt. = Oltenia
 onomat. = onomatopeic, onomatopee
 ord. = ordinal
 orig. = origine
 ormit. = ormitologie
 panrom. = panromanic
 part. = participiu, participial
 peceneg. = peceneg(ă)
 peior. = peiorativ
 pl. = plural
 pol. = polonez(ă)
 pop. = popular
 pos. = posesiv
 pref. = prefix
 prep. = prepoziție, prepozițional
 pron. = pronume, pronominal
 ptg. = portughez(ă)
 rad. = radical
 răd. = rădăcină

refl. = reflexiv
 reg. = regional
 rel. = (termen) religios
 ret. = retoroman(ă)
 rom. = român(ă), românesc
 rom. com. = român(a) comun(ă)
 rus. = rus(ă)
 s. = substantiv
 s.v. = sub voce
 săs. = săsesc
 sb. = sârb(ă)
 scr. = sârbo-croat(ă)
 sd. = sard(ă)
 sec. = secol
 sf. = sfârșit
 sg. = singular
 sicil. = sicilian(ă)
 sil. = silabă
 sl. = slav(ă)
 slavon. = slavon(ă)
 slovac. = slovac(ă)
 slov. = sloven(ă)
 sp. = spaniol(ă)
 substit. = substituie
 suf. = sufix
 tăt. = tătar(ă)
 tc. = turc(ă)
 tc.-per. = turco-persan
 tehn. = tehnică
 text. = textile
 top. = toponim
 tosc. = tosc(ă)
 Trans. = Transilvania
 turcic. = turcic(ă)
 țig. = țigănesc, țigănească
 ucr. = ucrainean(ă)
 v. (urmat de un nume de limbă/dialect) = vechi
 v. = vezi
 var. = variantă
 vb. = verb(al)
 ven. = venețian
 zool. = zoologie
 zoon. = zoonim, zoonimic

Semne grafice

← provine din... (creație internă)

< împrumutat din...

> a dat...

// delimitează etimologia considerată corectă de cea considerată greșită sau incompletă

* neatestat

° etimologie originală sau completare propusă de

DELR

~ cuvântul din expresii, locuțiuni, sintagme etc.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

- AIN = „Anuarul Institutului de Istorie Națională”, Cluj, 1921–1945.
- „Archivu” = „Archivu pentru filologie și istorie”, Blaj, 1867–1872.
- „Archivum Romanicum” = „Archivum Romanicum. Nuova rivista di filologia romanza”, Firenze/Genova, Genève, 1917–1941.
- „Arhiva” = „Arhiva. Revistă de istorie, filologie și cultură românească”, Iași, 1889 ș.u.
- Arvinte, DERM = Vasile Arvinte, *Die deutschen Entlehnungen in den rumänischen Mundarten*, Berlin, Akademie-Verlag, 1971.
- Avram, CE = Andrei Avram, *Contribuții etimologice*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 1), 1997.
- Avram, CIE = Andrei Avram, *Comentarii și ipoteze etimologice*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 23), 2006.
- Avram, NCE = Andrei Avram, *Noi contribuții etimologice*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 7), 2001.
- Avram, PE = Andrei Avram, *Probleme de etimologie*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 4), 2000.
- BER = *Bälgarski etimologičen rečnik*, Sofia, Bălgarska Akademija na Naukite, Institut za Bălgarski Ezik, 1971 ș.u.
- BIFR = „Buletinul Institutului de Filologie Română «Al. Philippide»”, Iași, 1934 ș.u.
- BL = „Bulletin linguistique”, București/ Paris/ Copenhague, 1933–1948.
- Brâncuș, VA = Grigore Brâncuș, *Vocabularul autohton al limbii române*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Brückner, SEJP = Aleksander Brückner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków, Krakowska Spółka Wydawnicza, 1927.
- „Buciumul român”, Iași, 1875 ș.u.
- Burlă, Studie = Vasile M. Burlă, *Studie filologice*, în Conv. lit., XIV, Iași, 1880, p. 217–242, 267–279, 353–362, 384–396.
- CADE = I.-Aurel Candrea, Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat. Partea I: Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi*, de I.-Aurel Candrea. Partea II: *Dicționarul istoric și geografic universal*, de Gh. Adamescu, București, Editura „Cartea Românească” [1926–1931].
- Capidan, Megl. III = Theodor Capidan, *Meglenoromânii III. Dicționar meglenoromân*, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, Depozitul General Cartea Românească, 1935.
- CDDE = I.-A. Candrea [și] Ov. Densusianu, *Dicționarul etimologic al limbii române. Elementele latine. (A–Putea)*, București, Socec, 1907–1914.
- CDDG = I.-Aurel Candrea, Ovid Densusianu, *Dicționar general al limbii române din trecut și de astăzi*, București, Socec & Co., 1909.
- CDED = A. de Cihac, *Dictionnaire d'étymologie daco-romane. Vol. I. Éléments latins, comparés avec les autres langues romanes*, Francfort A/M, Ludolphe St. Goar; Berlin, A. Asher; Bucarest, Socec, 1870. Vol. II. *Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-modernes et albanais*, Francfort, Ludolphe St. Goar; Berlin, S. Calvary; București, Sotschek, 1879.
- CDER = Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române*, ediție îngrijită și traducere din limba spaniolă de Tudora Șandru-Mehedinți și Magdalena Popescu Marin, București, Editura Saeculum I. O., 2002.
- Cipariu, Gram. = Timotei Cipariu, *Gramateca limbei române. Partea I. Analitica*, București, Societatea Academică Română/ Tiparul Seminarului A. Diecezan, 1869. Partea a II-a. *Sintetica*, București, Societatea Academică Română/ Tipografia lui S. Filtsch (W. Krafft), 1877.

- CL = „Cercetări de lingvistică”, Cluj, 1956 ș.u.
- CMD = Matilda Caragiu-Marioțeanu, *Dicționar aromân-macedo-vlah comparativ (român literar-aromân), contextual, normativ, modern*, București, Editura Enciclopedică, 1997.
- Conv. lit. = „Convorbiri literare”, Iași, apoi București, anul I (1867–1868) ș.u.
- Corbea, DLVI = Teodor Corbea, *Dictiones latinae cum valachica interpretatione*, ediție de Alin-Mihai Gherman, vol. I (studiu introductiv, note și text), Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2001.
- Corominas, DCEC = Joan Corominas, *Diccionario critico etimológico de la lengua castellana*, vol. 1 (A–C), vol. 2 (Ch–K), vol. 3 (L–R), vol. 4 (Ri–Z), Madrid, Editorial Gredos, 1954–1957.
- DA = Academia Română, *Dicționarul limbii române*. Sub conducerea lui Sextil Pușcariu. Tomul I. Partea I: A–B, București, Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea, 1913; Tomul I. Partea II: C, București, Tipografia Ziarului „Universul”, 1940; Tomul I. Partea III. Fascicula I: D–De, București, „Universul”, Întreprindere Industrială a Statului, 1949; [Fascicula II: De–Destina; șpalt, 1948]; Tomul II. Partea I: F–I, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, 1934; Tomul II. Partea II. Fascicula I: J–Lacustru, București, Tipografia Ziarului „Universul” S.A., 1937; Tomul II. Partea II. Fascicula II: Ladă–Lepăda, București, Tipografia Ziarului „Universul” S.A., 1940; Tomul II. Partea II. Fascicula III: Lepăda–Lojniță, București, Tipografia Ziarului „Universul” S.A., 1948.
- DDA = Tache Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân: general și etimologic*, București, Editura Academiei, 1963.
- Densusianu, HLR = Ovide Densusianu, *Histoire de la langue roumaine*. I. *Les Origines*, Paris, Ernest Leroux, 1901; II. *Le seizième siècle*, Paris, Ernest Leroux, fasc. 1, 1914, fasc. 2, 1932, fasc. 3, 1938.
- Densusianu, LR XVII = Ovid Densusianu, *Limba română în secolul al XVII-lea*, în *Opere*. III, ediție îngrijită de B. Cazacu, V. Rusu și I. Șerb, cu o prefață de B. Cazacu, București, Editura pentru Literatură, 1977.
- Densusianu, *Țara Hațegului* = Ovid Densusianu, *Graii din Țara Hațegului*, București, Atelierele Grafice Socec, 1915.
- DER = Academia Română, *Dicționar enciclopedic român*, președinte: acad. Athanase Joja, coord. principal: prof. univ. Dimitrie Macrea. Volumul I: A–C, 1962; volumul II: D–J, 1964; volumul III: K–P, 1965; volumul IV: Q–Z, 1966, București, Editura Politică.
- DERS = *Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române. 1374–1600*, alcătuit de Gh. Bolocan, Virgil Nestorescu, Ion Robciuc, Corneliu Reguș, Aspazia Reguș, Mile Tomici, Ion Ciocea, Olimpia Guțu, Cornelia Popescu (red. responsabil: Gh. Bolocan), București, Editura Academiei, 1981.
- DEX = *Dicționarul explicativ al limbii române*. Conducătorii lucrării: acad. Ion Coteanu, dr. Luiza Seche, dr. Mircea Seche, București, Editura Academiei, 1975.
- DEX² = *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a. Conducătorii lucrării: acad. Ion Coteanu, Lucreția Mares, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998.
- DEX – S = *Supliment la Dicționarul explicativ al limbii române*. Conducătorii lucrării: acad. Ion Coteanu, Ion Dănăilă, Nicoleta Tiugan, București, Editura Academiei, 1988.
- Diculescu, *Elementele* = Constantin G. Diculescu, *Elementele vechi grecești din limba română*, în DR, IV (1924–1926), p. 394–516.
- Diculescu, *Die Gepiden* = Constantin G. Diculescu, *Die Gepiden: Forschungen zur Geschichte Daziens im frühen Mittelalter und zur Vorgeschichte des Rumänischen Volkes*, Band 1, Leipzig, 1922.
- DÎLR = Gh. Chivu, Emanuela Buză, Alexandra Roman Moraru, *Dicționarul imprumuturilor latino-romance în limba română veche (1421–1760)*, București, Editura Științifică, 1992.
- DLR = Academia Română, *Dicționarul limbii române*. Serie nouă. Redactori responsabili: acad. Iorgu Iordan, acad. Alexandru Graur și acad. Ion Coteanu. Din anul 2000, redactori responsabili: acad. Marius Sala și acad. Gheorghe Mihăilă. București, Editura Academiei. Tomul I. Partea a 3-a. Litera D (D–Deînmulțit), 2006; Tomul I. Partea a 4-a. Litera D (Deja–Deținere), 2006; Tomul I. Partea a 5-a. Litera D (Deținut–Discopotiriu), 2007; Tomul I. Partea a 6-a. Litera D (Discord–Dyke), 2009; Tomul I. Partea a 7-a. Litera E (E–Erzaț), 2009; Tomul I. Partea a 8-a. Litera E (Es–Ezredeș), 2010; Tomul III. Literale J, K, Q, 2010; Tomul IV. Litera L (L–Lherzolită), 2008; Tomul V. Litera L (Li–Luzulă), 2008; Tomul VI. Litera M, 1965–1968; Tomul VII. Partea 1. Litera N, 1971; Tomul VII. Partea a 2-a. Litera O, 1969; Tomul VIII. Partea 1. Litera P (P–Păzu), 1972;

- Tomul VIII. Partea a 2-a. Litera *P* (*Pe–Pînar*), 1974; Tomul VIII. Partea a 3-a. Litera *P* (*Pină–Pogrîlanie*), 1977; Tomul VIII. Partea a 4-a. Litera *P* (*Pogrijanie–Presimțire*), 1980; Tomul VIII. Partea a 5-a. Litera *P* (*Presin–Puzzolană*), 1984; Tomul IX. Litera *R*, 1975; Tomul X. Partea 1. Litera *S* (*S–Sclabuc*), 1986; Tomul X. Partea a 2-a. Litera *S* (*Scladă–Semișărie*), 1987; Tomul X. Partea a 3-a. Litera *S* (*Semn–Siveică*), 1990; Tomul X. Partea a 4-a. Litera *S* (*Slab–Spongios*), 1992; Tomul X. Partea a 5-a. Litera *S* (*Spongiar–Swing*), 1994; Tomul XI. Partea 1. Litera *Ș*, 1978; Tomul XI. Partea a 2-a. Litera *T* (*T–Tocăliță*), 1982; Tomul XI. Partea a 3-a. Litera *T* (*Tocăna–Twist*), 1983; Tomul XII. Partea 1. Litera *Ț*, 1994; Tomul XII. Partea a 2-a. Litera *U*, 2002; Tomul XIII. Partea 1. Litera *V* (*V–Veni*), 1997; Tomul XIII. Partea a 2-a. Litera *V* (*Venial–Vizurină*), 2002; Tomul XIII. Partea a 3-a. Litera *V* (*Viclă–Vuzum*) și Literele *W, X, Y*, 2005; Tomul XIV. Litera *Z*, 2000.
- DLRLC = *Dicționarul limbii române literare contemporane*, sub direcția prof. univ. Dimitrie Macrea și acad. Emil Petrovici. Volumul I: *A–C*, 1955; volumul al II-lea: *D–L*, 1956; volumul al III-lea: *M–R*, 1957; volumul al IV-lea: *S–Z*, 1958, [București], Editura Academiei.
- DLRLV = Mariana Costinescu, Magdalena Georgescu, Florentina Zgraon, *Dicționarul limbii române literare vechi (1640–1780). Termeni regionali*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1987.
- DLRM = *Dicționarul limbii române moderne*, sub direcția prof. univ. D. Macrea, [București], Editura Academiei, 1958.
- DM = Nicolae Saramandu, Marilena Tiugan, Irina Floarea, Alina Celac (coord. Nicolae Saramandu), *Dicționar meglenoromân. Literele A, Á*, în FD, XXIX, 2010, p. 52–135.
- DMed = P. Simici, A. Mincu, G. Ionescu Amza (coord.), *Dicționar medical*, București, Editura Medicală, 1969.
- DN = Florin Marcu, Constant Maneca, *Dicționar de neologisme*, București, Editura Științifică, 1961.
- DN² = Florin Marcu, Constant Maneca, *Dicționar de neologisme*, ediția a II-a, București, Editura Științifică, 1966.
- DN³ = Florin Marcu, Constant Maneca, *Dicționar de neologisme*, ediția a III-a, București, Editura Academiei, 1978.
- DOOM = *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, redactor responsabil: Mioara Avram, București, Editura Academiei, 1982.
- DOOM² = *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, coord.: Ioana Vintilă-Rădulescu, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005.
- DOR = N.A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, București, Editura Academiei, 1963.
- DR = „Dacoromania”, Cluj, 1920 ș.u.
- Drimba, CE = Vl. Drimba, *Cercetări etimologice*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etimologica” 8), 2001.
- DVL = *Dictionarium valachico-latinum. Primul dicționar al limbii române*, studiu introductiv, ediție, indici și glosar de Gh. Chivu, București, Editura Academiei Române, 2008.
- „Familia” = „Familia: foaia enciclopedică și beletristică cu ilustrațiuni”, Pesta, Oradea, 1865–1906.
- FC I–III = *Formarea cuvintelor în limba română*. Volumul I: *Compunerea*, de Fulvia Ciobanu și Finuța Hasan, 1970. Volumul al II-lea: *Prefixele*, de Mioara Avram, Elena Carabulea, Fulvia Ciobanu, Florica Ficșinescu, Cristina Gherman, Finuța Hasan, Magdalena Popescu Marin, Marina Rădulescu, I. Rizescu, Laura Vasiliu, 1978. Volumul al III-lea: *Sufixe*. 1. *Derivarea verbală*, de Laura Vasiliu, 1989, [București], Editura Academiei.
- FD = „Fonetica și dialectologie”, București, 1958 ș.u.
- Frățilă, EIC = Vasile Frățilă, *Etimologii. Istoria unor cuvinte*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etimologica” 5), 2000.
- Gáldi = Ladislau Gáldi, *Les mots d'origine néo-grecque en roumain à l'époque des Phanariotes*, Budapest, Pázmány Péter, 1939.
- Giuglea, CL = George Giuglea, *Cercetări lexicografice. Elemente latine în limba română*, II, 5, București, 1909.
- Giuglea, CR = George Giuglea, *Cuvinte românești și romanice: studii de istoria limbii, etimologie, toponimie*, ediție îngrijită, introducere, bibliografie, note și indice de Florența Sădeanu, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.

- Graur, AER = Alexandru Graur, *Alte etimologii românești*, București, Editura Academiei, 1975.
- Graur, ER = Alexandru Graur, *Etimologii românești*, București, Editura Academiei, 1963.
- Graur, *Mots Tsig.* = Alexandru Graur, „Notes sur «Les mots tsiganes en roumain»”, în *BL*, 1936, IV, p. 196–200.
- GS = „Grai și suflet”, București, 1924 ș.u.
- Hasdeu, CB = Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Cuvente den bătrâni*, 3 vol., [1878–1881], ed. G. Mihăilă, București, 1983–1984.
- Hasdeu, CT = „Columna lui Traian. Revistă mensuală pentru istorie, lingvistică și psihologia poporană”. Sub direcțiunea d-lui B. P. Hasdeu, București, 1870–1877, 1882–1883.
- Hasdeu, IC = Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Istoria critică a românilor*, vol. I–II, București, 1875.
- HEM = B. Petriceicu Hasdeu, *Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor*. Tomul I–III, București, Stabilimentul Grafic Socec și Teclu, Tomul I–II: 1887; tom III: 1893.
- Hristea, PE = Theodor Hristea, *Probleme de etimologie: studii, articole, note*, București, Editura Științifică, 1968.
- Hubschmidt, *Praeromanica* = Johannes Hubschmidt, *Praeromanica. Studien zum Vorromanischen Wortschatz der Romania mit besonderer Berücksichtigung der franko provenzalischen und provenzalischen Mundarten der Westalpen*, Bern, Verlag A. Francké, 1949.
- ILR, II = I. Coteanu, Gh. Bolocan, Matilda Caragiu-Marioțeanu, Vl. Drimba, I. Fischer, Maria Iliescu, M. Isbășescu, Liliiana Macarie, H. Mihăescu, C. Poghirc, Sebastiana Popescu, Marius Sala, Sorin Stati, *Istoria limbii române*, volumul II, București, Editura Academiei, 1969.
- Iordan, LRA = Iorgu Iordan, *Limba română actuală. O gramatică a „greșelilor”*, Iași, Institutul de Arte Grafice Alexandru A. Țerek, Mărzescu, 1943.
- Ivănescu, ILR = Gheorghe Ivănescu, *Istoria limbii române*, Iași, Editura Junimea, 1980.
- JB = „Jahresbericht des Instituts für Rumänischen Sprache zu Leipzig”, herausgegeben von G. Weigand, I–XIX, Leipzig, 1894–1921.
- KJb = „Kritischer Jahresbericht über die Fortschritte der romanischen Sprachen und Literaturen”, herausgegeben von Karl Vollmöller und Richard Otto, Erlangen, 1890 ș.u.
- Jokl, *Studien* = Norbert Jokl, *Studien zur albanesischen Etymologie und Wortbildung*, Wien, In Kommission bei A. Hölder, 1911.
- Kovačec, DIA = August Kovačec, *Descrierea istroromânei actuale*, București, Editura Academiei, 1971.
- Kriaras, LMED = E. Kriaras, *Λεξικό της μεσαιωνικής ελληνικής δημώδους γραμματείας 1100–1669*, 16 vol., Thessalonica, 1968 ș.u.
- LB = *Lesicon romanesc – latinesc – unguresc – nemțesc, care de mai mulți autori, în cursul a trideci și mai multor ani s-au lucrat, seu: Lexicon valachico – latino – hungarico – germanicum quod a pluribus auctoribus decursu triginta et amplius annorum elaboratum est*, Budae, 1825.
- LEI = *Lessico etimologico italiano*, dir. Max Pfister, Reichert, Wiesbaden, 1979 ș.u.
- LL = „Limbă și literatură”, București, 1955 ș.u.
- LM (Gl.) = A. T. Laurian și I. C. Massim, *Dicționarul limbei romane*. După însărcinarea dată de Societatea Academică Română. Elaborată ca proiect. Tom I (A–H), 1871 [1873]. Tom II (colaboratori Iosef Hodoș și G. Barițiu: I–Z), 1876. Tom III. *Glossariu, care cuprinde vorbele din limba română străine prin originea sau forma lor, cum și cele de origine înduioasă*, 1871 [1877], București, Noua Tipografie a Laboratorilor Români.
- Löbel, *Contribuții* = Teofil Löbel, *Contribuții la stabilirea originii orientale a unor cuvinte românești*, în „Analele Academiei Române”. Memoriile secției literare, tomul XXX, seria II, 1908, p. 225–263.
- Loșonți, CIE = Dumitru Loșonți, *Certitudini și ipoteze etimologice*, București, Editura Academiei Române („Etmologica” 26), 2007.
- Loșonți, SSE = Dumitru Loșonți, *Soluții și sugestii etimologice*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 9), 2001.
- LR = „Limba română”, București, 1952 ș.u.
- LTR¹ = *Lexiconul tehnic român*, vol. I, 1949; vol. II, 1950; vol. III, 1951; vol. IV, 1952; vol. V, 1954; vol. VI–VII, 1955, București, Editura Tehnică.
- LTR² = *Lexiconul tehnic român*. I ș.u., elaborare nouă, întocmită prin îngrijirea A.S.I.T. de un colectiv sub conducerea prof. Remus Rădulet, București, Editura Tehnică, 1957 ș.u.

- Magyar-román szótár. Dicționar maghiar-român*, vol. I. (A–J), red.-șefi Kelemen Béla, Szász Lőrinc, Academia Română, Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”, București, Editura Academiei Române, 2010.
- MDA = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Jordan – Al. Rosetti”, *Micul dicționar academic*, redactori responsabili: Marius Sala și Ion Dănăilă (volumul I: A–Me; volumul II: Mi–Z), București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.
- Mărgărit, CES = Iulia Mărgărit, *Comentarii etimologice și semantice: note și articole*, București, Editura Academiei Române („Etmologica” 27), 2007.
- Mărgărit, ISE = Iulia Mărgărit, *Ipoteze și sugestii etimologice. Note și articole*, București, Editura Academiei Române („Etmologica” 18), 2005.
- Mărgărit, PED = Iulia Mărgărit, *Probleme de etimologie dialectală*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 13), 2002.
- Mării, NSE = I. Mării, *Note și studii de etimologie lexicală dacoromână*, București, Editura Academiei Române („Etmologica” 17), 2005.
- Meyer, EWA = Gustav Meyer, *Etymologisches Wörterbuch der albanesischen Sprachen*, Strassburg, K. J. Trübner, 1891.
- Mihail, EPE = Zamfira Mihail, *Etimologia în perspectivă etnolingvistică*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 5), 2000.
- Mihail, TPP = Zamfira Mihail, *Terminologia portului popular românesc în perspectiva etnolingvistică comparată sud-est europeană*, București, Editura Academiei, 1978.
- Mihăescu, CEL = Doru Mihăescu, *Contribuții etimologice și lexicale*, București, Editura Academiei Române („Etmologica” 19), 2005.
- Mihăescu, IG = Haralambie Mihăescu, *Influența grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea*, București, Editura Academiei, 1966.
- Mihăilă, CELR = Gheorghe Mihăilă, *Contribuții la etimologia limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 15), 2002.
- Mihăilă, CSCA = Gheorghe Mihăilă, *Contribuții la studiul cuvintelor de origine autohtonă în limba română*, București, Editura Academiei Române, 2010.
- Mihăilă, DLRV = Gheorghe Mihăilă, *Dicționar al limbii române vechi (sfârșitul sec. X – începutul sec. XVI)*, București, Editura Enciclopedică Română, 1974.
- Miklosich, Lexicon = Franz Miklosich, *Lexicon palaeoslovenico-greco-latinum*, Vindobonae, Guilelmus Braumueller, 1862–1865.
- Miklosich, SER = Fr. von Miklosich, *Die slavischen Elemente im Rumunischen*, Wien, 1861.
- Mitu, CELS = Mihai Mitu, *Cercetări etimologice și lexico-semantice*, București, Editura Academiei Române („Etmologica” 24), 2006.
- Mitu, SERS = Mihai Mitu, *Studii de etimologie româno-slavă*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 10), 2001.
- Moroianu, DTE = Cristian Moroianu, *Dublete și triplete etimologice în limba română*, București, Editura Universității din București, 2005.
- NȘDU = Ioan Oprea, Carmen-Gabriela Pamfil, Rodica Radu, Victoria Zăstroiu, *Noul dicționar universal al limbii române*, Chișinău/ București, Litera Internațional, 2006.
- PEW = Dr. Sextil Pușcariu, *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. I: Lateinisches Element mit Berücksichtigung aller romanischen Sprachen*, Heidelberg, K. Winter, 1905.
- Nestorescu, CE = Virgil Nestorescu, *Cercetări etimologice*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 3), 1999.
- Nestorescu, ERB = Virgil Nestorescu, *Elemente românești în limba bulgară. Contacte lingvistice interbalcanice*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etmologica” 12), 2002.
- Nestorescu, VCR = Virgil Nestorescu, *Din viața cuvintelor românești*, București, Editura Academiei Române („Etmologica” 25), 2006.
- Nuță, DTV = Ion Nuță, *Dicționar de termeni viticoli*, Iași, Universitatea „Al. I. Cuza”, Centrul de Lingvistică, Istorie, Literatură și Folclor, 1989.
- Papahagi, *Notițe etim.* = Pericle N. Papahagi, *Notițe etimologice*, în „Analele Academiei Române. Memoriile secției literare”, seria II, tomul XXIX, 1906–1907, p. 201–248.

- Pascu, *Beiträge* = George Pascu, *Beiträge zur Geschichte der rumänischen Philologie*, Leipzig, Gustav Fock, 1920.
- Pascu, DEM = George Pascu, *Dictionnaire étymologique macédo-roumain*. Vol. I. *Les éléments latins et romans*. Vol. II. *Les éléments grecs, turcs, slaves, albanais, germaniques, hongrois, néologismes, créations immédiates, obscurs*, [Iași], Cultura Națională, 1924–1925.
- Pascu, *Elementele* = George Pascu, „Elementele romanice din dialectele macedo- și meglenoromâne”, în „Analele Academiei Române”, seria III, tomul XXXV, nr. 5, București, Socec & C. Sfetea; Leipzig, Otto Harrassowitz; Viena, Gerold, 1913, p. 141–191.
- Pascu, *Sufixe* = G. Pascu, *Sufixele românești*, București, Edițiunea Academiei Române, 1916.
- Philippide, ILR = Alexandru Philippide, *Istoria limbii române. Principii de istoria limbii*, Iași, Tipografia Națională, 1894.
- Philippide, OR = Alexandru Philippide, *Originea românilor*, vol. I–II, Iași, Tipografia Viața Românească, 1925–1928.
- Purdela-Sitaru, Vasiliuță, CE = Maria Purdela-Sitaru, Livia Vasiliuță, *Cercetări etimologice (cu referire specială la împrumuturile de origine germană din limba română)*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etymologica” 14), 2002.
- Pușcariu, LR, I = Sextil Pușcariu, *Limba română*. I. *Privire generală*, ed. Ilie Dan, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1940.
- Pușcariu, LR, II = Sextil Pușcariu, *Limba română*. II. *Rostirea*, București, Editura Academiei, 1959.
- REW = W. Meyer-Lübke, *Romanisches Etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, Carl Winters, 1936.
- RF = „Romanische Forschungen”, Frankfurt, Erlangen, 1882 ș.u.
- „Romania”, Paris, 1871 ș.u.
- Rosetti, ILR = Al. Rosetti, *Istoria limbii române. De la origini până la începutul secolului al XVII-lea*. Ediție definitivă, [București], Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
- RRL = „Revue roumaine de linguistique”, Bucarest, 1956 ș.u.
- Russu, *Etnogeneza* = Ion I. Russu, *Etnogeneza românilor: fondul autohton traco-dacic și componenta latino-romanică*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.
- Sala, CMI = Marius Sala, *Cuvintele, mesageri ai istoriei*, București, Meronia, 2009.
- Sala, IELR = Marius Sala, *Introducere în etimologia limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etymologica” 2), 1999; București, Editura Academiei Române („Etymologica” 20), 2005.
- Saramandu, RO = Nicolae Saramandu, *Romanitatea orientală*, București, Editura Academiei Române, 2004.
- SCL = „Studii și cercetări lingvistice”, București, 1950 ș.u.
- SCS = „Studii și cercetări științifice. Filologie”, Iași, 1950–1963.
- SDEM = *Scurt dicționar etimologic al limbii moldovenești*, red. N. Raevschi, M. Gabinschi, Chișinău, Academia de Științe a R.S.S. Moldovenești, 1978.
- SDLR = August Scriban, *Dicționarul limbii românești (Etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme)*, edițiunea întâia, Iași, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, 1939.
- Skok, ERHSJ, I = Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Dictionnaire étymologique de la langue croate ou serbe*. Rédacteurs Mirko Deanović et Ljudevit Jonke. Collaborateur Valentin Putanec, I–IV, Zagreb, 1971–1974.
- „Studi Rumeni”, Roma, 1927 ș.u.
- Suciu, CRT = Emil Suciu, *Cuvinte românești de origine turcă*, București, Editura Academiei Române („Etymologica” 21), 2006.
- Suciu, CTR = Emil Suciu, „Contacts linguistiques: turc et roumain/ Sprachkontakte: Türkisch und Rumänisch”, în Gerhard Ernst, Martin-Dietrich Gleßgen, Christian Schmitt, Wolfgang Schweickard (eds), *Histoire linguistique de la Roumanie/ Romanische Sprachgeschichte*, Vol. 2, Berlin, Walter de Gruyter, 2006, p. 1673–1677.
- Suciu, DILT = Coriolan Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol. 1–2, București, Editura Academiei, 1967–1968.
- Suciu, IT = Emil Suciu, *Influența turcă asupra limbii române*. I. *Studiu monografic*, 2009. II. *Dicționarul cuvintelor românești de origine turcă*, 2010, București, Editura Academiei Române.
- ȘDU 4 = Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbei române*, a 4-a edițiune revăzută și adăogită, Craiova, Editura „Scrisul Românesc”, 1922.

- ȘIO = Lazăr Șăineanu, *Influența orientală asupra limbii și culturii române*. I. *Introducerea*. II. *Vocabularul*. 1. *Vorbe populare*. 2. *Vorbe istorice*, București, Socec, 1900.
- Tamás, EW = Lajos Tamás, *Etymologisch-historisches Wörterbuch der ungarischen Elemente im Rumänischen (Unter Berücksichtigung der Mundartwörter)*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1966.
- TDRG¹ = Dr. H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*. Band I, 1903; Band II, 1911; Band III, 1924, Bukarest, Staatsdruckerei.
- TDRG² = Dr. H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, 2., überarbeitete und ergänzte Auflage von Paul Miron, Band I, 1986; Band II, 1988; Band III, 1989, Wiesbaden, Otto Harrassowitz.
- TDRG³ = H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, 3., überarbeitete und ergänzte Auflage von Paul Miron und Elsa Lüder. Band I, 2000; Band II, 2003; Band III, 2005, Cluj-Napoca, Editura Clusium.
- Teaha, CLM = Teofil Teaha, *Cuvinte latinești moștenite în graiurile românești actuale*, București, Editura Academiei Române („Etymologica” 16), 2005.
- Ursu, ÎL = N. A. Ursu, Despina Ursu, *Împrumutul lexical în procesul modernizării limbii române literare (1760–1860)*. Vol. I. *Studiu lingvistic și de istorie culturală*, 2004. Vol. II. *Repertoriu de cuvinte și forme*, 2006, Iași, Editura Cronica.
- Ursu, TȘ = N. A. Ursu, *Formarea terminologiei științifice românești*, București, Editura Științifică, 1962.
- Vasmer, REW = Max Vasmer, *Russisches etymologisches Wörterbuch*, Bd. 1, 1953; Bd. 2, 1955; Bd. 3, 1958, Heidelberg, Winter.
- Vătășescu, SRA = Cătălina Vătășescu, *Studii româno-albaneze. Note semantice și etimologice*, București, Editura Academiei Române („Etymologica” 22), 2006.
- Vrabie, ERS = Emil Vrabie, *Etimologii românești și străine*, București, Editura Univers Enciclopedic („Etymologica” 11), 2001.
- ZRPh = „Zeitschrift für romanische Philologie”, Halle, 1877 ș.u.

A

A¹ [ar., mr., ir.] prep. (precedă infinitivul scurt; exprimă un raport de asemănare, de comparație etc.; exprimă genitivul cu numerele și unii cuantificatori – marque de l'infinitif; exprime la similitude, la comparaison, etc.; marque le génitif avec des numéraux et certains quantifieurs) c.1500.

Lat. *ad* cu sensul local „la”, dar și, târziu, marcă a unor construcții echivalente cu dat. și gen.; panrom. REW 136. Sensul distributiv, cu numerele, după fr. *à*.

A² interj. (exprimă surpriza, plăcerea, durerea etc. – exprime la surprise, le plaisir, la douleur, etc.) 1551–1553.

Creație spontană.

A³- pref. (indică direcția, trecerea dintr-o stare în alta etc. – exprime la direction, le changement d'état, etc.), var. *ad-*.

Lat. *ad-*.

A⁴- pref. (arată negația, absența, dificultatea – exprime la négation, la privation ou la difficulté), var. *an²-*.

Ngr. *a(v)-*, fr. *a(n)-*, it. *a(n)-*, engl. *a(n)-*, germ. *a(n)-*.

AALENIAN s.n., adj. (geol.) „primul etaj al jurasicului mediu sau ultimul etaj al jurasicului inferior; care aparține aalenianului – aalénien” 1949.

Fr. *aalénien*.

ABA¹ s.f. „un fel de postav – (vêtement de) bure” 1621, var. (Ban., Trans.) *haba¹*, (*h*)*abă*.

Tc. *aba*. Var. (*h*)*abă* < sb. (*h*)*aba*, magh. *aba*, ucr. *haba*.

Fam.: **abager** (Mold.) 1783 ← *abagiu* (cu substit. finalei) HEM 62, DA sau ← *abagerie²* TDRG, DEX // ← *aba* CDED II 541, CDER 4; **abagerie¹** „loc în care se produce sau se vinde aba” c.1730 ← *abager* DA // ← *abagiu* TDRG, CADE, SDLR, DEX; **abagerie²** „meseria de abagiu” 1775 ← *abagiu* (cu substit. finalei) TDRG // ← *abager* DEX, DA; **abagiu** c.1582 (antrop. *Abagi*), var. (înv.) *abageu* < tc. *Abaci*; **abăgeresc** (Olt.) 1886 ← *abager*.

ABA² interj. (introduce o întrebare; exprimă mirare, amestecată cu îndoială – „Voyons! Dis donc! Dites donc!”) 1854, var. (Mold.) *haba²*.

Creație spontană TDRG, DA // ← *a + ba* HEM 59, ȘDU.

ABAC s.n. „instrument de calculat alcătuit dintr-un cadru pe care se pot deplasa bile – abaque” 1689 (var. înv. *ambac*), var. *hambac*.

Fr. *abaque*, it. *abbaco*, lat. neol. *abacus*. Var. *ambac* < ngr. *ἀμπακος*.

Fam.: **abacă** (arhit.) „partea superioară a capitelului unei coloane” 1955 < fr. *abaque*; **ambăcar** „om care numără (măsoară)” 1679–1682, var. *hambăcar* ← *ambac* (= *abac*).

ABAGIUBĂ s.f. (bot.) „măliniță – Troène commun” 1868.

Et. nec. TDRG, DA // Probabil *arbor jujuba* HEM 65.

ABAI s.n. (inv.) „învelitoare (împodobită) care se pune sub-șă – tapis de selle, chabraque” c.1594, var. (Ban.) *abai*.

Tc. *abayi, abayi*.

Fam.: **abaie** 1579 < sb. *abaja*; **abăioară** 1621 ← *abaie*.

ABAJUR s.n. „dispozitiv (decorativ) care se pune la o lampă pentru a dirija razele în direcția dorită – abat-jour” 1853.

Fr. *abat-jour*.

ABALDĂ s.f. (Trans.; inv.) „depozit de mărfuri – dépôt de marchandises” 1825.

Et. nes., probabil germ. *Ablade[raum]* DA.

ABANDONA vb. „a părăsi pe cineva; a renunța la ceva – abandonner” 1847.

Fr. *abandonner*.

Fam.: **abandon** 1842 < fr. *abandon*.

ABANOS s.m. „arbore exotic cu lemnul dur, de culoare neagră – ébène” 1667–1669.

Tc. *abanos* (= *abanoz*).

ABATAJ s.n. „operațiune de extragere a unui minereu dintr-un zăcământ; loc în care se execută această operațiune – abattage” 1947.

Fr. *abattage*.

Fam.: **preabataj** „galerie subterană într-o mină, executată în vederea începerii abatajului” 1961 ← *pre*¹- + *abataj*.

ABATE¹ s.m. „titlu dat superiorului unei abații – abbé” 1800.

It. *ab(b)ate* TDRG, CADE, CDER 9, DEX // Fr. *abbé*, lat. neol. *abbas*, -*atem* DA; it. *ab(b)ate*, lat. neol. *abbas*, -*atem*, v.gr. *αββας* SDLR; lat. *abbas* LM.

Fam.: **abatesă** 1847 (var. *abatisă*) < lat. neol. *abatissa*; **abație** „mănăstire catolică” 1812 < it. *abbazia* DA, CADE, SDLR, DEX // < lat. neol. *abbatia* LM; ← *abate*¹ TDRG³.

ABATE² [ar. *abatire*, *abăteare*] vb. „a` (se) îndepărta (de la o direcție, de la o normă etc.); a doborî – dévier; abattre” 1564.

Lat. *abbattere* (= **abbattuere*) „a da jos”, cu evoluție semantică pe teren românesc PEW 2, CDDE 148, DA, CADE, REW 11, DEX sau ← *bate* CDED I 23, CDER 8. Sensul „a doborî” (rar), după fr. *abattre*.

Fam.: **abătătoare** (reg.; rar) „han” 1825; **abătător** „sărguincios” 1906; **abătătură** (reg.; rar) „cale lăaturalnică” 1829; **abătut** „depărtat, vinovat” 1722; sensul „trist” 1872, după fr. *abattu*; **neabătut** 1776 ← *ne-* + *abătut*.

Cf. **bate**¹.

ABATIZĂ s.f. (mil.) „dispozitiv de apărare făcut din copaci tăiați și culcați cu vârful spre inamic – abattis” 1949.

Fr. *abattis*.

ABATOR s.n. „loc (cu instalații speciale) unde se taie vitele destinate consumului și unde se prelucurează carnea proaspătă – abattoir” 1895.

Fr. *abattoir*.

ABAZIE s.f. „imposibilitate de a merge datorată unei tulburări a sistemului nervos – abasie” 1975.

Fr. *abasie*.

Fam.: **disbazie** 1969 < fr. *dysbasie*.

ABĂRLĂU s.n. (Trans.) „vas în care se strecoară laptele – vaisseau dans lequel on filtre le lait” 1888.

Magh. *abárló*.

ABCES s.n. „acumulare de puroi într-un țesut – abcès” 1842 (var. *absșes*), var. *absces*.
Fr. *abcès*. Var. *absces* < lat. neol. *abscessus*. Var. *absșes* < germ. *Abszess*.

ABDICA vb. „a renunța la tron – abdiquer” 1823.

Fr. *abdiquer*, lat. neol. *abdicare*.

Fam.: **abdicație** „renunțare” 1878, var. *abdicațiune* < fr. *abdication*.

ABDOMEN s.n. „parte a corpului între torace și bazin – abdomen” 1839.

Fr. *abdomen*, lat. neol. *abdomen*.

Fam.: **abdominal** 1843 < fr. *abdominal*, lat. neol. *abdominalis*; **postabdomen** (entom.) 1978 < fr. *postabdomen*.

ABDUȚIE s.f. „mișcare de îndepărtare a unui membru, efectuată de un mușchi – abduction” 1840 (var. *abduțiune*).

Fr. *abduction*, lat. neol. *abductio*, *-onem*.

Fam.: **abducere** s.f. „abduție” 1939 < fr. *abduction*, lat. neol. *abductio*, *-onem* (cu echivalarea sufixului); **abductor** adj., în sintagma *mușchi* ~ („care îndepărtează un membru de axul median al corpului sau două organe unul de altul”) 1840 < fr. *abducteur* LM, TDRG³, DA, CADE, DN³, DEX // Lat. neol. *abductor* SDLR.

ABECEDAR s.n. „manual elementar pentru învățarea scrisului și a cititului – abécédaire” c.1832, var. *abețedar*.

Fr. *abécédaire*, it. *abecedario*, lat. neol. *abecedarium*. Var. *abețedar* ← *abecedar*, infl. de pronunțarea germană.

Fam.: **neabețedat** 1832 ← *ne-* + **abețedat*.

ABERAȚIE s.f. „abatere de la ceea ce este normal sau corect – aberration” 1842 (var. *aberațiune*).

Fr. *aberration*, germ. *Aberration*, lat. neol. *aberratio*, *-onem*.

Fam.: **abera** „a se îndepărta de adevăr; a spune prostii” 1939 < lat. neol. *aberrare* sau ← *aberant*, *aberație* (der. regresiv); **aberant** 1906 < fr. *aberrant*, lat. neol. *aberrans*, *-ntem*; **aberativ** 1961 < fr. *aberratif*.

ABEROSCOF s.n. „instrument pentru observarea defectului de distorsiune pe care îl prezintă un ochi anormal – aberroscope” 1949.

Fr. *aberroscope*.

ABEȘ adv. (Ban.) „într-adevăr – pour sûr” c.1650.

Et. nes., probabil *a*¹ + el. de substrat (cf. alb. *besë* „credință”) HEM 80–81, Brâncuș, VA, 131 // Cf. *baș*² DA; var. a lui *baș*² < sb. *baș* CDER 706.

ABHORA vb. (rar) „a avea ură, dezgust, aversiune față de ceva sau de cineva – abhorrer” 1943.

Fr. *abhorrer*, lat. neol. *abhorrere*.

ABIA [ar. *aġiā*] adv. „cu greu, cu greutate – à peine, avec peine” 1563–1583 (var. înv. *abia* în 3 sil.), var. *abea*, (Ban.) *abe(a)*, (Ban., Olt.) *abi(a)*.

Lat. *ad uix* + *-a* adverbial, cf. v.fr. REW 224 // ← *abi* + *-a* „prin legături sintactice, *abi a venit*” CDDE 2; v.sl. *abije* CDED II 1, SDLR. Var. *abi* < lat. *ad uix* HEM 85, DA. Var. *abe* ← *abea* (2 sil.) ← *abia*. Var. *abea* ← *abe* + *-a*. Var. *abea* ← *abea* DA.

Fam.: **abielușa** 1881; **abielușca** 1884; **abieluța** 1893; **abiuța** 1895.

ABIETACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de conifere cuprinzând arbori din specia bradului; abietinee, pinacee – abietacee” 1975.

Fr. *abietacée(s)*.

ABIETIN s.n. „substanță rășinoasă extrasă din lemnul de brad, care se prezintă sub formă de cristale incolore, solubile în apă și în alcool – abietin” 1966 (var. *abietin*).

Fr. *abietin*.

ABIETINEE s.f. (mai ales la pl.) „abietacee – abietinée” 1975.

Fr. *abietinée(s)*.

ABIL adj. „îndemânatic, priceput – habile” 1846, var. *abil*.

Fr. *habile*. Var. *abil* < lat. neol. *habilis*, it. *abile*.

Fam.: **abilita** „a califica o persoană în urma unui examen pentru un post universitar” 1909, var. *habilita* < fr. *habilitier*, germ. *habilitieren*; **abilitate** 1846 < fr. *habileté*, lat. neol. *habilitas*, -*atem*; **abilitație** „abilitare” 1939 < fr. *habilitation*, germ. *Habilitation*; **inabil** 1871 < fr. *inhabile*, lat. *inhabilis*; **inabilitate** 1871 < fr. *inhabilité*; **neabil** 1931; **reabilita** 1868 < fr. *réhabiliter*; **reabilitație** 1876, var. *reabilitațiune* < fr. *réhabilitation*.

ABIS s.n. „prăpastie adâncă, genune, hău – abysse” 1822.

Fr. *abysse*, lat. neol. *abyssus*.

Fam.: **abisal** 1939 ← *abis* sau < fr. *abyssal*.

ABITAȚIE s.f. „drept de folosință a unei case de locuit care este proprietatea altcuiva – (droit d’) habitation” 1897 (var. *abitațiune*).

Fr. *habitation*, lat. neol. *habitatio*, -*onem*.

ABITR adv. (reg.; precedat de *mai*) „mai mult, mai tare (decât...) – encore plus, encore mieux, extra” 1855.

Tc. *beter*, *biter* „foarte, extrem de (bun, frumos etc.)”, cu proteza lui *a* // Tc. *beter* „mai rău” (prin polarizare semantică) CDER 14, DEX; tc.-per. *abeter* „mai luminos” HEM 87, CADE, SDLR, (probabil) TDRG, DA.

ABITURIENT s.m. „(în sistemul școlar german) persoană care urmează să susțină examenul de bacalaureat – (dans l’enseignement allemand) personne qui soutiendra le baccalauréat” 1909.

Germ. *Abiturient*.

ABJECT adj. „care inspiră repulsie, dispreț – abject” 1846.

Fr. *abject*.

Fam.: **abjecție** 1922 < fr. *abjection*.

ABJUDECA vb. „a anula, a suspenda (un titlu, un drept etc.) printr-o hotărâre judecătorească – annuler, suspendre par une décision de justice” 1871.

Lat. neol. *abiudicare*, infl. de *judeca*.

ABJURA vb. „a renega public o credință religioasă, o doctrină, o părere etc. – abjurer” 1848.

Fr. *abjurer*, lat. neol. *abiurare*.

Fam.: **abjurație** 1909 < fr. *abjuration*.

ABLACTAȚIE s.f. (med.) „înlocuirea laptelui matern cu alte alimente – ablactation” 1996.

Germ. *Ablaktation*.

Fam.: **ablactare** s.f. „ablactație” 1996 ← *ablactație* (cu substit. finalei).

ABLAS s.m. (înv.) „birnic – contribuabil” 1868.
Et. nes., probabil germ. *Ablass* DA.

ABLATIV s.n. „caz al declinării, care exprimă punctul de plecare, instrumentul, cauza etc. – ablatif” 1787.

It. *ablativo*, lat. neol. *ablativus*, germ. *Ablativ*, fr. *ablatif*.

ABLAȚIUNE s.f. (geol.) „deplasare, prin acțiunea vântului, a apelor sau a rocilor dezagregate; (med.) îndepărtare chirurgicală a unui organ – ablation” 1906, var. *ablație*.

Fr. *ablation*.

ABLAUT s.n. (lingv.) „apofonie – apophonie, gradation vocalique” 1962.

Germ. *Ablaut*.

ABLEGAT s.m. (Trans.; înv.) „trimis al papei – ablegat” 1898.

Fr. *ablegat*, germ. *Ablegat*, lat. neol. *ablegatus*.

ABLEPSIE s.f. (med.) „cecitate – ablepsie” 1966.

Fr. *ablepsie*.

ABLUȚIUNE s.f. (rel.) „spălare rituală a corpului – ablution” 1906.

Fr. *ablution*, lât. neol. *ablutio*, *-onem*.

ABNEGA vb. „a tăgădui, a se lepăda de cineva sau de ceva – renier” 1871.

Lat. neol. *abnegare*.

Fam.: **abnegație** 1840 < fr. *abnégation*, lat. neol. *abnegatio*, *-onem*.

ABO interj. (exprimă mirarea – exprime la surprise) c.1650.

Creație spontană.

ABOLI vb. „a desființa (o instituție, o stare sau anumite uzanțe); a anula oficial (o lege, o hotărâre etc.) – abolir” 1848.

Fr. *abolir* TDRG, DA, CADE, SDLR // și lat. neol. *abolere* LM, DEX, DN³.

Fam.: **aboliție** 1837, var. *abolițiune* < fr. *abolition*, lat. neol. *abolitio*, *-onem*; **aboliționism** 1871 < fr. *abolitionnisme*; **aboliționist** 1871 < fr. *abolitionniste*.

ABOLLA s.f. „manta militară la romani – manteau militaire chez les Romains (abolla)” 1966.

Lat. *abolla*.

ABOMINABIL adj. „care provoacă groază – abominable” 1871.

Fr. *abominable*, lat. neol. *abominabilis*.

Fam.: **abominație** 1939 < fr. *abomination*, lat. neol. *abominatio*, *-onem*.

ABONA vb. „a face un abonament – abonner” c.1832.

Fr. *abonner*.

Fam.: **abonament** c.1832 < fr. *abonnement*; **abonat** adj., s.m. 1931; **dezabona** 1906 < fr. *désabonner*; **reabona** 1957 ← *re*²- + *abona* și/sau < fr. *réabonner*.

ABORDA vb. „(despre nave) a acosta; a se alipi de o altă navă; a începe studierea unei probleme – aborder” c.1832.

Fr. *aborder*.

Fam.: **abordabil** 1909 < fr. *abordable*; **abordaj** 1906 (var. *abordagiu*) < fr. *abordage*; **inabordabil** 1868 < fr. *inabordable*; **neabordabil** 1868 ← *ne-* + *abordabil* (după fr. *inabordable*).

ABORIGEN adj., s.m., s.f. „autohton, indigen – aborigène” 1780 (var. *avorighen*).
Fr. *aborigène*, lat. neol. *aborigines*. Var. *avorighen* infl. de ngr. *αβορίγινες*.

ABORTIV adj., s.n. (biol.) „care se produce înainte de vreme, prematur; care nu a evoluat în întregime; (substanță sau mijloc) care provoacă avortul – abortif” 1871.
Fr. *abortif*, lat. neol. *abortivus*.

ABRACADABRA interj. (cuvânt cabalistic căruia i se atribuie putere magică – „abracadabra”) 1939.
Fr. *abracadabra*, it. *abracadabra*.
Fam.: **abracadabrant** 1892 < fr. *abracadabrant*.

ABRAȘ adj. (reg.) „(despre cai) nărăvaș; (despre oameni) rău, violent – (en parlant d'un cheval) rétif; (en parlant de l'homme) méchant, violent” 1861, var. (invar.; Mold.) *abrașa*, (Munt.) *iabraș*, (Olt.) *ibraș*.
Tc. *abraș*, *ebraș*. Var. *iabraș*, probabil ← *cai abrași*, prin falsă analiză // „Pare a se fi născut din *iapă* + *abrașă*” DA (s.v. *iabraș*).
Fam.: **cabraș** (Buzău) „(despre cai) cu ochii învărgați” 1885, probabil ← *cal* + *abraș* DA.

ABRAZIUNE s.f. „roadere a unui corp ca urmare a frecării lui de un alt corp mai dur – abrasion” 1871.
Fr. *abrasion*, lat. neol. *abrasio*, *-onem*.
Fam.: **abrazare** 1958 ← *abraziune* (cu substit. finalei); **abraziv** „(despre materiale) care are proprietatea de a roade prin frecare” 1955 < fr. *abrasif*; **abrazor** s.n. 1958 ← *abrazare* sau ← *abraziv* sau ← *abraziune* (cu substit. finalei).

ABREVLĂ vb. „a prescurta un cuvânt, un titlu etc (în scris sau în vorbire) – abrèger” 1862.
It. *abbreviare*, lat. neol. *abbreviare*.
Fam.: **abreviativ** 1894 < fr. *abréviatif*; **abreviator** s.m. „funcționar al cancelariei papale; cel care abreviază scrierile unui autor” 1966 < fr. *abréviateur*; **abreviatură** „semn sau literă care reprezintă un cuvânt abreviat” 1939 < fr. *abréviature*; **abreviație** 1783, var. *abreviațiune* < fr. *abréviation*, lat. neol. *abbreviatio*, *-onem*; **abreviere** 1909.

ABROGA vb. „a anula o lege, o dispoziție oficială – abroger” 1799.
Fr. *abroger*, lat. neol. *abrogare*.
Fam.: **abrogație** 1799 < lat. neol. *abrogatio*, *-onem*, fr. *abrogation*; **autoabroga** 1988 ← *auto*¹- + *abroga*.

ABRUDEANCA s.f. art. „numele unui dans popular ardelenesc cu mișcare moderată; melodia după care se execută acest dans – sorte de danse populaire” 1958.
Top. *Abrud*.

ABRUPT adj. „(despre maluri, povârnișuri) care este în pantă foarte înclinată; aproape vertical – abrupt” 1856.
Fr. *abrupt*, lat. neol. *abruptus*.
Fam.: **abruptamente** „pe neașteptate” 1939.

ABSCISĂ s.f. „simbolul care indică lungimea și sensul segmentului cuprins între un punct fix al unei drepte și un punct dat de pe dreaptă – abscisse” 1876.
Fr. *abscisse*, lat. neol. *abscissa* (*linea*).

ABSCIZIUNE s.f. (med.) „înlăturarea unei părți a corpului prin tăiere – abscission” 1906.
Fr. *abscission*.

ABSCONS adj. „greu de înțeles; ascuns, tainic – abscons” 1943.

Fr. *abscons*, lat. neol. *absconsus*.

ABSENT adj. „care nu e de față, care lipsește – absent” 1787.

Fr. *absent*, lat. neol. *absens*, -ntem.

Fam.: **absenta** 1859 < fr. *absenter* sau/și ← *absent*; **absenteism** 1909 < fr. *absentéisme*; **absenteist** 1909 < fr. *absentéiste*; **absență** 1787 (var. *absenție*) < fr. *absence*, lat. neol. *absentia*.

ABSIDĂ s.f. „nișă semicirculară sau poligonală care închidea nava centrală a unei bazine romane; încăpere semicirculară destinată altarului în bazinele creștine – abside” 1871.

Fr. *abside*.

Fam.: **absidial** 1958, var. *absidal* < fr. *absidial*; var. *absidal* < fr. *absidal*; **absidiolă** < fr. *absidiole* 1949

ABSINT s.n. „băutură alcoolică tare preparată din plante medicinale – absinthe” c.1832.

Fr. *absinthe*.

ABSOLUT adj., s.n. „care este independent de orice condiții și relații, care nu este supus niciunei restricții, care nu are limite; necondiționat, perfect – absolu” 1787 (var. *așolut*).

Lat. neol. *absolutus*, cu sensurile fr. *absolu*. Var. *asolut* < it. *assoluto*.

Fam.: **absolutamente** 1939; **absolutism** c.1832 < fr. *absolutisme* LM, TDRG, DA, CADE, DEX; și germ. *Absolutismus* TDRG // ← *absolut* SDLR; **absolutist** 1871 < fr. *absolutiste*; **absolutiza** 1947.

ABSOLVI¹ vb. „a ierta – absoudre” 1842.

Lat. neol. *absoluere*, cu unele sensuri după fr. *absoudre*.

Fam.: **absolutoriu**¹ adj. „care absolvă, care iartă (o vină)” 1909 < fr. *absolutoire*, lat. neol. *absolutorius*; **absoluțiune** „iertare (a păcatelor)” 1800–1810 (var. *absoluție*) < fr. *absolution*, lat. neol. *absolutio*, -onem. **absolva**¹ „a ierta” 1851; **absolvăului** (Trans.; înv.) c.1800 < magh. *absolvál*; **absolvirui** (Trans.; înv.) 1818 < germ. *absolvieren*.

ABSOLVI² vb. „a termina studiile – terminer (ses études)” c.1800.

Germ. *absolvieren*, lat. neol. *absoluere*.

Fam.: **absolutoriu**² s.n., adj. (Trans., Buc.) „certificat de absolvire a unei școli superioare” 1892 < germ. *Absolutorium*; **absolva**² „a termina studiile” 1906; **absolvent** s.m. 1876 < germ. *Absolvent*, lat. neol. *absoluens*, -entem; **absolventă** s.f. 1876 ← *absolvent*; **absolventă** 1906 ← *absolvent* (cu substit. sufixului) și/sau ← *absolvi*².

ABSORBI vb. „a încorpora o substanță – absorber” 1830.

Fr. *absorber*, lat. neol. *absorbere*, infl. de *sorbi*.

Fam.: **absorbant** adj., s.n. 1939 < fr. *absorbant*; **absorbitor** adj., s.n. 1844; **absorbție** 1821, var. *absorpțiune* < fr. *absorbtion*, lat. neol. *absorbtiō*, -onem; **fonoabsorbant** adj. 1988 < engl. *phonoabsorbant*.

ABSTERGENT adj. „folosit la ștersul rănilor – abstergent” 1939.

Fr. *abstergent*.

ABSTINENT adj., s.m., s.f. „care se abține de la anumite plăceri (alcool, fumat etc.) – abstinent” 1871.

Fr. *abstinent*, lat. neol. *abstinens*, -ntem.

Fam.: **abstenționism** 1975 < fr. *abstentionnisme*; **abstenționist** 1909 < fr. *abstentionniste*; **abstențiune** „abstinență” 1908 < fr. *abstention*; **abstență** 1844 < fr. *abstinence*, lat. neol. *abstinentia*.

ABSTRAGE vb. „a considera în mod izolat numai o parte, numai o singură însușire a unui obiect – abstraire” 1875.

Lat. neol. *abstrahere*, modificat după *a trage*, cu accepțiunile fr. *abstraire*.

Fam.: **abstract** adj., s.n. 1804 (var. *abstract*) < germ. *abstrakt*, lat. neol. *abstractus*, cf. fr. *abstrait*; **abstractiza** 1953; **abstractizant** 1988 ← *abstractiza*; **abstractie** 1824, var. *abstractiune* < fr. *abstraction*, germ. *Abstraktion*, lat. neol. *abstractio*, -onem; **abstracționism** 1958 < fr. *abstractionnisme*; **abstracționist** 1978 < fr. *abstractionniste*.

ABSTRUS adj. (rar) „neclar, confuz, încurcat – abstrus” 1871.
Fr. *abstrus*, lat. neol. *abstrusus*.

ABSURD adj., s.n. „ceea ce este illogic – absurde” 1799.
Fr. *absurde*, lat. neol. *absurdus*.
Fam.: **absurditate** 1826 < fr. *absurdité*, germ. *Absurdität*, lat. neol. *absurditas*, -atem.

ABȚIB/LD s.n. „imagine colorată care se lipește pe o suprafață netedă – imagine colorie, qu'on colle sur une surface” 1955.
Germ. *Abziehbild*.

ABȚIGUI vb. „a se îmbăta; (fig.) a bate – (se) griser; battre” 1951.
Et. nes., „probabil germ. *abziehen*, prin apropiere de germ. *Abzug*” Graur, ER, 51 și AER, 23.

ABȚINE vb. „a se reține (de la ceva) – s'abstenir” 1846 (var. *abșține*).
Fr. *s'abstenir*, lat. neol. *abstinere*, infl. de *ține(a)*.
Fam.: **abținea** (înv.) 1906.

ABULIE s.f. „boală psihică, caracterizată prin lipsa voinței – abulie” 1922.
Fr. *abulie*.
Fam.: **abulic** 1955 < fr. *abulique*.

ABUNDA vb. „a fi din belșug – abonder” c.1832, var. (înv.) *abonda*.
Fr. *abonder*, it. *abbondare*, lat. neol. *abundare*.
Fam.: **abundant** 1834 (var. înv. *abondant*, *abondent*, *abundant*) < fr. *abondant*, lat. neol. *abundans*, -antem; **abundență** 1825 (var. înv. *abondanță*, *abondență*, *abundanță*) < fr. *abondance*, it. *abbondanza*, lat. neol. *abundantia*; **supraabunda** 1939 ← *supra*²- + *abunda* (după fr. *surabonder*); **supraabundent** 1939, var. (înv.) *supraabundant* ← *supra*²- + *abundent* (după fr. *surabondant*); **supraabundență** 1868, var. (înv.) *supraabundanță* ← *supra*²- + *abundență* (după fr. *surabondance*).

ABUR [ar.] s.m. „vapori de apă, emanație – vapeur, émanation” 1563–1583, var. *abor*, *abore*, *abure*.
Et. nes., probabil rom. *aburi*² (← *boare*) Philippide, ILR, 33, 61, O. Densușianu, „Romania”, 25, 1896, 130–131, PEW 5 sau/și ← rom. *abura*² E. Petrovici, CL, 10, 1965, 357–358 sau el. de substrat, cf. alb. *avull*, idem, HEM 102, TDRG (probabil), CADE, C. Poghiric, ILR, II, 335, Russu, ER, 246, Brâncuș, VA, 28–30 (alb. comun **abullë*, cf. gheg. *abull*, v.alb. *avullë*), DEX // Lat. **albulus* CDER 28; et. nec. DA.

Fam.: **abura**¹ „a expune la aburi; a exala” 1698; **abureală**¹ „exalare” 1825 ← *abura*¹ și/sau ← *aburi*¹; **aburel**¹ „vânt ușor” 1683; **aburi**¹ „a expune la aburi; a exala” 1683, var. *abori*¹; **aburitor** 1906 ← *aburi*¹; **aburos** „plin de aburi” 1703; **dezabura** (înv.) „a degaja, a emana” 1838, var. *desabura* ← *abura*; **dezaburi** 1988 ← *aburi*; **dezaburire** (rar, înv.) „exalație, emanație” 1875 ← *dezaburi*; **dezaburitor** s.n. 1988 ← *dezaburi*; **exabura** (înv.) „a exala” 1840 (var. *exabora*) ← *ex-* + *abura*.

Cf. *boare*.

ABURCA vb. „a (se) urca într-un pom – grimper sur un arbre” 1856.
Et. nes.; probabil lat. **arboricare* (< *arbor*) DA, CADE // Lat. **aboricare* (< *aboriri*) CDER 29; probabil *ab-urca* TDRG; et. nec., cf. *urca* DEX.

Fam.: **îmbarca**² vb. „a ajuta pe cineva să se urce” 1906 ← *aburca* (cu substituirea prefixului), infl. de *cârcă* DA.

ABUZ s.n. „întrebuințare excesivă sau ilegală a unui lucru – abus” 1829.

Fr. *abus*, lat. neol. *abusus*.

Fam.: **abuza** 1847 < fr. *abuser*; **abuziv** 1821 < fr. *abusif*, lat. neol. *abusius*; **dezabuza** „a face să devină sau a deveni blazat” 1848 < fr. *désabuser*.

AC [ar., mr.; ir. *ác*] s.n. „mică ustensilă subțire de metal, folosită la cusut; macaz – aiguille; aiguilles de chemin de fer” 1508.

Lat. *acus*, cf. dalm., it., sd. REW 130. Sensul „macaz”, după fr. *aiguille*, germ. *Nadel*.

Fam.: **acar**¹ s.m. „macagiu” 1906; **acar**² s.n. „cutie pentru ace” 1886; **acar**³ s.n. „piesă de metal care susține cocul” 1890; **acarniță** „cutie pentru ace” 1886 ← *ac* și/sau ← *acar*²; **acăriță**² „cutie pentru ace” 1886 ← *ac* și/sau ← *acar*²; **acheț** s.n. „cutie pentru ace” 1886; **acoi** c. 1650 (var. = Ban. *acoñ*); **acofiță** (Ban.) „cutie pentru ace” 1886 ← (*acon* (= *acoi*); **acos** „ascuțit” 1683; **aculeț** 1906; **acușor** 1691–1697 (var. *acșor*); **acuf** 1906.

ACACIA s.f. „specie de arbust tropical – acacia” 1871.

Fr. *acacia*, lat. neol. *acacia*.

ACADEA s.f. „bomboană din zahăr topit – sorte de caramel” 1850.

Tc. *akide*.

ACADEM/E s.f. „școală de învățământ superior; instituție care reunește oameni de cultură sau de știință – academie” 1691–1697, var. (înv.) *academie*.

Lat. neol. *academia*, fr. *académie*.

Fam.: **academic**¹ s.m. (înv.) 1667–1669 < it. *accademico*, lat. neol. *academicus*; **academic**² adj. c. 1770 < fr. *académique*, lat. neol. *academicus*; **academicesc** 1726 ← lat. neol. *academicus* și/sau ← *academic*² (după rus. *academiceskij*); **academiceste** 1892 ← *academic*² și/sau ← *academicesc*; **academician** s.m. 1825 (var. *academician*) < fr. *académicien*; **academicism** 1975 < fr. *académisme*; **academicist** s.m. „elev al unei școli superioare” 1770–1771 < fr. *académiste*; **antiacademic** 1988 ← *anti*¹- + *academic*² și/sau < fr. *antiacadémique*; **neacademic** 1988 ← *ne*- + *academic*².

ACADLIAN s.n. (geol.) „a doua perioadă a cambrianului – acadien” 1961.

Fr. *acadien*.

ACAJU s.m. invar., s.n., adj. invar. „specie de arbore exotic, din regiunea tropicală a Americii, cu lemn considerat prețios; (de) culoarea acestui arbore, maro-roșcat – acajou” 1906.

Fr. *acajou*.

ACALEFĂ s.f. „zoofit dintr-un ordin de celenterate care cuprinde meduzele – acalèphe” 1939.

Fr. *acalèphe*.

ACALM/E s.f. „potolire temporară a mișcării (vântului sau valurilor) – accalmie” 1906.

Fr. *accalmie*.

ACANT s.m. „specie de plantă decorativă, ornament arhitectonic – acanthe” 1871.

Lat. neol. *acanthus*.

Fam.: **acantacee** s.f. (mai ales la pl.) „familie de plante dicotiledonate al cărei tip este acanta” 1939 < fr. *acanthacée(s)*; **acantă** 1909 < fr. *acanthé*.

ACANTOCEFAL s.m. (mai ales la pl.) „clasă de viermi paraziți – acanthocéphale” 1962.

Fr. *acanthocéphale(s)*.

ACANTOPTER adj., s.m. „(ordin de pești) cu înotătoarea dorsală anterioară ghimpoasă – acanthoptère” 1939.

Fr. *acanthoptère*.

Fam.: **acantopterigian** „acantopter” 1939 < fr. *acanthoptérygien*.

ACANTOZĂ s.f. „boală de piele caracterizată prin prezența unor pete pigmentate – acanthose” 1975.

Fr. *acanthose*.

ACAPARA vb. „a-și însuși totul în dauna altora – accaparer” 1862.

Fr. *accaparer*.

Fam.: **acaparator** 1909 ← *acapara* SDLR, DEX // Fr. *accapareur* CADE.

ACAR⁴-el. de comp. (Trans.) „ori- – n’importe (qui, quoi, comment, etc.)” 1648.

Magh. *akár*.

Fam.: **acarcare** c.1700; **acarcce** 1648; **acarcine** 1891 etc.

ACARET s.n. „construcție auxiliară a unei proprietăți – immeuble attenant (à une maison, à une terre)” 1776, var. *ecaret*.

Tc. *akaret*.

ACARIAN s.m. (mai ales la pl.) „specie de arahnide mici – acarien” 1962.

Fr. *acarien(s)*.

Fam.: **acaricid** s.n., adj. 1949 < fr. *acaricide*; **acarioză** 1962 < fr. *acariose*.

ACATIST s.n. „imn religios ortodox – litanies” 1673 (var. *acatist*), var. *acafist*, *acatest*.

Ngr. *ἀκάθιστος*; slavon. *akathistŭ*.

Fam.: **acatistier** s.n. „carte care conține acatiste” 1774, var. *acafistier*, *acatister*.

ACAȚ s.m. (bot.; Trans.) „salcâm – acacia” 1783, var. *acațân*, *acațiu*, *arcaț*.

Magh. *akác*. Var. *acațân* ← *acaț*, infl. de *frasân*, *mesteacân*. Var. *arcaț* ← *acaț*, infl. de *arțar*.

Fam.: **acație** „salcâm” 1857 < germ. *Akazie*.

ACĂRȚĂ¹ s.f. (entom.) „căpușă – tique” 1825.

Rom. **acar* (< ngr. *άκαρι*) + *-iță* DA.

ACĂSTĂU s.n. (Trans., N Mold.) „spânzurătoare; schelă, construcție – fourches patibulaires; echaffaudage, édifice” 1888.

Magh. *akasztó(-fa)*.

ACĂȚĂRII adj. invar. „anumit; de seamă, important – certain; remarquable” 1563, var. (înv.) *acățare*, var. *acățarei*.

Et. nes., probabil lat. *eccum + talis* HEM 132, TDRG, SDLR, CDER 35 (cf. *cutare*) > **actare* (cf. *atare*, ar. *ahtare*), cu *-ă-* apărut poate sub infl. unui el. de substrat (cf. alb. *akë-*) Densusianu, HLR, I, 352, Brâncuș, VA, 131 // Lat. *aeque talis*, CDED I, 278; lat. *ad-que tale* Cipariu, *Gram.*, I, 260; *a*¹ + *cățare* (< lat. *captare*) DA sau *a*¹ + *cățare* (< *capitale*) I. A. Candrea, GS, 7, 1937, 284–285.

Fam.: **acățarea** 1893; **acățările** 1886.

Cf. *atare*, *cutare*.

ACĂU s.n. (Trans.) „o măsură de capacitate pentru lichide – certaine mesure de capacité” 1767, var. (Ban., Mehed.) *acov*.

Magh. *akó*. Var. *acov* < sb. *akov*.

ACCEA s.f. (înv.) „o veche monedă turcească – ancienne monnaie turque” 1573.

Tc. *akça*, *akçe*.

ACCELERĂ vb. „a grăbi – accélérer” c.1832.

Fr. *accélérer* DA, CADE // și lat. neol. *accelerare* LM, SDLR, DEX; it. *accelerare* TDRG.

Fam.: **accelerando** (muz.) 1958 < it. *accelerando*; **accelerat** adj., s.n. 1895; **accelerator** adj., s.m., s.n. 1939 < fr. *accélérateur* și/sau ← *accelera*; **accelerație** 1897 (var. *accelerațiune*) < fr. *accélération*; **accelerograf** s.n. 1949 < fr. *accélérographe*; **accelerometru** s.n. 1949 < fr. *accéléromètre*; **cardioaccelerator** (med.) 1972 < fr. *cardioaccélérateur*, engl. *cardioaccelerator*.

ACCENT s.n. „pronunțare mai intensă a unei vocale sau a unui cuvânt; semn grafic cu diverse valori – accent” 1785 (var. *açent*).

Fr. *accent*, it. *accento*, lat. neol. *accentus*. Var. *açent* < germ. *Akzent*.

Fam.: **accentua** c.1832 (var. *accenta*) < fr. *accentuer*, lat. neol. *accentuare*; var. *accenta* < it. *accentare*; **accentuație** 1833 (var. *acentuație*) < fr. *accentuation*; var. *acentuație* < it. *accentuazione*.

ACCEPTA vb. „a fi de acord cu ceva; a primi – accepter” 1847.

Fr. *accepter*, lat. neol. *acceptare*.

Fam.: **accept** „poliță” 1851, var. *açept* < lat. neol. *acceptum*; var. *açept* < germ. *Akzept*; **acceptabil** 1859 < fr. *acceptable* DA, CADE // și lat. neol. *acceptabilis* SDLR, DEX; ← *accepta* CDER 39; **acceptant** 1837 (var. Trans. înv. *așeptant*) < fr. *acceptant* TDRG, DA, CADE // și lat. neol. *acceptans*, -*antem* SDLR; var. *așeptant* < germ. *Akzeptant*; **acceptator** adj. 1939; **acceptațiune** 1837 (var. Trans. înv. *așepțație*), var. *acceptație*, *acetație* < fr. *acceptation*, lat. neol. *acceptatio*, -*onem*; var. *așepțație* < germ. *Akzeption*; var. *acetație* < it. *accettazione*; **acceptor** s.m. (fiz.) 1949 < fr. *accepteur*; **așeptului** (Trans.; înv.) 1827 < magh. *akceptál*; **acceptie** 1799 (var. înv. *accepțiune*), var. *accepțiune* < lat. neol. *acceptio*, -*onem*, fr. *acceptation*; **inacceptabil** 1877 < fr. *inacceptable*; **inacceptare** 1978 ← *in-* + *acceptare* (după fr. *inacceptation*); **neacceptabil** 1988 ← *ne-* + *acceptabil*; **neacceptare** 1988 ← *ne-* + *acceptare*.

ACCES s.n. „posibilitate de a pătrunde într-un loc; (med.) tulburare clinică bruscă – accès” 1794.

Fr. *accès*, lat. neol. *accessus*.

Fam.: **accede** 1871 < fr. *accéder*, lat. neol. *accedere*; **accesibil** 1846 < fr. *accessible*, it. *accessibile*, lat. neol. *accessibilis*; **accesibilitate** 1892 < fr. *accessibilité*, lat. neol. *accessibilitas*, -*atem*; **accesit** s.n. „distincție școlară echivalentă cu mențiunea” 1906 < fr. *accessit*; **accesiu** (jur.) „mod de a dobândi o proprietate” 1897, var. *accesie* < fr. *accession*, lat. neol. *accessio*, -*onem*; **inaccesibil** 1871 < fr. *inaccessible*, lat. *inaccessibilis*; **inaccesibilitate** 1910 < fr. *inaccessibilité*.

ACCESORIU adj. „care constituie un element secundar – accessoire” 1830, var. *acesor*.

Fr. *accessoire*, lat. neol. *accessorius*.

ACCIDENT s.n., s.m. „eveniment imprevizibil; (muz.) alterație – accident” 1799 (var. *accidente*).

Fr. *accident*, lat. neol. *accidens*, -*ntem*. Var. *accidente* < it. *accidente*.

Fam.: **accidenta** 1958 ← *accident* și/sau < fr. *accidenter*; **accidental** c.1832 < fr. *accidentel*, it. *accidentale*; **antiaccident** (tehn.) „care previne accidentele” 1988; **autoaccidenta** 1978 ← *auto*¹- + *accidenta*.

ACCIDENTE s.f. pl. „lucrări tipografice speciale – travaux typographiques spéciaux” 1931.

Germ. *Akzidenz*.

Fam.: **accidențar** s.m. 1931.

ACCIZ s.n. „impozit indirect asupra unor obiecte de consum; (în.) taxă de consumație, de barieră și vamală – accise” c.1832.

Fr. *accise*.

Fam.: **accizar** 1906; **acciză** 1906 < fr. *accise* sau ← *acciz* (f. analogic), după *plată*, *taxă* etc.

ACEFAL adj. „(despre unele animale inferioare) fără cap – acéphale” 1871.

Fr. *acéphale*.

Fam.: **acefalie** 1871 < fr. *acéphalie*.

ACEL [ar. (a)fel; mr. fel; ir. fel] adj. dem. „care indică pe cineva sau ceva depărtat de vorbitor – celui-lă, ce... là” c.1500.

Lat. *eccum* (> *acu) + *ille* CDDE 532, cf. dalm., it., ret., sd., occ., cat., sp., ptg. REW 4266 sau lat. **ecce-illu(m)* CDDE 532, CADE, DEX, TDRG, cf. fr., occ. REW 4266; lat. *eccillum* HEM 148; lat. *ecc'ille* CDED I 8 // și lat. **atque + illu* DA; probabil lat. *atque ille* PEW 9; lat. *hic ille, haec illa, hoc illud* LM.

Fam.: **acela** [mr., ir. fela] c.1500 ← *acel* + *-a* (probabil același cu *-a* adverbial din *așa, acuma, aicea* etc.) ° // Lat. *eccu(m) + illu + illac* PEW 9, DA, CDER 43; ← **aceliea* (< *eccum + illi + illac*), **aceaea* (< *eccum + illa + illac*), **acelea* < lat. *eccum-illae-illac* CDDE 532; **același** c.1500 ← *acela* + particula *-și*; lat. *ecc'ille-illac sic* CDED I 8; lat. *eccu-ille-sic* SDLR; ar. **ațelaclo** „acela de acolo” 1932, var. *țelaclo* ← (a)fel + *aclo*.

Cf. **cel**.

ACERACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de plante lemnoase dicotiledonate – acéracée” 1962.
Fr. *acéracée(s)*.

ACERATERIU s.m. „mamifer fosil neozoic, strămoș al rinocerului, caracterizat prin absența cornului – acérathérium” 1962, var. *aceratherium*.

Fr. *acérathérium*.

ACERĂ [ar. ațiră] s.f. (reg.) „acvilă – aigle” 1868 (var. *aciră*).

Lat. *aquila*, panrom. REW 582 // „Probabil lat. neol. *aquila*, românizare savantă” TDRG.

Dublet etim.: **acvilă**.

ACERB adj. „necruțător, aspru – acerbe” 1858.

Fr. *acerbe*, lat. neol. *acerbus*.

Fam.: **exacerba** 1871, var. (înv.) *esacerba* < lat. neol. *exacerbare*, fr. *exacerber*; **exacerbație** 1868, var. (înv.) *esacerbație, esacerbațiune, exacerbațiune* < fr. *exacerbation*.

ACEST [ar. ațestu; mr. țest; țist, ir. țest] adj. dem. „care indică pe cineva sau ceva apropiat de vorbitor – celui-ci, ce... ci, ce” c.1500.

Lat. *eccum* (> *acu) + *iste*, cf. it., cat., occ., sp. ptg. REW 4553 sau *ecce + iste*, cf. fr. REW 4553.

Fam.: **acesta** [mr. țesta, fista; ir. țesta] c.1500 ← *acest* + *-a* (probabil același cu *-a* adverbial din *așa, acuma, aicea* etc.), cf. *acela; acestași* 1688 ← *acesta* + particula *-și*.

ACETAZOLAMIDĂ s.f. „medicament cu efecte diuretice – acétazolamide” 1996.

Fr. *acétazolamide*.

ACETIC adj. „(acid organic) obținut prin oxidarea alcoolului etilic – acétique” 1848.

Fr. *acétique*.

Fam.: **acetat** s.m. 1822 < fr. *acétate*; **acetifica** 1949 < fr. *acétifier*; **acetil** s.m. 1949 < fr. *acétyle*; **acetilacetic** adj., în sintagma *acid ~* („acid instabil care se descompune în acetonă și bioxid de carbon”) 1988 < fr. *acétylacétique*; **acetilare** 1949 ← *acetil* (după fr. *acétylation*); **acetilenă** 1906 < fr. *acétilène*; **acetilsalicilic** adj., în sintagma *acid ~* („aspirină”) 1949 < fr. *acétylsalicylique*; **acetilură** 1949 < fr. *acétylure*; **acetonă** 1906 < fr. *acétone*; **acetonemie** 1961 < fr. *acétonémie*; **acetonurie** 1962 < fr. *acétonurie*; **acetos** 1906 < fr. *acéteux*; **diacetil** s.m. (chim.) 1950 < fr. *diacétyle*; **diacetilenă** s.f. (chim.) 1956 ← *acetilenă*; **poliacetat** s.m. 1965 ← *poli-* + *acetat*.

ACETOFAN s.n. „folie transparentă folosită ca suport pentru desenele animate – acétophane” 1988.

Fr. *acétophane*.

ACETOFENONĂ s.f. „cetonă mixtă, folosită în industria farmaceutică și a parfumurilor – acétophénone” 1949.

Fr. *acétophénone*.

ACHENĂ s.f. „tip de fruct a cărui sămânță nu este sudată de învelișul său tare – akène” 1931.
Fr. *akène*.

Fam.: **diachenă** 1950 < fr. *diakène*; **monoachenă** 1975 ← *mono-* + *achenă*; **poliachenă** 1966 < fr. *polyakène*; **tetrachenă** 1975 < fr. *tetrakène*.

ACHERONTIC adj. (rar) „subpământean, din Infern – achéronique” 1966.
Fr. *achéronique*, lat. neol. *Acheronticus*.

ACHIESA vb. (jur.) „a accepta condițiile sau termenii unui contract; a fi de acord – acquiescer” 1966.
Fr. *acquiescer*.

ACHILEE s.f. (mai ales pl.) „gen de plante din familia compozitelor – achillées” 1939.
Fr. *achillée(s)*.

ACHILIE s.f. „absență sau diminuare a secrețiilor digestive – achylie” 1962.
Fr. *achylie*.

ACHILIM/T adj. (Ban.) „înstărit – aisé” 1886.
Et. nec. // Probabil împrumut cu *chimului* (= *chemului*) (Trans.) „a chibzui” (< magh. *kimel*, *kémel*) Tamás, EW; magh. *kellem* „plăcere”, *kellemitemi* „a face plăcere” DA.

ACHINGJU s.m. (înv.) „călăreț turc – cavalier turc” 1878.
Tc. *akıncı*.

ACHITA vb. „a declara nevinovat printr-o hotărâre judecătorească; a plăti o obligație materială sau morală – acquitter” 1854.
Fr. *acquitter*.
Fam.: **achît** s.n. (jur.; înv.) 1899 < fr. *acquit*.

ACHIU¹ s.m. „țelină – céleri” 1868.
Probabil creație a lui Al. Odobescu, după lat. *apium*.

ACHIU² s.n. „tac la biliard; prima lovitură la jocul de biliard – queue de billard; acquit” 1789.
Fr. *acquit*, rus. *kij*.

ACHIZIȚIE s.f. „dobândire a unui bun – acquisition” 1837 (var. *acviziție*).
Fr. *acquisition*, lat. neol. *acquisitio*, *-onem*.
Fam.: **achizitiv** adj. „pe baza căruia se dobândește un drept sau un bun” 1939 < fr. *acquisitif*; **achizitivitate** 1939 ← *achizitiv*; **achizitor** adj., s.m., s.f. 1931 ← *achiziție* (cu substit. finalei) și/sau < fr. *acquisiteur*; **achiziționa** 1953.

ACI [mr. *ați*, *ați*, *ăți*] adv. „în acest loc – ici” c.1500.
Lat. *eccum* (> **acu*) + *hic* CDDE 8, REW 4129, cf. it., eng., v.occ., cat., sp., ptg. REW 4129.
Fam.: **acia** [ar. (*a)ña*, *aña*; ir. *ña*] c.1500 < lat. *eccu-* sau *atque-* + *hic* + *hac* DA // ← *aci* + *-a* „prin legături sintactice, cf. *abi a venit*” CDDE 8; **aciași** (înv.) 1580 ← *acia*; **acicea** c.1500, var. *cice(a)* < lat. *eccu* (sau *atque-* DA) *hicce* HEM 184, TDRG, PEW 13, DA, CDDE 9, SDLR // Probabil ← *aci* + *aici* CDER 48; **acii** 1643 < lat. *eccu-* sau *atque-* + *hic* + *ibi* DA; **acile** 1851; **acilea** 1869 ← *acile* °// ← *aci*, după *acolea* TDRG, CDDE 8; **deci**¹ 1562–1582 (var. *deaci*), var. *deace*, *dece*, *dici* ← *de*¹ + *aci*.
Cf. *aici*.

ACICULAR adj. (min., bot.) „subțire și ascuțit ca acul – aciculaire” 1906.
Fr. *aciculaire*.
Fam.: **acicul** s.m. 1962 < fr. *acicule*.

AC/D s.m., adj. „(substanță) care, în combinație cu o bază, formează o sare – acide” 1813.

Fr. *acide*, lat. neol. *acidus*.

Fam.: **acidifica** 1848 ← *acid* (după fr. *acidifier*); **acidimetrie** 1949 < fr. *acidimétrie*; **acidimetru** 1949 < fr. *acidimètre*; **aciditate** 1852 < fr. *acidité*, lat. neol. *aciditas*, *-atem*; **acidofil** 1957 < fr. *acidophile*; **acidoză** 1949 < fr. *acidose*; **acidula** 1852 < fr. *aciduler*; **anaciditate** 1978 < fr. *anacidité*, engl. *anacidity* și/sau ← *an²-* + *aciditate*; **antiacid** (med., tehn.) 1978 < fr. *antiacide*; **biacid** adj. 1871 < fr. *biacide*; **dezacida** 1871 (var. *desacida*) ← *acid*; **dezacidifica** 1871 (var. *desacidifica*) ← *acidifica*; **dezacidulare** 1960 ← *acidulare*; **hidracid** 1961 < fr. *hydracide*; **hiperaciditate** 1956 < fr. *hyperacidité* și/sau ← *hiper-* + *aciditate*; **hipoaciditate** 1961 < fr. *hypoacidité*; **monoacid** adj. 1975 < fr. *monoacide*; **oxiacid** 1952 ← *oxi[gen]* + *acid* și/sau < fr. *oxyacide*; **peracid** 1954 < fr. *peracide*; **poliacid** 1952 < fr. *polyacide*; **pseudoacid** 1988 ← *pseudo-* + *acid* și/sau < engl. *pseudoacid*, fr. *pseudo-acide*.

AC/L s.m. „radical monovalent al unui acid organic – acil” 1957.

Fr. *acil*.

Fam.: **acila** 1949 < fr. *aciler*.

AC/N s.n. „mică dilatație, în formă de boabă de strugure, la capătul terminal al unei glande sau al unei bronhiole – acinus” 1962.

Fr. *acinus*.

Fam.: **acinos** 1975 < fr. *acineux*.

AC/OA/IE s.f. „nume popular pentru diferite metale sau aliaje – laiton; bronz; aliage, airain” c.1600 (var. *cioaie*)

It. *acciaio* HEM 187, TDRG, CADE, SDLR, CDER 49, DEX // Lat. *aciarium* LM; probabil lat. *cibus* CDED II, 356–357; et. nec. DA.

AC/PENSER/D s.m. „sturion – esturgeon” 1962.

Engl. *acipenserid*° // Cf. lat. neol. *acipenser* DEX.

AC/IR/A vb. (Ban., Munt., Olt.; înv.) „a aștepta, a pândi – rester à attendre” 1581, var. *acera*, var. *acina*.

Et. nes., probabil lat. *acinari* A. Graur, BL, 4, 1936, 64, CDER 45, TDRG² // Alb. *qëlloj* S. Pușcariu, DR, 2, 1921, 592, SDLR; lat. *celare* G. Giuglea, DR, 3, 1923, 1090; ← *aceră* D. Strungaru, SCL, 38, 1987, 38–45; ← *a* + *cere* HEM 159; lat. *aspirare* LM; et. nec. DA, DEX.

Fam.: **acerat** s.n. „așteptare” c.1650.

AC/IU/A vb. „a (se) adăposti – (s’)abriter” 1581, var. *aciua*.

Et. nes.; probabil lat. **acellare* (< lat. *cella*) A. Philippide, ZRPh, 31, 287, DA, cf. it. dial., sp. REW 1802 // Lat **accubiliare* CDDE 10, CADE, DEX; lat. *cire* (= lat. *cieri*) CDER 50; lat. *acquirere* HEM 193; v.sl. *utečati* CDED II, 1.

Fam.: **acioală** (Munt.) „adăpost, șopron” 1868; **aciola** 1581 ← *acioală* (der. regresiv); **aciuaș** s.n. (Buc.) „adăpost” 1886; **aciuator** 1939, var. *aciotor*; **aciui** „a (se) aciua” c.1790 (var. *acioui*).

ACLAM/A vb. „a primi cu strigăte de însuflețire, a ovaționa – acclamer” 1834.

Fr. *acclamer*, lat. neol. *acclamare*.

Fam.: **aclamație** 1829, var. *aclamațiune* < fr. *acclamation*, lat. neol. *acclamatio*, *-onem*.

AC/NEE s.f. „boală de piele, manifestată printr-o erupție de coșuri – acné” 1939.

Fr. *acné*.

Fam.: **acneiform** 1988 < fr. *acnéiforme*.

ar. **ACO** „acolo – là(-bas), y” 1905.

Lat. **eccum* (> **acu*) + *hoc* CDDE 12, DDA, cf. sd., sp., ptg. REW 4159.

Fam.: **acoace**, în sintagmele (înv.) *dintr-acoace*, *într-acoace* 1616 < lat. *eccum* + *hocce*; mr. **anco** „înceace” 1935; ar., mr. **coa** „înceace” 1905; **dincoa** [ar., mr.] 1858 ← *încoa*; **dincoace** [ar. *dincoate*] 1561, var. *dincoace* ← *de* + *încoace*; **încoace** (reg.) „înceace” 1825 ← *în-* + *acoace*; **încoa** [ar. *ncoa*; mr. (*a*)*ncoa*] 1829 ← rom. com. **aco*; **încoace** [ar. *ncoațe*; mr. *ancoați*] c.1500 ← *în* + (*a*)*coace* CDDE 851, DA, SDLR, CDER 4851 // Lat. *in* + *eccum* + *hocce* TRDG, DEX; lat. *in* + *eccum* + *hacce* CADE.

ACOLADĂ s.f. „îmbrățișare a celui investit cu titlul de cavalier; semn grafic care unește mai multe cuvinte, formule etc. – accolade” c.1832.

Fr. *accolade*.

ACOLISI vb. (înv.) „a se lega de cineva cu intenții rele – insister, s’acrocher à qq., molester qqn.” 1631.

Ngr. *ακολίω* (aor. *ακόλλησα*).

Fam.: **acolisitor** adj., s.m., s.f. (înv.) c.1780; **acolisitură** (înv.) „insistență” 1648.

ACOLIT s.m. „adept, părtaș – acolyte” 1705 (var. *acolithos*).

Lat. neol. *acolyt(h)us*, fr. *acolyte*. Var. *acolithos*, după ngr. *ακόλουθος*.

Fam.: **acolat** s.n. „funcția de acolit” 1939 < fr. *acolytat*, lat. neol. *acolythatus*.

ACOLO [ar. *aclo*, *aculo*, *clo*; mr. *colo*, *culo*; ir. *colo*] adv. „în acel loc îndepărtat de vorbitor – là(-bas), y” c.1500, var. *aclo*, *acolo*, *colo*, *colo*.

Lat. *eccum* (> **acu*) + *illōc*, cf. v.ptg. REW 4270.

Fam.: ar. **acloia** „acolo” 1922; ar. **aculoțe** [mr. *cloți*] sf. sec. XVIII, var. *acloțe* ← *aculo*, după *aoațe* CDDE 12 // Lat. *eccum* (> **acu*) + *illocce* HEM 202, DA, DDA; **acolea** [ar. *aculea*; ir. *colē*] c.1500, var. *acole*, *colea*, *colea* ← *acolo*, după *aicea* ° // ← *acolo*, după v.sl. *kolje* CDDE 12, SDLR; lat. *eccum illic* (infl. de *illac* TDRG) + *a* HEM 196, TDRG, DA; *eccum + illac* CDED I, 2, CDER 52; **acoleși** „tot acolo” (acc. nec., înv.) 1719–1722 ← *acole* + *și*; **acoloși** „tot acolo” (înv.) 1561 ← *acolo* + *și*; mr. **colaia** „acolo” 1935; mr. **cola** 1935; mr. **dincola** 1935 ← *din* + *cola*; **dincoala** 1648 ← *de*¹ + *încoala*; **dincolo** [ar. *dinclo*; mr. *dioanculo*] c.1645, var. *dincolo* ← *de*¹ + *încoala*; **încoala** [ar. (*a*)*nculea*, *înculea*; mr. *ancuola*, (*ā*)*ncola*] 1648 ← *în*¹ + *coala*; **încolo** [ar. *nc(u)lo*; mr. *âncolo*, *nclo*] 1563–1583 ← *în*¹ + *colo* CDED I 2, CDDE 12, DA, CDER 4382, DEX // Lat. *in* + *eccum* + *illoc* TDRG; mr. **lânculo** „încolo” 1935 ← *la* + *încolo*.

ACOMODA vb. „a (se) adapta – (s’)accommoder” 1806.

Fr. *accommoder*, it. *accomodare*, lat. neol. *accommodare*.

Fam.: **acomodabil** 1926 < fr. *accommodable* și/sau ← *acomoda*; **acomodație** 1871 < lat. neol. *Accommodatio*, *-onem*; **inacomodabil** 1871 < fr. *inaccommodable*.

ACOMPANIA vb. „a însoți – accompagner” 1794.

Fr. *accompagner*, it. *Accompagnare*.

Fam.: **acompaniament** (muz.) 1836 < it. *Accompagnamento*; **acompaniatoare** s.f. 1848 ← *acompania* și/sau ← *acompaniator*; **acompaniator** s.m. 1848 < fr. *accompagnateur* și/sau ← *acompania*.

ACONDROPLAZIE s.f. „boală congenitală caracterizată prin oprirea creșterii oaselor membrelor – achondroplasia” 1962.

Fr. *achondroplasia*.

ACONIT s.m. (bot.) „omeag – aconit” 1906.

Fr. *aconit*.

Fam.: **aconitină** (chim.) 1949 < fr. *aconitine*.

ACONT s.n. „parte plătită în avans dintr-o sumă de bani – acompte” c.1832, var. *acompt*, *aconto*.
It. *acconto*, fr. *acompte*.

Fam.: **aconta** „a plăti un acont” 1955.

ACOPERI [ar. *acoapirire*, *acupirire*; mr. *cuapiriri*, *cupiriri*; ir. *coperi*, *cuperi*] vb. „a pune ceva peste un obiect, pentru a-l ascunde sau a-l proteja – couvrir, voiler” c.1500, var. *acuperi*, *coperi*, *cuperi*.

Rom. *coperi* cu *a* protetic (< lat. *cooperire*, panrom. REW 2205) DA, CDER 2379 // *a*¹ + *coperi* HEM 207; lat. *acco(o)perire* CDED I 2, PEW 15, CDDE 389, CADE, SDLR, DEX.

Fam.: **acoperământ** [ar. *acupirâmindu*] c.1500, var. *acoperemânt*; **acopereală** 1890; **acoperemiș** (reg.) 1951 ← *acoperământ* + *acoperiș* (contaminație); **acoperiș** 1640; **acoperit** s.n. c.1550; **acoperitoare** s.f. „acoperământ” c.1650; **acoperitor** adj., s.m., s.f. c.1500; **acoperitură** [ar. *acupirâturâ*] 1688; **coperemânt** [mr. *cupiriminti*] 1561 < lat. *co(o)perimentum*; **coperioară** „capac” 1872 (suspect) ← [*a*] *coperi*; **coperiș** [ar. *cupirișu*] 1581 ← [*a*] *coperi*; **coperit** s.n. 1561 ← [*a*] *coperi*; **coperitor** 1577 ← [*a*] *coperi*; **coperitură** [mr. *cupiriturâ*] 1914 ← [*a*] *coperi*; **înacoperi** „acoperi” c.1500; **încoperi** „a acoperi” 1914 ← *în-* + [*a*] *coperi* sau ← *în-* + [*des*] *coperi*; **reacoperi** 1868 ← *re*²- + *acoperi*.

Cf. **descoperi**.

ACORD s.n. „armonie; înțelegere – accord; entente” 1715.

Pol. *akord*, rus. *akkord*, it. *accordo*, fr. *accord*, germ. *Akkord*.

Fam.: **acorda** „a da, a conferi; (muz., gram.) a armoniza, a potrivi” 1794 < fr. *accorder*; **acordabil** 1939 < fr. *accordable* sau ← *acorda*; **acordaj** 1966 < fr. *accordage*; **acordant** s.m. 1949 < germ. *Akkordant*; **acordantă** s.f. 1949 ← *acordant*; **acordic** adj. „(despre sunete muzicale) care intră în componența acordului” 1975; **acordică** s.f. „disciplina care studiază acordurile muzicale” 1975; **acordor**¹ s.m. „persoana care acordează instrumentele muzicale” 1840 < fr. *accordeur*; **acordor**² s.n. „instrument pentru acordare” 1948 < fr. *accordoir*; **dezacord** 1848 < fr. *désaccord*; **dezacorda** „(despre instrumente muzicale cu coarde) a-și pierde consonanța tonurilor” 1830 < fr. *désaccorder*; **dezacordaj** 1966 < fr. *désaccordage*; **înacordabil** 1871 < fr. *inaccordable*.

ACORDEON s.n. „instrument muzical portabil, cu burduf, clape și butoane – accordéon” 1906.

Fr. *accordéon*, germ. *Akkordeon*.

Fam.: **acordeonist** s.m. 1955 < fr. *accordéoniste*, germ. *Akkordeonist* și/sau ← *acordeon*; **acordeonistă** s.f. 1955 ← *acordeonist*.

ACORIE s.f. „anomalie congenitală care constă în absența pupilei – acorie” 1962.

Fr. *acorie*.

ACOSTA vb. „a (se) apropia de țărm pentru debarcare – accoster” 1906.

Fr. *accoster*, it. *accostare*.

Fam.: **acostament** 1955 ← *acosta* (după fr. *accotement*) sau < it. *accostamento*.

ACQUA-TOFFANA s.f. „otravă celebră în Italia în sec. XVI–XVII – acqua-tofana” 1966.

It. *acqua-toffana*.

ACREDITA vb. „a împutemici o persoană sau o instituție cu o anumită calitate – accréditer” c.1832.

Fr. *accréditer*, it. *accreditare*.

Fam.: **acreditant** (rar) 1988; **acreditiv** s.n. „document financiar pentru decontare” 1909 < fr. *accréditif*, germ. *Akkreditiv*.

ACRIBIE s.f. „exactitate în cercetarea științifică – acribie” 1922.

Fr. *acribie*.

Fam.: **acriologie** „studiul preciziei maxime în cercetarea științifică; precizie în folosirea cuvintelor” 1961 < fr. *acriologie*.

ACR/D s.m. (bot.; înv.) „viță-de-vie sălbatică – vigne sauvage” 1898.
Et. nes., probabil rom. *aguridă*, infl. de *acru* // Ngr. *ακρίδα* „vin slab” DA, CADE.

ACR/DĂ s.f. (entom.) „cosaş – sauterelle” 1868.
Ngr. *ακρίδα* SDLR, CDED II, 632 // și sl. *akrida* CDER 57; v.sl. *akrida* TDRG, DA, CADE.

ACRID/NĂ s.f. „combinație organică, incoloră, care se găsește în gudroanele cărbunilor de pământ, folosită în industria coloranților, farmaceutică etc. – acridine” 1949.
Fr. *acridine*.

ACR/LIC adj. (chim.), în sintagma *acid* ~ „lichid incolor, cu miros înțepător, obținut prin oxidarea acroleinei și folosit la fabricarea unor materiale sintetice – acrylique” 1949.

Fr. *acrylique*

Fam.: **acrilat** s.m. „material plastic sintetic folosit în stomatologie pentru confecționarea protezelor, a diverselor aparate și suporturi dentare” 1975 < fr. *acrylate*.

ACRIMON/E s.f. (livr.) „atitudine plină de ironie usturătoare; sarcasm – acrimonie” 1871.
Fr. *acrimonie*.

Fam.: **acrimonios** (livr.) 1966 < fr. *acrimonieux*.

ACR/NIE s.f. „lipsă de secreție sau de excreție a unei glande – acrinie” 1966.
Fr. *acrinie*.

ACRO- el. de comp. „ascuțit; extremitate, vârf; extrem – acro-”.
Gr. neol. *ἀκρο-*, *ἄκρος*, cf. fr. *acro-*, germ. *acro-*, it. *acro-*, engl. *acro-*.

ACROBAT s.m. „persoană care execută exerciții de echilibristică – acrobate” 1831.
Fr. *acrobate*.
Fam.: **acrobată** s.f. 1831; **acrobatic** 1832 < fr. *acrobatique* DA, CADE, DEX // < lat. neol. *acrobaticus* LM; ← *acrobat* SDLR; **acrobație** 1909 < fr. *acrobatie* CADE, DEX // ← *acrobat* SDLR.

ACROCEFAL adj. „cu craniul ascuțit, conic – acrocéphale” 1961.
Fr. *acrocéphale*.
Fam.: **acrocefalie** 1961 < fr. *acrocéphalie*.

ACROFOB/E s.f. „teamă patologică de locuri înalte – acrophobie” 1962.
Fr. *acrophobie*.

ACROLE/NĂ s.f. „aldehidă nesaturată, care se obține prin distilarea glicerinei cu acid sulfuric – acroléine” 1949.
Fr. *acroléine*.

ACROLIT s.n. „statuie ale cărei extremități sunt executate din piatră sau din marmură, iar corpul din alte materiale – acrolithe” 1949.
Fr. *acrolithe*.

ACROMAN/E s.f. (rar) „grad extrem de nebunie – acromanie” 1966.
Fr. *acromanie*.

ACROMEGAL/E s.f. „boală endocrină care se manifestă prin dezvoltarea exagerată a capului și a membrilor – acromégalie” 1961.
Fr. *acromégalie*.

ACROMICR/Ē s.f. „stare patologică manifestată prin oprirea din creștere a capului și a membrilor, din cauza unui dereglaj hormonal al hipofizei – acromicrie” 1975.

Fr. *acromicrie*.

ACROMION s.n. „apofiză a omoplatului care se articulează cu clavicula – acromion” 1978.

Fr. *acromion*.

ACRONIC¹ adj. „care se află, la răsărit sau la apus, în partea cerului opusă soarelui – acronyque” 1939.

Fr. *akronyque*.

ACROPOLĂ s.f. „citadelă în orașele din Grecia antică, așezată pe o înălțime și adăpostind principalele edificii publice – acropole” 1871 (var. *acropole*).

Fr. *acropole*, ngr. *ακρόπολη*.

ACROSTIH s.n. „poezie sau strofă în care literele inițiale ale versurilor alcătuiesc unul sau mai multe cuvinte – acrostiche” 1698 (var. *ahrostihon*), var. *acrostih*, *acrostihon*.

Rom. *acrostih(on)*, influențat de fr. *acrostiche* ° // Ngr. *ακρόστιχο* TDRG, DA, SDLR, CDER 58; ngr. *ακρόστιχο*, fr. *acrostiche* DEX; fr. *acrostiche* CADE.

Var. *acrostihon* < ngr. *ακρόστιχον*.

ACROSTOL s.n. „parte înaltă a extremităților unei corăbii – acrostole” 1966.

Fr. *acrostole*.

ACROȘA vb. „a atârna; a intercepta – accrocher” 1943.

Fr. *accrocher*.

Fam.: **acroșaj** 1961 < fr. *accrochage* și/sau ← *acroșa*.

ACROTÉRĂ s.f. „mic pedestal așezat în vârful sau la extremitățile unui fronton pentru a susține vase, statuete sau alte ornamente – acrotère” 1871.

Fr. *acrotère*.

Fam.: **acrotieriu** s.n. „soclu” 1909 < fr. *acrotérium*, it. *acroterio*.

ACRU¹ s.m. „unitate de măsură pentru suprafețe de teren – acre” 1955.

Fr. *acre*.

ACRU² [ar., mr.] adj. „care are gustul caracteristic al oțetului, al lămâii etc. – aigre, âcre” 1551–1553.

Lat. **acrus* (= *acer*), panrom. REW 92.

Fam.: **acreală** [mr. *ăcreală*] 1839 ← *acru* și/sau ← *acri*; **acreață** [mr. *ăcreță*] 1778; **acri** [mr. *ăcri*] 1892; mr. **acrițcu** „acrișor” 1935; **acricios** 1862; **acriciune** 1778; **acrimă** [ar.; mr. și *ăcrimi*] 1551–1553; **acriș¹** [ar.] (Ban., Trans.) „zer înăcrit” 1886; **acrișor** [ar.] 1691–1697; **acritoare** „chelfâneală” 1886 ← *acri*; **acritor** 1913 ← *acri*; **acritură** 1780 ← *acri* și/sau ← *acrit*; **acriu** „acrișor” 1886; mr. **acrunc** adj. „acrișor” 1927, var. *ăcrunc*; **aeuț** 1886; ar. **anăcriu** „acreală” 1906 ← ar. *anăcrire*; ar. **anăcrime** „acreală” 1908 ← ar. *anăcrire*; **dezacri** 1862, var. *desacri* ← *acri*; **înăcreală** 1902, var. *năcreală* ← *înăcri*; **înăcri** [ar. *anăcrire*; mr. (*ă*)*năcri*] 1551–1553, var. *năcri*; **înăcritor** 1934, var. *năcritor* ← *înăcri*.

ACRUM¹ s.n. (med.) „aftă – aphtes” c.1780.

Ngr. *ακρούμι* DA, ȘDU, CADE, SDLR, CDER 60 // și lat. neol. *acrumen* TDRG; lat. *acrumen* HEM 221.

ACT s.n. „faptă; hârtie oficială; parte a unei piese de teatru – acte” 1783.

Fr. *acte*, lat. neol. *actum*.

Fam.: **acta** s.n. pl. „colecție de documente” 1962 < lat. neol. (pl.) *acta*; **actă** „dosar” 1872 < lat. neol. (pl.) *acta*.

ACTNIC adj. (fiz.) „(despre radiații) capabil să producă reacții (foto)chimice – actinice” 1931.

Fr. *actinique*.

Fam.: **actinide** s.f. pl. 1962 < fr. *actinides*, germ. *Aktiniden*; **actinism** 1931 < fr. *actinisme*; **actiniu** s.n. 1949 < fr. *actinium*; **actinograf** s.n. 1966 < fr. *actinographe*, germ. *Aktinograph*, engl. *actinograph*; **actinografie** 1966 < fr. *actinographie*, germ. *Aktinographie*, engl. *actinography*; **actinometric** 1966 < fr. *actinométrie*, engl. *actinometric*; **actinometrie** 1931 < fr. *actinométrie*; **actinometru** s.n. 1906 < fr. *actinomètre*; **actinon** s.n. 1949 < fr. *actinon*; **actinoterapie** 1949 < fr. *actinothérapie*.

ACTINIE s.f. „animal de mare din încregătura celenteratelor; anemonă-de-mare, dedițel-de-mare – actinie” 1909.

Fr. *actinie*.

Fam.: **actinomicet** s.n. 1961 < fr. *actinomycète*; **actinomicoză** 1961 < fr. *actinomycose*; **actinomorf** adj. 1962 < fr. *actinomorphe*; **actinoptergian** s.m. 1978 < fr. *actinoptérygien*.

ACTINOT s.m. „silicat natural hidratat de calciu, magneziu și fier din grupa amfibolilor, frecvent în șisturile cristaline – actinote” 1909.

Fr. *actinote*.

ACTIV¹ adj. „care participă efectiv la o acțiune – aktif” 1785.

Fr. *actif*, lat. neol. *actiuus*.

Fam.: **activ**² s.n. „totalitatea bunurilor aparținând unei persoane fizice sau juridice” 1895 < fr. *actif*, rus. *aktiv*; **activa** 1851 < fr. *activer*; **activant** 1975 < fr. *activant*; **activator** adj., s.n. 1961 ← *activa* sau < fr. *activateur*; **activi** (înv.) „activa” 1833; **activist** s.m. 1953 < rus. *aktivist*; **activistă** s.f. 1953 ← *activist*; **activitate** 1705 < fr. *activité*, lat. neol. *actiuitas*, -atem; **activiza** 1955; **activizator** adj. 1988 ← *activiza*; **dezactiva** 1966 < fr. *désactiver*; **dezactivant** adj. 1964 ← *dezactiva*; **inactiv** 1876 < fr. *inactif*; **inactiva** 1988 < fr. *inactiver*; **inactivism** 1988 < germ. *Inaktivismus*; **inactivitate** 1876 < fr. *inactivité*; **radioactiv** 1931 < fr. *radioactif*, germ. *radioaktiv*; **radioactivitate** 1931 < fr. *radioactivité*, germ. *Radioaktivität*; **reactiv** adj., s.n. 1857 < fr. *réactif*; **reactiva** 1876 < fr. *réactiver*; **reactivant** adj., s.m. 1954 ← *reactiva*; **reactivitate** 1964 < fr. *réactivité*; **reactor** s.n. 1958 < fr. *réacteur*; **retroactiv** 1832 < fr. *rétroactif*; **retroactivitate** 1881 < fr. *rétroactivité*; **supraactivitate** 1931 ← *supra*²- + *activitate* (după fr. *suractivité*).

ACTOR s.m. „artist care interpretează roluri în piese de teatru, în filme etc.; (Trans.; înv.) reclamant – acteur” 1794, var. (reg.; înv.) *actor*, *afi(i)or*, *ahtior*.

Germ. *Aktor*, lat. neol. *actor*, -orem, fr. *acteur*. Var. *actor*, *afi(i)or*, *ahtior* < rus. *aktjor*.

Fam.: **actoraș** 1894; **actoricesc** 1935; **actoricește** 1947 ← *actor* sau ← *actoricesc*; **actorie** 1935; **actoriță** 1872; **actriță** 1830 < fr. *actrice*.

ACTUAL adj. „care există sau se petrece în prezent – actual” 1794.

Fr. *actuel*, lat. neol. *actualis*.

Fam.: **actualism** 1975 < fr. *actualisme*; **actualitate** 1838 < fr. *actualité*; **actualiza** 1939 < fr. *actualiser* și/sau ← *actual*; **actualmente** 1879 < fr. *actuellement*; **dezactualiza** 1988 ← *actualiza*; **inactual** 1956 < fr. *inactuel*; **inactualitate** 1988 < fr. *inactualité* și/sau ← *inactual*; **neactual** 1988; **radioactualitate** 1988 ← *radio*² + *actualitate*; **reactualiza** 1956 ← *re*²- + *actualiza*.

ACTUAR s.m. „specialist în calcule statistice privitoare la asigurări și, în general, la probleme financiare – actuaire” 1971.

Fr. *actuaire*, lat. *actuarius*.

Fam.: **actuarial** „funcția actuarului; totalitatea operațiilor și a normelor pe baza cărora, folosind teoria probabilităților și statistica matematică, se efectuează calcule financiare” 1962 ← *actuar* și/sau < fr. *actuarial*.

ACTIUNE s.f. „desfășurarea unei activități; un tip de hârtie de valoare – acțiune” 1786 (var. *acție*).

Lat. neol. *actio*, *-onem*, fr. *action*. Var. *acție* < germ. *Akzie*.

Fam.: **acționa** c.1832 < fr. *actionner* și/sau ← *acțiune*; **acționar** 1838 < fr. *actionnaire*; **coacționar** s.m. 1879 < fr. *co(-)actionnaire* și/sau ← *co-* + *acționar*; **coacționară** s.f. 1879 ← *coacționar*; **exacțiune** (jur.) 1868, var. (înv.) *esacțiune*, *exacție* < fr. *exaction*, lat. neol. *exactio*, *-onem*; **inacțiune** 1931 < fr. *inaction*; **interacționa** 1988 ← *interacțiune*; **interacțiune** 1951 < fr. *interaction*; **neacțiune** 1939; **reacție** 1846, var. *reacsie*, *reacțiune* < fr. *réaction*; **reacționa** 1928, var. (înv.) *reacțiuna* ← *reacție* sau ← *reacțiune*; **reacționai** 1948 < fr. *réactionnel*; **reacționar** adj., s.m., s.f. 1851 < fr. *réactionnaire*; **reacționarism** 1876 ← *reacționar*; **retroacțiune** „acțiune de răspuns la o altă acțiune” 1832 (var. *retroacție*) < fr. *rétroaction*.

ACUARELĂ s.f. „tehnică de pictură în care se folosesc culori diluate cu apă – aquarelle” c.1832, var. *acvarelă*.

Fr. *aquarelle*, it. *acquarello*.

Fam.: **acvarelist** 1848, var. *acvarelist* < fr. *aquarelliste* și/sau ← *acvarelă*.

ACUITATE s.f. „ascuțime, agerime (a simțurilor) – acuité” 1857.

Fr. *acuité*, it. *acuità*.

ACULEU s.m. „ghimpe, spin – aguillon, épine” 1966.

Lat. neol. *aculeus*.

Fam.: **aculeat**, -ă adj., s.f. „(despre insecte) care are ac” 1898 < lat. *aculeatus*, fr. *aculéate(s)*; **aculeiform** 1898 < fr. *aculéiforme*; **aculeol** s.m. 1898 < fr. *aculéole*.

ACUM [ar. *amu*, *amo*; mr. (*a*)*cmo*, *amu*, *mo*; ir. (*a*)*cmo*, (*a*)*hmo*] adv. „în prezent – maintenant, à présent” c.1500 (var. *acmu*), var. (reg.) *amu*, *amuia*², *acu*, (Ban.) *acnu*, *acru*³, *acrum*².

Lat. *eccum* (> **acu*) + *modo* (> **mo*), cf. dalm., it. dial., sd., ret. REW 5630, HEM 233, CDED 12, TDRG, PEW 18, DA, CDDE 14, CADE, SDLR, DEX // Lat. **eccum huc modo* CDER 65.

Var. mr., ir. *acmo* < lat. **accumodo* (< *eccum* + *modo*) CDED 12, DA, CDDE 14 // Rom. *amo* (< lat. *ad modo*) + *acum* PEW 18, DA.

Var. (înv.) *acmu* ← *acmo* + *acu*, *acum* PEW 18, DA // ← *acmo* în poziție atonă CDDE 14; lat. **eccum mo(do-h)uc* TDRG.

Var. *acnu*, *acru*³, *acrum*² ← *acruma* (← *acnuma* ← *acu numa*) CDDE 14 // ← *acnu* < lat. *eccum nunc* HEM 195, DA; *acrum*² < lat. **ecru* (< *eccere*) -*modo* HEM 233-234.

Var. *acu* ← *acum*, prin fonetică sintactică și probabil influențat de *amu* CDDE 14 // Lat. **eccum huc* DA, CDER 65.

Var. *amo*, *amu* ← *acmo*, *acmu* HEM 233, TDRG, DA // Lat. *ad modo* PEW 18, CDDE 57.

Fam.: **acua** (Ban.) 1906 ← *acu*; mr. **acmoia** „îndată” 1935, var. *moia* ← *acmo*; mr. **acmuă** 1935, var. *cmuă* ← *acmu*; **acmuși** (înv.) 1682, var. *amuși*¹ ← *acmu*; **acuma** c.1650; **acumuși** c.1710; **acușa** 1886 ← *acuși*; **acuși** 1873 ← *acu*; **acușica** 1838 ← *acuși*; ar. **acmoți**, mr. **emoți**, ir. **acmoce**, 1924, var. mr. *moți*, ir. *acmoțe*, *ahmoce*, *ahmoțe*, *cmoțe*, *cmoțe*, *hmoce*, *hmoțe* ← *acmo*; **acnuma** (Ban.) 1906 ← *acu* + *numa* (contaminație); **amuma** (reg.) „acum” 1906 ← *amu* + *acuma* (contaminație); mr. **modicmo** „deocamdată” 1935 ← *mo* + *di* + *cmo*.

ACUMBENT adj. (bot.) „(despre părți ale plantelor) culcat – accombant” 1966.

Fr. *accumbant*, infl. de lat. neol. *accumbens*, *-ntem*.

ACUMETRU s.n. „aparat cu ajutorul căruia se măsoară acuitatea auditivă – acumètre” 1975.

Fr. *acumètre*, engl. *acumeter*, germ. *Akumeter*.

Fam.: **acumetrie** 1962 < fr. *acumétrie*, engl. *acumetry*.

ACUMINAT adj. (bot.) „care se termină cu un vârf ascuțit – acuminé” 1898.

Lat. neol. *acuminatus*, fr. *acuminé*.

Fam.: **subacuminat** 1898 ← *sub*²- + *acuminat*.

ACUPRESURĂ s.f. „metodă terapeutică constând în masarea anumitor puncte ale pielii – méthode thérapeutique, qui consiste en le massage de certains points de la peau” 1988.

Germ. *Akupressur*.

ACUPUNCTURĂ s.f. „metodă terapeutică constând în înțeparea pielii cu ace fine – acupuncture” 1961.

Fr. *acupuncture*.

Fam.: **acupunctur** s.m. 1975 < fr. *acupuncture*; **electroacupunctură** 1988.

ACURAT adj. „îngrijit; exact – soigneux; exacte” 1781.

Germ. *akkurat*, lat. neol. *accuratus*, it. *accurato*.

Fam.: **acuratețe** 1821 (var. *acurates*), var. *acurateță* < it. *accuratezza* și/sau ← *acurat*; var. *acurates* < germ. *Akkuratesse*.

ACUSTIC adj. „care emite, transmite și recepționează sunete – acoustique” 1831.

Fr. *acoustique*.

Fam.: **acustică** s.f. c. 1832 < fr. *acoustique*; **acusticesc** 1825; **acustician** 1940 < fr. *acousticien*; **acustomat** s.n. 1988 < germ. *Akustomat*; **bioacustic** adj. 1988 ← *bioacustică* (der. regresiv); **bioacustică** s.f. 1978 < germ. *Bioakustik*; **diacustică** 1950 < fr. *diacoustique*; **disacuzie** 1969 < fr. *dysacousie*; **electroacustic** adj. 1960 < fr. *électro-acoustique*, engl. *electroacoustic*; **electroacustică** s.f. 1954 < germ. *Elektroakustik*; **hidroacustic** adj. 1961 < fr. *hydroacoustique*, engl. *hydroacoustic*; **hidroacustică** s.f. 1961 < fr. *hydroacoustique*; **infracustic** 1961 < fr. *infra-acoustique*; **stereoacustică** s.f. 1955 < fr. *stéréo-acoustique*; **termoacustic** adj. 1975; **termoacustică** s.f. 1975 < fr. *thermo-acoustique*; **ultraacustic** adj. 1969 < fr. *ultraacoustique*; **ultraacustică** s.f. 1975 < fr. *ultraacoustique*.

ACUT adj. „ascuțit, pătrunzător – aigu, pénétrant” 1831.

It. *acuto*, lat. neol. *acutus*.

Fam.: **postacut** (med.) 1988 ← *post*³- + *acut*; **subacut** 1954 ← *sub*²- + *acut* (după fr. *subaigu*) **supraacut** (med.) 1978 ← *supra*²- + *acut*.

ACUZA vb. „a învinui – accuser” 1781.

Fr. *accuser*, it. *accusare*, lat. neol. *accusare*.

Fam.: **acuzabil** 1871 (var. *accusabile*) < fr. *accusable*, lat. neol. *accusabilis*; var. *accusabile* < it. *accusabile*; **acuzator** adj., s.m., s.f. 1848 < fr. *accusateur*; **acuzăție** 1837 < fr. *accusation*, lat. neol. *accusatio*, -onem; **acuză** „acuzare” 1961 ← *acuză* (der. regresiv); **autoacuză** 1978 < fr. *autoaccuser*; **autoacuzăție** 1988 < fr. *auto-accusation*; **coacuzat** s.m. 1931 ← *co-* + *acuzat* (după fr. *coaccusé*); **coacuzată** s.f. 1931 ← *coacuzat*; **contraacuzăție** 1940 < fr. *contre-accusation*; **inacuzabil** 1978 < fr. *innocentable*.

ACUZATIV s.n. „caz gramatical a cărui funcțiune specifică este complementul direct – accusatif” 1787.

Fr. *accusatif*, lat. neol. *accusatiuus*.

ACVA-, **ACVI-** el. de comp. „apă – eau”.

Lat. *aqua-*, *aqui-*.

ACVACULTURĂ s.f. „creștere a plantelor și a animalelor acvatice în scopul comercializării lor – acvaculture” 1975.

Fr. *aquaculture*.

ACVADAG s.n. „soluție de grafit coloidal folosită ca strat conductor la tuburile catodice – solution de graphite colloïdal utilisée comme couche conductrice dans les tubes cathodiques” 1988.
Germ. *Acvadag*.

ACVAFORTE s.f. invar. „procedeu de gravură care constă în corodarea unei plăci de cupru (pe care, în prealabil, s-a trasat un desen) cu ajutorul acidului azotic – procédé de gravure à l'eau forte” 1906.
It. *acquaforte*.
Fam.: **acvafortist** s.m. 1906 < fr. *acquafortiste*, it. *acquafortista*; **acvafortistă** s.f. 1906 ← *acvafortist*.

ACVANAUT s.m. „specialist în cufundări făcute cu scopul de a cerceta mediul marin – aquanaute” 1988.
Fr. *aquanaute*.
Fam.: **acvanaută** s.f. 1988; **acvanautic** 1988 < fr. *aquanautique*.

ACVARIU s.n. „bazin de sticlă în care se țin plantele sau animalele acvatice – aquarium” 1822, var. *acuariu*.
Fr. *aquarium*, it. *aquario*, lat. neol. *aquarium*.
Fam.: **acvarist** s.m. 1966 < germ. *Aquarist* și/sau ← *acvariu*; **acvaristă** s.f. 1966 ← *acvarist*; **acvaristică** 1978 < germ. *Aquaristik*.

ACVATIC adj. „de apă, care trăiește în apă – aquatique” c.1832, var. *acuatic*.
Fr. *aquatique*, it. *acquatico*, lat. neol. *aquaticus*.
Fam.: **subacvatic** 1937 ← *sub*²- + *acvatic*.

ACVATINTĂ s.f. „procedeu de gravură (de tipar) cu acid azotic, care imită desenul în tuș; gravură obținută prin acest procedeu – aquatinte” 1961.
It. *acquatinta*.

ACVATIP/Ė s.f. „procedeu de tipar de artă care imită pictura în acuarelă – aquatypie” 1975.
Fr. *aquatypie*, germ. *Aquatypie*.

ACVIFER adj. „care conține apă – aquifère” 1955.
Fr. *aquifère*.

ACVILĂ s.f. „vultur – aigle” 1832 (var. *achilă*), var. *acuilă*.
It. *aquila*, lat. neol. *aquila*.
Fam.: **acvilidă** 1988 ← pl. *acvilide* < fr. *aquilidés*; **acvilin** 1836, var. *acuilin* < fr. *aquilin*, it. *aquilino*, lat. neol. *aquilinus*.
Dublet etim.: **aceră**.

ACVILON s.n. „vânt de miazănoapte, crivăț – aquilon” 1703 (var. *acfilon*), var. *acuilon*, *aquilon*.
It. *aquilon*, lat. neol. *aquilo*, *-onem*, fr. *aquilon*.

ACVITANLAN s.n., adj. (geol.) „ultimul etaj al oligocenului, considerat și primul etaj al miocenului – aquitanien” 1962.
Fr. *aquitani*.

ADACTIL/Ė s.f. „malformație congenitală care constă în absența tuturor degetelor – adactylie” 1972.
Fr. *adactylie*.

ADAGIO adv., s.n. (muz.) „(în) tempo lent – adagio” 1839.

It. *adagio*.

Fam.: **adagietto** adv. 1966 < it. *adagietto*.

ADAGIU s.n. „sentință, maximă – adage” 1667–1669 (var. *adaghiu*), var. *adagheu*.

Lat. neol. *adagium*, fr. *adage*.

ADAMANT s.n. (înv.) „diamant – diamant” 1643, var. (Trans.) *adiamant*, *adiemant*, *adimant*, *aghimant*.

Slavon. *adamantŭ*. Var. *adiamant*, *adiemant*, *adimant*, *aghimant*, infl. de magh. *gyémánt* „diamant”.

Fam.: **adamantîn** adj. „referitor la smalt; (înv.) de diamant” 1909 < fr. *adamantin*, lat. neol. *adamantinus*, it. *adamantino*; **adamantină** s.f. (anat.) „smalt dentar” 1978 ← *adamantin*.

Cf. **diamant**.

ADAMASCĂ¹ s.f. (bot.; Mold.) „barba-boierului – Ajuga Laxmanni” 1886.

Antrop. *Adam* Avram, NCE, 19–20.

ADAMI vb. (rar) „a se îmbăta – se griser” 1901.

Antrop. *Adam*.

ADAMIT s.m. „membru al unei secte gnostice din primele secole ale creștinismului, ai cărei adepți umblau în pielea goală – adamite” 1966.

Fr. *adamite*.

Fam.: **adamită** s.f. 1966; **adamism** 1966 < fr. *adamisme*.

ADAMSITĂ s.f. „gaz de luptă lacrimogen – adamsite” 1949.

Fr. *adamsite*.

ADAPTA vb. „a (se) obișnui, a (se) acomoda – (s’) adapter” 1781.

Lat. neol. *adaptare*, fr. (*s’*) *adapter*.

Fam.: **adaptabil** 1881 < fr. *adaptable*; **adaptabilitate** 1881 ← *adaptabil*; **adaptație** 1906, var. *adaptațiune* < fr. *adaptation*; **adaptiv** 1961 ← *adapta* sau < fr. *adaptif*; **adaptor** s.n. 1955 < fr. *adapteur*; **autoadapta** 1988 ← *auto*¹- + *adapta*; **dezadapta** 1958 < fr. *désadapter*; **inadaptabil** 1934 < fr. *inadaptable*; **inadaptabilitate** 1934 ← *inadaptabil*; **inadaptare** 1978 ← *in-* + *adaptare* (după fr. *inadaptation*); **inadaptat** 1988 ← *in-* + *adaptat* (după fr. *inadapté*); **neadaptare** 1988 ← *ne-* + *adaptare*; **readapta** 1939 ← *re*²- + *adapta*.

ADĂPA [ar.; mr. (*an*)*dăpari*; ir. *dapâ*] vb. „a da apă (unui animal); (despre animale) a bea apă – abreuver, faire boire” c.1500.

Lat. *adaquare*, cf. it., sd., v.fr., occ., ptg. REW 147.

Fam.: **adăpat** s.n. 1892; **adăpătoare** s.f. „locul unde se adapă vitele” 1581; **adăpător** adj. 1818; **adăpătos** „care adapă din belșug” 1889; **adăpătură** [ar.; mr. *dăpătură*] 1717; **adăpoi** s.n. (mil.) „adăpat” 1939 ← *adăpa* °, poate infl. de rus. *vodo-poi* (pronunțat *vadapoi*) SDLR.

ADĂPOST s.n. „loc ferit – abri” 1581.

Lat. *ad-depos(i)tum* TDRG, PEW 21, DA, CADE, CDER 70, REW 2573, DEX sau *ad-appositum* CDDE 15, SDLR, DEX // Lat. *ad-pos(i)tum* CDED I 221, HEM 285.

Fam.: **adăposta** 1682 ← *adăposti*; **adăposteală** 1643 ← *adăposti*; **adăposti** 1561; **adăpostit** s.n. 1907 ← *adăposti*; **adăpostitor** adj. 1639 ← *adăposti*; **adăpostitură** (var. grafică *adăpostură*, „poate numai greșeală de tipar” DA) 1581 ← *adăposti*.

ADĂSTA [ar.] vb. „a sta în așteptare – être dans l'attente, attendre longuement” 1563–1583.
Lat. *adastare* TDRG, PEW 22, DA, CADE, SDLR, CDER 72, DEX, cf. v.it. REW 148 // Lat. *astare* (= *adstare*) CDED I 263 < lat. *ad-ab-stare* LM.
Fam.: **adăstat** s.n. 1907; **adăstător** adj. 1907.

ADĂŪ s.n. (Trans., Ban.; inv.) „impozit – contribution, redevance” c.1650.
Magh. *adó*.

ADĂUGA [ar. *adăvdzeare, adăvgare*; mr. *dauc, davg*] vb. „a pune în plus – ajouter” 1617–1618 (var. *adăoga*).

Rom. *adauge*.

Fam.: **adauge** c.1500 (var. *adaoge*) < lat. *adaugere* (= *adaugere*), cf. v.fr., v.occ. REW 149; **adaus** 1567 (var. *adaos*) ← *adauge*; **adăosătură** [mr. *dăfsătură*] 1648 ← *adaos* DA, CDDE 16, CDER 68 și/sau ← *adăogătură* + *adăosură* (contaminație) HEM 277; **adăosură** 1682 ← *adaos*; **adăoșag** c.1740 ← *adaos*; **adăugământ** [ar. *adăvgămintu*] 1834, var. *adăogământ*; **adăugător** adj. 1818, var. *adăogător*; **adăugătură** [ar. *adăvgătură*] 1825 (var. *adăogătură*); **adăugi** [ar. *adavdzire*] c.1640 (var. *adăogi*); **adăugitor** adj. 1907, var. *adăogitor* ← *adăugi*; **adăugitură** 1907, var. *adăogitură* ← *adăugi*; **supraadăuga** 1941 ← *supra*²- + *adăuga* (după fr. *surajouter*).

ADĂUȘ adj. (Bihor) „(despre vite) care respiră greu – haletant (se dit du boeuf)” 1895.
Et. nes., probabil magh. *dühös* „furios; în călduri” DA.

ADÂNC [ar.] adj., s.n. „profund; jos – profond, bas” 1551–1553.

Lat. *aduncus* TDRG, CDDE 17, CDER 82, DEX, cf. it. dial. REW 210a sau lat. **adancus* (< *ancus*) DA, PEW 25, REW 144.

Fam.: **adânca**¹ vb. 1577 < lat. *aduncare* CDDE 18, lat. **adancare* DA sau ← *adânc* CDER 82; ar. **adânca**² adv. [mr. *dânca*] 1905, var. [ar.] *adanca, danca, dânca*; **adâncat** s.n. 1577 ← *adânca*¹; **adâncătură** 1563 ← *adânca*¹; **adânci** 1875 ← *adânca*¹ HEM 276, DA sau ← *adânc* TDRG, CDDE 17, CDER 82, DEX; **adâncime** 1654 ← *adânc* CDDE 17, DA // ← *adânci* TDRG; **adâncitor** adj., s.n. 1906 ← *adânci*; **adâncitură** 1893 ← *adânci*; **adâncos** [ar. și *aduncos*] 1909; **adâncușor** 1906; **adâncuț** 1870.

Dublet etim.: **adunc**.

ADDENDA s.f. „ceea ce se adaugă la o lucrare pentru a o completa – addenda” 1973.
Lat. neol. *addenda*.

ADEC VAT adj. „corespunzător – adăquat” 1842 (var. *adecuat*).

Fr. *adéquat*, lat. neol. *adaequatus*.

Fam.: **adecva** 1975 ← *adecvat* (der. regresiv); **inadecvare** 1978 ← *in-* + *adecvare* (după fr. *inadéquation*); **inadecvat** 1871 < fr. *inadéquat*.

ADEMANĂ s.f. (reg.; inv.) „camătă, mită – offre, appât, leurre” c.1500 (var. *adămană*).

Magh. *adomán* (= *adomány*) TDRG³, DA, CADE, SDLR, CDER 73 // ← *ademeni* HEM 305, TDRG¹.

Fam.: **ademeneală** 1889 ← *ademeni*; **ademeni** 1698, var. *adămăni* ← *ademană* DA, CADE, SDLR, CDER 73 // Cf. magh. *adomány* DEX; lat. *ad-a manuo* LB; *admanuare* HEM 305–306; cf. *manus* TDRG; ← *moni* CDED II 202; **ademenit** s.n. 1887 ← *ademeni*; **ademenitor** adj. 1818 ← *ademeni*; **ademenitură** 1705; **neademenit** „incoruptibil” 1886 ← *ne-* + *ademenit*.

ADEMPȚIUNE s.f. (rar) „luare în posesiune sau acceptare a unui beneficiu – ademption” 1909.
Fr. *ademption*, lat. neol. *ademptio, -onem*.

ADENITĂ s.f. „inflamație acută sau cronică a ganglionilor limfatici – adenite” 1931.

Fr. *adénite*.

Fam.: **limfadenită** „adenită” 1966 < fr. *lymphadénite*.

ADEN(O)- el. de comp. „glandă – glande”.

Gr. neol. *ἀδής*.

ADENOID adj. (med.) „care aparține țesutului glandular – adenoide” 1966.

Fr. *adénoïde*.

Fam.: **adenoidită** 1975 < fr. *adénoïdite*.

ADENOM s.n. „tumoare glandulară benignă, constituită din celulele epiteliale – adenome” 1961.

Fr. *adénome*.

Fam.: **fibroadenom** 1962 < fr. *fibroadénome*; **hidradenom** 1978 < fr. *hydradénome*; **limfadenom** 1978 < fr. *lymphadénome*.

ADENOPATIE „nume dat bolilor glandelor sau ale ganglionilor limfatici, care se manifestă prin creșterea în volum și inflamarea acestora – adenopatie” 1955.

Fr. *adénopathie*.

ADENOTOMIE „îndepărtare pe cale chirurgicală a unui adenom – adenotomie” 1966.

Fr. *adénotomie*.

ADEPT adj., s.m., s.f. „(persoană) care aderă la o idee, la o doctrină etc. – adept” 1840.

Fr. *adepte*.

ADERA vb. „a se alipi de ceva; a deveni adept al unei mișcări, al unei ideologii etc. – adhérer” 1856.

Fr. *adhérer*, lat. neol. *adhaerere*.

Fam.: **aderent** adj., s.m., s.f. 1857 < fr. *adhérent*, lat. neol. *adhaerens*, -entem; **aderență** 1722 < lat. neol. *adhaerentia*, fr. *adhérence*, it. *aderenza*; **inaderent** 1958 < fr. *inadhérent*; **inaderență** 1958 ← *inaderent* (cu substit. sufixului); **neaderent** 1988 ← *ne-* + *aderent*; **neaderență** 1988 ← *ne-* + *aderență*; **semiaderent** 1966 < fr. *semi-adhérent*.

ADERMINĂ s.f. „vitamina B6 – adermine” 1949.

Germ. *Adermin*, fr. *adermine*.

ADET s.n. (înv.) „obicei; impozit – coutume, tradition; impôt, taxe” 1590–1591, var. *adătiu*, *adeatiu*.

Tc. *âdet*.

ADEVĂR s.n., (înv.) adj., (înv.) adv. „concordanță între cunoștințe și realitatea obiectivă; ceea ce corespunde realității – vérité; réalité” c.1500.

Lat. *ad de uero* (DA), *ad de uerum* (DEX) // Lat. **ad-de-uerus* LM, TDRG; lat. *ad* + **auuerum* (= *ad-uerum*) PEW 24, CDER 77, cf. it., ret., sd., REW 9262; lat. **ad-ad-uerus* SDLR; lat. *ad uerum* CDED I 4, HEM 316; ← *adevăra* CADE.

Fam.: **adevară** s.f. (înv.) c.1500; **adevăra** 1560 ← *adevăr* CDED I 4, DA sau < lat. **addeuerare* CADE, SDLR, CDER 78 // ← *adeveri* TDRG; **adevărat** adj., adv. 1561 ← *adevăra* TDRG, DA, CDER 78 // ← *adevăr* sau *adevăra* CDED I 4; **adevărație** (înv.) 1649 ← *adevăra*; **adevărătate** (înv.) 1679 ← *adevăr* și/sau ← *adevărat* HEM 327; ← *adevăr* DA; ← *adevărat* CADE // ← *adevăra* TDRG; **adevărător** (înv.) 1909 ← *adevăra*; **adevărătura** (înv.) 1582 ← *adevăra*; **adeveri** 1559 ← *adevăr* și/sau ← *adevăra* SDLR; ← *adevăr* CDED I 4, TDRG, DA, DEX; ← *adevăra* HEM 328; **adevericiune** (înv.) 1688 ← *adevăr* și/sau ← *adeveri*; **adeverința** (înv.) „a adeveri” 1634 ← *adeverință*; **adeverință** (înv.) „adevăr; atestare” c.1640 ← *adeveri*; **adeverit** (înv.) s.n. „promisiune” 1620 ← *adeveri*; **adeveritor** adj. 1564 ← *adeveri*; **adeveritură** (înv.) 1564 ← *adeveri*; **neadevăr** s.n., (înv.) adj. c.1665; **neadevărat** c.1640 ← *ne-* + *adevărat*; **neadeverință** (înv.) „imprecizie” 1834 ← *ne-* + *adeverință*; **neadeverit** (înv., rar) 1809 ← *ne-* + *adeverit*.

ADEVĂSI vb. (reg.; rar) „a risipi; a nimici – disperser; gaspiller” 1581 (var. *adăvăsi*), var. *dăvăsi*, *tăvăsi*.

Magh. *odavesz* „a se pierde” N. Drăganu, DR, 4, 1924–1926, 753 // Sl. *do + vŭsĕjati* TDRG; magh. *távoz* SDLR; lat. *aduersum* HEM 292; et. nec. DA.

ADEVESTI vb. (Trans.) „a se ivi – surgir, apparaître” 1906.

Et. nes., probabil înrudit cu *vesti* (← *veste*), infl. de *adeveri* ° // Et. nec., cf. *adevăsi* DA.

ADEZIUNE s.f. „proprietatea unor corpuri de a se lipi unul de altul; solidarizare cu ceva – adhésion” 1841 (var. *adhesia*).

Lat. neol. *adhesio*, *-onem*, fr. *adhésion*.

Fam.: **adeziv** adj. 1939 < fr. *adhésif*; **adezivitate** 1962 < fr. *adhésivité*.

AD-HOC adv., adj. „anume pentru acest scop – à cet effet” 1851.

Lat. neol. *ad hoc*.

ADIA [ar. *adil'are*] vb. „a atinge ușor; (despre vânt) a sufla ușor – toucher légèrement; (en parlant du vent) souffler légèrement” 1698, var. (Trans.) *aduia*.

Et. nes., probabil lat. **aduliare* (< *adulare* „a se gudura”) DA, REW 204a sau lat. **adiliare* (< *ilia* „pânțec”) CDDE 817, DEX // Lat. **adillare* (< *adire* „a întâmpina cu blândețe”) HEM 343; lat. **adoliare* (< *adolere* „a exhala, a evapora”) CDER 79; lat. *ad-*anheliare* G. Giuglea, LL, 2, 1943, 39–42; el. de substrat (< i.e. **dheu-*) Russu, ER, 247–248; sb. *dujem*, bg. *duje* SDLR; pol. *odwiał*, *odwiewać* „a sufla în față”, cf. v.sl. *vejati* CDED II 1.

Fam.: **adiat**¹ [ar. *adil'ar* „respirație”) s.n. „adiere” 1907; **adiere** „suflare lină (de vânt)” 1890; **adietor** 1907; **adii** (înv.) 1906 ← *adia* ° // ← adv. **adil'i* sau **adil'i* „încoace și încolo” < lat. *a(d)-dehi(c)-illi(c)*, sensul de bază fiind „a agita” A. Philippide, ZRPh, 31, 1907, 289; ar. **adil'atic** „răsuflare” 1906; ar. **adil'os** 1906.

ADIABATIC adj. „(despre fenomene fizico-chimice) produs în interiorul unui sistem închis, fără a ceda sau a primi căldură din exterior – adiabatique” 1949.

Fr. *adiabatique*.

Fam.: **adiabată** s.f. „curbă care reprezintă grafic o transformare adiabatică” 1949 < fr. *adiabate*.

ADIACENT adj. „alăturat, vecin – adjacent” 1837 (var. *adiacente*).

Fr. *adjacent*, it. *adiacente*, lat. neol. *adiacens*, *-entem*.

ADIAFOR adj. (înv.) „nepăsător – indifférent” 1776.

Ngr. *αδιάφορος*.

Fam.: **adiaforie** (înv.) „nepăsare” 1820 < ngr. *αδιαφορία*; **adiaforisi** (înv.) „a fi indiferent” 1780 < ngr. *αδιαφορώ* (aor. *αδιαφόρησα*).

ADIATOR s.n. „tip de calculator mecanic pentru efectuarea operațiilor de adunare și de scădere – type de calculatrice mécanique permettant de réaliser des additions et des soustractions” 1949.

Germ. *Addiator* ° // Fr. *adiateur* DEX.

ADICĂ adv. (înv.) „iată; cu alte cuvinte – voici; c'est-à-dire” c.1500 (var. *adecă*), var. *adecă*, *adică*.

Et. nes., probabil lat. *adde quod*, G. Ebeling, ZRPh, 25, 1901, 525, I.-A. Candrea, „Romania”, 31, 1902, 296–297, PEW 23, TDRG sau lat. *ad id quod* SDLR // Lat. *ad quod* CDED I 32; lat. *adaeque* CDER 81; *ad dicam* (< gr. *δίκτη*) HEM 294; et. nec. DA, DEX.

Fam.: **adicăle** 1907; **adicălea** 1902; **adicăte** 1886; **adicătea** 1886; **adicătele** 1907; **adicătelea** 1907.

ADINEAORI adv. „cu puțin înainte – il y a un instant, tout à l’heure” 1875 (var. *adiniori*), var. *adineauri*.

Rom. *dineaori* °.

Fam.: **adineaorea** 1907, var. *adinioarea*, (S Trans.) *adineaunea*; **adineaura** [ar. *adineavra*] 1852 ← *adineaură*; **adinioară** 1852 (var. *adineaură*), var. *adineoară* ← *dinioară*, cu *a*- prin analogie (cf. *acolo-colo* CDDE 1273) sau < lat. **ad de in illa hora* PEW 26, DEX // Lat. *ad de in hora* (sau *horis*) CDED I 183; **dănăoară** (înv.) [ar. *di-(u)nă-oară*] c.1500 (var. *dănrăoară*), var. *dănăoară* < lat. *de una hora* CDDE 1272; **dineaorea** 1682 (var. *deneaurea*) ← *dineaori*; **dineaori** 1907, var. *dăneauri* ← *dinioară*; **dinioară** [ar. *d(e)aneavra*] 1561, var. *dinăoară*, *dineaoară*, *dineaoră*, *dineaoră* < lat. *de in illa* (sau *ea*) *hora* TDRG sau lat. *de in illa hora* CDDE 1273 sau *de* + **îneauăoară* (< *in illa hora*) DA, CDER 83; **dinioare** 1645 var. *dineoare* ← *dinioară*; **dinioarea** 1645 ← *dinioare*; **odineoare** 1722 (var. *odănăoare*); **odinioară** 1648, var. *odănăoară*, *odâneoară*, *odineoară* ← *o*³ + *dinioară*.

ADINS prep. (înv.), pron., adv. „cu un anumit scop, intenționat; (înv.) către, spre – (fait) exprès, intentionnellement; vers” 1563–1583.

Lat. *ad ipsum* HEM 352, PEW 870, DA, CDDE 868 sau *ad id ipsum* CDED I 128, TDRG, CDER 84 sau *ad de ipsum* TDRG, CADE.

Fam.: **deadîns** (înv.), în expr. *cu* ~ („cu stăruință”) 1643; *cu deadînsul* („în mod serios”) 1812; *în* ~ („cu premeditare”) 1646; *mai* ~ („cu atât mai mult”) 1643; **dinadîns** „cu un anumit scop, intenționat” 1703; **înadîns** „dinadîns” 1872; **într-adîns** „dinadîns” 1646.

Cf. **îns**.

ADINTA (Mold.; înv., rar) „a lua aminte – prêter attention” 1645.

Lat. *attendere* G. Săulescu, „Buciumul român”, 1876, 253 // Lat. *adintus* < *ad* + *intuo* HEM 357; lat. **ad hiantare* (< *hians*, *-ntem*) SDLR; et. nec. DA.

ADINTE adv. (Mar., Oaș) „adineauri, mai înainte – avant, tout-à-l’heure” 1899.

Lat. **ad-ante* DA (s.v. *înainte*) sau **ad-de-ante* CDDE, CADE.

Cf. **înainte**.

AD-INTERIM adj. invar. „care ține locul titularului – intérimaire” 1955.

Lat. neol. *ad interim*.

ADJO interj., s.n. „Rămas-bun! – Adieu!” 1821.

It. *addio*, fr. *adieu*.

ADIPOS adj. „referitor la grăsime – adipeux” 1931.

Fr. *adipeux*.

Fam.: **adpic** adj., în sintagma *acid* ~ („acid bibazic saturat, materie primă pentru fabricarea unor fibre sintetice poliamidice”) 1949 < fr. *adipique*; **adipozitate** 1931 < fr. *adiposité*.

ADIPSE s.f. „lipsă parțială sau totală a senzației de sete – adipsie” 1961.

Fr. *adipsie*.

ADISTA vb. (SV Trans.) „a repara, a ajusta – réparer, ajuster” 1906, var. *aghiusta*.

Et. nes., probabil germ. *adiustieren* DA sau magh. *agyusztál* (= *adjustál*), *agyustiroz* Tamás EW.

Fam.: **distălui** (Mar.) „a (se) dichisi” 1926 < magh. *agyusztál* (= *adjustál*).

Cf. **ajusta**.

ADIT/IV adj., s.n. „referitor la operația de adunare; substanță care se adaugă pentru a îmbunătăți proprietățile unui ulei mineral – additif” 1958.

Fr. *additif*.

Fam.: **aditivitate** 1975.

ADȚIE s.f. „adunare; adăugare – addition” 1777, var. *adițiune*.

Lat. neol. *additio*, *-onem*, fr. *addition*.

Fam.: **adiționa** 1848 < fr. *additionner*; **adițional** 1906 < fr. *additionnel*.

ADJECTIV s.n. „parte de vorbire flexibilă prin care se arată o însușire a unui lucru, a unei ființe etc. – adjectiv” 1787 (var. *adiectiv*).

Fr. *adjectif*, lat. neol. *adiectiuum*.

Fam.: **adjectiva** 1988; **adjectival** 1907; **adjectiviza** 1988.

ADJONȚIUNE s.f. „unire; adăugare – adjonction” 1961.

Fr. *adjonction*.

ADJUDECA vb. „a atribui un bun scos la licitație persoanei care oferă prețul cel mai mare – adjudger” c.1832.

Lat. neol. *adiudicare*, fr. *adjudger*, infl. de *judeca*.

Fam.: **adjudecatar** s.m. 1907 < fr. *adjudicataire*, infl. de *judeca* °; **adjudecatară** s.f. 1907 ← *adjudecatar*; **adjudecație** c.1832 (var. *adjudecațiune*) < fr. *adjudication*, lat. neol. *adiudecatio*, *-onem*; **adjudecătoare** s.f. 1907 ← *adjudecător*; **adjudecător** s.m. 1907 (var. *adjudecator*) < fr. *adjudicateur*, infl. de *judeca* °.

ADJUNCT adj., s.m., s.f. „care are funcția imediat subordonată titularului unui post de conducere – adjoint” c.1832 (var. *adiunct*).

Germ. *Adjunkt*, lat. neol. *adiunctus*.

ADJURĂ vb. „a porunci în numele lui Dumnezeu, a implora – adjurer” 1909.

Fr. *adjurer*.

Fam.: **adjurație** „formulă a exorcismului care începe cu cuvintele *adiuro te*; rugămințe insistente, implorare” 1909, var. *adjurațiune* < fr. *adjuration*.

ADJUVANT adj. „ajutător – adjuvant” 1939.

Fr. *adjuvant*.

ADMINISTRA vb. „a conduce, a gospodări (o instituție, o întreprindere etc.) – administrer” 1824.

Fr. *administrer*, lat. neol. *administrare*.

Fam.: **administrabil** 1909; **administrativ** 1829 < fr. *administratif*; **administratoare** s.f. 1909 ← *administrator*; **administrator** s.m. 1787, var. *administrator* < germ. *Administrator* °, fr. *administrateur*, lat. neol. *administrator*; **administrație** 1723, var. *administrațiune* < germ. *Administration* °, lat. neol. *administratio*, *-onem*, rus. *administraciya*, fr. *administration*; **administrăului** 1742 < magh. *adminisztrál*; **administrării** (Trans.; înv.) 1744 < germ. *administrieren*; **autoadministra** 1955 ← *auto*¹ + *administra*; **subadministrator** 1857 ← *sub*² + *administrator*.

ADMIRĂ vb. „a privi ceva sau pe cineva cu încântare, plăcere, respect etc. – admirer” 1794.

Fr. *admirer*, lat. neol. *admirari*.

Fam.: **admirabil** c.1832 < fr. *admirable*, lat. neol. *admirabilis*; **admirat** s.n. 1907; **admirativ** 1909 < fr. *admiratif*, lat. neol. *admiratiuus*; **admiratoare** s.f. 1830 ← *admirator*; **admirator** s.m. 1830 (var. *amirător*) < fr. *admirateur*, lat. neol. *admirator*; var. *amirător* < it. *ammiratore*; **admirație** 1834 (var. *admirațiune*) < fr. *admiration*, lat. neol. *admiratio*, *-onem*.

Cf. *mira*¹.

ADMITANȚĂ s.f. (fiz.) „mărime egală cu inversul impedanței unui circuit – admittance” 1962.

Fr. *admittance*, germ. *Admittanz*.

ADM/TE vb. „a considera ca bun, ca adevărat; a accepta – admettre” 1799.

Lat. neol. *admittere*, fr. *admettre*.

Fam.: **admisibil** 1848 < fr. *admissible*; **admisibilitate** 1859 < fr. *admissibilit *; **admisieune** 1907, var. *admisie* < fr. *admission*; **inadmisibil** 1879 < fr. *inadmissible* și/sau ← *admisibil*; **inadmisibilitate** 1966 < fr. *inadmissibilit * și/sau ← *inadmisibil*; **neadmisibil** 1877 ← *ne-* + *admisibil* (după fr *inadmissible*); **neadmisibilitate** 1931 ← *neadmisibil* sau ← *ne-* + *admisibilitate*; **readmisie** 1906, var. *readmisieune* < fr. *r admission*; **readm te** 1906 ← *re*²- + *admite*.

ADMONESTA vb. „a certa, a mostra – admonester” 1785.

Fr. *admonester*.

Fam.: **admonesta ie** 1975 < fr. *admonestation*; **admonia** (Trans., Buc.) „admonesta” 1907; **admonitiv** 1996 < fr. *admonitif*; **admoni iune** s.f. c.1818 (var. *admoni ie*) < lat. neol. *admonitio*, *-onem*, fr. *admonition*; **readmonesta** 1988 ← *re*²- + *admonesta*.

ADNAT adj. (bot.) „crescut pe ceva, care se adaugă la ceva – adn ” 1966.

Lat. neol. *adnatus*, fr. *adn *.

ADNOTA vb. „a face  nsemnări pe marginea unui text – annoter” 1833, var. ( nv.) *anota*¹.

Lat. neol. *adnotare*. Var. *anota*¹ < fr. *annoter*, it. *annotare*, lat. neol. *annotare*.

Fam.: **adnotat** s.n. 1909; **adnotatoare** s.f. 1859 ← *adnota* și/sau ← *adnotator*; **adnotator** s.m. 1859 ← *adnota* și/sau < lat. neol. *adnotator*, fr. *annotateur*; **adnota ie** 1808, var. *adnota iune* ( nv.) *anota ie*, *anota iune* < lat. neol. *adnotatio*, *-onem*; var. *anota ie*, *anota iune* < fr. *annotation*, it. *annotazione*, lat. neol. *annotatio*, *-onem*.

ADOLESCENT s.m. „persoană cu v rsta cuprinsă  ntre pubertate și maturitate – adolescent” 1843.

Fr. *adolescent*, lat. neol. *adolescens*, *-entem*.

Fam.: **adolescentă** s.f. 1843; **adolescent n** 1961 < it. *adolescentino* sau ← *adolescent*; **adolescentinism** 1988 ← *adolescentin*; **adolescen ă** 1834 (var. *adolescen ie*), var. *adolescen ie* < fr. *adolescence*, lat. neol. *adolescencia*; var. *adolescen ie* infl. de germ. *Adoleszenz*.

ADONIS s.m. invar. „nume dat unui t n r foarte frumos – adonis” 1955.

Fr. *adonis*, antrop. mitol. *Adonis*.

Fam.: **adonic** adj. „format dintr-un dactil și un spondeu sau un troheu, folosit  n versifica ia greac  sau latină” 1909 < fr. *adonique*.

ADOPTA vb. „a  nfia; a-și  nsuși (o p rere, un comportament etc.) – adopter” 1830.

Fr. *adopter*, lat. neol. *adoptare*.

Fam.: **adoptabil** 1939; **adoptant** 1939 < fr. *adoptant* sau ← *adopta*; **adoptatoare** s.f. 1842 ← *adoptator*; **adoptator** s.m. 1842; **adoptiv** 1831 < fr. *adoptif*, lat. neol. *adoptivus*; **adop ie** 1808, var. *adop iune* < fr. *adoption*, lat. neol. *adoptio*, *-onem*.

ADORA vb. „a iubi  n cel mai  nalt grad – adorer” 1794.

Lat. neol. *adorare*, fr. *adorer*.

Fam.: **adorabil** c.1832 < fr. *adorable*, lat. neol. *adorabilis*; **adoratoare** s.f. 1839 ← *adorator*; **adorator** s.m. 1839 < fr. *adoreteur*, lat. neol. *adorator* și/sau ← *adora*; **adora ie** 1871, var. *adora iune* < fr. *adoration*, lat. neol. *adoratio*, *-onem*.

ADORMI [ar.] vb. „a trece sau a aduce pe cineva la starea de somn – (s’)endormir” c.1500 (var. *adurmi*).

Lat. *addormire*, cf. v.it., it. dial., v.fr., occ., cat., sp., ptg. REW 157.

Fam.: **adormit** s.n. 1580; **adormita** ( nv.) „a adormi” 1573–1583 (var. *adurmita*); **adormitor** 1805; **adormi te** s.f.pl. (bot.) 1835 ← *adormit*; **neadormire** s.f. ( nv.) „aten ie, grijă, veghe” 1774 ← *ne-* + *adormire*; **neadormit** 1581, var. *neadurmit* ← *ne-* + *adormit*; **readormi** 1876 ← *re*²- + *adormi*.

Cf. **dormi**.

ADPRES adj. (bot.) „(despre perișori) alipit de tulpină – adresse (à propos des poils: attaché à la tige)” 1966.

Lat. *adpressus*.

ADRAGANT s.n. „gumă vegetală secretată de un arbust spinos, folosită în farmacie – adragant” 1909.

Fr. *adragant*.

ADRENALINĂ s.f. „hormon produs de glandele suprarenale – adrénaline” 1955.

Fr. *adrénaline*.

Fam.: **adrenergic** „care provoacă secreția de adrenalină” 1975 < fr. *adrénergique*; **adrenocrom** s.n. „produs de oxidare a adrenalinei, cu acțiune hemostatică și tonifiantă asupra pereților vaselor sangvine” 1949 < fr. *adrénochrome*.

ADRESĂ s.f. „indicație (pe scrisori, pe colete etc.) cuprinzând numele și domiciliul destinatarului – adresse” 1788 (var. *adres*).

Fr. *adresse*. Var. (înv.) *adres* < magh. *adresz*.

Fam.: **adresa** 1776 < fr. *addresser*; **adresant** s.m. 1789 < germ. *Adressant*; **adresantă** s.f. 1789 ← *adresant*; **adresarisi** 1823 ← *adresa*; **adresui** 1829 ← *adresa*.

ADSORBI vb. „(despre substanțe) a produce fixarea și acumularea moleculelor unui gaz sau ale unui lichid pe suprafața unui corp – adsorber” 1958.

Fr. *adsorber*, după *sorbi*.

Fam.: **adsorbant** adj., s.m. 1949 < fr. *adsorbant* sau ← *adsorbi*; **adsorbat** s.n. 1949; **adsorbție** 1949 < fr. *adsorption*.

ADUCE [ar. *adușeare*, *adușire*; mr. *dușiri*; ir. *aduce*] vb. „a lua cu sine un lucru și a veni cu el undeva sau la cineva; a apropia ceva de sine; a semăna cu – apporter; rapprocher; ressembler à” c.1500.

Lat. *adducere*, cf. it., ret., v.fr., fr. dial., occ., cat., sp., ptg. REW 160.

Fam.: ar. **aducă** s.f. „asemănare” 1906; **aducător** adj., s.m., s.f. 1570; ar. **aducătură** „conduită” 1906; **adus** s.n. (înv.) 1573-1583; **adusătură** (reg.) „boală” 1567 ← *adus*; **adusoare** „aducere” 1683 ← *adus*; **doaduce** „a termina de adus” 1925; **neaducător** (înv.) 1656, var. *neaducătoriu* ← *ne-* + *aducător*; **neaducere** 1809 ← *ne-* + *aducere*; **readucător** (tehn.) 1954 ← *re-* + *aducător*; **readuce** 1849 ← *re*²- + *aduce*.

Cf. **duce**².

ADUCT s.n. „amestec cristalin în care o substanță este înglobată în rețeaua cristalină a altei substanțe – adduit” 1962.

Germ. *Addukt*, engl. *adduct* ° // Fr. *adducte*.

ADUCȚIE s.f. „construcție hidrotehnică destinată transportării unui fluid; (anat.) mișcare a unui mușchi aductor – adduction” 1862 (var. *aducțiune*).

Fr. *adduction*, lat. neol. *adductio*, *-onem*.

Fam.: **aductor** adj., în sintagma *mușchi ~* („care apropie un membru de corp sau un organ de altul”) 1840 < fr. *adducteur*, lat. neol. *adductor*.

ADULA vb. „a flata pe cineva în mod servil – aduler” 1840.

Fr. *aduler*, lat. neol. *adulari*.

Fam.: **adulator** adj., s.m., s.f. 1907 < fr. *adulateur* și/sau ← *adula*; **adulație** 1840 (var. *adulațiune*) < fr. *adulation*, lat. neol. *adulatio*, *-onem*.

ADULMECA vb. „a simți sau a descoperi cu ajutorul mirosului – flairer, suivre à la piste” 1698.

Et. nes., probabil lat. **adolmicare* < **olmare* (cf. rom. *ulma*, *olm*) < **osmare*, **ormare* „a lua urma” (< gr., cf. REW 6112 și rom. *urma*) + *olere* PEW 29, DA, SDLR sau ← v.rom. *adulma* HEM 387, SDLR // ← *urmă* CDED II, 720; **adormicare* Pascu, DEM, I, 181; et. nec. DEX.

Fam.: **adulma** 1682–1686 ← lat. **adolmare* (< **olmare*, cf. rom. *ulma*, *olm*) HEM 387, PEW 29, DA; **adulmecător** 1691–1697; **adulmecos** 1705; **adurmec** s.n. 1896 ← *adurmeca*; **adurmeca** 1874 ← *adurmeca*, infl. de *urmă* HEM 387, TDRG, PEW 29, DA; **adurmecat** s.n. 1907 ← *adurmeca*; **adurmecător** adj., s.m. 1907 ← *adurmeca*.

Cf. *olm*, *ulma*.

ADULT adj., s.m., s.f. „(organism) care a ajuns la maturitate – adulte” c.1832.

Fr. *adulte*, lat. neol. *adultus*.

ADULTER¹ adj. „care a încălcat fidelitatea conjugală – adultere” 1818.

Fr. *adultère*¹, lat. neol. *adulter*.

Fam.: **adulter**² s.n. „încălcarea fidelității conjugale” 1897 < fr. *adultère*², lat. neol. *adulterium*; **adulterare** „falsificare, denaturare” 1871 < fr. *adultération*, lat. neol. *adulteratio* (cu echivalarea sufixului); **adulterin** 1871 < fr. *adultérin*, lat. neol. *adulterinus*.

ADUMBRI vb. „a face, a ține umbră – ombrager” 1825, var. *dumbri*.

Lat. *adumbrare*, infl. de *umbri*, cf. it., fr., occ. REW 208.

Fam.: **adumbrăt** s.n. 1907; **adumbritor** 1886.

Cf. *umbră*.

ADUNA [ar.; mr. *dunari*; ir. *adurâ*] vb. „a strânge într-un loc ceea ce se află răspândit – ramasser” c.1500.

Lat. *adunare*, cf. it., v.fr., occ., cat., sp., ptg. REW 209.

Fam.: **adunat** s.n. c.1500; **adunata** (cor. pop.) 1931; **adunăciune** (înv.) 1871; **adunător** adj., s.m., s.n. c.1500; **adunătură** c.1500; **readuna** 1846 ← *re*²- + *aduna*.

ADVAR s.n. (înv.) „talisman – talisman” 1632 (var. *avgar*), var. *agvar*, *avdar*.

Et. nes., probabil < antrop. *Abgar* (*Avgar*), numele autorului unei scrisori apocrifă purtată ca talisman V. Bogrea, AIIN, I 1921, 318–326, SDLR, CDER 98, TDRG³ // Ebr. *had^evarim* „precepte” HEM 409; probabil tc. *edvar* TDRG¹; et. nec. DA.

ADVECTIE s.f. „mișcare a aerului dintr-o zonă în direcție orizontală sau aproape orizontală – advection” 1949.

Fr. *advection*.

ADVENTICE s.f. (bot.) „foiță externă care învelește arterele – adventice” 1962.

Fr. *adventice*.

ADVENT/ST adj., s.m., s.f. „adept al unui cult creștin care predică a doua venire a lui Cristos – adventiste” 1931.

Fr. *adventiste*, engl. *adventist*, germ. *Adventist*.

Fam.: **adventism** 1939 < engl. *adventism*, germ. *Adventismus*.

ADVENT/IV adj. „care se produce mai târziu – adventif” 1907.

Fr. *adventif*.

ADVERB s.n. „parte de vorbire care determină sensul unui verb, al unui adjectiv sau adverb – adverbe” 1691–1697 (var. *adverbium*).

Fr. *adverbe*. Var. *adverbium* < lat. neol. *adverbium*.

Fam.: **adverbial** 1827 (var. înv. *adverba*) < fr. *adverbial*, lat. neol. *adverbialis*; **adverbializa** 1978 < fr. *adverbialiser* și/sau ← *adverbial*.

ADVERS adj. „opus, potrivnic – adverse” 1799.

Fr. *adverse*, it. *adverso*, lat. neol. *adversus*.

Fam.: **adversar** s.m. c.1832 < fr. *adversaire*, lat. neol. *adversarius*; **adversară** s.f. c.1832 ← *adversar*; **adversativ** 1797 < lat. neol. *adversativus*, fr. *adversatif*; **adversitate** 1871 < fr. *adversité*, lat. neol. *adversitas*, -atem.

ADVON s.n. (arhit.) „nartex, pronaos, pridvor – narthex” 1861.

Et. nec., cf. *amvon* DA.

AED s.m. „poet epic recitator și cântăreț în Grecia antică – aède” 1888.

Fr. *aède*.

AER¹ [ar., mr.; ir. *áier* „cer”] s.n. „văzduh – air” c.1400.

Lat. *aer*, *aerem*, cf. v.it., ret., fr., occ., sp., cat., ptg. REW 240, cu unele sensuri după fr. *air(s)*.

Fam.: **aera** 1839 < fr. *aérer*; **aeraj** 1955 < fr. *aérage*; **aerator** s.n. 1958 < fr. *aérateur*; **aerație** 1958 < fr. *aération*; **aereală** (rar) „târie, esență” 1903; **aerel** „substanță cu miros și gust neplăcute, întrebuințată în medicină” 1906 ← *aer* DA, CDER 101 // < *aior* (< *alior*) CADE; un posibil *aiorel* < *ai* HEM 417; **aeresc** 1705; **aerian** 1832 < fr. *aérien*; **aeriseală** 1848 ← *aerisi*; **aerisi** 1795 < ngr. *αερίζω*, aor. *αέρισσα*; **aeros** (înv.) „vaporos” 1873; **antiaerian** adj., s.f. 1957 < fr. *antiaérien*; **dezaera** 1966 < fr. *désaérer*; **dezaerisi** 1947, var. *desaerisi* ← *aerisi*; **neaerat** (rar) 1957 ← *ne-* + *aerat*; **reaerisi** 1988 ← *re*¹ + *aerisi* (după fr. *réaérer*); **subaerian** 1954 < *subaérien*.

Dublet etim.: **arie**³.

AER² s.n. (bis.) „pânză cu care se acoperă vasele liturgice – voile dont on couvre le calice” 1570.

Slavon. *aerŭ*, *airŭ*.

AERI-, **AERO-** el. de comp. „aer; avion, aviație – air; avion, aviation”.

Gr. neol. *ἀερο-*, lat. *aer*.

AERIFER adj. „care poartă, care conduce aerul – aérifère” 1907.

Fr. *aérifère*.

AERIFORM adj. „care are aspectul sau proprietățile fizice ale aerului – aériforme” 1909.

Fr. *aériforme*.

AEROB adj. (biol.) „care nu poate trăi fără oxigen – aérobe” 1931 (var. *aerobiu*)

Fr. *aérobe*.

Fam.: **aerobic** adj., în sintagma *gimnastică* ~ („gimnastică de întreținere executată pe fond muzical”) 1988 < fr. *aérobique*, engl. *aerobic(s)*; **anaerob** 1909 (var. *anaerobiu*) < fr. *anaérobie*, germ. *anaerob*.

AEROBUZ s.n. „avion de pasageri de mare capacitate, pentru curse dese pe distanțe medii – aérobus” 1978.

Fr. *aérobuz*.

AEROCOL/Ē s.f. „acumulare de gaze în intestinul gros (care dă senzația de balonare a abdomenului) – aérocolie” 1975.

Fr. *aérocolie*.

AERODINĂ s.f. „vehicul aerian mai greu decât aerul – aérodyne” 1958.

Fr. *aérodyne*.

AERODROM s.n. „teren special amenajat pentru decolarea, aterizarea și staționarea avioanelor – aérodrôme” 1922.

Fr. *aérodrôme*.

AEROFAGIE s.f. „act reflex caracterizat prin înghițirea, odată cu saliva sau cu alimentele ingerate, a unei cantități mari de aer – aérophagie” 1955.

Fr. *aérophagie*.

AEROFOBIE s.f. „teamă patologică de mișcarea maselor de aer – aérophobie” 1926.

Fr. *aérophobie*.

Fam.: **aerofob** 1931 < fr. *aérophobe*.

AEROFOR s.n. „aparat care furnizează aerul necesar scafandrilor – aérophore” 1966.

Fr. *aérophore*.

AEROGÈN adj. „care este produs prin intermediul aerului – aéroène” 1978.

Fr. *aéroène*.

AEROGRAFIE s.f. „disciplină care se ocupă cu studierea aerului – aérographie” 1907.

Fr. *aérographie*.

Fam.: **aerograf** s.n. „pulverizator pentru culori lichide (la desene, zugrăveli) etc.” 1931 < fr. *aérographe*.

AEROGRAFĂ s.f. „scrisoare (comunicare) transmisă telegrafic – aérogramme” 1931.

Fr. *aérogramme*.

AEROLIT s.n., (înv.) s.m. „meteorit format în cea mai mare parte din silicați – aérolithe” 1829 (pl. *aérolite*).

Fr. *aérolithe*.

AEROLOGIE s.f. „ramură a meteorologiei care se ocupă cu studiul proprietăților atmosferei – aérologie” c.1790 (var. *aerologhie*).

Fr. *aérologie*. Var. *aerologhie* < ngr. *αερολογία*.

Fam.: **aerolog** s.m. 1978 < fr. *aérologue*; **aerologă** s.f. 1978 ← *aerolog*; **aerologie** 1949 < fr. *aérologique*.

AEROMETRIE s.f. „ramură a fizicii care studiază proprietățile aerului – aérométrie” 1842.

Fr. *aérométrie*

Fam.: **aerometru** 1848 < fr. *aéromètre*.

AERONAUTIC adj. „care se referă la vehiculele aeriene – aéroautique” 1907.

Fr. *aéroautique*.

Fam.: **aeronaut** s.m. 1837 (var. *aeronot*; pl. *aeronotători* 1829) < fr. *aéronaute*; **aeronaută** s.f. 1907 ← *aeronaut*; **aeronautică** s.f. 1842 < fr. *aéroautique*.

AEROSCOPI s.n. „aparat cu care se colectează praful din cer (pentru a putea fi examinat la microscop) – aéroscopie” 1931.

Fr. *aéroscopie*.

AEROSOL s.m. „sistem prin care se pot împrăști în cer sau în alt gaz particule solide ori lichide – aerosol” 1949.

Fr. *aérosol*.

Fam.: **aerosoloterapie** 1996.

AEROSTAT s.n. „aeronavă umplută cu un gaz mai ușor decât aerul – aérostat” 1842.

Fr. *aérostat*.

Fam.: **aerostatic** adj. 1907 < fr. *aérostatique*; **aerostatică** s.f. 1830 < fr. *aérostatique*; **aerostație** 1909 (var. *aerostațiune*) < fr. *aérostation*.

AEROTERMĂ s.f. „aparat electric de încălzire cu aer cald – aérotherme” 1978 (var. *aerotherm*).

Fr. *aérotherme*.

AEROZINĂ s.f. „carburant lichid pentru motoarele rachetelor – aérozine” 1988.

Fr. *aérozine*.

AETITĂ s.f. „trioxid de fier – aétite” 1939.

Fr. *aétite*.

AFABIL adj. „primitiv, prietenos – affable” c.1832.

Fr. *affable* TDRG, DA // și lat. neol. *affabilis* DEX; lat. neol. *affabilis* LM, SDLR.

Fam.: **afabilitate** 1825 < fr. *affabilité* TDRG, DA // și lat. neol. *affabilitas*, *-atem* DEX; lat. neol. *affabilitas*, *-atem* LM, SDLR.

AFAGIE s.f. „incapacitate de a înghiți – aphagie” 1966.

Fr. *aphagie*.

AFAN s.n. (Mold.; înv.) „necaz – chagrin, souci” 1871.

Et. nes., probabil ← *afanisi* ° sau lat. **affannum* (cf. it., v.occ., v.fr., sp., ptg., REW 252) DA // Gr. *αφανισμός* HEM 419.

AFANISI vb. (Mold.; înv.) „a nimici, a distruge – anéantir, détruire” 1744, var. *afinisi*.

Ngr. *αφανίζω* (aor. *αφάνισα*).

Fam.: **afaniseală** 1939.

AFARĂ [ar. *afoară*; mr. *fară*; ir. (*a*)*făre*] adv. „în exterior – dehors, à l'extérieur” c.1500.

Lat. *ad foras*, cf. v.it., v.fr., sp., ptg. REW 265.

Fam.: **dinafară** [ar. *dinafoară*] 1682.

AFAZIE s.f. „pierderea capacității de a vorbi – aphasie” 1898.

Fr. *aphasie*.

Fam.: **afazic** adj., s.m., s.f. 1907 < fr. *aphasique*.

AFÂNĂ vb. „a face mai rar, mai puțin compact (în structură) – rendre moins épais, plus meuble, ameublir” 1853.

Lat. **affenare* (< *fenum*) HEM 443, CDDE 591, CDER 111, DEX și/sau ← *fân* TDRG, DA, REW 3247, SDLR.

Fam.: **afânător** s.n. 1958.

AFECTA¹ vb. „a destina (o sumă de bani, o cantitate de materiale etc.) unui anumit scop – affecter” 1907.

Fr. *affecter*.

Fam.: **afectabil** 1907; **dezafecta** „a schimba utilizarea, a nu mai folosi” 1966 < fr. *désaffecter*.

AFECTA² vb. „a întrista; a simula – affecter” c.1832.

Fr. *affecter*, it. *affettare*.

Fam.: **afect** s.n. „stare psihică de natură senzorială, emoțională sau sentimentală” 1867 < germ. *Affekt*; **afecție** „comportament artificial” 1717, var. *afecțiaune* < lat. neol. *affectatio*, -*onem*, fr. *affectation*; **afectiv** 1871 < fr. *affectif*, lat. neol. *affectivus*; **afectivitate** 1955 < fr. *affectivité*; **afectuos** 1794 < fr. *affectueux*, it. *affettuoso*, lat. neol. *affectuosus*; **afectuoziție** 1871 < fr. *affectuosité*; **afecționa** 1909 < fr. *affectonner*; **afecțiune** 1794, var. *afecție* < fr. *affectio*, lat. neol. *affectio*, -*onem*; **dezafecțiune** (înv., rar) „pierdere a afecțiunii pentru cineva” 1868 < fr. *désaffectio*; **socioafectiv** 1988 ← *socio-* + *afectiv*.

AFELIU s.n. „punctul cel mai îndepărtat de soare de pe orbita unei planete – aphélie” c.1790 (var. *afelio*).

Lat. neol. *aphelium*. Var. *afelio* < it. *afelio*.

Fam.: **afelie** „afeliu” 1907 < fr. *aphélie*.

AFERAT adj. „care este sau pare a fi foarte ocupat – affairé” 1909.

Fr. *affairé*.

AFERENT adj. „care este în legătură cu ceva, care depinde sau decurge din ceva – afférent” 1863.

Fr. *afférent*.

Fam.: **aferență** (anat.) „transmitere a excitației de la neuronii receptori periferici la neuronii centrali” 1962 < fr. *afférentation*; **deaferenta** 1978 < fr. *déafférenter*.

AFEREZĂ s.f. (med.) „tăierea unei părți a corpului; (fon.) căderea unui sunet sau a unui grup de sunete de la începutul unui cuvânt – aphérèse” c.1832.

Fr. *aphérèse*, lat. neol. *aphaeresis*.

AFERIM interj. (înv.) „Foarte bine! Bravo! – Bravo! Parfait!” c.1650 (var. *aferim*), var. *aferin*.

Tc. *aferim*, *aferin*. Var. *aferim* < sb. *aferim*.

AFET s.n. „suport pe care se fixează țeava unui tun – affût” 1789.

Germ. *Lafette*, fr. *affût*.

AFGAN adj., s.m., s.f. „(aparținând unui) popor din Asia Centrală – afghan” 1972.

Fr. *afghan*.

AFID s.n. (entom.) „subordin de insecte – affide” 1972.

Fr. *affide*.

AFIDAVIT s.n. (jur.) „declarație sub jurământ – affidavit” 1939.

Engl. *affidavit*, fr. *affidavit*.

AFIEROSI vb. (înv.) „a (se) dedica, a (se) consacra cuiva – (se) dédier, (se) consacrer” 1701–1750, var. *afiroși*.

Ngr. *αφιερώνω* (aor. *αφιέρωσα*).

Fam.: **afieroseală** „risipă, cheltuire” 1901, var. *afiroseală*, *firoseală*.

AF/F adj. (Mold.; înv.) „fără bani, lefter – sans le sous, panné” 1852.

Tc. *afif* (= *hafif*).

Fam.: **ifiliu** „care a rămas fără niciun ban” 1910 < tc. *hafifli*.

AF/GE vb. (jur.; înv.) „a afișa – afficher” 1871.

Lat. neol. *affigere*.

Fam.: **afipt** s.n. (rar) „afiș” 1871.

Cf. **afiș**.

AF/L adj. (bot.) „fără foi – aphyllé” 1898.

Fr. *aphylle*.

AFILIA vb. „a (se) asocia la o societate, organizație etc. – (s’)affilier” 1859.

Fr. *affilier* DA, CADE, SDLR, DEX // și lat. neol. *affiliare* TDRG³.

Fam.: **afiliație** 1871 < fr. *affiliation*, lat. neol. *affiliatio*, *-onem*; **afiliu** (Trans.; înv.) „a afilia” 1813.

AFIN¹ [ar. *afin*¹] s.m. (bot.) „arbust cu fructe comestibile din zona montană – abrétier” 1852, var. *afin*.

Et. nes., probabil contaminare între lat. *acinus* „boabă” și lat. **dafinus* „laur” S. Pușcariu, DR, 7, 1931–1933, 103–105, SDLR, TDRG² sau lat. **dafinus* (= *daphne*) cu *d* – dispărut prin deglutinare sau perceput ca prep., în sintagme ca *baca dafini* E. Herzog, RF, I, 1927, 99–104, CDER 110 (cf. și calabr. *afina* „laur”) TDRG² // Magh. *afonya* LM, CDED II, 475, TDRG¹. Et. nec. DA, DEX.

Fam.: **afinar** s.m. „tufă de afin” 1886; **afinată** 1955 ← *afină* (după *vișinată*); **afină**¹ [ar. *afinā*¹] s.f. 1783; ar. **afincă** 1900; ar. **afincu** 1907; **afinea** (dim.) 1939 ← *afinā*¹; **afinet** 1886; ar. **afinghe** 1900; **afinică** (dim.) 1939 ← *afinā*¹ și/sau ← *afinea*; **afiniș** 1783.

AFIN² s.m. (jur.; Trans.; înv.) „rudă prin alianță – parent par alliance” 1813.

Lat. neol. *affinis*.

Fam.: **afină**² s.f. 1813 ← *afin*; **afinitate** c.1832 < it. *affinità*, fr. *affinité*.

AFION s.n. „substanță narcotică extrasă, de obicei, din macul de grădină – opium” c.1650 (var. *afiom*).

Ngr. *αφίον*, tc. *afyon*, sb. *afijon*. Var. *afiom* < magh. *áfíom*.

AFIRMA vb. „a (se) declara – (s’)affirmer” 1827.

Fr. *affirmer*, lat. neol. *affirmare*.

Fam.: **afirmativ** 1821 < fr. *affirmatif*; **afirmație** 1827, var. *afirmațiune* < fr. *affirmation*; **autoafirma** 1978 ← *auto*¹- + *afirma*; **reafirma** 1882 ← *re*²- + *afirma*.

AFIȘ s.n. „foaie (de hârtie) care cuprinde un anunț pentru public – affiche” 1833.

Fr. *affiche*.

Fam.: **afișa** 1839 < fr. *afficher*; **afișaj** 1955 < fr. *affichage*; **afișier** 1939 ← *afiș* și/sau ← *afișa*;

afișor s.m. „cel care lipește afișe” 1907, var. *afișer* < fr. *afficheur*.

Cf. **afige**.

AFIX s.n. „nume generic pentru prefixe, sufixe și infixe – affixe” 1922.

Fr. *affixe* CADE // și lat. neol. *affixus* SDLR, DEX.

Fam.: **afixal** 1978 < fr. *affixal*.

AFLA [ar.; mr. (a)flari; ir. (a)flă] vb. „a lua cunoștință despre ceva; a găsi, a descoperi; a se găsi, a fi, a exista – apprendre, avoir connaissance de; découvrir; (se) trouver, être, exister” c.1500.

Lat. *afflare* „a sufla asupra”, cu evoluție de sens în latina vulgară, HEM 456, TDRG, PEW 34, CDDE 19, DA, CADE, SDLR, CDER 114, DEX, cf. dalm., ret., it. dial., sp., ptg. REW 261 // Gr. *ἀλφειν* LB, CDED II 633, LM.

Fam.: **aflat** s.n.1682; **afliător** [ar.] c.1500; **exafla** (Trans.; înv.) „a afla” 1875, var. *esafla* < lat. neol. *exafflare*; **reafla** 1848 ← *re*²- + *afla*.

AFLICȚIUNE s.f. „durere mare; pedeapsă directă – affliction” 1939.

Fr. *affliction*.

Fam.: **aflictiv** (jur.) 1909 < fr. *afflictif*.

AFLORIMENT s.n. (geol.) „loc unde apar la suprafața pământului rocile sau mineralele, deschidere geologică – affleurement” 1949.

Fr. *affleurement*, după *floare*.

AFLUENT s.m. „curs de apă considerat în raport cu altul, mai mare, în care se varsă – affluent” 1859.

Fr. *affluent* TDRG, DA, CADE // și lat. neol. *affluens*, -ntem DEX; lat. neol. *affluens*, -ntem SDLR.

Fam.: **aflua** (rar) „a curge spre același punct” 1939 < fr. *affluer*; **afluentă** 1853 (var. *afluință*) < fr. *affluence*, lat. neol. *affluentia*.

AFON adj., s.m., s.f. „fără glas, fără sunet – aphone” 1893, var. (înv.) *afon*.

Fr. *aphone*. Var. *afon* < ngr. *ἀφωνος*.

Fam.: **afonic** 1907; **afonie** 1907 < fr. *aphonie*; **afonizare** (lingv.) 1975.

AFORISM s.n. „cugetare enunțată într-o formă concisă – aphorisme” 1780–1790 (var. *aforismă*), var. *aforismos*.

Fr. *aphorisme*, lat. neol. *aphorismus*. Var. *aforismă* < it. *aforisma*. Var. *aforismos* < ngr. *αφορισμός*.

Fam.: **aforistic** 1834 < fr. *aphoristique*, germ. *aphoristisch*.

A FORTIORI adv., adj. invar. „cu atât mai mult; (despre raționamente) care constă în trecerea de la o judecată la alta, pentru care există tot atâtea temeieri sau temeieri în plus – a fortiori” 1909.

Lat. neol. *a fortiori*.

ar. **AFREȚĂ** s.f. „turtă – galette” 1905.

Lat. *africa* REW 271.

AFREȚA vb. „a închiria o navă pentru transportul de mărfuri – affréter” 1958.

Fr. *affréter*.

AFRICAN s.m., s.f., adj. „din Africa – african” 1691–1697.

Top. *Africa* și/sau < lat. *africanus*, it. *africano*, fr. *africain*.

Fam.: **africanist** s.m. 1978 < fr. *africaniste*; **africanistă** s.f. 1978 ← *africanist*; **africanistică** s.f. 1978 < germ. *Africanistik*; **africanitate** 1988 < fr. *africanité*; **africanolog** s.m. „specialist în africanologie” 1966 < fr. *africanologue* sau ← *africanologie* (der. regresiv) // ← *Africa* DEX; **africanologă** s.f. 1966 ← *africanolog*; **africanologie** 1966 ← fr. *africanologie* ° // ← *Africa* DEX; **africânesc** 1691–1697; **panafrican** 1978 < fr. *panafricain*; **panafricanism** 1978 < fr. *panafricanisme*; **transafrican** adj., s.n. 1978 ← *trans-* + *african* (după fr. *transafricain*).

AFRICAT, -Ă adj., s.f. (lingv.) „(consoană) a cărei articulație începe cu o ocluziune și se termină printr-o constricție – affriqué(e)” 1939.

Fr. *affriqué*, germ. *Affrikate*.

AFRIKAANS s.n. „varietate a limbii olandeze vorbită în Africa de Sud – afrikaans” 1962.

Engl. *Afrikaans*, fr. *afrikaans*.

Fam.: **afrikander** s.m. „bur” 1966 < engl. *Afrikander*.

AFRO(-) el. de comp., adj. invar. „de origine africană, referitor la Africa – afro-” 1988.

Engl. *Afro*.

AFRODIZIAC adj., s.n. „(substanță) care stimulează impulsurile sexuale – aphrodisiaque” 1907.

Fr. *aphrodisiaque*.

Fam.: **anafrodiziac** „(substanță) care face să înceteze dorințele sexuale; (persoană) care nu are dorințe sexuale” 1908 < fr. *anaphrodisiaque*; **anafrodizie** „lipsă a dorințelor sexuale” 1908 < fr. *anaphrodisie*.

AFRONT s.n. „insultă, ofensă – affront” 1784.

It. *affronto*, fr. *affront*.

Fam.: **afronta** 1835, var. *afrunta* < fr. *affronter*, it. *affrontare*; var. *afrunta* infl. de *înfrunta*.

AFTĂ s.f. „mică ulceratie produsă pe mucoasa gurii sau a faringelui – aphte” 1816.

Fr. *aphte*, lat. neol. *aphta*.

Fam.: **aftoid** 1978 < fr. *aphtoïde*; **aftos** 1906 < fr. *aphteux* și/sau ← *afă*.

AFUMA [ar.; mr. *fumari*] vb. „a expune ceva la fum – enfumer, exposer à la fumée” 1424 (antrop. *Afumatu*).

Lat. **affumare* HEM 458, PEW 35, DA, CDDE 679, CDER 115, cf. it, sd., occ., cat., sp., ptg. REW 268 // ← *a*¹ + *fum* TDRG.

Fam.: **afum** s.n. „miros caracteristic al afumăturilor” 1931 ← *afuma* (der. regresiv); **afumătoare** [ar.] s.f. 1793; **afumător** adj., s.n. 1952; **afumătorie** 1955 ← *afumător*; **afumătură** [ar.] 1898–1901.

Cf. **fum**.

AFUNDA [ar.] vb. „a pătrunde adânc, a (se) adânci – (s’) enfoncer, (s’) ensevelir” c.1500.

Lat. *affundare* HEM 469, CDDE 681, DA, CADE, DEX, cf. it., v.fr., sp., ptg. REW 269 (probabil) // ← *a*¹ + *fund* CDED I 104, cf. it., v.fr., sp., ptg. REW 269 (probabil), CDER 116, TDRG²; ← *afund* TDRG¹; it. LB.

Fam.: **afund** adj., adv., s.n. c.1500 ← *afunda* CDDE 681 sau ← *a*¹ + *fund* TDRG, DA, DEX // < lat. *ad fundum* CADE; **afundat** s.n. 1886; **afundătoare** s.f. „ascunzătoare” c.1500; **afundătură** 1854; **afundiș** s.n. 1868 ← *afund* DA, CADE, DEX sau ← *afunda* CDDE 681; ar. **afundos** „adânc” 1901; ar. **afunducos** „adânc” 1909; ar. **afundusi** „a afunda” 1901; **afunzime** 1581 ← *afund* DA, CADE, DEX sau ← *afunda* CDDE 681.

Cf. **fund**.

AFURCA vb. (mar.) „a ancora o navă cu ajutorul a două ancore – affourcher” 1909.

It. *afforcare* DEX, fr. *affourcher* CADE, infl. de *furcă* SDLR.

Fam.: **afurcă** „ansamblul de manevre și cabluri folosite la afurcare” 1975 ← *afurca* (der. regresiv).

AFURISI vb. „a anatemia – anathématiser” 1594, var. (înv.) *aforisi*.

Slavon. *afurisati*, ngr. *αφορίζω* (aor. *αφόρισα*).

Fam.: **afurisenie** 1631 (var. *afurisanie*); **afurisit** s.n., adv. 1907; **dezafurisi** „a scoate din anatemia prin rugăciuni” 1870.

AFUZALI s.m. „soi de viță de vie originar din Asia Mică – Dattier (variété de raisin)” 1939.
Tc. *afuzali* (= *hafizali*).

AGABANU s.n. (înv., rar) „stofă orientală scumpă, folosită pentru turbane – sorte d'étoffe précieuses orientale” 1785, var. *agambani*.
Tc. *agabani*.

AGALACTIE s.f. (med.) „absență a secreției lactate la femeia care a născut – agalactie” 1962.
Fr. *agalactie*.

AGALE adv. „fără grabă, domol – lentement, doucement” 1851.
Ngr. *αγάλα(a)*.

AGAM adj. „(despre plante) asexuat – agame” 1898.
Fr. *agame*.

AGAPĂ s.f. „ospăț cu caracter intim – agape” 1822.
Fr. *agape* DA, CADE // și ngr. *αγάπη* TDRG; fr. și lat. neol. *agape* DEX.

AGAR-AGAR s.n. „substanță gelatinoasă extrasă din alge – agar-agar” 1949.
Fr. *agar-agar*, germ. *Agar-Agar*.

AGAREAN adj. (înv.) „necredincios; turc sau tătar; mahomedan – Hagarien; mécréant, païen” c.1500, var. *agarinean*.
Slavon. *agaréninŭ* HEM 487, DA, CADE, SDLR, CDER 122 // și ngr. *αγαρηνός* TDRG².
Fam.: **agareancă** s.f. „păgână” 1939; **agarinesc** 1682; **agărenie** „religie necreștină” 1683.

AGARICACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de ciuperci – agaricacée” 1972.
Fr. *agaricacée(s)*.

AGARICI s.m. (bot.) „un soi de ciupercă de copac – genre de champignon, agaric” 1871.
Et. nes.^o, probabil o deformare a denumirii științifice *agaricus* // Lat. neol. *agaricus* DA; lat. *agaricus* HEM 487; gr. *ἀγαρικόν* LM.

AGASA vb. „a irita, a enerva, a plictisi cu insistențele – agacer” 1909.
Fr. *agacer*.
Fam.: **agasant** 1909 < fr. *agaçant*.

AGAT s.n. „mîneral dur, utilizat ca piatră semiprețioasă – agate” 1691–1697, var. *ahat*.
Ngr. *αχάτης*; lat. neol. *achates*, it. *agata*, fr. *agate* ° // Lat. *achates*, gr. *αχάτης* LM, TDRG².
Fam.: **acates** „agat” 1582, var. *acatie* < lat. neol. *achates*; **agată** „mineral dur, utilizat ca piatră semiprețioasă; literă tipografică cu floarea de șase puncte” 1895 ← *agat* și/sau < fr. *agate*, it. *agata*.

AGATĂRS s.m. „persoană care aparține unei populații scitice – Agathyrse” 1962.
Fr. *Agathyrse*.

AGAVĂ s.f. „specie de plantă exotică erbacee – agave” 1906.
Fr. *agave*.

AGĂ s.m. (înv.) „ofițer sau comandant din armata otomană – officier ou commandant turc” 1567 (var. *aga*).
Tc. *aga* (= *agă*).
Fam.: **agesc** c.1710; **agie** „funcția de agă; prefectură de poliție” c.1690; **agiesc** 1784 ← *agie*; **agoaie** „soția unui agă” 1873.

AGĂNĂU s.n. (Olt.) „un dans țărănesc foarte vioi – nom d’une danse paysanne très vive” 1885.
Et. nec. DA, TDRG², DEX // Sb. *agino* CDER 121; ← *agân* (< gr. *ἀγών*, lat. ac. *agonem* = *agona*) HEM 491.

AGĂRLĂC s.n. (înv.) „bagaj, calabalâc – bagage” c.1730, var. *ardalâc*, *agârlâc*, *angarlâc*, *argâlâc*, *hargâlâc*, *hargalic*.
Tc. *agırlık*. Var. *angarlâc* ← *agârlâc*, infl. de *angara*.

AGĂRNI vb. (înv.) „a acoperi – couvrir” c.1650.
Sb. *granati* „a pune vârf” DA.
Fam.: **agărnitură** „acoperământ” c.1650

AGĂȚA [ar. (*a*)*cățare*; mr. *cățari*; ir. (*a*)*cațâ*] vb. „a atârna, a suspenda – accrocher, pendre” 1581 (var. *acățâ*).

Lat. **accaptiare* „a prinde” (< *captiare*) TDRG (probabil), CDDE 6, DA, CADE, SDLR, CDER 34 (probabil infl. de un cuvânt balcanic), DEX, cf. it., sd., ret., fr., cat., sp., ptg. REW 1662 // *A*¹ + *cațâ* HEM 128; lat. *ad + cattus* „pisică” LM; magh. *akaszta* CDED II 475.

Fam.: **agățat** s.n. 1907, var. *acățat*; **agățacios** 1886 (var. *acățacios*); **agățitoare** s.f. 1691–1697 (var. *acățitoare*); **agățător** adj. 1907, var. *acățător*; **agățătură** [ar. *acățătură*, mr. *cățătură*] 1857, var. *acățătură*; **acățele** (bot.; pl.) 1822; mr. **pricățari** vb. „a cuprinde cu mâinile” 1935.

Cf. *cațâ*¹, *cățara*.

AGĂMBA vb. (Mold., Trans.; rar) „a urmări, a merge pe urmele cui va – marcher sur les traces de quelqu’un” 1893, var. *gâmba*.

Lat. **aggimbare* (< **gamba = camba* „picior”) DA, REW 1539 // Probabil lat. **aggimbare* (< **gimbus* < *gibbus* „cocoșă”) CDER 131.

Fam.: **agâmbală** (Trans.) „epilepsie” 1887.

AGEAG s.n. (Trans., Bihor, Mar.) „lut, argilă – glaise, argile” 1880, var. (înv.) *agheag*, *ajag*.
Magh. *agyag*.

AGEAM/U adj., s.m., s.f. „începător, novice; (om) nepriceput – débutant, novice, inexpérimenté” 1779, var. (Mold.) *agemiu*.

Tc. *acami* (= *acemi*).

AGEAT s.n. (reg.; înv.) „dorință, intenție – désir, envie” 1845, var. *agea*, *agit*.
Tc. (*h*)*acet* °.

AGEM adj., s.m. (înv.) „persan; țesătură persană – Persan; sorte d’étoffe orientale” 1681, var. *hagem*.

Tc. *Acem* „persan”. Var. *hagem* infl. de *hagiu*.

Fam.: **agemesc** 1681, var. *hagimesc*; **hagemiş** s.n. „covor persan” 1905 ← *hagem* (= *agem*).

AGENDĂ s.f. „carnet în care se notează, pe zile, lucrările ce urmează a fi executate – agenda” 1851, var. *agenda*.

Fr. *agenda*, lat. neol. *agenda*.

AGENT s.m. „reprezentant (oficial) al unei instituții, al unei organizații etc. – agent” 1716–1742 (var. *aghent*).

Fr. *agent*, lat. neol. *agens*, -*ntem*. Var. *aghent* < germ. *Agent*, rus. *agent*.

Fam.: **agentă** s.f. 1716-1742; **agentură** „serviciu de informare; casă de afaceri; agenție” 1909 < germ. *Agentur*; **agență** „agenție” 1939 < fr. *agence*; **agenție** 1793 (var. *aghenție*) < it. *agenzia* TDRG, DA, CADE, ‘SDLR, DEX // < fr. *agence* CDER 126. Var. *aghenție* < germ. *Agentie*; **subagent** 1978 ← *sub*²- + *agent* (după fr. *sous-agent*)

AGER adj., adv. „iute în mișcări, sprinten; isteț – agile” 1581.

Lat. *agilis* HEM 496, TDRG, CDDE 20, DA, CADE, SDLR, CDER 127, păstrat numai în rom. REW 280 // Lat. *acer* CDED I 3.

Fam.: **agereste** 1691–1697; **ageri** „a (se) face ager la minte” 1691–1697; **agerie** „agerime” 1691–1697; **agerime** 1691–1697.

Dublet etim.: **agil**.

AGEST s.n. (Trans.; rar) „îngrămădire de bușteni, crengi etc. aduse de ape (la cotul unui râu) – tout ce que l'eau charrie et dépose (au tournant de la rivière)” 1558, var. (Buc.) *agestru*.

Lat. *aggestus*, păstrat numai în rom. REW 277b.

Fam.: **agesta** „a proteja” 1886; **agești** „a (se) îngrămădi, a se opri” 1883, var. *agestri*.

AGFACOLOR adj., în sintagma *procedeu* ~ „procedeu de obținere a imaginii colorate prin suprapunerea a trei straturi fotosensibile – méthode d'obtenir l'image en couleurs par la superposition de trois couches photosensibles” 1972.

Germ. *Agfakolor* (denumire comercială).

AGHEASMĂ s.f. „(în religia creștină) apă sfințită – eau bénite” 1656, var. *aiasmă, aiazmă, (Ban.) iasmă*.

Slavon. *agiazma*. Var. *aiazmă, iasmă* < bg. (*a*)*jazma*, ngr. *αγίασμα*.

Fam.: **agheasmatar** s.n. „vas liturgic pentru agheasmă; clădire destinată sfințirii agheasmei; carte de rugăciuni” 1800, var. *aiasmătar* < ngr. *αγιασματάριον*); **aghesmui** 1865; **aghesmuit** s.n. 1886.

AGHIOS s.n. „numele unei cântări liturgice care începe cu cuvintele «aghios, aghios» («sfânt, sfânt»); (pl., în sintagma *a trage la aghioase*) sforăituri – chant liturgique qui commence par les mots «aghios, aghios» («saint, saint»); ronflement” 1632 (var. *aghios*).

Ngr. *άγιος*.

Fam.: **aghiuță** s.m. (fam.) „drac” 1836 ← *aghios* DA, SDLR, CDER 130 // ← **Ague* (< tracă) HEM 511.

AGHIOTANT s.m. „ofițer atașat unui comandament sau unui șef militar, adjutant – aide-de-camp, adjutant” 1715 (var. înv. *adiutant*), var. *adjutant, aghitant*.

Germ. *Adjutant*, pol. *adjutant*, rus. *adjutant*. Var. *adjutant* < fr. *adjutant*.

AGIL adj. „care se mișcă ușor și repede – agile” 1862.

Fr. *agile*, lat. neol. *agilis*.

Fam.: **agilitate** 1846 < fr. *agilité*, lat. neol. *agilitas, -atem*.

Dublet etim.: **ager**.

AGINA vb. (Olt.) „a înceta, a sta – cesser, s'arrêter, rester” 1939.

Et. nec. // Cf. magh. *agyal, agyaz* „a face patul” SDLR.

AGIO s.n. „diferență cu care prețul (cursul) unui semn monetar sau al unei hârtii de valoare depășește valoarea nominală a acesteia – agio” c.1832, var. *agiu*¹.

It. *aggio*, fr. *agio*.

Fam.: **agiota** „a face speculă cu valoarea sau cu marfa al cărei preț este variabil” 1802 < fr. *agioter*, **agiotaj** 1802 (var. Trans. înv. *agiotaguș*) „speculă cu semne monetare sau cu hârtii de valoare în vederea obținerii unui câștig” < fr. *agiotage*; **agiotor** „cel care agiotează” 1909 < fr. *agioteur*.

AGITA vb. „a (se) mișca repede încoace și încolo – agiter” 1846.

Fr. *agiter*, lat. neol. *agitare*.

Fam.: **agitatoare** s.f. 1837 ← *agitor*; **agitator** s.m., s.n. 1837 < fr. *agitateur*, rus. *aghitator*; **agitatoric** 1955 ← *agitor* (după rus. *agitatorskij*, germ. *agitatorisch*); **agitație** 1794 (var. *aghitazione*), var. *agitațiune* < fr. *agitation*, it. *agitazione*, lat. neol. *agitatio, -onem*, germ. *Agitation*, rus. *agitacija*.

AGLICĂ s.f. (bot.) „plantă erbacee din familia rozaceelor – Spirée filipendule” 1783, var. *anglică*.
Bg. *aglika* (= *iglika*) CDED II 1, CADE, SDLR, CDER 132, DEX, sb. *jaglika* CDED II 1, DA, SDLR, DEX // Gr. *αγλίζ* HEM 518.

Fam.: **aglice** s.f. 1886, var. (Ban.) *agrice*, *iglice*, *oglice*; **aglicel** 1881, var. *anglicel* ← *aglici*; **aglici** s.m. „aglică”, var. *anglici* 1840; **agliš** s.m. „aglică” 1840 ← *aglici*; **agricea** (Ban.) „ciuboțica-cucului” 1874 ← *agrice* (= *aglice*).

AGLOMERA vb. „a (se) strânge la un loc în număr mare; a (se) îngrămădi – aglomerer” 1848.

Fr. *agglomérer*, lat. neol. *agglomerare*.

Fam.: **aglomerant** 1955 < fr. *agglomérant*; **aglomerație** 1840 (var. *aglomerațiune*) < fr. *agglomération*; **dezaglomera** 1966; **supraaglomera** 1972 ← *supra*²- + *aglomera*; **supraaglomerație** 1958 ← *supra*²- + *aglomerație*.

AGLOSIE s.f. „malformație congenitală care constă în lipsa limbii – aglossie” 1975.

Fr. *aglossie*.

AGLUTINA vb. „(despre particulele unor materiale) a se lipi unele de altele prin adeziune – s’aglutiner” 1859.

Fr. *agglutiner* CADE // și lat. neol. *agglutinare* DEX; lat. neol. *agglutinare* SDLR.

Fam.: **aglutinant** 1863 < fr. *agglutinant* DA, CADE, TDRG³ // și lat. neol. *agglutinans*, *-ntem* DEX; lat. neol. *agglutinans*, *-ntem* SDLR; **aglutinativ** adj. 1939 < fr. *agglutinatif*; **aglutinație** „alipire” 1909 < fr. *agglutination*, lat. neol. *agglutinatio*, *-onem*; **aglutinină** (med.) 1957 < fr. *agglutinine*; **aglutinogen** 1962 < fr. *agglutinogène*.

AGNAT s.m. „rudă în linie paternă – agnat” 1871.

Fr. *agnat*, lat. *agnatus*

Fam.: **agnată**² s.f. 1871; **agnațiune** 1871 < fr. *agnation*, lat. *agnatio*, *-onem*.

AGNATĂ¹ s.f. „clasă de vertebrate acvatiche lipsite de maxilarul inferior – agnathe” 1966.

Fr. *agnathe*.

AGNEȚ s.n. (bis.) „bucată de prescură folosită la împărțășanie – hostie, agnus” 1560, var. *agneț*.

Slavon. *agniči*, *agneci*.

AGNOMEN s.n. „supranume, poreclă purtată de romani în urma unor fapte deosebite – agnomen” 1871.

Lat. neol. *agnomen*.

AGNOSTIC adj., s.m., s.f. „(persoană) care susține imposibilitatea cunoașterii esenței realității – agnostique” 1948.

Fr. *agnostique*.

Fam.: **agnosticism** 1922 < fr. *agnosticisme*; **semiagnostic** adj. 1966 ← *semi-* + *agnostic*.

AGNOZIE s.f. „pierdere sau tulburare a funcțiilor intelectuale de recunoaștere – agnosie” 1962.

Fr. *agnosie*.

AGOGICĂ s.f. „teorie care se ocupă cu schimbările de tempo în interpretarea muzicală – agogique” 1962.

It. *agogica*, fr. *agogique*, germ. *Agogik*.

AGONĂ¹ s.f. (înv., rar) „agonie; luptă – agonie; lutte” 1705, var. *agoană*.

Lat. neol. (ac.) *agona*, ngr. (ac.) *αγώνα*.

Fam.: **agonale** s.f. pl. „întreceri atletice la vechii greci; la romani, sărbătoare în cinstea lui Ianus” 1871 < lat. neol. *agonalia*, fr. *agonales*; **agonistic** adj. 1939 < fr. *agonistique*.

Cf. **agonie**.

AGONĂ² s.f. „linie de pe suprafața pământului ale cărei puncte nu prezintă declinație magnetică – ligne sans déclinaison magnétique” 1949.

Fr. (*roche*) *agone* „fără unghiuri”.

AGONIE s.f. „stare a organismului care precedă moartea – agonie” 1818.

Fr. *agonie*, lat. neol. *agonia*.

Fam.: **agonic** 1966 ← *agonie* (cu substit. finalei), după germ. *agonisch*; **agoniza** 1893 < fr. *agoniser*; **agonizant** 1847 < fr. *agonisant*.

Cf. **agonă¹**.

AGONISI vb. „a dobândi, a câștiga prin muncă – gagner laborieusement, acquérir par le travail” c.1500.

M.gr. *ἀγωνίζομαι* (aor. *ἀγωνίσα*) DA, SDLR, CDER 134 // Ngr. *αγωνίζομαι* DEX.

Fam.: **agoniseală** 1626; **agonisie** „agoniseală” 1893; **agonisit** s.n. 1900; **agonisită** s.f. (pop.) „agoniseală, câștig” c.1500 ← *agonisi* și/sau ← *agonisit*; **agonisitor** 1818; **neagonisit** 1808 ← *ne-* + *agonisit*.

AGORA s.f. „piață publică în orașele Greciei antice – agora” 1931.

Fr. *agora*, gr. neol. *ἀγορά*.

Fam.: **agorafobie** 1955 < fr. *agoraphobie*.

AGRAFĂ s.f. „nume dat unor obiecte cu care se prinde sau se fixează o haină, părul etc. – agrafe” 1829.

Fr. *agrafe*.

AGRAMAT adj., s.m., s.f. „(persoană) care face greșeli elementare de limbă – inculte, illettré” 1853 (var. *agramat*), var. *agramatos*.

Ngr. *αγράμματος* DA, CADE, CDER 135 // Lat. neol. *agrammatos* DEX.

Fam.: **agramatism** 1966 < fr. *agrammatisme*, germ. *Agrammatismus*.

AGRAR adj. „care se referă la proprietatea funciară, agricol – agraire” 1823.

Fr. *agraire*, lat. neol. *agrarius*.

Fam.: **agrarian** 1966; **agrarianism** 1966 ← *agrarian*.

AGREA vb. „a simpatiza; a accepta – agréer” 1868.

Fr. *agréer*.

Fam.: **agreabil** 1805 < fr. *agréable*; **agrement** 1922 < fr. *agrément*; **agrementa** 1955 < fr. *agrémenter*; **dezagrea** „a nu fi de acord cu ceva” 1906, var. *desagrea* < fr. *désagréer*; **dezagreabil** 1868 < fr. *désagréable*; **dezagrement** 1870 < fr. *désagrément*.

AGREGA vb. „(despre elemente) a se uni (într-un tot); a se alipi – agréger” 1907.

Fr. *agréger*, lat. neol. *aggregare*.

Fam.: **agregat¹** s.m., în sintagma *profesor* ~ („titlu universitar conferit prin concurs unui colaborator”) 1907 < fr. (*professeur*) *agrégé*; **agregat²** s.n. „un tip de material universal; (ind.) grup de mașini” 1840 < fr. *agrégat*, rus. *agregat*; **agregație** 1840 (var. *agregațiune*) < fr. *agrégation*, lat. neol. *aggregatio*, -onem; **autodezagregabil** 1988 ← *auto*¹- + *dezagreabil*; **dezagrega** 1931 < fr. *désagréger*; **dezagreabil** 1988 < fr. *désagrégable* și/sau ← *dezagrega*; **dezagregant** (chim.; inv.) 1859 ← *dezagrega*; **dezagregator** s.n. (rar) „afănător” 1961 < fr. *désagrégateur*; **dezagregație** 1881, var. *dezagregațiune* < fr. *désagrégation*; **turboagregat** s.n. 1988 ← *turbo-* + *agregat*.

AGRESIUNE s.f. „atac împotriva unei persoane sau a unui stat -- agresion” 1836.

Fr. *agression*, lat. neol. *agressio*, -onem.

Fam.: **agresa** 1978 < fr. *agresser*; **agresiv** 1840 < fr. *agressif*; **agresivitate** 1955 < fr. *agressivité*; **agresor** s.m., s.f., adj. 1840 < fr. *agresseur*, lat. neol. *aggressor*; **neagresiune** 1958 ← *ne-* + *agresiunem* (după fr. *non-agression*); **neagresiv** 1988 ← *ne-* + *agresiv*; **neagresivitate** 1988 ← *neagresiv* sau *ne-* + *agresivitate*.

AGREST adj. (rar) „câmpenesc, rustic – agreste” 1871.

Lat. neol. *agrestis*, fr. *agreste*.

AGRICULTURĂ s.f. „cultivarea pământului – agricultură” 1813.

Fr. *agriculture*, lat. neol. *agricultura*.

Fam.: **agricol** 1830 < fr. *agricol*; **agricultoare** s.f. c.1832 ← *agricultor*; **agricultor** s.m. c.1832 < fr. *agriculteur*; **neagricol** 1988 ← *ne-* + *agricol*.

AGRIMENSURĂ s.f. „tehnica măsurătorilor topografice și cadastrale simple ale terenurilor agricole – agrimensură” 1907.

Lat. neol. *agrimensura* DA, CADE, SDLR // și it. *agrimensura* DEX.

Fam.: **agrimensur** s.m. „specialist în agrimensură” 1909 < it. *agrimensore*, lat. neol. *agrimensur*.

AGRIOTIMIE s.f. „tendință patologică de a comite acte de nebunie furioasă – agriothymie” 1966.

Fr. *agriothymie*.

AGRIPNIE s.f. (med.) „insomnie – agrypnie” 1966.

Fr. *agrypnie*.

AGRIȘ s.m. „arbust cu ramuri ghimpoase și cu fructe comestibile – groseillier-à-maquereau” c.1650 (var. *agres*), var. *acriș*², *aghires*, *agres*, *agriș*, *agriș*.

Magh. *egres* DA, CADE, CDER 136, DEX // ← *agrișă* SDLR; lat. **acricius* CDED I 3; ← *acriș* ← *acru* + *-iș* sau magh. *egres* HEM 529; lat. *agrestus* TDRG; lat. *acer* LM.

Fam.: **agrișă** „fruct al agrișului” c.1650, var. *agrișă* ← *agriș* DA sau < magh. *egres* SDLR.

AGRO-, **AGRI-** el. de comp. „(referitor la) ogor, teren agricol – agri-, agro-”.

Gr. neol. *ἀγρός*, lat. neol. *ager*, *agri*.

AGROCENOZĂ s.f. (biol.) „zonă agricolă – agrocénose” 1978.

Fr. *agrocénose*.

AGROLOGIE s.f. „știință agricolă care se ocupă cu studiul solului – agrologie” 1909.

Fr. *agrologie*.

AGRONOMIE s.f. „știința despre lucrarea sistematică a pământului – agronomie” 1835.

Fr. *agronomie*.

Fam.: **agronom** s.m. 1829 < fr. *agronome*; **agronomă** s.f. 1829 ← *agronom*; **agronomic** 1840 < fr. *agronomique*.

AGRU [ar., mr.] s.n. (reg.; inv.) „ogor; țarină – champ, guéret; terrain” 1551–1558.

Lat. *agrum* (= *ager*), cf. it. dial., v.fr., occ., cat., v.sp., galic. REW 276.

AGUDĂ s.f. (reg.) „dudă – mûre” 1719, var. (Ban., Mehed.) *agută*, *iagodă*.

V.sl. *agoda* (= *jagoda*) HEM 535, SDLR, DEX // ← *agud* DA, CDER 138. Var. *iagodă* < bg., sb. *jagoda*.

Fam.: **agud** s.m. (reg.) „dud” 1643, var. *agut*, *iagod* ← *agudă* (der. regresiv) HEM 534, CADE, SDLR, DEX, TDRG² // V.sl. **agoda* CDER 138; sb. *jagoda* DA, tc. *ağacı doud* „arborele dud” CDED II 542.

AGURA vb. (Bihor) „a prezice – prédire” 1896.

Lat. **agurare* (= *augurare*), cf. it. dial., occ., sp., ptg. REW 784.

Dublet etim.: **augura**.

AGUR/ĐĂ s.f. „strugure necopt, acru – raisin vert, verjus” 1631.

Ngr. *αγουρίδα*, bg. *agorida* (= *jagorida*), sb. *jagurida* ° // Ngr. *αγουρίδα* TDRG, CADE, DEX; m.gr. *άγουρίδα*, bg. *agurida* (probabil) DA; m.gr. *άγουρίδα* CDER 140.

Fam.: **agurijoară** (bot.; reg.) 1906, var. *agrijoară*; **aguridar** (bot.; reg.) „viță sălbatică” 1886; **agurizar** „viță sălbatică” 1886 ← pl. *agurizi* al lui *aguridă*; **agurizi** „a rodi struguri acri” 1909; **inagurida** 1862.

AGUST [ar. *agustu*] s.m. invar. (pop.) „august – août”, c.1000, var. *agost*, *agustru*, *gust*².

Lat. pop. *agustus* (= *Augustus*), panrom. REW 786; ar. *agustu*, accentuat după ar. *avystu* (< m.gr. *Αύγουστος*).

Fam.: **gustar** (pop.) „august” 1881 ← *gust*²; **gustea** (Mold.) „august” 1883 ← *gust*².

Dublet etim.: **august**¹, **august**².

AGUSTOS s.m. „soi de struguri timpurii – sorte de raisin” 1885.

Tc. *ağustos [üzümü]* „(strugure) de august” VI. Drimba, SCL, 43, 1992, 561 // ← *agust* [= *agust*] HEM 540, TDRG, DA, CDER 141.

AGUTI s.m. „mic animal rozător din America de Sud și Oceania – agouti” 1939.

Fr. *agouti*.

AH interj. (strigăt care exprimă durerea, surpriza etc. – „Ah! Hélas!”) 1691–1697.

Creație spontană.

AHA interj. (exclamație care exprimă satisfacția, surpriza etc. – „Eh bien! Voilà!”) 1691–1697.

Creație spontană.

AHEU s.m. „una din cele patru ramuri ale vechilor greci – achéen” 1972.

Gr. neol. *Αχαιός*, lat. neol. *Achaeus*.

Fam.: **ahéean** adj., s.m., s.f. 1962 < fr. *achéen*.

AHO interj. (strigăt prin care se opresc boii înjugați la car; exclamație prin care este oprit cineva – „Holă! Ohé!”) 1866, var. *haho*, (Trans.) *ho*.

Creație spontană.

AHOTĂ s.f. (Mold.; înv., rar) „pasiune, poftă – ardeur, ferveur, passion” 1859.

Rus. *ochota*.

Fam.: **ahotnic** „doritor, lacom” 1880–1881 < rus. *ochotnik* TDRG, DA, ucr. *ochotnyk* CADE, SDLR // și pol. *pohotny*, ceh. *ochotnik* CDED II, 272; rus., pol., ceh. *ochotnik* CDER 143.

AHT s.n. (reg.; rar.) „oftat, suspin – soupir” 1728.

Ngr. *άχτι* DEX // ← *ah* HEM 548, CDED II 542, DA, SDLR, TDRG².

Fam.: **ahtia** „a dori, a râvni” 1886; **ahtiat** s.n. (rar) „dorință puternică” 1839.

AHTAΡΟΔ s.m. (înν.) „caracatiță – poulpe” 1939.

Ngr. *αχταπόδι*, tc. *ahtapot*.

AHTINAMEA s.f. (inv.) „tratat al imperiului turc cu o putere creștină – traité de paix de la Porte avec les pays chrétiens” 1688, var. *actinamea*.

Tc. *ahitname, ahtname*.

Fam.: **ahtinam** s.n. 1826, var. *atnam*; var. *atnam* < magh. *atnam*.

AI¹ [ar. *al'u*; mr. *al'*; ir. *âl'*] s.m. (reg.) „usturoi – ail” c.1650.

Lat. *alium*, panrom. REW 376.

Fam.: **ai²** vb. (Trans.) „a usturoia” 1806; **ai^a** vb. (Ban., Trans.) „a usturoia” c.1650; **aior¹** s.m. (bot.) 1909; **aios** 1800; **aișoară** (bot.) „usturoiță” 1907, var. *aiușoară*; **aișor** s.m. (bot.) 1783, var. *aiușor*; **aițe** s.f. pl. (Mold., Buc., Trans.) „piftie” 1892 ← *ai²*; **aitură** s.f., mai ales la pl. (Mold., Buc., Trans.) „piftie” 1805 ← *ai²*; **aiuș¹** s.m. (bot.) c.1650.

AI³ s.m. „mic mamifer arboreal din America de Sud și Madagascar – ai” 1978.

Fr. *ai*.

AI⁴ interj. (exclamație prin care se exprimă durerea – „Ah! Aïe!”) 1683.

Creație spontană.

AI⁵ interj. (interogație prin care se cere o confirmare – „Hein?”) 1862–1863.

Creație spontană.

ALAN s.m. (Dobr.; înv.) „funcționar turc; notabilitate – préposé local turc; notable” 1793, var. *aghian, haian*.

Tc. *ayan*.

Fam.: **aienesc** 1886.

ALAR s.n. (în v., rar) „verificarea cântarelor; mercurial – jauge, étalonnage; fixation des prix des denrées” 1761.

Tc. *ayar*.

AICI adv. „în acest loc (relativ) apropiat de vorbitor – ici” 1563–1583 (var. *aice*).

Lat. *ad-hicce* Philippide, ILR 92, CDDE 26, CDER 148, DEX // ← *ice, ici* TDRG; *a-* „un fel de prefix” + *ici* DA; *ecc-hicce* HEM 549.

Fam.: **aicea** 1561.

Cf. **aci, ici**.

AIDOMA adv. „la fel, ca și; aievea, într-adevăr – (tout) semblable, tel quel; véritablement” 1683 (var. *avidoma, avidomă*), var. (Munt.) *idoma*.

Rom. *a¹* (< lat. *ad*) + **vidom* (< v.sl. *vidomŭ*) + *-a* CDED II 3, TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 149. *Aidoma* ← *avidoma*, după *aievea* Avram, NCE, 23 // „Rest dacic?” HEM 554; gr. *εἶδος, εἶδωλον* LM.

AIEPTA¹ vb. (în v.) „a ademeni – allécher, tenter, séduir” 1825.

Lat. *allectare*, cf. it., ret., v.fr. REW 355.

AIEPTA² [ir. *al'eptă*] vb. (reg.) „a arunca; a îndrepta; a indica – lancer; diriger; indiquer” 1788.

Lat. *eiectare* PEW 42, DA, CADE, SDLR, CDER 151, DEX cf. ptg. REW 2835 // Lat. **adiectare* CDED I 5, CDDE 27; lat. *allectare* HEM 583; probabil *iactare* TDRG.

Fam.: **aiapt** s.n. „avânt” 1896 ← *aiapta²* (der. regresiv); **aiaptat** s.n. „avânt” 1907; **aiaptător** 1907.

AIEVEA adv. „în realitate, cu adevărat – réellement, en vérité” 1717, var. *aiavea*.

Rom. *aieve* + *-a*.

Fam.: **aieve** c.1500, var. *aiave* < *a¹* + v.sl. *jave* sau < bg. *jave*.

AIM/NTRE adv. „altfel – autrement” c.1650, var. *amintre*.

Lat. *alia mente*.

Fam.: **aiminteri** 1907; **aimintrea** [ar. *al'iuntrea*; mr. *liumintrea*] 1580; **aimintriile** 1610; **amintele** 1741 ← **aminte*; **amintere** c.1740 ← **aminte*; **aminterea** [mr. *l'uminterea*], var. *amintirea* c.1690 ← *amintere*; **aminterle** 1794 ← *amintere*; **amintrele** 1722 ← *amintre*; **amintrelea** 1722 ← *amintrele*.

A/NDE adv. (Ban., V Trans.) „în altă parte – autre part” 1886.

Lat. *aliunde* PEW 45, SDLR, CDER 153, cf. occ. REW 348 // V.sl. *inüde* + *-a* adverbial CDED II 2; lat. *eccum* (> **acu*) + *inde* HEM 555.

Fam.: **aîndine** 1825; **aîndere** 1826; **aînderea** 1822, var. *alinderea*; **anderete** (Bihor) „în alt loc” 1887 ← **aînderete*.

AISBERG s.n. „bloc (mare) de gheață desprins din calotele glaciare polare – iceberg” 1955.

Engl. *iceberg*, fr. *iceberg*.

AISFILD s.n. „câmp de gheață – ice-field” 1975.

Engl. *icefield*.

AIUREA [ar. *al'urea*; mr. *l'urea*] adv. „în alt loc, undeva, altundeva – ailleurs, autre part, dans une autre endroit” 1561, var. *airea*.

Rom. *aiure* + *-a*.

Fam.: **airilea** 1691–1697, var. *airlea* ← **airile* (cf. *airea*); **aiura** [ar. *al'urare*] „a delira” 1872; **aiure** [ir. (*al'ure*) < lat. *aliubi* + *re*, cf. cat., v.sp., ptg. REW 347 // Lat. *alibi* LM, HEM 605, CDER 155; lat. *aliosum* Cipariu, *Gram.*, 364, SDLR; **aiureală** 1862 ← *aiuri*; **aiuri** 1860; **aiurile** 1907, var. *aiurle*; **aiurilea** (Trans.) 1746, var. *aiurlea* ← *aiurile*; **aiurit** s.n. „delir” 1883 ← *aiuri*; ar. *nal'urea* 1906.

AJDER s.m. (înv.) „balaur – dragon” 1909.

Tc. *ajder* (= *ejder*).

AJUN [ar. *agiu*; ir. *jun*] s.n. „zi sau perioadă de timp care precedă un eveniment – veille” 1564.

Lat. *ieiunus* TDRG¹, CDER 157, panrom. REW 4582 sau ← *ajuna* PEW 49, CDDE 31, DA, CADE, SDLR, DEX // Lat. **adiunum* (= *ieiunium*) HEM 612; *ad ieiunium* CDED I 6.

Fam.: ar. **agiunare** s.f. „foame” 1906, ar. **agiunatic** s. (sg. tantum) „foame; post” 1901; ar. **agiunează** s.f. „foame” 1906; **ajuna** [ar. *agiunare*] vb. „a posti” 1560–1562 < lat. *ieiunare* TDRG, CDDE 31, CADE (< lat. **aiunare*), panrom. REW 4581 sau ← *ajun* CDER 157 // Lat. *adiunare* DEX; **ajunat** s.n. 1577 ← *ajuna*; **ajunător** c.1550 ← *ajuna*.

AJUNGE [ar. *agiundzire*, *agiundzeare*; mr. *jungiri*] vb. „a sosi; a fi suficient – arriver; suffire” c.1500.

Lat. *adiungere*, cf. it., sd., v.fr., occ., v.cat. REW 171.

Fam.: **ajungător** 1907; **ajuns** s.n. „înțelegere tainică” 1820; **ajunsătură** „mituire” 1776; **îndeajuns** adv. 1900 ← *ajuns*; **neajungere** s.f. (înv., pop.) „sărăcie, insuficiență” 1814 ← *ne-* + *ajungere*; **neajuns**¹ s.n. „lipsă, neplăcere” 1645; **neajuns**² adj. „insuficient” 1848 ← *ne-* + *ajuns* (după fr. *insuffisant*, it. *insuficiente*); **neajunsie** (înv.) „lipsă” 1818 ← *neajuns*; mr. **prijungiri** „a ajunge pe cineva” 1935.

AJUR s.n. „broderie pe o țesătură obținută prin scoaterea firelor din urzeală sau din bătătură – ajour” 1939.

Fr. *ajour*.

Fam.: **ajura** 1939 < fr. *ajourer*.

AJUSTA vb. „a adapta, a potrivi o piesă la un ansamblu, un obiect de îmbrăcăminte pe corp etc. – ajuster” 1907.

Fr. *ajuster*.

Fam.: **ajustabil** 1978; **ajustaj** 1955 < fr. *ajustage*; **ajustat** s.n 1909; **ajustoare** s.f. ← *ajusta* sau ← *ajustor*; **ajustor** s.m. 1909 < fr. *ajusteur*; **reajusta** 1957 < fr. *réajuster*.

AJUTA [ar. *agiutare*; mr. *jutari*; ir. (*a*)*jută*] vb. „a(-și) da ajutor, sprijin – aider” c.1500.

Lat. *adiutare*, panrom. REW 172.

Fam.: **ajezău** 1909 interj. „Doamne ajută!”, var. *aștezău* ← *ajute zău*; **ajutător** c.1500 ← *ajuta* // < lat. *adiutorius* CDDE I 7; **ajutătorie** 1580 ← *ajutător*; **ajutor** [ar. *agiutor*; mr. *jutor*] c.1500 < lat. *adiutorium*, păstrat numai în rom. REW 173; **ajutora** 1688, var. *ajutura* ← *ajutor* // < lat. *adiutulare* HEM 649, DA; lat. **adiutoriare* CADE; **ajutori** c.1640 ← *ajutor* și/sau ← *ajutora*; **ajutorie** „ajutorare” 1581 ← *ajutori* și/sau ← *ajutor*; **ajutorință** 1673 ← *ajutori* și/sau ← *ajutor* // ← *ajutora* CDDE I 7; **ajutoritor** 1682 ← *ajutori*; **ajutornic** „gata să ajute” 1886 ← *ajutor* și/sau ← *ajutora*; **întrajutora** 1958 ← *ajutor* sau ← *întrajutorare* (der. regresiv); **întrajutorare** 1947 ← *ajutorare*; **neajutător** 1988 ← *ne-* + *ajutător*; **neajutorare** 1956 ← *ne-* + *ajutorare*; **neajutorat** 1887 ← *ajutora*; **neajutorit** „neajutorat” 1847 ← *ajutori*.

AJUTAJ s.n. (tehn.) „tub scurt, executat astfel încât curgerea fluidelor să se producă în fiecare secțiune la presiunile sau la vitezele dorite – ajoutage” 1949.

Fr. *ajoutage*.

AKÂN s.m. „poet, recitator și cântăreț popular la kazahi, kirghizi etc. – poète et chanteur populaire chez les Cosaques, Kirghizes etc.” 1962.

Rus. *akân*.

AL¹, A⁵ [ar.; mr. *al, ăl²*] articol posesiv; element de formare a numeralelor ordinale – article possessif; marque des ordinaux 1425 (var. reg. invar. *a⁷*).

Lat. *illus* (= *ille*), *illa* (cu funcția unui articol proclitic) TDRG, DA, CDER 162, DEX, panrom. REW 4266 // Lat. *ad-illum* HEM 660; *a¹* (< lat. *ad*) + *-l* (<lat. *illus* = *ille*) CDDE I, CADE.

Fam.: **alde** 1656, var. *ande¹* ← *al* + *de*; **alsău** s.n. (înv.) „însușire” 1683 ← *al* + *său* (după ngr. *ιδιώτης* sau slavon. *svojstvo*); **alsăui** (înv.) „a însuși” c.1700 ← *alsău*.

Cf. **ăl, el**.

ALA-BALA interj., în expr. *ce mai ~?* „ce se mai petrece? ce rost are atâta discuție (inutilă)? – quoi de nouveau? à quoi bon toute cette discussion?” 1881, var. *hala-bala*.

Et. nes., probabil creație spontană DEX // Creație a copiilor, de la primele litere ale alfabetului, I. Iordan, BIFR 1, 1934, 112; *ala, ba ala* TDRG; et. nec., probabil tc. CDER 165; et. nec., cf. *alandala* DA.

ALABAND/INĂ s.f. „sulfură naturală de mangan – alabandine” 1949.

Fr. *alabandine*.

ALABASTRU s.n. „varietate de ghips asemănătoare marmurii albe – albâtre” 1648 (var. *alavastru*).

Lat. neol. *alabastrum*. Var. *alavastru* < ngr. *αλάβαστρον*.

ALABAȘ s.m. (reg.) „nap – navet” 1939.

Tc. *ala-baș*, bg. *alabaš*.

ALAC¹ s.n. „specie de grâu care se cultivă în regiunile de munte – épeautre” 1647.

Et. nec. // Et. nec., cf. lat. *alica*, sp. *alaga* SDLR, CDER 166; cf. lat. *alica*, magh. *alakor* TDRG; et. nec., cf. magh. *alakor* DA, DEX; magh. *alakor* CDDE II 475; cf. alb. *lakër(ë)* Philippide, OR, II, 696, N. Drăganu, DR, 7, 1931–1933, 201; < *(*a*)*lacru* < gr. *λάχανον* HEM 667.

ALACI adj. (Buc., Mar., Sălaj; înv.) „(despre vite) pestriț, bălțat – bigarré, bariolé” 1878 (var. *alac*²). Tăt. *alača* ȘIO II, 13 // Tăt. *alač* HEM 669; tc. *alaça* DA, CADE, CDER 169; tc. *alaca* SDLR. Var. *alac*, refăcută din pl. *alaci*¹ DA, CDER 167 // ← *alac*¹ HEM 662.
Cf. **alagea**.

ALAGEA s.f. (reg.) „stofă vărgată, țesută din fire de în și de mătase – sorte d’*étouffe* orientale rayée, sorte d’*indienne*” 1549, var. *alăgea*, *halagea*.

Tc. *alaca*.

Fam.: **alagică** 1890 (var. *alăgică*) ← *alagea*, cu substit. finalei.

ALAI s.n. „cortegiu, suită, pompă – suite, cortège, pompe” 1675, var. (Munt.) *halai*.

Tc. *alay*.

ALAIT s.n. „mineral rar de culoare roșie, care se găsește în Asia Centrală – alaite” 1966.

Engl. *alaite*, fr. *alaite*, rus. *alait*.

ALALAGMON s.n. (în v.) „strigăt de bucurie, chiot – cri de joiie” 1680.

Ngr. *αλαλαγμός*, ac. *αλαλαγμόν*.

Fam.: **alalagmosi** „a striga de bucurie, a chiuu” 1680 ← **alalagmos* (= *alalagmon*) sau ← **alalagmoni* (cu substit. finalei); **alalagmui** 1680 ← *alalagmon* sau ← *alalagmosi* (cu substit. finalei).

ALAL/E s.f. (med.) „incapacitate de a vorbi sau de a pronunța unele sunete – alalie” 1978.

Fr. *alalie*.

ALAMAN s.n. (Dobr.) „unealtă de pescuit pentru peștii marini – sorte de filet pour les petits poissons marins” 1962.

Tc. dial. *alaman* (= *alamana* /*ağı*).

ALAMĂ s.f. „aliaj de cupru și zinc, galben-auriu – laiton, cuivre jaune” 1715.

Et. nes., probabil it. *lama* HEM 674–675, TDRG, DA (poate prin sb. *lama*, *lim*), SDLR, DEX, probabil infl. de *aramă* Hristea, PE, 336–337 // Lat. *lamna* (*lamina*) CDED I 8; ngr. *μάλαμα* „aur” (> ar. *malamā*) CDER 171.

Fam.: **alămar** s.m. 1840; **alămat** adj. 1909; **alămărie**¹ „obiecte de alamă, alămuri” 1852 ← *alamă*; **alămărie**² „atelier unde lucrează alămarul, prăvălie de obiecte de alamă” 1875 TDRG¹ ← *alămar* și/sau ← *alamă*; **alămii** 1886; **alămiiu** adj. 1868; **alămui** 1888.

ALAMB/C s.n. „aparat metalic pentru distilare – alambic” 1705 (var. *limbic*).

Fr. *alambic*. Var. *limbic* < it. *limbicco*.

Fam.: **alambica** 1907 < fr. *allambiquer*.

ALANDALA adv. „la întâmplare, în dezordine – pêle-mêle, d’une manière désordonnée” 1851, var. *alantala*, *halandala*.

Ngr. *ἀλλ’ἀντ’ἀλλα*.

ALAN s.m.pl. „populație de origine sarmatică – Alains” 1717.

Lat. neol. *Alani*, ngr. *Αλανοί*.

ALAN/ȚĂ s.f. „aminoacid produs prin hidroliza proteinelor naturale – alanine” 1949.

Fr. *alanine*.

ALANTO/ȚĂ s.f. „una dintre anexele embrionare la animalele vivipare și ovipare – allantoidă” 1955.

Fr. *allantoïde*.

ALARMĂ s.f. „anunțare a unei primejdii sau calamități – alarme” 1794.

Fr. *alarme*, it. *allarme*.

Fam.: **alarmă** 1851 < fr. *alarmer*; **alarmant** 1907 < fr. *alarmant*; **alarmist** adj., s.m., s.f. 1922 < fr. *alarmiste* DEX // ← *alarmă* SDLR.

ALAȘ s.n. (Trans.) „schelă; adăpost (pentru vite) – échafaudage; abri (pour le bétail) dans une auberge” 1825.

Magh. *állás*.

ALAUŢ s.n. (chim.) „sulfat dublu al unui metal trivalent și al unui metal monovalent – alun” 1814 (var. *alaun*), var. *alun*².

Germ. *Alaun*. Var. *alun*² < fr. *alun*.

ALĂ¹ (ist.) „unitate romană de cavalerie, care acoperea flancurile – cavalerie qui couvrait les ailes de l’infanterie romaine” 1966.

Lat. neol. *ala*.

ALĂM s.m. (Mold.; înv.) „dare plătită în trecut de tătarii stabiliți în Moldova – redevance que payaient autrefois les Tartares établis en Moldavie” c.1730, var. *alăm*.

Tăt. *alim* HEM 682, TDRG³ // Tc., tăt. *alim* DA, CADE, SDLR.

ALĂMOJNĂ s.f. (Criș., SV Trans.; înv.) „pomană – aumône” c.1600, var. *almojnă*.

Magh. *alamozsna* (= *alamizsna*) DA, E. Petrovici, CL, 8, 1963, 2, 291–293 // V.sl. *almužino*, magh. *alamizsna* TDRG, CADE; v.sl. *almužino*, magh. *alamizsna*, lat. med. *elemosyna* TDRG². Var. *almojnă* < slavon. *almožna*.

Fam.: **almojnean** „sărac” 1900 ← *almojnă* (= *alămojnă*).

ALĂBĂLĂC s.m. „păstrăv-de-mare – truite de mer” 1931.

Tc. *alabalık*.

ALB [ar. *albu*; mr.; ir. *áb*] adj., s.n., s.m. „care are culoarea zăpezii, a laptelui; culoarea albă; persoană aparținând rasei albe; conservator – blanc” 1214 (top. *Alba*).

Lat. *albus*, panrom. REW 331. Sensul „conservator”, după fr. *blanc*.

Fam.: **alba** „zorie” 1892; ar. **albat** „alb” 1923 < lat. *albatius*, cf. v.fr., v.occ., cat. REW 319a; **albatariță** (med. pop.) 1886 et. nes., probabil ← *albatariță* ← *albeață* + *-ariță* DA // ← **albat* (< lat. *albatius*) + *-ariță* HEM 728; ar., mr. **albă** „rachiu; variolă” 1905; **albău** „albicios” 1683; **albeală¹** „acțiunea de a albi” 1868 ← *albi*; **albeală²** „calitatea de a fi alb” 1822 ← *alb*; **albeață** [ar.; mr. și *älbeață*] 1640, var. *albețe* ← *alb* DA // < lat. **albitia* HEM 727; **albei** „blond” c.1615; **albel** (dim.) 1892; ar. **alber** „blond” 1901; **albescentă** 1966 < fr. *albescence*; **albeț** „albicios” c.1730 ← *alb* HEM 735, CDDE 36, DA, TDRG // < lat. **albicicus* CDED I 8; **albi** [ar. *alg’ire*, *alg’are*; mr. *albir*, *älbir*] 1577 ← *alb* CDED I 8; HEM 735; SDLR, DEX, CDER 176 sau < lat. **albite* (= *albere*, *albescere*) PEW 57, DA, CDDE 41, CDER 176, REW 320; **albică** (dim.) 1892 ← *albel* (cu substit. sufixului); mr. **albicăv**, **älbicăv** „albicios” 1935; **albicel**, *-ea* (dim.) 1913; mr. **albicic** „albicios” 1927, var. *albicic*, *älbicic*; **albicios** [ar.] 1705 ← *alb* HEM 737, TDRG, CDDE 36, DA, CDER 176 // < lat. **albiciosus* CDED, I 8; ← *albit* SDLR; **albicione** 1688 ← *alb* HEM 738, CDDE 36, CDER 176, DEX, TDRG² sau ← *albi* DA, CADE; **albie²** „albicione” 1683; ar. **albile** (pl.) „ielele” 1906; **albiță** (entom.) 1907; **albime** „albicione” 1875; **albin** „albicios” 1428 (top.); **albineață** „convalescență” 1901 ← *albin*; **albineț** „palid; bălan” 1683, var. *albeneț* ← *albin* HEM 753, DA sau ← *alb* CDDE 36 (după *gälbineț*), CADE, SDLR, DEX, TDRG // < lat. **albinicius* CDED I 8; **albin** vb. „a da la iveală; a crește, a se dezvolta; (despre un bolnav) a merge spre însănătoșire” 1901 ← *albin* DA sau ← *alb* CDDE 36, CADE; **albinu** „albiu” 1839 ← *albin*; **albior** 1880 ← *alb* // < lat. **albeolus* CDED I 7; **albișor¹** adj. 1691–1697 ← *alb* // < lat. **albiculus* CDED I 8; **albișor²** s.m. „ban de argint” 1893; **albișoară** (iht.) 1886, var. *ablișoară* ← *alb*; var. *ablișoară* ← *alb* HEM 756, DA, CDDE 36, CADE,

CDER 176, TDRG, DEX sau < **abla* < **albla* < lat. *albula* S. Pușcariu, DR, 3, 1922–1923, 826, REW 328; **albitor** adj., s.m., s.f. 1845 ← *albi*; **albitorie** „locul unde se produce culoarea albă” 1882 ← *albitor*; **albitură**¹ [ar. *alğiturā*] „albire” 1645 ← *albi*; **albitură**² „lucruri albe (legume, rufe, pești etc.)” 1878 ← *alb*; **albiță** (bot., iht.) 1868; **albiu** 1872-1873 ← *alb* // < lat. **albius* CDED, I 8; **alboare** „lucire albă” 1856 < lat. *alboarem*, cf. it. dial., v.fr., occ., sp., ptg. REW 324; **alboi** (augm.) c.1610 (antrop.); **albu**i 1886; **albiet** „albăstrui” 1907 ← *albu*i; **albuleț** 1549 (antrop.) ← *alb* // < lat. **albulicius* CDED, I 8; **alumeală** (bot.) 1906 ← *albumiță* (cu substit. sufixului) DA // lat. *albumen* + *-eală* CDDE 40, CDER 181; **albumiță** (bot.) „floarea reginei” 1879 ← rom. **alume* (< lat. *albumen*) + *-iță*; **albur**i 1887 ← *alboare*; **alburii** 1806 ← *alboare*; **albuș** [ar.] s.n. 1542 ← *alb* // < lat. *albuceus* CDED, I 8; **albușeu** (iht.) 1898 ← *albuș*; **albuț** 1572 (antrop.) ← *alb* // < lat. *albuceus* CDED, I 8; ar. **algi** s.m. pl. „bani” 1906; **dalb** 1875; **dalbazană** „cireasă albă” 1956 ← *dalb*; **dalbel** (dim.) 1909 ← *dalb*; **dalbeș** „gingaș, grațios” 1928 ← *dalb*; **dalbineț** 1910 ← *dalb* (după *albineț*); **dalboșel** (dim.) 1939 ← *dalb*; **dălbic** 1866 ← *dalb*; **dălbior** 1875 ← *dalb*; **dealbațle** (tehn.) 1862, var. *dealbațione* < fr. *déalbation*; **înalbitorie** 1882 ← *albitorie* și/sau ← *înălbitor*; **înălbel** „blond” 1892 ← *albel*; **înălb**i [mr. *nălbiri*] 1577, var. *nălb*i; **înălb**it s.n. 1577 ← *înălb*i; **înălbitor** s.m. 1882, var. *nălbitor* ← *înălb*i, *nălb*i; **înălbitoră** [mr. *nălbitoră*] 1882 ← *înălb*i; **îndalb** 1910 ← *dalb*; **nalbar** (reg.) „specie de fluture alb” 1903; **realb**i 1876 ← *re*²- + *albi*; **supraalbi** 1962 ← *supra*²- + *albi*.

Dublet etim.: **album**.

ALBADĂ s.f. „alboradă – alborade” 1966.

Sp. *albada*.

ALBANEZ adj., s.m., s.f. „(persoană) care face parte din populația de bază a Albaniei; privityor la Albania – Albanais” 1909.

Fr. *albanais*, it. *albanese*.

Fam.: **albanistică** 1978 < germ. *Albanistik*.

Cf. *arbănaș*, *arvanit*.

ALBASP/INĂ s.f. (bot.) „păducel – aubépine” 1872.

It. *albspina*, lat. neol. *alba spina* sau fr. *aubépine*, după *spin*.

ALBASTRU [ar.] adj., s.n. „care are culoarea cerului senin – bleu” 1588.

Lat. *albaster* „albicios”, TDRG, DA, CDDE 37, CADE, CDER 177, SDLR, DEX, cf. it.dial. LEI 1492 // ← *alb* + *-astru* HEM 716.

Fam.: **albăstrân** „îmbrăcat orășenește” 1885; **albăstrea** (bot.) 1862; **albăstreală**¹ „calitatea de a fi albastru” 1868 ← *albastru* // și ← *albăstri* DA; **albăstreală**² „acțiunea, faptul de a albăstri” 1882 ← *albăstri*; **albăstrel** (dim.) 1875; **albăstri** 1862; **albăstrică** (dim.) 1882 ← *albăstrea* și/sau ← *albăstrel* (cu substit. sufixului); **albăstrime** 1868; **albăstrior** (dim.) 1913; **albăstriță** (bot.) 1907; **albăstriu** 1839; **albăstriu** 1839; **înălbăstri** 1866, var. *inalbăstri*; ar. **nalbastru** „sur” 1926.

ALBATROS s.m. „pasăre marină – albatros” 1905.

Fr. *albatros*.

ALBEDO s.n. (fiz.) „mărimă care indică fracțiunea din energia luminoasă incidentă care este radiată difuz de un corp – albedo” 1949.

Fr. *albédo*.

ALBIAN s.n., adj. „prima perioadă a cretacicului mijlociu; care se referă la această perioadă – albien” 1949.

Fr. *albien*.

ALBIE¹ s.f. „vas lunguiet de lemn, covată; matca unui râu – auge; lie d’une rivière” 1443 (top. *Albia*), var. (Buc., Trans.) *alvie*.

Lat. *albea* (= *alvea* < *alveum*), cf. it. dial., fr. REW 392.

Fam.: **albier** „cel care face albi” 1885; **albi** (rar) „a lua forma unei albi” 1874; **albioară** 1886 ← *albie* HEM 755, DA, CDER 178, DEX // < lat. *albiola* (= *alveola*) CDDE 44, CADE, SDLR; **albiuță** 1892.

ALBIGENS s.m. (ist.) „adept al unei secte cu centrul în orașul Albi – albigeois” 1931, var. *albigenz*.

Lat. neol. *albigensis*, germ. *Albigenser*.

ALBINĂ [ar. *alġinā*; mr. și *ălbînă*; ir. *albirē*] s.f. „insectă din familia apidelor, care produce miere – abeille” c.1500.

Lat. **albina* (= *aluina* „stup”), cf. it. dial., ret. LEI 454-455.

Fam.: **albinar** [ar. *alġinar*; mr. și *ălbinar*] „apicultor” 1853; mr. **albinarnic** (col.) 1927, var. **ălbınarnic** ← *albinar*; **albinărel** (ornit.) 1883 ← *albinar*; **albinărie**¹ „ocupația de apicultor” 1883 ← *albinar*; **albinărie**² „mulțime de albine” 1907 ← *albină*; **albinărit**¹ s.n. „ocupația de apicultor” 1839 ← *albinar*; **albinărit**² s.n. „impozit pe albine” 1907 ← *albină*; **albinea** (dim.) 1903; **albinet** (col.) 1903; **albinică** (dim.) 1903; **albinioară** (dim.) 1903; **albinîș** „loc bogat în albine” 1903; **albinîșă** (dim.) 1903; **albinîță** (dim.) 1903; **albinușă** (dim.) 1903; **albinuță** (dim.) 1903; ar. **alġiname** (col.) 1905.

ALBINOS adj., s.m. „(om, animal) cu pielea și părul depigmentate genetic – albinos” 1839.

Fr. *albinos*.

Fam.: **albinism** 1907 < fr. *albinisme*.

ALBIT s.n. „mineral folosit în ceramică, specie de feldspat – albite” 1909.

Fr. *albite*.

Fam.: **albită** 1909 < fr. *albite*.

ALBORADĂ s.f. „compoziție muzicală de inspirație folclorică spaniolă; (în Spania) cântec interpretat în zori – composition instrumentale d’inspiration folklorique espagnole; (en Espagne) chanson interprétée à l’aube” 1966.

Sp. *alborada*.

ALBUM s.n. „caiet în care se păstrează fotografiile, ilustrate, mărci poștale etc. – album” 1830 (var. *albom*).

Fr. *album*.

Dublet etim.: **alb**.

ALBUMEN s.n. „substanță hrănitore pentru embrionul unei plante – albumen” 1907.

Fr. *albumen*.

ALBUMINĂ s.f. „substanță din grupul proteinelor, care intră în compoziția sângelui și a altor lichide organice – albumine” 1840.

Fr. *albumine* DA, CADE, DEX, TDRG² // ← *albumen* SDLR.

Fam.: **albuminoid** adj., s.n. „cu aspect de albumină; proteină existentă în țesuturile cartilajinoase” 1907 < fr. *albuminoïde*; **albuminometru** s.n. 1966 < fr. *albuminimètre*, infl. de *albuminoid*, *albuminos* etc.; **albuminos** 1840 < fr. *albumineux* DA, CADE, DEX, TDRG² // ← *albumină* SDLR; **albuminurie** 1907 < fr. *albuminurie*; **albumoză** 1949 < fr. *albumose*; **dezalbuminare** s.f. 1960 ← *dez-* + *albumină* (după *dezarticulare*, *dezarmare*, *dezasamblare* etc.); **exalbuminat** 1900 < fr. *exalbuminé*.

ALBURN s.n. (bot.) „totalitatea straturilor tinere situate între scoarța și inima trunchiului unui copac – aubier” 1907.

Lat. neol. *alburnum* DA, CADE // și it. *alburno* DEX.

ALCAIC adj. „o formă de vers antic – alcaique” 1907.

Lat. neol. *alcaicus*, fr. *alcaïque*.

ALCALDE s.m. „magistrat municipal în Spania – alcalde” 1961 (var. *alcade*).

Sp. *alcalde*, fr. *alcalde*. Var. *alcade* < fr. *alcade*.

ALCALIU s.n. „sodă – soude” c.1805, var. *alcali*.

Germ. *Alkali*, fr. *alcali*.

Fam.: **alcalescent** 1931 < fr. *alcalescent*; **alcalescentă** 1931 < fr. *alcalescence*; **alcalimetrie** 1931 < fr. *alcalimétrie*; **alcalimetru** 1931 < fr. *alcalimètre*; **alcalin** c.1810 (var. *alcalin*) < fr. *alcalin*; var. *alcalin*, probabil după germ. *alkalisch*; **alcalinitate** 1826 < fr. *alcalinité* DA, CADE, DEX // ← *alcalin* SDLR; **alcaliniza** 1909 < fr. *alcaliniser* CADE, DEX // ← *alcalin* SDLR; **alcalinizație** 1909, var. *alcalinizațiune* < fr. *alcalinisation*; **alcalino-pământos** 1949 ← *alcalin* + *pământos* (după fr. *alcalino-terreux*); **alcaliza** 1907 < fr. *alcaliser* DA, CADE // ← *alcali* SDLR; **alcaloid** s.m. 1907 < fr. *alcaloïde*; **alcaloză** 1949 < fr. *alcalose*; **dezalcalinizare** s.f. 1960 ← *dez-* + *alcalinizare*.

ALCAM s.n. (Trans.; înv.) „viclenie – ruse” 1566.

Magh. *alkalom* „ocazie” DA, CADE, SDLR, CDER 182 // Lat. *arcanum* LM.

ALCAN s.n. (chim.) „gen de hidrocarburi – alcane” 1957.

Fr. *alcane*.

Fam.: **cicloalcan** s.m. (chim.) 1958 < fr. *cycloalcane*.

ALCARAZAS s.n. (rar) „vas poros de pământ în care se produce răcirea lichidului pe care-l conține, datorită evaporării prin pereții lui – alcarazas” 1909.

Fr. *alcarazas*.

ALCAZAR s.n. „palat fortificat în stil maur, construit în Evul Mediu în principalele orașe spaniole – alcazar” 1962.

Fr. *alcazar*, sp. *alcázar*.

ALCĂTUI¹ vb. „a face, a construi, a compune – former, constituer” 1581.

Magh. *alkot*.

Fam.: **alcătuiială** 1691–1697; **alcătuiință** 1825; **alcătuitor** adj., s.m., s.f. 1815; **dezalcătui** 1818; **nealcătuit** „rău întocmit” 1705.

ALCĂTUI² vb. (înv.) „a cădea la învoială – convenir” 1776.

Magh. *alkud*, probabil influențat de *alcătui¹*.

Fam.: **alcăzi** (Sălaj) „a cădea la învoială” 1907.

ALCEE s.f. (bot.) „plantă malvacee – alcée” 1939.

Fr. *alcée*.

ALCHENĂ s.f. (chim.) „gen de hidrocarburi – alcène” 1957.

Germ. *Alkene*, engl. *alkene*.

Fam.: **cicloalchenă** 1988 < engl. *cycloalkene*.

ALCHIDAL s.m. (ind.) „rășină sintetică folosită la prepararea unor lacuri și vopsele – alkyde” 1949.

Germ. *Alkydal*.

ALCH/L s.m. (chim.) „radical organic monovalent obținut dintr-o alchenă și o hidrocarbură aromatică sau parafinică – alkyle” 1949.

Fr. *alkyle*, germ. *Alkyl*, engl. *alkyl*.

Fam.: **alchilare** 1949 < fr. *alkylation* (cu echivalarea sufixului).

ALCHIM/E s.f. „știință ocultă care urmărea prefacerea metalelor în aur și găsierea elixirului vieții – alchimie” 1793 (var. *alhimie*).

Fr. *alchimie*, germ. *Alchimia*, lat. neol. *alchymia*, *alchemia*.

Fam.: **alchimic** 1906 < fr. *alchimique*; **alchimist** s.m. 1705 (var. *alhimista*), var. *alhimist* < lat. neol. *alchimista*, fr. *alchimiste*.

ALCHINĂ s.f. (chim.) „gen de hidrocarburi – alcyne” 1957.

Germ. *Alkine*, engl. *alkyne*.

ALCION s.m. „pasăre marină mitică; specie de polip – alcyon” 1909.

Fr. *alcyon*.

Fam.: **alcionian** 1939 < fr. *alcyonien*; **alcionic** 1909.

ALCMANIAN adj. „numele unui vers grecesc – alcmalien” 1939.

Fr. *alcmalien*.

ALCOOL s.n. „derivat obținut prin înlocuirea unui atom de hidrogen din molecula unei hidrocarburi cu un oxidril – alcool” 1813 (var. *alcohol*).

Fr. *alcool*. Var. *alcohol* < germ. *Alkohol*.

Fam.: **alcoolat** s.m. 1907 < fr. *alcoolat*; **alcoolemie** 1978 < fr. *alcoolemie*; **alcoolic** adj., s.m., s.f. c.1832, var. *alcoholic* < fr. *alcooliq*; var. *alcoholic* < germ. *alkoholisch*; **alcoolism** 1907, var. *alcoholism* < fr. *alcooolisme*; var. *alcoholism* < germ. *Alkoholismus*; **alcooliza** c.1832, var. *alcoholiza* < fr. *alcoooliser*; var. *alcoholiza* < germ. *alkoholisieren*; **alcoolmetrie** 1909 ← *alcooolmetru* (după fr. *alcooolométrie*); **alcooolmetru** 1869 (var. *alcooolmetru*), var. *alcooolometru* ← *alcool* + *metru* (după fr. *alcooolomètre*); var. *alcooolmetru* < fr. *alcooolmètre*; var. *alcooolometru* < fr. *alcooolomètre*; **alcooolscop** „instrument pentru determinarea alcoolemiei” 1988 ← *alcool*, infl. de *bronhoscop*, *stetoscop*, *telescop* etc.; **antialcoolic** „care combate alcooolismul” 1907 < fr. *antialcooliq*; **antialcoolism** 1907 < fr. *antialcooolisme*; **alcooxid** s.m. 1988 < fr. *alcooxide*, engl. *alkoxide*; **dezalcooliza** 1997 ← *alcoooliza*; **nealcoolic** 1988 ← *ne-* + *alcoolic*; **polialcoool** s.m. 1952 < fr. *polyalcool*.

ALCOV s.n. „despărțitură dintr-o cameră de dormit, unde se așază patul – alcove” 1831.

Fr. *alcôve*.

Fam.: **alcovă** 1955 ← *alcov*, infl. de *odaie*, *cameră* etc. sau < fr. *alcôve*.

ALDĂMAȘ s.n. „băutură oferită de cineva după încheierea unei tranzacții – le vin du marché” 1505 (var. *aldamaș*), var. *adălmaș*, *altămaș*.

Magh. *áldomás*.

Fam.: **aldămășar** (înv.) „părtaș la aldămaș; martor” 1579.

ALDEH/DĂ s.f. (chim.) „substanță organică obținută prin oxidarea unor alcooli – aldéhyde” 1909.

Fr. *aldéhyde*.

Fam.: **acetaldehidă** 1969 < fr. *acétaldéhyde*; **aldol** s.m. 1949 < fr. *aldol*; **aldoză** 1979 < fr. *aldose*.

ALDIN adj., s.n., s.f. „(caracter tipografic) care are conturul mai gros decât al literelor obișnuite, bold – aldin” 1840.

It. *aldino*.

ALDOSTERON s.m. „hormon cu structură steroidă, asemănătoare corticosteronului, extras din glanda suprarenală – aldostérone” 1979.

Fr. *aldostérone*.

ALDU/ vb. (Trans.) „a binecuvânta – bénir” 1560.

Magh. *áld* HEM 792, DA, CADE, SDLR // Lat. *allaudo* LB.

Fam.: **aldaș** s.m. „binecuvântare” 1660 < magh. *áldás*; **alduială** 1683.

ALEAN s.n. (reg.) „suferință, durere sufletească (din cauza unei dorințe neîmplinite) – chagrin, tristesse” c.1500.

Magh. *ellen* „contra(r), opus” HEM 819, TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 186, DEX // V.sl. *alinü* „insidios”, cf. magh. *ellen* CDED II 2; lat. *alienus* LB.

Fam.: **aleaneș** (Trans.; înv.) „dușman” 1564, var. *aleaniș* < magh. *ellenes*; **aleșug** (Trans.) „dușmănie” 1570 (var. *aleșig*) < magh. *ellenség*.

ALEATORIU adj. „întâmplător – aléatoire” 1852, var. *aleator*.

Fr. *aléatoire* CADE // și lat. neol. *aleatorius* DEX; lat. neol. *aleatorius* DA, SDLR.

Fam.: **aleatoric** 1978; **aleatorism** 1978.

ALEE s.f. „drum îngust mărginit de arbori sau de flori – allée” 1788.

Fr. *allée*.

ALEGA¹ vb. „a se lega, a se ține de capul cuiva – s'en prendre à quelqu'un, s'attaquer à quelqu'un” 1892.

Lat. *alligare*, cf. it., fr. REW 363.

Dublet etim.: **alia**.

ALEGA² vb. (jur.) „a invoca probe în sprijinul unei idei sau ca justificare a unei acțiuni – alléguer” 1822.

Fr. *alléguer*, lat. neol. *allegare*.

Fam.: **alegație** 1881 (var. *alegațiune*) < fr. *allégation*, lat. neol. *allegatio*, *-onem*.

ALEGĂDU vb. (Trans.; rar) „a mulțumi, a îndestula – contenter, satisfaire” 1593.

Magh. *eléged*.

Fam.: **alegădi** 1890.

ALEGE [ar. *aleadzire*, *alidzeare*; mr. *leaziri*] vb. „a prefera ceva sau pe cineva; a separa – choisir, séparer; élire” c.1500.

Lat. *allegere* PEW 60, CDDE 47, DA, CADE, SDLR, CDER 188, DEX, cf. dalm., v.it. REW 364 // Lat. *eligere* HEM 808–809, TDRG.

Fam.: **alegător** adj., s.m., s.f. 1691–1697; **alegătură** „alegere; alegerea părului în cărare” 1870; **alegând** adv., prep. „în afară de” 1551–1558; **aleguț** interj. „în lături!” 1907; **aleguța** „a lua vițelul de la vacă” 1907 ← *aleguț*; **ales**¹ s.n. 1581; **alesător** s.m. (în v.) „boier însărcinat cu hotărnicia moșiilor” c.1640 ← *ales*; **alesătură** „procedeu de ornamentare a țesăturilor populare” c.1650 ← *ales*; **alesură** „separarea părului în cărare” 1870 ← *ales*; **realege** 1931 ← *re*²- + *alege*.

ALEGORIE s.f. „procedeu artistic constând în exprimarea unei idei abstracte prin mijloace concrete – allégorie” c.1770 (var. *aligorie*).

Fr. *allégorie*, lat. neol. *allegoria*. Var. *aligorie* < ngr. *αλληγορία*.

Fam.: **alegoric** c.1818 < fr. *allégorique*, lat. neol. *allegoricus*; **alegoricesc** 1798 < fr. *allégorique* sau ← *alegorie*; **alegorism** 1966 < fr. *allégorisme* sau ← *alegorie*; **alegorist** s.m. 1913 < fr. *allégoriste* sau ← *alegorie*; **alegoriza** 1978 < fr. *allégoriser*; **alegorizant** 1988 ← *alegoriza*.

ALEGRU adj., adv. „vioi; allegro – allègre; allegro” 1837.

Fr. *allègre*. Sensul „allegro”, după it. *allegro*.

Fam.: **alegrețe** (livr.) „vicioiuțe, sprinteneală (a tonului, a exprimării)” 1835 < fr. *allégresse*, it. *allegrezza*; **allegretto** adv., s.n. (muz.) 1907 < it. *allegretto*; **allegro** adv., s.n. (muz.) 1905, var. grafică *alegro* < it. *allegro*.

ALEI interj. (introduce o invocatie cu o puternică nuanță afectivă – „Ah! Hélas!”) 1850, var. *alele*, *alelei*, *alelele*, *aleleu*.

Creație spontană.

Fam.: *dale* 1870 (var. *dali*); *dalelei* 1870; *dalelele* 1893.

ALELĂ s.f. (biol.) „genă de un anumit tip de pe același cromozom – allèle” 1978.

Fr. *allèle*.

Fam.: **pseudoalelă** (biol.) „genă care se comportă asemenea alelelor, dar se manifestă ca o singură unitate funcțională” 1988 < engl. *pseudoallele*.

ALELUIA interj. (exclamație care apare ca un refren de laudă în cântări bisericești – „Alléluia!”) 1570 (var. *aliluia*).

Slavon. *aleluja*. Var. *aliluia* < m.gr., ngr. *αλληλουία*, slavon. *a(l)liluija*.

ALEM s.n. (reg.; înv.) „steag cu însemnele Imperiului Otoman – étendard, drapeau avec le croissant ou l'étoile de l'Empire Turc” 1738, var. *alam*, *aleam*.

Tc. *alem*.

ALEMANI s.m. pl. „nume al unor triburi germanice – Alamans” 1667–1669 (var. *alamani*).

Germ. *Alemanne(n)*, lat. neol. *Alemanni*. Var. *alamani* < fr. *Alamans*, lat. neol. *Alamanni*, ngr. *Αλαμαν(ν)οί*.

ALEMI vb. „a stârni șoimii din culcuș – effaroucher les faucons” 1885.

Et. nec.

ALERGA [ar. *alagare*; mr. *lăgari*] vb. „a merge repede, a fugi – courir” 1570.

Lat. **allargare* (< *largare*) TDRG, DA, CDDE 952, CADE, SDLR, DEX, cf. it. dial., sd. dial. RĒW 352 // Probabil lat. *allegare* CDER 192; *ad + larg(u)* HEM 831; magh. *nyargal*, *nyargaló* sau it. *allegro*, *alla larga* CDED II 475-476.

Fam.: ar. **adălăgare** „a alerga” c.1800, var. *dălăgare* < lat. *ad + *allargare*; ar. **alagă** „fugă” 1906; **alerg** s.n. „alergare” 1896 ← *alerga* (der. regresiv); **alergaci** s.m. 1870; **alergat** s.n. 1682; **alergărlște** s.f. (în v.) „alergare de cai” 1683; **alergătoare** s.f. „alergare” 1839; **alergător** [mr. *lăgător*] adj., s.m., s.f. 1705; **alergătură** [mr. *lăgătură*] 1705; **alergău** s.m. „curier” 1825; ar. **dălaga** adv. „repede” 1901; **dealerga** „a alerga” 1924; mr. **zălăg** „alerg după cineva” 1935.

ALERGIË s.f. (med.) „mod special de a reacționa al unui organism față de un agent microbial, chimic etc. – allergie” 1961.

Fr. *allergie*.

Fam.: **alergen** adj., s.n. 1966 < fr. *allergène*; **alergic** 1961 < fr. *allergique*; **alergologic** 1988 < fr. *allergologique*; **alergologie** 1966 < fr. *allergologie*; **antialergic** adj., s.n. 1957 < fr. *antiallergique*; **fotoalergie** 1978 < engl. *photoallergy*, germ. *Photoallergie*, fr. *photoallergie*.

ALERTĂ s.f. „alarmă – alerte” 1958.

Fr. *alerte*.

Fam.: **alert** „violet” 1943 < fr. *alerte*; **alerta** 1943 < fr. *alerter*; **alertețe** 1961 (var. *alerteță*) < it. *allertezza*.

ALES/DĂ s.f. (în v.) „lănțisor întrebuințat la ceasornicele de buzunar sau ca podoabă în jurul gâtului – chaîne de montre, collier” 1931, var. *alāsīdă*, *alīsīdă*.

Ngr. *αλωίδα*.

ALESTÂNCĂ s.f. (Mold.) „numele unei țesături de bumbac – le nom d'un tissu en coton” 1850, var. *alastâncă*, *alestîncă*, *halastâncă*.

Rus. *cholstinka*.

ALEU¹ s.n. (Trans.) „arvună – arrhes, gage” 1825, var. *alău*¹.
Magh. *elő[pé]nz*].

ALEURIT s.n. „rocă sedimentară neconsolidată – aleurite” 1962.
Fr. *aleurite*.

Fam.: **aleuritic** 1972 < fr. *aleuritique* sau ← *aleurit*; **aleurolit** s.n. „rocă sedimentară aleuritică, compactă” 1962 < fr. *aleurolite*.

ALEURONĂ s.f. „substanță proteică – aleurone” 1949.
Fr. *aleurone*.

Fam.: **aleurometru** 1949 < fr. *aleuromètre*; **aleuronat** s.n. 1957 < fr. *aleurionate*; **aleuronic** 1957 < fr. *aleuronique*.

ALEVIN s.m. „larvă de pește – alevin” 1949.
Fr. *alevin*.

Fam.: **alevinaj** s.n. „îngrijire și hrănire a puietului de pește” 1949 < fr. *alevinage*.

ALEXANDRIN adj. „care ține de civilizația elenistică din Alexandria; vers clasic de 12 silabe – alexandrin” 1907.

Fr. *alexandrin*, lat. neol. *alexandrinus*.

Fam.: **alexandrinism** 1961 < fr. *alexandrinisme*.

ALEXANDRIT s.n. (min.) „o varietate de pietre prețioase – alexandrite” 1949.
Germ. *Aleksandrit*, fr. *alexandrite*.

ALEXĂNDRINEAN s.m., adj. „persoană din orașul românesc Alexandria – personne de la ville roumaine d’Alexandria” 1988.

Top. *Alexandria*.

Fam.: **alexăndrineancă** 1988.

ALEXIE s.f. „incapacitate de a citi – alexie” 1962, var. *alezie*.
Fr. *alexie*.

ALEXII s.f.pl. „ziua Sf. Alexie (17 martie) – fête du saint Alexios” 1909.
N.pr. *Alexie*.

ALEXINĂ s.f. „specie de anticorp aflată în serul sangvin – alexine” 1962.
Fr. *alexine*.

ALEZA vb. „a prelucra interiorul unei piese cilindrice, dându-i diametrul cerut – aléser” 1955.
Fr. *aléser*.

Fam.: **alezaj** 1955 < fr. *alésage*; **alezor** s.n. 1955 < fr. *alésoir*.

ALFA¹ s.m. „numele primei litere a alfabetului grecesc – Alpha” 1648.
Ngr. *άλφα*.

ALFA² s.m. „specie de plantă graminee – alpha” 1909.
Fr. *alpha*.

ALFABET s.n. „totalitatea literelor, așezate într-o ordine convențională, reprezentând sunetele de bază ale unei limbi – alphabet” 1818.

Fr. *alphabet*, germ. *Alphabet*, lat. neol. *alphabetum*.

Fam.: **alfabetar** s.n. 1988; **alfabetic** c.1832 < fr. *alphabétique*; **alfabeticeste** 1907 ← *alfabetic* DA, CADE sau ← *alfabet* CDER 197 sau ← *alfabeticesc*; **alfabetiza** 1955 < fr. *alphabétiser* sau ← *alfabet* sau ← *alfabetizare* (der. regresiv); **alfabetizare** 1949 < fr. *alphabétisation* (cu echivalarea sufixului); **analfabet** s.m., s.f., adj. c.1832 < fr. *analphabète*, germ. *analphabet* ° // Fr. *analphabète* DEX, germ. *analphabet* CADE, lat. neol. *analphabeticus* DA, SDLR, TDRG³; **analfabetism** 1958 < fr. *analphabétisme*; **dezanalfabetiza** 1958 ← *analfabet*; **semianalfabet** s.m., s.f., adj. 1978 ← *semi-* + *analfabet*.

Cf. **alfavita**.

ALFATRON s.n. (fiz.) „vacuummetru bazat pe efectul ionizant al radiației alfa – alphatron” 1972.

Fr. *alphatron*, engl. *alphatron*.

ALFAVITA s.f., s.n. (înv.) „alfabet; abecedar – alphabet; abécé” 1682, var. *alfavit*, *alfaviton*. Ngr. *αλφαβήτα*. Var. *alfaviton* < ngr. *αλφάβητον*.

Cf. **alfabet**.

ALFEN/D s.n. „aliaj alb compus din aramă, zinc, nichel și fier, alpaca – alfenide” 1907.

Fr. *alfénide*.

ALFIOR s.m. (bot.; reg.) „nume de plantă – nom de plante” 1783.

Et. nes., probabil ° contaminare între *alior* și *afion* Avram, NCE, 23–24 // Contaminație între *alior* și *alifie* sau *fior* HEM 891, DA.

ALGARADĂ s.f. „năvală – algarade” 1909.

Fr. *algarade*.

ALGĂ s.f. „categorie de plante acvatice inferioare – algue” 1805.

Fr. *algue*, lat. neol. *alga*.

Fam.: **algină** (chim.) 1957 < fr. *algine*; **algolog** s.m. 1978 < fr. *algologue*; **algologă** s.f. 1978 ← *algolog*; **algologic** 1978 < fr. *algologique*; **algologie** 1962 < fr. *algologie*.

ALGEBRĂ s.f. „ramură a matematicii – algèbre” 1821 (var. *algebră*), var. (înv.) *algebră*.

Fr. *algèbre*, germ. *Algebra*. Var. *algebră* < ngr. *ἀλγεβρα*, infl. de fr. *algèbre*.

Fam.: **algebric** 1837 (var. înv., Trans. *algebraic*) < fr. *algébrique*, it. *algebrico*; var. *algebraic* < germ. *algebraisch*; **algebricește** 1801 (var. înv. Trans. *algebraicește*) ← *algebric* (var. *algebraic*) sau ← **algebricesc* (var. **algebraicesc*); **algebrist** s.m. 1939 < fr. *algébriste*; **algebristă** s.f. 1939 ← *algebrist*.

ALGERIAN s.m., s.f., adj. „persoană care face parte din populația de bază a Algeriei – algérien” 1909.

Fr. *algérien* sau ← top. *Algeria*.

ALGEZIE s.f. „capacitatea de a simți durerea – algésie” 1975.

Germ. *Algesie*, fr. *algésie*.

Fam.: **analgeziant** (rar) 1975 < fr. *analgésiant*; **analgeziac** 1909 < fr. *analgésique*, engl. *analgesic*; **analgezie** 1975 < fr. *algésie*; **analgezină** 1909 < fr. *algésine*; **hiperalgezie** 1978 < fr. *hyperalgésie*; **hipoalgezie** 1978 < fr. *hypoalgésie*; **psihooanalgezie** 1978 < fr. *psycho-analgésie*, *psychoanalgesia*; **termoanalgezie** 1978 < fr. *thermo-analgésie*, engl. *thermoanalgesia*.

ALG/D adj. (med.) „însoțit de senzația de frig – algide” 1907.

Fr. *algide*.

Fam.: **algiditate** 1961 < fr. *algidité*.

ALG/E s.f. „durere apărută spontan sau în urma excitării patologice a nervilor senzitivi – algie” 1975.

Fr. *algie*.

Fam.: **abdominalgie** 1978 < fr. *abdominalgie*; **artralgie** 1962 < fr. *arthralgie*; **cardialgie** 1871 < fr. *cardialgie*; **cauzalgie** 1969 < fr. *causalgie*; **cefalgie** 1871 < fr. *céphalalgie*; **cistalgie** 1978 < fr. *cystalgie*; **costalgie** 1975 < fr. *costalgie*; **coxalgie** 1931 < fr. *coxalgie*; **coxalgic** 1931 < fr. *coxalgique*; **dermatalgie** 1975 < fr. *dermatalgie*; **dorsalgie** 1969 < fr. *dorsalgie*; **enteralgie** 1961 < fr. *entéralgie*; **epigastralgie** 1931 < fr. *épigastralgie*; **gastralgie** 1956 < fr. *gastralgie*; **hemialgie** 1978 < fr. *hémialgie*; **hepatalgie** 1978 < fr. *hépatalgie*; **hiperalgie** 1978 < fr. *hyperalgie*; **histeralgie** 1978 < fr. *hystérgie*; **ischialgie** 1969 < fr. *ischialgie*; **lombalgie** 1969 < fr. *lombalgie*; **mialgie** 1969 < fr. *myalgie*; **nefralgie** 1978 < fr. *néphralgie*; **nevralgie** 1931; **nictalgie** 1978 < fr. *nyctalgie*; **odontalgie** 1931 < fr. *odontalgie*; **ostealgie** 1876 < fr. *ostéalgie*; **otalgie** 1876 < fr. *otalgie*; **plantalgie** 1969 < fr. *plantalgie*; **rahialgie** 1957 < fr. *rachialgie*; **sinalgie** 1978 < fr. *synalgie*; **spinalgie** 1969 < fr. *spinalgie*.

ALGOFOB/E s.f. (med.) „teamă patologică de durere – algofobie” 1988.

Fr. *algophobia*.

ALGOGEN adj. „care se deosebește prin natură și origine de mediul în care se află – algogène” 1966.

Fr. *algogène*.

ALGOL s.n. (inform.) „numele unui limbaj de programare – algol” 1978.

Engl. *algol*, fr. *algol*.

ALGOMANIE s.f. „căutare a plăcerii în durere – algomanie” 1966.

Fr. *algomanie*.

ALGONKIEN s.n., adj. „numele unei ere geologice – algonkien” 1949.

Fr. *algonkien*.

ALGOR/IM s.m. „ansamblu de simboluri folosite în matematică și în logică, permițând găsirea în mod mecanic (prin calcul) a unor rezultate – algorthme” 1907.

Fr. *algorithme*.

Fam.: **algoritm** 1907 < fr. *algorithmique*.

ALGRAF/E s.f. „procedeu de executare a formelor de imprimare pe plăci de aluminiu, folosit pentru tiparul plan – algraphie” 1975.

Fr. *algraphie*, engl. *algraphy*, germ. *Algraphie*.

Fam.: **cromoalgrafie** 1972 ← *cromo-* + *algrafie*.

ALGUAZIL s.m. „agent de grad inferior al poliției spaniole – alguazil” 1909.

Fr. *alguazil*, sp. *alguacil*.

ALLA vb. „a încheia un tratat de alianță; a topi împreună anumite metale sau metale cu metaloizi – allier” c.1832.

Fr. *allier* DA, CADE, SDLR, TDRG², DEX // Lat. *alliare* LM.

Fam.: **aliaj** 1839, var. *aliagiu* < fr. *alliage*; **aliant** „aliat” 1812 ← *alia* sau ← *alianță* (cu substit. sufixului); **alianță** 1770 (var. *aleanță*), var. *alianție* < fr. *alliance*; var. *aleanță* < it. *alleanza*; **feroaliaj** 1950 < fr. *ferro-alliage*; **interaliat** adj. 1958 < fr. *interallié*; **microalia** 1988 ← *micro*¹ + *alia*.

Dublet etim.: **alega**¹.

ALIAS adv. „zis și – alias” 1961.

Lat. neol. *alias* „altfel”.

ALIBI s.n. „dovadă de nevinovăție rezultată din constatarea că, la data săvârșirii infracțiunii, cel învinuit se afla în altă parte decât la locul săvârșirii ei – alibi” 1907, var. *alibi*¹.
Fr. *alibi*.

ALICANTE s.n. „soi de viță-de-vie; vin produs din acest soi – alicante” 1972.
Fr. *alicante*.

ALICĂ s.f. „proiectil sferic de plumb folosit pentru încărcarea unor cartușe de vânătoare – plumb de chasse” 1688 (var. pl. *halice*²).

Ngr. *χαλίκι* CDED II 662, HEM 875, TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 198, DEX // Probabil lat. *alica* LM.

Fam.: **alic** s.n. 1895, var. *halic*; **alicărie** „material de construcție din bucăți de cărămidă sau pietre” 1926; **alici**² „a răni cu alice” 1895; **halice**¹ s.f. „alică” 1956; **halici**¹ s.n. „alică” 1881.

ALICĂ¹ [ar. *alāncīre*, *alīncīre*] vb. „a începe să se distingă – paraître, apparaître vaguement” 1868, var. *halici*².

Et. nec. // Sl. *ličiti* „a se arăta” CDER 199; interj. *lic* DA, (s.v. *licări*); lat. *allucere* HEM 866, REW 370; ← *alica* DEX.

ALICOT, -Ă adj., s.f. (mat.) „(parte) care se cuprinde exact, de un anumit număr de ori, într-o cantitate dată – aliquote” 1832, var. *aliquotă*, *alicvotă*.

Fr. *aliquote*.

ALICUANTĂ adj. (mat.), în sintagma *parte ~* „care nu se cuprinde exact, de un anumit număr de ori, într-o cantitate dată – aliquante” 1961.

Fr. *aliquante*.

ALIDADĂ s.f. „instrument care servește la măsurarea unghiurilor – alidade” 1839.

Fr. *alidade*, lat. neol. *alidada*.

ALIENA vb. „a transmite cuiva un drept sau un lucru prin vânzare, cesiune etc., a înstrăina – aliéner” 1822.

Fr. *aliéner*, lat. neol. *alienare*.

Fam.: **abaliena** (jur.) „a înstrăina” 1939 < lat. neol. *abalienare*; **abalienațiune** (jur.) 1939 < lat. neol. *abalienatio*, -onem; **alienabil** 1855 < fr. *aliénable* // fr. *aliénable* sau ← *aliena* SDLR; **alienabilitate** 1909 < fr. *aliénabilité*; **alienat** adj., s.m., s.f. „care și-a pierdut mințile, nebun” 1906; **alienație** 1907 < fr. *aliénation*, lat. neol. *alienatio*, -onem; **alienist** „(medic) specialist în boli mintale” 1907 < fr. *aliéniste*; **dezaliena** 1997 < fr. *desaliéner*; **dezalienant** 1969 ← *dezaliena*; **inalienabil** adj. 1866 < fr. *inaliénable*; **inalienabilitate** 1878 < fr. *inaliénabilité*; **inalienare** 1978 < fr. *inaliénation* (cu echivalarea sufixului).

ALIET s.m. (ornit.) „pescar-de-mare – mouette rieuse, mouette pigmée” 1939.

Ngr. *αλιέτος* (= *λετός*) „specie de vultur” ° // Ngr. *αλιευτής* „pescar” SDLR.

ALIFATIC adj. (chim.) „format din atomi de carbon legați între ei în formă de lanț liber la ambele capete – aliphatique” 1949.

Fr. *aliphatique*, germ. *aliphatisch*.

ALIFIE s.f. „pomadă – pommade” 1670, var. (pop., înv.) *alefie*.

Ngr. *αλοιφή*.

Fam.: **alefiu** s.m. „alifie” 1705; **alifios** 1871.

ALIGATOR s.m. „o specie de crocodil – alligator” c.1805 (var. *aligator*).

Fr. *alligator* DA, CADE, SDLR, DEX. Var. *aligator* < germ. *Alligator* // Lat. neol. *alligator* TDRG³.

ALIGN¹ vb. (Mold., Buc.) „a adia – souffler (le vent)” 1888.

Ucr. *lygnuty* „a lovi” Avram, NCE, 24–25 // Et. nec., cf. magh. *legyezni* „a face vânt”, *legyinteni* „a atinge ușor” DA; ngr. *λιχναίω*, cf. *lihni* CDER 201; cf. *lihni* SDLR; et. nec. TDRG.

ALIGOTE s.n. „soi de viță-de-vie originar din Franța – aligoté” 1961.

Fr. *aligoté*.

ALIMENT s.n. „produs în stare naturală sau prelucrat care servește ca hrană – aliment” c.1832.

Fr. *aliment*, lat. neol. *alimentum*.

Fam.: **agroalimentar** 1970 ← *agro-* + *alimentar*; **alimenta** 1848 < fr. *alimenter*; **alimentar** 1856 < fr. *alimentaire*, lat. neol. *alimentarius*; **alimentară** s.f. 1955 ← (*prăvălie*) *alimentară*; **alimentator** adj., s.m., s.n. 1909 < fr. *alimentateur*; **alimentație** 1851, var. *alimentațiune* < fr. *alimentation* DA, CADE, TDRG², DEX // ← *alimenta* SDLR; **realimenta** 1959 ← *re²-* + *alimenta*; **subalimenta** 1955 ← *sub²-* + *alimenta*; **subalimentație** 1955 ← *sub²-* + *alimentație* (după fr. *sousalimentation*); **supraalimenta** 1931 ← *supra²-* + *alimenta* (după fr. *suralimenter*); **supraalimentație** 1931, var. *supraalimentațiune* ← *supra²-* + *alimentație* (după fr. *suralimentation*).

ALIMOJDII s.f. pl. (Munt.) „fleacuri – bagatelles” 1896.

Et. nes., probabil rom. *alimojnă* (= *almojnă*) „pomană” CDER 212 // Rom. *hălămujdie* „dezordine, gălăgie” SDLR; et. nec., cf. sb. *almoštvo* „pomană” DA.

ALIMON s.m. (bot.; Dobr., Munt.; rar) „lemnul-Domnului – aurone, armoise citronelle” 1886.

Bg. *ălimon*^o (= *limon*) CADE // Ngr. *λιμόνι* HEM 874, TDRG, DA.

ALIMORI s.m. pl. (Trans., Ban.) „numele unei sărbători populare – nom d’une fête populaire” 1825.

Bg. *ale more!* „uite, măi!” DA, CDER 204 // Lat. *ad Lemures* HEM 876.

ALINA¹ vb. „a (se) potoli, a (se) liniști – (se) calmer, (se) tempérer” 1643.

Lat. **allenare* (< *lenis*) HEM 880, PEW 62, CDDE 989, DA, CADE, SDLR, CDER 205, DEX // Rom. *lin* TDRG.

Fam.: **alîn** adv. 1869 ← *alina* DEX (der. regresiv) sau ← *a¹* + *lin* HEM 883, DA // ← *lin* + *alina* CADE; ← *lin*, probabil infl. de *alene* și *alina* TDRG; **alinător** 1829; **alinătură** 1907; **alini** „a se odihni, a curge mai lin” 1887 ← *alina*.

ALINEAT s.n. „rând retras într-un text pentru a marca schimbarea ideii; fragment de text care începe cu un asemenea rând – alinea” 1881, var. *aliniat*.

Fr. *alinéa*, cu *-t* analogic. Var. *aliniat*, infl. de *alinia*.

ALINIA vb. „a (se) așeza în linie dreaptă – aligner” 1840.

Fr. *aligner*, infl. de *linie*.

Fam.: **aliniament** 1852 (var. *aliniement*) < fr. *alignement* (după *alinia*, *linie*); **nealiniat** „care nu face parte dintr-o alianță” 1978 ← *ne-* + *aliniat* (după fr. *non-aligné*); **nealiniere** 1978 ← *ne-* + *aliniere* (după fr. *non-alignement*).

ALINTA vb. „a dezmiarda, a mângâia – caresser, cajoler” 1673.

Lat. **allen(itare)* (< *lenitare*) TDRG, PEW 64, CDDE 990, DA, CADE, SDLR, CDER 207, DEX, cf. it., sd. dial., v.fr., occ. REW 357 // Rom. *alina* HEM 885.

Fam.: **alînt** s.n. 1893 ← *alinta* (der. regresiv); **alintător** 1887; **alintătură** 1698.

ALION s.m. (omit.; Mehed.) „presură sură (mare) – proyer” 1886.

Antrop. *Alion* (= *Leon*) HEM 888, DA.

ALIOTMAN s.n. (înv., rar) „mulțime de turci – foule de Turcs” 1717 (var. *aliosman*).
Tc. *âli Osman* „dinastia lui Osman”.

ALIPUI vb. (Bihor; rar) „a așeza, a pune – ranger, placer” 1899.
Magh. *állapít* „a așeza, a pune bazele” Tamás, EW // Magh. *alapít* „a întemeia” DA.

ALISMATACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de plante acvatice – alismacée” 1972.
Fr. *alismacée(s)*, infl. de gr. neol. *άλισμα, ἀλίσματος* „limbariță”.

ALISPAN s.m. (reg.; înv.) „subprefect – sous-préfet” 1907.
Magh. *alispán*.

ALIȘVERIȘ s.n. (reg.; rar) „negot, afaceri – commerce, affaires” 1741, var. *aleșveriș*, (Munt.)
arișveriș.
Tc. *alișveriș*.

ALITERAȚIE s.f. „procedeu stilistic care constă în repetarea aceluiași sunet sau a unui grup de sunete în cuvinte care se succedă – allitération” c.1832, var. *aliterațiune*.

Fr. *allitération*.

Fam.: **alitera** 1909 < fr. *allitérer*; **aliterativ** 1978 < fr. *allitératif*; **aliterare** „aliterație” 1907 ← *aliterați(un)e*, după *declinare – declinațiune, versificare – versificațiune* etc., DA sau < fr. *allitération* (cu echivalarea sufixului).

ALIVANCĂ s.f. (Mold., Buc.) „turtă din mălai, lapte bătut și brânză; (pl.) un fel de horă – sorte de gâteau de farine de maïs au fromage; sorte de danse populaire” 1838.

Et. nes., probabil înrudit cu ucr. *nalivanyj* „umplut, dolofan” °. Sensul „dans popular”, probabil după germ. *alle winden*, infl. de *alivancă* HEM 901 // Probabil v.sl. **livanŭka* (< *liti* „a turna”) DA, TDRG; poate sl. **olivenka* V. Bogrea, DR, 3, 1922–1923, 724; ceh. *(na)livanec* CDED II, 2; poate înrudit cu *alivanta* < ngr. *ἀλλα βάντα*, probabil contaminare cu sl. CDER 210.

Fam.: **alivenci** s.m. (rar) „alivancă” 1886, sg. refăcut ← pl. f. *alivenci*.

ALIVANTA interj., adv. (rar) „exclamație (glumeată) rostită când cade cineva – à la renverse, culbut” 1844.

Et. nes., probabil ngr. *ἀλλα βάντα* SDLR, CDER 210, DEX; probabil [*andare*] *alla banda* TDRG; „formă stâlcită din fr. *en avant*” DA.

ALIVĂNI vb. (Mold., Munt.) „a se răsturna; a se rătăci – rouler, culbuter; se perdre dans le monde, errer” 1838.

Et. nes., probabil înrudit cu *alivancă* CDER 210 // Et. nec., poate legat de sl. *liti* (*polivati*) „a turna” DA.

ALIZARINĂ s.f. „colorant extras din roibă – alizarine” 1907.
Fr. *alizarine*.

ALIZEU s.n. „vânt care suflă în tot timpul anului în regiunile tropicale – alizé” 1839.
Fr. *alizé*.

Fam.: **contraalizeu** 1955 < fr. *contre-alizé*.

ALLEMANDĂ s.f. „vechi dans de origine populară germană – allemande” 1958.
Fr. *allemande*.

ALMAGESTE s.f. pl. „numele arab al primei culegeri de observații astronomice, alcătuită de Ptolemeu – almageste” 1961.

Fr. *almageste*.

ALMANAH s.n. „calendar care cuprinde date de popularizare din diferite domenii – almanach” 1701 (var. *almanac*).

Fr. *almanach*, germ. *Almanach*, lat. neol. *almanachus*. Var. *almanac* < it. *almanacco*.

ALMANDĂ s.f. „fard lichid de albit obrazul – eau allemande” 1939, var. *alman*, *olman*.

Fr. *eau allemande*.

ALMANDIN s.n. „aluminosilicat de fier – almandine” 1949.

Fr. *almandine*.

ALMAS s.n. (înv.) „diamant – diamant” 1580, var. *olmaz*.

Tăt. *almas* ° // Tc. *almas*, ar. *elmas* SDLR, tc. *almas* CDER 5865 (s.v. *olmaz*), tc. prin intermed. slav DA (s.v. *adamant*).

Var. *olmaz* < rus., ucr. *olmaz*.

ALMEE s.f. (înv.) „cântăreață, dansatoare orientală – almée” c.1850.

Fr. *almée*.

ALMICANTARA s.m. (înv.) „cerc al sferei cerești paralel cu orizontul – almicantarat” 1894, var. *almicantarat*.

Fr. *almicantarat*.

ALNIC adj. (Trans.; înv.) „viclean – insidieux, perfide” 1582.

Magh. *álnok* (cu substit. finalei).

Fam.: **alnicie** „viclenie” 1582.

ALO¹ interj. (Trans.) „Du-te! – Allez-vous-en! Va-t'en! Allons!” 1853.

Germ. *hallo!*

ALO² interj. (exclamație convențională prin care se cheamă sau se răspunde la telefon – „Allô!”) 1907.

Fr. *allô*.

ALO³- el. de comp. „alt – autre, allo-”.

Gr. neol. *ἄλλος*.

ALOBROGI s.m. pl. „populație celtică din SE Franței de azi – Allobroges” 1975.

Fr. *Allobroges*.

ALOCAȚIE s.f. „sumă de bani prevăzută într-un buget pentru un anumit scop – allocation” 1907, var. *alocațiune*.

Fr. *allocation*.

Fam.: **aloca** 1907 ← *alocație* DEX // După fr. *allouer* DA, CADE; lat. neol. **allocare*, după fr. *allouer* SDLR; fr. *allouer*, lat. neol. *locare* CDER 215; **alocabil** 1958 ← *aloca*.

ALOCUȚIUNE s.f. „scurtă cuvântare ocazională – allocution” 1838, var. (înv.) *alocuție*.

Fr. *allocution*, lat. neol. *allocutio*, *-onem*.

ALODIU s.n. „(în Evul Mediu) proprietate funciară liberă, scutită de orice sarcini de vasalitate – alleu” 1812.

Lat. neol. *allodium*.

Fam.: **alodial** 1789 < fr. *alodial* DA, CADE // < lat. neol. *alodialis* SDLR, TDRG³.

ALOE s.f. „plantă exotică din familia liliaceelor, din ale cărei frunze se extrage o substanță întrebuințată în medicină – aloès” 1907.

Fr. *aloès*, lat. neol. *aloe(s)*.

Fam.: **aloes** s.m. „aloe” 1907 < lat. neol. *aloe(s)*; **aloetic** adj. 1939 < fr. *aloétique*; **aloi** s.m. „aloe” 1561 < slavon. *aloj*.

ALOFON s.n. „variantă pozițională a unui fonem – allophone” 1978.

Fr. *allophone*.

ALOGAMIE s.f. „fecundare a unei plante cu polen provenit de la alte plante din aceeași specie – allogamie” 1949.

Fr. *allogamie*.

Fam.: **alogam**, –ă 1966 adj., s.f. < fr. *allogame*.

ALOGEN adj. „care se deosebește prin natură și origine de mediul în care se află – allogène” 1955.

Fr. *allogène*.

Fam.: **alogenetic** 1966 < fr. *allogénétique*.

ALOHTON adj. (geol.) „(despre roci) care a suferit deplasări față de locul inițial de formare – allochtone” 1957.

Fr. *allochtone*.

ALONJĂ s.f. „piesă demontabilă care servește la prelungirea unor obiecte – allonge” 1955.

Fr. *allonge*.

ALOPATIE s.f. „tratament medical cu substanțe contrare naturii bolii – allopathie” 1851.

Fr. *allopathie*.

Fam.: **alopat** 1868 < fr. *allopathe*; **alopatic** 1868 < fr. *allopathique*.

ALOPECIE s.f. „boală constând în căderea temporară a părului – alopecie” 1931.

Fr. *alopécie*.

ALOS¹ adj. (Trans.) „viclean – faux, rusé” 1814.

Magh. *ál* „fals” + sufixul *-os* DA.

ALOTRII s.f. pl. (livr., înv.) „lucruri în afara subiectului – choses étrangères au sujet” 1890–1893.

Germ. *Allotria*.

ALOTROPIE s.f. „proprietate a unui element chimic de a exista în două sau mai multe forme diferite din punct de vedere fizic sau/și chimic – allotropie” 1907.

Fr. *allotropie* DA, CADE, DEX // Rom. *alotropie* SDLR (cu substit. sufixului).

Fam.: **alotropie** 1907 < fr. *allotropique*.

ALOXAN s.n. „substanță derivată prin oxidare din acidul uric – alloxane” 1962.

Fr. *alloxane*, engl. *alloxan*.

ALOZOM s.m. „cromozom implicat în determinarea sexului – allosome” 1972.

Fr. *allosome*.

ALPACA¹ s.f. (zool.) „animal rumegetor cu lână fină, lungă și subțire, care trăiește în America de Sud – alpaca, alpaga” 1907, var. *alpaga*¹.

Fr. *alpaca*, *alpaga* DA, CADE, DEX // Sp. *alpaca* SDLR.

ALPACA² s.f. „aliaj de nichel, cupru și zinc – argentan” 1907, var. *alpağa*².
Germ. *Alpaka*.

AL-PARI adv. „cu preț egal cu valoarea nominală – au pair” 1907.
Germ. *alpari*.

ALPENȘTOC s.n. „baston lung, cu vârf metalic ascuțit, folosit în alpinism – alpenstock” 1961.
Germ. *Alpenstock* ° // și fr. *alpenstock* DEX.

ALPIN adj. „care aparține sau care este caracteristic munților Alpi sau regiunilor muntoase înalte – alpin” 1824.

Fr. *alpin*, lat. neol. *alpinus*.

Fam.: **alpestru** 1824 < fr. *alpestre* DA, CADE, DEX // < lat. neol. *alpestris*, it. *alpestre* SDLR; **alpic** „alpin” 1877 < lat. neol. *alpicus*; **alpinism** 1909 < fr. *alpinisme*; **alpinist** s.m. 1907 < fr. *alpiniste* DA, CADE, DEX // ← *alpin* SDLR; **alpinistă** s.f. 1909 ← *alpinist*; **cisalpin** 1922 < it. *cisalpino*, lat. neol. *cisalpinus*; **subalpestru** 1964 ← *sub*²- + *alpestru*; **subalpin** 1931 < fr. *subalpin*; **transalpin** 1865 < fr. *transalpin*, lat. neol. *transalpinus*.

ALSACIAN adj., s.m., s.f. „(locuitor) din Alsacia – alsacien” 1909.
Fr. *alsacien*.

ALT [ar., mr.; ir. *ât*] adj., adv. „care nu este același (lucru sau ființă) cu cel de față sau cu cel despre care este vorba – autre” c.1500.

Lat. *alter* (cu sensul lui *alius*), panrom. REW 382.

Fam.: **aistalalt** (Mold.) „ăstălalt” 1875, var. *aistalalt* ← *aist(a)* + *alalt*; **alalt** [ar. și *alantu*, *anantu*; mr. *lalt(u)*, *lant(u)*] (înv.) 1563–1583, var. (reg.; înv.) *alant* ← *al*, *ăl* + *alt* CDDE 48, SDLR sau lat. *ille* + *alter* TDRG, DA, CDER 170 // < lat. *ad-illum* + *alter* HEM 908; **almințe** 1875 ← *almințeri*; **almințerea** 1814, var. *almințrea* ← *almințeri*; **almințeri** 1872 (var. *almințeri*), var. *almințere*, *almințrine* ← *aimințeri*, infl. de *alt* HEM 934–935, DA // < lat. *altera mente* CDED I 167, TDRG, PEW 44, CDDE 1134, CADE, SDLR, DEX; lat. *alia mente* contaminat cu *altera mente* CDER 220; **almințrele** 1872, var. *almințrele* ← *almințeri*; **almințrelea** 1689 (var. *amințrelea*), var. *almințrelea*, (Ban.) *almințrenea* ← *almințrele*; **altul** pron. c.1500; ar. **aualtaz** „alaltăieri”, var. *aualtadz* 1906 ← *a*¹ + *altă* + (*d*)zî; **ălălalt** (pop.) 1682 (gen. pl. *aloralalt*), var. *alalalt*, *ălalalt*, *ălalant*; *ălălant*, (*h*)ăl(ă)lalt ← *ăl(a)* + *alalt* TDRG, DA, CDDE 48, CADE, SDLR, DEX // < lat. **illum* (*ille*) + *illum* (*ille*) + *alter* PEW 54; **ăstălalt** (pop.) 1906, var. *astălalt*, *astălant*, *ăstălant*, *ăstlalt* ← *ăst(a)* + *alalt*; **celălalt** 1573–1583 ← *cel* + *alalt*; **cestălalt** 1675 ← *cest* (= *acest*) + *alalt*; **laolaltă** 1822 ← *la* + *olaltă*; **nealtul** pron., în expr. *ca* ~ „ca nimeni altul” 1892; **olaltă** adv. „împreună” 1794 ← *o* + *alaltă*; ar. **valtu** „altul” 1912.

ALTAIC adj. „din Altai, caracteristic munților Altai – altaïque” 1907.
Fr. *altaïque*.

ALTAN s.n. (rar) „balcon – balcon” 1881.
Germ. *Altan(e)*.

ALTAR [ar. și *altare*; mr. și *ăltar*] s.n. „parte a bisericii, despărțită de naos prin catapeteasmă, în care se oficiază liturghia – autel” c.1500.

Lat. *altarium* sau *altare* HEM 927, DA, CDDE 49, CADE, SDLR, CDER 218, DEX, TDRG², panrom. LEI 239 // Lat. neol. *altarium* TDRG¹.

Fam.: **altăraș** 1904.

Cf. **oltar**.

ALTÂNGIC s.n. (bot.; Dobr., Mold.) „condurul-doamnei – la capucine” 1879, var. *aptangic*, *atingic*, *atlangic*.

Tc. *altuncik*.

Fam.: **altângea** 1895 < *altângic* (cu substit. finalei) HEM 929.

ALTER EGO s.m. „al doilea eu; persoană care se aseamănă întru totul cu alta, încât i se poate substitui – alter ego” 1881.

Lat. *alter ego*.

ALTERA vb. „a suferi sau a face să suferă transformări sub acțiunea mediului extern, a (se) descompune, a (se) strica – (s') altérer” 1832.

Fr. *altérer*, lat. neol. *alterare*.

Fam.: **alterabil** 1907 < fr. *altérable*; **alterabilitate** 1931 < fr. *altérabilité*; **alterator** 1909 < fr. *altérateur*; **alterație** 1822, var. *alterațiune* < fr. *altération* DA, CADE, DEX // și it. *alterazione* TDRG²; **dezaltera** (înv.) „a-și potoli setea” 1862, var. *desaltera* < fr. *désaltérer*; **inalterabil** 1871 < fr. *inaltérable*; **inalterabilitate** 1871 < fr. *inaltérabilité*; **nealterabil** 1931 ← *ne-* + *alterabil*; **nealterare** 1988 ← *ne-* + *alterare*; **nealterat** 1988 ← *ne-* + *alterat*.

ALTERCAȚIE s.f. „dispută violentă – altercation” 1859 (var. *altercațiune*).

Fr. *altercation*, lat. neol. *altercatio*, *-onem*.

ALTERNĂ vb. „a reveni sau a face să revină succesiv, a lua pe rând unul locul altuia – alterner” c.1832.

Fr. *alterner*, lat. neol. *alternare*.

Fam.: **altern** adj. 1837 < fr. *alterne*, lat. *alternus*; **alternant** 1907 < fr. *alternant*, lat. *alternans*, *-tis*; **alternanță** 1859 < fr. *alternance* DA, CADE, DEX // ← *alternant* sau < fr. *alternance* SDLR; **alternativ** adj. 1832 < fr. *alternatif*; **alternativă** s.f. 1840 < fr. *alternative*; **alternator** s.n. 1931 < fr. *alternateur*; **subalternare** (log.) 1898 ← *sub*²- + *alternare*; **turboalternator** s.n. 1978 < fr. *turbo-alternateur*.

ALTEȚĂ s.f. „titlu dat principilor și principeselor dintr-o casă domnitoare – altesse” 1815 (var. *altesă*).

It. *altezza*. Var. *altesă* < fr. *altesse*.

ALTHORN s.m. „un fel instrument de suflat de alamă – sorte de corne, corne de contralto” 1966.

Germ. *Althorn*.

ALTIGRAF s.n. „altimetru care înregistrează în timpul zborului înălțimile atinse de avion – altigraphe” 1949.

Fr. *altigraphe*.

ALTIMETRU s.n. „instrument cu care se măsoară altitudinea față de un nivel de referință – altimètre” 1931.

Fr. *altimètre*.

Fam.: **altimetrie** 1949 < fr. *altimétrique*; **altimetrie** 1931 < fr. *altimétrie*; **radioaltimetru** s.n. 1957 < fr. *radioaltimètre*, rus. *radioaltimetr*.

ALTITUDINE s.f. „înălțime a unui punct de pe suprafața Pământului în raport cu nivelul mării – altitude” 1871.

Fr. *altitude*, lat. neol. *altitudo*, *-inem*.

Fam.: **altitudinal** 1966 < fr. *altitudinal*.

ALȚĂ s.f. „porțiune ornamentală în partea de sus a mânecilor iei – épaulette des chemises paysannes ornée des broderies” c.1650, var. *latiță, latiță, lățiță*.

V.sl. **latica* (cf. bg., sb. dial. *latica*), cu metateză secundară Mihăilă, CELR, 143 // Lat. *altitia*, CDER 219; lat. *latus* „margină, capăt” HEM 932; sb. *latica* CDED II 2, DA, CADE, SDLR.

Var. (Ban., SV Trans., V Olt.) *latiță, lățiță* < sb. *latica*.

Fam.: **lățițar** s.n. „poboabă de mărele mărunte pentru gât” 1906.

ALTO s.m. „voce (de femeie sau de copil) cu timbru grav, situată ca registru între sopran și tenor – alto” 1829.

It. *alto*.

Fam.: **altissimo** 1909 < it. *altissimo*; **altist** adj., s.m., s.f. 1907 < fr. *altiste*, germ. *Altist*.

ALTOI¹ s.n. „vlăstar detașat dintr-o plantă mamă introdus într-o altă plantă pentru a-i îmbunătăți calitatea – greffe” 1646 (var. *ultoi*¹), var. *altoan, alton, hultoan, hultoi*¹, *hulton, oltoan, oltoi*¹, *olton, ultoan*.

Magh. *olt(o)vány*, v.magh. *olt(o)ván* CDED II 519, TDRG, CADE, SDLR, DEX // < magh. *oltó* HEM 937; ← *altoi* DA, CDER 221.

Fam.: **altoie** s.f. (Trans.) „mlădiță” 1649; **altoană** „altoi” 1879, var. (*h*)*ultoană, oltoane, ultoane* ← *altoan*; **altoi**² s.n. „altoire” 1900 ← *altoi*³ (der. regresiv); **altoi**³ vb. 1646 (var. *ultui*), var. *altui, oltoi*², *oltoni, oltoi, hultoi*², *hultui, ultoi*² < magh. *olt*; **altoială** 1691–1697, var. *hultuială, oltuială, ultoială* ← *altoi*¹ și/sau ← *altoi*³; **altoit** s.n. 1806, var. *oltonit, ultoit* ← *altoi*³; **altoitor** 1722, var. (*h*)*ultuitor, oltoitor, oltuitor* ← *altoi*³; **altoitură** 1887, var. (*h*)*ultuitoră, oltoitură, oltuitoră, ultoinură* ← *altoi*³; **hultoian** 1909 ← *hultoi*¹ (= *altoi*¹); **portaltoi** s.n. „plantă pe care are loc operația altoirii” 1931 ← *port*³- + *altoi*² (după fr. *port-greffe*); **realtoi** 1988 ← *re*¹ + *altoi*³.

ALTRUISM s.n. „atitudine binevoitoare manifestată în folosul altora – altruisme” 1868.

Fr. *altruisme*.

Fam.: **altruist** 1868 < fr. *altruist*, germ. *Altruist*.

ALȚAR s.n. (Țara Moșilor) „scriin (în care se păstrează documentele și banii) – armoire (dans laquelle on garde les documents et l'argent)” 1888.

Et. nec.

ALȚIER s.m. (suspect) „nume de plantă – nom de plante” 1891.

Et. nes., probabil var. a lui *arțar*.

ALUAȘ s.m. (Sălaj) „lacheu, fecior în casă – laquais” 1907.

Et. nes., probabil magh. *elős, elüös* „cel care merge în față” N. Drăganu, DR, 3, 1922–1923, 1089 // Magh. *al* „sub, jos” + *-aș* (cf. magh. *alattas* „subaltern”) DA; magh. *lovás* „călăreț, călare” G. Giuglea, DR, 3, 1922–1923, 1089, N. Drăganu, DR, 6, 1929–1930, 245–246.

ALUAT [ar; mr. *lot*; ir. *aluât*] s.n. „pastă din făină amestecată cu apă, grăsime etc., din care se prepară pâine, prăjituri etc.; cocă – pâte” 1551–1553.

Lat. **alleuatum* (<*alleuare*), păstrat numai în rom. REW 360.

Fam.: **aluățel** [mr. *luțol*] „plămădeală” c.1650 (var. *aloțel*), var. *alăuțel*.

ALUM/NIU s.n. „metal ușor, ductil și maleabil, de culoare argintie, folosit în industrie și în tehnică – aluminium” 1862 (var. *aluminium*).

Fr. *aluminium*.

Fam.: **aluminat** s.n. 1931 < fr. *aluminat*; **alumină** 1907 < fr. *alumine*; **aluminifer** 1978 < fr. *aluminifère*; **aluminiza** 1975; **aluminos** 1907 < fr. *alumineux*; **aluminotermie** 1949 < fr. *aluminothermie*; **feroaluminu** 1960 < fr. *ferro-aluminium*.

ALUMN s.m. „discipol, elev; absolvent – disciple, élève” 1871.

Lat. neol. *alumnus*, germ. *Alumnus*.

Fam.: **alumnat** s.n. „nume dat internatului școlar în Germania și în Statele Unite ale Americii” 1871 < germ. *Alumnat*.

ALUNĂ [ar. și *lună*²; mr. *lună*²; ir. *alure*] s.f. „fructul alunului, de formă sferică sau ovoidală – noisette” 1691–1697.

Lat. **abellona* (= *abellana nux*), panrom. REW 17.

Fam.: **alun**¹ [ar. și *lun*; mr. *lun*; ir. *alur*] 1525 (top. *Alun*) s.m. ← *alună* (der. regresiv); **aluna** „a holba ochii” 1868; ar. **aluname** „aluniș” 1906 ← *alun*; **alunar**¹ s.n. „tufă de alun” 1886 ← *alun*¹; **alunar**² s.m. „vânzător de alun” 1886; **alunar**³ s.m. „gaiță de munte” 1886; **alunar**⁴ „mic șoarece de pădure” 1907; **alunaș** (dim.; cor. pop.) 1886 ← *alun*¹; **alunat** s.n. „aluniș” 1906 ← *alun*¹; **alunăreasă** 1907 ← *alunar*²; **alunea** [ar.] „alună; aluniță” 1907; **aluneasca** (cor. pop.) 1975; **alunel** s.m. (dim.; cor. pop.) 1866 ← *alun*¹; **alunele** s.f. pl. (bot.) „coada-șoricelului, baraboi” 1906; **alunet** s.n. „aluniș” (col.) 1825 ← *alun*¹; **alunică** „alună mică; aluniță” 1793; **aluniș** s.n. 1529 (top. *Aluniș*) ← *alun*¹; **aluniță** „mică excrescență pigmentată pe piele” 1886 ← *alună* TDRG, DA, DEX // bg. *lunica* Pușcariu, DR, I, 225, SDLR; ← *alunică* ← *lună* CADE; **aluniu** „de culoarea alunii” 1841; **alunuc** s.m. (dim.) 1894 ← *alun*¹; **alunuță** 1894; mr. **lunîccă** (dim.) 1935.

ALUNGA vb. „a obliga pe cineva să părăsească un loc, a izgoni – chasser” 1673.

Lat. **allongare* (= *elongare*), cf. v.it., fr., occ. REW 2853.

Fam.: **alungat** s.n. 1907; **alungător** adj. 1886; **alungătură** 1909.

ALUNIT s.m. „sulfat natural hidratat de aluminiu și potasiu, alb-gălbui, sticlos, utilizat la prepararea unor vopsele, medicamente etc. – alunite” 1907.

Fr. *alunite*.

Fam.: **alunită** s.f. 1907 < fr. *alunite*.

ALURĂ s.f. „fel de a se mișca, înfățișare – allure” 1909.

Fr. *allure*.

ALURGHIDĂ s.f. (Mold.; înv.) „manta de purpură – manteau de pourpre” 1682, var. *alorghidă*.

Ngr. *αλουργίδα*.

ALUVIU s.n. (geol.) „a doua perioadă a erei cuaternare (holocen) – holocen” 1949.

Germ. *alluvium*.

ALUVIUNE s.f. „material format din măr, nisip și pietriș, transportat de apele curgătoare – alluvion” 1815 (var. *aluvie*).

Lat. neol. *alluvio*, *-onem*, fr. *alluvion*.

Fam.: **aluvial** 1836 < fr. *aluvial*; **aluvion** s.n. (în v.) 1866 < fr. *alluvion*; **aluvionar** 1939 < fr. *alluvionnaire* DEX // ← *aluviune* SDLR; **aluvionare** 1975 ← *aluviune* (după fr. *aluvionnement*).

ALUZIE s.f. „cuvânt sau expresie prin care se face indirect referire la cineva sau ceva, apropo – allusion” 1823 (var. *aluzion*), var. *aluziune*.

Fr. *allusion*, lat. *allusio*, *-onem*.

Fam.: **aluziv** adj. 1943 < fr. *allusif*.

ALVĂLUCĂ (Ban.) „aldămaș – vin du marché” 1931, var. *arvălucă*.

Sb. *halvaluk*.

ALVEOLĂ s.f. „cavitate în care sunt înfipti dinții – alvéole” 1843.

Fr. *alvéole*.

Fam.: **alveolar** 1843 < fr. *alvéolaire*; **alveolat** 1907 < fr. *alvéolé*; **alveolită** 1978 < fr. *alvéolite*.

ALVIN adj. (med.) „relativ la abdomen, la intestin – alvin” 1907.
Fr. *alvin*.

AMA¹ interj. (reg.; înv.) „Zău că...! Zău așa! – Ma foi! En vérité! En voilà!” 1814, var. *ama*¹.
Tc. *am(m)a*, ngr. *amá*.

AMABIL adj. „prietenos, politicos – aimable” 1813–1814.
Fr. *aimable*, lat. neol. *amabilis*.
Fam.: **amabile** (muz.) adv. „grațios” 1958 < it. *amabile*; **amabilitate** 1840 < fr. *amabilité*, lat. neol. *amabilitas*, *-atem*; **neamabil** 1988.

AMALGAM s.n. „aliaj de mercur cu alt metal; amestec de elemente disparate – amalgame” 1837.
Fr. *amalgame*.
Fam.: **amalgama** 1840 < fr. *amalgamer*; **amalgamă** s.f. 1939 ← *amalgam* (f. analogic).

AMAN¹ interj. „Îndurare! Iertare! – Misericorde! Grăce! Pardon!” c.1740.
Tc. *aman*.
Fam.: **aman-zaman** interj. (Munt.; înv.) 1906, var. *amanz-amanz* < tc. *aman zaman* [*dilemek*] „(a cere) milă”.

AMAN² conj. (Ban.; rar) „dar, însă – mais” 1814, var. *ama*².
Et. nes., probabil tc. *aman*, infl. de sb. *ama* „însă” DA. Var. *ama*² < bg., sb. *ama* CADE.

AMANDEA interj. (Mold.; înv.) „Fuga! Repede! – Sus à (ou sur) quelqu'un! Vite!” 1833.
Tc. *amade* „gata, pregătit” DA, CADE, DEX // Tc. *hemende* „imediat” CDER 229; tc. **yagmande* HEM 987, SDLR.
Fam.: **amandela** adv. 1893; **amandilea** adv. 1907.

AMANDINĂ s.f. „prăjitură cu cremă de ciocolată și migdale – amandine” 1958.
Fr. *amandine*.

AMANET s.n. „gaj, garanție – gage, nantissement” 1594, var. *emanet*.
Tc. *amanet* (= *emanet*), ngr. *αμανέτι* (= *αμανάτι*)
Fam.: **amaneta** 1834 ← *amanet* sau < ngr. *αμανετεύω*; **amanetar** adj., s.m., s.f. 1832;
amanetari 1866 ← *amanetar* sau ← *amanetare*; **amanetarisii** 1835 ← *amanet* sau ← *amanetare*;
amanetarisitor s.m. 1931 < *amanetarisii*; **amanetat** s.n. 1931 ← *amaneta*; **amanetator** s.m. 1931 ← *amaneta*.

AMANT s.m. „persoană care întreține relații de dragoste cu o persoană cu care nu este căsătorit – amant” 1794.
Fr. *amant*, lat. neol. *amans*, *-ntem*.
Fam.: **amantă** s.f. 1844.

AMAR [ar.; mr. (*an*)*mar*; ir. *amâr*] adj., s.n. „care are gustul fierii, al pelinului, al chininei etc. – amer” 1430 (top. *Amarul*).
Lat. *amarus*, cf. it., ret., fr., occ. REW 406.

Fam.: **amarnic** 1620 (var. *marnic*); ar. **amărâme** „amărăciune” 1906; **amărăcios** 1691–1697, var. *amărăcios* ← *amar* sau ← *amârî* DA, CADE, CDER 233 // < lat. *amaritiosus* (< *amarities*) PEW 74; **amărăciune** [ar. *amărăciuni*; mr. *mărăciuni*] 1566, var. *amărăciune* ← *amar* sau ← *amârî*; **amărălută** (bot.) 1837 ← *amărea* sau ← *amăreală*; **amărățaciune** s.f. „plantă erbacee cu tulpina înaltă și cu flori galbene” 1910 ← *amărât* + *-ăciune*; **amărâme** [ar.] „amărăciune” 1566, var. *amărime* ← *amar* sau ← *amârî*; **amărât** adj., s.m., s.f. „trist, mâhnit” 1581 ← *amar* sau ← *amârî*; **amărâtor** 1581 ← *amârî*; **amărătură** [mr. *mărătură*] 1680 ← *amârî*; **amărea** s.f. (bot.) 1825; **amăreală** 1784 ← *amârî* sau ← *amar*; ar. **amăreată** 1886 < lat. *amaritia* PEW 76, CDDE 54, cf. it., ret., occ. REW 403 sau/și ←

amar CDER 233; **amărel** adj 1907; **amărie** „amăreală” 1875; **amăriu** 1885, var. *amărâu*; **amări** [ar.] c.1500 (var. *amări*) < lat. *amarire* (= *amarescere*) PEW 75, ← *amări*; REW 400, DA // ← *amar* CDED I 4 HEM 999, CDER 233; **amărnicit** adj. (Mold.) 1939 ← *amarnic*; **amăru** 1903; **amăruș** s.m. (bot.) 1862; **amăruț** 1907; **amăruță** (bot.) 1879; mr. **măros** „amar” 1935.

AMARA vb. „a lega o ambarcațiune, cu un cablu, de țarm sau de altă navă – amarrer” 1966.

Fr. *amarrer*.

Fam.: **amară** „parâmă” 1909 < fr. *amarre*.

AMARANT s.m. „specie de arbore tropical – copayer” 1871.

Lat. neol. *amarantus*.

AMARANTACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de plante erbacee cu frunze întregi, alterne sau opuse, cu flori unisexuate sau hermafrodite, grupate în inflorescențe – amarantacée” 1975.

Fr. *amarantacée(s)*.

AMARANTĂ s.f. (bot.) „știr – amarante” 1900.

Fr. *amarante*.

AMARILIDACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de plante erbacee monocotiledonate, de obicei cu bulb și cu ovar inferior – amaryllidacée” 1966.

Fr. *amaryllidacée(s)*.

Fam.: **amarilidee** s.f. „amarilidacee” 1939 < fr. *amaryllidée*.

AMASĂ s.f. (Mold.) „soi de corcodușă vânăta – fruit du prunier cerise” 1939, var. *amansă*.

Et. nec. // Ngr. *αμάς* „coajă de nucă” SDLR.

AMATOR adj., s.m., s.f. „(persoană) care caută ceva cu plăcere, care are gust pentru ceva; persoană dispusă să cumpere ceva; diletant, neprofesionist – amateur” 1829.

Fr. *amateur*, lat. neol. *amator*.

Fam.: **amatorism** 1966 < fr. *amateurisme*; **radioamatoare** s.f. 1975 ← *radioamator*; **radioamator** s.m. 1975 < *radio-amateur*, germ. *Radioamateur*; **radioamatorism** s.n. 1966 ← *radioamator* sau < fr. *radioamateurisme*.

AMAUROZĂ s.f. (med.) „diminuare sau pierdere a vederii – amaurose” 1851.

Fr. *amaurose*.

AMAZOANĂ s.f. „femeie aparținând unui trib războinic legendar – Amazone” 1693, var. *amazonă*.

Ngr. *αμαζόνα*, fr. *amazone*, lat. neol. *amazon*, *-onem*.

Fam.: **amazonesc** c.1700.

AMAZONIT s.n. „varietate de feldspat – amazonite” 1907.

Fr. *amazonite*.

Fam.: **amazonită** 1907 < fr. *amazonite*.

AMĂGI vb. „a ademeni, a înșela – charmer, captiver” 1581.

Lat. **ammagire* (< *magus*, *magia*) CDDE 52, CADE, SDLR, DEX // Lat. **magire*, *magare* CDER 227; ← *a¹+măgi* (< gr. *μαγεύω*) HEM 1008; gr. *μαγεύω* TDRG (probabil), DA; ← *mag(u)* LM; magh. *ámítgat*, *ámít* CDED II, 542.

Fam.: **amăgeală** 1654; **amăgelnic** 1698 ← *amăgi* și/sau ← *amăgeală*; **amăgeu** s.m., adj. (înv.) „impostor, șarlatan, iluzoriu” 1642 ← *amăgi* CADE, CDER 227 // ← *amăgi*, posibil infl. de gr. **μαγεύς* (< *μαγεύω*) TDRG³; gr. *μαγεύτης* HEM 1010; gr. **μαγεύς* „vrăjitor” < *μαγεύω* TDRG¹, DA; gr. *μαγεύς* „frământător de pastă”, contaminat cu *μαγευτής* „vrăjitor” și rom. *amăgi* SDLR;

amăgiaș s.n. „amăgire” 1892; **amăgie** „amăgire” 1620; **amăgișag** s.n. „amăgire” 1905; **amăgît** s.n. 1856; **amăgitor** 1643; **amăgitoresc** 1705 ← *amăgitor*; **amăgîtură** 1628; **autoamăgire** 1958 ← *auto*¹- + *amăgire*; **dezamăgi** 1818; **dezamăgitor** 1862 ← *dezamăgi*; **neamăgeț** „care nu amăgește” 1690 ← *ne-* + **amăgeț*; **sinamăgi** „a se înșela pe sine” 1868.

AMÂNDOI [ar. *amindo(i)li*; ir. *amindoi*] num. „și unul și altul – tous les deux” 1551–1553.
Lat. **amindui* (= *ambidui*), panrom. LEI 585–586.
Cf. **doi**.

AMBALA vb. „a împacheta; (refl.) a se aprinde, a se mânia – (s’) emballer” 1868.
Fr. *emballer*.

Fam.: **ambalaj** 1904 (var. *ambalagi*) < fr. *emballage*; **ambalat** s.n. 1907; **dezambala** vb. 1978 < fr. *déseballer*; **embalarisi** (înv.) „a ambala” 1838 < fr. *emballer*; **preambala** 1975; **reambala** 1968 ← *re*²- + *ambala*.

AMBARASAT adj. „pus în încurcătură, încurcat – embarrassé” 1876–1881.
Fr. *embarrassé*.
Fam.: **ambarasant** 1907 < fr. *embarrassant*.

AMBARCADER s.n. „punte care înaintează în mare până la înălțimea unui vapor, de unde se îmbarcă mărfurile și călătorii – embarcadere” 1827.
Fr. *embarcadere*.

AMBARCAȚIUNE s.f. „vas plutitor de dimensiuni mici, cu vâsle, cu vele sau cu motor – embarcation” 1949 (var. *ambarcație*).
Fr. *embarcation*.

AMBARDEE s.f. „îndepărtare bruscă și involuntară a unei nave de la drumul urmat, din cauza curenților marini sau a vântului – embardée” 1909.
Fr. *embardée*.
Fam.: **ambarda** „a face ambardee” 1909 < fr. *embarde*.

AMBASADĂ s.f. „reprezentanță diplomatică pe lângă guvernul unei țări străine – ambassade” 1827.
Fr. *ambassade*.
Fam.: **ambasadoare** s.f. 1907 ← *ambasador*; **ambasador** c.1684, var. (înv.) *ambasadore* < it. dial. (ven.) *ambassador*, ngr. *αμπασσαδόπος*, it. *ambasciatore*, fr. *ambassadeur*; **ambasadrîță** (înv.) 1907 < fr. *ambassadrice*.

AMBETA vb. „a (se) plictisi – embêter” 1879.
Fr. *embêter*.
Fam.: **ambetant** 1909 < fr. *embêtant*.

AMBIANT adj. „înconjurător – ambiant” 1852.
Fr. *ambiant*.
Fam.: **ambianță** 1913 < fr. *ambiance*.

AMBIEXTRU adj., s.m., s.f. „(persoană) care folosește cu aceeași îndemânare ambele mâini – ambidextre” 1907.
Fr. *ambidextre* DA, CADE, DEX // Lat. *ambidexter* SDLR.
Fam.: **ambidextrie** 1975 < fr. *ambidextrie*.

AMBIELAJ s.n. „ansamblu alcătuit din biețele arborelui cotit al unui motor – embiellage” 1975.
Fr. *embellage*.

AMBIENT s.n. „ambianță – ambient” 1978.

Engl. *ambient*.

Fam.: **ambiental** 1978 < engl. *ambiental*, it. *ambientale*.

AMBIGUU adj. „echivoc – ambigu” 1871.

Lat. neol. *ambiguus*.

Fam.: **ambiguitate** 1894 < fr. *ambiguïté*, lat. neol. *ambiguitas*, -*atem*; **ambiguiza** 1988; **dezambiguiza** 1885 < fr. *désambiguiser*.

AMBI num. „amândoi – les deux, tous les deux, l’un et l’autre” 1825.

It. *ambi*, lat. neol. *ambi*.

Doublet etim.: **îmbi**.

AMBIOFONIE s.f. „metodă de modificare a acusticii unei săli prin mijloace electroacustice pentru crearea ambianței sonore adecvate unui anumit gen de program – ambiophonie” 1988.

Fr. *ambiophonie*.

AMBITUS s.n. „întindere a unei melodii, de la sunetul ei cel mai grav până la cel mai înalt – ambitus” 1975.

Fr. *ambitus*.

AMBIȚIE s.f. „dorință arzătoare de a realiza ceva – ambition” 1722, var. *ambițiune*.

Lat. neol. *ambitio*, -*onem*, fr. *ambition*, it. *ambizione*.

Fam.: **ambiț** s.n. „ambiție” 1879; **ambiționa** 1835 < fr. *ambitionner* sau ← *ambiție*; **ambițios** 1799 < fr. *ambitieux*, it. *ambizioso*, lat. neol. *ambitiosus* sau ← *ambiție*.

AMBIVALENT adj. „care comportă simultan două aspecte diferite – ambivalent” 1978.

Fr. *ambivalent*.

Fam.: **ambivalență** 1978 < fr. *ambivalence*.

AMBLIOP adj., s.m., s.f. „(persoană) cu vederea slăbită, în urma unei boli – amblyope” 1978.

Fr. *amblyope*.

Fam.: **ambliopie** 1962 < fr. *amblyopie*.

AMBLIPOD s.n. „clasă de mamifere erbivore fosile, din grupa copitatelor, cu picioarele terminate cu cinci degete scurte – amblypode” 1978.

Fr. *amblypode*.

AMBLISTOMA s.f. „gen de amfibieni cu corpul lung de 15–25 cm, de culoare cărămizie cu pete mari deschise, răspândiți în America de Nord – amblystome” 1978.

Fr. *amblystome*.

AMBRANȘAMENT s.n. „ramificație secundară a unei linii ferate, conducte etc.– embranchement” 1955.

Fr. *embranchement*.

AMBRASĂ s.f. (rar) „cordon cu care se ține strâns mijlocul unei perdele sau draperii – embrasse” 1931.

Fr. *embrasse*.

AMBRAZURĂ s.f. „deschizătură în pereții unei fortificații, prin care se execută trageri – embrasure” 1909.

Fr. *embrasure*.

AMBRĂ s.f. „chihlimbar – ambre” 1691–1697 (var. *amberă*).

It. *ambra*. Var. *amberă* < tc. *amber*, infl. de it. *ambra*.

Fam.: (înv.) **ambru** s.n. „ambră” 1894 < fr. *ambre*.

AMBRELA vb. „a realiza cuplarea a două mecanisme cu ajutorul ambreiajului – embrayer” 1951.

Fr. *embrayer*.

Fam.: **ambreiaj** 1943 < fr. *embrayage*; **debreia** 1949 < fr. *débrayer*; **debreiabil** 1949 < fr. *débrayable*; **debreiaj** 1949 < fr. *débrayage*; **dezambreia** 1988.

AMBRIBOI s.m. (reg.) „numele unei plante orientale ornamentale de culoare roșu-închis – ambrette-jaune” 1794, var. *abriboi*.

Tc. *amberbuy*, ngr. *αμπερμποί*.

AMBROZIE s.f. „hrana zeilor din Olimp – ambroise” 1691 (var. *amvrozie*), var. *ambrozie*.

Fr. *ambroise*, it. *ambrosia*, lat. neol. *ambrosia*. Var. *amvrozie* < ngr. *αμβροσία*.

Fam.: **ambroziac** 1852 < fr. *ambrosiaque*, lat. neol. *ambrosiacus*; **ambrozic** 1896 ← *ambrozie* (după lat. neol. *ambrosius* sau germ. *ambrosisch*).

AMBULACRU s.n. „organ în formă de tub subțire, terminat de obicei cu o ventuză, caracteristic echinodermelor și servind la locomoție, respirație și pipăit – ambulacre” 1975.

Fr. *ambulacre*.

Fam.: **ambulacrar** adj. 1957 < *ambulacraire*.

AMBULANT adj. „care umblă dintr-un loc în altul – ambulant” 1837.

Fr. *ambulant*, it. *ambulante*, lat. neol. *ambulans*, -*antem*.

Fam.: **ambulanță** 1774 < fr. *ambulance*, it. *ambulanza* TDRG³ // < fr. *ambulance* DA, CADE, DEX; ← *ambulant* sau < fr. *ambulance* SDLR; **ambulatoriu** adj., s.n. 1907 < fr. *ambuloire*, lat. neol. *ambulatorius*; **deambula** 1964 < fr. *déambuler*; **deambulatoriu** adj., s.n. 1975 < fr. *déambuloire*, lat. neol. *deambulatorium*; **deambulație** 1975, var. *deambulațiune* < fr. *déambulation*.

AMBUSCADĂ s.f. „acțiune de luptă în care inamicul este atacat prin surprindere – embuscade” 1939.

Fr. *embuscade*.

AMBUSCAT adj., s.m. „(soldat) dispensat de obligațiile grele ale serviciului militar – embusqué” 1978.

Fr. *embusqué*.

AMBUȘURĂ s.f. „parte a unui instrument muzical de suflat prin care se suflă aerul – embouchure” 1966.

Fr. *embouchure*.

AMBUTELAJ s.n. „blocare a circulației rutiere sau navale – embouteillage” 1966.

Fr. *embouteillage*.

Fam.: **ambuteia** 1996 < fr. *embouteiller*.

AMBUTISAJ s.n. „prelucrare prin deformare plastică, la cald sau la rece, a unui semifabricat din tablă – emboutissage” 1949.

Fr. *emboutissage*.

Fam.: **ambutisa** 1949 ← *ambutisare* (der. regresiv); **ambutisare** „ambutisaj” < fr. *emboutissage* (cu echivalarea sufixului).

AMELIORA vb. „a îmbunătăți – amélierer” 1848.

Fr. *amélierer* DA, CADE, DEX // Fr. *amélierer*, lat. neol. *ameliorare* SDLR.

Fam.: **ameliorabil** 1975 ← *ameliora* sau < fr. *améliorable*; **ameliorant** 1907 < fr. *améliorant*; **ameliorativ** 1978 < fr. *amélioratif*; **ameliorator** 1909; **ameliorație** 1848 (var. *ameliorațiune*) < fr. *amélioration* DA, CADE, DEX, TDRG² // și lat. neol. *melioratio*, *-onem* SDLR; **hidroameliorare** 1988 ← *hidro-* + *ameliorare* (după fr. *hydroamélioration*); **hidroameliorativ** 1978 ← *hidro-* + *ameliorativ* sau < fr. *hydroamélioratif*; **hidroamelioratoare** s.f. 1978 ← *hidroameliorator*; **hidroameliorator** s.m. 1978 < fr. *hydroaméliorateur*; **hidroameliorații** s.f. pl. 1961; **silvoameliorații** s.f. pl. 1975 ← *silvo-* + *ameliorații*.

AMELIȚA¹ vb. (Mold.; înv.) „a menționa – mentionner” c. 1645, var. *ameleța*.

Ngr. *μελετώ* „a medita; a menționa” (aor. *μελέτησα*) CDER 240, infl. de *melița*² sau de *melița*^o // = *amenința*, din sensul (în v.) „a face un semn (poruncitor)” HEM 1045, TDRG (probabil), DA.

Fam.: **amelitătură** 1717 (var. *amelăjătură*).

AMENAJA vb. „a aranja (un spațiu) în vederea unei anumite utilizări – aménager” 1907.

Fr. *aménager*.

Fam.: **amenajabil** 1966 < fr. *aménageable*; **amenajament** 1850 < fr. *aménagement*; **reamenaja** 1960 ← *re*²- + *amenaja*.

AMENDĂ s.f. „pedeapsă în bani – amendes” 1802.

Fr. *amende*.

Fam.: **amenda** „a pedepsi cu amendă; a îmbunătăți” 1840 < fr. *amender* sau ← *amendă*; **amendabil** „care se poate îmbunătăți” 1907 < fr. *amendable* sau ← *amenda*; **amendament** „îmbunătățire” 1832 (var. *amandament*) < fr. *amendement*; **subamendament** 1875 ← *sub*²- + *amendament* (după fr. *sous-amendament*).

AMENINȚA vb. „a arăta intenția de a face rău cuiva; (în v.) a face un gest poruncitor, a porunci – menacer; (vieilli) ordonner” 1582, var. *amelința*, *amelița*², *amerința*, *melița*², *menința*.

Lat. **amminciare* (< *minacia* „amenințare”) HEM 1046, TDRG, PEW 77, DA, CDDE 56, CADE, CDER 242, DEX, panrom. REW 5584 // Lat. **amminciare* sau **eminciare* SDLR; lat. **adminitare* (= *minitari*) CDDE I 166; pentru sensul „a face un gest poruncitor”, și lat. **amminciare* (< **minicius* < *minari* cu sensul originar „a ridica mâna”) DA.

Fam.: **amenințat** s.n. 1907; **amenințător** 1839 (var. *amerințător*); **amenințătură** 1886, var. *amerințătură*; **amenințeleă** 1682 (var. *melițală*).

AMENITATE s.f. „amabilitate – aménité” 1871.

Fr. *aménité*, lat. neol. *amoenitas*, *-atem*.

AMENOREE s.f. „absență a ciclului menstrual – aménorrhée” 1907.

Fr. *aménorrhée*.

AMENT s.m. „inflorescență în formă de ciorchine – inflorescence sous forme de grappe” 1856 (var. *amentum*).

It. *amento*, lat. neol. *amentum*.

Fam.: **amentacee** s.f. (bot.; mai ales la pl.) 1909 < fr. *amentacée(s)*.

AMERICAN adj., s.m. „(persoană) care face parte din populația de bază a Statelor Unite ale Americii – américain” 1907.

Fr. *américain* sau ← top. *America*.

Fam.: **afro-american** „de origine africană în societatea americană” 1983 < fr. *afro-américain*; **americanism** 1907 < fr. *américanisme* sau ← *american*; **americanist** 1939 < fr. *américaniste*; **americanistică** 1978 < germ. *Amerikanistik*; **americaniza** 1958 < fr. *américaniser*; **americă** „pânză de bumbac de calitate inferioară” 1795 < top. *America*; **americănesc** 1907 ← *american*; **americănește**

1907 ← *american* sau ← *americănesc*; **americuță** (bot.) 1879; **panamerican** adj. 1966 < fr. *panaméricain*; **panamericanism** 1978 < fr. *panaméricanisme*; **panamericanist** adj., s.m., s.f. 1978 ← *pan-*+ *american* sau < fr. *panaméricaniste*; **proamerican** adj. 1978.

AMERICIU s.n. „element chimic radioactiv sintetic, care se prezintă ca un metal alb-argintiu, din familia elementelor transuranice – américiu” 1949, var. *americium*.

Fr. *américium*.

AMERINDIAN adj., s.m., s.f. „(persoană) care aparține unei populații băștinașe din America – amérindien” 1975.

Fr. *amérindien*.

AMERIZA vb. „(despre aeronave) a coborî pe suprafața unei ape – amerrir” 1939.

Fr. *amerrir*, după *ateriza* ° // Cf. fr. *amerrir* DEX; fr. *mer*, după *ateriza* SDLR.

Fam.: **amerizaj** 1961 < fr. *amérissage*; **amerizor** s.n. 1966.

AMESTECA [ar. (*a*)*misticare*; mr. *misticari*] vb. „a uni, a împreuna – mêler” c.1500 (var. *mesteca*²).

Lat. **ammixticare*, TDRG¹, CDDE 1086, DA, CADE, CDER 244, DEX, cf. dalm., v.it., it.dial. REW 5617 // ← *a*¹ (< lat. *ad*) + *mesteca*¹ (< lat. *masticare*) CDED I 162, HEM 1056; ← *a*¹ + *mesteca*² (< lat. **mixticare*) TDRG, SDLR.

Fam.: **amestec** s.n. 1563 (var. *mestec*) (der. regresiv); **amestecat** s.n. 1908, var. *mestecat*; **amestecăciune** 1640 (var. *mestecăciune*); **amestecător** 1694 (var. *mestecător*); **amestecătură** [ar. (*a*)*misticătură*] 1567 –1568 (var. *mestecătură*); **amestecățiș** s.n. „lucruri amestecate” 1688 ← *amestecat* (part.); **amestecuş** „amestec” 1908 ← *amestec*; **dezamestec** s.n. 1961 ← *amestec*; **dezamesteca** 1862, var. *dezamesteca*; **mestecar** s.n. (reg.) „făcăleț” 1895 ← *mesteca*²; **mestecălău** (Trans., Ban.) „făcăleț” 1937 ← *mesteca*²; **mestecău**¹ „făcăleț” 1893, var. *măzdăgău* ← *mesteca*²; **neamestec** 1975 ← *ne-* + *amestec*.

AMETABOLĂ adj. f. „(despre insecte) care se dezvoltă fără metamorfoză – amétabole” 1975.

Fr. *amétabole*.

AMETIST s.n. „piatră prețioasă de culoare violetă – améthyste” 1582 (var. *amatis*, acc. neprecizat).

Slavon. *ametistū*, *amatistū*, ngr. *αμέθυστος*, lat. neol. *amethystus*.

Fam.: **ametistă** s.f. 1908 < fr. *améthyste* sau ← *ametist* (f. analogic).

AMETROP/E s.f. „tulburare a vederii provocată de un viciu de refracție în mediile transparente ale ochiului – amétropie” 1949.

Fr. *amétropie*.

Fam.: **ametrop** adj., s.m., s.f. „(persoană) care suferă de ametropie” 1949 < fr. *amétrope*.

AMEȚI vb. „a (se) zăpăci, a-și pierde capul – étourdir, perdre la tête” 1580, var. *amăfi*, *amofi*.

Et. nes., probabil lat. **ammattire* (< *mattus* „beat”) DA, CADE, DEX, cf. it. dial. *amazziato* „neputincios” REW 5401, 5428 // Lat. *amittere* HEM 1062; lat. **ammatteare* (< *mattea* „băț, par”), cf. it. *amazzare* „a omori”, sp. *mazar*, ptg. *maçar* CDER 245; et. nec., cf. lat. *amittere*, v.gr. *μεθύω* SDLR; et. nec., poate v.sl. *městi* „a turba” TDRG; gr. *μεθύσκω* „a îmbăta” LM.

Fam.: **amețeală** c.1650; **amețit** s.n. 1898; **amețitor** adj. 1857 (var. *amățitor*); **amețitură** (rar) 1908; **dezamețeală** 1870 ← *dezameți*; **dezmeți** 1663–1683, var. *dăzmeți*, *dezameți*, *dizmeți*; **dezmețitor** adj. 1862 ← *dezmeți*.

AMFETAMINĂ s.f. „benzedrină – amphétamine” 1957.

Fr. *amphétamine*.

AMF/BIU adj. „care poate trăi, acționa și pe apă, și pe uscat – amphibie” 1805, var. *amfiviu*.

Lat. neol. *amphibius*, fr. *amphibie*. Var. *amfiviu* < ngr. *αμφίβιος*.

Fam.: **amfibian** adj., s.m. „batacian” 1961 < fr. *amphibien*; **autoamfibi** s.n. „automobil care se poate deplasa atât pe uscat, cât și pe apă” 1962 ← *auto-*² + *amfibi*.

AMFIBOL s.m. „mineral cristalizat sau grup de minerale constituite din silicați hidratați de magneziu, fier, aluminiu, calciu sau sodiu – amfibole” 1909.

Fr. *amphibole*.

AMFIBOLOGIE s.f. (lingv.) „enunț ambiguu – amphibologie” 1757 (var. *amfivologia*).

Lat. neol. *amphibologia*, fr. *amphibologie*. Var. *amfivologia* < ngr. *αμφιβολογία*.

Fam.: **amfibolie** 1909 < fr. *amphibolie*; **amfibologic** adj. 1908 < fr. *amphibologique*.

AMFIBRAH s.m., (înv.) s.n. „unitate ritmică formată dintr-o silabă lungă (accentuată), precedată și urmată de două silabe scurte (neaccentuate) – amfibraque” 1908, var. (înv.) *amfibrahii*.

Fr. *amfibraque*, lat. neol. *amfibrachus*.

Fam.: **amfibrahic** 1978 < fr. *amfibrachique*.

AMFIȚIONIE s.f. „(în Grecia antică) uniune de triburi sau asociație de orașe-state, grupate în jurul unui sanctuar comun – amphictyonie” 1909 (var. *amfictionie*).

Fr. *amphictyonie*.

Fam.: **amfictionic** 1909 < fr. *amphictyonique*; **amfiction** s.m. „membru al unei amfictionii” 1909 (var. *amfiction*) < fr. *amphictyon*.

AMFIDROMIC adj., în sintagma *punct* ~ „nivelul maxim al mareelor – amfidromique” 1957.

Fr. *amfidromique*.

AMFIGONIE s.f. „înmulțire sexuată în care gameții uniți provin de la indivizi deosebiți – amfigonie” 1975.

Fr. *amfigonie*.

AMFIGURIC adj. „obscur, neinteligibil – amfigourique” 1909.

Fr. *amfigourique*.

AMFIMACRU s.n. „unitate ritmică formată din trei silabe, dintre care prima și ultima sunt lungi, iar cea din mijloc scurtă – amhimacre” 1909.

Fr. *amhimacre*.

AMFIMIXIE s.f. „tip de înmulțire în care zigotul se formează după unirea gameților de sex contrar – amhimixie” 1975.

Fr. *amhimixie*.

AMFINEURLAN s.m. (mai ales la pl.) „clasă de moluște marine – amphineure” 1957.

Fr. *amphineure(s)*, cu sufixul *-(i)an*, infl. de *batacian*, *amfibian*.

AMFIOX s.m. „animal marin acraniat, cu corpul transparent – amfioxus” 1909 (var. *amfioxus*).

Fr. *amfioxus*.

AMFIPOD s.n. (mai ales la pl.) „clasă de crustacee – amhipode” 1966.

Fr. *amhipode(s)*.

AMFIPROSTIL s.n. „templu care are un portic pe fațada anterioară și unul pe cea posterioară – amphi-prostyle” 1949.

Fr. *amphi-prostyle*.

AMFITERIU s.m. „mamifer din jurasic – amphithérium” 1975.

Fr. *amphithérium*, engl. *amphitherium*.

AMFITRION s.m. „gazdă – amphitryon” 1908.

Fr. *amphitryon*.

AMFORĂ s.f. „vas de pământ, ars cu o formă specială, folosit în Antichitate – amphore” 1832.

Fr. *amphore*, lat. neol. *amphora*.

AMFOTER adj. „care are proprietatea de a reacționa ca un acid în prezența unei baze și ca o bază în prezența unui acid – amphotère” 1949.

Fr. *amphotère*.

AMFOTONIE s.f. „stare de hiperactivitate a sistemului nervos simpatic și a celui parasimpatic – amphotonie” 1975.

Fr. *amphotonie*.

AMHAR adj., s.m., s.f. „(persoană) care face parte din populația majoritară a Etiopiei – amhare” 1975.

Top. *Amhara* (der. regresiv).

AMLABIL adj. „înțelegător, prietenos – amiable” 1958.

Fr. *amiable*.

AMLANT s.n. „varietate de azbest – amiante” 1909.

Fr. *amiant*.

Fam.: **amiantă** s.f. „amiant” 1949 ← *amiant* (f. analogic).

AMIBĂ s.f. „animal microscopic cu corpul lipsit de membrană – amibe” 1908 (var. *amebă*).

Fr. *amibe*. Var. *amebă* < germ. *Amöbe*.

AMIC s.m. „prieten – ami” 1794.

It. *amico*, lat. neol. *amicus*.

Fam.: **amicabil** „prietenos” 1847 < lat. neol. *amicabilis*; **amical** 1832 < fr. *amical*, lat. neol. *amicalis*; **amică** s.f. 1794 < lat. neol. *amica* sau ← *amic*; **amicie** 1794; **amicie** 1822 < it. *amicizia*, lat. neol. *amicitia*; **inamic** adj., s.m., s.f. 1812, var. *inemic*, *inimic* < lat. *inimicus*, modificat după *amic*; **inamicie** 1870, var. *inimicie* < lat. neol. *inimicitia*, modificat după *amic*, *amicie*; **inemicie** (înv.) „vrăjmășie” 1857 ← *inemic* (= *inamic*); **neamic** s.m. 1812; **neamică** s.f. 1812 ← *neamic*; **nemic**¹ s.m. (înv.) „dușman” 1853 < it. *nemico*.

AMIDĂ s.f. (chim.) „compus organic obținut prin înlocuirea unui atom de hidrogen al amoniacului cu radicalul unui acid – amide” 1939.

Fr. *amide*.

Fam.: **acetamidă** < fr. *acétamide*; **amidază** 1949 < fr. *amidase*; **amidină** „substanță organică pe bază de amidă” 1949 < fr. *amidine*; **amidopirină** 1957 < fr. *amidopyrine*; **amidură** 1949 < fr. *amidure*; **carbodiamidă** s.f. (chim.) „uree” 1962 < fr. *carbodiamide*; **diamide** s.f. pl. 1969 < fr. *diamides*; **poliamidă** 1952 < fr. *polyamide*; **poliamidic** adj. 1975 ← *poliamidă*.

AMIDOL s.n. „substanță folosită ca dezvoltator în fotografie – amidol” 1949.

Fr. *amidol*.

Cf. *amină*.

AMIDON s.n. „substanță hidrocarbonată care se găsește în celulele plantelor – amidon” 1840.

Fr. *amidon*.

Fam.: **amidona** 1939.

Cf. **amîl**.

AMIEZITĂ s.f. „tip de covor asfaltic – amiésite” 1949.

Fr. *amiésite*.

AMIGDALĂ s.f. „fiecare dintre cele două glande de natură limfatică, în formă de migdală, situate de o parte și de alta a omușorului – amygdale” 1843.

Fr. *amygdale*.

Fam.: **amigdalectomie** 1962 < fr. *amygdalectomie*; **amigdaleu**, -e adj., s.f. „din familia migdalului” 1939; **amigdalian** 1978 < fr. *amygdalien*; **amigdalită** (med.) 1908 < fr. *amygdalite*; **amigdaloid** adj., s.m., s.n. „în formă de migdală; (min.) rocă eruptivă conținând formațiuni cu aspect de migdală” 1908 < fr. *amygdaloïde*;

Cf. **migdală**.

AMIL s.n. „radical organic din componența unor alcooli – amyle” 1846.

Fr. *amyle*.

Fam.: **amylaceu** 1908 < fr. *amylacé*; **amilază** 1955 < *amylase*; **amîlic** 1907 ← *amil* sau < fr. *amylique*; **amilodextrină** 1949 < fr. *amylodextrine*; **amilograf** s.n. 1949 < fr. *amylographe*; **amilogramă** 1949 < fr. *amylogramme*; **amiloidoză** 1975 < fr. *amyloïdose*; **amilopectină** 1949 < fr. *amylpectine*; **amiloză** 1949 < fr. *amyllose*.

Cf. **amidon**.

AMIM/IE s.f. „stare patologică constând în incapacitatea de exprimare a stărilor afective prin mimică – amimie” 1975.

Fr. *amimie*.

AM/Ń interj. „Așa să fie! – Amen! Ainsî soît-il!” c.1500, var. (Mold.; rar) *amen*.

Slavon. *aminŭ*, v.sl. *aminŭ* DA, CADE, DEX. Var. *amen* < pol. *amen* // M.gr. *αμήν*, v.sl. *aminŭ* TDRG¹, SDLR, CDER 248; gr. *αμήν* (slavon. *aminŭ*) TDRG; ngr. *αμήν* CDED II, 634.

AM/ŃĂ s.f. „compus organic derivat al amoniacului – amine” 1939.

Fr. *amine*.

Fam.: **acidamină** 1966 < fr. *acidamine*; **amino** s.n. 1975 < fr. *amino*; **aminoacid** s.m. 1949 < fr. *aminoacide*; **aminoacidemie** 1978 < fr. *aminoacidémie*; **aminoacidurie** 1978 < fr. *aminoacidurie*; **aminoalcool** s.m. 1957 < fr. *aminoalcool*; **aminoplast** s.n. 1949 < fr. *aminoplaste*; **aminozaharuri** s.n. pl. 1949 ← *amino* + *zaharuri* (după fr. *amino-sucres*, germ. *Amino-zucker*); **dezaminare** s.f. 1960 ← *dez-* + *amină* (după *dezarticulare*, *dezarmare*, *dezasamblare* etc.); **dezaminază** 1961 < fr. *désaminase*.

Cf. **amidol**.

AMIOTROF/IE s.f. „atrofie a unui grup de mușchi – amiotrophie” 1975.

Fr. *amiotrophie*.

AMIRA s.f. „împărat (în țările orientale) -- empereur” c.1680.

Ngr. *αμipás*.

Fam.: **amiroznă** „împărăreasă, boieroaică” 1901.

AMIRAL s.m. „cel mai înalt grad de ofițer în marina militară – amiral” c.1680, var. (reg.; înv.) *admiral*.

AMNAR

AMOR

Ngr. *αμμιράλης*; fr. *amiral*, it. *ammiraglio*. Var. *admiral* < germ. *Admiral*, rus. *admiral*.

Fam.: **amiralat** „demnitatea de amiral” 1939 < fr. *amiralat* sau ← *amiral*; **amiraleasă** „soție de amiral” 1939; **amiralitate** 1773, var. *admiralitate* ← *amiral* (după fr. *amirauté*); var. *admiralitate* < germ. *Admiralität*; **contraamiral** s.m. 1732 < fr. *contre-amiral*; **viceamiral** s.m. 1829 < fr. *vice-amiral*.

AMNAR [ar. *amnari*, *amnear*, *mân(e)ar*; mr. și *mănar*] s.m., s.n. „unealtă de oțel cu care se scot scânteii din cremene – briquet, pierre à fusil” 1508, var. *amănar*.

Lat. *ignarium* LB, LM, CDED I,11, SDLR. Unele variante (*amănar*, ar. *mânear*, mr. *mănar*), probabil infl. de *mână* // Rom. *a*¹ (< lat. *ad*) + *mănar(e)* (< lat. *manuale*) CDDE 1123 sau (< lat. *manuarius*) PEW 82, DA, CDER 252, cf. it., cat. REW 5332; *a-mână* HEM 1090; probabil lat. *manus* TDRG¹.

Fam.: **amnărel** (dim.) 1909; **amnări** „a se ameți” 1895; **amnăruș** (dim.) 1896.

AMNEZIE s.f. „pierdere totală sau parțială a memoriei – amnésie” 1908.

Fr. *amnésie*.

Fam.: **amnezic** 1975 < fr. *amnésique*.

AMNIOS s.n. „membrana care învelește foetusul – amnios” 1825 (var. *amnion*).

Fr. *amnios*. Var. *amnion* < ngr. *ἀμνιον*.

Fam.: **amniot**, -ă adj., s.f. (zool.) 1962 < fr. *amniote*; **amniotic** 1908 < fr. *amniotique*; **anamniote** s.f. pl. 1975 < fr. *anamniotes*; **hidramnios** s.n. 1964 < fr. *hydramnios*.

AMNISTIE s.f. „act al puterii de stat prin care se înlătură răspunderea penală pentru o infracțiune săvârșită – amnistie” 1782 (var. *amnestie*).

Lat. neol. *amnestia*, *amnistia*, ngr. *αμνηστία*, it. *amnistia*, fr. *amnistie*.

Fam.: **amnistia** c.1812 < fr. *amnistier*; **amnistiabil** 1955 < fr. *amnistiable*.

AMOC s.n. „un fel de boală tropicală; furie – amok” 1955.

Fr. *amok*.

AMOFOS s.n. „îngrășământ chimic constituit din azot și anhidridă fosforică – amophos” 1949.

Fr. *amophos*.

AMONIAC s.n. „gaz incolor cu miros înțepător, compus din azot și hidrogen – ammoniac” 1803.

Fr. *ammoniacque*.

Fam.: **amoniacal** 1850 < fr. *ammoniacal*; **amoniac** s.n. 1909 < fr. *ammoniate*; **amonificare** 1949 ← *amoni(ac)* + *-ificare* (după fr. *ammonisation*); **amoniu** s.n. 1908 < fr. *ammonium* DA, CADE, DEX // ← *amoniac* SDLR; **amoniurie** 1966 < fr. *ammonieurie*; **dezamoniacalizare** s.f. 1960 ← *dez-* + *amoniacal* (după *dezarticulare*, *dezarmare*, *dezasamblare* etc.); **diamoniacal** (chim.) 1958.

AMONIT s.m. „ordin de moluște cefalopode fosile – amonite” 1908.

Fr. *ammonite*.

AMONTE s.n., în loc. adv. *în* ~ „în susul apei – amont” 1949.

It. *a monte*.

AMOR s.n. „dragoste – amour” c.1770, var. *amur*.

Fr. *amour*, it. *amore*, lat. neol. *amor*. Var. *amur* < fr. *amour*.

Fam.: **amoare** s.f. 1846; **amoraș** c.1830; **amoretz** 1786, var. *amurez* ← *amoretză* (der. regresiv); **amoreza** c.1780, var. *amureza* ← *amoretz*; **amoretză** 1825 (var. *amurează*) < fr. *amoureuse*; **amoros** 1794 ← *amor* (după fr. *amoureux* sau it. *amoroso*); **amoroso** adv. (muz.) 1907 < it. *amoroso*; **amor-propriu** „stimă de sine” 1863 < fr. *amour-propre*; **înamora** 1872 ← *amor* (după fr. *s'enamourer*).

AMORF adj. „fără formă fixă – amorphe” 1852.

Fr. *amorphe*.

Fam.: **amorfie** 1931 < fr. *amorphie*.

AMORSĂ s.f. „dispozitiv pentru aprinderea unei încărcături de exploziv – amorce” 1955.

Fr. *amorce*.

Fam.: **amorsa** 1958 < fr. *amorcer*; **dezamorsa** „a scoate amorsa unui proiectil (pentru a-l împiedica să explodeze)” 1975 < fr. *désamorcer*.

AMORTIZA vb. „a împiedica propagarea unui zgomot, a unui șoc – amortir” 1896.

Fr. *amortir*.

Fam.: **amortibil** 1909 < fr. *amortir* (după *amortizabil*) sau ← *amortiza* (cu substit. finalei); **amortisment** 1852 < fr. *amortissement*; **amortizabil** 1908 < fr. *amortissable*; **amortizație** 1830, var. *amortizațiune* ← *amortiza* sau < germ. *Amortisation*, it. *ammortizzazione*; **amortizor** s.n. 1955 < fr. *amortisseur*; **amortizui** (Trans.; înv.) 1812 < germ. *amortisieren*.

AMORȚI [ar. *amurḩâre*; mr. *anmurḩos*] vb. „a-și pierde vigoarea, a slăbi în intensitate – apaiser, amortir” 1582, var. (în v.) *amurḩi*.

Lat. **ammortire* (< *mortuus*) TDRG, PEW 83, CDDE 1178, DA, CADE, SDLR, CDER 254, DEX, panrom. REW 186 // Lat. *emior* LB; ← *muri* CDED I, 169–170.

Fam.: **amorțeală** c.1650; **amorțit** s.n. 1908; **amorțitor** adj. 1908; **amorțitură** [ar.] 1898; **dezmorțeală** 1870 ← *dezmorḩi*; **dezmorḩi** 1825; mr. **murḩonă** „gură-cască” 1935.

AMOVIBIL adj. „care poate fi strămutat, înlocuit – amovible” c.1832.

Fr. *amovible*, it. *amovibile*.

Fam.: **amovibilitate** c.1832 < fr. *amovibilité*, it. *amovibilità*; **inamovibil** 1879 < fr. *inamovible*; **inamovibilitate** 1876 < fr. *inamovibilit *.

AMPATAMENT s.n. „distanța dintre axele osiilor extreme ale unui vehicul – empattement” 1949.

Fr. *empattement*.

AMPELIDACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de plante dicotiledonate – ampelidac e” 1966.

Fr. *amp lidac e(s)*.

Fam.: **ampelidee** „din familia viței-de-vie” 1909 < fr. *amp lid (e)*.

AMPELOGRAFIE s.f. „știință care se ocupă cu studiul genurilor, al speciilor și al soiurilor de viță-de-vie – amp lographie” 1949.

Fr. *amp lographie*.

Fam.: **ampelograf** s.m. 1978 < fr. *amp lographe*; **ampelografă** s.f. 1978 ← *ampelograf*; **ampelografic** 1978 < fr. *amp lographique*.

AMPENAJ s.n. „dispozitiv al unui avion dispus în spatele fuzelajului, care servește la stabilitatea avionului sau la schimbarea direcției – empennage” 1949.

Fr. *empennage*.

AMPER s.m. „unitate de măsură pentru intensitatea curentului electric – amp re” 1897.

Fr. *amp re*.

Fam.: **amperaj** s.n. 1955 < fr. *amp rage*; **ampermetru** s.n. 1931 < fr. *amp r m tre*; **amperormetru** s.n. 1949 < fr. *amp reheurem tre*; **amper-spiră** s.f. 1949; **kiloamper** s.m. 1978 < fr. *kiloamp re*; **kiloampermetru** s.n. 1988 < fr. *kiloamp r m tre*; **microamper** s.n. 1966 < fr. *microamp re*; **microampermetru** s.m. 1962 < fr. *microamp r m tre*; **miliamper** s.n. 1957 < fr. *milliamp re*; **miliampermetru** s.m. 1957 < fr. *milliamp r m tre*.

AMPICIL/ŃĂ s.f. „antibiotic cu spectru larg – ampicilline” 1988.

Engl. *ampicillin*.

AMPLASAMENT s.n. „loc de așezare a unei instalații, a unei construcții etc. – emplacement” 1955.

Fr. *emplacement*.

Fam.: **amplasa** 1955 ← *amplasament* (der. regresiv) sau < fr. *emplacer*; **reamplasa** 1978 ← *re²- + amplasa*.

AMPLEXIUNE s.f. (rar) „îmbrățișare, cuprindere; tratare sumară – amplexion” 1966.

Fr. *amplexio*, lat. neol. *amplexio*, -*onem*.

Fam.: **amplexiv** (bot.) 1966 < fr. *amplectif*; **amplexicaul** adj. (bot.) 1966 < fr. *amplexicaule*; **amplexiflor** adj. (bot.) 1966 < fr. *amplexiflore*.

AMPLOLAT s.m. „funcționar – employé” c.1832, var. *amplolaiat*.

Fr. *employé*.

AMPLU adj. „larg, mare – ample” 1871.

Fr. *ample*, lat. neol. *amplus*.

Fam.: **amplifica** 1840 < fr. *amplifier*, it. *amplificare*, lat. neol. *amplificare*; **amplificant** 1939 ← *amplifica*; **amplificativ** adj. 1909 < fr. *amplificatif*; **amplificator** adj., s.m., s.n. 1908 ← *amplifica* sau < fr. *amplificateur*; **amplificație** 1832, var. *amplificațiune* < fr. *amplification*, lat. neol. *amplificatio*, -*onem*; **amplitudine** 1857 < fr. *amplitude*, it. *amplitudine*, lat. neol. *amplitudo*, -*inem*; **amploare** 1908 < fr. *amplour*; **bioamplificator** s.n. 1988 < fr. *bioamplificateur* sau ← *bio-* + *amplificator* (după fr. *bioamplificateur*); **preamplificator** s.n. 1954 ← *pre¹- + amplificator*; **radioamplificare** s.f. 1954 ← *radio¹ + amplificare*.

AMPOLOZITATE s.f. „emfază – emphase” 1978.

It. *ampollosità*.

AMPRENTĂ s.f. „imagine a unui obiect întipărită prin presare pe o suprafață – empreinte” 1943.

Fr. *empreinte*.

Fam.: **amprentologie** 1966 < fr. *empreintologie*.

AMPRIZĂ s.f. „lățime a fâșiei de teren pe care urmează să se construiască o șosea, o cale ferată, un dig etc. – emprise” 1949.

Fr. *emprise*.

AMPULĂ s.f. „organ de mers al echinodermelor; fiolă – ampoule” 1840.

Fr. *ampoule*.

AMPUTA vb. „a tăia un membru al corpului – amputer” 1840.

Fr. *amputer*, lat. neol. *amputare*.

Fam.: **amputație** 1816, var. (înv.) *amputațiune* < fr. *amputation*, lat. neol. *amputatio*, -*onem*; **reamputa** ← *re¹- + amputa* 1988.

AMULETĂ s.f. „talisman – amulette” 1832.

Fr. *amulette*.

Fam.: **amulet** s.n. (Trans., Buc.) 1892 < germ. *Amulett*, lat. neol. *amuletum*.

AMUZA vb. „a se distra – s’amuser” 1854.

Fr. *amuser*.

Fam.: **amuzament** 1857 < fr. *amusement*; **amuzant** 1852 < fr. *amusant*; **amuzator** adj., s.m., s.f. 1909 ← *amuza* (după fr. *amuseur*).

AMUZE s.f. „pierdere sau tulburare a funcțiilor de înțelegere, elaborare și exprimare muzicală – amusie” 1966.

Fr. *amusie*, lat. neol. *amusia*.

AMVON s.n. „construcție (ca un balcon) într-o biserică, de unde se predică sau se citește evanghelia – ambon” 1643, var. (înv.) *ambon*.

Slavon. *amūvonŭ*. Var. *ambon* < slavon. *amūbonŭ* TDRG, DA // V.sl. *amūvonŭ* CADE, DEX; ngr. *ἀμβων*, v.sl. *amūvonŭ*, *amūbonŭ* SDLR; m.gr. *ἀμβων* sau v.sl. *amūvonŭ* CDER 259; gr. *ἀμβων* HEM. Var. *ambon* < pol. *ambon* HEM 1038.

Fam.: **amvonă** 1908, var. *amvoană* ← *amvon* (f. analogic).

AN¹ [ar., mr.; ir. *ân*] s.m., adv. „perioadă de timp care corespunde unei revoluții a Pământului în jurul Soarelui; acum un an, anul trecut – année, an; l'année dernière” c.1500.

Lat. *annus*, panrom. REW 487.

Fam.: **anișor** 1881; **aniversa** 1908 ← *aniversare* (der. regresiv); **aniversar**, -ă adj., s.f. 1848 < fr. *anniversaire*, lat. neol. *anniuersarius*; **aniversare** s.f. 1851 ← (*zi*) *aniversară*; **anotimp** 1832 ← *an* + *timp*, după germ. *Jahreszeit* TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 260, DEX // Lat. *anni tempus*, *anni tempora* CDED I, 12; **anțărț** [ar. și *andzărțu*; mr. și *anțorț*] (reg.) „acum doi ani” c.1650, var. *anțărț* < lat. *anno tertio*, cf. ret., sd. REW 8679; **anual** 1815 < fr. *annuel*, lat. neol. *annualis*; **anuar** s.n. „publicație anuală” 1836 < fr. *annuaire*; **anuitate** „sumă plătită anual” 1840 < fr. *annuité*; **anuț** (reg.) 1906; **bianual** adj. „de două ori pe an” 1871 ← *bi-* + *anual* (după fr. *bisannuel*); **multianual** adj. 1988 ← *multi-* + *anual*.

Cf. **mulțumi**.

ANA¹ s.f. (reg.) „frânghie cu plute care se agață de marginea superioară a plasei de pescuit – corde” 1916.

Tc. dial. *ana*, E. Suci, CTR, 136.

ANA-² pref. (arată opoziția, mișcarea de jos în sus – indique l'opposition, le mouvement de haut en bas), var. *an³*.

Gr. neol. *áva*.

ANABATIC adj. (med.) „care crește, care se mărește – anabatique” 1966.

Fr. *anabatique*.

ANABOLISM s.n. „fază a metabolismului în care materiile nutritive introduse în organism sunt transformate în substanțe proprii acestuia – anabolisme” 1949.

Fr. *anabolisme*.

ANACARD s.n., s.m. „fructul anacardierului; anacardier – anacarde, anacardier” 1909.

Fr. *anacarde*.

Fam.: **anacardiaceu** adj. (bot.) 1939 < fr. *anacardiace*; **anacardier** s.m. „arbust tropical” 1962 < fr. *anacardier*.

ANACOLUT s.n. „discontinuitate sau ruptură logico-sintactică în interiorul unei propoziții sau al unei fraze – anacolithe” 1871.

Fr. *anacolithe*, lat. neol. *anacoluthon*.

Fam.: **anacolută** s.f. 1909 < fr. *anacolithe*.

ANACONDA s.f. „specie de șarpe din America Centrală și din America de Sud – anaconde” 1975.

Fr. *anaconde*.

ANACREONTIC adj. „în genul poemelor atribuite poetului grec Anacreon – anacréontique” 1691–1697.

Lat. neol. *anacreonticus*, fr. *anacréontique*.

Fam.: **anacreonticesc** 1757 < lat. *anacreonticus* sau ← *anacreontic* (după modelul derivatelor în -esc); **neoanacreontic** 1975 < fr. *néo-anacréontique*; **pseudoanacreontic** 1975.

ANACRONISM s.n. „nepotrivire în raport cu o anumită perioadă de timp – anachronisme” 1812, var. *anahronism*.

Germ. *Anachronismus*, it. *anacronismo*, fr. *anachronisme*. Var. *anahronism* < ngr. *αναχρονισμός*.

Fam.: **anacronic** 1939 < fr. *anachronique*; **anacronistic** 1862 < germ. *anachronistisch* ° // ← *anacronic* (cu substit. sufixului) DEX; ← **anacronismic* (cu substit. sufixului) DA.

ANACRUZĂ s.f. „notă sau grup de note care formează o măsură incompletă la începutul unei compoziții muzicale; prima silabă neaccentuată a unui vers – anacrouse” 1962.

Fr. *anacrouse*.

Fam.: **anacruzic** adj. 1988.

ANACUZIE s.f. „surditate totală – anacousie” 1978.

Fr. *anacousie*.

ANADIPLOZĂ s.f. „figură retorică prin care se începe o frază cu cuvântul sau cuvintele de la sfârșitul frazei precedente – anadiplose” 1909.

Fr. *anadiplose*.

ANADIPSIE s.f. „sete exagerată – anadipsie” 1966.

Fr. *anadipsie*.

ANADOL s.n. (înv.) „Asia Mică, Anatolia; tip de blană confecționată în Anatolia (Asia Mică) – l’Asie Mineure; sorte de fourrure fabriquée en Anatolie” 1683 (top. *Anatol*), var. *nadol*.

Tc. (înv.) *Anadol* [kürkü].

Fam.: **anadolean** „din Anatolia” 1821, var. *nadolean*; **anadolesc** „din Anatolia” 1821, var. *nadolesc*; **nadoleancă** „găină de Anatolia” 1875 ← *nadolean*.

ANAFAZĂ s.f. (biol.) „a treia fază a diviziunii celulare prin mitoză – anaphase” 1978.

Fr. *anaphase*.

ANAFILAXIE s.f. „sensibilitate crescută a organismului mamiferelor la administrarea repetată de substanțe străine – anaphylaxie” 1939.

Fr. *anaphylaxie*.

Fam.: **anafilactic** 1939 < fr. *anaphylactique*.

ANAFOR s.n. (reg.; rar, înv.) „vârtej, vârtoare – vertige” 1939.

Ngr. *αναφορά*, tc. *anafor*.

Fam.: **anaforniță**¹ „vârtoare” 1902.

ANAFORA s.f. (înv.) „raport făcut domnitorului – rapport adressé au prince regnant” 1754.

Ngr. *αναφορά*.

ANAFORĂ¹ s.f. „procedeu stilistic care constă în repetarea aceluiași cuvânt la începutul mai multor fraze sau părți de frază – anaphore” 1909.

Fr. *anaphore*.

Fam.: **anaforic** „care reia o noțiune, o idee exprimată anterior” 1909 < fr. *anaphorique*.

ANAFOREZĂ s.f. „deplasare a particulelor dintr-o soluție coloidală spre anod sub acțiunea unui curent electric – anaphorèse” 1949.

Fr. *anaphorèse*.

ANAFURĂ s.f. „pâine binecuvântată care se împarte creștinilor ortodocși la sfârșitul liturghiei – pain bénit” 1560, var. *anaforă*², *naforă*, *nafură*.

Slavon. (*a*)*nafora*, ngr. *αναφορά*.

Fam.: **anaforniță**² „vas pentru anafură” 1644, var. *naforniță*; **năfurar** „vas pentru anafură” 1910 ← *nafură* (= *anafură*); **năfurică** (bot.) 1929 ← *nafură* (= *anafură*).

ANAGLI/Ă s.f. „lucrare de sculptură în (baso)relief realizat prin cizelură – anaglyphe” 1908, var. *anagliptă*.

Fr. *anaglyphe*.

Fam.: **anagliptic** „imprimat în relief pentru a putea fi urmărit cu degetele de către orbi” 1966 < fr. *anagliptique*.

ANAGNOST s.m. (înv.) „sclav însărcinat cu lectura în Roma antică; cititor la biserică – anagnoste” 1683, var. *anagnostis*.

Slavon. *anagnostū*, lat. neol. *anagnostes*, fr. *anagnoste*. Var. *anagnostis* < ngr. *αναγνώστης*.

ANAGOGIE s.f. „interpretare a Bibliei care se ridică de la sensul literal al textului la cel mistic – anagogie” 1909.

Fr. *anagogie*.

Fam.: **anagogic** 1909 < fr. *anagogique*.

ANAGRAMĂ s.f. „schimbare a ordinii literelor unui cuvânt pentru a obține un alt cuvânt; cuvânt obținut prin această schimbare – anagramme” c.1800.

Ngr. *ανάγραμμα*, fr. *anagramme*, it. *anagramma*.

Fam.: **anagram** 1876 < germ. *Anagramm*; **anagrama** 1961 ← *anagramă* sau < fr. *anagrammer*; **anagramatic** 1975 < fr. *anagrammatique*; **anagramatiza** 1966 < fr. *anagrammatiser*.

ANAHORET s.m. „pustnic – anachorète” 1682 (var. *anahorit*), var. *anacoret*.

Fr. *anachorète*, lat. neol. *anachoreta*. Var. *anahorit* < ngr. *αναχωρητής*.

Fam.: **anahoretă** s.f. 1682; **anahoretic** 1937 < fr. *anachorétique*.

ANALCID s.n. „insecticid puternic, întrebuințat mai ales pentru distrugerea păduchilor, a ploșnițelor, a puricilor și a fânțarilor – insecticide puissant” 1949.

Denumire comercială.

ANALE s.f. pl. „scriere istorică în care sunt înregistrate an cu an evenimentele din viața unui popor – annales” 1717.

Lat. neol. *annales*, fr. *annales*.

Fam.: **analist**¹ „autor de anale” 1787 (var. *analista*) < fr. *annaliste*; var. *analista* < it. *annalista*.

ANALECTE s.f. pl. „culegere de fragmente din opera unuia sau mai multor autori – analectes” 1812.

Fr. *analectes*, lat. neol. *analecta*.

ANALEPSIE s.f. „revenire a forțelor după o boală – analepsie” 1962.

Fr. *analepsie*.

Fam.: **analeptic** adj., s.n. 1957 < fr. *analeptique*; **psihoanaleptic** adj., s.n. 1988 < fr. *psychoanaleptique*, engl. *psychoanaleptic*.

ANALIZĂ s.f. „metodă științifică de cercetare care se bazează pe studiul sistematic al fiecărui element în parte – analyse” 1880.

Fr. *analyse*.

Fam.: **analís** s.n. (înv.) 1830 < ngr. *ανάλυσις*, infl. de fr. *analyse*; **analisi** (înv.) 1795 ← *analysis*; **analisis** s.n. 1801–1804 < ngr. *ανάλυσις*, lat. neol. *analysis*; **analíst**² s.m. 1840 „specialist în analiză” < fr. *analyste*; **analistă** s.f. 1840 ← *analist*; **analític** 1781 < ngr. *αναλυτικός*, lat. neol. *analyticus*, fr. *analytique*; **analítism** s.n. 1966 ← *analitic* (cu substit. sufixului); **analiza** c.1832 (var. *analisa*) ← *analiză* sau < fr. *analyser*; **analizabil** 1909 < fr. *analysable* CADE, DEX // și ← *analiza* SDLR; **analizator**¹ s.m. 1909 ← *analiza*; **analizator**² s.n. 1955 ← *analiza*; **analizi** 1825 ← *analisi*, infl. de fr. *analyser*; **analizor** s.n. 1958 < fr. *analyseur*; **autoanaliza** 1978 ← *auto*¹- + *analiza*; **autoanaliză** 1970 ← *auto*¹- + *analiză*; **electroanaliză** 1950 < germ. *Elektroanalyse*, fr. *électro-analyse*; **inanalizabil** 1978 < fr. *inanalysable*; **microanaliză** 1951 < fr. *microanalyse*; **neanalizabil** 1988 ← *ne-* + *analizabil*; **psihanalíst** s.m. 1957 < fr. *psychanalyste*; **psihanalístă** s.f. 1957 ← *psihanalíst*; **psihanalític** 1957 < fr. *psychanalytique*; **psihanalíză** 1957 < fr. *psychanalyse*; **reanaliza** 1965 ← *re*²- + *analiza*.

ANALOG¹ s.n. „pupitru (folosit în biserică) – pupitre” c.1710 (var. *analoghi*), var. (înv.) *analoghion*.

Slavon. *analogij*, ngr. *αναλόγιον*.

ANALOG² s.n. (înv.) „cotă-parte, impozit – quote-part” 1780, var. *analogon*, *analogos*.

Ngr. *ανάλογον*.

Fam.: **analogar** s.m. (Munt.) „țăran care a încheiat cu boierul o învoială agricolă” 1939; **analoghie** (înv.) „cotă-parte, impozit, taxă” 1818 < ngr. *αναλογία*; **analoghisi** (Mold.; înv.) „a repartiza” 1804 < ngr. *αναλογίζω*, aor. *αναλόγησα*.

ANALOG³ adj. „asemănător – analogue” 1821.

Ngr. *άναλογος*, lat. neol. *analogus*, fr. *analogue*.

Fam.: **analogic** c.1832 < fr. *analogique*, lat. neol. *analogicus*; **analogicește** „analogic” 1876 (var. *analoghicește*) ← *analog* sau ← *analogic*; **analogie** c.1773 (var. *analoghie*) < fr. *analogie*, lat. neol. *analogia*; var. *analoghie* < ngr. *αναλογία*; **analogism** 1966 < fr. *analogisme*.

ANAMNEZĂ s.f. „totalitatea datelor pe care medicul le capătă interogând bolnavul cu privire la apariția și evoluția bolii de care suferă, la antecedentele ei etc. – anamnese” 1962.

Fr. *anamnèse*.

ANAMORFOZĂ s.f. „imagine deformată – anamorphose” 1909.

Fr. *anamorphose*.

Fam.: **anamorfozat** adj. 1957 < fr. *anamorphosé*; **dezanamorfoză** 1988 < fr. *désanamorphose*.

ANANAS s.m. „plantă exotică cu fructe gustoase – ananas” 1796.

Fr. *ananas*.

ANANDRU adj. (bot.) „cu flori fără părți masculine – anandre” 1908.

Fr. *anandre*.

ANANGHIE s.f. (reg.; fam.) „nenorocire – misere” 1805.

Ngr. *ανάγκη*.

ANAPEST s.m. „picior metric format din două silabe scurte (neaccentuate) urmate de una lungă (accentuată) – anapeste” 1691–1697.

Ngr. *ανάπαιστος*, lat. neol. *anapestus*, fr. *anapeste*.

Fam.: **anapestesc** 1691–1697; **anapestic** 1908 < fr. *anapestique*, lat. neol. *anapesticus*; **anapesticesc** 1757 < lat. *anapaesticus*, ngr. *αναπαιστικός* (după modelul derivatelor în *-esc*).

ANAPODA adv., adj. „pe dos; altfel decât trebuie – à l'envers” c.1820, var. (Mold.) *anapăda*.
Ngr. *ανάποδα*.

ANAPTIXĂ s.f. „apariție accidentală a unei vocale între două consoane – anaptyxe” 1966.
Fr. *anaptyxe*.

ANARGHIR/E s.f. (jur.; înv.) „acțiunea prin care cineva se recunoaște debitor al unei sume care nu a fost primită sau care a fost primită parțial – l'action par laquelle on se reconnaît débiteur d'une somme qu'on n'a pas reçue, ou qu'on n'a reçue qu'en partie” 1776.
Ngr. *αναργυρία*.

ANARH/E s.f. „stare de dezorganizare, de haos într-o țară, într-o instituție – anarchie” 1776, var. *anarchie*.

Ngr. *αναρχία*, it. *anarchia*, germ. *Anarchie*, fr. *anarchie*, rus. *anarhija*.

Fam.: **anarh** adj. (rar) „fără început” 1722 < ngr. *ἀναρχος*; **anarhic** 1832 < fr. *anarchique*, it. *anarchico*; **anarhism** 1848 < fr. *anarchisme*, germ. *Anarchismus*, rus. *anarhism*; **anarhist** 1832 < fr. *anarchiste*, germ. *Anarchist*, rus. *anarhist*; **anarhosindicalism** 1955 < fr. *anarcho-syndicalisme*, rus. *anarhosindikalizm*; **anarhosindicalist** 1955 < rus. *anarhosindikalist*; **semianarhist** adj. 1966 ← *semi-* + *anarhist*.

ANARTR/E s.f. „incapacitate patologică de a articula cuvintele – anarthrie” 1975.
Fr. *anarthrie*.

ANART s.m., adj. „(persoană) care făcea parte dintr-o populație celtică din Antichitate, care a trăit și pe teritoriul Daciei – Anarte” 1975.
Lat. neol. *Anartus*.

ANASARCĂ s.f. (med.) „infiltrație generalizată de lichid seros în țesutul conjunctiv – anasarque” c.1800.

Fr. *anasarque*, germ. *Anasarka*.

Fam.: **anasarhie** „anasarcă” 1966 < germ. *Anasarkie*.

ANASÂNA interj. (Munt.; înv.), în expr. *a lua cu ~, a duce cu ~* „a lua/a duce cu forța – emmener de force” 1814 (var. *anasini*), var. *anasâni*.

Tc. *anasim [siktim]* ȘIO I, 131–132.

ANASON s.m. „plantă erbacee aromatică din familia umbeliferelor – anis vert” c.1650, var. (Mold.) *anison*.

Tc. *anason, amsun*. Var. *anison* < ngr. *άνισον*.

Fam.: **anisonă** (Mold.) 1939 ← *anison* (= *anason*).

Cf. **anis**.

ANASTALTIC adj., s.n. „(medicament) cu acțiune astringentă puternică – anastaltique” 1966.
Fr. *anastaltique*.

ANASTASIMATAR s.n. „carte cu cântări despre învierea lui Hristos – livre de cantiques sur la résurrection de Jésus-Christ” 1767, var. *anastasimar*.

Ngr. *αναστασιματάριον* Găldi, 146 sau ngr. *αναστάσιμος*, infl. de *agheasmatar* TDRG, DA, CADE, CDER 269 // Ngr. *αναστάσιμος* CDED II 634, SDLR.

ANASTATIC adj. „care reproduce o tipăritură prin imprimare sau gravare – anastatique” 1955.
Fr. *anastatique*.

ANASTOMOZĂ s.f. „comunicație naturală sau artificială (chirurgicală) între două vase sangvine, între două organe cavitare etc. – anastomose” 1909.

Fr. *anastomose*.

Fam.: **anastomotiv** 1939 < fr. *anastomotique*; **anastomoza** 1939 < fr. *anastomoser*; **enteroanastomoză** 1966 < fr. *entéro-anastomose*.

ANASTROFĂ s.f. „procedeu stilistic care constă în inversarea ordinii obișnuite a cuvintelor într-o propoziție, cu scopul de a atrage atenția asupra unui element – anastrophe” 1909.

Fr. *anastrophe*, germ. *Anastrophe*.

ANATEFTER s.n. (înv.) „registru – registre matricule” 1728.

Tc. (înv.) *anatefter*.

ANATEMĂ s.f. „excludere, ostracizare a cuiva de către biserică – anathème” 1564 (var. *anatima*), var. *anaf(t)emă*, *anatemă*, (Olt.) *natemă*, *natimă*.

Ngr. *ανάθεμα*, *ανάθημα*, slavon. *anafema*, *ana(f)tema*, *anathema*. Var. *natemă* < bg. dial. *natema*.

Fam.: **anatema** 1848; **anatematisi** 1682 (var. *anatematizi*) < ngr. *αναθηματίζω*, aor. *αναθημάτισα*, **anatematiza** 1907 < fr. *anathématiser*, germ. *anathematisieren*; **anatemisi** 1679, var. *anatimisi*; **anatemiza** 1908 ← *anatemă* CDER 270, DEX sau < it. *anathemizzare*, lat. neol. *anathemizare* ° // Ngr. *αναθηματίζω* TDRG²; după fr. *anathématiser* CADE.

ANATOCISM s.n. (rar) „operație financiară prin care dobânda obținută la o sumă dată cu împrumut este transformată în capital – anatocisme” 1871.

Fr. *anatocisme*, lat. neol. *anatocismus*.

ANATOMIE s.f. „știință care studiază structura ființelor (animale sau vegetale) și a raporturilor dintre diferite organe constitutive – anatomie” c.1790.

It. *anatomia*, lat. neol. *anatomia*, fr. *anatomie*.

Fam.: **anatomic**¹ s.m. (înv.) „medic” 1705 < ngr. *ανατομικός*, lat. neol. *anatomicus*; **anatomic**² adj. 1829 < ngr. *ανατομικός*, lat. neol. *anatomicus*, fr. *anatomique*; **anatomiceste** 1909 ← *anatomic*²; **anatomist** s.m. c.1832 < fr. *anatomiste* DA, CADE, DEX // ← *anatomic* SDLR.

ANCABLURĂ s.f. „unitate de măsură pentru lungime egală cu a zecea parte dintr-o milă marină – encablure” 1949.

Fr. *encablure*.

ANCADRAMENT s.n. „chenar decorativ în relief care înconjoară o ușă, o fereastră etc. – encadrement” 1949.

Fr. *encadrement*.

ANCASTRAMENT s.n. „locaș în zidăria unui chei pentru fixarea unei pasarele, a unei schele etc. – encastrement” 1949.

Fr. *encastrement*.

ANCĂR s.n. „șervet pe care îl țin în mână sau sub braț chelnerii – serviette que portent les garçons de restaurant” 1931.

Germ. dial. *Hangerle*.

ANCEPS s.n. „semn care marchează cantitatea unei silabe – signe qui marque la quantité d'une syllabe” 1966.

Lat. neol. *anceps*.

ANCESTRAL adj. „strămoșesc – ancestral” 1909.

Fr. *ancestral*.

ANCHETĂ s.f. „cercetare ordonată sau efectuată de o autoritate publică pentru a clarifica împrejurările în care s-a produs un fapt; cercetare științifică (făcută pe teren) – enquête” 1832.

Fr. *enquête*.

Fam.: **ancheta** 1908 < fr. *enquêter* sau ← *anchetă*; **anchetatoare** s.f. 1955 ← *ancheta* sau ← *anchetator*; **anchetator** s.m. 1955 ← *ancheta*; **contraanchetă** (jur.) 1940 < fr. *contre-enquête*; **microanchetă** 1988 ← *micro*¹- + *anchetă*.

ANCHILOSTOM s.m. „vierme intestinal care perforează vasele de sânge din intestin – ankylostome” 1949.

Fr. *ankylostome*.

Fam.: **anchilostomiază** 1949 < fr. *anchilostomiase*.

ANCHILOZĂ s.f. „suprimare parțială sau totală a mișcărilor într-o articulație – ankylose” 1852.

Fr. *ankylose*.

Fam.: **anchiloza** 1908 < fr. *ankyloser* TDRG, DA, CADE, DEX // ← *anchiloză* SDLR.

ANCHIR s.n. (Buc.) „cameră pentru călători sau pentru musafiri – chambre d’hôtes” 1931.

Ucr. *alkyr, vankir*.

Fam.: **anchiraș** (dim.) 1909 ← *anchir* CADE // Germ. *Einkehrhaus* SDLR.

ANCHIRĂ s.f. (înv.) „ancoră – ancre” 1563–1583, var. *anchiră, anghiră*.

Slavon. *an(ü)kira, anīgira*, ngr. *ἀγκυρα*.

Cf. **ancoră**.

ANCIE s.f. „lamă elastică așezată în unele instrumente muzicale de suflat – lamelle élastique pour les instruments musicaux” 1931.

It. *ancia*.

ANCILAR adj. „de slugă, subordonat, umil – ancillaire” 1961.

Fr. *ancillaire*.

ANCLANȘA vb. „a angrena un mecanism în vederea declanșării – enclencher” 1957.

Fr. *enclencher*.

ANCLUZ s.m. (Buc.) „în credințele populare, ban fermecat care poate atrage alți bani sau care se întoarce la cel care l-a cheltuit – argent ensorcelé, qui peut attirer d’autre argent” 1909.

Et. nec.

ANCOLA vb. (rar) „a încliea – encoller” 1957.

Fr. *encoller*.

Fam.: **dezancola** 1978 < fr. *désencoller*.

ANCOMBRAMENT s.n. „spațiu necesar pentru montarea, așezarea unui utilaj, a unui obiect etc. – encombrement” 1949.

Fr. *encombrement*.

ANCORĂ s.f. „piesă grea de metal cu brațele ca niște gheare, care se coboară de pe o navă în fundul apei, unde se agată pentru a ține nava în loc – ancre” c.1700 (var. *anhoră*).

Lat. neol. *anc(h)ora*.

Fam.: **ancora** 1829 ← *ancoră* sau < it. *ancorare* °// ← *ancoră*, după fr. *ancrer* DA, CADE; ← *ancoră* TDRG, CDER 274, DEX; it. *ancorare*, fr. *ancrer* SDLR; **ancoraj** 1909 ← *ancoră* sau < it. *ancoraggio*, fr. *ancrage*; **ancorat** s.n. 1909; **ancorator** s.n. 1909 ← *ancora*; **ancorot** s.n. „ancoră mică” 1909 < it. *ancorotto*; **dezancora** 1978 ← *ancora* sau ← *ancoră*
Cf. **anchiră**.

ANCOȘĂ s.f. „decupare făcută pe marginea peliculei fotografice pentru a declanșa anumite operații în procesul de dezvoltare – encoche” 1949.

Fr. *encoche*.

ANCRASA vb. „a (se) acoperi de impurități (zgură, ulei, rugină etc.) care împiedică buna funcționare a unui dispozitiv – encrasser” 1958.

Fr. *encrasser*.

ANDABAT s.m. „gladiator a cărui cască nu avea deschizături pentru ochi, fiind astfel obligat să lupte orbește – andabate” 1962.

Fr. *andabate*, lat. neol. *andabata*.

ANDALUZ s.m., s.f., adj. „(locuitor) din Andaluzia – andalou” 1909.

Fr. *andalou*, -*se*.

ANDALUZIT s.n. (min.) „silicat natural de aluminiu cristalizat – andalousite” 1949.

Fr. *andalousite*.

Fam.: **andaluzită** 1909 < fr. *andalousite* sau ← *andaluzit* (f. analogic).

ANDANTE adv. (muz.) „în ritm lent – andante” 1840.

It. *andante*.

Fam.: **andantino** (muz.) 1901 < it. *andantino*.

ANDĂLI vb. (Trans.) „a pleca; a începe; a pierde vremea – s'en aller” c.1650 (var. *îndăli*).

Magh. *indul*.

Fam.: **îndăliu** 1908, var. *undului*.

ANDEZIN s.n. „mineral alcătuit din silicat de sodiu și de calciu – andésine” 1949.

Fr. *andésine*.

ANDEZIT s.n. „rocă vulcanică folosită în construcții – andésite” 1931.

Fr. *andésite*.

Fam.: **andezită** 1931 < fr. *andésite* sau ← *andezit* (f. analogic); **andezitic** adj. 1975 < fr. *andésitique*.

ANDIN adj. „care aparține munților Anzi – andin” 1975.

Fr. *andin*.

ANDIVĂ s.f. „plantă erbacee cu frunze albe, cărnoase, comestibile – endive” c.1760 (var. *andidie*), var. *amdıdie*, *andıvie*, *endıvie*.

Fr. *endive*. Var. *andıvie* < ngr. *avtıβı(ou)*, *avtıβıa*. Var. *andıdie* < ngr. *avtıδı(ou)*. Var. *endıvie* < germ. *Endıvie*, ngr. *evtıβıa*.

ANDOSA vb. „a indica, pe versoul unui cec, numele persoanei împuternicite să încaseze contravaloarea cecului – endosser” 1909.

Fr. *endosser*.

Fam.: **andosant** s.m. 1955 < fr. *endossant*.

ANDREA¹ [ar. (*a*)ndreauă, undreauă; mr. *andreauă, ăndreauă*] s.f. „ac lung și gros, folosit la împletit; ac de cusut – aiguille à tricoter ou à coudre” 1688 (var. *undrea*), var. (reg.) *andreauă, indrea, indreauă, îndrea², undreauă*.

Et. nes. „probabil lat. **endrella* (< gr. *ἐνδρῶν*) „tijă, cui de lemn” G. Giuglea, RF, 2, 1928, 64 // El. de substrat (cf. i.e. **ardh-* „bară, tijă” G. Reichenkron, *Das Dakische*, 85, CL, 13, 1968, 350; i.e. **andher* „vârf ascuțit, nua” C. Poghir, LR, 16, 1967, 419; Russu, ER, 409); v.germ. *nādala* (germ. *Nadel*) HEM 1177–1178; tc. *ibre* CDED II 588; antrop. *Andrei* SDLR, CDER 9060; lat. *intrare* LM; et. nec. TDRG, DEX.

Fam.: **îndrela** „a coase cu andreaua” 1942 ← *îndrea²* (= *andrea¹*); **undrelar** s.n. (reg.) „cutie pentru instrumentele de cusut” 1896 ← *undrea* (= *andrea¹*); **undrelește** adv. (Olt.), în expr. *a coase ~* „a coase grosolan” 1931 ← *undrele*, pl. lui *undrea* (= *andrea¹*); **undreli** (Olt.) „a coase cu andreaua” 1931 ← *undrea* (= *andrea¹*).

ANDRO- el. de comp. „bărbat; masculin – homme; masculin”.

Gr. neol. *ἀνδρo-*; *ἀνρῆρ*, *ἀνδρῶς*.

ANDROC s.n. (Trans., Munt.) „fustă țărănească din postav de casă – jupe en laine que portent les paysannes pendant l’hiver” 1881, var. *handroc, ondroc*.

Săs. *ondər-rock, angderrock* „jupon”.

Fam.: **androacă** 1908, var. *ondroacă* ← *androc* (f. analogic, după *fustă, fotă* etc.).

ANDRÓCEU s.n. (bot.) „totalitatea staminelor unei flori – androcée” 1898.

Fr. *androcée*.

ANDROFOBIE s.f. „aversiune patologică față de bărbați – androphobie” 1961.

Fr. *androphobie*.

ANDROGEN adj. „care se referă la caracterele sexuale masculine – androgène” 1975.

Fr. *androgène*.

ANDROGYN adj. s.m. (bot.) „floare care are atât androceu, cât și gineceu; (zool.) hermafrodit – androgyne” 1852.

Fr. *androgyne*.

Fam.: **androginie** 1975 < fr. *androgynie*.

ANDROID s.m. „robot cu aspect uman – androide” 1978.

Fr. *androïde*.

ANDROLOGIE s.f. „ramură a medicinei care studiază fiziologia și patologia organelor sexuale masculine – andrologie” 1975.

Fr. *andrologie*.

ANDROMEDIDĂ s.f. „ploaie periodică de meteoriți, care se produce pe la mijlocul lunii noiembrie din direcția constelației Andromeda – andromédides” 1949 (pl. *andromédide*).

Sg. refăcut din pl. *andromédide* < fr. *andromédides*.

ANDROPAUZĂ s.f. „perioadă de involuție a funcției testiculare, însoțită de tulburări neurovegetative – andropause” 1978.

Fr. *andropause*.

ANDROSTERON s.m. „hormon sexual masculin prezent în urină – androstérone” 1975.

Fr. *androstérone*.

Fam.: **androsteronă** s.f. „androsteron” 1949 < fr. *androstérone*.

ANDRUC s.n. „tipar de probă – patron d’essai” 1988.
Germ. *Andruck*.

ANECDOTĂ s.f. „istorioară cu poantă hazlie – anecdote” 1818, var. *anecdotă*.
Fr. *anecdote*. Var. *anecdotă* < ngr. *ἀνέκδοτο(ν)*.

Fam.: **anecdotic** c.1832 < fr. *anecdotique* TDRG, DA, CADE, DEX // ← *anecdotă* SDLR;
anecdoticist s.m. 1978; **anecdoticistă** s.f. 1978 ← *anecdoticist*.

ANECOID adj. „(despre încăperi, spații etc.) lipsit de ecou – anéchoïde” 1975.
Fr. *anéchoïde*.

ANELAT adj. (zool.) „inelat – annelé” 1939.
Fr. *annelé*.

ANELID s.n. (mai ales la pl.) „încrângătură de viermi cu corpul cilindric – annélide” 1856.
Fr. *annélide(s)* DA, CADE, DEX // ← *anelat* SDLR.
Fam.: **anelidă** s.f. 1908 < fr. *annélide* sau sg. f. refăcut din pl. *anelide*.

ANEMIE s.f. „boală determinată de scăderea numărului de globule roșii din sânge și a hemoglobinei – anémie” 1854.
Fr. *anémie*.

Fam.: **anemiă** 1908 < fr. *anémier* sau ← *anemie*; **anemic** 1857 < fr. *anémique*.

ANEMO- el. de comp. „vânt – vent”.
Gr. neol. *ἄνεμος*.

ANEMOCÔR, -Ă s.f., adj. „(plantă) care are fructe sau semințe adaptate pentru a fi răspândite de vânt – anémochore” 1957.
Fr. *anémochore*.

ANEMOCORD s.n. „armoniu cu corzi – anémocorde” 1966.
Fr. *anémocorde*.

ANEMOFIL adj. „(despre plante) ale căror flori se polenizează prin intermediul vântului – anémophile” 1962.
Fr. *anémophile*.

Fam.: **anemofilie** 1961 < fr. *anémophilie*.

ANEMOGRAFIE s.f. „disciplină care se ocupă cu studierea vânturilor – anémographie” c.1790 (var. *animografie*).

It. *anemografia*, fr. *anémographie*.

Fam.: **anemograf** s.n. 1908 < *anémographe*.

ANEMOGRAMĂ s.f. „diagramă de înregistrare a unui anemograf – anémogramme” 1961.
Fr. *anémogramme*.

ANEMOMETRU s.n. „instrument pentru măsurarea vitezei gazelor în conducte, a aerului în atmosferă, a unui avion în aer – anémomètre” 1857.

Fr. *anémomètre*.

Fam.: **anemometric** 1975 < fr. *anémométrique*; **anemometrie** 1909 < fr. *anémométrie*;
termoanemometru s.n. 1966 < fr. *thermo-anémomètre*.

ANEMONĂ s.f. „plantă erbacee otrăvitoare, cu frunze păroase și cu flori mari, de culoare albastru-violet – anémone” 1879.

Fr. *anémone*, lat. neol. *anemona*.

ANEMOSCOPE s.n. „instrument care indică direcția vântului – anémoscope” c.1790 (var. *animoscop*).

It. *anemoscopeo*, fr. *anémoscope*.

ANEMOSTAT s.n. „aparat folosit pentru difuzarea aerului cald dintr-o instalație de încălzire centrală în încăperi – anémostat” 1949.

Fr. *anémostat*.

ANEMOTROP s.n. „motor eolian – anémotrope” 1961.

Fr. *anémotrope*.

ANERGIE s.f. „lipsă de reacție a organismului la antigeni – anérgie” 1975.

Fr. *anérgie*.

ANERISI vb. (Mold.; înv.) „a anula, a desființa – annuler” 1732, var. *anirisi*.

Ngr. *αναίρω* (aor. *αυάιρσα*).

ANEROID adj., în sintagma *barometru* ~ „barometru metalic de măsurare a presiunii atmosferice – anéroïde” 1892.

Fr. *anéroïde*.

ANESTEZIE s.f. „suprimare temporară a sensibilității corpului cu ajutorul unor substanțe – anesthésie” 1857 (var. *anestésie*).

Fr. *anesthésie*.

Fam.: **anestezia** 1908 < fr. *anesthésier* sau ← *anestezie*; **anesteziant** adj., s.n. 1975 < fr. *anesthésiant*; **anestezic** adj., s.n. 1857 (var. *anestésic*) < fr. *anesthésique*; **anestezimetru** s.n. 1988 < fr. *anesthésimètre*; **anesteziolog** s.m. 1996 ← *anesteziologie* (der. regresiv); **anesteziologă** s.f. 1996 ← *anesteziologie*; **anesteziologic** 1998 ← *anesteziologie*; **anesteziologie** 1978 < fr. *anesthésiologie*, engl. *anesthesiology*; **anestezist** s.m. 1975 < fr. *anesthésiste*; **anestezistă** s.f. 1975 ← *anestezist*; **electroanestezie** 1988 < fr. *électro-anesthésie*, engl. *electroanesthesia*; **hemianestezie** 1964 < fr. *hémianesthésie*; **preanestezie** „pregătire a bolnavului înaintea anesteziei propriu-zise” 1978 < fr. *préanesthésie*; **rahianestezic** adj., s.n. 1966 ← *rahianestezie*; **rahianestezie** 1957 < fr. *rachianesthésie*.

ANEUPLOID adj. „care are un număr de cromozomi diferit față de cel normal – aneuploïde” 1988.

Fr. *aneuploïde*, engl. *aneuploid*.

Fam.: **aneuploidie** 1988 < engl. *aneuploidy*.

ANEURIE s.f. „slăbire a funcțiilor nervoase – aneurie” 1966.

Engl. *aneuria*, germ. *Aneurie*.

Fam.: **aneurină** 1962 < fr. *aneurine*; **aneuroză** „aneurie” 1966 < engl. *aneurosis*.

ANEVATO s.n. sg. (în v.) „broderie în relief – plumetis” 1893.

Ngr. *αυαίβατό(ν)*.

ANEVRISM s.n. „dilatare patologică a pereților unei artere – anévrisme” 1836.

Fr. *anévrisme*.

Fam.: **anevrismal** 1966 < fr. *anévrismal*; **anevrismatic** 1939 < fr. *anévrismatique*.

ANEXĂ s.f. „ceea ce este alăturat sau alipit, ca element secundar sau dependent, pe lângă altceva mai important – annexe” 1831.

Fr. *annexe*.

Fam.: **anex**¹ adj. „alăturat” 1909 < fr. *annexe*, lat. neol. *annexus*; **anex**² s.n. (Trans.; inv.) „act adițional” 1908 < lat. neol. *annexum*; **anexa** 1832 < fr. *annexer*; **anexionism** 1939 ← *anexiune* și/sau < fr. *annexionnisme*; **anexionist** 1949 ← *anexiune* și/sau < fr. *annexionniste*; **anexiune** 1852 < fr. *anexion*; **dezanexa** 1978 < fr. *désannexer*.

ANEXITĂ s.f. „inflamație a ovarelor și a trompei uterine – anexite” 1955.

Fr. *annexite*.

Fam.: **metroanexită** 1965 ← *metro*¹- + *anexită*.

ANFILADĂ s.f. „șir de clădiri, de porticuri sau de colonade care se succedă în linie dreaptă – enfilade” 1955.

Fr. *enfilade*.

ANFRACUOZITATE s.f. „linie sucită, întortocheată, cufundătură neregulată – anfractuosité” 1909.

Fr. *anfractuosité*.

ANGAJA vb. „a lua pe cineva sau a intra în slujbă – (s') engager” 1801.

Fr. (*s'*)*engager*.

Fam.: **angajament** 1854, var. *angajamânt* < fr. *engagement*; **angajant** 1996 ← *angaja* sau < fr. *engageant*; **angajat**¹ adj., s.m., s.f. 1955; **angajat**² s.n. 1909; **angajatoare** 1909 ← *angajator*; **angajator** s.m. 1909; **dezagaja** 1975 < fr. *désengager*; **reangaja** 1906 ← *re*²- + *angaja* sau < fr. *réengager*.

ANGARA s.f. „dare, corvoadă, necaz; jivină, monstru – corvée, malheur; monstre” 1608, var. (reg.; inv.) *angarea*, *angarie*, (Mold.) *angarie*, (*h*)*angărea*, *angărie*², *angherie*, *hangara*.

Tc. *angara* Vl. Drimba, SCL, 43, 1992, 651. Var. *angarea*, (*h*)*angărea* < tc. *angare*. Var. *angarie*, *angherie* < ngr. *αγγαρεία*.

ANGĂRIE¹ s.f. (Mold.) „mulțime de păsări de curte – volaille” 1907.

Et. nes., probabil ← *angara* DA.

ANGĂȘ s.n. (Dobr.; inv.) „loitră – sorte de ridelle” 1887.

Tc. *angiș* ȘIO II/1, 395, DA, CDER 287, Suci, CRT, 20–21 (cu var. *ankiș*, *ankiș*) sau tă. *anyiș* Vl. Drimba, LR, 12, 1963, 46.

Fam.: **angâșlă** „loitră” 1886, et. nes., probabil tc. *angișli*, *ankișli*, **angișli* „cu loitră, cu corlată”, Suci, CRT, 21, sau tc. *angișla* „cu carul”, Vl. Drimba, LR 12, 1963, 46.

ANGEITĂ s.f. „inflamație a vaselor sangvine – angéite” 1975.

Fr. *angéite*.

ANGELUS s.n. „rugăciune catolică în cinstea Bunei Vestiri – angélus” 1966.

Lat. neol. *angelus*.

Dublet etim.: **înger**.

ANGHEL s.m. (inv.) „înger – ange” 1594, var. *angel*.

Slavon. *angelŭ*, ngr. *ἄγγελος*. Var. *angel* < it. *angelo*, lat. neol. *angelus*.

Fam.: **angelic** 1847 < fr. *angélique*, it. *angelico*, lat. neol. *angelicus*; **anghelică** (bot.) 1495, var. *angelică* < ngr. *αγγελική*; var. *angelică* < fr. *angélique*, lat. neol. *angelica*; **angelolatrie** 1966 < fr. *angélolatrie*; **angelolatru** adj., s.m., s.f. 1966 < fr. *angélolâtre*; **angelologie** 1966 < fr. *angélogologie*; **anghelă** s.f. 1908; **anghelicesc** (inv.) 1829; **anghelină** (bot.) 1749, var. (Trans.) *angelină* ← *anghelică* (cu substit. finalei) sau ← antrop. *Anghelina*.

Dublet etim.: **înger**.

ANGHEMAHT s.n. „mâncare cu carne (de pui sau miel) gătită în sos alb de lămâie – plat à la viande (de poulet ou d’agneau) à la sauce de citron” 1909, var. *anghemaht*.
Germ. *Eingemachte*.

ANGHLĂ s.f. „pește migrator cu corpul în formă de șarpe – anguille” 1939.
Fr. *anguille*, it. *anguilla*, lat. neol. *anguilla*.

ANGHILEST s.n. „octoih – livre des huit modes (de la musique religieuse orientale)” 1588 (var. *anghirete*), var. *angheles*, *angherest*, *anghilst*, *anghiriate*.

Slavon. *angelskŭ* „al îngerilor” ° // Et. nec., poate refăcut din pl. **anghelești* < rus. *angelskia* HEM 1203, DA, SDLR; < ngr. *ἄγγελος*, v.sl. *angeli jest* CDER 283. Var. *anghirete* ← pl. *anghirești*.

ANGHINARE s.f. „plantă erbacee medicinală – artichaut” 1719, var. *anghenară*, *anghenare*, *anghinară*.

Ngr. *αγκινάρα*.

Fam.: **anghinar** s.m. „anghinare” 1906, var. *anghenar* < tc. *enginar*, bg. *anginar*.

ANGINĂ s.f. „inflamație a faringelui și a amigdalelor, care împiedică înghițirea și respirația – angine” 1816 (var. *anghină*¹).

Fr. *engine*, lat. neol. *angina*. Var. *anghină*¹ < germ. *Angina*.

Fam.: **anginos** 1939 < fr. *angineux*.

ANGIO- el. de comp. „vas sanguin sau limfatic – angio-”.

Gr. neol. *ἀγγεῖον*, fr. *angio-*.

ANGIOGENIE s.f. „formarea și dezvoltarea vaselor sangvine – angiogénie” 1966.

Fr. *angiogénie*.

ANGIOGRAFIE s.f. „studiu radioscopic sau radiografie al vaselor sangvine după introducerea unor substanțe radioopace – angiographie” 1939.

Fr. *angiographie*.

Fam.: **angiografic** 1978 < fr. *angiographique*.

ANGIOLOGIE s.f. „parte a anatomiei care se ocupă cu studiul vaselor sangvine și limfatice – angiologie” 1843.

Fr. *angiologie*.

Fam.: **angiologic** 1978 < fr. *angiologique*.

ANGIOM s.n. „tumoare benignă a vaselor sangvine sau limfatice – angiome” 1962.

Fr. *angiome*.

Fam.: **limfangiom** s.n. 1978 < fr. *lymphangiome*; **limfangioplastie** 1978 < fr. *lymphangioplastie*.

ANGIOPATIE s.f. „denumire dată oricărei boli a vaselor sangvine – angiopathie” 1975.

Fr. *angiopathie*.

ANGIOSPERM, -Ă adj., s.f. „(despre plante) cu semințele închise în fructe – angiosperme” 1861.

Fr. *angiosperme*.

ANGIOTOMIE s.f. „disecția vaselor sangvine – angiotomie” 1939.

Fr. *angiotomie*.

ANGLAISE [pronunțat *anglez*] s.f. „dans popular de origine engleză – anglaise” 1975.

Fr. *anglaise*.

ANGLICAN adj., s.m., s.f. „referitor la religia de stat a Angliei; adept al religiei de stat a Angliei – anglicain” 1722.

Lat. neol. *anglicanus*, fr. *anglicain*.

Fam.: **anglicanism** 1908 < fr. *anglicanisme*.

ANGLICISM s.n. „cuvânt de origine engleză, împrumutat într-o altă limbă – anglicisme” 1832.

Fr. *anglicisme*.

Fam.: **anglicist** s.m. (rar) 1978 < fr. *angliciste*; **anglicistă** s.f. 1978 ← *anglicist*; **angliciza** 1966 < fr. *angliciser*; **anglist** 1996 < fr. *angliste*; **anglistică** 1978 < engl. *Anglistics*, germ. *Anglistik*.

ANGLI s.m. pl. „populație germanică din secolul al V-lea care a cucerit estul insulelor britanice – Angles” 1975.

Lat. neol. *Angli*, fr. *Angles*.

ANGLIE s.f. „numele unei stofe de calitate inferioară – sorte d'étoffe (anglaise)” c.1700, var. (Trans.) *anglie*.

Magh. *anglia*, sb. *anglija* și/sau top. *Anglia* °.

Fam.: **anglicesc** 1812 ← top. *Anglia*; **anglius** s.n. „stofă englezească; oțel englezesc” 1900 < magh. *ang(u)lus* Tamás, EW // După magh. *angolos* DA; **danglie** 1887 ← *de* + *anglie* HEM 1204.

ANGLO- el. de comp. „care se referă la engleză și la Anglia – qui fait référence à l'anglais et à l'Angleterre”.

Fr. *anglo-*.

ANGLOFILIE s.f. „afecțiune pentru englezi și pentru tot ce este englezesc – anglophilie” 1966.

Fr. *anglophilie*.

Fam.: **anglofil** adj., s.m., s.f. 1909 < fr. *anglophile*.

ANGLOFOBIE s.f. „dușmănie față de englezi și față de tot ce este englezesc – anglophobie” 1908.

Fr. *anglophobie*.

Fam.: **anglofob** adj., s.m., s.f. 1908 < fr. *anglophobe*.

ANGLOMANIE s.f. „admirație exagerată față de englezi și față de tot ce este englezesc – anglomanie” 1908.

Fr. *anglomanie*.

Fam.: **angloman** adj., s.m., s.f. 1908 < fr. *anglomane*.

ANGOASĂ s.f. „neliniște – angoisse” 1943.

Fr. *angoisse*.

Fam.: **angoasa** 1978 < fr. *angoisser*; **angoasant** 1978 < fr. *angoissant*.

ANGOLEZ s.m., s.f., adj. „(locuitor) din Angola – angolais” 1988.

Fr. *angolais*.

ANGORA s.f. „specie de animale (pisică, iepure, capră) cu păr lung și mătăsoasă – angora” 1909.

Top. *Angora*.

ANGRENA vb. „a face pe cineva să intre într-o acțiune; a se angaja la un drum – engrener” 1908.

Fr. *engrener*.

Fam.: **angrenaj** 1908 < fr. *engrenage*; **dezangrena** 1978 < fr. *désengrener*.

ANGRO adv., s.n. „în cantitate mare; cu ridicata; depozit pentru desfacerea mărfurilor cu ridicata – en gros” 1955, var. *angros*.

Fr. *en gros*.

Fam.: **angrosist** s.m. 1908.

ANGSTROM s.m. „unitate de măsură pentru lungimi de undă egală cu a zecea milioana parte dintr-un milimetru – angstrøm” 1949.

Fr. *angstrøm*.

ANGULAR adj. „în formă de unghi; unghiular – angulaire” 1851.

Fr. *angulaire*, lat. neol. *angularis*.

Fam.: **angulos** 1939 < lat. neol. *angulosus*, fr. *anguleux*; **superangular** adj., în sintagma *obiectiv* ~ („obiectiv fotografic care se utilizează pentru peisaje vaste, pentru interioare etc.”) 1957 ← *super-* + *angular*.

ANGUSTICLAV adj. „tunică pe care o purtau, la romani, tribunii militari plebei – angusticlave” 1939.

Lat. neol. *angusticlauius*.

ANH/DRU adj. „fără apă – anhydre” 1908.

Fr. *anhydre*.

Fam.: **anhidridă** 1891 < fr. *anhydride*; **anhidrit** s.n. 1975 < fr. *anhydrite*; **anhidroză** 1975 < fr. *anhydropse*.

ANIHILA vb. „a desființa – annihiler” 1851.

Fr. *annihiler*, lat. neol. *annihilare*.

Fam.: **anihicator** adj. 1846 < fr. *annihilateur*; **anihilație** 1851, var. *anihilațiune* < fr. *annihilation*.

ANIL s.n. „plantă exotică din care se extrage indigoul ~ anil” 1908.

Fr. *anil*.

Fam.: **anilină** 1902 < fr. *aniline*, germ. *Anilin*; **anilism** 1966 < fr. *anilisme*.

ANIMA vb. „a însufleți – animer” 1794.

Lat. neol. *animare*, fr. *animer*.

Fam.: **animato** adv. (muz.) 1909 < it. *animato*; **animator** adj., s.m., s.f. 1871 < fr. *animateur*, lat. neol. *animator*; **animație** 1840, var. *animațiune* < fr. *animation*; **animism** 1908 < fr. *animisme*; **animist** adj., s.m., s.f. 1908 < fr. *animiste*; **animozitate** „atitudine ostilă față de cineva; neînțelegere între două persoane” 1832 < fr. *animosité*, lat. neol. *animositas*, -atem; **inanimat** 1975 < fr. *inanimé*; **reanima** 1906 ← *re*²- + *anima* (după fr. *ranimer*); **reanimațoare** 1988 ← *reanima* sau ← *reanimator*; **reanimator** s.f. 1988 < fr. *réanimateur*.

ANIMAL¹ s.n. „ființă înzestrată cu facultatea de a simți și de a se mișca; jivină, dobitoc – animal” 1691–1697.

Fr. *animal*, lat. neol. *animal*.

Fam.: **animal²** adj. „de animal¹” 1857 < fr. *animal*, lat. *animalis*; **animală** 1857 ← *animal¹*, infl. de *vită*; **animalcul** s.n. (înv.) „spermatozoid” 1908, var. *animalicul* < fr. *animalcule*; **animalculist** s.m. „biolog preformist (sec. XVII–XVIII) care credea că în spermatozoid se află, miniaturizat, viitorul organism” 1964 < fr. *animalculiste*; **animalic** 1852 ← *animal* (după germ. *animalisch*); **animalier** adj., s.m. 1909 < fr. *animalier*; **animalitate** 1871 < fr. *animalité*; **animaliza** 1908 < fr. *animaliser*.

Dublet etim.: **nămaie**.

ANINA [ar. *alinare*] vb. „a lega de ceva – lier” 1705.

Lat. **anninare* (< *ad* + *ninna* „leagăn”) PEW 89, DA, CDER 291, DEX, cf. sd. (*an*)*ninare* „a cânta încet, a murmură cântece de leagăn” REW 5817; ar. *alinare* < *aninare*, cu disimilare PEW 89// Lat. **alleuinare* CADE; magh. *nyul* „a întinde mâna, a atinge” CDED II 476.

Fam.: **aninat** s.n. 1866; **aninacios** 1887; **aninătoare** s.f. „colț de stâncă de care se agață un animal urmărit de vânător” 1874; **aninător** adj. 1887; **aninătură** 1887.

ANION s.m. „ion cu sarcină negativă – anion” 1955.

Fr. *anion*.

Fam.: **anionactiv** „(despre substanțe) care face schimbul de ioni” 1975 ← *anion* + *activ*;
anionit s.m. „rășină anionactivă” 1975 < fr. *anionite*.

ANIS s.m. (Trans.) „plantă erbacee aromatică din familia umbeliferelor – anis vert” c.1650 (var. *aniș*), (Mold.) (*h*)*anos*.

Germ. *Anis*, lat. neol. *anis*. Var. *aniș* < magh. *anis* (= *anizis*). Var. (*h*)*anos* < magh. *anos*.

Cf. **anason**, **anizetă**.

ANISOL s.m. „eter metilic al fenolului – anisole” 1949.

Fr. *anisole*.

ANIZETĂ s.f. „licoare spirtoasă fabricată cu esență de anason – anisette” 1909.

Fr. *anisette*.

Fam.: **aniset** s.m. „anizetă” 1988.

Cf. **anis**.

ANIZOCITOZĂ s.f. „tulburare care apare în anemiile grave, caracterizată prin inegalitatea în dimensiuni a globulelor roșii – anisocytose” 1975.

Fr. *anisocytose*.

ANIZOMETROPIE s.f. „inegalitate a puterii vizuale a celor doi ochi – anisométrie” 1975.

Fr. *anisométrie*.

ANLUMINURĂ s.f. „pictură de manuscris medieval – enluminure” 1975.

Fr. *enluminure*.

ANOCATO adv. (Mold.; înv., fam.) „de-a valma, anapoda – sans dessus dessous” 1857, var. *anucat*.

Ngr. *ανωκατώ*.

ANOD¹ s.m. „electrod pozitiv – anode” 1931.

Fr. *anode*.

Fam.: **anod**² adj., în sintagma *placă* ~ („placă cu rol de electrod pozitiv”) 1939; **anodic** 1943 < fr. *anodique*.

ANODIN adj. „fără importanță; (înv.) care potolește durerea – anodine” 1892.

Fr. *anodine*.

ANODONTĂ s.f. „scoică de lac – anodonte” 1957.

Fr. *anodonte*.

ANOFEL adj. „(țânțar) care poartă microbul malariei – anophèle” 1955.

Fr. *anophèle*.

Fam.: **anofelogen** 1958 < fr. *anophélogène*; **dezanofelizare** s.f. 1969.

ANOMAL adj. „neregulat, care se abate de la o regularitate – anomal” 1783, var. *anomal*.
Lat. neol. *anomalus*, it. *anomale*, germ. *anomal*, fr. *anomal*. Var. *anomal* < ngr. *ανώμαλος*.
Fam.: **anomalie** 1705 < lat. neol. *anomalia*, ngr. *ανωμαλία*, fr. *anomalie*.

ANOMIE s.f. (rar) „lipsă de reguli, norme – anomie” 1975.
Fr. *anomie*.

ANONIM adj., s.m., s.f. „(persoană) cu nume necunoscut – anonime” 1705 (var. *anonim*).
Fr. *anonyme*. Var. *anonim* < ngr. *ανώνυμος*, lat. neol. *anonymus*.
Fam.: **anonimat** 1908 < fr. *anonymat*; **anonimitate** (înv.) 1908.

ANOREXIE s.f. „lipsă a poftei de mâncare – anorexie” 1962.
Fr. *anorexie*.
Fam.: **anorectic** adj., s.m., s.f. 1978 < fr. *anorectique*.

ANORHIDIE s.f. „lipsă congenitală, accidentală sau prin extirpare chirurgicală a testiculelor – anorchidie” 1962.
Fr. *anorchidie*.

ANORTIT s.n. „tip de mineral din rocile eruptive – anorthite” 1949.
Fr. *anorthite*, germ. *Anorthit*, engl. *anorthite*.

ANOSMIE s.f. „diminuare sau lipsă a simțului mirosului – anosmie” 1961.
Fr. *anosmie*.

ANOST adj. „plicticos, searbăd – insipide” 1780 (var. *anost*), var. (înv.) *anosto*.
Ngr. *άνοστος*.
Fam.: **anosteală** 1868 ← *anosti* CADE, DEX // ← *anost* SDLR, CDER 293, TDRG; **anosti** „a se plictisi” 1894; **anostie** „lucru plictisitor, plictiseală” 1862 < ngr. *ανοστία* sau ← *anost* sau ← *anosti*.

ANOXEMIE s.f. „lipsă a unei bune oxigenări a sângelui – anoxémie” 1966.
Fr. *anoxémie*.

ANOXIE s.f. „tulburare patologică provocată de scăderea, sub valorile normale, a oxigenului din țesuturile organismului – anoxie” 1962.
Fr. *anoxie*.

ANROBA vb. „a amesteca un material granular cu un liant – enrober” 1949.
Fr. *enrober*.

ANROCAMENT s.n. „îngrămădire de bolovani, de piatră, de beton etc., care formează platforme de întărire, diguri etc. – enrochement” 1949.
Fr. *enrochement*, infl. de *rocă*.

ANSAMBLU s.n. „tot unitar rezultat din unirea unor elemente – ensemble” 1831.
Fr. *ensemble*.
Fam.: **subansamblu** s.n. 1957 ← *sub*²- + *ansamblu*.

ANSĂ s.f. „toartă la un vas, un coș etc. – anse” 1943.
Fr. *anse*.

ANSERIFORM, -Ă adj., s.f. „(pasăre înotoătoare) care are formă de găscă; (s.f. pl.) ordin al acestor păsări – ansériforme” 1975 (var. *anzeriformă*).
Fr. *ansériforme*.

ANSILAJ s.n. „operație de conservare a nutrețurilor verzi prin murare – ensilage” 1961.
Fr. *ensilage*.

ANȘOA s.m. „pește mic care trăiește în Marea Mediterană și în Oceanul Atlantic – anchois” 1966.
Fr. *anchois*.

ANTABLAMENT s.n. „element de arhitectură așezat deasupra zidurilor sau coloanelor unei construcții, care susține acoperișul – entablement” 1958.
Fr. *entablement*.

ANTAGONIC adj. „care este opus ireductibil – antagonique” 1922.
Fr. *antagonique*.

Fam.: **antagonism** 1832 < fr. *antagonisme* DA, CADE // și lat. neol. *antagonismus* DEX, TDRG³; **antagonist** 1852 < fr. *antagoniste* DA, CADE // și lat. neol. *antagonista* DEX, TDRG³; **neantagonic** 1988; **neantagonist** 1988 ← *ne-* + *antagonist*.

ANTAL s.n. (Mold.) „vas mare de stejar – grand tonneau” 1808.
Ucr. *antal* CADE, DEX // și rus. *antal*, pol. *antal* DA, SDLR; și rus. *antal*, pol. *antal* și germ. *Antal* TDRG; și magh., rus. *antalag* CDED II 476.

ANTALGIC adj. „care calmează durerea – antalgique” 1939.
Fr. *antalgique*.

ANTANACLAZĂ s.f. „repetiție a unui cuvânt folosit succesiv cu alte sensuri – antanaclase” 1939.
Fr. *antanaclase*.

ANTANAGOGĂ s.f. „răspuns la o acuzație, contraargument – antanagoge” 1966.
Fr. *antanagoge*.

ANTANTĂ s.f. „denumire dată unor alianțe politice și militare între state – entente” 1953.
Fr. *entente*.

ANTARCTIC adj. „situat în regiunea Polului Sud – antarctique” 1698 (var. *antarcticus*), var. *andarctic*.
Lat. neol. *antarcticus*, fr. *antarctique*. Var. *andarctic* < ngr. *ανταρκτικός*.

ANTART s.m. (înv.) „haiduc grec – antarte” 1901.
Ngr. *αντάρτης*.

ANTĂ s.f. „element de construcție decorativ și de întărire situat la colțurile unui edificiu – ante” 1949.
Fr. *ante*.

ANTĂNĂȘII s.f. pl. (Olt., Ban.) „zilele de 16 și 17 ianuarie care, după credința populară, sunt aducătoare de boli (de copii) – les journées de 16 et 17 janvier, qui, selon la croyance populaire, apportent des maladies d’enfants” 1909.

N.pr. *Anton* + *Atanasie*.

ANTE- pref. (indică anterioritatea spațială și temporală – indique l’antériorité spatiale et temporelle), var. *anti*²-.

Lat. *ante*. Var. *anti*²- < fr. *anti-*, it. *anti-*.

ANTECEDENT adj., s.n. „(fapt) anterior – antécédent” 1832.

Fr. *antécédent*, lat. neol. *antecedens*, *-tem*.

Fam.: **antecedentă** 1871 < fr. *antécédence*.

ANTECESOR s.m. „predecesor, premergător – antécasseur” 1812.

Lat. neol. *antecessor*, *-orem*, it. *antecessore*, fr. *antécasseur*.

Fam.: **antecesoare** s.f. 1871.

ANTECLIZĂ s.f. (geol.) „platformă caracterizată printr-o ridicare a fundamentului cristalin, care provoacă o boltire a învelișului de roci sedimentare – antéclise” 1975.

Fr. *antéclise*.

ANTEFIX s.n. „ornament (de pământ ars) așezat la marginea inferioară a acoperișului – antéfixe” 1958.

Fr. *antéfixe*.

ANTENĂ s.f. „organ de simț în formă de fir la artropode și anelide; conductă sau ansamblu de conducte electrice aeriene care formează un circuit electric – antenne” 1805.

Lat. neol. *antenna*, fr. *antenne*.

Fam.: **antenate** s.n. pl. „clasă de animale prevăzute cu antenă” 1978 < engl. *antennata*, germ. *Antennaten*.

ANTEP s.m. (bot.; înv.) „vișin turcesc – sorte de griottier” 1823 (var. Mold. *antiþ*).

Tc. *antep* HEM 1227, TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 297 // „Alterarea tc. *mahaleb*” CDED II 543.

ANTERĂ s.f. (bot.) „mică umflătură din vârful staminelor, care conține polen – anthere” c.1810.

Lat. neol. *anthera*, fr. *anthere*.

ANTERIDIE s.f. (bot.) „organ de înmulțire a unor plante în care iau naștere celulele sexuale măsculine – anthéridie” 1961.

Fr. *anthéridie*.

Fam.: **anterozoid** s.m. 1961 < fr. *anthérozoïde*.

ANTERIOR adj. „precedent – antérieur” 1837.

Fr. *antérieur*, lat. neol. *anterior*.

Fam.: **anterioritate** 1871 < fr. *antériorité*, lat. neol. *anterioritas*, *-atem*.

ANTERIU s.n. „sutană – robe de prêtre” c.1710, var. (reg.) *antereu*, *antireu*, *antiriu*.

Tc. *anteri*.

Fam.: **antereiaș** (dim.) 1886; **anterlic** (înv.) „bucată de stofă pentru anteriu” 1761 < tc. *anterilik* Suci, CRT, 175 // Tc. *anterilik* DA, SDLR.

ANTET s.n. „indicație tipărită în partea de sus a unei foi de hârtie sau a unui plic, cuprinzând numele și adresa unei instituții sau persoane – en-tête” 1955.

Fr. *en-tête*.

ANTI¹- pref. (indică opoziția – préfixe qui indique l'opposition).

Fr. *anti-*, gr. *ἀντι-*, în împrumuturi din slavonă, latină sau din limbi moderne.

ANTIC adj. „vechi – antique” 1760, var. *antic*.

Lat. neol. *antiquus*, it. *antico*, fr. *antique*.

Fam.: **anticar**² „vânzător sau colecționar de cărți și alte obiecte vechi” 1830, var. *anticuar* < fr. *antiquaire*, germ. *Antiquar*, lat. neol. *antiquarius*; **anticariat** 1840, var. *anticuariat* ← *anticar* sau < germ. *Antiquariat*; **anticat** adj. „învechit” 1908 ← *antic* (după germ. *antiquiert*); **antică** s.f. (înv.) „obiect de artă din antichitate” 1909 < fr. *antique*; **anticăresc** 1988 ← *anticar*; **anticărie** „anticariat”

1839, var. *anticuărie* ← *anticar*; **anticesc** (înv.) c.1772 < lat. neol. *antiquus*, fr. *antique*; **Antichitate** 1829 < lat. neol. *antiquitas*, -*atem*, fr. *antiquité*; **anticitate** 1829; **anticvă** „tip de litere de tipar asemănătoare cu cele folosite la inscripțiile de pe monumentele din vechea Romă” 1962 < lat. neol. *antiqua (littera)* „(literă) veche”.

ANTICIPA vb. „a face sau a spune ceva înainte de un anumit moment – anticiper” 1799.

Lat. neol. *anticipare*, it. *anticipare*, fr. *anticiper*.

Fam.: **anticipativ** 1908 < fr. *anticipatif*; **anticipator** 1988 < fr. *anticipateur*; **anticipație** 1799, var. *anticipațiune* < lat. neol. *anticipatio*, -*onem*, fr. *anticipation*.

ANTICLINAL s.n. „parte a unei cute geologice ridicate în formă de boltă – anticlinal” 1949.

Fr. *anticlinal*.

ANTIDOT s.n. „substanță care neutralizează acțiunea unei otrăvi sau a unui virus din corp – antidote” 1705.

Ngr. *αντίδοτο(ν)*, lat. neol. *antidotum*, fr. *antidote*.

ANTIFARMAC s.n. (înv.) „antidot – antidote” 1705.

Ngr. *αντιφάρμακο(ν)*.

ANTIFON¹ s.n. (bis.) „verset din psalmi, cântat alternativ de două coruri – psăume chanté à deux chœurs se répondant” 1683, var. *antifon*¹.

Slavon. *antifonŭ*, ngr. *αντίφωνον*.

Fam.: **antifonar** s.n. „carte în care sunt notate antifoanele” c.1832 ← *antifon* sau < ngr. *αντιφωνάριοι*; **antifonă** s.f. „antifon” 1570 < ngr. pl. *αντίφωνα*; **antifonic**¹ „care se cântă alternativ” 1966 < fr. *antiphonique*; **antifonie** „nume dat în muzica antică modului de a cânta pe mai multe voci alternativ” 1966 < fr. *antiphonie*.

ANTIGEL s.n. „soluție care coboară punctul de îngheț al apei de răcire din motoarele cu ardere internă – antigel” 1958.

Fr. *antigel*.

ANTIGEN s.m. „substanță proteică determinând, la introducerea în organism, crearea unui anticorp – antigène” 1949.

Fr. *antigène*.

Fam.: **antigenic** 1996 < fr. *antigénique*; **autoantigen** s.n. 1988 < fr. *auto-antigène*.

ANTIHEREZĂ s.f. (jur.; înv.) „contract prin care se dă în folosință creditorului un bun imobil care aparține debitorului – antichrèse” 1818 (var. *andihrisis*), var. *anticeză*, *antihrisis*.

Fr. *antichrèse*, lat. neol. *antichresis*. Var. *andihrisis*, *antihrisis* < ngr. *αντίχρησις*.

ANTIHRIST s.m. „personaj escatologic, reprezentând principiul răului în religia creștină – Antéchrist” 1564, var. *anticrist*, *antihârs(t)*, *antihârț*.

Ngr. *αντίχριστος*, slavon. *an(ŭ)tichristŭ*. Var. *anticrist* < lat. neol. *antichristus*.

ANTILOGIE s.f. „contradicție între două idei sau între două expresii – antilogie” 1931.

Fr. *antilogie*.

ANTILOPĂ s.f. „mamifer rumegător care trăiește în țările calde; un tip de piele tăbăcită – antilope” c.1832.

Fr. *antilope*.

ANTIMIS s.n. „pânză pusă în altar pentru a așeza pe ea pâinea sfințită și potirul – corporal” 1588.

Slavon. *antimisŭ*, ngr. *αντιμίσιοι*.

ANTIMONIU s.n. „metaloide de culoare alb-cenușie, stibiu – antimoine” c.1760.

Ngr. *αντιμόνιον*, lat. neol. *antimonium*, it. *antimonio*, fr. *antimoine*.

Fam.: **antimonial** adj. 1909 < fr. *antimonial* sau ← *antimoniu*; **antimoniât** s.m. 1909 < fr. *antimoniate*; **antimonic** adj., în sintagma *acid* ~ „acid al antimonului” 1909; **antimonia** s.f. „antimoniu” 1785 < ngr. pl. *αντιμόνια*.

ANTINOMIE s.f. „contradicție între două teze care se exclud reciproc și care sunt considerate la fel de adevărate – antinomie” 1818.

Fr. *antinomie*, germ. *Antinomie*.

Fam.: **antinomic** 1909 < fr. *antinomique*.

ANTIPAT s.m. (livr.; înv.) „proconsul – proconsul” 1563–1583.

Slavon. *anthipatŭ*, ngr. *ανθύπατος*.

ANTIPATIE s.f. „aversiune față de cineva sau de ceva – antipathie” 1705 (var. *antheptatie*).

Lat. neol. *antipathia*, fr. *antipathie*. Var. *antheptatie* < ngr. *αντιπάθεια*.

Fam.: **antipatic** c.1832 < fr. *antipathique*, it. *antipatico*; **antipatiza** 1978.

ANTIPIRINĂ s.f. „medicament folosit împotriva febrei – antipyrine” 1907.

Fr. *antipyrine*.

ANTIPOD s.m. „loc de pe suprafața pământului diametral opus altuia – antipode” c.1775 (var. *antipodes*).

Fr. *antipode*, it. *antipode*. Var. *antipodes* < ngr. *αντίποδες*, lat. neol. *antipodes*.

Fam.: **antipodal** adj. 1966 < fr. *antipodal*; **antipodic** 1988.

ANTIPRICON s.n. (jur.) „schimbul imobilului dotal – l'échange de l'immeuble dotal” 1897.

Ngr. *αντιπροκόβν*.

ANTISCHETING s.n. „dispozitiv de reglaj la pick-upurile moderne pentru compesarea forței centripete – antiskating” 1988.

Engl. *antiskating*.

ANTISCIAN adj. „care lasă în același moment umbră în direcții opuse (aflat pe același meridian, de o parte și de alta a ecuatorului) – antécien” 1939.

Fr. *antiscien* (= *antécien*).

ANTISTE s.m. (Trans., Buc.; înv.) „primar; epitrop – maire” 1786, var. *antist*.

Lat. neol. *antistes*.

Fam.: **antistie** (Trans.; înv.) „primărie, municipalitate” 1900.

ANTIZIMIC adj., s.n. „(substanță) care împiedică fermentațiile – antizymique” 1966.

Fr. *antizymique*.

ANTOCLAN s.m. „pigment din sucul plantelor care dă florilor, fructelor și frunzelor culoarea roșie, albastră sau violetă ~ anthocyane” 1949.

Fr. *anthocyane*.

ANTOFITĂ s.f. „plantă cu flori – anthophyte” 1962.

Fr. *anthophyte*.

Fam.: **antofitoză** 1949 < fr. *anthophytose*, rus. *antofitoz*.

ANTOLOGIE s.f. „culegere, florilegiu – anthologie” 1705 (var. *antologhie*).

Fr. *anthologie*. Var. *antologhie* < ngr. *ανθολογία*, lat. neol. *antologia*.

Fam.: **antologa** 1978; **antologabil** 1996; **antologhion** s.n. „culegere de texte religioase” 1705 < ngr. *ανθολογίον*); **antologic** 1955 < fr. *anthologique* sau ← *antologie*.

ANTONICĂ s.f. „plantă erbacee din familia umbeliferelor – Chérophylle aromatique” 1885, var. *antonigă*.

Et. nes., probabil ← antrop. *Anton*.

ANTONIM s.n. „cuvânt cu sensul opus altui cuvânt corelativ – antonyme” 1908.

Fr. *antonyme*.

Fam.: **antonimic** 1978 < fr. *antonymique*, germ. *antonymisch*; **antonimie** 1908 < fr. *antonymie*.

ANTONOMAJ s.n. „operație de distrugere a gărgărițelor florilor de măr – anthonomage” 1958.

Fr. *anthonomage*.

ANTONOMAZĂ s.f. „figură de stil care constă în folosirea unui nume propriu în locul unui nume comun sau invers – antonomase” 1871 (var. *antonomasie*).

Fr. *antonomase*. Var. *antonomasie* < it. *antonomasia*, gr. neol. *ἀντονομασία*.

ANTOZOAR s.n. (mai ales la pl.) „clasă de celenterate care cuprinde polipii izolați sau grupați în colonii – anthozoaire” 1949.

Fr. *anthozoaire(s)*.

ANTRACOTERIU s.m. „mamifer artiodactil fosil, de talia unui rinocer, din care s-a dezvoltat porcul mistreț – anthracothère” 1966.

Fr. *anthracotherium*, engl. *anthracotherium*.

ANTRACT s.n. „pauză între două acte sau între două părți ale unei reprezentații – entracte” 1832.

Fr. *entracte*.

ANTRANLIC adj., în sintagma *acid* ~ „pulbere cristalină, incoloră, solubilă în apă și în alcool, ai cărei derivați sunt folosiți în parfumerie – anthranilique” 1949.

Fr. *anthranilique*.

ANTRANOL s.m. „alcool obținut prin reducerea antrachinonei cu staniu și acid acetic, care se folosește în industria materiilor colorante – anthranol” 1949.

Fr. *anthranol*.

ANTRAX s.m. (înv.) „piatră prețioasă de culoarea cărbunelui aprins; (med.) tumoare inflamatorie a țesutului celular de sub piele, produsă de microbi foarte virulenți – anthrax” 1688, var. *antrac*.

Ngr. *ἀνθραξ*, lat. neol. *anthrax* („piatră prețioasă”), fr. *anthrax* („tumoare”).

Fam.: **antracen** s.m. 1908 < fr. *anthracène*; **antracenă** s.f. „antracen” 1939 < fr. *anthracène* (f. analogic); **antrachinonă** 1949 < fr. *anthraquinone*; **antracit** s.n. 1837 (var. *antrafit*) < fr. *antracite*; var. *antrafit* < germ. *Anthrazit*; **antracnoză** 1949 < fr. *anthracnose*; **antracoză** 1949 < fr. *anthracose*; **antraxă** „dalac” 1705, var. *antraxi*.

ANTRENA vb. 1908 „a pregăti pentru o activitate (sportivă) – entraîner”.

Fr. *entraîner*.

Fam.: **antren** s.n. „însuflețire, animație” 1908 < fr. *entraîner*; **antrenament** 1946 < fr. *entraînement*; **antrenant** 1955 < fr. *entraînant*; **antrenoare** s.f. 1908 ← *antrenor*; **antrenor** 1908 < fr. *entraîneur*; **supraantrenament** 1969 ← *supra*²- + *antrenament* (după fr. *surentraînement*).

ANTREPOZIT s.n. „clădire amenajată pentru depozitarea stocurilor de mărfuri sau de materiale – entrepôt” 1853, var. (înv.) *întrepozit*.

Fr. *entrepôt*, după rom. *depozit*.

Fam.: **antrepozitar** s.m. „cel care are mărfuri depuse în antrepozit” 1909.

ANTREPRIZĂ s.f. „întreprindere care execută lucrări industriale, comerciale, de construcții etc. – entreprise” 1843, var. (înv.) *întrepriză*.

Fr. *entreprise*.

Fam.: **antrenoare** s.f. ← *antreprenor*; **antreprenor** s.m. 1832 < fr. *entrepreneur*; **subantreprenor** 1949 ← *sub²- + antreprenor* (după fr. *sous-entrepreneur*); **subantrepriză** 1969 ← *sub²- + antrepriză*.

Cf. **întreprinde**.

ANTRESOL s.n. „mezanin – entresol” 1961.

Fr. *entresol*.

ANTRETOAZĂ s.f. „fiecare dintre grinzile transversale care leagă grinzile principale ale unui pod – entretoise” 1909.

Fr. *entretoise*.

ANTREU s.n. „vestibul – entrée” 1837, var. (Mold.) *antret*.

Fr. *entrée*.

Fam.: **antrea** „antreu” 1908 < fr. *entrée*; **antreluță** (dim.) 1909 ← *antrea*; **antrețel** (dim.) 1955 ← *antret* (= *antreu*)

ANTRICOT s.n. „carne de vacă, de oaie sau de porc provenită din regiunea intercostală – entrecôte” 1943.

Fr. *entrecôte*.

ANTROPIC adj. „antropogen – anthropique” 1972.

Fr. *anthropique*.

ANTROP(O)- el. de comp. „referitor la om – concernant l’homme”.

Gr. neol. *ἀνθρωπο-, ἄνθρωπος*, de obicei prin împrumuturi moderne din fr. sau lat.

ANTROPOCENTRIC adj. „care plasează omul în centrul Universului – anthropocentrique” 1961.

Fr. *anthropocentrique*.

Fam.: **antropocentrism** 1961 < fr. *anthropocentrisme*.

ANTROPOFAG adj., s.m., s.f. „care se hrănește cu carne de om – anthropofage” 1800.

Fr. *anthropophage*, germ. *Anthropophag*, lat. neol. *anthropophagus*.

Fam.: **antropofagie** 1844 < fr. *anthropophagie*.

ANTROPOFOB adj., s.m., s.f. „care se teme de oameni – anthropophobe” 1908.

Fr. *anthropophobe*.

Fam.: **antropofobie** 1908 < fr. *anthropophobie*.

ANTROPOGEN adj. „datorat acțiunii omului – anthropogène” 1975.

Fr. *anthropogène*.

Fam.: **antropogenetic** 1978 < fr. *anthropogénétique* DEX sau ← *antropogeneză*; **antropogeneză** 1962 < fr. *anthropogénèse*, germ. *Anthropogenese*; **antropogenie** 1966 < fr. *anthropogénie*, germ. *Anthropogenie*.

ANTROPOGRAFIE s.f. „știință care studiază trăsăturile fizionomice specifice raselor și tipurilor umane – anthropographie” 1871.

Fr. *anthropographie*.

Fam.: **antropografic** 1871 < fr. *anthropographique*.

ANTROPOID, -Ă adj., s.f. „cu aspect uman; (mai ales la pl.) grup de maimuțe superioare asemănătoare cu omul – anthropoïde” 1908.

Fr. *anthropoïde(s)*.

ANTROPOLATRIE s.f. „adorare a unui om divinizat – anthropolâtrie” 1871.

Fr. *anthropolâtrie* CADE // Ngr. *ανθρωπολατρία* DEX.

Fam.: **antropolatru** 1871 < fr. *anthropolâtre* CADE, gr. neol. *ἀνθρωπολάτρης* DA.

ANTROPOLOGIE s.f. „știință care studiază originea, evoluția și variabilitatea biologică a omului în corelație cu condițiile naturale și socioculturale – anthropologie” 1785 (var. *antropologhie*).

Fr. *anthropologie*. Var. *antropologhie* < germ. *Anthropologie*.

Fam.: **antropolog** 1871 < fr. *anthropologue*; **antropologic** 1818 (var. *antropologhic*) < fr. *anthropologique*; var. *antropologhic* (după germ. *anthropologisch*); **antropologism** 1961 < fr. *anthropologisme*; **antropologist** s.m. 1909 < fr. *anthropologiste*; **paleoantropolog** s.m. 1978 < fr. *paléoanthropologue*; **paleoantropologă** s.f. 1978 ← *paléoanthropologie*; **paleoantropologic** 1988 < fr. *paléoanthropologie*; **paleoantropologie** 1966 < fr. *paléoanthropologie*.

ANTROPOMETRIE s.f. „tehnică de măsurare a corpului omenesc – anthropométrie” 1908.

Fr. *anthropométrie*.

Fam.: **antropometric** 1908 < fr. *anthropométrique*.

ANTROPOMORF adj. „cu aspect uman – anthropomorphe” 1908.

Fr. *anthropomorphe*.

Fam.: **antropomorfism** 1852 < fr. *anthropomorphisme*; **antropomorfist** s.m. 1908 < fr. *anthropomorphiste*; **antropomorfiza** 1966 < fr. *anthropomorphiser*.

ANTROPONIMIE s.f. „ramură a lingvisticii care studiază numele de persoană; totalitatea numelor de persoană dintr-o regiune sau dintr-o limbă – anthroponymie” 1961.

Fr. *anthroponymie*, germ. *Anthroponymie*.

Fam.: **antroponimic** 1966 < fr. *anthroponymique*, germ. *anthroponymisch*.

ANTROPOPITEC s.m. „primată fosilă considerată intermediară între maimuță și om – anthropopithèque” 1909.

Fr. *anthropopithèque*.

ANTROPOZOFIE s.f. „doctrină religioasă care atribuie omului o esență divină – anthroposophie” 1961.

Fr. *anthroposophie*.

ANTUM adj. „publicat în timpul vieții autorului – anthume” 1966.

Fr. *anthume* // Cf. lat. *ante* DEX.

ANTURAJ s.n. „mediu; cadru; climat – entourage” 1909, var. *anturagiu*.

Fr. *entourage*.

ANULA vb. „a declara nul, a desființa – annuler” 1846.

Fr. *annuler*, lat. neol. *annulare*.

Fam.: **anulabil** 1897 < fr. *annulable*; **anulabilitate** 1897 < fr. *annulabilité*; **anularisi** 1807 < lat. neol. *annulare*; **anulatív** adj. 1939 < fr. *annulatif*; **anulație** (rar) „anulare” 1877, var. *anulațiune* < fr. *annulation*, lat. neol. *annullatio*, *-onem*.

ANULAR adj. „inelar – annulaire” 1908.

Fr. *annulaire*, lat. neol. *annularis*.

Cf. **inelar**.

ANUNȚA vb. „a înștiința – annoncer” 1794.

Fr. *annoncer*, it. *annunziare*, lat. neol. *annuntiare*.

Fam.: **anunciator** s.n. (tehn.) 1958 < fr. *annonciateur*; **anunț** 1840, var. *anunciu*, *anunțiu* < fr. *annonce*; **anunțător** adj. 1909.

ANURĂ s.f. „ordin de amfibieni lipsiți de coadă în stadiul de adult, cu membrele adaptate pentru salt – anoure” 1962.

Fr. *anoure*.

ANURIE s.f. „încetare patologică a urinării – anurie” 1908.

Fr. *anurie*.

ANUS s.n. „orificiu terminal al intestinului gros – anus” 1829.

Lat. neol. *anus*, fr. *anus*.

Fam.: **anal** 1859 < fr. *anal*.

ANVELOPĂ s.f. „înveliș de protecție a camerei de aer a unui vehicul, confecționat din cauciuc; (înv.) plic de scrisoare – enveloppe” 1909.

Fr. *enveloppe*.

ANVERGURĂ s.f. „desfășurare, întindere – envergure” 1955.

Fr. *envergure*.

ANXIETATE s.f. „neliniște – anxiété” 1871.

Fr. *anxiété*, lat. neol. *anxietas*, *-atem*.

Fam.: **anxios** 1871 < fr. *anxieux*, lat. neol. *anxiosus*.

ar. **AOA** [mr. *ua*] adv. „aici, acum – ici, maintenant” 1906.

Lat. *ad-hac* CDDE 115, DDA sau lat. *ad-hoc* Capidan, *Megl.*, III.

Fam.: **aoace**¹ [ar. *aoațe*; mr. *uați*; ir. *âți*] adv. (V Trans.) „aici – ici” 1887 < lat. **ad hocce* A. Philippide, ZRPh, 31, 1907, 202 sau lat. **ad hacce* CDDE 116, CADE, SDLR // Lat. **hocce* DA; ← *acoace* (< lat. **ecc-hocce*), cf. *întra-acoace* HEM 1251; **aoacea** 1886; **oaci** (reg.) 1908 < lat. **hocce*.

AOACE² adv. (Bihor) „acolo – là-bas” 1888.

Lat. *illac-ce* DA, CDER 314, păstrat numai în rom. REW 4265 // Rom. **acoace*, după modelul *aici / acice* PEW 14.

AOLEU interj. (exprimă durerea, spaima, mirarea, surpriza— „Oh! Ah! Aie! Hélas! Oh là là!”) c.1650, var. *aleu*², *aolea*, *a(oi)leo*, *aoleo*, *auleu*, *aului*.

Creație spontană.

Fam.: **aoeală** 1885 ← *aoli*; **aoli** 1683, var. *auli*, *hăuli*; **aolică** 1866, var. *aulică*; **daoleală** 1908 ← *daoli* sau ← *dăuli*; **daolică** ← *aolică* 1908; **dăuli** 1908 ← *aoli*, *auli*.

AOR/ST s.n. „timp verbal, în unele limbi, care exprimă o acțiune trecută nedeterminată – aoriste” 1812.

Fr. *aoriste*.

AORTĂ s.f. „artera principală care duce sângele oxigenat de la inimă în tot corpul – aorte” c.1790.

It. *aorta*, fr. *aorte*, lat. neol. *aorta*.

Fam.: **aortic** 1843 < fr. *aortique*; **aortită** 1908 < fr. *aortite*.

APAGOGIC adj. „care demonstrează ceva prin reducere la absurd – apagogique” 1898.

Fr. *apagogique*.

APALT s.n. (înv., rar) „arendare – ferme, bail” 1813.

It. *appalto*.

APANAJ s.n. „domeniu feudal acordat fiilor din casele domnitoare; ceea ce este propriu unei persoane sau unui lucru – apanage” c.1832, var. *apanagiu*.

Fr. *apanage*. Var. *apanagiu* < it. *appanagio*.

Fam.: **apanagist** s.m. (înv.) „persoană care posedă un apanaj” 1939 < fr. *apanagiste*.

APARAT s.n. „mașinărie, instalație, instrument – appareil” 1829.

Fr. *apparat*, germ. *Apparat*, lat. neol. *apparatus*, cu unele sensuri după fr. *appareil*.

Fam.: **aparataj** 1949 ← *aparataj* (după fr. *appareillage*); **aparatură** 1939 < germ. *Apparatur* DEX // ← *aparataj* SDLR; **fotoaparataj** s.n. 1966 < rus. *fotoapparat*.

APARITOR s.m. (rar) „funcționar inferior – appariteur” 1908.

Fr. *appariteur*.

APARTAMENT s.n. „ansamblu de camere și dependințe care face parte dintr-un imobil de locuințe – appartement” 1794.

Fr. *appartement*, it. *appartamento*.

APARTHEID s.n. „politică de segregare rasială, practică până în anul 1991 de guvernul Republicii Sud-Africane împotriva populației de culoare din țară – apartheid” 1962.

Engl. *apartheid*.

APARTINE vb. „a ține de cineva sau ceva; a fi în posesiunea, în proprietatea cuiva – appartenir” 1859.

Fr. *appartenir* (după *ține*).

Fam.: **aparta** 1852 „a aparține” < fr. *appartenir* (după *parte*); **apărținea** 1853 < fr. *appartenir*; **apartenență** 1943 < fr. *appartenance*; **aparținea** 1875 < fr. *appartenir* (după *ține*).

APAS s.m., s.f., adj. „trib indian din Texas – apache” 1939.

Fr. *apache*.

APATIE s.f. „insensibilitate, indiferență – apathie” c.1832.

Fr. *apathie*, it. *apatia*.

Fam.: **apatic** 1840 < fr. *apathique*, it. *apatico* // ← *apatie* SDLR.

APATITĂ s.f. „fosfat natural de calciu, sticlos, incolor sau variat colorat, utilizat la fabricarea îngrășămintelor minerale și la extragerea fosforului – apatite” 1931.

Fr. *apatite*.

Fam.: **apatit** s.n. „apatită” 1949 < fr. *apatite* (n. analogic).

APĂ [ar. *apă*; mr. *apă*, *apu*¹; ir. *âpe*] s.f. „lichid incolor, fără gust și fără miros, compus hidrogenat al oxigenului, care formează unul din învelișurile Pământului – eau” 1213 (top.).

Lat. *aqua*, panrom. REW 570.

Fam.: **apar** „sacagiu; corăbier” 1705 (var. *apariu*) ← *apă* CDDE 60, DA, CADE, SDLR, CDER 316, DEX, TDRG², REW 577 sau < lat. *aquarius* HEM 1259, PEW 92, REW 577 (păstrat numai în rom.); **apare** s.f. „vas pentru apă” 1683 ← *apă* HEM 1294, CDDE 60 sau < lat. *aqualis* DA, TDRG³; **apă-albă** „cataractă” 1815; **apă-botează** (reg.; înv.) „Bobotează” 1907; **apăducere** „apeduct” 1897 ← *apă* + *ducere* (după lat. *aquaeductus*); **apă-neagră** „glaucom” 1815; **apăraie** 1890; **apăresc** „de apar” c.1730 ← *apar*; **apărie** 1876; **apărit** s.n. (Mold.) „apărie” 1931 ← *apărie* (cu substit. finalei); **apă-tare** „acid azotic” 1908, după fr. *eau-forte*, it. *acqua-forte*, lat. neol. *aqua fortis*; **apătos** [ar., mr.] „bogat în apă” c.1500 < lat. *aquatosus* TDRG, DA, DEX sau ← *apă* DEX sau ← **apăta* (< lat. *aquatare*) CDDE 61, CADE; **apătoșă** c.1500 ← *apătos*; ar. **apătusire** 1906 ← *apătos*; **apeduct** c.1812, var. *apăduc*, *apeduc*, *apedus*, după lat. *aquaeductus* CADE, TDRG³ sau după fr. *aqueduc* DA, SDLR, TDRG³; mr. **apîccă** (dim.) 1935; **apometru** 1949 ← *apă* + *metru*; **apos** [ar., mr.] 1673 < lat. *aquosus* HEM 1343, DA, REW 588, CADE, DEX sau ← *apă* SDLR, CDER 316, TDRG²; **apuşoară** 1691–1697, var. *apşoară*; **neapătat** „care nu s-a udat” 1885 ← *ne-* + **apătat* (← **apăta* < lat. *aquatare*).

APĂRA [ar. *apărare*; mr. *apărari* (în expr. *s-apără Domnul!*); ir. *aparâ*] vb. „a păzi, a susține – défendre” c.1500, var. (în v.) *păra*.

Lat. *apparare*, cf. it., v.fr., fr. dial., occ., sp., ptg. REW 534.

Fam.: **apărat** s.n. „amenințare; pășune, pădure” 1573–1583; **apăramânt** „apărare” 1611; **apărătoare** s.f. „instrument de apărare; evantai” c.1650; **apărător**¹ [ar.] adj., s.m., s.f. 1573–1583; **apărător**² (în v.) s.n. „apărătoare” 1836; **apărătură** [ar.] 1581; **autoapărare** 1955 ← *auto*¹- + *apărare* (după fr. *autodéfense*); **neapărat** [ar.] adj., adv. „de care nu te poți lipsi, care este (absolut) necesar; indispensabil” c.1500 ← *apărat*; **neapărător** „neapărat” 1581 ← *neapărat*.

APĂREA vb. „a se arăta – apparaître” 1848.

Fr. *apparaître*, lat. neol. *apparere*, infl. de *părea*.

Fam.: **aparent** 1845, var. *aparinte* < fr. *apparent*, lat. neol. *apparens*, *-entem*; **apărentă** 1847 < fr. *apparence*, lat. neol. *apparentia*; **apăriție** 1848, var. *apărițiune* < fr. *apparition*, lat. neol. *apparitio*, *-onem*; **reapăriție** 1895, var. *reapărițiune* < fr. *réapparition*; **reapărea** 1855 ← *re*²- + *apărea*.

APĂSA vb. „a exercita o presiune asupra unui corp; a presa – peser; presser” c.1500.

Lat. **appensare* (<*pensare*), cf. v.fr., fr. dial., occ. REW 544.

Fam.: **apăs** s.n. 1705 (der. regresiv); **apăsat** s.n. 1908; **apăsător** adj., s.n. 1840; **apăsătură** c.1650.

Cf. *păsa*¹.

APEL s.n. „cerere, rugă, chemare; (jur.) cerere către o instanță superioară – appel” 1829.

Fr. *appel*.

Fam.: **apela** 1794 < fr. *appeler*; **apelabil** 1897 < fr. *appelable*; **apelant** 1832 < fr. *appellant*, lat. neol. *appellans*, *-ntem*; **apelarisi** (în v.) „a face apel judecătoresc” c.1832; **apelativ** s.n. 1787 < fr. *appellatif*, it. *appellativo*, lat. neol. *appellatiuus*; **apelație** „chemare; nume” 1733, var. *apelațiune* < fr. *appellation*, it. *appellazione*, lat. neol. *appellatio*, *-onem*; **inapelabil** 1871 < it. *inappellabile*.

APELLA s.f. „nume dat adunării poporului din Sparta antică – assemblée du peuple dans la Sparte antique” 1962.

Gr. neol. *ἀπελλά*.

APELPISI vb. (în v.) „a duce la disperare – désespérer” 1908.

Ngr. *απελπίζω* (aor. *απέλπισα*).

Fam.: **apeliseală** 1908; **apelisie** 1705 < ngr. *απελπισία*; **apelisit** s.m. (în v.) „om deznădăjduit, disperat” 1835.

APENDICE s.n., (înv.) s.f. „mică prelungire a tubului intestinal, în partea de jos a cecului; parte secundară a unui obiect, care se prezintă ca o prelungire sau ca o completare a acestuia – appendice” 1688, var. *apendice*, *apendix*.

It. *appendice*, lat. neol. *appendix*, -*icem*, fr. *appendice*.

Fam.: **apendicită** 1908 < fr. *appendicite* DA, CADE, DEX // ← *apendice* SDLR; **apendicul** s.n. 1908 < fr. *appendicule*; **apendicular** 1898 < fr. *appendiculaire*; **apendiculat** 1898 < fr. *appendiculé*.

APERCEPȚIE s.f. „proces mintal care constă în integrarea percepțiilor în experiența individuală anterioară – aperception” 1868, var. *apercepțiune*.

Fr. *aperception*.

Fam.: **apercepa** (Trans.; înv.) 1907 ← *apercepe* (cu substit. sufixului); **apercepe** 1907 ← *apercepție* (der. regresiv), după *percepe* CADE, cf. germ. *aperzipieren* // germ. *apercipieren* DA; **aperceptibil** 1909 < fr. *aperceptible*; **aperceptibilitate** 1909 < fr. *aperceptibilité*; **aperceptiv** 1908 < fr. *aperceptif*.

APERITIV adj., s.n. „(băutură, gustare) care se ia înainte de masă; (înv.) medicament – apéritif” 1848.

Fr. *apéritif*, lat. neol. *aperitiuus*.

APERTURĂ s.f. „grad de deschidere a canalului fonator în timpul emiterii sunetelor – apertură” c.1820.

Fr. *aperture*, it. *apertura*.

Fam.: **apertometru** s.n. 1949 < engl. *apertometer*, fr. *apertomètre*.

APETENȚĂ s.f. „înclinație naturală spre ceea ce poate satisface – appétence” 1871.

Fr. *appétence* DEX // Lat. neol. *appetentia* SDLR.

Fam.: **inapetență** 1934 < fr. *inappétence*.

APETIT s.n. „poftă (de mâncare), dorință – appétit” 1788.

Fr. *appétit*, it. *appetito*, germ. *Appetit*, lat. neol. *appetitus*.

Fam.: **apetisant** 1909 < fr. *appétissant*; **apetițiune** „dorință vie” 1939 < fr. *appétition*.

APEX s.m. „capăt, extremitate (ascuțită) a unui lucru – apex” 1949.

Fr. *apex*, lat. neol. *apex*.

Fam.: **apical** (anat., med.) 1958 < fr. *apical*; **apiculat** (bot.) 1898 < fr. *apiculé*.

APICOL adj. „care ține de creșterea albinelor – apicole” 1875, var. *apicol*.

Fr. *apicole*.

Fam.: **apicultoare** s.f. 1908 ← *apicultor*; **apicultor** s.m. 1908 var. *apicultor* < fr. *apiculteur*, **apicultură** 1908 < fr. *apiculture*; **apiterapic** 1978 ← *apiterapie*; **apiterapie** 1978 ← *api[col]* + *terapie*.

AP/DĂ s.f. (mai ales la pl.) „familie de insecte himenoptere de tipul albinei – apide” 1966.

Fr. *apide(s)*.

ar. **APIR/RE** [mr. (*a*)*piriri*] vb. „a se face ziuă – le jour point” 1906.

Lat. *aperire* „a deschide”, panrom. REW 515.

Fam.: ar. **apirită** „zori de zi” 1906; ar. **apirișu** „zori de zi” 1974; mr. **apirit** „revărsatul zorilor” 1928, var. *pirit*.

APIOL s.n. „ulei extras din semințele de pătrunjel – apiol” 1975.

Fr. *apiol*.

APLA adv. (înv.) „cu simplitate – tout simplement” 1787.

Ngr. *απλά*.

Fam.: **aplos** adv. (înv.) „chiar, simplu” 1705 < ngr. *απλώς*; **aplotită** „simplitate” c.1800 < ngr. *απλότητα*.

APLANA vb. „a face să dispară o neînțelegere, un conflict – aplanir” 1821.

Fr. *aplanir*.

APLAUDA vb. „a bate din palme – applaudir” c.1832.

Fr. *applaudir*, it. *applaudire*, lat. neol. *applaudere*.

Fam.: **aplaudator** 1909; **aplaudă** s.f. 1838 (der. regresiv); **aplauz** s.n. (pl. *aplauze*) 1821, var. (înv.) *aplaos* < it. *applauso* (pl. *applausi*), lat. neol. *applausus*.

APLAZIE s.f. „atrofiere a unui țesut sau a unui organ prin întreruperea procesului de dezvoltare – aplasie” 1966.

Fr. *aplasie*.

Fam.: **aplazic** 1978 < fr. *aplasique*.

APLECA [ar. *aplecare*; mr. *plicari*] vb. „a (se) înclina (spre pământ); a alăpta – (se) pencher; alaiter” c.1500, var. *plecă*².

Lat. *applicare* „a apropia; a (se) plia, a (se) îndoi”, cf. it. dial., v.fr., fr. dial., occ., cat., sp., ptg. REW 548.

Fam.: **aplecat** s.n. „alăptare” 1682; **aplecăciune** „înclinare” 1814; **aplecătoare** [ar.; mr. *plicătoari*] adj., s.f. „(oaie, capră) care dă să sugă” 1648; **aplecătură** „alăptare” c.1650; **aplecus**¹ s.m. „miel care suge” 1908; **aplecus**² s.n. „povârniș” 1908; **aplecusat** adj. „aplecat, gârbovit” 1814 ← *aplecus*² HEM 1326 // ← *apleca* + *gheboșat* TDRG, DA, CADE, CDER 332; mr. **plicačcă** s.f. „femeie care alăptează” 1935.

Dublet etim.: **aplica**.

APLICA vb. „a pune un lucru pe (sau peste) altul pentru a le fixa – appliquer” 1781.

Fr. *appliquer*, it. *applicare*, lat. neol. *applicare*.

Fam.: **aplicabil** 1799 (var. *aplicabile*) < it. *applicabile*, lat. neol. *applicabilis*, fr. *applicable*; **aplicabilitate** 1961 < fr. *applicabilité*; **aplicativ** 1975 < fr. *applicatif*; **aplicativitate** 1978 ← *aplicativ*; **aplicație** 1799, var. *aplicațiune* < fr. *application*, it. *applicazione*, lat. neol. *applicatio*, -*onem*; **aplică** „ornament, lampă fixate pe un perete” 1931 < fr. *applique*; **inaplicabil** 1871 < fr. *inapplicable*; **inaplicabilitate** 1978 < fr. *inapplicabilité* sau ← *inaplicabil*; **neaplicabil** 1931 ← *ne* + *aplicabil*; **neaplicabilitate** 1988 ← *neaplicabil* sau ← *ne*- + *aplicabilitate*.

Dublet etim.: **apleca**.

APLIE s.f. (înv.) „funia cu care ridici o pânză sau un steag – corde utilisée pour lever une voile ou un drapeau” 1939.

Ngr. *ἀπλοια*.

APLIT s.n. „rocă eruptivă de culoare deschisă, cu aspect granular fin – aplită” 1949.

Fr. *aplite*, germ. *Aplit*.

APLOMB s.n. „prezență de spirit; siguranță în felul de a se purta și de a vorbi – aplomb” 1955.

Fr. *aplomb*.

APNEE s.f. „oprire temporară a respirației – apnée” 1962.

Fr. *apnée*.

APOCALIPS s.n. „carte din Noul Testament în care este înfățișat în chip alegoric sfârșitul lumii – apocalypse” 1688.

Slavon. *apokalipsi* sau ← rom. *apocalipsis* (der. regresiv) °.

Fam.: **apocalipsă** 1840 < fr. *apocalypse*; **apocalipsis** s.f. 1645 < ngr. *αποκάλυψις*, slavon. *apokalipsisŭ*; **apocaliptic** c.1832 < fr. *apocalyptique*, germ. *apokalyptisch*.

APOCINACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de plante erbacee sau lemnoase care secretă un suc lăptos – apocynacée” 1962.

Fr. *apocynacée(s)*.

APOCOPĂ s.f. „cădere a unui sunet sau a unui grup de sunete de la sfârșitul unui cuvânt – apocope” 1757 (var. Trans. *apocopă*).

Lat. neol. *apocopa*, fr. *apocope*.

Fam.: **apocopa** 1909.

APOCRIF adj., s.n. „(scriere) care este atribuită altui autor decât celui adevărat; a cărui autenticitate este îndoielnică – apocryphe” 1683.

Ngr. *απόκρυφος*, lat. neol. *apocryphus*, fr. *apocryphe*.

APOCRISLAR s.m. (rar) „dregător în Imperiul Bizantin – apocrisiaire” 1812, var. *apocrisar*.

Ngr. *αποκρισιάριος*, lat. neol. *apocrisarius*.

APOD adj. „lipsit de picioare – apode” 1871.

Fr. *apode*.

APODICTIC adj. „care exprimă raporturi și legături necesare între lucruri sau fenomene – apodictique” c.1832.

Fr. *apodictique*, lat. neol. *apodicticus*.

APODOZĂ s.f. „partea a doua a unei perioade condiționale, care conține consecința primei părți – apodose” 1818 (var. inv. *apodosis*).

Fr. *apodose*. Var. *apodosis* < ngr. *απόδοσις*.

APOFIZĂ s.f. „proeminență pe suprafața unui os – apophyse” 1843.

Fr. *apophyse*, lat. neol. *apophysis*.

APOFTEGMĂ s.f. (livr.) „maximă – apophtegme” 1705 (var. *apoftegma*).

Fr. *apophtegme*. Var. *apoftegma* < ngr. *απόφθεγμα*.

Fam.: **apoftegmatic** 1966 < fr. *apophtegmaticque*.

APOGAMIE s.f. „formare a embrionului vegetal dintr-o altă celulă decât oosfera – apogamie” 1962.

Fr. *apogamie*.

APOGEU s.n. „punct culminant – apogée” c.1832.

Fr. *apogée*, it. *appogeo*.

APOGIATURĂ s.n. „ornament melodic constituit dintr-o notă scurtă care precedă o notă principală de altă înălțime -- ornement mélodique” 1909.

It. *appoggiatura*.

APOI [ar., ir.] adv. „după aceea – puis” c.1500, var. *apăi*, *apoi*, *apu*².

Lat. *ad post*, cf. v.it., it.dial., v.sd. REW 195.

Fam.: ar. **apoi**a, var. *apoi*a, mr. *poi*a 1906; **apoi** (acc. nec.) (M. Apuseni) „mai apoi” 1888, var. *apoi*ți; **dinapoi** [ar. *dināpoi*; mr. *dănāpoi*, *dināpoi*; ir. *dirapoi*] 1551–1553, var. *dănapoi*, *dănāpoi*, *dināpoi* ← *de*¹ + *inapoi*; **dinapoi**a c.1500 ← *dinapoi*; **dinapoi**e (reg.) 1962 ← *dinapoi*; **inapoi**¹ [ar., mr. *nāpoi*; ir. *rapoi*] c.1500, var. (*i*)*nāpoi*, *nāpoi* ← *în* + *apoi*; **inapoi**² [ar. *nāpuire*; mr. *nāpoies*] vb. 1886 ← *inapoi*¹; **inapoi**a¹ c.1500, var. *napoi*a¹ ← *inapoi*¹; **inapoi**a² 1831, var. *napoi*a² ← *inapoi*¹; **inapoi**șurea 1688 ← *inapoi*¹; **inapoi**șuirea (inv.) „înapoi” 1683 ← *inapoi*¹; **napo**șilea (Ban.) 1914 ← (*i*)*napoi*¹.

APOLNIC adj. „care este orientat spre ordine, măsură și armonie – apollinien” 1961.

Germ. *apollinisch*.

APOLOGIE s.f. „elogiu fervent – apologie” 1787 (var. *apologhie*).

Fr. *apologie*, lat. neol. *apologia*. Var. *apologhie* < ngr. *απολογία*.

Fam.: **apolog** s.n. „povestire alegorică scurtă, care conține o învățătură morală” 1829 < fr. *apologue*, lat. neol. *apologus*; **apologet** s.m. 1852 < germ. *Apologet*, it. *apologeta*; **apologetic** adj. 1829 < fr. *apologétique*, lat. neol. *apologeticus*; **apologetică** s.f. 1686 (var. *apologhitică*) < fr. *apologétique*, lat. neol. *apologetica*; var. *apologhitică* < ngr. *απολογητική*; **apologetism** 1988 ← *apologet*; **apologist** 1831 (var. *apologhist*) < fr. *apologiste*, it. *apologista*; **apologiza** 1988.

APOPLEXIE s.f. (med.) „pierdere bruscă a cunoștinței și a sensibilității – apoplexie” c.1710, var. *apoplaxie*.

Lat. neol. *apoplexia*, pol. *apopleksija*, fr. *apoplexie*. Var. *apoplaxie* < ngr. *αποπληξία*.

Fam.: **antiapoplectic** adj., s.n. 1907 < fr. *antiapoplectique*; **apoplectic** adj., s.m., s.f. 1822 < lat. neol. *apoplecticus*, fr. *apoplectique*.

APORIE s.f. „dificultate de ordin rațional greu sau imposibil de rezolvat – aporie” 1705.

Ngr. *απορία*, fr. *aporie*.

Fam.: **aporetic** 1962 < fr. *aporétique*.

APORT¹ interj. (strigăt cu care se îndeamnă un câine să aducă vânatul împușcat sau un obiect aruncat – „Apporte!”) 1840.

Fr. *apporte!*

Fam.: **aporta** 1871 < fr. *apporter*; **aportat** s.n. 1908 ← *aporta*.

APORT² s.n. „contribuție adusă de cineva într-o acțiune comună – aport” 1871.

Fr. *apport*.

APOSCORACH/ÎNȚĂ s.f. (inv.) „îndepărtare, respingere – écartement, rejet” 1682-1686.

Creație a lui Dosoftei, < ngr. *αποσκορακίζω* + *-ință*.

APOSTAT adj., s.m. „(persoană) care a renunțat public la o credință; răzvrătit, rebel – apostat” 1682 (var. *apostata*).

Ngr. *αποστάτης*, fr. *apostat*. Var. *apostata* s.m. < lat. neol. *apostata*.

Fam.: **apostazie** c.1714 (var. *apostasie*) < ngr. *αποστασία*, fr. *apostasie*.

A POSTERIORI loc. adv. „dobândit în urma experienței – a posteriori” 1898.

Lat. neol. *a posteriori*, germ. *a posteriori*, fr. *a posteriori*.

Fam.: **aposteriorism** 1966 < germ. *Aposteriorismus*, fr. *apostériorisme*.

APOSTILĂ s.f. „rezoluție scrisă pe o petiție, pe un raport etc. – apostille” 1871.

Fr. *apostille*.

Fam.: **apostil** s.n. 1871 < fr. *apostille* sau ← *apostilă* (n. analogic); **apostila** „a însemna cu o apostilă” 1939 < fr. *apostiller*.

APOSTIMĂ s.f. (înv.) „abces – apostème” 1836.

Ngr. *απόστημα*.

APOSTOL s.m. „nume dat fiecăruia dintre cei doisprezece discipoli ai lui Hristos; adept și propagator înflăcărat al unei idei, al unei doctrine etc. – apôtre” c.1563–1583, var. *apostul*.

Slavon. *apostolŭ*, ngr. *απόστολος*.

Fam.: **apostolat** 1852 < fr. *apostolat*, lat. neol. *apostolatus*; **apostolă** „femeie-apostol” 1682; **apostolesc** 1560; **apostolește** c.1550 ← *apostolesc* sau ← *apostol*; **apostoli** „a lucra ca un apostol, a face apostolat” 1939; **apostolic** c.1832 < fr. *apostolique*, lat. neol. *apostolicus*; **apostolicesc** (înv.) 1698; **apostolicește** 1857 ← *apostolic* sau ← *apostolicesc*; **apostolie** „apostolat” c.1560.

APOSTROF s.n. „semn ortografic în formă de virgulă, care marchează absența accidentală în rostire a unor sunete – apostrophe” 1757.

Ngr. *ἀπόστροφος*, lat. neol. *apostrophus*, fr. *apostrophe*.

Fam.: **apostrofă**² s.f. „apostrof” 1818 < ngr. *αποστροφή*, fr. *apostrophe*; **apostrofi** „a elida” 1834 < germ. *apostrophieren*.

APOSTROFĂ¹ s.f. „figură retorică prin care oratorul adresează o muștrare pe un ton violent – apostrophe” 1705.

Ngr. *αποστροφή*, lat. neol. *apostrofa*, fr. *apostrophe*.

Fam.: **apostrofa** 1799 < fr. *apostropher*.

APOTECĂ s.f. (Trans., Buc.) „farmacie – pharmacie” 1691–1697 (var. *pătică*), var. (Buc.) *aftică*, *aptecă*, *aptică*, (Trans.) (*a*)*potică*.

Germ. *Apotheke*, lat. neol. (*a*)*potheca*. Var. *aptică* < ucr. *aptika*. Var. *potică* < magh. *patika*.

Fam.: **apotecar** (Buc., Trans.) „farmacist” 1673, var. (Trans.) *apoticar*, *păticar*, *poticar* < germ. *Apotheker*, lat. neol. *apothecarius*, ngr. *αποθηκάριος* sau ← *apotecă*; var. *păticar* ← *pătică*; var. *poticar* ← *potică*; **poticarașită** 1961 ← *poticaraș*; **poticaraș** 1942, var. *paticarăș*, *păticarăș*, *poticaraș*, *potricaraș* < magh. *patikárius*; **poticaș** 1942 ← *potică* sau < magh. *patikás*.

APOTEMĂ s.f. „perpendiculară care unește centrul unui poligon regulat cu mijlocul unei laturi – apothème” 1814–1818 (var. *apotemă*).

Fr. *apothème*. Var. *apotemă* < gr. *ἀπόθεμα*.

APOTEOZĂ s.f. „preamărire, glorificare – apothéose” 1840.

Fr. *apothéose*, lat. neol. *apothéosis*.

Fam.: **apoteotic** 1888; **apoteoza** 1908 ← *apoteoză* sau < fr. *apothéoser*.

APOZIȚIE s.f. „atribut care se află pe același plan cu cuvântul determinat (de obicei în cazul nominativ) – apposition” 1799, var. *apozitiune*.

Lat. neol. *appositio*, *-onem*, fr. *apposition*.

Fam.: **apozitiv** 1978 < fr. *appositif*; **apozitional** 1978 < fr. *appositionnel*.

APPASSIONATO adv. (muz.) „cu pasiune, plin de însuflețire – appassionato” 1962.

It. *appassionato*.

APRECIA vb. „a prețui, a respecta – apprécier” 1846 (var. *apreția*).

Fr. *apprécier*. Var. *apreția* < lat. neol. *appretiare* sau ← *aprecia*, după *preț*.

Fam.: **apreciabil** 1848 (var. *aprețiabil*) < fr. *appréciable*; **apreciativ** 1978 < fr. *appréciatif*; **apreciator** adj., s.m., s.f. 1908, var. *aprețiator* ← *aprecia* sau < fr. *appréciateur*; **apreciație** 1848 (var. *aprețiație*), var. *apreciațiune* < fr. *appréciation* sau ← *aprecia*; **aprețui** 1872 ← *aprecia* + *prețui* (contaminație) sau < lat. neol. *appretiare*, fr. *apprécier*, infl. de *prețui*; **aprețuitor** 1908 ← *aprețui*; **autoaprecia** 1978 ← *auto*¹- + *aprecia*; **inapreciabil** 1871 < fr. *inappréciable*; **neapreciabil** 1931 ← *ne-* + *apreciabil*, după fr. *inappréciable*; **subaprecia** 1954 ← *sub*²- + *aprecia*; **supraprecia** 1958 ← *supra*²- + *aprecia*.

APREHENSIVNE s.f. „frică nedeslușită – appréhension” 1894.

Fr. *appréhension*, lat. neol. *apprehensio*, *-onem*.

Fam.: **aprehensiv** 1961 < fr. *appréhensif*.

APREȚĂ vb. „a aplica un apret, a scrobi – apprêter” 1908.

Fr. *apprêter*.

Fam.: **apret** „scrobeală” 1955 < fr. *apprêt*; **apretoare** s.f. 1955 ← *apretor* sau ← *apreta*; **apretor** s.m. 1955 < fr. *apprêteur* sau ← *apreta*; **apretură** „apretare; instalație pentru apretare” 1909 < fr. *apprêtare*, germ. *Appretur*; **dezapreta** 1948.

APRIAT adj., adv. (Trans., Buc.; înv.) „clar, fâțiș, limpede – clair” 1673.

Et. nec. // Lat. *ad* + *priatus* sau ← rom. **apriate* (< lat. **ad* + *priatum* „în taină; în special, anume”) Densusianu, LR XVII, 167; cf. it. dial. *apriato* (< *aprire*); it. *aprire*, cu *-at*, prin analogie cu *adevărat*, *curat* I. Jordan, „Arhiva”, 30, 1923, 221, SDLR; apropiat de it. *pria* „întâi, înainte”, lat. *prius* „mai înainte, anterior, altădată”, dar derivarea nu e clară CDER 346; cf. dalm. *apiart* „deschis” Pascu, *Elementele*; lat. *apertatus* (< *apertare* = *aperire*) CEDED I 13; participiul lat. **apriare* LM; v.sl. *prijatū* „gratūs” (cf. sb. *prijatan*) cu *a-*, ca în *anevoie*, *alene* etc. HEM 1354. Et. nec. TDRG, DA.

APRIG adj. „iute, aspru – impétueux” 1682 (var. *apric*), var. *apreg*.

Et. nec. DA, DEX // Lat. *apricus* „expus la soare” LB, CEDED I 13, HEM 1355, TDRG, CDER 347; lat. **apricus* „sălbatic” (< *aper*) TDRG; lat. **aprex*, *-icem* „doritor de a avea ceva” (< *apprecor*) Subak, „Archeografo triestino”, 30, II, 2, p. 14; probabil lat. **arpege(m)* (< *harpax*, *-agem*) DA; lat. **aprigus* (< gr.) G. Giuglea, DR, 10, 1941–1943, 407–408; i.e. **apr-* și probabil lat. *-icu* I.I. Russu, DR, 11, 1948, 150–153.

Fam.: **aprigi** „a deveni aprig” 1683; **aprigime** (în v.) „vehementă” 1870 ← *aprig* DA sau ← *aprigi*; **aprijune** (în v.) „vehementă” 1899.

APRILIE s.m. „a patra lună a anului – avril” 1428, var. *april*.

Slavon. *Aprilij*, *Aprilj*, *Aprilj* CDER 348, DEX // sau m.gr. *Ἀπρίλιος* HEM 1357, DA, CADE; și m.gr. *Ἀπρίλιος* TDRG; ngr. *Ἀπρίλιος* SDLR; lat. *Aprilis* CEDED I 13.

Dublet etim.: **prier**.

APRINDE [ar. *aprinđire*, *aprinđeare*; mr. *prinđiri*] vb. „a da foc – allumer le feu” c.1500.

Lat. *apre(h)endere* „a prinde, a apuca”, cf. it. dial., v.occ., fr., sp., ptg. REW 554.

Fam.: **aprinjoară** (Trans.) „chibrit” 1896 ← *aprinjor*; **aprinjor** s.n. (Trans.) „chibrit” 1868 ← *aprinde*, probabil după germ. *Zündhölzchen* sau magh. *gyúfa* DA; **aprius** s.n. c.1650; **apriusătură** c.1650 ← *aprius*; **apriusoare** (Buc.), în expr. *pe la apriusori* „pe la apriusul lumânărilor, spre seară” 1931 ← *aprius*; **apriusură** (Trans.) „inflamație” 1887 ← *aprius*; **apriusăcios** (rar) „ușor inflamabil” 1805; **apriusătoare** s.f. „chibrit” 1900; **apriusător** s.m., s.n., adj. 1651; **apriusătură** (rar) 1870; **apriuszeală** (reg.) „febră” 1829; **autoapriusere** 1949 ← *auto*¹+ *apriusere*; **electroapriusere** 1988 ← *electro-* + *apriusere*; **preapriusere** 1963 ← *pre*¹- + *apriusere*; **reapriusere** 1932 ← *re*²- + *apriusere*; **termoapriusere** 1988 ← *termo-* + *apriusere*.

A PRIORI loc. adv. „înaintea oricărei experiențe, înainte de fapte – a priori” 1898.

Lat. neol. *a priori*, fr. *a priori*, germ. *a priori*.

Fam.: **aprioric** 1869 < germ. *apriorisch*; **apriorism** 1913 < fr. *apriorisme*, germ. *Apriorismus*; **aprioristic** 1908 < germ. *aprioristisch*; **aprioritate** 1898 < fr. *apriorité*, germ. *Apriorität*; **apriorist** adj. 1939 ← *aprioristic* (der. regresiv).

APRISTUI vb. (reg.) „a câștiga, a înfiripa – procurer” 1906.

Rom. **apristui* (cf. rus. *pristroitī* „a aranja; a construi”) DA; cf. și bg. *pristrojvam* „a adăuga noi dependențe”³⁰.

APROAPE [ar.; mr. *pro(a)pi*; ir. (*a*)*prope*] adv., s.m. „la mică distanță, în preajmă; (s.m. art.) orice om, considerat în raport cu altul, semen – prês; prochain” c.1500.

Lat. *ad-prope*, cf. it. dial., sd., v.fr., occ., cat. REW 197.

Fam.: ar. **apropea** 1906; **apropia**¹ [ar. *aprukare*; mr. *prukari*] c.1500 < lat. *appropriare*, cf. sd., fr., v.occ, cat. REW 557; **apropiaș** (rar) „vecin” 1870 ← *apropia*; **apropiat** s.n. c.1650 ← *apropia*; **apropielnic** (rar) „apropiat” 1857 ← *apropia*; **apropietor** „apropiat” 1573–1583 ← *apropia*; **apropietură** „locul unde se apropie, se întâlnesc sau se îmbină două lucruri” 1909; **apropișor** adv. (rar) 1892.

APROBA vb. „a accepta – approuver” 1794.

It. *approbare*, lat. neol. *approbare*.

Fam.: **aprobat** s.n. 1908; **aprobativ** 1897 < fr. *approbatif*, lat. neol. *approbatiuus*; **aprobator** 1691–1697, var. *aprobător* < lat. neol. *approbator*, fr. *aprobateur*; **aprobație** (înv.) „aprobare” 1786, var. *aprobațiune* < lat. neol. *approbatio*, *-onem*, germ. *Approbation*, fr. *approbation*; **aprobălu** (Trans.; înv.) 1742 < magh. *aprobál*; **dezaproba** c.1830 ← *dez-* + *aproba* (după fr. *désapprouver*); **dezaprobativ** 1927 ← *dezaproba*; **dezaprobator** adj., adv. 1909, var. *dezaprobător* ← *dezaproba*; **dezaprobație** 1848, var. *dezaprobațiune* < fr. *désapprobation*.

APROD s.m. (înv.) „dregător al curții domnești în Moldova și Țara Românească, cu atribuții variate – fonctionnaire de la cour princière” 1443.

Magh. *aprod*.

Fam.: **aprozel** (dim.) 1885; **aprozie** „demnitatea sau slujba de aprod” 1762.

APROPO adv., s.n. „fiindcă a venit vorba; bine că mi-am adus aminte; aluzie la adresa cuiva; propunere făcută cuiva pe ocolite – à propos” 1799, var. (s.n.) *apropou*.

Fr. *à-propos*.

Fam.: **apropont** (înv.) 1894 ← *apropo*, infl. de *pont*; **apropozito** (înv.) 1869 < it. *aproposito*.

APROPRIA vb. „a-și însuși un lucru străin; a face ca un lucru să fie potrivit pentru un anumit scop – s’approprier” 1788, var. *apropia*².

Fr. *s’approprier*, lat. neol. *appropriare*.

Fam.: **apropriație** (rar, înv.) 1908, var. *apropriațiune*; **dezapropria** (rar, înv.) 1870 < fr. *désapproprier*; **dezapropriație** (înv.) 1862, var. *dezapropriațiune* < fr. *désappropriation*; **reapropria** 1848 ← *re²-* + *apropia*.

Cf. **propriu**.

APROZAR s.n. „magazin cu produse agroalimentare – magasin de produits agroalimentaires” 1978.

Aprofvizionare] + *zar[zavat]*.

Fam.: **aprozarist** s.m. 1988; **aprozaristă** 1988 ← *aprozarist*; **aprozăriță** 1988.

APSIDĂ s.f. „fiecare dintre extremitățile axei mari ale orbitei unui corp ceresc – apside” 1848.

Fr. *apside*, lat. neol. *apsis*, *-idem*.

Fam.: **apsidal** 1978 < fr. *apsidal*.

APT adj. „potrivit, capabil – apte” 1848.

Fr. *apte*, lat. neol. *aptus*.

Fam.: **aptitudinal** 1978 < engl. *aptitudinal*; **aptitudine** 1808 (var. *aptitudă*) < fr. *aptitude*, lat. neol. *aptitudo*, *-inem*; **inapt** 1934 < fr. *inapte*; **inaptitudine** 1882 < fr. *inaptitude*.

APTER adj. „lipsit de aripi – aptère” c.1810.

Fr. *aptère*, lat. neol. *apterus*.

APȚIAN s.n., adj. „ultimul etaj al cretacului inferior; care aparține apțianului – aptien” 1949.

Fr. *aptien*.

APUCA [ar. *ap(u)care*; mr. *pucari*] vb. „a prinde, a lua – prendre, saisir” c.1500.

Et. nes., probabil lat. **aucupare* (< lat. *aboccupare* „a lua de la cineva; a lua din ceva”) Avram, NCE, 28–31 sau lat. *aucupare* „a prinde păsări” V. Burlă, *Studii filologice*, 1880 (apud PEW 103, DA, CDER 355), PEW 103 (cu rezerve), DEX; lat. *aucupare* sau *occupare* păstrat numai în rom. REW 776; lat. *occūpāre* LB, CDED I 14, CDER 355 // Lat. *apucare* (< lat. *apiscor*, după *manduco*) HEM 1391; lat. **apucare* (< *ad* + *capere*) LM; ← interj. *poc* (> *pocni*, **apoca*) SDLR. Et. nec. DA.

Fam.: **apucat** s.n. 1717; **apucătoare** s.f. 1895; **apucător** 1643; **apucătură** 1681; mr. **pripucari** „a preîntâmpina” 1935; **reapuca** 1891 ← *re*²- + *apuca*.

APUD prep. (indicație a unui citat preluat de la alt autor, nu din original – „apud”) 1978.

Lat. neol. *apud*.

APULI s.m. pl. „membrii tribului dacic situat în centrul Transilvaniei – membres du tribu dace de la Transylvanie centrale” 1988.

Lat. neol. *Apuli*.

APUNE vb. [ar. *apunire*, *apuneare*] „a asfinți – se coucher” 1561.

Lat. *apponere* „a pune (alături, peste)” > „a pune jos”, sens păstrat în ar.: *casă apusă* „casă joasă”, cf. it., v.fr., fr., fr. dial., occ., v.sp., ptg. REW 551.

Fam.: **apunător** 1698 (var. *apuiitor*); **apus** s.n. c.1500; **apusean** adj., s.m., s.f. 1765 ← *apus*; **neapus** „care nu trece” 1643.

Cf. **pune**.

APUNTAMENT¹ s.n. (înv.) „leafă – salaire” 1907 (pl. tantum *apuntamente*).

Fr. *appointements* DA, CADE // lt. *appuntamento*, fr. *appointement* SDLR.

AR¹ s.m. „unitate de măsură pentru suprafețele de teren, egală cu 100 m² – are” 1832.

Fr. *are*.

Dublet etim.: **arie**¹.

ARA [ar. *arare*¹; mr. (*ă*)*rari*; ir. *arâ*] vb. „a face brazdă în pământ cu plugul – labourer” 1561.

Lat. *arare*, panrom. REW 508.

Fam.: **arabil** 1868 < fr. *arable*, lat. neol. *arabilis*; **arat**¹ s.n. 1872 ← *ara* TDRG, SDLR, CDER 357, DEX // Lat. *aratus*, -um CDDE 68; ar., mr. **arat**² s.n. „plug” 1887, var. ar. *aratru*, mr. *aratur*, *ărat* < lat. *aratrum*, panrom. REW 602; **aratoriu** adj. „care slujește la arat” 1862 < fr. *aratoire*; **arărit** s.n. (înv.) „impozit” 1857; **arător** adj. [ar., mr.] 1582 < lat. *aratorius* sau ← *ara*; **arătură** [ar., mr.] 1551–1553 < lat. *aratura* sau ← *ara*.

ARAB adj., s.m. „care aparține arabilor sau țărilor arabe – arabe” c.1703–1705 (var. *arav*).

Fr. *arabe*, lat. neol. *arabus*. Var. *arav* < slavon. *Aravŭ*, m.gr. *Ἀραβος*.

Fam.: **arabă** s.f. 1909; **arabesc** s.n. „ornament specific decorației arabe” 1703 < it. *arabesco*, fr. *arabesque*; **arabescă** s.f. „arabesc” 1872 ← *arabesc* sau < fr. *arabesque*; **arabic** 1908 < fr. *arabique* DA, CADE, DEX // Lat. *arabicus* SDLR; **arabism** 1875 < fr. *arabisme*; **arabist** 1975 < germ. *Arabist*; **arabistică** 1975 < germ. *Arabistik* NȘDU sau ← *arabist* DEX; **arabiza** 1978 < fr. *arabiser*; **arăbesc** 1691–1697 (var. *araviesc*); **arăbește** 1870–1872 ← *arăbesc* sau ← *arab*; **arăboaică** 1975; **panarab** adj. 1988 < fr. *panarabe*; **transarabic** adj., s.n. 1988 < fr. *transarabique*.

Cf. **arap**.

ARAC¹ s.m. „par folosit pentru susținerea viței de vie sau a unor plante agățătoare – échalas” 1893, var. *arag*, *harac*, *harag*.

Ngr. *χαράκι*.

Fam.: **arăcel** 1898 (var. *hărăgel*); **arăci** 1683 (var. *hărăci*); **arăcît** s.n. 1773 (var. *hărăgît*) ← *arăci* (var. *hărăgi*); **dezărăcît** s.n. (reg.) „scoaterea aracilor de la vița de vie” 1875 ← *arăcîti*; **hărăceală** 1885 ← *hărăci* (= *arăci*); **hărăgică** (bot.; Mold.) „zorele” 1885 ← *harag* (= *arac*¹).

ARAC² s.n. „băutură spirtoasă, preparată din orez fermentat, amestecat cu zahăr și cu nuci de cocos – arack” 1851.

Fr. *arack*.

ARAC³ s.n. (NV Trans.) „șanț unde se scurge apa – fossée” 1833, var. *aroc*.

Magh. *árok*.

ARAGAZ s.n. „mașină de gătit sau reșou care folosește gazul lichefiat – réchaud à butane” 1955.

Rom. *A.R.A.* (Asociația Româno-Americană) + *gaz* FCI 153 sau *A.R.* (Astra Română) + *gaz* DEX.

ARAGONEZĂ s.f. „dans de origine spaniolă – aragonaise” 1975.

Fr. *aragonaise*.

ARAGONIT s.n. „mineral alcătuit din carbonat de calciu cristalizat, din care se fac obiecte ornamentale – aragonite” 1931.

Fr. *aragonite*.

ARAHIDĂ s.f. „alună americană – arachide” 1922.

Fr. *arachide*.

ARAHNIDĂ s.f. „animal nevertebrat din încrengătura artropodelor – arachnide” 1837.

Fr. *arachnide*.

ARAHNOIDĂ s.f. (anat.) „membrană mijlocie care învelește creierul și șira spinării – arachnoïde” 1955.

Fr. *arachnoïde*.

Fam.: **arahnoïdită** 1978 < fr. *arachnoïdite*.

ARALĂC s.n. (înv.) „interval, luminiș – intervalle, clairière” 1857.

Tc. *aralık*.

ARALIACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de plante dicotiledonate, arbori și arbuști – arialiacée” 1988.

Fr. *araliacée(s)*.

ARAMĂ [ar.] s.f. „cupru – cuivre” 1440, var. (Ban.; înv.) *arame*.

Lat. **aramen* (= *aeramen*), panrom. REW 242.

Fam.: **arameturi** (pl. tantum) „lucruri, podoabe de aramă” 1909; **arăma** 1825; **arămar** 1683; **arămărie¹** „obiecte de aramă, atelier sau prăvălie de aramă” 1837 ← *aramă*; **arămărie²** „meseria arămarului” 1908 ← *arămar*; **arămeasă** (înv.) „un fel de măsură de capacitate” 1863; **arămi** 1691–1697; **arămie** (Munt.) „vas de aramă” 1885 < bg. *aranija* DA (infl. de *aramă*), CADE sau ← *aramă* HEM 1468, CDDE 73, CDER 363, TDRG²; **arămioară** „ban mărunt de aramă” sf. sec. XVII ← *aramă*, probabil după slavon. *mědīnikū* DA; **arămit** s.n. 1908 ← *arămi* sau ← *aramă*; **arămiu** 1840; **arămoi** s.n. „căldare de aramă” 1939; **arămos** (rar) 1691–1697; **arămu¹** „arămi” 1871; **arămu²** „arămiu” 1857; **arămu³** s.n. 1889 ← *arămu¹*; **dezarămie** s.f. 1960 ← *dez-* + *arămie*.

ARAMEAN adj., s.m., s.f. „(persoană) care aparține unei populații semitice nomade – araméen” 1975.

Fr. *araméen*.

Fam.: **aramaic** 1975 (var. *arameic*) < germ. *aramäisch*.

ARAN s.m. „păianjen – araignée” 1656.

Lat. neol. *araneus*.

ARANJA vb. „a pune în ordine – arranger” 1852.

Fr. *arranger*.

Fam.: **aranjament** 1836 < fr. *arrangement*; **aranjat** s.n. 1908; **aranjator** 1908; **aranjoare** s.f. 1922 ← *aranjor*; **aranjor** s.m. 1922 < fr. *arrangeur*; **aranjui** (înv.) 1836 < fr. *arranger*; **rearanja** 1988 ← *re*¹- + *aranja* (după fr. *réarranger*).

ARAP s.m. (înv.) „persoană care face parte dintr-o populație africană negroidă; arab – noir, arabe” 1587, var. *harap*.

Tc. *arap*, bg. (*ch*)*arap*, sb. (*h*)*arap*, ngr. *Αράπης*.

Fam.: **arapcă** „arăboaică, femeie negricioasă” 1643, var. *harapcă* < bg. (*ch*)*arapka*, sb. (*h*)*arapka* DA, SDLR // ← *arap* HEM 1457, TDRG¹, CDER 365; **arapină** „poreclă dată țiganilor” 1868, var. *harapină* < sb. (*h*)*arapina* DA, SDLR; și bg. (*ch*)*arapina* ° // V.sl., bg., sb. CADE; tc. *arabi*, cf. ngr. *αράβινα* CDER 365; **arăpesc** 1643, var. *hărăpesc*; **arăpește** 1705 ← *arăpesc* sau ← *arap*; **arăpie** s.f. (înv.), în loc. adv. *pe* ~ c.1780; **arăpilă** s.m. „brunet” 1866; **arăpime** (col.) 1688; **arăpoaică** 1875, var. *hărăpoaică*.

Cf. **arab**.

ARASTA s.f. (Munt.; înv.) „piață – marché” 1908.

Tc. *arasta* ° // Tc. *âraste* DA.

ARAUCAN adj., s.m., s.f. „(persoană) care face parte din populația amerindiană din Chile și Argentina – Araucan” 1975.

Fr. *Araucan*.

ARAUCARIA s.f. invar. „specie de conifer originar din America de Sud și din Australia; pin-de-Chile” 1975.

Fr. *araucaria*, sp. *araucaria*.

ARĂ¹ s.f. „un fel de papagal – ara” 1939.

Fr. *ara*.

ARĂDEAN s.m., adj. „persoană din Arad – (personne) originaire d'Arad” 1988.

Top. *Arad*.

Fam.: **arădeancă** 1988.

ARĂDUI vb. (Trans.) „a pleca, a porni – se mettre en marche” 1791.

Magh. *ered*.

ARĂMIZ s.n. (Ban.) „mătase – soie” 1926.

Et. nec.

ARĂRIEL s.m. „plantă erbacee cu miros greu, atrățel – langue de chien, herbe d'Antal” 1878.

Et. nes., probabil ← *arățel* (= *atrățel*, *otrățel*).

ARĂSTOS s.n. (Bihor), în expr. *a-și lua* ~ „a-și lua rămas bun – adieu!” 1896.

Et. nes., probabil prescurtare din *ră*[mâi] *s*[ănă] *tos* DA.

ARĂSTUI vb. (Mar., NV Trans.) „a anunța o căsătorie – publier les bans (à l'église)” 1908.

Magh. *ereszt*.

ARĂȚA [ar. *arătare*; ir. (*a*)*ratâ*] vb. „a lăsa să se vadă; a indica – montrer; indiquer” c.1500.

Et. nes., probabil lat. **arrectare* (< *rectus*) „a face drept, a îndrepta” CDED I 82, DA, SDLR, DEX, cf. sp. REW 671 // Lat. **erectare* G. Weigand, KrJb, 1901, I, 92 și 1904, I, 90, Pascu, *Beiträge*,

9; lat. *elatare* „a da la iveală, a face cunoscut ceva” W. Meyer-Lübke, ZRPh, 19, 1895, 574, PEW 108, I. I. Russu, DR, 9, 1948, 218–222; lat. **arratare* (< *ratus*) „stabilit, fixat, determinat” I.-A. Candrea, „Romania”, 31, 1902, 301; lat. **ratare* (< *ratus*) „a fixa, determina” cu *a-* atașat fie în lat. (= *ad-*), fie în română CDER 369; lat. **ad-reiterare* „a expune, a istorisi” I.-A. Candrea, GS, III, 1927–1928, 423–4; lat. *ad-* + **reptare* (< *reputare*) HEM 1557; lat. balcanică **arretare* „a înfățișa” < v.gr. *ῥέθος* „membru, corp” > „aspect, chip” G. Giuglea, DR, 4, 1924–1926, 377–379.

Fam.: **arătanie** 1885; **arătare** „nălucă” c.1500; **arătat** s.n. 1643; **arătător**¹ adj. 1581; **arătător**² s.n. (Trans.) „limbă de ceas” 1825 ← *arăta* (după germ. (*Uhr*)zeiger); **arătătos** (Trans.) „arătos” 1900, probabil ← *arătat* + *arătos* (contaminație) DA; **arătătură** „indicație; nălucire” 1563; **arătos** 1698; **arătoșie** 1939 ← *arătos*.

ARBALETĂ s.f. „armă de aruncat săgeți sau proiectile, folosită în trecut – arbalète” 1958.

Fr. *arbalète*.

Fam.: **arbaletrier** 1961 < fr. *arbalétrier*.

ARBĂNAȘ s.m. „albanez – albanais” 1483 (antrop. *Arbanaș*).

Bg. *arbanas*, sb. *arbanas*.

Fam.: **dalbănaș** „albanez” 1880 ← *arbănaș*, probabil infl. de *dalb*.

ARB/TRU¹ s.m. „persoană desemnată pentru a judeca un diferend, un litigiu; persoană care arbitrează o competiție sportivă – arbitre” 1762.

Lat. neol. *arbiter*, fr. *arbitre*.

Fam.: **arbitra** 1946 < fr. *arbitrer*; **arbitraj** 1832, var. *arbitragiu* < fr. *arbitrage*; **arbitrai** c.1832 < fr. *arbitral*; **arbitrar** 1799 (var. *arbitrariu*) < lat. neol. *arbitrarius*, fr. *arbitraire*; **arbitraricește** 1908 ← *arbitrar*; **arbitru**² s.n. „vointă proprie” 1871 (var. *arbitriu*) < fr. *arbitre*; var. *arbitriu* < lat. neol. *arbitrium*; **rearbitra** 1975 ← *re-*¹ + *arbitra*; **superarbitra** 1896 ← *super-* + *arbitra*; **superarbitru** s.m. 1879 ← *super-* + *arbitru*¹ (după fr. *surarbitre*); **supraarbitra** 1896 ← *supra*²⁻ + *arbitra* sau ← *supra*²⁻ + *arbitru*¹; **supraarbitriu** s.n. 1868 ← *supra*²⁻ + *arbitriu* (= *arbitru*²); **supraarbitru** s.m. 1879 ← *supra*²⁻ + *arbitru*¹ (după fr. *surarbitre*).

ARB/Ū s.n. (reg.; înv.) „vergea de curățat arme de foc – baguette de fusil” 1857 (var. *alibiu*²), var. (inv.) *arbir*.

Tc. *harbi* ȘIO II/1, 24, DA, CADE, CDER 373, DEX, TDRG³ // Tc. *harbi* CDDE II 543, HEM 1480, TDRG¹; bg., sb. *arbija* SDLR.

Fam.: **arbiaș** (dim.) 1900.

ARBORE [ar. *arbur(e)*; mr. *arbur*; ir. *arbure*] s.m. „copac; catarg – arbore” 1471 (antrop. *Arbure*), var. *arbor*, (reg.) *arbure*, (reg.; înv.) *harbur*.

Lat. *arbor*, *-em*, cf. dalm., it., friul., fr., occ., cat., sp., ptg. REW 606. Sensul „catarg” după it. *albero*, fr. *arbre*.

Fam.: **arbora** „a înălța ceva drept ca un arbore; a ridica un steag” 1830 < fr. *arborer*, it. *arborare*; **arboradă** „ansamblul catargelor și al vergilor unei nave” 1909; **arboraș** 1887; **arborel** 1909; **arborescent** 1859 < fr. *arborescent*; **arborescentă** 1908 < fr. *arborescence*; **arboret**¹ s.n. (col.) 1822 < lat. neol. *arboretum* sau ← *arbore*; **arboret**² s.n. „partea de sus a catargului” 1909 < it. *alberetto*, infl. de *arbore*; **arboricol** 1978 < fr. *arboricole*; **arboricultor** 1908 < fr. *arboriculteur*; **arboricultură** 1908 < fr. *arboriculture*; **arborizat** (despre roci) „care prezintă arborizație” 1840 < fr. *arborisé*; **arborizație** (min.) „desen natural” 1908, var. *arborizațiune* < fr. *arborisation*; ar. **arburēt** „pădure de stejar” 1906 < lat. *arboretum*, cf. it., sd., v.fr., sp., ptg. REW 607; ar. **arburic** (dim.) 1906; mr. **arburimi** „arboret” 1900; **dezarbora** „a demonta arborada unei nave” 1870 < fr. *désarborer* sau ← *arbora*; **subarboret** s.n. 1908 ← *sub*²⁻ + *arboret*.

ARBUST s.m. „plântă lemnoasă mai mică decât arborele – arbuste” 1850.

Fr. *arbuste*, lat. neol. *arbustum*.

Fam.: **semiarbust** 1966; **subarbust** 1898 ← *sub*²⁻ + *arbust*.

ARC [ar. *arcu*; mr. *arc*] s.n. „armă (primitivă) de aruncat săgeți; porțiune dintr-o circumferință sau dintr-o linie curbă; organ metalic elastic al unei mașini sau al unui mecanism – arc” 1573–1583.

Lat. *arcus*, panrom. REW 618.

Fam.: **arcadă** 1817 < fr. *arcade*; **arcar** s.m. (înv.) „persoană care lucrează sau vinde arcuri” c.1690 < lat. *arcuarius* sau ← *arc*; **arcaș** c.1650; **arcăt** (rar) „arcuit” 1852 ← *arc*, după fr. *arqué* DA // < lat. *arc(u)atus* CADE, SDLR; **arcatură** „șir de arcade” 1900 < fr. *arcature*; **arcărie** „cartier al arcarilor” 1715 ← *arcar*; **arcășel** (dim.) 1840 ← *arcaș*; **arcășie** (înv.) „arta de a trage cu arcul” 1865 ← *arcaș*; **arciș** adv. (Buc.) „în bandulieră” 1870; **arcit** adj. „arcuit” (Buc.) 1691–1697 ← *arc* TDRG³ sau ← **arci* DA; **arcos** (înv.) „arcuit” 1705; **arcui** 1691–1697; **arcuit** s.n. 1908 ← *arcui*; **arcuitor** 1908 ← *arcui*; **arcuitură** 1862 ← *arcui*; **arculeț** 1892; **arcuș** (muz.) 1691–1697; **arc(u)șor** 1837; **arcuț** (dim.) 1887; **înarcăt** 1904.

ARCA s.f. (Munt.; înv.) „temelie; (fig.) protector al domnilor români la Înalta Poartă – fondation; protecteur” 1649, var. *harca*.

Tc. *arka*.

Fam.: **arcaliu** „protejat; influent” c.1780 < tc. *arkalı*.

ARCACI s.m. (S Mold., Dobr., NE Munt.) „teren adăpostit (de vânt) – terrain abrité” 1592 (top. *Arcaciul lui Buture*).

Tc. *arkaç* DA, SDLR, CDER 378 // Turanic, probabil cuman. HEM 1492.

ARCADAȘ s.m. (înv.) „tovarăș – compagnon” 1835.

Tc. *arkadaş*.

ARCAN¹ s.n. „laț; numele unui dans popular – sorte de lasso; nom d’une danse paysanne” 1594 (antrop. *Arcan*), var. (reg.) *harcan*.

Tăt. *arkan* HEM 1492, TDRG, DA, CDER 379 sau și ucr. *arkan* DEX // Ucr., rus., tăt., tc. *arkan* SDLR; tc. *organ*, *organ* CDED II 543; identificat (greșit) cu *arcana*² „viclenie, intrigă; secret, mister” < lat. *arcantum* LM.

Fam.: **arcana** (Vrancea; cor. pop.) 1868, var. (Trans.) *arcanea*; **arcăni** „a prinde cu arcanul” 1875.

ARCAN² s.n. „viclenie; secret – arcane” 1866.

Lat. neol. *arcantum*.

ARCĂ s.f. „corabia lui Noe; (înv.) ladă – arche de Noé” 1813.

It. *arca*, lat. neol. *arca*.

ARCER¹ s.n. (reg.) „cute (din lemn pietrificat), folosită pentru a ascuți briciul sau coasa – affiloir” 1691–1697, var. (Trans., Mar., Mold.) *alcer*, (Trans.) *hălcer*.

Et. nec. // Lat. *ilicem* „soi de stejar” + -*er* S. Pușcariu, DR, 9, 1936–1938, 442; lat. **ratiarium* (*lignum*) „lemn din plute”, cf. (*Colonia*) *Ratiaria* (> bg. *Arčer*) P. Boerescu, LR, 50, 2001, 265–268; lat. *acernum* „din arțar” < *acer* HEM 1500; var. a lui *arțar* < lat. *arcearius* CDER 434; probabil it. *acciaro* TDRG; it. *acciaro* și *acciarino* SDLR; lat. *acies*, cf. it., sp., v.ptg. CDED I 15; et. nec. DA.

ARCERE s.f. (Buc.) „drum adâncit (în săpătură) făcut peste un deal – chemin creusé, sur une colline” 1939.

Et. nec.

ARCHEBUZĂ s.f. „veche armă de foc, asemănătoare cu pușca – arquebuse” 1862.

Fr. *arquebuse*.

Fam.: **archebuzier** 1862 < fr. *arquebusier*.

ARCHIT s.m. (bot.) „jneapăn; viță albă – genévrier; vigne blanche” 1825, var. *archieft*, *archiș*.

Ngr. *ἀρκεῦθος*. Var. *archiș* „jneapăn” ← *archit* cu substit. finalei // Rus. *artyš* DA.

ARCIOR s.m. (3 sil.) (Mold.) „numele unei plante neidentificate – nom de plante” 1889.
Et. nec. DA // Poate dim. al lat. vulg. *arce* HEM 1758.

ARCOSOLIUM s.n. „nișă funerară într-o catacombă – arcosolium” 1949.
Fr. *arcosolium*.

ARCOZĂ s.f. „gresie bogată în feldspați – arkose” 1949.
Fr. *arkose*.

ARCTIC adj., s.n. „situat în regiunea Polului Nord; Polul Nord – arctique; le Pôle Nord” 1705.
Lat. neol. *arcticus*, ngr. *αρκτικός*, fr. *arctique*.

ARCUBALISTĂ s.f. „arbaletă – arbalète” 1705.
Lat. neol. *arcuballista*.
Fam.: **arcubalistar** 1939 „soldat armat cu arcubalistă” < lat. neol. *arcuballistarius*.

ARDĂU adj., s.m. (N Mold.) „ardelean – transylvain”, (Trans.) „paznic de pădure – gardien de forêt” 1893.

Magh. *erdő-óvó* „paznic de pădure” Tamás EW.
Fam.: **ardevan** s.m. (Mold.) „ardelean” 1892.

ARDE [ar. *ardeare*, *ardire*; mr. *ardiri*; ir. *árde*] vb. „a fi aprins; a da foc – brûler” c.1500.
Lat. *ardēre* (= *ardēre*), panrom. REW 620.

Fam.: **ardeasca** (Mold.) „dans țărănesc în jurul focului” 1898 ← *arde-cămeșa* (nume de horă)
° // Et. nec. DA; **ardei** (bot.) 1615 ← *arde* HEM 1515, TDRG, DA, CDDE 78, CADE, SDLR, DEX //
Lat. ***ardius** CDED I,15; **ardeia** 1857 ← *ardei*; **ardeiaș** 1896 ← *ardei*; **ardeică** „ardei” 1887 ←
ardei; **ardeietură** 1896 ← *ardeia*; **ardîște** „teren de pe care a ars pădurea” 1887; **ardoare** 1799 < fr.
ardeur, lat. neol. *ardor*, -em; mr. **ardos** (despre ardei) „iute” 1935; ar. **ardurie** „usturime” 1905; **ars**
s.n. „arșiță” sf. sec. XVII; **arsătură** „arsură” 1582 ← *ars*; **arse** s.n. pl. „jertfe” 1573–1583; **arsoare**
(Ban.) „arșiță” 1907 ← *ars*; **arsură** 1451 (top. *Arsura*) < lat. *arsura*, cf. it., sp. REW 682 sau ← *ars*;
arșiță 1675, var. *arșeță*, *arșiță* < lat **arsicia* sau ← *ars*; **arzăcios** (rar) „inflamabil” 1870; **arzător**
[mr.] 1577; **arzătură** [mr.] 1582 (Trans.) „arsură; (bis.) jertfă”; **arzime** „căldură mare” 1907; **arzo**
(rar) „dogoritor; iute” 1857 ← *arde* HEM 1535, (posibil) DA, CDDE 78, TDRG³ // Probabil < tc.
arzü* (formă redusă a lui *arzüülü*) CDER 448; lat. *arsonius* CDED I 15; **arzos (inv.) „arzător” 1683;
arzuică „joc de copii” 1909; **arzurii** (rar, inv.) „arzător; negru” 1649 ← *arde* CADE // ← *arzuliu*
DA; **dearde** (rar, inv.) „a arde” 1889; mr. **duard** „ard peste tot” 1935.

ARDELEAN adj., s.m. „(locuitor) din Transilvania, care aparține Transilvaniei – de Transilvanie, transylvain” 1600.

Top. *Ardeal*.

Fam.: **ardeleana** s.f. (cor. pop.) 1887; **ardeleancă** 1866; **ardelenaș** 1887; **ardelencuță** 1908
← *ardeleancă*; **ardelenesc** 1805; **ardelenește** 1805 ← *ardelenesc* sau ← *ardelean*; **ardelenism** 1975;
ardelenuță 1887 ← *ardeleană* (s.f. ← adj.f.) sau ← *ardeleancă* (cu substit. sufixului).

ARDENEZ s.m., s.f., adj. „persoană din Ardeni; rasă de cai mari, puternici, de tracțiune – Ardennais” 1962.

Fr. *Ardennais*.

ARDENT adj. „înfocat, pasionat – ardent” 1847.

Fr. *ardent*, lat. neol. *ardens*, -ntis.

Fam.: **ardentă** „ardoare” 1975 ← *ardent* (cu substit. finalei).

ARDEZIE s.f. „rocă argiloasă tare, care se întrebuițează la acoperișuri, la confecționarea tăblițelor de scris etc. – ardoise” 1840, var. *ardoază*.

It. *ardesia* CADE, TDRG², DEX // Fr. *ardoise*, it. *ardesia* SDLR; după fr. *ardoise* DA.

Var. *ardoază* < fr. *ardoise*.

Fam.: **ardezieră** „carieră de ardezii” 1939 ← *ardezie* (după fr. *ardoisière*).

ARDOAN s.m. (3 sil.) (V Trans.) „un soi de struguri – sorte de raisin” 1890.

Magh. (*j*)*árdány* Tamás, EW // Magh. dial. *járgovány* HEM 1531; cf. *iorgovană* DA.

Fam.: **ardioaie** (Hațeg) 1886, var. *ardioane*.

AREIC adj. „(despre sol) lipsit de apă, uscat, arid – aréique” 1949.

Fr. *aréique*.

AREL s.n. (bot., Buc.) „gențiană – gentiane” 1862.

Et. nec. DA, TDRG³ // Poate lat. *arum* (*latifolium*) HEM 1539.

ARENĂ s.f. „loc circular acoperit cu nisip, rumeguș etc. din mijlocul unui amfiteatru sau circ – arène” 1770–1780.

Ngr. *apéva*, it. *arena*, fr. *arène*, lat. neol. *arena*.

Dublet etim.: **arină**.

ARENDĂ s.f. „cedare temporară a dreptului de exploatare a unor bunuri, în schimbul unei plăți – bail, ferme” 1737, var. *arândă*.

Magh. *árenda*, pol. *aręda*, rus. *aręda*.

Fam.: **aręda** 1818, var. (Trans.) *arândă*; **arendar** (înv.) „arendăș” 1845; **arendăș** 1772 ← *arędă* sau < magh. *árędás*; **arendășă** s.f. 1939 ← *arendăș*; **arendat** s.n. 1908 ← *aręda*; **arendator** 1737, var. *arędător* ← *aręda*; **arendatorie** (înv.) „arendășie” 1833 ← *arendator*; **arendăului** 1866 (var. *arândăului*) ← *arędă* sau < magh. dial. *árędál* Tamás, EW; **arendășel** 1908 ← *arendăș*; **arendășesc** 1820 ← *arendăș*; **arendășește** 1908 ← *arendășesc* sau ← *arendăș*; **arendășii** „a fi arendăș” 1906 ← *arendăș*; **arendășie** 1857 ← *arendăș*; **arendășit** s.n. 1908 ← *arendășii*; **arendășită** 1903 ← *arendăș*; **arendășoaică** 1862 ← *arendăș*; **arendășoi** (peior.) 1856 ← *arendăș*; **arendui** (înv.) „a arenda” 1817 ← *arędă* sau *aręda*; **exaręda** (înv.) „a arenda” 1889 ← *ex-* + *aręda*; **subaręda** 1900 ← *sub*²- + *aręda*; **subarendăș** 1958 ← *sub*²- + *arendăș*; **subarendator** 1900 ← *sub*²- + *arendator*; **subarędă** ← *sub*²- + *arędă* 1900.

Cf. **orândă**.

AREOLĂ s.f. (anat.) „suprafață de piele diferit colorată de cea a tegumentelor din jur – aréole” 1908.

Fr. *aréole*, lat. neol. *areola*.

Fam.: **areolar** (mat., anat.) 1908 < fr. *aréolaire*; **areolat** (anat.) 1898 ← *areolă* (după fr. *aréolé*); **areologie** (lingv.) 1961 < fr. *aréologie*.

AREOMETRU s.n. „aparat care servește la determinarea densității unui lichid sau a concentrației unei soluții – aréomètre” 1813.

Fr. *aréomètre*, germ. *Aräometer*.

Fam.: **areometric** 1871 < fr. *aréométrique* DA, DEX // ← *areometru* SDLR; **areometrie** 1871 < fr. *aréométrie* DA, CADE, DEX // ← *areometru* SDLR; gr. *αραομετρία* LM.

AREOPAG s.n. „consiliu și tribunal suprem din Atena antică – aréopage” 1570 (var. *ariopag*).

Fr. *aréopage*, lat. neol. *areopagus*. Var. *ariopag* < slavon. *ariopagŭ*.

Fam.: **areopagit** s.m. 1691–1697 (var. *areopaghitean*) < fr. *aréopagite*; var. *areopaghitean* < ngr. *αρεοπαγίτης*; lat. *areopagita*.

AREOST/IL s.n. (arhit.) „colonadă spațiată – aréostyle” 1908.

Fr. *aréostyle*.

AREST s.n. „deținere sub pază legală a unei persoane – arrêts, emprisonnement, détention” 1728, var. (Trans.) *arește, arești, ariștă, ariște*.

Germ. *Arrest*, it. *arresto*, rus. *arest*. Var. *ariște* < magh. *ârest(om), ârist(om)*, infl. de derivate cu suf. *-iște*.

Fam.: **aresta** 1763; **arestant** s.m. 1788 < germ. *Arrestant*; **arestantă** s.f. 1909 ← *arestant*; **arestat** s.n. 1908 ← *aresta*; **arestație** „arestare” 1909 < fr. *arrestation*; **arestălu** (Trans.) 1787 (var. *areștelui*) ← *arest* sau ← *aresta* sau < magh. *ârestâl*; **arestui** 1838 ← *arest* sau ← *aresta* (după fr. *arrêter*).

ARET¹ s.n. (Mold.; înv.) „pază (armată), apărare – garde (militaire), défense, rempart” 1667–1669.

Et. nes., probabil pol. (*na*) *ret* (< germ. *Rette!*, *retten*, cf. ceh. *reta*) ° // V.sl. *na reti*, probabil prin intermediul ucr. *areť*, cf. pol. *rat*, *ret* CDER 385; lat. *arreptum* < *reptum* HEM 1557; et. nec., poate din *arăt* < *arăta* și *aret* (< *arie* + *-et*, ca *prejmet*) DA; et. nec. TDRG.

ARET² s.n. (Ban., Trans., Buc.) „preajmă – parage, alentours” 1818, var. *aret*².

Et. nec. // Lat. *halitus* „suflare”, cf. it. cors., V. Bogrea DR, 1, 1920–1921, 257, SDLR, păstrat numai în rom. REW 4004a; lat. *recte, erecte* LB; magh. *êrret* < *erre it* „de această parte” HEM 1543; et. nec. TDRG.

ARET³ s.n., în sintagma *câine de ~* „câine de vânătoare dresat să se oprească atunci când simte sau zărește vânatul – arrêt” 1978.

Fr. *arrêt*.

Fam.: **areta** 1988 < fr. *arrêter*.

ARETE [ar. *areate*; mr. (*a*)*reati*; ir. *aret*⁴, *arete*] s.m. (Ban., Trans., N Mold.) „berbec de prăsilă – bélier” 1567–1568.

Lat. *aries, -etem*, cf. dalm., it. dial., occ., fr. dial. REW 645.

Fam.: **arețar** (Ban., Hațeg) „paznic de berbeci” 1895 ← pl. *areți* al lui *arete*; **arioi**² „grup de oi despărțit de turmă” 1931 ← *arete* (cu substit. finalei).

AREU [ar. (*a*)*reu*] s.m. (bot.; Ban., Olt., Munt.) „laptele-câinelui – Réveille-matin” 1862, var. *arieu, ariu*.

Lat. *aureus* „de aur, de culoarea aurului”, R. Todoran, CL, 33, 1988, 30–33 // Refăcut din *arior* (= *alior*) „laptele câinelui; chimen” HEM 1675; et. nec., cf. *alior* DA.

Fam.: **alior** s.m. „plantă care conține în tulpină și în frunze un suc lăptos, otrăvitor” 1783, var. *aior*², *aleor, aleur*, (Trans.) *arior* ← *areu* R. Todoran, CL, 33, 1988, 30–33 // Lat. *aureolus* CADE, CDER 208, DEX; lat. *helleborus* HEM 890, SDLR; lat. *allium* LM; et. nec. DA, TDRG.

ARGAT s.m. „servitor, angajat (în trecut) pentru diverse munci – valet de ferme” 1654.

Bg. *argat(in)*, ngr. *αργάτης* (= *εργάτης*).

Fam.: **argăt** s.f. 1654; **argătel** 1866; **argățesc** 1885; **argățeste** 1908 ← *argățesc* sau ← *argat*; **argăți** 1815; **argăție** 1863; **argățime** 1863; **argățit** s.n. 1908 ← *argăți*.

ARGĂSI vb. „a tăbăci – tanner” 1688, var. *arghisi*.

Ngr. *αργάζω* (aor. *ἀργάσα*).

Fam.: **argăsar** 1862 ← *argășitor* (cu substit. sufixului) Mărgărit, CES, 30; **argășărie**¹ „meseria de argăsar” 1862 ← *argăsar*; **argășărie**² „atelierul argăsarului, locul unde se argășesc pieile” 1870 ← *argăsar* sau ← *argăsi*; **argășărită** 1908 ← *argăsar*; **argășeală** c.1650, var. *arghiseală*; **argășit** s.n. 1908; **argășitor** s.m. „tăbăcar” 1691–1697; **argășitorie** „loc unde se argășesc pieile” 1909 ← *argășitor*; **argășitură** 1862.

ARGEA s.f. (Mold., Munt.) „război de țesut; construcție rudimentară în care se așază, vara, războiul de țesut; boltă a unei clădiri – métier à tisser; baraque où l'on met le métier à tisser pendant l'été; ferme (d'un toit)” 1604 (top. *Argea*).

El. de substrat, cf. maced. *ἀργελλα*, cimerian *ἀργίλλα* „locuință sub pământ”, trac *ἀργίλος* „șoarece”, Hasdeu, IC, II, 46–52, HEM 1579–1580, TDRG, Densusianu, HLR, I, 35, Philippide, OR, II 696–697 (cf. alb. *ragal* „colibă”), C. Giuglea, DR, 3, 1922–1923, 608 (autohton), Rosetti, ILR, 244, 739, 741 (cf. alb. gheg. *ragal*, maced. *ἀργελλα* „colibă”), C. Poghirc, ILR, II, 328 (cuv. maced., probabil de orig. traco-frigiană), Russu, ER, 252, Brâncuș, VA, 30–31 // Gr. *ἐργάσιον* CDED II 636; lat. **ergatella* (< *ergata*) Giuglea, DR, 10, 1941, 409–411; lat. *argella* „lut” sau lat. *arca* „cutie” LM; cf. lat. *argilla*, ngr. *αργαλειός*, v.gr. *ἐργαλείον* „război de țesut”, alb. *argali* „război de țesut” SDLR; tc. *arca* sau corespondentul lui cuman. sau tăt. CDER 390; et. nec., cf. tc. *arcea* „cutie” DA; et. nec. DEX.

Fam.: **argelușă** (dim.) 1941; **argeluță** (dim.) 1909.

ARGENTINIAN adj., s.m., s.f. „(persoană) care aparține Argentinei sau populației ei; din Argentina – argentin, Argentin” 1881.

Top. *Argentina*.

Fam.: **argentiniancă** 1988.

ARGEȘEAN adj., s.m. „(persoană) din județul Argeș – du département d'Argeș” c.1783.

Top. *Argeș*.

Fam.: **argeșeancă** 1988.

ARGHELĂ s.f. (Ban.) „herghelie – haras” 1896.

Sb. *ergela*, *erdela*.

Fam.: **arghelar** „herghelegiu” 1893; **arghelegiu** „herghelegiu” 1900.

ARGHEZIAN adj. „referitor la Arghezi – appartenant au poète Arghezi, à la manière d'Arghezi” 1937.

Antrop. *Arghezi*.

ARGHIROFILIE s.f. „lăcomie de bani – avidité d'argent” c.1780.

Ngr. *αργυροφιλία*.

Fam.: **arghirofîl** 1930 ← *arghirofilie* (der. regresiv) sau < ngr. *αργυροφίλος*.

ARGILĂ s.f. „rocă sedimentară întrebuițată în olărie, la lucrări de construcție, în sculptură etc.; lut – argile” c.1805.

Fr. *argile*, lat. neol. *argilla*.

Fam.: **argîl** s.n. (înv.) 1849 < ngr. *ἀργίλος*, infl. de *argilă*; **argilifer** 1961 < fr. *argilifère*; **argilît** s.n. 1958 < fr. *argilite*; **argilos** c.1805 ← *argilă* sau < lat. neol. *argillosus*, fr. *argileux*; **dezargila** 1961; **dezargilor** s.n. (tehn.) 1961 ← *dezargila*.

ARGINAZĂ s.f. (biol.) „enzimă solubilă conținută în cantitate mare în ficatul mamiferelor – arginase” 1949.

Fr. *arginase*.

ARGINĂ s.f. (biol.) „aminoacid din proteine care participă la sinteza ureii în ficat – arginine” 1949.

Fr. *arginine*.

ARGINT [mr. (rar) *arzint*, *răzint*] s.n., s.m. „metal prețios de culoare albă strălucitoare, maleabil și ductil – argent” c.1500.

Lat. *argentum*, cf. it., sd., ret., fr., occ., cat. REW 640.

Fam.: **argentan** s.n. „varietate de alpaca (aliaj)” 1949 < fr. *argentan*; **argentifer** 1908 < fr. *argentifère*; **argentîn** s.n. „praf de staniu folosit la imprimarea textilelor” 1926 < fr. *argentine*; **argentît** s.n. (min.) 1949 < fr. *argentite*, germ. *Argentit*; **argentometru** 1957 < fr. *argentomètre*; **argentotipie** (tehn.) 1957 < fr. *argentotypie*; **arginta** 1682 ← *argint* TDRG, DA, CDDE 82, CADE, CDER 393, DEX // După fr. *argenter* și lat. *argentare* SDLR; < lat. *argentare* HEM 1615; **argintar** [mr. (rar) *arzintar*, *răzintar*] 1648 (var. *argintariu*) < lat. *argentarius* sau ← *argint*; **argintariță** (bot.) 1885; **argintat** s.n. 1908 ← *arginta* sau ← *argint*; **argintăreasă** 1908 ← *argintar*; **argintărie**¹ (col.) c.1711–1716; **argintărie**² „meserie de argintar” 1780 ← *argintar*; **argintărie**³ „atelier” 1870 ← *argintar* sau ← *argint*; **argintăriță** 1825 ← *argintar*; **argintele** 1908 ← *arginti*; **arginti** 1883; **argintît** s.n. 1908 ← *arginti*; **argintiu** 1837, var. *argințiu*; **argintos** 1691–1697; **argintui** 1857; **argintuit** s.n. 1908 ← *argintui*; **argintuitor** 1857 ← *argintui*; **argintură** (bot.; Ban.) 1909; **argintuț** 1887; **argint-viu** s.n. „mercur” c.1650; **argințel** 1885; **arginți** c.1500; **argințică** (bot.) 1898 (var. *argințică*); **argințit** s.n. c.1720 ← *arginți*; **dezarginta** 1862 ← *arginta*; **înarginti** 1870; **rearginta** 1988 ← *re*¹- + *arginta*.

ARGIR/SM s.n. (med.) „intoxicație cu săruri de argint – argyrisme” 1962.
Fr. *argyrisme*.

ARGIROZĂ s.f. (med.) „intoxicație cu săruri de argint – argyrose” 1949.
Fr. *argyrose*, germ. *Argyrose*.

ARGON s.n. „gaz rar, incolor și inodor, care se găsește în atmosferă și care servește la umplerea unor becuri electrice – argon” 1901.
Fr. *argon*.

ARGONAUT s.m. „nume dat eroilor antici greci care au călătorit pe corabia Argo spre Colchida; specie de moluscă cefalopodă din apele tropicale – argonaute” 1908, var. *argonaut*.
Fr. *argonaute*, lat. neol. *argonauta*.
Fam.: **argonautic** 1908, var. *argonautique* < fr. *argonautique*.

ARGOS adj., s.m. (bis.; înv.) „(preot) suspendat – (prete) suspendu” 1821.
Ngr. *ἀργος*.
Fam.: **argosi** 1840.

ARGOU s.n. „limbaj convențional, folosit de către vorbitorii unui grup social sau profesional, pentru a nu fi înțeleși de ceilalți – argot” 1927 (var. *argot*).
Fr. *argot*.
Fam.: **argotic** 1955 < fr. *argotique*.

ARGUMENT s.n. „raționament, dovadă adusă în sprijinul unei afirmații; variabilă independentă a unei funcții – argument” 1691–1697 (var. *argumentum*).
Fr. *argument*. Var. *argumentum* < lat. neol. *argumentum*.
Fam.: **argumenta** 1691–1697 < lat. neol. *argumentari*, fr. *argumenter*; **argumentat** s.n. 1908 ← *argumenta*; **argumentator** s.m. 1893 (var. *argumentător*) < fr. *argumentateur*; **argumentație** 1808 (var. *argumentațiune*) < fr. *argumentation*, lat. neol. *argumentatio*, -onem; **argumenturii** (Trans.) 1808 ← *argumentui* (după germ. *argumentieren*); **argumentui** 1705; **contraargument** 1978 < fr. *contre-argument*; **contraargumenta** 1988 ← *contraargument*.

ARGUS s.m. „om cu privire ageră (care păzește ceva) – argus” 1909.
Fr. *argus*, lat. neol. *Argus* (antrop. mitol.).

ARGUȚ/E s.f. „argumentare sofistică bazată pe fapte nesemnificative sau nesigure – arguție” 1840, var. *arguție*.
Fr. *argutie*. Var. *arguție* < lat. neol. *argutia*.

ARHAIC adj. „foarte vechi – archaïque” 1903, var. (înv.) *arcaic*.

Fr. *archaïque*.

Fam.: **arhaism** 1832, var. (înv.) *arcaism* < fr. *archaïsme*, it. *arcaismo*; **arhaistic** (rar) 1896, var. (înv.) *arcaistic* < fr. *archaïstique*, germ. *archaistisch*; **arhaitate** 1966 ← *arhaic* (cu substit. finalei); **arhaiza** 1939 ← *arhaic* (cu substit. finalei) sau ← *arhaism* (cu substit. finalei); **arhaizant** 1955 < fr. *archaïsant* sau ← *arhaiza*; **semiarhaic** 1988.

ARHAMAC s.m. (Dobr.; înv.) „cal de rasă – cheval de bonne race” 1884.

Tăt. *arġamak* ŞIO I, 83, Suci, CTR, 227 // Tc. *argamak* DA.

ARHANGHEL s.m. „căpetenie a îngerilor – archange” 1535 (top. *Arhanghel*), var. (Ban.) *arànghel*, (Mold.) *arcangel*, *h(a)ranghel*.

Slavon. *archangelŭ*, ngr. *αρχάγγελος*.

Fam.: **arhanghelesc** 1682–1686; **arhanghelic** (înv.) 1699; **arhanghelicesc** 1802 ← *arhanghelic* DA sau ← *arhanghel*.

ARHEGON s.n. (bot.) „organ feminin de reproducere, caracteristic pentru muşchi, ferigi și gimnosperme – archégone” 1978.

Fr. *archégone*.

ARHE(O)- el. de comp. „vechi – archéo-”

Gr. neol. *ἀρχαιο-*, *ἀρχαῖος* „vechi”.

ARHEOGRAFIE s.f. „studiu al scrierilor vechi – archéographie” 1978.

Fr. *archéographie*.

Fam.: **arheograf** s.m. 1988 < fr. *archéographe* sau ← *arheografie* (der. regresiv).

ARHEOLOGIE s.f. „ştiinţă care studiază trecutul istoric al omenirii pe baza interpretării urmelor materiale păstrate – archéologie” 1828 (var. *arheologhie*), var. (înv.) *arheologie*.

Fr. *archéologie*, it. *archeologia*. Var. *arheologhie* < ngr. *αρχαιολογία*.

Fam.: **arheolog** s.m. 1830, var. (înv.) *archeolog* < fr. *archéologue*, it. *archeologo*; **arheologă** s.f. 1830 ← *arheolog*; **arheologic** 1829 (var. *arheologhic*), var. (înv.) *archeologic* < fr. *archéologique*, it. *archeologico*; var. *arheologhic* < ngr. *αρχαιολογικός*; **arheologicesc** 1857 ← *arheolog* sau ← *arheologic*; **arheologiceste** 1857 ← *arheologicesc* sau ← *arheologic*; **paleoarheologic** 1988 < fr. *paléoarchéologique*; **paleoarheologie** 1978 < fr. *paléoarchéologie*, engl. *paleoarchaeology*.

ARHEOPTERIX s.f. „pasăre fosilă care făcea trecerea de la reptile la păsări – archéoptéryx” 1961.

Fr. *archéoptéryx*.

ARHEOZOIC adj., s.n. „perioadă geologică în care au apărut primele semne de viaţă – archéozoïque” 1966.

Fr. *archéozoïque*.

ARHETIP s.n. „model, tip inițial – archétype” c.1812, var. *archetip*.

Lat. neol. *archetypum*, fr. *archétype*.

Fam.: **arhetipal** 1988; **arhetipic** 1978.

ARHI- el. de comp. care exprimă ideea de superlativ sau de preeminență – „archi-”

Gr. neol. *ἀρχι-* (< *ἄρχω* „a merge în frunte, a comanda”).

ARHIEREU s.m. „denumire generală pentru gradele superioare ale clerului; arhipăstor, ierarh – prélat” 1500, var. (înv.) *arhierei*, *arhireu*.

Slavon. *arhierej*, ngr. *αρχιερεύς*.

Fam.: **arhieratic** s.n. „carte cuprinzând ceremoniile arhieresti” 1871, var. *arhieraticon* < ngr. *αρχιερατικός*; **arhieresc** 1649 ← *arhiereu*; **arhiereste** 1857 ← *arhiereu* sau ← *arhieresc*; **arhierie** 1651 < ngr. *αρχιερεία* TDRG, DA, SDLR, DEX sau ← *arhiereu* HEM 1632, CADE; **dezarhierii** (rar) „a scoate din funcția de arhiereu” 1805.

ARHILOC adj., s.n. „(vers) format din șapte sau din trei picioare – archiloquien” 1978.

Lat. neol. *archilochium [metrum]*.

ARHIMANDRIT s.m. „titlu dat starețului unei mănăstiri mari sau unor călugări cu slujbă înaltă pe lângă o episcopie – archimandrite” 1643.

Slavon. *arhimandritŭ*, ngr. *αρχιμανδρίτης*.

Fam.: **arhimandrie** „mănăstirea condusă de un arhimandrit; demnitatea de arhimandrit” 1529 < slavon. *arhimandrija* ° // M.gr. *ἀρχιμανδρεία* TDRG, DA, SDLR; ← *arhimandrit* HEM 1633, CDER 399.

ARHIPELAG s.n. „grup de insule apropiate dintr-o mare sau dintr-un ocean – arhipel” 1693, var. *arcipeleag*, *arhipel*, *arșipelag*.

Ngr. *αρχιπέλαγος*. Var. *arcipeleag* < it. *arcipelago*. Var. *arhipel* < fr. *archipel*. Var. *arșipelag* ← *arhipelag*, infl. de fr. *archipel*.

ARHITECT s.m. „specialist în arta de a construi clădiri – arhitecte” 1691, var. (înv.) *arhitecton*.

Lat. neol. *architectus*, fr. *architecte*. Var. *arhitecton* < ngr. *αρχιτέκτων*.

Fam.: **arhitectă** s.f. 1691; **arhitectonic** c.1772 < lat. neol. *architectonicus*, fr. *architectonique*; **arhitectonicesc** c.1772 ← *arhitectonic*; **arhitectonicesc** 1909 ← *arhitectonicesc* sau ← *arhitectonic*; **arhitectonie** (rar, înv.) „arhitectură” 1792 < ngr. *αρχιτεκτωνία*; **arhitector** (înv.) „arhitect” 1813 < it. *architettore*; **arhitectoresc** (înv.) 1857 ← *arhitector*; **arhitectorește** 1857 ← *arhitectoresc* sau ← *arhitector*; **arhitectural** 1908 < fr. *architectural*; **arhitectură** c.1770, var. (înv.) *arhitectură* < lat. neol. *architectura*, fr. *architecture*, it. *architettura*.

ARHITRAVĂ s.f. „partea inferioară a coronamentului unui edificiu care se sprijină pe capitulele coloanelor – arhitrave” 1882, var. (înv.) *architravă*.

Fr. *architrave*.

Fam.: **arhitrav** s.n. 1836 < fr. *architrave*.

ARHIVĂ s.f. „totalitatea actelor sau documentelor unei instituții, unui oraș etc. care se referă la activitatea lor trecută; birou, cameră, instituție etc. unde se păstrează asemenea acte – archives” 1785–1786.

Fr. *archives*.

Fam.: **arhiv** s.n. (Trans.) 1754 < lat. neol. *archivum*, germ. *Archiv*; **arhivar** 1793 ← germ. *Archivar* DA, CADE, TDRG³ sau ← *arhivă* TDRG¹, DA, SDLR, CDER 402, DEX; **arhivăraș** (dim.) 1814 ← *arhivar*; **arhivist** c.1832 < fr. *archiviste*, DA, DEX // ← *arhivă* CDER 402; **arhivistică** 1949 < fr. *archivistique*, germ. *Archivistik* DN³ // ← *arhivist* CDER 402.

ARHIVOLTĂ s.f. „decorație din partea superioară a unei arcade – arhivolte” 1908.

Fr. *archivolte*.

ARHON s.m. (înv.) „titlu de politețe cu care se adresa cineva unui boier – titre de politesse utilisé autrefois en s’adressant à un boiard” 1603, var. *arhonda*.

Ngr. *ἀρχων*. Var. *arhonda* < ngr. *ἀρχοντας*.

Fam.: **arhondar** „călugăr care are în grijă arhondaricul” 1862, var. *arhontar* < ngr. *αρχοντάρης*; **arhondaric** s.n. (Mold.) „casă de oaspeți la mănăstire” 1857, var. *arhontaric* < ngr. *αρχονταρίκιον*; **arhondăreasă** 1870, var. *arhontăreasă* ← *arhondar*; **arhondărie** (Munt.) 1857

(var. *arhontărie*) < ngr. *αρχονταρείου* DA, DEX sau ← *arhondar* CADE, TDRG // ← *arhondaric* SDLR; **arhondăriță** 1939 ← *arhondar*; **arhondologie** 1817 (var. *arhontologhie*), var. *arhondologie*, *arhontologie* < ngr. *αρχοντολογία*; **arhonie** (înv.) „boierie” 1868; **arhontologiu** s.n. (înv.) „cartea nobilimii, registrul familiilor boierești din țară” 1858 < ngr. *αρχοντολόγιον*.

Cf. **arhonte**.

ARHONTE s.m. „titlu dat magistraților care conduceau republica ateniană antică; persoană care avea acest titlu – archonte” 1840, var. (înv.) *arhont*.

Fr. *archonte*, lat. neol. *archon*, *-ontem*.

Fam.: **arhontat** s.n. „demnitatea de arhonte” 1908 < fr. *archontat*.

Cf. **arhon**.

ARIAN¹ adj., s.m., s.f. „adept al sectei lui Arie – arien” 1643.

Slavon. *arijanū*, fr. *arien*.

Fam.: **areianăș** s.m. „unitarian” 1600 < magh. *ariánus*; **arianism** 1908 < fr. *arianisme*; **arienesc** 1781; **arienie** 1683, var. *arianie*.

ARIAN² adj., s.m., s.f. „care aparține ramurii indoeuropene din India; (înv.) indoeuropean – aryen” 1908.

Fr. *aryen*.

Fam.: **aric¹** adj. „privitor la unele popoare indoeuropene” 1877 < germ. *arisch*.

ARICH/ȚĂ s.f. (Olt.) „jintiță – grange” 1886.

Et. nec. // Poate el. de substrat, cf. alb. *ajkë*, *alkë*, „smântână”, „usuc” Brâncuș, VA, 132; lat. *alica* „bob de alac” Papahagi, *Notițe etim.*, 1; lat. **alricula* (< *alica* „secară albă”) HEM 1643; lat. **alricula* < gr. *ἀλλίξ*, *ἀλλικός* „tunică” C. Diclescu, DR, 6, 1924–1926, 453; var. a lui *răchită* CDER 7013; et. nec. DA.

ARICI¹ [ar.; mr. *arici¹*, *rici¹*] s.m. „animal mamifer insectivor, cu botul ascuțit și corpul gros, acoperit cu țepi – hérisson” 1529, var. *arice*.

Lat. *ericius*, cf. it., sd., ret., occ., cat., sp., ptg. REW 2897 // Lat. **erix* Philippide, ILR, 180; lat. **ericulus* PEW 116.

Fam.: **ariceală** „o boală de piele a cailor și a vitelor; o boală a viței de vie” c.1780 ← *arici* DA, CDDE 85, CADE, DEX, TDRG³ // ← *arici* TDRG¹, SDLR, CDER 404; **aricel** (dim.) 1848; **aric²** „a se comporta ca un arici; a se zbârli (ca țepii ariciului); a se îmbolnăvi de ariceală” 1868; **aricioaică** 1848; **aricioaie** s.f. (Ban.) 1887; ar. **aricioñu** (augm.) 1920; **aricît** adj., s.n. 1683 ← *arici²*; **aricitură** „ariceală” 1870 ← *arici²*; ar. **ariciuire** „a se înfuria” 1912; ar. **ariciusire** „a se zbârli” 1914.

ARICOR s.m. (bot.) „numele unor plante din familia ranunculaceelor – nom de plantes de la famille des Ranunculacées” 1898.

Et. nec.

ARID adj. „uscat, neroditor, sterp – aride” 1847, var. *arid*.

Fr. *aride*. Var. *arid* < lat. neol. *aridus*.

Fam.: **ariditate** 1862 < fr. *aridité*, lat. neol. *ariditas*, *-atem*; **semiarid** 1978.

ARIE¹ [ar.; mr. *ari*, *arjã*] s.f. „loc de treierat; (reg.) curte – aire de battage; (reg.) court” 1561, var. (reg.; înv.) *are*.

Lat. *area* „arie, suprafață”, cf. it., ret, fr., cat., sp., ptg. REW 626.

Fam.: mr. **arie²** „curte” 1935; **arioi¹** „arie mare; vrafal de pleavă ce se strânge grămadă în jurul unui par la arie, când se treieră” 1931.

Dublet etim.: **ar¹**, **arie²**.

ARIE² s.f. (geom.) „suprafață – aire (superficie)” 1821.

Lat. neol. *area*, infl. de *arie¹*, cu sensurile după fr. *aire*.

Fam.: **areal** s.n. „întindere, suprafață (a unei țări, a unui ținut)” 1899 (var. *arial*) < germ. *Areal*; var. *arial*, infl. de *arie^{1,2}*.

Dublet etim.: **arie¹**.

ARIE³ s.f. „melodie – aire (en musique)” 1825, var. (înv.) *aer²*.

Germ. *Arie*, it. *aria*. Var. *aer²*, după fr. *aire*.

Fam.: **arietă** 1958 < it. *arietta*, fr. *ariette*.

Dublet etim.: **aer¹**.

ARIERAT adj., s.m., s.f. „care este înapoiat mental, care este insuficient dezvoltat psihic – arriéré” 1955.

Fr. *arriéré*.

Fam.: **arierate** (fin.; înv.) adj., s.f. pl. „(datorii) restante” 1881 < fr. *arriérés*; **arierăție** (med.) 1978 < fr. *arriération*.

ARIERBEC s.n. „partea dinspre aval a unei pile de pod – arrière-bec” 1949.

Fr. *arrière-bec*.

ARIL s.m. (chim.) „radical organic monovalent – aryle” 1949.

Fr. *aryle*.

ARIMA vb. „a repartiza și a fixa încărcătura la bordul unei nave sau aeronave pentru a menține echilibrul acesteia – arrimer” 1949.

Fr. *arrimer*.

Fam.: **arimaj** 1931 < fr. *arrimage*.

ARIN [ar. *arin*, *anin*; mr. *rin*] s.m. „nume dat mai multor specii de arbori cu frunze ovale, dințate, și cu flori verzui-roșiaticice – aune” 1528 (var. *anin*), var. *arin*.

Et. nes., probabil rom. *anin* (< lat. **alpinus* < *alnus*) HEM 1205, TDRG, PEW 90, DA, SDLR, DEX, cf. sd. REW 375a sau lat. **alpinus* (< lat. **alpinus*) I.-A. Candrea, Conv. Lit., 39, 1905, CDER 290 // Vgr. *ἀλάνη* G. Giuglea, DR, 10, 1941–1943, 412–413.

Fam.: **aninărie** s.f. „loc unde cresc mulți anini” 1870; **aninos** 1437 (top. *Aninoasa*) ← *anin* (= *arin*); **arinaș** „arin negru” 1870; **aninaș** (bot.) „liliac de munte” 1908 ← *anin* (= *arin*); **arină²** „fructul arinului; lăstăriș, pădurice” 1882 (var. *anină²*); **arine** (reg.) „arin” 1893 (var. *anine*), var. *ainine*; **arinde** (Bihor) „arin” 1886–1887; **arinesc** 1892; **arinet** s.n. 1887, var. *aninet*; **arinis²** s.n. c.1392 (top. *Aniniș*), var. *aniniș*; **ariniște** s.n. 1878 (var. *ariniște*), var. *aniniște*.

ARINĂ¹ [ar., mr.] s.f. (M. Apuseni, V. Nistrului; înv.) „nisip – sable” c.1500, var. *anină¹*.

Lat. *arena*, cf. it., sd., v.fr., occ., cat., sp., ptg. REW 630.

Fam.: **arina** „a presăra nisip; a curăța cu nisip” 1825 < lat. pop. **arenare* DA sau ← *arină* HEM 1662, DA, CDDE 87, CDER 408; **arinariță** (bot.) 1900 ← *arină* DA, CADE sau < lat. **arinare* (< lat. **arenaria* < *arena*) DA; **arinis¹** s.n. „loc nisipos, deșert” 1848; **arinos** [ar.] „nisipos” 1667–1669 < lat. *arenosus* sau ← *arină¹*; **arini** „a curăța cu nisip” 1908.

Dublet etim.: **arenă**.

ARIOSO adv., s.n. „fragment dintr-o operă, dintr-o operetă etc. – arioso” 1909.

It. *arioso*.

ARIPĂ [ar. *arpă¹*; mr. și *iarpă*, *reapă*] s.f. „organ al păsărilor, al unor insecte și al unor mamifere, care servește la zbor; fiecare dintre extremitățile unei construcții (în raport cu partea centrală); flanc al unei trupe – aile” c.1500, var. *aripă*, *ar(e)apă*, *arpie*, *harpă²*.

Et. nes.; probabil lat. *alapa* „palmă (lovitură)” (< lat. *ala* „aripă”) DA, CADE, DEX, cf. it. dial., fr., occ., sp., ptg. REW 310 // Lat. *alipes*, *-edis* „înaripat” LB, HEM 1672, SDLR, CDER 409, TDRG²; derivat neclar, în a cărui primă parte se recunoaște lat. *ala* PEW 123, (poate cu un sufix prezent și în *înfripa*) TDRG; lat. **alipa* < *ala* + suf. gr. *-ιφο(ς)*, cf. *alapa* < *ala* + suf. gr. *-αφο(ς)* Diculescu, *Elementele*, 435; magh. *röp* CDED II 476.

Fam.: ar. **areapită** „aripă” 1903, var. *ar(i)pită* probabil ← pl. *arepate* al lui *areapă*, format după *cap*, *capete* DA; **aripa** „a înaripa” 1877; **aripăriță** „oaie care merge în aripa (= marginea) cârdului” 1895 ← *aripă* CADE, CDER 409, TDRG³ // < **aripar* DA; **aripi** „a căpăta boala numită «aripă»” 1688 ← *aripi* „convulsii”; **aripioară** 1835; **aripit** adj. „înaripat” 1887; **aripos** 1691–1697; **înaripa** 1649; **întraripa** 1682.

ARISTOCRAȚIE s.f. „grup social care se bucură de privilegiile datorate originii și averii – aristocrație” 1767 (var. *aristocrație*), var. *aristocrație*.

Fr. *aristocratie*. Var. *aristocrație* < ngr. *αριστοκρατία*.

Fam.: **aristocrat** 1800 < fr. *aristocrate*; **aristocrată** 1909 ← *aristocrat*; **aristocratic** 1800 < fr. *aristocratique*, it. *aristocratico*; **aristocratește** 1840 ← *aristocratic* sau ← *aristocrat*; **aristocratism** 1908 < fr. *aristocratisme*, rus. *aristokratizm* și/sau ← *aristocratic* (cu substit. sufixului); **antiaristocratic** 1909 < fr. *antiaristocratique*; **aristocrațime** 1909 ← *aristocrați* (pl. lui *aristocrat*).

ARISTOFANIC adj. „în felul comediiilor lui Aristofan, satiric – aristofanice” 1939.

N.pr. *Aristofan* sau fr. *aristofanique*.

ARISTOLOCHIE s.f. „(bot.) curcubețică – aristolochie” 1939.

Lat. neol. *aristolochia*.

ARISTON s.n. „aparat muzical care, acționat cu o manivelă, execută mecanic ariile înregistrate pe cilindri sau pe discuri – ariston” 1922.

Fr. *ariston*.

ARISTOTELIC adj. „care aparține lui Aristotel, bazat pe ideile lui Aristotel – aristotélique” 1908.

Fr. *aristotélique*.

Fam.: **antearistotelic** 1908; **aristotelian** 1988 < antrop. *Aristotel* (după fr. *aristotélien*); **aristotelism** 1939 < fr. *aristotélisme*.

ARITENO/D s.n. (anat.) „cartilaj mobil al laringelui care întinde coardele vocale – aryténoïde” 1939.

Fr. *aryténoïde*.

ARITMETICĂ s.f. „parte a matematicii care studiază proprietățile elementare ale numerelor raționale – arithmétique” c.1683 (var. *arithmitichi*).

Lat. neol. *arithmetica*, fr. *arithmétique*. Var. (înv.) *arithmitichi* < ngr. *αριθμητική*.

Fam.: **aritmctic**¹ s.m. (înv.) „aritmctician” 1678 < lat. *arithmeticus*, pol. *arytmetyk*; **aritmctic**² adj. 1691–1697 < fr. *arithmétique*, lat. neol. *arithmeticus*, it. *aritmctico*; **aritmcticesc** 1801–1814; **aritmcticește** 1801 ← *aritmcticesc* sau ← *aritmctică*; **aritmctician** 1909 < fr. *arithméticien*; **aritmcticiană** 1939 ← *aritmctician*.

ARITMO- el. de comp. „referitor la numere – arithmo-”

Gr. neol. *ἀριθμός* „număr”, fr. *arithmo-*, it. *arimo-*.

ARITMOGRAF s.n. „aparat care efectuează și înregistrează mecanic operațiunile aritmetice – arithmographie” 1908.

Fr. *arithmographie*.

ARITMOGR/F s.n. „joc de cuvinte încrucișate, la care literele cuvintelor căutate sunt reprezentate fiecare prin câte o cifră – arithmograph” 1978.

Germ. *Aritmograph*.

ARITMOMETRU s.n. „aparat care efectuează (manual sau mecanic) operații aritmetice – arithmomètre” 1908.

Fr. *arithmomètre*.

ARIUȘ adj. (Ban., SV Trans., NV Olt.) „soi de măr timpuriu – espèce de pommes précoces” 1887, var. *ariug*.

Et. nes., probabil sb. *jaruh* „de primăvară” N. Drăganu, DR, 5, 1927–1928, 328 sau sb. *jar(u)șa* „soi de pere timpurii” ° // **Ariu* „galben” (< lat. *aureus*) Ioana Anghel, CL, XXXVIII, 1993, 23–25; poate magh. *erős* „tare, vârtos” HEM 1674, DA.

Fam.: **ariușă** s.f. 1887 ← *ariuș*, cf. sb. *jar(u)șa*.

ARIVIST s.m. „persoană care caută să ajungă la o situație în societate prin mijloace necinstite – arriviste” 1926.

Fr. *arriviste*.

Fam.: **arivism** 1955 < fr. *arrivisme*; **arivistă** s.f. 1926.

ARLECHIN s.m. „personaj comic din vechile farse italiene – arlequin” 1828 (var. *arlechen*), var. (Trans.) *harlechin*.

Fr. *arlequin*, it. *arlechino*. Var. *harlechin* < germ. *Harlequin*.

Fam.: **arlechinadă** „farsă” c.1832 < fr. *arlequinade* CADE, DEX, TDRG³ // și it. *arlechinata* SDLR.

ARM [ar. *armu*] s.m., s.n. (reg.; înv.) „parte a piciorului din spate al unui patruped cuprinsă între crupă și gambă; (la om) coapsă, șold – partie des pattes d’arrière entre la croupe et la jambe; cuisse, hanche” c.1650, var. *armur(e)*.

Lat. *armus*, cf. sd., it. dial., fr. REW 661. Var. *armur(e)* după pl. *armuri* HEM 1676, DA, CDDE 89, CDER 411 // Lat. **armulus* CDED I 16, PEW 124.

Fam.: **armariu** (bot.) 1893; **armurar**¹ „dalac” 1788 ← *armur* sau ← *armurare*; **armurare** „dalac” 1878 ← *armur* sau < lat **armorialis* DA; **armurariță** „dalac” 1788, var. *armurăriță* ← *armur* sau ← *armurare*.

ARMĂ² vb. „a întări o construcție cu o structură metalică – armer (un bătiment)” 1949.

Fr. *armer*.

Fam.: **armătură**² 1909 (var. *armatură*³) < fr. *armature*.

ARMAN¹ s.n. (reg.) „locul unde se cară și unde se treieră recolta – aire de battage” 1862, var. *armean*², *harman*.

Tc. *harman*.

Fam.: **armangiu** (reg.) „ziler sau paznic la un arman” 1857 < tc. *harmancı* ȘIO II/1, 25, DA, CADE, SDLR sau ← *arman* CDER 413; **armănit** s.n. „treierat la arman” 1893 ← **armăni* (= **hărmăni*) ← (*h*)*arman* DA.

ARMAR [ir. (*a*)*rmâr*] s.n. (Trans.) „dulap în care se păstrează haine sau vase – armoire” 1788, var. *almar*.

Lat. *armarium*, cf. dalm. REW³ 652. Var. *almar* < magh. *almáriom*, germ. dial. *Almer* HEM 904, TDRG, DA (numai magh.), CADE (numai magh.) sau ← *armar*, prin disimilare DA.

Fam.: **armăroaie** „lădiță” 1906.

ARMATAN s.n. „vânt fierbinte și uscat – harmattan” 1961.

Fr. *harmattan*.

ARMATOL s.m. „rebel din nordul Greciei în timpul dominației turcești – rebelle du nord de la Grèce, au temps de la domination ottomane” 1939.

Ngr. *αρματολός*.

ARMATURĂ¹ s.f. (muz.) „totalitatea semnelor de alterație puse la începutul unui portativ – armature” 1909.

It. *armatura*, fr. *armature*.

ARMĂ [ar.] s.f. „obiect sau dispozitiv folosit în luptă, la vânat etc. – arme” c.1500.

Lat. *arma*, *-orum*, panrom. REW 560.

Fam.: **arma**¹ (înv.) „a (se) înarma” 1643 < lat. *armare* DA, CDDE 91, CADE, SDLR, panrom. REW 651 // ← *armă* CDER 412, TDRG; sensul „a echipa o corabie”, după fr. *armer*, it. *armare*; **armament** 1793 < lat. neol. *armamentum*, fr. *armement*; **armaș** (înv.) „jandarm” 1456–1459; **armată** „oaste; (înv.) flotă militară” 1675, var. *armadă*, (înv.) *armade*, (Trans.) *armadie*, (Mold.) *harmată* < ngr. *αρμάτα*, it. *armata* și/sau ← *armă*, după fr. *armée*; var. *armadă*, *armade* (înv.) < ngr. *αρμάδα* fr. *armada*, sp. *armada*; var. *armadie* < magh. *armădia*; var. *harmată* („armată; artilerie; tun”) < pol. (*h*)*armata*; **armator** „cel ce echipează un vapor cu toate cele necesare, proprietar de companie maritimă” 1835 < fr. *armateur*, it. *armatore*; **armărie** „arsenal” 1698; **armășel** 1588 ← *armaș*; **armășesc** 1897 ← *armaș*; **armășește** 1909 ← *armășesc* sau ← *armaș*; **armăși** „a numi în funcția de armaș; a tortura” 1643 ← *armaș*; **armășie** „funcția de armaș; jandarmerie” 1643 ← *armaș*; **armășozie** 1577–1583 ← *armaș*; **armătură**¹ „armură” 1683 (var. *armatură*²) < pol. *armatura*, lat. neol. *armatura*, fr. *armature*; **armânt** s.n. (Mold., rar) „armament” 1896 et. nes., probabil ← **armământ* ← *arma* °, sau ← **armământ* < lat. *armamentum* SDLR (sigur), cf. sd. REW 650; **armie** (înv.) c.1710 < pol. *armia*, rus. *armija*; **armiger** „cel care poartă armele stăpânului, scutier” 1939 < lat. neol. *armiger*; **armioară** (dim.) 1901; **armoarii** s.f. pl. tantum „arme; stemă, blazon” 1857 (var. sg. *armorie*), var. *armării*, *armorii* < fr. *armoiries*; var. *armării* ← *armoarii*, infl. de *armă*; **armorial** adj., s.n. „(carte) care cuprinde blazoane” 1909 < fr. *armorial*; **armurar**² „armurier” 1896 ← *armă*, infl. de *armurier*; **armură** 1831 < fr. *armure*; **armurărie**¹ „meseria de armurar” 1909 < fr. *armurerie* sau ← *armurar*²; **armurărie**² „loc unde se fabrică, se repară sau se vând arme” 1839 < fr. *armurerie*; **armurier** 1840 < fr. *armurier*; **dezarma** 1805 < fr. *désarmer*; **dezarmament** (înv.) „dezarmare” 1870 < fr. *désarmement*, infl. de *armament*; **dezarmant** 1947 < fr. *désarmant*; **dezarmație** (rar) „dezarmare” 1862, var. *dezarmațiune* ← *dezarma*; **înarma** 1563–1583; **întrarma** 1582; **portarmă** „purtare, deținere a unei arme de foc” 1957 ← *port*¹- + *armă*; **rearma** 1868 ← *re*²- + *arma*.

ARMĂȘAR s.m. „cal mascul necastrat – étalon” 1588, var. (Mold., Trans.) *hărmășar*, (Mehed.) *armăcsar*.

Lat. *armissarius* (< *equus admissarius*), cf. sd. REW 177.

Fam.: **armășăraș** 1897; **armășărel** „cui de la jug” 1895; **armășăresc** 1896; **armășărește** c.1880 ← *armășăresc* sau ← *armășar*; **armășărit** s.n. „(taxă pentru) montă” 1824 ← **armășări* sau ← *armășar* DA; **armășăruș** 1860.

ARMEAN¹ adj., s.m., s.f., „populație de limbă indo-europeană, stabilită mai ales în regiunea dintre munții Caucaz și Taurus – Arménien, arménien”. 1456 (top. *Armene*), var. (Mold.) *arman*².

M.bg., v.sb., v.ucr. *armëninū* (pl. *armëni*) ° // V.sl. *armëninū* DA, CADE, TDRG³; sl. *armëninū* TDRG¹, DEX; m.gr. *Αρμένιος* CDER 415.

Fam.: **armeancă** 1896; **armeneasca** (cor. pop.) 1889; **armenesc** 1593–1597; **armenește** 1805 ← *armenesc* sau ← *armean*; **armenime** c.1780.

ARMIG s.m. (Ban., Criș., V Trans.) „armăsar – étalon” 1886 (var. *armic*), var. *harmig*.

Et. nec. // Cuman, peceneg sau avar, cf. ceagataic *argamaq* „cal de rasă” HEM 1708–1709; pol. *rumak* ŚIO I, 83, 261; v.gr. *ἀρνός* „miel, mascul”, influențat de lat. *admissarius* G. Giuglea, DR, 10, 1941–1943, 414.

ARMILAR adj. „(despre sferă) compusă din cercuri, pentru a reprezenta cerul și mișcările stelelor – armillaire” 1909.

Fr. *armillaire*.

ARM/NDEN s.m. „nume popular al zilei de 1 mai; pom sau crengi verzi care se pun în ziua de 1 mai la poarta, ușa sau ferestrele caselor – jour du 1er mai; mai (arbre qui, le 1-er mai, décore les portes cochères)” 1749, var. (S Mold.) *armânder*, (Mold.) *armendin*.

Slavon. *Jeremiñû dñi (deni)* TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 416 // și sb. *Jeremijev dan* HEM 1711, DA.

Fam.: **armendina** s.f. art. „arminden” 1909 ← *armendin*; **armindar** „arminden” 1872 ← *arminden* (cu substit. finalei); **arminder** „arminden” 1887.

ARMISTIȚIU s.n. „suspendare temporară a acțiunilor militare în urma unui acord încheiat între părțile beligerante – armistice” 1788-1795 (var. *armistrițiu*).

Lat. neol. *armistitium*, fr. *armistice*, it. *armistizio*.

Fam.: **armistiție** (înv.) 1699 lat. neol. *armistitia* (pl. lui *armistitium*).

ARMONICĂ s.f. „acordeon de dimensiuni mai reduse – accordéon” 1840, var. *harmonică*.

Germ. (*Zieh*)*harmonika*, it. *armonica*.

Fam.: **armonie**² s.f. (reg.) „acordeon” 1906; **armonist**² „acordeonist” 1840 < germ. *Harmonist*.

ARMONIE¹ s.f. „potrivire desăvârșită a elementelor unui întreg – armonie” 1683.

Ngr. *αρμονία*, lat. neol. *harmonia*, it. *armonia*, fr. *harmonie*.

Fam.: **armonia** 1896 < fr. *harmonier*; **armonic** c.1793 (var. *harmonicos*) < lat. neol. *harmonicus*, fr. *harmonique*; var. *harmonicos* < ngr. *αρμονικός*; lat. neol. *harmonicus*; **armonios** 1818 < fr. *harmonieux*, it. *armonioso*; **armonirui** (înv.) 1814 < germ. *harmonieren*; **armonist**¹ „specialist în armonie” 1840 < fr. *harmoniste*; **armoniu** „instrument muzical cu claviatură” 1909, var. *armonium* < fr. *harmonium*, germ. *Harmonium*; **armoniza** 1825 (var. *harmoniza*) < fr. *harmoniser* DA, CADE, SDLR, DEX sau it. *armonizzare* TDRG³ // și germ. *harmonieren* TDRG³; **armonograf** s.n. (tehn.) 1988 < fr. *harmonographe*; **dezarmonia** 1848; **dizarmonic** 1869, var. *dezarmonic*, *disarmonic* < fr. *dysharmonique*, germ. *disharmonisch*; **dizarmonie** 1815 (var. *disarmonie*), var. *dezarmonic*, *disharmonie* < fr. *dysharmonie*, germ. *Disharmonie*; **dizarmonios** 1840, var. *disarmonios* ← *armonios*; **harmoni** (înv.) 1825, var. *harmonii* ← (*h*)*armonie* (der. regresiv); **enarmonic** (muz.) 1966 < fr. *enharmonique*; **enarmonie** 1964 < fr. *enharmonie*; **inarmonie** 1978 < fr. *inharmonie*; **nearmonios** 1988 ← *ne-* + *armonios*; **sinarmonism** (fon.) 1957 < fr. *synharmonisme*; **subarmonică** s.f. (fiz.) 1965 ← *sub*²- + *armonică* adj. f. (după fr. *sous-harmonique*).

ARNĂUT s.m., adj. „soldat mercenar (de origine albaneză) angajat în garda domnească din țările române; specie de grâu de primăvară – soldat (albanais) mercenaire dans les Principautés Roumaines; blé d’Albanie” c.1730.

Tc. *Arna(v)ut* CDED II 544, HEM 1714, TDRG, DA, CADE; sensul „soi de grâu” < tc. *Arna(v)ut [buğdayı]* CDED II 544 // Tc. *arnaut*, *arnaud* SDLR; *arnavud* DEX; sensul „soi de grâu”: „grâu importat, poate, din părțile Albaniei” LM, „analogie cu mustățile unui arnăut” HEM 1717.

Fam.: **arnăuțasca** (cor. pop.) 1782 ← *arnăuțesc* sau ← *arnăut*; **arnăuțel** 1866; **arnăuțesc** 1762; **arnăuțește** 1839 ← *arnăuțesc* sau ← *arnăut*; **arnăuțime** (col.) c.1820.

Cf. **arvanit**.

ARNEU s.n. (Ban., Trans.) „coviltir – băche” c.1670, var. *arineu*.

Magh. *ernyő*.

ARNICĂ s.f. „plantă erbacee medicinală, cu flori galben-portocalii – arnica” 1868, var. *arnică*.

Germ. *Arnika*, lat. neol. *arnica*. Var. *arnică* < fr. *arnique* (= *arnica*).

ARNICI s.n. (pop.) „bumbac răsucit într-un singur fir, întrebuințat la cusutul înfloriturilor, pe cămăși, pe ștergere etc. – fil de cotton teint” 1691, var. *arnic*, *harniciu*.

Et. nec. // Lat. **arnicus* (< *arna* = *agna*) Al. Ionașcu, SCL, 38, 1987, 208–211; cf. sb. *jarenica* „lână de miel” CADE, SDLR, DEX; „pare o deformare populară de la *urșinic*” CDER 420.

AROGĂ vb. „a-și atribui în mod abuziv o calitate, un drept – s’aroger” 1799.

Lat. neol. *arrogare*, fr. *s’aroger*.

Fam.: **arogant** 1799 (var. *arogante*) < lat. neol. *arrogans*, -ntem, fr. *arrogant*, it. *arrogante*; **arogață** 1799 (var. *arrogantia*) < lat. neol. *arrogantia*, fr. *arrogance*, it. *arroganza*.

AROL s.n. „aversul unei monede – avers d’une médaille” 1909.

Rus. *orël* „pajură” Mitu, SERS, 148–151 // Et. nec. DA.

Fam.: **arolă** s.f. 1909 ← *arol* (f. analogic, după *pajură*, *monedă*, *bancnotă*).

AROMĂ s.f. „miros plăcut – arôme” 1813.

Fr. *arôme*, germ. *Aroma*, lat. neol. *aroma*.

Fam.: **aromat** s.n. „mirodenie, mireasmă” 1561, var. *aromat* < slavon. *aromatŭ*; **aromată** s.f. 1682 (var. pl. *aromate*) < ngr. *αρώματα* (pl.); **aromatic** adj. 1749 (var. bot. *calamo-aromatico*) < fr. *aromatique*, it. *aromatico*, lat. neol. *aromaticus*; var. bot. (*calamo-*) *aromatico* < it. (*calamo-*) *aromatico*; **aromatiza** 1909 < fr. *aromatiser*.

AROMI vb. „a ameți; a seduce – étourdir; séduire” 1620.

Et. nes., probabil înrudit cu ngr. *αρώμα* „aromă, mirodenie” DA // ← *(o)romă < lat. (*h*)*orama* < gr. *ᾠραμα* HEM 1726; cr. *žmiriti* CDED II 195.

Fam.: **aroma** „a aromi” 1909; **aromeală** „stare de somnolență, de somn ușor” 1675; **aromitör** 1620.

ARON¹ s.m. sg. tantum (bot.) „rodul-pământului – gouet tacheté” 1909 (și în compusul *barba-lui-Aron*).

Germ. *Aron* sau ngr. *ἀρον*, infl. de antrop. *Aron*.

ARONDA vb. „a împărți un teritoriu în zone locale pentru o mai bună administrare – arrondir” 1978.

Fr. *arrondir*.

Fam.: **arondisment** 1896 < fr. *arrondissement*.

ARPACAȘ s.n. „produs alimentar obținut prin decorticarea boabelor de grâu, orz sau mei – grâu” 1754 (var. *arpăcaș*).

Magh. *árpakása*.

ARPAGIC s.n. „bulb mic de ceapă obținut din sămânță și care, răsădit, dă ceapa obișnuită – ciboulette” 1840, var. (reg.) *arbagic*, *arpacic*, *harpagic*.

Tc. *arpacik*, bg. *arpažik*. Var. *arpacic* < tc. dial. *arpaçik*.

Fam.: (**h**)**arpagică** 1845 (var. *arpacică*), var. (*h*)*arbagică*, *harpacică*.

ARPALĂC s.n. (inv.) „venit suplimentar – revenu supplémentaire” 1909.

Tc. *arpalik*.

ARPEGIU s.n. „executare succesivă a notelor unui acord – arpège” 1869, var. *arpeggio*, *arpej*.

It. *arpeggio*. Var. *arpej* < fr. *arpège*.

ARPEŢOR s.m. „specialist în întocmirea planurilor topografice – arpenteur” 1839.

Fr. *arpenteur*.

Fam.: **arpețaj** s.n. „măsurătoarea unei bucăți de pământ” 1852 (var. *arpețagiu*) < fr. *arpeutage*.

ARSA s.f. (Trans.), în loc. adv. *cu ~* „cu toptanul – en gros” 1825.

Et. nec. // Participiul lat. *auersa* (< *auerto*) sau gr. *ἀουερσ* „cu ridicata”, *ἀουερσ* „ridicare” sau *ars* ← *arde* „a lua tot, ca focul” LM Gl.; ← *ars* (adv.) „iute, curând, degrabă” (← *arde*) HEM 1735; ← *arde* SDLR; lat. *auersio*, prin sincopă LB; magh. *árszabás* „taxă” CDED II 723.

ARSANA s.f. (inv.) „debarcader – débarcadère” 1747.

Ngr. *αρσανάς*.

Cf. **arsenal**.

ARSENAL s.n. „loc în care se fabrică, se depozitează, se repară armament – arsenal” 1770–1780 (var. *arsanal*).

Ngr. *αρσενάλι*, fr. *arsenal*, it. *arsenale*. Var. *arsanal* ← *arsenal*, infl. de *arsana*.

ARSENIC¹ s.n. (chim.) „pulbere fină, albă, cu miros de usturoi, toxică – arsenic” 1691–1697, var. *arsenic*.

Lat. neol. *arsenicum*, fr. *arsenic*.

Fam.: **arsen** s.n. „arsenic” 1949 < germ. *Arsen*; **arseniat** s.n. 1909 < fr. *arséniate*; **arsenic**² adj., în sintagma *acid ~* („acid rezultat din combinarea arsenului cu acid azotic”) 1909 < fr. *arsénique*; **arsenical** „de arsenic, care conține combinații de arsenic” 1852 < fr. *arsenical*; **arsenios** 1852 < fr. *arsénieux* DA, CADE, DEX // ← *arsenic* SDLR; **arsenit** s.m. „sare a acidului arsenios” 1939 < fr. *arsénite*; **arseniură** „combinație a arsenicului cu un metal” 1939 < fr. *arséniure*.

ARSENIC³ s.m. (reg.) „plantă erbacee, originară din Orient – Croix-de-Jérusalem” 1887, var. *arsinic*, *arșinic*, *arșinic*, *urșinic*².

Et. nes., probabil ← *urșinic*¹ „catifea” SDLR // Lat. *arsinicum* < *arsineum* HEM 1737.

Fam.: **arsenică** 1868.

ARȘĂ s.f. (Mold., Buc.) „bici cu pleasnă – fouet à mèche (à claquer)” 1893.

Et. nes., „pare a sta în legătură cu verbul «a arde» (*ars*)” DA.

ARȘIC s.n., s.m. (reg.) „os al articulației piciorului la cornute; (pl.) numele unui joc de copii la care se folosesc arșice – osselet; nom du jeu aux osselets” 1839, var. (Mold.) *așic*.

Tc. *aşık* CDED II 544, HEM 1742, TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 428, DEX // Probabil legat de lat. *armus*, *artus*, *articulus* „braț, încheietură, membru” LM.

Fam.: **arșicar** „jucător în arșice” 1871; **arșică** s.f. 1933 f. refăcut din pl. *arșice* al lui *arșic*.

ARȘIN s.m., s.n. (Mold., Dobr.) „un anumit număr de sculuri de tort; veche unitate de măsură pentru lungime – un certain nombre d'écheveaux; ancienne mesure de longueur” 1705.

Rus., ucr. *arșin*, pol. *arżyn*, tc. *arşin*; sensul „joc de copii” < tc. *aşık [oyunu]* ȘIO II/1, 27, DA.

ARTĂ s.f. „activitate a omului care are drept scop crearea unor valori estetice și care folosește mijloace de exprimare cu caracter specific – art” 1781, var. *arte*.

Fr. *art*, lat. neol. *ars*, *-tem*. Var. *arte* < it. *arte*.

Fam.: **antiartă** „producție care nu respectă principiile artei (academice)” 1978 < fr. *anti-art*, engl. *anti-art*; **antiartistic** „care nu respectă principiile artistice consacrate” 1988 ← *antiartă* sau ← *anti-* + *artistic*; **artefact** s.n. „produs artificial” 1882 < fr. *artéfact*; **artist** s.m. 1829 < fr. *artiste*, it. *artista*, lat. neol. *artista*; **artistă** s.f. 1857 ← *artist*; **artistic** c.1832 < fr. *artistique*, it. *artistico*; **artisticeste** 1958 ← *artistic*; **neartistic** 1988 ← *ne-* + *artistic*; **pseudoartist** s.m. „fals, pretins artist” 1958 ← *pseudo-* + *artist*; **pseudoartistă** s.f. ← *pseudoartist*.

ARTELNIC s.m. „soldat care împarte pâinea în regiment – soldat qui distribue le pain” 1939.

Rus. *artel' ščik* „chelner, hamal”+ *artel' nyj* (adj.) SDLR, cf. ucr. *artil' nyk*.

ARTERĂ s.f. „vas sangvin care asigură circulația sângelui de la inimă la diverse organe și țesuturi; cale importantă de comunicație și de transport – artère” c.1780 (var. Trans., înv. *arterie*).

Fr. *artère*. Var. *arterie* < lat. neol. *arteria*.

Fam.: **arterial** 1840 < fr. *artériel*; **arteriectomie** (med.) 1978 < fr. *artériectomie*; **arteriografie** 1961 < fr. *artériographie*; **arteriolă** 1909 < fr. *artériole*; **arteriologie** 1939 < fr. *artériologie*; **arteriopatie** 1978 < fr. *artériopathie*; **arterios** (în v.) 1830; **arterioscleroză** 1909 < fr. *artériosclérose*; **arterită** 1966 < fr. *artérite*; **arteriotomie** 1844 < fr. *artériotomie* CADE, DEX // Lat. neol. *arteriotomia* LM; gr. neol. *ἀρτηριτομία* SDLR; **endarterită** 1975 < fr. *endarterite*; **periarterită** 1968 < fr. *périartérite*.

ARTEZIAN adj. „(despre fântână) care țâșnește cu presiune din pământ – artésien” 1832.

Fr. *artésien*.

ARTICOL s.n. „text publicistic; diviziune într-un document oficial; obiect care se vinde în comerț; parte de vorbire care individualizează substantivul – article” 1683 (var. *articul*), var. *articlu*.

Lat. neol. *articulus*, fr. *article*.

Fam.: **artic¹** „plângere, petiție” 1646 < pol. *artykul* CADE, SDLR, lat. neol. *articulus* TDRG, DA; **articolaș** 1955; **articula** „a (se) lega prin articulații; a pronunța; (gram.) a adăuga articolul” 1818 < fr. *articuler*, lat. neol. *articulare*, it. *articolare*; **articular** „privitor la încheieturile corpului” 1843 < fr. *articulaire*, lat. neol. *articularis* sau *articularius*; **articulatoriu** 1975 < fr. *articulateur*; **articulație** 1840, var. *articulațiune* < fr. *articulation*, it. *articolazione*, lat. neol. *articulatio*, -onem; **articuluș** (Trans.) „articol de lege” 1781 < magh. *artikulus*; **articuș** (Trans.) 1906 ← *articulus*; **coarticulație** (fon.) 1962 < fr. *co-articulation*; **dezarticula** 1896 < fr. *désarticuler*; **dezarticulație** 1871 < fr. *désarticulation*; **inarticulabil** 1978 < fr. *inarticulable*; **interarticular** 1988 < fr. *interarticulaire*; **înarticula** 1910 < germ. *inartikulieren*; **monoarticular** 1978 < fr. *monoarticulaire*; **nearticulat** 1867 ← *ne-* + *articulat*; **poliarticular** 1958 < fr. *polyarticulaire*; **semiarticulație** 1955 ← *semi-* + *articulație*.

ARTIFICIU s.n. „procedeu folosit spre a împodobi sau a modifica realitatea; (mai ales la pl.) amestec de substanțe chimice, folosit la semnalizări luminoase, în scop decorativ etc. – artifice” 1834.

Fr. *artifice*, lat. neol. *artificium*.

Fam.: **artificial** 1813, var. *artifițial* < fr. *artificiel*, lat. neol. *artificialis*; var. *artifițial* < fr. *artificiel*, infl. de pronunțarea germană; **artificialism** 1988 ← *artificial*; **artificialitate** 1909 ← *artificial*; **artificializa** 1958 ← *artificial*; **artificialmente** 1852 < fr. *artificiellement*; **artificier** 1839, var. *artifișier* < fr. *artificier*; var. *artifișier* < fr. *artificier*, infl. de pronunțarea germană; **artificios** 1841, var. *artifișios* < fr. *artificieux*, lat. neol. *artificiosus*; var. *artifișios* < lat. neol. *artificiosus*, infl. de pronunțarea germană; **artificiozitate** 1966 ← *artificios*; **artifiție** s.f. (Trans.) 1857 < lat. neol. *artificia* (pl. lui *artificium*), infl. de pronunțarea germană; **neartificial** 1988 ← *ne-* + *artificial*.

ARTIG s.n. (Ban., Olt.) „ciozvârtă – quartier d’un animal abbatu, gros morceau de viande” 1884, var. *artic²*, *hartic*, *hartig*.

Et. nes., probabil bg. *artäk* „surplus; rămășiță”, cf. tc. *artık* „rest” SDLR, CDER 437 // Lat. *articulus* S. Manguiuca „Familia” (Pesta), 1884, 79; lat. **articus* (< lat. *articulus*) N. Drăganu, DR, 6, 1929–1930, 259; ← *art* (< lat. *artus*) + *-ic*, înrudit cu *artan* HEM 1750; et. nec., cf. *hartan*, *hărtău* DA.

ARTILERIE s.f. „ansamblu de arme de foc care servesc la aruncarea de proiectile grele la distanță; parte a armatei care mănuieste acest material – artillerie” c.1710.

Pol. *artyleria*, rus. *artillerija*, fr. *artillerie*.

Fam.: **artilier** „artilierist” 1872–1873 < fr. *artilleur*; **artilierist** 1789 < germ. *Artillerist*, rus. *artillerist*.

ARTIMON s.n. „catarg de la pupa unei nave cu pânze – artimon” 1922.

Fr. *artimon*, it. *artimone*.

ARTIODACTIL s.n., adj. „ordin de animale mamifere erbivore care au picioarele cu două degete dezvoltate și cu două degete mici – artiodactyle” 1939.

Fr. *artiodactyle*.

ARTIZAN s.m. „meșteșugar – artisan” 1834.

Fr. *artisan*.

Fam.: **artizanal** 1958 < fr. *artisanal*; **artizanat** s.n. 1955 < fr. *artisanat*; **semiartizanat** s.n. 1966 ← *semi-* + *artizanat*.

ARTOFOR s.n. (inv.) „anaforniță, chivot – ciboire, ostenoir” c.1750, var. *artoforion*, *artofori(u)*.

Ngr. *αρτοφόρι(α)*.

ARTOS s.n. „pâine pentru împărtașanie – pain bénit, pain consacré” 1679.

Ngr. *άρτος*.

ARTRITĂ s.f. „boală care se manifestă prin inflamarea articulațiilor în urma unei infecții microbiene – arthrite” 1830 (var. *arthritis*).

Ngr. *αρθρίτις*, lat. neol. *arthritis*, fr. *arthrite*.

Fam.: **antiartritic** 1978 < fr. *antiarthritique*; **artritic** 1829 < ngr. *αρθριτικός*, lat. neol. *arthriticus*, fr. *arthritique*; **artrism** 1909 < fr. *arthritisme*; **osteoartrită** 1965 < fr. *ostéo-arthrite*; **periartrită** 1966 < fr. *périarthrite*; **poliartrită** 1957 < fr. *polyarthrite*.

ARTROPOD s.n., adj. (mai ales la pl.) „încręgătură de animale nevertebrate, cu corpul format din inele articulate, cu membre perechi, simetrice și articulate, și cu schelet extern, chitinos – arthropode” 1909.

Fr. *arthropode(s)*.

ARTROZĂ s.f. „boală articulară cronică – arthrose” 1961.

Fr. *arthrose*.

Fam.: **amfiartroză** 1975 < fr. *amphiarthrose*; **artrografie** 1978 < fr. *arthrographie*, engl. *arthrography*; **artrologie** 1978 < fr. *arthrologie*, engl. *arthrology*; **artropatie** „boală articulară” 1975 < fr. *arthropathie*, engl. *arthropathy*; **artrozic** 1978 < fr. *arthrosique*; **coxartroză** 1978 < fr. *coxarthrose*; **diartroză** 1964 < fr. *diarthrose*; **disartroză** 1969 < fr. *dysarthrose*; **discartroză** 1969 < fr. *dyscarthrose*; **lombartroză** 1966 < fr. *lombarthrose*; **neartroză** 1978 < fr. *néo-arthrose*; **pseudartroză** 1965 < fr. *pseudarthrose*; **sinartroză** 1843 < fr. *synarthrose*.

ARTUT adj. (Trans., rar, suspect) „isteț, sfătos – astucieux” 1906.

Et. nec. // Probabil lat. *astutus*, prin contaminare cu *argutus*, cf. it. REW 751; probabil lat. **artutus* < *artus* „membru” DA; < lat. *ars*, *-tem* REW 679; probabil o deformare locală a sâs. *hart* CDER 442.

ARȚAR¹ s.m. „arbore cu lemnul alb și tare, rezistent, cu frunze opuse și fructe aripate, înrudit cu paltinul – plane” 1759, var. (suspect) *arcear*. (suspect) *arcer*², *ațar*, *harțar*.

Et. nes., probabil înrudit cu lat. *acer* (CDED I 17, SDLR), cf. sicil. *azzaru*, *arzaru* „arțar” LEI I, 363, poate printr-un intermediar lat. **arcearium* (< lat. **arce* < **acre* < *acerem* „arțar”, cf. sp. *arce*) Burlă, *Studie*, 137, HEM 1758, PEW 131 (dar metateza în sp. pare a fi mai nouă, cf. Corominas, DCELC) // Poate lat. *acer arborem*, cf. fr. *érable* TDRG; lat. **ericearius* (< *ericius* „arici”) P. Boerescu, LR, 50, 2001, 263–265; lat. **arcearius*, legat de lat. *arcus* CDER 434; el. de substrat, Ivănescu, ILR, 260; et. nec. DEX.

Fam.: **arțaraș** 1885; **arțărel** 1888.

ARȚAR² s.n. (Ban.) „stână mică – petite bergerie” 1885.

Et. nec. DA, TDRG³ // Probabil din *arețar* (← *arete*) HEM 1759, cf. *ațar* „scrin” DA.

ARUMĂ s.f. (bot.) „rodul-pământului – gouet tachteté” 1870.
Lat. neol. *arum* (*maculatum*).

ARUNCA [ar. *aru(n)care*; mr. *ru(n)cari*] vb. „a azvârli – jeter” c.1500.

Et. nes., probabil ° lat. *eruncare* „a smulge buruienile” CDED I 17, TDRG, CADE, SDLR, CDER 443, DEX, cf. it. dial., fr. dial. REW 2908 sau (mai puțin probabil) *auerruncare* „a alunga un rău” LB, PEW 132, DA.

Fam.: **arunc** s.n. (Trans.) „impozit” 1900 (der. regresiv); **aruncat** s.n. 1845; **aruncător** adj., s.m., s.n. c.1650; **aruncătură** [ar.] 1561; **aruncături** (despre lemn) „a putrezi parțial” 1909 ← *aruncătură*.

ARUSPICE s.m. „preot etrusc sau roman care ghicea în măruntaiele victimelor – haruspice” 1909, var. *aruspice*.

Lat. neol. *haruspex*, *haruspicem*, fr. (*h*)*aruspice*.

ARVANIT, -Ă s.m., s.f., adj. (înv.) „albanez – albanais” 1909, var. *alvanit*.

Ngr. *Αρβανίτης*, *Αλβανίτης*.

Cf. **arnăut**.

ARVAT¹ s.m. (înv.) „croat – croate” c.1710.

Slavon. *charvatŭ*.

Cf. **croat**.

ARVAT² (iht.; Ialomița) „obleț – ablette” 1887.

Et. nec.

ARVĂ¹ s.f. (Dobr.) „numele unui dans popular – nom d’une danse populaire” 1886.

Et. nec.

ARVELE s.f. pl. (rar) „conuri de brad – cônes de sapin” 1893.

Et. nec. DA, CDER 445 // Din rădăcina preromană **arw-* Hubschmidt, *Praeromanica*, 32–33; poate cuvânt savant introdus de farmaciști Giuglea, CR, 234.

ARVUNĂ s.f. „aconit – acompte” 1593 (var. *arăvonă*), var. *aravonă*, *arvoană*, *arvonă*, *ravună*.
Ngr. *αρραβώνιδες*. Var. *ravună* < bg. dial. *ravona*.

Fam.: **arăvonisi** 1682 < ngr. *αρραβωνίζω* (aor. *αρραβώνισα*); **arvun**¹ „arvună” 1682 (var. *aravon*, *arăvon*), var. *aron*², *arvon*¹ (der. regresiv); **arvuna** 1852; **arvuni** 1682 (var. *aravoni*, *arăvoni*), var. *arvoni*; **arvunît** s.n. 1909, var. *arvonit* ← *arvuni*; **arvunitor** 1909, var. *arvonitor* ← *arvuni*.

ARVUNE s.m. (înv.) „o specie neprecizată de arbori – nom d’arbre” 1885, var. *arvânt*, *arvon*², *arvun*², (*i*)*arvant*.

Et. nec. DA // Probabil v.sl. *javor* „platan” V. Bogrea, DR, 2, 1921–1922, 441; v.sl. **arvon*, *(*j*)*avorn* N. Drăganu, DR, 5, 1927–1928, 328–329; lat. **laurentum* HEM 1790.

Fam.: **arvunel** 1886.

ARZ s.n. (înv.) „plângere adresată de către domnii și boierii români sultanului sau marelui vizir – réclamation adressée par les princes régnants ou par les boïards roumains au sultan ou au grand vizir” 1675, var. *harz*.

Tc. *arz*.

Fam.: **arzihal** „petiție” 1675 (var. *arzahał*), var. *arg(h)ihal*, *arzehal*, *arzaval*, (*h*)*arzoval*, *arzuhal* < tc. *arzuhal*, *arzoval*, *arzuhal*; **arzmahzar** „petiție” c.1714 (var. *argimagzar*), var. *armazar*, *arzmazar*, *arzumazar* < tc. *arzimahzar*, *arzumahzar*, *arzumahzar*.

ARZULIU adj. (rar) „arzător, vioi, focos – ardent, brulant, vif” 1777.

Tc. *arzulu* infl. de *arde* DA, CDER 448 // ← *arde* CADE.

Fam.: **arzii** „ardent, vioi” 1939, după *albăstrui*, *albui*, *gălbui*, *verzui* etc.

AS s.m. „monedă romană de aramă sau de bronz; carte de joc cu valoarea maximă; persoană care se distinge într-un domeniu – as” 1691–1697.

Lat. neol. *as*, *assem* „unitate monetară”, ngr. *δωσ* „carte de joc”, it. *asso*, fr. *as*.

ASAB s.m. (înv.) „soldat din armata Imperiului Otoman – soldat dans l’armée de l’Empire Ottoman” 1479 (var. *azap*²), var. (Trans.) *hăzap*, pl. (înv.) *azapizi*.

Tc. *azap*, (înv.) *azab*. Var. *hăzap* „mâncău” < magh. *azap*, sb. *azap*. Var. pl. *azapizi* < ngr. *αζαπίδες*.

ASALT s.n. „atac (militar) decisiv pentru cucerirea unui obiectiv – assaut” c.1780.

It. *assalto* DA, CADE, SDLR, CDER 451, DEX, TDRG³ // și fr. *assaut* SDLR.

Fam.: **asalta** 1834 < it. *assaltare* DA, CADE, SDLR, DEX // ← *asalt* HEM 1794-1795, CDER 451.

ASAMBLĂ vb. „a reuni, a îmbina – assembler” 1943.

Fr. *assembler*.

Fam.: **asamblaj** 1949 < fr. *assemblage*; **asamblor** s.m., s.n. 1978 < fr. *assembleur*; **dezasambla** 1978 < fr. *désassembler*.

ASANA vb. „a înlătura surplusul de ape dintr-o regiune – assainir” 1899, var. (Trans.) *sana*².

Fr. *assainir*. Var. *sana* < lat. neol. *sanare* sau după germ. *sanieren*.

Fam.: **asanator** s.m. 1909.

ASASIN s.m., s.f., adj. „(persoană) care omoară premeditat pe cineva; ucigaș – assassin” 1801, var. *asasen*.

Fr. *assassin*, it. *assassino*.

Fam.: **asasina** 1840 < fr. *assassiner*; **asasinant** 1939 < fr. *assassinant*; **asasinat** s.n. 1845 < fr. *assassinat*; **asasinator** 1909 ← *asasina*; **asasinie** s.f. (Trans.; înv.) „asasinat” 1788.

ASAUL s.m. (Mold.; înv.) „grad militar inferior hatmanului (la cazacii zaporojeni) – grade militaire (chez les Cosaques de Zaporojie)” 1675.

Ucr. *asaul* HEM 1801 // Ucr. *asaul*, rus. *esaul*, tăt., tc. *yasaul* SDLR; tăt., tc. *yasaul* sau rus. *asaul* DA; tăt. *asaul* CDER 453, TDRG³; tc. *yasaul* TDRG¹, CADE.

ASCARID s.m., s.n. „limbric – ascaride” c.1810 (var. *ascaride*).

Fr. *ascaride*. Var. *ascaride* < lat. neol. *ascaris*, *-idem*.

Fam.: **ascaridă** 1806–1808 < lat. neol. *ascarida*; **ascaridioză** 1962 < fr. *ascaridiose*.

ASCĂ s.f. „celulă producătoare și purtătoare de spori interni, specifică unor ciuperci – asque” 1949.

Fr. *asque*.

ASCENDENT adj., s.m., s.n. „urcător; rudă în linie directă care face parte dintr-o generație anterioară; autoritate morală – ascendant” 1857 (var. *ascendant*), var. *ascendente*.

Fr. *ascendant*, lat. neol. *ascendens*, *-entem*. Var. *ascendente* < it. *ascendente*, lat. neol. *ascendens*, *-entem*.

Fam.: **ascendență** 1875, var. *ascendență* < fr. *ascendance* DA, CADE, DEX // ← *ascendent* SDLR.

ASCENSIUNE s.f. „urcare – ascension” 1862.

Fr. *ascension*, lat. neol. *ascensio*, *-onem*.

Fam.: **ascensional** 1926 < fr. *ascensionnel* CADE, DEX // și ← *ascensiune* SDLR; **ascensor** s.n. 1868 < fr. *ascenseur*.

ASCET s.m. „pustnic, sihastru – ascète” 1682 (var. *aschit*), var. *aschet*.

Fr. *ascète*. Var. *aschet*, *aschit* < ngr. *ασκητής*.

Fam.: **ascetă** s.f. 1682 ← *ascet*; **ascetic** 1822 < fr. *ascétique*, lat. neol. *asceticus*; **ascetism** 1846 < fr. *ascétisme* DA, CADE, CDER 455, DEX, TDRG³ // ← *ascet* SDLR; **asceză** 1966 < fr. *ascèse*; **aschitac** „ascet” 1683 ← *aschit* (= *ascet*), infl. de ngr. *ασκητικός*; **aschitean** „ascet” 1652 ← *aschit* (= *ascet*).

ASCHER s.m. (înv.) „corp de oaste otomană – armée ottomane” c.1780 (var. *ascheriu*), var. (Mold.) *așcheriu*.

Tc. *asker*.

Fam.: **ascherliu** (înv.) „soldat turc” 1774 < tc. *askerliü* ŞIO II/2, 9, TDRG¹, DA // Tc. *asker* CADE, TDRG³; tc. *askeri* „milităresc” SDLR.

ASCHIMODIE s.f. „persoană foarte urâtă – une personne très laide” 1978.

Ngr. *ασχημάδα* (= *ασχημάδα*).

ASCIDIE s.f. „clasă de animale marine inferioare, cu corpul în formă de sac – ascidie” 1939.

Fr. *ascidie*.

Fam.: **ascidiu** s.n. „ascidie” 1939 < fr. *ascidium* (= *ascidie*) sau n. analogic.

ASCITĂ s.f. „acumulare de lichid în peritoneu – ascite” 1931.

Fr. *ascite*.

Fam.: **ascitic** 1975 < fr. *ascitique*.

ASCLEPLAD adj., s.m. „(vers antic) format dintr-un spondeu (sau troheu), doi (sau trei) coriambi și un iamb – asclépiade” 1909.

Fr. *asclépiade*, lat. neol. *asclepiadeus*.

ASCLEPLADĂ s.f. (bot.) „iarba-fierului – asclépiade” 1939

Fr. *asclépiade*.

ASCOMICETĂ s.f. „clasă de ciuperci care se caracterizează prin înmulțirea cu spori produși de o ască – ascomycète” 1949.

Fr. *ascomycète*.

ASCORBIC adj., în sintagma *acid* ~ „numele științific al vitaminei C – ascorbique” 1949.

Fr. *ascorbique*.

ASCULTA [ar. *ascultare*; mr. *scultari*; ir. (a)scuță] vb. „a-și încorda auzul pentru a percepe un sunet sau un zgomot; a lua în considerație cele spuse de cineva – écouter” c.1500.

Lat. *ascultare* (= *auscultare*), panrom. REW 802.

Fam.: **ascultat** s.n. 1581 ← *asculta* DA // < lat. *ascultatus* CDDE 96; **ascultăciune** (înv.) 1818; **ascultământ** (înv.) „ascultare, supunere” 1563–1583; **ascultăreț** 1818; **ascultătoare** s.f. „loc de unde se poate asculta” 1870; **ascultător** [ar.] adj., s.m., s.f. 1563–1583; **ascultătură** 1563; **ascultoi** adj., s.m. „ascultător, supus” 1640; **neasculta** 1688 ← *neascultare* sau ← *neascultător* (der. regresiv); **neascultare** 1620 ← *ne-* + *ascultare*; **neascultător** 1843 ← *ne-* + *ascultător*; **neascultoi** 1673 ← *ne-* + *ascultoi*; **radioascultare** 1978 ← *radio*¹⁻ + *ascultare*; **radioascultătoare** s.f. 1978 ← *radio*¹⁻ + *ascultătoare* sau ← *radioascultător*; **radioascultător** s.m. 1978 ← *radio*¹⁻ + *ascultător*; mr. **zăscult** „aud” 1935.

Dublet etim.: **auscultă**.

ASCUM4 vb. (Ban.) „a ațâta – attiser; inciter” 1909.

Et. nes., probabil **asmuca* (= *asmuța*) Avram, CIE, 16 // Poate lat. **as-scommare* (< *scommā*) DA.

ASCUNDE [ar. *ascundeare, ascundire*; mr. *scundiri*; ir. (*a*)*scunde*] vb. „a (se) așeza într-un loc în care să nu poată fi văzut și găsit; a tăinui – cacher” c.1500.

Lat. *abscondere*, panrom. REW 41.

Fam.: ar. *ascumta* adv. „pe ascuns” 1906; ar. *ascumtal’u* „ascunziș”; ar. *ascumtalui* „pe ascuns”; ar. *ascumtatic* „ascunziș” 1901; ar. *ascumtici* (dim.) „cotlon” 1928; ar. *ascumtos* adj. „ascuns” 1906; *ascuns* s.n. c.1500; *ascunsă* „tăină” s.f. c.1500 ← *ascuns*; *ascunsoare* 1649 < lat. **absconsoaria* DA, CDDE 98, CADE, TDRG³ sau ← *ascunde* °; ar. *ascunțșalui* „pe ascuns” 1901; *ascunzătoare* 1691–1697; *ascunzător* „care se ascunde” 1885; *ascunzătură* 1857; *ascunziș* [ar. *ascunțș*] 1888; mr. *scunșoș* „pe ascuns” 1935, var. *scunșos*.

ASCUȚI vb. „a face mai tăioasă lama unei arme sau a unei unelte (de tăiat) – aiguiser” c.1500.

Et. nes., probabil lat. **excotire* (< *cos, cotem* „cute”) HEM 1835, TDRG, PEW 140, O. Densusianu, „Romania”, 38, 1904, 273, REW 2275, SDLR, CDER 459, DEX sau lat. **excacutare* (< *excacutus*) CDDE 99, CADE, M. Sala, ILR, II, 200 ori „s-au confundat două verbe”: lat. **acutiare* „a face vârf” (< *acutus*) și lat. **excotire* „a face tăios” (< *cos, cotem*) „a face tăios” DA, (posibil) CDER 459 // Lat. **acutiare* LB; lat. *acuere* (< *acutus*) CDED I 18.

Fam.: ar. *ascuțât* „curat” 1906; *ascuțeală* 1691–1697; *ascuțime* 1879; *ascuțș* „tăiș” 1773; *ascuțit* s.n. 1573–1583; *ascuțitel* adj., (înv.) s.m. 1691–1697 ← *ascuțit*; *ascuțitoare* „unealtă (sau aparat, mașină) cu care se ascut obiecte tăioase, se face vârf la creioane etc.” 1909; *ascuțitor* „persoană specializată în ascuțitul uneltelor tăioase” 1691–1697; *ascuțitorie* „atelier sau secție a unei fabrici unde se ascut obiecte tăioase” 1955 ← *ascuți* sau ← *ascuțitor*; *ascuțitură* 1683; mr. *scuțotă* „botul luntrii” 1935.

ASEDIU s.n. „încercuire și atacare cu forțe armate a unui loc întărit, pentru a-l cuceri – siège” 1788–1795.

It. *assedio*.

Fam.: *asedia* 1788–1795 < it. *assediare*; *asediator* adj., s.m. 1852 ← *asedia*; *disasedia* 1837 < it. *disasediare*; *înasedii* 1794 ← *asedia* și/sau ← *asediu*.

ASELENIZA vb. „a se așeza pe suprafața lunii – asélénir” 1961.

A³- + (n.pr.) *Selene*, după *ateriza*.

ASELGHIE s.f. (înv.) „desfrânare – débauche” 1682.

Ngr. *ασέλγεια*.

Fam.: *aselghicesc* „desfrânat” 1683; *aselghiciune* (livr., rar) „desfrânare” 1683.

ASEMĂNA vb. „a avea însușiri, trăsături comune cu cineva sau cu ceva; a semăna; a (se) socoti la fel cu altul – se ressembler; comparer” c.1500, var. *asemăra*, (suspect) *asema*.

Lat. *assimilare*, cf. it. LEI 1867–1871 (devenit în lat. **assiminare* Densusianu, HLR, II, 37).

Fam.: *asemănat*¹ s.n. „asemănare” 1909; *asemănat*² adv. „potrivit cu, conform cu” 1870; *asemănăciune* s.f. (înv.) „asemănare” 1682 < lat. *assimilationem* sau ← *asemăna*; *asemănător* adj. c.1710; *asemănătură* 1582; *aseme* adj., adv. 1649 ← *asemene*; *asemene* adj., adv. 1600–1610, var. *asemine* < lat. *assimilis, -e*; *asemenea* adj., adv. c.1500 ← *asemene*; *asemenele* 1600–1610 ← *asemene*; *asemeni*¹ adj., adv. „asemenea” 1852 ← *asemene*; *asemeni*² vb. (Trans.; rar) „a aduce la același nivel” 1906; *asemenință* „asemănare” 1886 ← *asemeni*²; *neasemănare* 1895 ← *ne-* + *asemănare*; *neasemănat* 1643 ← *ne-* + *asemănat*; *neasemenea* 1827 ← *ne-* + *asemenea*.

Cf. *semăna*².

Dublet etim.: *asimila*.

ASENSOR s.m. „persoană care aprobă sau aderă la o opinie – approbateur, qui est du même avis” 1691–1697.

Lat. neol. *assensor*.

ASENTA vb. (Trans.) „a recruta – recruter” 1871.
Germ. *assentieren* CADE // Lat. neol. *assentari* LM.

ASERȚIUNE s.f. „enunț care este dat ca adevărat; afirmație – assertion” 1840 (var. *aserție*).
Fr. *assertion*, lat. neol. *assertio*, *-onem*.
Fam.: **asertiv** 1975 < fr. *assertif*; **asertoric** 1955 < fr. *assertorique*; **asertoriu** „asertiv” 1898 < lat. neol. *assertorius*.

ASESOR s.m. „reprezentant al poporului în unele complete de judecată – assesseur” c.1690 (var. *așâșor*, *așușor*), var. *asesor*.
Fr. *assesseur*, germ. *Assesor*. Var. *asesor* < lat. neol. *assessor*, *-orem*. Var. *așâșor*, *așușor* < magh. *asszessor*.
Fam.: **asesoare** s.f. c.1690 ← *asesor*; **asesorial** 1909 < fr. *assessorial*.

ASEZONA vb. „a pune ingrediente într-o mâncare – assaisonner” 1958.
Fr. *assaisonner*.

ASFALT s.n. „amestec de bitum cu materiale minerale, întrebuințat mai ales la pavarea drumurilor – asphalte” c.1790 (var. *asfalto*).
Germ. *Asphalt*, it. *asfalto*, fr. *asphalte*. Var. *asfalto* < it. *asfalto*.
Fam.: **asfalta** 1909 < fr. *asphalter*, germ. *asphaltieren* DEX sau ← *asfalt*, infl. de fr. *asphalter* DA, SDLR; **asfaltat** s.n. 1909 ← *asfalta*; **asfaltic** 1949 < fr. *asphaltique*; **asfaltor** s.m. 1955 < fr. *asphalteur*; **dezasfalta** 1978 ← *dez-* + *asfalta*.

ASFIXIE s.f. „stare de sufocare datorată înecării, strangulării, gazelor toxice etc. – asphyxie” 1830, var. *asfixie*.
Fr. *asphyxie*, it. *asfissia*.
Fam.: **asfixia** 1840 < fr. (*s'*) *asphyxier*; **asfixiant** adj. 1882 < fr. *asphyxiant*.

ASFODEL s.n. „plantă liliacee – asphodèle” 1898.
Fr. *asphodèle*.

ASIATIC adj., s.m., s.f. „(persoană) care face parte din una dintre populațiile de bază ale Asiei; privitor la Asia – asiatic” 1722.
Lat. neol. *asiaticus*, ngr. *ασιατικός*, fr. *asiatique*.
Fam.: **afro-asiatic** 1975 < fr. *afro-asiatique*; **asian** „asiatic” 1563–1583 < slavon. *asijanŭ*, ngr. *ασιανός*; **asiat** adj., s.m., s.f. „asiatic” 1978 < fr. *asiate*; **asiaticesc** 1705 (var. *asieticesc*) < lat. neol. *asiaticus*, ngr. *ασιατικός*, după modelul adjectivelor în *-esc*; **asiaticeste** 1857 ← *asiaticesc* sau ← *asiatic*; **asienesc** 1691–1697 < lat. *asianus*, ngr. *ασιανός*, după modelul adjectivelor în *-esc*; **asiesc** 1563–1583 ← *Asia*; **transasiatic** 1941 < fr. *transasiatique*.

ASIBILA vb. (fon.) „a face să capete sau a căpăta caracterele unei consoane africcate – (s') assibiler” 1961.
Fr. *assibiler*.
Fam.: **asibilație** 1975 < fr. *assibilation*.

ASIDU adj. „perseverent, tenace – assidu” 1862.
Fr. *assidu*, lat. neol. *assiduus*.
Fam.: **asiduitate** 1846 < fr. *assiduité*, lat. neol. *assiduitas*, *-atem*.

ASIEȚĂ s.f. „înclinare longitudinală a unei nave din cauza repartizării greșite a încărcăturii; mod de fixare a impozitelor – assiette” 1949.
Fr. *assiette*.

ASIGNA vb. „a atribui cuiva ce i se cuvine; a afecta un fond pentru plata unei datorii – assigner” 1871, var. (Trans.) *asemna*.

Fr. *assigner*, lat. neol. *assignare*. Var. *asemna*, după *semn*.

Fam.: **asignant** (Trans.) „debitor care dă o asignație” 1833 ← *asigna* sau ← *asignație* (cu substit. sufixului), cu sensul „emitent, mandant” după germ. *Anweiser*; **asignat** s.n. „hârtie-monedă” 1833 < fr. *assignat*; **asignatar** „mandatar al unei datorii” 1833 (var. *asignatariu*) ← *asigna*, după *mandatar*; **asignație** (Trans.) „cambie, poliță” 1748, var. *asignațiune*, *asemnațiune* < germ. *Assignment*, lat. neol. *assignatio*, *-onem*, fr. *assignation*.

ASIMILA vb. „a (se) face asemănător – assimiler” 1832.

Fr. *assimiler*, lat. neol. *assimilare*.

Fam.: **asimilabil** 1850 < fr. *assimilable*; **asimilativ** adj. 1909 < fr. *assimilatif*; **asimilator** adj. 1909 ← *asimila* sau < fr. *assimilateur*; **asimilație** (fiziol., lingv.) 1835, var. *asimilațiune* < fr. *assimilation*, lat. neol. *assimilatio*, *-onem*; **dezasimila** 1931 < fr. *désassimiler*; **dezasimilator** adj. 1978 ← *dezasimila* sau < fr. *désassimilateur*; **dezasimilație** (fiziol.) 1931 < fr. *désassimilation*; **inasimilabil** 1978 < fr. *inassimilable*; **neasimilabil** 1879 ← *ne-* + *asimilabil*.

Dublet etim.: **asemăna**.

ASIMPTOTĂ s.f. „linie (dreaptă) de care se apropie o curbă, dar pe care nu o atinge niciodată la o distanță finită – asymptote” 1931.

Fr. *asymptote*.

Fam.: **asimptotic** 1949 < fr. *asymptotique*.

ASIN [ir. *âsir*] s.m. „măgar – âne” 1551–1553 (var. *asin*), var. *asen*.

Lat. *asinus*, cf. it., sd., fr., occ., sp., ptg. REW 704.

Fam.: **asinaș** 1778; **asină** [ir. *âseră*] 1561–1563 < lat. *asina* TDRG¹, CDDE 100, DA, CADE, SDLR, (probabil) CDER 468 sau ← *asin* HEM 1863, TDRG²; **asinel** 1778.

ASINET s.n. „figură de stil constând în suprimarea conjuncțiilor – asyndete” 1955, var. *asindeton*.

Fr. *asyndète*. Var. *asindeton* < lat. neol. *asyndeton*, gr. neol. *ἀσύνδετον*.

Fam.: **asinetă** 1909 < fr. *asyndète*.

ASIRLAN s.m., s.f., adj. „(persoană) care aparținea populației Asiriei – assyrien” 1680.

Slavon. *asirjaninū*, fr. *assyrien* sau ← (top.) *Asiria*.

Fam.: **asir** adj. „asirian” 1873 (der. regresiv); **asiriancă** s.f. 1691–1697; **asiriolog** s.m. 1966 < fr. *assyriologie*; **asiriologă** s.f. 1966 ← *asiriolog*; **asiriologie** 1939 < fr. *assyriologie*.

ASISTA vb. „a fi de față; a lua parte, a ajuta – assister” 1859.

Fr. *assister*.

Fam.: **asistăru** 1698–1704 < germ. *assistieren*; **asistent** 1842 < fr. *assistant*, germ. *Assistent*, lat. neol. *assistens*, *-ntem*; **asistență** 1805 (var. *asistenție*) < fr. *assistance*, it. *assistenza*; **interasistentă** 1988 ← *inter*²- + *asistență*.

ASIZĂ s.f. „strat orizontal de material (cărămidă, mortar etc.) în construcția unui zid – assise” 1949.

Fr. *assise*.

ASLAM s.n. (Mold.; înv.) „camătă – usure” 1573–1583.

Tăt. *aslam* CDER 470 // Rus. *oslam* sau tăt. *aslam* DA; v.rus. *oslamū* SDLR; cuman. *astlan* HEM 1864–1866; cuman. *astelan* TDRG, CADE.

ASLAN s.m. (zool.; înv.) „leu – lion” 1576 (antrop. *Aslan*), var. *arslan*.

Tc. *a(r)slan*.

ASMAN s.m. (Dobr., S Mold.) „berbec sau țap castrat – bélier ou bouc castré” 1885, var. *hasman, hazman*.

Tc. dial. *azman* „idem”, Vl. Drimba, SCL, 36, 1985, 408; tc. *azman* „puternic, uriaș” ȘIO II/1, 395, CADE; tc. *azma* TDRG³ // Tc., poate legat de *asma* „viță tăiată” sau de rom. **săman* < **sem* < lat. *semus* „mutilat, castrat” HEM 1869; et. nec., pare a sta însă în legătură cu tc. *hasi* „castrat” DA; et. nec. TDRG¹.

ASMĂ¹ s.f. (Olt.) „lăstar de viță de vie; un soi de viță-de-vie – sorte de vigne” 1887.
Tc. *asma* [*čubuğu*], sb. dial. *asma* ° // Tc. *asma* HEM 1869, DA.

ASMUȚA vb. „a îndemna (prin strigăte) un câine să atace pe cineva; a instiga la acțiuni violente – exciter; inciter; ameueter” 1646, var. *amuța*.

Et. nes., probabil lat. **ex-mucciare* (< lat. *muccus*) PEW 1146, DA, CDER 473 sau ← *amuța* (← *muța* < lat. **motiare* < *motus* TDRG, CDDE 1196, CADE) + *sumuța* CDDE 1198 // Lat. *mutire* LB, HEM 1870; v.sl. *sūmesti* CDED II 352; et. nec. DEX.

Var. *amuța*, et. nes. probabil ← *muța* (< lat. **motiare* < *motus*) (TDRG, CDDE 1196, CADE) sau < lat. **ammucciare* PEW 86, 1846, DA, CDER 473.

Fam.: **asmuțat** s.n. 1909, var. *amuțar*; **asmuțător** 1880, var. *amuțător*; **asmuțătură** 1909, var. *amuțătură*; **asmuțeală** 1862 ← *asmuța* sau ← *asmuți*; **asmuți** 1882, var. *amuți*¹; **asmuțit** s.n. 1862 ← *asmuți*; **asmuțitor** 1885 ← *asmuți*; **asmuțitură** 1857 ← *asmuți*.

Cf. **muța**, **sumuța**.

ASOCIA vb. „a se uni cu cineva pentru atingerea unui scop comun – associer” 1805 (var. *asoția*).

Fr. *associer*, it. *associare*, lat. neol. *associare*. Var. *asoția* < lat. neol. *associare*, infl. de pronunțarea germană.

Fam.: **asociabil** 1909 < fr. *associable*; **asociat** s.m., s.f., adj. 1829 ← *asocia*, după fr. *associé*; **asociativ** 1949 < fr. *associatif*; **asociativitate** 1949 < fr. *associativité*; **asociație** 1830, var. (înv.) *asociațiune*, *asoțiație*, *asoțiațiune* < fr. *association*; **asociaționism** 1955 < fr. *associationnisme*; **asociaționist** 1958 < fr. *associationniste*; **coasociat** s.m. 1887 ← *co-* + *asociat* (după fr. *coassocié*); **coasociață** s.f. 1887 ← *coasociat*; **dezasocia** 1848, var. *desasocia* < fr. *désassocier*; **dezasociațiune** (înv.) 1871 < fr. *désassociation*; **reasocia** 1957 ← *re*²- + *asocia*.

ASOLAMENT s.n. „tehnică a repartizării prin rotație a culturilor agricole pe un anumit teren – assolement” 1842.

Fr. *assolement*.

Fam.: **asola** (rar) „a alterna semănătura unui teren” 1939 < fr. *assoler*.

ASONANȚĂ s.f. „rimă imperfectă – assonance” 1909.

Fr. *assonance*.

Fam.: **asonant** 1939 < fr. *assonant*.

ASORTA vb. „a așeza laolaltă diverse lucruri pentru a forma un tot armonios – assortir” 1852.

Fr. *assortir*.

Fam.: **asortiment** s.n. c.1832 < fr. *assortiment*, it. *assortimento*; **dezasorta** 1978 < fr. *désassortir* sau ← *asorta*; **inasortabil** 1988 < fr. *inassortable*.

ASPARAGUS s.m. „plantă ornamentală din familia liliaceelor – asparagus” 1975.

Fr. *asparagus*.

ASPECT s.n. „fel de a se prezenta al unei ființe sau al unui lucru; înfățișare; categorie gramaticală caracteristică anumitor limbi – aspect” 1844.

Fr. *aspect*, germ. *Aspekt*, lat. neol. *aspectus*.

Fam.: **aspectuos** 1955.

ASPECTOMAT s.n. „proiector de diapozitive cu telecomandă – diaprojecteur avec télécommande” 1978.

Germ. *Aspektomat*.

ASPENCHI s.m. (bot.; Trans.) „spinarea-lupului – une sorte de plante” 1868.

Et. nes., probabil lat. neol. *asplenium* HEM 1874, DA.

ASPERITATE s.f. „proprietatea de a fi aspru; parte aspră a unei suprafețe – aspérité” 1862.

Fr. *aspérité*, lat. neol. *asperitas*, -*atem*.

ASPERSIUNE s.f. „stropire a unei culturi agricole cu aspersorul – aspersion” 1851 (var. *asperziune*).

Fr. *aspersion*.

Fam.: **aspersor** s.n. 1958 < fr. *aspersoir*; **aspersare** 1988 < fr. *aspersion* (cu adaptarea sufixului) sau ← *aspersor* (cu substit. finalei).

ASPIC¹ s.m. (bot.; Trans.) „levănțică – aspic” 1843.

Fr. *aspic*.

ASPIC² s.n. „gelatină – aspic” 1855.

Fr. *aspic*.

ASPIDĂ¹ s.f. (rar) „un fel de viperă – sorte de vipère” c.1500, var. *aspis*, (Mold.) *așchidă*.

Slavon. *aspida*, ngr. *ασπίδα*. Var. *aspis* < lat. neol. *aspis*, -*idem*. Var. *așchidă* ← *aspida*¹, infl. de magh. *áspis*.

Fam.: **aspíd** adj. „răutăcios” 1906 (der. regresiv).

ASPIDĂ² s.f. (rar, înv.) „scut, pavăză – bouclier” 1837.

Ngr. *ασπίδα*.

ASPIRA vb. „a trage aerul în plămâni; a năzui – aspirer” 1833.

Fr. *aspirer*, lat. neol. *aspirare*.

Fam.: **aspirant** s.m. 1852 < fr. *aspirant* DA, CADE și rus. *aspirant* DEX // Fr. *aspirant*, lat. neol. *aspirans*, -*antem* SDLR; **aspirantă** s.f. 1852 ← *aspirant*; **aspirantură** 1953 < rus. *aspirantura*; **aspirator** adj., s.n. 1879 < fr. *aspirateur* sau ← *aspira*; **aspirație** 1833 (var. *aspirațiune*) < fr. *aspiration*, lat. neol. *aspiratio*, -*onem*.

ASPIR/NĂ s.f. „acid acetilsalicilic – aspirine” 1949.

Fr. *aspirine*, germ. *Aspirin*.

ASPRU¹ (înv.) s.m. „monedă turcească de argint, care a circulat în țările române începând din sec. al XV-lea – aspre (ancienne monnaie turque)” 1471, var. (pl.) *aspre*.

M.gr., ngr. *ἀσπρου*. Var. pl. *aspre* ← **aspră* (< ngr. pl. *ἀσπρα*, bg. *aspra*).

Fam.: **asprisor¹** 1886.

Dublet etim.: **aspru²**.

ASPRU² [mr.] adj. „cu suprafața zgrunțuroasă – âpre” 1618.

Lat. *asper*, panrom. REW 708.

Fam.: **aspreală¹** „asprime” 1805; **aspreală²** „scrobeală” 1825 ← *aspri*; **asprete** s.m. „pește cenușiu-brun, mic, acoperit cu solzi aspri și mărunți” 1975; **asprete** 1865; **aspri** „a deveni aspru; a scrobi” 1825; **asprîme** 1698; **asprîșoară** (bot.; Ban.) 1906; **asprîșor²** adj. (dim.) 1884; **asprîu** „destul de aspru” 1900; **asproi** adj. (Sălaj) 1890 ← *asprîu* (cu substit. sufixului) sau ← *aspru²*; **înăsprî** 1834; **înăsprîme** „asprime” 1853 ← *înăsprî*; **înăsprît** s.n. 1929 ← *înăsprî*; **înăspritor** 1934 ← *înăsprî*.

Dublet etim.: **aspru¹**.

ASTAR s.n. (inv.) „pânză pentru căptușeală – toile pour la doublure” 1508.

Tc. *astar*.

Fam.: **astaragiū** „fabricant sau negustor de astar” 1784; **astăreală** 1827, var. *astereală* ← *astări*; **astări** „a căptuși cu astar” 1870.

ASTAT/NIU s.n. „element chimic radioactiv din grupul halogenilor – astatine” 1949.

Fr. *astatine*, germ. *Astatine*.

ASTÂMPĂRA vb. „a (se) liniști, a (se) potoli – s’apaiser, se tempérer” 1582, var. *stâmpăra*.

Lat. **extemperare* HEM 1898, TDRG, DA, CDER 486, SDLR, DEX, păstrat numai în rom. REW 3082 // Lat. *attemperare* CDED I 264.

Fam.: **astâmpăr** s.n. c.1790 (der. regresiv); **astâmpărat** s.n. 1909; **astâmpărător** adj. 1857; **neastâmpăr** s.n. 1839 ← *ne-* + *astâmpăr*; **neastâmpărat** c.1645 ← *ne-* + *astâmpărat*; **neastâmpărător** 1938 ← *ne-* + *astâmpărător* sau ← *neastâmpărat*; **neastâmpărătură** 1971 ← *neastâmpărat*.

ASTEN/IE s.f. „stare de oboseală intensă și prelungită – asthénie” 1846.

Fr. *asthénie*.

Fam.: **astenic** adj., s.m., s.f. 1849 < fr. *asthénique*; **asteniza** 1966; **neurastenic** adj. 1931 < fr. *neurasthénique*; **neurastenie** 1931 < fr. *neurasthénie*; **neurasteniza** 1957 ← *neurastenie*; **psihastenic** adj., s.f. s.m. 1975 < fr. *psychasthénique*, engl. *psychasthenic*; **psihastenie** 1957 < fr. *psychasthénie*.

ASTERIE s.f. (zool.) „stea-de-mare – astérie” 1871.

Fr. *astérie* CADE, DEX // Lat. neol. *asteria* LM.

ASTER/ISC s.n. „semn grafic în formă de steluță – astérisque” 1818, var. *asteric*.

Fr. *astérisque*, lat. neol. *asteriscus*.

ASTEROID s.m. „planetă mică – astéroïde” 1852.

Fr. *astéroïde*.

ASTERON/IM s.n. „steluță, grup de stelute sau litere urmate de stelute care înlocuiesc într-o operă numele autorului sau al unui personaj – astéronyme” 1978.

Fr. *astéronyme*.

ASTIGMAT/ISM s.n. „aberație a unui sistem optic; defect al ochiului omenesc sau al lentilelor, constând într-o abatere de la forma sferică – astigmatisme” 1949.

Fr. *astigmatisme*.

Fam.: **anastigmat** adj., s.n. „(obiectiv) care are proprietatea de a corecta astigmatismul” 1909 < fr. *anastigmat*; **anastigmatic** „anastigmat” 1909 < fr. *anastigmatique* CADE, DEX // ← *an²-* + *stigmatique* SDLR; **anastigmatism** 1909 < fr. *anastigmatisme*; **astigmatic** adj., s.m., s.f. 1949 < fr. *astigmatique*, germ. *astigmatisch* sau ← *astigmatism* SDLR, DEX; **astigmatometru** (med.) 1978 < engl. *astigmometer*, fr. *astigmomètre*.

ASTMĂ s.f. „boală care se manifestă prin dificultate în respirație – asthme” 1793, var. *asmă²*.

Ngr. *ἀσθμα*, fr. *asthme*, lat. neol. *asthma*. Var. *asmă²* < it. *asma*.

Fam.: **antiastmatic** adj., s.n. 1975 < fr. *antiasthmatique*; **astm** s.n. „astmă” 1852 < fr. *asthme*; **astmatic** 1871, var. *asmatic* < fr. *asthmatique*, lat. neol. *asthmaticus*; var. *asmatic* < it. *asmatico*.

ASTRAGAL s.n. „unul din cele două oase mai mari ale tarsului; element decorativ de secțiune semicirculară, care separă fusul coloanei de capitel – astragale” 1843.

Fr. *astragale*, it. *astragalo*, lat. neol. *astragalus*.

ASTRAHAN s.n. „pielică cu părul mătăsoș și buclat, obținută de la mieii de rasa caracul; haină confecționată din astrahan – astrakan” c.1743.

Top. *Astrahan*.

ASTRALITĂ s.f. „exploziv detonant de siguranță, folosit în unele mine – astralite” 1966.

Fr. *astralite*.

Fam.: **astralit** s.m. „astralită” 1949 < engl. *astralite*.

ASTRĂGACI s.n. (inv.) „instrument de cizmărie folosit la întins talpa sau la întors cizmele pe față, după ce au fost cusute – nom d’un instrument de cordonnerie” 1882, var. *afărăgaci*.

Et. nes., probabil bg. *străgač* (= *stărgač*) DEX // Bg. *străgač* și slov. *ostrgača* A. Byhan (apud DA); magh. *esztergáz* HEM 1901, CDER 489 („finalul, prin analogie cu *trăgaci*”); „probabil, germ.; cf. și rus. *ostrgatı* «a gelui», ori cu magh. *esztergáz* «a întoarce»” SDLR; cf. lat. *extrahere* A. Philippide, ZRPh, 1907, 294; tc. *istihrac* + *-agaci* TDRG.

ASTRINGENT adj., s.n. „care contractează țesuturile organismului; substanță sau medicament folosit pentru combaterea secrețiilor organice exagerate – astringent” 1837 (var. *adstringent*).

Lat. neol. *a(d)stringens*, *-entem*, fr. *astringent*.

Fam.: **astringență** 1858 < fr. *astringence*.

ASTRO- el. de comp. „stea – étoile”.

Gr. neol. *αστρο-*, *ἄστρον*.

ASTRODROM s.n. „loc de decolare și aterizare a navetelor spațiale – astrodrome” 1978.

Engl. *astrodrome*, rus. *astrodrom*, fr. *astrodrome*.

ASTROGRAFIE s.f. „ramură a astronomiei care se ocupă cu descrierea stelelor – astrographie” 1949.

Fr. *astrographie*.

Fam.: **astrograf** s.n. 1962 < fr. *astrographe*.

ASTROLAB s.n. „instrument folosit pentru măsurarea poziției astrilor; vechi instrument pentru măsurarea unghiurilor – astrolabe” 1705 (var. *astrolav*).

Lat. neol. *astrolabus*, fr. *astrolabe*. Var. *astrolav* < ngr. *αστρολάβος*.

ASTROLATRIE s.f. (rar) „adorare a stelelor – astrolătrie” 1892.

Fr. *astrolâtrie*.

ASTROLOGIE s.f. „prezicere a viitorului pe baza studierii poziției și mișcării astrilor sau a unor fenomene cerești – astrologie” 1683 (var. *astrologhie*).

Ngr. *αστρολογία*, lat. neol. *astrologia*, fr. *astrologie*.

Fam.: **astrolog** s.m. 1683 < ngr. *αστρολόγος*, lat. neol. *astrologus*, it. *astrologo*, pol. *astrolog*, fr. *astrologue*; **astrologă** s.f. 1683 ← *astrolog*; **astrologhicesc** 1705 < ngr. *αστρολογικός*, fr. *astrologique*, germ. *astrologisch*, după adjectivele în *-esc* sau ← *astrolog*; **astrologhicește** 1722 ← *astrologhicesc* sau ← *astrolog*; **astrologie** 1844 (var. *astrologhic*) < fr. *astrologique*, germ. *astrologisch*, lat. neol. *astrologicus*.

ASTROMETR/E s.f. „ramură a astronomiei care se ocupă cu stabilirea poziției stelelor – astrométrie” 1949.

Fr. *astrométrie*.

Fam.: **astrometric** 1978 < fr. *astrométrie*, engl. *astrometric*.

ASTRONAUT s.m. „persoană care călătorește în spațiul cosmic cu o aeronavă – astronave” 1961.

Fr. *astronaute*.

Fam.: **astronautic** adj. 1978 < fr. *astronautique*; **astronautică** s.f. 1949 < fr. *astronautique*; **bioastronautic** adj. 1988 ← *bioastronautică*; **bioastronautică** s.f. 1978 < engl. *Bioastronautics*, germ. *Bioastronautik*, fr. *bio-astronautique*; **paleoastronaut** s.m. 1988 ← *paleo-* + *astronaut*; **paleoastronautic** adj. 1988 < fr. *paléoastronautique*.

ASTRONOM/IE s.f. „știință care se ocupă cu studiul corpurilor cerești – astronomie” 1683 (var. *astronomiia*).

Ngr. *αστρονομία*, lat. neol. *astronomia*, fr. *astronomie*.

Fam.: **astronom** s.m. 1675, var. *hastronom* < lat. neol. *astronomus*, ngr. *αστρονόμος*, fr. *astronome*, it. *astronomo*, pol. *astronom*; **astronomă** s.f. 1675 ← *astronom*; **astronomesc** adj. 1710; **astronomiește** (înv.) 1675 ← *astronom*; **astronomi** 1703; **astronomic** 1829 < fr. *astronomique*, it. *astronomico*, lat. neol. *astronomicus*; **astronomicesc** (înv.) c.1770 ← *astronom* sau < lat. neol. *astronomicus*, fr. *astronomique*, it. *astronomico*, după modelul adjectivelor în *-(ic)esc*; **astronomiceste** (înv.) 1857 ← *astronomicesc* sau ← *astronom*; **radioastronom** s.m. 1978 < fr. *radioastronome* sau ← *radioastronomie* (der. regresiv); **radioastronomic** adj. 1978 < fr. *radioastronomique* sau ← *radioastronomie*; **radioastronomie** 1954 < fr. *radio-astronomie*, germ. *Radioastronomie*, engl. *radioastronomy*.

ASTROSCOP s.m. „telescop astronomic folosit pentru examinarea sumară a mișcării astrilor dintr-o anumită zonă – astroscope” 1949.

Fr. *astroscope*.

ASTRU s.m., s.n. „corp ceresc – astre” 1825.

Fr. *astre*, lat. neol. *astrum*.

Fam.: **astral** 1871 < fr. *astral*, lat. neol. *astralis*; **interastral** 1956 < fr. *interastral*.

ASTRUCĂ vb. (reg.; înv.) „a îngropa; a (se) înveli – enterrer; couvrir” c.1640, var. (Mold.) *astrunca*, *astrupa*, (Buc.) *astruca*.

Lat. **astru(i)care* (= *astruere*) DA, CDDE 106, CADE, SDLR, CDER 494, DEX, păstrat numai în rom. REW 748 // Lat. *obstruere* LM, HEM 1909; v.sl. *sukryti* CDED II 3.

Var. *astrunca*, infl. de *arunca*. Var. *astrupa* infl. de *astupa*.

Fam.: **astrucat** s.n. „acoperire; înmormântare” 1675; **astrucământ** 1907; **astrucătoare** s.f. „acoperitoare” c.1650; **astrucus** s.n. „acoperiș” 1886; **destruca** vb. „a da la o parte” 1899 ← *de-* + *astruca* (cu substit. prefixului).

ASTUPA [ar.; mr. *stupari*] vb. „a acoperi, a înfunda un orificiu – boucher” c.1500.

Lat. **astuppare* (< *stup(p)a*) PEW 154, DA, CADE, CDER 495, DEX sau **exstuppare* PEW 154, SDLR sau lat. **stuppare* PEW 154, cf. it., sp., ptg. REW 8333 // Lat. *stup(p)a* TDRG; lat. *atupare* LB, LM; ← *stupă* „călți” HEM 1912.

Fam.: **astupat** s.n. 1886; **astupătoare** [ar.] s.f. c.1650; **astupător** adj. c.1650; **astupătură** [ar.] 1814; **astupuș** (reg.) s.n. „dop” 1806; **destupa** [ar. *distupare*; mr. *distupari*] c.1650 ← *de-* + *astupa* (cu substit. prefixului); **destupător** adj., s.n. 1839 ← *destupa*; **destupătură** (înv.) 1682 ← *destupa*; mr. **năstupari** „a îndopa” 1935; mr. **nistupat** „decembrie” 1935.

Cf. *stupă*.

ASTURCAN s.m., adj. (rar) „(cal) de rasă persană – cheval persan” 1853–1854 (var. *astrucan*, *asturcon*).

Et. nec.

ASTUȚIE s.f. „vicleșug – astuce” 1909, var. *astuție*.

Lat. neol. *astutia*, fr. *astuce*.

Fam.: **astuțios** „viclean” 1909 < fr. *astucieux*.

ASUDA [ar.; mr. (an)sudari] vb. „a transpira – suer” 1620.

Lat. *assudare* DA, CDDE 107, CADE, CDER 496, DEX sau lat. *exsudare* SDLR sau lat. *sudare* TDRG, păstrat numai în rom. REW 3076.

Fam.: **asud** s.n. „sudaore” 1783 (der. regresiv); **asudat** s.n. 1825; **asudătoare** „baie de aburi” 1893; **asudător** adj. 1825; **asudătură** 1870; **asudeală** „sudaore” 1829; **asudoare** (Trans.) „sudaore” 1891 ← *sudoare*, după *asuda* DA sau ← *asuda*, după *sudoare*.

Cf. **sudoare**.

ASUMA vb. „a lua ceva asupra sa – assumer” 1875.

Fr. *assumer*, lat. neol. *assumere*.

ASUMPTIUNE s.f. „Adormirea Maicii Domnului, la catolici – Assomption” 1939.

Lat. neol. *assumptio*, -onem.

ASUPRA adv., prep. „peste, deasupra – sur, dessus” c.1563–1583 (var. *asupră*²), var. (înv.) *asupre*, (înv.) *supra*, (înv.) *supră*.

Lat. *ad-supra* PEW 156, DA, CADE, SDLR, CDER 497, DEX, cf. it. dial., sd. REW 200 sau lat. *supra* HEM 1922, TDRG.

Fam.: **asupră**¹ s.f. (înv.) „camătă” 1573–1583; **asupreală** (reg.) „nedreptate” 1574 ← *asupri*; **asuprelnic** (înv.) „asupritor” 1773 ← *asupreală* sau ← *asupri*; **asupri** „a pune asupra cuiva o povară” 1581 ← *asupra* HEM 1934, TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 497 (probabil), DEX // Lat. *exsuperare* LB; **asupriciune** (înv.) 1566 ← *asupri*; **asuprit** s.n. (înv.) „cantitate care depășește necesarul” 1563 ← *asupri*; **asupritor** adj., s.m., s.f. 1581 ← *asupri*; **asupritură** (înv.) 1581 ← *asupri*; **deasupra** [ar.; mr. *disupră*] 1573–1583 (var. *desupra*); **deasuprime** (rar, înv.) „suprafață” 1818 ← *deasupra*; mr. **disupru** adv. 1935; ar. **prisupră** „deasupra” 1906.

AȘ interj. „Da’ de unde! – Bah!” 1840, var. (înv.) *așa*².

Et. nes, probabil tc. *hâșa* Löbel, *Contribuții*, 8, DA // Scurtare din adv. *așa*¹ TDRG; et. nec., cf. alb. *as* (particulă de negație) HEM 1960.

AȘA¹ [ar. *acși(a)*, *acșe*; mr. *șă*; ir. (a)*șă*] adv., adj. invar. „astfel – ainsî, comme ça, tel, pareil”, c.1500, var. (reg.) *șă*, *ași*.

Forma de bază este *a(c)și*, la care s-a adăugat *-a* adverbial; *a(c)și* < lat. *eccum sic* HEM 1977, TDRG, DA, CADE, SDLR, DEX, cf. it. REW 7892, 109 sau *ac sic* Cipariu, „Arhivul”, 109, CDER 450, cf. occ. REW 57 // Lat. *aeque-sic* CDED I, 274–275.

Fam.: **așadar** adv., conj. „prin urmare, ca atare” 1873 ← *așa* + *dar*; **așași** adv. (Buc.) „astfel, încă, pe loc, cu totul” 1581 (var. *așeși*), var. *așaiеși*, *așiаși*, *așăși*, *așiși*, *șаși* ← *așa* + *și*.

AȘĂU s.n. (Trans., Ban.) „hârleț, cazma – bêche” c.1750 (var. *arșeu*), var. *arsău*, *arșău*, *arșov*, *așeu*, *harșeu*.

Magh. *ásó*. Var. *arșov* < sb. *aršov*.

AȘCHIE [ar. *așcl’ē*; mr. *iașcl’ă*] s.f. „bucată mică, subțire, care se desprinde dintr-un material prin cioplire – copeau” 1564, var. (înv.) *așche*, *hașchie*, (reg.) *iașchie*, *ieșchie*.

Lat. *ascla* (= *astula*, *assula*), cf. dalm., it. dial., sd., fr. dial., occ., cat., ptg. REW 736.

Fam.: **așchia** [ar. *așcl’earē*] 1805 ← *așchie* CDDE 94, CADE, SDLR, CDER 456, DEX, TDRG³ // ← *așchie* sau < lat. **asclare* PEW 137, DA; **așchietor** adj., s.m., s.f. 1988 ← *așchia*; **așchii** 1886; **așchioară** 1909; **așchios** 1909; **așchită** (Trans., Ban.) 1886, var. *ieșchită* ← *așche*; **așchiuță** 1892; mr. **iășclică** (dim.) 1935.

Dublet etim.: **atelă**.

AȘCHIUT s.m. (Mar., Bihor) „ajutor de jurat – assistant d’un juré” 1909.

Magh. *esküdt*.

AȘEZĂ vb. „a (se) pune pe ceva sau undeva pentru a șede sau a face să șadă – s’asseoir; placer, poser, ranger” 1563–1583.

Lat. **assediare* (cf. *assidēre, seditare*) TDRG, PEW 142, DA, CADE, SDLR, CDER 464, DEX, cf. sp., ptg. REW 721 // Lat. *sedere* CDED I; lat. *ad sedes* LM; ← **șez* < lat. **sedium* HEM 1994.

Fam.: **așezat** s.n. 1806; **așezălaș** „așezământ” 1906 ← *așeza* + suf. *-ălaș*, după *sălaș* DA; **așezământ** 1705 ← *așeza* + *-ământ*, cu sensul „instituție publică” după fr. *établissement*; **așezământar** „funcționar însărcinat cu așezarea impozitelor” 1804 ← *așezământ*; **așezător** adj., s.m. 1620; **așezătură** 1582; **neașezare** „dezordine, răzvrătire” c.1640 ← *ne-* + *așezare*; **neașezământ** „conflict” 1764 ← *ne-* + *așezământ*; **reașeza** 1846 ← *re²-* + *așeza*.

AȘJDEREA adv. (reg.; înv.) „tot așa, la fel; asemenea – pareil” 1620, var. *așjdirea*.

Rom. *așjdere*.

Fam.: **așjderele** 1610 (var. *așjderile*) ← *așjdere*; **așjderelea** 1688 ← *așjderele*; **așjderi** 1563–1583 (var. *așjdere*), var. *așjdere*, *așjdere*, *așjdire* ← (în v.) *așj* „așa” + slavon. (*tako*)*žde* + *-re*.

AȘTEPTA [ar. *aștiptare*; mr. *știtari*; ir. (*a*)*șteptă*] vb. „a sta undeva până să se producă un eveniment; a spera – attendre” c.1500.

Lat. **astectare* (= *a(d)spectare*), cf. it. dial., v.it., sd., ret. REW 3039.

Fam.: **așteptat** s.n. 1679; **așteptător** 1560; **așteptătură** c.1650; (**pe**) **neașteptate** c.1878 ← *așteptat*; **neașteptător** 1907 ← *ne-* + *așteptător*.

AȘTERNE [ar. *aștearnire, aștirn(e)are*; mr. *ștearniri*; ir. (*a*)*ștern*] vb. „a întinde ceva pe o suprafață – étendre” 1551.

Lat. *a(d)sternere* HEM 2020, TDRG, DA, CDDE 105, CADE, SDLR, CDER 485, DEX // sau *ex-sternere* TDRG; lat. *sternere* LM.

Fam.: **așternător** adj. 1870; **așternătură** 1862; **așternut** [ar. *aștirnūt*; mr. *știrnūt*] s.n. c.1500; ar. **aștirnămintu** [mr. *știrnămint*] 1906, var. ar. *aștirnūmintu* < lat. **asternimentum*; **dezașterne** „a lua așternutul” 2007.

AT s.m. (în v.) „armăsar, cal arab – cheval arabe” c.1780, var. *hat*³.

Tc. *at* „cal”, bg. *at* „cal frumos, armăsar”, sb. (*h*)*at* „cal arab” ° // Tc. *at* HEM 2030.

Fam.: **atoaică** „iapă” 1874 (var. *hatoaică*); var. *hatoaică* ← *kat* (= *at*); **hată** „iapă” 1885 ← *hat* (= *at*).

ATAC¹ s.n. „mișcare ofensivă împotriva cuiva sau a ceva; (despre boli) acces – attaque” c.1812.

Fr. *attaque*, it. *attacco*.

Fam.: **ataca** 1829 < fr. *attaquer*, it. *attaccare*; **atacabil** 1876–1881 < fr. *attaquable*; **atacabilitate** 1902 ← *atacabil*; **atacant** s.m. 1961 < fr. *attaquant*; **atacantă** s.f. 1961 ← *atacant*; **atarisi** (în v.) 1823 < fr. *attaquer*, it. *attaccare*; **atacatoare** s.f. 1955; **atacator** s.m. 1955; **contraatac** 1893 < fr. *contre-attaque*; **contraataca** vb. 1940 < fr. *contre-attaquer*; **inatabil** 1881 < fr. *inattaquable*; **inatabilitate** 1902 ← *inatabil*; **neatabil** 1876 ← *ne-* + *atacabil*; **neatabilitate** 1909 ← *neatabil*.

ATAMAN s.m. „căpetenie de cazăci; șef al unei echipe de pescari – hetman (ataman) de Cosaques; chef d’une équipe de pêcheurs” 1675.

Rus., ucr. *ataman*.

ATARAX/Ė s.f. „liniște sufletească; concepție filosofică din Antichitate care susținea că omul trebuie să tindă spre o stare de perfectă liniște sufletească, prin detașarea de frământările lumii – ataraxie” 1909.

Fr. *ataraxie*.

Fam.: **ataraxic** 1978 < fr. *ataraxique*.

ATARE [ar. și *ahtare, aftare*; mr. (*f)tari*] adj. invar. „astfel, asemenea – tel, pareil” c.1567.

Lat. *eccum-talis* HEM 2033–2034, TDRG, PEW 159 (*eccum-* sau *atque-talis*), CADE, CDER 502 (probabil), DEX, cf. occ. REW 8543 // ← *acătare* CDED I 278, SDLR; „lat. *talis*, cu adăogirea lui *a-* inițial neexplicit încă” DA.

Cf. **acătării** (var. înv. *acătare*), **cutare**.

ATAȘA vb. „a alipi, a anexa, a (se) alătura – attacher” 1853.

Fr. *attacher*.

Fam.: **ataș** „anexă de metal prinsă lateral de o motocicletă” 1949 < fr. *attache*; **atașabil** 1955; **atașament** 1909 < fr. *attachement*; **atașat** s.m. „funcționar diplomatic” 1862 < fr. *attaché*; **neatașabil** 1988 ← *ne-* + *atașabil*.

ATAVISM s.n. „moștenirea unor particularități fizice sau psihice proprii ascendenților îndepărtați – atavique” 1868.

Fr. *atavisme* TDRG, DA, CADE, DEX // Lat. neol. *atauus* SDLR.

Fam.: **atavic** 1902 < fr. *atavique*.

ATAXIE s.f. „tulburare a coordonării mișcărilor voluntare – ataxie” 1775.

Ngr. *araξία*, fr. *ataxie*.

Fam.: **ataxie** 1909 < fr. *ataxique*.

ATÂRDISI vb. (înṽ.) „a supralicita – surenchérir” 1775, var. *artârdisi*, *arterisi*, *artirisi*, *artirosi*, *artorisi*, *artorosi*, *aterdisi*, *atirdisi*.

Ngr. *απτηδίζω* (aor. *απτηπισα*) DA, CADE, SDLR, CDER 518 // Tc. *artirmak* TDRG.

Fam.: **atârdiselă** 1857 (var. *artoriseală*); **atârdisitor** adj. 1843 (var. *aterdisitor*), var. *artârdisitor*, *artirositor*, *artorisitor*, *atirdisitor*.

ATÂT¹ [ar. *ahât, ah(t)ându*; mr. *tântu*] pron., adj. pron. nehot., adv. „în asemenea măsură, așa de – tant, tellement” 1563–1583.

Lat. *eccum tantum*, panrom. REW 8562.

Fam.: **atât**² s.n. „cotă, cantitate” 1817; **atâta** adj. nehot., adv. 1643; **atâtând** adv. (înṽ.) „pe atât” 1582, et. nes., probabil lat. *eccum tantundem* HEM 2045–2046, TDRG³ // Probabil compus cu *atât* TDRG¹, DA, SDLR; **atâtelea**, în sintagma *al ~*, corelativ cu (*al*) *câtelea* 1903; **atâtica** 1875; **atâticuța** 1909 ← *atâtica*; **atâtuca** 1909; **atâtut(a)** 1825.

ATEBRINĂ s.f. „medicament folosit în profilaxia și în tratamentul malariei – atébrine” 1949.

Fr. *atébrine*.

ATELA vb. (Ban., Olt.) „a se îmbrăca de sărbătoare – se vêtir de fête” 1884.

Rom. **hâteia* (← **hâiet* ← **haie* < sb. *halja* „haină”) Avram, CIE, 16–18 // Et. nec. DA, CDER 505.

Fam.: **ateieturi** s.f. pl. (Ban.) „haine de sărbătoare” 1886 ← *ateia* DA, CDER 505 sau ← *ateiat* HEM 143.

ATELAJ s.n. „ansamblu format din animale de tracțiune și harnașamentul lor – attelage” c.1832, var. *atelagiu*.

Fr. *attelage*.

ATELANĂ s.f. „farsă populară romană, originară din Atella – atellane” 1939.

Lat. neol. *atellana*.

ATELĂ s.f. „piesă folosită pentru a imobiliza în mod provizoriu membrele fracturate – attelle” 1955.

Fr. *attelle*.

Doublet etim.: **așchie**.

ATELIER s.n. „local în care se desfășoară o muncă meșteșugărească sau industrială – atelier” 1832 (var. *atelier*).

Fr. *atelier*.

Fam.: **autoatelier** 1957 ← *auto*²- + *atelier*; **miniatelier** 1978 ← *mini*¹- + *atelier*.

ATENANSĂ s.f. „parte secundară a unei locuințe – *attenance*” 1881, var. *atenanță*.

Fr. *attenance*.

ATENEU s.n. „clădire publică în care au loc manifestări culturale – *athénée*” 1875.

Fr. *athénée*, lat. neol. *athenaeum*.

ATENIAN adj., s.m., s.f. „(locuitor) al Atenei; referitor la Atena – *athénien*” 1691–1697 (var. *athinean*).

Fr. *athénien*. Var. *athinean* < slavon. pl. *athinjan*.

ATENT adj. „care urmărește concentrat ceva – *attentif*” 1854.

Lat. neol. *attentus*.

Fam.: **atentiv** „atent” 1931 < fr. *attentif*; **atenție** 1794 (var. *ătânciune*), var. *atențiune* < lat. neol. *attentio*, -*onem*, fr. *attention*, it. *attenzione*; **atenționă** 1978 < fr. *attentioner*; **neatent** 1895; **neatenție** 1897 (var. *neatențiune*) ← *ne-* + *atenție*.

ATENTA vb. „a face o încercare criminală – *attenter*” 1848.

Fr. *attenter* TDRG, DA, CADE, SDLR // și lat. neol. *attentare* DEX.

Fam.: **atentat** s.n. 1794 < fr. *attentat* CADE, DEX, it. *attentato* TDRG³ // Fr. *attentat*, lat. neol. *attentatum* SDLR; **atentator** adj., s.m., s.f. 1909.

ATENUA vb. „a micșora intensitatea unui fenomen, importanța sau gravitatea unui fapt – *atténuer*” 1871.

Fr. *atténuer*, lat. neol. *attenuare*.

Fam.: **atenuant** adj. 1866 < fr. *atténuant*; **atenuator** s.n. 1962 < fr. *atténuateur*.

ATERINĂ s.f. „peștișor marin de culoare argintie, aproape transparent – *athérine*” 1916.

Ngr. *ἀθερίνα* CADE, SDLR, DEX // sau tc. *aterina* CDER 510.

ATERIZA vb. „(mai ales despre aeronave) a efectua operațiile necesare pentru a coborî la sol – *atterrir*” 1909 (var. *aterisa*).

Fr. *atterrir*, după modelul verbelor în -*iza*.

Fam.: **aterizaj** 1931 < fr. *atterrissage* DA, DEX sau ← *ateriza* CADE, CDER 511; **aterizor** s.n. 1949 < fr. *atterrisseur*; **radioaterizare** 1954 ← *radio*¹- + *aterizare* (după fr. *radio-atterrissage*).

ATERMAN adj. (fiz.) „care nu permite trecerea căldurii – *athermane*” 1897.

Fr. *athermane*.

ATEROM s.n. (med.) „infiltrare a pereților aortei și a unor artere cu o substanță grasă – *athérome*” 1962.

Fr. *athérome*.

ATESTA vb. „a face dovada; a confirma un adevăr – *attester*” 1846.

Fr. *attester*, lat. neol. *attestari*.

Fam.: **atestat**¹ s.n. „certificat” 1782 (var. *atestatum*) < lat. neol. *attestatum*, germ. *Attestat*; **atestat**² s.n. „acțiunea de a atesta” 1909; **atestator** adj., s.m., s.f. 1909; **atestație** 1724 (var. *atiștație*), var. (înv.) *atestațiune* < lat. neol. *attestatio*, -*onem*, germ. *Attestation*, fr. *attestation*; var. *atiștație* < magh. *attestacio* Tamás EW; **atestăluit** s.n. (Trans.; înv.) „atestat”¹ 1767.

ATEU adj., s.m., s.f. „(persoană) care neagă existența lui Dumnezeu și a oricărei divinități – athée” c.1770 (var. *atheos*), var. (înv.) *atei*.

Lat. neol. *atheus*, fr. *athée*. Var. *atheos* < ngr. *ἄθεος*.

Fam.: **ateism** c.1770 (var. *ateismos*) < lat. neol. *atheismus*, fr. *athéisme*^o; var. *ateismos* < ngr. *ἄθεϊσμός*; **ateist** adj. 1694 (var. *ateista*) < fr. *athéiste*; var. *ateista* < it. *ateista*, lat. neol. *atheista*, pol. *ateista*; **ateistic** 1909 < fr. *athéistique*.

ATIC adj., s.n., (înv.) s.m. „caracteristic Aticii antice sau locuitorilor ei; partea superioară a unui edificiu care maschează acoperișul – attique” 1705.

Ngr. *αττικός*; lat. neol. *atticus*, fr. *attique*.

Fam.: **aticesc** (înv.) 1691–1697; **aticism** 1871 < fr. *atticisme*, lat. neol. *atticismus*.

ATINGE vb. „a lua contact direct cu un lucru sau cu o suprafață – toucher” c.1500.

Lat. *atingere*, cf. it. REW 768.

Fam.: **atingător** adj. 1785; **atingătură** 1857; **atingime** (rar) „delicatețe” c.1835; **atîns** s.n. 1886; **atînsătură** (înv.) 1657; **atînsură** 1643.

ATITUDINE s.f. „poziție a corpului; comportare – attitude” c.1832 (var. *atitudă*).

It. *attitudine*, fr. *attitude*.

ATLANTIC adj. „privitor la Oceanul Atlantic sau la țările din jurul lui – atlantique” 1691–1697.

Ngr. *ατλαντικός*; lat. neol. *atlanticus*, fr. *atlantique*, it. *atlantico*.

Fam.: **atlant** s.m. „statuie reprezentând un bărbat într-o atitudine de efort, care susține antablamentul unui edificiu” 1931 (var. *atlante*¹) < fr. *atlante* CADE, DEX, it. *atlante*, Sala, CMI, p. 31 // Lat. antrop. *Atlas*, *-ntis* SDLR; **transatlantic** adj., s.n. 1888 < fr. *transatlantique*.

ATLAS¹ s.n. „colecție de hărți geografice, astronomice etc. – atlas” 1698–1704 (var. *atlante*²).

Ngr. *άτλας*; fr. *atlas*. Var. *atlante*² < it. *atlante*.

ATLAS² s.n. „prima vertebră cervicală, care se articulează cu occipitalul și cu axisul – atlas” 1939.

Fr. *atlas*.

ATLAZ s.n. „țesătură de mătase lucioasă pe o singură față – satin” 1463, var. *aclas*, *aclaz*, *aglaz*, *atlas*³, (Trans.) *atlas*⁴.

Tc. *atlas* ȘIO II/1, 29, SDLR, CDER 522, *atlas* DEX // Tc. *atlas* sau ngr. *ατλάζι* DA; ngr. *ατλάζι* HEM 2066. Var. *atlas*⁴ < germ. *Atlas*.

Fam.: **atlăjel** (înv.) 1792.

ATLET s.m. „sportiv care practică anumite exerciții fizice individuale – athlète” 1800 (var. înv. *atleta*).

Fr. *athlète*, germ. *Athlet*. Var. *atleta* 1800 < lat. neol. *athleta*.

Fam.: **atletă** s.f. 1800; **atletic** c.1832 < fr. *athlétique*, lat. neol. *athleticus*; **atletică** s.f., în sintagma ~ *ușoară* („atletism”), ~ *grea* („haltere”) 1958 ← *atletic*; **atletism** 1955 < fr. *athlétisme*.

ATLJU s.m. (înv.) „cavalerist turc – soldat de cavalerie turc” 1788.

Tc. *atli*.

ATMIȘCEA s.m. (înv.) „un tip de blană – sorte de fourrure” 1620.

Tc. *Ak-Meşçit* [küürkü] E. Suci, SCL, 34, 1983, 337 // Tc. top. *Akmeçet*, *Ak-Meşgid* TDRG, DA.

ATMOSFERĂ s.f. „înveliș gazos care înconjoară pământul; aer – atmosphère” c.1780.

Ngr. *ατμόσφαιρα*, lat. neol. *atmosphæra*, it. *atmosfera*, fr. *atmosphère*, germ. *Atmosphäre*.

Fam.: **atmosferic** 1813 < fr. *atmosphérique* DA, CADE, DEX // Lat. neol. *atmosphericus* TDRG³; ← *atmosferă* SDLR; **extraatmosferic** 1988 < fr. *extra-atmosphérique*, engl. *extraatmospheric*.

ATOL s.m. „insulă în formă de inel, formată în mările calde din schelete de corali – atol” 1909.
Fr. *atoll*.

ATOM s.m. „cea mai mică parte dintr-un element chimic care mai păstrează însușirile chimice ale elementului respectiv – atome” 1694.

It. *atomo*, lat. neol. *atomus*, ngr. *άτομο(ν)*, fr. *atome*.

Fam.: **antiatom** 1962; **antiatomic** 1961 < fr. *antiatomique*; **atomă** s.f. „atom” 1886; **atomic** 1891 < fr. *atomique* DA, CADE, CDER 523, DEX // < ngr. *ατομικός* SDLR; **atomicitate** 1891 < fr. *atomicité*; **atomism** 1871 < fr. *atomisme* DA, CADE, DEX // < ngr. *ατομισμός* SDLR; **atomist** 1705 (var. *atomista*) < fr. *atomiste*; var. *atomista* < lat. neol. *atomista*; **atomistic** adj. 1909 < fr. *atomistique*, germ. *atomistisch*; **atomistică** s.f. 1957 < fr. *atomistique*; **atomiza** 1948 < fr. *atomiser*; **atomizator** s.n. 1955 ← *atomiza*; **atomizor** s.n. 1957 < fr. *atomiseur*; **atomoelectric** 1966 < fr. *atomoélectrique*; **atomoterapie** 1975; **biatomic** 1931 < fr. *biatomique*; **diatomic** (chim.) 1997 < fr. *diatomique*; **interatomic** 1975 < fr. *interatomique*; **intraatomic** 1951 < fr. *intra-atomique*; **monoatomic** 1961 < fr. *monoatomique*; **poliatomic** 1952 < fr. *polyatomique*; **subatomic** 1950 ← *sub²*- + *atomic* sau < fr. *subatomique*.

ATOT- el. de comp. „complet, pe deplin – tout(e)”, var. *atoate*-.

A¹ + tot, după lat. neol. *omni*-, slavon. *vīse*-, fr. *tout(e)*-, germ. *All*-.

ATRABILAR adj. „trist, posac, melancolic – atrabilaire” 1909.

Fr. *atrabilaire*.

ATRAGE vb. „a aprăpia de sine, a face să vină spre sine – attirer” 1794.

Fr. *attirer* (după *trage*).

Fam.: **atractiv** 1833 < fr. *attractif* TDRG, DA, DEX // și lat. *attractivus* DEX; **atracție** 1831, var. *atracțiune* < fr. *attraction* TDRG, DA, DEX // și lat. *attractio*, *-onem* DEX; **atrăgător** 1840; **interatracție** 1988 < fr. *interattraction*.

Cf. *trage*.

ATREPS/E s.f. (med.) „tulburare de nutriție a unor sugari – athrepsie” 1939.

Fr. *athrepsie*.

ATRIBUI vb. „a da, a conferi – attribuer” 1829.

Fr. *attribuer*, lat. neol. *attribuere*.

Fam.: **atribua** (înv.) 1842; **atribut** s.n. 1825 < fr. *attribut*, lat. neol. *attributum*; **atributiv** (gram.) 1909 < fr. *attributif* DA, CADE, DEX // sau ← *atribut* SDLR; **atribuție** 1832, var. *atribuțiune* < fr. *attribution*, lat. neol. *attributio*, *-onem*; **reatribui** 1988 ← *re¹*- + *atribui*.

ATRIU¹ s.n. (anat.) „auricul – atrium” 1961.

Fr. *atrium*, lat. neol. *atrium*.

ATRIUM s.n. „curte interioară a caselor romane – atrium” 1822, var. *atriu²*.

Lat. neol. *atrium*, fr. *atrium*, it. *atrio*.

ATROCE adj. „cumplit, fioros – atroce” 1846.

Fr. *atroce*, it. *atroce*, lat. neol. *atrox*, *-ocem*.

Fam.: **atrocitate** 1794 < fr. *atrocité*, it. *atrocità*, lat. neol. *atrocitas*, *-atem*.

ATROPINĂ s.f. (med.) „alcaloid extras din rădăcina mătrăgunei – atropine” 1909.

Fr. *atropine*.

Fam.: **atropism** 1978 < fr. *atropisme*.

ATU s.n. „carte (sau culoare) de joc socotită a avea cea mai mare valoare – atout” 1840.

Fr. *atout*.

Fam.: **ata** s.f. 1909 ← *atu*, sub infl. s.f. pl. *atale* „carte (de joc)” DA.

ATUNCI [ir. *atunce*] adv. „în momentul acela – alors” c.1500 (var. *atunce*).

Lat. **ad-tunce*.

Fam.: **atuncea** [ar. (*a*)*tunṣea*; mr. *tunṣea*, *tunṣea*] 1656; **atunceași** 1717 ← *atuncea*; **atunceși** 1620, var. *atunciși*; **atuncine** 1909 ← *atunci* DA sau < lat. **ad-tunce-ne* CDDE 113, CADE; **atuncinea** [ar. *atunṣinea*] 1894 ← *atuncine*.

AȚĂ [ar., mr.; ir. pl. *âṭe*] s.f. „fir subțire (de bumbac, de in, de cânepă) folosit la cusut și la fabricarea țesăturilor – fil (à coudre)” 1561.

Lat. *acia* cf. it., ret., v.fr. REW 102.

Fam.: **ațică** „ață subțire; pânză subțire de bumbac” 1857; mr. **ațicică** 1935; **ațisoară** 1814; **ațos** 1805; **ațucă** (Trans.) „ațică” 1907.

AȚĂȚA vb. „a înviora focul; a întăra – attiser le feu; inciter” 1582, var. *ațța*.

Lat. **attūiare* (< lat. *titio*, *-onem*) cf. it., fr., occ., cat., sp., ptg., REW 769.

Fam.: **ațățat** s.n. 1909, var. *ațțat*; **ațățător** adj., s.m. c.1640, var. (înv.) *ațțător*; **ațățătură** c.1650, var. (înv.) *ațțătură*; **reațățta** 1868 ← *re*²- + *ațțta*.

AȚINE vb. „a pândi – guetter” 1858.

Rom. *aținea*.

Fam.: **aținea** 1640 < lat. **attenēre* (= *attinēre*), cf. it., v.fr., v.occ., cat., sp., ptg. REW 767; **aținător** adj., s.m., s.f. 1909.

Cf. *ține*.

AȚIPI vb. „a fi pe cale să adoarmă; a fi cuprins de un somn ușor – s'assoupir” 1557.

Lat. **adtepire* (< lat. *tepēre* „a fi moleșit”) CDDE 109, CADE, CDER 517 (probabil încrucișat cu lat. **adsopire* < *sopire*, cf. fr. *assouvir* și *assoupir*) DEX // Lat. **adstipescere* HEM 2090; formație imitativă de la un radical *ṣip* (< *ṣipa* „arunca”) L. Spitzer, DR, 3, 1923, 647, SDLR; v.sl. *sūpati* „a dormi”, *zasūpati* CDED II 3; et. nec. DA, TDRG³.

Fam.: **ațipeală** 1805; **ațipit** s.n. 1909.

AU¹ [ar.] adv. interog., conj. „oare?; sau, ori – est-ce que?; ou, ou bien” c.1500, var. (Ban., Trans.) *o*².

Lat. *aut*, panrom. REW 810.

Fam.: **au-unde** (rar, înv.) „oriunde” 1648.

AU² adv. (Dobr.) „da – oui” 1886.

Et. nec.

AU³ interj. (exclamație care exprimă durerea – „Aie! Ahi!”) 1857.

Creație spontană.

AUĂ [ar. și *auā*; mr. *u(v)ā*] s.f. (Olt., SV Munt.; înv.) „strugure – raisin” 1573–1583, var. *auă*.

Lat. *uua*, cf. dalm., it., sd., ret., sp., ptg. REW 9104.

AUDIENȚĂ s.f. „întrevedere acordată unui solicitator de către o persoană care deține o funcție de răspundere – audience” 1690, var. *audienție*, *audiință*.

It. *audienza*, fr. *audience*. Var. *audiienție* < lat. neol. *audientia*, pol. *audjencja*.

Fam.: **audia** 1939 ← *audiiență*, *auditor*, *audiție* DEX (der. regresiv) // < lat. neol. *audire* SDLR; **audibil** 1961 < fr. *audible*, lat. neol. *audibilis*; **audibilitate** 1957 < fr. *audibilité*; **audient** „care ascultă cursurile unei Universități, fără a fi înscris” 1896 < germ. *Audient*, lat. neol. *audiens*, *-entem*;

audientă s.f. ← *audient*; **auditiv** 1840 < fr. *auditif*; **auditor**¹ s.m. (înv.) „judecător militar” c.1710 < pol. *audytor*, lat. neol. *auditor*, germ. *Auditor*; **auditor**² adj., s.m., s.f. „ascultător” 1859 < fr. *auditeur*, lat. neol. *auditor*; **auditoriu** s.n. 1823 (var. Trans. *auditorium*) < lat. neol. *auditorium*, germ. *Auditorium*, fr. *auditoire*; **audiție** 1840, var. *audițiune* < fr. *audition*, lat. neol. *auditio*, -onem; **inaudibil** 1978 < fr. *inaudible*; **reaudia** 1957 ← *re*²- + *audia*.

AUDIO(-) el. de comp., adj. invar. „referitor la înregistrarea și la transmiterea sunetelor – audio(-)” 1957.

Fr. *audio(-)*, lat. neol. *audio-*.

AUDIOGRAMĂ s.f. „grafic care indică acuitatea auditivă a unei persoane – audiogramme” 1957.

Fr. *audiogramme*.

AUDIOMETRU s.n. „aparat cu ajutorul căruia se determină acuitatea auditivă a unei persoane – audiomètre” 1949.

Fr. *audiomètre*.

Fam.: **audiometric** 1966 < fr. *audiométrique*; **audiometrie** 1962 < fr. *audiométrie*.

AUGMENTA vb. „a mări, a spori – augmenter” 1857.

Fr. *augmenter*, lat. neol. *augmentare*.

Fam.: **augment** s.n. (lingv.) 1909 < fr. *augment*; **augmentativ** adj., s.n. 1870 < fr. *augmentatif*; **augmentator** adj. 1909 < fr. *augmentateur*; **augmentație** 1909, var. *augmentațiune* < fr. *augmentation*.

AUGUR¹ s.m. „preot căruia i se atribuia facultatea de a prevesti viitorul după zborul și cântecul păsărilor – augure” 1871.

Fr. *augure*, lat. neol. *augur*.

Fam.: **augur**² s.n. „auspiciu” 1703 < lat. *augurium*, fr. *augure*; **augura** (rar) „a prevesti” 1822 < lat. neol. *augurari*, fr. *augurer* (dublet etim.: *agura*); **augural** 1909 < lat. neol. *auguralis*.

Cf. **inaugura**.

AUGUST¹ s.m. „a opta lună a anului – août” 1652 (var. *avgust*¹).

Lat. neol. *augustus*. Var. *avgust* < slavon. *avgustŭ*, ngr. *άύγουστος*.

Dublet etim.: **agust**.

AUGUST² adj., s.m., s.f. „preamărit, slăvit; împărat – auguste; impérateur” 1683, var. *avgust*².

Lat. neol. *augustus*, fr. *auguste*.

Fam.: **avgustesc** 1717 ← *avgust*² (= *august*²)

Dublet etim.: **agust**.

AUGUSTIN adj., s.m., s.f. „(călugăr) din ordinul Sfântului Augustin – augustin” 1909.

Lat. neol. *augustinus*, fr. *augustin*.

AUL s.n. „sat de munte în Crimeea, Caucaz și Asia Centrală – village de montagne en Crimée, au Caucase, en Asie Centrale” 1945.

Rus. *aul*.

AULĂ s.f. „sală mare într-o clădire publică, destinată festivităților, conferințelor etc. – amphithéâtre” 1874.

Germ. *Aula*, lat. neol. *aula*.

Fam.: **aulic** adj. 1839 < fr. *aulique*, lat. neol. *aulicus*; **avlicesc** (înv.) 1829 < fr. *aulique*, lat. neol. *aulicus*, infl. de ngr. *αυλικός*.

AUR s.n., (înv.) s.m. „metal prețios, strălucitor, de culoare galbenă, foarte maleabil și ductil, folosit pentru a fabrica obiecte de podoabă, de artă, monede – or” c.1500, var. *aor*.

Lat. *aurum*, panrom. LEI 2530.

Fam.: **aura** 1682 ← *aur* („la scriitorii moderni, după fr. *dorer*”) DA sau < lat. *aurare* CADE; **aurar** s.m. „bijutier; miner într-o mină de aur” 1484 (antrop.) < lat. *aurarius* sau ← *aur*; **aurată** s.f. (bot.) 1879 ← *aurat*, după germ. *Goldblum* TDRG² // Lat. *auratus*, -a DA (probabil), CADE; **aurăreasă** „soția aurarului, poate și femeie-aurar” 1870 ← *aurar*; **aurărie**¹ „mină de aur” 1812 ← *aur* sau ← *aurar*; **aurărie**² „obiecte de aur” 1870; **aurărime** (rar) „obiecte de aur; cantitate mare de aur” 1893; **aureală** „aurire” 1909 ← *auri*; **aurel** s.m. (dim.), adj. 1844, var. (anal.) *daurel* ← *aur* DA, CDDE 118, CADE, SDLR, DEX, TDRG³ // „(despre meri) gălbui” probabil < lat. *laurus* prin etim. pop. HEM 2132–2133; **auri** „a polei cu aur; a face să strălucească” c.1650 ← *aur* sau < lat. *aurescere*; **aurică** s.f. (bot.) „arbust din familia verbenaceelor” 1872 ← *aur* CDDE 118, CADE, CDER 534 sau < lat. neol. *auricula* HEM 2134, DA sau ← *aurel* (cu substit. sufixului) °; **aurifer** 1848 < fr. *aurifère*, lat. neol. *aurifer*; **auripigment** „vopsea galbenă” 1870, var. *aurpigment* < lat. neol. *auripigmentum*; **aurit** s.n. 1909 ← *auri*; **auritor** s.m. 1909 ← *auri*; **auritură** „aurire” 1691–1697 ← *auri*; **auriu** 1837; **auros**¹ „bogat în aur; auriu” 1691–1697; **aurit** adj. „aurit” 1885 ← *aur* probabil după fr. *doré* DA; **destrauri** 1929 ← *întrauri* (cu substit. prefixului); **dezauri**, var. *dăzauri* c.1832 ← *auri* sau ← *aur* sau ← *înauri* (cu substit. prefixului); **dezaura** 1871 ← *aura* sau ← *dezauri*; **înaura** 1872 ← *aur* (după fr. *dorer*); **înaurel** 1892 ← *aurel*, infl. de *înauri*; **înauri** „a face să strălucească” 1773; **întraurel** 1907 ← *aurel*, infl. de *întrauri*; **întrauri** „a auri” 1825.

AURAM/ÎNĂ s.f. colorant galben folosit pentru materiale textile – auramine” 1949.

Fr. *auramine*, germ. *Auramin*.

AURĂ¹ s.f. „adiere – vent” c.1805, var. (înv.) *aure*.

Lat. neol. *aura*.

Dublete etim.: mr. *aură*, ar. *avră*.

AUREOLĂ s.f. „nimb – auréole” c.1832.

Fr. *auréole*, lat. neol. (*corona*) *aureola*.

Fam.: **aură**² „aureolă” 1943; **aureola** 1961 < fr. *auréoler*.

AUREOMIC/ÎNĂ s.f. „pulbere gălbuie, de origine vegetală, folosită ca antibiotic – auréomycine” 1957.

Fr. *auréomycine*.

AURICULĂ s.f. (anat.) „pavilionul urechii; una dintre cele două cavități din partea superioară a inimii – auricule” 1825.

Fr. *auricule*, lat. neol. *auricula*.

Fam.: **auricul** s.n. „atriu”¹ 1909, refăcut din pl. *auricule*; **auricular** 1859 < fr. *auriculaire*; **auriculat** adj. 1909 ← *auriculă* (după fr. *auriculé*).

Dublet etim.: **ureche**.

AURIGA s.m. „conducătorul unui car de curse, în Antichitate – aurige” 1962.

Lat. neol. *auriga*.

AURORĂ s.f. „interval de timp înainte de răsăritul soarelui, când există o lumină difuză în atmosferă – auroră” 1796.

Fr. *aurora*, lat. neol. *aurora*.

Fam.: **auroral** 1957 < fr. *auroral*.

AUSCULTA vb. (med.) „a asculta cu urechea sau cu stetoscopul zgomotele inimii și ale plămânilor în vederea stabilirii unui diagnostic – ausculter” 1909.

Fr. *ausculter*, lat. neol. *auscultare*.

Fam.: **auscultant** (Trans., Buc.) „funcționar începător la judecătoria” 1899 < germ. *Auskultant*; **auscultăție** 1863, var. *auscultățione* < fr. *auscultation*, lat. neol. *auscultatio*, -onem.

Doublet etim.: **asculta**.

AUSPICIU s.n. „prevestire făcută de auguri – auspice” c.1832, var. (înv.) *auspițiu*.

Lat. neol. *auspicium*. Var. *auspițiu*, infl. de pronunțarea germană.

AUSTENITĂ s.f. „component al aliajelor de fier și carbon – austenite” 1949.

Fr. *austénite*.

AUSTER adj. „sobru, cumpătat, sever – austere” 1800.

Fr. *austère*, lat. neol. *austerus*.

Fam.: **austeritate** 1848 < fr. *austerité*, lat. neol. *austeritas*, -atem.

AUSTRAL adj. „sudic – austral” 1832.

Fr. *austral*, lat. neol. *australis*.

Fam.: **australian** s.m., s.f., adj. 1903 < fr. *australien* sau ← top. *Australia*; **australoid** s.m., s.f., adj. 1978 < fr. *australoides*; **australopitec** s.m. 1961 < fr. *australopithèque*.

AUSTRIAC s.m., s.f., adj. „(persoană) care face parte din populația de bază a Austriei sau este originară de acolo – Autrichien” 1896.

It. *austriaco*, lat. neol. *Austriacus*.

Fam.: **austrian** 1863 ← *Austria* sau ← *austriac* (cu substit. sufixului); **austrielesc** (înv.) 1909; **austriecește** 1909 ← *austrielesc* sau ← *austriac*; **austroungar** adj. 1876 ← *austroungar*.

AUSTRU s.m. „vânt secetos care bate în țara noastră din sud – vent du midi” 1563–1583 (var. *austru*).

Lat. *austrum*, cf. it., v.fr., occ. REW 807.

AUȘ [ar., mr.] s.m. (reg.; înv.) „moșneag, moș – vieillard” 1555 (antrop.), var. *aiuș*².

Rom. **au* (< lat. *auus*) + *-uș*, cf. it. dial. REW 839.

Fam.: ar. **aușeam** „bătrânet” 1906; ar. **aușeaște** „bătrânește” 1900; ar. **aușeatic** „bătrânet; bătrânețe” 1906; **aușel** (ornit.) 1883 ← *auș* HEM 2140, TDRG, DA, CDDE 123, CADE, CDER 536, DEX // < lat. *aucellus* SDLR; ar. **aușescu** adj. „vechi; bătrânesc” 1906; ar. **aușire** „a îmbătrâni” 1906; ar. **aușită** „îmbătrânire; bătrânețe” 1906; **deauș** adj. (reg.; înv.) „neaoș” 1853, var. *deauș*.

AUT adv., s.n. „în afara terenului de joc – out, hors jeu” 1955.

Engl. *out*.

AUTARHIE s.f. „stare de autoizolare economică a unui stat – autarchie” 1949.

Fr. *autarchie*.

Fam.: **autarhic** 1948 < it. *autarchico*.

AUTENTIC adj. „conform cu adevărul – authentique” 1722 (var. *aventic*).

Fr. *authentique*, lat. neol. *authenticus*. Var. *aventic* < ngr. *αυθεντικός*.

Fam.: **autentica** (Trans.; înv.) „autentifica” 1813 < lat. neol. *authenticare*; **autenticălu** (înv.) 1805; **autenticitate** c.1832 < fr. *authenticité* DA, CADE, DEX, TDRG³ // și ← *autentic* SDLR; **autentifica** 1883 < fr. *authentifier*, germ. *authentifizieren*; **avtendeysi** (înv.) c.1785 < ngr. *αυθενδεύω* (aor. *αυθένδευσά*); **inautentic** 1978 < fr. *inauthentique*; **inautenticitate** 1978 < fr. *inauthenticité*; **neautentic** 1988.

AUTISM s.n. „stare patologică manifestată prin ruperea legăturilor psihice cu lumea exterioară – autisme” 1962.

Fr. *autisme*.

Fam.: **autist** 1975 < fr. *autiste*.

AUTO¹- el. de comp. „însuși, singur, prin mijloace proprii – auto-”.

Fr. *auto-*.

AUTO²(-) el. de comp., adj. invar. „referitor la automobil, mașină – auto(-)”.

Fr. *auto(-)*.

AUTOBUZ s.n. „automobil cu caroseria închisă, folosit pentru transportul în comun al unui număr mare de persoane – autobus” 1949 (var. *autobus*).

Fr. *autobus*.

AUTOCLAV s.n. „vas închis ermetic, folosit la sterilizări, la reacții sub presiune etc. – autoclave” 1931.

Fr. *autoclave*.

Fam.: **autoclavă** „autoclav” 1949, f. analogic sau < fr. (*fermeture, marmite*) *autoclave*; **autoclavizat** adj. 1957.

AUTOCOR, -Ă adj., s.f. „(despre plante) care își împrăștie singură fructele sau semințele – autochore” 1962.

Germ. *Autochore*, fr. *autochore*.

AUTOCRAT s.m., adj. „conducător al unui stat, cu puteri absolute; care exercită în mod arbitrar puterea absolută – autocrate” 1682.

Ngr. *αυτοκρατής*, fr. *autocrate*.

Fam.: **autocratic** 1909 < fr. *autocratique*; **autocraticesc** 1819 ← *autocratic*; **autocratițește** 1857 ← *autocratic* sau ← *autocraticesc* sau ← *autocrat*; **autocratism** 1955 ← *autocrat* sau < fr. *autocratisme*; **autocrator** s.m. 1682 (var. *avtocrator*) < ngr. *αυτοκρατορ*; **autocratoric** 1909 ← *autocrator*; **autocratorie** 1857 ← *autocrator* sau < ngr. *αυτοκρατορία*; **autocratiție** 1815 < fr. *autocratie*.

AUTODAFE s.n. „ceremonie în cursul căreia cei condamnați de inchiziție pentru erezie erau puși să revină la credința părăsită – autodafé” 1829 (var. *autodafeu*).

Fr. *autodafé* DA, DEX, TDRG² // Sp. *autodafé* CADE, SDLR.

AUTODINĂ s.f. „montaj de radiorecepție care folosește același tub electronic ca detector și oscilator – autodyne” 1949.

Fr. *autodyne*.

AUTODROM s.n. „teren special amenajat pentru exerciții de conducere a automobilului – autodrome” 1957.

Fr. *autodrome*.

AUTODUMPER s.n. „autocamion cu cupă basculantă – camion-auto à benne basculante” 1988.

Engl. *autodumper*, germ. *Auto-Dumper*.

AUTOFAGIE s.f. „consumare a propriilor țesuturi – autophagie” 1978.

Fr. *autophagie*.

AUTOGAMĂ s.f., adj. „(despre plante) care se caracterizează prin autogamie – *autogame*” 1961.

Fr. *autogame*.

Fam.: **autogamie** 1961 < fr. *autogamie*.

AUTOGEN adj., în sintagma *sudură* ~ „sudură a două piese metalice cu ajutorul unui metal topit la o flacără oxiacetilenică – (à propos d'une soudure) autogène” 1949.

Fr. [*soudure*] *autogène*.

AUTOGR s.n. „aeronavă prevăzută cu o elice care se rotește în jurul unui ax vertical, permițând decolarea și aterizarea în plan vertical – autogire” 1949.

Fr. *autogire*.

AUTOGRAF adj., s.n. „(text, semnătură, document etc.) scris de mâna autorului – autographe” 1813.

Fr. *autographe*.

Fam.: **autografia** 1909 < fr. *autographier*; **autografic** 1909 < fr. *autographique*; **autografie** 1909 < fr. *autographie*; **teleautograf** s.n. 1955 (var. *telautograf*) < fr. *téléautographe*, germ. *Teleautograph*.

AUTOGRAMĂ s.f. „scrisoare sau semnătură autografă – autogramme” 1909.

Fr. *autogramme*, germ. *Autogramm*.

AUTOHTON s.m., adj. „băștinaș – autochtone” 1840.

Fr. *autochtone*.

Fam.: **autohtonism** 1975; **autohtonitate** 1978 < it. *autochtonità*; **autohtoniza** 1974.

AUTOLIZĂ s.f. „dezintegrare a celulelor și țesuturilor vegetale și animale sub acțiunea enzimelor proprii – autolyse” 1949.

Fr. *autolyse*.

AUTOMAT adj., s.n. „(aparat) care este acționat printr-un dispozitiv mecanic – automate” 1829.

Fr. *automate*, lat. neol. *automatus*.

Fam.: **automatic** adj. 1840 < fr. *automatique* CADE, DEX, TRDG² // ← *automat* SDLR; **automatică** s.f. 1957 < fr. *automatique*; **automaticește** 1909 ← *automatic*; **automatism** 1909 < fr. *automatisme*; **automatist** s.m. „specialist în automatică, automatician” 1961 < fr. *automatiste*; **automatiza** 1955 < fr. *automatiser*; **semiautomat** adj. 1955 ← *semi-* + *automat*; **semiautomatic** adj. 1975 < fr. *semi-automatique*, engl. *semiautomatic*.

AUTOMOBIL s.n., adj. „(vehicul) cu roți pneumatice, mișcat de un motor cu explozie internă – automobile” 1909, var. *otomobil*.

Fr. *automobile* DA, CADE, DEX // ← *auto*²- + *mobil* sau < fr. *automobile* SDLR.

Fam.: **automobilism** 1909 < fr. *automobilisme* DA, CADE, DEX // ← *automobil* SDLR; **automobilist** s.m. 1931 < fr. *automobiliste* CADE, DEX // ← *automobil* SDLR; **automobilistă** s.f. 1931 ← *automobilist*; **automobilistic** 1932 < it. *automobilistico*; **miniautomobil** s.n. 1978 ← *mini*¹- + *automobil*.

AUTONOM adj. „care nu depinde de nimeni, liber, independent – autonome” c.1832.

Fr. *autonome*, lat. neol. *autonomus*.

Fam.: **autonomie** 1779 (var. *avtonomie*) < lat. neol. *autonomia*, fr. *autonomie*. Var. *avtonomie* < ngr. *αυτονομία*; **autonomist** s.m. 1889 < fr. *autonomiste*, germ. *Autonomist* sau ← *autonomie*; **autonomistă** s.f. 1889 ← *autonomist* sau ← *autonomie*; **autonomistic** 1899 < germ. *autonomistisch*; **autonomiza** 1978 < fr. *autonomiser*.

AUTOPSIE s.f. „disecție – autopsie” 1829.

Fr. *autopsie*, lat. neol. *autopsia*.

Fam.: **autopsia** 1978 < fr. *autopsier*; **autopsier** 1978.

AUTOR s.m. „persoană care creează o operă literară, artistică, științifică sau publicistică – auteur” 1691–1697, var. *autore*, *avtor*.

Lat. neol. *auctor*, -em, fr. *auteur*. Var. *autore* < it. *autore*. Var. *avtor*, prin analogie cu împrumuturi gr. ca *avtocrator* DA.

Fam.: **autoraș** (peior.) 1909; **coautoare** s.f. 1931 ← *coautor*; **coautor** s.m. 1931 < fr. *coauteur*.

AUTORITATE s.f. „drept, putere, împuternicire de a comanda, de a da dispoziții sau de a impune cuiva ascultare – autorité” c.1685 (var. *avitoritas*), var. (înv.) *auctoritate*.

Lat. neol. *auctoritas*, -atem, fr. *autorité*.

Fam.: **autoritar** 1877 < fr. *autoritaire*; **autoritarism** 1882 < fr. *autoritarisme*; **autoritarist** 1978 ← *autoritarism* (cu substit. sufixului) și/sau ← *autoritar*; **autoriza** 1818 < fr. *autoriser* DA, CADE, DEX// și it. *autorizzare* TDRG²; **autorizabil** adj. 1931 < fr. *autorisable*; **autorizație** 1833, var. *autorizațiune* < fr. *autorisation*.

AUTOTELIC adj. „(fil.) care conține în sine scopul; cu finalitate lăuntrică – autotélique” 1972.

Fr. *autotélique*.

AUTOTIPIE s.f. „procedeu de executare a unui clișeu zincografic care redă nuanțele de umbră și lumină prin descompunerea imaginii în puncte de diverse mărimi – autotypie” 1899.

Fr. *autotypie*.

AUTOTOMIE „automutilare la care recurg unele animale pentru a se proteja – autotomie” 1961.

Fr. *autotomie*.

AUTOZOM s.m. (biol.) „cromozom din celulele somatice – autosome” 1988.

Fr. *autosome*.

AUTUMNAL adj. (livr.) „tomnatic – automnal” 1909.

Lat. neol. *autumnalis*, fr. *automnal*.

AUXILIAR adj., s.n. „(element) ajutător – auxiliaire” 1818, var. *auziliar*.

Lat. neol. *auxiliaris*, fr. *auxiliaire*. Var. *auziliar* < it. *ausiliare*.

Fam.: **semiauxiliar** adj. 1966 < fr. *semi-auxiliaire*.

AUXINĂ s.f. „substanță hormonală vegetală care condiționează creșterea plantelor – auxine” 1949.

Fr. *auxine*.

Fam.: **heteroauxină** 1961 < fr. *hétéroauxine*.

AUZI [ar. *avdzâre*; mr. *avdu*, *ud*; ir. *avzi*] vb. „a percepe sunetele cu ajutorul auzului – entendre” c.1500.

Lat. *audire*, panrom. LEI 2271.

Fam.: **audere** s.f. (înv.) „auzire” 1691–1697; **auz** s.n. c.1500 (der. regresiv); **auzit** s.n. „auzire; (înv.) veste, renume” 1577 < lat. *auditus* DA, CDDE 125, CADE, cf. it., occ., sp., ptg. REW 680 sau ← *auzi* DEX; **auzitor** (rar, înv.) 1688 < lat. *auditorius* sau ← *auzi*; **auzitură** [mr.] „auzire” (rar, înv.) c.1650; ar. *avdzâtă* „voce, rezonanță” 1928; ar. *avdzātu* „renumit” 1906; **nemaiauzit** 1860 ← *auzi* adj.; ar. *niavdzât* „nemaipomenit; dracul” 1906; mr. *niuzot* „care nu aude” 1935; mr. **priuzot** „făimos, renumit” 1935.

AVAET s.n. (înv.) „un tip de impozit în epoca fanariotă – sorte d’impôt de l’époque fanariote” 1776, var. (înv.) *havaet*.

Tc. *avait* DLRM // Tc. *avaid* CDED II 544, TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 545; tc. *havaet* DEX.

AVAL¹ s.n., în loc. adv. *în ~* „în josul apei – aval” 1949.

Fr. *aval*.

AVAL² s.n. „angajament luat de o terță persoană de a plăti prețul unui efect, în locul debitorului – aval” 1909.

Fr. *aval*.

Fam.: **avalist** „persoană care garantează printr-un aval” 1909 < fr. *avaliste*.

AVALANȘĂ s.f. „masă de zăpadă care se desprinde de pe coasta unui munte și se rostogolește la vale – avalanche” 1873.

Fr. *avalanche*.

AVALIM interj. (înv.) „Bravo! – Bravo!” 1886.

Tc. *eyvallah* „desigur”, infl. de *aferim* „bravo, minunat” DA (probabil) // Tc. *aferim* HEM 2142.

AVAN¹ adj., adv. „grozav, cumplit – épouvantable, abominable” 1683, var. (Trans., Buc.) *avam* și cu sensul „sărac, mișel”.

Tc. *avan*, ngr. *αβάνης*, sb. *avan* DA, SDLR // Tc. *avan* CADE, CDER 546; tc. *avan*, ngr. *αβάνης* DEX; probabil ngr. *αβάνης* și romanic *avania* TDRG; tc. *hagan* HEM 2152.

Fam.: **avanie** (mai ales la pl.) „stoarceri de bani; vexațiuni” 1705, var. *avănie* < ngr. *αβavía* CDED II 637, DA, CADE, SDLR, TDRG² sau ← *avan¹* CDER 546; **avanită** (acc. probabil) s.m. (Ban.) „venetic; aventurier” 1909 < sb. *avanica*; **avănit** (Năsăud) „sărac, mișel” 1888 ← *avan* CDER 546 sau ← **avăni* (< *avan¹*) DA.

AVAN²- el. de comp. „înainte – avant-”, var. *avant²*-.

Fr. *avant-*.

AVANSA vb. „a înainta – avancer” c.1832 (var. *avanța*).

Fr. *avancer*. Var. *avanța* < it. *avanzare*.

Fam.: **avans** s.n. „plată anticipată a unei părți dintr-o sumă datorată” 1844 < fr. *avance*; **avansarisi** (înv.) 1832; **avanțerui** (Trans.; înv.) 1833 < germ. *avancierem*.

AVANTAJ s.n. „folos pe care îl obține cineva în raport cu altcineva – avantaje” 1824, var. *avantagiu*.

Fr. *avantage*. Var. *avantagiu* < it. *avvantaggio*.

Fam.: **avant¹** (reg.; înv.) „avantaj” 1906 (der. regresiv); **avantaja** 1897 < fr. *avantager*; **avantajant** 1975; **avantajos** 1847 (var. *avantagios*) < fr. *avantageux*; var. *avantagios* < it. *avvantaggioso*; **dezavantaj** 1848 < fr. *désavantage*; **dezavantaja** 1931 < fr. *désavantager*; **dezavantajos** 1859 < fr. *désavantageux*.

AVANTBEC s.n. „parte a unui picior de pod – avant-bec”, 1949, var. *avanbec*.

Fr. *avant-bec*.

AVAR¹ s.m., adj. „(persoană) care făcea parte dintr-o populație turcică așezată în Câmpia Panoniei, la începutul Evului Mediu – Avar” 1682.

Ngr. *Ἀβαρος*; lat. neol. *Auarus*, fr. *Avar*.

AVAR² adj. „zgârcit – avere” 1822.

Fr. *avare*, lat. neol. *auarus*.

Fam.: **avarție** 1818 < fr. *avarice*, lat. *avaritia*.

AVARIA vb. „a (se) strica, a (se) deteriora – (s’) avarier” 1871.

Fr. (s’) *avarier*.

Fam.: **avarie** c.1832, var. *avarie* < fr. *avarie*.

AVAȘ s.n. (înv.) „loc curățat de tufe și mărăcini – terrain défriché” 1909.

Et. nes., probabil ° magh. *avas* „pădure cu vegetație îmbătrânită” CADE, SDLR.

AVATAR s.n. „reîncarnare succesivă a unei ființe – avatar” c.1880.

Fr. *avatar*.

AVĂ¹ s.m. (rar, înv.) „părinte, tată; nume dat călugărilor bătrâni – père; nom donné aux vieux moines” 1561 (var. *avva*).

Slavon. *avva*, ngr. *αββά*.

Fam.: **avvad** (dim.) 1682 < ngr. *αββάδιου*.

AVĂ² s.f. (Dobr.) „plasă de pescuit – filet (pour la pêche)” 1886.

Tc. *av* (= *ağ*) „plasă”, probabil detașat din sintagma *balık avı* (= *balık av ağı*) „plasă pentru (prins) pește”, Vl. Drimba, SCL, 43, 1992, 563 // Tc. *balık ağı* E. Suciuc, LR, 29, 1980, 551; tc. *av* CADE, CDER 543; tc. *av*, bg. *av* (probabil) DA, DEX.

Fam.: **avgiu** (în v.) „vânător la curtea domnească” c.1710 < tc. *avcı* HEM 2166, TDRG // Tc. *avcı* DA, CADE; **avgi-bașa** „căpitan de avgii” 1798 < tc. *avcı-başı*.

AVEA [ar. *aveare*; mr. *veari*; ir. (*a*)*ve*] vb. „a deține – avoir” c.1500.

Lat. *habere*, panrom. REW 3958.

Fam.: **avere** [ar.; mr. *veari*] 1581; **avut** s.n. 1563–1583; **avutor** (în v.) „posesor” 1817 ← *avut*; ar. **avuțame** „avuție” 1905; **avuți** [ar.] „înavuți” 1881 ← *avut*; **avuție** [ar. *avuțâl'e*; mr. *vuțiă*] 1563–1583 ← *avut*; **înavuți** 1868 ← *avut*; **înavuțitor** 1866 ← *înavuți*; **neavere** [ar. *niaveare*] „sărăcie” 1581 ← *ne-* + *avere*; **neavut** adj. 1651 ← *ne-* + *avut*.

AVEN s.n. „prăpastie circulară formată din roci calcaroase, în care se scurg adesea apele de suprafață – aven” 1962.

Fr. *aven*.

Fam.: **avenă** s.f. 1966, f. analogic, după *prăpastie*, *grotă* etc.

AVENI vb. (în v.) „a dospî – lever, fermenter” 1582.

Et. nes., probabil lat. *aduenire* DA, CADE (sigur), SDLR (sigur), cf. it., v.fr., occ., cat., v.sp., ptg. REW 216.

Fam.: **avenit** adj., s.n. (în v.) „(pâine) dospită” 1582.

AVENTURĂ s.f. „acțiune îndrăzneată și riscantă – aventure” 1794.

Fr. *aventure*, it. *avventura*.

Fam.: **aventură** 1847 < fr. *aventurer*, it. *avventurare*; **aventurar** „aventurier” 1875; **aventurier** 1835 < fr. *aventurier*; **aventurieră** 1909 ← *aventurier*; **aventurism** 1958 < fr. *aventurisme*; **aventurist** 1966 < fr. *aventuriste*; **aventuros** 1840 < fr. *aventureux*.

AVENTUR/Ă s.f. (geol.) „varietate de cuarț – aventurine” 1939.

Fr. *aventurine*.

Fam.: **aventurin** s.n. „aventurină” 1949, n. analogic după *cuarț*, *feldspat* etc.

AVERS s.n. „fața unei monede sau a unei medalii – avers” 1871.

Fr. *avers* DA, CADE, SDLR, DEX // Lat. neol. *auersus* LM.

AVERSĂ s.f. „ploaie torențială de scurtă durată – averse” 1949.

Fr. *averse*.

AVERSIUNE s.f. „sentiment de antipatie profundă – aversion” 1799 (var. *aversie*).
Lat. neol. *auersio*, *-onem*, fr. *aversion*, it. *avversione*.

AVERTIZA vb. „a preveni pe cineva – avertir” 1868.
Fr. *avertir*.

Fam.: **avertisment** 1857 (var. *avertiment*) < fr. *avertissement*; var. *avertiment* < it. *avvertimento*;
avertizor s.n. 1949 < fr. *avertisseur*.

AVESTIȚA n.pr. f. „duh rău care, după credințele poporului, îi omoară pe copii în pântecul mamei sau după naștere – démon qui tue les petits enfants” 1800, var. *vestița*.
V. sl. **věštica* (cf. bg. *veštica*).

AVIAȚIE s.f. „ramură a aeronauticii care se ocupă cu construcția și funcționarea avioanelor; totalitatea avioanelor de care dispune o țară – aviation” 1909, var. *aviațiune*.

Fr. *aviation*.

Fam.: **aviasan** s.n. ← *avia[ție] san[itară]* 1988; **aviatic** 1922 < germ. *aviatisch*; **aviatoare** s.f. 1909 ← *aviator*; **aviator** s.m. 1909 < fr. *aviateur*; **aviofon** s.n. 1957 < fr. *aviophone*, engl. *aviophone*; **avion** 1922 < fr. *avion*; **avionetă** 1955 < fr. *avionette*; **giravion** 1950 < fr. *giravion*; **hidroaviație** 1956 ← *hidro-* + *aviație* (după fr. *hydraviation*); **hidroavion** 1950 ← *hidro-* + *avion* (după fr. *hydravion*); **portavion** 1952 < fr. *porte-avions*.

AVICULTURĂ s.f. „știință care se ocupă cu creșterea rațională a păsărilor de curte – aviculture” 1909.

Fr. *aviculture*.

Fam.: **avicol** 1966 < fr. *avicole*; **avicultoare** s.f. 1909 ← *avicultor*; **avicultor** s.m. 1909 < fr. *aviculteur*.

AVID adj. „stăpânit de dorințe puternice – avide” 1848.

Fr. *avide*, lat. neol. *avidus*.

Fam.: **aviditate** 1848 < fr. *avidité*, lat. neol. *aviditas*, *-atem*.

AVIVA vb. „a da o nuanță mai vie culorii țesăturilor sau pieilor – aviver” 1943.

Fr. *aviver*.

AVIZ s.n. „înștiințare scrisă cu caracter oficial – avis” 1865.

Fr. *avis*.

Fam.: **aviza** 1833 < fr. *aviser*; **avizie** (Mold.; înv.) „aviz” c.1730 < pol. *awizy*; **avizier** s.n. „panou pe care se fixează diverse anunțuri” 1988; **neavizat** „neinforma, nepregătit” 1988 ← *ne-* + *avizat*; **preaviz** 1958 < fr. *préavis*; **preaviza** 1975 < fr. *préaviser*.

AVIZO s.n. „vas de război mic și rapid – aviso” 1909 (var. *avizo*).

Fr. *aviso*.

AVLIE s.f. (Ban., Criș., S Trans.) „curte, cimitir – cour, cimetière” 1885.

Sb. *avlija* ȘIO I, 81, E. Suci, CTR, 235 // Tc. (*h*)*avli* (poate prin sb. (*h*)*avlija*) DA; tc. (*h*)*avli* CDED II 544, HEM 2169, TDRG¹, CADE, CDER 555; ngr. *avli*, tc. *havli* TDRG³.

AVOCAT s.m. „persoană care are profesiunea de a acorda asistență juridică – avocat” 1667–1669 (var. *avucat*), var. *advocat*.

Ngr. *ἀδβοκάτος*, *αβοκάτος*; lat. neol. *aduocatus*, fr. *avocat*, it. *avvocato*.

Fam.: **advocăteasă** 1907; **advocăție** 1907; **avocatlâc** 1862, var. *advocatlâc*; **avocată** 1667-1669, var. *advocată*; **avocatură** 1853 (var. *advocatură*) < germ. *Advokatur* TDRG, CADE, DEX // ← *avocat* DA, SDLR, CDER 160; **avocațiază** 1978; **avocățel** (peior.) 1909 (var. *advocățel*); **avocățesc** 1907, var. *advocățesc*; **avocățeste** 1939, var. *advocățeste* ← *avocățesc* sau ← *avocat*; **avocățime** 1862 (var. *advocățime*).

AVORTA vb. „a suferi un avort – avorter” 1848, var. *aborta*.

Fr. *avorter*, lat. neol. *abortare*.

Fam.: **avort** 1827 (var. *abort*) ← *avorta* (*aborta*) CADE, SDLR, DEX sau < lat. neol. *abortus* (după *avorta*) DA, infl. de fr. *avorter* CDER 556; **avorton** 1848 < fr. *avorton*.

AVRAD interj. (inv.) „înjurătură din epoca fanariotă – injure utilisée à l'époque phanariote” 1817, var. *avradini*.

Tc. *avrad[ını siktım]* ȘIO I, 131-132 // Tc. *avradını* DA; tc. *avretîni* HEM 2170.

AVRAMĂ s.f., adj. (bot.; Mold.) „o varietate de prună – sorte de prune” 1887.

Ngr. *αβράμηλο* „prună” CDER 557, DEX // Ngr. *αργάμηλον* TDRG³; probabil ← antrop. *Avram* (nume de grădinar) DA; antrop. *Avraam* TDRG¹; ← **auran* (creat prin analogie cu *goldan*) HEM 2174.

Fam.: **avram** s.m., adj. „varietate de prun” 1887 ← *avramă* (der. regresiv).

ar. **AVRĂ** [mr. *aură*³] s.f. „adiere, răcoare – brise, souffle léger du vent” 1900.

Lat. *aura*, cf. it., ret., v.fr., occ., cat. REW 788.

Fam.: ar. **avrare** [mr.] „a răcori” 1906; ar. **avros** [mr. *aurōs*²] „răcoritor” 1906.

Doublet etim.: dr. **aură**¹.

AVRĂMEASĂ s.f. (bot.) „veninariță – l'Herbe-au-pauvre-homme” 1793.

Et. nes., probabil rom. **avram* (< bg., ucr. °, rus. *avran*) + *-easă* DA, CDER 558.

Fam.: **avrămească** 1885 ← *avrămeasă* (cu substit. sufixului).

AVUABIL adj. „care poate fi mărturisit – avouable” 1909.

Fr. *avouable*.

Fam.: **dezavua** 1876 < fr. *désavouer*; **dezavuable** 1958 < fr. *désavouable*; **inavuable** 1956 < fr. *inavouable*.

AVULSIUNE s.f. (med.) „scoatere, extragere – avulsion” 1939.

Fr. *avulsion*.

AX s.n. „dreaptă reală sau imaginară care trece printr-un corp, în jurul căreia acesta se poate roti; osie – axe” 1698 (var. *axon*²), var. *axis*².

Fr. *axe*. Var. *axis*² < lat. neol. *axis*. Var. *axon*² < ngr. *ἄξων*.

Fam.: **axa** 1953 < fr. *axer*; **axă** 1852 ← *ax* (f. analogic după *dreaptă*, *linie* etc.); **axial** 1909 < fr. *axial*; **coaxial** 1961 < fr. *coaxial*; **dezaxa** 1935 < fr. *désaxer*; **monoax** adj. 1978 < fr. *monoaxe*; **semiaxă** 1957 ← *semi-* + *axă* (după engl. *semiaxis*, fr. *semi-axe*).

Cf. **axis**¹, **axon**¹.

AXILĂ s.f. „subsuoară – axile” 1962, var. *axilă*.

Fr. *axile*, lat. neol. *axilla*.

Fam.: **axilar** 1843 < fr. *axillaire*.

AXIOLOGIE s.f. „disciplină filozofică având drept obiectiv studiul valorilor – axiologie” 1961.

Fr. *axiologie*, germ. *Axiologie*.

Fam.: **axiologic** 1962 < fr. *axiologique*, germ. *axiologisch*.

AXIOMĂ s.f. „adevăr fundamental admis fără demonstrație – axiome” 1705 (var. *axioma*).

Fr. *axiome*, lat. neol. *axioma*. Var. *axioma* < ngr. *αξίωμα*.

Fam.: **axiom** s.n. 1909 < fr. *axiome*, germ. *Axiom*; **axiomatic** 1871 < fr. *axiomatique*; **axiomatiza** 1975 < fr. *axiomatiser*.

AXIOMETRU s.n. „dispozitiv care indică unghiul de cârmă al navei – axiomètre” 1957.

Fr. *axiomètre*.

AXION s.n. (bis.) „imnul *Cuvine-se cu adevărat* în liturghia lui Ioan Gură-de-Aur – hymne religieux qu'on chante pendant la messe” 1679 (var. *axion*).

Ngr. *ἀξίως (εστίν)* „vrednic este” (începutul imnului bisericesc cu acest nume).

AXIS¹ s.n. „a doua vertebră cervicală – la seconde vertèbre cervicale” 1898.

Lat. neol. *axis*, fr. *axis*.

Cf. **ax**, **axon**¹.

AXOLOTL s.m. „larvă a unei specii de amblastomă, care se înmulțește în stadiul larvar – axolotl” 1962.

Fr. *axolotl*.

AXON¹ s.m. (anat.) „prelungire a neuronului – axone” 1962.

Fr. *axone*.

Cf. **ax**, **axis**¹.

AXONOMETRIE s.f. „metodă de reprezentare a obiectelor spațiale pe un plan, astfel ca imaginea obținută să dea impresia realității – axonométrie” 1949.

Fr. *axonométrie*.

Fam.: **axonometric** 1957 < fr. *axonométrique*.

AYATOLLAH s.m. „șef al religiei musulmane šiite – ayatollah” 1975.

Fr. *ayatollah*.

AZ s.m. (înv.), pron. „numele primei litere a alfabetului slavon; (în formule juridice) eu – nom de la première lettre de l’alphabet cyrillien; (dans des formules juridiques) je” 1642.

Slavon. *azŭ*.

AZALEE s.f. „nume dat mai multor arbuști ornamentali exotici cu flori roșii, roz sau albe – azalée” 1867.

Fr. *azalée*.

AZAP¹ s.m. (înv.) „veche miliție otomană – sorte de milice ottomane” c.1812.

Tc. 'azeb „celibatar”.

AZBEST s.n. „minereu fibros și mătășos, de culoare albă, din care se fac diferite piese și țesături neinflamabile și izolatoare – asbeste” c.1805, var. *asbest*.

Fr. *asbeste*, germ. *Asbest*, lat. neol. *asbestus*.

Fam.: **azbestoză** (med.) 1962; **azbociment** 1961 ← *azb(est)* + *ciment*.

AZEOTROPISM s.n. „proprietate a unui amestec lichid de a fi format din componenți care fierb la aceeași temperatură, dând vapori cu aceeași compoziție ca a amestecului lichid din care provin – azéotropisme” 1949.

Fr. *azéotropisme*.

Fam.: **azeotrop** (adj.) 1957 < fr. *azéotrope*; **azeotropic** 1949 < fr. *azéotrope*; **azeotropie** 1949 < fr. *azéotropie*.

AZERBAIDJAN s.m., s.f., adj. (înv.) „(persoană) care face parte din populația de bază a Azerbaidjanului – azerbaidjanais, azéri” 1975.

Top. *Azerbaidjan*.

Fam.: **azer** „azerbaidjan” 2000 < rus. *azer*.

AZI [ar. *a(d)z(ă)*; ir. *âze*] adv. „în ziua de față – aujourd’hui” 1675.

Lat. **hadie* (= *hodie*) PEW 176, REW 4163, DA sau lat. *hac die* CADE, SDLR, CDER 563, DEX // Lat. **hadie*, *ad diem* sau prescurtat din *astăzi* TDRG; lat. *ad diem* HEM 1895.

Fam.: **azi-dimineată** 1890; **azi-mâine** „în curând” 1885; **azi-noapte** 1885.

AZIL s.n. „loc unde cineva găsește adăpost, refugiu – asile” 1680 (var. *asil*).

Fr. *asile*, lat. neol. *asylum*. Var. *asil* < ngr. *ἀσυλόν*.

AZIMĂ s.f. „turtă de luat nedospit – azyme” 1563–1583 (pl. *azime*), var. *azmă*.

Slavon. **azima* (cf. v.sb. *azimstvo*, v.rus. *azimū*), ngr. (pl.) *ἀζύμα*.

Fam.: **azim** adj. (V Trans.) „nefermentat; neacrit” 1582, var. *azăm*, *azem* ← *azimă* sau < slavon. **azimū* (cf. v.rus. *azimū*), ngr. *ἀζύμος*; **azimioară** „turtiță; varietate de bureți” 1885, var. *az(ă)mioară*; **azimît** s.n. (rel.; înv.) „sărbătoarea azimelor în religia iudaică” 1560–1561 < slavon. **azimitū*, ngr. *ἀζυμίτης*; **azimiu** adj. (rar) „din luat nedospit” 1870, var. *azămiu*; **azmicioară** (Olt.) 1900 ← *azmă* (= *azimă*).

AZIMUT s.n. „unghi pe care îl face un plan vertical fix, de obicei planul meridian al unui loc, cu un plan vertical care trece prin locul respectiv și printr-un punct dat – azimut” 1842.

Fr. *azimut*.

Fam.: **azimutal** (astron.) 1893 < fr. *azimutal*.

AZLU s.n. (înv.) „destituirea sau mazilirea Domnului de către Poartă – déposition ou destitution du Hospodar” 1802.

Tc. *azl* CDED II 545, TDRG¹, DA, CADE.

AZOIC adj. (biol.) „(despre mediu) care este lipsit de viață animală – azoïque” 1966.

Fr. *azoïque*.

AZOOSPERMIE s.f. „absența spermatozoizilor din spermă, care determină sterilitatea – azoospermie” 1962.

Fr. *azoospermie*.

AZOT s.n. „corp gazos simplu, parte componentă a aerului, a țesuturilor vegetale și animale – azoté” 1830 (var. *azou*).

Fr. *azote*, germ. *Azot*. Var. *azou* < ngr. *άζωτος*.

Fam.: **azotat** s.n. 1850 < fr. *azotate* DA, CADE, DEX, TDRG²// ← *azot* SDLR; **azotemie** 1962 < fr. *azotémie*; **azotic** 1891 < fr. *azotique* CADE, DEX // ← *azot*, după fr. DA, SDLR; **azotit** s.m. 1891 < fr. *azotite*; **azotită** s.f. 1978 < *azotit* (f. analogic); **azotobacter** s.n. 1957 < fr. *azotobacter*; **azotos** 1891 < fr. *azoteux* DA, CADE, DEX // ← *azot*, după fr. SDLR; **azotură** 1909 < fr. *azoture* DA, CADE, DEX// ← *azot* SDLR; **azoturie** 1962 < fr. *azoturie*, **hipoazotidă** 1964 < fr. *hypoazotide*.

AZTEC s.m., s.f., adj. „(persoană) care făcea parte dintr-o uniune de triburi amerindiene care au trăit în Mexic – Aztèque” 1962.

Fr. *Aztèque*.

AZUR s.n. „culoare albastru-deschis – azur” 1829.

Fr. *azur*, it. *azzurro*, lat. neol. *azurum*.

Fam.: **azura** 1848 < fr. *azurer* DA, CADE, DEX sau ← *azur* CDER 566, TDRG²; **azurit** s.m. (chim.) 1908 < fr. *azurite*; **azurită** s.f. (chim.) 1908 < fr. *azurite* sau ← *azurit* (f. analogic); **azuriu** 1835.

Ă

ĂL¹, A⁶ adj. dem., pron. (reg.) „acel; cel – ce(...lă), celui-lă” 1736 (var. *hāl*), var. *al²*, *el²*.

Lat. *illus* (= *ille*), *illa* (neaccentuat în frază), panrom. REW 4266.

Fam.: **ahăla** 1716; **ăla** 1787, var. *ala*, *hăla*.

Cf. **al¹**, **el**.

ĂRA interj. (Mold., Buc.) (exclamație care exprimă mirare, ciudă etc. – „Mon Dieu!”) 1886, var. *îra*.

Et. nes., probabil prescurtare a expresiei *ăraca-n* (= *săraca-mi de mine* HEM 2221, DA, CADE).

ĂST [ar. *astā-*, *estu*; mr. *estu*] adj. dem. (reg.) „acest – celui-ci, ce” c.1600 (var. *ast*), var. *hăst*, *iest*, *ist*.

Lat. **istus* (= *iste*), v.it., v.fr., sp., ptg., panrom. REW 4553.

Fam.: **aiest** [ar. *aest(u)*, *aist(u)*] 1603, var. *aist*; **aiesta** 1587 (f. *aiasta*), var. *aista* ← *aiest*; **ăsta** 1886, var. *hăsta*, (M. Apuseni) *hăstra*, *ista*.

B

BA adv. „nu, dimpotrivă – mais si, si; mais non” 1563–1583.

V.sl. **ba* (cf. bg. *ba*) Mihăilă, SCL, 34, 1983, 43, CDER 567 (v.bg. *ba*) // Bg. *ba* CADE; bg., pol., sb., ucr. *ba* DEX; bg., rus., ceh., pol. *ba* CDED II 3; lat. *uaha* (= *uah*), cf. it. *ba*, *bah*, fr. *bah* LM.

BAARGIC s.n. (reg.; înv.) „piesă de lemn deasupra osiei carului – pièce de bois posée horizontalement sur l’essieu et soutenant avec celui-ci l’armon du chariot” 1895, var. *baingic*.

Tc. dial. *bağarcık*, Drimba, CE, 36 sau tc. *bagırcık*, E. Suci, SCL, 38, 1987, 142 // Probabil tc. *barçak* DA, TDRG³.

BABACĂ s.m. „tată, tătucă – père, papa” 1834.

Ngr. *μπαμπάκας* CADE, SDLR, CDER 569, DEX, TDRG³ // Cf. ngr. *μπαμπάκας*, rus. *babaj*, *babajka*, sb. *babajka* TDRG¹; tc. *baba* CDED II 545, HEM 2253.

Fam.: **babac** 1851 (der. regresiv); **băbăcuță** 1875.

BABADAM s.m., în expr. *de (pe) când Adam-Babadam* „de mult – depuis longtemps, de tout temps” 1892.

Tc. *babadam*.

BABALĂC s.m. „om foarte bătrân – vieux, homme âgé, vieillard, barbon” 1815, var. (Ban.) *babaluc*¹, *băbăluc*, în expr. *din băbăluc/babaluc* „din moși-strămoși”.

Tc. *babaluk*. Var. *babaluc*¹, *băbăluc* (Ban., SV Trans.) < sb. *babaluk*.

Fam.: **baba** s.f. (reg.) „stâlp de care se leagă parâmele navelor acostate” 1931 < tc. *baba* (fig.) „stâlp”; **babaie** „tată” 1892 ← rom. **baba* (< tc. *baba* „tată”) + suf. *-aie* (după *tataie*); **babaluc**² (Mold.) „lemn gros care susține moara de vânt” 1893, var. *bobolăc*, *bubulac*, *bubuluc*, *bulubuc* ← *babalac* (cu substit. sufixului); var. *bubulac* ← *bubuluc* (cu substit. sufixului); **băbăiță** (dim.) 1875 ← *babaie*; **băbălucă** (Ban.) „Muma-Păduri” 1895 ← *băbăluc*, probabil infl. de sb. *Baba-Ruga* „vrăjitoare”.

BABAN adj. (arg., fam.) „mare – grand” 1900.

Et. nec.

BABANĂ (reg.) s.f. „oaie bătrână – vieille brebis” 1893.

Et. nes., probabil < bg. *babana* DA, CDER 571 sau ← *babă* HEM 2256, CADE, SDLR.

BABAROS s.n. (arg.) „zar – dé” 1935.

Et. nec.

BABAȘ s.m. (Mold.; rar) „fagure fiert din care s-a extras ceara – restes de la cire fondue” 1879.

Et. nes., probabil înrudit cu magh. *bábos* DA, CDER 572 // ← *babă* HEM 2263; et. nec. TDRG.

BABĂ s.f. „bătrână, bunică; moașă; soi de pește – grand-mère, vieille femme, sage-femme, mère; chabot” 1620.

V.sl., bg., sb., ucr. *baba*.

Fam.: **baba-gaia**, în expr. *de-a* ~ 1907; **baba-oarba** 1892; **babetă**¹ 1975; **babete** s.n. (iht.) „zglăvoacă” 1988; **baboi** s.m. „pește de apă dulce, numit biban (Munt.), costreș (Mold.)” c.1650 ← *babă* HEM 2287 // Bg. *baboj* DA, SDLR, CDER 577, DEX; cf. magh. *báb(a)*, *babócs* CDED II, 477;

et. nec. TDRG¹; **baboiș** 1885; **babornită** 1846, var. *băbornită* ← *babă* TDRG, CADE, CDER 568 // Probabil ← sb. *baburina* + *beșniță* DA; ← **babură* (cf. sb. *baburina*, slov. *babura*) HEM 2783; **babu** (reg.) „nene” 1510 (antrop. *Babu*); **babușcă**² s.f. (dim.) 1871, var. *băbușcă* < bg., sb., rus. *babuška* TDRG¹, DA, ucr. *babuška* ° sau ← *babă* HEM 2785, CADE, TDRG³; **băbar** „bărbat bătrân afemeiat; (reg., rar) colindător” 1852–1853 ← *babă* (cu ultimul sens după bg. dial. *babari*); **băbălău** „babalăc” 1885; **băbăret** (col.; Munt.) 1881; **băbărec** „superstiție băbească” 1703; **băbărie** „leacuri, credințe sau superstiții băbești; (înv.) bătrânețe” 1691–1697; **băbătie** (reg.) „babă” 1806; **băbătuie** 1900 ← *băbătie* (cu substit. finalei); **băbărcă** (reg.) 1825 ← *babă* TDRG, (*Baba-Hârca*) DA, CADE // ← **babură* cf. sb. *baburina* și slov. *babura* HEM 2783; **băbărtă** „femeie rea” 1905; **băbesc** 1648; **băbește** 1703 ← *băbesc* sau ← *babă*; **băbet** (col.) 1888; **băbete** s.m. (Mold., rar) „babă” 1895; **băbi** „a fi babă” c.1650, cu sensul „a moși”, după sb. *babiti*; **băbică** (dim.) 1857; **băbiță**³ (dim.) 1895; **băboi** 1875; **băbucă** (dim.) 1892; **băbuică** 1885; **băbuie** (Mold.; rar) 1895; **băbulică** (dim.) 1931; **băbușoară** (dim.) 1931; **băbuță** (dim.) 1872; **răzbăbuică** „femeie bătrână” 1885 ← *băbuică*.

BABĂLACĂ s.f. (Trans., Ban.) „un fel de mâncare cu ou – plat préparé avec des œufs” 1931. Et. nes., probabil înrudit cu *bob*¹, cf. *boboloacă* °.

BABCĂ s.f. (Buc.) „nicovală – chaploir” 1683 (var. *batcă*⁵). Ucr. *babka*. Var. *batcă*⁵ ← *babcă*, infl. de *bate*.

BABELIC adj. „pestriț, haotic – babélique, de Babel, comme à Babel” 1875. Fr. *babélique*. Cf. **babilonian**.

BABEURRE [pronunțat *babör*] s.n. „aliment acrișor, preparat din lapte crud sau fiert, cu scoaterea (parțială) a smântânii și folosit în alimentația sugarului – babeurre” 1961. Fr. *babeurre*.

BABIE s.f. (Mold.) „semințele usturoiului – semence d’ail”, 1900, var. *baibă*. Et. nec. DA // Probabil lat. **babeus* (< **baba* „bale”) HEM 2534. Fam.: **baib**² adj. „(despre usturoi) de sămânță” 1872.

BABILONIAN adj. „referitor la Babilon – babylonien” 1691–1697 (var. *vavilonean*). Top. *Babilon* sau < fr. *babilonien*. Var. *vavilonean* < top. (înv.) *Vavilon*. Fam.: **babilonic** 1850 < lat. neol. *babylonicus* sau ← top. *Babilon*; **babilonie** 1852, var. *vavilonie* ← top. *Babilon*; var. *vavilonie* < ngr. *βαβυλωνία*. Cf. **babelic**.

BABIȚĂ¹ s.f. „pelican – pélican” 1688, var. *băbiță*¹. Bg., sb. *babica* CADE (cf.), DEX // Sl. *babica* TDRG, DA (cf. bg., sb., ucr.), CDER 576 (cf. bg., pol., rus.); rus, ucr., pol. *baba* CDED II 4.

BABIȚĂ² s.f. (mai ales la pl.; reg.) „diaree a sugarilor – diarrhée infantile” 1870, var. *boaghiță*. Bg. *babici*, ucr. *babicy* DA // Bg. *babici* CDED II 4, HEM 2284–2285, TDRG, CADE, CDER 576, DEX; var. *boaghiță* „prin apropiere de *boaghe*¹³” DA.

BABIȚĂ³ s.f. „un soi de ciuperci din care se face iasca – agaric” 1893. Et. nes., probabil înrudit cu ucr. *baba* „un soi de ciuperci parazite” SDEM 43 // Bg., sb. *babica* DEX.

BABIȚĂ⁴ s.f. (rar) „un fel de moluscă – sorte de mollusque” 1903. Et. nes., probabil înrudit cu ucr. *babec*, rus. *babica* „guvid” SDEM 43 // Cf. sb. *babica* „rac de mare”, bg. *babur* „melc” DA.

BABIȚĂ⁵ s.f. (Hațeg) „ferăstrău mare și lat – scie grande et large” 1906, var. *băbiță²*.
Et. nec.

BABIȚĂ⁶ s.f. (Munții Apuseni) „piatră de var sau de marmură – pierre de chaux ou marbre” 1898.
Et. nes., probabil sb. dial. *babica* „grămadă de nisip”.

BABIȚĂ⁷ s.f. (Ban.) „bucată de lemn care ține spata în vatale, la războiul de țesut – pièce en bois du métier à tisser, qui maintient le ros dans les battants” 1895.
Et. nec. // Cf. rus. *babka* [*podvižnaja*], bg. *babica* DA.

BABORD s.n. „partea stângă a unei corăbii – bâbord” 1910.
Fr. *bâbord*.

BABOȘĂ s.f. (reg.) „pelican – pélican” 1913 (var. *baboșe*).
Bg. dial. *babuš* „pelican” Nestorescu, LR 31, 1982, 3, 222 // Cf. *babîță¹* CADE, DEX.

BABUIN s.m. „maimuță – babouin” 1939.
Fr. *babuin*.

BABURĂ¹ s.f. (Ban.) „picături mari de ploaie – grosses gouttes de pluie entremêlées de grêle, grésil” 1896.
Et. nes., probabil sb. dial. *babura* „denumire a unei insecte” ° // ← *babe* + *-ură* sau ← *bură*, *bura*, prin reduplicarea primei silabe sau din ← *babe* + *bură* HEM 2287; sb. *babura* „horn, vâlvătaie” CDER 578. Et. nec. DA.
Fam.: **băbura** „a ploua cu picături mari” 1896.

BABURĂ² s.f. (Trans.) „horn, vâlvătaie – grande flamme” 1888, var. *băbură*.
Sb. *babura*; var. *băbură* ← *babură²*, infl. de seria s. în *-ură*: *bură*, *căldură*, *lovitură* etc.

BABUȘCĂ¹ s.f. „un pește de apă dulce – gardon, rotengle” 1894.
Rus., bg. *babuška*.

BABUȘI s.m. pl. (înv.) „papuci de casă – babouches” 1910.
Fr. *babouches*, rus. (pl.) *babuși*.
Fam.: **îmbăbușa** „a încălța cu babuși” 1908.

BABUVISM s.n. „curent utopic egalitar, creat de Babeuf – babouvisme” 1961.
Fr. *babouvisme*.

BAC¹ s.n. „ambarcațiune folosită la traversări scurte; recipient cu utilizări industriale – bac” 1911.
Fr. *bac*.

BAC² s.n. „parte a menghinei – élément de l'étau” 1949.
Germ. *Backe*.

BACA interj. (Ban.) „vezi bine!, desigur – certes!, bien sûr” 1814.
Sb. *baka* DA // Tc. *baka* HEM 2288.

BACALAUREAT s.n., s.m. „examen de absolvire a liceului; cel care a trecut examenul de bacalaureat – baccalauréat; bachelier” 1823 (var. *bacalaureu*).

Fr. *baccalauréat*, lat. neol. *baccalaureatus*. Var. *bacalaureu* < lat. *baccalaureus*.

Fam.: **bacalaureată** s.f. 1906; **nebacalaureat** s.m. 1906 ← *ne-* + *bacalaureat*;
nebacalaureată s.f. 1906 ← *ne-* + *bacalaureată*.

BACALĂ s.f. (Mold.; înv.) „necaz, belea – chose ennuyeuse ou embêtante” 1893.
Et. nec.

BACALĂM interj. (în v.) „vom vedea!; (s.n.) promisiune – on verra!; promesse” 1900.
Tc. *bakalm* [diye verilmiş söz] „[cuvânt dat = promisiune făcută] zicând «(o) să vedem!»”,
Drimba, CE, 36.

BACALIAR s.m. „un pește de mare – sorte de poisson marin” 1931.
Ngr. *μπακαλάριος*:
Fam.: **bacala** s.f. „bacaliar” 1939 ← *bacaliar*, infl. de ngr. *βακαλός*.

BACARA¹ s.f. „numele unui joc de cărți – baccara, bac” 1885.
Fr. *baccara*.
Fam.: **bac**³ adv. „cotă fără valoare la jocul de bacara” 1885 < fr. *bac*.

BACARA² s.f. „cristal superior – cristal, baccarat” 1931.
Fr. *baccarat*.

BACĂ s.f. „fruct cu pericarp cărnos, cu pieliță subțire și cu miezul zemos – baie” 1837.
It. *bacca*, lat. neol. *bacca*.
Fam.: **bacifer** 1871 < fr. *baccifère*, lat. neol. *baccifer*; **baciform** 1975 < fr. *bacciforme*;
pseudobacă s.f. 1978.

BACĂU s.n. (pop.), în expr. *a-și găsi bacăul* (cu cineva) „a da de bucluc – trouver son maître” 1875.
Et. nes., probabil ← top. *Bacău* (vechi punct vamal) HEM 2291 (sigur), infl. de magh. *bakó* „călău” CDER 583 // Magh. *bakó* „călău” CDED II 477, SDLR, DEX (cf.); et. nec. TDRG.

BACĂR s.m. (Munt.) „pepene verde – melon” 1939.
Et. nes., probabil înrudit cu tc. *baker*, bg. *bakār* „aramă” (cf. bg. *bakārjasvam* „a se înverzi, a se acoperi cu verde”).

BACCEA s.f. (în v.) „bătrân decrepit, ramolit – vieux décrépit, ramolli” 1909.
Et. nec. DEX // Tc. *bahsızça*, G. Iogu, GS, 4, 1929–1930, 381–382, CDER 584; ← **babcea* (< tc. *baba* „bunic”) HEM 2294; < tc. *bağcı* „cultivator de viță-de-vie” SDLR.
Fam.: **bacceli** 1910.

BACCEVAN s.m. (în v.) „negustor de legume, negustor ambulant – marchand de légumes, marchand des quatre-saisons” c.1780.
Tc. dial. *bağçevan* (= *bahçıvan*) „grădinar”.
Cf. **bagcea**.

BACHEL/ȚĂ s.f. „rășină sintetică – bakélite” 1949.
Fr. *bakélite*.

BACI¹ [ar., mr.; ir. *bâŧe*] s.m. „cioban – berger qui prépare le fromage et surveille la bergerie, fromager” 1293–1302 (antrop. *Baci*).
El. de substrat, cf. alb. *bacë* „frate mai mare, unchi, bade”, Hasdeu, CT, 1874, 104, Russu, ER, 253–254, Brâncuș, VA, 31–32 // Împrumutat de la pecenegi sau cumani HEM 2296; probabil de origine cumano-turanică DA; probabil magh. *bacs(a)*, *bacsó*, *bácsi* CDED II, 477–478; cf. it. *abate* LB; et. nec. TDRG, CDER 585 (nu exclude orig. autohtonă), DEX.
Fam.: **băcie** „colibă de ciobani” 1885; **băcioanie** s.f. (Ban.) „băciță” 1931; **băcioi** (augm.) 1873; **băcît** s.n. „zeciuală luată de baci din produsul stânei” 1893; **băciță** 1892; **băciucă** (dim.) 1873; **băciui** „a practica meseria baciului” c.1650.

BACI² s.m. (Ban., Trans.) „termen de respect pentru o persoană în vârstă – terme de respect pour une personne plus âgée” c.1650 (var. *bace*).

Magh. *bácsi*.

BACIL s.m. „microorganism de natură vegetală, bacterie – bacille” 1868.

Fr. *bacille*, lat. neol. *bacillus*.

Fam.: **bacilar** 1931 < fr. *bacillaire*; **bacilemie** 1961 < fr. *bacillémie*; **baciform** 1931 < fr. *bacilliforme*; **baciloză** 1955 < fr. *bacillose*.

BACKGROUND [pronunțat *becgraund*] s.n. „fundal – arrière-plan, trame, fond” 1978.

Engl. *background*.

BACKHAND [pronunțat *bekhend*] s.n. „partea din afară a rachetei de tenis ținute corect în mână – revers (au tennis)” 1966.

Engl. *backhand*.

BACLAVA s.f. „o prăjitură orientală – baklava (gâteau oriental feuilleté)” 1815.

Tc. *baklava*.

BACON¹ s.m. (rar, înv.) „tutun turcesc – tabac rustique” 1830.

Rus., ucr. *bakun*.

Fam.: **baconiță** „tutun turcesc” 1879–1883.

BACON² s.n. „șuncă de porc afumată – jambon” 1978.

Engl. *bacon*.

BACȘIȘ s.n. „sumă de bani dată cuiva, peste plata cuvenită, pentru un serviciu personal – pourboire” 1675.

Tc. *bahşiş*.

Fam.: **bacșișui** (rar) „a mitui” 1888.

BACTERIE s.f. „microorganism primitiv, microb – bactérie” 1868.

Fr. *bactérie*.

Fam.: **antibacterian** 1988 ← *bacterian*, după engl. *antibacterial*; **bacterian** 1931 < fr. *bactérien*; **bactericid** 1949 < fr. *bactéricide*; **bacteriofag** 1955 < fr. *bactériophage*; **bacteriofagie** 1955 < fr. *bactériofagie*; **bacteriolog** 1910 < fr. *bactériologue*; **bacteriologic** 1931 < fr. *bactériologique*; **bacteriologie** 1910 < fr. *bactériologie*; **bacteriostatic** 1962 < fr. *bactériostatique*; **bacterioză** 1949 < fr. *bactériose*; **enterobacterie** 1975 < fr. *entérobactérie*; **microbacterie** 1988 ← *micro*⁻¹ + *bacterie*; **nitrobacterie** 1961 (var. *nitrobacter*) < fr. *nitrobactérie*; **urobacterie** 1966 < fr. *urobactérie*.

BADE s.m. „termen popular de respect pentru o persoană în vârstă; bărbat iubit – terme villageois de respect pour un homme plus âgé; amant” 1399 (var. *badiu*), var. *bai*³.

Et. nec. DEX // „Pare înrudit cu bg. *bate*, sb. *bac 'a*, *bato*, magh. *bátya* și *bátyó*” DA; înrudit cu bg. *bae*, *batyu* și cu magh. *bátya* SDLR; „coincide cu bg. *bata*, *batju*, sb. *bato*, *bac 'a*, magh. *bátya*, care ar putea însă să provină din română” CDER 591; lat. *uas*, -*dem* HEM 2308.

Fam.: **bădic²** 1890 ← *bădică* (der. regresiv); **bădică** (Mold.) 1462 (antrop. *Bădica*) ← *bade* // ucr. *badica* HEM 2866; **bădicuț** (Mold., Buc.) 1910 ← *bădic*; **bădicuță** (Mold., Buc.) 1873 ← *bădică*; **bădie** (Mold., Buc.) 1907; **bădieș** (Mold.) 1894 ← *bădie*; **bădilucă** (Mold., Buc.) 1894 ← **bădilă* 1680 (antrop. *Bădilă*) HEM 2858, DA sau ← *bade* CADE, TDRG; **bădioi** (augm.; rar) 1900; **bădișor** 1866; **bădiț** (Mold., Buc., Trans.) 1885 ← *bădiță* (der. regresiv); **bădiță** 1568 (antrop. *Bădița*); **bădițel** (Mold., Buc., Trans.) 1886 ← *bădiț(ă)*; **bădițică** (Mold.) ← *bădiță* 1906; **bădiuc** (Trans.) 1889; **bădiulță** (Mar.) 1906; **bădiuluț** (Mar.) 1908; **băță** s.m. (Mold.) 1892 ← *bădiță*; **biță** (Mold.) 1892 ← *bădiță*.

BADLAN s.m. (Trans.) „anason – anis (vert)” 1825.
Germ. *Badian*.

BADIJONA vb. „a unge o parte bolnavă a corpului cu o pensulă sau cu un pămătuf de vată înmuiat într-un medicament – badigeonner” 1949.

Fr. *badigeonner*.

Fam.: **badijonaj** 1958 < fr. *badigeonnage*.

BAD/Ń s.m. (Ban.) „migdal – amandier” 1884.
Sb. *badem* DA // și tc. *badem* TDRG¹.

BADINER/Ė s.f. (muz.) „piesă vioaie, cu caracter glumeț – badinerie” 1961.
Fr. *badinerie*.

BADMINTON s.n. „joc asemănător cu tenisul – badminton” 1975.
Engl. *badminton*.

BADOC s.m. (Trans.; fam.) „gură, fleancă – bec, museau, bouche” 1907.
Magh. *bádok* (= *bádog*) Tamás EW // Et. nec., probabil același cuvânt cu *badocă* DA.
Fam.: **badocă** (Trans.) „cutie” 1910 ← *badoc* // Probabil < magh. *bődke* DA.
Cf. **bădic**¹.

BADRAGANIE s.f. (Buc.) „umflătură pe corp – enflure” 1871.
Et. nec.

BAEDECKER [pronunțat *bedecăr*] s.n. „ghid turistic – guide touristique” 1966.
Germ. *Baedeker*.

BAFTĂ s.f. „noroc – chance” 1889.
Țig. *bahı* Graur, *Mots tzig.*, 124, I. Iordan, BIFR, 2, 1935, 274, CDER 594 (probabil), DEX, Drimba, CE, 193–194, Suci, CRT, 239, 242 // Tc. *bahı* DA, CADE, SDLR, TDRG³; cf. cr. *bahot* (f. *bahta*) TDRG¹.

BAGA s.f. „carapace de broască țestoasă întrebuințată în industrie – écaille de tortue” 1786.
Tc. *bāgha*.

BAGAJ s.n. „totalitatea lucrurilor care se iau într-o călătorie – bagage” 1806, var. (înv.) *bagagiu*.
Fr. *bagage*.
Fam.: **portbagaj** 1952 < fr. *porte-bagages*.

BAGATELĂ s.f. „obiect neînsemnat, problemă minoră – bagatelle, brimborion” 1786, var. *bagadelă, băgătel(ă)*.
Fr. *bagatelle*, it. *bagattella*.
Fam.: **bagatea** 1794 (der. regresiv); **bagatel** s.n. 1814, var. *bagadel* ← *bagatelă* (der. regresiv) sau < fr. *bagatelle*); **bagateliza** 1848.

BAGCEA s.f. (înv.) „grădină – jardin” 1715, var. (Olt.) *bascea*, (Ban.) *bașcea*.
Tc. *bahçe*. Var. *bașcea* < sb. *bašča*.
Cf. **baccevan**.

BAGDAD/Ė s.f. (reg.) „tavan – plafond” 1819.
Tc. *bagdadı* (= *bağdadı*).

BAGEA s.f. (Mold.) „deschizătură în podul caselor țărănești – lucarne” 1852.

Tc. *baka*.

Fam.: **bageac** 1875, var. *bageag* ← *bagea* + *ogeac* DA, CADE, DEX // Tc. *baca(k)* CDER 599; **bageacă** 1875, var. *bageagă* ← *bageac*.

BAGHETĂ s.f. „bețișor, vergea, nuielușă – baguette” 1854.

Fr. *baguette*.

BAGNET s.n. (Buc.) „baionetă – baïonnette” 1903.

Pol. *bagnet*.

BAHADĂRCĂ s.f. (Mold.) „femeie mare și greoaie – femme grande et lourde”, var. *bahodârcă* 1859.

Ucr. *bagatirka*, pol. *bohатыrka*.

BAHAHUIE s.f. (Mold.) „matahală; femeie prostănacă – colosse; femme sotté” 1908.

Et. nes., probabil ← *bahodârcă* „femeie grasă” + *tăhuiu* (= *tehuie*) „zăpăcită” (contaminație) °.

BAHARAUCĂ s.f. (Buc.) „femeie grasă – femme grasse” 1893.

Et. nes., probabil pol. *bachoračka* DA, CDER 602.

Fam.: **baharoasă** (Buc.) 1910, probabil ← *baharaucă* (cu substit. finalei).

BAHIC adj. „referitor la Bacchus, zeul vinului – bachique” 1871.

Fr. *bacchique*, lat. neol. *bacchicus*.

Fam.: **bacanal** adj. 1910 ← *bacanală* (der. regresiv) °; **bacanală** s.f. „sărbătoare în onoarea zeului Bacchus; petrecere, orgie” 1770 < fr. *bacchanale*, lat. neol. (pl.) *Bacchanalia*; **bacantă** c.1770 (var. *vahantă*) < fr. *bacchante*, lat. neol. *bacchans*, -*antem*.

BAHMET s.m. (Mold.) „cal tătăresc – cheval tartare” 1851, var. *bahamet*.

Rus., ucr. *bahmat*, tăt. *pahnat* (*pahn* „mare” + *at* „cal”).

BAHNĂ s.f. (Mold.; Munt., Olt. top.) „loc mlăștinos, acoperit cu iarbă sau stuf; smârc, mocirlă – marécage, marais, bourbier” 1431 (top. *Bahna*).

V.sl. **bagŭno* (cf. pol. *bagno*, ucr. *bahnó*), în Moldova și ucr. *bahnó*, Mihăilă, CELR, 143 // Ucr. *bahnó* DA, DEX; ucr. *bahnó*, pol., rus *bagno*, ceh. *bahno* CADE, CDER 604; ucr., ceh. *bahno* SDLR; pol. *bagno*, ceh. *bahno* HEM 2342, CDED II, 5; cf. pol. *bagno*, ceh. *bahno* TDRG¹.

Fam.: **băhliță**¹ (reg.) „mlăștină” 1910 ← *bahniță*² infl. de *băhli*; **băhniță**² „loc cu multe bahne” 1893; **băhnar** „locuitor din Bahna” 1546 (top. *Bahnari*); **băhni** „(despre apă) a căpăta miros urât” 1879; **băhniș** „loc cu multe bahne” 1675; **băhnos** 1852.

BAHNIȚĂ¹ s.f., s.m. (peior., rar, înv.) „țigancă – gitane” 1872, var. *băhliță*².

Et. nec.

BAHOR s.n. (Tulcea) „cârlig mare de undiță – grand hameçon” 1939.

Rus. *bagor*.

BAHORNITĂ s.f. (Munt.) „vrăjitoare – sorcière” 1881.

Sb. *bahornica*.

BAI¹ s.n. (reg.) „necaz – peine, embarras, ennui” c.1740.

Magh. *baj*.

Fam.: **băială** „necaz” c.1810.

BAI² interj. (reg.) „nicidecum, deloc – que non!, pas du tout!” 1873, var. *baio*, *baiu*.

Et. nes., probabil ← *ba* + *io* (= *eu*) TDRG, CADE, DEX // Pol. *baj* HEM 2251, CDER 567.

BAIADERĂ s.f. „dansatoare indiană – bayadère” 1821.

Fr. *bayadère*.

BALAN s.m., s.n. „cântăreț rus sau ucrainean de balade; armonică de mână – chanteur russe ou ukrainien de ballades; baian, accordéon” 1966.

Rus. *bajan*.

BAIB¹ adj. „foarte bogat – riche” 1939.

Et. nes., probabil înrudit cu tc. *bay* „domn (respectabil), bogat”.

BAIBAFIR s.n. (înv.) „fir de aur de prima calitate – fil d’or pur”, var. *baibazâr*, *başbafîr*, *başfir* 1885.

Tc. *baibafîr*, tăt. *baibazîr* DA. Var. *başbafîr*, *başfir*, infl. de *baş-*, Suciuc, CRT, 227.

BAIBARAC s.n. (reg.) „haină de culoare roșie pentru femeile și copiii de la țară – sorte de veston rustique (de couleur rouge) porté par les femmes et les enfants” 1640, var. *buibălac*, *buibărac¹*.

Pol. *bajborak*, ucr. *bajbarak*, tc. *bay barak*.

Fam.: **băibărăcar** „fabricant sau vânzător de baibarace” 1783; **băibărăcărie** „fabrică sau prăvălie de baibarace” 1876 ← *baibarac* sau ← *băibărăcar*.

BAICĂ s.f. (Ban.) „moașă – sage-femme” 1888.

Sb. *bajka* ° // ← *babă*, infl. de *taică*, *maică* HEM 2356; et. nec., probabil sb. *babka* infl. de *maică* DA.

BAIDER s.n. (reg.) „legătură de gât pentru iarnă – foulard” 1851, var. *baidier*, *baidîr*.

Et. nes., probabil germ. *Beider(wand)* CADE, DEX sau ← *baidieră* A. Philippide, „Arhiva” 20, 1909, 480, SCLR, CDER 607.

Fam.: **baidier** s.n. „văl de mătase purtat de femei pe umeri” 1871 ← *baidier* (= *baidier*); **baiederă** „îmbrăcăminte de gală” 1870; **baideraș** 1892.

BAIE¹ s.f. „scăldat; cameră pentru îmbăiat; mină – bains, thermes; bain; mine” 1402 (top. *Baia*).

Lat. **bannea* (= *balnea*) HEM 2348. Pentru sensul „mină”, cf. it. *bagno* „ocnă (pentru condamnați)” DA // Lat. **bannea* sau v.sl. *banja* DA, CDER 612; sl. *banja* CDED II 5, TDRG, CADE; sensul „mină”, după magh. *bánya* TDRG, CADE, DEX.

Fam.: **băi¹** „a scălda” c. 1650; **băi²** „a lucra în mină” c. 1650 ← *baie¹* TDRG, DA, CADE, CDER 612, DEX sau ← *băia¹* HEM 2883; **băia¹** „a scălda” 1643; **băiaș¹** „servitor care pregătește baia” 1590, var. *băieș¹*; **băieș²** „miner” 1644, var. *băiaș²*; **băieșag** „exploatare minieră” c. 1812, var. *băișag* < magh. *bányaság* HEM 2885, TDRG, DA, CADE // ← *baie* CDER 612; **băieșesc** 1898 ← *băieș²*; **băieșește** 1825 ← *băieșesc* sau ← *băieș²*; **băieși** „a lucra în mină” 1910 ← *băieș²*; **băieșime** 1931 ← *băieș²*; **băieșit** s.n. 1898 ← *băieși*; **băieșită¹** „femeie care servește la o baie publică” 1910 ← *băiaș¹*; **băieșită²** „soție de miner; femeie care lucrează în mină” ← *băieș²*; **băietoare** (Trans.) „doică” 1691–1697 ← *băia¹*; **băietor** (înv.; în expr. *înger ~*, „înger păzitor”) 1681 ← *băia¹*; **băioară** 1873; **băios** (Trans.) „bogat în mine” 1825; **băiță** 1691–1697; **îmbăi** 1862 ← *baie¹*; **îmbăia** 1652 ← *baie¹* CADE, DEX // ← *băia¹* DA; **îmbăietură** c. 1832, var. *îmbăitură* ← *îmbăia* și/sau ← *îmbăi*.

Cf. **băiat**.

BAIE² s.f. „golf – golfe, baie” 1855.

Fr. *baie*.

BAIERĂ s.f. „parte a unui obiect, de care acesta atârâ – cordonnet, ganse” 1765, var. *bairă*.

Lat. *baiula* CDDE 127, DA, CADE, SCLR, DEX, cf. ret. REW 886.

Fam.: **baier** [ar. *bair*; mr. *baiăr*; ir. *băier*] 1580, var. *baior*, *bai²*, *baiur¹* < lat. *baiulus* sau ← *baieră* // Lat. **bailulus* (= *bailulus*) CDER 613; lat. *uarius* PEW 178; cf. it. *bavero* TDRG; turcic. *bay* HEM 2363; tc. *bağ* CDED II 546; ← rom. *baua* < *bale* (pl.) LM; **băierel** 1906 ← *baier*; **băieri**

„a pune băieri” 1910; **băierit** s.n. 1910 ← *băieri*; **băieruță** 1825; **dezbăiera** [ar. *dizbăirare*] 1914 ← *îmbăiera* CDDE 128, DEX sau ← *baier* CADE, CDER 613; **îmbăiera** 1704 ← *baier(ă)* DA, CADE, CDER 613, DEX // Lat. *imbaiulare* CDDE 128; **îmbăierătură** 1857 ← *îmbăiera*.

Cf. **dezbăra**.

BAIONETĂ s.f. „bucată de oțel ascuțită care, adaptându-se la țeava puștii, poate fi folosită ca armă – baïonnette” 1710 (var. *baghiunetă*), var. *baghionetă*.

Fr. *baïonnette*, it. *baïonetta*. Var. *baghionetă* < ngr. *μπαγιονέτα*.

Fam.: **baïonet** s.n. (Trans., Ban.) 1892, var. *bainet* < germ. *Bajonett*; var. *bainet* < rus. *bajnet*; **portbaïonetă** 1957 < fr. *porte-baïonnette*.

BAIR¹ s.n. (înv.) „povârniș, colină – pente, penchant, colline” 1715 (var. *baiur²*).

Tc. *bayır*.

BAIRAC s.n. (înv.) „steag turcesc; regiment de soldați ce servesc sub același steag; cort, la bălciuri – drapeau (turc); compagnie de fantassins; tente foraine” 1738.

Tc. *bayrak*.

Fam.: **bairactar** (înv.) 1776, var. *barai(a)ctar* „stegar, portdrapel” < tc. *bayraktar*.

BAIRAM s.n. „numele a două sărbători la musulmani; petrecere – băiram; fête, soirée” 1694, var. *baiaram*, *bar(a)iam*.

Tc. *bayram*. Var. *bariam* < sb. *barjam*.

Fam.: **bairamlâc** (înv.) „daruri oferite demnitarilor turci cu ocazia Bairamului” 1694–1704, var. *bariamlâc*, *barimlâc* < tc. *bayramlık*.

BAISTRUC s.m. (Mold.) „bastard – bâțard” 1939.

Ucr. *bajstruk* (= *bajstrjuk*), pol. *bajstruk* ° // Rus. *bajstruk* SDLR.

BAIT s.m. „unitate digitală de informație, colecție ordonată de biți – byte, octet” 1988.

Engl. *byte*.

BAIȚ s.n. „colorant folosit în tâmplărie, în industria textilă, în tăbăcărie etc. – brou de noix (pour le bois); mordant (pour le tissu)” 1931.

Germ. *Beize*.

Fam.: **băițui** 1955; **băițuit** s.n. 1955 ← *băițui*.

BAJOAIER s.n. „perete lateral de ecluză – bajoyer” 1949.

Fr. *bajoyer*.

BAL¹ s.n. „petrecere (publică) cu dans, organizată seara sau noaptea – bal” 1788.

Fr. *bal*, germ. *Ball*.

BAL² s.n. (înv.) „balot – ballotte” 1910.

Fr. *balle*, germ. *Ballen*.

Fam.: **bală²** 1765 < it. *balla*, ngr. *μπάλλα*; **balot** 1883 < fr. *ballot*; **balota¹** „a strânge în baloturi” 1996 ← *balot*; **balotat** s.n. 1975 ← *balota¹*; **dezbalotare** s.f. 1988 ← *balotare*.

BAL³ s.n. (rar) „bilă pentru vot – boule de vote” 1882.

Fr. *balle*.

Fam.: **balota²** „a trimite mereu de la unul la altul; a vota” 1820 < fr. *balloter*; **balota^j** „alegere rămasă nehotărâtă între mai mulți candidați, fiindcă niciunul nu a întrunit majoritatea absolută a voturilor” 1834, var. *balotagiu* < fr. *ballotage*, it. *ballotagio*; **balotarisi** (înv.) „a vota” c.1784–1787 < fr. *balloter* (cu adaptarea sufixului).

BALABAN¹ s.m. „un fel de șoim – sorte de faucon” 1705.

Tc. *balaban* DA // și ucr., rus. *balaban* SDLR; cuman, *balaban* HEM 2793; cf. cuman. *balaban*, rus. *balaban*, tc. *balaban* TDRG; cf. cuman., rus. *balaban* CADE.

BALABAN² s.m. (iht.) „chefalul-mare – mugil cephalus” 1909.

Tc. *balaban* [kefal], Suci, CRT, 138 sau *balaban* [kefal baliği], Drimba, CE, 37 // Probabil tc. *balaban* „mare” cf. *laban* DA.

BALABUSTĂ s.f. „nevastă de evreu; (peior.) femeie grasă – femme d’un Juif; femme grosse” 1851. Idiș *balabusta*.

BALADĂ s.f. „mică bucată în versuri, cu subiect epic – ballade” 1840.

Fr. *ballade*.

Fam.: **baladesc** 1978; **baladier** adj. (rar) „baladesc” 1988; **baladin** „saltimbanc” 1873 < fr. *balladin*.

BALADOR s.n. „piesă de angrenaj în formă de ax cu multe roți dințate, cu ajutorul cărora se schimbă viteza de rotație – baladeur (pièce d’engrenage qui change la vitesse de rotation)” 1949.

Fr. *baladeur*.

BALAFON s.n. „instrument muzical african de percuție, format din lame de lemn acordate diatonic – balafon” 1966.

Fr. *balafon*.

BALALAIICĂ s.f. „instrument muzical – balalaika” 1931.

Rus. *balalajka*.

BALAMA s.f. „dispozitiv metalic care permite deschiderea și închiderea unei uși, a unei ferestre; țâțână – charnière, gond” 1805, var. *baglama*, *bāglamā*, *blagama*.

Tc. *ba(ğ)lama*, *balama*. Var. *bāglamā* < sb. *baglama*.

Fam.: **bălămăluță** 1897.

BALAMUC s.n. „casă de nebuni; larmă, gălăgie; scandal – maison d’aliénés, hospice; tapage; esclandre” 1839.

Top. *Malamuc* DA, CDER 626, DEX // ← *balamut* „loc al dezordinii” SDLR; cf. *balamut* CADE; et. nec. TDRG¹.

BALAMUT adj., s.m. „mincinos; clevetitor – séducteur, menteur, dupeur; médisant” 1618.

Slavon. (v.rus.) *balamutŭ*, ucr. *balamut* DA // Rus., pol., ucr. *balamut* TDRG³; rus., pol. *balamut* TDRG¹; ucr., pol. *balamut* SDLR; pol., ucr., ceh. *balamut* CDER 627; rus., pol., ceh. *balamut* CDED II 6; rus. *balamut* CADE; *bellua mutta* LB.

Fam.: **balamuți** „a cleveti” 1652; **balamuție** „calomnie” 1652.

BALANG interj. „cuvânt care imită sunetul unui clopot mare – ding! ding!” 1879, var. *balanga*.

Onomatopee.

Fam.: **balangă** 1866 (var. *balancă*¹) ← *balang* // lat. pop. *ball-* HEM 2371; onomatopee, posibil înrudit cu *bălălăi* TDRG; < sl. *palica* CDED II 241; **bălăngăi** 1899 ← *balang* DA, DEX sau ← *balangă* HEM 3004, TDRG, CADE; **bălăngăit** s.n. 1885 ← *bălăngăi*; **bălăngăni** 1881 (var. *bălăncăni*) ← *balang* (*balanc*) DA, DEX sau ← *balancă* (*balancă*) HEM 3004, TDRG, CADE; **bălăngănit** s.n. 1910 ← *bălăngăni*; **bălăngănit** 1955 ← *bălăngăni*; **bălăngări** 1910 ← *balang* DA sau ← *balangă* TDRG²; **bălăngărit** s.n. 1900 ← *bălăngări*.

BALANSA vb. „a echilibra, a legăna – balancer” 1837 (var. *bălănța*), var. *balanța*.

Fr. *balancer*. Var. *balanța* ← *balansa*, infl. de *balanță*.

Fam.: **balans** 1955 (der. regresiv); **balansier** s.n. 1857 (var. *balanțier*) < fr. *balancier*; var. *balanțier*, infl. de *balanță*; **balansină** „funie care leagă capetele vergilor de catarg” 1870 < fr. *balancine*; **balansoar** 1948 < fr. *balançoire*; **balansor** 1955; **contrabalansa** 1856 < fr. *contrebalancer*.

BALANȚĂ s.f. „instrument pentru măsurarea greutateii corpurilor prin echilibrarea lor cu greutateți etalonate; cumpană – balance” 1800, var. (Munt.) *palanță*.

Fr. *balance* DA, CADE, DEX, it. dial. *balanza* CDER 629. Var. *palanță* < ngr. *παλάντζα* (= *μπαλάντζα*), bg. *palanca*.

Fam.: **microbalanță** 1951 < fr. *microbalance* sau ← *micro*¹ - + *balanță*.

BALAOACHEȘ adj., s.m., s.f. „(om) negricios, oacheș; (peior.) țigan – noiraud; (péjor.) gitan” 1894, var. *bălăoacheș*.

Et. nes., probabil ← *bălai* + *oacheș* DA, DEX, CDER 619 sau ← *balaur* + *oacheș* CADE.

BALAST s.n. „încărcătură care asigură stabilitatea navelor sau aeronavelor – ballast” 1832.

Fr. *ballast*.

Fam.: **balasta** 1939 < fr. *ballaster*; **balastieră** 1949 < fr. *ballastière*; **balastor** 1957 ← *balasta*; **debalasta** 1975 ← *balasta*.

BALĂȘ s.n. (înv.) „varietate de rubin – rubis balais” 1594.

It. *balascio*.

BALAU s.m. „monstru – dragon” 1480 (antrop. *Bălaur*), var. *balaor*, *balaure*.

El. de substrat, cf. alb. (tosc) *bollë*, (gheg) *bullar* „șarpe (mare)” Philippide, OR, 2, 634, Rosetti, ILR, 245, 581, Russu, ER, 256–257, Ivănescu, ILR, 255, Brâncuș, VA, 33–34; et. nec., înrudit cu alb. *bollë* „șarpe mare”, *bullar* „șarpe de apă” și cu sb. *blavor* DA; cf. alb. *bollë*, sb. *blavor* DEX // Lat. *bellua* LB, LM Gl.; lat. *belua aura* Al. Philippide, ZRPh, 31, 1907, 296–297; lat. *belluarus* G. Pascu, *Archivum Romanicum*, 6, 1922, 224, CDER 634 (ipoteză mai plauzibilă, deși rezultatul normal ar fi fost **bălar*); sb. *blavor*, *blavur* CDED II 7, Densusianu, HLR, I, 365, SDLR; *băl-aur* = *flauus serpens* HEM 2969, TDRG (probabil); lat. **belauros* (< gr. *πέλωρος*) + *bellua* (ca hiperurbanism) G. Giuglea, DR, 4, 1924–1926, 1554; it. *ballauro* V. Bogrea, DR, 2, 1921–1922, 899.

Fam.: **balaurei** (dim.) 1885 (var. *bălăurel*); **balauroaică** 1851, var. *bălăuroaică*; **bălăuraș** (dim.) 1910.

Cf. **bală**¹.

BALĂ¹ s.f. „animal monstruos, duh necurat din povești – monstre, esprit maléfique” 1800.

Et. nes., probabil el. de substrat, cf. alb. *bollë* „șarpe” Russu, ER, 256–257, Brâncuș, VA, 34 sau lat. *bellua* TDRG, cf. it., v.ptg. REW 1026 // ← *bale* (← **ba* < lat. *baba*) HEM 2374, TDRG, DA, CADE; ← *boală* CDER 620; lat. pop. *billa* „animal de tracțiune” SDLR; et. nec. DEX.

Fam.: **bălătenie** (Olt.) „bală, șarpe mare; animal degenerat” 1908.

Cf. **balaur**.

BALĂC s.m. (înv.) „calcan; conservă de nisetru – turbot, conserve d’esturgeon” 1893.

Tc., tăt. *balyk*; sensul „conservă de nisetru”, după rus. *balyk*.

BALÂCDIȘ s.n. „fanon de balenă – fanon de baleine” 1761, var. *balâgdiș*.

Tc. *balık diși*.

BALBAȘ s.n. (Munt.; înv.) „mied – hydromel” 1870.

Tc. *bal bași* „miere de prima calitate” ȘIO II, 10, DA, SDLR, Drimba, CE, 37.

BALCANIC adj. „referitor la regiunea Munților Balcani – balkanique” 1880.

Fr. *balkanique*.

Fam.: **balcaniadă** 1962 ← top. *Balcani*; **balcanism** 1961 ← top. *Balcani* DEX sau ← *balcanic*° (cu substit. finalei); **balcanist** 1978 < germ. *Balkanist*; **balcanistică** 1961 ← top. *Balcani* DEX sau ← *balcanist*; **balcanolog** 1966 ← *balcanologie* (der. regresiv) // ← top. *Balcani* DEX; **balcanologie** 1978 < fr. *balkanologie*, germ. *Balkanologie*.

BALCĂZ adj. (Mold.) „urât, slut – laid, difforme” 1881.

Et. nes., probabil ° tc. *balık kız* „fată grasă” G. Iogu, GS, 5, 1931, 362, CDER 635 // Tc. *bal-kız* „fată de miere”, prin antiteză SDLR; et. nec. TDRG¹.

BALCON s.n. „platformă cu balustradă pe peretele exterior al unei clădiri, comunicând cu interiorul printr-una sau mai multe uși – balcon” 1793.

Fr. *balcon*.

Fam.: **balconăș** 1910.

BALDACHIN s.n. „acoperământ decorativ, așezat deasupra unui tron, a unui pat, a unui amvon etc. – baldaquin” 1785 (var. *baldahin*).

Fr. *baldaquin*. Var. *baldahin* < germ. *Baldachin*, rus. *baldachin*.

BALDÂR s.n. „stomacul vitelor – estomac des animaux ruminants, panse, ventre”, var. *băldâr*, *băldâr*.

Tc. *baldır* „pulpă, trunchi” („treccrea de sens se explică, poate, prin apropiere de cuvântul *bandor*” DA).

BALDISI vb. (Galați) „a leșina – s’ évanouir” 1939.

Ngr. *παλιπτιζω* Drimba, CE, 275 // Tc. *bayılmak*, *bayıltı*, **bayıld* SLDR.

Fam.: **baldiseală** „leșin, sfârșeală” 1939.

BALE [ar. *balā*³; mr. *bal’ā*³] s.f. pl. „salivă (groasă, spumoasă) care se prelinge din gură – bave” 1683.

Lat. **baba* (> rom. **ba*, pl. *bale*) HEM 2375, TDRG, DA, CDDE 129, CADE, SDLR, CDER 639, DEX, panrom. REW 853 // Sb. *bale* CDED II 7.

Fam.: **bălăciune** s.f. (Trans.) „trivialitate, vorbe murdare” 1931; **bălăi**² „a face spume la gură” 1931; **bălos** [ar., mr.] c.1650; **băloșa** „a-i curge balele” 1870 ← *bălos*; **băloșel** (bot.) 1906 ← *bălos*; **băloși** „(despre vin, zeamă de varză etc.) a deveni bălos” 1955 ← *bălos*; **dezbăloșa** 1870 ← *bălos* sau ← *băloșa*; **îmbăla** „a umple de bale” 1570; **îmbălăcări** „a îmbăla” 1825 ← *îmbăla* + *bălăcări* (contaminație); **îmbălăcăritură** 1825 ← *îmbălăcări*; **îmbălătură** 1620 ← *îmbăla*; **îmbălora** 1892 ← *bale* CDDE 129, CADE, CDER 639 sau ← *îmbăla* DA; **îmbălori** 1900 ← *îmbălora*; **îmbăloșa** [mr. *mbălășes*] „a se umple de bale” 1907 ← *îmbăla* + *bălos* (contaminație) DA sau ← *bălos* °.

BALELAJ s.n. „eliminare forțată a gazelor de ardere din cilindrul unui motor – balayage” 1949.

Fr. *balayage*.

BALENĂ s.f. „mamifer acvatic de mari dimensiuni – baleine” 1805.

Fr. *baleine*, it. *balena*, lat. neol. *balaena*.

Fam.: **balenar** s.m. 1931; **balenieră** 1912 < fr. *baleinière*.

BALERCĂ s.f. (Mold., Buc.) „butoi mic – baril, petit tonneau” 1675, var. *balircă*, *barilcă*.

Ucr. *barylka*.

Fam.: **balercuță** 1898.

BALERINĂ s.f. „dansatoare de balet – ballerine” 1837.

Fr. *ballerine*, it. *ballerina*.

Fam.: **balerin** 1958 < fr. *ballerin*, it. *ballerino*.

BALET s.n. „dans artistic executat după o compoziție muzicală – ballet” 1802.

Fr. *ballet*, it. *balletto*.

Fam.: **baletist** 1862 ← it. *ballettista*; **baletistă** 1910 < it. *ballettista* DA // ← *balet* CADE, DEX.

BALGIU s.m. (înv.) „turc care cumpăra miere pentru a aproviziona Poarta Otomană – Turc qui achetait du miel dans les Principautés Roumaines pour en approvisionner la Sublime Porte” 1631.

Tc. *balci*.

Fam.: **balgi-bașa** s.m. „trimisul Porții pentru strângerea tributului de miere și ceară”, var. *balci-bașa* 1675 < tc. *balci-başı*; **balgi-bașlâc** s.n. „tribut de miere care se dădea sultanului și (în Mold.) hanului tătarilor”, var. *balci-bașlâc*, *balci-beșlic*, *ba(l)gi-beșlic* c.1710 < tc. *balci-bașlık*; var. *balci-beșlic*, *ba(l)gi-beșlic* ← *balgi-bașlâc*, probabil înfl. de *beșliu*.

BALHUI s.n. „mocirlă – boue, marécage” 1898.

Et. nec. // Tc. **baluhlu* (< *baluha*) Philippide, OR, 2, 376.

Cf. *bâhli*, *bulhac*.

BALIC s.m. (Ban., Trans.) „student începător – étudiant débutant” 1934.

Magh. *balék* E. Petrovici, CL, 8, 1963, 293 // Țig. *balih* „purceluș” DEX.

Fam.: **balică** 1934.

BALIE s.f. (Mold., Buc.) „vas mare circular, făcut din doage, pentru spălaturul rufelor – auge ou baquet à laver la linge, cuvier” 1892.

Ucr. *balija* TDRG, DA, CADE, SDLR, DEX // și pol. *balia* CDER 645.

Fam.: **băliuță** 1892 (var. *baleuță*).

BALIEMEZ s.n., s.m. (înv.) „tun de calibru mare – mortier, canon de gros calibre” 1675, var. *balghemez*, *balimez*, *banimez*.

Tc. *balyemez*.

BALIGĂ [ar., mr.] s.f. „excrement de animale mari; băligar – excréments de bétail, crotte, bouse” 1649, var. *balegă*.

El. de substrat, cf. alb. *bajgë*, *bajgëlë*, *balgë*, *bagël*, *bagjë*, *bag(ë)lë*, *balëgë*, *baligë* „excrement de animale mari” Rosetti, ILR, 245, 581, Russu, ER, 257–258, Brâncuș, VA, 34–35 // It. dial. *bagola* (< lat. *baca* „bob”) Meyer, *Indogermanische Forschungen*, 6, 1896, 116 (apud DA); tăt. *balgăș*, *balgas* HEM 2384; sb. *balega* CDED II 7; lat. **belligus* (< *bellua*) G. Pascu, „Arhiva”, 17, 1906, 268; cf. ser. *balega*, alb. *balgë* TDRG, DEX; et. nec. DA, CDER 646.

Fam.: mr. **ambalig** „a băliga” 1935; **băliga** [ar., mr.] c.1650 (var. *bălega*); **băligar**¹ s.m. (entom.) 1903; **băligar**² s.n. „(grămadă de) baligă” 1905, var. *bălegar*; **băligat** s.n. 1895 ← *băliga*; **băligăra** „a se băliga” 1931 ← *băligar*²; **băligău** s.n. „grămadă de baligă” 1931; **băligos** 1515 (antrop. *Bălegos*); **băliguță** 1873, var. *băleguță*, *îmbăliga* 1814, var. *îmbălega*.

BALISTĂ s.f. „mașină de război folosită în Antichitate la aruncarea de proiectile – baliste” 1853.

Fr. *baliste*, it. *ballista*, lat. neol. *ballista*.

Fam.: **balistic** 1910 < fr. *ballistique*, it. *ballistico*; **balistician** 1966 < fr. *ballisticien*; **balistică** 1840 < fr. *ballistique*, it. *ballistica*; **pirobalistică** 1966 < fr. *pyroballistique*.

BALIVERNĂ s.f. „vorbă lipsită de importanță – baliverne” 1911.

Fr. *baliverne*.

BALIZĂ s.f. „semnal care indică poziția unui punct topografic – balise” 1840.

Fr. *balise*.

Fam.: **baliza** 1871 < fr. *baliser*; **balizaj** 1931, var. *balizagiu* < fr. *balisage*; **balizor** 1978 < fr. *baliseur*; **radiobaliza** 1978 < fr. *radiobaliser* sau ← *radio*⁻¹ + *baliza*; **radiobalizaaj** 1978 < fr. *radiobalisage*; **radiobaliză** 1954 < fr. *radiobalise*.

BALMOȘ s.n. „mâncare ciobănească făcută din mălai și caș de oaie, fiert în lapte sau în unt etc. – mets paysan fait de fromage doux de brebis et de farine de maïs, cuit dans du lait” 1634, var. *balmaș*, *balmăg*, *balmăj*, *balmăș*, *balmeș*, *balmuș*, *balmuș*, *halmej*.

Et. nec. // Magh. *bálmos* CDED II 478, SDLR, DA (probabil), TDRG (cf.), DEX (cf.); creație expresivă, probabil infl. de *valma*, *valmeș* CDER 694; peceneg., cuman. (cf. giagataic *bulamuk*, *bulamač*) HEM 2389.

Fam.: **balamiș-balmuș** s.n. „balmoș; talmeș-balmeș” 1931 ← *balmuș* (= *balmoș*), precedat, poate, de *balamuc*, cf. și *halamuște* „mulțime” °; **bălmăjeală** „zăpăceală” 1955 ← *bălmăji*; **bălmăji** c.1700 „a încurca, a zăpăci, a ameți”, var. *bălmăși*, *bălmoji*, *bălmoși*, *bălmugi*, *bolmoji*; **bălmăjitor** c.1700 ← *bălmăji*; **bălmăjitură** 1825 ← *bălmăji*; **bolmoajă** 1899 ← *bolmoji* (= *bălmăji*); **îmbolmăji** 1910 ← *bolmoji*.

BALNEO- el. de comp. „referitor la băi – balnéo”.

Lat. neol. *balneum*.

BALNEAR adj. „referitor la băile curative – balnéaire” 1868.

Fr. *balnéaire*.

BALNEOLOGIE s.f. „ramură a medicinei care studiază acțiunea profilactică și curativă a apelor termale sau minerale și a nămolurilor – balnéologie” 1853.

Fr. *balnéologie*.

Fam.: **balneolog** s.m. 1955 ← *balneologie* (der. regresiv); **balneologă** s.f. 1955 ← *balneolog*; **balneologie** 1955 < fr. *balnéologique*.

BALON s.n. „aerostat alcătuit dintr-o învelitoare impermeabilă umplută cu un gaz mai ușor decât aerul; impermeabil – ballon” 1793.

Fr. *ballon*, germ. [*Luft*] *ballon*, *Ballon[seide]*.

Fam.: **balona** 1939 < fr. *balloner*; **balonaș** 1931; **balonat** adj. 1910 < fr. *ballonné*; **balonet** 1949 < fr. *ballonet*; **balonzaid** 1966, var. *balonzaide* < germ. *Ballonseide*.

BALSA s.m. invar. „lemn foarte ușor provenit dintr-un arbore tropical – balsa” 1957.

Fr. *balsa*, sp. *balsa*.

BALSAM s.n. „suc gros și parfumat extras din rășini sau din alte substanțe vegetale, folosit ca preparat aromat și curativ – baume” 1642, var. *balzam*, *balzam*.

Slavon. *balsamŭ*, lat. neol. *balsamum*, it. *balsamo*, germ. *Balsam*.

Fam.: **autobalsam** 1988 ← *auto*⁻² + *balsam*; **balsamat** s.n. 1910 ← *balsama*; **balsamină** (bot.) 1820 (var. Trans. *balzamină*) < germ. *Balsamine*, fr. *balsamine*; **balsamic** c.1832 < fr. *balsamique*, it. *balsamico* // ← *balsam* CDER 650; **balsamiu** 1900, var. *balzamiu*; **balsamui** 1837; **bălsăma** 1872, var. *balsama*; **bălsămi** 1863; **îmbălsăma** 1872 ← *balsam*, după fr. *embaumer*, it. *imbalsamare*; **îmbălsămi** (rar) 1958 ← *balsam* sau ← *îmbălsăma*.

BALTAG s.n. „topor cu coadă lungă – hache d’armes” 1624 (var. *baltac*), *baldac*, *băltag*².

Tc. *balta* (probabil infl. de *ciomag* °); cf. tc. *balta* TDRG, DEX // și tc. *baltak*, *baltag* CDED II 546, SDLR; tc. *baltak* DA, CADE, CDER 653; cuman. **baltaq*, **baltag* HEM 3066.

Fam.: **baltagiū** „soldat în garda saraiului” 1693 < tc. *baltaci*; **băltăgaș** 1873; **băltăgel** 1885 (var. *băltăcel*).

BALTĂ s.f. „întindere de apă stătătoare – amas d’eau dormante” 1334 (top. *Bald*).

El. de substrat, cf. alb. *baltë* „nămol, noroi, mocirlă” DA, CDER 652 („ipoteza autohtonă pare a înfruni cele mai multe probabilități”), Russu, ER, 258–259, Brâncuș, VA, 35–37, Mihăilă, CELR, 63–64 // Probabil alb. *baltë* Densușianu, HLR, I, 277; v.sl. *blato* CDED II 8, HEM 2401, TDRG, CADE, DEX (probabil).

Fam.: **băltac** s.n. 1830; **băltan** s.n. (V Munt.) „baltă” 1939; **băltăci** „a se strânge la un loc, formând o baltă” 1868 ← *băltac* HEM 3069, DA, CADE, TDRG² // ← *baltă* CDER 652; ← *băltocă* SDLR; **băltărău** „mocirlă” 1893 ← *băltărie* (cu substit. finalei); **băltăreasca** (cor. pop.; Dolj) ← top. *Băltărești* DA // ← * *Băltăneasca* ← **băltan* HEM 3073; **băltăreț** 1789 ← *baltă* TDRG, DA, CADE, CDER 652 // ← **băltan* HEM 3072; **băltărez** „băltăreț” 1896 ← *băltăreț* (cu substit. sufixului); **băltărie** „bălțiș” 1898; **băltău** „baltă mare” 1862; **băltu**¹ 1894, var. *bălti*²; **băltică** 1898; **bălticea** 1898 (var. *băltecea*) ← *băltică* sau ← *bălticică* (cu substit. sufixului); **bălticică** 1872 (var. *băltecică*) ← *baltă* sau ← *băltică*; **băltig** „mlaștină” 1893; **băltină** „loc mocirlos lângă un râu” 1672 ← *baltă* HEM 3075, CDER 652 // v.sl. *blatina*, infl. de *baltă* DA, CADE; **băltiș** 1868; **băltiță** 1751; **băltocă** 1857, var. *băltocă*; **băltoc** 1893 (der. regresiv); **băltoi** 1875; **băltos** 1769; **băltucă** 1898; **băltui** „a inunda” 1825; **băltuială** 1898 ← *băltui*; **băltuit** s.n. 1910 ← *băltui*; **băltuță** 1814.

BALTIC adj. „referitor la regiunile limitrofe Mării Baltice – baltique” 1701.

Fr. *baltique*, it. *baltico*.

BALȚ [ar.] s.m., s.n. „laț; voal de mireasă – lacet; voile de mariée” 1806.

Lat. *balteus*, cf. it., ret., occ., cat., sp., ptg. REW 919.

Fam.: **bălță** „oaie neagră cu gâtul alb” 1910 ← *bălțat(ă)*; **bălța** 1873 ← *balț*, CDED I 2, HEM 3084, CDER 651 sau ← *bălțat* DEX // < lat. *baltiare* LM; **bălțat** adj. 1425 (top. *Bălțați*) < *balteatus* DA sau ← *bălța* HEM 3084; **bălțătură** 1849 ← *bălța*; **bălțat** 1898 ← *bălțar*; **bălți**¹ „(despre o funie întinsă) a se slăbi în partea din mijloc” 1910; **bălțitură** „slăbire la mijloc a unei funii” 1870 ← *bălți*¹; **bălțoi** (augm.) 1885; **bălțuică** nume de vacă bălțată 1885 ← *balță*; **bălțuie** nume de capră târcată 1885 ← *balță*; **îmbălța** [ar. *îmbălțare*] „a pune vâlul de mireasă pe cap” 1890 ← *balț* // lat. *imbalteare* CDDE 131; **îmbălți** 1928.

BALUSTRADĂ s.f. „perete sau gard scund care mărginește o construcție – balustrade” 1800 (var. *balostrad*).

Fr. *balustrade*.

Fam.: **balustră** „stâlp de balustradă” 1887 ← *balustru* (f. analogic, după *balustradă*, *proptea* etc.); **balustru** s.m. 1848 < fr. *balustre*.

BALZACIAN adj. „de Balzac, în maniera lui Balzac – balzacien” 1988.

Antrop. *Balzac* sau fr. *balzacien*.

Fam.: **balzacianism** s.n. 1988.

BAM interj. „cuvânt care imită sunetul unui clopot mare – interjection imitant le tintement d’une grande cloche” 1893.

Creație spontană.

Fam.: **bimba** interj. 1911 ← *bim-bam*; **bim-bam** interj. 1911.

BAMĂ s.f. „plantă leguminoasă cu fructe de culoare verde – cornes grecques” 1792, var. *bambă*, *bamie*.

Tc. *bamya*, bg. *bam(i)ja*. Var. *bambă*, probabil infl. de *boambă*².

BAMBAR/E s.f. (Trans.; peior.) „om foarte mic de statură – bout d’homme, nabot” 1910.

Et. nec.

BAMBUS s.m. „plantă exotică arborescentă cu tulpină lemnoasă, goală pe dinăuntru – bambou” 1832, var. *bambu*.

Germ. *Bambus*. Var. *bambu* < fr. *bambou* DA, CADE // și it., sp. *bambu* SDLR.

BAN¹ s.m. „monedă – argent, monnaie” 1413.

Lat. med. *banus* „monedă” (< sud-sl. *ban* „ban²”) H. Mihăescu, SCL, 18, 1967, 343–347 // Et. nec., probabil germ. *Ban*, lat. med. *banus* „amendă, taxă”, prin magh. CDER 656; rom. *ban²* LM, HEM 2449, TDRG, SDLR; sl. (pol. *ban*) CDED II 8–9; et. nec., probabil înrudit cu ar. *bāna* „a trăi” DA; et. nec. DEX.

Fam.: **bănar** c.1666 „funcționar la monetărie”; **bănărie¹** „monetărie; bănet” c.1710 ← *ban¹* TDRG¹, CADE, SDLR, CDER 656 // ← *bănar* HEM 3187; **bănărit** „bănet” 1820 ← *ban¹* TDRG, CDER 656, DEX sau ← *bănărie* (cu substit. sufixului) DA // ← *bănări* „a cântări banii” HEM 3188–3189; **bănesc¹** „relativ la bani” 1691–1697; **bănește** 1691–1697 ← *ban* sau ← *bănesc*; **bănet** 1691–1697; **băni¹** „a bate monedă” c.1650; **bănică** (bot.) 1893; **bănicel** „floare brodată” 1894; **bănișor¹** (dim.) sec. XVII; **bănișor²** (bot.) 1893; **bănos** 1691–1697; **bănuț** 1765; **bănuțel** 1825 ← *bănuț*; **bănuțele** s. f. pl. (bot.) 1906 ← *bănuțel*.

BAN² s.m. „titlu nobiliar – ban, titre correspondant à peu près à celui de margrave” 1298.

Magh. *bán* TDRG, DA (probabil), CDER 655 (probabil) // și sb. *ban* DEX; sb. *ban* CADE; germ. *Ban* SDLR; v.sl. *banŭ* (pol., ceh., sb., cr., slov. *ban*) CDED II 8; cuman. *ban* (< pers. *van*) HEM 2414; lat. *bouanus* LM Gl.

Fam.: **banat** 1386 < lat. med. *banatus* sau ← *ban²*; **banovăș** s.m. (înv.) „fiu de ban” 1939 < sb. *banovac* „înlocuitorul banului”; **bănățean** 1898 ← top. *Banat*; **bănățeancă** 1898 ← *bănățean*; **bănățenesc** 1898 ← *bănățean*; **bănățenește** 1898 ← *bănățean* sau ← *bănățenesc*; **băneasă** 1496; **băneasca** (cor. pop.) ← *bănesc²*; **bănesc²** „de ban, al băniei” 1722; **băni²** „a acorda titlul de ban” 1885; **bănie** 1454–1456; **bănișor³** „slujitor la bănie” 1629; **bănișorie** „funcția de bănișor³” c.1700 ← *bănișor³*.

BANAL adj. „lipsit de originalitate – banal” 1840.

Fr. *banal*.

Fam.: **banalitate** 1854 < fr. *banalité*; **banaliza** 1955 < fr. *banaliser*.

BANANĂ s.f. „fruct de banan – banane” 1835.

Fr. *banane*.

Fam.: **banan** 1840 ← *banană* CADE, CDER 657, DEX // după fr. *bananier*, cf. *banană* DA; it., sp. *banano* LM; **bananier** 1939 < fr. *bananier*.

BANAT/IT s.n. „rocă eruptivă, prezentă în Banat și în Munții Apuseni, utilizată ca material de construcție – banatite (roche éruptive, qui se trouve au Banat et dans les Carpatés Occidentaux)” 1949.

Germ. *Banatit* ° // Fr. *banatite* DEX.

BANĂ s.f. „bucată de lemn folosită de pescari ca marcaj – morceau de bois utilisé comme marquage par les pêcheurs” 1958.

Et. nec.

BANC¹ s.n. „grămadă de nisip în apă; grup mare de pești sau scoici – banc (de sable)” 1835.

Fr. *banc [de sable]* DA, TDRG², DEX // și it. *banco* SDLR.

Fam.: **bancă³** „grămadă de nisip” 1885 < rus. *banka*.

BANC² s.n. „masă de lucru, platformă – table de travail, plate-forme” 1868.

Germ. *Bank*.

Fam.: **bancă⁴** „banc” 1871 < fr. *banque* sau ← *banc²* infl. de *bancă¹*.

BANCAIZĂ s.n. „scoabă de fier cu care se fixează în perete o piesă de mobilier – fers de banque” 1931.

Germ. *Bankeisen*.

BANCĂ¹ s.f. „scaun lung – banc” c.1832.

It. *banca* DA // Fr. *banc* DEX.

Fam.: **banc**³ 1872 < fr. *banc*; **banchet**² „șir de obiecte” 1868 ← *banchetă* (der. regresiv); **banchetă** „bancă mică” 1837 < fr. *banquette*; **băncuțiță** 1910; **băncuță**¹ (dim.) 1910.

BANCĂ² s.f. „instituție financiară care organizează circulația bănească – banque” 1691–1697.

Ngr. *μπάνκα*, it. *banca*, fr. *banque* ° // Fr. *banque*, it. *banca* DEX; fr. *banque*, it. *banca*, germ. *Bank* TDRG³; it. *banca* DA; fr. *banque* CADE.

Fam.: **banc**⁴ „joc de cărți; miză; anecdotă” 1844 < fr. *banque*, germ. *Bank*, it. *banco*; **bancar** 1931 < fr. *bancaire*, it. *bancario*; **bancher** 1785 < fr. *banquier*, it. *banchiere*; **bancherie** „profesiunea de bancher; casă de bancă” 1857 ← *bancher*; **banco** „(la jocul de bacara) totalul mizelor” 1840 < fr. *banco*, it. *banco*; **băncuță**² „monedă de mică valoare” 1868 < germ. *Bankozettel* HEM 3193, DA, CDER 659 // Probabil < germ. *Banknote* TDRG; ← *bancă*² CADE.

BANCHET¹ s.n. „masă festivă – banquet” c.1710 (var. *benchet*).

It. *banchetto*, fr. *banquet*. Var. *benchet* < ucr. *benket*.

Fam.: **bancheta** „a lua parte la banchete” 1897 < fr. *banqueter*; **benchetui** c.1730 (var. înv. *beichetui*), var. *banchetui*, (inv.) *bechetui* ← *benchet*; var. *beichetui* ← *benchetui*, infl. de *bei* DA; var. *banchetui* ← *benchetui*, infl. de *bancher*; **benchetuială** 1900 ← *benchetui*; **benchetuit** s.n. 1911 ← *benchetui*.

BANCHIZĂ s.f. „banc de gheață în mările polare – banquise” 1910.

Fr. *banquise*.

BANCNOTĂ s.f. „hârtie monedă emisă de o bancă – bank-note, billet de banque” 1837, var. (Trans.) *băncuță*.

Germ. *Banknote*, fr. *bank-note* DEX // Germ. *Banknote* TDRG, DA; fr. *bank-note* CADE, SDLR.

Var. *băncuță* ← rom. **băncnută* (< germ. *Banknote*).

BANCROTĂ s.f. „faliment însoțit de nereguli financiare – banqueroute” 1822 (var. *bancrotă*), var. *bancărută*.

Fr. *banqueroute*. Var. *bancrotă* ← *bancrută*, infl. de *bancrotă*²; var. *bancărută* < it. *bancarotta*.

Fam.: **bancrot**¹ s.m. „bancruțar” 1794, var. *bancrut* < germ. *Bankrott*; **bancrot**² s.n. „bancrută” 1794 < germ. *Bankrott*; **bancruta** 1822, var. *bancrota* < germ. *bankrottieren* DA // ← *bancrută* CADE; ← *bancrut* „falit” TDRG²; **bancruțar** „falit” 1830 ← *bancrută* DA, DEX, TDRG² sau < fr. *banqueroutier* TDRG¹, CADE.

BANDĂ¹ s.f. „ceată; taraf – bande (troupe)” 1814.

Fr. *bande*, it. *banda*, germ. *Bande*, magh. *banda* ° // și ngr. *μπάντα* TDRG²; fr. *bande*, germ. *Bande*, DA, DEX; fr. *bande* CADE.

Fam.: **bandit** 1834 < fr. *bandit*, it. *bandito*; **banditesc** 1910; **banditește** 1910 ← *banditesc* sau ← *bandit*; **banditism** 1910 < fr. *banditisme*.

BANDĂ² s.f. „fășie – bande (lien)” c.1650 (var. *pantă*), var. *bantă*, *beantă*.

Fr. *bande* DA, CADE, DEX // și germ. *Band* TDRG².

Var. *bantă* < săs. *Bant* (= *Band*), pol., ucr., rus. *bant(a)*; var. *pantă* < magh. *pant*, săs. *Bant* (= *Band*).

Fam.: **bandaj** 1842, var. (inv.) *bandagiu* < fr. *bandage*; **bandaja** 1910; **bandajist** 1852, var. (inv.) *bandagist* < fr. *bandagiste*; **bentiță** 1850, var. *bendiță*, *bentliță* 1900.

BANDERILĂ s.f. „suliță mică pe care toreadorii o înfig în ceafa taurului ca să-l incite – banderille” 1958.

Fr. *banderille*.

BANDEROLĂ s.f. „fâșie de hârtie lipită în jurul unui ambalaj sau pe locul lui de deschidere, ca mijloc de control al integrității mărfii ambalate; brasardă – banderole” 1862.

Fr. *banderole* DA, CADE, TDRG², DEX // și it. *banderuola* SDLR.

BANDIERĂ s.f. „drapel – bandière” 1684 (var. *bantieră*), var. *badieră*.

Fr. *bandière*, it. *bandiera*. Var. *bantieră* < ngr. *μπαντιέρα*.

Fam.: **banderiu** (Trans.) „bandieră” c.1812 < lat. neol. *banderium*.

BANDOALĂ s.f. (Mold.) „femeie greoaie – femme grande, lourde et niaise” 1890.

Et. nes., probabil ucr. *bandolja*.

BANDOL s.n. (Buc.) „cârpă, obială – chiffon” 1931.

Ucr. *bandor*.

BANDON s.n. „coc fals – faux chignon” 1939.

Rus., pol. *bandon*.

BANDOR s.m. (reg.) „(mai ales la animale) stomac, peritoneu – estomac, ventre, péritoine” 1619 (antrop.)

Et. nec. // Magh. dial. *bando* CDER 664; cf. *bândoc* HEM 2460, DA; săs. *Bandel* [*duarəm*] TDRG³.

BANDOTECĂ s.f. „colecție de benzi de magnetofon – bandothèque” 1962.

Germ. *Bandothek*.

BANDRABURCĂ s.f. (Mold.) „cartof – pomme de terre” 1868, var. (Trans.) *badaliurce* (pl.), *bandrabură*, *brandaburcă*, *hadaburcă*.

Top. *Brandenburg*.

Cf. **brandenburg**.

BANDULĂ s.f. „pară de lemn îngreuiată cu plumb, fixată la capătul unei frânghii subțiri, care se aruncă pe țârm spre a se trage parâmele de acostare – attrape” 1949.

Et. nec.

BANDULIERĂ s.f. „fâșie de piele, stofă etc. trecută de-a curmezișul pieptului, pentru a susține sabia, pușca etc. – bandoulière” 1815 (var. înv. *pantelîr*).

Fr. *bandoulière*. Var. *pantelîr* < germ. *Bandelier*.

BANDURĂ¹ s.f. (Trans., Mar.) „cârpă, femeie depravată – chiffon; dévergondée” 1856, var. *bândoră*.

Et. nes., probabil < ucr. *banduri* „viscere, resturi” // Probabil germ. *Band* TDRG¹; săs. *Bändel*, *Bündel* HEM 2461; germ. *Bändel*, *Bündel* și săs. *Bändel* TDRG³; var. a lui *bondră* CDER 1013; et. nec., probabil același cuvânt ca *bandor* DA; et. nec. DEX.

Fam.: **bândurică** „cârpă mică” 1886.

BANDURĂ² s.f. „instrument muzical popular ucrainean – instrument musical ukrainien à cordes” 1946.

Ucr. *bandura*.

Fam.: **bandurar** 1958; **bandurist** 1961.

BANG¹ interj. (cuvânt care imită sunetul unui clopot – imite le tintement d'une cloche) 1908.
Creație spontană.
Fam.: **bangăt** 1958.

BANG² s.n., în sintagma ~ *sonic* „zgomot puternic produs de un corp când depășește viteza sunetului – bang supersonic” 1968.
Engl. [*sonic*] *bang*.

BANGĂU s.m. (Trans., N Mold.) „om nerod – perche” 1893, var. *bangăhău*.
Magh. *bangó*. Var. *bangăhău*, infl. de *burduhău*, *hahău*.

BANIE s.f. (Dobr.) „frânghie care leagă antena de proră – corde reliant l'antenne à la proue” 1939.
Et. nec.

BANIERĂ s.f. „drapel militar feudal – bannière” 1848.
Fr. *bannière*.

BANIȚĂ s.f. „vas de lemn, servind ca măsură de capacitate pentru cereale – double-boisseau” 1490 (antrop.).
Et. nes., probabil v.sl. **banica* (cf. v.sl. *banja*, sb. *banjica*, bg. top. *Banice*) TDRG, CADE, CDER 665 // Bg. *banica*, sb. *banjica* SDLR; bg. *banica* DA, DEX; sb. HEM 2465; v.sl. *banja* (pol. *banieczka*, ceh. *baněčka*) CDED II 5.
Fam.: **bănicer¹** s.m. „meșter care face banițe” 1908; **bănicer²** s.n. „baniță” 1908; **bănicioară** 1900; **bănicior** s.n. (dim.) 1895.

BANJO s.n. „instrument muzical asemănător cu mandolina – banjo” 1931.
Fr. *banjo*.

BANTU s.m. invar., adj. invar. „populație din Africa Ecuatorială și Meridională; referitor la populația bantu – Bantou, bantou” 1962, var. *bantu*.
Fr. *Bantou*.
Fam.: **bantustan** 1988 < engl. *bantustan*; **bantustanizare** 1988 ← *bantustan*.

BAOBAB s.m. „specie de arbore uriaș din Africa tropicală – baobab” 1862, var. *boabab*.
Fr. *baobab*.

BAPTIST s.m. și f., adj. „adept al doctrinei protestante care nu admite botezul decât la vârsta adultă; referitor la baptism – baptiste” 1955.
Fr. *baptiste*.
Fam.: **baptism** 1955 < fr. *baptisme*.

BAPTISTERIU s.n. „edificiu pe lângă o biserică catolică, destinat oficerii botezurilor – baptistère” 1812.
Lat. neol. *baptisterium*.

BAR¹ s.m. „unitate de măsură a presiunii atmosferice – bar” 1949.
Fr. *bar*.
Fam.: **baric** 1949 < fr. *barique*; **baricentru** 1949 < fr. *barycentre*; **barie** 1949 < fr. *barye*; **barimetrie** 1949 < fr. *barymetrie*; **barisferă** 1949 < fr. *barysphère*; **barograf** 1947 < fr. *barographe*; **barogramă** 1949 < fr. *barogramme*; **barometric** 1830 < fr. *barométrique*; **barometru** c.1780 < fr. *baromètre*, it. *barometro*; **baroscop** 1911 < fr. *baroscope*; **hipobaric** 1988 < engl. *hypobaric*; **izobar** adj., s.m. 1903 < fr. *isobare*; **microbar** s.n. 1962 < engl. *microbar*; **microbarograf** 1951 < fr. *microbarographe*; **milibar** s.n. 1951 < fr. *millibar*; **termobarograf** s.n. 1966 < germ. *Thermobarograph*; **termobarometru** 1978 < fr. *thermo-baromètre*.

BAR² s.n. „local în care se consumă băuturi alcoolice, cafea etc. – bar” 1931.

Fr. *bar*.

Fam.: **barman** 1961 < engl., fr. *barman*; **barmaniță** 1988 ← *barman*; **lactobar** 1988.

BARABAN s.m., s.n. (înv.) „tobă; toboșar – tambour” 1852.

Rus. *baraban*.

Fam.: **barabană** 1879; **barabancă** 1834.

BARABULĂ s.f. (Mold., Buc.) „cartof – pomme de terre” 1852.

Ucr. *barabolja, barabulja*.

Fam.: **baraboi** 1719, var. *barabou, barboi, barlaboi, bârlaboi* ← pl. **baraboaie*, identic cu sg. **baraboaie* ° // Bg. *baraboj*, magh. *baraboly* DEX; (probabil) bg. *baraboj*, magh. *baraboly*, ucr. *barabolja* DA, SDLR; magh. *baraboly* CDED II 479, CDER 673; **barabuliște** „ogor cultivat cu cartofi” 1893, var. *barabuliște*; **barabușcă** „cartof.” 1885 ← *baraboi* DA, DEX sau ← *barabulă* HEM 2476 (cu substit. finalei), după *babușcă, biciușcă, cernușcă, negrușcă* etc.

BARABUN s.n. (Dâmbovița) „basma – fichu” 1910.

Et. nec.

BARAC¹ s.m. (rar) „câine lăptos – chien à long poil” 1885.

Tc. *barak*.

BARACĂ s.f. „construcție provizorie – baraque” 1833, var. (Mold.) *baracă*.

Fr. *baraque*, it. *baracca*.

Fam.: **baracament** 1949 < fr. *baraquement*, it. *baraccamento*.

BARAGEANCĂ s.f. (înv.) „un fel de joc de cărți – jeu de cartes” 1874.

Et. nec.

BARAGLADINĂ s.f. „(peior.) țigan – (péjor.) gitan” 1846.

Et. nec. TDRG¹, DEX // Et. nec., cf. țig. *baraon* (< *faraon*) și bg. *gladen* „flămând” DA; țig. *baro* „mare” și bg. *gladen* „flămând” sau rom. *gadină* „dihanie” CDER 702.

Fam.: **baragladin** s.m. (rar) 1881 (der. regresiv).

BARANCĂ s.f. (reg.) „piele de miel tăiat imediat după fătare – peau d’agneau abattu immédiatement après la naissance” 1931.

Rom. **baran* „miel” < ucr. *baran* „oaie” °.

BARANGĂ s. (Munt., Olt., S Mold.) „lup bătrân, care urlă primul; taur care conduce cireada – vieux loup, qui hurle le premier; taureau qui marche à la tête d’un troupeau” 1679, var. *baragă, buragă*.

Et. nec. DA, TDRG¹ // Cuman. *boru* „lup” + *aga* „bătrân” HEM 2485; magh. *harang* „clopot” + magh. *beregni* „a mugi” SDLR, CDER 4028.

Fam.: **bărăngi** „a striga în gura mare” 1901.

BARANȚĂ s.f. (bot.; reg.) „arețel, limba mielului – bourrache” 1783 (var. *boranță*), var. *borăță*.

Ucr. *baranec*, gen. *barancja*, Avram, NCE, 33–34 // probabil ← *boranță*, infl. de rus. *barannyj jazyk* „limba-mielului” DA; ← *boranță* (< ucr. *buračnik*, pol. *borak, burak*, magh. *borics*, germ. *Boretsch*) CDED II 22–23; ← *boranță* (< ngr. *μπαράντζα*) CDER 1020; ← *boranță* (< lat. *bor(r)ago, -inem*) TDRG¹; var. a lui *boranță* TDRG³.

Cf. **boragine**.

BARĂ¹ s.f. „drug – barre” 1840.

Fr. *barre*.

Fam.: **bar³** s.n. „(în unele jocuri de copii) linie de demarcație” 1906 < fr. *barre*; **bara** 1955 < fr. *barrer*; **baraj** 1868, var. *baragiu* < fr. *barrage*; **barajist** 1949 < fr. *barragiste*; **baretă²** „bentiță” 1939 < fr. *barrette*; **barieră** 1830 < fr. *barrière*; **contrabaraj** 1949 ← *contra⁻¹* + *baraj*; **semibarieră** 1978.

BARĂ² s.f. (Ban., Trans.) „baltă, mocirlă – bourbier” 1890.

Sb. *bara* DA, CADE, SDLR, CDER 669 // Probabil autohton HEM 2487.

Fam.: **bălură²** „pământ moale” 1900; **băracă** „băltuță” 1898; **bărăcie** „băltuță” 1570–1582 (top.) ← *băracă* // ← **bărac* (← *bară²*) HEM 3243; cf. *bară²* DA, CADE; **bărăciune** „băltoacă” 1893 ← *bărăcie* (cu substit. sufixului)⁹ // ← **bărac* HEM 3243; cf. *bară²* DA, CADE; **bărăce** „pârâiaș” 1895 ← *bară²* sau ← *bărăcie* ori ← *bărăciune* (cu substit. sufixului).

BARĂȘNIC s.m. „samsar, misit – courtier” 1910, var. *barișnic*.

Rus. *baryșnik*.

BARBACANĂ s.f. „deschizătură într-un perete pentru scurgerea apei – barbacane” 1939.

Fr. *barbacane*.

BARBAR s.m., s.f. „(om) necivilizat, sălbatic, incult – barbare” 1563–1583 (var. *varvar*), var. *barbar*.

Fr. *barbare*, lat. neol. *barbarus*. Var. *varvar* < slavon. *varŭvarŭ*.

Fam.: **barbaricesc** 1798 (var. *varvaricesc*); **barbarie** 1683 (var. *varvarie*) < fr. *barbarie*, lat. neol. *barbaria*; var. *varvarie* ← *varvar*; **barbarime** (col.) 1722 (var. *varvarime*); **barbarism** 1705 (var. *varvarismos*) < fr. *barbarisme*, lat. neol. *barbarismus*; var. *varvarismos* < ngr. *βαρβαρισμός*; **barbariza** 1868 < fr. *barbariser* DA sau ← *barbar* CDER 679; **varvaresc** 1581 ← *varvar*; **varvaricește** 1834 ← *varvaricesc* sau *varvar*; **varvarizmi** „a se exprima prin expresii străine de spiritul limbii” 1705 ← *varvarismos*; **varvarlăc** „barbarie” 1821 ← *varvar*; **varvarotită** „grosolanție, brutalitate”, var. *varvarătită* (acc. nec.) c.1715 < ngr. *βαρβαρότητα*.

BARBARĂNĂ s.f. (rar) „iapă cu păr roșietic-negru sau suriu-înspicat – jument barbe” 1910.

Et. nes., probabil ← n.pr. *Barbaria* (= *Berberia*) DA.

BARBĂ [ar., mr.; ir. *bārba*] s.f. „părul de pe obraji și bărbie, la bărbați – barbe” 1436 (antrop.).

Lat. *barba*, panrom. REW 944.

Fam.: **barbetă** „favorit” 1894 < it. *barbetta*; **barbișă** „barbișon” 1868 < fr. *barbiche*; **barbișon** „barbă mică, cioc” 1862 < fr. *barbichon*; **bărbălatiță** (Hațeg) „(om) mascat” 1906 ← *barbă-lată*; **bărbărie** „barbă stufoasă” 1866; **bărbăsară** (bot.) 1893 ← *barbișoară*, infl. de *sară*; mr. **bărbăcică** (dim.) 1935; **bărbie** „barbă, gușă” [ar. *bārg’ie*] 1683 ← *barbă* CDDE 133, CADE, SDLR, DEX // < lat. **barbilīa* (pl. < **barbile*) TDRG (cf. sp. *barbilla*), PEW 184, DA; **bărbier** 1561 (var. *barbir*), var. (inv.) *bărbiaru* < ngr. *μαρμπέρης*; var. *barbir* < săs. *Barbier*; **bărbier-bașa** s.m. (inv.) „bărbierul curții domnești” 1876 ← *bărbier*; **bărbiereală** 1931 ← *bărbieri*; **bărbiereasă** 1912 ← *bărbier*; **bărbieresc** 1908 ← *bărbier*; **bărbierește** adv. 1931 ← *bărbieresc* sau ← *bărbier*; **bărbieri** 1838 ← *bărbier*; **bărbierie** „meseria de bărbier; frizerie” 1691–1697 ← *bărbier*; **bărbierit** s.n. 1955 ← *bărbieri*; **bărbierită** 1872 ← *bărbier*; **bărbioară** (bot.) 1866 ← *bărbie*; **bărbioară** (bot.; Ban.) 1900; **bărbuță** 1867 ← *barbă* sau ← *bărbie*; **bărbuță** 1910 ← *bărbie*; **bărboai** 1814; **bărboasă** (bot.) 1906; **bărboi** 1885; **bărbos** [ar., mr.] 1418; **bărbuliță** 1910; **bărbușă** 1910 nume de oaie ← *barbă* (probabil) DA; **bărbușoară** 1691–1697; **bărbuță** 1825; ar. *bārg’el’ū* s.n. (pl. *bārg’al’e*) „gușă” < lat. (pl.) **barbilīa* N. Saramandu, SCL, 58, 2007, 185–186.

Cf. **berbelăc**.

BARBET s.m. „soi de prepelicar – barbet” 1868.

Fr. *barbet*.

BARBLAN adj. „referitor la Ion Barbu, în maniera lui Ion Barbu – à la manière du poète roumain Ion Barbu” 1988.

Antrop. (*Ion*) *Barbu*.

BARBITURIC adj., s.n. „(substanță) care are o acțiune calmantă -- barbiturique” 1949.

Fr. *barbiturique*.

Fam.: **barbiturism** 1962 < fr. *barbiturisme*.

BARBOTA vb. „a trece un gaz printr-un lichid – barboter” 1948.

Fr. *barboter*.

Fam.: **barbotaj** 1949 < fr. *barbotage*.

BARBUN s.m. „specie de pește de mare – rouget, rouget-mulet, barbet (*Mullus barbatus*)” 1858.

Ngr. *μπαρμπούν*.

BARBUR¹ s.m. (reg.) „extremitate ascuțită a cuțitului, a roții, a cămășii bărbătești populare etc. – extrémité angulaire de la lame d'un couteau, tenon, broderie en triangle (sur une chemise)” 1868, var. *barbure*.

Lat. *barbula* HEM 2516, CDDE 136, DA, CADE, CDER 687, cf. it. dial., ret., occ., ptg. REW 949 // Probabil ← *barbă* TDRG; < lat. *barbula* sau ← *barbă* SDLR.

Fam.: **bărburătură** „crestătură la urechile oilor” 1898, var. *berbăătură* ← **bărbura* „a face un barbur”.

BARBURĂ s.f. „denumire populară a zilei Sf. Varvara; fructul călinului – le nom populaire de la fête Sainte Barbe; fruit de l'obier” 1885, var. *barboră*.

Et. nes., probabil lat. (n.pr.) *Barbara* (HEM 2516, TDRG, DA, CADE), infl. de *barbur*¹ sau de *borboană* „bubuliță”, *borboasă* „farmece”, sau lat. med. (n.pr.) *Barbara* („probabil”) CDER 688.

Fam.: **barbur**² (bot.) „călin” 1911 (der. regresiv); **bărbura** (med. pop.) „a unge cu suc de căline pentru a preveni vărsatul-de-vânt, în ziua de Sf. Varvara” 1910; **îmbărbura** 1885 ← *bărbura* sau ← *barbură*; **îmbărburat** s.n. 1910 ← *îmbărbura*.

BARBUT s.n. „joc de noroc cu zaruri – jeu aux dés” 1949.

Tc. *barbut*.

BARBUTĂ s.f. (înv.) „monedă de la începutul secolului al XIX-lea – ancienne monnaie, au debut du XIX-ème siècle” 1828.

Et. nec.

BARCANĂ s.f. „dună în formă de potcoavă sau de semilună, cu convexitatea în partea de unde bate vântul – barkhane” 1949.

Fr. *barkhane*.

BARCAZ s.n. „ambarcație pescărească de lemn – embarcation de pêcheur” 1916.

Rus. *barkas*.

BARCĂ s.f. „ambarcație de dimensiuni mici – barque” 1691–1697.

It. *barca*, tc. *barka* ° // It. *barca* DA, CADE; fr. *barque*, it. *barca*, lat. *barca* SDLR.

Fam.: **ambarcarisi** „a pune în barcă, a îmbarca” 1835 ← *ambarca* (= *îmbarca*); **barcagiu** 1890; **barcarolă** 1832 < it. *barcarola*; **bărcuță** 1911; **debarc** s.n. „debarcare” 1829, var. *dezbarc*, *dizbarc*, *dizbarco* ← *debarca*. Var. *dizbarco* < it. *disbarco*; **debarca** 1829 (var. *dezbarca*) < fr. *débarquer*; **debarcader** 1823, var. *dezbărcader* < fr. *débarcadère*; **debarcament** 1851, var. *dezbărcământ* < fr. *débarquement*; **debarcație** (rar, înv.) „debarcare” 1837, var. *dezbarcație* < rus. *debarkacija*; **îmbarca**¹ 1829, var. *ambarca* < fr. *embarquer*; **îmbarcație** 1910, var. *îmbarcațiune* ← *îmbarca*, după fr. *embarcation*.

BARD s.m. „poet – barde” 1836.

Fr. *barde* // și lat. *bardus* DEX.

BARDAC s.n., s.m. (reg.) „vas mic, ulcică; varietate de prun – pot; variété de prunier” 1834, var. *bărdac*, *bârdac*, *burdac*.

Tc. *bardak* CDED II 546, DA, SDLR, CDER 694, DEX // Cuman. *bardak* TDRG¹.

Fam.: **bardacă** „vas; prună” 1857 (var. *bărdacă*) ← *bardac*; cu sensul „varietate de prună”, după tc. *bardak* [feriği] DA, Suci, CRT, 138; **bardaci** „prun” 1898 ← pl. *bardaci*, după *baci*, *brânaci*, *cârmaci*, *cârpaci* etc.; **bărdăcel** 1910; **bărdăcuț** 1912; **bărdăcuță** 1892 ← *bărdacă*.

BARDĂ s.f. „secură cu tăiș lat – hache” c.1600.

Magh. *bárd* CDED II 479, DA, CADE, SDLR, DEX TDRG², CDER 693 (probabil), Tamás EW // Cf. slavon. *brady*, sb., bg. *bradva*, magh. *bárd* (= germ. *Barte*) TDRG¹.

Fam.: **bărdaș** „dulgher” 1637; **bărdăși** „a ciopli cu barda” 1901 ← *bardă* sau ← *bărdaș*; **bărdășie** s.f. (Trans.) „meseria de bărdaș” 1931 ← *bărdaș*; **bărdășit** s.n. (Trans.) 1931 ← *bărdăși*; **bărdicioară** s.f. (dim.; Mold.) 1931 ← *bardă* sau ← *bărdiță*; **bărdie** 1909; **bărdiță** 1691–1697; **bărdoi** 1896; **bărdui** „a tăia cu barda” 1691–1697, var. *berdui*; **bărduială** 1911 ← *bărdui*; **bărduit** s.n. 1911 ← *bărdui*.

BARDIȘE s.f. pl. (înv.) „halebardă – halebarde” 1675, var. (pl.) *bărdișe*.

Pol. *bardysz* HEM 2522, DA, TDRG² // ← *bardă* TDRG¹.

BARDOU s.m. „cătâr – bardot” 1949.

Fr. *bardot*.

BAREM¹ adv. „măcar, cel puțin – au moins”, 1806, var. *barām*, *barim(i)*.

Bg., sb. *barem*, *barim* DEX, Suci, CRT, 237 // Sb. *barem* CADE; tc. *barim* DA, SDLR, CDER 696; tc. *bârî*¹, *bar*, sb. *barem*, *bar* TDRG¹; cf. tc. *barim* TDRG³; magh. *bár* CDED II 479.

BAREM² s.n. „tabel cu rezultate – barème” 1931.

Fr. *barème*.

BARETĂ¹ s.f. „bonetă – barrette” c.1730 (var. *bărată*).

Fr. *barrette*, it. *barretta*. Var. (înv.) *bărată* < tc. *barata*.

Cf. **beretă**.

BARHET s.n. „șesătură de bumbac (cu desene), flanelată – futaine” 1852, var. *barchet*, *barhe(n)t*.

Germ. *Barchent*.

BARICADĂ s.f. „întăritură – barricade” 1832.

Fr. *barricade*.

Fam.: **baricada** 1831 < fr. *barricader*.

BARIL s.m. „unitate de măsură egală cu circa 160 de litri – baril” 1949.

Fr. *baril*.

BARIȘ s.n. (reg.) „broboadă din lână foarte subțire – barège, fichu” 1823, var. *barej*, *bareș*, *barez*, *barij*, *bariz*.

Fr. *barège* HEM 2532, DA, CADE // Fr. *barège* sau tc. *bariș* CDER 698; tc. *bariș*, sb. *bareș* SDLR.

BARTON s.m., s.n. „cântăreț cu registrul vocii intermediar între tenor și bas; registrul a vocii; instrument de alamă – baryton” 1757 (var. *variton*), var. *bariton*.

Fr. *baryton*, it. *baritono*. Var. *variton* < ngr. *βαρύτονος*.

BARIU s.n. „numele unui element chimic – baryum” 1868.

Fr. *baryum* CADE, DEX // Lat. neol. *baryum* SDLR.

Fam.: **barită** 1830 < fr. *baryte*; **baritină** 1940 < fr. *barytine*.

BARLOI s.n. (Muscel) „bolovan – bloc de pierre” 1941.

Et. nec.

BARNEIE s.f. (înv.) „pradă, folos – butin, dépouille, proie” 1573–1583, var. *barnie*.

Et. nes., probabil ← rom. **barn'e* < slavon. *branje* „strângere, colectare” ° // V.sl. *branije* HEM 2533, SDLR, TDRG³; et. nec. DA.

BARNUM s.m. (înv.) „prestidigitator, escroc – prestidigitateur, escroc” 1939.

Antrop. *Barnum* (director de circ de origine americană).

BARI-, BARO-, -BAR⁴ el. de comp. „greutate, presiune; grav – baro-, bary-, -bar”.

Gr. *βάρος, βαρύς*.

BAROC adj., s.n. „(stil artistic) care cultivă forme grandioase și ornamentație bogată – baroque” 1847.

Fr. *baroque*.

Fam.: **neobaroc** s.n. 1978 < engl. *neo-baroque*, fr. *néo-baroque*.

BARON¹ s.m. „titlu de noblețe – baron” 1761.

Germ. *Baron*, fr. *baron*.

Fam.: **baroană** 1911 ← *baron* DA, DEX sau < fr. *baronne* CADE; **baroneasă** 1852; **baronet** 1836 < fr. *baronnet*; **baronie** 1770–1780 (var. înv. *baronie*) < germ. *Baronie*, fr. *baronnie*; **baroniță** 1825.

BAROS s.n. „ciocan foarte mare – gros marteau de forgeron, masse” 1765.

Țig. **baróso* (< țig. *barós* + ngr. *βάρος*) Drimba, CE, 195–196 // Tc. *varjos, varjoz* CDED II 546, SDLR; cuv. țigănesc HEM 2536; țig. *baro* „mare”, *bares* „foarte, extrem de” CDER 702.

Fam.: **baraon** (rar, peior.) „țigan” 1898 ← *baros* + *faraon* (contaminație) CDER 702; **barău** (S Mold.) „baros” 1885 < țig. *baro* sau ← *baros* (cu substit. finalei); **baroi** (Mold.) „epitet pentru țigani” 1876, var. *boroi²* ← *baros* (cu substit. finalei), „cf. *cioroi, garoi*” DA; **baron²** „țigan” 1895 ← *baros* (cu substit. finalei); **barosan** 1896, et. nes., probabil ← *baros* TDRG, DA, CADE, CDER 702, DEX sau < țig. *baro san* „ești mare” A. Graur, BL, II, 1933, 126, IV, 1936, 197 sau ← *baros* adj. „mare, greu” Drimba, CE, 198; **boroaică** „țigancă” 1898 ← *boroi²* (= *baroi*); **boroc** „țigan” ← *boroi²* (cu substit. finalei).

BAROU s.n. „corp de avocați – barreau” 1868.

Fr. *barreau*.

BARȘON s.n. (Trans.) „catifea – velours” 1780, var. *barșon, brașon*.

Magh. *bársony*.

Fam.: **barșonit** „împodobit cu barșon” 1891 ← **barșoni* „a împodobi cu barșon” DA sau ← *barșon*.

BARTĂ s.f. (Trans., Buc., Ban.) „cunună; tivitură – couronne, ornement, ourlet” 1582 (var. *bortă²*), var. *beartă, boartă, bordă*, (Ban.) *partă*.

Săs. *Borten*. Var. *partă* < magh. *párta*.

Fam.: **berchină** „împletitură de mărele mărunte” 1906 ← *beartă* (= *bartă*); **bertiță** 1885 ← *beartă* (= *bartă*); **bortiță²** (dim.) 1907 ← *bortă²* (= *bartă*).

BARTIȚĂ s.f. (rar) „pojghiță de mucegai – chancissure” 1897.

Germ. *Bart*, probabil infl. de *mușiță* „mucegai” Avram, NCE, 34 // Et. nec. DEX.

BARUT s.m. (reg.; înv.) „praf de pușcă – poudre à canon” c.1670.

Tc. *barut*.

Fam.: **barutană** „depozit de praf de pușcă” 1815 < tc. *baruthane*.

BARZ [ar. *bordzu*; mr. *Bardza* (n.pr.)] adj. (Ban.) „(despre păsări) cenușiu, cu pene albe și negre; (ar.) (despre animale) bălan, pestriț; (mr.) nume de capră – (Ban., à propos des oiseaux) gris, cendré, aux plumes blanches et noires; (ar.) (à propos des animaux) blanc, bigaré; (mr.) nom de chèvre” 1931.

El. de substrat, cf. alb. *bardhë* „alb” DA (s.v. *barză* „probabil un adjectiv substantivat” < alb. *bardhë* „alb”), CADE, Rosetti, ILR, 245, 739, Russu, ER, 261, Brâncuș, VA, 37–40, cf. alb. *bardhë*, *bardhash* „cal bălan”, *bardhishë* „capră albă”, sb. dial. *bardok* „oaie albă”, bulg. *bar(d)z* „sur”.

Fam.: **barză** s.f. „pasăre călătoare din ordinul picioroangelor, cu penele albe și cu vârful aripilor negre” 1502 (antrop.) ← *barz* Densusianu, HLR, I, 28, DA, CADE, Rosetti, ILR, 245, Russu, ER, 261, Brâncuș, VA, 37–40 // alb. *bardhë* „alb” Ivănescu, ILR, 365, 367; < **ar(d)ză* < lat. *ardea* „bătlan” TDRG; lat. **gardea* (= *ardea* „bătlan”), cf. it., sp. *garza*, port. *garça*, sau lat. **bardea* (= *ardea*), cu *b* > *g* în it., sp., port. CDER 704; lat. *bardea* (glosat „ciocărlie cu moț”) (celtic, cf. fr. *barge* „fluierar”) Hasdeu, CB, I, 269, HEM 2527 (posibil); sl. CDED II 10; ← **bearză* (← *brează*) SDLR; **barzoș** s.m. (Ban.) „barză”, var. *bardăș*, *bardoș*, *barzuș*; ar. **bardzucanat** adj. „oaie sau capră gri cu pete roșcate pe cap” 1974 ← *bardzu* + *cănut* „cărunt”; **bărzoi** 1885 ← *barză*; **bărzoniu** adj. (Ban.) „barz” 1931.

BAS s.m., s.n. „cântăreț a cărui voce se plasează în registrul cel mai de jos; registru vocal; instrument muzical – basse” 1846.

Fr. *basse*, it. *basso*.

Fam.: **basist** 1840 < fr. *bassiste*, germ. *Bassist*; **bason** s.n. „fagot” 1922 < fr. *basson*; **contrabas** s.n., s.m. 1829 < fr. *contrebasse*, it. *contrabasso*; **contrabasist** s.m. 1868 < fr. *contrebassiste*, it. *contrabassista*; **contrabasistă** s.f. 1868 ← *contrabas* sau ← *contrabasist*.

BASALIC s.n. (Mold.) „grămadă de fân – tas de foin” 1908.

Et. nec.

BASAMAC s.n. „rachiu de calitate inferioară – eau-de-vie de mauvaise qualité, tord-boyaux” 1868.

Tc., sb. *basamak* SDLR, CDER 709 // Tc. *basamak* TDRG³; probabil magh *basszam* a... DA.

BASANGEL s.n. (Dolj) „numele unui dans țărănesc – danse populaire” 1885.

Et. nec.

BASARABEAN adj., s.m. „(locuitor) din Basarabia – (habitant) de Bessarabie” 1843.

Top. *Basarabia*.

Fam.: **basarabeancă** 1931.

BASC¹ s.m., s.f., adj. „persoană din Țara Bascilor; caracteristic bascilor – basque” 1931.

Fr. *basque*.

Fam.: **bască⁴** „beretă” 1939, var. *basc²* < fr. [*berette*] *basque*.

BASCĂ¹ [ar., mr.] s.f. (înv.) „lână tunsă de pe o oaie – toison, la laine tondue d’un mouton” 1573–1583.

El. de substrat, cf. alb. *bashkë* „lână tunsă de pe o oaie; adunătură, grămadă, împreună” HEM 2595 (probabil), TDRG, Philippide, OR, II, 698, CADE, Russu, ER, 261–262, Brâncuș, VA, 40–41 // Alb. *baskë* Densusianu, HLR, I, 352 (probabil prin bg., sb.), DA.

BASCĂ² s.f. (Mold., Mar.) „covată găurită la mijloc ca să încapă trupul unui om – maie ou huche pourvue d’un grand trou au milieu” 1909.

Et. nec.

BASCĂ³ s.f. „partea de la talie în jos a unei bluze sau jachete femeiești – basque” 1885.

Fr. *basque*.

Fam.: **baschină** (reg.) „bluză cu mânecile largi, formând crețuri” 1884–1885 (var. *paschină*) < fr. *basquine*.

BASCHETBAL s.n. „numele unui joc sportiv de origine americană – basket-ball” 1955.

Engl. *basketball*, fr. *basket-ball*.

Fam.: **baschet** 1958 < fr. *basket* sau ← *baschetbal*; **baschetbalist** 1966; **minibaschet** s.n. 1975 ← *mini*⁻¹ + *baschet*; **minibaschetbalist** s.m. 1988 ← *mini*⁻¹ + *baschetbalist*; **minibaschetbalistă** s.f. 1988 ← *minibaschetbalist*.

BASCULĂ s.f. „aparat pentru cântărirea corpurilor grele – bascule” 1851, var. *basculă*.

Fr. *bascule*, it. *bascula*.

Fam.: **autobasculantă** 1961 ← *auto*⁻² + *basculantă*; **bascula** 1949 < fr. *basculer*; **basculant** 1955 < fr. *basculant*; **basculantă** s.f. 1955 ← [*mașină*] *basculantă*; **basculator** 1949 ← *bascula*, după fr. *basculeur*.

BASEBALL [pronunțat *beisbol*] s.n. „numele unui joc sportiv nord-american – base-ball” 1966.

Engl. *base-ball*.

BASET s.m. „câine de vânătoare – basset” 1852.

Fr. *basset*.

BASEȚE s.f. (înv.) „josnicie – bassesse” c.1832, var. *basetă*.

Fr. *bassesse*.

BASIC [pronunțat *beisic*] adj., s.n. „de bază, ușor accesibil; numele unui limbaj de programare – elementaire, de base; nom d’un language de programmation” 1988.

Engl. *basic*.

Fam.: **basic-English** 1962 < *basic-English*.

BAS/DIE s.f. „organ special al unor ciuperci pe care se formează sporii – baside” 1949.

Germ. *Basidie*.

BASIDIOMICETĂ s.f. (mai ales la pl.) „clasă de ciuperci saprofite sau parazite – basidiomycète” 1949.

Fr. *basidiomycète(s)*.

BASILEU s.m. „rege în Grecia antică; împărat bizantin – basileus” 1962, var. *bazileu*.

Gr. neol. *βασιλεύς*. Var. *bazileu* < fr. *basileus*.

Fam.: **basilicale** s.f. pl. „corp de legi din dreptul bizantin” 1817 (var. *vasilicale*), var. *bazilicale* < gr. neol. (*τα*) *βασιλικά*; var. *vasilicale* < ngr. (*τα*) *βασιλικά*.

BASM s.n. „narațiune populară cu elemente fantastice – conte de fées” 1688 (var. *basnu*), var. (înv.) *basn*.

Rom. *basn* < v.sl. *basni* HEM 2507, 2656, TDRG, DA, CADE, CDER 718, DEX.

Fam.: **basnă** (înv.) c.1640 < slavon. *basna* ° sau ← *basn* CADE // < sb. *basna*, cf. bg. *basnea* DEX; **băsmui** 1688 (var. *băsnui*); **băsnar** „povestitor” 1691–1697 ← *basnă* sau ← *basn*; **băснаș** (rar) „povestitor” 1825 ← *basnă* sau ← *basn*; **băсни** (înv.) 1683 ← *basn* sau < slavon. *basniti*; **băsnitor** 1825 ← *băsn*; **băsnuitor** 1688 ← *băsnui*.

BASMA s.f. „bucată de pânză sau de mătase folosită de femei ca învelitoare a capului; batistă; legătură – fichu; mouchoir” 1691–1697 (var. *bezmea*).

Tc. *basma*.

Fam.: **basmangiu** (înv.) 1788 (var. *basmagiu*) < tc. *basmacı*, după *bostangiu*, *carmangiu*, *cazangiu* etc.; **băsmăluță** 1885.

BASORELIEF s.n. „lucrare de sculptură cu figuri scoase în relief pe un fond cu care fac corp comun – bas-relief” 1785 (var. *bareliev*), var. *basrelief*, *basoreliev*.
Fr. *bas-relief*, it. *bassorilievo*.

BASTA adv., interj. „ajunge, destul – assez, ça suffit” 1840.
It. *bastà*.

BASTARA s.f. (Munt.; rar) „ceață în timpul verii – brouillard d’été” 1884.
Et. nec.

BASTARD s.m., s.f., adj. „(copil) nelegitim – bâțard” 1684.
Ngr. *μπάσταρδος*, it. *bastardo*.

BASTIMENT s.n. „navă mare de război – bâtiment” 1782.
It. *bastimento* DA, CADE, DEX, TDRG³ // și fr. *bâtiment* SDLR.

BASTINGĂ s.f. (mar.) „saltea care protejează împotriva focurilor inamice – bastingue” 1939.
Fr. *bastingue*.
Fam.: **bastingaj** „totalitatea chesoanelor, dulapurilor sau rastelelor unde se păstrează efectele echipajului pe o navă” 1931 (var. *bastingagiu*) < fr. *bastingage*.

BASTION s.n. „fortificație – bastion” 1785.
Fr. *bastion*.
Fam.: **bastiona** 1939 < fr. *bastionner*, it. *bastionare*.

BASTON s.n. „bucată lungă de lemn, folosită mai ales pentru sprijin – canne, bâton” 1726.
It. *bastone*.
Fam.: **bastonadă** (livr.) 1851 < fr. *bastonnade*; **bastonaș** 1898; **bastonel** 1911.
Cf. **baton**.

BAŞ⁻¹, -**BAŞ¹**, -**BAȘA** (înv.) el. de comp. „conducător, șef; de frunte – chef’”.
Tc. *baş(a)*. *Baş* apare mai ales în poziție inițială, *bașa* mai ales în poziție finală.

BAŞ² s. m. (înv.) „căpetenie, capăt; agio – chef, extrémité; agio” 1667.
Tc. *baş*.

Fam.: **bacalbașă** „starostele breslei băcanilor, în epoca fanariotă” 1783, var. *bacalbașa* ← *bacal* + *bașă* CADE (după < tc. *bakkalbaşı*, DA, CDER 580 // tc. *bakkal başı* TDRG; **baltagi-baş(a)** c.1710, var. *baltagi-bașa* < tc. *baltacı-başı*; **baş-aga** „comandant al unui detașament din armata otomană” 1834 < tc. *başağa*; **baş-alai-ceauș** „cel mai mare dintre cei doisprezece ceauși, care pășeau înaintea alaiului domnesc” 1776; **baş-bătăuș** „bătăuș de frunte” 1894; **baş-bătrân** „foarte bătrân” 1885; **baş-beșli-aga** c.1730 (var. *baş-beșleagă*) < tc. *baş-beșli-ağa*; **baş-boier** „primul boier al țării, după domn, în epoca fanariotă” 1763; **başbulubășie** 1859 ← *baş-bulubaș*; **baş-bulucbaș** „căpetenia bulucbașilor” c.1710, var. *baş-buliuc-baş*, *baş-bulubaș*, *başbulucbașa*, *baş-bulucbașă* < tc. *baş-bülük-başı*; **baş-caimacam** c.1710 (var. *baş-caimacan*) < tc. *baş-kaymakam* DA, DEX // compus din *baş-* și *caimacam* CADE; **baş-calic** 1901; **baş-capichehaia** c.1780 (var.: *baş-capichehaie*, *baş-capuchehaie*) < tc. *baş kapu kiayasi* DA // compus din *baş-* și *capichehaia* TDRG, CADE; **baş-căpitan** 1874; **baş-ceauș** c.1710 < tc. *baş çauş* DA // compus din *baş-* și *ceauș* TDRG, CADE; **baş-ciocoi** „ciocoi de frunte” 1900; **baş-ciohodar** 1762 < tc. *baş çohodar* DA, CADE // compus din *baş-* și *ciohodar* TDRG; **baş-conacciu** 1762 < tc. *baş-konakçı* DA // compus din *baş-* și *conacciu* TDRG,

CADE; **baș-hengher** „hingher de frunte” 1900; **baș-marghiol** „ștregar de frunte” 1893; **baș-rachiu** 1885; **baș-răzeș** 1875; **baș-tergiman** 1714–1717 < tc. *baș-tergiman*; **baș-țarigrădean** 1885; **berber-bașa** „bărbierul curții” 1770 < tc. *berber-bași*; **boier-bașa** 1896; **capegi-bașa** 1675 (var. *baș-capigiu*) < tc. *kapıcı bași*; **ceauș-bașa** 1715 < tc. *čajuș baș*; **cocoș-baș** „cocoș de soi” 1885.

BAȘ³ adv. (reg.) „chiar, tocmai – justement” 1885.

Sb. *baș*.

BAȘARDINĂ s.f. (arg.) „femeie greoaie; femeie imorală – grosse femme; femme de mauvaise vie” 1840–1841, var. *bașoldină*, *bașordină*.

Et. nes., probabil țig. *baštardī* „ticăloasă” sau *bašdardin* „care nu-și respectă cuvântul” Drimba, CE, 199.

Fam.: **bașoldă** 1840 ← *bașoldină* (= *bașardină*) (der. regresiv); **bașoldie** 1903 ← *bașoldă* sau *bașoldină* (cu substit. finalei).

BAȘBUZUC s.m. (înv.) „ostaș voluntar turc în trupele neregulate – volontaire turc de la milice irrégulière” 1878 (var. *bașibuzuc*).

Tc. *başıbozuk*.

Fam.: **bașibuzucesc** 1911 ← *bașibuzuc* (= *bașbuzuc*); **bașibuzucește** 1911 ← *bașibuzucesc* sau *bașibuzuc*; **bașibuzucie** ← *bașibuzuc* 1911 (= *bașbuzuc*).

Cf. *baș²*.

BAȘCA adj., adv., prep. „deosebit, despărțit; în plus; afară de – différent; en plus, séparément; outre, sauf” 1715, var. (înv.) *bașca*, *bașcă²*, *bășca*, *bășcă*.

Sb. *baška*. Var. *bașca* < tc. *baška*.

Fam.: **bășcăli** „a izola” 1911 Avram, NCE 44–45; **bășcăliu** „a (se) despărți” 1693–1704; **bășcăși** „a bășcăliu” 1895; **bășcui** (Mehed.) „a separa, a răzleți” 1693–1704; **debășcăliu** (reg.) „a se separa” 1905 ← *bășcăliu*; **dezbășcăliu** (reg.; înv.) „a (se) separa” 1905 ← *bășcăliu*; **dezbășcăși** (reg.) „a despărți” 1893 ← *bășcăși*; **dezbășcășui** (reg.) „a (se) despărți” 1931; **dezbășcășuială** (reg.) „despărțire” 1928 ← *dezbășcășui*.

BAȘCANET s.n. (N Trans.; rar) „săculeț (pentru tutun) – (petit) sac, bourse” 1887, var. *bașcaleț*.

Et. nec.

Fam.: **bășcăneată** „săculeț” 1887 (cu substit. finalei).

BAȘCHIE s.f. „unealtă a dogarului – chassoir” 1898.

Bg. dial. *baskija*, sb. *baskija* ° // Bg. *baskija* DEX; et. nec. DA.

Fam.: **bășcaie** (reg.) „unealtă a fierarului” 1885 ← rom. **baschie* (< bg. *baskija*), cu substit. finalei // Et. nec., cf. *bașchie* DA.

BAȘKIR s.m., s.f., adj. „(persoană) din Republica Autonomă Bașchiria; caracteristic bașkirilor – bachkir” 1975.

Rus. *baški*, fr. *bachkir*.

BAȘLĂC s.n. „căpețea, căpețel; capitel – têtierre (de la bride d’un cheval); chapiteau” 1792, var. *bașlic*.

Tc. *başlik*.

BAȘTĂ s.f. (reg.; înv.) „bastion, redută; boltă – bastion, redoute, voute” 1600, var. *bașcă¹*.

Pol. *baszta*, magh. *bástya*. Var. *bașcă¹*, după modelul *bască-băști*, *bumășcă-bumăști*, *cască-căști* etc.

Fam.: **baște** „bastion” 1688 ← pl. *băști* al lui *baștă*; **baștie** „bastion” 1693–1704 < magh. *bástya*.

BAȘTINĂ s.f. „proprietate ereditară – patrimoine” 1596.

Slavon. *baština* ° // Bg., sb. *baština* HEM 2674, SDLR, DEX; sb. *baština* TDRG¹; v.sl.

**baština* CDED II 10, DA, CADE, TDRG³.

Fam.: **băștinaș** adj., s.m., s.f. 1847.

BATAC s.n. (rar) „băltoacă – flaque” 1784.

Tc. *batak*.

BATAL¹ s.m. „berbec castrat – bélier châtré” 1868.

Tc. *battal* „nefolositor” TDRG, DA, SDLR, CDER 730, DEX // „Rădăcina dacică **vat-*, existentă în *vătui*” HEM 2732–2735.

Fam.: **bătălău**¹ „bărbat afemeiat” 1825 (var. *bătălou*) HEM 2732.

BATAL² s.n. (SE Munt.) „șanț (pentru reziduuri) – fossé” 1909.

Bg. dial. *batal*, tc. *battal* „ieșit din uz”.

BATALION s.n. „unitate militară formată din mai multe companii – bataillon” 1703.

Pol. *bataljon*, it. *battaglione*, rus. *batalion*, fr. *bataillon*.

BATARD adj., s.f. „(tip de scriere) intermediar între scrierea rondă și cea cursivă – (écriture) bâtarde (intermédiaire entre la ronde et la cursive)” 1931.

Fr. *bâtard*.

BATARDOU s.n. „dig, baraj provizoriu – batardeau” 1949.

Fr. *batardeau*.

BATAT s.n. „cartof dulce – patate douce” 1962.

It., sp. *batata*, rus. *batat*.

BATAV s.m., s.f., adj. (mai ales la pl.) „populație germanică ce locuia, în Antichitate, pe teritoriul Olandei de azi; referitor la această populație – Batave, batave” 1962.

Fr. *Batave(s)*.

BATĂ¹ s.f. [mr. *beată*] „cingătoare – ceinture, cordon” 1691, var. (reg.) *beată*.

Lat. *uitta* „legătură”, cf. it., ret., v.fr., occ., cat., v.sp. REW 9404.

Fam.: **bechită** s.f. (Trans.; suspect, probabil în loc de *bechită* (*betiță*)) „împletură de mărgelă măruntă” 1906, var. *bercită*; **bertelie** (Trans.; rar) „betelie” 1825 ← *betelie* + *bartă* (contaminație) sau *betelie* + germ. *Börtel*; **bete** s.m. (rar) „cingătoare” 1908; **beteică** „fâșie îngustă de stofă” 1931; **beteleică** „șuviță de dimie” 1884 ← *betelie* (cu substit. finalei); **beteleucă** „betelie” 1895 ← *betelie* (cu substit. finalei); **betelie** 1825 ← *bată*¹ (cu un suf. neclar) DA, CDER 728, TDRG (formație obscură), CADE, DEX // ← *betelie*, infl. de *bată*¹ SDLR; **betișoară** 1898; **betiță** 1870; **îmbeti** „a împături o batistă” 1910.

BATĂR conj., adv. (Trans., Mold.) „cu toate că, măcar (că) – quonique, pourtant; au moins”, 1582, var. *batâr*, *batâr*, *bater(i)*, *batir*², *batră*.

Magh. *bátor*.

Fam.: **batărăși** „cu toate că” 1911.

BATCĂ¹ s.f. [ar. *bată*, *batcă*¹] (Trans., Mold.) „capcană pentru păsări sau rozătoare – piège pour les oiseaux; souricière” 1825.

Et. nes., probabil ← *bate* DA // Et. nec. DEX.

BATCĂ² s.f. „un fel de pește – sorte de poisson” 1885.

Et. nes., probabil ucr., rus. *babka*.

BATCĂ³ s.f. (reg.) „pelican – pélican” 1852.
Et. nec.

BATCĂ⁴ s.f. (Ban., Trans.) „monedă cu valoare mică – sorte de monnaie de petite valeur” c.1650, var. *bapcă*.
Magh. *batka, babka*. Var. *bapcă* < magh. *babka*, sb. *babka*.

BATE¹ vb. [ar. *batire, băteare*; mr. *batire, băteare*; ir. *bâte*] „a lovi, a se lupta – (se) battre, frapper” c.1500.

Lat. *battere* (= *battuere*), panrom. REW 996.

Fam.: **bataj** (text.) „lovirea cu bătătoarea a materialului fibros” 1988 < fr. *battage*; **batal³** s.n. (Olt.) „lopată de băut mingea” 1939; **batant** adj., s.n. 1857 < din fr. *battant*; **bată²**, în expr. *a fi în ~* = „a fi la bătaie, în jocuri” 1906; **bate²** s. (reg.), în expr. *un pui de ~*, „bătaie” 1892; **bate-poduri** s.m. (înv.) „haimana” 1931 ← *bate* + *poduri* „drumuri podite”; **bațiște** „bătătură, curte” 1570; **batjoc** (înv.) 1682 ← *bate* + *joc* (cf. expresia *a-și bate joc*); **batjocori** 1560, var. *batjocuri* ← *batjocură*; **batjocorie** 1561, var. *batjocurie* ← *batjocori*; **batjocorit** s.n. 1885 ← *batjocori*; **batjocoritor** 1563 ← *batjocori*; **batjocoros** 1582 ← *batjocoră* HEM 2762, DA, CADE, DEX sau ← *batjocori* TDRG²; **batjocură** c.1500, var. *batjocoră* ← *batjocuri*, pluralul lui *batjoc* HEM 2742, DA, CADE, DEX // Formație analogică cu *codobatură, mânăstergură* sau ← *batjoc* TDRG¹; comp. *bat și joc* SDLR; **batjocuricios** 1644 ← *batjocură* DA sau ← *batjocori* TDRG²; **batjocuritură** 1825 ← *batjocură*; **bătaci** „bătăuș” 1825; **bătaie** [ar. *batal'e* „piuă”; mr. *batal'ă* „băteală”] 1563 < lat. *batt(u)alia*, cf. it., ret., fr., cat., sp., ptg., REW 995 (doublet etim.: **bătălie**); **bătăiaș** 1839 ← *bătaie*; **bătăios** 1805 ← *bătaie*; **bătăit** s.n. 1892 ← **bătăi* DA; **bătăiță** 1871 ← *bătaie*; **bătăiuș** „titirez” 1898 ← *bătaie*; **bătăiuță** 1871 ← *bătaie*; **bătălan** „bătăuș” 1893 ← *bătălău²* (cu substit. sufixului) ° sau ← *bătăuș* DA; **bătălăia** (Buc.) „a bate cu bătalău” 1903 ← *bătălău²*; **bătălău²** s.n. „pisălog” 1683; **bătăleș** adj. (Trans.) „bătăios” 1825; **bătătarnic** adj. „silitor, harnic; care bate drumurile” 1909 ← *bătător* + *harnic* (probabil) DA // ← *bate* CDDE 144, CDER 734; **bătătarnică** (bot.) 1868 ← *bătătarnic*; **bătătarniță** (bot.) 1900; ← *bătătarnică* DA // ← *bate* CDDE 144; **bătătoare** „îmblăciu, mai” 1862; **bătător¹** s.n. „instrument cu care se bate” 1910 ← *bate* DA, CADE, CDER 734 sau < lat. *batt(u)atorium* DEX; **bătător²** adj., s.m. 1561 ← *bate* DA, CADE, SDLR, CDER 734, DEX, TDRG² // < lat. **battitorius*, -a, -um CDDE 145; **bătători** 1691–1697, var. *bătături* ← *bătătură* // ← *bate* CDER 734; **bătătorit** s.n. 1911 ← *bătători*; **bătătorniță** (bot.) ← *bătătorniță* sau ← *bătător* DEX; **bătătura** (rar) 1901 ← *bătătură*; **bătătură** [ar.] „bătaie; teren bătătorit; îngroșare a pielii; (text.) băteală” 1582 ← *bate* TDRG, DA, SDLR sau < lat. *battitura* CDDE 146, CADE, DEX; **bătăuș** 1683; **băteală** 1825; **bătealiște** 1705 ← *bate* CDDE I 23, CDDE 144, DA, SDLR, CDER 734, DEX sau ← *băteală* TDRG, CADE; **bătoci** „titirez” 1895; **bătogi** „a bătuci” 1898 ← *bătuci* (cu substit. sufixului) sau ← *bate*; **bătucel** (entom.) 1903 ← *bătuci*; **bătuci** 1805; **bătucitură** „bătătură la picioare” 1911 ← *bătuci*; **bătut** s.n. 1826; **bătuta** (cor. pop.) 1782; **contrabătător** „o piesă a batozei” 1949 ← *contra*⁻¹ + *bătător*; **dezbate²** „a desface ceva care a fost bătut” c.1640; **dezbătători** (rar) „a afâna, a săpa” 1911 (var. *desbătături*) ← *bătători*; **dezbătuci** (reg.) „a dezbătători” 1954 ← *bătuci*; **răzbate** 1683; **răzbătător** 1823 ← *răzbate*; **rebate** 1896 ← *re*⁻² + *bate*; **străbate** c.1500; **străbătător** 1648 ← *străbate*; **străbătătură** 1841 ← *străbate*.

Cf. **abate²**.

BATERIE s.f. „unitate de artilerie; grup de dispozitive, de aparate identice; ansamblu de instrumente de percuție – batterie” 1782, var. *baterie, bătărie²*.

Fr. *batterie*, germ. *Batterie*, it. *batteria*.

Fam.: **baterist** „percuționist” 1978; **contrabaterie** 1940 < fr. *contrebatterie*.

BATI- el. de comp. „adânc – profund”.

Fr. *bathy*-.

BATIALĂ adj., în sintagma *regiune* sau *zonă* ~ „regiune în mări și oceane cuprinsă între adâncimea de 200 și 2500 m – bathyale” 1949.

Fr. *bathyale*.

BATIC¹ s.n. „basma – fihu” 1931.

Fr. *batik*.

BATIMETRU s.n. „aparat care măsoară adâncimea apelor din mări, lacuri, râuri – bathymètre” 1949.

Fr. *bathymètre*.

Fam.: **batimetrié** 1961 < fr. *bathymétrie*.

BATR¹ s.n. „fir de bumbac răsucit ușor – fil de coton légèrement tordu” 1949.

Et. nec.

BATISCAF s.n. „aparat de explorare a marilor adâncimi submarine – bathyscaphe” 1962.

Fr. *bathyscaphe*.

BATISFERĂ s.f. „cabină în formă de sferă, pentru explorări submarine – bathysphère” 1961.

Fr. *bathysphère*.

BATISTĂ s.f. „șesătură fină (de in sau bumbac); bucată pătrată de pânză pentru ștersul feței și al nasului – mouchoir” 1796.

Fr. [*toile, mouchoir de*] *batiste*.

Fam.: **batist** s.n. „șesătură fină (de bumbac sau de in)” 1949 < fr. *batiste*.

BATIȚĂ s.f. (Ban.) „cursă pentru prins păsări – piège (pour les oiseaux)” 1876.

Sb. *batice*.

BATIU s.n. „construcție de oțel sau fontă pe care se montează un sistem de fixare – bâti” 1947.

Fr. *bâti*.

BATOG s.n. „carne de pește sărată și afumată – poisson séché, salé et fumé” 1537, var. *batoc*.

Sb. *batok*, rus. *batog* DEX // Rus., v.sl. *batogŭ*, sb. *batok* SDLR; sb. *batok* CDER 740; v.sl. *batogŭ*, *batocŭ* CDER II 10, CADE; v.sl. *batogŭ*, *batocŭ*, sb. *batok* TDRG¹ (cf.), TDRG³.

Fam.: **batogi** „a se usca” 1875 ← *batog* TDGR, SDLR, CDER 740 // rus. *batožit'* DA, DEX.

BATOLIT s.m. „rocă în formă de masiv – batholite” 1949.

Fr. *batholite*.

BATON s.n. „bucată lunguiată de vanilie, ciocolată etc. – bâton de vanille, de chocolat etc.” 1939.

Fr. *bâton*.

Cf. **baston**.

BATOZĂ s.f. „mașină agricolă de treierat – batteuse” 1899.

Fr. *batteuse*.

Fam.: **batozar** s.m. 1951.

BATRACIAN s.m. „clasă de vertebrate amfibii – batracien” 1856.

Fr. *batracien*.

BATRĂGĂ s.f. (Trans.) „stomacul animalelor rumegătoare – estomac des animaux ruminants” 1906.

Et. nec.

BAU interj. „cuvânt cu care se sperie copiii în glumă – mot avec lequel on fait peur aux enfants par plaisanterie” 1893.

Onomatopoe.

Fam.: **baubau** interj., s.m. 1844 (var. *babau*); **babaua** s.f. art. 1892 ← *babau* (= *baubau*).

BAUR adj. (reg.; rar) „harnic – laborieux” 1888.

Germ. *Bauer*.

BAUXITĂ s.f. „oxid de aluminiu – bauxite” 1948.

Fr. *bauxite*.

BAVAREZ adj., s.m., s.f. „(locuitor) din Bavaria – Bavaois, bavarois” 1911.

Top. *Bavaria* și/sau < it. *bavarese*.

BAVETĂ s.f. „șervețel pus sub bărbia copiilor mici când mănâncă; bărbieț, plastron – bavette” 1958, var. *babetă*².

Fr. *bavette*.

Fam.: **bavetică** 1975.

BAVURĂ s.f. „material rămas pe suprafața pieselor după turnare – bavure” 1948.

Fr. *bavure*.

Fam.: **debavura** 1950; **debavurator** s.m., s.n. 1978 ← *debavura*.

BAZACONIE s.f. (înv.) „nelegiuire; ciudățenie – illégalité, injustice; bizarrerie” 1573–1583, var. *bațagonie, bezaconie*.

Slavon. *bezŭ-zakonije*.

Fam.: **bezaconic** „nelegiuit” c.1500 < slavon. *bezŭ-zakonŭnikŭ*; **bezaconui** (înv.) „a comite nelegiuiiri” 1577 < slavon. *bezŭ-zakonovati*.

BAZALT s.n. „rocă vulcanică folosită în construcții – basalte”, c.1805, var. *vasalt*.

Fr. *basalte*. Var. *vasalt* < ngr. *βασάλτης*.

Fam.: **bazaltic** 1837 < fr. *basaltique* CADE, DEX // și din it. *basaltico* LM; ← *bazalt* SDLR.

BAZAOCHI adj., s.m., s.f. (reg.) „sașiu – louche” 1825, var. *basaochi*.

Et. nes., probabil slavon. *bezokij* DA, SDLR // Cf. ucr. *bezokij* CADE, DEX; probabil lat. *bis-
aboculus* TDRG; ucr. *bisovo-oko* „ochiul dracului” HEM 2539.

BAZAR s.n. „loc în aer liber sau magazin unde se vând obiecte diverse – bazar”, 1630 (var. *pazar*).

Tc. (înv.) *bazar*, fr. *bazar*. Var. (înv.) *pazar* < tc. *pazar*.

Fam.: **bazarghidean** (înv.) „intermediar” c.1730 (var. *pazarghidean*), var. *baza(r)ghean*, *paza(r)ghean* < tc. *pazara-giden*, (înv.) *bazara-giden*; **bazarlăc** (înv.) „negustorie” 1857, var. *pazarlăc* < tc. *pazarlık*, (înv.) *bazarlık*; **pazarnic** (înv.) „gardian al unei piețe” 1887 ← *pazar* (= *bazar*).

BAZARNĂ s.f. (Munt.) „stambă subțire – calicot fin” 1939.

Et. nes., poate înrudit cu *bazar*, cf. sb. *pazarija* „șesătură de bazar” °.

BAZĂ s.f. „parte care susține, temelie, element esențial; tip de substanță chimică – base” 1801–1814 (var. *vasis*), var. *basis*.

Fr. *base*. Var. *vasis* < ngr. *βάσις*; var. *basis* < lat. neol. *basis*.

Fam.: **autobază** 1955 ← *auto*-² + *bază*; **baza** 1852 < fr. *baser* DA, DEX // și it. *basarsi* TDRG; ← *bază*, după fr. *baser* CDER 746; **bazic** 1852 < fr. *basique* TDRG, CADE, DEX // și it.

basico LM; ← *bază* SDLR; **bazicitate** 1939 ← *bazic*; **bibazic** (chim.) 1852 < fr. *bibasique*; **debazifica** 1958 ← *bazifica*; **diabaz** s.n. (min.) 1950 < fr. *diabase*, germ. *Diabas*; **diabazic** 1950 < fr. *diabasique*; **leucobază** (chim.) 1951 < germ. *Leukobase*, fr. *leucobase*; **monobazic** (chim.) 1957 < fr. *monobasique*; **polibazic** (chim.) 1952 < fr. *polybasique*; **reobază** 1966 < fr. *rhéobase*; **ultrabazic** 1978 < fr. *ultrabasique*.

BAZEA s.f. (inv.) „un fel de țesătură de bumbac – tissu de cotton” 1669.

Tc. *baze* ȘIO II 42, CDER 751 // și ngr. *μαζής* SDLR; fr. *basin*, prin gr. sau tc. TDRG³; fr. *basin* TDRG¹.

BAZEDOV s.n. „numele unei boli endocrine – Basedow” 1955.

Fr. [*maladie de*] *Basedow*.

Fam.: **bazedovian** 1955 < fr. *basedowien*.

BAZLICĂ s.f. „edificiu public la romani; biserică impunătoare – basilique” 1833.

Fr. *basilique*, lat. neol. *basilica*.

Dublet etim.: **biserică**.

BAZIN s.n. „rezervor mare – bassin”, 1821 (var. *basin*), var. *basen*, *bazen*.

Fr. *bassin*.

Fam.: **bazinaș** 1988; **bazinet** 1931 < fr. *bassinnet*.

BAZON s.n. „bucată de material aplicată pe pantaloni pentru a-i întări – double fond d’un pantalon, basane” 1975.

Et. nes., probabil înrudit cu fr. *basane* ° // Et. nec. DEX.

Fam.: **bazona** 1975.

BAZOOKA (pronunțat *bazuka*) s.f. „aruncător de grenade antitanc – bazooka” 1978.

Engl. *bazooka*.

BĂBAICĂ s.f. (Dobr., S Mold.) „vâslă – rame” 1895, var. *bobaică*.

Rus., ucr. *babajka*.

BĂBĂRUJĂ s.f. (Trans.) „bujor – pivoine” 1906.

Magh. *bazsarózsa*.

BĂBĂȘCUȚĂ s.f. (Mold.) „pepene mic – petit melon” 1906.

Et. nes., probabil ← **băbușcuță* ← **băbușcă* (< ucr. *babuška* „gogoasă, gălușcă”).

BĂBUT s. (Mold.) „bucată de lemn de pe osia căruței, numită vârtej – lisoir” 1895.

Et. nec.

BĂCAN¹ s.m. „negustor de produse alimentare – épicier” 1583 (antrop. *Băcanul*), var. (Mold.) *bacal*.

Rom. *bacal*, infl. de *lipscan*, *marchitan* etc. HEM 2812, DA, CDER 580. Var. *bacal* < tc. *bak(k)al* (poate și ngr. *μαπακόλης* DA).

Fam.: **bacalica** „(articole de) băcănie” 1792 ← ngr. pl. *μαπακαλικά*; **băcăliță** s.f. (Mold.) „băcăniță”; **băcăneasă** 1910 „nevasta băcanului; proprietară de băcănie” ← *băcan*; **băcănesc** 1898, var. *băcălesc*; var. *băcălesc* ← *bacal* (= *băcan*¹); **băcănie** 1740 (var. *băcălie*); var. *băcălie* ← *bacal* (= *băcan*¹); **băcănime** 1893; **băcănioară** 1827 ← *băcănie*; **băcăniță** 1885.

BĂCAN² s.n. „specie de lemn exotic – bois de campêche” 1761.

Tc. *bak(k)am*.

Fam.: **băcăni** „a vopsi” 1877.

BĂCĂUAN s.m., adj. „(locuitor) din Bacău – originaire/habitant de Bacău” 1988.

Top. *Bacău*.

Fam.: **băcăuancă** 1988.

BĂCUI s.m. (Olt., Ban.) „nume dat românilor din Banat – Roumain de Banat” 1931.

Et. nec.

BĂCUIEȚ s.n. (Mar.) „săculeț – petit sac” 1893

Rom. *băcui* (< magh. *bakó*) ° // ← **băc* (adj.) „îndesat”, după *lunguieț* HEM 2835; < magh. *bakó*, infl. de *săcuiet* CADE.

Fam.: **băcuiăț** (Trans.) „față de pernă” 1893.

BĂDAN s.n. „butoi – cuve” 1829.

Sb. *badan* DA, CADE // Vezi *budăi* TDRG; ← **bad* (< lat. *badus*) HEM 2841.

Fam.: **badană** (reg.) „putină” 1899; **bădaniță** (dim.) 1885–1890 ← *badană* sau ← *bădan*; **brădaniță**¹ „putinică” 1895 ← *bădaniță*, infl. de *brad* DA.

BĂDĂDĂI vb. „a hoinări – vagabonder” 1878, var. *bădădăi*.

Derivat de la o bază onomatopeică CDER 589, DEX, TDRG³ // Et. nec. (cf. magh. *bodobogni*, *bodorogni* „a rățaci”) DA; cf. magh. *bodologni*, *bodorogni* SDLR.

Fam.: **bădădui** 1890.

BĂDĂRAN s.m. „om grosolan – rustre” 1840.

Et. nes., probabil ← *bădărău* (< magh. *badaró*) (cu substit. finalei) DA, CDER 590 // Probabil ← *bade* TDRG¹; cuvânt expresiv, cf. *modoran*, *modârlan*, *țopârlan*, *mârlan*, *ghiorlan*, *mocofan*, *moglan* TDRG³; cf. magh. *badar* DEX; ← rom. **bădar-* (< lat. *badellus*, *baderius* „aprod”) + *-an* HEM 2845.

Fam.: **bădărăncă** 1912; **bădărănesc** 1884; **bădărăni** 1873; **bădărănie** 1910; **bădărănos** 1883.

BĂDĂU¹ s.n. (Mold.) „bătător pentru unt – mousoir, batte (pour le beurre)” 1893.

Et. nec., cf. magh. *bödö* „țevă” DA.

BĂDIC¹ s.m. sg. tantum (Ban.) „fontă – fer de fonte” 1900.

Magh. *bádog*.

Cf. **badoc**.

BĂDRĂGANIE s.f. (Buc.) „umflătură pe corp – enflure” 1871.

Et. nec.

BĂDUGĂ s.f. (Ban.) „flegmă – flegme” 1865.

Et. nec.

BĂGA vb. [ar., mr.] „a introduce – introduire” c.1500.

Et. nec. DEX // Probabil *(*im*)*bagare* (< **baga* < **uaga* < **gaua* = *caua*) Avram, NC, 40–42; lat. pop. **uadare* (= *uadere*) HEM 2334–2336; lat. **bigare* (< *biga*) CDER 595; lat. **bagare* (= *uagare* „a se mișca încoace și încolo”), P. Boerescu, LR, 50, 2001, 269–274, Avram, CIE, 26–30; lat. **baugare* (< longobard. *bauga* „inel, verigă”) G. Giuglea, DR, 2, 1921–1922, 362–378; el. de substrat ȚA (probabil), Pușcariu, LR, I, 176, Russu, ER, 262–263, Brăncuș, VA, 178; ngr. *βάζω*, *βάνω* CDDE II 637–638; orig. obscură, cf. mgr. *βάζω* TDRG; cf. v.sl. *badati* SDLR.

Fam.: **basama** adv. (Trans.) „pesemne” 1870, var. *basamă* (Bihor), *basema* (Mehed.) ← *bag seamă*; **băgat** s.n. 1688; **băgăcios** 1955; **băgăreț** 1955; **băgător** 1870; **băgătură** c.1650; **dobăga** „a băga” 1973.

BĂGĂU s.n. (Trans., Mar., Ban., Criș.) „rest de tutun – reste de tabac” 1862.
Magh. *bagó*.

BĂGRIN s.m. (Ban.) „salcâm – robinier” 1886, var. *braghin*¹, *magrin*.
Sb. *bagren* (= *bagrem*).

BĂHANIE s.f. (reg.) „ființă urâtă – monstre” 1862.
Et. nes., probabil *bâzdăganie* + *dihanie* ° (contaminație) // Cf. *bidiganie* și *dihanie* DA; cf. *bâhă*, *bahniță* SDLR; var. a lui *bâzdăganie* CDER 906; formă redusă din *bidiganie* ȘDU⁴.

BĂHNIT s.n. (Mar.) „baionetă – baïonnette” 1931.
Ucr. *bagnet*.

BĂLAT s.m. „copil de sex bărbătesc – garçon” 1573–1583, var. *băiet*.
Et. nes., probabil ← *băia*² HEM 2894, TDRG (probabil), DA, CADE (probabil), SDLR, REW 887 (s.v. *baiulare*) // Probabil el. de substrat Russu, ER, 263–264, Brâncuș, VA, 132; < lat. *baiare* LM; posibil lat. **balliator* „hamal” (< *balliare* < **bailiare* < **bailare* = *baiulare* „a căra”, cf. it. *baila*) sau lat. **ba(i)liatus* „servitor” (< **bailiare*) CDER 608; lat. **bailulatus* CDED I 21; et. nec. DEX.

Fam.: **băia**² (Trans., Ban.) „a hrăni, a mângâia; a naște” 1825 < lat. **baiare* = *baiulare* „a purta; a fi însărcinată” HEM 2894, TDRG (probabil), DA, CADE (probabil), SDLR, REW 887 (s.v. *baiulare*) // ← *baie* CDER 612; **băiată** 1846; **băietan** 1886; **băietănaș** 1931, var. *băitănaș* ← *băietan*; **băietan** 1897 ← *băiat*, infl. de *băiețel* DA sau ← *băiețel* (cu substit. sufixului); **băietandru** 1835 ← *băiețel* (cu substit. sufixului); **băiețaș** 1885 ← *băiat*, infl. de *băiețel* DA sau ← *băiețel* (cu substit. sufixului); **băiețea** 1890 ← *băiată* sau ← *băiețel* (cu substit. sufixului); **băiețel** 1825, var. *băițel*; **băiețesc** 1852; **băiețește** 1839 ← *băiețesc* sau ← *băiat*; **băieți** 1975; **băiețică**¹ s.m. 1887; **băiețică**² (dim.) 1892 ← *băiată* sau ← *băiețea*; **băiețime** 1895; **băiețoi** (augm., peior.) 1873 ← *băiat*, infl. de *băiețel* DA sau ← *băiețel* (cu substit. sufixului).
Cf. *baie*¹.

BĂICON s.n. (Olt.) „bolovan, bulgăre – grosse pierre, boule” 1939.
Rom. **baică* < bg. *bajka* „pietricică plată” ° // Et. nes., cf. *bucoi*.

BĂILUI vb. (Trans.; rar) „a se îngriji de ceva sau de cineva – s’occuper de” 1822.
Et. nes., probabil magh. *bajol* „a-și da osteneala” Tamás EW sau magh. *bajlódni* „a se căzni” (> rom. **băilădui*) DA.

BĂIMĂREAN s.m., adj. „(locuitor) din Baia Mare – originaire/habitant de Baia Mare” 1988.
Top. *Baia Mare*.
Fam.: **băimăreancă** 1988.

BĂJAGNĂ s.f. (Năsăud) „desagă – besace” 1887–1888.
Et. nec. // Slav., apropiat de magh. *zások* DA; „împr. occidental indirect din lat. *bisaccium*” HEM 2918–2919.

BĂJENIE s.f. „refugiu – refuge” 1563 (top. *Băjenie*), var. *bejanie*, *bejenie*.
V.sl. *běžanije*.

Fam.: **băjenar** 1683, var. *bejänar*, *bejenar* ← *băjeni* DA, TDRG³, DEX sau ← *băjenie* TDRG¹, CADE, CDER 618; **băjenări** c.1730, var. *bejänări*, *bejenări* ← *băjenar* sau ← *băjenie*; **băjenărie** 1872 (var. *bejänărie*), var. *bejenărie* ← *băjeni* DA sau ← *băjenări* sau ← *băjenar*; **băjenărit** s.n. 1872, var. *bejänărit* ← *băjenări*; **băjeni** 1675, var. *bejäni*, *bejeni* ← *băjenie* CADE // < v.sl. *běžanŭ* TDRG; ← **bejan* (antrop. *Băjan*, *Bejan*) < v.sl. *běžanŭ* DA.

BĂL adj., s.m., s.f. (reg.) „blond, bălai – blond” c.1650, var. *bel*; f. *beľă*, var. (Olt.) *bea*².

Et. nes., probabil v.sl. *bělŭ* TDRG (probabil), DA, SDLR, CDER 619, DEX, Russu, ER, 66 // El. de substrat HEM 2940, SDEM 67 (probabil), Brâncuș, VA, 133 (probabil), Mihăilă, CELR, 74.

Fam.: **balcoș** adj. (Buzău) „blond, spălăcit” 1939; **bălai** 1848 ← *băl* + *-ai*, *-aie* HEM 2827, CADE, DEX sau ← *bălaie* (← *băl* + *-aie*) pentru nume de animale domestice DA // ← *bălaie* ← *bălăior* ← *bălan* TDRG; probabil ← **bălă(i)u*, infl. de *lai*, *laie* sau < sl. *belenja* CDER 619; **bălaie** „varietate de struguri” 1931; **bălan** 1431 (antrop. *Balan*); **bălăică** nume de vacă sau de oaie 1898; **bălăiel** 1785 ← *bălai*; **bălăior** 1848 ← *bălai* CADE, DEX sau ← *bălan* DA; **bălănel** 1881 ← *bălan*; **bălănuț** 1903 ← *bălan*; **bălăuc** (dim.) 1889 ← *bălai*; **băloi** (Ban.) „bou bălan” c.1650, probabil ← *băl* DA; **băluc** adj. (dim.; Mold., Trans.) „blond” 1893; **băluică** nume de vacă albă 1912; **bălușă** nume de oaie sau de capră albă 1895; **bălușcă** (bot.) 1806 ← *băl* HEM 3092, TDRG, DA, CDER 619, DEX sau < sb. *baluška* CADE; **băluț** 1657 (antrop. *Băluță*); **belea**² nume de oaie sau de vacă 1885; **belei** nume de câine alb 1895; **belie** nume de oaie 1885 ← **beliu* „albicios” DA; **beliță** „oaie cu lână albă” 1885.

BĂLĂBĂNI vb. „a se clătina – vaciller” 1826.

Et. nes., probabil derivat de la o bază onomatopeică DA, DEX sau ← *balaban*¹ HEM 2977, TDRG // Ucr. *valandati* CDED II 5; cf. rus. *balabonit* CADE; magh. *belebolondulni* SDLR.

Fam.: **bălăbăneală** 1900; **bălăbănit** s.n. 1898; **bălăbănös** 1881.

BĂLĂCĂRI vb. „a se certa – s’injurier” 1818.

Et. nes., probabil sb. *balakati*, ucr. *balakaty* (cf. ucr. *balakar*’ „povestitor, flecar”) // Sb. *balakati*, rus. *balakat*’ „a flecări” + *-ări* DA; ← *bălăci* SDLR, CDER 623; creație onomatopeică I. Iordan, BIFR, 2, 1935, 184; cf. sb. *balakati* DEX; cf. ucr., rus. *balaguriti* CDED II 5; cf. rus. *balakariti* CADE.

Fam.: **bălăcărie** 1825; **bălăcărit** s.n. 1889; **bălăcăritură** 1825; **bălăcători** „a bălăcări” 1931 ← *bălăcări*, infl. de *bătători*, *călători*, *căsători* etc.

BĂLĂCI vb. „a se scâlda în apă puțin adâncă – patauger” 1841.

Et. nes., probabil ° bg. *balakam* CDED II 5, DA, CADE, DEX // Bg. *balakam*, rus. *balakat*’ SDLR; ← *băl* (*îmbăla* ← *bale*), ca *spălăci* ← *spăl* HEM 2993–2994; probabil ← *bale*, cf. bg. *balakam* TDRG¹; creație expresivă I. Iordan, BIFR, 2, 1935, 184, CDER 623.

Fam.: **bălăceală** 1870; **bălăcît** s.n. 1898; **bălăcitură** 1898; **bălăciuşcă** „băutură de calitate inferioară” 1881.

BĂLĂI¹ vb. (Trans.) „a behăi – bēler” 1814.

Creație expresivă, cf. lat. *balare* DA, CDER 624 // ← *bale* HEM 2996, TDRG, CADE.

BĂLĂLĂI vb. „a se bălăbăni – gambiller” 1835.

Creație expresivă DA, CDER 589, DEX; cf. radicalul romanic *ball-* cu reduplicare onomat. *-ăi* HEM 3003 // ← *bălălău* LM; var. a lui *bădădăi* SDLR; < ucr. *valandaty*, cf. *bălăbăni*, *bănăni* CDED II 5.

Fam.: **bălălăială** 1898; **bălălăit** s.n. 1898; **bălălău** 1890.

BĂLĂOANĂ s.f. (Gorj) „balaur – dragon” 1900.

Et. nes., probabil ← *balaur* DA, CDER 634, infl. de *lighioană* °.

BĂLĂȘTIOAGĂ s.f. (Buc.; rar) „băltoacă – flaque” 1895.

Et. nes., probabil înrudit cu *bolotău*, *bolotugă*, infl. probabil de *măștină* (pt. sufix, cf. *băltoacă*, *băltoagă*) DA // Et. nec. DEX.

BĂLĂTRUC s.n. (Trans.) „piatră de pisat – égrugeoir” 1883.

Et. nec.

BĂLB/SĂ s.f. „plantă erbacee cu tulpina acoperită cu peri aspri, cu flori roșii sau albe – épiaire des bois, ortie puante” 1868.

Et. nes., posibil germ. *Waldziest* DA // Et. nec. DEX.

BĂLDĂBI vb. (Ialomița) „a fi cuprins de slăbiciune din cauză căldurii – languir à cause de la chaleur” 1898.

Et. nes., probabil bg. *băldam* „a se mișca încet”.

Fam.: **băldăbeală** 1898.

BĂLDOAIE s.f. (rar) „varietate de struguri – variété de raisin” 1881 (var. *băldovaie*).

Et. nec. TDRG, DA // ← antrop. *Bâlde, Baldovin* + *-oaie* HEM 3025.

BĂLMĂTUCĂ s.f. (Ban.) „un fel de balmoș – mets paysan (sorte de bouillie dans laquelle il entre du fromage, du beurre et un peu de farine)” 1885, var. *bălmătrucă*.

Et. nec. TDRG // Cf. *balmoș* DA; radicalul *balm-* + suf. *-otă* + suf. *-ucă* HEM 3059.

BĂLTAG¹ s.n. „numele unui vânt puternic – nom d’un vent fort” 1898.

Et. nes., probabil ← *baltă* DA // Identic cu *baltag* HEM 3066.

Fam.: **băltăgan** „vânt de la răsărit” 1898 ← *băltag* DA.

BĂLTĂI vb. (Ban.) „a spune prostii – dire des bêtises” 1911.

Bg. dial. *băltajă să* „a rătăci” Avram, NC, 43.

BĂLTÎ² vb. (Muscel) „a se îndoi de la mijloc – se courber” 1901.

Et. nec. // Cf. *bălți* DA.

BĂLUR s.m. (bot.; reg.) „costrei – sorgho d’Alep” 1885, var. *bălăur*.

Bg. *balur* DA, CADE, SDLR // Poate în legătură cu lat. *bulbus* HEM 3092.

Fam.: **bălură**¹ (bot.) 1906.

BĂNAT s.n. (Trans., N Mold.) „păreră de rău – regret” 1561–1563.

Magh. *bánat*.

Fam.: **abănăt**, în expr. *cu ~* „cu siguranță” 1903; **bănățel** (dim.) 1889.

BĂNĂNĂI vb. „bălălăi – gambiller” 1835.

Derivat de la o bază onomatopeică DEX, (cf. *bălălăi*, *bălăbăni*) DA.

Fam.: **bănănaie** (Mold.) „lucru prea mare” 1939; **bănănaială** 1910; **bănănaît** s.n. 1898;

bănănău 1910.

BĂNĂRIE² s.f. „foc mare – grand feu” 1910.

Et. nec.

BĂNCILUȚĂ s.f. (Dobr.) „pătură (de pus sub șă) – housse” 1886.

Et. nec.

BĂNÎ³ vb. (inv.) „a trata cu cineva – traiter” c.1650.

Magh. *bán* „a trata cu cineva”.

BĂNUI vb. „a presupune – présumer, soupçonner” 1602.

Magh. *bán* „a regreta”.

Fam.: **bănuială** 1602; **bănuicios** 1876; **bănuielnic** 1862 ← *bănuială* sau ← *bănui*; **bănuitor** 1703.

BĂRAT¹ s.m. „preot sau călugăr catolic – prêtre catholique” 1581–1582, var. *băraț*.

Magh. *barát*.

Fam.: **bărăteș** „prieten” c.1650; **bărăție** „biserică catolică” 1792.

Cf. **brat**.

BĂRĂBAR adv., s.n. (Ban.) „egal – au même niveau” 1890, var. *bărăban*.

Sb. *barabar*.

Fam.: **bărăbări** (Ban.) „a aranja; a fi egal” 1830, var. *bărăbăni* < sb. *barabariti* sau ← *bărăbar*; var. *bărăbăni* ← *bărăban* (= *bărăbar*).

BĂRĂGAN s.n. „șes întins cu caracter de stepă – steppe” 1805.

Top. *Bărăgan* (< cuman. **borayan* [tüzlügi] „câmpia vijeliilor”) Drimba, CE, 276–277 // Tc. *bejâbân* (= *bi-âbân* „fără apă” CDED II 546); poate din *baragă* „țara lupilor” SDLR; cf. *baltă*, *bară*, *băltăreț* HEM 2481–2482; et. nec. TDRG, DEX.

BĂRĂNI vb. „a stăruî – insister” 1825.

Et. nec. TDRG, DA, DEX // ← **băran* „berbec, unealtă de asediu” (< pol. *baran*) HEM 3245; < rus. *baraniti* SDLR.

BĂRĂTA vb. (reg.) „a muștra, a striga în gura mare – gronder, crier fort” 1870, var. (Munt.) *bărăita*.

Lat. **balatrare* I.-A. Candrea, GS, 6, 1933–1934, 321, Teaha, CLM, 199–206 // Lat. **balitare* < *balare* „a zbiera” LM; cf. magh. *beregni* SDLR; et. nec. TDRG, DA.

Fam.: **bărătăi** 1885 ← *bărata* DA // Lat. *baritus* HEM 3247; **bărăți** 1893.

BĂRĂTUI vb. (Trans.) „a încheia o tocmeală, a spera – marchander, espérer” 1888, var. *bărăștui*.

Sb. *baratati*. Var. *bărăștui*, infl., poate, de *nădăjdui* DA.

BĂRBAT [ar., mr.; ir. *bārbāt*] s.m., adj. „persoană de sex bărbătesc; plin de curaj – homme; viril” 1262 (antrop. *Bărbat*).

Lat. *barbatus* „cu barbă” cf. it., fr., occ., cat., sp., ptg. REW 946.

Fam.: **bărbăci** c.1650; ar. **bărbătame** (col.) 1906; ar. **bărbătează** „bărbăție, bravură” 1906; **bărbătesc** [ar. *bărbătescu*; mr. *bărbătes*] 1563–1583; **bărbătește** [mr. *bărbătești*] 1563 ← *bărbătesc* sau ← *bărbat*; ar. **bărbătic** (dim.) 1906; mr. **bărbătič** (dim.) 1935; mr. **bărbătîmi** (col.) 1935; mr. **bărbătloc** „bărbăție” 1927; **bărbătoaie** s.f. (inv.) „femeie” 1681 ← *bărbat* sau ← *bărbătoi*; **bărbătoi** 1912, var. *bărbătoi*; **bărbătos** 1856; **bărbātuș** c.1650; **bărbātuț** 1692; **bărbățel** 1885; **bărbăție** 1573–1583; **bărbățime** 1805; mr. **bărbățola** „bărbăție” 1927, var. *bărbățoli*; **dezbărbăta** „a (se) descuraja” 1831 ← *îmbărbăta* (cu substit. prefixului); **dezbărbăți** (inv.) „a castra” 1862; **îmbărbăta** 1573–1583; **îmbărbător** 1988 ← *îmbărbăta*; **îmbărbăți** 1862.

BĂRBĂNȚĂ s.f. (reg.) „vas de lemn – sorte de baratte” 1578 (antrop. *Bărbănță*), var. (Ban., Mehed., SV Trans.) *berbeniță*, *berbință*.

Magh. *berbence*, *börbönce*. Var. *berbeniță*, infl. de *aluniță*, *băcăniță*, *blăniță* etc.

Fam.: **bărbăncioară** 1893, var. *berbincioară*; var. *berbincioară* ← *berbință* (= *bărbănță*).

BĂRBUNC s.n. (Trans.) „recrutare; numele unui dans țărănesc – recrutement; dance paysanne” 1794 (var. *vărbung*), *berbunc*, *verbunc*.

Rom. *verbunc*, *vărbunc* (< germ. *Werbung*).

Fam.: **berbuncă** „dans țărănesc care se făcea cu prilejul recrutării” 1893 (var. *bărbănță*), var. *berbunță* ← *berbunc* (= *bărbunc*).

ar. **BĂRBUTĂ** s.f. „căpățână de praz – la partie enterrée du poireau” 1906.

Lat. *barbuta*, cf. sd., occ. REW 946.

BĂRC¹ s.n. (Trans.; rar) „tufiș – buisson”, c.1850, var. *berc*⁴.
Magh. *berek*.

BĂREAG s.n. (Mold.; rar) „suport, proptea – support, étau” 1908, var. *bâreag*.
Et. nec.

BĂRNACI adj. (Trans.) „oacheș – brunâtre” 1806, var. (Mold.) *bornaci*.
Magh. *barnás* „maroniu”, cu substit. finalei prin suf. *-aci* CDED II 479, DA sau rom. *barna* (< magh. *barna* „maron” TDRG³) + *-aci* Tamás EW.
Fam.: *barna* adj. invar. (Trans.; rar, înv.) „negricios, (bou) negru” 1805 < magh. *barna*;
bărnăcuț adj. (dim.; Trans.) 1931; **bărnăuț** adj. (Trans.) „oacheș, smead” 1890 < magh. *barna* + *-uț*
DA sau ← *barna*.

BĂRTAC s.n. „cazan – chaudron” 1834.
Et. nes., probabil var. a lui *bardac* ° // Et. nec. TDRG.

BĂȘĂU s.n. (reg.) „batjocură – injure” c.1500.
Magh. *bösszú*.
Fam.: **bășaos** (Trans.; înv.) „invidios” 1630.

BĂȘCĂL/E s.f. (fam., arg.), în expr. *a lua în ~* sau *a face ~* „a-și bate joc (de cineva), a face de râs (pe cineva) – se moquer de quelqu’un, railler quelqu’un” 1923.
Et. nes., probabil fig. *baştali* „șă” A. Graur, BL, 2, 127, CDER 713, SDEM 68 // ← *bașcaliu* (← *bașcă*) SDLR; et. nec. DEX.
Fam.: **bășcălios** 1988.

BĂȘCĂU s.m. (Muscel; rar) „prost – sot” 1901.
Et. nec. ° // Et. nec., probabil < magh. *bácsikó* „bădiță” DA.

ar. **BĂȘEARE** [mr. *băccari*] vb. „a săruta – baisier; embrasser” 1906, var. *bășare*.
Lat. *basiare*, panrom. REW 971 (în mr., prin contaminare cu *muccari* „a mușca”).

BĂȘI vb. [ar. *beşire*; mr. *bişqri*] (pop.) „a elimina gaze prin anus – péter” 1660, var. (Mold., Trans.) *beși*.

Lat. *vissire*, cf. fr. REW 9382.

Fam.: **bășină** [ar. *bişinā*; mr. *bişqnā*] 1629, var. *beșină* < lat. **vissina*, cf. it. dial., occ. REW 9380; **bășinică** 1857, var. *beșinică* ← *bășină*; **bășiniță** 1895–1901 ← *bășină*; **bășinos** [ar. *bişinos*; mr. *bişānos*] c.1650 ← *bășină*; **bășinuță** 1911 ← *bășină*; **bășoșie** 1939; **beș**, în compusul *beșul calului* (bot.; reg.) 1907 ← *beși* (= *băși*) ° // < lat. **vissium* (< *vissire*, cf. it. *vescia*, fr. *vesse*, occ. *vesso*) CDDE 139, DA (probabil); **beșniță** „femeie grasă, leneșă și nesimțită” 1921; **beșoandă** „femeie grasă; femeie stricată” 1868 ← *beși* (= *băși*) DA, TDRG³, infl. de *hoandă*, *șoandă* etc. sau ← *băși* + *beșniță* + *bașoaldă* CDER 720 (s.v. *bașoldină*); mr. **bișătură** „bășină” 1935 < *bișari*; ar. **bișinare** 1974 < lat. **vissicare*, cf. it. dial., fr. REW 9380; ar. **bișinătoare** „revolver” 1974 < *bișinare*.

BĂȘICĂ s.f. [ar. *bişicā*; mr. *bişqçā*] „vezică – vessie” 1684 (var. *beșică*).
Lat. *uessica*, panrom. REW 276.

Fam.: **bășica** [ar. *bişicare*] 1642, var. *beșica* < lat. **uessicare* sau ← *bășică*; **bășicat** s.n. c.1560 ← *bășica*; **bășicătură** 1825 (var. *beșicătură*) ← *bășica*; **bășicățel** (dim.) „umflat ca o bășică” 1899 ← *bășicat* adj.; **bășicoasă** s.f. (bot.), var. *beșicoasă* ← *bășicos*; **bășicos** [mr. *bişicos*] 1691–1697, var. *beșicos*; **bășicuță** (bot.; dim.) 1517 (top. *Bășicuță*), var. *beșicuță*; **beștea** s.f. (Trans.) „bășică pe limbă” < lat. **uessicella* (< *uessica*) Densusianu, *Țara Hațegului*, 53, REW 9277a, CDER 807 // ← **beșicea* (← *beșică*=*bășică*) Rosetti, ILR, 174; mr. **bișqçcă**; mr. **bișichičcă** (dim.) 1935.

Dublet etim.: **vezică**.

BĂTĂCUI s.n. (Ban.) „săculeț – petit sac” 1911.

Et. nec.

Fam.: **bătăcuie** „săculeț” 1879.

BĂTĂL/E s.f. „luptă – bataille” 1705.

Ngr. *μαρτάλια*, pol. *batalia*, it. *battaglia*.

Fam.: **bătărie**¹ „asediu” 1853 ← *bătălie* (cu substit finalei).

Dublet etim.: **bătaie**.

BĂTFLOG s.n. „un fel de vârsă – verveux” 1880.

Et. nec.

BĂTRÂN s.m., s.f., adj. [ar. *bitârnu*; mr. *bitorn*; ir. *betăr*] „vârșnic – vieillard, vieux” 1560 (top. *Bătrâna*), var. *bățarn*.

Lat. *ueteranus* „veteran”, cf. dalm., it., ret. REW 9287.

Fam.: **bătrâior** 1870, var. *bătrânior*; **bătrânic** 1871 ← *bătrân* // lat. **ueteranaticus* CDED I 24; **bătrânea** 1889 ← *bătrânel* (cu substit. sufixului); **bătrâneată** [mr. *bitârneață*] 1885; **bătrânel** 1691–1697; **bătrânesc** [mr. *bitârnesc*] 1689; **bătrânește** [mr. *bitârnești*] 1691–1697 ← *bătrânesc* sau ← *bătrân*; **bătrânet** (col.) 1907; **bătrâneț** „bătrânicior” 1907; **bătrânețe** [mr. *bitârneță*] 1573–1583; **bătrâni** 1573–1583; **bătrânică** 1870 ← *bătrână*; **bătrânicos** [mr. *bitârniços*] c.1650; **bătrânie** „obicei bătrânesc” 1814; **bătrânime** [mr. *bitârnimi*] 1688; **bătrâniș** (bot.) 1868; **bătrânior** 1825 ← *bătrâni*; **bătrânuț** 1825 (var. *bătrunuț*); mr. *bitârnićac* „bătrâior” 1927; **îmbătrâni** [ar. *mbitârniire*; mr. *ambitârniiri*] 1581; **îmbătrânior** 1825 ← *îmbătrâni*; **neîmbătrâni** 1776 ← *neîmbătrânit* și/sau *neîmbătrânire* (der. regresiv); **neîmbătrânior** 1682 ← *îmbătrânior*.

Dublet etim.: **veteran**.

BĂTUCĂ s.f. (Trans., N Mold.) „stomac, pipotă – estomac (des oiseaux), gésier” 1939.

Et. nes., cf. alb. *bëtikë* „burduf” CADE, SDLR.

BĂTUȘ s.m. „pantof de copil – soulier d'enfant” 1488, var. *botăș*¹, *botâș*, *botoș*², *botuș*¹, *botuș*².

Magh. *botos* „pantof” TDRG, SDLR // și bg. *botuš* CDER 1060; bg. *bātuš*, *botuš* „cizmă” DA; sl. CDED II 25

Fam.: **bătușei** s.n. pl. 1909.

BĂȚ s.n. „baston – bâton” 1620, var. (Mar.) *băț*².

Et. nec. DEX // Probabil v.sl. *bičŭ* CDER 727; probabil împrumut sud-sl. SDEM 68; cf. *bâtă* CDED II 10, TDRG, DA; cf. lat. *uittum* „bătă”, magh. *bot* SDLR; lat. pop. **bitium* (= **uiteum* < *uitis* „varga centurionului”) P. Boerescu, LR, 2005, 54, 1–4, 27–36.

Fam.: **bățos** 1885; **bățuleț** 1895; **bețigaș** 1887, var. *bățigaș* ← **bețig* sau ← *băț*; **bețisor** 1691–1697, var. *bățisor*; **îmbățoșa** 1928 ← *bățos*.

BĂȚIC s.n. „bașchie, unealtă de dogărie care servește la fixarea cercurilor pe butoaie – chassoir (de tonnelier)” 1893.

Et. nes., probabil ← *băț* TDRG, DA, CADE.

BĂUNA vb. (Bihor, V Trans.) „a urla – hurler” 1887.

Et. nes., probabil rom. *bau* (CDER 743, DEX s.v. *băuni*) sau lat. **baubulare* (< *baubari*) (DA), cf. it. dial. sd. REW 1001, cf. și fr. dial. Teaha, CLM 319 // Lat. *baulare*, cu finala modificată după *mieuna*, *scheuna* Pascu, *Beiträge*, 8.

Fam.: **băunat** s.n. 1899; **băuni** 1931.

BĂC¹ s.n. (Năsăud), în expr. *a-i umbla cuiva în bâcuri* „a răsfăța – gâter” 1910.

Et. nes., probabil magh. *bók* DA.

BĂC² interj. (Hațeg) „sâc! – c'est bien fait!” 1895.
Creație spontană, cf. *sâc* DA.

BĂCA interj., în expr. *a face ~* „a cădea – tomber” 1850.
Creație spontană.
Fam.: **băcăi** (reg.; înv.) „a bate ritmic” 1688 (var. *băcăi*).

BĂCNIȚĂ s.f. (Olt.) „cursă de prins șobolanii – piège pour les ras” 1931.
Et. nes., probabil înrudit cu bg. *băkna* „a atinge, a lovi”.

BĂCSI vb. (reg.) „a îndesa, a înghesui – (se) burrer, enforcer en pressant” 1870, var. *begsi*, *bucsi*, *bucși*².

Ngr. *μπίγω* (aor. *έμπηξα*) „a înghesui, îndesa” Al. Gratur, BL, 4, 1936, 89, CDER 834 // Pol. *buks(a)* CDED II 31 sau magh. *buckó* CDED II 485; cf. magh. *buksi* SDLR; et. nec. („Pare a fi contaminare între *băga* și *tixi*”) DA; et. nec. DEX.

Var. *bucși*² ← *bucsi*, infl. de *buși*.

Fam.: **băscui** (Trans.) „a îndesa” 1906; **băcsai** s.m., s.n. (reg.) „om sau copil îndesat; turtă de mălai”, 1862 (var. *bucșai*), var. *bocsai*, *bucsai*²; **îmbăcseală** 1956 ← *îmbăcsi*; **îmbăcsi** „a tixi, a (se) umple (de praf)” 1870, var. *îmbegsi*.

BĂHĂ s.f. (reg.; înv.) „împotrivire – regimbement, résistance” 1669, var. *băvă*.
Bg. *băch*.
Fam.: **băvaș** (Ban.) „nărăvaș” 1893 ← *băvă* (= *băhă*).

BĂHLI vb. (Mold.) „(despre apă) a căpăta miros urât, greu – croupir” 1877.
Et. nes., probabil ° *băhni* + *bălhac*, *bălhui* (← *balh-*, *bahl-*) DA sau ← *bahnă* HEM 2875, SDLR, CDER 604; cf. *bahnă* TDRG, DEX.
Fam.: **băhlitură** „apă băhlită” 1939.
Cf. *balhui*, *bulhac*.

BĂHNI vb. (Mar.) „a lătra – aboyer” 1931.
Et. nes., probabil derivat de la o bază onomatopeică.

BĂHTISI vb. (rar) „a se plictisi – s'ennuyer” 1857.
Bg. *baktis(v)am*.
Fam.: **băhtiseală** (rar) 1857; **băhtisitor** (rar) 1857.

BĂIA interj. (Buc.) „nu atinge! – ne touche pas!” 1911.
Creație spontană ° // Et. nec., cf. *bâja* DA.

BĂIE adj. f. (rar) „în întregime albă – toute blanche” 1912.
Et. nec., cf. *băl* DA.

BĂIGUI vb. „a vorbi fără sens – délirer” 1682, var. *bărgui*, *buigăi*, *buigui*, *buiugui*, *bulgui*.
Magh. *bolyo(n)gni*.
Fam.: **băiguială** 1840 (var. *bulguială*); **băiguît** s.n. 1682 (var. *buiguit*); **băiguitor** 1675 (var. *buiguitor*); **băiguitoră** 1705 (var. *buiguitoră*), var. *buigăitură*, *bunguitoră*; **buigat** adj. (N Trans.) „confuz” 1906 ← *buigăit* sau ← *buiguit* (cu substit. sufixului); **dezbulgui** (reg.) „a se dezmeticii” 1942 ← *bulgui* (= *băigui*); **îmbuigui** 1682 ← *buigui* (= *băigui*).

BĂJA interj. (Mold.) „arde! frige! – ça brule!” 1931.
Creație spontană.
Fam.: **băjă** s.f. „foc mic” 1931.

BĂJBĂ s.f. (Olt.) „oală mare – grand pot” 1931.

Et. nec.

BĂJBĂI vb. „a orbecăi; a se bălbăi – marcher à tâtons” 1822, var. *bojbăi, bojbăi, bozbăi*.

Derivat de la o bază onomatopeică *băj-b(ăj)* (cf. REW 1350), TDRG, DA, SDLR, CDER 843, DEX // Onomat. sau lat. *bisuium* HEM 2922–2924.

Fam.: **băjbăc** (Mold.) „om găngav” 1893 (var. *bojbăc*), var. *băjbac*; **băjbăială** 1870, var. *băjbăială, bojbăială*; **băjbăit** s.n. 1893; **băjbăitor** 1893, var. *bojbăitor*; **băjbăitură** 1893, var. *bojbăitură*.

BĂLBĂI vb. „a articula cuvintele neclar – bégayer” 1705 (var. *bolbăi*).

Derivat de la o bază onomatopeică *bâl-b(âl)* Pușcariu, LR 2, 162 // Lat. *balbus* HEM 3009–3010; cf. v.sl. *băblja*, bg. *blboljam* și lat. *balbus*, ret. *balbag*, alb. *belbërë* DA; cf. lat. *balbus*, v.sl. *büblivü* TDRG; gr. *βαυβάνω*, lat. *balbus*, *bilbire*, alb. *belbërë*, bg. *blboljam*, sb. *blebetati* CDER 847.

Fam.: **bălbui** 1862; **bălbău** adj. (înv.) „care se bălbăie” 1704; **bălbăială** 1870; **bălbăit** s.n. 1910; **bălbăitor** 1517 (top. *Bălbăitoare*); **bălbăitură** 1705 (var. *bolbăitură*).

BĂLBOR s.m. (bot.) „bulbuc de munte – boule d’or” 1825, var. *bălbor, bulbor*.

Et. nec. (poate înrudit cu *bulbuc* sau < fr. *boule d’or* DA)

Fam.: **bălboare** 1862.

BĂLC s.n. (Mold.) „băltoacă – flaque” 1644.

Et. nes., probabil el. de substrat, cf. alb. *pellg* „băltoacă; groapă mare cu apă, vale, depresiune” Rosetti, ILR, 245, 581, Brâncuș, VA, 41–42 sau derivat din radicalul sl. *bŭlk-* HEM 3015, DA // Alb. *pellg* CDED II 714; et. nec. TDRG.

Fam.: **bălcău** „lac, mlaștină” 1896 Avram, NC, 32–33 // Poate ← *balcan* (< magh. *bálkány*) (cu substit. finalei) DA; **bălcos** „mocirlos” 1905.

BĂLCĂ s.f. (rar) „urcior – cruche” 1898.

Bg. *băkla* Avram, NCE, 45-46 // Et. nec. DA.

BĂLCI s.n. „praznic, hram; iarmaroc (în zi de hram) – foire” 1682 (var. *bulci*), var. *bolci, bunei*.

Magh. *bulcsú, bolcsú*.

Fam.: **bălcean** (Olt.) „cel care merge la bălci” 1891; **bulciug** (Ban.) „iertăciune la morți” 1906.

BĂLDĂBĂC interj. (imită zgomotul produs la căderea unui obiect în apă – imite le bruit produit par la chute d’un objet dans l’eau) 1847, var. *băltăbăc*.

Onomatopee TDRG, DA, DEX // „Rudă cu *băltie* și cu *băltăcăi* și, mai pe departe, cu turc. *ğunbadak*” SDLR.

BĂLGUI vb. (Olt.) „a se lăcomi, a pofți – (vouloir) trop manger, avoir envie (de manger)” 1931.

Bg. *blaguvam* „a trăi îndestulat” °.

BĂLŢE s.f. (N Trans., Buc.) „buruiiană – mauvaise herbe” 1682 (var. *bălie*), var. *bulie*.

Ucr. *byllja* (probabil și v.sl. *bylije*, numai la Dosoftei) DA // Sl. *bylije* sau ucr. *byle* CDER 853; v.sl. *bylje* TDRG; v.sl. *byliie, bylī*, bg. *bilie*, rus. *bylie* SDLR.

Fam.: **bălărie** 1519 (top.) ← *bălă* ° // ← *bălie* SDLR; < v.sl. *bylŭ* TDRG, CDED II 7, DA, CADE, CDER 630; et. nec. DEX; **bălă** „vișele sau cotoarele cartofului” 1910.

BĂLTĂC interj. „băldăbăc – imite le bruit produit par la chute d’un objet dans l’eau” 1832.

Onomatopee DA, DEX // Rus. *bulyeh, boltăch* SDLR.

Fam.: **băltăcăi** „a cădea în apă sau a aluneca pe gheață” 1870 ← *băltăc* HEM 3069, DA, CADE; **băltăcăială** 1931, var. *băltăcăială* ← *băltăcăi*.

BÂN interj. „bâz¹ – imite le bourdonnement des moustiques” 1910.

Onomatopee.

Fam.: **bânăi** 1903.

BÂNDOC s.m. (Trans.) „stomacul porcului – estomac du porc” 1890.

Et. nes., probabil ← **bândău* (< magh. *bandó* Tamás EW) (cu substit. finalei).

Fam.: **bândoacă** „stomacul porcului” 1910 ← *bândoc* DA // < magh. *bendő* CADE.

BÂNTUI vb. „a lovi cu violență, a pustii; (fig.) a cutreiera – frapper violemment, sévir, faire rage; errer” 1630.

Magh. *bânt*.

Fam.: **bânșag** „vegetație care crește printre arborii unei păduri” 1911 ← **bânșag* „asuprire, stricăciune” DA; **bântuială** 1600; **bântuit** s.n. 1695; **bântuitor** 1688.

BÂR interj. „strigătul cu care se cheamă oile – cri d’appel d’un berger à ses moutons” 1825, var. *bârt*.

Et. nes., probabil el. de substrat, cf. alb. *berr* „oaie, capră, vită mică” HEM 3234, TDRG, Philippide, OR, II 700, SDLR, Brâncuș, VA, 42–43 // Onomatopee DA, DEX, CDER 866; < lat. *bellare* LM Gl. 60.

Fam.: **bârâi** (pop.) „a mâna oile; a bodogăni” 1805; **bârâiec** (Mold.) „miel” 1886 ← *bârâi*, prin apropiere de *berbec* DA // ← *bâr* CDER 866; **bâ(r)rea!** interj. 1894.

BÂRC s.n. (Trans.) „crestătură pe bățul cu care se măsoară laptele, răboj – coche (entaille)” 1906.

Sb. *brk* „creastă, culme” Avram, NCE, 47 // Rus. *birka* V. Bogrea, DR, 4, 1924–1926, 792, CDER 868.

BÂRCĂ¹ adv. (S Trans.) „în expr. *a ține ~ la ceva* „a ține morțiș – n’en pas démordre” 1910.

Et. nec.

BÂRÇOACE s.f. (bot.) „un soi de trandafir sălbatic – neflier cotonneux” 1879.

Et. nes., probabil sb. *brkača* // Tc. *barkuk* CDER 870; et. nec. TDRG, DEX.

BÂRDĂU s.n. (Trans.) „foc din tulpini de porumb – feu fait avec des épis de maïs” 1906.

Et. nes., probabil sb. *brdo* „movilă” ° // Magh. *borgó* „tulpină de porumb” DA.

BÂRFI vb. „a vorbi de rău – médire” 1649.

Bg. *brătvoja* Mihăilă, DLRV, s.v. *bârfeală* // V.sl. *brehati*, germ. *belfen*, *belfern* TDRG; creație expresivă, cf. *boarfe* CDER 871; ← *vârfi* (← *vâlvă*) CDED II 446; ← *borfăi* SDLR; et. nec. DA, DEX.

Fam.: **bârfaș** 1830; **bârță** 1482 (var. *bârtvă*) (der. regresiv); **bârfeală** 1633; **bârfelnic** 1691 ← *bârfeală* sau ← *bârfi*; **bârfit** s.n. 1875; **bârfitor** 1649; **bârfitură** 1698; **îmbârfi** 1814 ← *bârfă* sau ← *bârfi*.

BÂRGLOAZĂ s.f. (M. Apuseni) „femeie urâtă – laideron” 1886.

Et. nec. // Et. nec., cf. sb. *obrļjuga* „femeie murdară” DA.

BÂRLĂDEAN s.m. „locuitor din Bârlad – habitant ou originaire de Bârlad” 1588.

Top. *Bârlad*.

Fam.: **bârlădeanca** (cor. pop.) 1889 ← top. *Bârlad* sau ← *bârlădean*; **bârlădeancă** 1988.

BÂRLOG s.n. „vizuină – tanière” 1680, var. *bârloc*.

V.sl. **brūlogŭ* (cf. bg. *bârlog*) TDRG, CADE, SDLR, CDER 875, DEX // și rus. *berloga* DA.

BĂRNĂ¹ s.f. „buștean, traversă – poutre” 1551–1553.

V.sl. *brŭvino* (= *brivino*) TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 876, DEX // și bg. *brävno* SDLR.

Fam.: **bârnui** „a așeza bârnela” 1895; **bârnuitură** 1895 ← *bârnui*; **bârnuță** 1898; **dezbârna**¹ „a scoate din locul fixat, a desface”, var. (reg.) *dezbrâna, dezbrâna*, (înv.) *dizbârna, dizbârna* 1827; **dezbârnaî** (reg.) „a îndepărta” 1983 ← *dezbârna* (cu substit. sufixului); **îmbârna** 1894.

BÂRSAN adj., s.m. „(oaie sau berbec) cu lâna lungă și aspră – (brebis ou mouton) à la laine longue et rêche” 1429.

Top. *Bârza*.

Fam.: **bârsănă** 1866; **bârsancă** „oaie cu coada scurtă și lată” 1911; **bârsănel** 1885 ← *bârsănea* și/sau ← *bârsan*; **bârsănea** 1885 ← *bârsană*; **bârsănică** 1885 ← *bârsană* și/sau ← *bârsănea* (cu substit. sufixului); **bârsănesc** 1794 (var. *bursănesc*).

BÂRSĂ s.f. „parte a plugului – étançon” 1806, var. *bârță*¹.

Et. nec. TDRG // El. de substrat, cf. alb. *vercë* Jokl, LKU, 140, Gr. Brâncuș, SCL, 12, 1961, 193–196; tracodac. N. Drăganu, DR, 1, 1920, 144; cf. alb. *vërz* SDLR, DEX; v.sl. *brdce* (< *berd* „vârf”) O. Densusianu, GS, 1, 1923, 142; cf. sloven., morav. *brdce* CDER 880.

BÂRZEICĂ s.f. (Hațeg) „un fel de sanie – petit traîneau” 1906, var. *bârgeică, bârjeică*.

Et. nes., probabil înrudit cu sb. *brzak*, bg. *bârzei* „rapid” // Sl. *brz* + suf. *-eică* DA; ← *bârzoî* CDER 885.

BÂRZOC s.m. „câneapă nedezvoltată – chanvre” 1906.

Et. nec. // ← *bârzoî* CDER 885; cf. magh. *borzag* DA.

BÂRZOI¹ adv. „ridicat în sus – hérissé” 1885, var. *bâzoî*¹.

Derivat de la baza onomatopeică *bâ(r)z-*.

Fam.: **bârzoî**³ 1912, var. *burzoî* ← *bârzoia* (der. regresiv); **bârzoia** 1705; **bârzoia** „vacă iritabilă” 1912 ← *bârzoia* sau ← *bârzoî*³; **bâzău** adv. c.1832 ← *bâzoî*¹ (= *bârzoî*¹) (cu substit. finalei); **îmbâzoî** „a ține coada bâzoî” 1910 ← *bâzoî*¹ (= *bârzoî*¹).

BÂRZOI² s. „o specie de plantă – sorte de plante” 1911.

Et. nec.

BÂȘTI¹ interj. (reg.) „țâști! – crac!” 1884, var. *bâschi*.

Creație spontană // Pl. de la *bâște* (< **bești* < lat. *bestia*) HEM 2673.

Fam.: **bâști**² 1904.

BÂT¹, **BÂTĂ**¹ adj., s.m., s.f. (reg.) „bătrân, bătrână; bunic / bunică – vieux, vieille, grand-père / grand-mère” 1885.

Et. nes., probabil prescurtare din [*tata-*] *bătrânul*, [*mama-*] *bătrâna* DA.

Fam.: **bâc**³, **bâcă** 1885 ← *bâtic, bâtică*; **bâtic, bâtică**¹ (dim.) 1906, var. *bitic*.

BÂTĂ² s.f. „ciomag – gourdin” 1623.

V.sl. **bütü* (cf. slavon. *bütü* „sceptru”, bg. *băt*, sb. *bat*) CDED II 10, DA, SDLR, CDER 893 // Probabil înrudit cu *băț* TDRG; et. nec. DEX.

Fam.: **băticaș** „bețișor” 1825 ← *bâtică*² sau ← **bâtic*¹; **băt**² s.n. „bătă” 1811 ← *bătă*² (der. regresiv) sau sg. refăcut ← pl. *bâte* al lui *bătă*²; **bătea** (dim.) „buzdugan; (Trans. și) papură” 1825; **băti** „a bate cu băta” 1893; **bâtică**² (dim.) 1911; **băticea** (dim.) 1911 ← *bâtică*² (cu substit. sufixului) și/sau ← *bătă*²; **bătice** (dim.) 1892 ← *băt*² sau *băticea*; **băticeuță** (dim.) 1888 ← *bâtică*²; **bătuț** (dim.) 1895 ← *băt*²; **bătuță** (dim.) 1898.

Cf. *botă*².

BÂTCĂ s.f. „munte mic – petite montagne” 1646.

Et. nec.

Fam.: **bătuță** (Mold., Buc.) 1892.

BÂTLAN s.m. „un soi de pasăre de baltă – héron” 1580 (top.), var. *bâtlean*, *gâtlan*².
Bg. *batlan* DA, CADE, SDLR, DEX, TDRG³ // Bg. *batlan* sau magh. *batlan* CDER 897;
slavon. *blato* TDRG¹; cf. ceh. *blatak*, magh. *batla* CDED II 8. Var. *gâtlan*² ← *bâtlan*, infl. de *gât*².
Fam.: **bâtlancă** 1883; **bâtlănaș** 1883; **bâtlănos** 1883.

BÂȚ¹ interj. (indică balansarea – indique le balancement) 1898, var. *bâța*.
Creație spontană.
Fam.: **bâțan** s.m. (entom.) 1892, var. *bâțan*; **bâțai** 1805; **bâțială** 1892 ← *bâțai*; **bâțait** s.n.
← *bâțai*; **bâțaitoare** (ornit.) 1868, var. *bâțitoare* ← *bâțai*; **bâțaitor** 1911 ← *bâțai*; **bâțaitură** 1911
← *bâțai*.

BÂZ¹ interj. (imită sunetul produs în zbor de unele insecte – imite le son produit par certaines insectes pendant le vol) 1907.
Onomatopee.

Fam.: **bărzăun** 1598 (antrop. *Bărzăunele*), var. *barzaon*, *bărnăuz*, *bărzăune*, *bărzăun*, *bărzăune*, derivat de la bază onomatopeică *bărz-* sau ← *bărzâi* (= *băzâi*) DA, TDRG³ // Et. nec. TDRG¹; **bândaon** „gărgăun” 1910, probabil ← *bondar* + *bărzăun* (contaminație); **bândăoi** „bărzăun” 1911, et. nes., probabil ← *bărzăun* + *bânzoi*; **bânzoi** „bondar” 1889 ← *bânzâi* (= *băzâi*); **bărdăun** 1889 ← *bărzăun* + *bondar* DA (probabil); **bărzac** „fânțar” 1903, derivat de la baza onomatopeică *bărz-* sau ← *bărzâi* (= *băzâi*); **băz**² s.m. „muscă” 1885; **băzalnic** „nărăvaș” 1887 ← *băzâi*; **băză** „muscă, (Ban.) albină, streche; numele unui joc” 1898, var. *biză*; **băzălău** (entom.) 1882 ← *băzoi* DA, CADE sau ← *băz*² TDRG, DA, CDER 903; **băzâi** 1705 (var. *vâzii*), var. *bânzâi*, *bărzâi*, *bonzâi*; **băzâială** 1705 (var. *vâziială*) ← *băzâi*; **băzâit** s.n. 1868 ← *băzâi*; **băzâitoare** „jucărie care zbărnăie” 1868 ← *băzâi* sau ← *băzâitor*; **băzâitor** adj. 1868 ← *băzâi*; **băzâitură** 1868 ← *băzâi*; **băzgar** „gărgăun” 1906 ← *bărzăun* (cu substit. finalei); **băzgăun** „gărgăun” 1903 ← *bărzăun* + *gărgăun* (contaminație); **băzoi**² s.m. „viespe” 1902 ← *băz*²; **băzoi**³ s.n. „parte a unui cimpoi” 1853 ← *băzâi* sau ← *băz*¹; **boanză** „streche” 1903 ← *bonzâi* (= *băzâi*) (der. regresiv); **bonzar** 1785, var. *bânzar*, *bunzar* ← *bonzâi* (= *băzâi*); **bonzălău** „tăun” 1903 ← *bonzâi* (= *băzâi*); **bonzăraș** „bărzăun” 1903 ← *bonzar*; **bonzăroi** 1903 ← *bonzar*; **borză**¹ (entom.) 1903 (var. *boarză*²); **borzoaie**¹ (augm.) 1903 ← *borză*; **buzar**² „cărăbuș” 1903.

BÂZDARĂ s.f. (N Trans.) „streche – taon” 1906.
Et. nes., probabil înrudit cu ucr. *bzdjucha*, *bz'docha* „streche” °.
Fam.: **băzdăra** 1906, var. *băzdura* ← *băzdări*; **băzdâr** interj. „șterge-o!” 1890; **băzdări** vb. „(despre vite) a alerga” 1890 ← *băzdară* CADE // < sl. (cf. rus. *bzdyrit*) DA, CDER 904.

BÂZDĂI vb. (Ban.) „a se zgâi – écarquiller les yeux” 1890.
Sb. *bazdjeti*.
Fam.: **băzgoi** (Ban.) „a se zgâi” 1911 ← *băzdăi*, infl. de *zgâi* ° // et. nec., cf. *zgâi* DA; **băzgoia** (Ban., Trans.) 1911 var. *băzgia* ← *băzgoi*.

BÂZDĂC s.n. „toană, capriciu – caprice” 1870 (var. *băzdoc*, *băzic*.
Et. nec. TDRG, DA, DEX // Formație glumeață, compusă din sb. *bazdrk*, rus. *bzdjoch* „pârț” și *dăcă* „turbare” (< sl. *dikŭ* „sălbatic”) CDER 905; pol. *bzdyk* „nebun” SDLR; < magh., s.v. *băsău* CDED II 480.
Fam.: **băzdăcos** (Munt.) „irascibil” 1939.

BÂZDĂGANIE s.f. (pop.) „monstru – monstre” 1879, var. *bățăganie*, *bidiganie*, *bidihanie*, *bizdiganie*.
Et. nes., probabil v.sl. **bezdychaninŭ* TDRG, CADE sau v.sl. *vŭzdychanije* „spirit” °.
Fam.: **bizdigăni** 1938.

BÂZDOACĂ s.f. (reg.) „bătă – gourdin” 1840, var. *bâzdoagă*.

Et. nes., probabil ← *buzdugan* + *moacă* „măciucă” LM, DA // Et. nec. TDRG.

Fam.: **bâzdâcăi** (Olt.) „a amesteca” 1931; **bâzdăgău** s.n. (Ban., Trans.) „făcăleț” 1931, var. *bâzdăgău* ← *bâzdoagă* (= *bâzdoacă*), posibil infl. de *mestecău*; **bâzdocaş** s.n. (Olt.) „ciomăgel” 1931.

BEA¹ vb. [ar. *beare*; mr. *biĵari*; ir.] „a consuma un lichid sorbindu-l – boire” 1563–1583.

Lat. *bibĕre*, panrom. REW 1074.

Fam.: **băubil** 1988 ← *bea*, după fr. *buvable*; **băut** s.n. 1682; **băutor** [mr. *biitor*] 1551–1553 ← *bea* // < lat. *bibitor* CDDE 184; **băutură** 1563–1583 [ar. *biutură*; mr. *bii(u)tură*; ir. *beuture*] „lichid care se bea; petrecere”, var. *beutură* < lat. **bibitura* sau ← *bea* CDDE 152 sau ← *băut* TDRG, CDER 744; **băuturică** 1890 ← *băutură*; **ber**² „petrecere; băutură” 1573–1583; **bercan** „ospățul feciorilor” 1890 ← *ber*²; **nebăute**, în expr. *pe ~* 1911.

Cf. **beat**¹.

BEABE s.f. (Trans., rar) „pietricică de cremene – cailloux, silex” 1825.

Et. nec.

BEANC s.n. (Trans.) „ciob – débris” 1906.

Et. nec.

Fam.: **beancă** (Trans.) „pietricică de cremene” 1825.

BEAT¹ [mr. *beĵ*] adj. „amețit ca urmare a consumului de alcool – soûl, ivre” c.1577.

Lat. *bibitius*, cf. sp., ptg. REW 1080.

Fam.: mr. **ambitător** „bețiv” 1935; mr. **ambitătură** „beție” 1935; **bețic** 1892 ← *bețiv* (cu substit. finalei); **beție** 1563–1583; **bețit** „bețiv” 1581 ← *bețiv* (cu substit. finalei) ° // ← **bibiticius* CDDE 155; **bețiv** adj., s.m., s.f. „care are patima beției” 1551–1553, var. *bețiu* ← rom. *beat* TDRG, DA, SDLR, CDER 753 sau < *lat. *bibitiuus* CDDE 154, CADE, DEX // Probabil sub infl. sufixului slăv *-ivŭ* TDRG, CDDE 154, DA, CADE; **bețivan** 1892, var. *bețivlan* ← *bețiv*; var. *bețivlan*, infl. de *gâtlan*, *ghiortan*, *moglan* etc.; **bețivar** 1870, var. *bețivlar* ← *bețiv*; **bețivănărie** „chiolhan” 1909 ← *bețivan*; **bețivește** 1688 ← *bețiv*; **bețivi** 1688 ← *bețiv*; **bețivler** 1870 ← *bețivlar* (= *bețivar*); **bețivoi** 1897 ← *bețiv* sau ← *bețivan* (cu substit. sufixului); **dezbăta** [ar., mr. *dizbetare*] 1914 ← *îmbăta* (cu substit. prefixului); **dezbătător** (inv.) „(despre substanțe) care are proprietatea de a dezbăta” 1839 ← *dezbăta*; **îmbăta** [ar. (*a*)*mbetare*; mr. *ambitare*] 1577 ← *beat* // < lat. **imbibitare* CDDE 154; **îmbețit** 1909 ← **imbeți* DA.

Cf. **bea**.

BEAT² [pronunțat *bit*] adj. invar. „(care aparține unui) curent nonconformist, contestatar, din deceniul 6 al secolului XX – beat (generation)” 1978.

Engl. *beat*.

Fam.: **beatnic** 1975 < engl. *beatnik*.

BEATITUDINE s.f. „fericire desăvârșită – béatitude” 1848.

Lat. neol. *beatitudo*, -inem.

Fam.: **beatific** 1939 < lat. neol. *beatificus*; **beatifica** 1871 < fr. *béatifier*, lat. neol. *beatificare*.

BEBE¹ s.m. „copil în primele luni de viață – bébé” 1961, var. *bebi*.

Fr. *bébé*.

Fam.: **bebeluş** 1996.

BEBE² s.m., interj. (Trans., Buc.) „ființă imaginară cu care se sperie copiii – croque-mitaine” 1895.

Săs. *Bäbä*.

BEC¹ s.n. „sferă sau pară de sticlă în care se află filamentul unei lămpi electrice – ampoule” 1894.

Fr. *bec* [*à gas, électrique*].

BEC² s.m. (sport) „fundaș la jocul de fotbal – arrière (au football)” 1966.
Engl. *back*.

BEGAR s.m. (muz.) „semn care se utilizează pentru a anula bemolii sau diezii – bécarre” 1840.
Fr. *bécarre*.

BECAȚĂ s.f. „numele mai multor păsări călătoare – bécasse” 1840. Fr. *bécasse*, ngr. *μπεκάτσα*.

Fam.: **becaț** 1883, var. *bicaț*; **becațină** 1840 < fr. *bécassine*, infl. de *becaț*.

BECCIU s.m. (înv.) „paznic de noapte – gardien de nuit” 1931.
Tc. *bekçi*.

BECEAN adj., s.m. (înv.) „(locuitor) al Vienei, vienez – Viennois” 1825.
Top. *Beci* „Viena”.

BEČER s.m. (reg.; înv.) „boier însărcinat cu supravegherea bucătăriilor domnești; bucătar al curții domnești – boyard préposé à la cuisine de la Cour” 1653, var. *beciar*.

Et. nes., probabil sb. *pečar* „brutar” (= *pekar*) TDRG, SDLR, eventual infl. de *beci* // ← *beci* CDER 760; et. nec., cf. germ. *Zuckerbäcker* DA.

Fam.: **becerie** (rar, înv.) „bucătărie domnească” 1860.

BEČER¹ s.m. (Munt.) „burlac – célibataire” 1770.
Tc. *bekâr*.

Fam.: **becherie** (rar) „burlăcie” 1879; **bečeraș¹** 1885; **becheroniu** s.m. (Ban.) „copilandru” 1931.

BEČEȘ s.n. (Ban., Bihor, V Trans.) „un fel de cojoc femeiesc, scurt, fără mâneci – touloupe de femme sans manches” 1931.

Magh. *bekecs*.

BEČI s. invar. (Mold.), în expr. *a nu ști* ~ „a nu ști, a nu zice nimic – ne savoir rien de rien, ne dire mot” 1850.

Et. nes., probabil magh. *betű* „buche” TDRG, CADE, SDLR, CDER 758 // Et. nec. DA, DEX. Cf. **botă³**.

BEČI/E s.f. „dispozitiv așezat la coada fuzelajului unui avion – béquille (de queue)” 1949.
Fr. *béquille* [*de queue*].

BEČI¹ s.n. „pivniță – voûte souterraine, cave” c.1680.

Cuman. **beč* (= *peč* „cuptor”) Drimba, CE, 279 // Cuman. *beč* „oraș fortificat” ȘIO I, 16, DA, CDER 760, CADE; et. nec. TDRG¹, DEX.

BEČI² s.m. [ar.] „berbec tânăr, care are coamele răsucite – bélier de deux ans” 1890, var. *becce*.

Et. nec. // Probabil legat de lat. *ueruex*, cf. it. *becco*, v. bergamasc. *bech* „șap”, marchigian *becce*, sd. *beccu* „șap”, *beccuna* „capră” DA; *[*ber*] *beculus* PEW 198; bg., sb. *biče* „tăuraș” CDER 759.

BEC/SNIC adj. „necinstit, blestemat, ticălos – maudit, infame, impie” 1612, var. *bicisnic*; înv. *becesnic*, *beceșnic*, *becișnic*, *bezcisnec*.

V.sl. *bezüčistīnikū*, slavon. *be(zü)čistīnikū*.

Fam.: **becisnicește** c.1740 (var. *becișnicește*) ← *becisnic*; var. *becișnicește* ← *becișnic* (= *becisnic*); **becisnici** „a decădea” 1682; **becisnicie** c.1500 (var. *becisnicie*).

BECTIM/S s. (înv.) „tutun de calitate superioară – tabac de qualité supérieure” 1887, var. *bectemiz*.
Tc. *pek-temiz*.

BEDĂ s.f. (reg.) „nevoie, necaz; drac – calamité, diable” 1582, var. *bida*, *bidă*, (Ban.) *biedă*.
Bg., sb. *beda* // și v.sl. *běda* TDRG³, DA, CADE, CDER 763. Var. *bida* < ucr. *bida*.
Fam.: **bedarnic** (Ban.) „rău” 1912 DA; **bedarniță** (Ban.) „om buclucaș” 1912 DA; **bedaș** s.m. (Ban.) „nevoiaș, sărac, nemernic” 1931; **bedui** (Ban.) „a bănuî” 1912 DA; **bideu**² s.m. (Mar.) „drac” 1894; **bidî** (Mar.) „a trăi greu” 1908 ← *bidă* sau < ucr. *biditi*.

BEDEARCĂ s.f. (Mar., N Trans.) „un fel de covățică găurită, pentru strecurat cheagul – sorte de petit pétrin troué, pour filtrer la prêsure” 1931.
Et. nes., probabil înrudit cu ucr. *bredeň* „plasă de pescuit”.

BEDEN s.n. (înv.) „crenel – créneau” c.1715.
Tc. *beden*.

BEDREAG s.n. (reg.) „trunchi gros de lemn pe care cizmarii croiesc încălțămintea – tabouret (de cordonnier)” 1825, var. *bătreaș*, *medreaș*.
Et. nes., probabil ← rom. *bedregălău* „numele unei unelte de cizmărie” (< magh. **bedörgölö*, < *dörgöl*, cf. *dörgölőfa*) Tamás EW, s.v. *bedergălău* // Cf. magh. *bederegni* DA; säs. *Bretterdecke* „estradă” SDLR; v.sl. *bedro* CDED II 11, TDRG; et. nec. DEX.

BEDUIN s.m. „arab nomad – bédouin” 1848.
Fr. *bédouin*.

BEETHOVENIAN adj. „referitor la Beethoven – beethovénien” 1988.
Antrop. *Beethoven*.

BEGONIE s.f. „plantă din familia begoniaceelor – bégonia” 1911.
Fr. *bégonia*.

BEHAVIORISM s.n. „teorie care pune la baza psihologiei comportamentul – béhaviorisme” 1962.
Engl. *behaviorism*, fr. *béhaviorisme*.

BEHEHE interj. (imită strigătul oilor sau al caprelor – imite le bêlement des brebis ou des chèvres) 1814, var. *be*¹, *bea*², *becă*, *becăcă*, *be(ee)*, *behe(a)hea*, *mehehe*.
Onomatopee.

Fam.: **behehea** s.f. 1885, var. *beaheahea*; **behăi** 1806 (var. *bee*); **behăit** s.n. 1911 ← *behăi*; **behăitor** 1945 ← *behăi*; **behăitură** 1911 ← *behăit*; **behehăi** 1814 (var. *becăcăi*); **be(h)e(h)** s.m. 1893.

BEHLIȚĂ s.f. (Mold., Buc.) „numele unor specii de pești mici – bouvière, nom d’espèces de poisson de petite taille” 1898, var. *begliță*, *blehniță*.
Et. nes., probabil rus. *beglec*, ucr. *bihlec* „fugar” ° // Cf. rus. *beglyj* „rapid” SDLR; ← *bahnă* CDER 604.

Fam.: **behlit** „pește mic” 1895.

BEI s.m. „guvernator al unei provincii – bey” 1521, var. *be*², *beg*.
Tc. *bey* [*beg*].

Fam.: **beicache** (dim., peior.) 1875 – formație glumeată, după *agache* „domnișor”; **beilerbei** 1479, var. *beglerbeg*, *beglerbei*, *beherbei* < tc. *beylerbey* (*beglerbeg*); **beilic** c.1714, var. *beilac*, *beilei* < tc. *beylik*; **beilicciu** „funcționar turc” 1753, var. *begli(c)giu*, *belicciu* < tc. *beylikçi*; **beimu** (formula de adresare; înv.) „domnul meu” 1863 < ngr. *μπέη μου*, **beizadea** „fiu de Domn, prinț” 1590, var. *băzdadea*, *be(i)zdadea*, *beizdedea*, *be(i)zădea*, *be(i)zede*, *bizdadea* < tc. *beyzade* (*begzade*); **beizadesc** 1900, var. *bezedesc* ← *beizadea*; var. *bezedesc* ← *be(i)zede* (= *beizadea*).

BEJ adj. invar. „cafeniu foarte deschis – beige” 1935.

Fr. *beige*.

BEJARCĂ s.f. (Olt.) „căciulă sau pălărie ruptă – bonnet ou chapeau déchiré” 1931.

Et. nec.

BELACOASĂ s.f. (inv.) „stofă prețioasă de mătase – sorte d’*étouffe fine de soie*” c.1728 (var. *bilacoasă*), var. *belecoasă*, *belicoasă*.

Rus. *belokos*, fr. *belle Écosse*.

BELADONĂ s.f. „mătrăgună – belladone” c.1805.

Fr. *belladone*, it. *bella-dona*.

BELĂ s.f. (reg.) „un fel de pește – sorte de poisson” 1885.

Et. nec.

BELBIȚĂ s.f. „un fel de pește mic – sorte de (petit) poisson” 1869.

Bg. *bel(e)vica* „pește de apă dulce” °.

BELCĂ s.f. (Olt.) „cană de pământ – cruche en terre”, (Ban.) „sticlă –bouteille” 1931.

Sb. *belka* (= *bijelka*) °.

BELCEU s.n. (Trans.) „leagăn – berceau” 1882.

Magh. *bölcső*.

BELCHIȚĂ s.f. „specie de animal cu blană fină – loir” 1863, var. *belhiță*.

Rom. **belcă* (< rus. *belka*)° // Cf. germ. *Bilch*, pol. *bielina*, rus. [*zemljanaja*] *belka* TDRG, DA; cf. pol. *bielka*, ucr. *bilycja* CADE; ← *belhiță* SDLR.

BELCI adv. (Mehed.), în expr. *a lega ~*, „a lega strâns – (lier) solidement, serré” 1911.

Sb. dial. *belci* „sigur”.

BELCIUG s.n. „verigă, inel de metal – anneau, boucle” 1579 (top. *Belciug*), var. *bălcug*.

V.sl. **bělčugŭ* (cf. v.sb. *bělčugŭ*, bg. *belčug*) DA, CADE.

Fam.: *belciugat* 1510 (top. *Belciugata*); *îmbelciugat* 1878.

BELDAR s.n. (inv.) „șal turcesc – sorte de châle” 1741.

Tc. *beldar*.

BELDIE s.f. (Mold., Buc.) „prăjină lungă; fâșie din coaja unui copac, tijă de buruiană – perche, gaule” 1683, var. *bâldie*.

Et. nec. TDRG, DEX // Var. a lui *bold* SDLR; ← *bold* CDED II 12, CDER 987.

Fam.: *beldete* s.m. (Olt.) „băț mai gros cu care se aruncă în ceva” 1931; *beldioară* 1890; *beldios* (Mold.) „(despre fân) lemnos, bățos” 1931.

BELDIȚĂ s.f. (Mold.) „un fel de pește mic de apă dulce – spirin, ablette” 1909, var. *berchiță*.

Et. nec.

BELEA¹ s.f. „întâmplare neprevăzută care pricinuieste neplăceri – événement imprévu et désagréable” c.1743.

Tc. *belâ* TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 778, DEX // Gr. *βέλος* LB.

Fam.: *belaliu* (reg.) „care cere multă grijă” 1857, var. *belalâu*, *belelâu*, *beleleu* < tc. *belâli*; *beligioaică* (Munt.) „scandalagioaică” 1939 ← *beligiu*; *beligîță* (Munt.) „scandalagioaică” 1939 ← *beligiu*; *beligiu* s.m. (Munt.) „scandalagiu” 1939.

BELEAG s.n. (înv.) „semn de recunoaștere – signe de reconnaissance” 1705.
Slavon. *bělĕgŭ* TDRG, DA, CDER 779 // Bg., rus. *beleg* SDLR.

BELEAZNĂ s.f. „rană, cicatrice – blessure, cicatrice” 1683.
Et. nes., probabil slavon. **bělĕžna* DA // < v.sl. *bělĕgŭ*, cf. *beleag* TDRG; cf. rus. *bĕlizna* „pată albă” CADE.

BELEC s.m. „unealtă de dulgherie – outil de charpentier” 1885.
Et. nec.

BELEJ s.m. (Hațeg) „prepuț – prépuce” 1893.
Bg. *belĕž*.

BELEMNIT s.m. „moluscă cefalopodă fosilă – bélemnite” 1903.
Fr. *bélemnite*.

BELENGHER s.m. (bot.; reg.) „costrei – sorgho d’Alep” 1929.
Et. nec.

BELETRISTIC adj. „care aparține literaturii artistice, privitor la literatura artistică – relatif aux belles-lettres, littéraire” 1844.
Germ. *belletristisch*.
Fam.: **beletristică** 1852 < germ. *Belletristik*.

BELEUJI vb. (Mold.) „a holba ochii – écarquiller les yeux” 1931.
Et. nec.
Fam.: **beleajă** (Mold., rar) „nătăflează” 1901; **beleujat** adj., s. (Mold.) „prostănac” 1893 ← **beleuja* (= *beleuji*); **beleuz** adj. (Ban., rar) „prost” 1895, var. (Brașov) *beleuc*.

BELEUȘCĂ s.f. (reg.) „o specie de plantă – sorte de plante” 1885, var. *beleujgă*.
Bg. *bel(e)uška* °.

BELEZIC s.n. (înv.) „verigă, brățară ce leagă patul puștii de țeavă – anneau, bracelet qui relie la crosse du fusil au canon” 1900, var. *belezâc*, *berezâc*.
Tc. *bilezik*.

BELFER s.m. (reg.; fam., peior.) „învățător; om care se lăfăiește în lux – maître, homme riche” 1868.
Idiș *Belfer* (< germ. *Be(i)helfer*).

BELGH/R s.m. (Munt.) „cal buiestraș – (cheval) amble” 1939.
Tc. *beygir*.

BELGI s.m. pl. „uniune de triburi celtice – Belges” 1962.
Fr. *Belges*, lat. neol. *Belgae*.

BELGIAN adj., s.m., s.f. „(locuitor) din Belgia – Belge” 1911.
Top. *Belgia*.

BELI vb. „a desface, a jupui – écorcher, dépouiller” 1582.
V.sl. *bĕliti* „a albi”, cf. bg. *belja* „a curăța de coajă” Mihăilă, CE, 120 // Bg. *belja* DA.
Fam.: **beligă** „fâșie de coajă a unei plante textile” 1900 ← *beli* DA (probabil), CDER 782;
belit¹ adj., s.m. „(despre cai) prăpădit; mărțoagă” 1898; **belit²** s.n. „belire” 1807; **belitor** c.1650;
belitură 1567 (top. *Belituri*).
Cf. *bilă*.

BELICOS adj. „războinic – guerrier” 1871.

Lat. neol. *bellicosus*.

Fam.: **belicist** (rar) 1948 < fr. *belliciste*; **belicism** 1955 < fr. *bellicisme*; **antebelic** 1939 ← *ante-* + *-belic* (< lat. neol. *bellicus*) sau < it. *antebellico*; **interbelic** adj., s.n. 1966 ← *inter-* + *-belic* (< lat. neol. *bellicus*); **postbelic** 1939 ← *post-* + *-belic* (< lat. neol. *bellicus*) sau < it. *postbellico*.

BELIGERANT adj. „care se află în război – belligérant” 1829

Fr. *belligérant*, lat. neol. *belligerans*, *-antem*.

Fam.: **beligeranță** 1966 < fr. *belligérance*; **cobeligerant** adj., s.m., s.f. 1961 < fr. *cobelligérant*.

BELINOGRAF s.n. „aparat de transmis imaginile la distanță – bélinographe” 1939.

Fr. *bélinographe*.

Fam.: **belinogramă** 1949 < fr. *bélinogramme*.

BELIȘ s.n. (Trans.) „căptușeală – doublure (d’un vêtement)” 1825 (var. *berliș*).

Magh. *béll(l)és, bérlés*.

BELITĂ s.f. „exploziv de siguranță întrebuițat în minele de cărbuni – bellite” 1949.

Fr. *bellite*, germ. *Bellit*.

BELNĂ s.f. (Buc.) „sac scurt și larg – sac court et large” 1911.

Et. nec.

BELOTĂ s.f. „numele dat unui joc de cărți care se joacă pe puncte, cu 32 de cărți, între doi, trei sau patru jucători – belote” 1936.

Fr. *belote*.

BELȘIȚĂ s.f. „plantă ierboasă cu frunze mari – balisier” 1868.

Et. nes., probabil < bg. *bela elša* °.

BELȘUG s.n. „abundență – abondance” 1628 (var. *bișug*), var. *bevșug, bișug, birșug, biușug, bivșug*.

Magh. *bóšég*.

Fam.: **belșugos** 1703; **bișuga** 1878; **bișag** 1908, var. *biușag* ← *bișug* (cu substit. finalei); **îmbelșuga** 1698 (var. *îmbilșuga*); **îmbelșugător** 1857 ← *îmbelșuga*.

Cf. **biu**.

BELVEDERE s.f. „construcție așezată pe un loc ridicat – belvédère” c.1832.

Fr. *belvédère*, it. *belvedere*.

BELZEBUT s.m. (livr.) „unul dintre numele date diavolului – diable, Belzébuth” 1551–1553 (var. *Velzevul*), var. *Be(e)lzebul, Beelzebut*.

Fr. *Belzébuth*. Var. *Velzevul* < ngr. *Βελζεβούλ*, slavon. *Velzevulü*.

BEMBERG s.n. „țesătură de mătase – bemberg” 1975.

Fr. *bemberg*.

BEMOL s.m. „semn convențional pus înaintea unei note muzicale pentru a arăta că trebuie coborâtă cu un semiton – bémol” 1839.

Fr. *bémol*, it. *bemolle*.

Fam.: **bemoliza** 1857 < fr. *bémoliser*.

BENĂ s.f. „cupă metalică; parte a unui camion, a unui excavator etc., în care se încarcă materialele – benne” 1949.

Fr. *benne*.

BENDEL s.n. (Mold.) „bucată de corn folosită de cizmar – corne (outil de cordonnier)” 1911.
Et. nec.

BENDERLJU adj. „din Bender (Tighina) – de Bender” 1741–1742.
Tc. *benderli*.

BENDIX s.n. „un fel de mecanism folosit la automobile, avioane etc. – bendix” 1949.
Fr. *bendix*.

BENEDICTIN s.m., s.f., adj. „călugăr din ordinul întemeiat de sf. Benedict – bénédictin” 1868.
Fr. *bénédictin*.

BENEDIȚIUNE s.f. „binecuvântare – bénédiction” 1848.
Fr. *bénédition*, lat. neol. *benedictio*, *-onem*,

BENEFICIU s.n. „câștig – bénéfice” 1787 (var. *benefițium*).
Fr. *bénéfice*, it. *beneficio*, lat. neol. *beneficium*. Var. *benefițium* < germ. *Benefizium*.
Fam.: **benefic** 1978 < fr. *bénéfique*, lat. neol. *beneficus*; **beneficia** 1840 < fr. *bénéficier*;
beneficial „referitor la beneficiile bisericesti” 1939 < fr. *bénéficial*; **beneficiar** 1840 < fr. *bénéficiaire*, lat. neol. *beneficiarius*.

BENEVOL adj. „de bunăvoie – bénévolé” 1840.
Fr. *bénévole*, lat. neol. *benevolus*.

BENGA s. invar. „drac – diable” 1507 (antrop. *Benga*), var. *zbenga*.
Țig. *beng* (voc. *benga*) DA, CADE, SDLR, CDER 785, DEX // Magh. *béna* „olog, paralic, slut”, cf. sb. *bangav* „șchiop” CDED II 481.
Var. *zbenga* cu z-protetic, probabil expresiv (ca în *zbanhiu* < țig. *bango*) Drimba, CE, 200.
Fam.: **benguț** (Trans.) „ciudat, al dracului” 1911.

BENGAL adj. „foc de artificii – de Bengale” 1868.
Fr. [*feu de*] *Bengale* DA, TDRG, CADE, DEX // și germ. *bengalisches-Feuer* SDLR.
Fam.: **bengalez** 1975.

BENGALI s.m., adj. invar. „nume dat mai multor păsări înrudite cu vrabia – bengali” 1966.
Fr. *bengali*.

BENGALINĂ s.f. „stofă de mătase amestecată cu lână – étoffe de soie mélangé de laine” 1939.
Engl. *bengaline* [*silk*].

BENGHI s.n., s.m. „mic semn negru pe trup, mai ales pe obraz – grain de beauté” 1793, var. *benchi*.
Tc. *ben(e)k* DA, TDRG, CADE, CDER 786, DEX // și bg. *benka* SDLR.
Fam.: **benchișor** 1834; **bobenchi** „semn pe fruntea copiilor” 1896 ← *bob* + *benchi* (contaminație); **zbenghi** 1862, var. *zbenchi*, *zbeneg*.

BENGHIUȘĂ s.f. (Mold.) „lemnul de care se sprijină partea de sus a leucii – barre de bois, traverse qui soutient la partie supérieure de l’arc boutant de la ridelle d’un chariot” 1895.
Et. nec.

BENIC s.n. (inv.) „atlas cu picățele – satin pointillé” 1588.
Tc. *benek*.

BENIGN adj. „lipsit de gravitate, ușor – bénin” 1787.

Fr. *bénin* (f. *bénigne*), it. *benigno*, lat. neol. *benignus*.

Fam.: **benignitate** 1871 < fr. *bénignité*, lat. neol. *benignitas*, -atem.

BENINEZ s.m., s.f., adj. „(locuitor) din Benin – béninai” 1988.

Top. *Benin* și/sau fr. *béninai*.

BENJAMIN s.m. (rar) „cel mai mic copil al unei familii – benjamin” 1966.

Fr. *benjamin*.

BENOAR s.n. „lojă situată la nivelul parterului – baignoire” 1870.

Fr. *baignoire*.

BENT s.n. (rar) „vale mică – vallon” 1862.

Tc. *bend*.

BENTONIT s.n. „rocă sedimentară argiloasă – bentonite” 1949.

Fr. *bentonite*.

Fam.: **bentonită** 1949 < *bentonite*.

BENTOS s.n. „totalitatea organismelor care trăiesc pe fundul apelor – benthos” 1966.

Fr. *benthos*.

Fam.: **bentonic** 1972 < fr. *benthonique*.

BENZEDRINĂ s.f. (farm.) „excitant cerebral care înlătură temporar somnul și foamea – benzédrine” 1957.

Engl. *benzedrine*.

BENZINĂ s.f. „produs petrolier sau de sinteză, folosit mai ales drept combustibil la motoarele cu explozie – benzine” 1853.

Fr. *benzine* DA, CADE, DEX // ← *benzoe* SDLR.

Fam.: **aminobenzen** s.m. 1957 < fr. *aminobenzène*; **aminobenzoic** adj., în sintagma *acid* ~ („pulbere solubilă, întrebuințată în chimie ca reactiv”) 1988 < fr. *aminobenzoïque*; **benzen** 1871 < fr. *benzène* DEX // it. *benzeno* LM; ← *benzoe* SDLR; **benzenic** 1948 < fr. *benzénique*; **benzipiren** 1975 < engl. *benzipiren*; **benzoat** 1871 < fr. *benzoate* CADE, DEX // și it. *benzoato* LM; ← *benzoe* SDLR; **benzoe** 1929 < germ. *Benzoe* DN³ // fr. *benzoë* DEX; **benzoic** adj., în sintagma *acid* ~ („acid întrebuințat în medicină, în parfumerie și industria coloranților”) 1871 < fr. [*acid*] *benzoïque* CADE, DEX // și it. *benzoico* LM; ← *benzoe* SDLR; **benzolism** 1972 < fr. *benzolisme*; **benzonaftol** 1949 < fr. *benzonaphtol*; **benzopirină** 1957 < fr. *benzopyrine*; **dezbenzina** (rar) 1960; **nitrobenzen** s.m. 1952 < fr. *nitrobenzène*.

BEOTIAN adj., s.m., s.f. (rar) „ignorant, încet la minte – béotien” 1911.

Fr. *béotien*.

BERACEA s.f. invar. (cor. pop.) „numele unui joc țărănesc – nom d’une danse paysanne” 1889, var. *bereacea*.

Et. nes., probabil bg. *berač*, *beračka* °.

BERAT s.n. (înv.) „act de investitură emis de sultan – diplôme ou brevet d’investiture accordé par un sultan” 1675, var. *băra²*, *bereat*.

Tc. *berat*.

Fam.: **beratlú** „posesor al unui berat” 1782 < tc. *beratlı*.

BERBAN s.m. „un fel de pește – sorte de poisson” 1884.

Et. nec.

BERBANT s.m. (înv.) „bărbat afemeiat – galant, coureur de jupon, débauché” 1821, var. *birbant*. Ngr. *μπερμπάντης* DA, CADE, CDER 788, DEX // It. *birbante* LM; tc. *berbad*, bg. *berbant* SDLR; tc. *berbad* CDED II 548.

Fam.: **berbantăresc** 1893; **berbantlâc** 1857, var. *berbântlic* ← *berbant* DA, TDRG, SDLR, CDER 788, DEX // cf. tc. *berbântlik* „dezordine” CDED II 548; **berbantlicesc** 1896 ← *berbantlâc*; **berbântărie** 1873; **berbântie** 1870.

BERBĂU s.n. (Gorj) „haină scurtă de dimie – sorte de veste de paysan” 1884.

Et. nec.

BERBEC s.m. [ar. *birbeațe*, *birbec*; mr. *birbec*, *birbeți*; ir. *bârbeci*, *berbece*] „masculul oii – bélier” 1443 (antrop. *Berbeace*), var. *berbece*, *berbeci*².

Lat. *berbex*, *-cem* (= *ueruex*), cf. dalm., sd., ret., fr. REW 9270.

Fam.: **berbecar**¹ [ar., mr. *birbicar*] s.m. „păstor” 1534 < lat. **berbecarius* (*berbicarius*), CDDE 159, CADE, CDER 789, cf. sd., fr., occ. REW 9267 sau ← *berbec* DA, CDER 789; **berbecar**² s.n. (Mehed.) „cojoc” 1910; **berbecat** (rar) „cu fruntea bombată” 1931; **berbecărie**¹ „turmă de berbeci” 1885, var. *bărbăcărie* ← *berbec* și/sau ← *berbecar*¹; **berbecărie**² „loc de pășunat pentru oi”; **berbecel**¹ (dim.) 1868; **berbecel**² (omit.) 1868; **berbecesc** 1909; **berbeceste** adv. 1939 ← *berbec* sau ← *berbecesc*; **berbeci**¹ (rar) 1950; **berbecică** s.f. (omit.) 1883 ← *berbecel*² (cu substit. sufixului); **berbecuț**¹ (dim.) 1683, var. *bărbăcuț*; **berbecuț**² (omit.) 1911; **berbecuță** (omit.) 1883 ← *berbecuț*²; ar. *birbeacă* „oaie care seamănă cu un berbec” 1900; ar. *birbicuș* (dim.) 1905; mr. *birbițoc* (dim.) 1935; **îmberbeca** „a azvârli (ca berbecii)” 1825.

BERBELĂC s.n. (înv.) „prosp al bărbierului – serviette du barbier” 1850, var. *berbelic*.

Tc. *berbe(r)lik*.

Cf. *barbă*.

BERBELEAC s.n., în expr. *de-a ~ul*, *de-a ~a* „de-a rostogolul, peste cap – faire des culbutes” 1835.

Et. nes., probabil ← *berbec*.

BERBER s.m., s.f., adj. „populație hamito-semitică din nordul Africii – berbère” 1931.

Fr. *berbère*.

BERC¹ s.n. (reg.) „dumbravă – taillis” 1579 (var. *bărc*²).

Magh. *berek*.

Fam.: **bercar** (Trans.) „pădurar” 1931; **bercuț** 1825.

BERC² adj. „fără coadă sau cu coadă scurtă – à queue courte, anour” 1839, var. *berg*.

Et. nec. TDRG¹ // Lat. *breuicus* TDRG²; prin filieră slavă din v.germ. *brecha* CDER 792; v.germ. *brecha*, n. germ. *bruch* SDLR.

Fam.: **bercuș** nume de câine 1884, var. *bircuș*.

BERC³ s.m. (N.Trans., Buc.) „sept nazal – partie charnue du nez, entre les narines” 1886.

Et. nec.

BERCEUSE [pronunțat *bersöz*] s.f. „piesă instrumentală care are la bază un cântec de leagăn – berceuse” 1962.

Fr. *berceuse*.

BERCI s.m. (înv.) „crainic, pristav – héraut” 1784.

Sb. *biric*.

BERE¹ s.f. „băutură fermentată preparată din orz – bière” 1560.

Germ. *Bier*, infl. de *bea*.

Fam.: **berar** 1606; **berăreasă** 1870 ← *berar*; **berărie** 1793 ← *berar* sau ← *bere*; **berăriță** 1828 ← *berar*.

BERECHET s.n. „noroc, prosperitate – bonheur, abondance” 1703.

Tc. *bereket*.

BEREGĂȚĂ s.f. „laringe – larynx” c.1650 (var. *berigată*), var. *berăgată*, *verigată*.

Et. nes., probabil lat. **uerrucata* (< *uerruca* „ieșitură”) S. Pușcariu, DR, 9, 1936–1938, 440, CDER 796 // Lat. **bilocata* (< *umbilicata* „în formă de cordon ombilical”) Skok, ERSJ, 1, 139; el. de substrat Russu, ER, 264–265; cf. sb. *berikat* CADE, SDLR, DEX; cf. gr. *φάρυγξ* LM; tc. *boğurtluk* CDED II 549; et. nec. TDRG¹.

Fam.: **beregăși** „a gătui” 1939; **beregățul** (Olt.) „a sugruma, a gătui” 1931.

BEREGĂNA vb. (Olt.) „a striga din toate puterile – crier fort” 1931.

Et. nec. // înrudit cu *beregată* CADE.

BERETĂ s.f. „un fel de șapcă fără cozoroc – béret” c.1730.

Ngr. *μπερέτα*, it. *berretta*, fr. *béret* ° // Fr. *béret* DA, CDER 797, CADE, DEX; fr. *béret*, occ. *berret*, it. *berretta* SDLR.

Fam.: **beret** < fr. *béret*.

Cf. **baretă**¹.

BEREZNIC s.m. (N Mold., Buc.) „pădurar – garde-bois” 1893, var. *berejnic*.

Ucr. *berežnik*.

BERI-BERI s.n. „boală din Extremul Orient cauzată de lipsa vitaminei B₁ din organism – béríbéri” 1949.

Fr. *béríbéri*.

BERICHITEL s.m. (Buc.) „băț folosit la sucitul nuielor – bâtonnet” 1896.

Et. nec.

BERIL s.n. „specie de piatră prețioasă – béryl” 1691–1697 (var. *berillus*).

Fr. *béryl*. Var. *berillus* < lat. neol. *beryllus*.

Fam.: **beriliu** „numele unui element chimic” 1939 < fr. *béryllium* DEX, Sala, CMI, 78 // ← *beril* SDLR; **crisoberil** 1949 < fr. *chrysobéryl*.

BERJERĂ s.f. (rar) „fotoliu cu rezemătoare laterale în partea superioară – bergère” 1975, var. *bergeră*.

Fr. *bergère*.

BERLINĂ s.f. „trăsură închisă; tip de automobil – berline” 1931.

Fr. *berline*, it. *berlina*.

BERMĂ s.f. (mil.) „spațiu strâmt care separă parapetul de șanț – berme” 1939.

Fr. *berme*.

BERNARDIN¹ s.m. „călugăr din ordinul Sfântului Bernard – bernardin” 1922.

Fr. *bernardin*.

Fam.: **bernardină** s.f. 1922.

BERNARD/N² s.m. „căine din rasa Saint-Bernard – chien de race Saint-Bernard” 1922.
Germ. *Bernhardiner*.

BERNĂ s.f., în sintagma *pavilion* sau *drapel în ~* „pavilion sau drapel coborât pe jumătate în semn de doliu – berne” 1949
Fr. *berne*.

BERNEVECI s.m. pl. (reg.) „un fel de pantaloni țărănești – sorte de pantalon de paysan” 1719, var. *bernavici*, *bernevici*, var. *bernivici*, *birnevigi*, *birnivici*, *brinivici*.

Tc. *benevrek* Mihăescu, IG, 178, Mihail, TPP, 76–77 // Bg. *benevreci* DEX; bg. *benevreci*, sb. *benevreke* CDED II 12, SDLR, CDER 800; cf. sb. *benevreke* TDRG, CADE; probabil sb. *benevreke*, bg. *benevreci*, alb. *brendevек* DA.

Fam.: **bernăvicași** 1900 ← *bernavici* (= *bernevici*).

BERSALIER s.m. „vânător de munte din armata italiană – bersagliere” 1931 (scris *bersagliere*)
It. *bersagliere*.

BERTĂ s.f. (Mold.) „mică pelerină, broboadă de lână – berthe” 1931.
Fr. *berthe*.

BERZ s.m. (reg.) „numele unui joc de copii, probabil identic cu jocul numit *de-a barza* – nom d’un jeu d’enfants” 1885.

Et. nes., probabil ← (pl.) *berze* °.

BERZELIU s.n. (chim.) „nume abandonat al elementului chimic praseodim – nom abandoné de l’élément chimique praséodyme” 1939.

Engl. *berzelium* (< n.pr. *Berzelius*).

BESACTEA s.f. (reg.; înv.) „cutioară (de lemn) ornamentată – cassette” 1821, var. *besacștea*, *besectea*, *bestahtea*, *beșactea*, *bisactea*, *bișactea*.

Ngr. *μπεζαχτάς*; tc. *beštahta*.

Fam.: **besăcteluță** 1897, var. *bișăcteluță*.

BESCHIE s.f. „fierăstrău mare – scie à bras” 1851, var. *bestie*², *beșchie*.

Et. nes., probabil bg. *bičkija* DA, CADE, DEX // Tc. *bičku* CDED II 549, TDRG, SDLR, CDER 803.

Fam.: **bischigiu** „tăietor de lemne” 1795 < tc. *bičkici*.

BESEADĂ s.f. (Trans.) „conversație, vorbă – conversation, parole” c.1500, var. *băsadă*.

Magh. *beszéd*, slavon. *besěda*.

Fam.: **băsădi** (Trans.) „a conversa” 1893; **băsădui** (Trans.) „a conversa; (Buc.) a fi deprins numai cu un fel de mâncare” 1563–1583 (var. *besădui*) DA, CDER 708 ← *beseadă* sau sb. *besjediti* CADE, slavon. *besědovati* Densusianu, HLR, II, 503; sensul „a fi deprins numai cu un fel de mâncare” 1893, după ucr. *beseduvaty* „a ospăta”.

BESSI s.m. pl. „nume dat de romani tribului trac așezat în Antichitate între munții Rodopi și cursul superior al râului Marița – Besses” 1972.

Lat. neol. *Bessi*.

BESTIE¹ s.f. „animal, dobitoc – animal, bête, fauve” 1806.

It. *bestia*, lat. neol. *bestia*.

Fam.: **bestial** 1857 < fr. *bestial*, lat. neol. *bestialis*; **bestialitate** 1862 < fr. *bestialité*; **bestiar** 1961 < fr. *bestiaire*.

BEST-SELLER s.n. „lucrare (literară) care deține recordul la vânzare – best-seller, ouvrage qui a obtenu un grand succès de librairie” 1975.

Engl. *best-seller*.

BEȘLIC s.m. (înv.) „monedă turcească – monnaie turque” 1818.

Tc. *beşlik*.

BEȘLU s.m. (înv.) „soldat (turc) de cavalerie cu funcție de curier sau jandarm – soldat (turc) de la cavalerie employé comme courrier ou gendarme” 1599.

Tc. *beşli*.

Fam.: **beșleagă** „căpitan de beșlii” 1710, var. *beşli-aga* < tc. *beşli ağası*; **beșlegărit** „dare impusă de beșleagă” 1821 ← *beșleagă*; **beșlegește** 1885 ← *beșleagă*; **beșlegie** „funcția de beșleagă” 1822 ← *beșleagă*.

BEȘTELI vb. „a mostra – bafouer” 1907.

Et. nes., probabil rom. **bești* (< ucr. *beštaty*), infl. de *feșteli* I. Robciuc, LR 15, 1966, 579 // Cf. *beșta* *feșteli* DA; ← *feșteli* CDER 3428; magh. **bestyel* (< *bestye*) Drăganu, DR, 6, 1931, 263; et. nec. DEX.

Fam.: **beșteală** 1955.

BETA s.m. invar. „a doua literă a alfabetului grecesc – bêta” 1871.

Fr. *bêta*.

Fam.: **betatron** 1949 < fr. *bêatron*.

BETCĂ s.f. „vas făcut din coajă de bostan – vase en écorce de citrouille” 1906, var. *bețcă*.

Et. nec.

BETEAG adj., s.m., s.f. (Trans., Ban.) „bolnav – malade” 1561, var. *biteag*.

Magh. *beteg*.

Fam.: **berbeteag** (rar) „beat” 1909 ← *beat* + *beteag* ° (contaminație) // ← *bere* + *beteag* DA; < magh. *borbeteag* (= *bor* „vin” + *betég* „beteag”) SDLR; **betegeală** 1581 (var. *betejală*) ← *beteag* sau ← *beteji*; **beteji** 1580 (var. *beteji*); **betejie** 1682 (var. *betejie*); **betegos** 1703; **betejime** 1911; **betejitură** c.1717 ← *beteji*; **betejune** „rană” 1652 ← *beteji*; **beteșug** 1564, var. *beteșig* < magh. *betegség*.

BETEALĂ s.f. „fir lung de aur sau de argint – fil d’or ou d’argent” 1588, var. *betea*, *peteală*.

Ngr. *πετάλιο*.

BETEL s.m. „piper agățător – bétel” 1939.

Fr. *bétel*.

BETNIC adj. (S Mold.) „bătrân – vieux” 1910.

Et. nes., probabil ← rom. **bet* (< bg. dial. *vet* „bătrân”) °.

BETON s.n. „amestec de ciment, apă, nisip și pietre – béton” 1897.

Fr. *béton*.

Fam.: **autobetonieră** 1957 ← *auto*²- + *betonieră*; **betona** 1911 ← fr. *bétonner*; **betonier** s.m. 1949 ← *beton*; **betonieră** 1955 < fr. *bétonnière*; **betonist** 1955.

BETONICĂ s.f. (bot.) „vindecea – bétoine” 1871.

Lat. neol. *betonica* [officialis].

Fam.: **betonie** 1903 ← *betonică* + *petunie* (contaminație).

BETULACEE s.f. „familie de plante lemnoase – bétulacées” 1937.

Fr. *bétulacées* DEX // După lat. *betulla* SDLR.

BEUCĂ s.f. (reg.) „pârâu adânc; prăpastie – fondrière, ravin” 1893, var. *băucă, băucă*.
Et. nec. // Et. nec., cf. *bâlc* DA; cf. germ. *Beuge* „adâncitură, cotitură” SDLR.

BEUȚĂ s.f. (Trans., Ban.) „cremene, cuarț – caillou, silex, quartz” 1825, var. *băuță, beuță, beuță, bouță*.

Sb. dial. *bioce* (= *bjelance*). Var. *bouță* ← *beuță*, infl. de *bou*.

Fam.: **beuție** 1895.

BEZ adv. (înv.) „afară de, fără – excepté” 1645.

Slavon. *bezŭ*.

BEZBOJNIC adj. (înv.) „ateu – athée” 1683.

Slavon. *bezbožnikŭ*.

BEZEA s.f. „sărutare; prăjitură făcută din albuș de ou bătut cu zahăr – baiser; meringue” 1830 (var. *beze*), var. *bizea*.

Fr. *baiser* TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 814, DEX. Ptr. sensul „prăjitură”, cf. și ngr. *μπεζές*.

BEZER s.m. „membrana de pe intestine; încrețitură la guler – mésentère; fraise (autour du cou)” 1822; var. *băzăr, bizer*.

Et. nec. // Gr. *μεσάραιον*, probabil prin intermediul vreunei forme slave CDER 815; probabil legat de lat. *mesenterium*, gr. *μεσεντέριον* DA, TDRG.

Fam.: **băzară**, „încrețitură la ie” 1899; **băzări** „a încreți pânza” 1911 ← *băzară*; **bezerău** 1825, var. *băzărău, bezereu, bizărău*.

BEZGLASIE s.f. (înv.) „muțenie – mutisme” 1683.

Slavon. *bezglasije*.

BEZMÂN s.n. (Mold.; înv.) „embatic, formă de arendare – bail à long terme d’une terre” 1624, var. *bezmăt, bezmen, bezmet, bizman*.

Pol. *bezmian*, ucr. *bezmyn*.

Fam.: **bezmănar** (Mold.; înv.) „perceptor” 1685, var. *bezmătar*; var. *bezmătar* ← *bezmăt* (= *bezmăn*); **bezmănuî** (Mold.; înv.) 1817.

BEZMETIC adj. „zăpăcit – étourdi” 1688 (var. *dezmetec*), var. *bezmotec*.

Ucr. *bezmatok* „(despre albine) fără matcă” DA, CADE, DEX // Sb. *bezmatak* TDRG; sl. *bezumŭ* „nebunie”, infl. de sl. *bežumatokŭ* „(stup) fără regină”, cf. sb. *bezmaticŭti* CDER 817; v.sl. *bezumli, bezŭminŭ, bezŭminiku* CDED II 13.

Var. *dezmetec* ← *bezmetic*, infl. de *dezmetici* S. Pușcariu, DR, 8, 1934–1935, 111 // ← rom. **desmântici* (< lat. **deexmenticare*, cf. it. *dimenticare*) CDER 817.

Fam.: **bezmecie** 1909 ← *bezmotec* (= *bezmetic*); **bezmeci** 1688; **bozometric** (Teleorman) „fără minte, prost” 1912, var. *buzumetic* ← *bezmetic*, infl. de *bosomelnic*.

BEZNĂ s.f. „abis, hău, negură groasă – abîme, ténèbres” 1581 (var. *bezdună*), var. *bâznă*.

V.sl. *bezdŭna* „abis”.

Fam.: **băznos** (Trans.) „întunecos” 1931; **beznic** „(despre cai) negru ca bezna; nume de cal” 1873; **beznie** „beznă” 1760; **îmbezna** „a arunca în beznă” 1716.

BEZPOPOVĂȚ s.m., adj. (rar, înv.) „numele unei secte de lipoveni care nu admite preoții – membre d’une secte de Dobroudja qui ne reconnaît pas les prêtres” 1906.

Rus. *bezpopovec*.

BEZSREBĂRNIC adj. (înv.) „care nu primește mită, incoruptibil – incorruptible” 1682, var. *besrebărnic, bezrebărnic*.

Slavon. *bessrebrenikŭ*°.

BI- el. de comp. „doi; de două ori; dublu – bi-” 1871.
Fr. *bi-*, lat. neol. *bi-* (< *bis*).

BLA interj. (Olt.) „fă! surato! leliță! – hé, toi (s'adressant à une femme)” 1931.
Creație expresivă.

BIADEA s.f. (Dobr.) „lotcă cu fundul lat și proră ascuțită – canot au fond large et à la proue aiguë” 1939.
Tc. *biade*.

BIATLON s.n. „probă sportivă care constă din două încercări atletice – biathlon” 1961.
Rus. *biatlon*.
Fam.: *biatlonist* 1972; *biatlonistă* 1972 ← *biatlonist*.

BLAZ s.n. (înv.) „hârtie prevăzută cu pecete sau semnătură aplicate în alb – blanc-seing” 1780.
Tc. *beyaz*.

BIBAN s.m. „soi de pește de apă dulce, baboi – perche” 1783.
Bg. *biban* DA, CADE, SDLR, CDER 820, TRRG³, DEX // Cf. sb. *bibati* TDRG¹.

BIBĂ s.f. (Munt., Olt.) „gaură – trou” 1906.
Et. nec.

BIBELOU s.n. „mic obiect decorativ – bibelot” 1897.
Fr. *bibelot*.

BIBER s.m. „castor, blană de castor – castor, peau de castor” 1911.
Germ. *Biber*.
Fam.: *biberet* „imitație de blană de biber” 1962 < germ. *Biberet*.

BIBERON s.n. „sticlă specială pentru alăptarea artificială a sugarilor – bibéron” 1868.
Fr. *bibéron*.

BIBI¹ s. invar. (înv.) „termen de dezmiardare – bibi, chéri(e)” 1875.
Fr. *bibi*.
Fam.: *bibic²* s.m. (fam.) 1850; *bibică¹* s.f. (fam.) 1875 ← *bibic²*.

BIBI² interj. (Trans.; înv.) „nu atinge! – gare, ne touche pas!” 1855.
Creație spontană sau magh. *bibi* CADE, SDLR // Cf. germ. *baba* TDRG.

BIBIC¹ s.m. (Trans.) „nagăț – vanneau” 1879.
Magh. *bibic* (cu *-iș* înlocuit prin *-ic*) DA.

BIBIC³ s. (reg.; rar) „haină femeiască – vêtement de femme” 1884.
Et. nec.

BIBIL s.n. „dantelă lucrată manual – dentelle à l'aiguille” 1860.
Ngr. *μπιμπιλα*.

BIBILJĂ s.f. (Munt., Olt., Ban.) „o pasăre domestică – pintade” 1850, var. (Trans.) *pipilică²*.
Rom. **bibă* (< bg., sb. *biba*) // Bg. *biba*, sb. *biba*, *publika* CDER 825; cf. bg., sb. *biba* CADE, DEX; cf. bg. *biba* SDLR; cf. bg., sb., tc. *biba*, alb. *bibë* „curcă” (în sb. și „bibilică”) DA; cf. sloven. *piple*, sb. *pi(p)le*, bg. *pile* CDED II 256.

Fam.: **biblic** 1885 (der. regresiv); **bibiloaică** 1883 ← *bibilo* și/sau ← *biblică* (cu substit. sufixului); **bibilo** 1885 ← *biblică* (cu substit. finalei); **bibită** (Olt.) „biblică” 1906 ← **bibă* „primitivul lui *biblică*” DA.

B/BLIE s.f. „cartea sfântă a creștinismului – bible” 1588.

Slavon. *Biblija*, lat. med. *Biblia*

Fam.: **biblic** c.1832 < fr. *biblique*, lat. *biblicus*, it. *biblico*; **biblicesc** (înv.) 1808 < fr. *biblique*, lat. *biblicus*, it. *biblico* (cu echivalarea sufixului).

BIBLIO- el. de comp. „carte – biblio-”, var. (înv.) *vivlio-*.

Gr. *βιβλιο-* (*βιβλίον*) și fr. *biblio-*.

BIBLIOBUZ s.n. „automobil amenajat ca o bibliotecă volantă – bibliobus” 1946 (var. *bibliobus*).

Fr. *bibliobus*.

BIBLIOFAG adj., s.m., s.f. „(insectă) care se hrănește cu celuloza din hârtie – bibliophage” 1962.

Fr. *bibliophage*.

BIBLIOFIL, -Ă s.m., s.f., adj. f. „iubitor și colecționar de cărți rare și prețioase; în sintagma *ediție* ~ carte rară, ediție de lux – bibliophile” 1832.

Fr. *bibliophile*.

Fam.: **bibliofilie** 1871 < fr. *bibliophilie*; **bibliofilistic** 1988.

BIBLIOFOB s.m. „dușman (inamic) al cărților – bibliophobe” 1966.

Germ. *Bibliophob*, engl. *bibliophob*.

Fam.: **bibliofobie** 1966 < germ. *Bibliophobie*, engl. *bibliophobia*.

BIBLIOGRAFIE s.f. „descriere de specialitate a lucrărilor dintr-un anumit domeniu – bibliographie” 1840.

Fr. *bibliographie*.

Fam.: **bibliograf** 1822 < fr. *bibliographe*; **bibliografic** c.1832 < fr. *bibliographique*; **biobibliografic** 1955 < fr. *bio-bibliographique* și/sau ← *bio-* + *bibliografic*; **biobibliografie** 1949 < fr. *biobibliographie* și/sau ← *bio-* + *bibliografie*.

BIBLIOLOGIE s.f. „studiul cărții sub aspectul publicării, difuzării și comercializării – bibliologie” 1949.

Fr. *bibliologie*.

Fam.: **bibliolog** 1978 < fr. *bibliologue*; **bibliologic** 1978 < fr. *bibliologique* și/sau ← *bibliologie*.

BIBLIOMAN adj., s.m., s.f. „(persoană) care are pasiune excesivă pentru cărți, pentru raritatea, legătura, edițiile lor etc.”, c.1832

Fr. *bibliomane*.

Fam.: **bibliomanie** c.1832 < fr. *bibliomanie*.

BIBLIOTECĂ s.f. „dulap cu rafturi pentru cărți; încăpere în care se păstrează și se citesc cărți – bibliothèque” 1682 (var. *bibliotecă*), var. (înv.) *biblotică*, *vivliotică*.

Lat. neol. *bibliotheca*, fr. *bibliothèque*. Var. *vivliotică* < ngr. *βιβλιοθήκη*.

Fam.: **bibliotecar** s.m. c.1770 (var. *vivlioticar*), var. *biblioticar* < fr. *bibliothécaire* CADE, DEX, CDER 826, lat. neol. *bibliothecarius* TDRG² sau ← *bibliotecă* DA; var. *vivlioticar* < ngr. *βιβλιοθηκάρης*; **bibliotecară** s.f. 1770 ← *bibliotecar*; **biblioteconomie** 1949 < fr. *bibliothéconomie*; **bibliotecuță** 1871.

BIC s.m. (reg.) „taur, țap – taureau, bouc” 1885.

Bg., sb. *bik*.

Fam.: **bică**² (Trans., Ban., Buc.) c.1650 (var. *bigă*²) < magh. *bika*; var. *bigă*² ← *bică*² + *bugă* „taur” DA.

BICAȘ s.n. (Trans., Mold.) „cremene – caillou, silex” 1805, var. *bicaz*.

Rom. *bicășel* (< **bicășeu* < magh. *békasó*).

Fam.: **bibică**² „pietricică” 1908 ← *bică*¹, prin reduplicare DA; **bică**¹ „pietricică” 1899; **bicăjel** 1911 ← *bicaz* (= *bicaș*); **bicășea** 1893 ← *bicășel* (cu substit. sufixului); **bicășel** (dim.) 1885 ← *bicaș* și/sau ← **bicășeu* (cu substit. finalei).

BICEFAL adj. „cu două capete – bicéphale” 1931.

Fr. *bicéphale*.

BICEPS s.m. „mușchi cu două ligamente în partea superioară – biceps” 1843, var. *biceps*.

Fr., lat. neol. *biceps*.

BICHER s.m. (Trans., Ban.) „persoană neserioasă, chefliu – noceur” 1892, var. *becher*².

Magh. *betyár*.

Fam.: **bichera***i* „viață de chefliu” 1911; **bicheraș** 1885 (var. *becheraș*²); **bicheresc** 1897; **bicherește** 1911 ← *bicher* și/sau ← *bicheresc*; **bicheri** „a duce viață de chefliu” 1897; **bicherie** „chef” 1897; **bicherit** s.n. 1911 ← *bicheri*.

BICHI s.n. (reg.) „numele unui joc de copii – nom d’un jeu d’enfants” 1911.

Et. nec. // Cf. magh. *pige* SDLR.

BICHIRI vb. (Mold.) „a migăli – travailler en labinant, remanier minutieusement” 1877.

Et. nes., poate rom. *bucheri* „a buchisi”^o.

Fam.: **bichirină** „femeie care migălește” 1893.

BICI s.n. „obiect cu care se lovesc animalele pentru a le îndemna să meargă – fouet” 1563, var. (reg.) *zbici*.

V.sl. *bičŭ*.

Fam.: **bicișor** (dim.) 1894; **biciu** 1683; **biciuială** 1911 ← *biciui*; **biciuît** s.n. 1911 ← *biciui*; **biciuitor** 1958 ← *biciui*; **biciușcă** c.1743; **biciușcuță** 1893 ← *biciușcă*; **biciușor** 1892; **biciutcă** (Mold.) 1901 ← *biciușcă*; **biciuț** 1873.

BICICAȘ s.m. (2 sil.) (Trans.) „pungaș – voleur à la tire” 1814.

Magh. *bicskás* DA // Probabil ← *bici* TDRG.

BICICLETĂ s.f. „vehicul cu două roți – bicyclette” 1895.

Fr. *bicyclette*.

Fam.: **biciclist** s.m. 1895 < fr. *bicycliste*; **biciclistă** s.f. 1895 ← *biciclist*; **biciclu** 1895 < fr. *bicycle*; **ciclism** 1939 < fr. *cyclisme*; **ciclist** 1931 < fr. *cycliste*; **hidrobicicletă** 1961 ← *hidro-* + *bicicletă*; **tricicletă** 1958 ← *bicicletă* (cu substit. prefixoidului) sau ← *triciclu*, infl. de *bicicletă*; **triciclu** 1931 < fr. *tricycle*.

Cf. **ciclu**.

BICIULUI vb. (reg.) „a aprecia, a taxa, a evalua – apprécier, taxer, évaluer” 1591 (var. *bicilui*), var. *becelui*.

Magh. *becsül*, *bücsül*.

Fam.: **biciula** 1885 (cu substit. sufixului); **biciul** 1911 (cu substit. sufixului).

BIDEU¹ „vas pentru toaleta intimă – bidet” 1939.

Fr. *bidet*.

BIDINEA s.f. „pensulă mare pentru văruit – brosse à badigeonner les murs” 1839, var. (Mold.) *badana*, (Munt.) *bridinea*.

Tc. *badana [firçași]*.

Fam.: **bidinar** 1868; **bidinăreasă** 1911 ← *bidinar*; **bidineluță** 1910.

BIDIRI vb. (Trans.) „a ocări – gronder, insulter” 1906.

Et. nec.

BIDIVIU s.m. „cal tânăr, iute și frumos – jeune cheval de race, coursier” 1511, var. *bidibiu*, *bididiu*.

Tc. *bedevi*.

Fam.: **bididel** (dim.) 1892 ← *bididiu* (cu substit. finalei).

BIDON s.n. „vas pentru păstrarea sau transportul lichidelor – bidon” 1868.

Fr. *bidon*.

Fam.: **bidonvil** „cartier sărăcăcios, cu locuințe improvizate, situat la periferia marilor orașe” 1978 < fr. *bidonville*.

BIE s.n. „linie oblică – biais” 1966.

Fr. *biais*.

BIEF s.n. „porțiune de canal sau de râu cuprinsă între două ecluze sau barje – bief” 1949.

Fr. *bief*.

BIELĂ s.f. „organ de mașină în formă de bară articulată – bielle” 1857.

Fr. *bielle*.

Fam.: **bieletă** 1949 < fr. *bielle*.

BIELORUS adj., s.m., s.f. „care face parte din populația de bază a Bielorusiei, referitor la Bielorusia (= Belarus) – biélorusse” 1955, var. *belarus*.

Rus. *belorus*. Var. *belarus* < belarus. *belarus*.

BIENAL adj. „care durează doi ani; (despre plante) care dă recoltă o dată la doi ani – biennial” 1844.

Fr. *biennale*, lat. neol. *biennalis*.

Fam.: **bieniu** s.n. 1871 < lat. neol. *biennium*.

BIET adj. „vrednic de milă, sărman – pauvre” 1673, var. (Vâlcea) *bied*.

Et. nec. // Cf. v.sl. *bědĭnŭ* „sărman, sărac” DA; posibil lat. *uiētus* „ofilat, slab” TDRG; lat. *uetus* „vechi” (> *, „răposat”) CDER 838; lat. *uietus* sau *obiectus* LM.

Fam.: **bietuc** 1906; **bietuleț** 1881; **bietulită** 1881.

BIFA vb. „a marca anumite spații dintr-un text, în semn de verificare – biffer” 1958.

Fr. *biffer*.

BIFID adj. (anat.) „care este despărțit în două – bifide” 1871.

Fr. *bifide*, lat. neol. *bifidus*.

BIFILAR adj. „(despre cabluri electrice) format din doi conductori separați – bifilaire” 1949.

Fr. *bifilaire*.

BIFORĂ adj. „(în stilul gotic, despre o fereastră, o ușă etc.) împărțită în două printr-o colonetă, fiecare despărțitură fiind terminată printr-un arc – biphore” 1871.

Fr. *biphore*, it. *bifora*.

BIFTEC s.n. „bucată de carne de vită friptă la grătar sau în tigaie – bifteck” 1847, var. *biftec*, (înv.) *befstec*.

Engl. *beefsteak*, fr. *bifteck*.

BIFURCA vb. „a (se) despărți în două – bifurquer” 1861.

Fr. *bifurquer* CADE, SDLR, DEX, TDRG³ // și it. *biforcare* LM; ← *bi* + *furcă* SDLR; der. din lat. *bifurcus* DA.

Fam.: **bifurcație** 1871 (var. *bifurcațiune*) < fr. *bifurcation* DEX // și it. *bifurcazione* LM; ← *bifurca* CADE.

BIGAM adj., s.m., s.f. „(persoană) care are două soții, respectiv doi soți – bigame” 1822.

Fr. *bigame*, lat. neol. *bigamus*.

Fam.: **bigamie** 1807 (var. Trans., înv. *bigamie*) < fr. *bigamie* CADE, DEX, TDRG² // ← *bigam* DA.

BIGĂ¹ s.f. „macara portuară – bigue” 1931.

Fr. *bigue*.

BIG BANG s.n. „marea explozie care a inițiat expansiunea universului observabil – big bang” 1996.

Engl. *big bang*.

BIGHILUȘĂ s.f. (Trans.; înv.) „bucată de aluat cu cartofi, fiartă și prăjită – gâteau aux pommes de terre” 1906.

Et. nes., probabil ← *bigură* „cartof”, cf. *bighiroancă*.

BIGI-BIGI s.n. invar. „pastă gelatinoasă comestibilă, asemănătoare cu rahatul – pâte gélatineuse comestible similaire au loukoum” 1939.

Tc. *cici-bici*.

BIGOSI vb. (Mold., rar) „a îndesa, a îngrămădi – presser, coincer” 1893.

Et. nec.

BIGOT adj., s.m., s.f. „care urmează cu strictețe preceptele unei religii – bigot” 1832.

Fr. *bigot* DA; CADE, SDLR, DEX, TDRG³ // și it. *bigotto* LM.

Fam.: **bigoterie** 1871 (livr.) < fr. *bigoterie* CADE, DEX // ← *bigot* DA; **bigotism** 1832 < fr. *bigotisme* CADE, SDLR, DEX, TDRG³ // și it. *bigottismo* LM.

BIGUD/U s.n. „obiect de toaletă feminină pentru ondularea părului – bigoudi” 1938.

Fr. *bigoudi*.

BIGURĂ s.f. (Trans.; rar) „cartof – pomme de terre” 1906.

Et. nec.

Fam.: **bighiroancă** (Trans.) „cartof” 1906.

BIHOREAN s.m., s.f., adj. „(locuitor/originar) din Bihor – originaire/habitant du département de Bihor” 1988.

Top. *Bihor*.

Fam.: **bihoreancă** 1988 ← *Bihor* și/sau ← *bihorean*; **bihorel** s.m. (V Trans.) „vânt care bate din părțile Bihorului” 1931 ← *Bihor*.

BIHUNCĂ s.f. (reg.) „șaretă – charrette” 1907.

Ucr. *bihunky* DEX // Rus. *bigunki* CDER 841; rus. *begunok* SDLR.

BI interj. „strigăt cu care se cheamă curcile – interjection servant à appeler les dindes” 1871.
Creație spontană.

BIJI¹ interj. „(adresat copiilor) arde, frige! – șa brule!” 1911.

Creație spontană.

Fam.: **biji**² „a se arde” 1913.

BIJOI s.n. (Ban., Trans.) „izvor – source (pourvu d’un tuyau d’écoulement)” 1906.

Derivat onomatopeic.

BIJUTERIE s.f. „obiect de podoabă, giuvaier; magazin specializat pentru confecționarea și comercializarea giuvaierurilor – bijouterie” 1833.

Fr. *bijouterie*.

Fam.: **bijutier** 1911 < fr. *bijoutier*.

BIKINI s.n. „tip de costum de baie feminin – bikini” 1975.

Engl., fr. *bikini*.

BIL s.n. (inv.) „proiect de lege înaintat parlamentului – bill” 1832.

Engl., fr. *bill*.

BILANȚ s.n. „evidența finală a activului și pasivului unei întreprinderi – bilan” 1800.

Germ. *Bilanz* DA, CADE // și it. *bilancio* SDLR, CDER 846, DEX.

Fam.: **bilanțier** 1871 (var. *bilanciariu*).

BLĂ¹ s.f. „fiere – bile” 1843.

Fr. *bile*, lat. neol. *bilis*.

Fam.: **biliiar** 1848 < fr. *biliaire* CADE, SDLR, DEX // it. *bigliare* LM; **bilios** 1836 (var. *bilioz*) < fr. *bilieux*, lat. neol. *biliosus*; **bilirubină** 1948 < fr. *bilirubine*; **biliverdină** 1948 < fr. *biliverdine*.

BLĂ² s.f. „sferă mică – bille, boule” 1818.

Fr. *bille* DA, CADE, SDLR, CDER 845, DEX, TDRG³ // și it. *biglia*, sp. *billa* LM.

BLĂ³ s.f. „trunchi de arbore, întreg sau tăiat – bille (portion de tronc d’arbre), bloc de bois” 1815.

Bg. *bilo*, infl. de fr. *bille* CDED II 14, DA, CADE, DEX, TDRG³ // Fr. *bille* CDER 845; sl. *bilo* TDRG¹; v.sl. *bilo*, ucr., rus. *bilo* SDLR.

Fam.: **blîiță** s.f. (Olt.) „cursă de șoareci”.

BILDUNGSROMAN s.n. „roman care prezintă procesul de formare a unui caracter – roman d’éducation, de formation” 1978, var. *bildungsroman*.

Germ. *Bildungsroman*.

Fam.: **bildungsromanesc** 1996.

BILET s.n. „bucată mică de hârtie prin care se transmite un anumit mesaj sau care permite intrarea într-o sală de spectacol, de sport etc. – billet” 1786.

Fr. *billet*, germ. *Billett* // Fr. *billet* DA, CADE, SDLR, TDRG³, DEX; fr. *billet*, tc. *bilet* CDER 850; fr. *billet*, it. *biglietto*, sp. *billete* LM.

Fam.: **bilețel** 1911; **portbilet** 1957 < fr. *porte-billets*.

BILETĂ s.f. „bară de oțel, țagă – billette” 1949.

Fr. *billette*.

BILJ vb. (Ban., Mold., Trans.; înv.) „a înălbi – blanchir” 1683.

Sb. *bjeliti*, ucr. *bility* (= *bilyty*) DA, CADE // Ucr. *biliti*, v.sl. *běliti* SDLR; cf. sb. *beliti*, ucr. *biliti*, rus. *beliti* TDRG³; cf. *beli* TDRG¹; sl. *běliti* CDER 851; v.sl. *běliti*, ceh. *běliti*, *biliti*, rus. *bělitišja* CDED II 6.

Fam.: **bileală** „pudră albă” 1705 ← *bili* sau < ucr. *bilylo* CDER 851; **bilț** s.n. 1892; **bilitoare**¹ „locul unde se înălbește pâzna” 1893; **bilitoare**² „spălătoreasă” 1683 ← *bilitor*; **bilitor** s.m. 1683.
Cf. **beli**.

BILLARD s.n. „joc în care o serie de bile sunt deplasate pe o masă specială prin lovirea uneia dintre ele cu tacul – billard” 1770.

Fr. *billard*, it. *biliardo*, rus. *biliard*.

Fam.: **biliargiu** 1911.

BILICEANĂ s.f. (SV Trans.) „pietricică de pe fundul apei – cailloux (au fond de l'eau)” 1911.

Et. nes., poate sb. *biljača*, *bjelačina* „obiect (haină) alb(ă)”, cf. *beuță* °.

BILINGV adj. „în două limbi – bilingue” 1871.

Fr. *bilingue*, lat. neol. *bilinguis*.

Fam.: **bilingvism** 1955 < fr. *bilinguisme*.

BILION s.n. „număr egal cu o mie de miliarde sau (în unele țări) cu un miliard – billion” 1777.

Germ. *Billion*, fr. *billion* ° // Fr. *billion* DA, CADE, DEX; fr. *billion*, it. *billione* LM.

BILON s.n. „monedă mărunță, para – billon” 1911.

Fr. *billon*.

BIMAN adj. (zool.) „cu două mâini – bimate” 1851.

Fr. *bimane*, lat. neol. *bimanis*.

BIMBAȘĂ s.m. (în v.) „colonel turc – colonel (turc)” 1788, var. *bimpașă*.

Tc. *binbaşı*. Var. *bimpașă* ← *bimbașă*, infl. de *pașă*.

BIMESTRU s.n. „perioadă de două luni – bimestre” 1871 (var. *bimestre*).

Fr. *bimestre*, lat. neol. *bimestris*.

Fam.: **bimestrial** 1911 < fr. *bimestrial*, it. *bimestriale* sau ← *bimestru* DA.

BINA s.f. (reg.) „clădire în construcție sau în reparație – bâtiment en cours de construction ou de réparation” 1779, var. *benă*.

Tc. *bină*.

Fam.: **bină-eminî** (în v.) „inspector de clădiri” 1786 < tc. *binâ-eminî*; **binagiu** 1879.

BINAR adj. „compus din două unități – binaire” 1851.

Fr. *binaire*, lat. neol. *binarius*.

Fam.: **binaritate** 1988.

BINĂ s.f. (reg.) „scenă – scène” 1911.

Germ. *Bühne*.

BIND s.n. (în v.) „steag – drapeau” 1715.

Tc. *bend*.

BINDER s.n. „strat de beton asfaltic folosit ca strat de legătură între fundația unui drum și stratul de uzură – béton asphaltique” 1949.

Germ. *Binder*.

BINDISI vb. (reg.) „a-i păsa (cuiva de cineva), a duce grijă – s'încuier (de..), se mettre en peine (de..)” 1890, var. *bihindisi*.

Ngr. *μπεγευδίζω*, tc. *beğendi* (= *beğenmek*) A. Graur, BL, 4, 1936, 73, CDER 856 // Tc. *bende* + suf. *-isi* CADE; et. nec. TDRG¹.

BINE adv., s.n. [ar., mr., ir.] „în mod favorabil, corect, clar, etic – bien” 1458.

Lat. *bene*, panrom. REW 1028.

Fam.: **binelea**, în expr. *de-a ~* [ar.] 1890 (var. *binele*); **binișor** 1581, var. *bineșor*; **bineț** s.n. (rar) 1908 ← pl. *binețe*; **binețe** s.f.pl. [ar. *g'ineatā*] „urări de bine” 1646 (var. sg. *bineață*) ← interj. *bine-ați* ← *bine ați* (*venit*), *bine ați* (*fi*).

BINEC s.m. (înv.) „cal de călărie – cheval de selle” 1857.

Tc. *binek*.

Fam.: **binectaș** (înv.) „piatră folosită ca suport pentru a încăleca” 1782 < tc. *binek tași*.

BINIGJU s.m. (înv.) „geambaș care se ocupă cu caii nărăvași – maquignon de chevaux retifs” 1939.

Tc. *binici* „maestru de călărie”.

BINIȘ s.n. (înv.) „cavalcadă; haină boierească lungă de ceremonie – cavalcade, grand manteau cérémoniel des boyards” 1754, var. *beniș*.

Tc. *binîș*.

Fam.: **binîșel** 1786, var. *benișel*; **binîșliu** „curtean” 1863 < tc. *binîșlu*.

BINOCLU s.n. „instrument optic cu lunete duble, folosit pentru a vedea obiectele situate la mare distanță – binocle” 1853.

Fr. *binocle* DA, CADE, SDLR, CDER 862, DEX // și it. *binoculo* LM.

Fam.: **binocla** 1896; **binocular** 1911 < fr. *binoculaire*.

BINOM s.n., adj. „expresie algebrică formată din doi termeni – binôme” 1801 (var. *binomiu*).

Fr. *binôme*. Var. *binomiu* < lat. neol. *binomius*, it. *binomio*.

BINOMITATE s.f. „calitatea de a avea două nume – la propriété d'avoir deux noms” 1875.

Lat. *bis* + *nomen* (formație personală la B. P. Hasdeu) DA.

BINTĂ s.f. (mar.) „stâlp de care se leagă navele la chei, baba – bitte” 1949.

It. *binda*.

BINTĂTUJ vb. (Trans.) „a pedepsi – punir”, 1582, var. *bântătuji*.

Magh. *büntet*.

Fam.: **bintătuială** 1675.

BIO- el. de comp. „referitor la viață – bio-” 1871.

Fr. *bio-* (< gr. *βίος* „viață”).

BIOCENOZĂ s.f. „asociație biologică de plante și animale care se află într-un echilibru dinamic, dependent de mediu – biocénose” 1962.

Fr. *biocénose*.

Fam.: **biocenotic** 1978 < fr. *biocénotique*.

BIOGEN adj. „care generează sau rezultă din țesuturi vii – biogène” 1911.

Fr. *biogène*.

Fam.: **abiogen** 1988 < fr. *abiogène*; **abiogeneză** 1966 < fr. *abiogénèse*; **biogenetic** 1966 < fr. *biogénétique*; **biogeneză** 1966 < fr. *biogénèse*.

BIOGRAF/E s.f. „expunere a vieții unei persoane – biographie” 1795 (var. Trans., înv. *biografie*).

Fr. *biographie* CADE, DEX // și ngr. *βιογραφία* TDRG³.

Fam.: **autobiografic** 1955 < fr. *autobiographique*; **autobiografie** 1909 < fr. *autobiographie*;

biograf 1818 < fr. *biographe* CADE, DEX // și it. *biografo* LM; fr. *biographe*, ngr. *βιογράφος* TDRG³; **biografic** c.1832 < fr. *biographique* CADE, DEX // și it. *biografico* LM; ← *biograf* DA; ← *biografie* SDLR; fr. *biographique*, ngr. *βιογραφικός* TDRG³.

BIOLOG/E s.f. „știință care studiază manifestările vieții – biologie” c.1832.

Fr. *biologie* CADE, DEX // și it. *biologia* LM.

Fam.: **abiologie** 1966 < engl. *abiology*; **agrobiolog** 1949 ← *agrobiologie* (der. regresiv) și/sau < rus. *agrobiolog*; **agrobiologie** 1949 < fr. *agrobiologique*; **agrobiologie** 1948 < germ. *Agrobiologie*, rus. *agrobiologhiia*, fr. *agrobiologie*; **antropobiologie** 1978 < fr. *anthropobiologie*; **astrobiolog** 1978 < fr. *astrobiologue* și/sau ← *astrobiologie* (der. regresiv); **astrobiologie** 1962 < fr. *astrobiologie*; **biolog** c.1832 < germ. *Biologe*, it. *biologo* DEX // fr. *biologue*, it. *biologo* LM; ← *biologie* SDLR; **biologic** c.1832 < fr. *biologique*, it. *biologico* LM // ← *biologie* SDLR; **biologism** 1961 < fr. *biologisme*; **biologist** „biolog” 1871 < fr. *biologiste*; **biologizant** 1966; **citobiologic** 1988 < fr. *cytobiologique* și/sau ← *citobiologie* (der. regresiv); **citobiologie** 1978 < fr. *cytobiologie*, engl. *cytobiology*; **cosmobiologie** 1966 < fr. *cosmobiologie*; **criobiologie** 1978 < engl. *cryobiology*; **electrobiologic** 1978 < fr. *électrobiologique*; **electrobiologie** 1978 < fr. *électrobiologie*; **exobiologie** 1966 < fr. *exobiologie*; **fitobiologic** 1978 < fr. *phytobiologique*; **fitobiologie** 1961 < fr. *phytobiologie*; **fotobiologie** 1978 < fr. *photobiologie*; **hidrobiolog** 1978 ← *hidrobiologie* (der. regresiv); **hidrobiologic** 1978 ← *hidrobiologie* (cu substit. finalei); **hidrobiologie** 1961 < fr. *hydrobiologie*, germ. *Hydrobiologie*; **meteorobiologic** 1988 ← *meteorobiologie* (cu substit. finalei); **meteorobiologie** 1951 < engl. *meteorobiology*; **microbiolog** s.m. 1957 ← *microbiologie* (der. regresiv); **microbiologă** s.f. 1957 ← *microbiolog*; **microbiologic** 1957 < fr. *microbiologique* sau ← *microbiologie* (cu substit. finalei); **microbiologie** 1951 < fr. *microbiologie*; **microbiologist** 1978 < fr. *microbiologiste*; **paleobiologic** 1988 < fr. *paléobiologique* sau ← *paleobiologie* (cu substit. finalei); **paleobiologie** 1978 < fr. *paléobiologie*; **protobiologie** 1978 < fr. *protobiologie*; **psihobiogramă** 1988 ← *psiho-* + *biogramă*; **radiobiolog** s.m. 1988 ← *radiobiologie* (der. regresiv); **radiobiologă** s.f. 1988 ← *radiobiolog*; **radiobiologic** 1988 < fr. *radiobiologique*, engl. *radiobiologie* sau ← *radiobiologie* (cu substit. finalei); **radiobiologie** 1966 < fr. *radiobiologie*; **silvobiologic** 1988 < fr. *sylvo-biologique*; **silvobiologie** 1978 < fr. *sylvo-biologie*.

BIOMETR/E s.f. „știință care aplică la animalele vii metodele statisticii și ale calculului probabilităților – biométrie” 1949.

Fr. *biométrie*.

Fam.: **telebiometric** 1988 ← *telebiometrie* (cu substit. finalei); **telebiometrie** 1988 ← *tele-* + *biometrie*.

BIONICĂ s.f. „disciplină care se ocupă cu legătura între mecanismele sistemelor vii și domeniul tehnic, informațional – bionique” 1978.

Fr. *bionique*.

Fam.: **bionic** adj. 1978 < fr. *bionique*; **bionist** s.m. 1975 ← *bionică* (cu substit. finalei);

bionistă s.f. 1978 ← *bionist*.

BIOPS/E s.f. „extragerea unui fragment dintr-un țesut viu pentru a fi studiat, în vederea stabilirii diagnosticului – biopsie” 1961.

Fr. *biopsie*.

Fam.: **biopsic** 1978 ← *biopsie* DEX sau < fr. *biopsique*, engl. *biopsic*.

BIOSTAZ/E s.f. (geol.) „fază de stabilitate în evoluția reliefului, în condițiile existenței unei păături permanente de vegetație – biostasic” 1988.

Fr. *biostasie*, engl. *biostasy*.

BIOT s.m. „unitate de măsură a intensității curentului electric – unité de mesure du courant électrique” 1978.

Engl. *biot*.

BIOTIC adj. „referitor la viață – biotique” 1966.

Fr. *biotique*.

Fam.: **abiotic** 1966 < fr. *abiotique*; **abioză** 1966 < fr. *abiose*; **aerobiotic** „aerob” 1958 < engl. *aerobiotic* sau ← *aerobioză* (cu substit. finalei); **aerobioză** 1955 < fr. *aérobiose*, engl. *aerobiosis*; **anabioză** 1966 < fr. *anabiose*; **anaerobiotic** 1958 < fr. *anaérobiotique*; **anaerobioză** 1955 < fr. *anaérobiose*; **anoxibioză** 1962; **antibiotic** adj., s.n. 1949 < fr. *antibiotique*; **antibiogramă** 1962 < fr. *antibiogramme*; **antibioză** 1978 < fr. *antibiose*; **biotină** 1978 < fr. *biotine*; **ectobiont** s.n. 1997 < fr. *ectobionte*; **euribiont** s.n. 1972 < fr. *eurybionte*; **lactobioză** 1962 < fr. *lactobiose*; **macrobiotic**, -ă adj., s.f. 1957 < germ. *makrobiotik*, fr. *macrobiotique*; **metabioză** 1965 < fr. *métabiose*; **necrobiotic** 1978 < fr. *nécrobiotique*, engl. *necrobiotic*; **oxibiotic** 1978 < engl. *oxybiotic*; **oxibioză** 1965 < germ. *Oxybiose*, engl. *oxybiosis*; **parabiotic** 1978 < fr. *parabiotique*, engl. *parabiotic*; **parabioză** 1978 < fr. *parabiose*, engl. *parabiosis*; **prebiotic** 1988 < engl. *prebiotic*; **radiobiotic** 1978 ← *radio*⁻¹ + *biotic* sau < fr. *radiobiotique*; **simbiont** s.n. 1953 < germ. *Symbiont*; **stenobiont** s.n. 1997 < fr. *sténobionte*, infl. de *ectobiont*, *euribiont*, *simbiont* etc.

BIOTIT s.n. (geol.) „mică de culoare neagră, brună sau verde – biotite” 1949.

Fr. *biotite*.

BIOTOP s.n. „mediu geografic în care trăiesc, în condiții omogene, diferite plante și animale; habitat – biotope” 1957.

Engl. *biotope*, fr. *biotope*.

BIPED adj. „care stă sau merge în două picioare – bipède” 1838.

Fr. *bipède*, lat. neol. *bipes*, -*dem*.

BIR s.n. „impozit – impôt” 1441.

Magh. *bér* DA, TDRG, ȘDU, CADE, SDLR, DEX // Tc. *birr* CDER 865.

Fam.: **birar** „perceptor” 1482; **birărie** „funcția de birar” 1624 ← *birar* DA, TDRG² // ← *bir* CDER 865; **birnic** 1535 „(cel) care plătește bir” ← *bir* TDRG, CADE, DEX; ← *bir*, cf. magh. *bérnök* „chiriaș, arendaș” DA; ← *bir*, cf. *birşag* „amendă” CDER 865; **birşag** „amendă” 1587 < magh. *birşág*; **birşăglui** „a amenda” 1628 (var. *birşăglui*), var. *birşlugui* < magh. *birságol*; **birşigui** „a amenda” 1892 (var. *birşugui*) ← *birşag*; **biruşcă** (dim.) 1900.

BIRĂU s.m. (Trans.; înv.) „primar – maire” c.1434.

Magh. *biró*.

Fam.: **birac** (Bihor) „birău” 1886–1887 ← *birău* (cu substit. finalei); **birăiaș** (dim.) 1891; **birăie**¹ (rar) „funcția de primar” 1908; **birăie**² „clădirea primăriei” 1908; **birăiță** „nevasta primarului” 1891; **birăoie** „nevasta primarului” 1766.

BIRCĂ s.f. (Trans., Mar., Ban.) „oaie cu lâna creată – brebis à laine crépue” 1885 var. *bărcă*, *bărcă*², *bercă*, *brică*².

Magh. *birka*, sb. *birka* ° // Magh. *birka* Tamás EW; cf. magh. *birka* CADE; cf. magh. *birka*, sb. *birka*, pol. *bierka*, ceh. *birka* CDDE II 481; poate înrudit cu fr. *berk* „oaie de rasă inferioară” și adj. *berc*² DA. Var. *bărcă* < ucr. *byrka* „oaie, miel” Tamás EW. Var. *bercă* ← *bărcă*, probabil infl. de *berc*² °.

Fam.: **bărcar** (Sălaj) „păstor” 1911 ← *bărcă* (= *bircă*); **bărcărie** (Sălaj) „staul pentru berce” 1911 ← *bărcă* (= *bircă*); **bărcabâr** interjecție cu care se cheamă oile ← ucr. *byrka* + *bâr*, V. Arvinte, SCS, 12, 1961, 2, 252; **brică**¹ „interjecție cu care se cheamă oile” 1885 ← *bircă* ° // ← *b(ă)r* + *-ică* DA.

BIREMĂ s.f. „navă antică de război, cu două rânduri de vâsle suprapuse – birème” 1870.

Fr. *birème*, lat. neol. *biremis*.

B/RIȘ s.m. (Trans., Ban.) „argat – valet de ferme” c.1650.

Magh. *béres*.

Fam.: **bireșar** (Ban.) „argat” 1904; **birșesc** 1885.

B/RJĂ s.f. „trăsură de piață – fiacre” 1836.

Rus., ucr. *birža*.

Fam.: **birjar** 1857; **birjăresc** 1857; **birjărește** 1931 ← *birjăresc* sau ← *birjar*; **birjărie** 1931 ← *birjar*.

BIRLIC s.m. (reg.) „as la jocul de cărți; nota unu; speteaza verticală la zmeu – as; la note 1; baguette de cerf-volant” 1863, var. *berlic*, (Munt.) *zbirdic*, (S Mold.) *zbârlic*.

Tc. *birdik*. Var. *zbirdic*, *zbârlic* probabil infl. de *zbâr*.

Fam.: **birlicei** 1897.

BIRMAN s.m., s.f., adj. „(locuitor) din Birmania – birman” 1975.

Fr. *birman* și/sau ← *Birmania* (der. regresiv)

BIROU s.n. „masă de scris; loc, încăpere în care lucrează o persoană sau un serviciu; grup de persoane alese pentru a conduce o reuniune sau o organizație – bureau” 1835 (var. *biuro*), var. *biurou*.

Fr. *bureau* DA, CADE, CDER 878 // și rus. *bjuro* DEX.

Fam.: **biurocrat** 1868, var. *biurocrat* < fr. *bureaucrate*; **biurocratic** 1855, var. *biurocratic* < fr. *bureaucratique*; **biurocratism** 1955 < fr. *bureaucratisme*, rus. *biurokratizm*; **biurocratiza** 1861 < fr. *bureaucratiser*; **biurocrație** 1868 < fr. *bureaucratie*; **debiurocratiza** 1997 ← *biurocratiza*.

BIRT s.n. „restaurant mic și modest – auberge” 1840, var. (Trans.) *biert*.

Sb. *birt*, *bert*.

Fam.: **birtar** s.m. (Ban.) „birtaș, hangiu” 1931; **birtaș** 1826 < sb. *birtaš* sau ← *birt*; **birtășiță** 1891 < sb. *birtașica* sau ← *birtaș*; **birtășoaică** 1893 ← *birtaș*.

BIRUI vb. „a învinge – vaincre” c.1500.

Magh. *bír*.

Fam.: **abiruire** c.1600 ← **abirui*; **biruință** 1642; **biruit** s.n., c.1500; **biruită** s.f. „biruință” 1561; **biruitor** c.1500; **preabirui** 1563 ← *birui*, după slavon. *prěpoběditi*.

BIS interj., s.n., adj. invar. „încă o dată – bis” 1848.

Fr., it. *bis*, lat. neol. *bis* „de două ori”.

Fam.: **bisa** 1868 < fr. *bisser*, it. *bissare*.

BISCUIT s.m. „tip de produs alimentară făcut din aluat – biscuit” 1911.

Fr. *biscuit*.

BISECT adj., în sintagma *an ~* „de 366 de zile – bissexe” 1652 (var. *visectos*), var. (înv.) *bisext*, *visect*.

Fr. *bissexe*, lat. neol. *bisextus*. Var. *visectos* < ngr. *βίσεκτος*.

Fam.: **bisextil** (rar) „bisect” 1911 < fr. *bissextile*.

BISERICĂ s.f. [ar. *bāsear(i)că*, *bisear(i)că*; mr. *bāsearicā*, *bisearicā*; ir. *basērike*, *besērica*] „clădire destinată cultului creștin – église” c.1500 (var. *bāsearecā*), var. *besearecā*, *bese(a)ricā*, *bāsericā*, *bisercā*.

Lat. *basilica*, cf. dalm., it. dial., sd., ret., fr. REW 972.

Fam.: **biserica** „a se duce la biserică” 1681; **bisericaș** „țârcovnic” 1939; **bisericesc** 1581; **bisericește** 1901 ← *bisericesc* sau ← *biserică*; **bisericos** [mr.] 1806; **bisericuțe** (dim., înv.) 1682; **bisericuță** 1885 (var. *bisercuță*); **îmbiserica** „a fi primit în biserică” 1882; **îmbiserici** 1854.

Dublet etim.: **bazilică**.

BISMUT s.n. „metal alb folosit în medicină – bismuth” c.1790, var. *bismut*.

Fr. *bismuth*, it. *bismuto*.

Fam.: **bismutină** 1949 < fr. *bismuthine*.

BISOR s.n. (V Trans.) „specie de piatră prețioasă; calcopirită – chalcopyrite” c.1600, var. *biros*.

Et. nes., probabil sb. *bisor* (= *biser*) sau ucr. *bisor* „salbă, colier” // Et. nec. TDRG.

BISTRIȚ adj., în sintagma *prun ~, prună ~* „brumăriu – (prune) âcre, acide” 1870.

Et. nes., probabil ← top. *Bistrița* CADE // V.sl. *bīstrīci* DA, CDER 891; et. nec. DEX.

BISTRIȚEAN s.m., adj. „(locuitor) din Bistrița – (originaire ou habitant) de Bistrița” 1988.

Top. *Bistrița*.

Fam.: **bistrițeancă** 1988.

BISTROU s.n. „mic restaurant – bistro” 1966, var. *bistro*.

Fr. *bistro*.

BISTURJU s.n. „instrument chirurgical, care servește la incizii – bistouri” 1844.

Fr. *bistouri*.

BISULC adj. „(despre animale) care are copite despicate – bisulque” 1898.

Fr. *bisulque*, lat. neol. *bisulcus*.

Fam.: **bisulcat** 1898.

BIȘNIȚĂ s.f. „afacere necinstită – affaire malhônnete” 1975.

Engl. *business*.

Fam.: **bișnițar** 1975.

BIȘTAR s.m. (mai ales la pl.) „bani – argent” 1931, var. *piștar*.

Țig. *bištári* Al. Vasiliu, GS, 7, 1937, 104, Drimba, CE, 202 (cf. țig. *bišto* „al douăzecelea”) //

Țig. *biș star* „douăzeci și patru” Al. Graur, BL, 2, 1934, 130; țig. *bišto* „al douăzecilea” V. Bogrea, DR, 7, 1931–1933, 36; alb. *piștar* „sfeșnic” SDLR.

BIT s.m. „unitate de măsură pentru cantitatea de informație dintr-un semnal – bit” 1978.

Engl., fr. *bit*.

BITANG s.m., s.f. (reg.) „copil din flori; vagabond – bâțard, vagabond” 1803, var. *bitan*, *bitong*.

Magh. *bitang*.

BITER s.n. „nume al unui lichior amar – bitter” 1931.

Germ. *Bitter*.

BITIE s.f. (înv.) „Cartea Genezei – livre de la Genèse” 1564.

Slavon. *bytije*.

BITIRMEA s.f. (înv.) „învoială – accord” 1816, var. *betermea*.

Tc. *bitirme*.

Fam.: **bitirdisî** (înv.) „a duce un lucru până la capăt, a compensa” 1813, var. *beterdisi* < bg. *bitirdisam* Suci, CRT, 234 // și tc. *bitirdi*, ngr. $\mu\pi\tau\acute{\iota}\zeta\omega$ SDLR; tc. *bitürmek* TDRG, DA, CDER 896.

BITUM s.n. „substanță minerală combustibilă – bitume” 1835, var. *bitum*.

Fr. *bitume*.

Fam.: **bituma** 1958 < fr. *bitumer*; **bitumaj** 1958 < fr. *bitumage*; **bitumen** 1949 < germ. *Bitumen*, lat. neol. *bitumen*; **bituminizare** 1958 ← *bitumen* și/sau < fr. *bituminisation* (cu echivalarea sufixului); **bituminos** 1834 < fr. *bitumineux*, lat. neol. *bituminosus*; **protobitumen** 1952 < germ. *Protobitumen*.

BITUȘĂ s.f. (reg.) „pătură pentru șa; cojocel scurt – chabraque, vêtement sans manches, en peau de mouton” 1825.

Magh. *bojtos* N. Drăganu, DR, 5, 1927–1928, 333, CDER 899 // Cf. alb. *bishezë* CDED II 714.

Fam.: **bitușcă** „cojoc lung” 1939.

BIU s.n. (înv.) „belșug, abundență – abundance” 1563–1583, var. *biv*².

Magh. *bő*, *bög*.

Fam.: **bios** „fertil” c.1650; **biosime** c.1650 ← *bios*.

Cf. **belșug**.

BIURETĂ s.f. „tub de sticlă gradat, folosit la analizele chimice – burette” 1948.

Fr. *burette*.

BIV¹ adj. invar. (înv.) „fost – ancien, ex-” 1631.

Slavon. *byvŭ*.

BIVOL s.m. „vită cornută, asemănătoare cu boul – buffle” 1575–1577 (antrop. *Bivol*); var. *bibol*, *bihol*, *bihul*, *biol*, *bivel*.

V.sl. **byvolŭ* TDRG, DEX // Bg. *bivol* DA, CDER 902; bg. *bivol*, rus. *buivol*, v.sl. *byvolŭ* SDLR.

Fam.: **bivolar** 1579 (top. *Biolare*); **bivolaș** 1911; **bivolă** 1909; **bivolărie** „cireadă de bivoli” 1911; **bivolesc** 1885; **bivoliță** 1906, var. *biboliță*, *bi(h)oliță*, *biolță* ← v.sl. **bivoliea* TDRG¹ sau ← *bivol* CDER 902.

Dublet etim.: **bour**.

BIVUAC s.n. „tabără provizorie sub cerul liber – bivouac” 1829.

Fr. *bivouac*.

Fam.: **bivuaca** 1836 < fr. *bivouaquer*.

BIZAM s.m. „mamifer rozător a cărui blană este utilizată în blănărie – rat musqué” 1962.

Germ. *Bisam*.

BIZANTIN adj., s.m. „care se referă la Bizanț, din vremea Bizanțului – byzantin” 1872.

Lat. neol. *byzantinus*, fr. *byzantin*.

Fam.: **bizantinism** 1866 < fr. *byzantinisme*; **bizantinist** 1911 < fr. *byzantiniste*; **bizantinistică** 1966 < germ. *Byzantinistik*; **bizantinolog** 1955 < fr. *byzantinologue* și/sau ← *bizantinologie* (der. regresiv); **bizantinologie** 1955 < fr. *byzantinologie*.

BIZAR adj. „ciudat – bizarre” 1834.

Fr. *bizarre*.

Fam.: **bizarerie** 1837 < fr. *bizarrerie*.

BIZET s.n. (înv.) „garnitură ornamentală de piele la încălțăminte – ornement en cuir des souliers” 1911.

Germ. *Besätze*.

BIZIREA s.f. (înv.) „ulei de in – huile d’oeillette” 1900.

Tc. *bezir yağı* Suciuc, CRT, 28 // Tc. *bezir* DA.

Fam.: **bezir** s.n. (înv.) „bizirea” 1792 < tc. *bezir*.

BIZON s.m. „animal rumegător sălbatic din subfamilia bovinelor – bison” 1832.
Fr. *bison* DA, CADE, SDLR // și lat. neol. *bison* DEX.

BIZOTA vb. „a șlefui oblic muchiile unei oglinzi, ale unei pietre prețioase – biseauter” 1996.
Fr. *biseauter*.

BIZUI vb. refl. „a se încrede în ceva sau în cineva, a se baza pe cineva – avoir confiance, compter sur quelqu'un” 1582.

Magh. *biz*.

Fam.: **bizuială** 1822; **bizuiță** 1719; **bizuit** s.n. 1911; **bizuitoar** 1911; **îmbizui** 1909.

BLACHEU s.n. „bucată de tablă care se aplică pe vârful și tocul încălțămintei pentru a le proteja – bequet en métal, morceau de tôle qui s'applique sur le bout ou sur le talon des chaussures pour les protéger” 1955, var. *placheu*.

Engl. *Blakey* (numele inventatorului) Graur, AER, 30 // Et. nec. DEX.

BLADANEȚ s.m. (Ban.) „ban vechi găsit în pământ – ancienne monnaie, trouvée dans la terre” 1939.

Et. nes., probabil înrudit cu sb. *blago* „comoară”.

BLAGĂ s.f. (Ban., V Trans.) „bogăție – richesse, fortune” 1683.

Sb. *blago* DA // V.sl., rus., sb. *blago* CDED II 15; v.sl. *blago* SDLR.

Fam.: **blag** s.m. „bogăție” 1886.

BLAGLAN adj. referitor la Lucian Blaga – de Lucian Blaga” 1988.

Antrop. *Blaga*.

BLAGO- (înv.) el. de comp. „bun – bon”.

Slavon. *blago-*.

BLAGOBOREȚ s.m. (înv.) „dușman luptător împotriva celui bun (Dumnezeu) – ennemi du bon (de Dieu)” 1682.

Slavon. *blagoborecū*.

BLAGOCESTIE (înv.) „evlavie – dévotion, piété” 1682, var. *blagocistie*.

Slavon. *blagočistije*.

Fam.: **blagoceștiu** (înv.) „evlavios” 1682 (var. *blagocistiv*), var. *blagocăstăv* < slavon. *blagočistivŭ*; **blagoceștiu** (înv.) „evlavie” 1776 ← *blagoceștiu*.

BLAGOCIN s.m. (Mold.; înv.) „administrator bisericesc al unei plase – fonctionnaire ecclésiastique” 1884.

Rus. *blagočinnj*.

BLAGODARI (înv.) „a mulțumi, a aduce recunoștință – remercier” 1563–1583, var. (reg.) *blagodori*, *blodogori* „a vorbi neînțeleș”.

Slavon. *blagodariti*.

Fam.: **blagodarenie** (înv.) „recunoștință” 1620 < slavon. *blagodarenije*.

BLAGOIAVLENIE s.f. (înv.) „Bobotează – Epiphanie” 1683.

Slavon. *blago- + javlenije*.

BLAGOMANIE s.f. (rar, înv.) „prostie, lucru fără însemnătate – bêtise” 1868, var. *blagomanie*.

Et. nes., probabil ← *blago-* + *manie*, infl. de *bleg* și *gogomănie* SDLR // Rus. *blagomatnyj*, infl. de *manie* DA, CADE.

BLAGONOȘEȚ s.m. (înv.) „binefăcător – bienfaisant” 1683.

Slavon. *blagonosecū*.

BLAGOPRIEMNIC s.m. (înv.) „bineprimitor – qui accueille bien” 1683.

Slavon. *blagoprīmīnikū*.

BLAGORECENIE s.f. (înv.) „teorie – théorie” 1683.

Slavon. *blagorēčie*.

BLAGORODNIC adj. (înv.) „nobil, de neam (mare) – noble” 1688.

Slavon. *blagorodīnikū* DA // Slavon. *blagorodīnū* TDRG¹; v.sl. *blagorodīnū* SDLR.

Fam.: **blagorod** (înv.) adj. 1730 (der. regresiv); **blagorodie** (înv.) „noblețe” c.1717, var. *blagorodie* < slavon. *blagorodije*; **blagorodnicie** (înv.) „noblețe” c.1730 ← *blagorodnic*; **blagorojdenie** (înv.) „naștere de neam mare” 1683 < slavon. *blagoroždenije*.

BLAGOSLOVI vb. „binecuvânta – bénir” c.1500.

Slavon. *blagosloviti*.

Fam.: **blagoslovenie** 1563–1583 < slavon. *blagoslovenije* // ← *blagoslovi* CDER 911; **dezblagoslovi** (rar) „a nu mai primi binecuvântarea” 1935 ← *blagoslovi*.

BLAGOVEȘTENIE s.f. (pop.) „Bunavestire – l’Annonciation” 1643.

Slavon. *Blagovēštenije*.

Fam.: **blagoveșnic** (înv.) „binevestit” 1893 < slavon. *blagovēštīnikū*; **Blagovește** s.f. 1901 (der. regresiv); **blagovești** (înv.) „a prevesti; a binevesti” 1760 < slavon. *blagovestiti*, infl. de *Blagoveștenie*; **blagoves(t)vui** (înv.) „a prevesti, a binevesti” 1682, var. *blagovesvui* < slavon. *blagovēstvovati*.

BLAGOVONIE s.f. (înv.) „miros plăcut, parfum, aromă – arome, parfum” 1652.

Slavon. *blagovonije*.

BLAJN adj. „blând, omenos, pașnic – doux, bénin” 1691.

Slavon. *blaženū, blažīnū*.

Fam.: **blajenie** (înv.) „beatitudine” 1570 < slavon. *blaženije*; **blajinătate** 1839; **blăjinie** 1911.

BLAMA vb. „a dezaproba public, a condamna – blâmer” 1852.

Fr. *blâmer*.

Fam.: **blam** 1862 < fr. *blâme*; **blamabil** 1855 < fr. *blâmable*.

Dublet etim.: **blestema**.

BLANĂ s.f. „păr sau lână care acoperă pielea unor animale, haină îmblănită; (Munt.) scândură groasă – pelisse, (manteau de) fourrure; grosse planche, ais” 1592.

V.sl. **blana* (cf. bg. *blana* „fâșie de pământ cu iarbă”, sb. *blana* „membrană, piele”) DA (probabil), CADE, SDLR, CDER 914; sensul „scândură” după bg. *blana* ° // Bg. *blana* DEX; sl. *blana* (ceh. *blana*, pol. *blam, blona*, rus. *blona*) CDED II 15–16, TDRG.

Fam.: **blănar** 1590; **blănăreală** 1907 ← *blăni*; **blănăreasă** 1895 ← *blană* și/sau ← *blănar*; **blănăreasca** (cor. pop.) 1877 ← *blănar*; **blănărește** 1885 ← *blănar*; **blănărie**¹ „meseria blănarului” 1786 ← *blănar*; **blănărie**² (col.) 1786; **blăneală** „bătaie” 1907 ← *blăni*; **blănet** 1829; **blăni** „a căptuși cu blănuri sau cu scânduri” 1703; **blăniș** s.n. „căptușeală de blană” 1752; **blănișoară** 1913; **blăniț**¹ s.n. 1913 ← *blăni*; **blăniț**² adj. 1703 ← *blăni* și/sau ← *blană*; **blăniță** 1898; **blănos** 1870; **blănu**¹ 1910; **blănuță** 1910; **dezblăni** (înv.) „a scoate blana” 1862 ← *îmblăni* (cu substit. prefixului); **îmblăni** 1814.

BLANC¹ s.n. „piele tăbăcită folosită în marochinărie – cuir (tannée) utilisé dans la maroquinerie” 1840.

Germ. *Blank*.

Fam.: **blanșa** < fr. *blanchir* 1961; **blanșir** s.n. „rest de la blanșiruire” 1949 ← *blanșirui* (der. regresiv); **blanșirui** „a curăța dosul pieilor tăbăcite” 1949 < germ. *blanschieren*.

BLANC² s.n. „spațiu alb care desparte două cuvinte tipărite – (espace) blanc (entre les mots)” 1972.

Fr. *blanc*.

BLANCHET s.n. (Mold., înv.) „bilet de poștă, chitanță, formular pentru telegrame, polițe etc. – billet de diligence, formulaire” 1816.

Germ. *Blankett*.

Fam.: **blanchetă** „blanchet” 1911, sg. refăcut ← pl. *blanchete*.

BLANGOCI s.m. (Mold.) „om înalt – homme grand” 1939.

Et. nec.

BLANMANJEA s.f. (Mold.) „gelatină făcută cu zahăr și migdale – blanc-manger” 1931.

Fr. *blanc-manger*.

BLASFEM/IE s.f. „defăimare a religiei, a lucrurilor sfinte – blasphème” 1722.

Lat. neol. *blasphemia*, ngr. *βλασφημία*.

Fam.: **blasfema** „a defăima lucrurile sfinte” 1846 < lat. neol. *blasphemare*; **blasfemator** 1922 < fr. *blasphématoire*.

BLASTOMER s.n. (biol.) „celulă formată în urma diviziunii primare a zigotului – blastomère” 1978.

Fr. *blastomère*.

BLASTULĂ s.f. „stadiu embrionar la metazoare – blastule” 1961.

Fr. *blastule*.

BLAT¹ s.n. „foaie de aluat – pâte” 1978.

Germ. *Blatt*.

BLAT² s.n., în expr. *a călători pe ~* „a călători fără bilet sau abonament, a locui ilegal într-o țară străină – voyager à l’oeil, squatter” 1941.

Idiș *blat* B. Unbegaun, BL 9, 1941, 103–105 // Rus. *blat* CDER 916; et. nec. DEX.

BLAU s.n. (rar), în expr. *a face ~* „a lipsi de la lucru în ziua următoare unei sărbători – faire le pont” 1909.

Germ. *blauer [Montag]*.

BLAZA vb. refl. „a (se) dezgusta, a-i deveni indiferent – se blaser” 1857.

Fr. *blaser*.

BLAZĂ s.f. „recipient într-o instalație de distilare – récipient d’une installation de distillation” 1975.

Germ. *Blase*.

BLAZER [pronunțat *bleizăr*] s.n. „un tip de jachetă – blazer” 1978.

Engl. *blazer*.

BLAZGONIE s.f. (N Mold., N Trans.) „nebunie; snoavă; desfrânare – folie; anecdote; débauche” 1887.

Et. nes., probabil înrudit cu pol. *blazgoń* „palavragiu”, *blazgonic* „a pălăvrăgi” V. Bogrea, DR, 3, 1923, 727, CDER 918.

BLAZNĂ s.f. (înv.) „înșelăciune, ispită; arătare, pocitanie – tromperie, séduction; être difforme, monstre” 1573–1583, var. *bleasmă, bleaznă, bleznă*.

Slavon. *blaznŭ, blazna*.

Fam.: **blăzni** „a (se) înșela, a (se) amăgi” c.1500 < slavon. *blazniti (se)*; **blăzniciune** 1683 < *blaznă* și/sau < *blăzni*; **blăznice** 1683 < *blăzni*; **blăznitură** 1825 < *blăzni*; **blesnit** adj. „abătut” 1906; **săblaznă** „pericol, ispită” 1577 < slavon. *sŭblazna*; **săblăzni** (înv.) „a duce sau a cădea în ispită; a se lepăda” 1561 < slavon. *sŭblazniti (se)*; **săblăznitor** (înv.) „om păcătos” 1561 < *săblăzni*.

BLAZNIC adj., s.m. (Mold.) „(om) bun, sfios, modest – gentil, timide” 1893.

Ucr. *blaznjuk* DA // Sb. *blaznik* SDLR.

BLAZON s.n. „ansamblu de elemente convenționale care constituie emblema unui stat, a unui oraș, a unei familii nobile etc. – blason” c.1832.

Fr. *blason*.

Fam.: **blazonist** „specialist în heraldică” 1875 < it. *blasonista* și/sau < *blazon*.

BLĂDNIC s.m., s.f., adj. (Mold.; înv.) „om desfrănat – homme débauché” 1673.

Slavon. **blădnikŭ, *blădnikŭ* (cf. v.sl. *blŏdnikŭ*, bg. *blăda(m)*, v.rus. *bludnikŭ* ° // V.sl. *blŏdnikŭ* DA, SDLR; slavon. *blŏdnikŭ*, rus. *bludnikŭ* TDRG¹).

Fam.: **blădă** (înv.) „defăimare” 1827 < *blădniță* și/sau < *blădnic* (der. regresiv); **blădniță** (Mold.; înv.) „femeie desfrănată” 1673 < slavon. **blădnica, *blădnica*.

BLÂND adj. „pașnic, blajin, omenos – doux, calme, aimable” 1519 (antrop. *Blândul*).

Lat. *blandus*, cf. v.fr., occ. REW 1151.

Fam.: **blândă** [ar.; mr. *blŏndă*] s.f. „numele unei boli de piele” 1806; **blândete** c.1500 < lat. *blandities* TDRG, CDDE 165, DA, CADE; lat. *blanditia* REW 1150; < *blând* DEX, CDER 927; **blândișor** 1836; **blândoc** 1895; ar. **blândur** „sunet mângâietor” 1914 < lat. *blandulus*, REW 1150b; ar. **blândurare** „a cânta melancolic” 1912 < *blândur*; **blânduț** 1891; **blânzi** 1563) < *blând* sau lat. **blandire* CDDE 166, DA; **blânzie** „blândete” 1573–1583; **îmblânzi** 1573–1583 < *blând* CDER 927, DEX sau lat. **imblandire* CDDE 166, CADE, lat. **blandire* DA, REW 1149; **îmblânzeală** < *îmblânzi* 1640; **îmblânzitor** 1776 < *îmblânzi*.

BLEANDĂ¹ s.f. „om molău – personne apathique” 1838.

Creație expresivă.

Fam.: **blândură** (Trans.) „haină veche” 1906; **bleancă** „gură-cască, prostănac” 1911 < *bleandă*¹ (cu substit. finalei); **blendărău** (augm., peior.) 1911; **blendău**¹ (augm., peior.) „prost” 1907; **blendoi** „prost” 1907.

BLEANDĂ³ s.f. (ornit.) „specie de pasăre de pradă – sorte d'épervier” 1536 (antrop. *Bleandea*).

Et. nec.

Fam.: **blendău**² (augm.) 1910; **blendereu** 1885 < *blendău*² + *vindereu* (contaminație) DA.

BLEASC s.m. sg. (Trans., Buc.) „răsuflarea animalelor, abur, salivă – haleine des animaux, vapeur, salive” 1806, var. *blesc*.

Et. nes., probabil ° v.sl. **blěskŭ* „luciu” CDED II 16 (cf.), DA, CADE // V.sl. *blěskŭ, bliskŭ* SDLR; < *bleau* CDER 921; et. nec. TDRG. Var. *blesc* < ucr. *blesk*.

Fam.: **blești**, „a-și trage cu greu suflul” < *bleasc* TDRG, DA, CADE // V.sl. *blěšti*, CDED II 17; v.sl. *blensti*, ceh. *blesti*, sb. *bljestati*, bg. *blješty, bljeskam* SDLR; cf. sl. *blensti*, sb. *bleštiti* DEX; < *bleau* CDER 921.

BLEASCĂ adv. (Olt.) „(despre modul de execuție a broderiei cămășii țărănești) dens – tissu trop serré” 1909.

Et. nes., probabil ° bg. *blizko* „apropiat” DA, CADE sau sb. *bliska* °.

BLEAȘC interj. (imită zgomotul mersului prin băltoace – imite le bruit des pas dans les flaques) 1958.

Creăție spontană.

Fam.: **bleașcă** adj., adv. (Mold., Buc.) „ud (leoarcă)” 1911, var. *bleoască*; **bleoasc** adv. „leoarcă” 1939; **bleșcăi** (Mold.) „a murdări stropind (cu noroi)” 1894 ← *bleșcăi*, poate infl. de *plescăi*, sau ← *bleașc* („onomatopee, înrudită cu *bleașcă*, cf. *fleșcăi*, *plescăi*, *pleșcăi*” DA) // Probabil ← *bleau*¹, cf. *plescăi*, *bleocăi* etc. CDER 921; **bleșcăi** (Mold.) „a bălăci” 1931 ← *bleașc* ° // cf. sb. *blječkati* CADE.

BLEAU¹ interj. (reg.), în expr. *a nu zice nici ~*, „a nu spune nici un cuvânt, a tăcea – ne pas dire un traître mot, se taire” 1836.

Creăție expresivă I. Jordan, BIFR 2, 1935, 182.

BLEAU² s.n. (reg.) „tablă de fier, tinichea – fer-blanc, fer battu” c.1650 (var. *pleu*), var. *bleah*, *bleav*, *blec*¹, *blef*, *bleh*, *bleu*², *plec*, *plef*, *pleh*, *plei*, *plev*, *plic*, *plit*, *pliv*.

Germ. *Blech*, magh. *plé(h)*, sb. *pleh* ° // Germ. *Blech*, ucr. *bljacha* CADE, DEX; ucr. *bljacha* SDLR.

Fam.: **blehui** (Mold.) „a îmbrăca osia cu bleau la capete”, var. *blegui*², *bleui* *blevui* < ucr. *bljachuvaty*; **pleuar** (reg.) „tinichigiu” 1904, var. *blehar*, *bleher*, *plehar*, *pleier*, *plevar* ← var. *pleu*; **pleuț** (dim.) 1825.

BLEAZ s.n. (Mold.) „grăsime bună dinspre coada vitelor – graisse” 1895.

Et. nec.

Fam.: **blezui** (Mold.) „a curăța carnea de grăsime” 1895.

BLEFAR/TĂ s.f. „inflamație a pleoapelor – blépharite” 1913.

Fr. *blépharite*.

Fam.: **ablefarie** < fr. *ablépharie*.

BLEG adj. „cu urechile pleoștite; lipsit de energie, prost – aux oreilles pendantes; mollasse, niais” 1800, var. *blec*².

Et. nes., probabil creație expresivă CDER 923 // Cf. sb. dial. *blek* „cârpă”, *bleka* „prost” DA, DEX; cf. germ. *welk*, rus. *bleklyj* SDLR; rus. *bleklyj*, pol. *blachy* CDED II 16–17; cf. gr. *βλάξ*, *βλακός* TDRG; „cuvântul se poate lega de gr. *βλάξ*, *βλακός* sau de lat. *flaccus*” LM GI.

Fam.: **blehă** 1907; **blegat** „bleg” 1885; **blegi** 1840; **blegos** 1840; **blegoșa** 1913 ← *blegos* și/sau ← *bleg*; **blegui**¹ 1913; **blehaucă** 1893 ← *blehă*.

BLEHĂI vb. „a lătra; a vorbi fără rost – aboyer; parler pour ne rien dire” 1825.

Derivat de la o bază onomatopeică DA // ← *bleau*¹ CDER 921; cf. v.sl. *blekati*, *blekotati* SDLR.

Fam.: **blehăit** s.n. 1911; **blehăitor** 1911; **bleheti** 1888 ← *blehăi* (cu substit. finalei); **blehoti** 1872 (var. *blahoti*) ← *bleheti* sau ← *blehăi* (cu substit. finalei).

BLEJDEU s.n. (reg.) „ceva ce crește mai mare decât în mod obișnuit – quelque chose qui grandit plus que d’habitude” 1913.

Et. nec.

BLENDĂ s.f. (min.) „minereu de sulfură de zinc – blende” 1891.

Fr. *blende*, germ. *Blende*.

BLENDI vb. (Mold.) „a îmbrânci – pousser brusquement” 1864.

Ucr. *blendity* (= *blendaty*) ° // ← *bleandă*² TDRG³, SDLR, CDER 920; cf. *bleandă*² DA.

Fam.: **bleandă**² s.f. (Mold.) „îmbrânceană” 1875 // creație expresivă I. Iordan, BIFR, 2, 1935, 181, CDER 921; cf. v.sl. *blendī* „flecărie”, rus. *blēadi*, germ. *blind* „orb”, *Blende* „ochelari la cal” SDLR; et. nec. TDRG¹; **blenderi** „a (se) bălăbâni” 1911 < ucr. *blendyraty* (= *blendaty*); **blendisi** „a respinge” 1875.

BLENORAGIE s.f. „inflamarea mucosei genito-urinare – blennorragie” 1837.

Fr. *blennorragie* TDRG, DA // și it. *blennorragia* LM.

Fam.: **blenoragic** 1852 < fr. *blennorragique*; **blenoree**² 1852 < fr. *blennorrhée*.

BLEOJ adj. (Olt.) „(despre găini) cu moț și cu smoc de pene pe lângă ochi – (à propos des poules) à huppe et à touffes de plumes auprès des yeux” 1931.

Et. nes., probabil înrudit cu *bleojdi*².

BLEOJDI¹ vb. „a(-și) holba ochii – écarquiller les yeux” 1836, var. *blejdi*, *bojdi*.

Bg. *bleštja* (se) V. Nestorescu, LR, 14, 1965, 555 // V.sl. *blīštati* sau bg. *blīštū* DA; v.sl. *blesti* CDED II 17; v.sl. *blīštati* TDRG³; „rudă cu *blești* (< v.sl. *blensti*, ceh. *blesti*, sb. *blještiti*, bg. *blīeskam*)” SDLR; ← *bleg*, cf. *pleoști* CDER 923; et. nec. TDRG¹, DEX.

Fam.: **blejđă** „lucru la care te bleojdești” 1897, var. *blejde* (der. regresiv).

BLEOJDI² vb. „a (se) pleoști – aplatir, affaisser, mollir” 1901 (var. *blojdi*).

Et. nes., probabil derivat de la o bază onomatopeică DA sau var. a lui *pleoști* CDER 923; et. nec. DEX.

BLEOT adj. „prost – niais” 1857, var. *blot*.

Germ. *Blöd* DA, SDLR // Creație expresivă, cf. *bleandă*, *bleau*, *bleg* CDER 924.

Fam.: **bleoi** adj. 1901 ← *bleot* + *greoi* (contaminație) DA; **bleoție** 1911; **bleotgi** „a se moleși” 1900; ← *bleotgit* adj. (← *bleot* + *blegit* DA); **blotor** (înv.) „om de nimic” c.1650 < germ. *Blöder*.

BLEOTOCĂRI „a (se) bălăci; (despre lichide) a se clătina provocând zgomot; a vorbi fără sens – patauger, remuer, baragouiner” 1825 (var. *blotăcări*), var. *blotocori*.

Derivat de la o bază onomatopeică DA // Cf. sl. *blato*, *bloto* TDRG; ← *brotăcar* CDDE 184; ← *bleot* CDER 924; et. nec. DEX.

Fam.: **bleorcoti** 1871, var. *blorcoti*; **bleorcoteală** 1911 ← *bleorcoti*; **bleotocăreală** 1892.

BLESCOTE s.f. pl. (Ban.), în expr. *cascode și* ~ „răbdări prăjite – (dîner/ déjeuner) par cœur” 1939.

Et. nes., poate înrudit cu *bleasc*¹ „răsuflarea animalelor”.

BLESTEMA [ar. *blāstimare*; mr. *blāstimari*] vb. „a afurisi – blasphémer” c.1500 (var. *blāstema*), var. *blāstăma*, *blestăma*.

Lat. **blastimare* (= *blasphemare*), panrom. REW 1155.

Fam.: **blestem** [ar.; mr. *blāstem*] c.1500 (var. *blāstem*) ← *blestema* (der. regresiv) DA, DEX, CDER 925 // Lat. *blasphemium* TDRG; **blestemat** s.n. 1911; **blestemăciune** 1645 ← *blestema* TDRG³, DA sau < lat. *blastematīo*, *-onem* CDDE 163; **blestemător** [ar. *blāstimātor*] c.1580; **blestemățesc** 1705 ← *blestemat* TDRG³, DA sau ← *blestema* CDDE 163, CDER 925; **blestemățeste** 1703 ← *blestemat* TDRG³, DA sau ← *blestemățesc* CDDE 163; **blestemăți** 1705 ← *blestemat*; **blestemăție** 1645 ← *blestemat* DA, DEX, TDRG³ sau ← *blestema* TDRG¹, CDER 925.

Dublet etim.: **blama**.

BLEȘCUȚĂ s.f. (Buc.) „placă de tinichea – plaque de fer-blanc” 1931.

Rom. **blească* (< ucr. *bljaška*).

BLEU¹ adj. [pronunțat *blö*] „albastru deschis – bleu (clair)” 1921.

Fr. *bleu*.

Fam.: **bleumarin** 1935 < fr. *bleu marine*.

BLEZGOLAT adj. (Mehed.) „răsfățat – dorloté” 1884.

Et. nec.

BLID s.n. „vas de bucătărie – assiette, plat” 1486 (antrop. *Blid*).

V.sl. *bljudü, bljudo*.

Fam.: **blidar¹** s.m. „olar” 1443; **blidar²** s.n. „dulap pentru vase” 1886; **blidă** „blid” 1910; **blidărel** (dim.) 1931 ← *blidar²*; **blidări** „a lua mâncare din mai multe blide” c.1650; **blidăruș** 1901 ← *blidar²*; **blidășel** 1892; **blidișel** 1691–1697; **blidușel** 1825; **bliduț** 1825.

BLIMP s.n. (cinem.) „carcasă insonoră în care se introduce aparatul de filmat, în cazul filmărilor cu priză directă de sunet – housse anti-bruit pour la caméra” 1978.

Engl. *blimp*.

BLINDA vb. „a acoperi cu un blindaj – blinder” 1893.

Fr. *blinder*.

Fam.: **autoblindat** s.n. 1955 ← *auto⁻² + blindat*; **blindaj** 1949 < fr. *blindage*; **blindat** s.n. 1955; **motoblindat** s.n. 1951 ← *moto⁻¹ + blindat*.

BLINE s.f. (Mold.; înv.) „clătită – crêpe” 1836, var. *blinee*.

Rus. *blin* DA, TDRG, CADE, DEX // V.sl. *blinü*, rus. *blin*, ceh. *blinek* CDED II 18.

BLIȚ s.n. „sursă de lumină proprie, intensă și de scurtă durată, cu care este prevăzut un aparat fotografic și care se aprinde simultan cu deschiderea obturatorului – flash” 1966.

Germ. *Blitz*[*licht*].

BLOANDĂR s.m. (Trans.; peior.) „poreclă dată sașilor – sobriquet donné aux Saxons de Transylvanie” 1906, var. *bleondăr*.

Germ. *Blonder* „blond”.

BLOC s.n. „bucată mare dintr-o materie solidă și grea; clădire mare – bloc; building, (grand) immeuble collectif” 1829.

Fr. *bloc*, germ. *Block*[-*haus*].

Fam.: **bloca** 1829 < fr. *bloquer*; **blocadă** 1829 < germ. *Blockade* TDRG // ← *bloc*, după *rocadă* CDER 929; **blocaj** 1949 < fr. *blocage*; **blochaus** 1935 < germ. *Blockhaus*; **blocstart** s.n. (sport) 1966 ← *bloc + start*, după engl. *starting-block*; **debloca** 1862 < fr. *débloquer*; **monobloc** 1951 < fr. *monobloc*.

BLOCIORI vb. (Bihor) „a se juca în apă – patauger dans l’eau” 1899.

Derivat de la o bază onomat.

BLOCNOTES s.n. „carnet – bloc-notes” 1955.

Fr. *bloc-notes*.

BLOI vb. (reg.) „a holba ochii – écarquiller les yeux” 1911.

Derivat de la o bază onomat.

BLOJ s.m. (Ban.) „om murdar – homme sale” 1814.

Et. nec.

Fam.: **bloji** (Mar.; înv. Mold.) „a murdări” 1906; **blojeritor** 1722 (Mold.; înv.) ← **blojori* (= *blojori*); **blojitură** (Mold.; înv.) 1722 ← *bloji*; **blojori** (Mold.; înv.) „a cleveti, a defăima” 1698; **blojoritură** (Mold.; înv.) „scorneală” 1698, var. *blojoritură* ← *blojori*; var. *blojoritură* ← **blojori* (= *blojori*); **blojiitor** 1722 (Mold.; înv.) „clevetitor”.

BLOJDINĂ s.f. (reg.) „scândurică; (pl.) spărturi de lemne – petite planche” 1895.

Bg. dial. *bluždina*.

Fam.: **blojdă** „blojdină” 1901 (der. regresiv).

BLONCI s.n. (Trans.) „nod – noeud” 1893.

Et. nec.

BLOND adj. „bălai – blond” c.1832.

Fr. *blond*.

Fam.: **blondă** s.f. (înv.) „dantelă albă de mătase” 1829 < fr. *blonde*; **blondin** 1876 < fr. *blondin*; **blonzi** 1988.

BLOȘTICĂI vb. (reg.; înv.) „a înainta cu greu prin noroi – patauger dans la boue” 1722, var. *bleoșticăi*.

Derivat de la o bază onomat.

Fam.: **bleoștirăie** „noroi” 1900-1901 ← *bleoșticăi* (= *bloșticăi*), infl. de *apăraie*, *fleșcăraie* etc.

BLUCĂ s.f. (Ban.) „bulgăraș, globuleț; ghindă – boulette; gland du chêne” 1900.

Et. nec.

BLUES [pronunțat *bluz*] s.n. „specie de melodie lentă – blues” 1966.

Engl. *blues*.

BLUF [pronunțat *blaf*] s.n. „atitudine prin care se urmărește intimidarea cuiva – bluff” 1939.

Engl. *bluff*, fr. *bluff*.

BLUGI s.m. pl. „un fel de pantaloni – blue-jeans” 1975.

Engl. *blue-jeans*.

BLUM s.n. „oțel semilaminat în formă de bară, cu secțiune în general pătrată – bloom” 1949.

Fr. *bloom*, engl. *bloom*.

Fam.: **bluming** s.n. „laminor de blumuri” 1949 < engl. *blooming*.

BLUZĂ s.f. „îmbrăcăminte pentru partea superioară a corpului – blouse” 1832.

Fr. *blouse*.

Fam.: **bluza** 1996 ← *bluzat* (der. regresiv); **bluzat** 1958; **bluzar** (rar, înv.) „muncitor” 1863 < fr. *blousard* Drimba, CE, 281 // ← *bluză* DA; **bluziță** 1996; **bluzon** 1961 < fr. *blouzon*; **bluzuliță** 1958.

BOA¹ s.m. „specie de șarpe – boa” 1805.

Fr. *boa*.

BOACA interj. „strigăt cu care se cheamă viței – interjection pour appeler les veaux” 1911.

Creație spontană.

BOACĂ s.f. (SV Trans.) „un soi de nap; în expr. *a nu ști (nici) ~* „a nu ști nimic – ne rien savoir” 1900.

Et. nes., probabil ← *boabă* infl. de *boc*² Suci, CTR, 29 // Et. nec. DEX.

BOACĂNĂ s.f., adj. „gafă; (înv.) prostesc, nepotrivit – gaffe; stupide” 1868.

Et. nes., probabil magh. *bakkana*, *bakkano* „groapă (în drum), hop” N. Drăganu, DR, 8, 1934–1935, 135–136 sau ← *boc*¹ CDER 957; ca s. *boacănă* ← *a făcut-o ~*, prin falsă analiză // Et. nec. TDRG, DEX.

BOACE¹ [ar. *boafe*] s.f. (reg.; înv.) „voce, glas; vorbă – voix; mot” 1886.

Lat. *uox, uocem*, panrom. REW 9459.

Fam.: **boceală** 1892 ← *boci*; **bocet** [ar. *boafit*] 1646 (var. *boacet*); **boci**² 1683 ← *boace* DA, DEX sau < lat. **uocire*, „ce pare o confuzie între *uocem* și *uagire*, cf. *uoceare*” CDER 962 // lat. *uox*, it. *bocciare* LB; probabil din lat. *uox* TDRG; **bocit** s.n. 1873; **bocitoare** s.f. 1765; **bocitor** adj. 1958.

Dublet etim.: **voce**.

BOACTĂR s.m. (Trans.) „paznic de noapte; cantonier – gardien; cantonnier” 1906, var. *buptăr*. Magh. *bakter* DA (probabil), CADE // Germ. *Wächter* CDER 933.

BOAGHE¹ s.f. (Trans., Mold.) „bufniță; specie de uliu – hibou; sorte d’atour” c.1685.

Magh. *bagoly*.

Fam.: **boghi**¹ s.m. „boaghe” 1883.

BOAGHE² s.f. (Trans., Mold.) „căpiță; (fig.) moalele capului – meule de foin; partie molle de la tête auprès des tempes” c.1650, var. *boghe, boghie*.

Magh. *boglya*.

Fam.: **bogheac** „căpiță mică” 1939; **bogheacă** 1907; **bogheană**¹ (augm.) 1900; **bogheasca** (cor. pop.) 1889; **boghecuță** (dim.) 1889 ← *bogheacă*; **boghi**² s.n. „căpiță” 1912; **boghineț** „căpiță mică” 1939; **boghită**¹ (dim.), 1892, var. *bobiță*².

BOAGHE³ s.f. „negură – brouillard” 1901.

Et. nec.

BOAHNE s.f. (reg.) „numele unui joc de copii – nom d’un jeu d’enfants” 1885.

Et. nec.

BOAIE s.f. (Mold.) „plantă folosită ca medicament popular împotriva veninului – sorte d’herbe, utilisée contre le venin” 1885.

Et. nec.

BOAITĂ s.f. (peior.) „bou slab – boeuf maigre” 1821.

Et. nes., probabil ← *boitar* Avram, CIE, 36–38 sau < magh. dial. *bojti* „vite cornute cu părul lung și mișos între coarne” DA, CDER 936, DEX // Et. nec. TDRG; magh. *bujto*, cf. *biuac* CDED II 483; rom. *hoaită* „fără suflet, prost” SDLR.

Fam.: **boitar** s.m. (Trans., Muscel) „păstor” 1885 < magh. *bojtár*.

BOALĂ s.f. „modificare patologică a organismului – maladie” 1551–1553.

V.sl. *bolī*.

Fam.: **aboală** s.f. „epilepsie” 1931 < *a*⁶ & *boală*; **boala-seacă** „tuberculoză” 1910; **bol**³ adj. (Mehed., rar) „bolnav de friguri” 1885 < bg. dial., sb. *bol* „bolnav” ° // V.sl. *bolī* DA; **bola** (Ban.) „a boli” 1912 ← *bolī* și/sau ← *boală*; **bolea** 1498 (antrop.); **boleac** „bolnăvicios” 1675 < ucr. dial. *boljāk* „bolnav” ° // ← *boală* TDRG, CADE; cf. rus. *boljaga* DA; ← *boli* CDER 992; **bolean** „bolnăvicios” 1885; **bolează** „epidemie a vitelor” 1874 ← pl. *bolezne* (< bg. *bolezni*) ° // slavon. *bolěznī* TDRG¹; v.sl. *bolěznī* SDLR, CDER 989, TDRG³; **boleşniță** 1862, var. *bolejniță* < bg. *bolestnica*, *boleštnica*, sb. *bolesnica* ° // V.sl. **bolestīnica* CADE; v.sl. **bolestīnica*, ucr. *bolesnicja* SDLR; sl. **bolestīnica* TDRG, DA; ← *boliște* CDER 994; **boli** 1561 < v.sl. *bolěti*; **bolie** (acc. nec.) „rană” 1903 ← *boli* sau < rus. *bol’* DA; **boliște** „epidemie” 1880 ← *boală* DA, DEX // v.sl. **bolište* TDRG; v.sl. *bolestī* CDER 994.

Cf. **bolnav**.

BOALCĂ s.f. (reg.) „ulcică – petit pot” 1909.

Et. nes., probabil ← rom. *bâlcă* (< bg. *bākla*), infl. de *oală* °.

Fam.: **bolcuță** 1910.

BOAMBĂ¹ s.f. (Ban.) „contrabas – contrebasse” 1895.
Derivat de la o bază onomat.

BOANĂ s.f. (Trans.) „boabă; bob – baie; grain” 1806.
Germ. *Bohne*.
Fam.: **bon**² s.n. „boabă” 1911 ← pl. *boane* al lui *boană*, infl. de *bob*.

BOANCĂ¹ s.f. (reg.) „trunchi scorburos – arbre gros et creux” 1895.
Et. nec. DA, CADE // ← *boc*⁵ CDER 957.

BOANGĂ s.f. (Trans.) „un fel de insectă – sorte d’insecte” 1903.
Et. nes., probabil ← *bongar* (der. regresiv) ° // Cf. *goangă* DA, CDER 3767.
Fam.: **bongar** 1883 < magh. *bogár* Avram, NCE, 49–50 // Cf. *bondar* DA, TDRG³; **bonguță** 1887–1888.

BOANGHEN s.m. (peior.) „ungur – hongrois” 1911.
Et. nec. // Probabil v.sl. *Vçgrinŭ* DA, CDER 939; var. a lui *hoanghină* SDLR.
Fam.: **boanghină** s.f. „ungur, unguroaică” 1911.

BOARCĂ s.f. (Mold.) „specie de pește; nume de bațjocură dat țiganilor – sorte de poisson; appellation injurieuse des Bohémiens” 1907.
Et. nec. DA // Formație expresivă CDER 941.

BOARE [ar. *borā*; mr. *bçri*] s.f. „vânt lin; parfum – vent doux; parfum” 1639, var. *aboare*.
Et. nes., probabil el. de substrat Russu, ER, 265–266 // Lat. *Boreas* O. Densusianu, „Romania” 33, 1904, 275, Pascu, *Beiträge*, 7, CADE, A. Graur, **BL** 5, 1937, 90, SDLR, E. Petrovici, CL, 10, 1965, 357–358, DEX; lat. *uaporem* CDER 942; ← *abur* TDRG¹ (probabil), PEW 5, REW 1219; et. nec („mai degrabă modificarea cuvântului *abur* decât un urmaș al gr.-lat. *boreas* „vânt puternic, furtună”) DA.
Fam.: **abura**² „a bate vântul” 1898; **abureală**² „adiere” 1825 (var. *aboreală*) ← *abura*²; **aburel**² „vântuleț, adiere” 1683 ← *abura*² și/sau ← *aboare*; **aburi**² „a adia” 1705 (var. *abori*²) ← *aboare*; **borilă** s.m. „numele unui vânt de miazăzi” 1868.
Cf. **abur**.

BOARFĂ¹ s.f. (reg.) „zdreanță, haină veche – vieux chiffons, hardes” 1675 (var. pl. *borfe*), var. (Hațeg, Olt.) *burfă*¹, (pl.) *burghi*.
Et. nec. TDRG, CADE, SDLR, DEX // ← *bârfi* CDER 871.
Fam.: **borfar** (reg.) „borfaș” 1912; **borfaș** 1781, var. *burfaș*; **borfăi** „a despuia; a scotoci printre boarfe” 1718; **borfărie** (col.) 1931; **borfășie** 1892 ← *borfaș*; **borfeturi** (pl.) 1912 ← pl. *boarfe*, infl. de *brânzeturi*, *fireturi* etc.; **borfoi** „om greoi” 1893; **borfotine** (pl.; reg.) „zdrențe” 1889 et. nes., probabil ← *boarfe* + (bot.) *bolbotine* (contaminație) DA; **burfăi** (Ban.) „a scotoci, a cotrobăi” 1931; **burfăli** (Ban.) „a scotoci, a cotrobăi” 1931.

BOARFĂ² s.f. (Olt.) „specie de pește – sorte de poisson” 1885.
Et. nec. DA // Săs. *Buerwan* (< germ. *Barbe*) CDER 943.
Fam.: **borfete** (iht.; Mehed., Olt.) 1885.

BOARNĂ s.f. „musculiță – espèce de mouche” 1885.
Derivat de la o bază onomat.
Fam.: **bornăi** (Trans.) „a bâzâi” 1825 (var. *borăi*); **bornăilă** „copil plângăcios” 1895 ← *bornăi*.

BOARȚĂ s.f. (Munt.) „specie de pește – espèce de poisson” 1885.
Et. nes., probabil ← (pl.) **boarțe* (cf. *borțoi* „o specie de pește” °) // Et. nec. DEX.

BOAȘĂ [ar.] s.f. (reg.) „intestinul gros; testicul – gros intestin; testicule” 1682.

Et. nes., probabil lat. **byrsea* (< *bursa*) DA // Lat. *bursa* DEX, („probabil”) TDRG.

Fam.: **boș** [mr.] s.n./s.m. „testicul” 1543 ← pl. *boașe* al lui *boașă*; s.m., infl. de *coi*; **boșar** (Munt.) „pepene cu coaja verde și miezul galben” 1868 ← *boașă* DA, CDER 946 // et. nec. TDRG, DEX; **boșit** „care suferă de hernie, boșorog” 1884 ← **boși* (← *boașă*) DA sau ← *boașe*.

BOAZGĂ s.f. (Trans.) „nisip pe malul râurilor – sable au bord des rivières” 1906.

Et. nec.

BOB¹ s.m. „specie de leguminoase; sămânță de cereale sau de legume – fève, fève de marais”, s.n. „boabă – grain, goutte” 1421 (antrop. *Bob*).

V.sl. *bobŭ*.

Fam.: **boabă** 1643 < sb. *boba* TDRG, DA, CADE, DEX // ← (pl. n.) *boabe* CDER 947; **boambă**² 1806 ← *bob*, infl. de *boambă*³ SDLR sau „rezultatul unei contaminări între *bob*, *boabă* și *boană*” DA (probabil); **bobar** (rar) „ghicitor în bobi” 1534 (antrop.); **bobă**² (Trans.) „tulpină de bob” 1897; **bobăreasă** „femeie care ghicește în bobi” 1884, var. *băbăreasă*, *bărbăreasă* ← *bob*¹ și/sau ← *bobar*; **bobărnită** „bobăreasă” 1898 ← *bob*¹ DA și/sau ← *bobar* TDRG; **bobeată** (Ban.) „mâncare din făină de porumb, lapte și untură; resturi de boabe în vin sau oțet” 1906, var. (Ban., Mehed.) *bobală*; **bobei** nume de câine ager 1905 ← *bobi*; **bobi** (reg.) „a ghici, a nimeri” 1868; **bobic**² s.m. (rar) „pietricică folosită într-un joc de copii” 1906; **bobidragi** s.m. pl. „numele unei flori” 1885, probabil ← *bobii dragi* DA; **bobișor** (dim.) 1894; **bobiște** (reg.) „loc plantat cu bob” 1890; **bobiștină** „loc plantat cu bob” 1890 ← *bobiște*; **bobitoare** (rar) „bobăreasă” 1906 ← *bobi*; **bobițar** s.m. (Sălaj) „agriș” 1906 ← *bobiță*; **bobiță**¹ (dim.) 1643 ← *boabă* TDRG, DA, CADE, DEX // ← *bob*¹, cf. sb. *bobica* CDER 947; **bobițel** (bot.) 1868 ← *bob*¹ TDRG // ← *bobiță* DA; **bobițos** (rar) „plin de bobițe” 1911 ← *bobiță*; **boboașă** (Trans., Ban.) „cartof” c.1650 ← *boabă* + *gogoasă* (contaminație) DĂ sau ← *boabă* CADE; **boboloacă** (reg.) „boț mic” 1903, var. *buboloacă* ← *boboloș* (cu substit. finalei); **bobolocat** 1911 ← *boboloacă*; **boboloș** „boț” 1895 ← *bob*¹ + *cocoloș* (contaminație); **boboloșat** 1911 ← *boboloș*; **boboloț** adj. (Trans.) „rotund, durduliu” 1911 ← *boboloș*; **boboloz** (Trans.) „cocoloș din mămăliga rău amestecată” 1906 ← *boboloș* + *gomoloz* (contaminație); **bobona** (rar) „a se umfla” 1838; **bobonel** nume de câine 1905 ← *bobonat* (cu substit. finalei); **bobos** (rar) „plin de bobi sau boabe” 1691-1697 ← *bob*¹ sau ← *boabă*; **bobos**³ „globul ochiului” 1825; **bobosă** „a se umfla” 1868 ← *bobos*³; **bobosît** „bulbucată” 1951 ← *bobos*³ sau ← *bobosât* (cu substit. sufixului) // ← *bob*¹ DEX; **bobuleț** s.n. (dim.) 1886; **bobuleu** s.n. „bobuleț” 1886 ← *bobuleț* (cu substit. sufixului); **bobușor** s.m. „oreșniță, mazărică” 1868; **bolobot** s.m. „cocoloș” 1910 ← *boboloș*; **bombiță**¹ c.1650 (var. *bombicē*) ← *boambă*²; **bombuță** 1825 ← *boambă*²; **bubuiet**¹ s.n. „tubercul” 1886.

BOB² s.n. „un fel de sanie – bob(sleigh)” 1955.

Engl., fr. *bob[sleigh]*.

Fam.: **bober** 1975; **bobsleigh** (scris și *bobslei*) 1931 < engl. *bobsleigh*.

BOB³ s.n. „instalație pentru ridicarea materialelor de construcție – treuil, grue” 1958.

Engl. *bob*.

BOBĂ¹ s.f. (Trans.) „bunică – grand-mère” 1888.

Magh. *bóbám[asszony]*.

Fam.: **bobeică**¹ 1906.

BOBĂNEL s.m. (Muscel) „numele unei plante sălbatice – nom d’une mauvaise herbe” 1884.

Et. nes., probabil ← *bob*¹, cf. *bobona*.

BOBĂLNĂU s.n. (reg.) „ridicătură de pământ – colline” 1884.

Et. nec.

BOBÂRNAC s.n. (reg.) „lovitură dată cu degetul mijlociu încovoiat; (Munt.) colăcel dat colindătorilor – nasarde, croquignole; (Munt.) gimblette que l'on offre aux chanteurs de Noël” 1805, var. *băbârnac*, *bărbărnac*.

Et. nec. DEX // Cf. germ. *Schabernack* CDER 948; „pare legat de *bob*” LM, Gl.; cf. *bobâră*¹ DA.

BOBÂRNĂ¹ s.f. (rar) „femeie cârnă care vorbește pe nas – femme camuse qui nasille” 1909.
Et. nec.

BOBÂRNĂ² s.f. (Ban.) „închisoare întunecoasă – prison obscure” 1911.
Et. nec.

BOBÂRN/CĂ s.f. (iht.; reg.) „zvârlugă – goujon” 1889.
Et. nec.

BOBEICĂ² s.f. (Mold.) „vale adâncă – vallée profonde” 1592.
Et. nes., probabil ucr. *bobal'ka* „ridicătură, umflătură” (cf. oronimul *Bobeica*)°.

BOB/C¹ s.n. (reg.) „par folosit la pescuit – perche ou bâton (â remuer) utilisé(e) à la pêche” 1884.
Et. nec.

BOB/CĂ s.f. (Ban., Olt.) „ulciacă, oală – (petit) pot” 1898.
Et. nes., probabil ← *băbică* (← *babă*).
Fam.: **bobicuță** (dim.) 1884.

BOBINAC s.m. (Ilfov) „păpușă de porțelan – poupée en porcelaine” 1939.
Et. nes., probabil înrudit cu *bobârnac* (reg.) „colăcel lung care se dă colindătorilor” °.

BOB/ÎNĂ s.f. „mosor – bobine” 1868.
Fr. *bobine*.

Fam.: **bobina** 1955 < fr. *bobiner*; **bobinaj** 1949 < fr. *bobinage*; **bobinator** 1949 ← *bobina*, după fr. *bobineur*; **dezbobina** 1948 ← *bobina*; **rebobina** 1957 ← *re*²- + *bobina* sau < fr. *rebobiner*.

BOB/R s.n. (Ban.) „fructe coapte, incomplet dezvoltate – fruits mûris avant l'époque” 1911.
Et. nes., probabil înrudit cu *poghircă* ° // Cf. *bombir* DA.

BOBLEȚ¹ adj., s.m., s.f. (Munt.) „prost, bleg – sot, nigaud” 1868.
Et. nes., probabil creație expresivă din forma reduplicată a rădăcinii *ble-*, cf. *bleau* CDER 949 // Et. nec. TDRG¹.

Fam.: **boblete** (reg.) „prost” 1911; **bobletic** (reg.) „prostănac; molatic” 1896 ← *boblete*.

BOBOANĂ s.f. (Trans., Mold.) „vrajă, descântec – enchantement, charme” 1612, var. *bomboană*².

Magh. *babona* DA, CADE // V.sl. *babuni*, cf. magh. *babona* TDRG, CDED II 19; sl. *babuni* „superstiție” CDER 950. Var. *bomboană*² ← *bomboni*¹ (= *boboni*).

Fam.: **boboni** (Trans., Ban.) „a fermeca” c.1650, var. *bomboni*¹ ← *boboană*. Var. *bomboni*¹, infl. de *bombăni*; **bobonitor** (Trans., Ban.) c.1650 ← *boboni*; **bobonoșag** (inv.) „farmec” 1675 < magh. *babonaság*.

BOBOC s.m. „floare nedeschisă și nedezvoltată pe deplin; pui de găscă sau de rață – bouton de fleur; oison, caneton” 1705.

Ngr. *μπουμπούκι* CDED II 639, DA, CDER 951, DEX // Cf. ngr. *μπουμπούκι* sau ← *bob*¹ + -oc TDRG; sb. *bobuk*, rus. *bobok* SDLR.

Fam.: **boboca** „a îmboboci” 1875; **boboce**a (bot.) 1893 ← *bobocel* (cu substit. sufixului); **bobocel** 1893; **boboci** (reg.) „a îmboboci” 1931; **bobocică** „pui de găscă sau de rață” 1883 ←

bobocel (cu substit. sufixului); **bocel!** interj. (strigăt cu care se cheamă bobocii) 1885 ← *bobocel*; **bocic!** „bocel!” 1885 ← *bobocică*; **bocică** „bocel!” 1885 ← *bobocică*; **bocii!** (pl. art.) „bobociei” 1885 ← (pl.) *bobocii*; **dezboboci** „(despre bobocii florilor) a se desface pentru a înflori” 1865 ← *îmboboci* (cu substit. prefixului); **îmboboci** 1875; **îmbobocit** s.n. 1910 ← *îmboboci*.

BOBOROADE s.f. pl. (Dâmbovița) „turte de pâine care se pun la pomenirea mortului – galettes offertes à la messe de commémoration d’un mort” 1885.

Et. nec.

BOBOȘ¹ adj. (Hațeg) „(despre găini) moțat – (concernant les poules) huppé” 1895.

Magh. *bobos*.

Fam.: **bobșor** (dim.) 1906.

BOBOȘ² adj. (Trans.) „pățat, cu picățele – tacheté, moucheté” 1812.

Magh. *babos*.

BOBOT s.n. „flacăără – flamme, flambée” 1856.

Bg., sb. *bobot* DA, CADE, DEX // ← *boboti* CDED II 19; creație expresivă CDER 953; et. nec. TDRG.

Fam.: **bobotaie** „flacăără mare” 1683 ← *bobot*, probabil infl. de *vâlvătaie*; **bobotă**, în expr. *în bobot(ă)*, *în bobote* „la întâmplare, fără rost” 1667–1669; **boboti** 1683, var. *bolboti* < bg. *bobotja*, sb. *bobotati*, *bobutiti*; **bobotoi** (augm.) 1898 ← *bobot* și/sau ← *bobotaie* (cu substit. finalei).

BOBOTEAZĂ s.f. „sărbătoare creștină la 6 ianuarie – Épiphanie” 1622.

Et. nes., probabil *apă-botează* DA, CDDE 168, REW 570, CADE, DEX // Probabil *apă-boțează* sau ← *po-* + *botez* SDLR; rom. **bogbotează* (< v.sl. *Bogŭ* + rom. *botează*) TDRG, CDER 954.

Cf. **boteza**.

BOBOVNIC s.m. (reg.) „plantă erbacee, cu frunzele cămoase și cu flori albastre – cresson de cheval, salade de chouette” 1637, var. *babolnic*, *bârbolnic*, *blăbornic*, *bobâlnic*, *bobolnic*, *bobornic*, *bribo(r)nic*, *bribovnic*, *bubohnic*, *bubolnic*, *pribolnic*.

Sb. *bobovnik* (= *bobolnic*), ucr. dial. *bob(r)ovnik* DA, CDER 955 // Sl. *bobovnik* TDRG; v.sl. **bobovnikŭ* SDLR; et. nec. DEX, TDRG³.

Fam.: **bobornică** 1911 ← *bobornic* (= *bobovnic*).

BOBR/Ĉ s.m. (Ban., Dobr.) „rinichi – rein” 1896.

Sb. *bubrik* (= *bubreg*), tc. *böbrek* Suci, CRT, 29–30.

Cf. **buberiĉ**.

BOC¹ s.n. (reg.) „scăunel; suport – escabeau; siège” 1895.

Germ. *Bock*.

BOC² s.n., în expr. *a mânca ~ turcesc* „a spune minciuni – dire des mensonges” 1900.

Tc. *bok* [yemek].

Fam.: **bocciu**¹ s.m. (înv.) „curățitor de latrine; lucrător la abator” 1821 < tc. *bokçu*, *bokçı*;

bocciu² adj. „turtit, strâmb; grosolan” 1881, var. *bucciu*.

BOC³ adv., în expr. *înghețat ~* „înghețat tun – gelé, raide” 1900.

Creație expresivă, cf. *bocnă* DA.

BOC⁴ interj. (imită zgomotul produs de loviturile repetate de ciocan – imite le bruit des coups répétés du marteau) 1840, var. *boac*, *boca*, *bonc*², *bonca*.

Onomatopoe.

Fam.: **bocan** s.n. (rar) „ciocan” 1726 ← *bocăni* (der. regresiv, infl. de *ciocan*); **bocăneală** 1886 ← *bocăni*; **bocăni** 1691-1697, var. *bocăi*; **bocănit** s.n. 1907 ← *bocăni*; **bocănitoare** „ciocănitoare” 1691-1697 ← *bocăni*; **bocănitură** 1907 ← *bocăni*; **bocoti** „(despre inimă) a bate” 1899; **bocăni¹** „a bocăni” 1901.

BOCANȚ s.m. „gheată rezistentă – grosse chaussure” 1911, var. *bocănci*, *boconci*.
Sg. refăcut ← pl. *bocanci* < magh. *bakancs*. Var. sg. *boconci* ← pl. *boconci* < magh. *bakancs*.
Fam.: **bocancă** (reg.) c.1500, var. *băcâncă*, *bocâncă* ← pl. *bocanci* < magh. *bakancs*;
bocâncar „fabricant sau negustor de bocanci” 1862.

BOCAPORT s.m. „deschizătură pe punte, prin care se încarcă mărfurile în navă – panneau de cale” 1931.

It. *boccaporto*.

BOCÂNC adj. „(despre unghii) grosolan – (à propos des ongles) grossier” 1910.

Et. nec. // Din *bocârni* + *bocâncă* DA.

BOCCEA s.f. (Mold., Munt., Olt.) „șal mare; pachet cu obiecte puse într-o pânză – châle; ballot, paquet” 1579 (var. *boheea*), var. *bohgea*, *boșcea*, *botcea*, *bucea*¹.

Tc. *bohça* (var. *bokça*, *boğça*, *boșça*). Var. *boșcea* (Munt., Olt.) „fotă” < sb. *boșca*.

Fam.: **bocceală** 1779, var. *bohceală*, *buceală* < tc. *boğçalık* DA, CADE // tc. *bogçalik*, cf. bg. *bochčalyk* CDER 960; tc. *bohçacılık*, cf. sb. *bogčaluk*, *boščaluk*, bg. *bohčalūk* TDRG³; **boccegiu** 1851, var. *bocceagiū*, *bocceangiū*, *boccegiū*, *buccengiū* < tc. *boğçacı* DA sau ← *boccea* TDRG¹, CADE; **bocceluță** 1893; **boccegerie** 1862 ← *boccegiū* (= *boccegiū*); **boccie** „basma mare” 1885.

BOCHIOI s.m. (reg.) „numele unei flori folosite la descântat – nom d’une fleur utilisée à faire des enchantements” 1894.

Et. nec.

BOCI¹ s.m., interj. (Bihor) „vițel; strigăt cu care se cheamă vițeei – veau; interjection par laquelle on appelle les veaux” 1887.

Et. nes., probabil magh. *boci* „vițeluș” °.

Fam.: **bociuț** 1887.

BOCIOACĂ s.f. (NV Trans.) „măciulie – tête (de pavot, etc.)” 1870.

Et. nes., probabil magh. *bucsak* „butuc” ° // Magh. *bucok* „gălușcă” (cf. *bucsak* „butuc”) DA, CDER 963.

Fam.: **băciulie** „măciulie” 1890, var. *bociolie*, *bociulie* ← *bocioacă* + *măciulie* (contaminație) DA // ← *măciulie* TDRG; ← rom. *bac-* (cf. lat. *bacillum* sau *baculum*) HEM 2828; probabil ← *măciulie*, infl. de magh. *bötök* „boboc” CDER 4970; **bocioală** (Bihor) „măciulie” 1898 ← *bociulie* și/sau ← *bocioacă* (cu substit. finalei); **bocioc** „bondoc” 1815; **bociulă** „măciulie” 1890 ← *bociulie* (cu substit. finalei); **bociulos** „care are formă de măciulie” 1890, var. *bociolios* ← *bociulie* (= *băciulie*) sau ← *bociulă*.

BOCNĂ s.f., adv. „nume de mineral – nom de minéral”; în expr. *a fi, a se face, a îngheța* ~ „a îngheța tare – être tout gelé” 1864.

Et. nes., probabil ← *boc*³ DA // V.sl. *bokū*, rus. *bok* SDLR; probabil var. a lui *boacă¹* „copac găunos” CDER 957; et. nec. TDRG, DEX.

BOCȘĂ¹ s.f. (Trans.) „grămadă de lemne din care se fac cărbuni; grămadă de minereuri – tas de bois dont on fait du charbon; tas de minéraux” c.1650.

Magh. *boksa*.

Fam.: **bocșer** s.m. (Trans.) „cel care îngrijește de bocșă, cărbunar” 1931.

BODAI s.m. (Mold.; rar) „om bizar, încăpățânat, tăcut – homme bizarre, entêté, taciturne” 1893, var. *modai*.

Et. nes., probabil ← *bodean* ° // Et. nec. (probabil, înrudit cu ucr. *bodjan*, sb. *bodači*, *bodan* „bou care împunge”), cf. *bodian* DA; et. nec. CDER 964.

Fam.: **bodalia** s. art. (Mold.) „drac (cu care se sperie copiii)” 1911.

BODÂRLĂU¹ s.m. (ornit.; reg.) „cufundar – plongeon” 1839.

Et. nec. TDRG, DA, DEX // Magh. **bujdorló*, **budorló* (< *buvárló* + **bujdoló*) Drăganu DR, V, 1927–1928, 334; magh. **bujdoló* Tamás, EW; cf. magh. *bukdár*, *bukdolni* CDED II 483; orig. incertă, probabil expresivă CDER 965.

Fam.: **bodârlan** 1857 ← *bodârlău*¹ (cu substit. finalei).

BODÂRLĂU² s.n. (rar) „închisoare – cachot, prison” 1881.

Et. nec. TDRG // ← *bodârlău*¹ CDER 965.

BODEAN s.m. (Buc., Mold.) „nume de bou – nom de bœuf” 1885 (var. *boghean*).

Ucr. *bodjan*.

Fam.: **bogheană**² nume de vacă 1912; **boghită**² nume de vacă 1886 ← *bogheană* (cu substit. finalei).

BODEGĂ s.f. „local unde se consumă gustări și băuturi – bistrot” 1946.

Germ. *Bodega*.

BODGAȘ s.m. (Mehed.) „persoană care face glume nesărate – (homme) insipide” 1884.

Et. nes., probabil < bg. dial. *bodkadžija* „zgârcit, ciudat” °.

Fam.: **bogdașă** s.f. (Olt.) „poznă, boroboată” 1939 ← *bodgaș* ° // Et. nes., probabil magh. *bukdosás* „tumbă” SDLR; **bogdășie** „năzbătie” 1894 ← *bogdașă* ° // Et. nec. sau probabil < magh. *bukd(od)ás* „tumbă” DA.

BODICĂI vb. (Ban., Mehed.) „a scotoci – fouiller” 1912.

Et. nec.

BODICEC s.n. (sport) „atac regulamentar asupra adversarului în mișcare, la jocul de hochei – mise en échec, body check” 1975.

Engl. *bodycheck*.

Fam.: **bodiceca** 1975.

BODINĂ s.f. (Buc.) „butoi – baril” 1912.

Ucr. *bodnja*.

BODOGĂNI vb. „a vorbi singur, încet și nedeslușit, cu nemulțumire – grommeler” 1851, var. *bodogoni*, *bođrăgăni*, *bodrogăni*.

Et. nes., probabil rom. **bogodăni* < slavon. *bogodanŭ* V. Bogrea, DR, 2, 1922, 899 // Rom. **dobogăni* < magh. *dobogni* CDED II 483, SDLR, CDER 966; cf. *blodogori*, *bleotocări*, *bogonisi* DA; et. nec. TDRG, DEX.

Fam.: **bodogăneală** 1856 (var. *bodrogăneală*); var. *bodrogăneală* ← *bodrogăni* (= *bodogăni*); **bodogănit** s.n. 1996.

BODOLAN s.n. „os (mare) – (gros) os” 1893, var. *hodolan*.

Et. nec. TDRG // Cf. rus. *choduli*, bg. *chodilo* SDLR.

BODONI s.n. „caracter de literă cu contrast mare între liniile de bază și liniile secundare, cu piciorușele subțiri și scurte – Bodoni” 1962.

Germ. *Bodoni*.

BODROANȚE s.f. pl. (reg.) „haine vechi și rupte, boarfe – nippes, vieux vêtements, hardes” 1898.
Et. nec.

BOEM¹ s.m., s.f., adj. „persoană care face parte din populația de bază a Boemiei; privitor la Boemia și la populația ei – (habitant) de la Bohême” 1675 (var. *bohem*¹).

Top. *Boemia* (der. regresiv) SDLR, DEX sau < fr. *bohême* DA; var. *bohem*¹ < lat. neol. *Bohemus*, pol. *bohem*.

Fam.: **boemian** s.m. 1939, var. *bohemian* ← top. *Boemia*; **boemiană** s.f. 1939, var. *bohemiană* ← *boemian*; **boemoaică** 1912, var. *bohemoaică*.

BOEM² s.m., s.f., adj. „(persoană) care duce o viață dezordonată; existență în afara convențiilor sociale – bohême” 1912, var. *bohem*².

Fr. *bohême*.

BOGAGIE s.f. (Trans.) „bagaj – bagage” 1806.

Magh. *bagázsia* Drimba, CE, 281 // Germ. *Bagage* DA.

BOGASJU s.n. (înv.) „stofă sau pânză pentru căptușeală – boucassin” 1474–1476, var. *bogacin*, *bogaciu*, *bogasân*, *pogasiu*.

Tc. *boğası* CDER 968, DEX, DA // Germ. *bagasie* LM Gl. 80; cf. tc. *boğası*, ngr. *μποκασί*, bg. *bagazia* etc. TDRG.

Fam.: **bogasier** „negustor de bogasiu” c.1730, var. *bogasiar*; **bogasieresc** 1847, var. *bogăseresc* ← *bogasier*; **bogasieri** „a lua obiceiurile unui bogasier” 1875 ← *bogasier*; **bogasierie** „meseria sau magazinul bogasierului” 1785 ← *bogasier*; **bogăsie** „bogasiu” 1825, var. *bogasie* < bg., sb. *bogasija*; **dezbogasieri** 1875 ← *bogasieri*.

BOGAT adj., s.m., s.f. „care posedă (multă) avere – riche” 1300 (top. *Bugath*).

V.sl. *bogati*.

Fam.: **bogătan** 1885, var. *bocotan*; **bogătancă** 1893 (var. *bocotancă*) ← *bogătan*; var. *bocotancă* ← *bocotan* (= *bogătan*); **bogătaș** 1557; **bogătate** c.1500; **bogățel** (dim.) 1866; **bogăți** 1577; **bogățică** adj. 1866; **bogăție** 1573–1583; **îmbogăta** 1642; **îmbogăți** 1573–1583 ← *bogat* sau ← *bogăți*; **îmbogățitor** 1654 ← *îmbogăți*.

BOGATĂR s.m. „personaj din folclorul rus – personnage du folklore russe” 1988.

Rus. *bogatyř*.

BOGAZ s.n. „canal, strâmtoare – canal, détroit” c.1667–1669, var. *bo(h)az*, *bu(h)az*.

Tc. *boğaz*.

BOGDAN¹ s.m. (înv.) „moldovean – Moldave” 1675.

Tc. *Bogdan* [*halkı*] Suci, CRT, 139.

Fam.: **bogdan-bei** „ambasador al Moldovei la Poartă” 1887, var. *bogdan-beg* < tc. *bogdan-bey*; var. *bogdan-beg* < tc. *bogdan-beg*; **bogdanliu** „moldovean” 1704 < tc. *bogdanli*; **bogdan-sarai** „reședința ambasadorului Moldovei la Poartă” c.1710, var. *bogdan-serai* < tc. *bogdan-saray*; **bogdănesc** „moldovenesc” 1875.

BOGDAN² s.m. (Ban.) „copil – enfant” 1895.

Et. nec.

BOGDAN³ s.m. „stâlp de la stăvilarul morii – pilot (d’écuse de moulin)” 1895.

Et. nec. („pare a fi cuvântul *bâlvan* „stâlp, grindă”, apropiat, prin etimologie populară, de numele *Bogdan*”) DA.

BOGDAPROȘTE interj. „cuvânt de mulțumire (când se primește o pomană) – mot de remerciement pour une aumône, merci” 1665, var. *bodaproste*, *bogdaprostă*, *bo(g)daprosti*.

Slavon. *Bogŭ da prosti* „Dumnezeu să ierte!” ° // V.sl. *Bogŭ da prostiŭ* TDRG, DA, CADE, CDER 971; bg. *Bog da prosti* DEX.

Fam.: **bogdaprosti** 1893; **dezbogdaprosti** (reg.) „a lua pomana înapoi” 1914 ← *bogdaprosti*.

BOGHET¹ adj. (Mold.) „(despre găini) cu pene pe la urechi, moțat – (poule) huppée” 1878. Et. nes., probabil ° ← *boaghe*² Avram, NCE, 50–51 // Probabil ← *boaghe*¹ DA; et. nec. DEX, TDRG.

BOGHIGĂU s.m. (Trans.) „uliu, erete – autour” 1883. Et. nes., probabil ← rom. **boghigaie* (← *boaghe*¹ + *gaie*) °. Fam.: **boghigaș** 1883 ← *boghigău* (cu substit. finalei).

BOGHISI vb. (Ban.) „a putrezi; a se deteriora – pourrir; se gâter” 1912. Bg. dial. *bodeja* „a putrezi” °.

BOGHU s.n. „cuplu de patru roți pe care este articulat șasiul locomotivelor și al vagoanelor – bogie” 1949.

Fr. *bogie*, *boggie*.

BOGLAR s.m. (Trans.) „pafta, agrafă; nume de plantă – agrafe; nom de plante” 1825. Magh. *boglar*.

BOGO- el. de comp. (înv.) „Dumnezeu – Dieu”. Slavon. *bogo-* (< *Bogŭ* „Dumnezeu”).

BOGOBOREȚ s.m. (înv.) „luptător împotriva lui Dumnezeu – combattant contre Dieu” 1683. Slavon. *bogoborecŭ*.

BOGOIAVLENIE s.f. (înv.) „Bobotează – Epiphanie” 1635, var. *Bogoievlenie*. Slavon. *Bogojavlenije*.

BOGOMIL s.m. „adept al bogomilismului – bogomile” 1882. Bg. (antrop.) *Bogomil*.

Fam.: **bogomilic** 1912; **bogomilism** „doctrină a unei secte apărute în Bulgaria în secolul al X-lea” 1912.

BOGONISI vb. „a murmura rugăciuni încet și nedeslușit – marmotter (des prières)” 1857.

Et. nes., probabil formație spontană din *bolborosi* și slavon. *bog-* DA // Creație personală a lui Odobescu, „pe baza sl. *Bogŭ*”, infl. de cuvinte ca *bongoase* și *buchisi*” CDER 973; et. nec. TDRG¹.

BOGONOȘET adj. (înv.) „cu frica lui Dumnezeu – pieux” 1683. Slavon. *bogonossecŭ*.

BOGONOSNIC adj. (înv.) „purtător de Dumnezeu – porteur de Dieu” 1683. Slavon. *bogonosnikŭ*.

BOGORECENIE s.f. (înv.) „vorbire despre Dumnezeu – discours sur Dieu” 1683. Slavon. *bogorečenije*.

BOGOR/E s.f. (Trans.; rar) „piele de iuft; curea lungă – cuir de Russie; courroie” 1825, var. *bogărie*, (Ban., Trans.) *bugărie*. Magh. *bagaria*.

BOGORODIȚA s.f. (înv.) „Născătoarea de Dumnezeu – Mère de Dieu” 1710, var. *Bogorodnița*.

Slavon. *Bogorodica*.

Fam.: **bogorojdenie** s.f. „naștere de Dumnezeu” 1683 < slavon. *b[fo]goroždenije*.

BOGOSLOV s.m. (înv.) „teolog – théologicien” 1581.

Slavon. *bogoslovŭ*.

Fam.: **bogoslovesc** (înv.) „de teolog” 1642; **bogoslovi** (înv.) „a propovădui” 1776 < slavon. *bogosloviti*; **bogoslovie** (înv.) „teologie” 1642 < slavon. *bogoslovije*.

BOGZĂ s.f. (înv.) „bufniță – hibou” 1528 (antrop. *Bogza*).

Et. nec.

Fam.: **bogzar** (iht.; Mold.) 1909.

BOHÂNDĂ s.f. (Năsăud) „femeie urâtă și proastă – femme laide et sotté” 1887.

Et. nes., probabil < magh. *bohó* „prost, nătâng”, infl. de *bolând(ă)* DA.

Cf. **mohoandă**.

BOHOCI¹ s.m. „specie de fluture de noapte – sorte de papillon nocturne” 1903.

Et. nec.

BOHOD s. (Mold., Buc.) cuvânt cu sens neclar dintr-un descântec – mot dans un charme 1898.

Et. nec.

BOHODEI s.m. (Buc.) „om rău, neascultător – personne méchante, insubordonnée” 1912.

Et. nec.

BOHOLT s. (acc. nec.) (M. Apuseni) „furtună mare – grande tempête” 1886.

Et. nec.

BOI¹ s.n. (reg.) „înfățișare – visage” 1775.

Tc. *boy*.

BOI² s.n. (Prahova) „micsandă – giroflée” 1893.

Tc. dial. *boy* „chimen” Suci, CRT, 30 // Et. nec. TDRG¹, DA.

BOLA s.f. (reg.) „vopsea, culoare – teinture, couleur” c.1780.

Tc. *boya*.

Fam.: **boi**³ „a vopsi” 1782 ← *boia* DA, DEX, CDER 977 // și < sb. *bojiti* TDRG; **boială** 1851 ← *boi*³ DA, CADE, TDRG², DEX sau ← *boiele* (pl.) CDER 977; **boiangerie** 1762, var. *boangerie*, *boiengerie*, *boingerie* ← *boiangiu*; **boiangilăc** (înv.) „vopsea” 1788 < tc. *boyacılık*; **boiangiu** 1712, var. *boagiu*, *boğangiu*, *boiengiu*, *boiungiu*, *buiungiu* ← tc. *boyaci*; **boiengioie** (bot.) 1912 ← *boiengiu* (= *boiangiu*); **boit**³ s.n. 1910 ← *boi*³; **caraboi** (Ban., Olt.) „vitriol” 1885, var. *cărăboi* ← *caraboia*; **caraboia** „vitriol negru” 1761 < tc. *karaboya*.

BOIAMA s.f. (înv.) „broboadă – (gros) fichu, foulard” 1774 (var. *buiama*).

Tc. *boyama*.

BOLAN s.m. „nume de bou – nom de bœuf” 1875.

Et. nes., probabil < bg., sb. (antrop.) *Bojan* DA // Lat. *bouianus* LM.

Fam.: **boiană** s.f. nume de vacă 1875; **boienuț** 1912.

BOIANDRUC s.m. „grindă fixată deasupra unei uși sau ferestre – poutre” 1908 (var. *boiandroc*), var. *buiandrug*.

Tc. *boyundruk* (= *boyunduruk*) CADE, SDLR, CDER 980 // Et. nec. DEX.

BOICOTA vb. „a interzice exercitarea activităților profesionale, a schimburilor economice etc. – boycotter” 1912.

Fr. *boycotter*.

Fam.: **boicot** 1931 < fr. *boycott*.

BOICUȘ s.m. (reg.) „specie de pasăre călătoare de mărimea sticletului – mésange” 1912.

Tc. *baykuș* (= *bayguș*) E. Suci, SCL, 38, 1987, 1, 42, V. Drimba, SCL, 43, 1992, 563 // ← *bou* CDER 1061.

BOIER¹ s.m. „mare proprietar de pământ – boiard” 1432, var. *boiar*, (înv.) *boiaren*, *boiarin*, *boierin*.

V.sl. *boljarinŭ* (pl. *boljare*), slavon. *boljarinŭ*, *boljarŭ* ° // Bg. *bol'ar(in)ŭ* DA; v.sl. *boljarinŭ* CADE, SDLR, TDRG³, CDER 982 (sl.), DEX (sl.); și rus. *bo(l)jarinŭ* CDED II 20.

Fam.: **boieraș** 1886; **boieratic** „boieros” 1939; **boiereală** 1881 ← *boieri*; **boiereasă** „boieroaică” c.1580; **boierel**¹ (bot.) 1907; **boieresc**¹ 1583; **boierește** 1703 ← *boieresc* sau ← *boier*; **boieret** (col.) 1881; **boieri** c.1640; **boierie** 1632; **boierime** 1683; **boierism** „boierie” 1839; **boierișag** (Trans.; rar) „proprietate boierească” sec. XVIII; **boierită** 1875; **boiernaș** 1728, var. *boierănaș*, *boierenaș*, *boierinaș* ← *boiaren* sau ← *boierin* (= *boier*¹); **boieroaică** 1563; **boieroaie** 1765; **boieros** 1683; **boreasă** „nevastă; văduvă” 1563 ← *boiereasă* TDRG¹, DA, CADE, CDER 982 // Probabil ← *boăreasă* TDRG³; **boresar** (Trans.) „văduv” 1907 ← *boreasă*.

BOILER s.n. „cazan special de încălzire automată a apei – réchauffeur, réservoir à eau chaude” 1949.

Germ. *Boiler*.

BOINIC s.m. (înv.) „luptător – guerrier” 1643.

Slavon. *bojnikŭ*.

Fam.: **boiniță** „loc de luptă” 1683 < slavon. *bojnica*; **boiște** s.f. „loc de luptă; loc de împerechere a peștilor; verdete” 1502 (top. *Boiștea*) < slavon. *boiște*, bg. *boiște*, sb. *bojiște*; **boiștean** (iht.) „verdete” 1885, var. *boiștean* ← *boiște*; **boiști** s.m. (iht.) „verdete” 1903 ← *boiște*.

BOINOG s.n. (Trans.) „cui de lemn bătut la capătul plutei – cheville de bois enfoncée au bout d'un radeau” 1906.

Et. nec.

BOIT¹ s.n. (Trans.) „ciucure – pompon, frange” 1890.

Magh. *bojt*.

BOITĂNEASCA s.f. sg. (Mold.) „numele unui dans țărănesc – nom d'une danse paysanne” 1884, var. *băitâneasca*, *botineasca*.

Et. nes., probabil ← *băi(e)tan* °. Var. *botineasca* probabil infl. de *botine*.

Fam.: **boitânește** 1886 ← **boitânesc* (← *boitâneasca*).

BOJIC s.n. (Bih.) „buzunar mic – petite poche” 1887, var. *bojinc*.

Et. nes., probabil ← rom. **jăbic* (← *jeb*) °.

BOJOC s.m. (reg.) „plămân – poumon” 1853, var. *borjoc*, *bo(r)jog*, *borjoți* (pl.).

Et. nes., probabil ← rom. *boșog* ← *boasă* DA // Sl. CDED II 20, LM Gl. 82; cf. magh. *börzsák* „pânțec” SDLR; probabil < magh. *borszak* (sic!) „pânțec” CDER 985; et. nec. DEX, TDRG.

Fam.: **bojogar** „borfaș” 1862–1863; **bojogăreală** 1912 ← *bojogări*; **bojogări** „a fura” 1906 ← *bojogar*; **bojogărie** „hoție” 1909 ← *bojogar*.

BOJOȚEL s.m. (bot.) „spânz – (h)ellébore” 1840 (var. Mehed. *bojățel*), var. *bojgățel*, *bofoțel*, *bozățel*², *bozoțel*.

Et. nes., probabil ← *bojoc* DA. Var. *bojățel*, *bofoțel* ← *bojoțel*, infl. de *boț*¹.

BOL¹ s.n. „cocoloș de alimente, rezultat al masticăției – bol alimentaire” 1805.

Fr. *bol* DA, DEX // Lat. neol. *bolus* TDRG³.

BOL² s.n. „vas semisferic – bol, piécce de vaisselle” 1922.

Fr. *bol*.

BOLARD s.m. „stâlp scurt de metal sau de beton – bollard” 1949.

Fr. *bollard*.

BOLĂND adj. (Trans.) „nebun, tont – fou, idiot” 1632, var. *bolân*, *bolond*, *bolun*², *bolund*.

Magh. *bolond*.

Fam.: **bolândar** s.n. „plantă cu spini” 1939; **bolândariță** (bot.; Trans.) „ciumăfaie” 1783, var. *bolondariță*, *bolundariță*; **bolândatic** „cam nebun” 1906; **bolânzeală** (bot.) 1844 ← *bolânzi*, infl. de *bolândariță*; **bolânzește** 1814; **bolânzi** c.1700, var. *bolonzi*, *bolunzi*; **bolânzie** c.1700, var. *bolunzie*; **bolun**¹ s.m. (Dâmbovița) „un soi de ciupercă” 1885 ← *bolând*, Avram, CIE, 33–34; **bolundău** „măselariță” 1890.

BOLBEI s.m. (suspect) „bursuc – blaireau” 1893.

Et. nec.

BOLBOL¹ adv. (inv.) „din abundență – abondamment” 1839.

Tc. *bolbol*.

BOL-BOL² interj. „care imită sunetul produs de curcan – glouglou” 1898.

Onomatopee.

BOLBOROȘI vb. „a produce sunete nearticulate – balbutier, gargouiller” 1683, var. *bolbaloși*, *bolborăși*, *borborăși*, *borborosi*, *mormorosi*.

Derivat de la baza onomatopeică **bolbol* CDER 986 // V.gr. *βολβορίζω* LB, LM Gl. 883; ← *volbură* CDDE 785; cf. sb. *brbljati*, bg. *bürborja* TDRG³. Var. *mormorosi* ← *bolborosi*, infl. de *mormăi* sau de *murmura*.

Fam.: **bolbora** 1898, var. *bolbura*, *bulbura* ← **bolbol*; **bolborăi** 1703–1705 ← **bolbol*; **bolbore** s.m. „gângav, bâlbâit” 1825 ← **bolbol*^o // sb. *brbora* DA, CADE; **bolboros** s.m. (mai ales pl.) „bășiici de apă” 1895 (der. regresiv); **bolboroseală** 1870; **bolborosit** s.n. 1892, var. *borborăsit*; **bolborositor** 1871; **bolborositoră** 1907.

BOLBOT/Ă s.f. (reg.) „buruieni; resturi – mauvaises herbes; restes” 1806, var. *golgotină*, *gorgotină*.

Bg. *bălvotina* DLRM // Înrudit cu *bolbura* LM; et. nec. TDRG.

BOLCHIE s.f. (Trans.) „lamelă piesă componentă a șteampului – lamelle du bocard” 1906.

Et. nec.

BOLD¹ s.n. „băț ascuțit (cu care se împung vitele); ac cu gămălie – bâton pointu; épingle” 1503 (antrop. *Boldu*).

V.sl. **bodlĭ* „ghimpe” (cf. bg. *bodil*, sb. *bodljika*).

Fam.: **bolda** adv. (Hațeg) 1895 ← *boldi*; **boldan** „vârf de munte” 1876; **boldăna** (Ban.) „a holba ochii” 1931 ← *boldan* sau ← *boldi*; **boldăni** „a holba ochii” 1912, var. *boldăni* ← *boldan* sau ← *boldi*; **boldănos** „cu ochii zgâiți” 1892 (var. *boldinos*), var. *boldănos* ← *boldăni*; var. *boldănos* ← *boldăni* (= *boldăni*); **boldeală** 1825 ← *boldi*; **boldei** „câine mic, ciobănesc sau de vânătoare” 1868

← *bold* DA, TDRG², DEX // engl. *bulldog*, alterat în pronunțarea pop. CDER 988; et. nec. TDRG; **boldeică** 1885 ← *boldei*; **boldeicuță** 1885 ← *boldeică*; **boldeț** (înv.) „stimul” 1649; **boldi** „a holba (ochii); a se zgâi” 1683; **boldică** „cățea mică” 1885 ← *boldei* (cu subst. finalei) sau ← *boldeică*; **boldiman** „om cu ochii boldiți” 1912 ← *boldi*, infl. de *capsoman*, *gogoman*, *grosoman*, *prostoman* etc.; **boldiș** adv. „(a lovi) cu boldul; cu ochii boldiți” 1517, var. *boldiș* ← *bold*; **boldișcă** „secară” 1884; **boldișor** (dim.) 1885; **bolditură** 1705 ← *boldi*; **boldițel** (adj.; dim.) „holbat” 1892 ← *boldit*; **boldodină** (Țara Moșilor) „gămălie” 1888; **boldui** „a țintui” 1909; **boldur** s.m. (Buc.) „bold de scos peștii de sub maluri” 1939; **boldure** s.m. (Olt.) „țepușă cu care se strânge gura sacului” 1939; **boldurel**¹ (dim.) 1896 ← *boldur*; **îmboldeală** 1825 ← *îmboldi*; **îmboldi** 1648; **îmbolditor** 1852 ← *îmboldi*; **îmbolditură** 1704 ← *îmboldi*.

BOLDEANĂ s.f. „soi de struguri – sorte de raisin” 1893.

Et. nec.

BOLERO s.n. „haină femeiască scurtă; dans popular spaniol – boléro” 1912.

Fr. *boléro*.

BOLF s.n. (M. Apuseni) „bolovan – grosse pierre, roche” 1818.

Et. nes., probabil înrudit cu *bolovan* DA // Probabil sl. *bolŭvŭ* CDER 990; cf. v.sl. *bolŭvanŭ* TDRG³.

BOLFĂ s.f. (Mold., Buc.) „umflătură – tumoră” 1675.

Et. nes., probabil creație expresivă CDER 991 // Lat. *bulbus* CDED I 26, TDRG (probabil); ucr. *bolfa*, bg. *bolka* SDLR; cf. ucr. *bolfa* DEX.

Fam.: **bolcă** 1886 ← *bolfă* + *gălcă* DA (contaminație); **bolfa** „a se umfla” 1912; **bolfei** „grămadă” 1912; **bolfi** „a se umfla” 1912; **bolfos** c.1832; **bolfușoară** 1886.

Cf. **borhan**.

BOLID s.m. „meteorit mai mare; (fig.) vehicul de mare viteză – bolide” 1790.

Fr. *bolide*.

BOLIVIAN adj., s.m., s.f. „(persoană) din Bolivia – Bolivien, bolivien” 1962.

Top. *Bolivia* sau fr. *bolivien*.

BOLNAV adj., s.m., s.f. „atins de boală, suferind – malade” 1551–1553, var. *bolnav*.

V.sl. **bolŭnavŭ* (cf. bg. *bolnav*).

Fam.: **bolnăvi** 1566; **bolnăvior** 1894 ← *bolnăvicios* + *bolnăvior* DA sau ← *bolnav*; **bolnăvicios** 1703 ← *bolnăvi* sau ← *bolnav*; **bolnăvior** 1866; **bolnăvos** 1910; **bolni** „a se îmbolnăvi” 1773 ← *bolnăvi* DA sau ← *bolnav* + *boli*; **bolnicear** „infirmier” 1643 < slavon. *bolničarŭ*; **bolnicereasă** 1870 ← *bolnicear*; **bolnicios** 1722 ← *bolni* DA // ← *bolnăvicios* TDRG³; **bolniță** (reg.; înv.) „spital” 1643, var. *bolniță* < slavon. *bolnica*; **îmbolnăvi** 1873.

Cf. **boală**.

BOLOCAN s.m., adj. „nume de bou; prost, bădăran – nom de bœuf; sot, grossier” 1646.

Et. nes., probabil ← *bolohan* (= *bolovan*) TDRG // Magh. *bolyoka* SDLR, CDER 998.

Fam.: **bolocănel** 1889; **bolocănos** 1883; **bolohonită** „(femeie) mută, proastă” 1887.

BOLOMETRU s.n. „aparat care determină intensitatea radiației electromagnetice, convertind-o în căldură – bolomètre” 1949.

Fr. *bolomètre*.

Fam.: **bolometric** 1949 < fr. *bolométrique*.

BOLOMONTI s.m. (Buc.) „om prost – nigaud” 1893.

Et. nec.

BOLONIČĂ s.f. (bot.; reg.) „cosițel – grande berle” 1879.
Magh. *bolonyik*.

BOLOTROACĂ s.f. (Ban.) „apă stătută – eau croupie” 1910.
Et. nec.

BOLOVAN s.m. „bucată de piatră; (înv.) idol – bloc de pierre; (vieilli) idole” 1501 (antrop. *Bolovan*), var. (Mold.) *bolohan*, *bolojan*.

V.sl. **bolüvanü* (cf. bg. *balvan*, *bulvan*, sb. *balvan*, *bolvan*) CDDE II 21, TDRG³, SCLR, CDER 999 (sl.); sensul „idol”, după slavon. *balvanü*, *bolvanü* ° // Slavon. *bolüvanü* TDRG¹; bg. *balvan* DEX; sb. *bolvan*, rus. *bolvanü* CADE; v.sl. *bolüvanü* și tăt. *balaban* LM Gl.

Fam.: **bolohănitură** „umflătură” 1912 ← *bolohăni* (= *bolovăni*); **bolovăneală** 1870, var. *bolohăneală* ← *bolovăni*; **bolovănel** 1889; **bolovăni** 1862, var. *bolohăni*; **bolovăniș** 1632; **bolovăniț** s.n. 1912, var. *bolohăniț* ← *bolovăni*; **bolovănos** 1905.

Cf. **bulvan**.

BOLOZAN s.n. (înv.) „un fel de luntre mare – sorte de grande barque” 1693, var. (pl.) *bolozale*, *borozan*, *burazan*.

Tc. *borozan* sau **bolozan* (cf. sb. *bolozan*) E. Suci, LR, 43, 1994, 1–2, 18–19, Avram, NCE, 52–53.

BOLȘEVIC s.m., s.f., adj. „adept al bolșevismului – bolchevik” 1939.

Rus. *bolșevik*.

Fam.: **bolșeviciza** 1939; **bolșevism** 1939 < fr. *bolchevisme*, rus. *bolșevism*; **bolșeviza** 1952 ← *bolșevic* (cu substit. finalei), după rus. *bolșevizirovať*.

BOLTĂ s.f. „arc, cupolă; (reg.) magazin – arc, voûte, coupole; (rég.) magasin” 1643, var. *boaltă*, *boldă*.

Bg., sb. *bolta*.

Fam.: **bold**² „prăvălie; cocoșă” 1890 < magh. *bolt*; **boldărie** „prăvălie” 1895 ← *bold*² sau ← *boldă* (= *boltă*); **boldăriță** „dulăpior de perete” 1906 ← *boldă* (= *boltă*); **boldurel**² „prăvălioară” 1908 ← *bold*²; **bolduț** „prăvălioară” 1892 ← *bold*²; **boltaș** 1703, var. *boldaș*; **boltăgiu** (Ban.) „bogătaș” 1912 < sb. *boltağija*; **boltășiță** 1804 ← *boltaș*; **bolteală** 1912 ← *bolti*; **bolti** 1654; **boltișoară** 1949; **boltit** s.n. 1912 ← *bolti*; **boltitură** 1872 ← *bolti*; **boltită** 1683; **boltui** „a bolti” 1896; **bolțar** s.m. „bucată de piatră sau de beton special fasonată pentru construirea bolților” 1949; **bolzit** „cocoșat” 1907 ← *bold*².

BOLTĂI vb. (Buc.) „a scormoni (cu un bold) pentru a speria peștii – remuer l’eau pour faire sortir les poissons” 1912.

Et. nes., probabil ← *bold*¹, infl. de *baltă* sau ← *bolotău* (= *bulătău*), infl. de *baltă* °.

BOLT s.n. „piesă de legătură într-un mecanism – pièce de connexion, boulon” 1949.

Germ. *Bolzen*.

BOMBAR s.m. „bărzăun – bourdon” 1825 (var. *bumbar*).

Derivat de la o bază onomatopeică DA, CDER 1003 // Cf. gr. *βόμβος*, lat. *bombus* și *bondar* TDRG.

Fam.: **bombăriță** (entom.) 1906; **bumbărel** (entom.) ← *bumbar* (= *bombar*) 1906.

BOMBARDA vb. „a arunca un proiectil asupra unei ținte – bombarder” 1840.

Fr. *bombarder*.

Fam.: **bombardament** 1834; **bombardar** „cel care face sau mănuieste bombardele” c.1812; **bombardaris** 1819 ← *bombardă*; **bombardă** 1770–1780 < ngr. *μπομβάρδα*, it. *bombarda*, fr. *bombarde*; **bombardier** s.m., adj. 1830 < fr. *bombardier*; **bombardisi** 1792 < ngr. *μπομπαρδίζω*; **bombardon** (muz.) 1958 < fr. *bombardon*; **bombardu** 1829 ← *bombardă*.

BOMBASTIC adj. „pretențios, umflat, emfatic – emphatique” 1878.

Germ. *bombastisch*.

Fam.: **bombasticism** 1939.

BOMBĂ s.f. „proiectil – bombe” 1694, var. *boambă*³.

Pol. *bomba*, it. *bomba*, germ. *Bombe*, rus. *bomba*, fr. *bombe*.

Fam.: **bomba** „a da sau a lua o formă alungită, convexă” 1806 < fr. *bomber*; **bombaj** 1949 ← *bomba*; **bombament** 1949 < fr. *bombement*; **bombeu** „vârf bombat (la încălțăminte)” 1949 < fr. *bombé*; **bombic** (Bihor) „bolovan rotund” 1898; **bombiță**² (dim.) 1955; **superbombă** 1975 ← *super-* + *bombă*.

BOMBĂNI vb. „a vorbi pentru sine, nedeslușit – marmotter” 1691–1697, var. *bomboni*², *bumbăni*.

Derivat de la o bază onomatopeică.

Fam.: **bobăietură** 1705 ← **bobăi* (= *bombăni*); **bomb** „care bombănește” 1903 (der. regresiv); **bombăi** 1691–1697, var. *bumbăi*; **bombăială** 1898 ← *bombăi*; **bombăit** s.n. 1912; **bombăitor** 1912 ← *bombăi*; **bombăitură** 1835 ← *bombăi*; **bombăneală** 1825; **bombănit** s.n. 1912; **bombănitor** 1912; **bombănitură** 1835 (var. *bombonitură*); var. *bombonitură* ← *bomboni*² (= *bombăni*); **bumbura** 1825, var. *bombăra*, *bombura* ← *bumbăi*, *bombăi* + *gungura* (contaminație).

BOMB/R s.m. (bot.; Ban.) „laur – laurier” 1899.

Magh. *babér*.

BOMBOANĂ¹ s.f. „produs de cofetărie – bonbon” 1832.

Fr. *bonbon*.

Fam.: **boboanță** 1912 ← *bob* + *boboanță*; **boboanță** (Brașov) 1888 ← *boboană* (cu subst. finalei); **bonbonerie** 1955 < fr. *bonbonnerie*; **bombonieră** 1853 < fr. *bonbonnière*; **borboanță** (Brașov) 1912 ← *boboanță*, infl. de *borboană*.

BOMBOARCĂ s.f. (Trans.) „o plantă nedefinită – nom d’une plante” 1906.

Et. nec.

BOMFAIER s.n. „fierăstrău de mână pentru tăiat metale – scie à métaux” 1949, var. *bomfaier*.

Engl. *bonfire*.

BOMPRES s.n. „catargul din vârful prorei unui vas cu pânze – beaupré, măture” 1895.

It. *bompresso*, ngr. *μπρομπρέσο*.

BON¹ s.n. „bilet (de valoare, de ordine) – bon” 1852, var. *bun*⁴.

Fr. *bon*.

Fam.: **bonier** „carnet de bonuri” 1955; **bonifica** „a reduce din valoarea unei facturi” 1766 < fr. *bonifier*, it. *bonificare*; **bonificație** 1852 < fr. *bonification*; **rebonifica** 1896 ← *re*²- + *bonifica*; **rebonificație** 1900 ← *re*²- + *bonificație*.

Dublet etim.: **bun**¹.

BONAPARTIST adj., s.m., s. f. „adept al unui curent politic inspirat de modelul lui Napoleon Bonaparte – bonapartiste” 1877.

Fr. *bonapartiste*.

Fam.: **bonapartism** 1962 < fr. *bonapartisme*.

BONĂ s.f. „îngrijitoare pentru copii – bonne” 1902.

Fr. *bonne*, germ. *Bonne*.

Dublet etim.: **bun**¹.

BONC¹ adj. „(oaie) fără dinți – (brebis) édentée” 1895.

Et. nec.

BONCĂ s.f. (bot.) „crăiță – rose d’Inde” 1892, var. *boancă*².

Sg. refăcut ← pl. **bonce*, **bonci* (< säs. *Bantsch*) Avram, NCE, 53.

BONCĂI vb. „a scoate mugete puternice – bramer, raire” 1646, var. *boncoi*, *buncăi*.

V.sl. **bakati* (cf. sb. *bukati*) DA, CADE, CDER 1011 (sl.) // Sb. *bukati* DEX; onomat. SDLR; cf. fr. *beugler* (lat. *buculus*) TDRG.

Fam.: **boncăit** s.n. 1891; **boncăitură** 1912; **boncălai** 1890 ← *boncăi* (cu substit. finalei); **boncălui** 1885, var. *buncăl(e)ui* ← *boncăi* (cu substit. finalei); **boncăni**² 1884 ← *boncăi* (cu substit. finalei); **boncănit** s.n. 1891 ← *boncăni*.

BONCĂLĂU s.m. (Buc.) „om prost – sot” 1912.

Rom. **bonc* < ucr. *bonk* „bastard” Avram, NCE, 53.

BOND s.n. „salt al avionului la o aterizare incorectă – bond” 1961.

Fr. *bond*.

BONDA-DONDA adv., în expr. *a vorbi ~* „a trăncăni – bavarder” 1906.

Formație de la o bază onomatopeică.

BONDAR s.m. „specie de insectă himenopteră – bourdon” 1805, var. *bândaur*, *bândar*, *bongar*², *bundar*.

Derivat de la o bază onomatopeică DA, CDER 1003, DEX, TDRG³ sau ← *bombar* TDRG¹. Var. *bongar*² ← magh. *bogár* Avram, NCE, 50 sau ← *bondar*, infl. de magh. *bogár*.

Fam.: **bondăni** „a bombăni” 1895 ← *bondări* (cu substit. finalei) sau ← *bondări* + *dondăni* (contaminație); **bondăraș** 1866; **bondăresc** 1852; **bondărete** (Olt.), var. *bondrete* „larva viermelui de mătase” 1884; **bondăreț** (Olt.), var. *bondreț* „larva viermelui de mătase” 1884; **bondări** „a bombăni” 1906; **bondărime** (col.) 1931; **bondăroi** 1898; **bondrăș** (reg.) „tăun” 1893 ← *bondăraș*²; **bongoi** 1890 (var. *bângoi*) ← *bongar*² (= *bondar*).

BONDOC adj. „(despre oameni; fig., despre obiecte) mic de statură și îndesat – courtard, trapu, boulot” 1835, var. *bundac*, *bunduc*.

Tc. *bunduk*.

Fam.: **bondocel** (dim.) 1885.

BONDROȘ s.m. (N Trans., Buc.) „om care este îmbrăcat gros și merge încet – homme habillé lourdement, qui marche lentement” 1898–1901, var. *bondriș*.

Magh. *bondrus* „om mascat” DA, CADE // Säs. *Bändel* N. Drăganu, DR, 6, 1931, 280–282, CDER 1013.

Fam.: **bondră** „femeie greoaie, înceată la minte” 1887; **bondrânjală** „lucru de clacă” 1912 ← *bondrânji* (= *bondroși*); **bondroși** „a lucra încet, a se mocoși” 1888, var. *bondrânși*, *bondrânji*; **îmbodroja** „a înveli, a înfolfoli” 1928; **îmbondroji** „a înveli, a înfolfoli” 1928.

BONETĂ s.f. „scufie – bonnet” 1829.

Fr. *bonnet*, infl. de *beretă*, *pălărie*, *scufie* etc.

Fam.: **bonet** s.n. 1890 < fr. *bonnet*; **bonetărie** „fabrică de bonete; cantitate mare de bonete” 1939 < fr. *bonneterie*; **bonetel** (dim.) 1912 ← *bonet*; **bonetică** (dim.) 1885.

BONGOASE s.f. pl. (Mold.) „povești hazlii, glume – plaisanteries” 1880.

Et. nes., probabil var. a lui *boscoane* CDER 747 // Cf. magh. *böngészet* SDLR; et. nec. DA, TDRG, DEX.

BONGOS s.n. „instrument de percuție cu formă conică sau cilindrică – bongo” 1988.
Sp. *bongos*.

BONITATE s.f. „solvabilitate – solvabilité” 1949.

Germ. *Bonität*.

Fam.: **bonitare** „solvabilitate” 1949 ← *bonitate* (cu substit. finalei), după germ. *Bonitierung*.

BONJUR interj., s.m., s.n. „formă de salut; (înv.) bonjurist; (înv.) haină bărbătească largă – bonjour” 1841.

Fr. *bonjour*.

Fam.: **bonjurism** c.1830 ← *bonjurist* (cu substit. sufixului) sau ← *bonjur*, **bonjurist** c.1830.

BONOM s.m. „om blând și credul – bonhomme” 1880.

Fr. *bonhomme*.

Fam.: **bonomie** 1834 (var. *bunomie*), var. *bunămie* < fr. *bonhomie*; var. *bunămie* < fr. *bonhomie*, infl. de *bun*¹.

BONT¹ adj. „ciuntit (la vârful) – émoussé” 1857.

Et. nec.

Fam.: **bonti** 1975; **bontorog** 1895 ← *bont*¹, infl. de *șontorog* DA.

BONTĂNI vb. „a face zgomot prin lovire – faire du bruit en frappant” 1856.

Derivat de la o bază onomatopeică TDRG³ // Cf. *bocăni*, *bontăului*, magh. *bontani* SDLR; et. nec. TDRG¹, DA.

Fam.: **bontăi** 1893 ← *bontăni* (cu substit. finalei); **bontăneală** 1910; **bontănitură** 1856.

BONTĂU s.n. (Trans.) „suport al roții de moară – support de la roue du moulin” 1890.

Magh. *bontó*.

BONTON s.n. „cod de maniere elegante al înaltei societăți – bon ton” 1841.

Fr. *bon ton*.

BONZ s.m. „preot budist – bönze” 1874.

Fr. *bonze* DA, DEX, TDRG // și it. *bonzo* LM.

BOOGIE-WOOGIE [pronunțat *bughi-ughi*] s.n. „dans nord-american – danse nord-américaine” 1996.

Engl. *boogie-woogie*.

BOOM [pronunțat *bum*] s.n. „perioadă de creștere economică – boom” 1962.

Engl. *boom*.

BOR¹ s.n. „element chimic – bore” 1852.

Fr. *bore*.

Fam.: **borat** 1852 < fr. *borate* CADE, DEX // ← *bor* DA; **borax** c.1790 (var. *borace*) < fr., germ., lat. med. *borax*; var. *borace* < it. *borace*; **boric** 1827 < fr. *borique* TDRG, CADE, DEX // ← *bor* DA; **boricat** 1955 < fr. *boriqué*; **borură** 1871 < fr. *borure*.

BOR² s.n. „marginea răsfrântă a pălăriei – bord du chapeau” 1868, var. *bord*³.

Fr. *bord*.

BOR³ adj. (Trans.; rar) „(despre ochi) albastru – bleu” 1890.

Et. nec.

BORA s.m. „numele unui vânt care bate dinspre nord – bora” c.1812.

Fr. *bora*, it. *bora*.

BORACI s.n. „unealtă portabilă, acționată manual, prevăzută cu un burghiu, cu care se dau găuri în piesele metalice mari – cliquet à canon, perceur, perçoir, perforatrice” 1949.

Et. nes., probabil germ. *Bohrer*.

BORAGINACEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de plante erbacee – borraginacée” 1966.

Fr. *borraginacée(s)*.

BORAGINE s.f. (bot.) „otrățel – utriculaire” 1939.

Sb. *borazina* ° // Fr. *bourrache*, lat. neol. *borrago*, *-inis* SDLR.

Cf. **baranță**.

BORANGIC s.n. (reg.) „fir depănat de pe gogoșile viermilor de mătase – soie grège” 1761, var. *borangin*, *boronciuc*, *borunciuc*, *burangic*, *buranginc*, *burangiuc*, *burunciuc*, *burungic*, *burungiuc*.

Tc. *bürüncük*, *buruncik*, *burüncük*.

BORÂNDĂU s.n. (Ban., Trans.) „mâncare din sânge, carne și mălai – sorte de mets, fait de sang, viande et farine de maïs” 1892, var. *borandoi*, *borindău*.

Et. nes., probabil magh. *börömlő* DA, influențat de *bori* CDER 1031.

BORÂNGIOC s.n. (Ban.) „cojoc scurt – touloupe” 1907.

Et. nec.

BORBOASĂ s.f. (reg.) „(pl.) farmece; bubuliță – (pl.) enchantements; abcès” 1884.

Et. nec.

BORCAN s.n. „vas – pot, bocal” 1691–1697.

Et. nes., probabil magh. *bokál*, poate și sb. *bokal* Tamás, EW // Magh. *borkancsó* CDED II 489, SDLR, CDER 1021; poate magh. *bor* „vin” + *kán* „cană” TDRG; bg. *burkan* DA, CADE, DEX.

Fam.: **bocârn** (reg.) „cu nasul borcânat” 1780 ← *bocârnat* (der. regresiv) // ← **po-cârn* SDLR; ← *cârn* TDRG¹; **bocârnat** 1912 ← *borcânat*, infl. de *cârn*; **borcănaș** 1829; **borcânat** „umflat” 1840; **borcănel** 1829; **borcănos** 1840, var. *borchinos*.

BORCEA s.f. (mitol. pop.) „ființă imaginară cu care se sperie copiii – croquemitaine” 1912.

Et. nec.

Cf. **bordea**, **borză**² (s.v. *borzoș*).

BORCEAG s.n. (reg.) „specie de plantă agățătoare – sorte de plante grimpante” 1703, var. *borgeac*, *burceag*.

Bg. *borčak* (= *burčak*), tc. *burçak* ° // și magh. *borsó*, *borcs* SDLR; bg. *borčak* DA, CADE, DEX; tc. *burçak* TDRG.

BORCHIȘ s.n. (Prahova) „nisip cu apă și țiței – sable imprégné d’eau et de pétrole” 1912.

Et. nec. // „Pare a fi un derivat rom. cu suf. *-iș* din sl. *bŭrkati*” DA.

BORCI s.m. (bot.; reg.) „ciumăfaie – stramoine” 1862.

Et. nec.

BORCIT s.n. (reg.) „numele unei boli – nom d’une maladie” 1912.

Et. nec.

BORCUT s.n. (N Trans., Mold., Buc.) „apă minerală – eau minérale” 1794, var. *burcut*.
Magh. *borkút*, ucr. *borkut*, *burkut* DA // Magh. *borkút* CDED II 484, TDRG, CADE, SDLR, CDER 1023.

BORD¹ s.n. „partea laterală a corabiei – bord d’un navire” 1847.

Fr. *bord*.

Fam.: **bordaj** 1958 < fr. *bordage*; **bordura** 1975 ← *bordură*; **bordură** 1832 < fr. *bordure*; **deborda** 1875 < fr. *déborder*; **debordant** 1975 < fr. *débordant*; **debordământ** (rar, înv.) 1870 < fr. *débordement*; **transborda** 1870 < fr. *transborder*; **transbordor** s.n. 1958 < fr. *transbordeur*.

BORD² s.n. (Ban., Olt., Trans.) „bolovan – grosse pierre” 1891.

Et. nec. DA, TDRG³ // „Origine necunoscută. Ar putea fi o formație spontană pornind de la *bolf*” CDER 1024.

Fam.: **bordan** (augm.) 1894; **bordos** 1895.

BORDEA s.n. (mitol. pop.) „ființă imaginară cu care se sperie copiii – croquemitaine” 1730 (antrop. *Bordea*).

Et. nec.

Cf. **borcea**, **borză**² (s.v. *borzoș*).

BORDEAC s.n. (reg.) „cuțit stricat – couteau abîmé” 1884.

Et. nec.

BORDEI¹ s.n. „încăpere săpată (pe jumătate) în pământ și acoperită cu pământ, paie și stuf – sorte de chaumière ou de cabane bâite en partie sous terre, hutte” 1595 (top. *Bordeiul Nebunului*), var. (în v.) *bordil*¹, *burdei*.

Et. nec. // El. de substrat Hasdeu, IC, 1, 237–238, O. Densușianu, GS, 7, 1937, 87–90, Russu, ER, 266–268, Ivănescu, ILR, 261; înrudit cu fr. *bordel* TDRG, CDER 1026; cuvânt gepid sau gotic SDLR; bg. *bordej* DA; probabil slav Philippide, OR, II, 700; rom. *bortă* CDED II 23, LM Gl. 84–85; it. *bordello*, sp. *burdel* LB.

Fam.: **bordeiană** nume de vacă 1912; **bordeiaș** 1682; **bordeuș** 1682; **bordiaș** „care locuiește în bordei” 1907; **borduș** (dim.) 1891.

BORDEL s.n. „lupanar – bordel” 1806 (var. *bordei*²).

Fr. *bordel*, germ. *Bordell*, it. *bordello*. Var. *bordei*² < magh. *bordély*.

BORDEROU s.n. „listă recapitulativă de mărfuri, acte, sume etc. – bordereau” 1894.

Fr. *bordereau*.

BORDO s.n. „roșu-închis – bordeaux (la couleur)” 1925.

Fr. *bordeaux*.

Cf. **bordun**.

BORDUN s.n. (Vâlcea) „soi de struguri cu boabe mărunte – sorte de raisin” 1885.

Rom. *bordo* (< fr. *Bordeaux*) Pascu, *Sufixe*, 55.

Cf. **bordo**.

BOREAL adj. „nordic – boréal” 1832.

Fr. *boréal*, it. *boreale*, lat. neol. *borealis*.

BORGHIL/ vb. (Sălaj) „a tăia carnea în bucăți – découper la viande” 1890.

Rom. *borghil* (= *borbil*, atestat la Tamás, EW) „bărbier, felcer” (< magh. *borbély*) N. Drăganu, DR, 4, 1924–1926, 2, 1080.

BORHAN s.n. (reg.) „stomacul vitelor – l'estomac du bétail” 1898, var. *borhai*.

Et. nes., probabil derivat de la o bază onomat. **borh-* CDER 1029 sau ← *burduhan* DA.

Fam.: **borfei** s.n. „intestin” 1879 ← *borheie* (= *borhaie*); **borhăi** 1881 ← *borhăni* (cu substit. sufixului); **borhăie** s.f. pl. „măruntaie” 1885, var. *bârhaie*, *borheie* ← *borhan* (cu substit. finalei); **borhăni** „a spinteca un animal” 1895 (var. *borfăni*); **burfă**² (Ban.) „mâncare făcută din burtă de vițel” 1931; **burfete** (Trans.) „copil dolofan” 1895 ← *borfei* (cu substit. finalei); **burfui** (reg.) „a prăși porumbul prima oară” 1895 ← *borfă(n)i* (= *borhăni*); **burfuială** 1898 ← *burfui*.

Cf. **boltă**.

BORHOATĂ s.f. (Olt.) „cizmă largă – botte large” 1885.

Et. nec.

BORHOT s.n. „boștină de fructe sau de cereale; măruntaie – marc de fruits ou de céréales; entrailles” 1841.

Et. nes., probabil ← rom. **borhet*, *borhăt* ° (← baza onomat. *borh-*) CDER 1029 // Cf. *brahă* = *bragă* CDED II 26; probabil magh. *bor* „vin” plus alt cuvânt cu sensul „drojdie”, cf. *bragă*, *brahă* SDLR; et. nec. TDRG, DEX.

Fam.: **borhoti** „a fermenta” 1912.

BORÎ vb. (reg.) „a vomita – vomir” c.1560, var. *bori*.

Et. nec. TDRG, DEX // Lat. **abhorrire* (= *abhorrescere*) CDER 1030; v.sl. *blivati*, *bljuvati* CDED II 23; lat. *uomere* LB.

Fam.: **borală** 1913; **borăcios** 1907; **borât** s.n. 1825; **borător** 1913; **borătură** c.1560; **boricos** 1912.

BORLAN adj. „nesățios – insatiable” 1906.

Et. nec.

BORMAȘINĂ s.f. „mașină de găurit metale, piatră etc. cu ajutorul unui burghiu rotitor – machine à percer, perforatrice” 1955.

Germ. *Bohrmaschine*.

BORNAC s.m. (Munt.) „colăcel – sorte de brioche” 1894.

Et. nec.

BORNĂ s.f. „stâlp pe marginea unui drum, pentru indicarea kilometrajului – borne” 1943.

Fr. *borne*.

Fam.: **borna** 1955 < fr. *borner*; **bornaj** 1978 < fr. *bornage*.

BORNEU s.n. (Trans.) „raniță – havresac” 1898.

Magh. *bornyú* (= *borjú*).

BORNUT s.n. (Hațeg) „tutun de prizat – tabac à priser” 1895.

Magh. *burnót*, *bornót*, sb. *bornot*, *burnut* (= *burmut*) °.

BOROAGĂ s.f. (Ban.) „trunchi de copac – tronc, morceau de gros bois” 1906.

Et. nec.

BOROANĂ s.f. (reg.) „grapă – herse” 1839, var. *borană*¹, *borână*, *boronă*, *borună*.

Ucr., magh. *borona*.

Fam.: **boron** 1895; **borona** 1845; **boroni** 1845, var. *boruni*; **boronit** s.n. 1895 ← *boroni*.

BOROBOAȚĂ s.f. (Munt.) „poznă – bêtise” 1857, var. *boroboanță*.

Et. nes., probabil magh. **baraboncia* (= *garaboncia*) Tamás EW, s.v. *borobonție* // Et. nec. TDRG, DEX.

Fam.: **boață** „boroboăță” 1868, var. *boanță*; **boț**² (înv.) c.1820 ← pl. *boațe*; **boțelnic** adj. (Olt.) „care face boroboățe” ← *boață*; **tanaboăță** 1900, probabil ← *boroboăță* + *tanău* „(om) prost, tont” (= contaminație).

BORODĂU s.n. (Năsăud) „cuptor din cărămizi – four en briques” 1887–1888.
Et. nes., probabil ← *borozău* „tavernă” (< magh. *borozó*), atestat la Tamás, EW °.

BORODINĂ s.f. (Năsăud) „femeie grasă, greoaie – femme grasse” 1887.
Et. nec.

BOROI¹ s.m. (reg.) „parte a cimpoiului – partie de la cornemuse” 1885.
Et. nec.

BOROMET s.n. (Buc., Năsăud) „mâncare din caș și zer cald – sorte de mets” 1887, var. *boroneț*.
Et. nec.

BOROȘLEAN s.m. (reg.) „iederă – lierre” 1783, var. *broștean*².
Magh. *borostyán* DA și *boroszlán* Tamás EW // și sb. *bršljan* TDRG³; cf. sb. *bršljan* TDRG¹.

BOROVINĂ s.f. (Munt.) „borhot – marc” 1939.
Rom. *boroghină* < *borozină* < *zoborină* Mărgărit, PED, 103 // Cf. sb. *borovina* „lemn de brad” și rom. *borhot* SDLR.

BORȘ s.n. „zeamă acră preparată din tărâțe de grâu, prin fermentare – eau aigrie par la fermentation du son” 1806.

Ucr. *boršč*.

Fam.: **borciușcă** (Buc.) „putinică” 1899 < ucr. *borščivka*; **borșar** „mâncător de borș” 1579 (antrop.); **borșeică** (Mold.) „putinică” 1899; **borșer** (Mold.) s.n. „putinică pentru borș”, s.m. (bot.) „antonică” 1896; **borșerită** (Buc.) „putinică” 1899 ← *borșer*; **borși** „a se acri” 1862; **borșișor** s.m., s.n. (dim.) 1893; **borșoaică** „putinică” 1910; **zborș** „mâncare prost preparată” 1967; **zborși** (reg.) „a se altera prin înăcrire; a se umfla, a se zbârli” 1827 ← *borși*.

BORȘICĂ s.f. (Trans.) „jneapăn – genévrier” 1902.
Magh. *borsika*.

BORT s.n. „diamant brut – bort” 1956.
Fr. *bort*.

BORTĂ¹ s.f. (Mold., Buc.) „gaură, scorbură; trunchi de arbore – trou, creux d’un arbre; tronc d’arbre” 1499 (antrop. *Borta*).

Ucr. *borta*.

Fam.: **bortan** s.m. „arbore scorbuos” 1931; **bortar** „hoț, borfaș” 1939; **borteli** 1829 (var. *bortili*) ← *borti* + *sfredeli* DA (posibil), TDRG³ sau ← *bortă* + *sfredel* CADE, DEX sau ← *bortă* °; **bortelit** s.n. 1912 ← *borteli*; **borti** 1793 < ucr. *bortiti* DA, CADE, DEX sau ← *bortă* CDER 1038, TDRG³; **borticea** 1893–1895; **borticeică** 1872; **bortitură** 1793 ← *borti*; **bortită**¹ 1705; **bortonos** „găurit” 1906 ← *bortă* + *găunos* (contaminație); **bortos**¹ „găurit, scorbuos” 1805; **borturos** „scorbuos” 1939.

BORTLĂ s.f. (Trans.) „borhot de prune – marc ou résidu de prunes” 1895.
Et. nes., probabil **borhotilă* (← *borhot*) CDER 1029.

BORTOȘ s.m. (acc. nec.; suspect) (Teleorman) „numele unui pește – nom d’un poisson” 1885.
Et. nec.

BORT s.n. (reg.) „pântecele femeii gravide – ventre de la femme enceinte” 1892.
Et. nes., probabil el. de substrat, cf. alb. (*m*)*barsë* „gravidă” Brâncuș, VA, 133 // Cf. alb. *bark* „burtă”, *barkje* „seminție”, probabil înrudit cu *burtă* DA; creație expresivă, probabil înrudit cu *burtă*

CDER 1037; et. nec., probabil înrudit cu *burtă* TDRG¹; ← *borȚos* SDLR; pol. *brzuch(o)*, rus. *brjuho*, alb. *bark* CDED II 24; et. nec. DEX.

Fam.: *bârță*¹ (N Mold.) „pântece” 1910; *borțoi* „numele unui pește; bolovan” 1885; *borȚos* „cu burta mare” c.1832; *borȚoșa* 1913 ← *borȚos*; *îmborȚoșa* 1910 ← *borȚos*.

Cf. *burtă*.

BORUGĂ s.f. (reg.) „defileu, trecătoare îngustă – défilé” 1906.

Et. nec.

BORUS s.n. (suspect) „o unealtă de fierărie – outil de forgeron” 1885.

Et. nes., probabil grafie greșită pentru *baros* °.

BORVIZ s.n. „apă minerală – eau minérale alcaline” 1779.

Magh. *borviz*.

BORZOȘ adj. (reg.) „zbârlit – hérissé” 1825.

Magh. *borzas*, *borzos*.

Fam.: *boarză*¹ (bot.) „chica-voinicului” 1868 (pl. *boarze*); *borz* adj. „zbârlit” 1883 ← *borzos* (der. regresivă); *borză*² „ființă din mitologia populară cu care se sperie copiii” 1628 (antrop. *Borza*) ← *borzoș* ° // magh. *borz* „bursuc” SDLR; *borzilă* nume de animal cu părul zbârlit 1911 ← *borz*; *borzoaie*² nume de vacă cu părul zbârlit 1911 ← *bo(a)rză* sau ← *borzilă* (cu substit. sufixului); *borzos* „zbârlit” 1898 ← *borzoș* (cu substit. sufixului) DA sau ← *borz* CADE, CDER 1040.

Cf. *borcea*, *bordea*.

BOSACĂ s.f. (bot.; Trans.) „ciucuraș – adénostyle” 1843.

Et. nes., probabil < bg. dial., sb. dial. *vosak* ° // Probabil < pol. *bosak* „desculț” TDRG.

BOSĂ s.f. „proeminență pe suprafața unui organ – bosse” 1975.

Fr. *bosse*.

BOSÂNCI vb. (Munt., Mold.) „a moșmondi – faire quelque chose trop lentement et maladroitement” 1939.

Et. nec. // Magh. *bosszant* „a necăji, a săcăi, a tachina” SDLR.

BOSCAR s.m. (Mold.) „scamator – escamoteur” c.1826.

Antrop. *Bosco* (numele unui scamator italian).

Fam.: *boscărie* (Mold.) c.1826 ← *boscar* sau *Bosco* DA; *bosconărie* 1912 ← *boscărie* + *boscoană* (contaminație).

BOSCHET s.n. „tufiș – bosquet” 1840.

Fr. *bosquet*, it. *boschetto*.

BOSCOANĂ s.f. (reg.) „farmec – sorcellerie” 1805, var. pl. *bojgoane*, *bozgoane*, *bozocoane*.

Et. nec. // Probabil înrudit cu *bazaconie* CDER 747; cf. ngr. *βασκαύα* CDED II 639, DA, TDRG.

Fam.: *boscăi* (Prahova) „a bolborosi” 1910; *boscoace* „farmece” 1886 ← *boscoane* + *farmece* (contaminație); *boscoade* „farmece” 1907 ← *boscoane* + *iscoade* (contaminație); *boscomelniță* „vrăjitoare” 1886 ← *bosconiță* + *melniță* (contaminație); *bosconi* „a vrăji” 1822; *bosconitor* 1911 ← *bosconi*; *bosconitură* 1911 ← *bosconi*; *bosconiță* (rar) „vrăjitoare” 1892 ← *boscoană* DA sau ← *bosconi*.

BOSCORODI vb. „a vorbi neclar; a muștra – marmotter; gronder” 1551–1553.

Et. nes., probabil ucr. *božkoroditi* V. Bogrea, DR, 4, 1924–1926, 795, CADE, DEX // Magh. *boszorkányozni* „a face farmece” SDLR, CDER 1045; formație onomat., poate prin fuziunea lui *bolborosi* cu *boscoade* (s.v. *boscoană*) sau cu magh. *boszorka* „vrăjitoare” DA.

Fam.: **boscoroade** 1551-1553 ← *boscorodi* DA, CDER 1045 // „Posibil *boscoane*, alterat” TDRG; **boscorodeală** 1958; **boscorosi** „a scotoci” 1875 ← *boscorodi* (cu substit. finalei).

BOSMA s.f. (Munt.; rar) „poznă, renghi – mauvais tour” c.1775.
Tc. *bozma*.

BOSNAT adj. (înv.) „posomorât – morose” 1649, var. *brusnat*.
Et nes., probabil ° ← **bosnătău* (< *bosăntău*) < magh. *boszantó* „supărăcios” Avram, CIE, 35-36 // Et nec., probabil înrudit cu *bosumflat* DA; probabil slav SDLR; ← *bot* CDER 1053; et. nec. DEX.
Fam.: **busna** (reg.) „a se mânia” 1887 (der. regresiv); **busnat** „bucălat” 1882; **busnăr** (acc. nec.) „mânios” 1887 ← *busna*; **îmbusnat** „mânios” 1912 ← **îmbusna*.

BOSNIAC s.m., s.f., adj. „(locuitor) din Bosnia – Bosnie, bosniaque, bosniaque” 1912.
Fr. *bosniaque*, germ. *Bosniak* // ← *Bosn(i)a* TDRG 3.
Fam.: **bosnean** (înv.) 1785 ← top. *Bosna* (= *Bosnia*); **bosnegesc** (înv.) 1785, var. *boşnegesc* ← *bosnegiu*; **bosnegiu** (înv.) c.1700, var. *boşnegiu* < tc. *boşnaci*.

BOSOLI vb. (Mold.) „a înghesui – presser” 1912.
Et. nec. // Magh. *bőszülni* „a se înfuria” SDLR.

BOSOMELNIC adj. (S Mold.) „bosumflat – boudeur” 1939.
Et. nes., probabil ← *bosumfla* + *-elnic*.

BOSORCAIE s.f. (Trans.) „vrăjitoare – sorcière” c.1812.
Magh. *boszorkány*.

Fam.: **bosorcă** 1892; **bosorcoi** 1899 ← *bosorcă*; **bosurca** (Mar.) „a vrăji, a fermeca” 1931.

BOSORÎ vb. (reg.), în expr. *a-și ~ urechile* (despre câini) „a-și ciuli urechile – dresser les oreilles” 1814.
Et. nec.

BOSS s.m. „șef – boss” 1961.
Engl. *boss*.

BOSSA-NOVA s.f. „dans de origine braziliană – bossa-nova” 1978.
Ptg. *bossa-nova*, fr. *bossa-nova*.

BOSTAN s.m. „dovleac; grădină de legume, (Ban.) pepenărie – citrouille; (jardin) potager” 1593 (antrop.).

Tc. *bostan* CEDE II 551, TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 1048, DEX; cu sensul „dovleac”, după tc. *bostan* [*kabağ*] „dovleac de grădină” Drimba, CE, 115-116; cu sensul (Ban.) „pepenărie”, după sb. *bostan*.

Fam.: **bostană** (reg.) „loc cultivat cu pepeni” 1857; **bostangiu** (înv.) „soldat care îngrijea grădinile sultanului; bostănar” c.1728 < tc. *bostanci*; **bostănar** (reg.) 1870; **bostănaș** (dim.) 1825; **bostănărie** 1805; **bostănel** (dim.) 1871; **bostăngi** (Mold.; rar) „a clădi” 1906 ← *bostangiu* DA; **bostănica**, în expr. *de-a ~* numele unui joc de copii 1893; **bostănoasă** (bot.) 1975.

BOSTON¹ s.n. „numele unui joc de cărți; vals lent – boston” c.1832 (var. *boston*).
Fr. *boston*.
Fam.: **bostonator** „dansator de boston” 1939, **bostoni** „a dansa boston” 1939.

BOSTON² s.n. „presă tipografică – presse à imprimer” 1949.
Germ. *Boston*[*presse*].

BOSUMFLA vb. „a se îmbufna – bouder” 1844, var. (înv.) *borsumfla*, *bosâmfla*, *boşumfla*, *bozumfla*, *bursumfla*, *buzumfla*.

Et. nes., probabil *bot* + *îmfla*, *umfla*, influențat de *sufla* °. Var. *buzumfla* ← *bosumfla*, infl. de *buză*. Var. *borsumfla* ← *bosumfla*, infl. de fr. *boursoufler* // Cf. fr. *boursoufler* TDRG³; probabil **bot* (sau *bod*)-*sufflare*, infl. de *înflare* TDRG¹; „compunere romanică din **bottum* + *înflare*, infl. de *buză*” CDER 1052; *bot* + *îmfla* CDED I 27; probabil *bottus* + *inflatus* SDLR; et. nec. DA, DEX.

BOȘCAȘ s.m. (înv.) „groșiță, monedă austriacă de argint – ancienne monnaie autrichienne en argent” 1825.

Et. nec.

BOȘCĂ s.f. (Trans.) „butoiaș – baril” 1825.

Magh. *bocska* DA, CADE, CDER 1041 // și bg., rus. *bočka*, v.sl. *bučka* SDLR; v.sl. *bučika* CDED II 24.

BOȘCĂRȚĂ s.f. (Trans.) „fâșie de piele de calitate inferioară, deteriorată; catrafuse – cuir de mauvaise qualité; effets” 1909, var. *boscârță*.

Et. nes., probabil magh. *bocskorszij* „nojițe” DA.

BOȘIMAN s.m., s.f., adj. „numele unei populații băștinașe din sudul Africii; referitor la această populație – Bochimani” 1962.

Fr. *Bochiman(s)*.

BOȘOALCĂ s.f. „umflătură, tumoare – enflure, tumeur” 1907, var. *boșolcă*.

Et. nes., probabil înrudit cu *boasă* °.

BOȘOROG s.m. (reg.) „(persoană) care suferă de hernie; bătrân, ramolit – hernieux; gâteux” 1839.

Et. nes., probabil ← *boș* + *hodorog* ° // ← *boș* „testicul”, după *șontorog* SDLR; ← *boășe* + *olog*, după *șontorog*, infl. formal de sb. *bosonog* CDER 946; < bg. *bosonog* „desculț”, apropiat prin etim. pop. de *boășe* DA; cf. v.sl. *bokŭ* + *rovŭ* CDED II 24.

Fam.: **boșorogea** „hernie; decrepitudine” 1857 ← *boșorogi* sau ← *boșorog*; **boșorogi** „a se îmbolnăvi de hernie; a se ramoli” 1839.

BOȘTUR adj. (Mold., Buc.) „găunos; gol – creux; sec, vide” 1868, var. *boșter*, *boștiur*.

Tc. *boștur*, (înv.) *boștur* „este gol” TDRG, CDER 1051 // Cf. tc. *boș* DA; ← *boștură*, var. a lui *peșteră* SDLR; rom. *bosturare* (< lat. **uastulare* < *uastare*) CDED I 27.

Fam.: **boștiros** „găunos” 1906, var. *boșteoros*, *boștuross*; **boștiura** „a găuri” 1939 ← *boștiur* (= *boștur*); **boștora** adv. 1906, var. *boștiora*; **boștorogi** „a lăsa gol; a cotonogi” 1892 ← *boștur*, infl. de *boșorogi*, *hodorogi*, *șontorogi* etc.; **boștură** „scorbură” 1906, var. *boștiură*.

BOT¹ s.n. „partea anterioară a capului animalului – museau, mufle, gueule” 1623.

Et. nes., probabil lat., cf. lat. med. *botum* „lemn tocit” CDER 1053 // Cf. fr. *bout* SDLR; et. nec. DA, DEX.

Fam.: **botan**, în sintagma *măr ~* „un soi de măr” 1885; **botar**¹ „partea anterioară a hamului” 1680; **botelnic** „botniță la cal” 1895 ← *botelniță* (cu substit. sufixului); **botelniță** „botniță” 1895 ← *botniță* (cu substit. sufixului); **boterniță** „botniță la cal” 1895 ← *botniță* (cu substit. sufixului) sau ← *bot*¹; **botgros** (ornit.) 1840 ← *bot*¹ + *gros*; **boticos** „botos” 1912 ← *botos* (cu substit. sufixului); **botișor** 1883; **botniță** 1841; **botos** 1870; **botoșa** „a se bosumfla” 1912 ← *botos*; **botoșală** „supărare” 1912 ← *botoșa*; **botros** (ornit.) „căldăraș” 1931 ← *bot* + *ros* „tocit”; **botroș** (ornit.) 1871 „căldăraș” ← *botros* (prin et. pop.); **botuleț** 1912; **botușor** 1912; **îmbotit** „bosumflat, răsfățat” 1893, probabil ← *bot*¹ DA.

BOTANIC adj. „care ține de studiul plantelor – botanique” c.1805.

Fr. *botanique*.

Fam.: **botanică** 1800 < fr. *botanique*; **botanist** 1829 < fr. *botaniste*; **botaniza** 1912 ← fr. *botaniser*; **etnobotanic**, -ă adj., s.f. 1978 < fr. *ethnobotanique*; **geobotanic**, -ă adj., s.f. 1960 < fr.

géobotanique; **geobotanist** s.m. 1978 < fr. *géobotaniste*; **geobotanistă** s.f. 1978 ← *geobotanist*; **paleobotanic**, -ă adj., s.f. 1952 < fr. *paléobotanique*; **paleobotanist** s.m. 1978 < fr. *paléobotaniste*; **paleobotanistă** 1978 ← *paleobotanist*.

BOTĂ¹ s.f. (reg.) „vas de lemn – broc en bois” 1703, var. *boată*¹.

Et. nec. DEX // Bg. *bota* DA, CADE; „cuvânt romanice [...] intrat pe filieră orientală (ngr. *μπότης*, alb. *bote*, bg. *bota*)” CDER 1054; înrudit cu *bute* TDRG, SDLR; it. *bote* LB; v.sl. *butari*, *botari* CDED II 24–25.

Fam.: **bot**² „putină în care se strâng strugurii” 1825; **botar**² „dogar; cel care cară struguri cu *bota*” 1825 ← *boată*¹ sau ← *boi*²; **botet** (dim.) 1906 ← *boi*²; **botică**¹ (dim.) 1886; **boticuță**¹ (dim.) 1899 ← *botică*¹; **botișcă** (dim.) 1931; **botișoară** (dim.) 1873; **botiță**¹ 1873.

BOTĂ² s.f. (Trans., Ban., Mold.) „bătă – gourdin, massue” c.1700, var. *boată*².

Magh. *bot* DA, CADE, CDER 1056, DEX, TDRG³ (cf.) // ← *bâta*¹ TDRG¹.

Fam.: **bot**³ „bătă” 1912; **botăș**¹ „hăitaș; bătăuș” 1885; **botău** (augm.) „bătă ciobănească” 1853 ← *bot*³; **botică**² (dim.) 1886; **boticuță**² (dim.) ← *botică*²; **botiță**² (dim.) 1894; **botorog**² s.n. (Ban.) „lemn fără vârf” 1931.

Cf. *bătă*².

BOTĂ³ s.f. în expr. *a nu ști ~*, „a nu ști nimic – ne savoir absolument rien” 1881, var. (Ban.) *boată*³.

Et. nes., probabil < magh. *bōtō*, *betű* „literă” V. Bogrea, DR, 3, 1924, 728, CDER 1055 // Cf. it. *boto* „prost”, magh. *buta* „prost” DA; var. a lui *bătă* TDRG.

Cf. *bechi*.

BOTÂNCĂ s.f. (bot.; reg.; rar) „crăiță – rose d’Inde” 1912.

Et. nec.

BOTCĂ¹ s.f. (Buc., Mold.) „celula de fagure în care se dezvoltă matca – alvéole où se développe la reine des abeilles” 1868, var. *boatcă*.

Et. nes., probabil ← *boată*¹ CDER 1054 // Magh. *bödke* „cutie”, cf. *bâtcă* SDLR; et. nec. TDRG, DEX.

BOTCĂ² s.f. (Munt.) „lovitură dată în capul cuiva cu nodurile degetelor – coup appliqué sur la tête avec le pouce et le petit doigt” 1910.

Et. nec. // Același cuvânt cu *botcă*¹ DA; ← *boată*² CDER 1056.

BOTCUȚĂ s.f. (Trans., Mold.) „numele unei plante nedefinite – nom d’une plante” 1886 (var. *butcuță*).

Et. nes., probabil ← *botcă*¹.

Fam.: **butculiță** (bot., mai ales la pl.) „bănuți” 1885 ← *butcuță* (= *botcuță*).

BOTEI s.n. (Mold., Buc., Mar., Banat) „turmă de 300–400 de oi – troupeau de moutons” 1885.

Et. nes., probabil ° ← **boit* „turmă de ovine” ← *boitar* „păstor tânăr” Avram, CIE, 36–38 // ← *boată*² CDER 1056; et. nec. DEX.

Fam.: **boteiaș** (dim.) 1891; **boteu** „botei” (Ban.) 1912, sg. refăcut ← *botei* (înțeles ca pl.) sau ← *boteie*, pl. lui *boteu*.

BOTEZA [ar. *pâtizare*; mr. *bătizari*] vb. „a (se) creștina – baptiser” 1563–1583.

Lat. *baptizare*, cf. it., sd., ret., occ., v.fr., cat. REW 939.

Fam.: **Botează** „Bobotează” 1892; **botejune** [ar. *pâtigiune*; mr. *bătijuni*] 1563–1583 < lat. **baptidío*, -onem DA sau < **baptizio*, -onem CDDE 169, CADE sau ← *boteza* CDER 1057, TDRG³; **botez** s.n. 1220 (antrop.) (der. regresiv); **botezat** s.n. 1893; **botezătoare** „cristelniță” 1683; **botezător** [ar. *pâtizător*; mr. *bătizător*] 1551–1553; **dezboteza** (reg.) „a descresțina” 1900; **reboteza** 1900 ← *re*²- + *boteza*.

Cf. **Bobotează**.

BOTFOR s.m. (Mold., Munt.) „cizmă cu tureci tari – botte forte” 1870, var. (înv.) *boftur*, *botfor*, *bofort*, *botfur*.

Fr. *botte(s) forte(s)*, rus. *botfort*.

Fam.: **botfortă** (înv.) 1895, sg. refăcut ← pl. *botforte* (< fr. *bottes fortes*), infl. de *cizmă*, *gheată*; **îmbotfora** 1875.

Cf. **botină**.

BOT/Ē s.f. (reg.) „măciulie de mac – tête de pavot” 1892.

Et. nec. // Et. nec. (cf. magh. *botyok*) DA; probabil magh. *botyok* TDRG; ← *botă*² CDER 1056.

BOT/ŃĂ s.f. „gheată (de damă sau de copil) – bottine” 1847.

Fr. *bottine*.

Fam.: **botîn** s.m. 1895, sg. refăcut ← pl. *botini* al lui *botină*; **botinaș** s.m. „botoșel” 1939.

Cf. **botfor**.

BOTOAȘĂ s.f. (reg.) „oaie bătrână – vieille brebis” 1885.

Et. nes., probabil ° < magh. *bojtos* N. Drăganu, DR, 5, 1927–1928, 333, Tamás, EW, CDER 899.

Fam.: **butușală** s.f. (suspect) „botoașă” 1857; **butușană** „botoașă” 1868.

Cf. **bitușă**.

BOTOROG¹ s.n. (Trans.) „putinică – baratte” 1906.

Et. nes., probabil ← *botă*¹.

BOTOȘ¹ s.m. „căpușă – tique” 1903, var. *botăș*², *botuș*³.

Magh. *botos* „capitulatus (decalc al rom. *căpușă*)” N. Drăganu, DR, 5, 1927–1928, 337.

BOTOȘĂNEAN s.m., adj. „(locuitor) din Botoșani – (originaire/habitant) de Botoșani” 1988.

Top. *Botoșani*.

Fam.: **botoșăneancă** 1988.

BOTR/DIE s.f. „organ special de fixare specific unor viermi paraziti – bothridie” 1962.

Fr. *bothridie*.

BOTRIOCEFAL s.m. „vierme intestinal – bothriocéphale” 1961.

Fr. *bothriocéphale*.

Fam.: **botriocefaloză** 1966 < fr. *bothriocéphalose*.

BOTROAHNĂ s.f. „guturai – rhume” 1912.

Et. nes., probabil ← *troahnă*.

BOTUL/SM s.n. „toxiinfecție alimentară – botulisme” 1962.

Fr. *botulisme*.

Fam.: **botulinic** 1962 < fr. *botulinique*.

BOT¹ s.m. „cocoloș – pelotte, boule” 1421 (antrop.).

Et. nes., probabil creație spontană ° // Lat. **bottium* DA; var. a lui *bot* LM Gl. 88–89, CDER 1053; cf. *moț* SDLR; magh. *bocs* sau bg. *buca* CDED II 485; it. *bozza* LB; et. nec. DEX.

Fam.: **boțană** nume de vacă cu botul scurt și gros 1870; **boți** „a mototoli” 1645; **boțișor** (dim.) 1888; **boțitură** 1931 ← *boți*; **boțog** (iht.) 1909, var. *boțoc*; **boțolan** nume de bou cu botul scurt și gros 1705; **boțos** „noduros” 1705; **boțurel** 1892; **boțușor** 1898; **boțuț** (bot.) 1900, var. (pl.) *boțiți*, *bozuz*; var. *bozuz* ← *boțuț*, infl. de *boz*¹; **îmboța** „a se bosumfla” 1884 (var. *îmboțna*) ← *boț*¹ sau ← *îmboți*; **îmboți** „a se ghemui” 1825.

BOȚEL s.m. (S Mold.) „gheată de copil – bottine d'enfant” 1901.

Et. nes., probabil ← rom. **bot* (< ucr. *bot* „gheată”).

Fam.: **boțeu** 1912.

BOȚMAN s.m. „șef de echipaj pe o navă; nostrom – bosseman” 1962.

Germ. *Bootsmann*, M. Bujeniță, M. Sala, LR, 11, 1962, 639 // Rus. *bocman* DEX.

BOU [ar., mr.; ir. *bo*] s.m. „taur castrat – boeuf” 1235 (antrop.).

Lat. *bouus* (= *bos*), panrom. REW 1225.

Fam.: **boiamă** (col.) 1907; **boiastră** adj. f. „(despre vaci) care nu se lasă mulsă” 1852 ← *bou* CDDE 170, TDRG² sau ← lat. **bouestris* DA; **boier**² (Ban.) „păstor de boi” 1898 ← *bou*, după *oier* DA; **boiesc** „de bou” 1906; **boieș** (Sălaj) „fecior care păzește boii” 1890 ← *boier*² (cu substit. sufixului); **boișor** (dim.) 1912; **boiți** (dim. pl.) 1888; **bouar** „păstor sau proprietar de boi; numele unei constelații” 1646 < lat. *bo(u)arius*, cf. it., ret., v.fr., occ., cat., sp., ptg. REW 1180; sensul astron., după fr. *bouvier* 1895; **bouăreasă** „păstoriță de boi” 1895 ← *bouar*; **bouăriță** „bouăreasă” 1825 ← *bouar*, mr. **boučac** (dim.) 1927; **boulean** 1588; **bouleț** 1588; **bourie** (var. *bouărie*) „coliba bouarului; locul unde se odihnesc vitele” 1905 ← *bou* DA, CADE // ← *bour* CDER 1062; **bouriște** „locul unde se odihnesc vitele” 1906, var. *boriște* ← *bourie* (cu substit. sufixului) DA; **boușor** 1528 (top.); **buț** 1806; mr. **bučac** (dim.) „prostănac”; mr. **buuvină** s.f. „carne de vită”; **de-a-mboișelea** („despre un ciomag aruncat care sare dintr-un cap în celălalt”) 1895 ← **imboiș* (adv.); **de-a(-n) boule(e)**, **de-a(-n) boulea** 1931 „(a merge) ca bou”; **îmboi** „a se da peste cap, de-a-n boulea” 1895.

BOUR s.m. „taur sălbatic – aurochs” 1488 (var. *buor*), var. *bo(h)or*, *bor*⁴, *bouâr*, *buâr*, *buor*.

Lat. *bubalus*, păstrat numai în rom. REW 1357.

Fam.: **boierel**² „melc” 1883 ← *bourel*¹ + *boier*¹ DA; **boieresc**² „de bour, bouresc” 1907 ← *bouresc* + *boier*¹ DA; **boriță** „om cu mască de animal; dans popular” 1885 ← *bor*⁴ (= *bour*) Mihăescu, CEL, 35–36 // magh. *boriea* DA; **boura** „a căpăta forma coarnelor de bour; a marca cu pecetea numită *bour*” 1705 (var. *buăra*); **bouean** s.m. nume de bou voinic 1454 (antrop. *Buorean*); **bourel**¹ s.m. (dim.) 1483 (top.); **bourel**² adj. „cu coarne ca ale bourului” 1866 ← *bouriu* (cu substit. sufixului); **bouresc** 1885; **bouri** „a ține coarnele gata de atac” 1885; **bouriu** „cu coarne ca ale bourului” 1893; **bouroaică** 1955; **buorar** „funcționar care încasa dările numite *bour*” 1742 ← *buor* (= *bour*); **îmboura** „a marca cu pecetea numită *bour*” 1909.

Dublet etim.: **bivol**.

BOURRÉE [pronunțat *bure*] s.n. „vechi dans popular francez – bourrée” 1962.

Fr. *bourrée*.

BOVARISM s.n. „tendință prezentă la unele persoane care, nemulțumite de realitatea propriei lor condiții, își făuresc o personalitate fictivă – bovarysme” 1966.

Fr. *bovarysme*.

BOVIDEE s.f. (mai ales la pl.) „familie de mamifere rumegătoare – bovidé” 1975.

Fr. *bovidé(s)*.

BOVIN adj. „de bou; din familia sau din speța bouului – bovin” 1850.

Fr. *bovin*, lat. neol. *bovinus*.

BOVINDOU s.n. „fereastră, nișă ieșită în afară din zidul unei fațade – bow-window” 1949 (var. *bow-window*).

Engl., fr. *bow-window*.

BOWLING [pronunțat *bauling*] s.n. „variantă a jocului de popice – bowling” 1978.

Engl. *bowling* [*alley*].

BOX¹ s.n. „sport în care cei doi adversari luptă cu pumnii – boxe” 1839.

Fr. *boxe*.

Fam.: **boxa** 1847 < fr. *boxer*; **boxer¹** 1898, var. *boxor* < fr. *boxeur*.

BOX² s.n. „piele de bovine prelucrată – box-calf” 1898.

Fr. *box[-calf]*.

BOX³ s.n. (înv.) „rasă de câini – boxer” 1885.

Fr. *boxer*, germ. *Boxer*, infl. de *mox*, *mops*.

Fam.: **boxai** adj. „care seamănă cu un box” 1939; **boxă²** 1885; **boxer²** 1978 < fr. *boxer*, germ. *Boxer*; **boxin** s.m. 1885.

BOXĂ¹ s.f. „despărțitură, compartiment – compartiment, petite cave” 1862.

Fr. *box*.

BOZ¹ s.m. „plantă erbacee cu miros neplăcut, cu flori albe și cu fructe negre – (sureau) hièble, yèble” 1537 (antrop. *Boziu*), var. *boj*.

V.sl. **büzü*, **bozŭ* TDRG³ (cf. bg., ucr. *boz*)^o // Rus., ucr. *boz* DA; cf. rus., ucr. *boz* CADE; cf. bg. *bāze*, ucr. *boz*, magh. *bodza* TDRG¹, DEX; magh., rus. *boz* SDLR.

Fam.: **bozărie** (col.) 1889; **bozătel¹** s.m. (bot.) „spânz” 1931; **bozie** „boz” 1851–1855; **bozișor** (dim.) 1892, var. *bojișor*; **bozută** s.f. (Ban.) „spânz” 1931.

BOZ² s.m. (înv.) „idol – idole, divinité païenne” 1582.

Slavon. *bozi*, pl. lui *bogŭ*.

Fam.: **boază** 1643; **bojniță** s.f. (înv.) „templu păgân” 1683 < slavon. *boznica*; **bozoaie** c.1710 ← *boază* sau ← *boz²*.

BOZA s.f. (înv.) „bragă; un fel de cidru – bosan; sorte de cidre” 1879, var. *buza*.

Tc. *boza*.

Fam.: **baș-buza** s.f. „boza de primă calitate” 1885; **bozagerie** „prăvălie unde se vinde cidru” 1796 ← *boza* DA sau ← *bozagiu*; **bozagilăc** „meseria de bozagiu” 1796 < tc. *bozacılık*; **bozagiu** „vânzător de boza” 1715 < tc. *bozaci*; **bozan** „boza” 1879; **bozai** (NE Trans., Buc.) „a fermenta” 1887; **bozaială** „floare (pe vin)” 1893 ← *bozai*; **buzaină** s.f. (Ban.) „magazie în curtea țaranului în care se țineau vasele pentru rachiu” 1895, var. *buzană* ← rom. **buzainiță* < sb. *bozainica*^o (< sb. *boza*).

BOZAFER adj. (înv.) „cenușiu – grisâtre” 1863.

Tc. *bozaver*.

BOZĂ s.f. (SV Trans.) „păcură pentru uns osiile – mazout à graisser les essieux” 1906.

Et. nec.

BOZGÂNDI vb. (Ban.) „a scotoci – farfouiller” 1912.

Et. nec. // Cf. magh. *bozogni* „a se mișca”, cf. *bâjbâi* DA; ← *bâjbâi* CDER 843.

BOZGOI s.m. (Trans.) „bărzăun – bourdon” 1903.

Et. nes., probabil ← *bongoi*, infl. de *bâz*^o.

BOZGUN s.n. (Dobr.; rar) „război – guerre” 1885.

Tc. *bozgun*.

BRAC¹ s.m. „rasă de câine de vânatoare – braque” 1852, var. (înv.) *barac²*.

Fr. *braque*, germ. *Bracke*. Var. *barac* ← tc. *barak*.

Fam.: **braică¹** nume de căteia de vânatoare 1883.

BRAC² s.n. (N Mold.) „rămășiță, rebut; grămadă – rancart, rebut; amas” c.1832.

Germ. *Brack*, pol., ucr., rus. *brak*; sensul „grămadă”, sub infl. lui *vraf* TDRG³.

Fam.: **brăcui** „a alege bracurile” 1793 ← *brac²* sau < ucr. *brakuvaty*; **brăcuitură** 1866 ← *brăcui*.

BRACA vb. „a îndrepta, a ținti – braquer” 1939.

Fr. *braquer*.

Fam.: **bracare** 1949 < fr. *braquage* (cu echivalarea sufixului) sau ← *braca*.

BRACE s.f. pl. (Buc.; rar) „indispensabili – caleçon” 1886 (var. m. *braci²*).

Lat. (pl.) *bracae*, panrom. REW 1252.

Fam.: **brăcele** s.f. pl. „bete” 1885 ← *brăcile* (= *brăcire*); **brăcie** „cingătoare” 1825 < lat. **bracilia* DA, REW 1258 // lat. **bracina* CDDE 176; **brăcier** „cingătoare” 1894 ← *brăcie*; **brăcinar** 1508, var. *bărcinar*, *brecinar*, *bricinar* ← **brăcirar* (← *brăcire*) DA, SDLR sau ← *brăcină* CADE, DEX; **brăcină** „cingătoare” 1871 ← *brăciră*; **brăcinăriță** „bețișor cu care se introduce brăcinarul în bată; betelie” 1825, var. *bricinăriță* ← *brăcinar*; var. *bricinăriță* ← *bricinar* (= *brăcinar*); **brăciră** „cingătoare” 1895 ← *brăcire*; **brăcire** [ar. *bārīre*] (Ban., Olt., SV Trans.) „cingătoare” 1825, var. *brăcile* < lat. *bracillae*, cf. v.sd. REW 1258; **brăcir** s.n. „brâu îngust” 1909 ← *brăciră* sau ← *brăcire*; **dezbrăcina** „a (se) descinge” 1825 ← *îmbrăcina* (cu substit. prefixului); **îmbrăcina** „a (se) încinge cu brăcinarul” 1825 ← *brăcină*.

Cf. **dezbrăca**, **îmbrăca**.

BRACI¹ s.n. (muz.) „violă – alto, viole” 1939.

Germ. *Bratsche*.

BRACONA vb. „a vâna sau a pescui ilegal – braconner” 1937.

Fr. *braconner*.

Fam.: **braconaj** 1936 < fr. *braconnage*; **braconier** 1937 < fr. *braconnier*.

BRACTEAT s.n. „monedă medievală de argint – bracteate” 1931.

Fr. *bractéate*.

BRACTEE s.f. „frunzișoară care se află la baza florilor – bractée” 1868.

Fr. *bractée*, lat. neol. *bractea*.

Fam.: **bracteal** 1978 < fr. *bractéal*; **bracteolă** 1871 < fr. *bractéole*.

BRAD [ar.; mr. top. *Brad*] s.m. „arbore din familia coniferelor – sapin” 1490, var. *bread*.

El. de substrat, cf. alb. *bredh* Hasdeu, IC, 2, 65, Philippide, OR, 2, 701 (foarte probabil), Rosetti, ILR, 246, 581, Russu, ER, 268–269, Ivănescu, ILR, 258, Brăncuș, VA, 43–44, TDRG³ // „Origine necunoscută. Este vorba probabil de un cuvânt provenit din substratul posibil alpin” CDER 1072; alb. *bredh* CDED II 714, DA; cf. alb. *breth*, *bredhi* TDRG¹, CADE, DEX; lat. *bratus* sau alb. *bredhi* SDLR; lat. *bratus* LM Gl.; lat. *abiete* LB.

Fam.: **bradoș** s.m. (Olt.) „un fel de colac ritual” 1899, var. (SV Munt.) *bradoc*, (S Trans.) *brenduș* ← *bradoc* (← *brad*), cf. *brădoi*, *brădulete* „un fel de colac”; **brădan** (augm.) 1895; **brădancă** „rudă a miresei” 1903 ← *brad* sau ← *brădan*; **brădanită²** „un fel de vas” 1895 ← *bădaniță* + *brad* (contaminație); **brădar** „flăcău care duce bradul la mireasă” 1884; **brădaș** „brădar” 1910; **brădănaș** (dim.) 1887–1888 ← *brădan*; **brădățel** „brădet mic, tânăr” 1456 (top.) ← *brăder*; **brădău** (augm.) 1895; **brădet** 1436 (top.); **brădeț** (dim.) 1895; **brădie** „măsură de capacitate” 1870 ← *brădoaie* (cu substit. sufixului); **brădinici** „loc cu brazi” 1912; **brădinis** „brădet” 1913; **brădioară** (ornit.) 1910; **brădiș** 1839; **brădișcan** (dim.) 1896; **brădișoară** (ornit.) 1883; **brădișor** (dim.) 1574 (top.); **brădoaică** „putină mică” 1910 ← *brădoaie*; **brădoaie** „vas de lemn” 1868, probabil ← *bădăi* + *brad* ° (contaminație) // < magh. *bödöny* (cf. *bădăi*, *budăi*) + *brad* DA; **brădoi** „un fel de colac” c.1650; **brăducean** (dim.) 1901 ← *brăduț*; **brădui** (dim.) 1892; **brăduiac** (dim.; Trans., Ban.) 1931 ← *brădui*; **brădulă** „ciomag” 1906; **brădulete** „colăcel” 1899 ← pl. *brăduleți*; **brăduleț** 1600 (top.); **brădușcan** (dim.) 1910; **brăduț** (dim.) 1892; **breaduri** s.n. pl. (Dobr.) „cusături ornamentale pe traiste și pe mâneci” 1885 ← *bread* (= *brad*).

BRADFORD [pronunțat *bredford*] s.n. „sistem englezesc de clasificare a lânurilor – système anglais de classification des variétés de laine” 1962.

Engl. *bradford*.

BRADI- el. de comp. „lent – brady-”.

Fr. *brady-* (< gr. *βραδύ-, βραδύς*).

BRADIARTRIE s.f. (med.) „ritm lent de articulare a cuvintelor – bradyarthrie” 1962:

Fr. *bradyarthrie*.

BRADIFAZIE s.f. „faptul de a vorbi cu o încetineală anormală – bradyphasie” 1966.

Fr. *bradyphasie*.

BRADILALIE s.f. „ritm lent de articulare a cuvintelor – bradylalie” 1975.

Fr. *bradylalie*.

BRADT [pronunțat *brat*] s.n. „produs obținut prin tocarea fină a cărnii proaspete de vită – produit obtenu par le hachage fin de la viande de boeuf” 1975.

Engl. *bradt*.

BRAGĂ¹ s.f. „un fel de băutură răcoritoare – boisson rafraîchissante faite de jus de millet fermenté, bosan” c.1650, var. (Mold.) *brahă*, (Țara Moșilor) *braică*².

Et. nes., înrudit cu rus. *braga*, ucr. *braha* // Rus. *braga*, ucr. *braha* SDLR; rus. *braga* DA, CADE, DEX; rus. *braga*, pol. *bra(c)ha*, ceh. *břeče*, sb. *bražka* CDED II 26; sl. *braga*, *braha* TDRG¹.

Fam.: **bragagerie**¹ „locul unde se prepară sau se vinde braga” 1857 ← *bragagiu*; **bragagerie**² „meseria de bragagiu” 1857 ← *bragagiu*; **bragagiu** 1764, var. *brahagiu*; var. *brahagiu* ← *brahă* (= *bragă*); **brăgar** s.n. (S Mold.) „terci” 1939; **brăgăgie** „bragagerie” 1862, var. *brăhăgie* < *bragagiu*; var. *brăhăgie* ← *brahagiu* (= *bragagiu*); **brăhar** (Mold.) „bragagiu” 1913 ← *brahă* (= *bragă*); **brăhărie** (Mold.) „bragagerie” 1898 ← *brăhar*.

BRAGHINĂ s.f. (Munt., Olt.) „varietate de struguri – variété de raisin” 1875.

Et. nes., probabil ← *bragă*¹ SDLR // Et. nec., cf. *bagrin* TDRG³; et. nec. DEX.

Fam.: **bragă**² (Gorj) „soi de viță-de-vie” 1885; **brăghilă** (Munt., Olt.) 1884; **brăghin**² (Munt.) 1885.

BRAHAȚĂ s.f. (S Mold.) „un soi de ciupercă – sorte de champignon” 1885.

Et. nec.

BRAHALNIȚĂ s.f. (Neamț) „femeie grasă – femme grasse” 1911.

Et. nes., probabil ← **bărhalniță*^o ← *bărhai(e)* („cf. *bărhai*” DA).

Fam.: **brahoană** 1893.

BRAHI-, -BRAH el. de comp. „scurt – brachy-”

Fr. *brachy-* (< gr. *βραχυ-, βραχύς* „scurt”).

BRAHLAL adj. „care aparține brațelor – brachial” 1843, var. (în.v.) *brachial*, *brașial*.

Fr. *brachial*, lat. neol. *brachialis*.

BRAHICEFAL adj., s.m., s.f. „(craniu) cu formă aproape rotundă – brachycéphale” 1871.

Fr. *brachycéphale*.

Fam.: **brahicefalie** 1996 < fr. *brachycéphalie* sau ← *brahicefal*.

BRAHILOG/E s.f. „elipsă pentru a evita repetarea unui cuvânt – brachylogie” 1871.

Fr. *brachylogie*.

BRAHIO- el. de comp. „braț – brachi(o)-”.

Fr. *brachi(o)-* (< gr. *βραχίω*, lat. neol. *brachium*).

BRAHIOPOD s.n. (mai ales la pl.) „clasă de nevertebrate marine cu cochilie bivalvă și cu două brațe pe laturile gurii – brachiopode” 1837.

Fr. *brachiopode(s)*.

BRAHMA s.f. „rasă de găini – brahma (race de poule)” 1962.

Fr. *Brahma*.

BRAHMAN s.m. „membru al castei sacerdotale în India – brahmane” 1800, var. (rar) *bramin*.

Fr. *brahmane* DA, CADE, DEX // Lat. neol. *brachmanus* TDRG³. Var. *bramin* < fr. *brahmin*.

Fam.: **brahmanic** 1912 (var. *bramanic*) < fr. *brahmanique*; **brahmanism** 1912, var. *bramanism* < fr. *brahmanisme* CADE, DEX // ← *brahman* SDLR.

Cf. **rohman**.

BRAI s.n. (N Mold., Buc.) „instrument de lemn cu care se îndeasă brânza – instrument en bois servant à presser le fromage” 1885.

Et. nes., probabil ° ucr. *braj* DA, CADE, SDLR, CDER 1073 // Et. nec., cf. ucr. *braj* TDRG.

BRAIȘVANTȚ s.n. „blană mătăsoasă de calitate superioară, obținută prin sacrificarea mielului înainte de naștere – breitschwanz, fourrure d’agneau mort-né” 1988.

Germ. *Breitschwanz*.

BRAMĂ s.f. „semifabricat obținut prin laminarea lingourilor de oțel – brame” 1949.

Fr. *brame*.

BRAMBURA adv. „fără rost, în dezordine – en désordre” 1895, var. (Trans.) *bambura*, *bambură*.

Et. nes., probabil < ucr. *bambula* „greoi, nepriceput” ° // Cf. (*h*)*arababura* SDLR; formație expresivă, poate infl. de germ. *bramarbasieren* „a se lăuda” CDER 1075; et. nec. (cf. magh. *bamba*, *bambu* „gură-cască, prost”), cf. *bambarie* DA; et. nec. DEX.

Fam.: **brambureală** 1988 ← *bramburi*; **bramburi** 1988.

BRANCARDĂ s.f. „targă pentru transportat răniții sau bolnavii – brancard” 1955.

Fr. *brancard*.

Fam.: **brancardier** 1931 < fr. *brancardier*.

BRANCHIPUS s.m. „crustaceu inferior – branchipus” 1975.

Fr. *branchipus*.

BRANCIOG s.n. (Prahova) „pământ pietros – terrain pierreux” 1874.

Et. nec.

BRAND s.n. „aruncător de mine; proiectil de aruncător de mine – lance-mines; proiectile du lance-mines” 1955.

Germ. (antrop.) *Brandt*.

BRANDENBURG s.n. „șnur cusut pe pieptul unor haine – brandebourg” 1881, var. *brandenburg*.

Germ. *Brandenburg*. Var. *brandenburg* < fr. *brandebourg*.

Cf. **bandrăburcă**.

BRANDVAHTĂ s.f. (Galați; înv.) „corp de poliție fluvială; corabie de pază – vaisseau de garde” 1939, var. *barabaftă*.

Rus. *brandvahtia*. Var. *barabaftă* ← *brandvahtă*, infl. de *baftă*.

BRANDY [pronunțat *brendi*] s.n. „coniac – brandy” 1978.

Engl. *brandy*.

BRANETE s.n. (Olt.) „soi de struguri – sorte de raisin” 1885.

Top. *Branet*, Nuță, DTV, 54.

BRANHIE s.f. „organ respirator al animalelor acvatice – branchie” c.1805.

Fr. *branchie*, lat. neol. *branchia*.

Fam.: **branhial** 1871 < fr. *branchial*, lat. neol. *branchialis*; **branhioșod** (mai ales la pl.) 1962 < fr. *branchiopode(s)*; **branhioșaur** 1966 < germ. *Branchiosaurus*; **lamelibranhiat** 1951 < lat. neol. *lamelibranchiata*.

BRANȘĂ s.f. „domeniu de activitate – branche” 1894.

Fr. *branche*.

Fam.: **branșa** 1931 < fr. *brancher*; **branșament** 1931 < fr. *branchement*; **debranșa** 1997 < fr. *débrancher*.

Dublet etim.: **brâncă**¹.

BRANT¹ s.n. „hamac făcut din sfoară împletită – hamac en corde tressée” 1931.

It. *branda*.

BRANT² s.n. „cangrenă – gangrené” 1675.

Pol. *brant*.

BRANȚ s.n. „bucată de material aplicată în interiorul încălțămintei – „talonnette, semelle à l'intérieur de la chaussure” 1939.

Et. nes., probabil germ. *Brandsohle* DEX // Rom. *zbranț* (← *zbanț*, *zbaț* ← *baț* < lat. *balteus*) SDLR.

BRAS s.n. „stil de înot – brasse” 1955.

Fr. *brasse*.

Fam.: **brasist** 1975.

Dublet etim.: **braț**.

BRASARDĂ s.f. „banderolă – brassard” 1955.

Fr. *brassard*.

BRASER/E s.f. „local în care se servesc preparate culinare și băuturi, berărie – brasserie” 1958.

Fr. *brasserie*.

Fam.: **brasaj** „operație în procesul fabricării berii” 1958 < fr. *brassage*.

BRASIERĂ s.f. „obiect de lenjerie, purtat de femei și de copii, care acoperă pieptul – brassière” 1931.

Fr. *brassière*.

BRAȘOVEAN s.m. „(locuitor) din Brașov – (habitant) de Brașov” c.1415–1418.

Top. *Brașov*.

Fam.: **brașoavă** „minciună” 1877 ← *Brașov* sau ← *brașovenie* (cu substit. sufixului); **brașoveanca** (cor. pop.) 1885; **brașoveancă** „locuitoare din Brașov; trăsură cu coviltir; numele unui vânt” 1875; **brașovelnic** „bun de șotii” 1901 ← *brașoavă*; **brașovenesc** 1823; **brașoveneste** 1868 ← *brașovenesc* sau ← *brașovean*; **brașovenie** „marfă de Brașov; negustoria brașoveanului” 1786 ← *Brașov* sau ← *brașovean*.

BRAT s.m. (Trans.; înv.) „frate; monah – frère; moine” c.1650.

Slavon. *bratū*.

Fam.: **bătrăși** (Hațeg) „a se întovărăși” 1895 ← *bratās*; **brată** s.m. (Trans.) „frate mai mare” 1897 < sb. *brata*; **bratăș** „prieten” c.1600, var. *brateș*; **brățesc** „monahal” c.1650; **brăți** „a se călugări” c.1650; **broțaci** „a avea legături de prietenie cu cineva” c.1650 ← *broti* DA, TDRG² // ← *brota* CDDE 184; **broțalui** „a avea legături de prietenie cu cineva” 1913 ← *broti*; **broteală** „conversație” c.1650 ← *broti*; **broți** (Ban.) „a avea legături de prietenie cu cineva” c.1650 ← *brat* sau sb. *bratiti* „a se înfrăți”; **nebrotit** „neumblat” 1913.

Cf. **bărat**¹.

BRATIC s.n. (Olt.) „o parte a plugului – part de la charrue” 1885.

Et. nec.

BRATȚ [ar., mr.; ir. *brăt*] s.n. „membru superior al corpului omenesc – bras” c.1500.

Lat. *brachium*, panrom. REW 1256.

Fam.: **antebraț** 1843 ← *ante* + *braț*, după fr. *avant-bras*, it. *antibraccio*; **brăță** „cantitate ce poate fi dusă în brațe” 1906 < lat. (pl.) *brachia*; **brațeletă** „brătară” 1834, var. (Mold.) *brațaleată*, (Munt.) *brațiletă* < fr. *bracelet*, it. *braccialeto*, după *braț* și infl. de *bijuterie*, *brățară*, *podoabă* etc.; **brațet** „brațetă” 1852 ← *brațetă* (der. regresiv), infl. de *braț*; **brațetă**, în expr. *a merge la ~* „a merge la braț (cu cineva)” c.1832 < it. (*a*) *braccetto*, după *braț* și infl. de *mână*; **brățar** „brătară” c.1650; **brătară** c.1500 < lat. *brachiale*; **brățare** „brătară” 1734 < lat. *brachiale*; ar. **brățat** s.n. „în lungime de două brațe” 1920 < lat. **brachiatum*, **brachiata* CDDE 181; **brățăriuie** 1871 ← *brățară*; **brățăriușă** 1907 ← *brățară*; **brățăriuță** 1871 ← *brățară*; **brățea** „brătară” 1873, sg. refăcut ← pl. **brățele* al lui **brățală* (= *brățară*); **brățic** (dim.) 1901; **brățiş** adv. „corp la corp” 1868; **brățişel** (dim.) 1910; **brățişor** [mr.] 1688 ← *braț* // lat. **brachiolus* (= *brachiolum*) CDED I 28–29; **brătoi** 1871; **brățucă** (dim.) 1893; **îmbrăta** [ar. *ambrățare*] „a îmbrățișa” 1896; **îmbrățișa** [ar. *mbrățişare*] 1688 ← *brățiş*; **îmbrățișat** s.n. 1928 ← *îmbrățișa*; **îmbrățiși** 1688 ← *îmbrățișa* (cu substit. sufixului) sau ← *brățiş*; **îmbrătoșa** [ar. *mbrățuşeare*] 1872 ← *îmbrățișa* (cu substit. sufixului); **îmbrătoșat** s.n. 1928 ← *îmbrătoșa*; **subbraț** 1928 ← *sub*¹- + *braț*, după fr. *sous-bras*.

Dublet etim.: **bras**.

BRAUNIT s.n. „oxid de mangan – braunite” 1949.

Fr. *braunite*.

BRAV adj. „viteaz, curajos – brave” 1795.

Fr. *brave*, it. *bravo*.

Fam.: **brava**¹ 1847 < fr. *braver*; **bravadă** c.1832 < fr. *bravade*; **bravissimo** 1799 < it. *bravissimo*; **bravo** 1799, var. (pop.) *brava*², *bravos* < fr. *bravo*, it. *bravo*; var. *bravos* < fr. (pl.) *bravos*, ngr. *μπράβος*; **bravură** 1788 < fr. *bravoure*, it. *bravura*.

BRAVĂ s.f. (Ban.) „broasca uşii – serrure” 1895, var. *brauă*.

Sb. *brava*.

BRAZDĂ s.f. „fâșie îngustă de pământ tăiată și răsturnată cu plugul – sillon” c.1500, var. *breazdă*. V.sl. *brazda*.

Fam.: **brăzda** 1691–1697, var. *brezda*; var. *brezda* ← *breazdă* (= *brazdă*); **brăzdar** „fierul lat al plugului” 1868; **brăzdat** s.n. 1912 ← *brăzda*; **brăzdător** 1825 ← *brăzda*; **brăzdătură** 1825 ← *brăzda* // ← *brazdă* CDER 1083, DEX; **brăzdi** 1888; **brăzdișoare** (pl.) „numele unui joc de copii” 1885 ← (pl.) *brazde*; **brăzdiță** 1836; **brăzdoi** 1873; **brăzdui** 1826 (var. *brezdui*); **brăzduță** (dim.) 1908; **îmbrăzda** 1885; **îmbrăzdar** 1912 ← *brăzdar* sau ← *îmbrăzda*; **monobrazdar** 1957 ← *mono*- + *brăzdar*; **polibrăzdar** 1957 ← *poli*- + *brăzdar*.

BRAZILIAN s.m., s.f., adj. „(locuitor) din Brazilia – Brasilien, brasilien” 1931.

Top. *Brazilia*.

BRAZURĂ s.f. „lipitură făcută cu un aliaj cu punct de topire foarte înalt – brasure” 1975.
Fr. *brasure*.

BRĂCĂCI s.n. (Dobr., S Mold., E Munt.) „un fel de căldare – sorte de chaudron” 1885.
Tc. *bakraç* Drimba, CE, 41 // Tc. *bakrağ* SDLR.

Fam.: **brăcace** 1661; **brăcăcel** (dim.) 1885; **brăcăcică** 1885 ← *brăcace*; **brăcăcie** „un fel de tingire” 1885 ← *brăcace*.

BRĂILEAN s.m., adj. „(locuitor) din Brăila – (originaire ou habitant) de Brăila” 1820.

Top. *Brăila*.

Fam.: **brăileancă** 1820.

BRĂNI vb. (înv.) „a opri – empêcher” 1719–1722.

Slavon. *braniti* // Sl. *braniti* DA, v.sl. *braniti* SDLR, v.sl. *braniti* CDED II 26.

Fam.: **braniște** „rezervație silvică” 1453 < bg. *branište* DA, CADE, SDLR, DEX // sl. *branište* TDRG, CDER 1076; **brănișteanca** (cor. pop.) 1884 ← *Braniște* sau *Brănești* DA sau ← *brăniștean* (cf. top. *Brănișteni*); **brăniștear** „paznic al braniștei” 1400, var. *brăniștar* ← *braniște*.

BRĂNUI vb. „a impregna cu grăsimi topite pieile tăbăcite – imprégner aux graisses fondues les peaux tannées” 1955.

Et. nec.

BRĂTĂLUI vb. (Mehed.) „a se căzni fără spor – se donner de la peine inutilement” 1912.

Et. nes., probabil ← **bărătălui* ← *bărătui* Avram, CIE, 33.

BRĂTERAT adj. (Mehed.) „pătat, vârgat – taché, rayé” 1885.

Et. nec.

BRĂDĂ s.f. (Mehed.; suspect) „un fel de brânză – sorte de fromage” 1885.

Scris greșit în loc de *brândză* (= *brânză*) Avram, CIE, 38.

BRĂGLĂ s.f. „parte mobilă a războiului de țesut, care susține spata – partie mobile du métier à tisser” 1805, var. *bâr(g)lă* (pl. *birle*), *blăglă*, *braclă*, *braglă*, *brăclă*, *brăglă*, *bruclă*.

Et. nes., probabil rom. **bârdlă* (< v.sl. **birdlo*) CDED II 9, DA, CDER 1099 // Et. nec. TDRG¹, DEX.

Fam.: **brăglar** „bățul de lemn care susține brăgtele” 1885; **brăglare** „brăglar” 1899.

BRÂNCĂ¹ s.f. „labă de animal, mână – patte, main” 1579 (antrop.), var. *brângă*.

Lat. *branca*, panrom. REW 1271.

Fam.: **brânci**¹ s.m. „ghionț” 1682, var. *brângi*; **brânci**² „a îmbrânci” 1871 ← *brânci*¹; **brâncălău** 1898; **brâncea** nume de câine 1885; **brânciș** adv. 1892; **brâncișor** (dim.) 1898 ← *brânci*¹; **brâncovan** „cu mâini mari” 1898; **brânculiță** (dim.) 1885; **brâncuș** nume de câine 1912; **brâncuță**¹ (dim.; bot.) 1783, var. *brunc(r)uș*, *bruncuță*; var. *bruncruș*, *bruncuță* < germ. *Brunnenkresse* + *brâncă* TDRG, CADE sau *brâncuță* DA; **îmbrânca** „a da în brânci” 1837 ← *brânci*¹; **îmbrânceală** 1896 ← *îmbrânci*; **îmbrânci** 1866 ← *brânci*¹; **îmbrâncit** s.n. 1910 ← *îmbrânci*; **îmbrâncitor** 1910 ← *îmbrânci*; **îmbrâncitură** 1863 ← *îmbrânci*; **zbrânceală** 1916 ← *zbrânci*; **zbrânci** „a îmbrânci” 1928 ← *îmbrânci* (cu substit. prefixului) sau ← *brânci*².

Dublet etim.: **brânșă**.

BRÂNCĂ² s.f. (bot., med. pop.) „boală de vite și porci, erizipel; plantă ierboasă fără frunze – étranquillon, érysipèle; salicome” 1751–1800.

Et. nes., probabil el. de substrat, cf. alb. **brenkë* (= *brenğë* „necaz, suferință, boală de vite”) Brâncuș, VA, 133 // Probabil v.sl. **breŋančati* DA; gr. *βράγχος* CDED II 640, TDRG, SDLR, CDER 1103; et. nec. DEX.

Fam.: **brâncariță** (bot.) 1885; **brâncoaică** (augm.) 1892 ← *brâncoi* sau ← *brâncă*²; **brâncoi** s.m. (med. pop.) 1892.

BRÂNCUȘLAN adj. „referitor la Brâncuși – de Brancusi” 1988.

Antrop. *Brâncuși*.

BRÂNDUȘĂ s.f. „nume pentru mai multe plante, cu florile în formă de pâlnie – colchique, safran des fleuristes” 1494 (antrop. *Brândușe*).

Et. nes., probabil el. de substrat G. Giuglea, DR, 3, 1923–1924, 567–573, Pușcariu, LR, I, 176, Russu, ER, 269–270 // Lat. **blandus* CDED I 25–26; lat. **brundusia* Philippide, ILR, 64; lat. **branducia* (< *blanducia* < *blandus*) LM; sb. *brnduša* Densusianu, HLR, I, 363; cf. bg. *brenduška*, sb. *brnduša* DEX; et. nec. (cf. sb. *brnduša*) DA; et. nec. TDRG¹.

Fam.: **brânduș** s.m. (bot.) 1900 ← *brândușă* (der. regresiv); **brândușea** 1885; **brândușel** 1906 ← *brândușea* (cu substit. sufixului) sau ← *brânduș*; **brândușiță** 1892.

BRÂNT s.n. „inflamație – inflammation” 1672.

Et. nes., probabil ← *obrinti*, infl. de *brâncă*² DA // Pol. *brant* SDLR.

BRÂNZĂ [ar. *brânză*; mr. *brønză*] s.f. „aliment obținut prin coagularea și prelucrarea laptelui – fromage” 1356–1381.

El. de substrat (fără corespondente sigure: alb. *brenda* „înăuntru”, gheg. pl. *brendësa*, *brenza* „măruntaie, viscere”, *brendësi* „interior, miez”, cu evoluția semantică „măruntaie” > „cheag” sunt probabil recente, Çabej, „Shkodra”, I, 1964, 26) Hasdeu, CT, 1874, 107, CB I, 190, Russu, ER, 272, Brâncuș, VA, 44–45; ← *rânză* (cf. alb. *rëndës* „cheag”) Rosetti, ILR, 253, 582; trac **berenza* < **ber* „oaie”, cf. alb. *berr* „oaie”, Pascu, DEM, I, 191; traco-dac **brendia*, **brandia* (< rad. *brend-*, *brand-* „umflat” < i.e. **g²rendh-* „a fermenta”) G. Giuglea, DR, 3, 1923, 573–582 // Lat. *brandeum* „pânză de in; sac folosit la prepararea brânzei” CDER 1106; lat. *zaberna* „desagă” SDLR; lat. pop. *brundus*, *brundia* „ceva încheșat” LM I 254; lat. **brancia* T. Cipariu, „Archivu”, 144; rad. iranian **renč-*, **renz-* + pref. *be-*, *bi-* (cf. iran. dial. *prinčag* „a apăsa, a stoarce”) Ov. Densusianu, GS, I, 1923, 67–71; probabil ← top. *Brienz* DA; lat. *prandium* LB; et. nec. (cf. pol. *brędza*, *bryndza*, ceh. *brindza* etc) CDED II 28; et. nec. DEX.

Fam.: **brânzar** 1668; **brânzăreasă** 1912 ← *brânzar* sau ← *brânză*; **brânzărie**¹ „meseria de brânzar” 1840 ← *brânzar*; **brânzărie**² „loc unde se face și se vinde brânza; cantitate mare de brânză” ← *brânză*; **brânzeturi** (pl. tantum) „sortimente de brânză” 1857; **brânzi** 1893; **brânzișoară** 1898; **brânzoaică** 1893; **brânzos** 1852; **îmbrânzi** 1885.

BRĂU [ar. *brân*, *brân*, *bârnu*; mr. *brøn*; ir. *brá(v)u*] s.n. „cingătoare lată – large ceinture” c.1500.

El. de substrat, cf. alb. *brez* „brâu” Philippide, OR, 2, 701, Pușcariu, LR, I, 179, Skok, ERHSJ I, 215 (probabil), Rosetti, ILR, 246, Russu, ER, 273–274, Brâncuș, VA, 45–47, DEX // Et. nec., înrudit cu alb. *brez* DA; v.sl. *brünja* CDED II 27, TDRG, SDLR; lat. *brandeum* CDER 1110; gr. *βραβείον* LB.

Fam.: **bârneață** „brâu” 1895 ← (pl.) *bârnețe* al lui *bârneț*; **bârneț** s.n. (Mold.) „ață, șiret, găitan, cingătoare; fâșie de pământ” 1901 ← *brâneț*; **brânaci** „cingătoare” 1910, var. *brânaci*; **brâier** „tipar de brăie” 1885; **brânar** „fabricant sau negustor de brăie” 1648 ← pl. *brâne* al lui *brâu*; **brânaș** (dim.) 1906, var. *bârnaș* ← *brâu*, infl. de *brânar*, *brânel*, *brâneț*, *brânuț* etc.; **brână** „friză” 1887, sg. refăcut ← pl. *brâne*; **brânci** „brâneț” 1901 ← *brâneț* (cu substit. sufixului); **brânel** „cusătură” 1912; **brâneț** „șiret pentru strâns ȋtarii” 1722, var. *burneață* ← pl. *brâne* al lui *brâu*; **brânișor** (dim.) 1885; **brânuț** 1871; **brăuleț** 1884; **brăușor** 1889; **brăuț** 1893; **dezbârna**² 1939 „a desprinde, a rupe”; **îmbrâna** „a încinge cu brâu” 1862.

BRE interj. (Munt., Mold., Ban.) (formulă de adresare – „hé!”) 1691–1697, var. *brea*.

Tc. *bre* (Munt., Mold.) CDED II 551, TDRG, DA, CADE, CDER 1084, DEX; sb. *bre* (Ban.) ° // Ngr. *μπρε* SDLR.

BREABĂN s.m. „brebenel; diferite specii de anemone – corydale; sorte d’anémone” 1722, var. *brăbin*, *breabene*.

Et. nes., probabil ← *brebenoc* DA, SDLR // V.sl. **bebrinŭ* CADE, CDER 1085; lat. *uerbena* CDED I 29; et. nec. TDRG, DEX.

Fam.: **berbene** s.m. „brebenel” 1910 ← *breabene* (= *breabăn*); **breb**² nume de bou 1885; **brebenaș** nume de bou 1870; **brebenă** „brebenel” 1900; **brebenea** 1885 ← *brebenel* (cu substit. sufixului); **brebenel** „mică plantă ierboasă cu flori purpurii, albe sau gălbui” 1580–1581 (top. *Brebenei*); **brebenică** nume de vacă 1885 (= *breabăn*) ← *brebenel* (cu substit. sufixului); **îmbrebena** „a împodobi” 1885.

BREAKFAST [pronunțat *brecfăst*] s.n. „mic dejun – petit déjeuner” 1975.
Engl. *breakfast*.

BREANC s.n. (Trans.) „hârb, ciob – débris, tesson” 1910.
Et. nec.

BREASLĂ s.f. „asociație de meșteșugari – corporation” 1645, var. (Munt.) *braslă, breslă*.
Slavon. *bratīstvo* TDRG¹ // V.sl. *bratīstvo* DA, CADE, SDLR, TDRG³; sl. *bratīstvo* CDER 1086, DEX; v.sl. *brūselū* CDED II 27.
Fam.: **breslaș** c.1730, var. *brāslaș*.

BREAȘĂ s.f. (Buc.) „interval între fibrele trunchiului unui copac – brèche” 1886.
Germ. *Bresche* Avram, CIE, 38–39.
Cf. **breșă**.

BREAZ adj. „(despre animale) cu pată albă pe frunte sau pe bot – à tache blanche sur le front ou sur le museau” 1510 (top. *Breaza*), var. *braz, breaj*.

Bg. *brjaz* DA, CADE, DEX // Sl. *brězū*, bg. *brjaz* CDER 1087; v.sl. *brězū* CDED II 28, TDRG³ (probabil); probabil slavon. *brězū* TDRG¹; bg. *briez*, sb. *breza*, rus. *berēza*, v.sl. **berza* SDLR.

Fam.: **breaza** (cor. pop.) 1885 ← top. *Breaza*; **breza** „a păta” 1958; **brezaie** „persoană mascată în ritualurile specifice sărbătorilor de iarnă; nume de vacă sau de oaie” 1767, var. *brizaie* ← *breaz* CDER 1087, (probabil) TDRG // probabil din *barzā*, apropiat de *breaz* DA; et. nec. DEX; **brezată** nume de oaie 1885; **brezai** „a se purta ca o brezaie” 1872 ← *brezaie*; **brezăia** 1881 „a împodobi ca pe o brezaie” ← *brezaie*; **brezătură** „pată albă pe fruntea vitelor” 1906 ← *breaz* DA sau ← *breza* DEX; **brezi** „a păta” 1895; **brezilă** nume de bou 1913; **brezoaie** „marionetă în teatrul popular” 1885 ← *brezaie* (cu substit. sufixului); **brezoi** „brezaie; nume de bou sau de câine” 1885 ← *brezoaie* (cu substit. sufixului); **brezulită** (dim.) 1900; **îmbreza** „a face cuiua o pată în frunte” 1914; **îmbrezăia** „a împodobi ca pe o brezaie” 1881 ← *brezaie*.

BREB¹ s.m. „castor – castor” 1443 (antrop.).
V.sl. **bibrŭ, *bebrŭ* (cf. v.sb. *bebrŭ*, bg. dial. *beber*).

BREBENE s.m. (Ban.) „salcâm – acacia” 1893.
Et. nes., probabil sb. *breber*^o // Probabil ← *bāgrin* „salcâm”, după *breabăn* DA; et. nec. TDRG.

BREBENEAC s.m. (Ban.) „sturz-cântăreț – grive musicienne” c.1650.
Et. nes., probabil ← **brebeni* (< sb. *brebonjati, breboniti* „a murmura, a flecări”) ^o // Et. nec., posibil legat de bg. *burborenie* „cotcodăcit”, sb. *breboriti* „a cotcodăci, a cârâi” CDER 1089; et. nec. TDRG.

BREBENOC s.m. (bot.; Mold., Trans., Buc.) „saschiu – pervenche, violette de serpent” 1793, var. *barbanoc, barbenoc, bărbănoc, bərbănoc, bərbenog, belbinoc, berbenog, bilbinoc, borbănoc, brăbănoc, bribănoc*.

Ucr. *barvinok, bervinok* DA // V.sl. **barvinokŭ* CDER 678.
Fam.: **bărbănoacă** (reg.) „brebenoc” 1906 ← *bărbănoc* (= *brebenoc*).

BREC¹ s.n. „trăsură ușoară; tip de automobil – break” 1898.
Engl. *break*, fr. *break*.
Fam.: **autobrec** 1949 < fr. *autobreak*, engl. *autobreak*.

BREC² s.n. „comandă dată de arbitru în timpul unui meci de box – break” 1975.
Engl. *break*.

BRECIE¹ s.f. (Trans.) „vergea lungă – longue verge” 1906.
Săs. *Brätsche* „scândurică” N. Drăganu, RF, 1, 1927, 113.
Cf. **prîșcală**.

BRECIE² s.f. „numele unei roci – nom d’une roche” 1975.
Engl. *breccia*, it. *breccia*.

BRECLEȘ s.n. (Trans.; înv.) „un fel de postav ardelenesc –sorte de feutre de Transylvanie” 1939.
Et. nes., probabil înrudit cu *berliș* „căptușeală” ° // Magh. *bérkes* „stufos” SDLR.

BREDEL s.n. (Brașov) „bucată de lemn cu care se strânge o legătură cu funia – garrot” 1903.
Săs. *Bredl*.
Fam.: **bredeleu** s.n. „bucată de lemn legată la gâtul porcilor” 1909; **dezbredeli** 1912 ← *îmbredeli* (cu substit. prefixului); **îmbredeli** „a strânge o funie cu bredelul” 1895.

BREGMĂ s.f. „punct de întâlnire a oaselor parietale cu osul frontal – bregma” 1962.
Fr. *bregma*.

BREHNI vb. (Mold., Trans.) „a lătra, a găfâi, a tuși – aboyer, tousser, haleter” 1691–1697,
var. *brăhni*, *brâhni*.

Bg. *brechna* (= *brecham*) „a izbucni în răs” °, ucr. *brechaty* DA, DEX (s.v. *brăhni*) // Ucr. *brechity* CADE; sl., cf. ucr. *brechaty*, sb. *brechati* CDER 1091; v.sl. *brehati*, **brehnŏti*, rus. *brechati* SDLR.

Fam.: **brehăi** „a lătra” 1691–1697 ← *brehni* (cu substit. sufixului) sau ← *brehni* + *behăi* CDER 1091 // Cf. v.sl. *brechati* TDRG¹; onomatopee TDRG²; **brehăit** s.n. 1705 ← *brehăi*; **brehăitură** 1705 ← *brehăi*; **brehănaie** 1857 ← *brehnace* (cu substit. sufixului); **brehău** „câine care brehăiește” 1618 ← *brehăi*; **brehnace** „uliul găinilor, erete” 1688, var. *brehanace* ← *brehni* CDER 1091, DA (cf.), TDRG³ (cf.); **brehne** s.f. pl. (Mold.) „ființe malefice în mitologia populară” 1901; **brehnice** s.m. „uliu” 1912 ← *brehnace* (cu substit. sufixului); **brehnit** s.n. 1896.

BREI s.m. (Munt., SV Trans.) „specie de plantă ierboasă – nom d’une plante herbacée” 1783,
var. *brii*.

Et. nes. °, probabil el. de substrat, cf. bg. *brej* (probabil tracic) BER sau bg. *brej* CADE, DEX // Cf. v.gr. *βρίον* SDLR, CDER 1092; et. nec. TDRG.

Fam.: **brie** 1783, var. *brăie*; **brională** „plantă ierboasă cu flori verzui” 1879 ← *brie*.

BRELAN s.n. „grup de trei cărți de joc de aceeași valoare – brelan” 1922.
Fr. *brelan*.

BRELOC s.n. „mică podoabă care se poartă atârnată la ceas, la brățară etc. – breloque” c.1832.
Fr. *breloque*.

BREMZĂ s.f. „plan înclinat cu dispozitiv de frânare pe care circulă vagonetele de mină – plan incliné à dispositif de freinage, pour les wagonnets de mine” 1949.
Germ. *Bremse*.

BRESLUI vb. (Buc.) „a bate pene la spițele roților – coincer les rayons d’une roue” 1908.
Et. nes., probabil ← *breaslă* °.

BREȘĂ s.f. „spărtură într-un obstacol, baraj etc. – brèche” 1886.

Fr. *brèche*.

Cf. **breșă**.

BRETEA s.f. „(mai ales la pl.) accesoriu de îmbrăcăminte – bretelle” 1840.

Rom. (pl.) *bretele* < fr. *bretelles*.

Fam.: **bretelă** „sistem de ramificație de cale ferată” 1939 < fr. *bretelle*.

BRETESĂ s.f. „lucrare de fortificație medievală – brette” 1966.

Fr. *brette*.

BRETON¹ s.n. „păr retezat drept pe frunte – (à la) bretonne” 1931.

Fr. (*à la*) *bretonne*.

BRETON² s.m., s.f., adj. „(locuitor) din Bretania – Breton, breton” 1931.

Fr. *breton*.

BREVĂ s.f. „tip de scrisoare papală – rescrit du pape” 1961.

It. *breve*.

BREVET s.n. „document oficial acordat de o autoritate – brevet” 1840.

Fr. *brevet*.

Fam.: **breveta** 1857 < fr. *breveter*.

BREVIAR s.n. „lucrare în care sunt expuse sumar noțiuni, date etc. dintr-un anumit domeniu – bréviaire” c.1812.

Fr. *bréviaire*, lat. neol. *breuiarium*.

BREVILIN adj. „tip constituțional, în antropologie, caracterizat prin corp și membre scurte și groase – bréviligne” 1975.

Fr. *bréviligne*.

BREVILOCVENȚĂ s.f. „exprimare pe scurt – concision” 1871.

It. *brevilozienza*, lat. neol. *breuiloquentia*.

Fam.: **brevilocvent** 1871 < it. *breuiloquente*, lat. neol. *breuiloquens*, -entem.

BRIANT adj. „sclipitor; care posedă calități excepționale – brillant” 1875 (var. *briliant*²).

Fr. *brillant*.

Fam.: **bria** „a străluci” 1975 < fr. *briller*; **briantină** „ulei de păr” 1898 (var. *briliantină*) < fr. *brillantine*; **briantă** 1988 < fr. *brillance*.

Cf. **briliant**¹.

BRIC¹ s.n. „un tip de navă – brick” 1829.

Fr. *brick*.

BRIC² adj. „cărămiziu – brique” 1975.

Fr. *brique*.

BRICABRAC s.n. „magazin de vechituri – bric-à-brac” 1966.

Fr. *bric-à-brac*.

BRICEAG s.n. „cuțitaș de buzunar – canif” 1754, var. *briceac*.

Tc. dial. *biçak* (înv. *biçak*) „cuțit, brici”, magh. *bicsak*, *bicsag* „cuțit, briceag”, probabil cuman. *bīčaq* „cuțit” (infl. de rom. *brici*) Suci, CRT, 221–222 // Tc. *biçak*, magh. *bicsak*, infl. de *brici* DA,

CDER 1095; tc. *biçak*, infl. de *brici* TDRG¹, CADE, SDLR, DEX; cf. cuman *biçak*, infl. de *brici* TDRG³; v.sl. *briči* CDED II 28.

Fam.: **briceagă** 1892; **bricegeana** (N Trans.; cor. pop.) 1885; **bricegel** 1829; **briceguț** 1912.

BRICHETĂ¹ s.f. „mic aparat pentru aprins – briquet” 1931.

Fr. *briquet*.

BRICHETĂ² s.f. „combustibil obținut prin presarea pulberilor – briquette” 1912.

Fr. *briquette*.

Fam.: **brichet** s.n. 1852 < fr. *briquette*; **bricheta** 1958 < fr. *briqueteur*; **brichetaj** 1958 < fr. *briquetage*.

BRICHINI vb. (Ban.) „a înfrunta, a admonesta – gronder” 1910.

Et. nes., probabil sb. *breknuti* „a striga, a țipa” °.

BRICI s.n. „instrument de bărbierit – rasoir” 1551–1553.

V.sl. *briči* CDED II 28, TDRG, CADE, CDER 1097, DEX // sau bg. *brič* DA; v.sl. *briči*, bg. *brič* SDLR.

BRICOLĂ s.f. „mașină de război medievală – bricole” 1966.

Fr. *bricole*, it. *briccola*.

BR/DĂ s.f. „gaică prin care se petrece cordonul sau cu care se încheie o copcă – bride” 1949.

Fr. *bride*.

Fam.: **debrida** 1978 < fr. *débrider*.

BRIDGE [pronunțat *brig*] s.n. „numele unui joc de cărți – bridge” 1931.

Engl. *bridge*, fr. *bridge*.

Fam.: **bridgîst** 1931.

BRIENȚI adv. (Ban.), în expr. *a scoate ~* „(a alunga) în mod violent – chasser violemment” 1912.

Et. nec.

BRIGADĂ s.f. „mare unitate militară; grup organizat de lucrători – brigade” 1793.

Fr. *brigade*, germ. *Brigade* °, rus. *brigada* // Fr. *brigade*, rus. *brigada* DEX; fr. *brigade* DA, CADE, SDLR, CDER 1098.

Fam.: **brigadier** 1710 (var. *bregadîr*), var. *bragadîr*, *brigidîr* < fr. *brigadier*; var. *brigidîr* < germ. *Brigadier*, rus. *brigadîr*.

BRIGAND s.m. „tâlhar – brigand” 1830 (var. *brigant*).

Fr. *brigand* DA, CADE, DEX // și it. *brigante* SDLR. Var. *brigant* < germ. *Brigant*.

Fam.: **brigandaj** 1844 < fr. *brigandage*.

BRIGANTĂ s.f. „navă cu pânze, de dimensiuni mici – brigantin” 1838.

Fr. *brigantin(e)*.

BRIGHECI s.m. (Mold.) „sturz negru cu puncte albe – grive noire à taches blanches” 1939.

Et. nec. // „Cf. top. *Berheci*, *Briheci* și *gregheci* de origine slavă” SDLR.

BRIGHIDĂU s.n. (Trans., Mold.) „bățul putineiului, bătător pentru alegerea untului – mousoir” 1885, var. *berdedeu*, *berghedcu*, *birghidău*, *brididău*, *brighideu*, *burghidău*, *perdideu*.

Et. nes., probabil magh. *pergető*, *pergetyű* N. Drăganu, DR, 2, 1922, 900, Tamás EW // Et. nec. TDRG.

Cf. **ferdideu**.

BRIHAN s.n. (N Trans., Mar.) „pântece, maț – intestin” 1901.
Rom. **brih* (< ucr. dial. *brih* „burtă”) + suf. *-an*°.

BRILLANT¹ s.n. „diamant șlefuit cu numeroase fațete – brillant” 1785 (var. *berleant*, *birliant*), var. *berlant*, *brilant*.

Fr. *brillant*, rus. *bril'ant*, germ. *Brillant*° // Fr. *brillant*, rus. *bril'ant* DEX; fr. *brillant* CADE, SDLR, TDRG³.

Var. *berlant* < tc. *birlandi*, *barlandi*, ngr. *μπιράντια* CDER 1100.

Fam.: **brilănțel** (dim.) 1996 ← *brilant* (= *briliant*¹); **briliantat** adj. 1893; **briliantîn** 1875 < fr. *brillantîn*; **briliantșel** (dim.) 1931.

Cf. **briant**.

BRILIOANCĂ s.f. (Trans.) „iarba-fiarelor – dompte-venin” 1783, var. *briliancă*.
Et. nec. TDRG // Cf. sb. *brlja*, *brljaga* „mlaștină” CDER 1101; cf. pol. *brzanka* CDED II 28.

BRIND s.n. (rar, înv.) „toast – brinde” 1875.
Fr. *brinde*.

BRIO s.n., în expr. *cu ~* „cu multă însuflețire, în mod vioi – avec brio” 1894.
Fr. *brio*, it. *brio*.

BRIOFITE s.f. (mai ales la pl.) „numele unei încregături de plante – bryophyte” 1966.
Fr. *bryophyte(s)*.

BRIONIE s.f. „plantă cățărătoare din familia cucurbitaceelor – bryone” 1939.
Lat. neol. *bryonia*.

BRIOȘĂ s.f. „sortiment de patiserie – brioche” 1955.
Fr. *brioche*.

BRIOZOAR s.n. (mai ales la pl.) „clasă de nevertebrate mici, marine sau de apă dulce – bryozoaire” 1949.
Fr. *bryozoaire(s)*.

BR/PTĂ s.f. (Olt., Ban., Buc.) „cuțit, briceag – couteau, canif” 1884, var. *briftă*.
Sb. *britva*, ucr. *brytva*.

BRISTOL s.n. „tip de hârtie groasă, de bună calitate, folosită la coperte – bristol” 1901.
Fr. *bristol*.

BR/ȘCĂ¹ s.f. (Ban., Trans., Mar., Buc.) „briceag – canif” 1805, var. *bricică*, *briștă*.
Magh. *bicska*, infl. de *brici*, *briceag*.
Fam.: **brișcuță**¹ 1888.

BR/ȘCĂ² s.f. (Munt., Mold., Buc.) „cabrioletă – cabriolet” 1836.
Rus. *brička* CADE, DEX // și pol. *bryczka* DA; ucr., rus., bg. *brička*, pol. *bryczka* SDLR; pol., ceh., rus., bg. *brička* CDER 1109; pol. *bryczka*, ceh. *bryčka* CDED II 29; pol. *bryczka* TDRG¹, cf. ucr., rus. *brička* TDRG³.

Fam.: **brișcar** 1852; **brișculiță** 1883; **brișcuță**² 1893–1897.

BRITANIC adj., s.m., s.f. „(persoană) din Marea Britanie – Britannique, britannique” 1818.
Fr. *britannique*.
Fam.: **britani** „triburi celtice care locuiau în Britania înainte de cucerirea anglo-saxonă” c.1710 < lat. neol. *Britanni*.

BRIZANT adj. „(despre explozive) care are combustie foarte rapidă; (despre valuri) care se sparge în apropierea țărmlui – brisant” 1955.

Fr. *brisant*.

Fam.: **brizantă** 1949 < fr. *brisance*.

BRIZĂ s.f. „vânt ușor care suflă regulat la malul mării – brise” 1895.

Fr. *brise*.

BRIZBIZ s.n. „perdeluță care acoperă numai partea de jos a ferestrei – brise-bise” 1955.

Fr. *brise-bise*.

BROAJBĂ s.f. (reg.) „nap – navet” 1825, var. *broazbă, brojbă, broazbă, brujbă*.

Sb. *brosga* (= *brosk(v)a*).

Fam.: **brojbar** „cultivator de broajbe” 1870; **brojbărie** „loc cultivat cu broajbe” 1870; **brojdi** s.n. „câpățână de varză închircită” 1893; **brozban** s.m. „brojdi” 1909 ← *brozbă* (= *broajbă*).

BROANCĂ s.f. (Ban.) „contrabas – contrebasse” 1906.

V.sl. **brokū* N. Drăganu, DR, 4, 1924–1926, 748, Avram, NCE, 56–58 // Bg. *brămča, brămčilo, *brămčka* CDER 1113; cf. rus. *brunika* CADE; et. nec. TDRG.

BROASCĂ [ar., mr.] s.f. „nume al unor amfibii din clasa batracienilor – grenouille” 1528 (antrop.).

Lat. **broasca* PEW 221, DA, CDDE 183, CADE, CDER 1114, DEX, cf. it. dial., ret. REW 1329 // ← *brotac* TDRG; cf. alb. *breshkë* CDED II 714–715.

Fam.: **broscan** „broscoi” 1891; **broscar** s.n. „unealtă de dulgherie (nedefinită)” 1885; **broscariță** (bot.) 1895, var. *broscăriță*; **broascaș** „dulgher” 1748; **broscănesc** „de broască” 1892 ← *broscan* DA sau ← *broască* TDRG, CADE, CDER 1114; **broscănesc** 1914; **broscărie** (col.) 1852; **broscărime** (col.) 1857; **broșciță** „altiță; (bot.) boglar” 1872; **broscăică** (augm.) 1884 ← *broscoi* DA sau ← *broască* TDRG, CDDE 183, CADE, CDER 1114; **broscăic** [ar. *bruscon'iu*] c.1650; **broscos** adj. „plin de broaște” 1825; **brosculiță** 1907; **broscuț** 1897 ← *broscuță* DEX sau ← *broască* DA; **broscuță** 1857; **broștean**¹ 1491 (top. *Broșteni*); **broștesc** „de broască” 1703; **broștește** 1900, var. *broșchește* ← *broștesc* sau ← *broască*; **broștet** (col.) 1868; **broști** „(despre vite) a se îmbolnăvi de limbariță; a se răsti” 1813; **broștic** s.m. „un fel de broască” 1886; **broștime** (col.) 1805; ar. **bruscame** (col.) 1906.

BROATEC [ar.; mr. *broatic, broatâc*] s.m. „animal înrudit cu broasca – rainette verte” c.1650, var. *broatâc*.

Lat. *brotachus*, CDDE 184, DA, CADE, CDER 1125, DEX, TDRG3, cf. it. dial. REW 1331 // Cf. alb. *bretëk* CDED II 715; vezi *broască*, cf. *bretëk* TDRG¹.

Fam.: **brostac** 1885 ← *brotac* + *broască* (contaminație); **brostăcel** 1907 ← *brostac* CDDE 184 sau ← *brotăcel* + *broască* (contaminație) DA; **brotac** 1884, var. *botrac, brătac, brutac* ← *broatec* (cu substit. finalei) DA // ← *brotăcel* CDDE 184; **brotacăr** „broatec” 1825 ← *brotac*, infl. de *potracăr* DA; **brotan** 1842 ← *brotac* (cu substit. finalei); **brotăcar** 1870 ← *brotacăr*; **brotăcel** 1870 ← *brotac*; **brotăcime** (col.) 1903 ← *brotac*; **brotănel** (dim.) 1931 ← *brotan*; **broticu** adj. „verde-gălbui” 1910; **broticol** (Bihor; suspect) „broatec” 1893; **brotoc** 1879 ← *brotac* (cu substit. finalei) ° // ← *broatec* (sub infl. suf. -oc) DA; **brotocar** 1893 ← *brotoc*; **brotoce** 1885 ← *brotoc*; **buratic** s.m. (reg.) „broatec” 1875, var. *buratec*¹ ← *broatec* + *bură* (contaminație); **burățăcel** 1903 ← *buratec* ° // *brotăcel* + *buratec*¹ DA; **zbroatec** (reg.) „boală a ovinelor și bovinelor” 1903, var. *zbratec, zburatec*; var. *zburatec* ← *broatec* cu z- expresiv CDER 7516.

BROBÎNȚĂ s.f. (reg.) „bobiță, broboană; buburuză – petit grain, petite pustule; coccinelle” 1840 (var. *brobiță*).

Et. nes., probabil ← *broboană* + *bobiță* (contaminație) DA // Et. nec. TDRG¹.

BROBOADĂ s.f. „basma mare și groasă – gros fichu” 1752, var. *brobodă, proboadă*.

Rom. *proboadă* (← **probodi* < bg. *podbradja* DA, SDLR, CDER 1115 sau bg. *podbradka* DEX, TDRG³) // Probabil sl. (rus., ucr.) *probud* TDRG¹; ngr. *μπολούλα* (dim. lui *εμπόλου(α)*) CEDE II 640.

Fam.: **brobod** 1881, var. *brobod* (der. regresiv); **brobodeală** 1934 ← *brobodi*; **brobodelnic** 1683 ← *brobodeală* sau ← *broboadă*; **brobodi** 1911; **brobodică** (dim.) 1885; **brobodit** s.n. 1934 ← *brobodi*; **dezbrobodi** 1870 ← *îmbrobodi* (cu substit. prefixului); **dezbrobodit** s.n. 1975 ← *dezbrobodi*; **îmbrobodeală** 1892 ← *îmbrobodi*; **îmbrobodi** 1563, var. *împrobodi, împropodi*; **îmbrobodit** s.n. 1939; **îmbroboditoare** s.f. „broboadă” 1825 (var. *împroboditoare*) ← *îmbrobodi*; var. *împroboditoare* ← *împrobodi* (= *îmbrobodi*); **îmbroboditor** adj. 1934 ← *îmbrobodi*.

BROBOANĂ s.f. „boabă, bobită – grain, baie” 1688, var. *bărboană, borboană, burboană*.

Et. nes., probabil ° bg. **brābona* (cf. *brabonka, bārbonka* „mură; căcărează”) DA (sigur), CDER 1116 (sigur) // Cf. bg. *brābonka* DEX; cf. *boabă*, bg. *brābonka, brobonka*, ucr. *bulibanka* SDLR; ← *bob* CEDE II 18; et. nec., cf. bg. *brābonka* TDRG³; et. nec. TDRG¹.

Fam.: **borbon** (reg.) s.m. „agriș; joc cu pietricele” 1885 ← *borboană* (= *broboană*); **borbonac** „joc cu pietricele” 1906 ← *borboană* (= *broboană*); **borbonar** s.m. „agriș” 1912 ← *borboană* (= *broboană*); **brobona** 1885; **brobonea** 1909; **broboni** 1894; **brobonică** 1909 ← *broboană* sau ← *brobonea*; **dezbroboni** „(despre ciorchinii de struguri) a înlătura boabele” 1972 ← *broboni* sau ← *îmbroboni* (cu substit. prefixului); **dezbrobonitor** s.n. „mașină folosită la separarea boabelor de struguri” 1953, var. *dezdrobonitor* ← *dezbroboni*; var. *dezdrobonitor*, infl. de *zdrobi*.

BROC s.m. (Trans.) „supă de pâine – panade” 1893.

Săș. *Brók*.

BROCARD s.n. „stofă de mătase – brocart” 1853; var. *brocard*, (Trans.) *brocat*.

Fr. *brocart*. Var. *brocat* < germ. *Brokat*.

Fam.: **brocatel** „stofă care imită brocartul” 1939 < it. *broccatello*.

BROCI¹ s.m. (bot.; reg.) „roibă – garance” 1741 (var. *brochi*).

Sb. *broc*.

BROD s.n. (reg.) „vad; bac – gué; bac” 1671, var. *brud*.

V.sl. **brodŭ* (cf. bg., sb. *brod*).

Fam.: **brodărel** (dim.) 1870 ← *brodar* (= *brudar*); **brudar** „podar” 1788, var. *brodar* ← *brud* (= *brod*); **brudă**² „luntre” 1893 ← *brud* (= *brod*), infl. de *barcă, luntre* etc.; **brudinar** „podar” 1912 ← *brudină*; **brudină** „vad; bac; taxă pentru trecerea cu bacul” 1683, var. *brodină, brudină* < bg. *brodnina* „taxă la pod” ° // v.sl. **brodina* TDRG; < sb. *brodina* DEX; ← *brod* CADE, CDER 1120; **bruduț** (dim.) 1906 ← *brud* (= *brod*).

Cf. **brodi**.

BRODĂ vb. „a împodobi o țesătură cu ornamente – broder” 1856.

Fr. *broder*.

Fam.: **brodat** s.n. 1912; **broderie** 1829, var. *brodărie* < fr. *broderie* CADE, SDLR, CDER 1121 // ← *broda* DA; **brodeză** 1955 < fr. *brodeuse*.

BRODI vb. „(înv.) a umbla prin apă; (înv.) a delira; a (se) nimeri – patauger dans l'eau, (vieilli) délirer, tomber juste” 1615.

V.sl. **broditi* (*se*) (cf. bg. *brodja*, sb. *brođiti*), slavon. *broditi* ° // V.sl. *broditi* CADE, SDLR; cf. v.sl. *broditi* CEDE II 29; sl. *broditi* (v.sl., ucr., sb.) DA; sl. *broditi* CDER 1122, DEX; et. nec. TDRG.

Fam.: **brodeală** „nimereală” 1835; **brodelnicitură** „vorbă nesocotită” 1683 ← **brodelnici* ← **brodelnic* ← *brodeală*; **brodit** s.n. 1853.

Cf. **brod**.

BROHOI vb. (Vâlcea) „(despre porumbei) a gânguri – roucouler” 1884.
Derivat de la o bază onomatopeică.

BROM s.n. „numele unui element chimic – brome” 1852.

Fr. *brome*.

Fam.: **bromat** s.m. 1852 < fr. *bromate*; **bromhidric** 1949 < fr. *bromhydrique*; **bromhidroză** 1962 < fr. *bromhidrose*; **bromic** 1871 < fr. *bromique*; **bromism** 1949 < fr. *bromisme*; **bromocet** s.n. 1988 < *brom[ură de] cet[rimoniu]*; **bromoform** s.n. 1949 < fr. *bromoforme*; **bromurare** 1962 ← *brom* sau < fr. *bromuration* (cu echivalarea sufixului); **bromură** 1852 < fr. *bromure*; **podobromhidroză** 1978 < engl. *podobromhidrosis*; **protobromură** 1966 < fr. *protobromure*.

BRONHIE s.f. „ramificație a traheii – bronche” 1843, var. (pl.) *bronșii*.

Fr. *bronche*, lat. neol. *bronchia*.

Fam.: **antibronșitic** adj., s.n. 1988 ← *anti*¹- + bronșitic; **bronhial** 1843 < fr. *bronchial*; **bronhic** 1966 < fr. *bronchique*; **bronhiolă** 1975 < fr. *bronchiole*; **bronhofonie** 1962 < fr. *bronchophonie*; **bronhografie** 1966 < fr. *bronchographie*; **bronhopneumonie** 1931 < fr. *bronchopneumonie*; **bronhoree** 1966 < fr. *bronchorrhée*; **bronhoscop** 1975 < fr. *bronchoscope*, engl. *bronchoscope*; **bronhoscopie** 1962 < fr. *bronchoscopie*, engl. *bronchoscopy*; **bronhospasm** 1975 < fr. *bronchospasme*; **bronhotomie** 1961 < fr. *bronchotomie*; **bronșectazie** 1966 < fr. *bronchectasie*; **bronșită** 1852 (var. *bronhiță*) < fr. *bronchite*; **bronșitic** adj. 1975 < fr. *bronchitique*; **peribronșită** 1978 < fr. *péribronchite*.

BRONHO- el. de comp. „referitor la bronhii – broncho-”.

Gr. *βρογχο-*, *βρογχία*.

BRONTOZAU s.m. „gen de reptile uriașe din era secundară – brontosauare” 1931.

Fr. *brontosauare*, germ. *Brontossaurus*.

BRONZ s.n. „aliaj din cupru cu alt metal – bronz” 1689 (var. *brundzu*).

Fr. *bronze*. Var. *brundzu* < ngr. *μπρούτζος*.

Fam.: **bronză** „a acoperi cu bronz; a deveni arămiu” 1852 < fr. *bronzer*; **bronzaj** 1978 < fr. *bronzage*; **bronzărie** „obiecte de bronz” 1857; **bronzit** s.n. „varietate de piroxen și oxid de fier” 1949 < fr. *bronzite*.

BROȘĂ s.f. „podoabă pentru femei; unealtă de așchiere pentru piese metalice – broche” 1843, var. (pl.) *broci*².

Fr. *broche*. Var. (pl.) *broci* ← **brocă* (< it. *brocca*, ngr. *μπρόκα*).

Fam.: **broșa** 1837 < fr. *brocher*; **broșat** s.n. 1912 ← *broșa*; **broșură** 1832 < fr. *brochure*; **broșurică** 1931 ← *broșură*.

BROȘTIOI s.m. (Trans.) „lapte acru de puțină – lait caillé” 1906.

Et. nes., probabil ° ← **boști* „a se acri”, infl. de *groștior* „smântână” Avram, NCE, 58.

BROTOȘ (acc. nec.) adj. (Vaslui) „(despre coarnele vitelor) probabil, cu găuri – (à propos des cornes du bétail) à trous” 1885.

Et. nes., probabil ← **bortoș* (← *bortă*) °.

BROWNING [pronunțat *brauning*] s.n. „revolver automat – brownning” 1931.

Engl. *browning*, fr. *browning*.

BRR interj. „exclamație a celui cuprins de frig – exclamation employée pour exprimer une sensation de froid” 1875.

Creație spontană.

BRUCĂ s.f. (Ban., Olt.) „băț ascuțit cu care se atâță focul – tisonnier en bois” 1913.

Sb. *brukva* Avram, NCE, 58–59 // Sb. *bruklije* CADE; cf. it. *brocco*, fr. *broche* DA.

Fam.: **bruceală** 1939 ← *bruci*; **brucelnic** (Ban.) „făcăleț” 1895; **brucer** s.n. (Ban.) „făcăleț” 1895; **bruci** (Ban., Olt.) „a împunge; a atâța focul cu bruca” 1900; **brucitură** 1939 ← *bruci*; **brucoi** s.m. (Mehed.) „ac de păr” 1910.

BRUCELOZĂ s.f. „numele unei boli infecțioase – brucelose” 1961.

Fr. *brucellose*.

BRUCNĂ s.f. „alcaloid foarte toxic – brucine” 1949.

Fr. *brucine*.

BRUDAȘ s.m. (Buzău) „flăcău vestitor la nuntă – jeune homme qui annonce les noces” 1885.

Et. nes., probabil înrudit cu *brudiu*^o.

BRUDĂ¹ s.f. (Bihor) „numele unei specii de pește – sorte de poisson” 1870.

Et. nec. CDER 1127 // El. de substrat TDRG³.

BRUDIU adj. (reg.) „tânăr, nevârstnic – jeune” 1620, var. *brodiu*, *brudiu*, *brudiv*.

Et. nes., probabil ^o ← *brodi* CDER 1122 // Cf. *zburda*, *zburdalnic* DA; et. nec., cf. *brudă*² TDRG³; cf. ucr. *brudij* „murdar” SDLR; et. nec. TDRG¹, DEX.

Fam.: **brudatec** 1698 ← *brudiu* (cu substit. finalei); **brudiesc** 1705; **brudiește** 1722 ← *brudiesc* sau ← *brudiu*; **brudior** 1698; **brudnic** 1849 ← *brudiu* DA // ← *brodi* CDER 1122.

BRUFT s.n. (reg.) „tencuială aruncată pe perete și nefinisată – crépi brut” 1931.

Et. nes., probabil < tc. *âbruft* V. Bogrea, DR, 4, 1924–1926, 796–797 // ← *bruftui* TDRG, CDER 1128; cf. *prafură* SDLR; pol. *obrzućić*, *obrzucać* CDED II 29; et. nec. DEX.

Fam.: **bruftui** „a tencui; a vorbi cuiwa cu asprime” 1893, var. *brustlui*, *brustui*; **bruftuială** 1879 ← *bruftui*; **bruftului** 1955 ← *bruftui* (cu substit. sufixului) sau ← *bruft*; **bruftuluială** 1958 ← *bruftului* // ← *bruftuială* + grupul expresiv *-lu-* CDER 1128.

BRUH interj. „exclamație a celui cuprins de frig – exclamation employée pour exprimer une sensation de froid” 1909.

Creație spontană.

BRULA vb. „a perturba recepția unor semnale acustice – brouiller” 1958.

Fr. *brouiller*.

Fam.: **bruiaj** 1958 < fr. *brouillage*.

BRUION s.n. „ciomă – brouillon” 1955.

Fr. *brouillon*.

BRUM s.n. „perturbație care poate să apară într-un sistem de transmisie audio, manifestându-se ca un zgomot – perturbation dans un système de transmission audio” 1978.

Germ. *Brumm*.

BRUMAL adj. „de iarnă – brumal” 1939.

Lat. neol. *brumalis*, fr. *brumal*.

BRUMĂ [ar., mr.] s.f. „rouă înghețată – gelée blanche” c.1500.

Lat. *bruma*, panrom. cu excepția sardei REW 1335.

Fam.: mr. **ambrumari** „(despre oi) a se îmbolnăvi din cauza ierbii brumate” 1935; **bruma** [ar.] 1733; **brumar**¹ [ar., mr.] s.m. „noiembrie” 1447 (antrop.) ← *brumă* DA // < lat. **brumarius* CDDE 186, TDRG³; **brumar**² s.m. „a doua lună din calendarul republican francez” 1996 < fr. *brumaire*; **brumatic** 1886 (var. *brumatec*); **brumărea** 1906 (bot.; mai ales la pl.: *brumărele*); **brumărel** s.m. „septembrie, octombrie sau noiembrie” 1719 ← *brumar*¹; **brumăriță** „numele a două specii de păsări” 1955; **brumăriu** 1839; **brumi** „a bruma” 1899 ← *brumă* sau ← *bruma*; **brumos** [ar., mr.] „plin de brumă” 1691–1697 ← *brumă* DA, CDER 1129, TDRG³ sau < lat. *brumosus* CDDE 187, CADE; sensul „neguros”, după fr. *brumeux*; **brumuliță** 1885; **îmbruma** 1928.

BRUN adj. „cafeniu-închis, negricios – brun” 1841.

Fr. *brun* DA, CADE, DEX, TDRG² // și it. *bruno* LM, SDLR.

Fam.: **bruna** „a acoperi o piesă de oțel sau de cupru cu un strat de oxizi de culoare închisă pentru a o feri de coroziune” 1949 < fr. *brunir*; **brunaj** 1949 < fr. *brunage*; **brunet** 1836 < fr. *brunet*, germ. *brünnett*.

BRUNEL s.n. (înv.) „stofă de lână de culoare închisă, din care se confecționează încălțăminte – prunelle, sorte d' étoffe de couleur foncée, dont on fait des chaussures” 1881.

Germ. *Brunelle*.

BRUS s.m. (Ban.) „piatră de tocilă – pierre à aiguiser” 1895.

Sb. *brus*.

Fam.: **brusui** (Buc.) „a tăia marginile scândurii” 1912 < ucr. *brusuvaty*.

Cf. **bruș**.

BRUSC adj. „subit – brusque” 1848.

Fr. *brusque*, it. *brusco*

Fam.: **brusca** 1867 < fr. *brusquer*, it. *bruscare*; **bruschețe** 1848 < it. *bruschezza*.

BRUSIN s.m. (Buc.) „rugină a plantelor – maladie infectieuse des plantes” 1882.

Et. nes., probabil < ucr. (bot.) *brus(y)nina* °.

BRUSTURE [ar. *bruștir*] s.m. (bot.) „lipan² – bardane” 1518 (top. *Mănăstirea Brusturi*), var. *brustur*.

El. de substrat, cf. alb. *brushtull* „iederă” Russu, ER, 274–275, Brâncuș, VA, 48–49 // Sl. *broštŭ* CDER 1132; got., gepid. **brustilo* (= **burstilo*) ← *Burst* „țep, ghimpe” SDLR; cf. magh. *bojtorjan* CDED II 485; lat. *ustulare* LM Gl. 95, REW 1097 (cu rezerve); et. nec. TDRG¹, DEX.

Fam.: **bruscan** (bot.) 1892 ← *brusture* + *broască*; **bruscălan** 1906 ← *bruscan* (cu substit. finalei); **brustan** 1885 (var. *brostan*) ← *brusture* (cu substit. finalei); **brusturaș** 1870; **brustureanca** (cor. pop.) 1885; **brustureasca** (cor. pop.) 1889; **brusturel** 1870.

BRUȘ s.m. (reg.) „cocoloș; bulgăre – motte; boule” 1785, var. *bruj*.

Et. nes., probabil de la pl. **bruși* al lui **brus* (< v.sl. **brusŭ*) N. Drăganu, DR, 3, 1922, 702 și DR, 5, 1927, 272 // Sl. (cf. bg., sb., pol., ceh. *brus* „tocilă”) CDED II 29, CDER 1131; probabil săs. *Bröch* TDRG²; gr. βῶλος LB; poate ← *grumuț* ← *grum* (< lat. *grumus*) sau ← **bruști* < **brust* (< lat. *bustum*) LM Gl.

Fam.: **brușel** 1806; **bruși** „a (se) bate cu bulgări de zăpadă” 1812, var. *bruji*; **brușos** 1785 (var. *brujos*); **brușuleț** 1903; **brușuț** 1825; **îmbruji** „a se bruși” 1906.

Cf. **brus**.

BRUȘTIN s.m. (înv.) „chihlimbar – ambre jaune” 1683.

Pol. *bursztyn*.

BRUT¹ s.n. „pâine de calitate inferioară – pain noir” 1857.

Sâs. *Brut* (= germ. *Brot*) SDLR // Sl. *brotū* (< v.germ. *Brot*) CDED II 29, TDRG, DA, CADE, CDER 1133.

Fam.: **brutar** 1776 ← *brut¹* TDRG, CADE, SDLR, CDER 1133 // sl. *brotū* + *-ar* DEX; **brut¹** „pâine” 1912; **brutăreasă** 1892 ← *brutar*; **brutăreasca** (cor. pop.) 1885 ← *brutar*; **brutărie** 1868 ← *brutar*; **brutăriță** 1912 ← *brutar*.

BRUT² adj. „neprelucrat – brut” 1829.

Fr. *brut*, it. *brutto*, lat. neol. *brutus*.

Fam.: **abrutiza** 1909 < fr. (*s*)*abrutir*; **abrutizant** 1939 < fr. *abrutissant*; **brutal** 1783 < fr. *brutal*; **brutalitate** 1838 < fr. *brutalité* CADE, CDER 1134, DEX // ← *brutal* DA; **brutaliza** 1868 < fr. *brutaliser* CADE, CDER 1134, DEX // ← *brutal* DA; **brut²** „om brutal” 1871 < fr. *brute*; **bruto** adv. 1852 < germ. *Brutto*, it. *brutto*.

BU interj. (imită un muget, un bubuit etc. – imite un mugissement, un grondement etc.) 1871.

Onomatopee.

Fam.: **bubui¹** „a produce un zgomot puternic; a lovi” 1822 ← *bu bu*; **bubuia** 1910 ← *bubui¹*; **bubuială** 1870 ← *bubui¹* sau ← *bubuia*; **bubuit** s.n. 1649 ← *bubui¹*; **bubuitor** 1892 ← *bubui¹*; **bubuitură** 1868 ← *bubui¹*; **bubuț** (Trans.) „lovitură cu pumnul” 1906 ← *bu bu*, poate infl. de *pumnul*; **răzbubui** „a răsună” ← *bubui¹*.

BUA interj. (Trans., Buc.) „nani – dodo” 1875, var. *abua²*, *boa²*.

Creație expresivă ° // Probabil el. de substrat Brâncuș, VA, 134; et. nec. TDRG.

Fam.: **abua¹** „a se liniști, a adormi” 1893.

BUBALINĂ s.f. (mai ales la pl.) „specie de vite cornute – bubaline” 1975.

Fr. *bubaline(s)*.

BUBĂ¹ s.f. „umflătură purulentă a țesutului celular de sub piele – abcès, bouton, pustule” 1591.

Et. nes., probabil creație expresivă CDER 1135 // Lat. **buba* SDLR; lat. **bubonem* TDRG; sl. (ucr.) *buba* DA; cf. ucr. *buba* DEX; sl. CADE; ngr. *βουβών* CDED II 640.

Fam.: **abubă** „abces” 1885 ← *a* (pron. dem.) + *bubă*, var. *cea-bubă*, *ha-bubă*; **buba** „a (se) umple de bube” c.1650; **bubat¹** s.n. „variolă” 1793 ← *buba* TDRG² sau ← *bubă¹* + *vărsat* (contaminație) DA, DEX; **bubat²** adj. „bubos” 1691–1697 ← *buba* DA, TDRG² sau ← *bubă¹* CADE, CDER 1135; **bubălcă** „umflătură” 1868 (var. *bobălcă*) ← *bubă¹* + *gălcă* (contaminație) DA, CDER 1135 sau ← *bubă¹* CADE; **bubiță¹** 1893; **buboaică** 1892 ← *bubă* sau ← *buboi*; **buboi** (augm.) c.1650; **buboios** „cu buboaie” 1844 ← *buboi*; **bubos** 1643; **bubuiag** (augm.) 1897 ← *bubă¹* sau ← *buboi*; **bubuliță** 1913; **buburos** 1691–1697 ← *bubă¹* TDRG¹, DA, CDER 1135, DEX // ← *bubă¹* + *noduros* (contaminație) CADE; **bubușoară** 1895; **bubușor** 1895; **bubuță** 1814.

BUBĂ² s.f. (reg.) „larva viermelui de mătase – larve de ver à soie” 1903.

Bg., sb. *buba*.

Fam.: **bubiță²** 1903.

BUBERIC s.m. „numele unei plante erbacee – scrofulaire noueuse” 1868.

Et. nes., probabil bg. *bubrek* (= *băbrek*), sb. dial. *bubrik* (= *bubreg*), tc. *böbrek* „rinichi” ° // Probabil bg. *bubrek*, rus. *bubreg* DA, bg. *bubrek* CDER 1136; cf. magh. *buborék*, tc. *bübrek* SDLR; cf. bg. *bubrek*; cf. *bubă¹* TDRG.

Fam.: **ubernic** (bot.; Olt.) 1907, probabil ← *buberic* (cu substit. finalei) // „legat de *bubă²*” TDRG.

Cf. **bobric**.

BUBON s.n. „umflătură a ganglionilor limfatici – bubon” 1829 (var. *babon*).

Fr. *bubon*.

Fam.: **bubonic** adj., în sintagma *ciumă* sau *pestă* ~ 1931 < fr. *bubonique*.

BUBUIOC s.m. (reg.) „un soi de pește – sorte de poisson” 1885.

Et. nec.

BUBURUZĂ s.f. „bobiță; bubă mică; gândăcel cu elitrele roșii pătate cu șapte puncte negre – boulette; pustule; coxinelle” 1546 (antrop. *Buburudz*).

Et. nes., probabil derivat de la o bază expresivă ° // Cf. v.sl. *bobŭ* TDRG; ← *bubă* CDER 1135; înrudit cu *bubă*, *boboc* SDLR; „înrudit cu *bob*, *bubă*, *bubușlie*, *bubuieș* etc.” DA; et. nec. DEX.

Fam.: **buburejoară** (entom.) 1903, var. *buburujoară* ← *buburez*; **buburez** s.m. „coltuc de pâine” 1895 ← *buburuză* (cu substit. finalei); **buburuță** 1893 ← *buburuză* (cu substit. finalei); **buburuz** s.m. 1895 (der. regresiv); **buburuza** 1939; **buburuzos** „plin de buburuză” 1912.

Cf. **bubușlie**.

BUBUȘLIE s.f. (reg.; înv.) „boabă, cocoloș – grain, boulette” 1688, var. *gugușlie*.

Rom. *bobuș*¹. Var. *gugușlie* ← *gogoasă* + *bubușlie* (contaminație).

Fam.: **bubușleu** (Buc.) „excrescență rășinoasă” 1912 ← *bubușlie* (cu substit. sufixului); **bubușlui** (reg.) „fructul hameiului” 1898 ← *bubușlie* (cu substit. sufixului); **bubușluie** (reg.) „inflorescență” 1912 ← *bubușlie* (cu substit. sufixului).

Cf. **buburuză**.

BUCA¹ s.m. (Mold., Buc., Trans.) „pleavă; fire de cânepă sau de lână de calitate inferioară – balle (de blé); fil de chanvre ou de laine de qualité inférieure”; în expr. *într-un* ~ „imediat, într-o clipă – immédiatement, à l’instant”, *a fi ~ de foame* „a fi lihnit – être affamé” 1845.

El. de substrat, cf. alb. *byk* „pleavă” Rosetti, ILR, 246, 581, 739, Brâncuș, VA, 49, CADE, DEX (cf.) // Slavon. *bukŭ*, ucr. *buk* TDRG¹; ucr. *buk* TDRG³; cf. pol. *buh*, rus. *buch* CDED II 30; var. a lui *buf* SDLR; et. nec. CDER 1138.

Fam.: **bucoi** s.m. (reg.; înv.) „bilă mare (din cânepă), într-un joc de copii” 1931; **bucos**¹ „flocos” 1912.

BUCA² s.m. (Mold., N Trans.) „fag bătrân – vieux hêtre” 1623 (top.).

Ucr. *buk* ° // V.sl. *bukŭ* DA, TDRG, CADE.

BUCAL¹ adj. „care ține de gură, privitor la gură – buccal” 1843.

Fr. *buccal*.

BUCATĂ [ar.] s.f. „parte desprinsă dintr-un întreg – morceau” 1425.

Lat. **buccata* „îmbucătură” (< *bucca* „gură, obraz”), cf. it., fr., occ., cat., sp., ptg. REW 1358.

Fam.: **bucăcioară** 1888; **bucătar** 1635 ← pl. *bucate*; **bucătăreasă** 1688 ← *bucătar*; **bucătări** „a găti bucate, a face pe bucătarul” 1691–1697 ← *bucătar* sau ← *bucate*; **bucătărie** 1691 ← *bucătar* CDDE 191, DA, DEX, TDRG³ sau ← *bucate* CADE; **bucătărioară** 1955 ← *bucătărie*; **bucătăriță** 1825 ← *bucătar*; ar. **bucățice** (dim.) 1901; **bucătoi** 1900 ← *bucată*; **bucățea** 1582; **bucățel** (bot.) 1879 ← *bucățea* (cu substit. sufixului) CDDE 191, DA, DEX // ← *bucată* TDRG¹; **bucățeli** 1892 ← *bucățea*; **bucăți** „a tăia în bucăți” 1691–1697 ← *bucăți*; **bucățică** 1682; **bucățit** s.n. 1886 ← *bucăți*; **îmbucătăți** 1841 ← *îmbucăți* + *bucată* ° // ← *îmbucăți* + (*în*)*jumătăți* (contaminație) DA; **îmbucăți** 1891 ← *bucăți* sau ← *bucăți*.

Cf. **bucă**, **bucea**.

BUCĂ [ar., mr.] s.f. „obraz; fesă – joue; fesse” c.1202 (antrop.).

Lat. *bucca* „gură, obraz, maxilar”, panrom. REW 1357.

Fam.: **bocolan** „durduliu” (Trans.) 1912 ← *bucălan*; **bucar** „cureaua hamului care trece peste părțile posterioare ale calului” 1895; **bucază** nume de vacă 1912; **bucăl** „câine ciobănesc” 1885 (pl. *bucăli*); **bucălai**, **-aie** „(oaie) albă, cu botul negru” 1850, var. (suspectă) *bucolaie* ← *bucă* + *laie* TDRG, DA, CADE, DEX // ← *bucălău* CDER 1139; **bucălan** nume de câine 1885 ← *bucălai* (cu substit. finalei); **bucălat** „(care are obrazul) grăsuț, durduliu” c.1650 ← *bucă* + *lată* Avram, NCE, 60–61 // **bucă-călat* (part. lui *încăla*) TDRG¹; ← *bucălău* CDER 1139; ← *bucăla* (← *bucă*) CDDE

188; ← *bucă* SDLR; cf. *bucă* DEX; < lat. **bucculentus* CDED I 29; et. nec. DA; **bucălav** „dolofan” 1872 ← *bucălai* (cu substit. finalei); **bucălău** „(berbec) alb, cu botul negru” 1850 ← *bucălai* (cu substit. finalei) ° // *bucă* + *lău* sau *bucă* + *lai* TDRG, DA, CADE; ← *bucălat* SDLR; **bucălău** „cu obraji cenușii” 1893 ← *bucălai* (cu substit. finalei); **bucăliță** „bucălaie” 1881 ← *bucălaie* (cu substit. finalei) DA; **bucălău** „dolofan” 1903 ← *bucălat* + *grăsuliu*, *durduliu* DEX; **bucătură** 1805 ← *îmbucătură* // rom. **buca* DA; **bucăturică** 1906 ← *bucătură*; **bucăturită** 1825 ← *bucătură*; **bucos**² „dolofan” 1912 ← *bucă* DA sau < lat. *buccosus* CDDE 189; **bucăță** (dim.) 1912; **îmbuca** [ar. *ambucare*] „a vâri în gură; a mânca în pripă” 1563 < lat. **imbuccare*, cf. it., fr., sp., ptg. REW 4285; **îmbucări** „a hrăni vitele” 1910 ← *îmbuca*; **îmbucătări** 1900 ← *îmbuca*, infl. de *bucată*; **îmbucător** 1928 ← *îmbuca*; **îmbucătură** 1648 ← *îmbuca*; **îmbucături** „a da cuiva căte o îmbucătură” 1825 (var. *îmbucători*) ← *îmbucătură*; **îmbucăturuță** (dim.) 1825 ← *îmbucătură*.

Cf. **bucată**, **bucea**.

BUCCINATOR s.m. „unul dintre mușchii faciali – buccinateur” 1939.

Fr. *buccinateur* DEX // Lat. neol. *bucinator* SDLR.

BUCEA s.f. „verigă de metal montată între două piese – frette, virole” 1582, var. *bucea*².

Lat. *buccella* „bucățică, îmbucătură” (< *bucca*), cf. it. dial. REW 1360.

Fam.: **bucela** „a monta o bucea” 1988; **buceluță** „tub prin care trece fitilul lămpii” 1862; **buci**¹ „a pune o bucea la butucul roții” 1885; **bucie** „roata de fier a leucii” 1895 ← *bucea* (cu substit. finalei).

Cf. **bucă**, **bucată**.

BUCENTAUR s.m. „centaur care avea corp de taur – bucentaure” 1966.

Fr. *bucentaure*.

BUCHE s.f. „à doua literă din alfabetul chirilic; literă – la deuxième lettre de l’alphabet cyrillien; lettre” 1569.

Slavon. *buky*.

Fam.: **azbuche** (înv.) „alfabet” 1682 < slavon. *azübuki*; **azbucoavnă** „abecedar” 1873 < slavon. *azübukovîno*; **bucea** „buche” 1912; **bucher** 1691–1697 „personă care învață ceva pe dinafară, fără a înțelege”; **buchereală** 1939 ← *bucheri*; **bucheresc** 1857 ← *bucher*; **bucherește** 1857 ← *bucheresc* sau ← *bucher*; **bucheri** „a silabisi” 1898 ← *buche* sau ← *bucher*; **bucherie** 1892 ← *bucher* DA, CADE, DEX sau ← *bucheri* TDRG²; **buchirisi** (rar) „a buchisi” 1955 ← *buchisi* + *bucher* (contaminație); **buchisa** 1871 ← *buchisi* (cu substit. sufixului); **buchisătură** 1856 ← *buchisa*; **buchiseală** 1872 ← *buchisi*; **buchisi** 1806; **buchisitor** 1893 ← *buchisi*; **bucoavnă** „abecedar” 1699 < slavon. *azübukovîno* .

BUCHELIȘTE s.f. (Mold.; rar) „pământ puțin fertil, care trebuie lucrat îndelung – terre peu fertile, mauvaise terre” 1888.

Et. nec.

BUCHEREA adj. (reg.) „(despre oi) cu lâna lungă – (à propos des brebis) à longue laine” 1910.

Et. nec.

BUCHET s.n. „mănunchi de flori aranjate (și legate) împreună – bouquet” 1815.

Fr. *bouquet*.

Fam.: **buchetieră** „florăreasă” 1840 < fr. *bouquetière*; **buchetel** 1912.

BUCHILAREȘ s.n. (Trans.; înv.) „portmoneu – porte-monnaie” 1799, var. *bughilarăș*, *pughilarăș*.

Magh. dial. *bugyelláris*, *pugyelláris*.

Fam.: **buchelar** (Trans.) „portmoneu” 1912, var. *bughelar*, *pughilar*; **bughidan** „portmoneu” 1912 ← *bughelar* (cu substit. finalei).

BUCHINĂ s.f. (Hațeg) „muștiuc de pipă – embouchure de la pipe” 1895.
Sb. *bokin* °.

BUCHINIST s.m. „anticar – bouquiniste” 1868.

Fr. *bouquiniste*.

Fam.: **buchini** „a citi cu greu, a silabisi” 1868 < fr. *bouquiner*, infl. semantic de *buche* TDRG¹ // ← *buche*, infl. de fr. *bouquiner* TDRG²; ← *bucher*, infl. de fr. *bouquiner* DA.

BUCLARDĂ s.f. „ciocan folosit pentru a imprima, prin lovire, puncte sau linii regulate pe fața pietrelor de construcție – boucharde” 1949.

It. *bucciarda* (= *bocciarda*) ° // Fr. *boucharde* DEX.

Fam.: **buciarda** „a prelucra cu buciarda piatra de construcție” 1958 ← *buciardă* sau it. *bucciardare* ° // < fr. *boucharde* DEX.

BUCIOI s.m. „numele unei plante sălbatice – nom d’une mauvaise herbe” 1885.

Et. nec.

BUÇU adj. (Munt., Olt., Mar.) „(despre cai, oi) pătat cu galben – (à propos de chevaux, de brebis) taché de jaune” 1884.

Et. nes., probabil lat. vulg. *bucciurus* (< *bucca*) N. Drăganu, DR, 4, 1924–1926, 739.

BUÇIUC s.n. (Mold.; înv.) „steag turcesc sau tătăresc – étendard turc ou tatar” c.1710 (var. *bunciuc*).
Tăt. *buñuk*, tc. *buñuk* Suciuc, CRT, 226 // Tc. *buçuk*, rus. *bunčuk* TDRG; tc. *bu(n)çuk* DA, CADE, CDER 1145, DEX; rus. *bunčuk*, tc. *buçuk*, magh. *boncsok* SDLR.

Fam.: **buciucaș** „purător de buciuc” 1788.

BUCIUM¹ s.n. „un instrument muzical de suflat – instrument de musique à vent, cor (du berger), buccin” c.1500 (var. *bucin*), var. *bucen*, *bucim*, *buciu*.

Lat. *bucina*, *bucinum*, cf. it., ret., ptg. REW 1368.

Fam.: **bucinar** 1912 ← *bucin* (= *bucium*¹); **buciniș** (bot.) 1541 (top. *Buciumișu*), var. *buceniș*, *buciumiș*; **buciuma** c.1500 (var. *bucina*), var. *buciu* < lat. *buccinare*, cf. it., ret., occ. REW 1369; **buciumaș**¹ s.m. (agent) 1570 (antrop.), var. *bucinaș* ← *bucium* sau ← *buciuma*; **buciumaș**² s.n. (dim.) 1888, var. *bucimaș*; **buciumător** 1691–1697 (var. *bucinător*) ← *buciuma*; var. *bucinător* ← *bucina* (= *buciuma*); **buciumătură** 1805 ← *buciuma*.

BUCIUM² [ar. *bucine*, *bucium*², *buciu*; mr.] s.m. „trunchi; buștean – tronc d’arbre; souche” 1426.

Et. nes., probabil identic cu *bucium*¹ CDER 1146 // Probabil înrudit cu *butuc*, *buturugă* DA; înrudit cu *pociumb* „par” TDRG; et. nec. DEX.

Fam.: **buciumaș**³ (dim.) 1890; **buciumă** s.f., adv. „bucium²” 1910; **buciume** s.m. 1814; **buciumel** (dim.) 1891; mr. **buçumigă** s.f. „buciniș” 1902.

BUCLĂ s.f. „șuviță de păr răsucită în spirală – boucle” 1832.

Fr. *boucle*.

Fam.: **bucla** 1868 < fr. *boucler* CADE, CDER 1147, DEX // ← *buclă* DA; **buclaj** 1975 < fr. *bouclage*; **buclarisă** (înv.) „a o păți, a o sfecli” Nicolae Gane, *Nuvele* 1899; **buclé** adj. 1978 < fr. *bouclé*; **debucla** 1960 ← *bucla*.

BUCLIE s.f. (Ban.) „ploscă – gourde” 1906.

Sb. *buklija*.

BUCLUC s.n. „situație neplăcută; (înv.) băligar – embarras; (vieilli) fumier” 1717, var. *blucug*, *bocluc*, *bucliuc*, *butliuc*.

Tc. *bokluk*. Var. (Ban., Trans.) *bucliuc* „gunoi” < sb. *bokljuk*.

Fam.: **bucliuci** (Ban., Trans.) „a gunoi pământul” 1912 ← *bucliuc* (= *bucluc*); **buclucar** „buclucaș, certăreț” 1890; **buclucaș** 1866; **buclucăriță** „persoană certăreață” 1912 ← *buclucar*; **buclucciu** (înv.) „scandalagiu” 1890 (var. *buclucgiu*).

BUCMEA s.f. (înv.) „găitan, șiret – ganse, cordonnet” 1840, var. *bocmea*.
Tc. *bökme*.

BUCOLIC adj. „păștoresc, pastoral – bucolique” 1852.
Fr. *bucolique*, lat. neol. *bucolicus*.
Fam.: **bucolism** 1978 ← *bucolic* (cu substit. finalei).

BUCOVINEAN adj., s.m. „(persoană) din Bucovina – (personne) de Bucovina” 1912.
Top. *Bucovina*.
Fam.: **bucovineanca** (cor. pop.) 1885; **bucovineancă** 1912.

BUCRANIU s.n. (arhit.) „motiv ornamental reprezentând un cap de bou împodobit – bucrane” 1871.
Fr. *bucrane*, lat. neol. *bucranium*.

BUCS s.m. „arbust ornamental – arbuste décoratif” 1806.
Et. nes., probabil germ. *Buchs*, magh. *bukszus*, *buksza*.
Fam.: **bucsai**¹ s.m. (bot.) 1893 ← *bucsău* (cu substit. finalei); **bucsău** s.m. (bot.) 1825, var. *băcsău*.

BUCȘAN adj., s.m. „numele unei rase de vite – nom d’une race bovine” 1595 (antrop.), var. *bocșan*.
Et. nes., probabil ← top. *Bocșa* DA, SDLR // Probabil ← *bucșit* TDRG.
Fam.: **bocșănesc** 1909.

BUCȘĂ s.f. „cilindru de fier cu care se căptușește butucul roții – douille, manchon” c.1650 (var. *bocșă*²).

Germ. dial. *Büchse*, ucr. *bukša* Arvinte, DERM, 135–137 // ← *bucea*, infl. de pol. *buks(a)*, ucr. *bukš*, germ. *Büchse* DA; ucr. *bukša* DEX.

Fam.: **bucși**¹ „a pune o bucșă la butucul roții” 1912, var. *bocși*.

BUCURA [ar. *bucurare*; mr. *bucurari*] vb. „a simți (a fi cuprins de) bucurie – faire plaisir, (se) réjouir” c.1500.

El. de substrat, cf. alb. *bukur* „frumos; (înv.) mulțumit, plăcut”, *bukuroj* „a înfrumuseța” Philippide, OR, 2, 701, Rosetti, ILR, 246, 581, Russu, ER, 275–276, Brâncuș, VA, 49–51 // Alb. *bukurë*, *bukuri*, *bukuroj* CDED II 715, SDLR; alb. *bukuronj* DA; cf. alb. *bukur*, *bukuronj* TDRG, DA, CADE, DEX; lat. **uoculare* (< *uocula* „voce”) CDER 1151; lat. *buccula* Papahagi, *Notițe etim.*, 212, G. Giuglea, DR, 2, 1922–1923, 386; lat. *pulcher* LM I 270; lat. *uigore* LB.

Fam.: **bucurie** [ar. *bucuril’ e*; mr. *bucuril’ ā*] „sentiment de mulțumire” c.1500 ← *bucura* DEX, CDER 1151, TDRG² // cf. alb. *bukuri* TDRG¹, CADE; alb. *bukuri* SDLR; **bucuros** [ar.; mr. *bucurș*] c.1500; **îmbucura** [ar. *mbucurare*] „a se bucura” c.1740; **îmbucurător** 1838 ← *îmbucura*; **răzbucuros** „foarte bucurios” 1890 ← *răz-* + *bucuros*; mr. **zăbucur** „încep să mă bucur” 1935 < *ză-* (< bg. *za*) + *bucur*.

BUCUREȘTEAN s.m., adj. „(locuitor) din București – (originaire ou habitant) de Bucarest” 1955.
Top. *București*.
Fam.: **bucureșteancă** 1955.

BUCVARIU s.n. (Trans., Ban.; înv.) „carte veche cu litere chirilice – abécédaire cyrillique” 1755 (var. *buhvar*), var. *bu(c)fâr(iu)*.
Slavon. *bukvarī*.
Fam.: **bucfărel** (dim.) 1906; **bufăraș** „scrisoare” 1896.

BUDA vb. „a ține la distanță – bouder” 1988.

Fr. *bouder*.

BUDAC¹ s.n. (Ban.) „șapă – pioche” 1814.

Sb. *budak*.

BUDADĂU s.m. (Bistrița-Năsăud) „cioban; haimana – berger; jeune homme perdu” 1887.

Et. nes., probabil ← *bădădăi*, infl. de *budului* °.

BUDALA s.m. (înv.) „om prost, nătărău – homme sot, balourd” 1837.

Tc. *budala*.

Fam.: **budalac** „prost” 1691–1697 (var. *budulac*); **budalaș** „om prost” 1875; **budulan** „greu de cap” 1896 ← *budulac* (cu substit. sufixului).

BUDĂ s.f. „(Mold., Buc.) colibă (în pădure); construcție rudimentară; mică prăvălie, chioșc; (Trans.) latrină – (Mold., Buc.) petite cabane; petit magasin, kiosque; (Trans.) cabinet d’aisance” 1678.

Ucr. *buda* „colibă”, rus. *buda* „magherniță”, pol. *buda* „chioșc”, magh. *buda* „latrină” ° // Rus., pol., magh. *buda* DA, CADE, SDLR, DEX, TDRG³; pol., rus. *buda*, cf. magh. *buda* CDER 1152; ceh. *bouda*, magh. *bode*, pol., rus., sb. *buda* CDED II 31; sl. *buda* TDRG¹.

Fam.: **budar** „curățător de latrine” 1912.

BUDĂI s.n. (Mold., Buc.) „vas din doage, de forma unui trunchi de con – tonnelet, baril, baratte” 1473 (top.), var. *bădăi*, *bădăi*, *budăi*¹.

Magh. *bödöny*.

Fam.: **bădăi** „vas pentru unt” 1906 ← *bădăi* (cu substit. finalei); **budac**² „putină pentru unt” 1885 ← *budăi* (cu substit. finalei); **budacă** „vas mare de lemn” c.1650 ← *budac*²; **budai** „putină” 1884 ← *budăi* (cu substit. finalei); **budaie** „vas ciobănesc” 1885 ← *budai*; **budană** „vas de lemn pentru vin” 1909 ← *budacă* (cu substit. finalei); **budarcă** „budacă” 1895 ← *budacă*; **budașcă** „putineci” 1885 ← *budacă* (cu substit. finalei); **budăcică** „putinică” 1885 ← *budacă*; **budăiaș** (dim.) 1899; **budălău** „putineci; bățul putineiului” 1885 ← *budăi* (cu substit. finalei); **budău** „vas de lemn” 1895, var. *bădău*³, *budău*² ← *budăi* (cu substit. finalei); **budăie** „vas pentru jintuit” 1898, var. *bădăie* ← *budăi* (cu substit. finalei); **budău**¹ „vas de lemn” 1885, var. *bădău*³ ← *budăi* (cu substit. finalei); **budeu** „ghizd” 1690 ← *budăi* (cu substit. finalei); **budie** „vas de lemn pentru băuturi” 1825 ← *budăi* (cu substit. finalei); **budui** „vas pentru făină” 1866 ← *budăi* (cu substit. finalei); **budușcă** „bărbat scurt și gros” 1902 ← *budașcă* (cu substit. finalei).

BUDI vb. (Munt.) „a ascunde – cacher” 1939.

Et. nes., probabil înrudit cu bg. *boda* „a împunge”.

BUDIANĂ s.f. (bot.; Olt., Ban.) „crăiță – oeillet d’Inde” 1868, var. *budeană*, *buduană*, *buziană*.

Et. nec.

Fam.: **budeancă** 1885.

BUDIHAȚE s.f. (reg.) „monstru, pocitanie – monstre, épouvantail” 1825, var. *budăhace*.

Et. nec. TDRG, DEX // ← *budăi* CDER 1154; cf. *băzdăganie* SDLR.

Fam.: **budigă** „budihace” 1939; **budihaci** „bufniță” 1825 ← *budihace* (cu substit. finalei); **budihală** „momâie; boleșniță” 1871, var. *buduh(o)ală* ← *budihace* + *matahală* DA sau + *hală* „monstru” °; **budiheci** „bufniță” 1893 ← *budihaci* (cu substit. finalei); **budihartă** „pasăre de noapte” 1912 ← *budihace* (cu substit. finalei); **budihoci** „pasăre de noapte” 1912 ← *budihace* (cu substit. finalei); **buduhaie** „matahală” 1825 ← *buduhală* (cu substit. finalei); **buduhaiță** „matahală” 1825 ← *buduhaie*; **buduhală** „budihace” 1939; **buduhaliță** „matahală” 1825 ← *buduhală*; **buduhălos** (Mold.) „răcit” 1939 ← *buduhală*; **buduhoi** „om gras” 1908 ← *buduhală* (cu substit. finalei).

BUD/NCĂ s.f. „denumirea unui preparat culinar dulce – pouding” 1817 (var. *putincă*), var. *budingă*, *puđingă*.

Ngr. *μπουτίγκα*, formele *budincă*, *budingă*, probabil infl. de fr. *pudding*, *pouding* ° // Fr. *pouding* DA, CADE, SDLR; fr. *pouding*, *pudding*, engl. *pudding* DEX; fr. *pouding* sau pol. *budyn* + *-că* CDER 1155; pol. *budyn*, *puđing*, germ., engl. *pudding* CDED II 31.

Var. *putincă* < ngr. *μπουτίγκα*. Var. *puđingă* < fr. *pouding*.

Fam.: **puđing**¹ 1929 < engl. *pudding* CADE // < engl. *pudding*, fr. *pudding*, *pouding* DEX.

BUD/SM s.n. „religie apărută în India în sec. VI–V î.H. – bouddhisme” 1893, var. *budaism*.

Fr. *bouddhisme*, germ. *Buddhism*. Var. *budaism* < germ. *Buddhismus*.

Fam.: **budic** (inv.) „budist” 1939 ← *Buda* SDLR; **budist** 1889 (var. *budaist*) < fr. *bouddhiste*, germ. *Buddhist*; var. *budaist* < germ. *Buddhaist*.

BUDOAR s.n. „cameră intimă a unei femei – boudoir” 1875.

Fr. *boudoir*.

BUDRINA s.m. (Mehed.) „bălărie – bruyère” 1884.

Et. nec.

BUDUGĂRI vb. (Buc.) „a răscoli – fouiller” 1912.

Et. nes., probabil înrudit cu *budului* Tamás EW (s.v. *budului*) // Magh. *bódorog* DA.

BUDULUI vb. (Trans.) „a hoinări; a scotoci – errer; fouiller” 1825.

Magh. *bódul*.

Fam.: **budulaie** nume de câine 1885 ← *budului* (cu substit. finalei); **buduli** „a răscoli” 1906 ← *budului* (cu substit. finalei); **bulduși** „a scotoci” 1906 ← *budul(u)i* + *budușlui* (contaminație).

BUDUNA s.f. (Bacău) „nume de oaie – nom de brebis” 1895.

Et. nec.

BUDUR¹ s.n. (reg.) „stâncă mare, adăpost pentru capra neagră – rocher élevé sur lequel le chamois aime à se tenir” 1874.

Et. nec., cf. magh. *gugyor*, sb. *gudura* DA; cf. magh. *bodor* SDLR.

Fam.: **budură** (Mold.) „pustiul nelocuit” 1911 ← *budur*¹ °.

BUDUROI s.n. „vas de lemn; stup primitiv; ghizd de fântână; horn – baril; ruche; tour de puits; hotte de cheminée” c.1650.

Et. nes., probabil ° ← **budunoi* (← **budon* < magh. *bodon* „putină”) SDLR // ← *budăi* CDER 1154; et. nec. TDRG.

Fam.: **budereu** „putinică pentru stors untul” 1912 ← *buduroi* (cu substit. finalei); **buduleț** „loc strâmt între cuptor și perete” 1906 ← *budureț* sau ← *buduroi* (cu substit. sufixului); **budur**² „trunchi, arbore scorburos; (Mold., Trans.) jghiab (dintr-un trunchi de copac) pentru adăpat vitele” 1526 (antrop.); **budureț** „horn” 1825 ← *buduroi* (cu substit. sufixului); **budurețar** „hornar” 1825 ← *budureț*; **buduroaie** „horn” 1895; **budurușcă** „vas pentru dus bucatele la câmp” 1884 ← *buduroi* (cu substit. sufixului); **burduloi** „buturugă” 1884.

BUDUȘLUI vb. (Trans.; Buc.) „a hoinări – errer” 1564.

Magh. *bujdos*, *búdos*.

Fam.: **budușlancă** (Mar.) „femeie fugită de la bărbat” 1931; **budușlău** „ștregar, vagabond” 1582 ← *budușlui* DA, CADE sau < magh. *búdosó*, *bujdosó* Tamás EW, cf. magh. *bujdosó*, *búdosó* TDRG³.

BUF¹ interj. „cuvânt care imită un zgomot înfundat – pouf, pan” 1849, var. *bof* *bofa*.

Creație spontană.

Fam.: **bufăială** 1907 ← *buhăi*³ DA sau ← *buf* CDER 1160; **bufnaci** „vânător prost, care numai bufnește” 1939 ← *bufni*; **bufnă**² „bosumflare” 1912 ← *bufni*; **bufnea** s.m. 1912 ← *bufni*;

bufneală 1885 ← *bufni*; **bufnet** 1705 (var. *buhnet*) ← *bufni*; **bufni** 1683, var. *bucni*, *buhni*, *bumni*, *buvni*; **bufnit** s.n. 1926 ← *bufni*; **bufnătură** 1892 (var. *buvnătură*) ← *bufni*; **bufnos** 1912 ← *bufni* DA sau ← *bufnă*^o; **bufui** „a-și face loc cu pumnul” 1886; **buhăi**³ „a bubui; a tuși tare” 1825 ← *buhni* (= *bufni*); **buhăială**² (reg.) 1885 ← *buhăi*³; **îmbufna** 1836, var. *îmbunfa* ← *bufnă*² CADE, CDER 1160, DEX // lat. **in-buffonare* (< *bufo* „bufniță”) DA; **îmbufnatic** 1862 ← *îmbufna*; **răbufni** 1825, var. *răbu(b)ni* ← *bufni*; **răbufneală** 1825 ← *răbufni*; **răbufnet** 1921 ← *răbufni*; **răbufnătură** 1946 ← *răbufni*.

BUF² s.n. (rar) „numele unei figuri la jocul de arșice – nom d’une figure au jeu d’osselets” 1887.
Et. nec.

BUF³ adj., în sintagma *operă bufă* „cu caracter comic exagerat – (opéra) bouffe” 1871.

Fr. [*opéra*] *bouffe*, it. [*opera*] *buffa*.

Fam.: **bufon** 1825 < fr. *bouffon*, it. *buffone*; **bufona** „a spune sau a face bufonerii” 1996 < fr. *bouffonner*; **bufonadă** 1948 < it. *buffonata* DEX sau ← *bufon*^o; **bufonerie** 1831 < fr. *bouffonnerie*.

BUF⁴ s.n. (Hațeg) „tufă deasă – buisson épais” 1915.

Et. nec.

Fam.: **bufan** (Ban.) „nume dat bănătenilor imigrați din Muntenia” 1893 ← *buf(ă)* „tufă deasă” Pia Gradea, CL, 2, 1957, 306; **bufă**⁴ (Ban.) „tufă deasă” 1851–1900; **bufănesc** (Ban.) 1931 ← *bufan*; **bufoi** (Hațeg) „tufă mică de fag” 1906 ← *buhăș*² (cu substit. sufixului)^o // ← *buf*⁴ DA; **buhăș**² (Ban., Hațeg, Olt.) „tufă, tufiș; pădure deasă” 1910 ← **buhăș* ← *buf(ă)*^o.

BUFANT adj. „(despre îmbrăcăminte sau părți ale acesteia) înfioat, larg, cu bufă – bouffant” 1922.
Fr. *bouffant*.

BUFĂ¹ s.f. (Mold.) „gălușcă de post – boulet de jeûne” 1911.

Et. nec.

BUFĂ² s.f. „cută, fald – pli, fronce” 1935.

Et. nes., probabil it. *buffa*.

BUFET s.n. „dulap în care se păstrează vesela, tacâmurile și lenjeria de masă; mic local – buffet” 1835.

Fr. *buffet*.

Fam.: **bufetier** „persoană care servește la un bufet” 1948 < fr. *buffetier*.

BUFEU s.n. „răbufnire temporară a febrei – bouffée” 1961.

Fr. *bouffée*.

BUFT s.n. (reg.) „pântece, burtă – panse” 1881.

Et. nec.

Fam.: **boftă** (Trans.) „cocoasă, umflătură” 1825; **buflea** (reg.) „om gras și buhăit” 1886 ← *buftea* (cu substit. finalei); **buflei** „cățeluș gras” 1900 (var. *bulfei*¹) ← *buflea* (cu substit. finalei); **bufleu** „cățeluș gras” 1885, var. *bulfeu*² ← *buflea* (cu substit. finalei); **bufliș** (Brașov) „om gras și buhăit” 1912 ← *buflea* (cu substit. finalei); **bufța** (reg.) nume de câine 1895; **bufte**¹ (Buc.) s.f. pl. „turte coapte în unt sau în untură” 1912 < pol., ucr. *buchta*; **buftea** s.m., adv. „om gras și buhăit; din abundență” 1458 (antrop. *Buhtea*), var. *bufte*² ← *bufi* DA, CADE, DEX // ← *buh* CDER 1164; probabil formație onomatopeică TDRG; **bufți**¹ „a se umfla, a se buhăi” 1906; **bufți**² „om buhăit” 1912; **buftui** „a se umfla” 1912, var. *boftui*.

BUGĂ s.m. „taur – taureau” c.1650.

Bg. *buga*, tc. *buğa* DA, SDLR // Tc. *buğa* TDRG, CDER 1161; bg. *buga* CADE.

BUGĂȚ adv., adj. (Mold., Trans., Buc.) „destul; de ajuns – assez, suffisamment” 1771, var. *bogăt, bogăt, boghet*².

Et. nes., probabil ° var. a lui *bogat* SDLR, CDER 969.

BUGEAC¹ s.n. (înv.) „colț, loc retras; adăpost pentru bivoli – coin, lieu retiré; étable à buffles” c.1640 (top.), var. *buceag, bugeag*.

Tc. *bucak, buçak* CDED II 551, TDRG, DA // Tc., tăt. *buğak* SDLR.

Fam.: **bugeacliu** „tătar din Bugeac” 1900 < tc. *bucaklı*; **bugegean** „tătar din Bugeac” 1900, var. *bugecean*.

BUGEAN adj. (reg.) „(cal) gras – (cheval) gros et gras” 1907.

Et. nes., probabil ← *buced* DA.

BUGED adj. (reg.) „buhăit, puhav – bouffi” c.1730, var. *buced, buget*².

Lat. **buccidus* (< *bucca* „obraz, gură”) TDRG (probabil), DA, DEX // Probabil ← *buh-* + *-et* CDER 1164; ← *buiaç* CDED II 32.

Fam.: **bugezi** „a se umfla la față” 1908; **bugini** „a dormi mult” 1907 ← *bugezi* (cu substit. finalei).

BUGET¹ s.n. „bilanț al veniturilor și cheltuielilor – budget” 1829, var. *budget*.

Fr. *budget*.

Fam.: **bugetar** adj., s.m. s.f. 1867, var. *budgetar* < fr. *budgetaire*; **bugetivor** 1912 < fr. *budgetivore*; **extrabugetar** 1956 < fr. *extra-budgetaire*; **suprabugetar** adj. 1931 ← *supra*²- + *bugetar*.

BUGLĂ¹ s.f. „trompetă de piele – bugle” 1966.

Engl. *bugle*, fr. *bugle*.

BUGLĂ² s.f. „gogoasă de ristic – noix de galle” c.1650.

Et. nec.

BUH¹ s.n. (Mold.), în expr. *a-i merge* sau *a i se duce buhul* „a-i merge vestea, a fi de pomină – faire parler de soi, prêter aux commentaires, faire jaser” 1827.

Et. nes., probabil tc. *buğu* „abur” ° // Rus. *buch* SDLR; pol., rus. *buch* CDED II 30, CDER 1163; et. nec. DEX, TDRG.

BUHADĂ s.f. „leșie – lessive” 1939.

Ngr. *μπουγάδα*.

BUHAI s.m., s.n. „taur; instrument popular care imită mugetul taurului – taureau; instrument populaire qui imite le beuglement des taureaux” 1491 (antrop.), var. *buai*.

Ucr. *buhaj* CADE, DEX // și rus. *bugaj* SDLR, CDER 1165; rus. *bugaj* DA.

Fam.: **buhăi**² „a muși” 1885; **buhăială**³ „muget” 1931 ← *buhăi*²; **buhăiaș** (dim.) 1912.

BUHAȘ¹ s.m. (Mold., Buc., Trans., Mar.) „brad chircit și bătrân; copăcel – sapin rabougri, vieux” 1883.

Ucr. *buhaș* D.H. Mazilu, SCL, 26, 1975, 4, Avram, CIE, 39–42 // ← *buhă* TDRG; cf. *bufoi* DA.

Fam.: **buhac**² „brad cu înfățișare urâtă” 1906 ← *buhaș*¹ (cu substit. finalei) sau ← *buhaci*¹; **buhaci**¹ „copăcel” (Trans.) ← *buhaș*¹ (cu substit. finalei); **buhuș** „brad strămb” 1893 ← *buhaș*¹ (cu substit. finalei).

BUHAȘ³ s.m. „nor negru – gros nuage sombre” 1904.

Et. nec. // ← *buhai* (= *burhai*) ← *bură*² + *buhai* DA.

BUHĂ s.f. „pasăre răpitoare de noapte – hibou” 1800, var. *bufă*³.

Et. nes., probabil formație de la o bază onomatopeică (cf. *bu, buhuhu*) TDRG, DA, SDLR, DEX // Lat. *bufo, buho* REW 131, CDER 1159.

Fam.: **bufnă**¹ 1883, var. *buhnă*, *buvnă* „bufniță” 1883 ← *bufă*³ (= *buhă*) sau ← *bufniță*; **bufnișoară** (dim.) 1931 ← *bufnă*¹; **bufniță** 1840, var. *buhnită*, *buvniță* ← *buhă* sau *bufă*³; **bufnițoi** s.m. 1902 ← *bufniță*; **buh**² s.m. (ornit.) „strigă” 1883, var. *buf*¹; **buhac**¹ „buhă” 1883 ← *buh*²; **buhaci**² (Buc.; dim.) 1912, var. *puhaci* ← *buhă*, infl. de *puhace*; **buhăi**¹ „a țipa ca buha” 1703, var. *bufăi*; var. *bufăi* ← *bufă*³ (= *buhă*); **buhăli** „a țipa ca buha” 1890 ← *buhăi*¹ (cu substit. sufixului); **buhălu** (Buc.) „a țipa ca buha” 1885; **buhozie** (augm.) 1931; **buhoci** s.m. (Mold.) „fluture de noapte” 1939, var. *bohoci*²; **buhos** „zbârlit” 1675; **buhos** „zbârlit” 1939; **buhui** „a țipa ca buha” 1885 ← *buhăi*¹ (cu substit. sufixului) sau ← *buhă*; **buhuiat** „zbârlit” 1883 ← *buhă*, infl. de *cucuiat*; **buhuță** „moț” 1883.

BUHĂDJE s.f. (reg.) „buruiană mare – grande mauvaise herbe” 1906.

Et. nec.

BUHON s.n. (Buc.) „stomacul porcului – l’estomac du porc” 1912.

Et. nes., probabil rom. *borhan* „stomacul vitelor”, infl. de ucr. *buhonyi* „durduliu” °.

BUHUHU interj. (sens suspect) „cuvânt care imită zgomotul produs de o lovitură – pouf! pan!” 1892.

Onomatopee.

BUHUR s.n. (înv.) „stofă de lână fină sau de mătase – étoffe de soie ou de laine fine” 1860.

Tc. *buhur[yün kumași]* „stofă din păr de cămilă” sau *buhur[lu]*, *buhur[ki]* „stofă de lână” VI. Drimba, SCL, 43, 1992, 6, 567 // Tc. *buhur* DA, CADE, SDLR, CDER 1166, DEX.

BUHURDAR s.n. (înv.) „cădelniță – encensoir” 1686, var. *bohordar*, *burdar*, *muhurdan*.

Rom. **buhurdan* (< tc. *buhurdan*), cu substit. finalei ° // Tc. *buhurdan* TDRG, SDLR; tc. *buhurdar* DA, CADE, CDER 1167. Var. *muhurdan* < **buhurdan*, cu reduplicare Graur, ER, 21.

Fam.: **buhurdangi-bașa** 1783 < tc. *buhurdanci bașa*; **buhurdangiu** 1859 < tc. *buhurdanci*.

BUJ¹ vb. (Munt., Olt., Ban., NV Trans., Buc.) „a țâșni; a năvăli – jaillir; envahir” 1652.

Sb. *bujati*, *bujiti*, ucr. *bujaty*, bg. *buja* ° // Sl. (sb. *bujati*) DA; sb. *bujati* SDEM 6; cf. sb. *bujati* CADE; slavon. *bujati* TDRG¹; v.sl. *bujati* TDRG³; sl. *buiti se* CDER 1168.

Fam.: **buiac**¹ adj. (N Mold., N Trans.) „(despre vegetație sau roade) care crește exagerat; (despre oameni) răsfățat, nebun, nechibzuit; (despre animale) crud, sălbatic” 1643 < v.sl. **bujakū*, slavon. (v.rus.) *bujakū* „crud” (pentru sensul privitor la vegetație, sb. *bujati*, ucr. *bujaty* „a crește exagerat”); **bulecel** (dim.) 1899, var. *buicel* ← *buiac*¹; **buieci** „a fi sau a deveni buiac” 1643, var. *buici*, *buiuci* ← *buiac*¹; **buiecie** „îmbuibare, îngâmfare” 1643 ← *buiac*¹ sau ← *buieci*; **buiecime** „buiecie” 1825 ← *buiac*¹; **buiecitură** „prosperitate” 1680 ← *buieci*; **buietic** „(despre vegetație) abundent” 1898 ← *buiac*¹ (cu substit. finalei); **îmbuieci** „a buieci” 1806 ← *buieci* sau ← *buiac*¹.

BUJ² s.n. „(în limbajul copilăresc) băutură – (dans le langage infantile) boisson” 1912.

Et. nec.

BUIBELEU s.n. (Trans.) „surtuc pentru femei – veston de femme” 1890, var. *buibălău*².

Magh. *bujjelé*.

Fam.: **buib** s.n. (Trans.) „mâncare de pănură” 1906; **buibălac** s.n. (Trans.) „haină scurtă” 1892 (var. *buibărac*²) ← *buibălău* (= *bubeleu*) + *baibarac* (contaminație).

BUICĂ s.f. (Trans.) „surtuc de postav pentru femei – veston de femme” 1892.

Magh. *bujka*.

Fam.: **buiac**² „pieptar de postav” 1885 ← *buică* (cu substit. finalei); **buicuță** (dim.) 1890.

BUIEDE s.f. (Ban., Olt.) „buruiană (de leac) – plante (médicinales)” 1892, var. *buiagă*, *bujaie*.

Sb. *bujad* I. Iordan, BIFR, 1, 1934, 120–122. Var. *buiagă*, *bujaie* ← pl. *buiège* (= *buede*) Avram, NCE, 64–65.

BUIESTRU s.m., adj. „un mers particular al calului de călărie – amble” 1872, var. *băiestru*, *boiestru*, *buiăstru*.

Et. nec. DEX // ← *îmbuiestru* < lat. **ambulester* (< *ambulare* „a merge, a umbla”) DA; lat. **boiester* (< *boia* „picică; lanț la gâtul unui criminal”) Giuglea, DR, 2, 1921–1922, 372–373, SDEM 61 (probabil); lat. **bouestris* TDRG (probabil), PEW 230; sl. *buj* (cf. rom. *buiac*) CDED II 32; ← *buiac* sau *buiac* + *pedestru* CDER 1170; it. *destriero* LB.

Fam.: **băiestrar** (Mold.) „băiat de alergătură” 1820 ← *băiestru* (= *buiestru*); **boiestri** „a alerga în buiestru” 1895 ← *boiestru* (= *buiestru*); **buiestra** „a alerga în buiestru” 1899; **buiestraș** „cal care merge în buiestru” 1892; **buiestruș** „cal care merge în buiestru” 1879; **îmbuiestra** „a alerga în buiestru” 1900 ← *buiestru* sau ← *îmbuiestru*; **îmbuiestraș** „cal care merge în buiestru” 1886 ← *buiestru* sau ← *îmbuiestru*; **îmbuiestru** c.1650 ← *în* + *buiestru* TDRG, CADE sau lat. **ambulester* // lat. *ambo* + *extra* SDLR.

BUIMAC adj. „amețit, năuc – étourdi” 1852.

Et. nec. DEX, TDRG // Tc. *buyumak* „a crește” SDLR; legat de rom. *buiac* CDED II 32, CDER 1171.

Fam.: **buiatic** „buiac” 1875 ← *buiac* (cu substit. finalei); **buiăceală** 1820 ← *buiăci*; **buiăci** 1835; **buiăcie** 1912; **îmbuiăci** „a se zăpăci” 1912 ← *buiăci* sau ← *buiac*.

BUISIN s.m. (Trans.) „mănunchi de zece mânuși de cânepă – faisceau de chanvre” 1907.

Et. nec.

BUIURDU s.n. (înv.) „ordin al unui demnitar turc sau al domnului – ordre d’un pacha” c.1730 (var. *buiuruldu*), var. *buiorddu*, *buiorultiu*, *buiurultău*, *bui(u)rultiu*.

Tc. *buyur(ul)du*, *buyurultu*.

Fam.: **buiurdi** „a emite un ordin” 1743 < tc. *buyurmak*, aor. *buyurdi*; **buiurdisi** 1793 < ngr. *μπουγιορδίζω*, aorist *μπουγιορδισα* TDRG, SDLR, CDER 1172 sau ← *buiurdiu* CADE, DEX // tc. *buyurmak* (aor. *buyurdi*) sau ngr. *μπουγιορδίζω* CDER 1172; **buiurdismă** „decret” 1802 < ngr. *μπουγιορδισμα*; **buiurlău** „ordin” 1729 ← *buiurdiu* (cu substit. finalei).

BUJDĂ s.f. (Mold., Buc.) „casă mică, sărăcăcioasă – mesure, baraque” 1722, var. *burdă*³.

Et. nes., probabil înrudit cu ucr. *buždygarnja* „casă mică, sărăcăcioasă; loc de arest” (< pol. *furdygarnja*, *furdyga*) ° // V.sl. **bužda* TDRG; var. a lui *budă* CDER 1152; < v.sl. **bydlo* SDLR; cf. *bordei*, *budă* DA; et. nec. DEX.

Fam.: **bojdeucă** 1893, var. *bujdeaucă*; **bordeucă** 1912 ← *bojdeucă* + *bordei* (contaminație); **bujdei** s.n. „casa în care se usucă poamele” 1906, var. *buștei* ← *bujdă*, infl. de *bordei*; **bujducă** (dim.) 1893; **bujdulă** (Trans.) „bujdă” 1825.

BUJDI vb. (Trans.) „a țâșni – jaillir” 1805.

Et. nes., probabil derivat de la o bază onomatopeică DA, TDRG³ // Magh. *buzdúlni* SDLR, CDER 1174, DEX.

Fam.: **bujdica** „a țâșni, a năvăli” 1825.

BUJECI s.f. pl. (Trans.) „boarfe – frusques” 1906.

Et. nec.

BUJENIȚĂ s.f. (Mold.) „carne afumată – viande fumée” 1649.

Ucr. *buženycja*.

BUJGĂU s.m. (Oaș) „pasăre asemănătoare cu cocostârcul – oiseau semblable à la cigogne mâle” 1907.

Et. nec.

BUJ/E s.f. „dispozitiv al unui motor cu explozie – bougie” 1949.

Fr. *bougie*.

BUJOR s.m. „plantă cu flori mari, roșii, roz sau albe – pivoine” 1490 (top.), var. *bajor*, *bojor*, *bușor*.

V.sl. **božurŭ*, bg., sb. *božur* DA, SDLR // Sb., bg. *božur* CADE; bg. *božur* DEX; v.sl. *božurŭ* CDED II 32, CDER 1176; sl. *božur* TDRG.

Var. *bajor* < bg. *bažur* (= *božur*).

Fam.: **bojoriță** (bot.) 1885 ← *bojor* (= *bujor*), poate infl. de bg. *božorec* ° // Probabil < magh. *bazarózsza* (cf. *bābārujā*) DA (s.v. *bojorăță*); **bujă** (bot.) 1907 ← *bujor* + *rujă* (contaminație); **bujoră** nume de vacă roșie 1912; **bujora** „a se face ca bujorul” 1928; **bujoraș** (dim.) 1872; **bujorean** nume de vită cu părul roșu 1883; **bujorel** (dim.; cor. pop.) 1853; **bujori** „a se îmbujora” 1928; **bujorică** „roșie la față ca bujorul” 1886; **îmbujora** „a se face roșu ca bujorul” 1620, var. *îmbujora*.

BULAT s.n (reg.) „cuțit de dogar – couteau de tonnelier” 1895.

Ucr., rus. *bulat* „oțel” CDER 1181, Suciu, CRT, 225–226 // Ucr., rus. *bulat*, tc. *bulat* DA; rus. *bulat* TDRG¹; cf. tc. *bulat*, sl. *bulat* TDRG³; tc. dial. *bulat* CADE, SDLR.

BULĂ¹ s.f. „bășică de gaz; glob; pecete de metal; act oficial emis de papă – boule; bulle” 1787.

Fr. *bulle*, it. *bulia*, lat. neol. *bulia*.

BULĂ² s.f. (Ban., Trans.) „(înv., Ban.) turcoaică; (Năsăud) zdreanță; (Bihor) femeie ușoară – (Ban., vieilli) femme turque; (Năsăud) haillon; (Bihor) femme de mauvaise vie” 1598.

Magh. *bula* (= *bulya*), sb. *bula*.

Fam.: **bulesc** (înv.) „făcut de turcoaice” c.1650.

BULĂTĂU s.n. (Mold., Buc.) „baltă – mare” 1892, var. *bolătău*, *bolotău*.

Ucr. *boloto* ° // și rus. *boloto* DA, CDER 1182; rus. *boloto* SDLR.

Fam.: **bolotuță** (Mold.) „băltoacă” 1899 ← *bolotău* (cu substit. finalei).

BULB s.m. „tulpină subterană a unor plante – bulbe” 1805.

Fr. *bulbe*, lat. neol. *bulbus*.

Fam.: **bulbă** (bot.; anat.) „referitor la bulb” 1978 < fr. *bulbaire*; **bulbifer** 1871 < fr. *bulbifère* DEX // ← *bulb* + *-fer* LM; **bulbiform** 1871 < fr. *bulbiforme* DEX // ← *bulb* + *forma* LM; **bulbîl** s.m. „lăstar de lângă rădăcină” 1871 < fr. *bulbille* DEX // ← *bulb* LM; **bulbos** 1898.

BULBAC s.m. (Buc.) „străin, venetic – étranger” 1912.

Et. nes., probabil < ucr. *bul'ban* „dobitoc, prost, idiot” (cu substit. finalei).

BULBUCA [ar. *mbulbucare*] vb. „a ieși în afară – (s')écarquiller, bouillonner” 1683, var. *bolboca*.

Lat. **uolucare* (< *uoluere* „a rostogoli, a răsuși”) CDDE 788, CADE, cf. cat., sp. REW 9444 // ← *bulbuc* CDER 1183, TDRG³; cf. *bulbuc* DA, DEX; sl. (cf. pol., ceh., croat, sb., rus.) CDED II 32–33.

Fam.: **bolboare** „ochi de apă” 1900 ← *bolboacă* + *vultoare* (contaminație); **bolboc** 1906 ← *bolbuc* (= *bulbuc*); **bolbochiță** (dim.) 1898 ← *bolboacă* (= *bulboacă*); **bolboia** „a se uita urât la cineva” 1901 ← *bolboca* (= *bulbuca*), cu substit. finalei; **bolboră**¹ „ochi de apă” 1870 ← *bolboacă* (= *bulboacă*), cu substit. finalei; **bolboșa** „a holba ochii” 1885 ← *bolboca* (= *bulbuca*), cu substit. finalei; **bolboși** 1912 ← *bolboșa*; **bolboțel** „grăsuliu” 1885, „formațiune glumeață, înrudită cu *bulbucă*” DA; **bolbură**¹ „bulboană” 1900 ← *bolboacă* + *volbură* (contaminație); **bulboacă** „vâltoare” 1428, var. *bâlboacă*, *bolboacă* ← *bulbuca* CDDE 788, CADE // onomatopee, cf. *bulbuc* DA; ← *bulbuc* CDER 1183; cf. *bulbuc* DEX, TDRG³; v.sl. *glubokŭ* CDED II 32; et. nec. TDRG¹;

bulboană „vârtej” c.1640, var. *bolboană* ← *bulboacă* (cu substit. finalei); **bulboniță** (dim.) 1888 ← *bulboană*; **bulbuc** „bășică de apă; vârtej de apă; plantă erbacee cu flori galbene globuloase” 1536, var. *bolboc*, *bolbuc*, *borboc* ← *bulbuca* CDDE 788, CADE // onomatopee (cf. *bulboacă*, *bulboană*) DA, SDLR; creație expresivă, din răd. *bull-* „rotunjime”, cf. lat. *bullă*, *bulbus*, și răd. *blb-* „zgomotul bulbucelii”, cf. *bălbăi* CDER 1183; formație onomatopeică DEX; < pol. *babol*, ceh. *boubol*, sb. *bobuk* CDED II 32; cf. rus. *bul'buk*, sb. *bobuk* TDRG; derivat din lat. *bullă* Pușcariu, DR, 1, 1920-1921, 92, REW 1385; **bulbucătură** „protuberanță” 1805; **bulbuceleală** 1931 ← *bulbuci*; **bulbucel** 1898 ← *bulbuc*; **bulbuci** „a face bulbuci sau clăbuci; a (se) bălăci” 1682, var. *bolboci* ← *bulbuc* DA sau ← *bulbuca*; **bulbucos** „plin de bulbuci” 1683 ← *bulbuc*; **bulbucuț** (dim.) 1825 ← *bulbuc*; **bulburuc** „bășicuță la suprafața apei” 1901 ← *bolbură* + *bulbuc* (contaminație); **bulbuș** s.m. „clăbuc” 1814 ← *bulbuc* (cu substit. finalei); **hâlboană** 1896 ← *hâlboacă* + *bulboană* (contaminație); **hâlbură** „loc unde apa este mai adâncă” 1888 ← *hâlboacă* sau ← *hâlboană* (cu substit. finalei); **holboacă** 1906, var. *hâlboacă* ← *bulboacă*, infl. de ucr. *hlyboka*; **volboană** „groapă adâncă, plină de apă, care se învârtește continuu” 1912 ← *volbură* + *bulboană* (contaminație).

BULCĂ s.f. (Buc.) „franzelă, pâinișoară – petit pain” 1892.
Pol. *bulka*, ucr. *bulka*.

BULDOG s.m. „rasă de câini cu capul mare și cu bôtul turtit – bouledogue” 1853, var. *buldog*.
Engl. *bull-dog*, fr. *bouledogue*.

BULLDOZER s.n. „mașină rutieră pe șenile – bulldozer” 1949.
Engl. *bulldozer*, fr. *bulldozer* ° // și rus. *bul'dozer* DEX.
Fam.: **buldozerist** 1966.

BULEAC s.n. (Mehed.) „cuțit uzat – couteau usé” 1885.
Et. nec. // ← *bulicher* (reconstruit?) DA.
Fam.: **bulicher** 1876-1877, var. *buliter* ← *buleac* ° // magh. *bugyli* CDED II 486; ← *buricar* SDLR; **buliheci** „cuțit uzat” 1899 ← *bulicher* (cu substit. finalei).

BULEACĂR s.n. (Trans.) „iarbă amestecată cu spini – maquis” 1906.
Et. nec.

BULEANDRĂ s.f. „haină veche; zdreanță; prostituată – haillon, loque; prostituée” 1720 (antrop.).
Et. nes., probabil ← *bulă*² CDER 1185 // Probabil magh. *bul(y)a*, pt. sufix cf. *fleandră*, *șuleandră* TDRG; v.sl. *platū* CDED II 33; et. nec. („cuvântul românesc amintește viu pe **balandra* romanic, cf. REW 892 [...] „un fel de veșmânt larg” [...], peiorativ, întrebuițându-se despre persoane...”) DA; cf. *fleandură* SDLR; et. nec. DEX.
Fam.: **bulendros** „zdrênțaros” 1825; **bulendruță** (dim.) 1889.

BULET s.m. „articulația gleznei calului – boulet” 1961.
Fr. *boulet*.

BULETIN s.n. „scurt comunicat, raport; act de identitate – bulletin” 1814.
Fr. *bulletin*, it. *bulletino*.

BULEVARD s.n. „arteră urbană de mare circulație – boulevard” 1830.
Fr. *boulevard* TDRG, DA, CADE, SDLR, CDER 1186, DEX // Germ. *Boulevard*, engl. *boulevard* LM.
Fam.: **bulevardier** adj. 1904 < fr. *boulevardier* CDER 1186, DEX // ← *bulevard* DA, SDLR; **bulevardism** 1975; **bulevardist** „haimana” 1912; **bulevardistă** „femeie de moravuri ușoare” 1912.

BULFEU¹ s.n. „parte a jugului – cheville (du joug)” 1805, var. *bâlfœu, belfœu, bolfeu*.

Magh. *bélfă*.

Fam.: **bulf** s.n. „bulfeu” 1885; **bulfei²** s.n. 1885 ← *bulfeie*, pl. lui *bulfeu*; **bulfeie** s.f. 1885, var. *būrfeie* ← *bulfeu* (cu substit. finalei); **bulfele** s.f. pl. 1885 ← *bulfeie* (cu substit. finalei).

BULGAR adj., s.m., s.f. „(persoană) din Bulgaria – Bulgare, bulgare” 1436 (top. *Blogarî*), var. *bălgar, bolgar*, (Ban.) *bugar*.

V.sl. **blŭgar(in)ŭ* (cf. v.sl. *Blŭgary* „Bulgaria”), sb. *bugarin*, ucr. *bolgarin* ° // Sl. (v.sl. *blŭgarinŭ*, bg. *bălgarin*, sb. *bugar*, rus. *bulgar*) DA; sl. *bulgarinŭ* CDER 1188; v.sl. *blugarinŭ, blugariskŭ* (> bg. *bulgarin*, sb. *bugar*, rus. *bulgar*, magh. *bolgár*) CDED II 33; v.sl. *bulgarinŭ* TDRG³.

Var. *bălgar* < bg. *bălgarin*. Var. *bugar* < sb. *bugar*.

Fam.: **bogărea** (Mar.) „varietate de oi mărunțele” 1924 ← *bugară*; **bugară** (Ban.) „rasă de oaie” 1895 ← *bugar* (= *bulgar*); **bulgarcă** „bulgăroaică” 1912; **bulgariza** 1912; **bulgăraș¹** (dim.; cor. pop.) 1889; **bulgăreasca** (cor. pop.) 1889; **bulgăresc** c.1650; **bulgărește** 1825 ← *bulgăresc* sau ← *bulgar*; **bulgări¹** „a deveni bulgar; (Mold.; rar) a grădina” 1901; **bulgărie** „grădina de zarzavat” 1898; **bulgărim** 1722; **bulgărîn** s.m. 1886 < bg. *bălgarin*, infl. de *bulgar*; **bulgăroaică** 1913; **bulgăroi** 1884.

BULGARU s.n. (înv.) „piele de iuft – cuir de Russie”, c.1680, var. *bolgariu, bungariu*.

Tc. *bulgari*.

BULGĂRE s.m. „masă compactă de formă sferică – pelote, motte, boule” 1512 (antrop. *Bulgăr*), var. *bulgăr¹*.

Et. nec. DEX // Cf. *bulz* DA, SDLR; et. nec., cf. *bolbotină, bulbuc, bulughiană, bulz* TDRG; probabil de origine romanică LM; ← *bulz* (var. *bulg*, pl. **bulgări*) CDER 1195.

Fam.: **bulg** (reg.) „bulgăre” 1885, probabil sg. ← pl. **bulguri*; **bulgăraș²** (dim.) 1885; **bulgăreală** 1912 ← *bulgări* sau ← *bulgăre*; **bulgărel** (dim.) 1870; **bulgări²** „a arunca cu bulgări” 1805; **bulgăros** 1805; **îmbulgări** „a lipi casa cu lut amestecat cu balebă” 1912.

BULGUR s.m. sg. tantum (reg.) „grâu măcinat mare – blé moulu gros” 1850.

Tc. *bulgur*.

BULHAC s.n. (reg.) „lac mic – petit lac” 1473 (top. *Gârla Bulhakova*), var. *bălhac*.

Et. nes., probabil **bâlhui* (= *balhui*).

Fam.: **bâlhoacă** „băltoacă” 1886 ← *bălhac* (= *bulhac*) + *băltoacă* (contaminație); **bulhărie** (E Munt.) „gunoi” 1939.

Cf. *bâhli*.

BULHĂ s.f. (M. Apuseni) „bloc de piatră (surpată) – bloc de pierre” 1888.

Et. nec.

BULHUT adj. (Trans.) „buimăcit – ahuri” 1912.

Et. nec.

BULI interj. (monosilabic) (imită sunetul produs de cufundarea unui corp într-un lichid – imite le son produit par un corps plongé dans un liquide) 1883.

Onomatopee.

BULIHĂU s.n. (Mold.) „cucută; buruieni cu tulpini groase – ciguë; mauvaise herbe à grosse tige” 1910.

Ucr. *bulyha, bulyhova* „cucută”.

Fam.: **bulihoi** s.n. „cotor” 1912 ← *bulihău* (cu substit. finalei).

BULIM/E s.f. „foame excesivă, continuă – boulimie” 1871.

Fr. *boulimie*.

Fam.: **bulimic** 1975 < fr. *boulimique*.

BULIN s.n. „desen rotund imprimat pe un material; pastilă – petit rond imprimé sur une étoffe; cachet, tablette” 1839.

Ngr. *μπουλίλι*.

Fam.: **bulină**² 1958.

BUL/ŃĂ¹ s.f. „parămă – bouline” 1831.

Fr. *bouline*.

BULION s.n. „supă de carne fără zarzavat; pastă de pătlăgele roșii – bouillon” 1829.

Fr. *bouillon*, rus. *bul'on* DEX // Fr. *bouillon* DA, CADE, SDLR, CDER 1192, TDRG³.

BULL-FINCH [pronunțat *bulfinč*] s.n. „un obstacol la alergările de cai – bull-finch” 1961 (var. *bulfins*).

Fr. *bull-finch*, engl. *bull-finch*.

BULON s.n. „tijă cilindrică, prevăzută cu filet – boulon” 1931.

Fr. *boulon*.

Fam.: **bulona** 1949 < *boulonner*; **bulonaj** 1978 < fr. *boulonnage*.

BULUC s.n. (înv.) „unitate militară; gloată; (adv.) cu toții deodată – compagnie; foule; (adv.) en masse, en foule, tous à la fois” 1675, var. *bulug*.

Tc. *bülük* (= *böyük*).

Fam.: **bulibăși** „a ajunge bulucbașă” 1900 ← *bulibașă*; **bulucbaș** „comandant de companie; șef al unei comunități de țigani” 1675, var. *biulucbaș(ă)*, *bulebașă*, *bulibașă*, *buliucbaș(ă)*, *bulubaș(ă)*, *bulucbașă*, *bulugbaș(ă)* < tc. *bülük-başı*; **bulucbășel** „slujitor sub comanda unui bulucbașă” 1835 ← *bulucbașă*; **bulucbășesc** 1835 ← *bulucbașă*; **bulucbășie** (înv.) „unitate militară” 1878, var. *bulibășie* ← *bulucbașă*; var. *bulibășie* ← *bulibașă* (= *bulucbașă*); **buluceală** 1975 ← *buluci*; **buluci** „a se aduna, a se îmbulzi” c.1640, var. *bulugi*; **dezbuluci** „(despre animale) a separa dintr-o îngrămădeală” 1975 ← *buluci* sau ← *îmbuluci* (cu substit. prefixului); **îmbuluci** „a se buluci” 1916 ← *buluc* sau ← *buluci*.

BULUGH/ŃĂ s.f. (Mold.) „cartof – pomme-de-terre” 1877, var. *bologeană bulgheană*, *buligheană*, *bulugheană*.

Ucr. *bul'jovynja* „câmp cu cartofi” ° // Et. nec., cf. pol. *bulba*, *bulwa*, ucr. *bul'ba* DA; et. nec., vezi *bulgăre* TDRG; cf. magh. *burgonja*, pol. *bulwa* SDLR; probabil magh. *borgonya* (< *Bourgogne*) CDER 1194; ← *bulz* CDER II 33; et. nec. DEX.

Fam.: **bulugheață** „cartof” 1898 ← *bulughină* (cu substit. finalei).

BULULEU s.m. (Dolj) „bufniță – hibou” 1885.

Bg. *bululej* „buhă” °.

BULUMAC¹ s.m. (reg.) „grindă, stâlp de susținere – pilier” 1777, var. *bulamac*.

Et. nec. DEX, TDRG // Tc. *bulamaç* CDER 1180.

BULUMACI s.m. sg. (Olt.) „un fel de ciulama – sorte de blanquette (mets)” 1885, var. *bulumac*².

Bg., sb. *bulumac*, tc. *bulumaç* Avram, NCE, 66–67.

BULUTUC s.m. (Mehed.) „lemn scurt și gros – bûche courte et grosse” 1912.

Et. nes., probabil din *bulubuc* + *butuc* DA.

BULVAN s.m. (Ban., ȘV Trans., Olt., Munt.) „butuc mare de lemn; (înv.) idol – grande bûche, bloc de bois (vielli), idole” 1656 (var. *bâlvan*), var. *bâlvan*.

Sb. *bolvan* (= *balvan*), bg. *bulvan* (= *balvan*) ° // Sb. *balvan* TDRG, CADE, DA; ← *bolovan* CDER 999; et. nec. DEX.

Cf. **bolovan**.

BULVERSA vb. „a tulbura – bouleverser” 1943.

Fr. *bouleverser*.

BULZ [ar. *sbuldzu*, *zbuldzu*] s.m., s.n. „cocoloș – boulette” 1570.

Et. nec. // Et. nec., pare a fi o formă iotacizată a lui *bulg* (= *bulgăre*) și amintește pe lat. *bulga* „sac” DA; lat. **bulgius* (< *bulga* „pungă de piele”) PEW 235; et. nec., cf. *bulgăre* TDRG; et. nec., probabil ← *bolf* (> **bulh* > *bulg*, pl. *bulgi*, *bulji* → sg. *bulz*) CDER 1195; lat. **büllidus* (< *bulia*) Giuglea, DR, 3, 1923, 595; el. de substrat, cf. alb. *bulëz* „picătură, bubă mică” S. Pușcariu, DR, 3, 1923, 822, DR, 7, 1931–1933, 476, Brâncuș, VA, 134, DEX; rus. *bulka*, pol. *bula* CDED II 33; m.germ. *bulte* „bulgăre, dâmb”, ol. *bult* „gheb”, germ. elv. *bülz* „bulgăre” SDLR.

Fam.: **bulț** „boț de mămăligă cu brânză” 1908 ← *bulz* + *boț* DA; **bulzăriță** „sacul în care se strecoară cașul” 1888; **bulzi** „(înv.) a face ceva bulz; a îmbulzi” 1814 ← *îmbulzi*; **bulziș** adv. „înghesuit” 1939; **bulzișor** (dim.) c.1650; **bulzoc** „cocoloș” 1906; **bulzoi** (augm.) 1912; **îmbulzeală** 1825 ← *îmbulzi*; **îmbulzi** c.1650; **îmbulzit** s.n. 1934 ← *îmbulzi*; **îmbulzitor** 1862 ← *îmbulzi*; **îmbulzitură** 1934 ← *îmbulzi*.

BUM interj. „cuvânt care imită zgomotul produs de o cădere, de o detunătură de armă etc. – boum” 1870.

Onomatopee.

BUMAȘCĂ s.f. (înv.) „bilet de bancă – papier-monnaie” 1789.

Rus. *bumaška* TDRG, DA, CADE, SDLR, DEX // și bg. *bumaška* CDER 1196.

BUMĂ s.f. (Ban.) „bucată de fier în care se bate pielea cu ciocanul pentru a o întinde – pièce en fer dans laquelle on martèle le cuir” 1895.

Et. nec. // Cf. magh. *buma* „unealtă de cizmărie” DA.

BUMB s.m. (reg.) „nasture; glob; anus – bouton; globe; anus” 1558.

Magh. *gomb*.

Fam.: **bombi** „a (se) holba” 1900 ← *bumb*, infl. de *boldi*; **bumbărat** „în formă de bumb” 1912; **bumbăreasă** „târțiță” 1898, var. *bombăreasă*; **bumbăreață** „târțiță” 1857, var. *bombăreață*, *bumbureață*; **bumbărează** „târțiță” 1898; **bombi** „a pune nasturi; a (se) holba” 1891; **bombișor** (bot.) 1886; **bumbuleț** (dim.) 1840; **bumbuliu** (Trans.) „rotund” 1825, var. *bumburiu* < magh. *gömbölyü*, infl. de *bumb* DA // ← *bumb*, posibil după magh. *gömbölyü* CDER 1197; magh. *gömbölyü*, infl. de *bombă* TDRG; **bumburea** „corp sferic” 1898 ← *bumburel* (cu substit. sufixului); **bumburel** „corp sferic; bubiță” 1898; **bumburez** „boabă; nume de plantă” 1825 ← *bumburel*, infl. de *buburuș* DA; **buburuș** „corp sferic” 1910; **bumbușor** (dim.; bot.) c.1650 (var. *bumbșor*); **bumbuș** „cercel” 1897; **dezbumba** 1785 ← *îmbumba* (cu substit. prefixului); **îmbumba** „a încheia nasturii; a pune nasturi” 1822; **îmbumbat** s.n. 1934 ← *îmbumba*; **îmbumbătoare** 1915 ← *îmbumba*; **îmbumbător** s.n. 1934 ← *îmbumba*; **îmbumbătură** 1934 ← *îmbumba*; **îmbumbi** „a înmuguri” 1913.

BUMBAC s.m., s.n. „specie de plantă textilă; fibră textilă obținută din această plantă – cotonnier; coton” 1384–1386 (var. *bubac*), var. *bâmbac*.

Sb. *bumbak* ° // Lat. med. *bombacium*, *bombax* DA, CADE; lat. med. *bombax*, *bombyx* SDLR; cf. sb. *bumbak*, bg. *bubak*, lat. med. *bombacium* DEX; cf. sb. *bumbak*, tc. *pambuk* TDRG; cf. alb. *pumbak*, *pambuk*, magh. *pamuk* CDED II 33; probabil tema romanică *bomb-* + terminația turco-slavă *-ak* CDER 1198.

Var. *bâmbac* < ngr. *μπαμπάκι*. Var. *bubac* < bg. *bubak* °.

Fam.: **bumbăcar** „fabricant sau negustor de țesături de bumbac” 1824; **bumbăcariță** (bot.) 1906, var. *bumbăcăriță*; **bumbăcăreasă** 1876 ← *bumbăcar*; **bumbăcărie**¹ „meseria de bumbăcar” 1913 ← *bumbăcar*; **bumbăcărie**² „loc unde se fabrică sau se vinde bumbacul; articole de bumbac” 1913 ← *bumbac*; **bumbăceală** „vătuire” 1910 ← *bumbăci*; **bumbăcel** s.n. „ață de bumbac pentru brodat” 1691–1697; **bumbăci** 1691–1697; **bumbăcit** s.n. „vătuit” 1949 ← *bumbăci* DA, DEX // ← *bumbac* TDRG³; **bumbăcos** „moale ca bumbacul” 1825.

BUMBEN adv. (reg.) „umflat; țeapăn – gonflé; raide” 1868.

Et. nes., probabil ° v.sl. **bōbīnū* (cf. ucr. *buben*, sb. *bubanj* „tobă”) DA, CADE // Poate creație expresivă CDER 1199; ← *bumb* SDLR, DEX; et. nec TDRG, DEX.

BUMB/C s.n. (Buc.) „bulboană – lieu très profond dans l’eau” 1897.

Et. nes., probabil ← *bumb* ° // Magh. *bombék* CDER 1200.

BUMBUȘCĂ s.f. (Trans., Buc.) „ac cu gămălie – épingle” 1805, var. *bombușcă*.

Rom. *bumbuște* (< magh. *gombostű*, cf. *bumb* < magh. *gomb*), interpretat ca pl. DA // ← *bumb* CADE.

BUMERANG s.n. „armă de lemn în formă de unghi obtuz care, aruncată, revine de unde a plecat – boomerang” 1955.

Fr. *boomerang*, engl. *boomerang*.

BUN¹ [ar., mr.; ir. *bur*] adj. „care are calități; care face în mod obișnuit bine altora, care se poartă bine cu alții – bon” 1222–1228 (antrop.).

Lat. *bonus*, panrom. REW 1208.

Fam.: **bun**² s.m. „tată al unui părinte” 1814 ← *bun* TDRG, CDDE 195, DA, CADE, DEX // lat. **auunus* (< *auus* „bunic”) CDER 1202; **bun**³ s.n. „avut” 1878 ← *bun*, după fr. *bien(s)*; ar. **bunac** adj. „bun” 1932; **bună** „mamă a unui părinte” 1811 ← *bun*² sau ← adj. *bună*; **bunăoară** [ar.] adv. 1812, var. *bunioară* ← *bună* + *oară* DA // < lat. *bona hora* CADE; **bună-rudă** (înv.) „noblețe” 1686, după ngr. *ευγένεια*; **bunătate** [ar., mr.] 1563–1583 (pl. *bunătăți*) < lat. *bonitas*, -tem, panrom. REW 1206; **bunătăcios** (înv.) „virtuos” 1643 ← *bunătate*; **bunătămare** (înv.) „bunătate, bunăvoiență” 1682 ← **bunătăma* ← **bunătățima* ° // ← *îmbunătățima* (probabil) TDRG; **bunătățat** (înv.) „plin de bunătate” 1682 ← *bunătate* sau ← **bunătăța*; **bunătățimat** „virtuos” 1682 ← **bunătățime* sau ← *îmbunătățima*; ar. **bunăteță** „bunătate” 1906 ← *buneăță* + *bunătate*; **bunel** „bunic” 1898 ← *bun*²; **bunețe** [ar. *bun(e)ăță*] s.f. pl. (Trans., Ban., Buc.), s.f. sg. (Buc., Mold., Trans.) *buneță*, *buneăță* „bunătate, milă” 1582; **bunic** 1577 (antrop.) ← *bun*²; **bunică** 1577 (antrop. *Bunica*) ← *bunic* TDRG, DA, CADE sau ← adj. *bună* CDDE 195, DEX; **bunicel**, **bunicică** adj. 1836; **bunicuță** (dim.) 1912 ← *bunică*; **bunilă** nume de bou 1912; mr. **bunil’ă** „bunătate” 1935; **bunișor** 1682; **buniță** (dim.) 1912 ← s.f. *bună*; **bunuț** „bunișor” 1886; **îmbuna** [ar. (*a*)*mbunare*] „a împăca; a împodobi” 1577; **îmbunat** s.n. „încurajare” c.1650 ← *îmbuna*; **îmbunăciune** „lingușire” 1682 ← *îmbuna*; **îmbunătăta** „a ameliora” 1688 ← *bunătate* sau ← *îmbunătăți*; **îmbunătăți** 1775 ← *bunătate*; **îmbunătățima** (înv.) „a umple de fapte bune” 1682 ← **bunătățime*; **îmbunătățit** s.n. 1934 ← *îmbunătăți*; **îmbunător** „împăciuitoar” 1705 ← *îmbuna*; **îmbunătură** „făgăduială” 1643 ← *îmbuna*; **îmbunăți** „a îmbunătăți” 1688 ← *îmbunătăți*; **îmbuni** „a îmbuna” 1688 ← *îmbuna*; **înnebuni** 1835 ← *nebun*; **înnebunitor** 1958 ← *înnebuni*; **nebun** [ar., mr.] c.1500; **nebunare** „măselariță” 1871 ← *nebunariță* (der. regresiv); **nebunariță** (bot.) „măselariță” 1825, var. *nebunăriță* ← *nebun*; **nebunatecie** „zburdălnicie” 1934 ← *nebunatec* (= *nebunatic*); **nebunatic** 1825, var. *nebunatec* ← *nebun*; **nebunecală** „nebunie” 1870 ← *nebuni* sau ← *nebun*; **nebunesc** 1582 ← *nebun*; **nebunește** 1563 ← *nebunesc* sau *nebun*; **nebuni** „a scoate din minți” 1561 ← *nebun*; **nebunie** [mr. *nibunil’ă*] „răutate; strigoi” 1561 ← *nebun*; **nebuniță** (bot.) „măselariță” 1971 ← *nebun*; **nebunoasă** (bot.) „vinariță” 1939 ← *nebun*; **preabun** 1582; **răzbun**¹ s.m. „străbunic” 1961 ← *bun*²; **răzbun**² s.n. „odihnă” 1620 ← *răzbuna* (der. regresiv); **răzbun**³ adj. „foarte bun” 1961; **răzbuna** „(înv.) a conțeni; a-și face singur dreptate; (înv.) a se face vreme bună” 1582 ← *răz-* + *bun* TDRG, DEX // lat. **reexbonare*

CDDE 198, CADE; **răzbunător** 1847 ← *răzbuna*; **răzbuneală**¹ „răzbunare; înseninare” 1884 ← *răzbuna*; **răzbunic** „străbunic” 1895 ← *bunic*; **răzbunică** „străbunică” 1893–1895 ← *răzbunic* DLR sau ← *bunică*; **străbun** „străbunic, strămoș” 1841; **străbunel** 1954 ← *bunel*; **străbunesc** 1845 ← *străbun*; **străbunic** 1890 ← *bunic*; **străbunică** 1931 ← *străbunic* sau ← *bunică*; **străbunie** „faptul de a avea străbuni” 1956 ← *străbun*.

Dublete etim.: **bon**, **bonă**, **bonus**.

BUNA s.f. „varietate de cauciuc sintetic – variété de caoutchouc synthétique” 1961.

Germ. *Buna* (denumire comercială)

BUNAR s.m. (Olt., Ban.) „puț – puits” 1896.

Sb. *bunar* CADE, SDLR, Suci, CRT, 235 // Tc. *bunar* DA.

BUNCĂR s.n. „construcție solidă, destinată depozitării temporare a unor materiale granulare; adăpost blindat – bunker” 1949.

Germ. *Bunker*.

BUNCEAG s.n. „(bot.) pedicută; covor de mușchi; îngrămădire de buruieni, lemne putrede etc. – lycopode-en-massue; de mousses; hallier, complexe de mauvaises herbes ou de bois pourri tapis, etc.” 1871, var. *buceac*, *bugeac*², *bungeac*.

Et. nes., probabil din *bunget* (cu substit. finalei) ° // Cf. magh. *boncs*, *boncsok*, rus., ucr. *bunčuk*, pol. *bunczuk* CDED II 486, DA; magh. *boncs* CDER 1284; sb. *bučjak* „făget” + *bunget* „pădure deasă” CADE; cf. sb. *bučak* DEX.

BUND s.n. „asociație, confederație (în Germania și Elveția) – confédération” 1975.

Germ. *Bund*.

BUNDĂ s.f. „haină îmblănită, fără mâneci – vêtement fourré, sans manches” 1778, var. *boandă*, *boantiă*², *bondă*, *bontă*.

Magh. *bunda* CDED II 486, CDER 1205, Tamás EW, DEX // și ucr. *bunda* CADE; magh., sb., ucr. *bunda* CADE; cf. sb., magh. *bunda* TDRG; cf. magh., sb., ucr., pol. *bunda* DA.

Fam.: **bundiță** 1904, var. *bondiță*; **bundră** (Trans.) 1884 ← *bundă* + *tundră* DA; **bundric** (Ban.) s.n. „bundă lungă până la genunchi” 1895 ← *bundră*; **bunduță** 1825; **îmbondori** (Trans.) „a înveli, a înfofoli” 1825 (var. *îmboldori*), var. *îmbodoli*, *îmbondoli* ← *bondă* (= *bundă*).

BUNICĂ s.f. (bot.; SV Trans.) „sălbăție – ivraie” 1931.

Et. nes., probabil înrudit cu sb., bg. dial. *bunika* „măselariță” (plantă medicinală toxică).

BUNGALOU s.n. „locuință din lemn sau din împletitură de trestie, înconjurată de vegetație – bungalow” 1961 (var. *bungalov*).

. Engl. *bungalow*.

BUNGET s.n. (reg.) „pădure deasă și întunecoasă – forêt épaisse” 1556, var. *bugeț*³, *bunget*.

Rom. **bung* (el. de substrat, cf. alb. *bunk*, *bung* „stejar”) + suf. *-et* Hasdeu, CT, 1877, 577, Philippide, OR, 2, 702, Russu, ER, 278, Brâncuș, VA, 51–52 // Rom. **bung* (< alb.) Densusianu, HLR, I, 352–354; cf. alb. *bung* TDRG, CADE, DEX; alb. *bung* CDED II 715, DA; et. nec. CDER 1206.

BUNGHINI vb. (reg.) „a migăli – fignoler” 1958, var. (Mold.) *bunchini*.

Et. nes., probabil ← *puchini*, influențat de *bunghi* (= *bumbi* „a se holba”) ° // Et. nec. DEX.

BUNGINEALĂ s.f. (Olt.) „ceață, pâclă, negură – brouillard” 1931.

Et. nec., poate înrudit cu *bunget* „desiș, pădure întunecoasă” °.

BUNT s.n. (Mold.; înv.) „conjurație, răscoală – conjuration, rebellion” 1810, var. *bont*².

Pol. *bont*, *bunt*, rus., ucr. *bunt* ° // Rus. *bunt*, pol. *bunt*, *bont* TDRG, DEX; ucr. *bunt* SDLR; pol. *bont*, *bunt*, ceh. *punt*, rus. *bunt* CDED II 22; pol. *bunt*, *bont* CADE, CDER 1208.

Fam.: *boantă*¹ (reg.) „răzvrătire”; *buntaș* (Mold.) „rebel” 1845, var. *bontaș*; var. *bontaș* ← *bont*² (= *bunt*); *buntație* (rar) „conjurație” 1890; *buntului* „a (se) răscula” 1939; *buntușnic* „rebel” (în v.) 1848 < rus. *buntovščik* TDRG, DA, CADE // ← *bunt* CDER 1208.

BUNTUZUI vb. „a deranja, a risipi – mettre en désordre, éparpiller” 1887.

Et. nes., probabil magh. *bontani* TDRG, Tamás EW s.v *buntuzi* // Magh. **bontozni* (= *bontani*, *bontzolni*) DA; magh. *bontzolni*, legat indirect de *bunt* CDER 1208.

Fam.: *buntuzi* 1888, var. *buntăzi* ← *buntuzi* (cu substit. finalei).

BUR¹ s.m., s.f. „populație de origine olandeză din Africa de Sud – les Boers (population d’origine hollandaise de l’Afrique du Sud)” 1988.

Engl. *boer*.

BUR² vb. „a îndesa – bourrer” 1949.

Fr. *bourrer*.

Fam.: *buraj* (min.) „îndesare, astupare” 1949 < fr. *bourrage*; *bureză* 1958 < *bourreuse*; *debur* 2002 < fr. *débourrer*; *deburaj* 1958 < fr. *débourrage*.

BUR³ vb. (reg.; înv.) „a lupta – lutter” 1776.

Slavon. *boriti* ° // V.sl. *borja* DA.

BURAC s.m. (Mar.) „sfeclă – betterave” 1931.

Ucr. *burak* (= *burjak*).

BURACLA s.f. (reg.) „grămadă, amestecătură – tas, pêle-mêle” 1899.

Et. nec.

BURANĂ s.f. „furtună, vijelie – orage” 1912, var. *borană*².

Tc. *boran*, *buran* ° // Rus. *buran* DA.

BURAT¹ s.n. „sită centrifugă pentru cernutul făinii – tamis centrifuge pour la farine” 1949.

Et. nec.

BURĂ¹ s.f. „ceață; ploaie mărunță, promoroacă – brume; bruine; givre” 1845.

Et. nes., probabil el. de substrat, cf. alb. *borë* „zăpadă”, sb. dial., cr. dial. *buriti* „a umezi, a urina”, *bur* „urinat” sau ← *abura*, *aburi* Skok, ERHSJ, 1, 238 // Et. nec. („cuvântul pare a fi înrudit cu *boare* și a fi de origine latină”) DA; același cu *bură*² (< v.sl.) CDED II 34, SDLR; același cu *bură*², infl. de fr. *brouée*, *brouillard* TDRG; cf. sb. *bura* DEX.

Fam.: *bur*² s.n. „ploaie deasă și mărunță” 1910 ← *bură* (der. regresiv); *bură*¹ „a ploua mărunț” 1839; *buracă* „bură” 1895; *burăică* s.f. (Ban.) „negură, ceață deasă” 1931; *burat*² s.n. 1912 ← *bură*¹; *buratec*² s.n. (Buc.) „ploaie mărunță” 1912; *burăț* (Trans.) „ceață pe munte” 1912 ← *bură* (+ *crivăț*?) DA; *bureală* 1912 ← *bura*; *burhai* „ceață” 1885 ← *burhală* Mărgărit, FD, 19, 2010, 228–229 // ← *bură*¹ + *buhai* DA; *burhală* „ploaie mărunță” 1870 ← *bură* + *hală*² „furtună, vijelie” Mărgărit, FD, 19, 2010, 228–229; *burhăia* (E Munt.) „a bură” 1939 ← *burhai*; *burhăială* „umezeală căzută din negură” 1885 ← *burhăia* // ← *burhai* DA; *burică* 1897; *burilă* nume de bou 1895; *burilă* „bură” 1871; *burlița* 1910 ← *burliță*; *burliță* „burniță” 1871 ← *burniță*; *burnă* 1873, var. *bărniță*² ← *burniță*; *burnița* „a bură” 1885 ← *burniță*; *burniță* 1862 (var. *bărniță*); *burnițeală* 1958 ← *burnița*; *burnișos* 1923 ← *burniță*; *buroaică* „bură” 1958; *burui* „a burnița” 1912 ← *bur*², *bură*¹ sau ← *bura*; *îmbura* „a acoperi cu chiciură” 1825 ← *bura* sau ← *bură*¹.

BURĂ² s.f. „furtună, vijelie – orage” 1573–1583, var. *burie*².
Bg., sb. *bură*. Var. *burie*² < slavon. *burja*.

BURĂ³ s.f. „rotocol de pâslă groasă care se pune în cartușe peste pulbere – bure (utilisée dans les cartouches)” 1939.

Fr. *bure* „stofă groasă, ordinară”.

BURĂU s.n. (Ban.) „cascadă – cascade” 1896.

Et. nes., probabil ← rom. **bură*³ (< bg., sb. *bură* „cascadă”) ° // Et. nec. (cf. mr. *bură* „torent de râu”; cf. și *bărăcie*) DA.

Fam.: **burugă** (Ban.) „apă curgătoare” 1912 ← *burău* (cu substit. finalei).

BURBĂ s.f. „drojdie rezultată după limpezirea mustului – bourbe” 1975.

Fr. *bourbe*.

BURCĂ¹ s.f. (N Mold., Ban., SV Trans.) „șubă, cojoc, rochie de lână – sorte de limousine” c.1714, var. (Trans., Olt.) *borcă*.

Ucr., sb. *burka* „cojoc; rochie de lână” ° // Ucr. *burka* CADE, DEX; rus., pol., ucr. *burka* TDRG³; pol., rus. *burka* CDED II 34, TDRG¹, DA, SDLR, CDER 1210.

Fam.: **burcaș** „persoană care poartă burcă” 1886; **burcușoară** 1886.

BURCĂ² s.f. (reg.) „turtă de mălai – galette de farine de maïs” 1881.

Et. nec. DEX // ← *bulcă* SDLR; tc. *bürek* (cf. bg. *burek*, ngr. *μπουρέκι*) CDER 1211.

BURCOȘ s.m. „nume de câine – nom de chien” 1881, var. *burcoj*, *burcuș*².

Magh. *burkos* „stufos, mișos” DA.

BURCUȘ¹ s.m. (Trans.; rar) „prusian – Prussien” 1825.

Magh. *burkos*, *burkus*.

Fam.: **burcușesc** 1825; **burcușește** 1825 ← *burcușesc* sau ← *burcuș*.

BURDĂ¹ s.f. (Buc.) „numele unui joc de copii – nom d’un jeu d’enfants” 1912.

Pol., ucr. *burda*.

BURDĂ² s.f. (Trans., Buc.), în expr. *de-a burda* „de-a rostogolul – en culbutant” 1912.

Magh. *borda* N. Drăganu, DR, 5, 1927–1928, 897, Avram, NCE, 67–68.

Fam.: (**de-a**) **burdabou** 1912 „de-a berbeleacul, peste cap” ← *burdă* + *de-a-n boulea* (contaminație); **dezburda** „(despre vehicule răsturnate) a aduce în poziție normală” 1960 ← *îmburda* (cu substit. prefixului); **îmburda** „a se răsturna” 1825.

BURDIC s.n. (Ban.) „pieptar femeiesc – veste de femme” 1896.

Et. nec.

BURDUF¹ s.n. „peritoneu; sac din piele netăbăcită – péritoine; outre” 1561 (antrop. *Burduh*), var. *burduc*, *burduh*, *burduj*, *burduș*, *burduv*.

Et. nes., probabil < tăt. *burduk* „vas pentru vin”, ucr. *burdjuk*, *burduh* O. Densușianu, GS, 1, 1923, 349 // Probabil el. de substrat, cf. alb. *burdhë* „sac” Brâncuș, VA, 135; cf. pol. *brzuch* „pânțec”, ceh. *břich(o)*, rus. *brjucho* CDED II 23–24; cf. *borț*, *burtă*, TDRG; ← *borh-*, cf. *borț* CDER 1029; et. nec. DA, DEX.

Fam.: **bârdan** „stomac vitelor” 1895 ← *bârdahan* (= *burduhan*); **bârdănos** 1906 ← *bârdan*; **bârdăhaie** „măruntaie” 1910 ← *burduhan* + *măruntaie* (contaminație); **burdizan** s.n. „ochi de fereastră din bășică sau stomac de bou” 1906 (var. *bârdizan*) ← *burduhan*; **burducuță** (dim.) „căldărușă” 1886 ← *burduc*; **burdufos** 1683 (var. *burduhos*), var. *bordî(c)os*, *burdăos*, *burdeos*,

BURDU**BUR/C**

burdihos, burduios, burduos; burduhan 1554 (antrop. *Burdugan*), var. *bardahan, bårdāhan, bordoahan, bortoean, bårdāhan, burdihan* ← *burduh* (= *burduf*¹); *burduhaș* (dim.) 1886 ← *burduh* (= *burduf*¹) sau ← *burduhan* (cu substit. sufixului); *burduhāni* „a sfășia un animal” 1870, var. *bårdāhāni* ← *burduhan*; *burduhānos* 1892, var. *bårduhānos, bårdāhānos, burdāhānos, burduvānos, burtuhānos* ← *burduhan* DA; *burduhoarie* „vas de lemn pentru vin” 1906 ← *burduhan* (cu substit. sufixului); *burduhoșel* „pântecos” 1682 ← *burduhos* (= *burdufos*); *burdușeală* 1958 ← *burduși*; *burdușel* „burduf mic; pielea unui șarpe jupuit; pielică de hermină; prune coapte și presate” 1688 (var. pl. *bordușale*), var. *bordușel, burdujel* ← *burduș* (= *burduf*¹); *burduși* 1822, var. *bordoși, borduși, burduji* „a îndesa” ← *burduș* (= *burduf*¹).

BURDU s.n. (reg.) „coarda *re* la vioară și cobză – troisième corde d’un violon, celle qui donne le ré” 1877, var. *burdoi*.

Et. nes., probabil fr. *bourdon*, it. *bordone* TDRG // Probabil lat. **burdoneus* DA.

BURECHI s. (reg.) „un fel de mâncare – nom d’un mets” 1885.

Tc. *bürek* (= *börek*), ngr. *μπουρέκι*, sb. *burek*, ucr. *bureki* CADE // Tc. *börek*, ngr. *μπουρέκι* SDLR; tc. *bürek* CDER 1211; s.v. *burete* DA.

Fam.: *burechiță* „colțunași făcuți din aluat, în formă de ureche sau de burete” 1890, var. *burechiță, buretiță*; var. *buretiță* ← *burechiță*, infl. de *burete*; *burechiușă* 1898 „preparat din aluat” ← *burechi* CADE // ← *burete*, prin apropiere de *urechiușă* DA; *burechiușcă* „preparat din aluat” 1898; *bureței* (Buc.) „colțunași” 1890 ← *burechei* (pl.), infl. de *burete*.

BURELET s.m. „cută a pielii care are rolul de a forma unghiile sau cõpitele animalelor – bourrelet” 1961.

Fr. *bourrelet*.

BURET s.n. „fibră textilă groasă și neuniformă – bourrette” 1949.

Fr. *bourrette*.

BURETE [ar. *bureate*; mr. *bureati*] s.m. „nume generic dat unor ciuperci și nevertebrate marine; instrument pentru șters – éponge” 1509.

Lat. **boletis* (= *boletus*), cf. it., ret., v.fr., occ., cat. REW 1193.

Fam.: *bureciõr* (dim.) 1892; *buretieră* „cutiuță în care se ține un burete ud” 1978; *buretos* 1949; *burețel* 1898.

BURGHEZ adj., s.m., s.f. „(persoană) care aparține clasei de mijloc, începând din epoca modernă – bourgeois” 1848.

Fr. *bourgeois*, it. *borghese* ° // Fr. *bourgeois* SDLR, CDER 1213; it. *borghese* TDRG, DEX.

Fam.: *antiburghez* 1978; *burg* 1878 < fr. *bourg*; *burghezi* 1955; *burghezie* 1848 < fr. *bourgeoisie*, it. *borghesia* ° // Fr. *bourgeoisie* SDLR; it. *borghesia* DEX // ← *burghez* CADE, CDER 1213, TDRG³; *burghezime* 1892; *îmburghezi* 1958; *preburghez* adj. 1975.

Cf. *burjui*.

BURGHU s.n. (Mold., Munt.) „sfredel – foret, vrille” 1805.

Tc. *burgu*.

Fam.: *burghla* „a sfredeli” 1898; *burghiaș*¹ s.m. (entom.) 1903, var. *burghieș*; *burghiaș*² s.n. (dim.) 1900; *burghie* (Ban., Olt., Trans.) „burghiu” 1881 < bg., sb. *burgija*; *burghiuț* (dim.) 1912.

BURGUND s.m, s.f., adj. „(locuitor) din Burgundia – Burgund, burgund” 1722.

Lat. neol. *Burgundus* sau ← top. *Burgundia* (der. regresiv).

BUR/C [ar., mr., ir.] s.n. „orificiu abdominal prin care trece cordonul ombilical la fetus, cicatrice rămasă în mijlocul abdomenului după căderea cordonului ombilical, ombilic – nombril, ombilic” 1621.

Lat. **umbilicus* (= *umbilicus*), cf. it., ret., fr., occ., cat., sp., ptg. REW 9045.

Fam.: **burica** „a se cățăra; a se fândosi” 1862, var. *bărica, bârâca* ← *aburca + buric* DA, CADE sau ← *buric* CDER 1215; **buricar** s.n. (Buc.) „cuțit cu care se taie buricul copilului” 1899; **buricaș**¹ (dim.) 1898; **buricaș**² (Brașov) „cuțit ieftin” 1912 ← *buricar* (cu substit. sufixului); **buricat** „umflat” c.1650 ← *buric* DA (cf. lat. *umbilicatus*), CADE, CDER 1215, TDRG³ sau < lat. **umbilicatus* (= *umbilicatus*) CDDE 201; **buricel** (dim.) 1633; **buricos** [ar., mr.] 1691–1697; **îmburica** „a se cățăra; a se fândosi” 1907, var. *îmbârca*.

Dublet etim.: **ombilic**.

BUR/E¹ s.f. (Ban., Trans.; înv.) „butoiaș – tonneau” c.1650.

Sb., bg. *burija* °.

Fam.: **buriac** s.n. (dim.) 1909; **buriaș** s.n. (dim.) 1691–1697; **burîu** s.n. (Mold., Munt.) „butoiaș” 1895 ← *burie*¹ (interpretat ca pl.) ° // Bg., sb. *buria, bure* SCLR; bg. *bure, buriju, sb. bure* CDED II 35; bg. *burija* DEX; bg. *burijă* DA; bg. *burija* sau tc. *burî* CDER 1216; cf. alb. *burilj*, bg. *burija* TDRG.

BURJUI s.m. (peior., înv.) „burghez – bourgeois” 1939.

Rus. *buržuj*.

Cf. **burghez**.

BURLAC¹ s.m., adj. „celibatar – célibataire” 1818, var. *burlag*.

Ucr., rus. *burлак*.

Fam.: **buricărit** s.n. 1912 ← *burlăci* sau ← **burlăcări*; **burlăcesc** 1912; **burlăcește** 1912 ← *burlăcesc* sau ← *burlac*¹; **burlăci** 1890; **burlăcie** 1877.

BURLAN s.n. „tub de scurgere; jgheab – tuyau (de poêle); gouttière” 1636.

Et. nes., probabil cuman. **burju* „țeavă”, tc. *buru* (= *boru*) „tub, țevă” + rom. *olan* E. Suci, SCL, 38, 1987, 143, Drimba, CE, 43–44 // Et. nec. (cf. tc. *buru* „țeavă”) DA; var. din *burului*, vezi rom. *urlă* SCLR; poate var. a lui *gârlan* CDER 1218; cf. tc. *boru* DEX; et. nec. TDRG.

Fam.: **burlac**² s.n. „butoi” 1890 ← *burlan* (cu substit. finalei); **burlinc**³ s.n. „putinică” 1906 ← *burlan* (cu substit. finalei); **burloi** s.n. „ulcior” 1912 ← *burlan* (cu substit. finalei); **burlui** „tub aplicat în vrana butoiului când fierbe vinul” 1814 ← *burlan* (cu substit. finalei).

BURLĂU s.m. „muscă artificială folosită ca nadă la pescuit – amorce” 1947.

Et. nec.

BURLESC adj. „care este de un comic excesiv, adeseori vulgar – burlesque” 1892.

Fr. *burlesque*, it. *burlesco*.

BURLET s.n. „șnur care se pune la uși sau la ferestre pentru a împiedica pătrunderea frigului – bourrelet” 1975.

Fr. *bourrelet*.

BURLETIC s.m. (Buzău) „cioban începător, tânăr – jeune berger” 1906.

Et. nec.

BURL/NC¹ s.m. (Trans.) „purcel – cochonnet” 1793, var. *brulinc*.

Săs. *brelenk* (= germ. *Frischling*) I. Borcea, JB, 10, 1904, 179, DA, CADE, SCLR // Probabil pol. *wurchlak*, germ. *Frischling* TDRG., cf. pol. *warchlak* CDED II 34.

Fam.: **burlincaș** 1825; **burlincuț** 1825.

BURL/NC² s.m. „veche monedă din Țara Românească – ancienne monnaie de Valachie” 1939.

Germ. *Silberling* „ban de argint”.

BURMĂ s.f. (Ban.) „verighetă, inel de logodnă – alliance (l'anneau)” 1892.

Sb. *burma*.

BURNUZ s.n. (Dobr., Mold.) „manta țărănească bărbătească de lână, cu glugă; scurteică purtată de țărânci; manta purtată de arabi – sorte de manteau; sorte de veste de femme; burnous” 1846, var. *burnus*.

Tc. *burnuz*, fr. *burnous* DA, CADE, CDER 1219 // Tc. *burnuz* SDLR, DEX;

Fam.: **burnujel** 1910.

BURSĂ¹ s.f. „(inv.) pungă; alocație bănească pentru studii – bourse (petit sac); allocation” 1832.

Fr. *bourse*.

Fam.: **borsetă** 1988 < it. *borsetta*; **bursiculă** 1966 < fr. *bursicule*; **bursier**¹ s.m. 1847 < fr. *boursier* CADE, DEX, TDRG³ // ← *bursă* DA, CDER 1120; **bursieră** s.f. 1847 ← *bursier*¹; **debură** 1922 < fr. *déboursier*; **semibursier** 1978 ← *semi-* + *bursier*¹.

BURSĂ² s.f. „instituție în care se organizează tranzacții de valori – bourse (institution financière)” 1826 (var. *borsă*).

Fr. *bourse*. Var. *borsă* < it. *borsa*.

Fam.: **bursier**² adj. 1922 < fr. *boursier*.

BURSOACĂ s.f. „mohor – sétaires glauque” 1868, var. *borsoacă*, *bursucă*².

Et. nes., probabil ← *bursucă*¹ DA // ← *bursuc* CDER 1221.

BURSUC s.m. „viezure – blaireau” 1543 (top. *Bursuc*).

Tc. *borsuk* CDED II 552, CADE, CDER 1221, DEX // Cf. tc. *porsuk* TDRG³; cf. pol., tc. *borsuk*, rus. *barsuku* TDRG¹; cuv. gotic din rad. **burzu* SDLR; ← adj. *bursuc* „umflat ca o bursă” < *bursa* LM.

Fam.: **bursuca** „a se burzului” 1788, var. *busurca*; **bursucă**¹ s.f. 1868; **bursucel** 1874; **bursuc** „a se burzului” 1893; **bursucos** c.1705; **îmbursuca** „a se burzului” 1893.

BURSUFLURĂ s.f. „bulă de aer sub tenciuială sau vopsea – boursouflure” 1949.

Fr. *boursouflure*.

BURSUNĂ s.f. (Mold.) „un fel de substanță ruginină la suprafața apei – substance rougeâtre à la surface de l'eau” 1882, var. *borsimă*, *borsună*.

Et. nec.

BURTĂ s.f. „abdomen – ventre” c.1544 (antrop. *Roman Burtul*), var. *bărtă*.

Et. nec. DA, DEX // El. de substrat, cf. alb. *bark* „burtă”, *mbarsë* „gravidă” Russu, ER, 279–280; orig. neclară, probabil moștenit din lat. *dunăreană*, cf. alb. *bark* „burtă”, *mbarsë* „gravidă” SDEM 64; et. nec., probabil înrudit cu *bărdăhan*, *borț*, *burduf*¹ TDRG; sl. (în rudit cu *borț*) CDED II 23–24; ← *borți* (sg. *borț*) CDER 1037; rad. *burt-* (cf. *burduf*¹) + *bute* (probabil), Densusianu, GS, I, 1924, 350; gotic. sau gepid. *baurthei* (> germ. *Bürde*) Diculescu, *Die Gepiden*, I, 1922, 177; < sb. *trba*, prin metateză SDLR; lat. *uolutus* Giuglea, DR, 4, 1924–26, 1554.

Fam.: **burde** s.m. „om pântecos” 1887 ← *burte* (= *burtea*), infl. de *burduf*¹, *burdihan* °; **burdulea** s.m. „om pântecos” 1911, var. *burdule* ← *burde*; **burtăverde** (ironic) „burghez” 1912; **burtăverzime** (col.) 1912 ← *burtăverde*; **burtea** s.m. 1558 (antrop.), var. *burte*; **burteș** adj. „cu burta mare” 1912 ← *burtea*; **burtical** „un fel de cojoc” 1885 ← **burticar* (← *burtică*); **burtică** 1912; **burticică** 1912 ← *burtică*; **burticos** 1885, var. *burdicos* ← *burtă* + *pântecos* (contaminație) sau ← *burtică*; **burtieră** „corset” 1955 ← *burtă*, după fr. *ventrière*; **burtos** 1850, var. *bortos*²; **burtuc** „peritoneu de vită” 1825 ← *burtă* + *burduc* (contaminație); **burtucale** s.f. pl. (Hațeg) „intestine de animale” 1895 ← **burtucaie* Mărgărit, PED, 37–40; **burtuș** „peritoneu” 1825; **îmburtoșă** 1934 ← *burtos*.

Cf. **borț**.

BURTUCAL s.n. (Hațeg) „pânză groasă – toile épaisse” 1906.
Et. nes., probabil germ. *Portugal* DA.

BURTUCĂ s.f. (reg.; rar) „copcă, gaură în gheață – trou dans la glace” 1912.
Et. nes., probabil ← *bortă* CDER 1223, infl. de magh. *burduga* „izvor” DA // Cf. magh. *burduga* CDED II 486.
Fam.: **burtucan** s.m. (Trans.) „gaură în gheață” 1825.

BURTULEAG s.m. (Mehed.) „butoiaș – tonneau” 1884.
Et. nes., probabil ← *burtă* °.

BURULANĂ s.f. „plantă ierboasă necultivată – mauvaise herbe” 1440 (antrop.), var. *burăiană*, *buriană*.
V.sl. **burjanŭ* „care crește necontrolat” (cf. bg. *buren*, sb. *burjan*) TDRG, DA, CADE, CDER 1222 // Bg., sb. *burjan* DEX; ← *buruian* SDLR.
Fam.: **buruian** s.m. sg. 1781, var. *burean*, *burian* ← *buruiană* (der. regresiv) // v.sl. *burianŭ*, bg. *burien*, sb. *burjan*, rus. *burĭian*, ucr. *burĭan*, magh. *burján* SDLR; **buruiena** „a plivi” 1825; **buruieniș** 1939; **buruieniță** 1825 (var. *bureniță*), var. *burăniță*, *burieniță*, *buruniță*; **buruienos** 1806; **buruienuță** 1825, var. *burienuță*; var. *burienuță* ← *buriană* (= *buruiană*); **îmburuiena** „a se umple de buruieni” 1688.

BURUN s.n. (Dobr., S Munt.) „cap, promontoriu – promontoire” 1939.
Tc. *burun*.

BURZULUI vb. „a (se) zbârli – s’ëbouriffer, se dresser sur ses ergots” 1675, var. *burzilui*, *buzurlui*.
Magh. *borzol* DA, CADE, SDLR, DEX // Magh. *borzolni*, poate infl. de pol. *burzyc* CDER 1224; cf. *bârzoia*, *bârzoii* TDRG.
Fam.: **burziluito**r 1705 ← *burzilui* (= *burzului*); **burzuli** 1892, var. *borzoli* ← *burzului* (cu substit. sufixului); **burzuluială** „supărare; (înv.) răscoală” 1906; **îmburzului** 1900.

BUSC s.n. „prag pe care se sprijină poarta unei ecluze – busc d’ëcluse” 1975.
Fr. *busc*.

BUSCOI s.n. (reg.) „pungă de bani – bourse” 1906.
Rom. **buscă* (← *bucsă* < magh. *buksza*) Avram, NCE, 68.

BUSCULA vb. „a (se) înghesui – bousculer” 1961.
Fr. *bousculer*.
Fam.: **busculadă** 1961 < fr. *bousculade*.

BUSINESS [pronunțat *biznis*] s.n. „afacere – affaire” 1961.
Engl. *business*.
Fam.: **businessman** 1961 < engl. *businessman*.

BUSOLĂ s.f. „instrument care indică punctele cardinale nord și sud – boussole” 1770–1780 (var. înv. *pusulă*).
Fr. *boussole*, it. *bussola* TDRG³ // Fr. *boussole* CADE, CDER 1227, DEX; it. *bussola* DA, SDLR.
Var. *pusulă* < ngr. (μ)πούσουλας TDRG³.
Fam.: **debusola** 1975 < fr. *dëboussole*; **telebusolă** 1955 ← *tele-* + *busolă*.

BUST¹ s.n. „partea superioară a corpului omenesc – buste” 1818.
Fr. *buste*, it. *busto*, lat. neol. *bustum*.

BUST² s.n. „dispozitiv pentru mărirea puterii motorului la avioane, în vederea decolării – dispozitiv qui augmente la puissance du moteur d'un avion, en vue du décollage” 1966.

Engl. *boost*.

BUSTROFEDON s.n. „un tip vechi de scriere în care un rând este scris de la stânga la dreapta și următorul de la dreapta la stânga – boustrophédon” 1966.

Fr. *boustrophédon*.

BUSUIOC s.n. „plantă ierboasă aromatică – basilic” 1493 (antrop. *Bosioc*), var. *băsâioc*, *bisioc*, *bosuioc*, *busioc*, *busuoc*.

Bg. *bosiljok*, sb. *bosili(j)ak*, *bosiok* CDED II 35, TDRG, CADE, DEX // sau magh. *bosziók*, *buzsiók*, *bisziók* DA; sb. *bosiok* sau magh. *bosziók*, *buzsiók* CDER 1229; bg. *bosiljok*, sb. *bosiljak*, *bosioc*, alb. *bosiljok* SDLR; lat. *basilicum (ocymum)* LB, LM.

Fam.: **busuioces** 1825; **busuiocă** s.f., adj. „varietate de viță-de-vie; cu aromă de busuioc” 1885.

BUSURMAN s.m. (Mold.) „mahomedan – musulman” c.1669.

Ucr., rus. *busurman* ° // Rus. *busurman* DA, CADE, CDER 1230; tc. *müslüman* prin interm., cf. rus. *busurman*, sb. *busurmanin* TDRG; rus., tc. *busurman* SDLR.

BUȘ¹ [ar., mr.] s.m., s.n. „pumn; lovitură cu pumnul; pietricică folosită într-un joc de copii – poing, coup de poing; petit caillou utilisé dans un jeu d'enfants” 1683.

Et. nes., probabil el. de substrat, cf. alb. (*m*)*bush* „a umple, a (se) umfla”, *mbushje* „umplutură, umflătură” Saramandu, RO, 155–161 // ← *buși* CDER 1225, DEX; ← *bufl*, cf. *a buși* TDRG.

Fam.: **a bușile** „pe brânci” c.1650; **bușele¹** (pl.) „pietricele” 1885; **bușoaică** „pietricică folosită la jocul în buși” 1906; **bușos** adj. (Ban.) „grunțuros, bolovănos” 1931; **de-a bușa** 1879; **de-a bușile** 1879, var. *de-a bușele*; **de-a bușilea** 1879; **na bușilea** 1896.

BUȘ² s.m. (S Trans.) „ciorap gros de lână – bas de laine” 1909.

Rom. *buși*, pl. lui **bus* (< lat. *byssus*) Giuglea, CL, 1909, II, 5, DA, CADE // Probabil identic cu *buș¹* CDER 1225.

BUȘĂ s.f. (Ban.) „nume de capră – nom de chèvre” 1885.

Sb. *bușa*.

Fam.: **bușan** (Ban.) „om sau animal îndesat și robust” 1885 ← *bușă* DA // sb. *bușan* CADE; **bușat** (Ban.) „(despre cai) cu picioare scurte” 1896; **bușel²** nume de câine ciobănesc 1885.

BUȘCĂ¹ s.f. (Trans.) „crețuri la mâneca iei – plis à la manche d'une blouse paysanne” 1906 (pl. *buște*).

Et. nes., probabil ← **bucică* (← *bucea*) ° // Bg. *bučka* DA.

BUȘCĂ² s.f. (Trans.) „pânișoară; îmbucătură – petit pain; bouchée” 1906.

Bg. *bučka* DA // Probabil ← **bucică* (← *bucă*), prin analogie cu *dușcă* DA.

Fam.: **bucșuliță** nume de floare 1885 ← **bucșuliță* (← *bucșă*) Avram, NCE, 62–63.

BUȘEL¹ s.m. „unitate de măsură engleză pentru volum – unité anglaise pour le volume” 1949 (var. *bushel*).

Engl. *bushel*.

BUȘEU s.n. „prăjitură – bouchée” 1966.

Fr. *bouchée*.

BUȘI vb. „a lovi – frapper” 1683.

Bg. *buša*, sb. *bušiti* DA, DEX // V.sl. *bušiti*, cf. bg. *buš*, sb., ceh. *bušiti* CDED II 35, CDER 1225; ← rom. *buș¹* TDRG³; ← rom. *buș¹*, cf. bg. *buša*, sb., slov. *bušiti* CADE; bg. *bušy*, sb. *bušiti*, rus. *buhat'*, *bukat'*, *buševat'*, ceh. *bušiti*, cf. și magh. *busitni* SDLR.

Fam.: **bușai** s.n. „lovitură puternică” 1898; **bușeală** 1870; **bușet** s.n. „pumn, ghiont” 1894; **bușlă** „cel care are obiceiul de a buși” 1870; **de-a bușita** (Munt.) „un joc cu mingea” 1912; **bușitură** 1875.
Cf. **prăbuși**.

BUȘICEI s.m. pl. (Muscel) „nume de plantă nedefinită – nom d’une plante” 1885.
Et. nec.

BUȘNEAC s.n. (Mehed., Ban.) „praf, fum înăbușitor – poussière” 1912, var. *bujneag*.
Et. nes.: ← *bușni* „a izbucni” Avram, NCE, 68–69 sau ← *inăbuși* SDLR.
Fam.: **bușnigai** „ceață groasă, negură” 1939.

BUȘOI s.n. (reg.) „caltaboș – boudin blanc” 1906.
Et. nes., probabil ← *buș*^{2°} // Probabil scurta din **caltabușoi* (← *caltaboș*) DA.

BUȘON s.n. „dop; piesă din dispozitivul de siguranță al unui circuit electric – bouchon” 1931.
Fr. *bouchon*.

BUȘTEAN s.m. „buturugă – souche” 1691–1697, var. *boștean, buștihan*.
Săș. *Bumštam* (= germ. *Baumstamm*) S. Pușcariu, DR, 3, 1922–1923, 657–658, SDLR // Et. nec., pus în legătură cu lat. *bustum* „ars” CDER 1228; înrudit cu *butuc, buture, buturugă* < rad. sl. **but-* + *-enŭ* TDRG; et. nec. (cf. it. dialectal, ret. *büsk’a*, fr. *bûche* < lat. *busca* „bucată mare de lemn” sau v.occ. *bust*, ret. *büst* < lat. *bustum*, cf. și *butuc, butură, buturugă, bucium, bujdă, bujdură*) DA; et. nec. DEX.

Var. (Mold.) *buștihan* ← *buștean*, infl. de ucr. *buzdyhan*.
Fam.: **buștenit** „sărântoc” 1838; **buștihană** „femeie grasă” 1939 ← *buștihan* (= *buștean*).

BUȘTINĂ [ar. *buștină* „funingine”] s.f. „negură – brouillard” 1906.
Et. nes., probabil < lat. **bustinus* (< *bustum* „rug”) Papahagi, *Notițe etim.*, 13 // Et. nec. (poate legat de lat. *bustum*, cf. *buștean*) DA.

BUȘULI vb. (Trans., Ban.) „a se întrista – s’affliger” 1887.
Magh. *búsul*.
Fam.: **bușluială** c.1650 ← *bușlui* (= *bușului*); **bușluitor** c.1650 ← *bușlui* (= *bușului*); **bușului** c.1650 (var. *bușlui*).

BUȘUMA vb. (reg.) „a freca un cal cu un șomoioag de paie – frotter un cheval avec un bouchon de paille” 1958.
Et. nec.

BUT¹ s.n. (Trans., Ban., Mar.) „supărare, necaz – contrariété, ennui” 1697.
Et. nec. TDRG¹, DEX // Magh. *but* N. Drăganu, DR, 4, 1924–1926, 753, Tamás, EW; ucr. *buta* SDLR; „sl., dar lipsește veriga de legătură imediată” CDER 1231; pol. *buta*, cf. sb. *butiti* CDED II 36.
Fam.: **îmbuta** (Buc.) „a face în ciudă” 1928 ← *în butul (cuiva)*.

BUT² s.n. „ciosvârtă – cuissot” 1783.
Tc. *but*.
Fam.: **boată⁴** (Ban.) „spată” 1896 < sb. *botak* (= *butak*); **butur¹** „picior de capră sau de berbec” 1872 ← pl. *buturi*; **buturaș** 1881 ← *butur¹*.

BUT³ s.n. „stâlp al porții de rugby – but (au rugby)” 1966.
Fr. *but*.

BUT⁴ adj. (reg.) „bont; (despre oameni) prost – émoussé; (pour les personnes) sot” 1825.

Magh. *butu*, *buto* Tamás EW.

Fam.: **butac** adj., s.m., s.f. „(vită) cu coarne scurte și groase; tâmpit” 1825 ← *but⁴* ° // magh. *buta* DA, CADE, DEX (cf.); cf. it. *boto*, fr. [*pie*] *bot*, magh. *buta* TDRG; ← *but²*, cf. *butuc* SDLR; **butaci** adj. „prost; tocit” 1825 ← *butac*.

BUTADĂ s.f. „vorbă de spirit – boutade” 1946.

Fr. *boutade*.

BUTAFOR/IE s.f. „ansamblu de obiecte folosite la realizarea decorurilor – ensemble d’objets utilisés pour les décors” 1966.

Rus. *butaforija*.

Fam.: **butafor** „decorator specializat în butaforie” 1988 (der. regresiv); **butaforic** 1966 ← *butaforie*, după rus. *butaforiskij*.

BUTALCĂ s.f. (reg.) „unealtă de lemn folosită la prepararea cașului – outil en bois utilisé pour émietter la présure” 1975.

Bg. *butalka* ° // Et. nec. DEX.

BUTAN s.m. „hidrocarbură saturată, cu patru atomi de carbon în moleculă – butane” 1949.

Fr. *butane*.

Fam.: **butadienă** 1949 < *butadiéne*; **butanol** 1949 < fr. *butanol*; **butanonă** 1949 < fr. *butanone*; **polibutadienă** 1963 < engl. *polybutadiene*.

BUTARGĂ s.f. „icre de chefal – butargue” 1909.

Fr. *butargue*.

BUTAȘ s.m. „lăstar plantat – bouture” 1691–1697, var. *botăș²*.

Magh. *butás* (= *bujtás*) CDED II 406, SDLR, CDER 1233, DEX // Cf. magh. *bujtás* TDRG, CADE; et. nec., poate înrudit cu *butuc*, *bucium* sau < magh. *bujtás* DA.

Fam.: **butășeală** 1870 ← *butăși*; **butăși** 1691–1697, var. *botăși*; var. *botăși* ← *botăș²* (= *butăș*); **butășit** s.n. 1695 ← *butăși*.

BUTĂV adj. (Ban.) „buhăit – bouffi” 1912.

Sb. *butav*.

BUTCARIȚĂ s.f. (Olt.) „găleată – seu” 1908.

Et. nes., probabil ← *botcă¹* „alveolă” °.

BUTCĂ s.f. „caleașcă – carrosse” c.1743, var. *botcă³*.

Rus., ucr. *budka*.

Fam.: **butcărie** (Mold.; rar) „șopron pentru trăsuri” 1872.

BUTE [ar., mr.] s.f. „vas de lemn – tonneau” 1525 (antrop.), var. *butie*, *butie*.

Lat. *buttis*, cf. it., ret., fr., occ., cat., sp., ptg. REW 1427.

Fam.: **butar** „dogar” 1533 (antrop.); **butărie** „dogărie” 1853 ← *butar* sau ← *bute*; **butelnic** „unealtă de dulgherie” 1885, var. *budelnic*; **butic²** „putinică” 1895 (var. *butig*); **buticică** [mr. *butičcă*, *butičcă*] 1892; **butișoară** 1576, var. *buțișoară*; **butiță** 1825; **butoaică** 1888 ← *butoi*; **butoaie** 1888 ← *butoi*; **butoană** (Trans.) „butoi” 1893 ← *bute* sau ← *butoaie* (cu substit. sufixului); **butoi** 1589; **butoiaș** 1691–1697 ← *butoi*; mr. **buțeauă** s.f. (dim.) 1900; mr. **buțilușcă** s.f. (dim.) 1900 ← *buțeali* (pl. lui *buțeauă*); **îmbutoia** 1870 ← *butoi* sau ← *butoaie*.

BUTELCĂ s.f. „butelie mică pentru lichide – bouteille, bombonne” 1884, var. *butilcă*.

Ucr. *butelka* (= *butylka*), pol. *butelka* ° // Ucr. *butelka* DEX; pol. *butelka*, rus. *butylka* TDRG, DA, SDLR, CDER 1236; rus. *butylka*, ucr. *butelka* CADE.

Var. *butilcă* < ucr., rus. *butylka*.

Fam.: **botolcă** (Făgăraș) „parte a lămpii în care se pune petrolul” 1909 ← *butelcă*, infl. de *botă*¹; **butel** „butelcă” 1784 < pol. *butel*, ucr. *butel*¹; **butelcuță** 1958.

BUTELIE s.f. „vas cu formă caracteristică, folosit pentru depozitarea și transportarea unor materiale, mai ales fluide – bouteille” 1897.

Fr. *bouteille* DA, CADE, CDER 1236, DEX, TDRG³ // și it. *bottiglia* SDLR; ← *bute* LM.

BUTENĂ s.f. „substanță chimică obținută prin cracarea produselor petroliere – boutène” 1975.

Fr. *boutène*.

Fam.: **butilenă** 1949 < fr. *boutilène*.

BUTEROLĂ s.f. „instrument folosit pentru turtirea capului liber al niturilor – bouterolle (outil à arrondir l'extrémité libre d'un rivet)” 1949.

Fr. *bouterolle*.

BUTI vb. (Trans., Mold.) „a se revărsa; a da năvală – jaillir; envahir” 1825, var. *buci*².

Ucr. *butty* ° // Cf. sb. *butai*, bg. *butam* CDED II 36; et. nec., poate înrudit cu magh. *bugyogni* DA.

Fam.: **butica** „a nimeri” 1906 ← *buti* + *pica*; **buturi**¹ „a răscoli; a nimeri” 1906.

BUTIC¹ s.n. „magazin mic de lux – boutique” 1975.

Fr. *boutique*.

Fam.: **butică** 1975 < fr. *boutique* sau ← *butic*¹.

BUTLIC adj. „care conține în moleculă un radical obținut prin îndepărtarea unui atom de hidrogen din molecula butanului – butylique” 1949.

Fr. *butylique*.

BUTRIC adj. „acid organic care se găsește în grăsimile animale – butyrique” 1852.

Fr. *butyrique*.

Fam.: **acetobutirat** 1949 < fr. *acétobutyrate*; **butirat** s.m. 1949 < fr. *butyrate*; **butirină** 1871 < fr. *butyrine*; **butirometru** 1931 < fr. *butyromètre*.

BUTISĂ s.f. „pavea din piatră, mai lungă – boutisse” 1949.

Fr. *boutisse*.

BUTLAGĂ s.f. (reg.) „butoiaș – tonnelet” 1885, var. *bătloagă, bătlagă*.

Ucr. *boklag* V. Bogrea, DR, 4, 1924–1926, 797, infl. de *bute, butoi* Avram, NCE, 63–64 // ← *bute* CDER 1235.

Fam.: **butlan** s.n. „butoiaș” 1806, var. *buclan, buglan* ← *butlagă* (cu substit. finalei); **butlănaș** 1825, var. *buglănaș* ← *butlan*; var. *buglănaș* ← *buglan* (= *butlan*).

BUTNAR s.m. (Trans., Mold.) „dogar – tonnelier, boisselier” 1576 (antrop.), var. *bodnar, botnar, bugner*, (inv.) *butneariu, butner*.

Germ. *Büttner* DA, CADE, CDER 1237, DEX // Ucr. *bodnar, bondar*, rus. *bondar'*, magh. *bodnár* (< germ. *Büttner*) SDLR; pol. *bednarz*, ceh. *bednař*, rus. *bondar'* CDED II 36; sl. **bodnarī*, pol. *bednarz* (< germ. *Büttner*) TDRG; ← **butinar* ← *butină* ← *putină* (< lat. **buttina*) LM.

Var. *bodnar, botnar* < magh. *bodnár*, ucr. *bodnar* (cf. *bodină*) sau ← *butnar* + *botă, botar* DA. Var. *bugner* ← *butnar* + *Pinter* „dogar” DA.

Fam.: **butnărărie** „marfă de butnar” 1893; **butnăreală** „dogărit, bătaie înfundată” 1870 ← *butnări*; **butnăresc** 1908; **butnări** 1825; **butnărie** „meșteșugul butnarului; atelierul butnarului” 1831; **butnărit** s.n. 1910 ← *butnar* sau ← *butnări*.

BUTON s.n., s.m. „piesă mică, în formă de disc care, prin apăsare sau învârtire, asigură un contact electric sau o acțiune mecanică; un fel de nasture mobil – bouton” 1857, var. *boton*.

Fr. *bouton*.

Fam.: **butonare** „procedeu de apretare a țesăturilor” 1949; **butonieră** 1862 < fr. *boutonnière*.

BUTUC s.m. „bucată dintr-un trunchi de arbore tăiat; trunchi pe care se taie lemnele; bucată de lemn cu o gaură în care se prindeau picioarele, mâinile sau gâtul unui condamnat – tronçon, bille, cangue” 1601, var. *butug*.

Et. nec. DEX // „Tulpina obscură *but-* pare a fi veche; ea se regăsește și în *butură*, *buturug*, poate și în *bucium*², *buștean*, *butaș*, *butușină*” DA; probabil el. de substrat, același radical ca în *butură* Tagliavini, „Studi Rumeni”, II, 1928, 236, Russu, ER, 280–281; ← rom. *but*² + *-uc* ȘIO II 65; ← *but*² CDED II 552; rom. **but* < lat. **bottum* „simplu dublet al lui *bot*” CDER 1238; gepid. **buttuk* C. Diculescu, ZRPh, 49, 129, 414, SDLR; germ. *butt* REW 1239a; răd. slavă **but-*, s.v. *buștean* TDRG; probabil cuman. *butak* „ramură” Densusianu, HLR, I, 381–382.

Fam.: **butăi** „știubei” 1712 ← *butău* + *budăi* (contaminație) DA; **butău** 1886 ← *butuc* (cu substit. finalei); **butucar**¹ s.m. „silvicultor” 1912; **butucar**² s.n. „sfredel” 1907 (var. *butucăriu*); **butucaș** (dim.) 1886; **butucănos** 1806, var. *botocănos*; **butucel** 1898; **butucer** s.n. „butucul în care se sprijină nicovala” 1907; **butuci** „a băga în butuc” 1872; **butucos** 1806; **butușină** „buturugă” 1893; **îmbutuci** 1828.

Cf. **butură**.

BUTURĂ s.f. „scorbură; butuc; jgheab de fântână – creux d’arbre, tronc d’arbre creux; bûche; auge (d’abreuvoir)” 1825, var. *butură*.

Et. nec. // Probabil el. de substrat, același radical ca în *butuc* Russu, ER, 280–281, Tagliavini, „Studi Rumeni”, II, 1928, 236; probabil ← *butuc*, prin substit. finalei SDEM 65; cf. *butuc* DA, DEX; sg. refăcut după pl. **buturi* al lui **but* (< lat. **bottum*) CDER 1238; v. *buștean* TDRG; v. *bot* LM Gl.; înrudit cu *budăi* (< magh. *bodony*) CDED II 485; bg. *botur* O. Densusianu, GS, 1, 1923–1924, 348; ← *bute* LB.

Fam.: **butoară** „butuc” 1814, var. *butoare* ← *butură* (cu substit. finalei); **butoarcă** „scorbură” 1895 ← *butoară*; **butor** „butuc pe care se taie lemne” 1895 ← *butoară* (der. regresiv); **butulău** „ghizd; fântână” 1906, var. *butuleu* ← *butură* (cu substit. finalei); **buturău** „țevă de lemn” 1896; **buture** s.m. „butuc (de viță-de-vie)” 1592 (antrop. *Buture*), var. *butur*² (acc. nec.); **buturea** (dim.) „buturugă” 1906; **buturel** 1898 ← *butur*²; **buturi**² „a sfredeli” 1906 (var. *butori*); **buturigă** „buturugă scoasă cu rădăcini” 1885 ← *buturugă* (cu substit. finalei); **buturiș** (reg.) „loc plin de butuci și de lemne” 1931; mr. **buturnic** s.m. „buturugă” 1935; **buturoagă** „butuc de viță-de-vie care stă în pământ” 1885 ← *buturugă* (cu substit. finalei); **buturoi** „mușuroi de cârțiță” 1814 ← *butură* + *mușuroi* (contaminație); **buturos** „găunos” 1814, var. *botoros* ← *butur*² sau ← *butură*; **buturug** 1895 ← *buturugă* (der. regresiv); **buturugat** „noduros” 1910 ← *buturugă*; **buturugă** 1839 ← *butură* CADE, CDER 1238 // „Pare a fi rezultatul unei fuziuni între *butuc*, *butură* și *tumurug*” DA; ← *butură* + *tumurug* DEX; **buturugoaie** 1900 ← *buturugă*; **buturuguță** 1852 ← *buturugă*; **buturus** 1898 ← *butur*².

Cf. **butuc**.

BUTUȘ s.n. „burduful rumegătoarelor; foalele cimpoiului – panse (de bestiaux), outre (de cornemuse)” 1906.

Et. nec.

Fam.: **butuși** „a înghionti” 1895; **îmbutușa** „a împinge” 1825; **îmbutuși** 1825 ← *butuși* sau ← *butuș*.

BUȚ s.m. (Ban.) „nume de câine ciobănesc – nom de chien” 1895.

Sb. *buc* °.

BUTUREAN s.m. (Mold., Buc.) „nume de bou – nom de boeuf” 1913.

Et. nes., probabil ← rom. **buț* (< ucr. *buc* „(despre cai) gras, bine hrănit”) °.

BUVABIL adj. „băubil – buvable” 1978.

Fr. *buvable*.

BUZĂ [ar. *budză*; mr. *buză*] s.f. „fiecare din cele două părți cărnoase care mărginesc gura și acoperă dinții – lèvres” 1475 (antrop.), var. (înv.) *buze*.

El. de substrat, cf. alb. *buzë* Philippide, OR, 2, 702, 746 (probabil), Rosetti, ILR, 581, Russu, ER, 282–283, Brâncuș, VA, 52–53 // Cf. alb. *buzë* TDRG, DA, DEX; romanic, înrudit cu fr. *bouder*, sp. *buz*, alb. *buzë* SDLR; probabil ← *bot* sau lat. *botum* + suf. *-ză* CDER 1239; lat. *basium* CDED I 31, LM GI 109.

Fam.: **buzan** (înv.) „labial” 1872; **buzar**¹ „lemn gros sau piatră la marginea focului” 1893; **buzat** 1470 (top.); **buzăi** „a se bosumfla” 1913; **buzăilă** „epitet peiorativ pentru cei buzați” 1825; **buzălău** „buzat” 1931; **buzăreț** s.n. „pelagră” 1903; **buzățel** adj. 1939 ← *buzat*; **buzățică** adj. 1939 ← *buzățel* (cu substit. sufixului); **buzău** adj. „bosumflat” 1722 (antrop. *Buzou*); **buzilă** 1726 (antrop.); **buziș** adv. „unul lângă altul” 1840; **buzișoară** 1866; **buzișor** s.m. (bot.) 1900; **buzoaie** pl. (peior.) 1890; **buzoi** (augm.) 1996; **buzos** [ar. *budzos*] „buzat; (lingv.; înv.) labial” 1913; mr. **buzqs** „mă bosumflu” 1935; **buzucă** 1892; **buzuliță** 1896; **buzură** (reg.) „oaie cu picățele negre pe bot” 1931; **buzurică** (dim.) 1931 ← *buzură*; **buzurie** (reg.) „oaie cu picățele negre pe bot” ← *buzură*; **buzurină** (Olt.) „epitet dat oilor” 1866 ← *buzură*; **buzuță** 1891.

BUZDUGAN s.n. „măciucă, ghioagă – masse d’arme, massue” 1446 (antrop.).

Tc. *bozdoğan*.

Fam.: **buzdugă** 1907 ← *buzdugan* (der. regresiv) Mărgărit, ISE, 37; **buzdugănaș** 1906; **buzdugăni** „a lovi cu buzduganul” 1895; **buzdugi** s.f. pl. (bot.) „crăițe” 1906 ← *buzdugă*.

BUZDUGEĂ s.f. (reg.) „săculeț – petit sac” 1866.

Et. nec.

BUZDUGHIN adj. (reg.) „mare, voluminos – grand” 1891.

Et. nes., probabil < sb. *buzdučîn* (< sb. *buzduk* „mare, umflat”) °.

Fam.: **buzdugan** „mare” 1900 ← *buzdughin* (cu substit. finalei).

BUZDURĂ s.f. (Ban.) „custură, cuțit prost – mauvais couteau” 1910.

Et. nes., probabil sb. *buzdo* „prost” + *custură* ° (contaminație).

BUZER s.n. „aparat folosit în telefonie – buzzer” 1949 (var. grafică *buzzer*).

Engl. *buzzer*.

BUZERANT s.m. (Trans.) „pederast – pédéraste” 1913.

Magh. *buzeráns*.

BUZGUROI s.m. (Munt., Olt.) „monstru cu care se sperie copiii – monstre à effrayer les enfants” 1939.

Et. nes., probabil ← *borză*² + *gogoriță* (contaminație).

BUZNA adv., în expr. *a da* ~ „a intra năvălind – (entrer) intempestivement, en coup de vent” 1624, var. *busta* (în expr. *de-a busta* „pe neașteptate”).

Et. nec. TDRG // Probabil magh. *buzma* „bădăran, prost” DA, DEX; var. *busta* înrudită cu *buși* CDED II 35; „et. nec...”, probabil din aceeași familie cu *năpusti*” CDER 1242; „rudă cu *busnat*” SDLR.

Fam.: **buști** 1931 ← *busta*; **buznamite** adv. 1907; **buzni** „a năvăli” 1931, var. (Olt.) *bușni* ← (*a da*) *buzna*; **năbuzna** adv. 1907.

BUZOLAN adj. s.m., s.f. „(locuitor) din Buzău – (habitant) de Buzău” 1431 (var. *buzăian*).

Top. *Buzău*.

Fam.: **buzăiel** (E Munt.) „mlaștină rămasă după ploaie” 1939 ← top. *Buzău*; **buzoiancă** 1912; **buzoiensc** 1901.

BUZUM s.n. (S Mold.) „rachi inferior – eau de vie de mauvaise qualité” 1939.

Tc. *bozum* „resturi de recoltă din grădini și din vii” °.

BUZUMINI vb. (Ban.) „a se zăpăci – s’êtreourdir” 1912.

Et. nes., probabil ← rom. **bezumăn* (< sb. *bezuman* „zăpăcit, nebun”) ° // Sb. *bezuman* CADE.

BUZUNAR s.n. „un fel de pungă interioară cusută la haine, în care se țin lucruri mărunte – poche” c.1710, var. *bozânar*, *bozdonar*, *bozinar*, *burdunar*, *bursunar*, *buzdunar*, *pojinar*, *pozonar*, *pozunar*.

Ngr. dial. *μπουζουνάρα*.

Fam.: **buzunăraș** 1852; **buzunăreală** 1958 ← *buzunări*; **buzunărel** 1912; **buzunări** „a căuta prin buzunare” 1862; **buzunărit** s.n. „bani de buzunar” 1862 ← *buzunări*; **îmbuzunări** „a băga în buzunar, a fura” 1828.

BYRONIAN adj. „referitor la Byron – byronien” 1978.

Antrop. *Byron*.

INDICE

A

A¹
a¹ [ar., mr., ir.] v. a¹
A²
A³-
A⁴-
A⁵ v. al¹
a⁵ [ar.] v. al¹, a⁵
A⁶ v. ăl¹
a⁷ v. al¹, a⁵
AALENIÂN
ăb [ir.] v. alb
ABA¹
ABA²
ABAC
abacă v. abac
abager v. aba¹
abagerie¹ v. aba¹
abagerie² v. aba¹
abageu v. aba¹
abagiu v. aba¹
ABAGIUBĂ
ABAI
abai v. abai
abaie v. abai
ABAJŪR
ABALDĂ
abaliena v. aliena
abalienațiune v. aliena
abandon v. abandona
ABANDONA
ABANOS
ABATAJ
ABATE¹
ABATE²
abatesă v. abate¹
abatire [ar.] v. abate²
abatisă v. abate¹
ABATIZĂ
ABATOR
abație v. abate¹
ABAZIE
abă v. aba¹
abăgeresc v. aba¹

abăioară v. abai
abănat v. bănat
ABĂRLĂU
abătătoare v. abate²
abătător v. abate²
abătătură v. abate²
abăteare [ar.] v. abate²
abătut v. abate²
ABCES
ABDICA
abdicație v. abdica
abdicațiune v. abdica
ABDOMEN
abdominal v. abdomen
abdominalgie v. algie
abducere v. abducție
abductor v. abducție
ABDUCTIE
abducțiune v. abducție
abe v. abia
abea v. abia
abea v. abia
ABECEDAR
abera v. aberație
aberant v. aberație
aberativ v. aberație
ABERAȚIE
aberațiune v. aberație
ABEROSCOPI
ABEȘ
abeședar v. abecedar
ABHORA
abi v. abia
ABIA
abia v. abia
abielușa v. abia
abielușca v. abia
abieluța v. abia
abientin v. abietin
ABIETACEE
ABIETIN
ABIETINEE
ABIL
abil v. abil
abilita v. abil

abilitate v. abil
abilitație v. abil
abiogen v. biogen
abiogeneză v. biogen
abiologie v. biologie
abiotic v. biotic
abiotrofie v. trofic
abioză v. biotic
abiruire v. birui
AB/IS
abisal v. abis
ABITAȚIE
abitațiune v. abitație
ABIT/R
abitual v. habitudine
abitudine v. habitudine
ABITURIENT
abiuța v. abia
ABJECT
abjecție v. abject
ABJUDECA
ABJURA
abjurație v. abjura
ablactare v. ablactație
ABLACTAȚIE
ABLAS
ABLAT/V
ablație v. ablațiune
ABLAȚIUNE
ABLAUT
ablefarie v. blefarită
ABLEGAT
ABLEPS/E
ablișoară v. alb
ABLUȚIUNE
ABNEGA
abnegație v. abnega
abnorm v. normă
abnormalitate v. normă
abnormitate v. normă
ABO
aboală v. boală
aboare v. boare
ABOLI
aboliție v. aboli
abolitionism v. aboli
abolitionist v. aboli
abolițiune v. aboli
ABOLLA
ABOMINABIL
abominație v. abominabil
ABONA
abonament v. abona
abonat v. abona

abonda v. abunda
abondant v. abunda
abondașă v. abunda
abondent v. abunda
abondașă v. abunda
abor v. abur
ABORDA
abordabil v. aborda
abordagiu v. aborda
abordaj v. aborda
abore v. abur
aboreală v. boare
abori¹ v. abur
abori² v. boare
ABORIGEN
abort v. avorta
aborta v. avorta
ABORT/V
ABRACADABRA
abracadabrant v. abracadabra
ABRAȘ
abrașa v. abraș
abrazare v. abraziune
ABRAZIUNE
abraziv v. abraziune
abrazor v. abraziune
ABREVIĂ
abreviațiune v. abrevia
abreviativ v. abrevia
abreviator v. abrevia
abreviatură v. abrevia
abreviație v. abrevia
abreviere v. abrevia
abriboi v. ambriboi
ABROGA
abrogație v. abroga
ABRŪDEANCA
ABRUPT
abruptamente v. abrupt
abrutiza v. brut²
abrutizant v. brut²
absces v. abces
ABSCISĂ
ABSCIZIUNE
ABSCONS
ABSENT
absenta v. absent
absenteism v. absent
absenteist v. absent
absență v. absent
absenție v. absent
absidal v. absidă
ABS/DĂ
absidial v. absidă

absidiolă v. absidă
ABS/NT
ABSOLUT
absolutamente v. absolut
absolutism v. absolut
absolutist v. absolut
absolutiza v. absolut
absolutoriu¹ v. absolvi¹
absolutoriu² v. absolvi²
absoluție v. absolut
absoluțiune v. absolvi¹
absolva¹ v. absolvi¹
absolva² v. absolvi²
absolvălui v. absolvi¹
absolvent v. absolvi²
absolventă v. absolvi²
absolvență v. absolvi²
ABSOLV¹
ABSOLV²
absolvirii v. absolvi¹
absorbant v. absorbi
ABSORBI
absorbitor v. absorbi
absorbție v. absorbi
absorpțiune v. absorbi
abstenționism v. abstinent
abstenționist v. abstinent
abstențiune v. abstinent
ABSTERGENT
ABSTINENT
abstinență v. abstinent
abstract v. abstrage
abstractiza v. abstrage
abstractizant v. abstrage
abstracție v. abstrage
abstracționism v. abstrage
abstracționist v. abstrage
abstracțiune v. abstrage
ABSTRAGE
ABSTRUS
absșes v. abces
absșine v. abține
ABSURD
absurditate v. absurd
abștract v. abstrage
ABȚIB/LD
ABȚIGU/
ABȚINE
abținea v. abține
abua¹ v. bua
abua² v. bua
abubă v. bubă¹
abulic v. abulie
ABUL/E

ABUNDA
abundant v. abunda
abundanță v. abunda
abudent v. abunda
abundență v. abunda
ABUR
abur [ar.] v. abur
abura¹ v. abur
abura² v. boare
ABURCA
abure v. abur
abureală¹ v. abur
abureală² v. boare
aburel¹ v. abur
aburel² v. boare
aburi¹ v. abur
aburi² v. boare
aburitor v. abur
aburos v. abur
ABUZ
abuza v. abuz
abuziv v. abuz
AC
ac [ar., mr.] v. ac
âc [ir.] v. ac
ACACIA
ACADEA
academic¹ v. academie
academic² v. academie
academicesc v. academie
academiceste v. academie
academician v. academie
ACADEMIE
academie v. academie
academisian v. academie
academism v. academie
academist v. academie
ACADLAN
acafist v. acatist
acafister v. acatist
ACAJU
ACALEFĂ
ACALM/E
acana v. hacana
ACANT
acantacee v. acant
acantă v. acant
ACANTOCEFAL
ACANTOPTER
acantopterigian v. acantopter
ACANTOZĂ
ACAPARA
acaparator v. acapara
acar¹ v. ac
acar² v. ac

acar³ v. ac
ACAR⁴-
acarcare v. acar⁴-
acarce v. acar⁴-
acarcine v. acar⁴-
ACARET
ACARLAN
acaricid v. acarian
acarinat v. carenă
acarioză v. acarian
acarniță v. ac
acasă v. casă¹
acatafazie v. catafazie
acatagrafie v. catagrafie
acatalectic v. catalectic
acatalepsie v. catalepsie
acates v. agat
acatest v. acatist
acatie v. agat
ACATIST
acatist v. acatist
acatister v. acatist
acatistier v. acatist
ACAȚ
acața [ir.] v. agăța
acațan v. acaț
acație v. acaț
acațiu v. acaț
acaul v. caulescent
acaustobiolit v. caustobiolit
acaustobiolitic v. caustobiolit
ACĂRȚĂ¹
acăriță² v. ac
ACĂSTĂU
acătare v. acătării
acătarea v. acătării
acătarej v. acătării
ACĂTĂRII
acătărilea v. acătării
acăța v. agăța
acățare [ar.] v. agăța
acățat v. agăța
acățacios v. agăța
acățara v. cățara
acățitoare v. agăța
acățător v. agăța
acățătură [ar.] v. agăța
acățătură v. agăța
acățele (pl.) v. agăța
ACĂU
ACCEA
accede v. acces
ACCELERA
accelerando v. accelera

accelerat v. accelera
accelerator v. accelera
acelație v. accelera
acelațiune v. accelera
accelerograf v. accelera
accelerometru v. accelera
ACCENT
accenta v. accent
accentua v. accent
accentuație v. accent
accepciune v. accepta
accept v. accepta
ACCEPTA
acceptabil v. accepta
acceptant v. accepta
acceptator v. accepta
acelație v. accepta
acelațiune v. accepta
acceptor v. accepta
acelație v. accepta
accepciune v. accepta
ACCES
accesibil v. acces
accesibilitate v. acces
accesie v. acces
accesit v. acces
accesiune v. acces
accesor v. accesoriu
ACCESORIU
ACCIDENT
accidenta v. accident
accidental v. accident
accidente v. accident
accidentar v. accidente
ACCIDENTE (pl.)
ACCIZ
accizar v. acciz
acciză v. acciz
accusabile v. acuza
ACEFAL
acefalie v. acefal
ACEL
acela v. acel
același v. acel
acelație v. accent
acera v. acira
ACERACEE
acerat v. acira
ACERATERIU
aceratherium v. acerateriu
ACERĂ
ACERB
ACEST
acesta v. acest

- acestași v. acest
acetaldehidă v. aldehydă
acetamidă v. amidă
acetat v. acetic
acetație v. *accepta*
ACETAZOLAMIDĂ
ACETIC
acetifica v. acetic
acetil v. acetic
acetilacetic v. acetic
acetilare v. acetic
acetilenă v. acetic
acetilsalicilic v. acetic
acetilură v. acetic
acetobutirat v. butiric
ACETOFAN
ACETOFENONĂ
acetonă v. acetic
acetonemie v. acetic
acetonurie v. acetic
acetos v. acetic
acfilon v. *acvilon*
ACHENĂ
ACHERONTIC
acheț v. ac
ACHIESA
achilă v. *acvilă*
ACHILEE
ACHIL/E
ACHILIM/T
achindie v. chindie
achinezie v. cinetic
ACHING/U
achit v. achita
ACHITA
ACHIU¹
ACHIU²
achizitiv v. achiziție
achizitivitate v. achiziție
achizitor v. achiziție
ACHIZIȚIE
achiziționa v. achiziție
ACI
acia v. aci
acianopsie v. cianotic
aciași v. aci
acicea v. aci
aciclic v. ciclu
acicul v. acicular
ACICULAR
AC/D
acidamină v. amină
acidifica v. acid
acidimetrie v. acid
acidimetru v. acid
aciditate v. acid
acidofil v. acid
acidorezistență v. rezista
acidoză v. acid
acidula v. acid
acii v. aci
AC/L
acila v. acil
acile v. aci
acilea v. aci
AC/N
acina v. *acira*
acinos v. acin
acintuș v. iacint
ACIOAIE
acioală v. aciua
acior v. *aciua*
aciola v. *aciua*
aciotor v. *aciua*
acipensericultură v. sericultură
ACIPENSER/D
ACIRA
aciră v. *aceră*
ACIUA
aciuaș v. aciua
aciuator v. aciua
aciui v. aciua
aciuia v. *aciua*
ACLAMA
aclamație v. aclama
aclamațiune v. *aclama*
aclas v. *atlaz*
aclaz v. *atlaz*
aclimata v. climă
aclimatație v. climă
aclimatațiune v. *climă*
aclimatiza v. climă
aclinic v. clinic
aclo [ar.] v. *acolo*
aclo v. *acolo*
acloia [ar.] v. *acolo*
acloțe [ar.] v. *acolo*
acmo [mr., ir.] v. *acum*
acmoce [ir.] v. *acum*
acmoia [mr.] v. *acum*
acmoțe [ir.] v. *acum*
acmoți [ar.] v. *acum*
acmu v. *acum*
acmuă [mr.] v. *acum*
acmuși v. *acum*
ACNEE
acneiform v. acnee
acnu v. *acum*

acnuma v. acum
ACO [ar.]
acoace v. aco [ar.]
acoapirire [ar.] v. acoperi
acoi v. ac
ACOLADĂ
acole v. acolo
acolea v. acolo
acoleși v. acolo
acolie v. colecist
ACOLISI
acolișitor v. acoliși
acolisitură v. acolisi
ACOLIT
acolitat v. acolit
acolithos v. acolit
ACOLO
acolo v. acolo
acoloși v. acolo
acomercial v. comerț
ACOMODA
acomodabil v. acomoda
acomodație v. acomoda
ACOMPANIA
acompaniament v. compania
acompaniatoare v. compania
acompaniator v. compania
acompt v. acont
acoñ v. ac
ACONDROPLAZIE
ACONT
aconitină v. aconit
acoñiță v. ac
ACONT
aconta v. acont
aconto v. acont
acoperământ v. acoperi
acopereală v. acoperi
acoperemânt v. acoperi
acoperemiș v. acoperi
ACOPERI
acoperiș v. acoperi
acoperit v. acoperi
acoperitoare v. acoperi
acoperitor v. acoperi
acoperitură v. acoperi
ACORD
acorda v. acord
acordabil v. acord
acordaj v. acord
acordant v. acord
acordantă v. acord
ACORDEON
acordeonist v. acordeon
acordeonistă v. acordeon

acordic v. acord
acordică v. acord
acordor¹ v. acord
acordor² v. acord
ACOR/E
acos v. ac
ACOSTA
acostament v. acosta
acotiledon v. cotiledon
acotiledonat v. cotiledon
acov v. acău
ACQUA-TOFFANA
acraniat v. craniu
acraniată v. craniu
acrezală v. acru²
acreață v. acru²
ACREDITA
acreditant v. acredita
acreditiv v. acredita
acrescământ v. crește
acrescent v. crește
acri v. acru²
ACRIB/E
acribologie v. acribie
acričcu [mr.] v. acru²
acricios v. acru²
acriciune v. acru²
ACR/D
ACR/DĂ
ACRID/NĂ
acrilat v. acrilic
ACR/LIC
acri¹ [ar., mr.] v. acru²
acri² v. acru²
ACRIMON/E
acrimonios v. acrimonie
ACR/NIE
acriș¹ [ar.] v. acru²
acriș¹ v. acru²
acriș² v. agriș
acrișor [ar.] v. acru²
acrișor v. acru²
acritoare v. acru²
acritor v. acru²
acritură v. acru²
acriu v. acru²
ACRO-
ACROBAT
acrobată v. acrobat
acrobat v. acrobat
acrobație v. acrobat
acrocetofilie v. cartofilie
ACROCEFAL
acrocefalie v. acrocefal

- acrocianoză v. cianoză
ACROFOB/E
ACROLE/NĂ
ACROL/T
ACROMAN/E
acromat v. cromatic
acromatic v. cromatic
acromatism v. cromatic
acromatiza v. cromatic
acromatopsie v. cromatic
ACROMEGAL/E
ACROMICR/E
acromie v. cromatic
ACROMION
ACRONIC¹
acronic² v. cronic
acroparestezie v. parestezie
ACROPOLĂ
acropole v. acropolă
acrospor v. spor²
ACROST/H
acrostih v. acrostih
acrostihon v. acrostih
ACROSTOL
ACROȘA
acroșaj v. acroșa
ACROTHERĂ
acroteriu v. acroteră
ACRU¹
ACRU²
acru² [ar., mr.] v. acru²
acru³ v. acum
ACRUM¹
acrum² v. acum
acrunc [mr.] v. acru²
acruț v. acru²
acșe [ar.] v. așă¹
acși [ar.] v. așă¹
acșia [ar.] v. așă¹
acșor v. ac
ACT
acta (pl.) v. act
actă v. act
actinamea v. ahtinamea
ACTINIC
actinide (pl.) v. actinic
ACTINIE
actinism v. actinic
actiniu v. actinic
actinograf v. actinic
actinografie v. actinic
actinometric v. actinic
actinometrie v. actinic
actinometru v. actinic
actinomicet v. actinie
actinomicoză v. actinie
actinomorf v. actinie
actinon v. actinic
actinopterigian v. actinie
ACTINOT
actinoterapie v. actinic
actor v. actor
ACTIV¹
activ² v. activ¹
activa v. activ¹
activant v. activ¹
activator v. activ¹
activi v. activ¹
activist v. activ¹
activistă v. activ¹
activitate v. activ¹
activiza v. activ¹
activizator v. activ¹
ACTOR
actoraș v. actor
actoricesc v. actor
actoricește v. actor
actorie v. actor
actoriță v. actor
actriță v. actor
ACTUAL
actualism v. actual
actualitate v. actual
actualiza v. actual
actualmente v. actual
ACTUAR
actuariat v. actuar
actent v. accent
actept v. accepta
acteptului v. accepta
acție v. acțiune
acționa v. acțiune
acționar v. acțiune
ACȚIUNE
acu v. acum
acua v. acum
ACUARELĂ
acuarist v. acuară
acuariu v. acvariu
acuatic v. acvatic
acufunda v. cufunda
acuilă v. acvilă
acuilin v. acvilă
acuilon v. acvilon
ACUITATE
aculea [ar.] v. acolo
aculeat, -ă v. aculeu
aculeiform v. aculeu

aculeol v. aculeu
aculeț v. ac
ACULEU
aculma v. culme
aculo [ar.] v. acolo
aculoțe [ar.] v. acolo
aculturație v. cultură
ACUM
acuma v. acum
ACUMBENT
acumetrie v. acumetru
ACUMETRU
ACUMINAT
acumula v. cumul
acumulativ v. cumul
acumulator v. cumul
acumuși v. acum
acuperi v. acoperi
acupirându [ar.] v. acoperi
acupirătură [ar.] v. acoperi
acupirire [ar.] v. acoperi
acupla v. cuplu
acuplaj v. cuplu
ACUPRESURĂ
acupunct v. acupunctură
ACUPUNCTURĂ
ACURAT
acurates v. acurat
acuratețã v. acurat
acuratețe v. acurat
acurge v. curge
ACUSTIC
acustică v. acustic
acusticesc v. acustic
acustician v. acustic
acustomat v. acustic
acușã v. acum
acuși v. acum
acușica v. acum
acușor v. ac
ACUT
acutropi v. cotropi
acuț v. ac
ACUZA
acuzabil v. acuza
ACUZATIV
acuzator v. acuza
acuzatie v. acuza
acuzã v. acuza
ACVA-
ACVACULTURĂ
ACVADAG
ACVAFORTE
acvafortist v. acvaforte

acvafortistã v. acvaforte
acvamarin v. mare²
ACVANAUT
acvanautã v. acvanaut
acvanautic v. acvanaut
acvaplan v. plan¹
acvarelã v. acuarelã
acvarelist v. acuarelã
acvarist v. acvariu
acvaristã v. acvariu
acvaristicã v. acvariu
ACVARIU
ACVATIC
ACVAT/NTĂ
ACVATIP/E
acvatubular v. tub
ACVI-
ACVIFER
ACVILĂ
acvilidã v. acvilã
acvilin v. acvilã
ACVILON
ACVITANLAN
acvizitie v. achiziție
ad litteram v. literã
ad- v. a³-
ad valorem v. valoare
ADACTIL/E
adagheu v. adagiu
adaghiu v. adagiu
adagietto v. adagio
ADAGIO
ADAGIU
ADAMANT
adamantin v. adamant
adamantinã v. adamant
ADAMASCĂ¹
adamascã² v. damasc
ADAMI
adamism v. adamit
ADAMIT
adamitã v. adamit
ADAMȘITĂ
adanca [ar.] v. adânc
adaoge v. adăuga
adaos v. adăuga
ADAPTA
adaptabil v. adapta
adaptabilitate v. adapta
adaptație v. adapta
adaptațiune v. adapta
adaptiv v. adapta
adaptor v. adapta
adauge v. adăuga

adaus v. adăuga
adavdzire [ar.] v. adăuga
adălăgare [ar.] v. alerga
adălmaș v. aldămaș
adămană v. ademană
adămăni v. ademană
adăoga v. adăuga
adăogământ v. adăuga
adăogător v. adăuga
adăogătura v. adăuga
adăogi v. adăuga
adăogitor v. adăuga
adăogitura v. adăuga
adăosătura v. adăuga
adăosura v. adăuga
adăoșag v. adăuga
ADĂPA
adăpa [ar.] v. adăpa
adăpat v. adăpa
adăpătoare v. adăpa
adăpător v. adăpa
adăpătos v. adăpa
adăpătura [ar.] v. adăpa
adăpătura v. adăpa
adăpoi v. adăpa
ADĂPOST
adăposta v. adăpost
adăposteală v. adăpost
adăposti v. adăpost
adăpostit v. adăpost
adăpostitor v. adăpost
adăpostitura v. adăpost
adăpostura v. adăpost
adărag v. hădărag
ADĂSTA
adăsta [ar.] v. adăsta
adăstat v. adăsta
adăstător v. adăsta
adătiu v. adet
ADĂU
ADĂUGA
adăugământ v. adăuga
adăugător v. adăuga
adăugătura v. adăuga
adăugi v. adăuga
adăugitor v. adăuga
adăugitura v. adăuga
adăunăzi v. zi
ADĂUȘ
adăvâsi v. adevăsi
adăvdzeare [ar.] v. adăuga
adăvgare [ar.] v. adăuga
adăvgămintu [ar.] v. adăuga
adăvgătura [ar.] v. adăuga

ADĂNC
adănc [ar.] v. adănc
*adăncă*¹ v. adănc
*adăncă*² [ar.] v. adănc
adăncăt v. adănc
adăncătura v. adănc
adănci v. adănc
adăncime v. adănc
adăncitor v. adănc
adăncitura v. adănc
adăncos [ar.] v. adănc
adăncos v. adănc
adăncușor v. adănc
adăncuș v. adănc
ADDENDA
adeatiu v. adet
adecă v. adică
adecă v. adică
adecuât v. adecvat
adecva v. adecvat
ADECVAT
ADEMANĂ
ademeneală v. ademană
ademeni v. ademană
ademenit v. ademană
ademenitor v. ademană
ademenitura v. ademană
ADEMPȚIUNE
ADEN-
ADENITĂ
ADENO-
adenocarcinom v. carcinom
adenofibrom v. fibrom
adenohipofiză v. hipofiză
ADENO/D
adenoidită v. adenoid
ADENOM
ADENOPATIE
ADENOTOMIE
ADEPT
ADERA
aderent v. adera
aderență v. adera
ADERM/NĂ
ades v. des¹
adese v. des¹
adesea v. des¹
adeseori v. des¹
ADET
adetur v. dator
adetorie v. dator
adevară v. adevăr
ADEVĂR
adevăra v. adevăr

adevărat v. adevăr
adevărațiune v. adevăr
adevăratate v. adevăr
adevăraător v. adevăr
adevăraătură v. adevăr
ADEVĂȘ/
adeveri v. adevăr
adevericiune v. adevăr
adeverința v. adevăr
adeverință v. adevăr
adeverit v. adevăr
adeveritor v. adevăr
adeveritură v. adevăr
ADEVEST/
ADEZIUNE
adeziv v. adeziune
adezivitate v. adeziune
adhesia v. adeziune
AD-HOC
ADIA
adiabată v. adiabatic
ADIABATIC
ADIACENT
adiacente v. adiacent
ADLAFOR
adiaforie v. adiafor
adiaforisi v. adiafor
adiamant v. adamant
adiat¹ v. adia
adiat² v. diată
adiată v. diată
ADIATOR
adiba v. dibui
ADJĂ
adică v. adică
adicăle v. adică
adicălea v. adică
adicăte v. adică
adicătea v. adică
adicătele v. adică
adicătelea v. adică
adiecțiv v. adjectiv
adiemant v. adamant
adiere v. adia
adietor v. adia
adii v. adia
adil'are [ar.] v. adia
adil'at [ar.] v. adia
adil'atic [ar.] v. adia
adil'os [ar.] v. adia
adimant v. adamant
adinamic v. dinamic
adinamie v. dinamic
adineaorea v. adineaori

ADINEAORI
adineaunea v. adineaori
adineaura v. adineaori
adineaură v. adineaori
adineauri v. adineaori
adineavra [ar.] v. adineaori
adineoară v. adineaori
adinioară v. adineaori
adinioarea v. adineaori
adiniori v. adineaori
AD/NS
ADINTA
ADINTE
AD-/NTERIM
AD/IO
adipic v. adipos
ADIPOS
adipozitate v. adipos
ADIPS/E
ADISTA
ADIT/V
aditivitate v. aditiv
AD/ȚIE
adiționa v. adiție
adițional v. adiție
adițiune v. adiție
adiunct v. adjunct
adiutant v. aghiotant
ADJECTIV
adjectiva v. adjectiv
adjectival v. adjectiv
adjectiviza v. adjectiv
ADJONȚIUNE
ADJUDECA
adjudecatar v. adjudeca
adjudecatară v. adjudeca
adjudecator v. adjudeca
adjudecație v. adjudeca
adjudecațiune v. adjudeca
adjudecătoare v. adjudeca
adjudecător v. adjudeca
ADJUNCT
ADJURA
adjurație v. adjura
adjurațiune v. adjura
adjutant v. aghiotant
ADJUVANT
ADMINISTRA
administrabil v. administra
administrativ v. administra
administratoare v. administra
administrator v. administra
administrator v. administra
administrație v. administra

administrațiune v. administra
administrăului v. administra
administrării v. administra
ADMIRA
admirabil v. admira
admiral v. amiral
admiralitate v. amiral
admirat v. admira
admirativ v. admira
adoratoare v. admira
adorator v. admira
adorăriție v. admira
adorărițiune v. admira
admisibil v. admite
admisibilitate v. admite
admisie v. admite
admisiune v. admite
ADMITANȚĂ
ADMITE
ADMONESTA
admonestație v. admonesta
admonia v. admonesta
admonitiv v. admonesta
admoniție v. admonesta
admonițiune v. admonesta
ADNAT
ADNOTA
adnotat v. adnota
adnotatoare v. adnota
adnotator v. adnota
adnotație v. adnota
adnotațiune v. adnota
adoară v. oară
adogmatic v. dogmă
adogmatism v. dogmă
adoi v. doi
ADOLESCENT
adolescentă v. adolescent
adolescentin v. adolescent
adolescentinism v. adolescent
adolescență v. adolescent
adolescenție v. adolescent
adolescenție v. adolescent
adonic v. adonis
ADONIS
ADOPTA
adoptabil v. adopta
adoptant v. adopta
adoptatoare v. adopta
adoptator v. adopta
adoptiv v. adopta
adopție v. adopta
adopțiune v. adopta
ADORA
adorabil v. adora

adoratoare v. adora
adorator v. adora
adorăriție v. adora
adorărițiune v. adora
adorlea v. oară
ADORMI
adormi [ar.] v. adormi
adormit v. adormi
adormita v. adormi
adormitor v. adormi
adormițele (pl.) v. adormi
ADPRES
ADRAGANT
ADRENALINĂ
adrenergic v. adrenalină
adrenocrom v. adrenalină
adres v. adresă
adresa v. adresă
adresant v. adresă
adresantă v. adresă
adresarisii v. adresă
ADRESĂ
adresui v. adresă
adsorbant v. adsorbi
adsorbat v. adsorbi
ADSORBI
adsorbție v. adsorbi
adstrat v. strat
adstringent v. astringent
aducă [ar.] v. aduce
aducător v. aduce
aducătură [ar.] v. aduce
ADUCE
aduce [ir.] v. aduce
ADUCT
aductor v. aducție
ADUCȚIE
aducțiune v. aducție
aduia v. adia
ADULA
adulator v. adula
adulație v. adula
adulațiune v. adula
adulma v. adulmecca
ADULMECA
adulmecător v. adulmecca
adulmecos v. adulmecca
ADULT
ADULTER¹
adulter² v. adulter¹
adulterare v. adulter¹
adulterin v. adulter¹
ADUMBR
adumbrat v. adumbri

adumbritor v. adumbri

ADUNA

aduna [ar.] v. aduna

adunat v. aduna

adunata v. aduna

adunăciune v. aduna

adunător v. aduna

adunătură v. aduna

aduncos [ar.] v. adânc

adupleca v. (în)dupleca

adură [ir.] v. aduna

adurmec v. adurmeca

adurmeca v. adurmeca

adurmecat v. adurmeca

adurmecător v. adurmeca

adurmi v. adormi

adurmita v. adormi

adus v. aduce

adusătură v. aduce

adusoare v. aduce

adușeare [ar.] v. aduce

adușire [ar.] v. aduce

ADVAR

ADVECTIE

ADVENTICE

adventism v. adventist

ADVENT/ST

ADVENT/IV

ADVERB

adverbal v. adverb

adverbial v. adverb

adverbializa v. adverb

adverbium v. adverb

ADVERS

adversar v. advers

adversară v. advers

adversativ v. advers

adversitate v. advers

advocat v. avocat

advocată v. avocat

advocatlâc v. avocat

advocatură v. avocat

advocăteasă v. avocat

advocățel v. avocat

advocățesc v. avocat

advocățeste v. avocat

advocăție v. avocat

advocățime v. avocat

ADVON

adz [ar.] v. azi

adză [ar.] v. azi

AED

*aer*¹ [ar., mr.] v. *aer*¹

AER¹

AER²

*aer*³ v. *arie*³

aera v. *aer*¹

aeraj v. *aer*¹

aerator v. *aer*¹

aerație v. *aer*¹

aereală v. *aer*¹

aerel v. *aer*¹

aeresc v. *aer*¹

AERI-

aerian v. *aer*¹

AERIFER

AERIFORM

aeriseală v. *aer*¹

aerisi v. *aer*¹

aerlift v. lift

AERO-

AERØB

aerobic v. aerob

aerobiotic v. biotic

aerobioză v. v. biotic

aerobiu v. aerob

AEROBUZ

aerocartofilie v. cartofilie

aerocartograf v. cartografie

aerocartografie v. cartografie

aeroclub v. club

AEROCOL/IE

aerocosmic v. cosmos

aerodinam v. dinamic

aerodinamic v. dinamic

AEROD/NĂ

AERODROM

aeroelasticitate v. elastic

AEROFAG/IE

aerofar v. far

aerofilatelic v. filatelie

aerofilatelie v. filatelie

aerofob v. aerofobie

AEROFØB/IE

AEROFØR

aerofotografic v. fotografie

aerofotografie v. fotografie

aerofotogramă v. fotogramă

aerofotogrametrie v. fotogramă

aerogară v. gară

AEROGEN

aerogenerator v. genera

aerogeologie v. geologie

aeroglisor v. glisa

aerograf v. aerografie

AEROGRAF/IE

AEROGRAMĂ

aeroion v. ion

aeroionizator v. ion

aeroionoterapie v. ion
AEROLIT
aerolog v. aerologie
aerologă v. aerologie
aerologhie v. aerologie
aerologic v. aerologie
AEROLOGIE
aeromecanică v. mecanic
aerometrie v. aerometru
AEROMETRU
aeromobil v. mobil
aeromodel v. model
aeromodelism v. model
aeromodelist v. model
aeromotor v. motor
aeronaut v. aeronautic
aeronaută v. aeronautic
AERONAUTIC
aeronautică v. aeronautic
aeronaual v. navă
aeronavă v. navă
aeronot v. aeronautic
aeronotători (pl.) v. aeronautic
aeroplan v. plan¹
aeroplancton v. plancton
aeroplanie v. plan¹
aeroplanist v. plan¹
aeropot v. port²
aeropotuar v. port²
aeropoștal v. poștă
aeropurtat v. purta
aeroreactor v. reacție
aeros v. aer¹
AEROSCOPI
AEROSOL
aerosoloterapie v. aerosol
aerospațial v. spațiu
AEROSTAT
aerostatic v. aerostat
aerostatică v. aerostat
aerostație v. aerostat
aerostațiune v. aerostat
aerotaxație v. taxă
aerotehnică v. tehnic
aeroterapie v. terapie
aeroterm v. aerotermă
AEROTERMĂ
aerotopograf v. topografie
aerotopografie v. topografie
aerotransport v. transporta
aerovehicul v. vehicul
AEROZINĂ
AETITĂ
AFABIL

afabilitate v. afabil
afabulație v. fabulă
afacere v. face
afacerism v. face
afacerist v. face
AFAGIE
AFAN
afaniseală v. afanisi
AFANISII
AFARĂ
afăre [ir.] v. afară
afazic v. afazie
AFAZIE
AFÂNĂ
afânător v. afâna
afebril v. febră
afect v. afecta²
AFECTA¹
AFECTA²
afectabil v. afecta¹
afecțatie v. afecta²
afecțatiune v. afecta²
afectiv v. afecta²
afectivitate v. afecta²
afectuos v. afecta²
afectuoșitate v. afecta²
afecție v. afecta²
afecționa v. afecta²
afecțiune v. afecta²
afelie v. afeliu
afelio v. afeliu
AFELIU
afemeiat v. femeie
AFERAT
AFERENT
aferenție v. aferent
AFEREZĂ
AFERIM
afirim v. aferim
afirin v. aferim
AFET
AFGAN
AFID
AFIDAVIT
afieroseală v. afierosi
AFIEROSII
AFIF
AFIGE
AFIL
AFILĂ
afiliație v. afilia
afilui v. afilia
afin [ar.] v. afin¹
afin v. afin¹

AFIN¹

AFIN²

afina v. fin²
afinaj v. fin²
afinant v. fin²
afinar v. afin¹
afinată v. afin¹
afină¹ [ar.] v. afin¹
afină¹ v. afin¹
afină² v. afin²
afincă [ar.] v. afin¹
afincu [ar.] v. afin¹
afinea v. afin¹
afinet v. afin¹
afinghe [ar.] v. afin¹
afinică v. afin¹
afinisi v. afanisi
afiniș v. afin¹
afinitate v. afin²
afinor v. fin²
afiom v. afion
AFION
afipt v. afige
AFIRMA
afirmativ v. afirma
afirmație v. afirma
afirmațiune v. afirma
afiroseală v. afierosi
afiroși v. afierosi
AFIȘ
afișa v. afiș
afișaj v. afiș
afișer v. afiș
afișier v. afiș
afișor v. afiș
AFX
afixal v. afix
AFLA
afla [ar.] v. afla
află [ir.] v. afla
aflari [mr.] v. afla
aflat v. afla
aflător [ar.] v. afla
aflător v. afla
aflictiv v. aflicțiune
AFLICȚIUNE
AFLORIMENT
aflua v. afluent
AFLUENT
afluență v. afluent
afluință v. afluent
aflux v. flux
afoară [ar.] v. afară
afocal v. focal

AFON

afon v. afon
afonic v. afon
afonie v. afon
afonizare v. afon
aforisi v. afurisi
AFORISM
aforismă v. aforism
aforismos v. aforism
aforistic v. aforism
A FORTIORI
AFREȚĂ [ar.]
AFREȚA
AFRICAN
africanist v. african
africanistă v. african
africanistică v. african
africanitate v. african
africanolog v. african
africanologă v. african
africanologie v. african
AFRICAT, -Ă
africănesc v. african
AFRIKAANS
AFRIKANDER
AFRO-
AFRO
afro-american v. american
afro-asiatic v. asiatic
AFRODIZIAC
AFRONT
afronta v. afront
afrunta v. afront
aftare [ar.] v. atare
AFTĂ
afiărâgaci v. astrâgaci
aftică v. apotecă
aftior v. actor
aftoid v. aftă
aftor v. actor
aftos v. aftă
afum v. afuma
AFUMA
afuma [ar.] v. afuma
afumătoare [ar.] v. afuma
afumătoare v. afuma
afumător v. afuma
afumătorie v. afuma
afumătură [ar.] v. afuma
afumătură v. afuma
afumega v. fum
afund v. afunda
AFUNDA
afunda [ar.] v. afunda
afundat v. afunda

afundătoare v. afunda
afundătură v. afunda
afundiș v. afunda
afundos [ar.] v. afunda
afunducos [ar.] v. afunda
afundusi [ar.] v. afunda
afunzime v. afunda
AFURCA
afurcă v. afurca
afurisanie v. afurisi
afurisenie v. afurisi
AFURISI
afurisit v. afurisi
AFUZALI
aga v. agă
AGABAN/Ū
agabaritic v. gabarit
AGALACT/E
AGALE
AGAM
agambani v. agabani
AGAPĂ
AGAR-AGAR
AGAREAN
agareancă v. agarean
AGARICACEE
AGAR/CI
agarinean v. agarean
agarinesc v. agarean
AGASA
agasant v. agasa
AGAT
agată v. agat
AGATĂRS
AGAVĂ
AGĂ
agădăi v. îngădui
agădui v. îngădui
AGĂNĂŪ
agărenie v. agarean
AGĂRLĂC
AGĂRN/Ī
agărmitură v. agărni
AGĂȚA
agățat v. agăț
agățacios v. agăț
agățătoare v. agăț
agățător v. agăț
agățătură v. agăț
AGĂMBA
agămbală v. agâmba
agărlăc v. agărlăc
agea v. ageat
AGEAG

AGEAM/Ū
AGEAT
AGEM
agemesc v. agem
agemiu v. ageamiu
agenda v. agendă
AGENDĂ
agenezie v. geneză
AGENT
agentă v. agent
agentură v. agent
agentă v. agent
agenție v. agent
AGER
agerește v. ager
ageri v. ager
agerie v. ager
agerime v. ager
agesc v. agă
GEST
agesta v. agest
agesti v. agest
agestri v. agest
agestru v. agest
AGFACOLOR
agheag v. ageag
agheasmatar v. agheasmă
AGHEASMĂ
aghent v. agent
aghenție v. agent
aghesmui v. agheasmă
aghesmuit v. agheasmă
aghiamant v. diamant
aghian v. aian
aghimant v. adamant
AGHIOS
aghios v. aghios
AGHIOTANT
aghireș v. agriș
aghistin v. ghistină
aghistină v. ghistină
aghitant v. aghiotant
aghițione v. agita
aghiușta v. adista
aghiuță v. aghios
agia [ar.] v. abia
agie v. agă
agiesc v. agă
AGIL
agilitate v. agil
AGINA
AGIO
agiograf v. hagiografie
agiografie v. hagiografie

- agiota v. *agio*
agiotaguş v. *agio*
agiotaj v. *agio*
agiotor v. *agio*
agit v. *ageat*
AGITA
agitatoare v. *agita*
agitator v. *agita*
agitatoric v. *agita*
agitație v. *agita*
agitațiune v. *agita*
*agiu*¹ v. *agio*
*agiu*² v. *hagiu*
agiun [ar.] v. *ajun*
agiuname [ar.] v. *ajun*
agiunare [ar.] v. *ajun*
agiunatic [ar.] v. *ajun*
agiundzeare [ar.] v. *ajunge*
agiundzire [ar.] v. *ajunge*
agiuneață [ar.] v. *ajun*
agiutare [ar.] v. *ajuta*
agiutor [ar.] v. *ajuta*
aglaz v. *atlaz*
AGLICĂ
aglice v. *aglică*
aglicel v. *aglică*
aglici v. *aglică*
agliš v. *aglică*
AGLOMERA
aglomerant v. *aglomera*
aglomerație v. *aglomera*
aglomerațiune v. *aglomera*
AGLOS/E
AGLUTINA
aglutinant v. *aglutina*
aglutinativ v. *aglutina*
aglutinație v. *aglutina*
aglutinină v. *aglutina*
aglutinogen v. *aglutina*
AGNAT
AGNATĂ¹
agnată² v. *agnat*
agnațiune v. *agnat*
AGNEȚ
agneț v. *agneț*
AGNOMEN
AGNOSTIC
agnosticism v. *agnostic*
AGNOZIE
agoaie v. *agă*
agoană v. *agonă*¹
agod v. *ogod*
agodi v. *ogod*
AGOGICA
agonale (pl.) v. *agonă*¹
AGONĂ¹
AGONĂ²
agonic v. *agonie*
AGONIE
agoniseală v. *agonisi*
AGONISI/
agonisie v. *agonisi*
agonisit v. *agonisi*
agonisită v. *agonisi*
agonisitor v. *agonisi*
agonistic v. *agonă*¹
agoniza v. *agonie*
agonizant v. *agonie*
AGORA
agorafobie v. *agora*
agosi v. *agust*
AGRAFA
agrafie v. *grafie*
AGRAMAT
agramat v. *agramat*
agramatism v. *agramat*
agramaticalitate v. *gramatică*
agramatos v. *agramat*
agranulocitoză v. *granulocitoză*
AGRAR
agrarian v. *agrar*
agrarianism v. *agrar*
agrava v. *grav*
agravant v. *grav*
agrăi v. *grăi*
agrămădi v. *grămadă*
AGREA
agreabil v. *agreea*
AGREGA
agregat¹ v. *agreea*
agregat² v. *agreea*
agregație v. *agreea*
agregațiune v. *agreea*
agrement v. *agreea*
agrementa v. *agreea*
agresa v. *agresiune*
AGRESIUNE
agresiv v. *agresiune*
agresivitate v. *agresiune*
agresor v. *agresiune*
AGREST
agreș v. *agriș*
agreș v. *agriș*
AGRI-
agrice v. *aglică*
agricea v. *aglică*
agricol v. *agricultură*
agricultoare v. *agricultură*

agricultor v. agricultură
AGRICULTURĂ
agrij v. agriș
agrijoară v. aguridă
agrimensor v. agrimensură
AGRIMENSURĂ
AGRIOTIM/E
AGRIPN/E
AGRIȘ
agriș v. agriș
agrișă v. agriș
agrișă v. agriș
AGRO-
agroalimentar v. aliment
agrobiolog v. biologie
agrobiologic v. biologie
agrobiologie v. biologie
AGROCENOZĂ
agrochimic v. chimie
agrochimie v. chimie
agrochimist v. chimie
agrogeolog v. geologie
agrogeologic v. geologie
agrogeologie v. geologie
agroindustrial v. industrie
AGROLOG/E
agrometeorolog v. meteorologie
agrometeorologic v. meteorologie
agrometeorologie v. meteorologie
agrominim v. minim
agronom v. agronomie
agronomă v. agronomie
agronomic v. agronomie
AGRONOM/E
agrosilvic v. silvic
agrotehnic v. tehnic
agrotehnician v. tehnic
agroterasă v. terasă
agrozootehnic v. zootehnie
agrozootehnician v. zootehnie
agrozootehnie v. zootehnie
AGRU
agru [ar., mr.] v. agru
agud v. agudă
AGUDĂ
AGURA
aguridar v. aguridă
AGUR/DĂ
agurijoară v. aguridă
agurizar v. aguridă
agurizi v. aguridă
AGUST
AGUSTOS
agustru v. agust

agustu [ar.] v. agust
agut v. agudă
agută v. agudă
AGUTI
agvar v. advar
AH
AHA
ahai v. agat
ahăla v. âl¹
ahăt [ar.] v. atăt¹
ahându [ar.] v. atăt¹
aheean v. aheu
AHEU
ahmo [ir.] v. acum
ahmoce [ir.] v. acum
ahmoțe [ir.] v. acum
AHO
AHOTĂ
ahotnic v. ahotă
ahrostihon v. acrostih
AHT
AHTAPOD
ahtare [ar.] v. atare
ahtându [ar.] v. atăt¹
ahtia v. aht
ahtiat v. aht
ahtinam v. ahtinamea
AHTINAMEA
ahtior v. actor
AI¹
*ai*² v. ai¹
AI³
AI⁴
AI⁵
*ai*⁶ v. hai
aia v. ai¹
ALAN
ALAR
aiasmă v. agheasmă
aiasmătar v. agheasmă
aiave v. aievea
aiavea v. aievea
aiasmă v. agheasmă
aice v. aici
aicea v. aici
A/CI
aida v. haide
aidamac v. haidamac
aidău v. haidău¹
aide v. haide
A/DOMA
aiduc v. haiduc
aienesc v. aian
aiept v. aiepta²

AIEPTA¹

AIEPTA²

aieptat v. aiepta²

aieptător v. aiepta²

aierlea v. aiurea

aiest v. ăst

aiesta v. ăst

aiève v. aievea

ALEVEA

aimana v. haimana

aiminteri v. aimintre

AIM/NTRE

aimintrea v. aimintre

aimintrilea v. aimintre

A/NDE

aîndere v. ainde

aînderea v. ainde

aîndine v. ainde

ainine v. arin

aînte v. înainte

aior¹ v. ai¹

aior² v. areu

aios v. ai¹

airea v. aiurea

airilea v. aiurea

AISBERG

AISFILD

aist [ar.] v. ăst

aist v. ăst

aista v. ăst

aistalalt v. alt

aistalalt v. alt

aişoară v. ai¹

aişor v. ai¹

ait v. hait

aite (pl.) v. ai¹

aitură v. ai¹

aiuiu v. iu¹

aiura v. aiurea

aiure v. aiurea

AIUREA

aiureală v. aiurea

aiuri v. aiurea

aiurile v. aiurea

aiurilea v. aiurea

aiurit v. aiurea

aiurle v. aiurea

aiurlea v. aiurea

aiuş¹ v. ai¹

aiuş² v. auş

aiuşoară v. ai¹

aiuşor v. ai¹

ajag v. ageag

AJDER

ajtezău v. ajuta

ajumeală v. jumi

ajumi v. jumi

ajumit v. jumi

ajumita v. jumi

AJUN

ajuna v. ajun

ajunat v. ajun

ajunător v. ajun

ajungător v. ajunge

AJUNGE

ajuns v. ajunge

ajunsătură v. ajunge

AJUR

ajura v. ajur

AJUSTA

ajustabil v. ajusta

ajustaj v. ajusta

ajustat v. ajusta

ajustoare v. ajusta

ajutor v. ajusta

AJUTA

ajută [mr.] v. ajuta

AJUTAJ

ajutător v. ajuta

ajutătorie v. ajuta

ajutor v. ajuta

ajutora v. ajuta

ajutori v. ajuta

ajutorie v. ajuta

ajutorinţă v. ajuta

ajutoritor v. ajuta

ajutornic v. ajuta

ajutura v. ajuta

AKÂN

âl' [ir.] v. ai¹

al' [mr.] v. ai¹

al'eptă [ir.] v. aiepta²

al'u [ar.] v. ai¹

al'iuntrea [ar.] v. aimintre

al'urare [ar.] v. aiurea

al'ure [ir.] v. aiurea

al'urea [ar.] v. aiurea

AL¹

al¹ [ar., mr.] v. al¹

al² v. ăl¹

ala v. ăl¹

ALA-BALA

ALABAND/NĂ

ALABASTRU

ALABAŞ

ALAC¹

alac² v. alaci

ALACI

alagare [ar.] v. *alerga*

alagă [ar.] v. *alerga*

ALAGEA

alagică v. *alagea*

ALAI

ALAIT

ALALAGMON

alalagmosi v. *alalagmon*

alalagmui v. *alalagmon*

alalalt v. *alt*

ALALŢE

alalt [ar.] v. *alt*

alalt v. *alt*

alaltăieri v. *ieri*

alaltămâne v. v. *măine*

alaltăseară v. *seară*

alam v. *alem*

ALAMAN

alamani v. *alemani*

ALAMĂ

ALAMB/C

alambica v. *alambic*

ALAN

ALANDALA

ALAN/NĂ

alant v. *alt*

alantala v. *alandala*

ALANTO/DĂ

alantu [ar.] v. *alt*

alarma v. *alarmă*

alarmant v. *alarmă*

ALARMA

alarmist v. *alarmă*

alastâncă v. *alestâncă*

ALAŞ

alat v. *halat*

alature v. *latură*

alaturea v. *latură*

ALAUN

alaun v. *alaun*

alaur v. *laur*¹

alavastru v. *alabastru*

ALĂ¹

*ală*² v. *hală*²

alăgea v. *alagea*

alăgică v. *alagea*

ALĂM

alămar v. *alamă*

alămat v. *alamă*

*alămărie*¹ v. *alamă*

*alămărie*² v. *alamă*

alămâi v. *lămâie*

alămâie v. *lămâie*

alămâioară v. *lămâie*

alămâiţă v. *lămâie*

alămi v. *alamă*

alămiu v. *alamă*

ALĂMOJNĂ

alămui v. *alamă*

alăncire [ar.] v. *alici*¹

alăpta v. *lapte*

alăsida v. *alesidă*

alătra v. *lătra*

alătrător v. *lătra*

alătura v. *latură*

alăturaş v. *latură*

alătura v. *latură*

alătura v. *latură*

alături v. *latură*

alăturiş v. *latură*

*alău*¹ v. *aleu*¹

*alău*² v. *halău*¹

alăutar v. *lăută*

alăutaş v. *lăută*

alăută v. *lăută*

alăuţel v. *aluat*

ALĂBĂLĂC

alăm v. *alăm*

ALB

alb [mr.] v. *alb*

alba v. *alb*

ALBADĂ

ALBANEZ

albanistică v. *albanez*

ALBASP/NĂ

ALBASTRU

albastru [ar.] v. *alabastru*

albat [ar.] v. *alb*

albatariţă v. *alb*

ALBATROS

albă [ar., mr.] v. *alb*

albăstrân v. *alabastru*

albăstrea v. *alabastru*

*albăstreală*¹ v. *alabastru*

*albăstreală*² v. *alabastru*

albăstrel v. *alabastru*

albăstri v. *alabastru*

albăstrică v. *alabastru*

albăstrime v. *alabastru*

albăstrior v. *alabastru*

albăstriţă v. *alabastru*

albăstriu v. *alabastru*

albăstrui v. *alabastru*

albău v. *alb*

albcic [mr.] v. *alb*

*albeală*¹ v. *alb*

*albeală*² v. *alb*

albeaţă [ar., mr.] v. *alb*

albeață v. alb
ALBEDO
albei v. alb
albel v. alb
albeneț v. alb
alber [ar.] v. alb
albescență v. alb
albeț v. alb
albețe v. alb
albgardist v. gardă
albi v. alb
ALBLAN
albică v. alb
albicăv [mr.] v. alb
albicel, -ea v. alb
albicic [mr.] v. alb
albicios [ar.] v. alb
albicios v. alb
albicuine v. alb
ALBIE¹
albie² v. alb
albier v. albie¹
ALBIGENS
albigenz v. albigens
albi v. albie¹
albile [ar.] (pl.) v. alb
albițită v. alb
albime v. alb
albin v. alb
albinar [mr.] v. albină
albinar v. albină
albinarnic [mr.] v. albină
ALBINĂ
albină [mr.] v. albină
albinărel v. albină
albinărie¹ v. albină
albinărie² v. albină
albinărit¹ v. albină
albinărit² v. albină
albinea v. albină
albineață v. alb
albinet v. albină
albineț v. alb
albinî v. alb
albinică v. albină
albinioară v. albină
albinism v. albinos
albinîș v. albină
albinîșă v. albină
albinîță v. albină
albinîu v. alb
ALBINOS
albinușă v. albină
albinuță v. albină

albioară v. albie¹
albior v. alb
albirę [ir.] v. albină
albiri [mr.] v. alb
albișoară v. alb
albișor¹ v. alb
albișor² v. alb
ALBIT
albită v. albit
albitor v. alb
albitorie v. alb
albitură¹ v. alb
albitură² v. alb
albiță v. alb
albiu v. alb
albiuță v. albie¹
alboare v. alb
alboi v. alb
albom v. album
ALBORADĂ
albu [ar.] v. alb
albuî v. alb
albuîet v. alb
albuleț v. alb
ALBUM
albumeală v. alb
ALBUMEN
ALBUMINĂ
albuminoid v. albumină
albuminometru v. albumină
albuminos v. albumină
albuminurie v. albumină
albumiță v. alb
albumoză v. albumină
alburî v. alb
alburîu v. alb
ALBURN
albuș [ar.] v. alb
albuș v. alb
albușeu v. alb
albuț v. alb
alca v. halca
alcade v. alcalde
ALCAIC
ALCALDE
alcalescent v. alcaliu
alcalescență v. alcaliu
alcali v. alcaliu
alcaliceluloză v. celuloză
alcalimetrie v. alcaliu
alcalimetru v. alcaliu
alcalin v. alcaliu
alcalin v. alcaliu
alcalinitate v. alcaliu

alcaliniza v. alcaliu
alcalinizație v. alcaliu
alcalinizațiune v. alcaliu
alcalino-pământos v. alcaliu
ALCALIU
alcaliza v. alcaliu
alcaloid v. alcaliu
alcaloză v. alcaliu
ALCAM
ALCAN
ALCARAZAS
ALCAZAR
ALCĂTUJ¹
ALCĂTUJ²
alcătuială v. alcățui¹
alcățuiniță v. alcățui¹
alcățuitor v. alcățui¹
alcăzi v. alcățui²
ALCEE
alcer v. arcer¹
ALCHENĂ
ALCHIDAL
ALCH/L
alchilare v. alchil
alchimic v. alchimie
ALCHIMIE
alchimist v. alchimie
ALCHINĂ
ALCION
alcionian v. alcion
alcionic v. alcion
ALCMANLAN
alcohol v. alcool
alcoholic v. alcool
alcoholism v. alcool
alcoholiza v. alcool
ALCOOL
alcoolat v. alcool
alcoolemie v. alcool
alcoolic v. alcool
alcoholism v. alcool
alcooliza v. alcool
alcoolmetrie v. alcool
alcoolmetru v. alcool
alcoolometru v. alcool
alcoolscop v. alcool
alcoometru v. alcool
alcoran v. Coran
ALCOV
alcovan v. elcovan
alcovă v. alcov
alcoxid v. alcool
aldamaș v. aldămaș
aldan v. hăldan

aldaș v. aldui
ALDĂMAȘ
aldămașar v. aldămaș
alde v. al¹
ALDEHIDĂ
ALDN
aldol v. aldehydă
ALDOSTERON
aldoză v. aldehydă
ALDUJ
alduială v. aldui
aleadzire [ar.] v. alege
aleam v. alem
ALEAN
aleaneș v. alean
aleaniș v. alean
aleaniță v. alia
aleator v. aleatoriu
aleatoric v. aleatoriu
aleatorism v. aleatoriu
ALEATORIU
alebardă v. halebardă
alebardier v. halebardă
ALEE
alefie v. alifie
alefiu v. alifie
ALEGA¹
ALEGA²
alegație v. alega²
alegațiune v. alega²
alegădi v. alegădui
ALEGĂDUJ
alegător v. alege
alegătură v. alege
alegând v. alege
ALEGE
alegni² v. lihni
alegoric v. alegorie
alegoricesc v. alegorie
ALEGORIE
alegorism v. alegorie
alegorist v. alegorie
alegoriza v. alegorie
alegorizant v. alegorie
alegrețe v. alegru
alegro v. alegru
ALEGRU
aleguț v. alege
aleguța v. alege
ALEI
ALELĂ
alele v. alei
alelei v. alei
alelele v. alei

aleleu v. alei
ALELUIA
ALEM
ALEMANI
ALEMI
alenă v. halenă
alene v. lene
alenşig v. alean
alenşug v. alean
aleo v. aoleu
aleor v. areu
alerg v. alerga
ALERGA
alergaci v. alerga
alergat v. alerga
alergărişte v. alerga
alergătoare v. alerga
alergător v. alerga
alergătură v. alerga
alergău v. alerga
alergen v. alergie
alergic v. alergie
ALERGIE
alergologic v. alergie
alergologie v. alergie
alerţ v. alertă
alerta v. alertă
ALERTĂ
alerteţă v. alertă
alerteţe v. alertă
ales¹ v. alege
ales² v. leş²
alesător v. alege
alesătură v. alege
ALES/DĂ
ALESTĂNCĂ
alestîncă v. alestîncă
alesură v. alege
aleş v. leş²
aleşui v. leş²
aleşuitor v. leş²
aleşuitură v. leş²
aleşveriş v. alişveriş
ALEU¹
aleu² v. aoleu
aleur v. areu
ALEUR/T
aleuritic v. aleurit
aleurolit v. aleurit
aleurometru v. aleuronă
aleuronat v. aleuronă
ALEURONĂ
aleuronic v. aleuronă
aleveş v. leveş

ALEV/N
alevinaj v. alevin
ALEXANDR/N
alexandrinism v. alexandrin
ALEXANDR/T
ALEXĂNDRINEAN
alexăndrineancă v. alexăndrinean
ALEX/E
ALEXII (pl.)
ALEX/NA
ALEZA
alezaj v. aleza
alezie v. alexie
alezor v. aleza
ALFA¹
ALFA²
ALFABET
alfabetar v. alfabet
alfabetic v. alfabet
alfabeticeste v. alfabet
alfabetiza v. alfabet
alfabetizare v. alfabet
alfanumeric v. număr
ALFATRON
alfavit v. alfavita
ALFAVITA
alfaviton v. alfavita
ALFEN/D
ALFIOR
ALGARADĂ
algare [ar.] v. alb
ALGĂ
ALGEBRĂ
algebră v. algebră
algebric v. algebră
algebriceşte v. algebră
algebrist v. algebră
algebristă v. algebră
ALGERIAN
ALGEZIE
algebraic v. algebră
algebraicesc v. algebră
algebraiceşte v. algebră
algebră v. algebră
algi [ar.] (pl.) v. alb
ALG/D
algiditate v. algid
ALG/E
algîname [ar.] v. albină
algînar [ar.] v. albină
algînă [ar.] v. albină
algînă v. algă
algîre [ar.] v. alb
algitură [ar.] v. alb

ALGOFOB/E
ALGOGEN
ALGOL
algolog v. algă
algologă v. algă
algologic v. algă
algologie v. algă
ALGOMAN/E
ALGONKIAN
ALGOR/TM
algoritm v. algoritm
ALGRAF/E
ALGUAZ/L
alhimie v. alchimie
alhimist v. alchimie
alhimista v. alchimie
ali v. hăli
ALIA
aliagiu v. alia
aliaj v. alia
aliant v. alia
alianță v. alia
alianție v. alia
ALIAS
ALIB/
alibiu¹ v. alibi
alibiu² v. arbiu
alic v. alică
ALICANTE
ALICĂ
alicărie v. alică
ALIC¹
alici² v. alică
alici³ v. hilici
alici⁴ v. hilici
alicneală v. lihni
ALICOT, -Ă
ALICUANTĂ
alicuotă v. alicotă
alicvotă v. alicotă
ALIDADĂ
alidzeare [ar.] v. alege
ALIENA
alienabil v. aliena
alienabilitate v. aliena
alienat v. aliena
alienație v. aliena
alienist v. aliena
ALIET
alifant v. elefant
ALIFATIC
ALIF/E
alifios v. alifie
ALIGATOR

aligator v. aligator
aligna v. lihni
ALIGN¹
aligni² v. lihni
aligorie v. alegorie
ALIGOTE
alilodidactic v. didactic
aliluia v. aleluia
aliman v. liman
alimăna v. liman
alimăni v. liman
alimba v. limb
ALIMENT
alimenta v. aliment
alimentar v. aliment
alimentară v. aliment
alimentator v. aliment
alimentație v. aliment
alimentațiune v. aliment
ALIMOJDII (pl.)
ALIMON
ALIMORI (pl.)
alimpi v. limp
alin v. alina
ALINA¹
alina² v. lihni
alinare [ar.] v. anina
alinător v. alina
alinătură v. alina
alinăre [ar.] v. alici¹
alinderea v. ainde
ALINEAT
alini v. alina
ALINIA
aliniament v. alinia
aliniat v. alineat
aliniment v. alinia
alint v. alinta
ALINTA
alintător v. alinta
alintătură v. alinta
ALION
alior v. areu
aliosman v. aliotman
ALIOTMAN
alipi v. lipi
ALIPUI
alısıdă v. alesıdă
ALISMATACEE
alısıncă v. halısıncă
ALISPAN
ALISVERIŞ
alitera v. aliterație
aliterare v. aliterație

- aliterativ v. aliterație
ALITERAȚIE
aliterațiune v. aliterație
ALIVANCĂ
alivant v. levant
ALIVANTA
ALIVĂNI
alivenci v. alivancă
ALIZAR/ŊĂ
ALIZEU
allegretto v. alegru
allegro v. alegru
ALLEMANDĂ
ALMAGESTE (pl.)
alman v. almandă
almanac v. almanah
ALMANAH
ALMANDĂ
ALMAND/Ŋ
almar v. armar
ALMAS
ALMEE
ALMICANTARA
almicantarat v. almicantara
almintere v. alt
alminteri v. alt
almintrele v. alt
almintrelea v. alt
almintrine v. alt
almojnă v. alămojnă
almojnean v. alămojnă
ALNIC
alnicie v. alnic
ALO¹
ALO²
ALO³-
ALOBROGI (pl.)
aloca v. alocație
alocabil v. alocație
ALOCAȚIE
alocațiune v. alocație
alocromatic v. cromatic
alocromatism v. cromatic
alocurea v. loc
alocuri v. loc
alocuție v. alocuțiune
ALOCUȚIUNE
alodial v. alodiu
ALODIU
ALOE
aloes v. aloe
aloetic v. aloe
ALOFON
alogam, -ă v. alogamie
ALOGAM/IE
ALOGEN
alogenetic v. alogen
alogic v. logic
alogism v. logic
ALOHTON
aloi v. aloe
ALONJĂ
alopat v. alopatie
alopatic v. alopatie
ALOPAT/IE
ALOPEC/IE
alorghiă v. alurghiă
ALOS¹
alos² v. hală²
ALOTRII (pl.)
alotropic v. alotropie
ALOTROP/IE
aloțel v. aluat
ALOXAN
ALOZOM
ALPACA¹
ALPACA²
alpaga¹ v. alpaca¹
alpaga² v. alpaca²
AL-PARI
ALPENȘTOC
alpestru v. alpin
alpic v. alpin
ALP/Ŋ
alpinism v. alpin
alpinist v. alpin
alpinistă v. alpin
ALSACLAN
alsău v. al¹
alsăui v. al¹
ALT
alt [ar., mr.] v. alt
ALTAIC
ALTAN
ALTAR
altar [ar., mr.] v. altar
altare [ar.] v. altar
altăceva v. alt
altăceva v. ce
altădată v. dată
altămaș v. aldămaș
altăoară v. oară¹
altăraș v. altar
altângea v. altângic
ALTÂNGIC
altcareva v. care
altcândva v. când
altceva v. ce

- altcineva v. *cine*
altcum v. *cum*
altcumva v. *cum*
alteori v. *oară*¹
ALTER EGO
ALTERA
alterabil v. *altera*
alterabilitate v. *altera*
alterator v. *altera*
alterație v. *altera*
alterațiune v. *altera*
alteră v. *halteră*
ALTERCAȚIE
altercațiune v. *altercație*
altern v. *alterna*
ALTERNĂ
alternant v. *alterna*
alternanță v. *alterna*
alternativ v. *alterna*
alternativă v. *alterna*
alternator v. *alterna*
altasă v. *alteță*
ALTEȚĂ
altfel v. *fel*
ALTHORN
ALTIGRAF
altimetric v. *altimetru*
altimetrie v. *altimetru*
ALTIMETRU
altissimo v. *alto*
altist v. *alto*
altitelemetru v. *telemetru*
altitudinal v. *altitudine*
ALTITUDINE
ALTÎȚĂ
altîncotro v. *încotro*
altmînte v. *alt*
altmînterea v. *alt*
altmînteri v. *alt*
altmîntrea v. *alt*
altmîntrele v. *alt*
altmîntrelea v. *alt*
altmîntrenea v. *alt*
ALTO
altoaie v. *altoi*¹
altoan v. *altoi*¹
altoană v. *altoi*¹
altocumulul v. *cumulul*
altogravură v. *grava*
ALTOI¹
altoi² v. *altoi*¹
altoi³ v. *altoi*¹
altoială v. *altoi*¹
altoit v. *altoi*¹
altoitor v. *altoi*¹
altoitură v. *altoi*¹
alton v. *altoi*¹
altorelief v. *relief*
altostratus v. *strat*
ALTRU/SM
altruist v. *altruism*
altui v. *altoi*¹
altul v. *alt*
altunde v. *unde*
altundeva v. *unde*
ALȚAR
ALȚIER
ALUAȘ
ALUAT
aluar [ar.] v. *aluat*
aluâr [ir.] v. *aluat*
aluătel v. *aluat*
alucina v. *halucina*
alucinație v. *halucina*
alucinațiune v. *halucina*
aluminat v. *aluminiu*
alumină v. *aluminiu*
aluminifer v. *aluminiu*
ALUMINIU
aluminium v. *aluminiu*
aluminiza v. *aluminiu*
aluminos v. *aluminiu*
aluminotermie v. *aluminiu*
ALUMN
alumnat v. *alumn*
alumosilicat v. *siliciu*
alun¹ [ar.] v. *alună*
alun¹ v. *alună*
alun² v. *alaun*
aluna v. *alună*
aluname [ar.] v. *alună*
alunar¹ v. *alună*
alunar² v. *alună*
alunar³ v. *alună*
alunar⁴ v. *alună*
alunaș v. *alună*
alunat v. *alună*
ALUNĂ
alună [ar.] v. *alună*
alunăreasă v. *alună*
alunea [ar.] v. *alună*
alunea v. *alună*
aluneasca v. *alună*
aluneca v. *luneca*
alunecător v. *luneca*
alunecătură v. *luneca*
alunecos v. *luneca*
alunecuș v. *luneca*

alunel v. alună
alunele (pl.) v. alună
alunet v. alună
ALUNGA
alungat v. alunga
alungător v. alunga
alungătură v. alunga
alungi v. lung
alunică v. alună
aluniș v. alună
ALUNȚ
alunită v. alunit
aluniță v. alună
aluniu v. alună
aluniza v. lună
alunuc v. alună
alunuță v. alună
alur [ir.] v. alună
ALURA
alure [ir.] v. alună
ALURGH/DĂ
aluvial v. aluviune
aluvie v. aluviune
aluvion v. aluviune
aluvionar v. aluviune
aluvionare v. aluviune
ALUVIU
ALUVIUNE
aluzi v. lud
ALUZIE
aluzion v. aluzie
aluziune v. aluzie
aluziv v. aluzie
alva v. halva
alvanit v. arvanit
ALVĂLUCĂ
alveolar v. alveolă
alveolat v. alveolă
ALVEOLĂ
alveolită v. alveolă
alvie v. albie¹
ALVIN
alvițar v. halva
alviță v. halva
alvițarie v. halva
AMA¹
ama¹ v. ama¹
ama² v. aman²
AMABIL
amabile v. amabil
amabilitate v. amabil
amainte v. înainte
AMALGAM
amalgama v. amalgam

amalgamă v. amalgam
AMAN¹
AMAN²
amandament v. amendă
AMANDEA
amandela v. amandea
amandilea v. amandea
AMAND/NĂ
AMANET
amaneta v. amanet
amanetar v. amanet
amanetari v. amanet
amanetarisitor v. amanet
amanetat v. amanet
amanetator v. amanet
amansă v. amasă
AMANT
amantă v. amant
aman-zaman v. aman¹
amanz-amanz v. aman¹
AMAR
amar [ar.] v. amar
amăr [ir.] v. amar
AMARA
AMARANT
AMARANTACEE
AMARANTĂ
amară v. amara
AMARILIDACEE
amarilidee v. amarilidacee
amarnic v. amar
AMASĂ
amatis v. ametist
AMATOR
amatorism v. amator
AMAUROZĂ
AMAZOANĂ
amazonă v. amazoană
amazonesc v. amazoană
AMAZONȚ
amazonită v. amazonit
amazuchi v. hasmațuchi
amăgeală v. amăgi
amăgelnic v. amăgi
amăgeu v. amăgi
AMĂGI
amăgiaș v. amăgi
amăgie v. amăgi
amăgișag v. amăgi
amăgit v. amăgi
amăgitor v. amăgi
amăgitoresc v. amăgi
amăgitură v. amăgi
amăhăi v. măhăi

amănunt v. mărunt
amănunți v. mărunt
amănunțime v. mărunt
amănunțit v. mărunt
amărime [ar.] v. amar
amărăcios v. amar
amărăciune v. amar
amărăluță v. amar
amărățaciune v. amar
amărăcios v. amar
amărăciune v. amar
amărăciuni [ar.] v. amar
amărăme [ar.] v. amar
amărăme v. amar
amărăț v. amar
amărător v. amar
amărătură v. amar
amărău v. amar
amărea v. amar
amăreală v. amar
amăreață [ar.] v. amar
amărel v. amar
amări v. amar
amărie v. amar
amărime v. amar
amăriu v. amar
amări [ar.] v. amar
amări v. amar
amărnicit v. amar
amăru v. amar
amărunt v. mărunt
amărunțelul v. mărunt
amărunți v. mărunt
amărunțime v. mărunt
amărunțit v. mărunt
amăruș v. amar
amăruț v. amar
amăruță v. amar
amăři v. ameři
amăřitor v. ameři
amăna v. măine
amănar v. amnar
amănare v. măine
amănat v. măine
amână v. mână
amănăcios v. măine
amănăta v. măine
amănător v. măine
AMĂNDOI
ambac v. abac
AMBALA
ambalagiu v. ambala
ambalaj v. ambala
ambalat v. ambala

ambalig [mr.] v. baligă
ambar v. hambar
ambarasant v. ambarasat
AMBARASAT
ambarca v. barcă
AMBARCADER
ambarcarisi v. barcă
AMBARCAȚIUNE
ambarcație v. ambarcațiune
ambarda v. ambardee
AMBARDEE
AMBASADĂ
ambasadoare v. ambasadă
ambasador v. ambasadă
ambasadore v. ambasadă
ambasadriță v. ambasadă
ambăcar v. abac
amberă v. ambră
AMBETA
ambetant v. ambeta
ambetare [ar.] v. beat¹
AMBLANT
ambianță v. ambiant
ambidextrie v. ambidextru
AMBIDEXTRU
AMBIELAJ
AMBIENT
ambiental v. ambient
ambigen v. gen
ambiguitate v. ambiguu
ambiguiza v. ambiguu
AMB/GUU
AMBII
AMBIOFON/E
ambitare [mr.] v. beat¹
ambitător [mr.] v. beat¹
ambitătură [mr.] v. beat¹
ambitârniri [mr.] v. bătrân
AMBITUS
ambiț v. ambiție
AMBIȚIE
ambiționa v. ambiție
ambițios v. ambiție
ambițiune v. ambiție
AMBIVALENT
ambivalență v. ambivalent
AMBLIOP
ambliopie v. ambliop
AMBLIPOD
AMBLISTOMA
ambon v. amvon
AMBRANȘAMENT
AMBRĂSA
AMBRAZURĂ

AMBRĂ

ambrațare [ar.] v. braț

AMBRELA

ambreiaj v. ambreia

AMBRIBOI

ambroziac v. ambrozie

ambrozic v. ambrozie

AMBROZIE

ambrozie v. ambrozie

ambru v. ambră

ambrumari [mr.] v. brumă

ambucare [ar.] v. bucă

ambulacrar v. ambulacru

AMBULACRU

AMBULANT

ambulanță v. ambulant

ambulatoriu v. ambulant

ambunare [ar.] v. bun¹

AMBUSCADĂ

AMBUSCAT

AMBUȘURĂ

ambuteia v. ambuteiaj

AMBUTELAJ

ambutisa v. ambutisaj

AMBUTISAJ

ambutisare v. ambutisaj

amdivă v. andivă

amebă v. amibă

amelățatură v. amelița¹

ameleța v. amelița¹

amenința v. amenința

AMELIORA

ameliorabil v. ameliora

ameliorant v. ameliora

ameliorativ v. ameliora

ameliorator v. ameliora

ameliorație v. ameliora

ameliorațiune v. ameliora

AMELIȚA¹

*amelița*² v. amenința

amelițatură v. amelița¹

amen v. amin

AMENAJA

amenajabil v. amenaja

amenajament v. amenaja

amenda v. amendă

amendabil v. amendă

amendament v. amendă

AMENDĂ

AMENINȚA

amenințat v. amenința

amenințător v. amenința

amenințatură v. amenința

amenințeală v. amenința

AMENITATE

AMENOREE

AMENT

amentacee v. ament

amentum v. ament

AMERICAN

americanism v. american

americanist v. american

americanistică v. american

americaniza v. american

americă [v. american

americănesc v. american

americănește v. american

AMERICIU

americium v. americium

americuță v. american

amerinda v. merinde

AMERINDIAN

amerința v. amenința

amerințător v. amenința

amerințatură v. amenința

AMERIZA

amerizaj v. ameriza

amerizor v. ameriza

amestec v. amesteca

AMESTECA

amestecat v. amesteca

amestecăciune v. amesteca

amestecător v. amesteca

amestecătură v. amesteca

amestecățiș v. amesteca

amestecuș v. amesteca

AMETABOLĂ

AMET/ST

ametistă v. ametist

ametrop v. ametropie

AMETROP/IE

amețea v. ameți

AMEȚI

amețit v. ameți

amețitor v. ameți

amețitură v. ameți

AMFETAM/INĂ

amfiartroză v. artroză

amfibian v. amfibiu

AMF/BIU

AMFIBOL

amfibolie v. amfibologie

amfibologic v. amfibologie

AMFIBOLOG/IE

AMFIBRAH

amfibrahic v. amfibrah

amfibrahui v. amfibrah

amfiction v. amfictionie

amficonic v. amficonie
amfictionie v. amficonie
amficon v. amficonie
AMFICONIE
AMFIDROMIC
AMFIGONIE
AMFIGURIC
AMFIMACRU
AMFIMIXIE
AMFINEURLAN
AMFIOX
amfioxus v. amfiox
AMFIPOD
AMFIPROSTIL
amfiteatron v. teatru
amfiteatru v. teatru
AMFITERIU
AMFITRION
amfiviu v. amfibiu
amfivologhia v. amfibologie
AMFORA
AMFOTER
AMFOTONIE
AMHAR
AMLABIL
AMLANT
amiantă v. amiant
amiază v. miazăzi
amiazăza v. miazăzi .
amiazăzi v. miazăzi
amiazzi v. miazăzi
AM/BĂ
AM/C
amicabil v. amic
amical v. amic
amică v. amic
amicie v. amic
amiciețe v. amic
amidază v. amidă
AM/DĂ
amidină v. amidă
AMIDOL
AMIDON
amidona v. amidon
amidopirină v. amidă
amidură v. amidă
amielinic v. mielină
amieza v. miazăzi
amiezăza v. miazăzi
amiezi¹ v. miazăzi
amiezi² v. miazăzi
AMIEZITĂ
AMIGDALĂ
amigdalectomie v. amigdală

amigdaleu, -e v. amigdală
amigdalian v. amigdală
amigdalită v. amigdală
amigdaloid v. amigdală
amiji v. miji
a-mijloc v. mijloc
AM/L
amilaceu v. amil
amilază v. amil
amilic v. amil
amilodextrină v. amil
amilograf v. amil
amilogramă v. amil
amiloidoză v. amil
amilopectină v. amil
amiloză v. amil
AMIM/IE
AM/IN
AM/INĂ
amindoi [ir.] v. amândoi
amindoili [ar.] v. amândoi
amindoli [ar.] v. amândoi
amino v. amină
aminoacid v. amină
aminoacidemie v. amină
aminoacidurie v. amină
aminoalcool v. amină
aminobenzen v. benzină
aminobenzoic v. benzină
aminoplast v. amină
aminosi v. miros
aminozaharuri (pl.) v. amină
aminte v. mînte
amintele v. aimîntre
amîntere v. aimîntre
amînterea v. aimîntre
amînterle v. aimîntre
aminti v. mînte
amintire v. mînte
amintirea v. aimîntre
amintitor v. mînte
amintre v. aimîntre
amîntrele v. aimîntre
amîntrelea v. aimîntre
amînrilea v. alt
AM/IOTROF/IE
AMIRA
AMIRAL
amiralat v. amiral
amiraleasă v. amiral
amiralitate v. amiral
amirare v. mira
amirarea v. mira
amirător v. admira

amiroană v. amira
amirosa v. miros
amiroseală v. miros
amiroși v. miros
amiroșitor v. miros
amiroșitură v. miros
amiru¹ v. mir
amiru² v. miru²
amisticare [ar.] v. amesteca
amisticătură [ar.] v. amesteca
amistui v. mistui
amitoză v. mitoză
AMNAR
amnar [mr.] v. amnar
amnari [ar.] v. amnar
amnărel v. amnar
amnări v. amnar
amnăruș v. amnar
amnear [ar.] v. amnar
amnerosi v. miros
amneție v. amnistie
amnezic v. amnezie
AMNEZIE
amninusi v. miros
amnion v. amnios
AMNIOS
amniot, -ă v. amnios
amniotic v. amnios
amnistia v. amnistie
amnistiabil v. amnistie
AMNISTIE
amo [ar.] v. acum
amoare v. amor
AMOC
AMOFOS
amoi v. muia
AMONLAC
amoniacal v. amoniac
amoniatic v. amoniac
amoniificare v. amoniac
AMONIT
amoniu v. amoniac
amoniurie v. amoniac
AMONTE
AMOR
amoral v. moral²
amoralism v. moral²
amoralist v. moral²
amoralitate v. moral²
amoraș v. amor
amorez v. amor
amoreza v. amor
amoreză v. amor
AMORF

amorfie v. amorf
amoros v. amor
amoroso v. amor
amor-propriu v. amor
amorsa v. amorsă
AMORSĂ
amortibil v. amortiza
amortisment v. amortiza
AMORTIZA
amortizabil v. amortiza
amortizație v. amortiza
amortizațiune v. amortiza
amortizor v. amortiza
amortizui v. amortiza
amorteală v. amorti
AMORTI
amortit v. amorti
amortitor v. amorti
amortitură [ar.] v. amorti
amortitură v. amorti
amoși v. ameși
AMOVIBIL
amovibilitate v. amovibil
AMPATAMENT
AMPELIDACEE
ampelidee v. ampelidacee
ampelograf v. ampelografie
ampelografă v. ampelografie
ampelografic v. ampelografie
AMPELOGRAFIE
AMPENAJ
AMPER
amperaj v. amper
ampermetru v. amper
amperometru v. amper
amper-spiră v. amper
amphiteatra (pl.) v. amfiteatru
AMPICILINA
amplasa v. amplasament
AMPLASAMENT
amplectiv v. amplexiune
amplexicaul v. amplexiune
amplexiflor v. amplexiune
AMPLEXIUNE
amplifica v. amplu
amplificant v. amplu
amplificativ v. amplu
amplificator v. amplu
amplificație v. amplu
amplificațiune v. amplu
amplitudine v. amplu
ampluaia v. amplotiat
ampluaire v. amplu
AMPLOIAT

AMPLU
AMPOLOZITATE
AMPRENTĂ
amprentologie v. amprentă
AMPRZĂ
amproor v. proor
ampruâr v. proor
AMPULĂ
AMPUTA
amputație v. amputa
amputațiune v. amputa
amsi v. hamsie
amu [ar., mr.] v. acum
amu v. acum
*amuia*¹ v. muia
*amuia*² v. acum
amulet v. amuletă
AMULETĂ
amuma v. acum
amuniție v. muniție
amunte v. munte
amur v. amor
amurează v. amor
amurez v. amor
amureza v. amor
amurg v. murg¹
amurgi v. murg¹
amurgit v. murg¹
amurțare [ar.] v. amorți
amurți v. amorți
amuș v. hămuș
*amuși*¹ v. acum
*amuși*² v. hămuș
*amuși*² v. hămuș
amușina v. mușina
amușului v. mușina
amușului v. mușina
amușului v. mușina
amușat v. asmuța
amușat v. asmuța
amușător v. asmuța
amușătură v. asmuța
amușeală v. mut
*amuși*¹ v. asmuța
*amuși*¹ v. mut
*amuși*² v. mut
*amuși*² v. asmuța
amușit v. mut
AMUZA
amuzament v. amuza
amuzant v. amuza
amuzator v. amuza
AMUZE
amvoană v. amvon

AMVON
amvonă v. amvon
amvrozie v. ambrozie
AN¹
*an*¹ [ar.] v. an¹
*an*¹ [mr.] v. an¹
*an*²- v. a¹-
*an*³- v. *ana*²-
ân [ir.] v. an¹
ANA¹
ANA²-
ANABAPT/SM
anabaptist v. anabaptism
ANABATIC
anabioză v. biotic
ANABOL/SM
ANACARD
anacardiaceu v. anacard
anacardier v. anacard
anacirlic v. ciclu
anaciditate v. acid
anaclorhidrie v. clor
ANACOLUT
anacolută v. anacolut
ANACONDA
anacoret v. anahoret
ANACREONTIC
anacreonticesc v. anacreontic
anacronic v. anacronism
ANACRON/SM
anacronistic v. anacronism
ANACRUZĂ
anacruzic v. anacruză
ANACUZ/E
ANADIPLOZĂ
ANADIPS/E
ANADOL
anadolean v. anadol
anadolesc v. anadol
anaerob v. aerob
anaerobiotic v. biotic
anaerobioză v. v. biotic
anaerobiu v. aerob
ANAFAZĂ
anafemă v. anatemă
anafilactic v. anafilaxie
ANAFILAX/E
ANAFOR
ANAFORA
ANAFORĂ¹
*anaforă*² v. anafură
ANAFOREZĂ
anaforic v. anaforă¹
*anaforniță*¹ v. anafor
*anaforniță*² v. anafură

anafrodiziac v. afrodiziac
anafrodizie v. afrodiziac
anaftemă v. anatemă
ANAFURĂ
anageneză v. geneză
ANAGLI/Ă
anaghiptă v. anaghiptă
anaghiptic v. anaghiptă
ANAGNOST
anagnostis v. anagnost
anagogic v. anagogic
ANAGOG/Ė
anagram v. anagramă
anagrama v. anagramă
anagramatic v. anagramă
anagramatiză v. anagramă
ANAGRĂMĂ
ANAHORET
anahoretă v. anahoret
anahoretic v. anahoret
anahorit v. anahoret
anahronism v. anacronism
anal v. anus
ANALC/D
ANALE (pl.)
ANALECTE (pl.)
ANALEPS/Ė
analeptic v. analepsie
analfabet v. alfabet
analfabetism v. alfabet
analgeziant v. algezie
analgezic v. algezie
analgezie v. algezie
analgezină v. algezie
analiză v. analiză
analisa v. analiză
analisi v. analiză
analisis v. analiză
analist¹ v. anale
analist² v. analiză
analista v. anale
analistă v. analiză
analitic v. analiză
analitism v. analiză
analiza v. analiză
analizabil v. analiză
analizator¹ v. analiză
analizator² v. analiză
ANALIZĂ
analizi v. analiză
analizor v. analiză
ANALOG¹
ANALOG²
ANALOG³

analogar v. analog²
analoghi v. analog¹
analoghicește v. analog³
analoghie v. analog²
analoghie v. analog³
analoghion v. analog¹
analoghisi v. analog²
analogic v. analog³
analogicește v. analog³
analogie v. analog³
analogism v. analog³
analogon v. analog²
analogos v. analog²
ANAMNEZĂ
anamniote (pl.) v. amnios
anamorfozat v. anamorfoză
ANAMORFOZĂ
ANANAS
ANANDRU
ANANGHIE
anantu [ar.] v. alt
anapăda v. anapoda
ANAPEST
anapestic v. anapest
anaplastic v. plastic¹
anaplastie v. plastic¹
ANĀPODA
ANAPTIXĂ
anarchie v. anarhie
ANARGHIR/Ė
anarh v. anarhie
anarhic v. anarhie
ANARH/Ė
anarhism v. anarhie
anarhist v. anarhie
anarhosindicalism v. anarhie
anarhosindicalist v. anarhie
ANĀRT
ANARTR/Ė
ANASARCĂ
anasarhie v. anasarcă
ANASĂNA
anasâni v. anasâna
anasini v. anasâna
ANASON
ANASTALTIC
anastasimar v. anastasimatar
ANASTASIMATAR
ANASTATIC
anastigmat v. astigmatism
anastigmatic v. astigmatism
anastigmatism v. astigmatism
anastomotiv v. anastomoză
anastomoza v. anastomoză

ANASTOMOZĂ
ANASTROFĂ
ANATEFTER
anatema v. anatemă
anatematisi v. anatemă
anatematiza v. anatemă
anatematizi v. anatemă
ANATEMĂ
anatemă v. anatemă
anatemisi v. anatemă
anatemiza v. anatemă
anatina v. anatemă
anatomisi v. anatemă
ANATOCISM
anatomic¹ v. anatomie
anatomic² v. anatomie
anatomicește v. anatomie
ANATOMIE
anatomist v. anatomie
anatomopatolog v. patologie
anatomopatologic v. patologie
anatoxină v. toxic
anăcriciu [ar.] v. acru²
anăcrime [ar.] v. acru²
anăcrire [ar.] v. acru²
ANCABLURĂ
ANCADRAMENT
ANCASTRAMENT
ANCĂR
ANCEPS
ANCESTRAL
ancheta v. anchetă
anchetatoare v. anchetă
anchetator v. anchetă
ANCHETĂ
ANCHILOSTOM
anchilostomiază v. anchilostom
anchiloza v. anchiloză
ANCHILOZĂ
ANCHIR
anchiraș v. anchir
ANCHIRĂ
anchiră v. anchiră
ANCIE
ANCILAR
ANCLANȘA
anclavă v. enclavă
ANCLUZ
anco [mr.] v. aco [ar.]
ancoa [mr.] v. aco [ar.]
ancoași [mr.] v. aco [ar.]
ANCOLA
ANCOMBRAMENT
ancora v. ancoră

ancoraj v. ancoră
ancorat v. ancoră
ancorator v. ancoră
ANCORĂ
ancorot v. ancoră
ANCOȘĂ
ANCRASA
anculea [ar.] v. acolo
ancuola [mr.] v. acolo
ANDABAT
ANDALUZ
ANDALUZIT
andaluzită v. andaluzit
ANDANTE
andantino v. andante
andartic v. antarctic
ANDĂLI
andăpari [mr.] v. adăpa
ande¹ v. al¹
ande² v. înde¹
anderete v. ainde
andesine v. înde¹
ANDEZIN
ANDEZIT
andezită v. andezit
andezitic v. andezit
andîdie v. andivă
andîhrisis v. antihreză
ANDIN
ANDIVĂ
andivie v. andivă
andoca v. doc²
ANDOSA
andosant v. andosa
ANDREA¹
andrea² v. îndrea¹
andreauă [ar., mr.] v. andrea¹
andreauă v. andrea¹
andrișea v. indrușaim
andrișie v. indrușaim
ANDRO-
androacă v. androc
ANDROC
ANDROCEU
ANDROFOBIE
ANDROGEN
ANDROGIN
androgenie v. androgen
ANDROID
ANDROLOGIE
ANDROMED/DĂ
ANDROPAUZĂ
ANDROSTERON
androsteronă v. androsteron

ANDRUC

andzârțu [ar.] v. an¹

aneantiza v. neant

ANECDOTĂ

anecdota v. anecdota

anecdotic v. anecdota

anecdotist v. anecdota

anecdotistă v. anecdota

ANECO/D

ANELAT

ANEL/D

anelidă v. anelid

anemia v. anemie

anemic v. anemie

ANEM/Ė

ANEMO-

ANEMOCORĂ

ANEMOCORD

ANEMOF/L

anemofilie v. anemofil

anemograf v. anemograf

ANEMOGRAF/Ė

ANEMOGRAMĂ

anemometric v. anemometru

anemometrie v. anemometru

ANEMOMETRU

ANEMONĂ

ANEMOSCOP

ANEMOSTAT

ANEMOTROP

anencefalie v. encefal

âner [ir.] v. aer¹

ANERG/Ė

ANERIS/

ANERO/D

anestestic v. anestezie

anestesia v. anestezie

anestezia v. anestezie

anesteziant v. anestezie

anestezic v. anestezie

ANESTEZE/Ė

anestezimetru v. anestezie

anesteziolog v. anestezie

anesteziologă v. anestezie

anesteziologic v. anestezie

anesteziologie v. anestezie

anestezist v. anestezie

anestezistă v. anestezie

ANEUPLO/D

aneuploidie v. aneuploid

ANEUR/Ė

aneurină v. aneurie

aneuroză v. aneurie

ANEVATO

anevoie v. nevoie

anevoiuță v. nevoie

anevoios v. nevoie

ANEVR/SM

anevrismal v. anevrism

anevrismatic v. anevrism

anex¹ v. anexă

anex² v. anexă

anexa v. anexă

ANEXĂ

anexionism v. anexă

anexionist v. anexă

ANEXTĂ

anexiune v. anexă

ANFILADĂ

ANFRACTUOZITATE

ANGAJA

angajamânt v. angaja

angajament v. angaja

angajant v. angaja

angajat¹ v. angaja

angajat² v. angaja

angajatoare v. angaja

angajator v. angaja

ANGARA

angarea v. angara

angarie v. angara

angarie v. angara

angarlâc v. agărlâc

angărea v. angara

ANGĂRE/Ė¹

*angărie*² v. angara

ANGĂȘ

angășlă v. angăș

ANGE/ȚĂ

angel v. anghel

angelic v. anghel

angelică v. anghel

angelină v. anghel

angelolatrie v. anghel

angelolatru v. anghel

angelologie v. anghel

ANGELUS

anger v. hanger

ANGHEL

anghelă v. anghel

angheles v. anghilest

anghelică v. anghel

anghelicesc v. anghel

anghelină v. anghel

ANGHEMAHT

anghemah v. anghemaht

anghenar v. anghinare

anghenară v. anghinare

anghenare v. anghinare
angherest v. anghilest
angherie v. angara
ANGHILĂ
ANGHILEST
anghilist v. anghilest
anghinar v. anghinare
anghinară v. anghinare
ANGHINARE
*anghină*¹ v. angină
*anghină*² v. nanchin
anghinet v. nanchin
anghiră v. anchiră
anghirete v. anghilest
anghiriate v. anghilest
ANGINĂ
anginos v. angină
ANGIO-
angiocolită v. colită
angiofluorografie v. fluorografie
ANGIOGEN/E
angiografic v. angiografie
ANGIOGRAF/E
angiologic v. angiologie
ANGIOLOG/E
ANGIOM
ANGIOPAT/E
angiospasm v. spasm
ANGIOSPERM, -Ă
ANGIOTOM/E
ANGLAISE
ANGLI (pl.)
ANGLICAN
anglicanism v. anglican
anglică v. aglică
anglicel v. aglică
anglicesc v. anglie
anglici v. aglică
ANGLICISM
anglicist v. anglicism
anglicistă v. anglicism
angliciza v. anglicism
ANGLIE
anglie v. anglie
anglist v. anglicism
anglistică v. anglicism
angliuș v. anglie
ANGLO-
anglofil v. anglofilie
ANGLOFIL/E
anglofob v. anglofobie
ANGLOFOB/E
angloman v. anglomanie
ANGLOMAN/E

anglo-saxon v. saxon
angoasa v. angoasă
angoasant v. angoasă
ANGOASĂ
angobă v. engobă
ANGOLEZ
ANGORA
ANGRENA
angrenaj v. angrena
ANGRO
angros v. angro
angrosist v. angro
ANGSTROM
ANGULAR
angulos v. angular
ANGUSTICLAV
anhidridă v. anhidru
anhidrit v. anhidru
anhidroză v. anhidru
ANH/DRU
anhoră v. ancoră
aniconic v. iconic
ANIHILA
anihilator v. anihila
anihilație v. anihila
anihilațiune v. anihila
ANIL
anilină v. anil
anilism v. anil
ANIMA
ANIMAL¹
*animal*² v. animal¹
animală v. animal¹
animalcul v. animal¹
animalculist v. animal¹
animalic v. animal¹
animalicul v. animal¹
animalier v. animal¹
animalitate v. animal¹
animaliza v. animal¹
ANIMATO
animator v. anima
animație v. anima
animațiune v. anima
animism v. anima
animist v. anima
animografie v. anemograf
animoscop v. anemoscop
animozitate v. anima
arin [ar.] v. arin
arin v. arin
ANINA
aninaș v. arin
aninat v. anina

*anină*¹ v. *arină*¹
*anină*² v. *arin*
aninăcios v. *anina*
aninărie v. *arin*
aninătoare v. *anina*
aninător v. *anina*
aninătură v. *anina*
anine v. *arin*
aninet v. *arin*
aniniș v. *arin*
aniniște v. *arin*
aninos v. *arin*
ANION
anionactiv v. *anion*
anionit v. *anion*
anirisi v. *anerisi*
ANIS
aniset v. *anizetă*
ANISOL
anison v. *anason*
anisona v. *anason*
anistoric v. *istorie*
anistorism v. *istorie*
aniș v. *anis*
anișor v. *an*¹
aniversa v. *an*¹
aniversar, -ă v. *an*¹
aniversare v. *an*¹
ANIZETĂ
ANIZOCITOZĂ
anizogamie v. *izogamie*
ANIZOMETROP/E
anizotrop v. *izotrop*
anizotropie v. *izotrop*
ANLUMINURĂ
anmar [mr.] v. *amar*
anmurçs [mr.] v. *amorți*
ANOCATO
ANOD¹
*anod*² v. *anod*¹
anodic v. *anod*¹
ANODIN
ANODONTĂ
ANOFEL
anofelogen v. *anofel*
anofalmie v. *oftalmie*
ANOMAL
anomal v. *anomal*
anomalie v. *anomal*
ANOM/E
ANONIM
anonim v. *anonim*
anonimat v. *anonim*

anonimitate v. *anonim*
anorectic v. *anorexie*
ANOREX/E
anorganic v. *organic*
ANORHID/E
anormal v. *normă*
anormalitate v. *normă*
ANORT/T
anos v. *anis*
ANOSM/E
ANOST
anost v. *anost*
anosteală v. *anost*
anosti v. *anost*
anostie v. *anost*
anosto v. *anost*
anoșcând v. *când*
*anota*¹ v. *adnota*
*anota*² v. *înota*
anotație v. *adnota*
anotațiune v. *adnota*
anotimp v. *an*¹
ANOXEM/E
anoxibioză v. *biotic*
ANOX/E
ANROBA
ANROCAMENT
ANSAMBLU
ANSĂ
ANSERIFORM, -Ă
ANSILAJ
ansudari [mr.] v. *asuda*
ANȘOA
ANTABLAMENT
ANTAGONIC
antagonism v. *antagonic*
antagonist v. *antagonic*
ANTAL
ANTALGIC
ANTANACLAZĂ
ANTANAGOGĂ
ANTANTĂ
ANTARCTIC
antarcticus v. *antarctic*
ANTART
ANTĂ
ANTĂNĂȘII (pl.)
ANTE-
antearistotelic v. *aristotelic*
antebelic v. *belicos*
antebraț v. *braț*
antecalcul v. *calcul*
antecalcula v. *calcul*
antecalculație v. *calcul*

ANTECEDENT

antecedență v. antecedent

antecesoare v. antecesor

ANTECESOR

ANTECLIZĂ

antedata v. dată

antedată v. dată

antedeviz v. deviz

antediluvian v. diluviu

ANTEFIX

antegardă v. gardă

antemăsurătoare v. măsură

antemeridian v. meridian

antenat v. antenă

antenatal v. natal

ANTENĂ

antenuptial v. nupțial

anteocupațiune v. ocupa

ANTEP

antepenultim v. ultim

anteport v. port²

anteprogramat v. program

anteproiect v. proiect

antepune v. pune

ANTERĂ

antereiaș v. anteriu

antereu v. anteriu

ANTER/DIE

ANTERIOR

anterioritate v. anterior

ANTER/U

anterlic v. anteriu

anteroposterior v. posterior

anterozoid v. anteridie

antesoclu v. soclu

antestepă v. stepă

ANȚET

antetîtlu v. titlu

antetren v. tren

antetrupiță v. trupiță

antevorbitor v. vorbi

antepatie v. antipatie

ANTI¹-

anti²- v. ante-

antiacademic v. academic

antiaccident v. accident

antiacid v. acid

antiaerian v. aer¹

antialcoolic v. alcool

antialcoolism v. alcool

antialergic v. alergie

antianticorp v. corp

antiapoplectic v. apoplexie

antiaristocratic v. aristocrație

antiartă v. artă

antiartistic v. artă

antiartritic v. artrită

antiastrmatic v. astmă

antiatom v. atom

antiatomic v. atom

antibacterian v. bacterie

antibiogramă v. biotic

antibioterapie v. terapie

antibiotic v. biotic

antibioză v. biotic

antibronșitic v. bronhie

antiburghez v. burghez

ANTI/C

antic v. antic

anticalofil v. calofil

anticalofilie v. calofil

anticameră v. cameră

anticanceros v. cancer

anticanonice v. canon

anticapitalist v. capital

anticar¹ v. car²

anticar² v. antic

anticariat v. antic

anticat v. antic

anticataliză v. cataliză

anticataral v. catar

anticatod v. catod

antică v. antic

anticărbunos v. cărbune

anticăresc v. antic

anticărie v. antic

anticentru v. centru

anticesc v. antic

antichimic v. chimie

antichitate v. antic

anticiclone v. ciclone

anticiclonal v. ciclone

anticiclonic v. ciclone

anticinematografic v. cinematograf

ANTICIPA

anticipativ v. anticipa

anticipator v. anticipa

anticipație v. anticipa

anticipațiune v. anticipa

anticitate v. antic

anticivilizator v. civiliza

anticlerical v. cler

anticlericalism v. cler

ANTICLINAL

anticlor v. clor

anticoagulant v. coagula

anticolesterol v. colesterol

anticolonialism v. colonie¹

anticolonialist v. *colonie*¹
anticomercial v. *comerț*
anticomunism v. *comun*
anticomunist v. *comun*
anticoncepțional v. *concepe*
anticonformism v. *conforma*
anticonformist v. *conforma*
anticongelant v. *congela*
anticonstituțional v. *constitui*
anticonvulsiv v. *convulsie*
anticoroziv v. *coroziv*
anticorp v. *corp*
anticreștin v. *creștin*
anticreștinesc v. *creștin*
anticeză v. *antihreză*
anticroptogamic v. *criptogamă*
anticrist v. *antihrist*
anticristianism v. *cristianism*
anticritică v. *critic*
anticuar v. *antic*
anticuarial v. *antic*
anticuărie v. *antic*
anticultural v. *cult*¹
anticultură v. *cult*¹
anticvă v. *antic*
antideflagrănt v. *deflagrație*
antidemocratic v. *democrație*
antidemografic v. *demografie*
antidepresiv v. *depresie*
antiderapant v. *derapa*
antidetonaant v. *detona*
antidetonaantă v. *detona*
antidiabetic v. *diabet*
antidialectic v. *dialectic*
antidifteric v. *difterie*
antidinastic v. *dinastie*
antidiuretic v. *diuretic*
antidogmatic v. *dogmă*
antidogmatism v. *dogmă*
antidoping v. *dopa*
ANTIDOT
antidrog v. *drog*
antidumping v. *dumping*
antielectron v. *electric*
antiemetic v. *emetic*
antienzimă v. *enzimă*
antiepidemic v. *epidemie*
antiestetic v. *estetic*
antifading v. *fading*
ANTIFARMAC
antifascism v. *fascist*
antifascist v. *fascist*
antifebril v. *febră*
antifebrină v. *febră*

antiferment v. *fermenta*
antifeudal v. *feudă*
antifilistinism v. *filistin*
antifilozofic v. *filozof*
antiflogistic v. *flogistic*
ANTIFON¹
*antifon*¹ v. *antifon*¹
*antifon*² v. *fonic*
antifonar v. *antifon*¹
antifonă v. *antifon*¹
*antifonic*¹ v. *antifon*¹
antifonie v. *antifon*¹
antiformant v. *formă*
antifrază v. *frază*
antifricțiune v. *fricțiune*
antifurt v. *fura*
ANTIGEL
ANTIGEN
antigenic v. *antigen*
antigramatical v. *gramatică*
antigrecesc v. *grec*
antigrîndină v. *grîndină*
antigripal v. *gripă*
antigrizutos v. *grizu*
antiguvernamental v. *guvern*
antihalo v. *halo*
antihârs v. *antihrist*
antihârșt v. *antihrist*
antihârț v. *antihrist*
antihelmintic v. *helmint*
antihemoragic v. *hemoragie*
antihemoroidal v. *hemoroid*
antihistaminic v. *histamină*
antihitlerist v. *hitlerist*
antiholeric v. *holeră*
antihormon v. *hormon*
ANTIHZREZĂ
antihrosis v. *antihreză*
ANTIHR/ST
antiimperialism v. *imperiu*
antiimperialist v. *imperiu*
antiinfecțios v. *infecție*
antiinflamator v. *inflama*
antiinflaționist v. *inflație*
antiintelectualism v. *intelectual*
antiintelectualist v. *intelectual*
antiistorism v. *istorie*
antijunimism v. *june*
antijunimist v. *june*
antilegal v. *lege*
antiliberal v. *liberal*
antiliteratură v. *literatură*
antilogaritm v. *logaritm*
ANTILOGIE

ANTILOPĂ

antiluetic v. luetic
antimagnetic v. magnet
antimalaric v. malarie
antimarxist v. marxist
antimaterialist v. materie
antimaterie v. materie
antimăluric v. mălură
antimălurare v. mălură
antimefitic v. mefitic
antimemorii v. memorie
antimetabolă v. metabolă
antimilitarism v. militar
antimilitarist v. militar
antiministerial v. ministru
ANTIM/S
antimitotic v. mitoză
antimonarhic v. monarh
antimonarhist v. monarh
antimonial v. antimoniu
antimoniat v. antimoniu
antimonic v. antimoniu
antimonie v. antimoniu
ANTIMONIU
antimonopolist v. monopol
antimuncitoresc v. muncă
antinațional v. națiune
antinefretic v. nefretic
antineutrino v. neutrino
antineutron v. neutron
antinevralgic v. nevralgie
antinicotinic v. nicotină
antinomic v. antinomie
ANTINOMIE
antinuclear v. nucleu
antioxidant v. oxid
antioxigen v. oxigen
antip v. antep
antipaludic v. paludism
antipapă v. papă
antipapism v. papă
antiparalel v. paralel
antiparazit v. parazit
antiparazitar v. parazit
antiparlamentar v. parlament
antiparticulă v. particulă
antipartinic v. partinic
ANTIPAT
antipatic v. antipatie
ANTIPATIE
antipatiza v. antipatie
antipatriot v. patrie
antipatriotic v. patrie
antiperistaltic v. peristaltism

antiperistaltism v. peristaltism
antipestențial v. pestă
antipiesă v. piesă
antipiretic v. piretic
ANTIPIRINĂ
ANTIPOD
antipodal v. antipod
antipodes v. antipod
antipodic v. antipod
antipoem v. poem
antipoetic v. poezie
antipoezie v. poezie
antipoliomielitic v. mielită
antipolitic v. politic
antipoluant v. polua
antipoluare v. polua
antipopular v. popular
antiporno v. pornografie
ANTIPRICON
antiprogresist v. progres
antiproton v. proton
antipruriginos v. prurigo
antipsoriazis v. psoriazis
antipsoric v. psoriazis
antipublicitar v. public
antiputrid v. putrid
antirabic v. rabie
antirachetă v. rachetă
antiradar v. radar
antirahitic v. rahitic
antirațional v. rațiune
antirăzboinic v. război¹
antirealism v. real¹
antirealist v. real¹
antireclamă v. reclama
antiregalist v. rege
antireligios v. religie
antirepublican v. republică
antireu v. anterior
antireumatic v. reumatism
antireumatismal v. reumatism
antirevoluționar v. revoluție
antirezonanant v. rezona
antirezonanță v. rezona
antiriu v. anterior
antiroman v. roman¹
antiromân v. român
ANTISCHETING
ANTISCLAN
antisclavagist v. sclav
antiscorbutic v. scorbut
antiscrofulos v. scrofulă
antiseismic v. seism
antisemît v. semît

antreprenor v. antrepriză
ANTREPRIZĂ
ANTRESOL
antret v. antreu
ANTRETOAZĂ
antrețel v. antreu
ANTREU
ANTRICOT
ANTROP-
ANTROPIC
ANTROPO-
antropobiologie v. biologie
ANTROPOCENTRIC
antropocentrism v. antropocentric
ANTROPOFAG
antropofagie v. antropofag
ANTROPOFOB
antropofobie v. antropofob
ANTROPOGEN
antropogenetic v. antropogen
antropogeneză v. antropogen
antropogenie v. antropogen
antropogeografie v. geografie
antropografic v. antropografie
ANTROPOGRAF/E
ANTROPOID, -Ă
ANTROPOLATR/E
antropolatru v. antropolatrie
antropolog v. antropologie
antropologhic v. antropologie
antropologhie v. antropologie
antropologic v. antropologie
ANTROPOLOG/E
antropologism v. antropologie
antropologist v. antropologie
antropometric v. antropometrie
ANTROPOMETR/E
ANTROPOMORF
antropomorfism v. antropomorf
antropomorfist v. antropomorf
antropomorfiza v. antropomorf
antroponimic v. antroponimie
ANTROPONIM/E
antroponomastic v. onomastic
antroponomastică v. onomastic
ANTROPOPITEC
ANTROPOZOF/E
ANTUM
anturagiu v. anturaj
ANTURAJ
anțăr! [ar., mr.] v. an¹
anțâr! v. an¹
anțâr! v. an¹
anțqr! [mr.] v. an¹

anual v. an¹
anuar v. an¹
anucată v. anocato
anuitate v. an¹
ANULA
anulabil v. anula
anulabilitate v. anula
ANULAR
anularisi v. anula
anulativ v. anula
anulație v. anula
anulațiune v. anula
anumăra v. număr
anume v. nume
anumea v. nume
anumit v. nume
anunțiator v. anunța
anunțiu v. anunța
ANUNȚA
anunțător v. anunța
anunțiu v. anunța
ANURĂ
ANUR/E
ANUS
anușcând v. și
anuț v. an¹
ANVELOPĂ
ANVERGURĂ
ANXIETATE
anxios v. anxietate
anzeriformă v. anseriform
AOA [ar.]
aoace¹ v. aoa [ar.]
AOACE²
aoacea v. aoa [ar.]
aoaltari [ar.] v. ieri
aoare v. oară¹
aoarea v. oară¹
aoartari [ar.] v. alt
aoartari [ar.] v. ieri
aoațe [ar.] v. aoa [ar.]
aoileo v. aoaleu
aolea v. aoaleu
aoleală v. aoaleu
aoleo v. aoaleu
AOLEU
aoli v. aoaleu
aolică v. aoaleu
aor v. aur
aorea v. oară¹
AOR/ST
AORTĂ
aortic v. aortă

aortită v. aortă
APAGOGIC
APALT
apanagist v. apanaj
apanagiu v. apanaj
APANAJ
apaos v. paos
apar v. apă
apară [ir.] v. apăra
APARAT
aparataj v. aparat
aparatură v. aparat
apare v. apă
aparent v. apărea
aparență v. apărea
aparinte v. apărea
APARITOR
aparitie v. apărea
aparitiune v. apărea
apariu v. apă
aparta v. aparține
APARTAMENT
aparte v. parte
apartenență v. aparține
aparteu v. parte
APARTHEID
apartinire v. parte
APARTINE
aparține v. aparține
APAȘ
apatic v. apatie
APATIE
apatit v. apatită
APATITA
apatrid v. patrie
apatridie v. patrie
APĂ
apă [ar., mr.] v. apă
apă-albă v. apă
apă-botează v. apă
apăduc v. apă
apăducere v. apă
apăi v. apoi
apă-neagră v. apă
APĂRA
apăraie v. apă
apărare [ar.] v. apăra
apărari [mr.] v. apăra
apărat v. apăra
apărăământ v. apăra
apărătoare v. apăra
apărător¹ [ar.] v. apăra
apărător¹ v. apăra
apărător² v. apăra

apărătură [ar.] v. apăra
apărătură v. apăra
apărătuș v. păraș
APĂREA
apăresc v. apă
apărie v. apă
apărit v. apă
aparține v. aparține
apăș v. apăsa
APĂSA
apăsat v. apăsa
apăsător v. apăsa
apăsătură v. apăsa
apăști v. pesti¹
apă-tare v. apă
apătos [ar., mr.] v. apă
apătos v. apă
apătoșă v. apă
apătusire [ar.] v. apă
apcare [ar.] v. apuca
âpe [ir.] v. apă
apeduc v. apă
apeduct v. apă
apedus v. apă
APEL
apela v. apel
apelabil v. apel
apelant v. apel
apelaris v. apel
apelativ v. apel
apelație v. apel
apelațiune v. apel
APELLA
apelpiseală v. apelpisi
APELPIS/
apelpisie v. apelpisi
apelpisit v. apelpisi
APENDICE
apendice v. apendice
apendicită v. apendice
apendicul v. apendice
apendicular v. apendice
apendiculat v. apendice
apendix v. apendice
apepsic v. pepsină
apepsie v. pepsină
apeptic v. pepsină
apercepa v. apercepție
apercepe v. apercepție
aperceptibil v. apercepție
aperceptibilitate v. apercepție
aperceptiv v. apercepție
APERCEPȚIE
apercepțiune v. apercepție

aperiodic v. perioadă
APERITIV
apertometru v. apertură
APERTURĂ
apești v. pesti¹
apești v. pesti¹
apetal v. petală
APETENȚĂ
apetisant v. apetit
APETIT
apetițiune v. apetit
APEX
apical v. apex
apîcică [mr.] v. apă
APICOL
apicol v. apicol
apiculat v. apex
apicultoare v. apicol
apicultor v. apicol
apicultor v. apicol
apicultură v. apicol
APIDĂ
APIOL
apipăi v. pipăi
apiretic v. piretic
apirexie v. piretic
APIR/RE [ar.]
apiriri [mr.] v. apirire [ar.]
apirișu [ar.] v. apirire [ar.]
apirit [mr.] v. apirire [ar.]
apirită [ar.] v. apirire [ar.]
apiterapic v. apicol
apiterapie v. apicol
APLA
aplacentar v. placentă
APLANA
aplaos v. aplauda
aplatiza v. plat
APLAUDA
aplaudator v. aplauda
aplaudă v. aplauda
aplauz v. aplauda
aplazic v. aplazie
APLAZIE
APLECA
aplecare [ar.] v. apleca
aplecat v. apleca
aplecăciune v. apleca
aplecătoare [ar.] v. apleca
aplecătoare v. apleca
aplecătură v. apleca
aplecus¹ v. apleca
aplecus² v. apleca
aplecușat v. apleca

APLICA
aplicabil v. aplica
aplicable v. aplica
aplicabilitate v. aplica
aplicativ v. aplica
aplicativitate v. aplica
aplicație v. aplica
aplicațiune v. aplica
aplică v. aplica
APLIE
APLIT
aplogie v. haplogie
APLOMB
aplos v. apla
aplotită v. apla
APNEE
apoaia [ar.] v. apoi
APOCALIPS
apocalipsă v. apocalips
apocalipsis v. apocalips
apocaliptic v. apocalips
APOCINACEE
apocopa v. apocopă
APOCOPĂ
apocopă v. apocopă
APOCRIF
apocrisar v. apocrisiar
APOCRISIAR
APOD
APODICTIC
apodosis v. apodoză
APODOZĂ
apoetic v. poezie
APOFIZA
apofonie v. fonie
apoftegma v. apoftegmă
apoftegmatic v. apoftegmă
APOFTEGMĂ
APOGAMIE
APOGEU
APOGIATURĂ
APOI
apoi [ar., ir.] v. apoi
apoi v. apoi
apoaia [ar.] v. apoi
apoiț v. apoi
apoiți v. apoi
APOLNIC
apolitic v. politic
apolitism v. politic
apolog v. apologie
apologet v. apologie
apologetic v. apologie
apologetică v. apologie

apologetism v. apologie
apologhie v. apologie
apologhist v. apologie
apologhitică v. apologie
APOLOGIE
apologist v. apologie
apologiza v. apologie
apometru v. apă
aponevrotic v. neuron
aponevroză v. neuron
apoplectic v. apoplexie
APOPLEXIE
apoplexie v. apoplexie
aporetic v. aporie
APORIE
APORT¹
APORT²
aporta v. aport¹
aportat v. aport¹
apos [ar., mr.] v. apă
apos v. apă
APOSCORACH/NTĂ
apostasie v. apostat
APOSTAT
apostata v. apostat
apostazie v. Apostat
A POSTERIORI
aposteriorism v. a posteriori
apostil v. apostilă
apostila v. apostilă
APOSTILĂ
APOSTIMĂ
APOSTOL
apostolat v. apostol
apostolă v. apostol
apostolesc v. apostol
apostolește v. apostol
apostoli v. apostol
apostolic v. apostol
apostolicesc v. apostol
apostolicește v. apostol
apostolie v. apostol
APOSTROF
apostrofa v. apostrofă¹
APOSTROFĂ¹
apostrofa² v. apostrof
apostrofi v. apostrof
apostul v. apostol
apotecar v. apotecă
APOTECĂ
APOTEMĂ
apotemă v. apotemă
apoteotic v. apoteoză
apoteoza v. apoteoză

APOTEOZĂ
apoticar v. apotecă
apotică v. apotecă
apozitiv v. apozitie
APOZITIE
apozitional v. apozitie
apozitiune v. apozitie
APPASSIONATO
apraxic v. praxie
apraxie v. praxie
apranjor v. prânz
apranz v. prânz
APRECLĂ
apreciabil v. aprecia
apreciativ v. aprecia
apreciatior v. aprecia
apreciație v. aprecia
apreciațiune v. aprecia
apreg v. aprig
APREHENSIV
aprehensiv v. aprehensiune
apret v. apreta
APRETA
apretoare v. apreta
apretor v. apreta
apretură v. apreta
apreția v. aprecia
aprețiabil v. aprecia
aprețiator v. aprecia
aprețiație v. aprecia
aprețui v. aprecia
aprețuitor v. aprecia
APRIAT
apric v. aprig
aprichi v. priti
APRIG
aprigi v. aprig
aprigime v. aprig
apriimi v. primi
aprijune v. aprig
april v. aprilie
APRILIE
APRINDE
aprindeare [ar.] v. aprinde
aprinđiri [ar.] v. aprinde
aprinjoară v. aprinde
aprinjor v. aprinde
aprinș v. aprinde
aprinșătură v. aprinde
aprinsoare v. aprinde
aprinșură v. aprinde
aprinzăcios v. aprinde
aprinzătoare v. aprinde
aprinzător v. aprinde

aprinzătură v. aprinde
aprinzeală v. aprinde
A PRIORI
aprioric v. a priori
apriorism v. a priori
apriorist v. a priori
aprioristic v. a priori
aprioritate v. a priori
APRISTUI
APROAPE
aproape [ar.] v. aproape
APROBA
aprobat v. aproba
aprobativ v. aproba
aprobator v. aproba
aprobație v. aproba
aprobațiune v. aproba
aprobăului v. aproba
aprobător v. aproba
APROD
aprofunda v. profund
aprofundat v. profund
aprope [ir.] v. aproape
apropea [ar.] v. aproape
apropia¹ v. aproape
apropia² v. apropria
apropiaș v. aproape
apropiat v. aproape
apropielnic v. aproape
apropietar v. propriu
apropietor v. aproape
apropietură v. aproape
apropișor v. aproape
apropiitar v. propriu
APROPO
apropont v. apropo
apropou v. apropo
apropozito v. apropo
APROPRIA
apropriație v. apropria
apropriațiune v. apropria
aprova v. provă
aproviziona v. provizie
aprovizionat v. provizie
aproxima v. proxim
aproximativ v. proxim
aproximație v. proxim
aproximațiune v. proxim
APROZAR
aprozarist v. aprozar
aprozaristă v. aprozar
aprozăriță v. aprozar
aprozel v. aprod
aprozie v. aprod

apruk'are [ar.] v. aproape
aprumuta v. împrumuta
apsidal v. apsidă
APSIDĂ
apșoară v. apă
APT
aptangic v. altângic
aptecă v. apotecă
APTER
apterigotă v. pterigotă
aptică v. apotecă
aptitudă v. apt
aptitudinal v. apt
aptitudine v. apt
APTLAN
apu¹ [mr.] v. apă
apu² v. apoi
APUCA
apucare [ar.] v. apuca
apucată v. apuca
apucătoare v. apuca
apucător v. apuca
apucătură v. apuca
APUD
apuiitor v. apune
APULI (pl.)
apunător v. apune
APUNE
apuneare [ar.] v. apune
apunire [ar.] v. apune
apunta v. punte
apuntaj v. punte
APUNTAMENT¹
apuntament² v. punte
apuntizare v. punte
apupa v. pupă
apururea v. pururi
apururi v. pururi
apus v. apune
apusat v. paos
apusean v. apune
apust v. opust
apuşoară v. apă
apuți v. puți
apuțit v. puți
apuțitură v. puți
aquilon v. acvilon
AR¹
ar² v. iar¹
ARA
ară [ir.] v. ara
ARAB
araba v. haraba
arababură v. harababură

arabagiesc v. *haraba*
arabagiu v. *haraba*
arabă v. *arab*
arabesc v. *arab*
arabescă v. *arab*
arabic v. *arab*
arabil v. *ara*
arabism v. *arab*
arabist v. *arab*
arabistică v. *arab*
arabiza v. *arab*
ARAC¹
ARAC²
ARAC³
aracan v. *sărac*
arag v. *arac*¹
ARAGAZ
ARAGONEZĂ
ARAGON/Ț
ARAH/DĂ
ARAHN/DĂ
ARAHNO/DĂ
arahnoidită v. *arahnoidă*
ARALĂC
ARALIACEE
aram v. *haram*
aramăic v. *aramean*
ARAMĂ
aramă [ar.] v. *aramă*
arambașă v. *harambașă*
arame v. *aramă*
ARAMEAN
arameic v. *aramean*
arameturi (pl.) v. *aramă*
aramin v. *haramină*
aramină v. *haramină*
ARAN
arană v. *hrană*
arangel v. *arhanghel*
ARANJA
aranjament v. *aranja*
aranjat v. *aranja*
aranjator v. *aranja*
aranjoare v. *aranja*
aranjor v. *aranja*
aranjui v. *aranja*
ARAP
arapă v. *aripă*
arapcă v. *arap*
arapină v. *arap*
arapnic v. *harapnic*
*arar*¹ v. *rar*
*arar*² v. *harar*
*arare*¹ [ar.] v. *ara*

*arare*² v. *rar*
arareori v. *rar*
ARASTA
*arat*¹ v. *ara*
*arat*² [ar., mr.] v. *ara*
arată [ir.] v. *arăta*
aratoriu v. *ara*
aratra [ar.] v. *ara*
aratur [mr.] v. *ara*
ARAUCAN
ARAUCARIA
araviesc v. *arab*
aravon v. *arvună*
aravonă v. *arvună*
aravoni v. *arvună*
aravū v. *arab*
arazna v. *razna*
ARĂ¹
*ară*² v. *iar*¹
arăbesc v. *arab*
arăbește v. *arab*
arăboaică v. *arab*
arăcel v. *arac*¹
arăci v. *arac*¹
arăcît v. *arac*¹
arăcsi v. *hărăcsi*
ARĂDEAN
arădeancă v. *arădean*
arăduce v. *răduce*
ARĂDUȚ
arăma v. *aramă*
arămar v. *aramă*
*arămărie*¹ v. *aramă*
*arămărie*² v. *aramă*
arămân v. *român*
arămânaș v. *român*
arămânesc v. *român*
arămânește v. *român*
arămătime v. *român*
arămeasă v. *aramă*
arămi v. *aramă*
arămie v. *aramă*
arămioară v. *aramă*
arămit v. *aramă*
arămiu v. *aramă*
ARĂMIZ
arămoi v. *aramă*
arămos v. *aramă*
*arămu*¹ v. *aramă*
*arămu*² v. *aramă*
arămuit v. *aramă*
arăpesc v. *arap*
arăpește v. *arap*
arăpie v. *arap*

arăpîlă v. arap
arăpîme v. arap
arăpoaică v. arap
ARĂRIEL
arărit v. ara
ARĂSTOS
ARĂSTUI
arăși v. iarăși
ARĂTA
arătanie v. arăta
arătare [ar.] v. arăta
arătare v. arăta
arătat v. arăta
arătător¹ v. arăta
arătător² v. arăta
arătătos v. arăta
arătătură v. arăta
arător [ar., mr.] v. ara
arător v. ara
arătos v. arăta
arătoșie v. arăta
arătură [ar., mr.] v. ara
arătură v. ara
arățel v. otrățel
arăvon v. arvună
arăvonă v. arvună
arăvoni v. arvună
arăvonisi v. arvună
arămbașă v. harambașă
arănda v.arendă
arăndă v.arendă
arăndălui v.arendă
arbagic v. arpagic
arbagică v. arpagic
ARBALETĂ
arbaletrier v. arbaletă
ARBĂNAȘ
arbiaș v. arbiu
arbir v. arbiu
arbitra v. arbitru¹
arbitragiu v. arbitru¹
arbitraj v. arbitru¹
arbitral v. arbitru¹
arbitrar v. arbitru¹
arbitraricește v. arbitru¹
arbitrariu v. arbitru¹
arbitriu v. arbitru¹
ARB/TRU¹
arbitru² v. arbitru¹
ARBU
arbor v. arbore
arbora v. arbore
arboradă v. arbore
arborăș v. arbore

ARBORE
arborei v. arbore
arborescent v. arbore
arborescență v. arbore
arboret¹ v. arbore
arboret² v. arbore
arboricol v. arbore
arboricultor v. arbore
arboricultură v. arbore
arborizat v. arbore
arborizație v. arbore
arborizațiune v. arbore
arbur [ar., mr.] v. arbore
arbure [ar.] v. arbore
arbure [ir.] v. arbore
arbure v. arbore
arbutet [ar.] v. arbore
arburic [ar.] v. arbore
arburimi [mr.] v. arbore
ARBUST
arbuz v. harbuz
arbuzărie v. harbuz
ARC
arc [mr.] v. arc
ARCA
ARCACI
ARCADAȘ
arcadă v. arc
arcaic v. arhaic
arcaism v. arhaic
arcaistic v. arhaic
arcaliu v. arca
ARCAN¹
ARCAN²
arcana v. arcan¹
arcaneia v. arcan¹
arcangel v. arhanghel
arcar v. arc
arcaș v. arc
arcat v. arc
arcatură v. arc
arcaț v. acaț
ARCĂ
arcăni v. arcan¹
arcărie v. arc
arcășel v. arc
arcășie v. arc
arcear v. arțar¹
ARCER¹
arcear² v. arțar¹
ARCERE
ARCHEBUZĂ
arhebuzier v. archebuză
arheolog v. arheologie

archeologic v. arheologie
arheologie v. arheologie
archetip v. arhetip
archieft v. arhit
arhiș v. arhit
ARCHIT
arhitectură v. arhitect
architravă v. arhitravă
ARCIOR
arcipeleag v. arhipelag
arciș v. arc
arcit v. arc
arcos v. arc
ARCOSOLIUM
ARCOZĂ
arcșor v. arc
ARCTIC
arcu [ar.] v. arc
arcubalistar v. arcubalistă
ARCUBALISTĂ
arcui v. arc
arcuit v. arc
arcuitor v. arc
arcuitură v. arc
arculeț v. arc
arcuș v. arc
arcușor v. arc
arcuț v. arc
ardălăc v. agărlăc
ARDĂU
ARDE
ârde [ir.] v. arde
ardeare [ar.] v. arde
ardeasca v. arde
ardei v. arde
ardeia v. arde
ardeiaș v. arde
ardeică v. arde
ardeietură v. arde
ARDELEAN
ardeleana v. ardelean
ardeleancă v. ardelean
ardelenaș v. ardelean
ardelencuță v. ardelean
ardelenesc v. ardelean
ardelenește v. ardelean
ardelenism v. ardelean
ardelenuță v. ardelean
ARDENEZ
ARDENT
ardență v. ardent
ardevan v. ardău
ARDEZIE
ardezieră v. ardezie

ardica v. ridică
ardioaie v. ardoan
ardioane v. ardoan
ardire [ar.] v. arde
ardiri [mr.] v. arde
ardiște v. arde
ARDOAN
ardoare v. arde
ardoază v. ardezie
ardos [mr.] v. arde
ardurie [ar.] v. arde
are v. arie¹
areal v. arie²
areapă v. aripă
areapită [ar.] v. aripă
areate [ar.] v. arete
areati [mr.] v. arete
areci v. hareci
areflexie v. reflex
areianăș v. arian¹
AREIC
AREL
ARENĂ
arenda v. arendă
arendar v. arendă
arendaș v. arendă
arendașă v. arendă
arendat v. arendă
arendator v. arendă
arendator v. arendă
arendatorie v. arendă
ARENDĂ
arendălui v. arendă
arendășel v. arendă
arendășesc v. arendă
arendășește v. arendă
arendăși v. arendă
arendășie v. arendă
arendășit v. arendă
arendășită v. arendă
arendășoaică v. arendă
arendășoi v. arendă
arendui v. arendă
areolar v. areolă
areolat v. areolă
AREOLĂ
areologie v. areolă
areometric v. areometru
areometrie v. areometru
AREOMETRU
AREOPAG
areopaghitean v. areopag
areopagit v. areopag
AREOSTIL

AREST

aresta v. arest
arestant v. arest
arestantă v. arest
arestat v. arest
arestație v. arest
arestălu v. arest
arestui v. arest
areșcă v. rișcă
arește v. arest
areștelui v. arest
arești v. arest
ARET¹
ARET²
aret² v. aret²
ARET³
aret⁴ [ir.] v. arete
areta v. aret³
ARETE
arete [ir.] v. arete
arețar v. arete
arețel v. otrățel
AREU
areu [ar.] v. areu
arfă v. harpă¹
arfonist v. harpă¹
ARGAT
argată v. argat
argălâc v. agărlâc
argăsar v. argăsi
argăsărie¹ v. argăsi
argăsărie² v. argăsi
argăsăriță v. argăsi
argăseală v. argăsi
ARGĂSI
argăsit v. argăsi
argășitor v. argăsi
argășitorie v. argăsi
argășitură v. argăsi
argățel v. argat
argățesc v. argat
argățeste v. argat
argățu v. argat
argăție v. argat
argățime v. argat
argățit v. argat
ARGEA
argelușă v. argea
argelută v. argea
argentan v. argint
argentifer v. argint
argentin v. argint
ARGENTINIAN
argentiniacă v. argentinian

argentit v. argint
argentometru v. argint
argentotipie v. argint
ARGEȘEAN
argeșeancă v. argeșean
arghelar v. arghelă
ARGHELĂ
arghelegiu v. arghelă
ARGHEZIAN
arghihal v. arz
arghirofil v. arghirofilie
ARGHIROFILIE
arghiseală v. argăsi
arghisi v. argăsi
argihal v. arz
argil v. argilă
ARGILĂ
argilifer v. argilă
argilit v. argilă
argilos v. argilă
argimagzar v. arz
ARGINAZĂ
ARGINĂ
ARGINT
arginta v. argint
argintar v. argint
argintariță v. argint
argintariu v. argint
argintat v. argint
argintăreasă v. argint
argintărie¹ v. argint
argintărie² v. argint
argintărie³ v. argint
argintăriță v. argint
arginteală v. argint
argintu v. argint
argintică v. argint
argintit v. argint
argintiu v. argint
argintos v. argint
argintui v. argint
argintuit v. argint
argintuitor v. argint
argintură v. argint
argintuț v. argint
argint-viu v. argint
argințel v. argint
arginți v. argint
argintică v. argint
argințit v. argint
argințiu v. argint
ARGIR/SM
ARGIROZĂ
ARGON

ARGONAUT

argonaut v. argonaut
argonautic v. argonaut
argonautic v. argonaut

ARGOS

argosi v. argos
argot v. argou
argotic v. argou

ARGOU

ARGUMENT

argumenta v. argument
argumentat v. argument
argumentator v. argument
argumentație v. argument
argumentațiune v. argument
argumentător v. argument
argumentării v. argument
argumentului v. argument
argumentum v. argument

ARGUS

ARGUȚIE

arguție v. arguție

ARHAIC

arhaism v. arhaic
arhaistic v. arhaic
arhaitate v. arhaic
arhaiza v. arhaic
arhaizant v. arhaic

ARHAMAC

ARHANGHEL

arhanghelesc v. arhanghel
arhanghelic v. arhanghel
arhanghelicesc v. arhanghel

ARHE-

ARHEGON

ARHEO-

arheochimie v. chimie
arheograf v. arheografie
ARHEOGRAF/E
arheolog v. arheologie
arheologă v. arheologie
arheologhic v. arheologie
arheologhie v. arheologie
arheologic v. arheologie
arheologicesc v. arheologie
arheologicește v. arheologie

ARHEOLOG/E

ARHEOPTERIX

ARHEOZOIC

ARHET/P

arhetipal v. arhetip
arhetipic v. arhetip

ARHI-

arhicunoscut v. cunoaște

arhidiacon v. diac

arhidiaconie v. diacon

arhidiecezan v. dieceză

arhidieceză v. dieceză

arhiducal v. duce²

arhiducat v. duce²

arhiducă v. duce²

arhiduce v. duce²

arhiducesă v. duce²

arhiepiscop v. episcop¹

arhiepiscopal v. episcop¹

arhiepiscopat v. episcop¹

arhiepiscopesc v. episcop¹

arhiepiscopește v. episcop¹

arhiepiscopie v. episcop¹

arhierarh v. ierarh

arhieratic v. arhiereu

arhieraticon v. arhiereu

arhierăți v. ierarh

arhieriei v. arhiereu

arhieresc v. arhiereu

arhiereste v. arhiereu

ARHIEREU

arhierie v. arhiereu

arhifonem v. fonem

ARHILOC

arhimandrie v. arhimandrit

ARHIMANDR/Ț

arhimilionar v. milion

arhimitropolit v. mitropolit

arhipăstor v. păstor

arhipăstoresc v. păstor

arhipăstorie v. păstor

arhipel v. arhipelag

ARHIPELAG

arhiplin v. plin

arhireu v. arhiereu

arhistrateg v. strateg

arhistratig v. strateg

ARHITECT

arhitectă v. arhitect

arhitecton v. arhitect

arhitectonic v. arhitect

arhitectonicesc v. arhitect

arhitectonicește v. arhitect

arhitectonie v. arhitect

arhitector v. arhitect

arhitectoresc v. arhitect

arhitectorește v. arhitect

arhitectural v. arhitect

arhitectură v. arhitect

arhitrav v. arhitravă

ARHITRAVĂ

arhiv v. arhivă

arhivar v. arhivă
ARHIVĂ
arhivăraș v. arhivă
arhivist v. arhivă
arhivistică v. arhivă
ARHIVOLTĂ
ARHON
arhonda v. arhon
arhondar v. arhon
arhondaric v. arhon
arhondăreasă v. arhon
arhondărie v. arhon
arhondăriță v. arhon
arhondologie v. arhon
arhondologie v. arhon
arhonie v. arhon
arhont v. arhonte
arhontar v. arhon
arhontaric v. arhon
arhontat v. arhonte
arhontăreasă v. arhon
arhontărie v. arhon
ARHONTE
arhontologie v. arhon
arhontologie v. arhon
arhontologiu v. arhon
ari [mr.] v. arie¹
arjă [mr.] v. arie¹
arial v. arie²
ARLAN¹
ARLAN²
arianie v. arian¹
arianism v. arian¹
*arie*¹ v. arian²
*arie*² [mr.] v. arie¹
arice v. arici¹
ariceală v. arici¹
aricel v. arici¹
ARICH/ȚĂ
ARICI¹
*arici*¹ [ar., mr.] v. arici¹
*arici*² v. arici¹
aricioaică v. arici¹
aricioane v. arici¹
aricionu [ar.] v. arici¹
aricit v. arici¹
aricitură v. arici¹
ariciuire [ar.] v. arici¹
ariciusire [ar.] v. arici¹
ARICOR
AR/D
arid v. arid
aridica v. ridica
ariditate v. arid

ARIE¹
*arie*¹ [ar.] v. arie¹
ARIE²
ARIE³
arienesc v. arian¹
arienie v. arian¹
ARIERAT
arierate (pl.) v. arierat
arierație v. arierat
ARIERBEC
ariergardă v. gardă
arietă v. arie³
arieu v. areu
ARIL
ARIMA
arimaj v. arima
arimbașă v. harambașă
ARN
arin [ar.] v. arin
arin v. arin
arina v. arină¹
arinariță v. arină¹
arinaș v. arin
ARNĂ¹
*arină*¹ [ar., mr.] v. arină¹
*arină*² v. arin
arinde v. arin
arindeaua v. rindea
arine v. arin
arinesc v. arin
arinet v. arin
arineu v. arneu
aringă v. hering
arini v. arină¹
*ariniș*¹ v. arină¹
*ariniș*² v. arin
ariniște v. arin
ariniște v. arin
arinos [ar.] v. arină¹
arinos v. arină¹
*arioi*¹ v. arie¹
*arioi*² v. arete
ariopag v. areopag
arior v. areu
ARIOSO
aripa v. aripă
ARIPĂ
aripă [mr.] v. aripă
aripă v. aripă
aripăriță v. aripă
aripi v. aripă
aripioară v. aripă
aripit v. aripă
aripită [ar.] v. aripă

aripos v. aripă
arir-garda v. gardă
aristocrat v. aristocrație
aristocrată v. aristocrație
aristocratic v. aristocrație
aristocratește v. aristocrație
aristocrație v. aristocrație
aristocrație v. aristocrație
aristocratism v. aristocrație
ARISTOCRAȚIE
aristocrațime v. aristocrație
ARISTOFANIC
ARISTOLOCHIE
ARISTON
aristotelian v. aristotelic
ARISTOTELIC
aristotelism v. aristotelic
ariștă v. arest
ariște v. arest
arișveriş v. alișveriş
ARITENOID
arithmitichi v. aritmetică
aritmetic¹ v. aritmetică
aritmetic² v. aritmetică
ARITMETICĂ
aritmeticesc v. aritmetică
aritmeticește v. aritmetică
aritmetician v. aritmetică
aritmeticiană v. aritmetică
aritmnic v. ritm
aritmie v. ritm
ARITMO-
ARITMOGRAF
ARITMOGRF
ARITMOMETRU
ariu v. areu
ariuş v. ariuş
ARIUŞ
ariuşă v. ariuş
arivism v. arivist
ARIVIST
arivistă v. arivist
arlechen v. arlechin
ARLECHIN
arlechinadă v. arlechin
ARM
arma¹ v. armă
ARMA²
armadă v. armă
armade v. armă
armadie v. armă
armament v. armă
ARMAN¹
*arman*² v. armean¹

armangiu v. arman¹
ARMAR
armâr [ir.] v. armar
armariu v. arm
armaş v. armă
ARMATAN
armată v. armă
ARMATOL
armator v. armă
ARMATURĂ¹
*armatură*² v. armă
*armatură*³ v. arma²
armazar v. arz
ARMĂ
armă [ar.] v. armă
armăcsar v. armăsar
armănit v. arman¹
armărie v. armă
armării v. armă
armăroaie v. armar
ARMĂSAR
armăsăraş v. armăsar
armăsărel v. armăsar
armăsăresc v. armăsar
armăsăreşte v. armăsar
armăsărit v. armăsar
armăsăruş v. armăsar
armăşel v. armă
armăşesc v. armă
armăşeşte v. armă
armăşi v. armă
armăşie v. armă
armăşoaie v. armă
*armătură*¹ v. armă
*armătură*² v. arma²
armân v. român
armânaş v. român
armâncă v. român
armânder v. arminden
armânesc v. român
armâneşte v. român
armânime v. român
armânt v. armă
ARMEAN¹
*armean*² v. arman¹
armeancă v. armean¹
armelin v. hermelin
armelină v. hermelin
armendin v. arminden
armendina v. arminden
armeneasca v. armean¹
armenesc v. armean¹
armeneşte v. armean¹
armenime v. armean¹

armic v. armig
armie v. armă
ARMIG
armiger v. armă
ARMILAR
armindar v. arminden
ARM/NDEN
arminder v. arminden
armioară v. armă
armistiție v. armistițiu
ARMIST/ȚIU
armistițiu v. armistițiu
armoarii (pl.) v. armă
armonia v. armonie¹
armonic v. armonie¹
ARMONICĂ
ARMONIE¹
*armonie*² v. armonică
armonios v. armonie¹
armonirui v. armonie¹
*armonist*¹ v. armonie¹
*armonist*² v. armonică
armoniu v. armonie¹
armonium v. armonie¹
armoniza v. armonie¹
armonograf v. armonie¹
armorial v. armă
armorie v. armă
armorii v. armă
armu [ar.] v. arm
armur v. arm
*armurar*¹ v. arm
*armurar*² v. armă
armurare v. arm
armurariță v. arm
armură v. armă
*armurărie*¹ v. armă
*armurărie*² v. armă
armurăriță v. arm
armure v. arm
armurier v. armă
ARNĂUT
arnăuțeasca v. arnăut
arnăuțel v. arnăut
arnăuțesc v. arnăut
arnăuțește v. arnăut
arnăuțime v. arnăut
ARNEU
arnic v. arnici
ARNICĂ
arnică v. arnică
ARN/CI
aroc v. arac³
AROGĂ

arogant v. aroga
arogante v. aroga
aroganță v. aroga
AROL
arolă v. arol
arold v. herald
aroma v. aromi
aromat v. aromă
aromat v. aromă
aromată v. aromă
aromatic v. aromă
aromatico v. aromă
aromatiza v. aromă
AROMĂ
aromân v. român
aromânaș v. român
aromână v. român
aromâncă v. român
aromânesc v. român
aromânește v. român
aromânime v. român
aromeală v. aromi
AROMI
aromitor v. aromi
ARON¹
*aron*² v. arvună
ARONDA
arondisment v. aronda
ARPACAȘ
arpacic v. arpagic
arpacică v. arpagic
ARPAGIC
arpagică v. arpagic
arpagon v. harpagon
ARPALĂC
*arpă*¹ [ar.] v. aripă
*arpă*² v. harpă¹
arpăcaș v. arpacaș
arpegio v. arpegiu
ARPEGIU
arpej v. arpegiu
arpentagiu v. arpentor
arpentaj v. arpentor
ARPENTOR
arpie v. aripă
arpită [ar.] v. aripă
arrogantia v. aroga
ars v. arde
ARSA
ARSANA
arsanal v. arsenal
arsătură v. arde
arsău v. așău
arse (pl.) v. arde

arsen v. arsenic¹
ARSENAL
arseniat v. arsenic¹
arsenic v. arsenic¹
ARSENIC¹
arsenic² v. arsenic¹
ARSENIC³
arsenical v. arsenic¹
arsenică v. arsenic³
arsenios v. arsenic¹
arsenit v. arsenic¹
arseniură v. arsenic¹
arsinic v. arsenic³
arsit v. hârși
arslan v. aslan
arsoare v. arde
arsură v. arde
arșă v. harșă
ARȘĂ
arșău v. așău
arșeluță v. harșă
arșeță v. arde
arșeu v. așău
ARȘIC
arșicar v. arșic
arșică v. arșic
ARȘIN
arșinic v. arsenic³
arșinic v. arsenic³
arșipelag v. arhipelag
arșiță v. arde
arșiță v. arde
arșov v. așău
arștioagă v. hârștioagă
artan v. hartan
ARTĂ
artăni v. hartan
artăni v. hartan
artârdisi v. atârdisi
artârdisitor v. atârdisi
arte v. artă
artefact v. artă
ARTELNIC
ARTERĂ
arterial v. arteră
arterie v. arteră
arteriectomie v. arteră
arteriografie v. arteră
arteriolă v. arteră
arteriologie v. arteră
arteriopatie v. arteră
arterios v. arteră
arterioscleroză v. arteră
arteriotomie v. arteră

arterisi v. atârdisi
arterită v. arteră
ARTEZLAN
artic¹ v. articol
artic² v. artig
articlu v. articol
ART/COL
articoles v. articol
articul v. articol
articula v. articol
articular v. articol
articulatoriu v. articol
articulație v. articol
articulațiune v. articol
articuluș v. articol
articuș v. articol
artificial v. artificiu
artificialism v. artificiu
artificialitate v. artificiu
artificializa v. artificiu
artificialmente v. artificiu
artificier v. artificiu
artificios v. artificiu
artificiozitate v. artificiu
ARTIFICIU
artișțial v. artificiu
artișiție v. artificiu
artișițier v. artificiu
artișițios v. artificiu
ARTIG
artiler v. artilerie
ARTILERIE
artilérist v. artilerie
ARTIMON
ARTIODACTIL
artirisi v. atârdisi
artiroși v. atârdisi
artiroșitor v. atârdisi
artist v. artă
artistă v. artă
artistic v. artă
artisticeste v. artă
ARTIZAN
artizanal v. artizan
artizanat v. artizan
ARTOFOR
artofori v. artofor
artoforion v. artofor
artoforiu v. artofor
artoi v. fărtoi
artoriseală v. atârdisi
artorisi v. atârdisi
artorisor v. atârdisi
artorosi v. atârdisi

ARTOS

artralgie v. algie

ARTRITĂ

artritic v. artrită

arthritis v. artrită

artritism v. artrită

artrografie v. artroză

artrologie v. artroză

artropatie v. artroză

ARTROPOD

ARTROZĂ

artrozic v. artroză

ARTŪT

arțag v. harță

arțagaș v. harță

ARȚAR¹

ARȚAR²

arțăgaș v. harță

arțăgos v. harță

arțaraș v. arțar¹

arțarel v. arțar¹

arți v. harți

arțibur v. harțiburie

arțibură v. harțiburie

arți-urți v. harțiburie

arțivur v. harțiburie

arțivurț v. harțiburie

arțun v. harțun

arucare [ar.] v. arunca

ARUMĂ

arumân v. român

arumânaș v. român

arumâncă v. român

arumânesc v. român

arumânește v. român

arumânime v. român

arunc v. arunca

ARUNCA

aruncare [ar.] v. arunca

aruncat v. arunca

aruncător v. arunca

aruncătură [ar.] v. arunca

aruncătură v. arunca

aruncături v. arunca

ARUSPICE

aruspice v. aruspice

ARVANȚI, -Ă

arvant v. arvune

ARVAT¹

ARVAT²

ARVĂ¹

*arvă*² v. harvă

arvălucă v. alvălucă

arvănt v. arvune

ARVELE (pl.)

arvoană v. arvună

*arvon*¹ v. arvună

*arvon*² v. arvune

arvonă v. arvună

arvonî v. arvună

arvonit v. arvună

arvonitor v. arvună

*arvun*¹ v. arvună

*arvun*² v. arvune

arvuna v. arvună

ARVUNĂ

ARVUNE

arvunel v. arvune

arvuni v. arvună

arvunit v. arvună

arvunitor v. arvună

ARZ

arzahal v. arz

arzaval v. arz

arzăcios v. arde

arzător [mr.] v. arde

arzător v. arde

arzătură [mr.] v. arde

arzătură v. arde

arzehal v. arz

arzihal v. arz

arzime v. arde

arzint [mr.] v. argint

arzintar [mr.] v. argint

arzmahzar v. arz

arzmarzar v. arz

arzoi v. arde

arzos v. arde

arzoval v. arz

arzuhal v. arz

arzuî v. arzuliu

arzuică v. arde

ARZULIU

arzumazar v. arz

arzurii v. arde

AS

ASAB

ASALT

asalta v. asalt

ASAMBLĂ

asamblaj v. asambla

asamblor v. asambla

ASANA

asanator v. asana

asară v. seară

asasen v. asasin

ASASIN

asasina v. asasin

asasinant v. asasin
asasinat v. asasin
asasinator v. asasin
asasinie v. asasin
ASAUŁ
asămălui v. seamă
asămui v. seamă
asbest v. azbest
ASCARID
ascaridă v. ascarid
ascaride v. ascarid
ascaridioză v. ascarid
ASCĂ
ascendant v. ascendent
ASCENDENT
ascendente v. ascendent
ascendență v. ascendent
ascendință v. ascendent
ascensional v. ascensiune
ASCENSIUNE
ascensor v. ascensiune
ASCET
ascetă v. ascet
ascetic v. ascet
ascetism v. ascet
asceză v. ascet
ASCHER
ascheriu v. ascher
ascherliu v. ascher
aschet v. ascet
ASCHIMODIE
aschit v. ascet
aschitac v. ascet
aschitean v. ascet
ASC/DIE
ascidiu v. ascidie
ASCITĂ
ascitic v. ascită
ASCLEPLAD
ASCLEPLADĂ
ASCOMICETĂ
ASCORBIC
ascruma v. scrum
ASCULTA
ascultare [ar.] v. asculta
ascultat v. asculta
ascultăciune v. asculta
ascultământ v. asculta
ascultăreț v. asculta
ascultătoare v. asculta
ascultător [ar.] v. asculta
ascultător v. asculta
ascultătură v. asculta
ascultoi v. asculta

ASCUMA

ascumta [ar.] v. ascunde
ascumtal'u [ar.] v. ascunde
ascumtalui [ar.] v. ascunde
ascumtatic [ar.] v. ascunde
ascumtos [ar.] v. ascunde
ASCUNDE
ascunde [ir.] v. ascunde
ascundeare [ar.] v. ascunde
ascundire [ar.] v. ascunde
ascuns v. ascunde
ascunsă v. ascunde
ascunsoare v. ascunde
ascuntici [ar.] v. ascunde
ascunțiș [ar.] v. ascunde
ascunțișului [ar.] v. ascunde
ascunzătoare v. ascunde
ascunzător v. ascunde
ascunzătură v. ascunde
ascunziș v. ascunde
ascuță [ir.] v. asculta
ascuțat [ar.] v. ascuți
ascuțeală v. ascuți
ASCUȚI
ascuțime v. ascuți
ascuțiș v. ascuți
ascuțit v. ascuți
ascuțitel v. ascuți
ascuțițoare v. ascuți
ascuțitor v. ascuți
ascuțitorie v. ascuți
ascuțitură v. ascuți
aseară v. seară
aseca v. seca
asecura v. sigur
asedia v. asediu
asediator v. asediu
ASEDIU
aseismic v. seism
aseismicitate v. seism
ASELENIZA
aselghicesc v. aselghie
aselghiciune v. aselghie
ASELGHIE
asema v. asemăna
asemălui v. seamă
ASEMĂNA
asemănat¹ v. asemăna
asemănat² v. asemăna
asemănăciune v. asemăna
asemănător v. asemăna
asemănătură v. asemăna
asemăra v. asemăna
aseme v. asemăna

asemelui v. seamă
asemene v. asemăna
asemenea v. asemăna
asemenele v. asemăna
*asemeni*¹ v. asemăna
*asemeni*² v. asemăna
asemenință v. asemăna
asemine v. asemăna
asemna v. asigna
asemnațiune v. asigna
asemu v. seamă
asemuț v. seamă
asen v. asin
ASENSOR
ASENTA
asentiment v. sentiment
asepsie v. septic
aseptic v. septic
aseptiza v. septic
âseră [ir.] v. asin
asertiv v. aserțiune
asertoric v. aserțiune
asertoriu v. aserțiune
aserție v. aserțiune
ASERȚIUNE
aservi v. servi
asesoare v. asesor
ASESOR
asesor v. asesor
asesorial v. asesor
asexual v. sex
ASEZONA
ASFALT
asfalta v. asfalt
asfaltat v. asfalt
asfaltic v. asfalt
asfalto v. asfalt
asfaltor v. asfalt
asfinte v. sfânt
asfinți v. sfânt
asfințit v. sfânt
asfixia v. asfixie
asfixiant v. asfixie
ASFIXIE
asfixie v. asfixie
ASFODEL
asian v. asiatic
asiat v. asiatic
ASLATIC
asiaticesc v. asiatic
asiaticeste v. asiatic
ASIBILA
asibilație v. asibila
asiduitate v. asiduu

ASIDUU
asiesc v. asiatic
ASILEȚĂ
asieticesc v. asiatic
ASIGNA
asignant v. asigna
asignat v. asigna
asignatar v. asigna
asignatariu v. asigna
asignație v. asigna
asignațiune v. asigna
asigura v. sigur
asigurat v. sigur
asigurator v. sigur
asigurător v. sigur
asiguripsi v. sigur
asil v. azil
asimetric v. simetrie
asimetrie v. simetrie
ASIMILĂ
asimilabil v. asimila
asimilativ v. asimila
asimilator v. asimila
asimilație v. asimila
asimilațiune v. asimila
asimptomatic v. simptom
ASIMPTOTĂ
asimptotic v. asimptotă
asimți v. simți
ASIN
asin v. asin
asinaș v. asin
asină v. asin
asincron v. sincron
asincronic v. sincron
asincronism v. sincron
ASINDET
asindetă v. asindet
asindeton v. asindet
asinel v. asin
asinerție v. sinergie
âsir [ir.] v. asin
asir v. asirian
ASIRIAN
asiriană v. asirian
asiriolog v. asirian
asiriologă v. asirian
asiriologie v. asirian
ASISTA
asistării v. asista
asistent v. asista
asistență v. asista
asistenție v. asista
asistolic v. sistolă

asistolie v. *sistolă*
ASIZĂ
ASLAM
ASLAN
asmaciuc v. *hasmațuchi*
ASMAN
asmatic v. *astmă*
asmațiu v. *hasmațuchi*
asmațuc v. *hasmațuchi*
asmațuchi v. *hasmațuchi*
asmațuic v. *hasmațuchi*
ASMĂ¹
*asmă*² v. *astmă*
asmăciuc v. *hasmațuchi*
asmățel v. *hasmațuchi*
asmățui v. *hasmațuchi*
asomie v. *iasomie*
ASMUȚA
asmuțat v. *asmuța*
asmuțător v. *asmuța*
asmuțătură v. *asmuța*
asmuțeală v. *asmuța*
asmuți v. *asmuța*
asmuțit v. *asmuța*
asmuțitor v. *asmuța*
asmuțitură v. *asmuța*
ASOCLA
asociabil v. *asocia*
asocial v. *social*
asociat v. *asocia*
asociativ v. *asocia*
asociativitate v. *asocia*
asociație v. *asocia*
asociaționism v. *asocia*
asociaționist v. *asocia*
asociațiune v. *asocia*
asoga v. *soage*
asola v. *asolament*
ASOLAMENT
asolut v. *absolut*
asonant v. *asonanță*
ASONANȚĂ
asomie v. *iasomie*
asoreală v. *soare*
asori v. *soare*
asorit v. *soare*
ASORTA
asortiment v. *asorta*
asoția v. *asocia*
asoțiație v. *asocia*
asoțiațiune v. *asocia*
ASPARAGUS
ASPECT
ASPECTOMAT

aspectuos v. *aspect*
ASPENCHI
ASPERITATE
aspersare v. *aspersiune*
ASPERSIUNE
aspersor v. *aspersiune*
asperziune v. *aspersiune*
ASPIC¹
ASPIC²
aspid v. *aspidă*¹
ASP/DĂ¹
ASP/DĂ²
ASPIRA
aspirant v. *aspira*
aspirantă v. *aspira*
aspirantură v. *aspira*
aspirator v. *aspira*
aspirație v. *aspira*
aspirațiune v. *aspira*
ASPIR/NĂ
apis v. *aspidă*¹
aspre (pl.) v. *aspru*¹
*aspreală*¹ v. *aspru*²
*aspreală*² v. *aspru*²
asprete v. *aspru*²
asprețe v. *aspru*²
aspri v. *aspru*²
asprime v. *aspru*²
asprișoară v. *aspru*²
*asprișor*¹ v. *aspru*¹
*asprișor*² v. *aspru*²
aspriu v. *aspru*²
asproi v. *aspru*²
aspru [mr.] v. *aspru*²
ASPRU¹
ASPRU²
aspuma v. *spumă*
ast v. *ăst*
asta v. *sta*
ASTAR
astarăgiu v. *astar*
astară v. *seară*
astatic v. *static*
ASTAT/NIU
astă-dată v. *dată*
astălalt v. *alt*
astălant v. *alt*
astămâneată v. *dimineață*
astăreală v. *astar*
astări v. *astar*
astăura v. *stăura*
astăvi v. *stăvi*
astăzi v. *zi*
astămpăr v. *astămpăra*

ASTÂMPĂRA

astâmpărat v. astâmpăra
astâmpărător v. astâmpăra

astenic v. astenie

ASTENIE

asteniza v. astenie

astereală v. *astar*

asteric v. *asterisc*

ASTERIE

ASTER/SC

ASTERO/D

ASTERON/M

astfel v. *fel*

astigmatic v. astigmatism

ASTIGMAT/SM

astigmometru v. astigmatism

astm v. *astmă*

astmatic v. *astmă*

ASTMĂ

ASTRAGAL

ASTRAHAN

astral v. *astru*

astralit v. *astralită*

ASTRALITĂ

ASTRĂGACI

astrăina v. *străin*

astrânge v. *strânge*

astreina v. *străin*

astriena v. *străin*

ASTRINGENT

astringentă v. *astringent*

ASTRO-

astrobiolog v. *biologie*

astrobiologie v. *biologie*

astroclimat v. *climă*

ASTRODROM

astrofizică v. *fizic*

astrofizician v. *fizic*

astrofotometrie v. *fotometrie*

astrograf v. *astrografie*

ASTROGRAF/E

ASTROLAB

ASTROLATR/E

astrolav v. *astrolab*

astrolog v. *astrologie*

astrologă v. *astrologie*

astrologhicesc v. *astrologie*

astrologhicește v. *astrologie*

astrologhie v. *astrologie*

astrologic v. *astrologie*

ASTROLOG/E

astrometric v. *astrometrie*

ASTROMETR/E

ASTRONAUT

astronautic v. *astronaut*

astronautică v. *astronaut*

astronavă v. *navă*

astronom v. *astronomie*

astronomă v. *astronomie*

astronomesc v. *astronomie*

astronomește v. *astronomie*

astronomi v. *astronomie*

astronomic v. *astronomie*

astronomicesc v. *astronomie*

astronomiceste v. *astronomie*

ASTRONOMIE

astronomiia v. *astronomie*

ASTROSCOP

ASTRU

ASTRUCĂ

astrucan v. *asturcan*

astrucat v. *astruca*

astrucământ v. *astruca*

astrucătoare v. *astruca*

astrucuș v. *astruca*

astrunca v. *astruca*

astrupa v. *astruca*

ASTUPĂ

astupa [ar.] v. *astupa*

astupat v. *astupa*

astupătoare [ar.] v. *astupa*

astupătoare v. *astupa*

astupător v. *astupa*

astupătură [ar.] v. *astupa*

astupătură v. *astupa*

astupuș v. *astupa*

asturca v. *astruca*

ASTURCAN

asturcon v. *asturcan*

ASTUȚIE

astuție v. *astuție*

astuțios v. *astuție*

asud v. *asuda*

ASUDA

asuda [ar.] v. *asuda*

asudat v. *asuda*

asudătoare v. *asuda*

asudător v. *asuda*

asudătură v. *asuda*

asudeală v. *asuda*

asudoare v. *asuda*

ASUMĂ

ASUMȚIUNE

asumuța v. *sumuța*

asuna v. *suna*

asunătoare v. *sănătos*

asunător v. *suna*

asunet v. *suna*

ASUPRA

asupraveni v. veni
asupră¹ v. asupra
asupră² v. asupra
asuprăluare v. lua
asupre v. asupra
asupreală v. asupra
asuprelnic v. asupra
asupri v. asupra
asupriciune v. asupra
asuprit v. asupra
asupritor v. asupra
asupritură v. asupra
asurzeală v. surd
asurzi v. surd
asurzime v. surd
asurzit v. surd
asurzitor v. surd
asurzitură v. surd
AȘ
așă [ir.] v. așă¹
AȘA¹
așă² v. aș
așadar v. așă¹
așăieși v. așă¹
așăjdere v. așăjderea
așăși v. așă¹
așăjdere v. așăjderea
așăși v. așă¹
AȘĂU
așășor v. asesor
așche v. așchie
așcheriu v. ascher
așchia v. așchie
așchidă v. aspidă¹
AȘCHIE
așchietor v. așchie
așchii v. așchie
așchioară v. așchie
așchios v. așchie
așchită v. așchie
AȘCHIUT
așchiuță v. așchie
așcl'ê [ar.] v. așchie
așcl'éare [ar.] v. așchie
așeși v. așă¹
așeu v. așău
AȘEZA
așezat v. așeza
așezălaș v. așeza
așezământ v. așeza
așezământar v. așeza
așezător v. așeza
așezătură v. așeza

ași v. așă¹
așăși v. așă¹
așic v. arșic
așăjdere v. așăjderea
AȘJDEREA
așăjderele v. așăjderea
așăjderelea v. așăjderea
așăjleri v. așăjderea
așăjderile v. așăjderea
așăjdire v. așăjderea
așăjdirea v. așăjderea
așăși v. așă¹
așteamăt v. șteamăt
aștearnire [ar.] v. așterne
AȘTEPTA
așteptă [ir.] v. aștepta
așteptat v. aștepta
așteptător v. aștepta
așteptătură v. aștepta
aștern [ir.] v. așterne
așternător v. așterne
așternătură v. așterne
AȘTERNE
așternut v. așterne
aștezău v. ajuta
aștiptare [ar.] v. aștepta
aștirmare [ar.] v. așterne
aștirnămintu [ar.] v. așterne
aștirneare [ar.] v. așterne
aștirnumintu [ar.] v. așterne
așungă v. șfung
așușor v. asesor
AT
ât [ir.] v. alt
ata v. atu
ATAC¹
atac² v. iatac
ataca v. atac¹
atacabil v. atac¹
atacabilitate v. atac¹
atacant v. atac¹
atacantă v. atac¹
atacarisi v. atac¹
atacatoare v. atac¹
atacator v. atac¹
ATAMAN
ataraxic v. ataraxie
ATARAXIE
ATARE
atare [ar.] v. atare
ataș v. atașă
ATAȘA
atașabil v. atașă

atașament v. atașa
atașat v. atașa
atavic v. atavism
ATAVISM
ataxic v. ataxie
ATAXIE
atăgârța v. tăgârță
atânciune v. atent
atătând v. atăt¹
atârdiseală v. atârdisi
ATÂRDISI/
atârdisitor v. atârdisi
atârna v. târn
atârnat v. târn
atârnațoare v. târn
atârnațor v. târn
atârnațură v. târn
ATĂT¹
atăt² v. atăt¹
atâta v. atăt¹
atâtelea v. atăt¹
atâtica v. atăt¹
atâticuța v. atăt¹
atâtuca v. atăt¹
atātuț v. atăt¹
atātuța v. atăt¹
ATEBR/NĂ
atehnic v. tehnic
atei v. ateu
ATELA
ateieturi (pl.) v. ateia
ateism v. ateu
ateismos v. ateu
ateist v. ateu
ateista v. ateu
ateistic v. ateu
atelațiu v. atelaț
ATELAJ
ATELANĂ
ATELĂ
atelier v. atelier
ATELIER
atemporal v. timp
atemporalitate v. timp
ATENANSĂ
atenanță v. atenansă
ATENEU
ATENIAN
ATENT
ATENTA
atentat v. atenta
atentator v. atenta
atentiv v. atent
atenție v. atent

atenționa v. atent
atențiune v. atent
ATENUA
atenuant v. atenua
atenuator v. atenua
aterdisi v. atârdisi
aterdisitor v. atârdisi
ATER/NĂ
aterisa v. ateriza
ATERIZA
aterizaj v. ateriza
aterizor v. ateriza
ATERMAN
atermic v. termic
ATEROM
ATESTA
atestat¹ v. atesta
atestat² v. atesta
atestator v. atesta
atestatum v. atesta
atestație v. atesta
atestațiune v. atesta
atestăluit v. atesta
ATEU
atheos v. ateu
athinean v. atenian
ATIC
aticesc v. atic
aticism v. atic
atimp v. timp
atingător v. atinge
atingătură v. atinge
ATINGE
atingic v. altângic
atingime v. atinge
atins v. atinge
atinsătură v. atinge
atinsură v. atinge
atipic v. tip¹
atipie v. tip¹
atirdisi v. atârdisi
atirdisitor v. atârdisi
atîșerif v. hat²
atiștație v. atesta
atitudă v. atitudine
ATITUDINE
atlangic v. altângic
atlant v. atlantic
atlante¹ v. atlantic
atlante² v. atlas¹
ATLANTIC
ATLAS¹
ATLAS²
atlas³ v. atlas

*atlas*⁴ v. *atlaz*
ATLAZ
atlăjel v. *atlaz*
ATLET
atleta v. *atlet*
atletă v. *atlet*
atletic v. *atlet*
atletică v. *atlet*
atletism v. *atlet*
ATLJU
ATMIȘCEA
ATMOSFERĂ
atmosferic v. *atmosfera*
atnam v. *ahtinamea*
atoaică v. *at*
atoate- v. *atot-*
atoatevăzător v. *vedea*
atocma¹ v. *tocmai*
atocma² v. *tocmai*
atocmi v. *tocmai*
ATOL
ATOM
atomă v. *atom*
atomic v. *atom*
atomicitate v. *atom*
atomism v. *atom*
atomist v. *atom*
atomista v. *atom*
atomistic v. *atom*
atomistică v. *atom*
atomiza v. *atom*
atomizator v. *atom*
atomizor v. *atom*
atomoelectric v. *atom*
atomoterapie v. *atom*
aton¹ v. *tonus*
*aton*¹ v. *tonus*
aton² v. *ton*²
*aton*² v. *ton*²
atonal v. *ton*²
atonalism v. *ton*²
atonalitate v. *ton*²
atonic v. *tonus*
atonie v. *tonus*
ATOT-
atotbiruitor v. *birui*
atotcunoscător v. *cunoaște*
atotcuprinzător v. *cuprinde*
atotfăcător v. *face*
atotmâncător v. *mânca*
atotpărinte v. *părinte*
atotpresent v. *prezent*¹
atotprenzență v. *prezent*¹
atotpribeag v. *pribeag*

atotputere v. *putea*
atotputernic v. *putea*
atotputernicie v. *putea*
atotputință v. *putea*
atotrăbdător v. *răbda*
atotștiință v. *ști*
atotștiitor v. *ști*
atotștiutor v. *ști*
atotștiitor v. *ține*
atotvăzător v. *vedea*
atotvoitor v. *vrea*
atoxic v. *toxic*
ATRABILAR
atractiv v. *atrage*
atracție v. *atrage*
atracțiune v. *atrage*
ATRAGE
atrăgător v. *atrage*
atrățel v. *otrățel*
ATREPS/E
atribua v. *atribui*
ATRIBUI
atribut v. *atribui*
atributiv v. *atribui*
atribuție v. *atribui*
atribuțiune v. *atribui*
atrista v. *trist*
ATRIU¹
*atriu*² v. *atrium*
ATRIUM
ATROCE
atrocitate v. *atroce*
atrofia v. *trofic*
atrofiant v. *trofic*
atrofie v. *trofic*
atrofie v. *trofic*
ATROP/NĂ
atropism v. *atropină*
ATU
atumțea [ar.] v. *atunci*
atumținea [ar.] v. *atunci*
atunce [ir.] v. *atunci*
atunce v. *atunci*
atuncea v. *atunci*
atunceași v. *atunci*
atunceși v. *atunci*
ATUNCI
atuncine v. *atunci*
atuncinea v. *atunci*
atunciși v. *atunci*
âț [ir.] v. *aoa* [ar.]
ațapcă v. *țeapă*
ațapoc v. *țeapă*
ațapucă v. *țeapă*

ațar v. *arțar*¹
AȚĂ
ață [ar., mr.] v. *ață*
AȚĂȚA
ațâțat v. *ațâța*
ațâțător v. *ațâța*
ațâțătură v. *ațâța*
ățe [ir.] (pl.) v. *ață*
ațel [ar.] v. *acel*
ațelaclo [ar.] v. *acel*
ațeptant v. *accepta*
ațepțatie v. *accepta*
ațestu [ar.] v. *acest*
ați [mr.] v. *aci*
ați [mr.] v. *aci*
ația [ar.] v. *aci*
ațică v. *ață*
ațică [mr.] v. *ață*
ație [ar.] v. *aci*
ațigan v. *țigan*
ațimațuchi v. *hasmațuchi*
aținător v. *aține*
AȚINE
aținea v. *aține*
aținta v. *țintă*
ațintat v. *țintă*
ațintător v. *țintă*
aținti v. *țintă*
ațintit v. *țintă*
ațintitor v. *țintă*
ațipeală v. *ațipi*
AȚIPI
ațipit v. *ațipi*
ațiră [ar.] v. *aceră*
ațișoară v. *ață*
ațița v. *ațâța*
ațițat v. *ațâța*
ațițător v. *ațâța*
ațițătură v. *ațâța*
ațmaciuc v. *hasmațuchi*
ațmațuchi v. *hasmațuchi*
ațos v. *ață*
ațucă v. *ață*
AU¹
*au*¹ [ar.] *au*¹
AU²
AU³
aualtadz [ar.] v. *alt*
aualtaz [ar.] v. *alt*
AUĂ
auă [ar.] v. *auă*
auă [ar.] v. *auă*
auă v. *auă*
auctoritate v. *autoritate*

audere v. *auzi*
audia v. *audiență*
audibil v. *audiență*
audibilitate v. *audiență*
audient v. *audiență*
audientă v. *audiență*
AUDIENȚĂ
audienție v. *audiență*
audiință v. *audiență*
AUDIO-
AUDIO
audiofonologie v. *fonic*
AUDIOGRAMĂ
audiometric v. *audiometru*
audiometrie v. *audiometru*
AUDIOMETRU
audiovideo v. *video*
audiovizual v. *vizual*
auditiv v. *audiență*
*auditor*¹ v. *audiență*
*auditor*² v. *audiență*
auditoriu v. *audiență*
auditorium v. *audiență*
audiție v. *audiență*
audițiune v. *audiență*
augment v. *augmenta*
AUGMENTA
augmentativ v. *augmenta*
augmentator v. *augmenta*
augmentație v. *augmenta*
augmentațiune v. *augmenta*
AUGUR¹
*augur*² v. *augur*¹
augura v. *augur*¹
augural v. *augur*¹
AUGUST¹
AUGUST²
AUGUST/N
au v. *ui*
auială v. *ui*
auit v. *ui*
auitor v. *ui*
AUL
AULĂ
auleu v. *aoleu*
auli v. *aoleu*
aulic v. *aulă*
aulică v. *aoleu*
auliu v. *aoleu*
aulma v. *ulma*
auneori v. *oară*
AUR
aura v. *aur*
AURAMINĂ

aurar v. *aur*
aurată v. *aur*
AURĂ¹
aură² v. *aureolă*
aură³ [mr.] v. *avără* [ar.]
aurăreasă v. *aur*
aurărie¹ v. *aur*
aurărie² v. *aur*
aurărime v. *aur*
aure v. *aură*¹
aureală v. *aur*
aurel v. *aur*
aureola v. *aureolă*
AUREOLĂ
AUREOMIC/NĂ
auri v. *aur*
aurică v. *aur*
auricul v. *auriculă*
auricular v. *auriculă*
auriculat v. *auriculă*
AUR/CULĂ
aurifer v. *aur*
AUR/GA
auripigment v. *aur*
aurit v. *aur*
auritor v. *aur*
auritură v. *aur*
auriu v. *aur*
urma v. *ulma*
urmă v. *urmă*
auroral v. *auroră*
AURORĂ
auros¹ v. *aur*
auros² [mr.] v. *avără* [ar.]
aurpigment v. *aur*
AUSCULTA
auscultant v. *ausculta*
auscultăție v. *ausculta*
ausculțațiune v. *ausculta*
AUSP/CIU
auspițiu v. *auspiciu*
AUSTENITĂ
AUSTĚR
austeritate v. *auster*
AUSTRAL
australian v. *austral*
australoid v. *austral*
australopitec v. *austral*
AUSTRALAC
austrian v. *austriac*
austriecesc v. *austriac*
austriecęște v. *austriac*
austro-ungar v. *austriac*
AUSTRU

austru v. *austru*
AUȘ
auș [ar., mr.] v. *auș*
aușeame [ar.] v. *auș*
aușeaște [ar.] v. *auș*
aușeatic [ar.] v. *auș*
aușel v. *auș*
aușescu [ar.] v. *auș*
aușire [ar.] v. *auș*
aușită [ar.] v. *auș*
AUT
autarhie v. *autarhie*
AUTARH/E
AUTENTIC
autentica v. *autentic*
autenticălui v. *autentic*
autenticitate v. *autentic*
autentifica v. *autentic*
AUT/SM
autist v. *autism*
AUTO¹-
AUTO²-
AUTO²
autoabroga v. *abroga*
autoaccidenta v. *accident*
autoacuză v. *acuză*
autoacuzăție v. *acuză*
autoadapta v. *adapta*
autoadministra v. *administra*
autoafirma v. *afirma*
autoamăgire v. *amăgi*
autoamfibiu v. *amfibiu*
autoanaliza v. *analiză*
autoanaliză v. *analiză*
autoanticorp v. *corp*
autoantigen v. *antigen*
autoapărare v. *apăra*
autoaprecia v. *aprecia*
autoaprinde v. *aprinde*
autoaproviziona v. *provizie*
autoaprovizionat v. *provizie*
autoatelier v. *atelier*
autoautomodelist v. *model*
autobalsam v. *balsam*
autobasculantă v. *basculă*
autobază v. *bază*
autobetonieră v. *beton*
autobiografic v. *biografie*
autobiografie v. *biografie*
autoblindat v. *blinda*
autobrec v. *brec*¹
autobus v. *autobuz*
AUTOBUZ
autocamion v. *camion*

autocamionetă v. camion
autocar v. car²
autocaracteriza v. caracter
autocaravană v. caravană
autocataliză v. cataliză
autocefal v. cefalic
autocefalie v. cefalic
autocisternă v. cisternă
AUTOCLAV
autoclavă v. autoclav
autoclavizat v. autoclav
autocoloană v. coloană
autocombină v. combină
autoconducere v. conduce
autoconserva v. conserva
autocontrol v. control
autocopia v. copia
autocopie v. copia
autocopist v. copia
AUTOCOR, -Ă
AUTOCRAT
autocratic v. autocrat
autocraticesc v. autocrat
autocraticesce v. autocrat
autocratism v. autocrat
autocrator v. autocrat
autocratoric v. autocrat
autocratorie v. autocraț
autocrație v. autocrat
autocritic v. critic
autocritică v. critic
autocunoaște v. cunoaște
AUTODAFE
autodafeu v. autodafe
autodeclanșa v. declanșa
autodefini v. defini
autodemasca v. mască
autodenunța v. denunța
autodepana v. pană²
autodepăși v. pas
autodeterminare v. determina
autodezagregabil v. agrega
autodezvoltare v. dezvoltă
autodiagnostica v. diagnostic
autodictare v. dicta
autodidact v. didactic
autodidactic v. didactic
AUTOD/ŃĂ
autodisciplină v. disciplină
autodistruge v. distruge
autodizolva v. dizolva
autodota v. dota
autodrezină v. drezină
autodric v. dric

AUTODROM
autodrum v. drum
autodubă v. dubă
AUTODUMPER
autoechilibrare v. echilibru
autoeduca v. educa
autoeducație v. educa
autoelogia v. elogi
autoencomiastic v. encomiastic
autoevalua v. evalua
autoexcavator v. excava
autoexcitație v. excita
autoexigență v. exigent
AUTOFAG/E
autofecundare v. fecund
autofecundație v. fecund
autofinanța v. finanțe
autoflagela v. flagela
autoflagelație v. flagela
autofon v. fonic
autofonie v. fonic
autofrânare v. frână
autofuraja v. furaj
autofurgon v. furgon
autofurgonetă v. furgon
AUTOGAMĂ
autogamie v. autogamă
autogară v. gară
AUTOGEN
autogenetic v. geneză
autogeneză v. geneză
autogestionar v. gestiune
autogestiune v. gestiune
autoghidat v. ghid
AUTOG/R
autogol v. gol
autogospodări v. gospodar
AUTOGRAF
autografia v. autograf
autografic v. autograf
autografie v. autograf
AUTOGRAMĂ
autogreder v. greder
autogrefă v. grefă
autogunoieră v. gunoi
autoguverna v. guvern
autohaltă v. haltă
autohemoterapie v. terapie
AUTOHTON
autohtonism v. autohton
autohtonitate v. autohton
autohtoniza v. autohton
autoignora v. ignora
autoiluziona v. iluzie

autoimpunere v. impune
autoimun v. imun
autoimunitate v. imun
autoinducție v. induce
autoinstrui v. instrui
autointitula v. titlu
autoironie v. ironie
autoironiza v. ironie
autoîncărcător v. încărcă
autoîncântare v. încântă
autoînsămânțare v. sămânță
autolaborator v. laborator
autolibrărie v. librărie
autoliniștire v. liniște
AUTOLIZĂ
automacara v. macara
automagazin v. magazin¹
AUTOMAT
automatic v. automat
automatică v. automat
automaticește v. automat
automatism v. automat
automatist v. automat
automatiza v. automat
automăturătoare v. mătură
automedicație v. medic¹
automișcare v. mișca
AUTOMOB/L
automobilism v. automobil
automobilist v. automobil
automobilistă v. automobil
automobilistic v. automobil
automodel v. model
automodelism v. model
automotor v. motor
automulțumire v. mulțumi
automutila v. mutila
AUTONOM
autonomie v. autonom
autonomist v. autonom
autonomistă v. autonom
autonomistic v. autonom
autonomiza v. autonom
autoobserva v. observa
autoobservație v. observa
autopastișa v. paștișă
autopastișă v. paștișă
autop perfecționa v. perfect
autoperie v. perie
autopersifla v. persifla
autopilot v. pilot
autoplastice v. plastic¹
autoplastie v. plastic¹
autopoleniza v. polen

autopompă v. pompă
autopornire v. porni
autoportret v. portret
autopropulsat v. propulsa
autopropulsie v. propulsa
autopropulsor v. propulsa
autoproteja v. proteja
autopsia v. autopsie
AUTOPS/Ē
autopsier v. autopsie
AUTOR
autorapid v. rapid
autoraș v. autor
autore v. autor
autoreclamă v. reclamă
autoreferat v. referat
autoregla v. regla
autoreglaj v. regla
autorelaxa v. relaxa
autoritar v. autoritate
autoritarism v. autoritate
autoritarist v. autoritate
AUTORITATE
autoriza v. autoritate
autorizabil v. autoritate
autorizație v. autoritate
autorizațiune v. autoritate
autorutier v. rută¹
autosalvare v. salva
autosanitară v. sanitar
autoscară v. scară
autoscreper v. screper
autosector v. selecție
autoservi v. servi
autoservice v. servi
autoservire v. servi
autosifon v. sifon
AUTOSPECIALĂ v. special
autosport v. sport
autostație v. stație
autostivuitoar v. stivă
autostop v. stop
autostopist v. stop
autostradă v. stradă
autostropitoare v. strop
autosugestie v. sugera
autosugestiona v. sugera
autosupraveghea v. veghea
autoșasiu v. șasiu
autoșenilă v. șenilă
autoșeniletă v. șenilă
autotaxare v. taxă
AUTOTELIC
AUTOTIP/Ē

AUTOTOM/Ė

autotoxină v. toxic
autotractor v. tracțiune
autotracțiune v. tracțiune
autotrailer v. trailer
autotransformator v. formă
autotransport v. transport
autotransportor v. transport

autotren v. tren
autotrenist v. tren
autotrof v. trofic
autotrofie v. trofic
autotun v. tuna
autoturism v. tur²
autoturn v. turn
autoutila v. util
autoutilitară v. util
autovaccin v. vaccin
autovaccina v. vaccin
autovehicul v. vehicul

AUTOZOM

AUTUMNAL

au-unde v. au¹

AUXILLAR

AUXINĂ

auz v. auzi

AUZI

auziliar v. auxiliar
auzit v. auzi
auzitor v. auzi
auzitură v. auzi
auzitură [mr.] v. auzi
avad v. haut

AVAET

avai v. havai

AVAL¹

AVAL²

AVALANȘĂ

avalea v. havalea

AVALM

avalișt v. aval²

avalma v. valmă

avalmaș v. valmă

avaloma v. valmă

avam v. avan¹

AVAN¹

AVAN²-

avan³ v. havan

avanbec v. avantbec

avancronică v. cronic

avangardă v. gardă

avangardism v. gardă

avangardist v. gardă

avanguardie v. gardă

avangvardie v. gardă

avanie v. avan¹

avaniță v. avan¹

avanport v. port²

avanpost v. post¹

avanpremieră v. premieră

avans v. avansa

AVANSA

avansarisi v. avansa

avanscenă v. scenă

avant¹ v. avantaj

avant²- v. avan²-

avantagios v. avantaj

avantagiu v. avantaj

AVANTAJ

avantaja v. avantaj

avantajant v. avantaj

avantajos v. avantaj

AVANTBEC

avant-gardă v. gardă

avantop v. havan

avantren v. tren

avanța v. avansa

avanțerui v. avansa

AVAR¹

AVAR²

AVARLA

avarie v. avaria

avarie v. avaria

avariețe v. avar²

AVAȘ

avat v. haut

AVATAR

AVĂ¹

AVĂ²

avălmășie v. valmă

avănie v. avan¹

avănit v. avan¹

avățoi v. haut

a-vânat v. vâna

avănătură v. veni

avânt v. vânt

avânta v. vânt

avântător v. vânt

avdar v. advar

avdu [mr.] v. auzi

avdzâre [ar.] v. auzi

avdzâtă [ar.] v. auzi

avdzātu [ar.] v. auzi

ave [ir.] v. avea

AVEA

aveare [ar.] v. avea

a-vecerne v. vecernie

a-vecernie v. vecernie

a-vedea v. vedea
avedere v. vedea
avederea v. vedea
AVEN
avenă v. aven
AVENI
avenit v. veni
avenitură v. veni
aventura v. aventură
aventurăr v. aventură
AVENTURĂ
aventurier v. aventură
aventurieră v. aventură
aventurin v. aventurină
AVENTURINĂ
aventurism v. aventură
aventurist v. aventură
aventuros v. aventură
avere [ar.] v. avea
avere v. avea
AVERS
AVERSĂ
aversie v. aversiune
AVERSIUNE
avertiment v. avertiza
avertisment v. avertiza
AVERTIZA
avertizor v. avertiza
AVESTIȚA
avgar v. advar
avgi-başa v. avă²
avgiu v. avă²
avgust¹ v. august¹
avgust² v. august²
aviasan v. aviație
aviatic v. aviație
aviatoare v. aviație
aviator v. aviație
AVLAȚIE
aviațiune v. aviație
avicol v. avicultură
avicultoare v. avicultură
avicultor v. avicultură
AVICULTURĂ
AVID
aviditate v. avid
avidoma v. aidoma
avidomă v. aidoma
aviofon v. aviație
avion v. aviație
avionetă v. aviație
avitaminoză v. vitamină
AVIVA
AVIZ

aviza v. aviz
avizie v. aviz
avizier v. aviz
AVIZO
avizo v. avizo
avlicesc v. aulă
AVL/E
AVOCAT
avocată v. avocat
avocatlăc v. avocat
avocatură v. avocat
avocațial v. avocat
avocățel v. avocat
avocățesc v. avocat
avocățeste v. avocat
avocățime v. avocat
avor v. ivoriu
avorighen v. aborigen
avort v. avorta
AVORTA
avorton v. avorta
AVRAD
avradini v. avrad
avram v. avramă
AVRAMĂ
avrare v. avră [ar.]
avrare [mr.] v. avră [ar.]
AVRĂ [ar.]
AVRĂMEASĂ
avrămească v. avrămeasă
a-vremi v. vreme
avros [ar.] v. avră [ar.]
avtendevsi v. autentic
avtentic v. autentic
avtocrator v. autocrat
avtonomie v. autonom
avtor v. autor
avtoritas v. autoritate
AVUABIL
avucat v. avocat
AVULSIUNE
avut v. avea
avutor v. avea
avuțame [ar.] v. avea
avuțâl'e [ar.] v. avea
avuți [ar.] v. avea
avuți v. avea
avuție v. avea
avuz v. havuz
avva v. avă¹
avvad v. avă¹
avzi [ir.] v. auzi
AX
axa v. ax

axă v. *ax*
axial v. *ax*
axilar v. *axilă*
AXILĂ
axilă v. *axilă*
axiologic v. *axiologie*
AXIOLOG/E
axiom v. *axiomă*
axioma v. *axiomă*
axiomatic v. *axiomă*
axiomatiza v. *axiomă*
AXIOMĂ
AXIOMETRU
AXION
axion v. *axion*
AXIS¹
axis² v. *ax*
AXOLOT
AXON¹
axon² v. *ax*
axonometric v. *axonometrie*
AXONOMETR/E
AYATOLLAH
AZ
az [ar.] v. *azi*
azaghiu v. *iasac*
azagiu v. *iazagiu*
AZALEE
AZAP¹
azap² v. *asab*
azapizi (pl.) v. *asab*
azard v. *hazard*
ază [ar.] v. *azi*
azăduși v. *zăduf*
azâm v. *azimă*
azâmioară v. *azimă*
azâmiu v. *azimă*
AZBEST
azbestoză v. *azbest*
azbociment v. *azbest*
azbuche v. *buche*
azbucoavnă v. *buche*
ăze [ir.] v. *azi*
a-zeace v. *zece*
azeaciure v. *zece*
azem v. *azimă*
azeotrop v. *azeotropism*
azeotropie v. *azeotropism*
azeotropie v. *azeotropism*
AZEOTROP/SM
azer v. *azerbaidjan*
AZERBAIDJAN
AZI
azi-dimineată v. *azi*

AZIL
azim v. *azimă*
AZIMĂ
azi-măine v. *azi*
azimioară v. *azimă*
azimit v. *azimă*
azimiù v. *azimă*
AZIMUT
azimutal v. *azimut*
azi-noapte v. *azi*
AZLU
azmă v. *azimă*
azmicioară v. *azimă*
azmioară v. *azimă*
azna v. *hazna*
aznă v. *haznă*
AZOIC
azonal v. *zonă*
AZOOSPERM/E
AZOT
azotat v. *azot*
azotemie v. *azot*
azotic v. *azot*
azotit v. *azot*
azotită v. *azot*
azotobacter v. *azot*
azotos v. *azot*
azotură v. *azot*
azoturie v. *azot*
azou v. *azot*
AZTEC
AZUR
azura v. *azur*
azurit v. *azur*
azurită v. *azur*
azuriu v. *azur*
azvănta v. *zvânta*
azvârlă v. *zvâr*
azvârlită v. *zvâr*
azvârlitor v. *zvâr*
azvârlitură v. *zvâr*

Ă

ăcreală [mr.] v. *acru²*
ăcreală [mr.] v. *acru²*
ăcreșă [mr.] v. *acru²*
ăcriri [mr.] v. *acru²*
ăcrimi [mr.] v. *acru²*
ăcrunc [mr.] v. *acru²*
ĂL¹
ăl² [mr.] v. *al¹*
ăla v. *ăl¹*
ălălalt v. *alt*
ălălant v. *alt*

ălălalt v. alt
ălălant v. alt
ălbeață [mr.] v. alb
ălbicav [mr.] v. alb
ălbicic [mr.] v. alb
ălbinar [mr.] v. albină
ălbinaric [mr.] v. albină
ălbină [mr.] v. albină
ălbiri [mr.] v. alb
ăllalt v. alt
ăltar [mr.] v. altar
ăncăriră [mr.] v. acru²
ăncola [mr.] v. acolo
ăncolo [mr.] v. acolo
ăndreauă [mr.] v. andrea¹
ĂRA
ărari [mr.] v. ara
ărat [mr.] v. ara
ĂST
ăst [ar.] v. ăst
ăsta v. ăst
ăstălalt v. alt
ăstălant v. alt
ăstlalt v. alt
ăști [mr.] v. aci
ăui v. ui

B

BA
BAARGIC
baba v. babalăc
babac v. babacă
BABACĂ
BABADĂM
baba-gaia (de-a ~) v. babă
babaie v. babalăc
BABALĂC
babaluc¹ v. babalăc
babaluc² v. babalăc
BABAN
BABANĂ
baba-oarba v. babă
BABAROS
BABAȘ
babau v. bau
babaua v. bau
BABĂ
BABĂLĂCĂ
BABCĂ
babein v. mabein
BABELIC
babetă¹ v. babă
babetă² v. bavetă
babete v. babă

BABEURRE
BABIE
BABILONIAN
babilonic v. babilonian
babilonie v. babilonian
BABIȚĂ¹
BABIȚĂ²
BABIȚĂ³
BABIȚĂ⁴
BABIȚĂ⁵
BABIȚĂ⁶
BABIȚĂ⁷
baboi v. babă
baboiăș v. babă
babolnic v. bobovnic
babon v. bubon
BABORD
baborniță v. babă
BABOȘĂ
babu v. babă
BABUN
BABURĂ¹
BABURĂ²
BABUȘCĂ¹
babușcă² v. babă
BABUȘI
BABUVISM
BAC¹
BAC²
bac³ v. bacara¹
BACA
bacal v. băcan¹
bacala v. bacaliar
BACALAUREAT
bacalaureată v. bacalaureat
bacalaureu v. bacalaureat
BACALĂ
BACALĂM
bacalbașă v. baș²
BACALĂR
bacalica v. băcan¹
bacanal v. bahic
bacanală v. bahic
bacantă v. bahic
BACARA¹
BACARA²
BACĂ
BACĂU
BACĂR
BACCEA
bacceli v. baccea
BACCEVAN
bace v. baci²

BACHELITĂ
BACI¹
*baci*¹ [ar., mr.] v. *baci*¹
BACI²
bacifer v. *bacă*
baciform v. *bacă*
BACIL
bacilar v. *bacil*
bacilemie v. *bacil*
baciliform v. *bacil*
baciloză v. *bacil*
BACKGROUND
BACKHAND
BACLAVA
BACON¹
BACON²
baconiță v. *bacon*¹
BACȘIȘ
bacșișui v. *bacșiș*
bacterian v. *bacterie*
bactericid v. *bacterie*
BACTERIE
bacteriofag v. *bacterie*
bacteriofagie v. *bacterie*
bacteriolog v. *bacterie*
bacteriologic v. *bacterie*
bacteriologie v. *bacterie*
bacteriostatic v. *bacterie*
bacterioză v. *bacterie*
badaliurce v. *bandrabcă*
badana v. *bidinea*
badană v. *bădan*
BADE
BADLAN
badieră v. *bandieră*
BADIJONA
badijonaj v. *badijona*
BADIM
BADINER/E
badiu v. *bade*
BADMINTON
badoacă v. *badoc*
BADOC
BADRAGANIE
BAEDECKER
BAFTĂ
BAGA
bagabont v. *vagabond*
bagadel v. *bagatelă*
bagagiu v. *bagaj*
BAGAJ
bagatea v. *bagatelă*
bagatel v. *bagatelă*
BAGATELĂ

bagateliza v. *bagatelă*
BAGCEA
BAGDAD/E
BAGEA
bageac v. *bagea*
bageacă v. *bagea*
bageag v. *bagea*
bageagă v. *bagea*
BAGHETĂ
baghionetă v. *baionetă*
baghiunetă v. *baionetă*
bagi-beșlic v. *balgiu*
baglama v. *balama*
BAGNET
BAHADĂRCĂ
BAHAHUIE
bahamet v. *bahmet*
BAHARAUCĂ
baharoasă v. *baharaucă*
BAHIC
BAHMET
BAHNĂ
BAHNIȚĂ¹
*bahniță*² v. *bahnă*
bahodârcă v. *bahadârcă*
BAHOR
BAHORNITĂ
BAI¹
BAI²
*bai*³ v. *bade*
baiader v. *baider*
BAIADERĂ
BALAN
baiaram v. *bairam*
baiâr [mr.] v. *baieră*
BAIB¹
*baib*² v. *babie*
BAIBAF/R
BAIBAR/C
baibazâr v. *baibafir*
baibă v. *babie*
BAICĂ
BAIDER
baider v. *baider*
baideraș v. *baider*
baidir v. *baider*
BAIE¹
BAIE²
baiederă v. *baider*
bâier [ir.] v. *baieră*
baier v. *baieră*
BAIERĂ
bainet v. *baionetă*
baingic v. *baargic*

baio v. bai²
baionet v. baionetă
BAIONETĂ
baior v. baieră
bair [ar.] v. baieră
BAIR¹
*bair*² v. baieră
BAIRAC
bairactar v. bairac
BAIRAM
bairamlăc v. bairam
bairă v. baieră
BAISTRUC
BAIT
BAIȚ
baiu v. bai²
*baiur*¹ v. baieră
*baiur*² v. bair¹
BAJOALER
bajor v. bujor
BAL¹
BAL²
BAL³
BALABAN¹
BALABAN²
BALABUSTĂ
BALĂDĂ
baladesc v. baladă
baladier v. baladă
baladin v. baladă
BALADOR
BALAFON
BALALĂICĂ
BALAMA
balamiș-balmuș v. balmoș
BALAMUC
BALAMUT
balamuți v. balamut
balamuție v. balamut
*balancă*¹ v. balang
*balancă*² v. palancă¹
BALANG
balanga v. balang
balangă v. balang
balans v. balansa
BALANSA
balansier v. balansa
balansină v. balansa
balansoar v. balansa
balansor v. balansa
balanța v. balansa
BALANȚĂ
balanțier v. balansa
BALĂOACHEȘ

balaor v. balaur
BALAST
balasta v. balast
balastieră v. balast
balastor v. balast
BALAȘ
BALAUR
balaure v. balaur
balaurel v. balaur
balauroaică v. balaur
BALĂ¹
*bală*² v. bai²
*bală*³ [ar.] v. bale
*bal'ă*³ [mr.] v. bale
BALĂC
BALĂCDIȘ
balăgdiș v. balăcdiș
BALBAȘ
balcaniadă v. balcanic
BALCANIC
balcanism v. balcanic
balcanist v. balcanic
balcanistică v. balcanic
balcanolog v. balcanic
balcanologie v. balcanic
balcău v. bâlc
BALCĂZ
balci-bașa v. balgiu
balci-bașlăc v. balgiu
balci-beșlic v. balgiu
BALCON
balconăș v. balcon
balcoș v. băl
baldac v. baltag
BALDACHIN
baldahin v. baldachin
BALDĂR
baldiseală v. baldisi
BALDIS/
BALE (pl.)
balegă v. baligă
BALEIAJ
balenar v. balenă
BALENĂ
balenieră v. balenă
BALERCĂ
balercuță v. balercă
balerin v. balerină
BALER/NĂ
BALET
baletist v. balet
baletistă v. balet
baleuță v. balie
balghemez v. baliemez

balgi-başa v. balgiu
balgi-başlac v. balgiu
balgi-beşlic v. balgiu
BALGIU
BALHUI
BALIC
balică v. balic
BALIE
BALIEMEZ
BALIGĂ
baligă [ar., mr.] v. baligă
balimez v. baliemez
balircă v. balercă
BALISTĂ
balistic v. balistă
balistică v. balistă
balistician v. balistă
BALIVERNĂ
baliza v. baliză
balizagiu v. baliză
balizaj v. baliză
BALIZĂ
balizor v. baliză
balmaş v. balmoş
balmăg v. balmoş
balmăj v. balmoş
balmăş v. balmoş
balmeş v. balmoş
BALMOŞ
balmuş v. balmoş
balmuş v. balmoş
BALNEAR
BALNEO-
balneoclimateric v. climă
balneoclimatic v. climă
balneolog v. balneologie
balneologă v. balneologie
balneologic v. balneologie
BALNEOLOGIE
balneoterapie v. terapie
BALON
balona v. balon
balonaş v. balon
balonat v. balon
balonet v. balon
balonzaid v. balon
balonzaide v. balon
balostrad v. balustradă
balot v. bal²
balota¹ v. bal²
balota² v. bal³
balotagiu v. bal³
balotaj v. bal³
balotarisi v. bal³

balotat v. bal²
BALSA
BALSAM
balsama v. balsam
balsamat v. balsam
balsamic v. balsam
balsamină v. balsam
balsamiu v. balsam
balsamui v. balsam
baltac v. baltag
BALTAG
baltagi-baş v. baş²
baltagi-başa v. baş²
baltagiu v. baltag
BALTĂ
BALTIC
BALŢ
balŢ [ar.] v. balŢ
balŢă v. balŢ
BALUSTRADĂ
balustră v. balustradă
balustru v. balustradă
BALZACIAN
balzacianism v. balzacian
balzam v. balsam
balzam v. balsam
balzamină v. balsam
balzamiu v. balsam
BAM
BAMĂ
BAMBARIE
bambă v. bamă
bambu v. bambus
bambura v. brambura
bambură v. brambura
BAMBUS
bamie v. bamă
bampir v. vampir
BAN¹
BAN²
BANAL
banalitate v. banal
banaliza v. banal
banan v. banană
BANANĂ
bananier v. banană
banat v. ban²
BANATIT
BANĂ
BANC¹
BANC²
banc³ v. bancă¹
banc⁴ v. bancă²
BANCAIZAN

bancar v. bancă²
BANCĂ¹
BANCĂ²
bancă³ v. banc¹
bancă⁴ v. banc²
bancărută v. bancrută
bancher v. bancă²
bancherie v. bancă²
BANCHET¹
banchet² v. bancă¹
bancheta v. banchet¹
banchetă v. bancă¹
banchetui v. banchet¹
BANCHIZĂ
BANCNOTĂ
banco v. bancă²
bancrot¹ v. bancrută
bancrot² v. bancrută
bancrota v. bancrută
bancrotă v. bancrută
bancrut v. bancrută
bancruta v. bancrută
bancrutar v. bancrută
BANCROTĂ
bandagist v. bandă²
bandagiu v. bandă²
bandaj v. bandă²
bandaja v. bandă²
bandajist v. bandă²
BANDĂ¹
BANDĂ²
BANDER/LĂ
banderiu v. bandieră
BANDEROLĂ
BANDIERĂ
bandit v. bandă¹
banditesc v. bandă¹
banditește v. bandă¹
banditism v. bandă¹
BANDOALĂ
BANDOL
BANDON
BANDOR
BANDOTECĂ
bandrabură v. bandraburcă
BANDRABURCĂ
BANDULĂ
BANDULIERĂ
bandurar v. bandură²
BANDURĂ¹
BANDURĂ²
bandurist v. bandură²
BANG¹
BANG²

bangăhău v. bangău
bangăt v. bang¹
BANGĂU
BANIE
BANIERĂ
banimez v. baliemez
BANIȚĂ
BANJO
banovăș v. ban²
bantă v. bandă²
bantieră v. bandieră
BANTU
bantu v. bantu
bantustan v. bantu
bantustanizare v. bantu
BAOBAB
bapcă v. batcă⁴
baptism v. baptist
BAPTIST
BAPTISTERIU
BAR¹
BAR²
bar³ v. bară¹
-BAR⁴
bara v. bară¹
barabaftă v. brandvahtă
BARABAN
barabană v. baraban
barabancă v. baraban
baraboi v. barabulă
barabou v. barabulă
BARABULĂ
barabuliște v. barabulă
barabuliște v. barabulă
BARABUN
barabușcă v. barabulă
BARAC¹
*barac*² v. brac¹
baracament v. baracă
BARACĂ
baragă v. barangă
BARAGEANCA
baragiu v. bară¹
baragladin v. baragladină
BARAGLADINĂ
baraiactar v. bairac
baraiam v. bairam
baraictar v. bairac
baraj v. bară¹
barajist v. bară¹
BARANCA
BARANGĂ
BARANȚĂ
baraon v. baros

baraon v. faraon
baracă v. baracă
BARĂ¹
BARĂ²
barâm v. barem¹
barău v. baros
BARĂȘNIC
bârba [ir.] v. barbă
BARBACANĂ
barbanoc v. brebenoc
BARBAR
barbar v. barbar
barbaric v. varvaric
barbaricesc v. barbar
barbarie v. barbar
barbarime v. barbar
BARBAR/ŃĂ
barbarism v. barbar
barbariza v. barbar
ARBĂ
arbă [ar., mr.] v. barbă
arbenoc v. brebenoc
ARBET
arbetă v. barbă
ARBLAN
arbir v. barbă
arbișă v. barbă
arbișon v. barbă
BARBITURIC
barbiturism v. barbituric
arboi v. arabulă
arboră v. arbură
ARBOTA
arbotaj v. arbota
ARBUN
ARBUR¹
arbur² v. arbură
ARBURĂ
arburne v. arbur¹
ARBUT
ARBUTĂ
arbagiu v. arcă
ARBANĂ
arcarolă v. arcă
ARCAZ
ARCĂ
archet v. arhet
ARD
ARDAC
ardacă v. bardac
ardaci v. bardac
ardahan v. burduf¹
ARDĂ
ardăș v. arz

BARDIȘE (pl.)
bardișe (pl.) v. bardișe
ardoș v. arz
BARDOU
bardzucanat [ar.] v. arz
arej v. arșiș
areliev v. basorelief
BAREM¹
BAREM²
areș v. arșiș
BARETĂ¹
aretă² v. ară¹
arev v. arșiș
arhent v. arhet
BARHET
arhet v. arhet
BARI-
ariam v. bairam
ariamlăc v. bairam
aric v. ar¹
aricada v. aricadă
BARICADĂ
aricentru v. ar¹
arie v. ar¹
arieră v. ară¹
arij v. arșiș
BARL
arilcă v. balercă
arim v. barem¹
arimetrie v. ar¹
arimi v. barem¹
arimlăc v. bairam
arisferă v. ar¹
BARIȘ
arișnic v. arășișnic
arit v. ariu
arită v. ariu
aritină v. ariu
BARTON
ariton v. ariton
BARIU
ariz v. arșiș
arlabei v. arabulă
BARLOI
arman v. ar²
armaniță v. ar²
arna v. bărnaci
BARNEIE
arnie v. arneie
BARNUM
BARO-
arona v. aron¹
BAROC
arograf v. ar¹

barogramă v. bar¹
baroi v. baros
barometric v. bar¹
barometru v. bar¹
BARON¹
baron² v. baros
baroneasă v. baron¹
baronet v. baron¹
baronie v. baron¹
baronie v. baron¹
baroniță v. baron¹
BAROȘ
barosan v. baros
baroscop v. bar¹
BAROU
BARȘON
barșon v. barșon
barșonit v. barșon
BARTĂ
BARTIȚĂ
BARUT
barutană v. barut
BARZ
barzaon v. bâz¹
barză v. barz
barzoș v. barz
barzuș v. barz
BAS
BASALIC
basama v. băga
BASAMAC
basamă v. băga
BASANGEL
basaochi v. bazaochi
BASARABEAN
basarabeancă v. basarabean
BASC¹
basc² v. basc¹
BASCĂ¹
bască¹ [ar., mr.] v. bască¹
BASCĂ²
BASCĂ³
bască⁴ v. basc¹
bascea v. bagcea
baschet v. baschetbal
BASCHETBAL
baschetbalist v. baschetbal
baschină v. bască³
bascula v. basculă
basculant v. basculă
basculantă v. basculă
basculator v. basculă
BASCULĂ
basculă v. basculă

BASEBALL
basema v. băga
basen v. bazin
baserike [ir.] v. biserică
BASET
baseță v. basețe
BASEȚE
BASIC
basic-English v. basic
BAS/DIE
BASIDIOMICETĂ
BASILEU
basilicale (pl.) v. basileu
basilisc v. vasilisc
basin v. bazin
basis v. bază
basist v. bas
BASM
BASMA
basmagiu v. basma
basmangiu v. basma
basmanter v. pasmanter
basn v. basm
basnă v. basm
basnu v. basm
bason v. bas
BASORELIEF
basoreliev v. basorelief
basrelief v. basorelief
BASTA
BASTARĂ
BASTARD
BASTIMENT
bastingagiu v. v. bastingă
bastingaj v. bastingă
BASTINGĂ
BASTION
bastiona v. bastion
BASTON
bastonadă v. baston
bastonaș v. baston
bastonel v. baston
-BAȘ¹
BAȘ¹-
BAȘ²
BAȘ³
-BAȘA
baș-aga v. baș²
baș-alai-ceauș v. baș²
BAȘARDINĂ
bașbafir v. baibafir
baș-bătăuș v. baș²
baș-bătrân v. baș²
baș-beșleagă v. baș²

baş-beşli-aga v. baş²
baş-boier v. baş²
baş-buliuc-baş v. baş²
baş-bulubaş v. baş²
başbulubăşie v. baş²
baş-bulucbaş v. baş²
başbulucbaşa v. baş²
baş-bulucbaşă v. baş²
baş-buza v. boza
BAŞBUZUC
BAŞCA
başca v. başca
baş-caimacam v. baş²
baş-caimacan v. baş²
başcaleț v. başcaneț
baş-calic v. baş²
BAŞCANET
baş-capichehaia v. baş²
baş-capichehaie v. baş²
baş-capigiu v. baş²
baş-capuchehaie v. baş²
*başcă*¹ v. baştă
*başcă*² v. başca
baş-căpitan v. baş²
başcea v. bagcea
baş-ceauș v. baş²
BAŞCHIE
baş-ciocoi v. baş²
baş-ciohodar v. baş²
baş-conacciu v. baş²
başfir v. baibafir
baş-hengher v. baş²
başibuzuc v. başbuzuc
başibuzucesc v. başbuzuc
başibuzucește v. başbuzuc
başibuzucie v. başbuzuc
BAŞK/R
BAŞLĂC
başlic v. başlăc
baş-marghiol v. baş²
başoaldă v. başardină
başoldie v. başardină
başoldină v. başardină
başordină v. başardină
baş-rachiu v. baş²
baş-răzeș v. baş²
BAȘTĂ
baște v. baştă
baş-tergiman v. baş²
baștie v. baştă
BAȘTINĂ
baş-țarigrădean v. baş²
baş-vânător v. vâna
BATAC

bataj v. bate¹
BATAL¹
BATAL²
batal³ v. bate¹
batalama v. patalama
BATALION
batant v. bate¹
BATARD
BATARDOU
BATAT
BATAV
bată [ar.] v. batcă¹
BATĂ¹
bată² v. bate¹
BATĂR
batărăș v. batăr
batâr v. batăr
batâr v. batăr
*batcă*¹ [ar.] v. batcă¹
BATCĂ¹
BATCĂ²
BATCĂ³
BATCĂ⁴
*batcă*⁵ v. babcă
bâte [ir.] v. bate¹
BATE¹
bate² v. bate¹
bate-poduri v. bate¹
bater v. batăr
bateri v. batăr
BATER/E
baterie v. baterie
baterist v. baterie
BATI-
BATIALĂ
BAT/C¹
*batc*² v. embatic
batimetrie v. batimetru
BATIMETRU
BAT/R¹
*batir*² v. batăr
batire [ar., mr.] v. bate¹
BATISCAF
BATISFERĂ
batist v. batistă
BAT/STĂ
batiște v. bate¹
BATIȚĂ
BAT/U
batjoc v. bate¹
batjocoră v. bate¹
batjocori v. bate¹
batjocorie v. bate¹
batjocorit v. bate¹

batjocoritor v. bate¹
batjocoros v. bate¹
batjocură v. bate¹
batjocuri v. bate¹
batjocuricios v. bate¹
batjocurie v. bate¹
batjocuritură v. bate¹
batoc v. batog
BATOG
batogi v. batog
batoji v. bate¹
BATOLT
BATON
batozar v. batoză
BATOZĂ
BATRACLÂN
batră v. batâr
BATRĂGĂ
bațachină v. pațachină
bațagonie v. bazaconie
bățe [ir.] v. baci¹
BAU
baubau v. bau
BAUR
BAUXITĂ
BAVAREZ
BAVETĂ
bavețică v. bavetă
BAVURĂ
baza v. bază
BAZACONIE
BAZALT
bazaltic v. bazalt
BAZAOCHI
BAZAR
bazarghidean v. bazar
BAZAR/NĂ
bazarlâc v. bazar
BAZĂ
BAZEA
BAZEDOV
bazedovian v. bazedov
bazen v. bazin
bazic v. bază
bazicitate v. bază
bazileu v. basileu
bazilicale (pl.) v. basileu
BAZILICĂ
BAZIN
bazinaș v. bazin
bazinet v. bazin
BAZON
bazona v. bazon
BAZOOKA

bă v. mă
BĂBAICĂ
băbar v. babă
băbăcuță v. babacă
băbăiță v. babalac
băbălău v. babă
băbăluc v. babalac
băbălucă v. babalac
băbăreasă v. bob¹
băbărec v. babă
băbăret v. babă
băbărie v. babă
BĂBĂRUJĂ
BĂBĂȘCUȚĂ
băbătie v. babă
băbătuie v. babă
băbărcă v. babă
băbărnac v. bobărnac
băbărtă v. babă
băbesc v. babă
băbește v. babă
băbet v. babă
băbete v. babă
băbi v. babă
băbică v. babă
băbiță¹ v. babiță¹
băbiță² v. babiță⁵
băbiță³ v. babă
băboi v. babă
băborniță v. babă
băbucă v. babă
băbuică v. babă
băbuie v. babă
băbulică v. babă
băbura v. babură¹
băbură v. babură²
băbușcă v. babă
băbușoară v. babă
BĂBUT
băbuță v. babă
BĂCAN¹
BĂCAN²
băcăi v. băca
băcăleșc v. băcan¹
băcălie v. băcan¹
băcăliță v. băcan¹
băcăneasă v. băcan¹
băcănesc v. băcan¹
băcăni v. băcan²
băcănie v. băcan¹
băcănime v. băcan¹
băcănioară v. băcan¹
băcăniță v. băcan¹
BĂCĂUAN

băcăuancă v. băcăuan
băcăncă v. bocanc
băccari [mr.] v. bășcare [ar.]
băcie v. baci¹
băcioanie v. baci¹
băcioi v. baci¹
băcit v. baci¹
băciță v. baci¹
băciucă v. baci¹
băciui v. baci¹
băciulie v. bocioacă
băcsău v. bucs
BĂCUI
băcuiată v. băcuiet
BĂCULEȚ
BĂDAN
bădaniță v. bădan
BĂDĂDĂȚ
bădădui v. bădădăi
bădăi v. budăi
BĂDĂRAN
bădărăncă v. bădăran
bădărănesc v. bădăran
bădărăni v. bădăran
bădărănie v. bădăran
bădărănos v. bădăran
bădăi v. budăi
bădăie v. budăi
BĂDĂU¹
*bădău*² v. budăi
*bădău*³ v. budăi
BĂDJC¹
bădic² v. bade
bădică v. bade
bădicuț v. bade
bădicuță v. bade
bădie v. bade
bădieș v. bade
bădii v. budăi
bădilucă v. bade
bădioi v. bade
bădișor v. bade
bădiț v. bade
bădiță v. bade
bădițel v. bade
bădițică v. bade
bădiuc v. bade
bădiuliță v. bade
bădiuluț v. bade
BĂDRĂGANIE
BĂDUGĂ
BĂGA
băga [ar., mr.] v. băga
băgat v. băga

băgăcios v. băga
băgăreț v. băga
băgător v. băga
băgătură v. băga
BĂGĂU
băglamă v. balama
BĂGRIN
BĂHANIE
băhnar v. bahnă
băhni v. bahnă
băhniș v. bahnă
BĂHNIT
băhnos v. bahnă
băi¹ v. baie¹
băi² v. baie¹
băia¹ v. baie¹
băia² v. băiat
băială v. bai¹
băiaș¹ v. baie¹
*băiaș*² v. baie¹
BĂLAT
băiată v. băiat
băibărăcar v. baibarac
băibărăcârie v. baibarac
BĂICON
băierel v. baieră
băieri v. baieră
băierit v. baieră
băieruță v. baieră
băiestrar v. buiestru
băiestru v. buiestru
băieș¹ v. baie¹
băieș² v. baie¹
băieșag v. baie¹
băieșesc v. baie¹
băieșește v. baie¹
băieși v. baie¹
băieșime v. baie¹
băieșit v. baie¹
băieșiță¹ v. baie¹
băieșiță² v. baie¹
băiet v. băiat
băietan v. băiat
băietănaș v. băiat
băietoare v. baie¹
băietor v. baie¹
băiețan v. băiat
băiețandru v. băiat
băiețaș v. băiat
băiețea v. băiat
băiețel v. băiat
băiețesc v. băiat
băiețește v. băiat
băieți v. băiat

băiețică¹ v. băiat
băiețică² v. băiat
băiețime v. băiat
băiețoi v. băiat
BĂILUI
BĂIMĂREAN
băimăreancă v. băimărean
băioară v. baie¹
băios v. baie¹
băișag v. baie¹
băitânaș v. băiat
băitâneasca v. boitâneasca
băiță v. baie¹
băițel v. băiat
băițui v. baiț
băițuit v. baiț
BĂJAGNĂ
băjbăială v. băjbăi
băjbăc v. băjbăi
băjenar v. băjenie
băjenări v. băjenie
băjenărie v. băjenie
băjenărit v. băjenie
băjeni v. băjenie
BĂJENIE
BĂL
bălai v. băl
bălaie v. băl
bălan v. băl
bălăbăneală v. bălăbăni
BĂLĂBĂNI
bălăbănit v. bălăbăni
bălăbănoș v. bălăbăni
BĂLĂCĂRI
bălăcărie v. bălăcări
bălăcărit v. bălăcări
bălăcăritură v. bălăcări
bălăcători v. bălăcări
bălăceală v. bălăci
BĂLĂCI
bălăcit v. bălăci
bălăcitură v. bălăci
bălăciune v. bale
bălăciușcă v. bălăci
BĂLĂI¹
bălăi² v. bale
bălărică v. băl
bălăiel v. băl
bălăior v. băl
BĂLĂLĂI
bălălăială v. bălălăi
bălălăit v. bălălăi
bălălău v. bălălăi
bălămăluță v. balama

bălăncăni v. balang
bălănel v. băl
bălăngăi v. balang
bălăngăit v. balang
bălăngăni v. balang
bălăngănit v. balang
bălăngănitov v. balang
bălăngări v. balang
bălăngărit v. balang
bălănța v. balansa
bălănuț v. băl
bălăoacheș v. balaoacheș
BĂLĂOANĂ
bălărie v. bălie
BĂLĂȘTIOAGĂ
bălătenie v. bală¹
BĂLĂTRUC
bălăuc v. băl
bălăur v. bălur
bălăuraș v. balaur
bălăurel v. balaur
bălăuroaică v. balaur
bălăbălău v. vâlăvă
BĂLB/SĂ
bălboare v. bălbor
bălbor v. bălbor
bălbu v. bălbăi
bălciug v. belciug
băldăbeală v. băldăbi
BĂLDĂBI
băldâr v. baldâr
BĂLDOAIE
băldoaie v. băldoaie
bălega v. baligă
bălegar v. baligă
băleguță v. baligă
bălgar v. bulgar
bălhac v. bulhac
băliga [ar., mr.] v. baligă
băliga v. baligă
băligar¹ v. baligă
băligar² v. baligă
băligat v. baligă
băligăra v. baligă
băligău v. baligă
băligos v. baligă
băliguță v. baligă
băliuță v. balie
bălmăjeală v. balmoș
bălmăji v. balmoș
bălmăjitor v. balmoș
bălmăjitură v. balmoș
bălmăși v. balmoș
bălmătrucă v. bălmătucă

BĂLMĂTUȚĂ

bălmoji v. balmoș

bălmoși v. balmoș

bălmugi v. balmoș

băloi v. băl

bălos [ar., mr.] v. bale

bălos v. bale

băloșa v. bale

băloșel v. bale

băloși v. bale

bălsăma v. balsam

bălsămi v. balsam

băltac v. baltă

BĂLTAG¹

*băltag*² v. baltag

băltan v. baltă

băltăcăială v. băltăc

băltăcel v. baltag

băltăci v. baltă

băltăgan v. băltag¹

băltăgaș v. baltag

băltăgel v. baltag

BĂLTĂI

băltărau v. baltă

băltăreasca v. baltă

băltăreș v. baltă

băltărez v. baltă

băltărie v. baltă

băltău v. baltă

băltecea v. baltă

bălteciță v. baltă

*bălti*¹ v. baltă

BĂLTÎ²

băltică v. baltă

bălticea v. baltă

bălticică v. baltă

băltig v. baltă

băltină v. baltă

băltiș v. baltă

băltișă v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

băltoc v. baltă

*bălti*¹ v. baț

*bălti*² v. baț

băltitură v. baț

băltiți v. baț

băltiucă v. baț

băltiucă v. baț

băltuc v. băl

băltucă v. băl

BĂLUR

*bălură*¹ v. bălur

*bălură*² v. bară²

bălușă v. băl

bălușcă v. băl

băluș v. băl

bălvăn v. bulvan

bămbac v. bumbac

bănar v. ban¹

BĂNĂȚI

bănănaie v. bănănai

BĂNĂNĂI

bănănaială v. bănănai

bănănaie v. bănănai

bănănaie v. bănănai

*bănărie*¹ v. ban¹

BĂNĂRIE²

bănărit v. ban¹

bănăta v. pănăta

bănătean v. ban²

bănăteancă v. ban²

bănățel v. bănat

bănățenesc v. ban²

bănățenește v. ban²

BĂNCILUȚĂ

bănculiță v. bancă¹

băncuță v. bancnotă

*băncuță*¹ v. bancă¹

*băncuță*² v. bancă²

băndaur v. bondar

băndurică v. bandură¹

băneasă v. ban²

băneasca v. ban²

*bănesc*¹ v. ban¹

*bănesc*² v. ban²

bănește v. ban¹

bănet v. ban¹

*băni*¹ v. ban¹

*băni*² v. ban²

BĂNI³

bănică v. ban¹

bănicel v. ban¹

*bănicer*¹ v. baniță

*bănicer*² v. baniță

bănicioară v. baniță

bănicior v. baniță

bănie v. ban²
bănișor¹ v. ban¹
bănișor² v. ban¹
bănișor³ v. ban²
bănișorie v. ban²
bănös v. ban¹
BĂNUI
bănuială v. bănu
bănuicios v. bănu
bănuielnic v. bănu
bănuitor v. bănu
bănuț v. ban¹
bănuțel v. ban¹
bănuțele v. ban¹
băracă v. bară²
BĂRAT¹
băra² v. berat
bărată v. baretă¹
bărateș v. bărat¹
băraș v. bărat¹
bărăban v. bărăbar
BĂRĂBAR
bărăbani v. bărăbar
bărăbări v. bărăbar
bărăcie v. bară²
bărăciune v. bară²
BĂRĂGAN
bărăita v. bărăta
bărăngi v. barangă
BĂRANI
bărăștui v. bărătui
BĂRĂTA
bărătai v. bărăta
BĂRĂTUI
bărăți v. bărăta
bărăție v. bărat¹
bărăce v. bară²
bărbanță v. bărbunc
BĂRBAT
bărbat [ar., mr.] v. bărbat
bărbăcărie v. berbec
bărbăcior v. bărbat
bărbăcuț v. berbec
bărbălătiță v. barbă
bărbănac v. bobârnac
bărbănoc v. brebenoc
bărbăreasă v. bob¹
bărbărie v. barbă
bărbăsară v. barbă
bărbătame [ar.] v. bărbat
bărbăteată [ar.] v. bărbat
bărbătes [mr.] v. bărbat
bărbătesc v. bărbat
bărbătescu [ar.] v. bărbat

bărbătește v. bărbat
bărbătești [mr.] v. bărbat
bărbătic [ar.] v. bărbat
bărbătič [mr.] v. bărbat
bărbătîmi [mr.] v. bărbat
bărbătloc [mr.] v. bărbat
bărbătoaie v. bărbat
bărbătoi v. bărbat
bărbătos v. bărbat
bărbătuș v. bărbat
bărbătuț v. bărbat
bărbățel v. bărbat
bărbăție v. bărbat
bărbățime v. bărbat
bărbățoi v. bărbat
bărbățola [mr.] v. bărbat
bărbățoli [mr.] v. bărbat
bărbăncioară v. bărbăntă
bărbănoacă v. brebenoc
bărbănoc v. brebenoc
BĂRBĂNȚĂ
bărbănog v. brebenoc
bărbăriaru v. barbă
bărbăicică [mr.] v. barbă
bărbăie v. barbă
bărbier v. barbă
bărbier-bașa v. barbă
bărbiereală v. barbă
bărbiereasă v. barbă
bărbieresc v. barbă
bărbierește v. barbă
bărbieri v. barbă
bărbierie v. barbă
bărbierit v. barbă
bărbierită v. barbă
bărbioară v. barbă
bărbioară v. barbă
bărbioară v. barbă
bărbăiță v. barbă
bărbăiță v. barbă
bărbăoie v. barbă
bărbăoană v. broboană
bărbăoasă v. barbă
bărbăoi v. barbă
bărbos [ar., mr.] v. barbă
bărbos v. barbă
bărbăliță v. barbă
BĂRBUNCI
bărbura v. barbură
bărburătură v. barbur¹
bărbușă v. barbă
bărbușoară v. barbă
BĂRBUTĂ [ar.]
bărbuță v. barbă
BĂRC¹

*băre*² v. *berc*¹
bărcar v. *bircă*
bărcă v. *bircă*
bărcărie v. *bircă*
bărcinar v. *brace*
bărcuță v. *barcă*
bărdac v. *bardac*
bărdacă v. *bardac*
bărdaș v. *bardă*
bărdăcel v. *bardac*
bărdăcuț v. *bardac*
bărdăcuță v. *bardac*
bărdăhăni v. *burduf*¹
bărdăși v. *bardă*
bărdășie v. *bardă*
bărdășit v. *bardă*
bărdicioară v. *bardă*
bărdie v. *bardă*
bărdiță v. *bardă*
bărdoi v. *bardă*
bărduhănos v. *burduf*¹
bărdui v. *bardă*
bărduială v. *bardă*
bărduit v. *bardă*
BĂREAG
bărg'el'û [ar.] v. *barbă*
bărg'ie [ar.] v. *barbă*
bărica v. *buric*
BĂRNACI
bărnăcuț v. *bărnaci*
bărnăuz v. *băz*¹
bărnuț v. *bărnaci*
BĂRTAC
bărțire [ar.] v. *brace*
bărzăun v. *băz*¹
bărzăune v. *băz*¹
bărzoi v. *barz*
bărzoniu v. *barz*
băsadă v. *beseadă*
băsădi v. *beseadă*
băsădui v. *beseadă*
BĂSĂU
băsăioc v. *busuioac*
băscărcăra v. *crac*
băscui v. *bâcsi*
băsearcă [ar.] v. *biserică*
băsearecă v. *biserică*
băsearică [ar., mr.] v. *biserică*
băserică v. *biserică*
băsmăluță v. *basma*
băsmui v. *basm*
băsnar v. *basm*
băснаș v. *basm*
băsnî v. *basm*

băsnitor v. *basm*
băsnui v. *basm*
băsnuitor v. *basm*
bășare [ar.] v. *bășeare* [ar.]
bășca v. *bașca*
bășcă v. *bașca*
bășcăli v. *bașca*
BĂȘCĂLIE
bășcălios v. *bășcălie*
bășcălui v. *bașca*
bășcăneată v. *bașcanet*
bășcăși v. *bașca*
BĂȘCĂU
bășcui v. *bașca*
BĂȘEARE [ar.]
BĂȘI
bășica v. *bășică*
bășicat v. *bășică*
BĂȘICĂ
bășicătură v. *bășică*
bășicățel v. *bășică*
bășicoasă v. *bășică*
bășicos v. *bășică*
bășicuță v. *bășică*
bășină v. *băși*
bășinică v. *băși*
bășiniță v. *băși*
bășinos v. *băși*
bășinuță v. *băși*
bășoșie v. *băși*
băștinaș v. *baștină*
bătaci v. *bate*¹
bătaie v. *bate*¹
bătal'ă [mr.] v. *bate*¹
bătal'e [ar.] v. *bate*¹
BĂTĂCUI
bătăcui v. *bătăcui*
bătăiaș v. *bate*¹
bătăios v. *bate*¹
bătăit v. *bate*¹
bătăiță v. *bate*¹
bătăiuș v. *bate*¹
bătăiuță v. *bate*¹
bătălan v. *bate*¹
bătălăia v. *bate*¹
*bătălău*¹ v. *batal*¹
*bătălău*² v. *bate*¹
BĂTĂLIE
bătălou v. *batal*¹
*bătărie*¹ v. *bătălie*
*bătărie*² v. *baterie*
bătătarnic v. *bate*¹
bătătarnică v. *bate*¹
bătătarniță v. *bate*¹

bătătoare v. bate¹
bătător¹ v. bate¹
bătător² v. bate¹
bătători v. bate¹
bătătorit v. bate¹
bătătorniță v. bate¹
bătătura v. bate¹
bătătură [ar.] v. bate¹
bătătură v. bate¹
bătături v. bate¹
bătăuș v. bate¹
bătărn v. bătrân
băteală v. bate¹
băteare [ar., mr.] v. bate¹
băteleşte v. bate¹
băticaș v. băță²
bătijuni [mr.] v. boteza
bătizari [mr.] v. boteza
bătizător [mr.] v. boteza
bătloagă v. butlagă
BĂTLOG
bătoci v. bate¹
bătogi v. bate¹
bătrâși v. brat
bătrâior v. bătrân
BĂTRÂN
bătrânatic v. bătrân
bătrâneă v. bătrân
bătrâneată v. bătrân
bătrânel v. bătrân
bătrânesc v. bătrân
bătrânește v. bătrân
bătrânet v. bătrân
bătrâneț v. bătrân
bătrânețe v. bătrân
bătrâni v. bătrân
bătrânică v. bătrân
bătrânicos v. bătrân
bătrânie v. bătrân
bătrâtime v. bătrân
bătrânior v. bătrân
bătrâniș v. bătrân
bătrânitor v. bătrân
bătrânuț v. bătrân
bătreag v. bedreag
bătrunuț v. bătrân
BĂTUȚĂ
bătucel v. bate¹
bătuci v. bate¹
bătucitură v. bate¹
BĂTUȘ
bătușei (pl.) v. bătuș
bătut v. bate¹
bătuta v. bate¹

BĂȚ
băț v. bade
bățâganie v. bâzdăganie
BĂȚIC
bățigaș v. băț
bățisor v. băț
bățos v. băț
bățuleț v. băț
băubil v. bea¹
băucă v. beucă
BĂUNA
băunat v. băuna
băuni v. băuna
băut v. bea¹
băutor v. bea¹
băutură v. bea¹
băuturică v. bea¹
băuță v. beuță
băzară v. bezer
băzăr v. bezer
băzări v. bezer
băzdadea v. bei
băzdăgău v. băzdoacă
băzdăra v. băzdară
băznos v. beznă
BĂC¹
BĂC²
băc³ v. băț¹
BĂCA
băcă v. băț¹
băcăi v. băca
BĂCNIȚĂ
băcsai v. băcsi
BĂCSI
bădădăi v. bădădăi
BĂHĂ
BĂHLI
băhlitură v. băhli
băhliță¹ v. bahnă
băhliță² v. bahnîță¹
BĂHNI
băhtiseală v. băhtisi
BĂHTISI
băhtisitor v. băhtisi
BĂIA
BĂIE
BĂIGUI
băiguială v. băigui
băiguît v. băigui
băiguitor v. băigui
băiguitură v. băigui
BĂJA
băjă v. băja
băjbac v. băjbăi

BĂJBĂ

BĂJBĂ/

băjbăială v. *băjbâi*

băjbâit v. *băjbâi*

băjbăitor v. *băjbâi*

băjbăitură v. *băjbâi*

bălă v. *bălie*

bălbără v. *vălvă*¹

bălbătaie v. *vălvă*¹

bălbău v. *bălbâi*

BĂLBĂ/

bălbăială v. *bălbâi*

bălbâit v. *bălbâi*

bălbăitor v. *bălbâi*

bălbăitură v. *bălbâi*

bălboacă v. *bulbuca*

bălboare v. *vălvă*¹

BĂLBOR

BĂLC

BĂLCĂ

bălcean v. *bălci*

BĂLCI

bălcos v. *bălc*

BĂLDĂBĂC

băldie v. *beldie*

băldir v. *baldâr*

bălfeu v. *bulfeu*¹

BĂLGUI

bălhoacă v. *bulhac*

BĂL/E

bălie v. *bălie*

băltăbăc v. *băldăbăc*

BĂLTĂC

băltăcâi v. *băltăc*

băltăcăială v. *băltăc*

bălvă v. *bulvan*

BÂN

bănăi v. *bân*

bândaon v. *bâz*¹

bândar v. *bondar*

bândăoi v. *bâz*¹

bândoacă v. *bândoc*

BÂNDOC

bândoră v. *bandură*¹

bângoi v. *bondar*

bânşag v. *bântui*

bântătui v. *bintătui*

BÂNTUI

bântuială v. *bântui*

bântuit v. *bântui*

bântuitor v. *bântui*

bânţan v. *băţ*¹

bânzar v. *bâz*¹

bânzăi v. *bâz*¹

bânzoi v. *bâz*¹

BÂR

bârâca v. *buric*

bârâi v. *bâr*

bârâieci v. *bâr*

bârbeci [ir.] v. *berbec*

bârbolnic v. *bobovnic*

BÂRC

bârcabâr v. *bircă*

BÂRCĂ¹

*bârcă*² v. *bircă*

bârcâi v. *zbârcâi*

BÂRCOACE

bârdac v. *bardac*

bârdan v. *burduf*¹

bârdăhan v. *burduf*¹

bârdănoş v. *burduf*¹

BÂRDĂU

bârdăun v. *bâz*¹

bârdăhaie (pl.) v. *burduf*¹

bârdăhănoş v. *burduf*¹

bârdizan v. *burduf*¹

bărea v. *bâr*

băreag v. *băreag*

bârfaş v. *bârfi*

bârfa v. *bârfi*

bârfeală v. *bârfi*

bârfelnic v. *bârfi*

BÂRFI

bârfit v. *bârfi*

bârfitor v. *bârfi*

bârfitură v. *bârfi*

bârgeică v. *bârzeică*

bârglă v. *brăglă*

BÂRGLOAZĂ

bârgui v. *bâigui*

bârhaie (pl.) v. *borhan*

bârjeică v. *bârzeică*

bârlaboi v. *barabulă*

bârlă v. *brăglă*

BÂRLĂDEAN

bârlădeanca v. *bârlădean*

bârlădeancă v. *bârlădean*

bârliga v. *îmbârliga*

bârloc v. *bârlog*

BÂRLOG

bârnaş v. *brâu*

BĂRNĂ¹

*bărnă*² v. *bură*¹

bârneaţă v. *brâu*

bârneţ v. *brâu*

bârniţă v. *bură*¹

bârnu [ar.] v. *brâu*

bârnu v. *bărnă*¹

bârnuitură v. bâmă¹
bârnuță v. bâmă¹
bârrea v. bâr
BÂRSAN
bârsană v. bârsan
bârsană v. bârsan
BÂRSĂ
bârsănea v. bârsan
bârsănel v. bârsan
bârsănesc v. bârsan
bârsănică v. bârsan
bârt v. bâr
bărtă v. burtă
bărtvă v. bărfi
*bărtă*¹ v. bărsă
*bărtă*² v. bort
bărzac v. băz¹
bărzăun v. băz¹
bărzăune v. băz¹
bărzăi v. băz¹
BÂRZEICĂ
BÂRZOC
BÂRZOI¹
BÂRZOI²
*bârzo*³ v. bârzo¹
bârzoia v. bârzo¹
bârzoia v. bârzo¹
bârzoia v. bârzo¹
bârzoia v. bârzo¹
bâscaie v. bașchie
bâschi v. băști
BĂȘTI
băști v. băști
BĂT¹
*băt*² v. bătă²
*bătă*¹ v. băt¹
BĂȚĂ²
BĂȚĂ
bățuță v. bătă
bătea v. bătă²
bătu v. bătă²
bătic v. băt¹
*bătică*¹ v. băt¹
*bătică*² v. bătă²
băticea v. bătă²
bățicel v. bătă²
bățicuță v. bătă²
bățlagă v. butlagă
BĂTLAN
bătlancă v. bătlan
bătlănaș v. bătlan
bătlănos v. bătlan
bățlean v. bătlan
bățuț v. bătă²
bățuță v. bătă²
BĂȚ¹

*băț*² v. băt
băta v. băt¹
bățan v. băt¹
bățâi v. băt¹
bățâială v. băt¹
bățâit v. băt¹
bățâitoare v. băt¹
bățâitor v. băt¹
bățâitură v. băt¹
bățâitoare v. băt¹
băucă v. beucă
băvaș v. băhă
băvă v. băhă
BĂZ¹
*băz*² v. băz¹
băzalic v. băz¹
băză v. băz¹
băzălău v. băz¹
băzărău v. bezer
băzău v. bârzo¹
băzâi v. băz¹
băzâială v. băz¹
băzâit v. băz¹
băzâitoare v. băz¹
băzâitor v. băz¹
băzâitură v. băz¹
BĂZDARĂ
BĂZDĂ
băzdări v. băzdară
BĂZDĂC
băzdăcăi v. băzdoacă
băzdăcos v. băzduc
BĂZDĂGANIE
băzdăgău v. băzdoacă
băzdăr v. băzdară
BĂZDOACĂ
băzdoagă v. băzdoacă
băzdoc v. băzduc
băzdocaș v. băzdoacă
băzdura v. băzdară
băzgar v. băz¹
băzgăia v. băzdăi
băzgăun v. băz¹
băzgoi v. băzdăi
băzgoia v. băzdăi
băzic v. băzduc
băznă v. beznă
*băzoi*¹ v. bârzo¹
*băzoi*² v. băz¹
*băzoi*³ v. băz¹
bdenie v. denie
bdenui v. denie
*be*¹ v. behehe
*be*² v. bei

BEA¹
*bea*¹ [ar., mr., ir.] v. *bea*¹
*bea*² v. *băl*
*bea*² v. *behehe*
BEABE
beaheahea v. *behehe*
BEANC
beancă v. *beanc*
beantă v. *bandă*²
beare [ar.] v. *bea*¹
beartă v. *bartă*
BEAT¹
BEAT²
beată [mr.] v. *bată*¹
beată v. *bată*¹
beatific v. *beatitudine*
beatifica v. *beatitudine*
BEATITUDINE
beatnic v. *beat*²
BEBE¹
BEBE²
bebeluș v. *bebe*¹
bebi v. *bebe*¹
BEC¹
BEC²
BECAR
becaș v. *becașă*
BECĂȚĂ
becașină v. *becașă*
becă v. *behehe*
becăcă v. *behehe*
becăcăi v. *behehe*
BECCU
bece v. *beci*²
BECEAN
becelui v. *biciului*
BECER
becerie v. *becer*
becesnic v. *becisnic*
becesnic v. *becisnic*
BECHER¹
*becher*² v. *bicher*
*becheraș*¹ v. *becher*¹
*becheraș*² v. *bicher*
becherie v. *becher*¹
becheroniu v. *becher*¹
BECHES
bechet v. *pichet*
bechetui v. *banchet*¹
BECHI
BECH/E
bechită v. *bată*¹
BECI¹
BECI²

*beci*² [ar.] v. *beci*²
beciar v. *becer*
BEC/SNIC
becisnicește v. *becisnic*
becisnici v. *becisnic*
becisnicie v. *becisnic*
becisnic v. *becisnic*
becisnicește v. *becisnic*
bectemiz v. *bectimis*
BECTIM/S
bedarnic v. *bedă*
bedarniță v. *bedă*
bedaș v. *bedă*
BEDĂ
BEDEARCĂ
BEDEN
bederniță v. *nabederniță*
BEDREAG
bedui v. *bedă*
BEDU/N
bee v. *behehe*
beehe v. *behehe*
beei v. *behehe*
Beelzebul v. *Belzebut*
Beelzebut v. *Belzebut*
BEETHOVENIAN
befstec v. *biftec*
beg v. *bei*
beglerbeg v. *bei*
beglerbei v. *bei*
beglicgiu v. *bei*
begligiu v. *bei*
begliță v. *behliță*
BEGONIE
begsi v. *băcsi*
BEHAVIORISM
behăi v. *behehe*
behăit v. *behehe*
behăitor v. *behehe*
behăitură v. *behehe*
behee v. *behehe*
behehăi v. *behehe*
BEHEHE
behehea v. *behehe*
behlerbei v. *bei*
behlit v. *behliță*
BEHLIȚĂ
BEI
beicache v. *bei*
beichetui v. *banchet*¹
beilac v. *bei*
beilei v. *bei*
beilerbei v. *bei*
beilic v. *bei*

beilicciu v. bei
beimu v. bei
beizadea v. bei
beizadesc v. bei
beizădea v. bei
beizdadea v. bei
beizdedea v. bei
beizedea v. bei
BEJ
bejanie v. băjenie
BEJARCĂ
bejănar v. băjenie
bejănări v. băjenie
bejănărie v. băjenie
bejănărit v. băjenie
bejăni v. băjenie
bejenar v. băjenie
bejenie v. băjenie
bel v. băl
BELACOASĂ
BELADONĂ
belafău v. belea¹
belaliu v. belea¹
belarus v. bielorus
BELĂ
belbinoc v. brebenoc
BELBÎȚĂ
belc v. melc
belcanto v. canto
BELCĂ
BELCEU
BELCHÎȚĂ
BELCI
BELCIUG
belciugat v. belciug
BELDAR
beldete v. beldie
BELDIE
beldioară v. beldie
beldios v. beldie
BELDIȚĂ
BELEA¹
*belea*² v. băl
BELEAG
beleajă v. beleuji
bele-arte v. artă
BELEAZNĂ
BELEC
belecoasă v. belacoasă
belei v. băl
BELEJ
belelău v. belea¹
beleleu v. belea¹
BELEMNIT

BELENGHER
BELETR/STIC
beletristică v. beletristic
beleuc v. beleuji
beleujat v. beleuji
beleujgă v. beleușcă
BELEUJI
BELEUȘCĂ
beleuz v. beleuji
belezâc v. belezic
BELEZIC
BELFER
belfeu v. bulfeu¹
BELGH/R
BELGI
BELGLAN
belhiță v. belchiță
BELI
belicism v. belicos
belicist v. belicos
beliciu v. bei
belicoasă v. belacoasă
BELICOS
belie v. băl
beligă v. beli
BELIGERANT
beligeranță v. beligerant
beligioaică v. belea¹
beligîță v. belea¹
beligiu v. belea¹
BELINOGRAF
belinogramă v. belinograf
BELIȘ
*belit*¹ v. beli
*belit*² v. beli
BELITĂ
belitor v. beli
belitură v. beli
beliță v. băl
BELNĂ
BELOTĂ
BELȘIȚĂ
BELȘUG
belșugos v. belșug
beltea v. peltea
BELVEDERE
Belzebul v. Belzebut
BELZEBUT
BEMBERG
BEMOL
bemoliza v. bemol
bena v. bina
BENĂ
benchet v. banchet¹

benchetui v. banchet¹
benchetuială v. banchet¹
benchetuit v. banchet¹
benchi v. benghi
benchișor v. benghi
BENDEL
BENDERL/U
bendiță v. bandă²
BEND/X
BENEDICT/N
BENEDICȚIUNE
benefic v. beneficiu
beneficia v. beneficiu
beneficial v. beneficiu
beneficiar v. beneficiu
BENEFICIU
benefițiu v. beneficiu
BENEVOL
BENGA
BENGAL
bengalez v. bengal
BENGALI
BENGAL/NĂ
BENGHI
BENGHIUȘĂ
benguț v. bengă
BEN/C
BEN/GN
benignitate v. benign
BENINEZ
beniș v. biniș
benișel v. biniș
BENJAM/N
BENEAR
BENT
bentiță v. bandă²
bentliță v. bandă²
bentonit v. bentos
BENTON/T
bentonită v. bentonit
BENTOS
BENZEDR/NĂ
benzen v. benzină
benzenic v. benzină
BENZ/NĂ
benzipiren v. benzină
benzoat v. benzină
benzoe v. benzină
benzoic v. benzină
benzolism v. benzină
benzonaftol v. benzină
benzopirină v. benzină
benzopurpurină v. purpură
BEOTLAN

BERACEA
berar v. bere¹
BERAT
beratliu v. berat
berăgată v. beregată
berăreasă v. bere¹
berărie v. bere¹
berăriță v. bere¹
BERBAN
BERBANT
berbantăresc v. berbant
berbantlăc v. berbant
berbantlicesc v. berbant
berbântărie v. berbant
berbântlic v. berbant
berbântie v. berbant
berbărătură v. barbar¹
BERBAŪ
BERBEC
berbecar¹ v. berbec
berbecar² v. berbec
berbecat v. berbec
berbecărie¹ v. berbec
berbecărie² v. berbec
berbece [ir.] v. berbec
berbece v. berbec
berbecel¹ v. berbec
berbecel² v. berbec
berbecesc v. berbec
berbecește v. berbec
berbeci¹ v. berbec
berbeci² v. berbec
berbecică v. berbec
berbecuț¹ v. berbec
berbecuț² v. berbec
berbecuță v. berbec
BERBELĂC
BERBELEAC
berbeleaca (de-a ~) v. berbeleac
berbelic v. berbelăc
berbene v. breabăn
berbeniță v. bărbântă
berbenog v. brebenoc
BERBER
berber-bașa v. baș²
berbeteag v. beteag
berbină v. verbină
berbincă v. verbină
berbincioară v. bărbântă
berbință v. bărbântă
berbunc v. bărbunc
berbuncă v. bărbunc
berbuntă v. bărbunc
BERC¹

BERC²
BERC³
*berc*⁴ v. bărc¹
bercar v. berc¹
bercă v. bircă
BERCEUSE
berchină v. bartă
berchiță v. beldiță
BERCI
bercită v. bată¹
bercuș v. berc²
bercuț v. berc¹
berdedeu v. brighidău
berdui v. bardă
BERE¹
bere² v. bea¹
beracea v. beracea
berean v. bea¹
bereat v. berat
BERECHET
BEREGĂȚĂ
BEREGĂNA
beregăși v. beregată
beregătui v. beregată
berejnic v. bereznic
beret v. beretă
BERETĂ
berezâc v. belezic
BEREZNIC
berg v. berc²
bergamot v. pergamut
bergamut v. pergamut
bergeră v. berjeră
berghedeu v. brighidău
bergheli v. dârvar
BERI-BERI
BERICHIȚEL
berigată v. beregată
BERIL
beriliu v. beril
berillus v. beril
BERJERĂ
berlant v. briliant¹
berleant v. briliant¹
berlic v. birlic
BERLINĂ
berliș v. beliș
BERMĂ
BERNARD/N¹
BERNARD/N²
bernardină v. bernardin¹
bernavici v. berneveci
BERNĂ
bernăvicași v. berneveci

BERNEVECI (pl.)
bernevici v. berneveci
bernivici v. berneveci
BERSALIER
BERTĂ
bertelie v. bată¹
bertiță v. bartă
BERZ
BERZELIU
besacștea v. besactea
BESACTEA
besăctelută v. besactea
besădui v. beșeadă
BESCHIE
bescisnicie v. becisnic
BESEADĂ
besearecă v. biserică
beseaică v. biserică
beseactea v. besactea
beșerica [ir.] v. biserică
beșerică v. biserică
besrebărnice v. bezsrebărnice
BESSI
bestahtea v. besactea
bestial v. bestie¹
bestialitate v. bestie¹
bestiar v. bestie¹
BESTIE¹
*bestie*² v. beschie
BEST-SELLER
beș v. băși
beșactea v. besactea
beșchie v. beschie
beși v. băși
beșica v. bășică
beșică v. bășică
beșicătură v. bășică
beșicoasă v. bășică
beșicos v. bășică
beșicuță v. bășică
beșină v. băși
beșinică v. băși
beșire [ar.] v. băși
beșleagă v. beșliu
beșlegărit v. beșliu
beșlegește v. beșliu
beșlegie v. beșliu
beșli-aga v. beșliu
BEȘLIC
BEȘLIU
beșniță v. băși
beșoandă v. băși
beșteală v. beștel
BEȘTEL

bet [mr.] v. beat¹

BETA

betatron v. beta

beâr [ir.] v. bătrân

BETCĂ

bete v. bată¹

betea v. beteală

BETEAG

beteahnă v. meteahnă

BETEALĂ

betegeală v. beteag

betegi v. beteag

betegie v. beteag

betegos v. beteag

beteică v. bată¹

betejală v. beteag

beteji v. beteag

betejie v. beteag

betejime v. beteag

betejitură v. beteag

betejune v. beteag

BETEL

beteleică v. bată¹

beteleucă v. bată¹

betelie v. bată¹

beterdisi v. bitirmea

betermea v. bitirmea

beteşig v. beteag

beteşug v. beteag

betişoară v. bată¹

betiţă v. bată¹

BETNIC

BETON

betona v. beton

BETONICĂ

betonie v. betonică

betonier v. beton

betonieră v. beton

betonist v. beton

BETULACEE

beţcă v. betcă

beţic v. beat¹

beţie v. beat¹

beţigaş v. băţ

beţişor v. băţ

beţiş v. beat¹

beţiu v. beat¹

beţiv v. beat¹

beţivan v. beat¹

beţivar v. beat¹

beţivănărie v. beat¹

beţiveşte v. beat¹

beţivi v. beat¹

beţivlan v. beat¹

beţivlar v. beat¹

beţivler v. beat¹

beţivoi v. beat¹

BEUCĂ

beună v. beuţă

beutură v. bea¹

beuture [ir.] v. bea¹

BEUŢĂ

beuţă v. beuţă

beuţie v. beuţă

beuşug v. beluşug

BEZ

bezaconic v. bazaconie

bezaconie v. bazaconie

bezaconui v. bazaconie

bezădea v. bei

BEZBOJNIC

bezcisnec v. becisnic

bezdadea v. bei

bezdnă v. beznă

beze v. bezea

BEZEA

bezede v. bei

bezedesc v. bei

BEZER

bezerău v. bezer

bezereu v. bezer

BEZGLASIE

bezir v. bizirea

BEZMÂN

bezmănar v. bezmăn

bezmănu v. bezmăn

bezmăt v. bezmăn

bezmătar v. bezmăn

bezmea v. basma

bezmen v. bezmăn

bezmet v. bezmăn

bezmetec v. bezmetic

bezmetecie v. bezmetic

BEZMETIC

bezmetici v. bezmetic

BEZNĂ

beznic v. beznă

beznie v. beznă

BEZPOPOVĂŢ

bezrebărnic v. bezsrebărnic

BEZSREBĂRNIC

BI-

BLA

biacid v. acid

BIADEA

bianual v. an¹

biarticulat v. articol

BIATLON

biatlonist v. biatlon
biatlonistă v. biatlon
biatomic v. atom
BLAZ
BIBAN
bibazic v. bază
B/BA
BIBELOU
B/BER
biberet v. biber
BIBERON
BIBI¹
B/BI²
BIB/C¹
bibic² v. bibi¹
BIB/C³
bibică¹ v. bibi¹
bibică² v. bicaș
BIB/L
bibilic v. bibilică
BIBIL/CĂ
bibiloaică v. bibilică
bibiloi v. bibilică
bibită v. bibilică
biblic v. biblie
biblicesc v. bŕblie
B/BLIE
BIBLIO-
bibliobus v. bibliobuz
BIBLIOBUZ
BIBLIOFAG
BIBLIOFIL
bibliofilie v. bibliofil
bibliofilistic v. bibliofil
bibliofilm v. film
BIBLIOFOB
bibliofobie v. bibliofob
bibliograf v. bibliografie
bibliografic v. bibliografie
BIBLIOGRAF/E
bibliolog v. bibliologie
bibliologic v. bibliologie
BIBLIOLOG/E
BIBLIOMAN
bibliomanie v. biblioman
biblioraft v. raft
bibliotecar v. bibliotecă
bibliotecară v. bibliotecă
BIBLIOTECĂ
bibliotecă v. bibliotecă
biblioteconomie v. bibliotecă
bibliotecuță v. bibliotecă
bibliotehnică v. tehnică
biblioticar v. bibliotecă

bibliotică v. bibliotecă
bibol v. bivol
biboliță v. bivol
BIC
bicameral v. cameră
bicarbonat v. carbon
bicarbură v. carbon
bicarpelar v. carpelă
BICAȘ
bicaș v. becață
bicaș v. bicaș
bică¹ v. bicaș
bică² v. bic
bicăjel v. bicaș
bicășea v. bicaș
bicășel v. bicaș
BICEFAL
bicentenar v. cent
B/CEPS
biceps v. biceps
BICHER
bicheraî v. bicher
bicheraș v. bicher
bicheresc v. bicher
bicherește v. bicher
bicheri v. bicher
bicherie v. bicher
bicherit v. bicher
BICHI
BICHIR/
bichirină v. bichiri
bichis v. dichis
BICI
B/CICAȘ
BICICLETĂ
biciclic v. ciclu
biciclist v. bicicletă
biciclistă v. bicicletă
biciclu v. bicicletă
bicilui v. biciului
bicioică v. picioică
bicișnic v. becșnic
bicișor v. bici
biciuî v. bici
biciuală v. bici
biciuî v. bici
biciuitor v. bici
biciula v. biciului
biciuli v. biciului
BICIULU
biciușcă v. bici
biciușcuță v. bici
biciușor v. bici
biciuică v. bici

biciuț v. bici
biclorură v. clor
bicolor v. culoare
biconcav v. concav
biconvex v. convex
bicord v. coardă
bicordatură v. coardă
bicom v. corn
bicromat v. crom
bicuspid v. cuspidă
bida v. bedă
bidă v. bedă
BIDEU¹
*bideu*² v. bedă
bidi v. bedă
bidibiu v. bidiviu
bididel v. bidiviu
bididău v. bidiviu
bidiganie v. bâzdăganie
bidihanie v. bâzdăganie
bidinar v. bidinea
bidinăreasă v. bidinea
BIDINEA
bidineluță v. bidinea
BIDIR/
BIDIVIU
BIDON
bidonvil v. bidon
bidreptunghi v. unghi
BIE
bied v. biet
biedă v. bedă
BIEF
BIELĂ
bieletă v. bielă
BIELORUS
BIENAL
bieniu v. bienal
biert v. birt
BIET
bietuc v. biet
bietuleț v. biet
bietuliță v. biet
BIFA
bifazat v. fază
bifazic v. fază
BIFID
BIFILAR
biflor v. flor
bifocal v. focal
bifoliat v. folie¹
BIFORĂ
B/FTEC
biftec v. biftec

BIFURCA
bifurcație v. bifurca
bifurcațiune v. bifurca
BIG BANG
BIGAM
bigamie v. bigam
bigamie v. bigam
BIGĂ¹
*bigă*² v. bic
BIGHILUȘA
bighiroancă v. bigură
B/IGI-B/IGI
BIGOS/
BIGOT
bigoterie v. bigot
bigotism v. bigot
BIGUDIU
BIGURĂ
bihindisi v. bindisi
bihol v. bivol
biholiță v. bivol
BIHOREAN
bihoreancă v. bihorean
bihorel v. bihorean
bihul v. bivol
BIHUNCĂ
BII
bițari [mr.] v. bea¹
biitor [mr.] v. bea¹
biitură [mr.] v. bea¹
biitură [mr.] v. bea¹
B/II¹
*biji*² v. biji¹
bijoagă v. ghiuj
bijog v. ghiuj
BIJOI
BIJUTERIE
bijutier v. bijuterie
BIK/NI
BIL
bilabial v. labie
bilabiat v. labie
bilacoasă v. belacoasă
bilanciaru v. bilanț
BILANȚ
bilanțier v. bilanț
bilateral v. lateral
bilateralism v. lateral
B/ILĂ¹
B/ILĂ²
B/ILĂ³
bilbinoc v. brebenoc
BILDUNGSROMAN
bildungsroman v. bildungsroman

bildungsromanesc v. bildungsroman

bileală v. bili

BILET

BILETĂ

bilețel v. bilet

BIL/

biliar v. bilă¹

BILLARD

biliargiu v. biliard

BILICEANĂ

BILINGV

bilingvism v. bilîngv

BILION

bilios v. bilă¹

bilioz v. bilă¹

bilirubină v. bilă¹

bilît v. bili

bilitoare¹ v. bili

bilitoare² v. bili

bilitor v. bili

biliță v. bilă³

biliverdină v. bilă¹

bilobat v. lob

bilocular v. locul

BILON

bilșug v. belșug

bilșuga v. belșug

bilunar v. lună

BIMAN

bimba v. bam

bim-bam v. bam

B/ MBAȘĂ

bimensual v. mensual

bimestre v. bimestru

bimestrial v. bimestru

BIMESTRU

bimetal v. metal

bimetalic v. metal

bimetalism v. metal

bimetalist v. metal

bimilenar v. metal

bimileniu v. mileniu

bimolecular v. moleculă

bimotor v. motor

bimpașă v. bimbașă

BINA

bina-emini v. bina

binagiu v. bina

BINAR

binaritate v. binar

B/ NĂ

BIND

B/ NDER

B/ NDIS/

B/ NE

bine [ar., mr., ir.] v. bine

bineașă v. bine

BINEC

bincredincios v. crede

binectaș v. binec

binecuvânta v. cuvânt

binecuvântare v. cuvânt

bineface v. face

binefacere v. face

binefaptă v. face

binefăcător v. face

binegrăi v. grăi

bineînțeleș v. înțelege

bineînvoi v. voie

binele (de-a ~) v. bine

binele (de-a ~) [ar.] v. bine

binelea (de-a ~) [ar.] v. bine

binelea (de-a ~) v. bine

binemerita v. merit

binemeritat v. merit

bineplăcea v. plăcea

binesufla v. sufla

bineșor v. bine

bineț v. bine

binețe (pl.) v. bine

bineură v. ura

binevenit v. veni

binevesti v. veste

binevestui v. veste

binevoi v. voie

binevoită v. voie

binevoitor v. voie

binevrea v. vrea

BINIG/ U

BIN/ Ș

binișel v. biniș

binișliu v. biniș

binișor v. bine

binocla v. binoclu

BINOCLU

binocular v. binoclu

BINOM

BINOMITATE

binomiu v. binom

B/ NTĂ

BINTĂTUI/

bintătuială v. bintătui

BIO-

bioacumulare v. cumul

bioacustic v. acustic

bioacustică v. acustic

bioamplificator v. amplu

bioastronautic v. astronaut
bioastronautică v. astronaut
biobibliografie v. bibliografie
biocatalizator v. cataliză
biocenotic v. biocenoză
BIOCENOZĂ
biochimic v. chimie
biochimie v. chimie
biochimist v. chimie
biocibernetic v. cibernetic
biocinetic v. cinetic
bioclimatic v. climă
bioclimatolog v. climă
bioclimatologie v. climă
biocombustibil v. combustie
biocompatibil v. compatibil
biocomplex v. complex
bioconștiință v. conștient
biocrom v. crom
biocurent v. curent
biodegradabil v. degrada
biodetector v. detecta
biodeteriorare v. deteriora
biodinamic v. dinamic
bioelectric v. electric
bioelectricitate v. electric
bioelement v. element
bioenergetic v. energie
bioenergie v. energie
biofiltru v. filtru
biofizic v. fizic
biofizician v. fizic
biofoton v. foton
biogaz v. gaz
BIOGEN
biogenerator v. genera
biogenetic v. biogen
biogeneză v. biogen
biogeochimic v. chimie
biogeochimie v. chimie
biogeograf v. geografie
biogeografic v. geografie
biogeografie v. geografie
biograf v. biografie
biografic v. biografie
BIOGRAFIE
biografie v. biografie
bioinginer v. inginer
bioinginerie v. inginer
biol v. bivol
bioliță v. bivol
biolog v. biologie
biologic v. biologie
BIOLOGIE

biologism v. biologie
biologist v. biologie
biologizant v. biologie
bioliță v. bivol
bioluminiscent v. lumină
bioluminescență v. lumină
biomasă v. masă
biomatematic v. matematic
biomatematician v. matematic
biomecanică v. mecanic
biomedical v. medic
biomedicină v. medic
biometan v. metan
biometeorolog v. meteorologie
biometeorologic v. meteorologie
biometeorologie v. meteorologie
BIOMETRIE
bionic v. bionică
BIONICĂ
bionist v. bionică
bionistă v. bionică
bioplasmă v. plasmă
biopolitică v. politic
biopotential v. potență
biopsic v. biopsie
BIOPSI
bioritm v. ritm
bioritmogramă v. ritm
bioritmologie v. ritm
bios v. biu
biosatelit v. satelit
biosferă v. sferă
biosime v. biu
biosinteză v. sinteză
biosistem v. sistem
biosociologic v. social
biosociologie v. social
biospeolog v. speologie
biospeologic v. speologie
biospeologie v. speologie
biostatistic v. statistic
BIOSTAZIE
biostimula v. stimula
biostimulator v. stimula
biostimulatoriu v. stimula
biostimulent v. stimula
BIOT
biotehnic v. tehnic
biotelemetric v. telemetru
biotelemetrie v. telemetru
bioterapie v. terapie
BIOTIC
biotină v. biotic
biotip v. tip¹

- biotipologie v. tip¹
BIOTIT
BIOTOP
bioxid v. oxid
bipartid v. partid
bipartit v. parte
bipartiție v. parte
bipătrat v. patru
BIPED
bipenat v. pană
biplan v. plan
bipolar v. pol¹
bipolaritate v. pol¹
BIR
birac v. birău
birar v. bir
birăiaș v. birău
birăie¹ v. birău
birăie² v. birău
birăiță v. birău
birăoaiie v. birău
birărie v. bir
BIRĂU
birbant v. berbant
birbeacă [ar.] v. berbec
birbeașe [ar.] v. berbec
birbēc [ar., mr.] v. berbec
birbeți [mr.] v. berbec
birbicar [ar., mr.] v. berbec
birbičoc [mr.] v. berbec
birbiciuș [ar.] v. berbec
BIRCA
bircuș v. berc²
bireactor v. reacție
birefringent v. refringent
birefringență v. refringent
BIREMĂ
bireșar v. biriș
birghidău v. brighidău
BIRIȘ
birișesc v. biriș
birjar v. birjă
BIRJĂ
birjăresc v. birjă
birjărește v. birjă
birjărie v. birjă
birle (pl.) v. brâglă
birliant v. briliant¹
BIRLIC
birlicel v. birlîc
BIRMAN
birneviği v. berneveci
birnic v. bir
birniveci v. berneveci
birocrat v. birou
birocratic v. birou
birocratism v. birou
birocratiza v. birou
birocratie v. birou
biros v. bisor
BIROU
birșag v. bir
birșăgălui v. bir
birșăglui v. bir
birșigui v. bir
birșlugui v. bir
birșug v. belșug
birșugui v. bir
BIRT
birtar v. birt
birtaș v. birt
birtășiță v. birt
birtășoaică v. birt
BIRUI
biruînță v. birui
biruit v. birui
biruită v. birui
biruitor v. birui
birușcă v. bir
BIS
bisa v. bis
bisactea v. besactea
bisăptămânal v. săptămână
bischigiū v. beschie
biscot v. pișcot
BISCUIT
bisearcă [ar.] v. biserică
bisearică [ar., mr.] v. biserică
BISECT
bisectoare v. sector
bisector v. sector
bisectriță v. sector
bisecular v. secol
bisercă v. biserică
bisercuță v. biserică
biserica v. biserică
bisericaș v. biserică
BISERICĂ
bisericesc v. biserică
bisericește v. biserică
bisericos [mr.] v. biserică
bisericos v. biserică
bisericeuce v. biserică
bisericuță v. biserică
bisext v. bisect
bisextil v. bisect
bisexual v. sex

- bisexualitate v. sex
bisexuat v. sex
bisilab v. silabă
bisilabic v. silabă
bisimetric v. simetric
bisioc v. busuioc
BISMUT
bismut v. bismut
bismutină v. bismut
bișoacă [mr.] v. bășică
BISOR
B/STRÎȚ
BISTRIȚEAN
bistrițeancă v. bistrițean
bistro v. bistrou
BISTROU
BISTURU
BISULC
bisulcat v. bisulc
bisulfat v. sulf
bisulfîț v. sulf
bisulfură v. sulf
bișactea v. besactea
bișag v. beșug
bișăctelușă v. besactea
bișănos [mr.] v. băși
bișătură [mr.] v. băși
bișcot v. pișcot
bișicare [ar.] v. bășică
bișică [ar.] v. bășică
bișichiță [mr.] v. bășică
bișicos [mr.] v. bășică
bișinare [ar.] v. băși
bișină [ar.] v. băși
bișinatoare [ar.] v. băși
bișinos [ar.] v. băși
bișnițar v. bișniță
B/ȘNIȚĂ
bișoacă [mr.] v. bășică
bișoacă [mr.] v. băși
bișori [mr.] v. băși
BIȘTAR
bișug v. beșug
BIT
bitan v. bitang
BITANG
bitârneață [mr.] v. bătrân
bitârnesc [mr.] v. bătrân
bitârnești [mr.] v. bătrân
bitârneță [mr.] v. bătrân
bitârnițac [mr.] v. bătrân
bitârniços [mr.] v. bătrân
bitârnimi [mr.] v. bătrân
bitârnu [ar.] v. bătrân
biteag v. beteag
B/TER
bitic v. băt¹
B/TIE
bitirdisi v. bitirmea
BITIRMEA
bitong v. bitang
bitorn [mr.] v. bătrân
BITUM
bitum v. bitum
bituma v. bitum
bitumaj v. bitum
bitumen v. bitum
bituminizare v. bitum
bituminos v. bitum
BITUȘĂ
bitușcă v. bitușă
biț v. viță²
bițat v. viță²
biță v. bade
bițos v. viță²
BIU
biulucbaș v. buluc
biulucbașă v. buluc
biunivoc v. univoc
BIURETĂ
biuro v. birou
biurocrat v. birou
biurocratic v. birou
biurou v. birou
biușag v. beșug
biușug v. beșug
biutură [ar.] v. bea¹
BIV¹
*biv*² v. biu
bivalent v. valență
bivalv v. valvă
bivel v. bivol
BIVOL
bivolar v. bivol
bivolaș v. bivol
bivolă v. bivol
bivolărie v. bivol
bivolesc v. bivol
bivoliță v. bivol
bivșug v. beșug
BIVUAC
bivuaca v. bivuac
BIZAM
BIZANTIN
bizantinism v. bizantin
bizantinist v. bizantin
bizantinistică v. bizantin

bizantinolog v. bizantin
bizantinologie v. bizantin
BIZAR
bizarerie v. bizar
biză v. bâz¹
bizărău v. bezer
bizdadea v. bei
bizdiganie v. bâzdâganie
bizdigăni v. bâzdâganie
bizea v. bezea
bizer v. bezer
BIZEȚ
BIZIREA
bizman v. bezmăn
BIZON
BIZOTA
BIZUI
bizuială v. bizui
bizuință v. bizui
bizuit v. bizui
bizuitor v. bizui
bizunie v. viezure
BLACHEU
BLADANEȚ
blag v. blagă
blagăma v. balama
BLAGĂ
BLAGAN
BLAGO-
BLAGOBOREȚ
blagocăstăv v. blagocestieg
BLAGOCESTIE
blagocestieg v. blagocestieg
blagocestiegiv v. blagocestieg
BLAGOC/N
blagocistie v. blagocestieg
blagocistiv v. blagocestieg
blagodărenie v. blagodari
BLAGODARI
BLAGOIAVLENIE
BLAGOMANIE
blagomanie v. blagomanie
BLAGONOȘȚ
blagoposlušanie v. posluși
BLAGOPRIEMNIC
BLAGORECENIE
blagorod v. blagorodnic
blagorodie v. blagorodnic
blagorodie v. blagorodnic
BLAGORODNIC
blagorodnicie v. blagorodnic
blagorojdenie v. blagorodnic
blagoslovenie v. blagoslovi
BLAGOSLOVI

blagovestvui v. Blagoveștenie
blagovesvui v. Blagoveștenie
blagoveșnic v. Blagoveștenie
Blagovește v. Blagoveștenie
BLAGOVEȘTENIE
blagovești v. Blagoveștenie
BLAGOVONIE
blahoti v. blehăi
blai v. plaivaz
blaivas v. plaivaz
blaivos v. plaivaz
blajenie v. blajin
BLAJIN
blajinătate v. blajin
blam v. blama
BLAMA
blamabil v. blama
BLANĂ
BLANC¹
BLANC²
BLANCHET
blanchetă v. blanchet
BLANGOCI
BLANMANJEA
blanșa v. blanc¹
blanșir v. blanc¹
blanșirui v. blanc¹
blasfema v. blasfemie
blasfemator v. blasfemie
BLASFEMIE
BLASTOMER
blastor v. plasture
blastru v. plasture
BLASTULĂ
blastur v. plasture
blasture v. plasture
BLAT¹
BLAT²
BLAU
BLAZA
BLAZĂ
BLAZER
BLAZGONIE
BLAZNĂ
BLAZNIC
BLAZON
blazonist v. blazon
blăbormic v. bobovnic
blăjinnie v. blajin
blăm v. umbla
blămați v. umbla
blănar v. blană
blănăreală v. blană
blănăreasă v. blană

- blănăreasca v. blană
blănărește v. blană
blănărie¹ v. blană
blănărie² v. blană
blăndură v. bleandă¹
blăneală v. blană
blănet v. blană
blăni v. blană
blăniș v. blană
blănișoară v. blană
blănit¹ v. blană
blănit² v. blană
blăniță v. blană
blănos v. blană
blănuî v. blană
blănuță v. blană
blăstăma v. blestema
blăstem [ar., mr.] v. blestema
blăstem v. blestema
blăstema v. blestema
blăstimare [ar.] v. blestema
blăstimari [mr.] v. blestema
blăstimător [ar.] v. blestema
blăzni v. blaznă
blăzniciune v. blaznă
blăznte v. blaznă
blăzmitură v. blaznă
blădă v. blădnic
BLĂDNIC
blădniță v. blădnic
blăglă v. brăglă
BLÂND
blândă v. blând
blândă [ar., mr.] v. blând
blândețe v. blând
blândișor v. blând
blândoc v. blând
blândur [ar.] v. blând
blândurare [ar.] v. blând
blânduț v. blând
blânzi v. blând
blânzie v. blând
bleah v. bleau²
bleahă v. bleg
bleancă v. bleandă¹
BLEANDĂ¹
bleandă² v. blendi
BLEANDĂ³
BLEASC
BLEASCĂ
bleasmă v. blaznă
bleastru v. plasture
BLEAȘC
bleașcă v. bleașc
- bleați v. umbra
BLEAU¹
BLEAU²
bleav v. bleau²
BLEAZ
bleaznă v. blaznă
blec¹ v. bleau²
blec² v. bleg
blef v. bleau²
BLEFAR/TĂ
BLEG
blegat v. bleg
blegi v. bleg
blegos v. bleg
blegoșă v. bleg
blegui¹ v. bleg
blegui² v. bleau²
bleh v. bleau²
blehar v. bleau²
blehaucă v. bleg
BLEHĂ/
blehăit v. blehăi
blehăitor v. blehăi
bleher v. bleau²
bleheti v. blehăi
blehniță v. behliță
blehoti v. blehăi
blehui v. bleau²
blejdă v. bleojdi¹
blejde v. bleojdi¹
BLEJDEU
blejdi v. bleojdi¹
blem v. umbra
blemați v. umbra
BLENDĂ
blendăru v. bleandă¹
blendău¹ v. bleandă¹
blendău² v. bleandă³
blendereu v. bleandă³
blenderi v. blendi
BLEND/
blendisi v. blendi
blendoi v. bleandă¹
blenoragic v. blenoragic
BLENORAG/E
blenoree v. blenoragic
bleoarcă v. leoarcă¹
bleoasc v. bleașc
bleoască v. bleașc
bleoi v. bleot
BLEOJ
BLEOJD/¹
BLEOJD/²
bleondăr v. bloandăr

bleorcoteală v. bleotocări
bleorcoti v. bleotocări
bleoșticăi v. bloșticăi
bleoștiraie v. bloșticăi
BLEOT
bleotocăreală v. bleotocări
BLEOTOCĂRI/
bleoție v. bleot
blesc v. bleasc
blescăi v. bleașc
BLESCOTE (pl.)
blesnit v. blaznă
blestăma v. blestema
blestem v. blestema
BLESTEMA
blestemat v. blestema
blestemăciune v. blestema
blestemător v. blestema
blestemătesc v. blestema
blestemătește v. blestema
blestemăți v. blestema
blestemăție v. blestema
bleșcăi v. bleașc
BLEȘCUȚĂ
blești v. bleasc
bletogi v. bleot
BLEU¹
bleu² v. bleau²
bleui v. bleau²
bleumarin v. bleu¹
blevui v. bleau²
BLEZGOLAT
bleznă v. blaznă
blezui v. bleaz
BLID
blidar¹ v. blid
blidar² v. blid
blidă v. blid
blidărel v. blid
blidări v. blid
blidăruș v. blid
blidășel v. blid
blidișel v. blid
blidușel v. blid
bliduț v. blid
BLIMP
BLINDA
blindaj v. blinda
blindat v. blinda
blinee v. blinie
BLINIE
BLIȚ
blizi v. hlizi
bloacă v. mlacă

BLOANDĂR
bloboji v. obloji
BLOC
bloca v. bloc
blocađă v. bloc
blocaj v. bloc
blochaus v. bloc
BLOCIOR/
BLOCNOTES
bloccstart v. bloc
blodogori v. blagodari
BLOI/
BLOJ
blojđă v. blojđină
blojđi v. blojđi²
BLOJDINĂ
blojeritor v. bloj
blojeritură v. bloj
bloji v. bloj
blojiritură v. bloj
blojitură v. bloj
blojori v. bloj
blojoritură v. bloj
blojviitor v. bloj
BLONCI
BLOND
blondă v. blond
blondă [mr.] v. blând
blondin v. blond
blonzi v. blond
blorcoți v. bleotocări
BLOȘTICĂ/
blot v. bleot
blotăcări v. bleotocări
blotocori v. bleotocări
blotor v. bleot
BLUCĂ
blucug v. bucluc
BLUES
BLUF
BLUGI
BLUM
bluming v. blum
bluza v. bluză
bluzar v. bluză
bluzat v. bluză
BLUZĂ
bluziță v. bluză
bluzon v. bluză
bluzuliță v. bluză
bo [ir.] v. bou
BOA¹
boa² v. bua
boabab v. baobab

boabă v. bob¹
boac v. boc⁴
BOACA
BOACĂ
BOACĂNĂ
BOACE¹
boace² v. pogace
boacet v. boace
BOACTĂR
BOAGHE¹
BOAGHE²
BOAGHE³
boaghiță v. babiță²
boagiu v. boia
BOAHNE
BOAIE
BOAITĂ
boala-seacă v. boală
BOALĂ
BOALCĂ
boalda v. bold¹
boaltă v. boltă
BOAMBĂ¹
boambă² v. bob¹
boambă³ v. bombă
BOANĂ
BOANCĂ¹
boancă² v. boncă
boandă v. bundă
BOANGĂ
boangăș v. gomboș
boangerie v. boia
BOANGHEN
boanghină v. boanghen
boantă¹ v. bunt
boantă² v. bundă
boanță v. boroboață
boanză v. bâz¹
BOARCĂ
BOARE
BOARFĂ¹
BOARFĂ²
BOARNĂ
boartă v. bartă
BOARTĂ
boarză¹ v. borzoș
boarză² v. bâz¹
boască v. voască
BOAȘĂ
boașă [ar.] v. boașă
boată¹ v. botă¹
boată² v. botă²
boată³ v. botă³
boată⁴ v. but²

boatcă v. botcă¹
boață v. boroboață
boațe [ar.] v. boace
boațit [ar.] v. boace
boaz v. bogaz
boază v. boz²
BOAZGĂ
BOB¹
BOB²
BOB³
bobaică v. băbaică
bobală v. bob¹
bobar v. bob¹
BOBĂ¹
bobă² v. bob¹
bobăietură v. bombăni
BOBĂNEL
bobăreasă v. bob¹
bobâlcă v. bubă¹
BOBĂLNĂU
bobâlnic v. bobovnic
BOBĂRNAC
BOBĂRNĂ¹
BOBĂRNĂ²
BOBĂRNICĂ
bobărniță v. bob¹
bobeală v. bob¹
bobei v. bob¹
bobeică¹ v. bobă¹
BOBEICĂ²
bobenchi v. benghi
bober v. bob²
bobi v. bob¹
BOB/C¹
bobic² v. bob¹
BOB/CĂ
bobicuță v. bobică
bobidragi v. bob¹
bobina v. bobină
BOBINAC
bobinaj v. bobină
bobinator v. bobină
BOB/INĂ
BOB/R
bobișor v. bob¹
bobiște v. bob¹
bobiștină v. bob¹
bobitoare v. bob¹
bobițar v. bob¹
bobiță¹ v. bob¹
bobiță² v. boaghe²
bobițel v. bob¹
bobițos v. bob¹
boblete v. bobleț¹

bobletic v. bobleț¹
BOBLEȚ¹
*bobleț*² v. obleț
BOBOANĂ
boboanță v. bomboană¹
boboar v. gubă
boboasă v. bob¹
BOBOC
boboca v. boboc
bobocea v. boboc
bobocel v. boboc
boboci v. boboc
bobocică v. boboc
bobolâc v. babalâc
bobolnic v. bobovnic
boboloacă v. bob¹
bobolocat v. bob¹
boboloș v. bob¹
boboloșat v. bob¹
boboloț v. bob¹
boboloz v. bob¹
bobona v. bob¹
bobonel v. bob¹
boboni v. boboană
bobonitor v. boboană
bobonoșag v. boboană
bobórníc v. bobovnic
bobornică v. bobovnic
BOBOROADE
boboroji v. îmboboroji
bobos v. bob¹
BOBOȘ¹
BOBOȘ²
boboș³ v. bob¹
boboșa v. bob¹
boboșit v. bob¹
boboșor v. boboș¹
BOBOT
bobotaie v. bobot
bobotă v. bobot
BOBOTEAZĂ
boboti v. bobot
bobotoi v. bobot
bobou v. gubă
BOBOVNIC
bobrajă v. Preobrajenie
bobrajăn v. Preobrajenie
BOBR/C
bobsleigh v. bob²
bobuleț v. bob¹
bobuleu v. bob¹
bobușor v. bob¹
BOC¹

BOC²
BOC³
BOC⁴
boc⁵ v. pocal
boca v. boc⁴
bocai v. pocal
bocal v. pocal
bocală v. pocal
bocan v. boc⁴
BOCANC
bocancă v. bocanc
BOCAPORT
bocăi v. boc⁴
bocănci v. bocanc
bocăneală v. boc⁴
bocăni v. boc⁴
bocănit v. boc⁴
bocănitoare v. boc⁴
bocănitură v. boc⁴
BOCÂNC
bocâncar v. bocanc
bocâncă v. bocanc
bocârn v. borcan
bocâmat v. borcan
BOCCEA
bocceagiu v. boccea
boccealâc v. boccea
bocceangiu v. boccea
boccegiu v. boccea
bocceluță v. boccea
boccengerie v. boccea
boccegiu v. boccea
boccie v. boccea
boccii¹ v. boc²
boccii² v. boc²
boceală v. boace¹
bocel v. boboc
bocet v. boace¹
BOCHIOI
BOCI¹
boci² v. boace¹
bocic v. boboc
bocică v. boboc
bocii (pl.) v. boboc
BOCIOACĂ
bocioală v. bocioacă
bocioc v. bocioacă
bociolie v. bocioacă
bociolios v. bocioacă
bocit v. boace¹
bocitoare v. boace¹
bocitor v. boace¹
bociulă v. bocioacă
bociulie v. bocioacă

bociulios v. bocioacă
bociuț v. boci¹
bocluc v. bucluc
bocmea v. bucmea
BOCNĂ
bocolan v. bucă
boconci v. bocanc
bocotan v. bogat
bocotancă v. bogat
bocoti v. boc⁴
bocsai v. bâcsi
bocșan v. bucșan
BOCȘĂ¹
bocșă² v. bucșă
bocșănesc v. bucșan
bocșer v. bocșă¹
bocși v. bucșă
BODAI
bodaia v. bodai
bodaproste v. bogdaproste
bodaprosti v. bogdaproste
bodârlan v. bodârlău¹
BODÂRLĂU¹
BODÂRLĂU²
BODEAN
BODEGĂ
BODGAȘ
BODICAI
BODICEC
bodiceca v. bodicec
BODINĂ
bodiș v. bold¹
bodnar v. butnar
bodogăneală v. bodogăni
BODOGĂNI
bodogănit v. bodogăni
bodogoni v. bodogăni
BODOLAN
BODONI
bodrăgăni v. bodogăni
BODROANȚE
bodrogăneală v. bodogăni
bodrogăni v. bodogăni
BOEM¹
BOEM²
boemian v. boem¹
boemiană v. boem¹
boemoaică v. boem¹
bof v. buf¹
bofa v. buf¹
boftă v. buft
boftui v. buft
boftur v. botfor
bogace v. pogace

bogaci v. pogace
bogacin v. bogasiu
bogaciu v. bogasiu
BOGAGIE
bogasân v. bogasiu
bogasiar v. bogasiu
bogasie v. bogasiu
bogasier v. bogasiu
bogasieresc v. bogasiu
bogasieri v. bogasiu
bogasierie v. bogasiu
BOGASIU
BOGAT
BOGATĂR
BOGAZ
bogăngiu v. boia
bogărea v. bulgar
bogărie v. bogorie
bogăseresc v. bogasiu
bogăsie v. bogasiu
bogăi v. bugăt
bogătan v. bogat
bogătancă v. bogat
bogătaș v. bogat
bogătate v. bogat
bogățel v. bogat
bogăți v. bogat
bogățică v. bogat
bogăție v. bogat
bogăt v. bugăt
BOGDAN¹
BOGDAN²
BOGDAN³
bogdan-beg v. bogdan¹
bogdan-bei v. bogdan¹
bogdanliu v. bogdan¹
bogdan-sarai v. bogdan¹
bogdan-serai v. bogdan¹
bogdaprostă v. bogdaproste
BOGDAPROSTE
bogdaprosti v. bogdaproste
bogdașă v. bodgaș
bogdănesc v. bogdan¹
bogdășie v. bodgaș
boghe v. boaghe²
bogheac v. boaghe²
bogheacă v. boaghe²
boghean v. bodean
bogheană¹ v. boaghe²
bogheană² v. bodean
bogheasca v. boaghe²
boghecuță v. boaghe²
BOGHET¹

*boghe*² v. bugăt
*boghi*¹ v. boaghe¹
*boghi*² v. boaghe²
boghie v. boaghe²
boghigaş v. boghigău
BOGHIGĂU
boghineţ v. boaghe²
BOGHIS/
*boghită*¹ v. boaghe²
*boghită*² v. bodean
BOGHU
BOGLAR
BOGO-
BOGOBOREȚ
BOGOIAVLENIE
Bogoievlenie v. Bogoiavlenie
BOGOMIL
bogomilic v. bogomil
bogomilism v. bogomil
BOGONIS/
BOGONOSEȚ
BOGONOSNIC
BOGORECENIE
BOGORIE
BOGORODIȚA
bogorodnița v. bogorodița
bogorojdenie v. v. bogorodița
BOGOSLOV
bogoslovesc v. bogoslov
bogoslovi v. bogoslov
bogoslovie v. bogoslov
bogzar v. bogză
BOGZĂ
bohaci v. pogace
bohaz v. bogaz
BOHÂNDĂ
bohcea v. boccea
bohcealâc v. boccea
*bohem*¹ v. boem¹
*bohem*² v. boem²
bohemian v. boem¹
bohemiană v. boem¹
bohemoaică v. boem¹
bohgea v. boccea
BOHOCI¹
*bohoci*² v. buhă
BOHOD
BOHODEI
BOHOLT
bohor v. bour
bohordar v. buhurdar
BOI¹
BOI²
*boi*³ v. boia

BOLA
boială v. boia
BOIAMA
boiamă v. bou
BOLAN
boiană v. boian
boiandroc v. boiandruc
BOIANDRUC
boiangerie v. boia
boiangilâc v. boia
boiangiu v. boia
boiar v. boier¹
boiaren v. boier¹
boiarin v. boier¹
boiastră v. bou
boicot v. boicota
BOICOTA
BOICUȘ
boiejniță v. voieșniță
boiengerie v. boia
boiengioaie v. boia
boiengiu v. boia
boienuț v. boian
BOIER¹
*boier*² v. bou
boieraş v. boier¹
boieratic v. boier¹
boierănaş v. boier¹
boier-başa v. baş²
boiereală v. boier¹
boiereasă v. boier¹
*boierel*¹ v. boier¹
*boierel*² v. bour
boierenaş v. boier¹
*boieresc*¹ v. boier¹
*boieresc*² v. bour
boiereşte v. boier¹
boieret v. boier¹
boieri v. boier¹
boierie v. boier¹
boierime v. boier¹
boierin v. boier¹
boierinaş v. boier¹
boierism v. boier¹
boierişag v. boier¹
boierită v. boier¹
boiernaş v. boier¹
boieroaică v. boier¹
boieroaie v. boier¹
boieros v. boier¹
boiesc v. bou
boiestri v. buiestru
boiestru v. buiestru
boieş v. bou
boieştean v. boinic

BOILER

boingerie v. boia

BOINIC

boiniță v. boinic

BOINOG

boișor v. bou

boiște v. boinic

boiștean v. boinic

boiști v. boinic

BOIT¹

boit² v. boia

boitar v. boaiță

BOITĂNEASCA

boitânește v. boităneasca

boiți (pl.) v. bou

boiugă v. goiob

boiungiu v. boia

boj v. boz¹

bojbăi v. băjbăi

bojbăială v. băjbăi

bojbăitor v. băjbăi

bojbăitură v. băjbăi

bojbâc v. băjbăi

bojbăi v. băjbăi

bojdeucă v. bujdă

bojdi v. bleojdi¹

bojgățel v. bojoțel

bojgoane (pl.) v. boscoană

BOJIC

bojinc v. bojic

bojișor v. boz¹

bojniță v. boz²

BOJOC

bojog v. bojoc

bojogar v. bojoc

bojogăreală v. bojoc

bojogări v. bojoc

bojogărie v. bojoc

bojor v. bujor

bojoriță v. bujor

BOJOȚEL

BOL¹

BOL²

bol³ v. boală

bola v. boală

BOLARD

bolățau v. bulățau

bolân v. bolând

BOLÂND

bolândar v. bolând

bolândariță v. bolând

bolândatic v. bolând

bolânzeală v. bolând

bolânzește v. bolând

bolânzi v. bolând

bolânzie v. bolând

bolbăi v. bălbăi

bolbăitură v. bălbăi

BOLBEI

bolboacă v. bulbuca

bolboană v. bulbuca

bolboare v. bulbuca

bolboc v. bulbuca

bolboca v. bulbuca

bolbochiță v. bulbuca

bolboci v. bulbuca

bolboia v. bulbuca

BOLBOL¹

BOL-BOL²

bolbolosi v. bolborosi

bolbora v. bolborosi

bolboră¹ v. bulbuca

bolboră² v. volbură

bolborăi v. bolborosi

bolborăsi v. bolborosi

bolbore v. bolborosi

bolboroc v. volbură

bolboros v. bolborosi

bolboroseală v. bolborosi

BOLBOROSI

bolborosii v. bolborosi

bolborositor v. bolborosi

bolborositură v. bolborosi

bolboșă v. bulbuca

bolboși v. bulbuca

bolbotaie v. vâlvătaie

bolboti v. bobot

BOLBOT/NĂ

bolboțel v. bulbuca

bolbuc v. bulbuca

bolbura v. bolborosi

bolbură v. volbură

bolbură¹ v. bulbuca

bolcă v. bolfă

BOLCHIE

bolci v. bălci

bolcută v. boalcă

BOLD¹

bold² v. boltă

boldan v. bold¹

boldaș v. boltă

boldă v. boltă

boldăna v. bold¹

boldăni v. bold¹

boldănos v. bold¹

boldărie v. boltă

boldăriță v. boltă

boldăni v. bold¹

boldânos v. bold¹
boldeală v. bold¹
BOLDEANĂ
boldei v. bold¹
boldeică v. bold¹
boldeicuță v. bold¹
boldeț v. bold¹
boldi v. bold¹
boldică v. bold¹
boldiman v. bold¹
boldinos v. bold¹
boldiș v. bold¹
boldișcă v. bold¹
boldișor v. bold¹
bolditură v. bold¹
boldițel v. bold¹
boldodină v. bold¹
boldui v. bold¹
boldur v. bold¹
boldure v. bold¹
boldurel¹ v. bold¹
boldurel² v. boltă
bolduț v. boltă
bolea v. boală
boleac v. boală
bolean v. boală
bolearcă v. holercă
boleaznă v. boală
bolejniță v. boală
BOLERO
boleşniță v. boală
BOLF
bolfa v. bolfă
BOLFĂ
bolfei v. bolfă
bolfeu v. bulfeu¹
bolfi v. bolfă
bolfos v. bolfă
bolfușoară v. bolfă
bolgar v. bulgar
bolgariu v. bulgariu
boli v. boală
BOLID
bolie v. boală
bolindeț v. colindă
bolintir v. volintir
boliște v. boală
BOLIVIAN
bolmoajă v. balmoș
bolmoji v. balmoș
BOLNAV
bolnav v. bolnav
bolnăvi v. bolnav
bolnăvicior v. bolnav

bolnăvicios v. bolnav
bolnăvior v. bolnav
bolnăvos v. bolnav
bolni v. bolnav
bolnicear v. bolnav
bolnicereasă v. bolnav
bolnicios v. bolnav
bolniță v. bolnav
bolniță v. bolnav
boloboacă v. poloboc
boloboc v. poloboc
bolobocel v. poloboc
boloboț v. bob¹
BOLOCAN
bolocănel v. bolocan
bolocănos v. bolocan
bologan v. gologan
bologeană v. bulughină
bolohan v. bolovan
bolohăneală v. bolovan
bolohăni v. bolovan
bolohănit v. bolovan
bolohănitură v. bolovan
bolohoniță v. bolocan
bolojan v. bolovan
bolometric v. bolometru
BOLOMETRU
BOLOMONTI
bolond v. bolând
bolondariță v. bolând
BOLON/CĂ
bolonzi v. bolând
bolotău v. bulătău
BOLOTROACĂ
bolotugă v. bulătău
BOLOVAN
bolovăneală v. bolovan
bolovănel v. bolovan
bolovăni v. bolovan
bolovăniș v. bolovan
bolovănit v. bolovan
bolovănos v. bolovan
bolozale (pl.) v. bolozan
BOLOZAN
BOLȘEVIC
bolșeviciza v. bolșevic
bolșevism v. bolșevic
bolșeviza v. bolșevic
boltaș v. boltă
BOLTĂ
boltăgiu v. boltă
BOLTĂJ
boltășiță v. boltă
bolteală v. boltă

boltî v. boltă
boltişoară v. boltă
boltit v. boltă
boltitură v. boltă
boltiţă v. boltă
boltui v. boltă
BOLȚ
bolţar v. boltă
bolun¹ v. bolând
bolun² v. bolând
bolund v. bolând
bolundariţă v. bolând
bolundău v. bolând
bolunzi v. bolând
bolunzie v. bolând
bolzit v. boltă
bomb v. bombăni
bomba v. bombă
bombaj v. bombă
bombament v. bombă
BOMBAR
BOMBARDA
bombardament v. bombardă
bombardar v. bombardă
bombardarisî v. bombardă
bombardă v. bombardă
bombardier v. bombardă
bombardisi v. bombardă
bombardon v. bombardă
bombardui v. bombardă
BOMBASTIC
bombasticism v. bombastic
BOMBĂ
bombăi v. bombăni
bombăială v. bombăni
bombăit v. bombăni
bombăitor v. bombăni
bombăitură v. bombăni
bombăneală v. bombăni
BOMBĂNI
bombănit v. bombăni
bombănitor v. bombăni
bombănitoră v. bombăni
bombăra v. bombăni
bombăreasă v. bumb
bombăreaţă v. bumb
bombăriţă v. bombar
bombeu v. bombă
bombi v. bumb
bombic v. bombă
bombicé v. bob¹
BOMB/R
bombiţă¹ v. bob¹
bombiţă² v. bombă

BOMBOANĂ¹
bomboană² v. boboană
bomboanţă v. bomboană¹
BOMBOARCĂ
bombonerie v. bomboană¹
bomboni¹ v. boboană
bomboni² v. bombăni
bombonieră v. bomboană¹
bombonitură v. bombăni
bombura v. bombăni
bombuşcă v. bombuşcă
bombuţă v. bob¹
BOMFAIER
bomfaier v. bomfaier
BOMPRES
BON¹
bon² v. boană
bonapartism v. bonapartist
BONAPARTIST
BONĂ
BONC¹
bonc² v. boc⁴
bonca v. boc⁴
BONCĂ
BONCĂI
boncăit v. boncăi
boncăitură v. boncăi
boncălai v. boncăi
BONCĂLĂU
boncălui v. boncăi
boncăluit v. boncăi
boncăni¹ v. boc⁴
boncăni² v. boncăi
boncănit v. boncăi
boncoi v. boncăi
BOND
BONDA-DONDA
BONDAR
bondă v. bundă
bondăni v. bondar
bondăraş v. bondar
bondăresc v. bondar
bondărete v. bondar
bondăreţ v. bondar
bondări v. bondar
bondărime v. bondar
bondăroi v. bondar
bondiţă v. bundă
BONDOC
bondocel v. bondoc
bondră v. bondroş
bondrânşi v. bondroş
bondrăş v. bondar
bondrânjală v. bondroş

bondrânji v. bondroș
bondrete v. bondar
bondreț v. bondar
bondriș v. bondroș
BONDROȘ
bondroși v. bondroș
bonet v. bonetă
BONETĂ
bonetărie v. bonetă
bonetel v. bonetă
bonetică v. bonetă
bongar¹ v. boangă
*bongar*² v. bondar
BONGOASE (pl.)
bongoi v. bondar
BONGOS
bongoș v. gomboș
bonguță v. boangă
bonier v. bon¹
bonifica v. bon¹
bonificație v. bon¹
bonitare v. bonitate
BONITATE
BONJUR
bonjurism v. bonjur
bonjurist v. bonjur
BONOM
bonomie v. bonom
BONT¹
*bont*² v. bunt
bontaș v. bunt
bontă v. bundă
bontăi v. bontăni
bontăneală v. bontăni
BONTĂNI
bontănitură v. bontăni
BONTĂU
bonti v. bont¹
BONTON
bontorog v. bont¹
BONZ
bonzar v. bâz¹
bonzăi v. bâz¹
bonzălău v. bâz¹
bonzăraș v. bâz¹
bonzăroi v. bâz¹
BOOGIE-WOOGIE
BOOM
boor v. bour
BOR¹
BOR²
BOR³
*bor*⁴ v. bour
BORA

borace v. bor¹
BORACI
BORAGINACEE
BORAGINE
borală v. bor¹
*borană*¹ v. boroană
*borană*² v. burană
borandoi v. borândău
BORANGIC
borangin v. borangic
boranță v. baranță
borat v. bor¹
borată v. baranță
borax v. bor¹
boră [ar.] v. boare
borăi v. boarnă
borâcios v. bor¹
borână v. boroană
BORÂNDĂU
BORÂNGIOC
borât v. bor¹
borător v. bor¹
borătură v. bor¹
borbănoc v. brebenoc
borboană v. broboană
borboanță v. bomboană¹
BORBOASĂ
borboc v. bulbuca
borbon v. broboană
borbonac v. broboană
borbonar v. broboană
borborăsi v. bolborosi
borborăsit v. bolborosi
borborosi v. bolborosi
borbură v. volbură
BORCAN
borcă v. burcă¹
borcănaș v. borcan
borcănat v. borcan
borcănel v. borcan
borcănos v. borcan
BORCEA
BORCEAG
borchinos v. borcan
BORCHIȘ
BORCI
BORCIT
borciușcă v. borș
BORCUT
BORD¹
BORD²
*bordă*³ v. bor²
bordaj v. bord¹
bordăni v. bord²

- bordă* v. *bartă*
BORDEA
BORDEAC
BORDEI¹
*bordei*² v. *bordel*
bordeiană v. *bordei*¹
bordeiaș v. *bordei*¹
BORDEL
BORDEROU
bordeucă v. *bujdă*
bordeuș v. *bordei*¹
bordiaș v. *bordei*¹
bordicos v. *burduf*¹
*bordil*¹ v. *bordei*¹
bordios v. *burduf*¹
BORDO
bordohan v. *burduf*¹
bordos v. *bord*²
bordoși v. *burduf*¹
BORDUN
bordura v. *bord*¹
bordură v. *bord*¹
borduș v. *bordei*¹
bordușale (pl.) v. *burduf*¹
bordușel v. *burduf*¹
borduși v. *burduf*¹
BOREAL
boreasă v. *boier*¹
boesar v. *boier*¹
borfar v. *boarfă*¹
borfaș v. *boarfă*¹
borfăi v. *boarfă*¹
borfăni v. *borhan*
borfărie v. *boarfă*¹
borfășie v. *boarfă*¹
borfe (pl.) v. *boarfă*¹
borfei v. *borhan*
borfete v. *boarfă*²
borfeturi (pl.) v. *boarfă*¹
borfoi v. *boarfă*¹
borfotine (pl.) v. *boarfă*¹
borgeac v. *borceag*
BORGHIL
borhai v. *borhan*
BORHAN
borhăi v. *borhan*
borhăie (pl.) v. *borhan*
borhăni v. *borhan*
borheie (pl.) v. *borhan*
BORHOATĂ
BORHOT
borhoti v. *borhot*
bori v. *bori*
bori [mr.] v. *boare*
- boric* v. *bor*¹
boricat v. *bor*¹
boricos v. v. *bori*
borilă v. *boare*
borindău v. *borândău*
boriște v. *bou*
boriță v. *bour*
BORÎ
borjoc v. *bojoc*
borjog v. *bojoc*
borjoți (pl.) v. *bojoc*
BORLAN
BORMAȘINĂ
borna v. *bornă*
BORNAC
bornaci v. *bărnaci*
bornaj v. *bornă*
BORNĂ
bornăi v. *boarnă*
bornăilă v. *boarnă*
BORNEU
BORNUT
BOROAGĂ
boroaică v. *baros*
BOROANĂ
boroboanță v. *boroboăță*
BOROBOAȚĂ
boroboti v. *poroboti*
boroc v. *baros*
BORODĂU
BORODINĂ
boroghină v. *zăborină*
BOROI¹
*boroi*² v. *baros*
BOROMET
boron v. *boroană*
borona v. *boroană*
boronă v. *boroană*
boronciuc v. *borangic*
boroneș v. *boromeș*
boroni v. *boroană*
boronit v. *boroană*
BOROȘLEAN
BOROVINĂ
borozan v. *bolozan*
borsă v. *bursă*²
borsetă v. *bursă*¹
borsimă v. *bursună*
borsoacă v. *bursoacă*
borsumfla v. *bosumfla*
borsună v. *bursună*
BORȘ
borșar v. *borș*
borșeică v. *borș*

borșer v. borș
borșeriță v. borș
borși v. borș
BORȘICĂ
borșisor v. borș
borșoaică v. borș
BORT
bortan v. bortă¹
bortar v. bortă¹
BORTĂ¹
*bortă*² v. bartă
borteli v. bortă¹
bortelit v. bortă¹
borti v. bortă¹
borticea v. bortă¹
borticică v. bortă¹
BORTILĂ
bortili v. bortă¹
bortitură v. bortă¹
bortită¹ v. bortă¹
bortită² v. bartă
bortocan v. burduf¹
bortonos v. bortă¹
bortos¹ v. bortă¹
*bortos*² v. burtă
BORTOȘ
borturos v. bortă¹
BORT
borțochinos v. moț¹
borțoi v. borț
borțos v. borț
borțoșă v. borț
BORUGĂ
borumbrel v. porumb
borună v. boroană
borunciuc v. borangic
boruni v. boroană
borură v. bor¹
BORUS
BORVIZ
borz v. borzoș
borză¹ v. bâz¹
borză² v. borzoș
borzilă v. borzoș
borzoaie¹ v. bâz¹
borzoaie² v. borzoș
borzoli v. burzului
borzos v. borzoș
BORZOȘ
BOSACĂ
BOSĂ
bosâmfla v. bosumfla
BOSĂNCI
bosc v. voască

BOSCAR
boscă v. voască
boscăi v. boscoană
boscărie v. boscar
boscârță v. boscărță
BOSCHET
boscoace (pl.) v. boscoană
boscoade (pl.) v. boscoană
BOSCOANĂ
boscomeliță v. boscoană
bosconărie v. boscar
bosconi v. boscoană
bosconitor v. boscoană
bosconitură v. boscoană
bosconiță v. boscoană
boscoroade v. boscorodi
boscorodeală v. boscorodi
BOSCORODI
boscorosi v. boscorodi
BOSMA
BOSNAT
bosnean v. bosniac
bosnegesc v. bosniac
bosnegiu v. bosniac
BOSNLAC
BOSOLI
BOSOMELNIC
BOSORCAIE
bosorcă v. bosorcaie
bosorcoi v. bosorcaie
BOSORÎ
BOSS
BOSSA-NOVA
BOSTAN
bostană v. bostan
bostangiu v. bostan
bostavă v. postavă
bostănar v. bostan
bostănaș v. bostan
bostănărie v. bostan
bostănel v. bostan
bostăngi v. bostan
bostănica v. bostan
bostănoasă v. bostan
boston v. boston¹
BOSTON¹
BOSTON²
bostonator v. boston¹
bostoni v. boston¹
bosuioc v. busuioc
BOSUMFLA
bosurca v. bosorcaie
boș v. boașă
boș [mr.] v. boașă

boșantic v. poșidic
boșar v. boașă
boșândoc v. poșidic
boșântoc v. poșidic
boșântocie v. poșidic
BOȘCAȘ
BOȘCĂ
BOȘCĂRTĂ
boșcea v. boccea
BOȘIMAN
boșindoc v. poșidic
boșintoc v. poșidic
boșircă v. poșircă
boșit v. boașă
boșnegesc v. bosniac
boșnegiu v. bosniac
BOȘOALCĂ
boșog v. bojoc
boșolcă v. boșoalcă
BOȘOROG
boșorogală v. boșorog
boșorogi v. boșorog
boștean v. buștean
boštenar v. voștină
boșteoros v. boștur
boșter v. boștur
boștinar v. voștină
boștină v. voștină
boștiora v. boștur
boștiros v. boștur
boștiur v. boștur
boștiura v. boștur
boștiură v. boștur
boștora v. boștur
boștorogi v. boștur
BOȘTUR
boștură v. boștur
boștuross v. boștur
boșumfla v. bosumfla
BOT¹
*bot*² v. botă¹
*bot*³ v. botă²
botan v. bot¹
BOTANIC
botanică v. botanic
botanist v. botanic
botaniza v. botanic
*botar*¹ v. bot¹
*botar*² v. botă¹
*botăș*¹ v. botă²
*botăș*² v. butaș
BOTĂ¹
BOTĂ²
BOTĂ³

*botăș*¹ v. bătuș
*botăș*² v. botoș¹
botăși v. butaș
botău v. botă²
BOTĂNCĂ
botâș v. bătuș
BOTCĂ¹
BOTCĂ²
*botcă*³ v. butcă
botcea v. boccea
BOTCUTĂ
Botează v. boteza
BOTEI
boteiaș v. botei
botejuine v. boteza
botelnic v. bot¹
botelniță v. bot¹
botermită v. bot¹
botet v. botă¹
boteu v. botei
botez v. boteza
BOTEZA
botezat v. boteza
botezătoare v. boteza
botezător v. boteza
BOTFOR
botfor v. botfor
botfort v. botfor
botfortă v. botfor
botfur v. botfor
botgros v. bot¹
*botică*¹ v. botă¹
*botică*² v. botă²
boticos v. bot¹
*boticuță*¹ v. botă¹
*boticuță*² v. botă²
BOTIE
botin v. botină
botinaș v. botină
BOTINĂ
botineasca v. boităneasca
botișcă v. botă¹
botișoară v. botă¹
botișor v. bot¹
*botiță*¹ v. botă¹
*botiță*² v. botă²
botnar v. butnar
botniță v. bot¹
BOTOAȘĂ
botocănos v. butuc
botolcă v. butelcă
boton v. buton
BOTOROG¹
*botorog*² v. botă²

- botoros* v. *butură*
botos v. *bot*¹
BOTOȘ¹
*botoș*² v. *bătuș*
botoșa v. *bot*¹
botoșală v. *bot*¹
BOTOȘĂNEAN
botoșăneancă v. *botoșănean*
botrac v. *broatec*
BOTR/DIE
BOTRIOCEFAL
botriocefaloză v. *botriocefal*
botriomicoză v. *micoză*
BOTROAHNĂ
botros v. *bot*¹
botroș v. *bot*¹
botuleț v. *bot*¹
botulinic v. *botulism*
BOTULISM
*botuș*¹ v. *bătuș*
*botuș*² v. *bătuș*
*botuș*³ v. *botoș*¹
botușor v. *bot*¹
BOȚ¹
*boț*² v. *boroboăță*
boțană v. *boț*¹
boțâțel v. *bojoțel*
BOȚEL
boțelnic v. *boroboăță*
boțeu v. *boțel*
boți v. *boț*¹
boțișor v. *boț*¹
boțitură v. *boț*¹
boțîți (pl.) v. *boț*¹
BOȚMAN
boțoc v. *boț*¹
boțochină v. *moț*¹
boțog v. *boț*¹
boțolan v. *boț*¹
boțos v. *boț*¹
boțoțel v. *bojoțel*
boțurel v. *boț*¹
boțușor v. *boț*¹
boțuț v. *boț*¹
BŌU
bou [ar., mr.] v. *bou*
bouar v. *bou*
bouăr v. *bour*
bouăreasă v. *bou*
bouărie v. *bou*
bouăriță v. *bou*
boučuc [mr.] v. *bou*
boul (de-a ~) v. *bou*
boul (de-a-n ~) v. *bou*
boule (de-a ~) v. *bou*
boule (de-a-n ~) v. *bou*
boulea (de-a ~) v. *bou*
boulea (de-a-n ~) v. *bou*
boulean v. *bou*
bouleț v. *bou*
BOUR
boura v. *bour*
bourean v. *bour*
*bourel*¹ v. *bour*
*bourel*² v. *bour*
bouresc v. *bour*
bouri v. *bour*
bourie v. *bou*
bouriște v. *bou*
bouriu v. *bour*
bouroaică v. *bour*
BOURRÉE
boușor v. *bou*
bouț v. *bou*
bouță v. *beuță*
BOVARISM
BOVIDEE
BOVIN
BOVINDOU
BOWLING
bow-window v. *bovindou*
BOX¹
BOX²
BOX³
boxa v. *box*¹
boxaj v. *box*³
BOXĂ¹
*boxă*² v. *box*³
*boxer*¹ v. *box*¹
*boxer*² v. *box*³
boxin v. *box*³
boxor v. *box*¹
BOZ¹
BOZ²
BOZA
BOZAFER
bozagerie v. *boza*
bozagilăc v. *boza*
bozagi v. *boza*
bozan v. *boza*
BOZĂ
bozăi v. *boza*
bozăială v. *boza*
bozărie v. *boz*¹
*bozățel*¹ v. *boz*¹
*bozățel*² v. *bojoțel*
bozânar v. *buzunar*
bozdonar v. *buzunar*

BOZGÂNDI
bozgoane (pl.) v. boscoană
BOZGOI
BOZGŪN
bozie v. boz¹
bozinar v. buzunar
bozişor v. boz¹
bozoaie v. boz²
bozocoane (pl.) v. boscoană
bozometric v. bezmetic
bozorină v. zăborină
bozoţel v. bojoţel
bozumfla v. bosumfla
bozută v. boz¹
bozuz v. boţ¹
brabete v. vrabie
brabeţ v. vrabie
brabie v. vrabie
BRAC¹
BRAC²
BRACA
bracare v. braca
BRACE (pl.)
brache v. şabracă
brachial v. brahial
BRACI¹
*braci*² (pl.) v. brace
bracǎ v. brâglă
BRACONA
braconaj v. bracona
braconier v. bracona
bracteal v. bractee
BRACTEAT
BRACTEE
bracteolă v. bractee
BRAD
brad [ar.] v. brad
BRADFORD
BRADI-
BRADIARTR/E
bradicardic v. cardie
bradicardie v. cardie
bradichinezie v. cinetic
BRADIFAZI/E
BRADILALI/E
bradipepsie v. pepsină
bradipsihie v. psihic
bradoc v. brad
bradoş v. brad
BRADT
brafiură v. praftură
bragadir v. brigadă
bragagerie¹ v. bragă¹
bragagerie² v. bragă¹

bragagiū v. bragă¹
BRAGĂ¹
bragă² v. braghină
braghilă v. braghină
*braghin*¹ v. băgrin
braghin² v. braghină
BRAGHINĂ
braglă v. brâglă.
-BRAH
brahagiū v. bragă¹
BRAHAIŢĂ
BRAHALNIŢĂ
brahă v. bragă¹
BRAHI-
BRAHLAL
BRAHICEFAL
brahicefalie v. brahicefal
BRAHILOGI/E
BRAHIO-
BRAHIPOD
BRAHMA
BRAHMAN
brahmanic v. brahman
brahmanism v. brahman
brahoană v. brahalniţă
BRAI
braică¹ v. brac¹
*braică*² v. bragă¹
BRAIŞVANT
bramanic v. brahman
bramanism v. brahman
BRAMĂ
BRAMBURA
brambureală v. brambura
bramburi v. brambura
bramin v. brahman
BRANCARDĂ
brancardier v. brancardă
BRANCHIPUS
BRANCIOG
BRAND
brandaburcă v. bandraburcă
brandeburg v. brandenburg
BRANDENBURG
BRANDVAHTĂ
BRANDY
BRANETE
branhial v. branhie
BRANHIE
branhiod v. branhie
branhiozaur v. branhie
branişte v. brâni
brança v. branşa
branşament v. branşa

BRANȘĂ

BRANT¹

BRANT²

BRANȚ

BRAS

brasaj v. *brașerie*

BRASARDĂ

BRASERIE

BRASLERĂ

brasist v. *bras*

braslă v. *breslă*

brașial v. *brahial*

brașoavă v. *brașovean*

brașon v. *barșon*

BRAȘOVEAN

brașoveanca v. *brașovean*

brașoveancă v. *brașovean*

brașovelnic v. *brașovean*

brașovenesc v. *brașovean*

brașoveneste v. *brașovean*

brașovenie v. *brașovean*

BRAT

brată v. *brat*

bratăș v. *brat*

brateș v. *brat*

BRATIC

BRAȚ

braț [ar., mr.] v. *braț*

brăț [ir.] v. *braț*

brațeletă v. *braț*

brață v. *braț*

brațeletă v. *braț*

brațet v. *braț*

brațetă v. *braț*

brațiletă v. *braț*

brauă v. *bravă*

BRAUNȚ

BRAV

*brava*¹ v. *brav*

*brava*² v. *brav*

bravadă v. *brav*

BRAVĂ

bravissimo v. *brav*

bravo v. *brav*

bravos v. *brav*

bravură v. *brav*

braz v. *braz*

BRAZDĂ

BRAZILIAN

BRAZURĂ

brăbănoc v. *brebenoc*

brăbete v. *vrăbie*

brăbin v. *breadbăn*

brăcace v. *brăcaci*

BRĂCĂCI

brăcăcel v. *brăcaci*

brăcăcică v. *brăcaci*

brăcăcie v. *brăcaci*

brăcele v. *brace*

brăcie v. *brace*

brăcier v. *brace*

brăcile v. *brace*

brăcinar v. *brace*

brăcină v. *brace*

brăcinăriță v. *brace*

brăciră v. *brace*

brăcire v. *brace*

brăclă v. *brăglă*

brăcui v. *brac*²

brăcuitură v. *brac*²

brădan v. *brad*

brădancă v. *brad*

*brădaniță*¹ v. *bădan*

*brădaniță*² v. *brad*

brădar v. *brad*

brădaș v. *brad*

brădănaș v. *brad*

brădățel v. *brad*

brădău v. *brad*

brădet v. *brad*

brădeț v. *brad*

brădie v. *brad*

brădinici v. *brad*

brădiniș v. *brad*

brădioară v. *brad*

brădiș v. *brad*

brădișcan v. *brad*

brădișoară v. *brad*

brădișor v. *brad*

brădoaică v. *brad*

brădoaică v. *brad*

brădoi v. *brad*

brăducean v. *brad*

brădui v. *brad*

brăduiac v. *brad*

brădulă v. *brad*

brădulete v. *brad*

brăduleț v. *brad*

brădușcan v. *brad*

brăduț v. *brad*

brăgar v. *bragă*¹

brăgăgie v. *bragă*¹

brăglă v. *brăglă*

brăhar v. *bragă*¹

brăhăgie v. *bragă*¹

brăhărie v. *bragă*¹

brăhni v. *brehni*

BRĂILEAN

brăileancă v. brăilean
brăn [ar.] v. brâu
brănaci v. brâu
BRĂNI
brăniștar v. brăni
brănișteanca v. brăni
brăniștear v. brăni
BRĂNUI
brânză [mr.] v. brânză
brăslaș v. breaslă
brătac v. broatec
BRĂTĂLUI
BRĂTERAT
brățar v. braț
brățară v. braț
brățare v. braț
brățat [ar.] v. braț
brățaruie v. braț
brățarușă v. braț
brățaruță v. braț
brătea v. braț
brătesc v. brat
brăți v. brat
brățic v. braț
brățiș v. braț
brățișel v. braț
brățișor [mr.] v. braț
brățișor v. braț
brățoi v. braț
brățucă v. braț
brău [ir.] v. brâu
brăvu [ir.] v. brâu
brăzda v. brazdă
brăzdar v. brazdă
brăzdat v. brazdă
brăzdător v. brazdă
brăzdătură v. brazdă
brăzdi v. brazdă
brăzdișoare (pl.) v. brazdă
brăzdiță v. brazdă
brăzdoi v. brazdă
brăzdui v. brazdă
brăzduță v. brazdă
BRĂDĂ
brâglar v. brâglă
brâglare v. brâglă
BRĂGLĂ
brâhni v. brehni
brâie v. brei
brâier v. brâu
brân [ar.] v. brâu
brânaci v. brâu
brânar v. brâu
brânaș v. brâu

brână v. brâu
brâncariță v. brâncă²
BRÂNCĂ¹
BRÂNCĂ²
brâncălău v. brâncă¹
brâncea v. brâncă¹
brânci¹ v. brâncă¹
brânci² v. brâncă¹
brânciș v. brâncă¹
brâncișor v. brâncă¹
brâncoaică v. brâncă²
brâncoi v. brâncă²
brâncovan v. brâncă¹
brânculiță v. brâncă¹
brâncuș v. brâncă¹
BRÂNCUȘLAN
brâncuță¹ v. brâncă¹
brâncuță² v. brâncă²
brânduș v. brândușă
BRÂNDUȘĂ
brândușea v. brândușă
brândușel v. brândușă
brândușiță v. brândușă
brândză [ar.] v. brânză
brânci v. brâu
brâneț v. brâu
brâneț v. brâu
brângă v. brâncă¹
brângi v. brâncă¹
brânișor v. brâu
BRÂNT
brănuț v. brâu
brânzar v. brânză
BRÂNZĂ
brânzăreasă v. brânză
brânzăric¹ v. brânză
brânzărie² v. brânză
brânzeturi v. brânză
brânzi v. brânză
brânzișoară v. brânză
brânzozică v. brânză
brânzos v. brânză
BRĂU
brăuleț v. brâu
brăușor v. brâu
brăuț v. brâu
BRE
brea v. bre
BREABĂN
breadene v. bread
bread v. brad
breaduri v. brad
bread v. bread
BREAKFAST

breană v. mreană
BREANC
BREASLĂ
BREĂȘĂ
BREAZ
breaza v. breaz
brează v. brazdă
BREB¹
breb² v. breabăn
brebață v. vrabie
brebenaș v. breabăn
brebenă v. breabăn
BREBENE
brebenea v. breabăn
BREBENEAC
brebenel v. breabăn
brebeni v. zgrebeni
brebenică v. breabăn
BREBENOC
brebete v. vrabie
BREC¹
BREC²
BRECIÉ¹
BRECIÉ²
brecinar v. brace
brecir v. brace
BRECLEȘ
BREDEL
bredeleu v. bredel
bregadir v. brigadă
BREGMĂ
brehanace v. brehni
brehăi v. brehni
brehăit v. brehni
brehăitură v. brehni
brehănaie v. brehni
brehău v. brehni
brehnace v. brehni
brehne v. brehni
BREHNI
brehnice v. brehni
brehnit v. brehni
BREI
BRELAN
BRELOC
BREMZĂ
brenduș v. brad
breniță v. mreană
breslaș v. breaslă
breslă v. breaslă
BRESLUI
BREȘĂ
BRETEA
bretelă v. bretea

BRETESĂ
BRETON¹
BRETON²
BREVĂ
BREVET
breveta v. brevet
BREVLAR
BREVILN
brevilocvent v. brevilocvență
BREVILOCVENȚĂ
breza v. breaz
brezaie v. breaz
brezată v. breaz
brezăi v. breaz
brezăia v. breaz
brezătură v. breaz
brezda v. brazdă
brezdui v. brazdă
brezi v. breaz
brezilă v. breaz
brezoaie v. breaz
brezoi v. breaz
brezuliță v. breaz
bria v. briant
BRIANT
briantină v. briant
briantă v. briant
bribănoc v. brebenoc
bribău v. priboi
bribete v. vrabie
briboi v. priboi
bribonic v. bobovnic
bribornic v. bobovnic
bribovnic v. bobovnic
BRIC¹
BRIC²
BRICABRAC
brică¹ v. bircă
*brică*² v. bircă
briceac v. briceag
BRICEAG
briceagă v. briceag
briceagana v. briceag
bricegel v. briceag
briceguț v. briceag
brichet v. brichetă²
bricheta v. brichetă²
brichetaj v. brichetă²
BRICHETĂ¹
BRICHETĂ²
BRICHINI
BRICI
bricică v. brișcă¹
bricinar v. brace

bricinăriță v. brace
BRICOLĂ
BR/DĂ
BRIDGE
bridgist v. bridge
brididău v. brighidău
bridinea v. bidinea
brie v. brei
BRIENȚI
briftă v. briptă
BRIGADĂ
brigadier v. brigadă
brigadir v. brigadă
BRIGAND
brigandaj v. brigand
brigant v. brigand
BRIGANTINĂ
BRIGHECI
BRIGHIDĂU
brighideu v. brighidău
BRIHAN
brii v. brei
brijoală v. pārjoală
brilant v. brilliant¹
brilăntel v. brilliant¹
brilancă v. brilioancă
BRILLANT¹
*brilant*² v. briant
brilantat v. brilliant¹
brilantîn v. brilliant¹
brilantînă v. briant
brilantel v. brilliant¹
BRILIOANCĂ
BRIND
brinivici v. berneveci
BRIO
brională v. brei
BRIOFITE
BRIONIE
BRIOȘĂ
BRIOZOAR
BR/PTĂ
BR/STOL
brîșcar v. brișcă²
BR/ȘCĂ¹
BR/ȘCĂ²
brișcăli v. prișcăli
brîșculiță v. brișcă²
brîșcută¹ v. brișcă¹
brîșcută² v. brișcă²
briștă v. brișcă¹
britani v. britanic
BRITANIC
brizaie v. breaz

BRIZANT
brizanță v. brizant
BR/ZA
BRIZBIZ
BROAJBĂ
BROANCĂ
BROASCĂ
broască [ar., mr.] v. broască
broatâc v. broatec
broatâc [mr.] v. broatec
BROATEC
broatec [ar.] v. broatec
broatic [mr.] v. broatec
broazbă v. broajbă
BROBINȚĂ
brobiță v. brobință
BROBOADĂ
BROBOANĂ
brobod v. broboadă
brobod v. broboadă
brobodă v. broboadă
brobodeală v. broboadă
brobodelnic v. broboadă
brobodi v. broboadă
brobodică v. broboadă
brobodit v. broboadă
brobona v. broboană
brobonea v. broboană
broboni v. broboană
brobonică v. broboană
BROC
brocard v. brocart
BROCARD
brocat v. brocart
brocatel v. brocart
brochi v. broci¹
BROCI¹
*broci*² (pl.) v. broșă
BROD
BRODA
brodar v. brod
brodat v. broda
brodărel v. brod
brodărie v. broda
brodeală v. brodi
brodelnicitură v. brodi
broderie v. broda
brodeză v. broda
BRODI
brodină v. brod
brodit v. brodi
brodiu v. brodiu
BROHOI
brojbar v. broajbă

- brojbă* v. broajbă
brojbărie v. broajbă
brojdi v. broajbă
BROM
bromat v. brom
bromhidric v. brom
bromhidroză v. brom
bromic v. brom
bromism v. brom
bromocet v. brom
bromoform v. brom
bromurare v. brom
bromură v. brom
brpn [mr.] v. brâu
bronhial v. bronhie
bronhic v. bronhie
BRONHIE
bronhiolă v. bronhie
bronhită v. bronhie
BRONHO-
bronhofonie v. bronhie
bronzografie v. bronhie
bronzopneumonie v. bronhie
bronzoree v. bronhie
bronzoscop v. bronhie
bronzoscopie v. bronhie
bronzospasm v. bronhie
bronzotomie v. bronhie
bronzectazie v. bronhie
bronșii (pl.) v. bronhie
bronșită v. bronhie
bronșitic v. bronhie
BRONTOZĂUR
BRONZ
bronză v. bronz
bronzaj v. bronz
bronză [mr.] v. brânză
bronzărie v. bronz
bronzit v. bronz
broscan v. broască
broscar v. broască
broscariță v. broască
broscăș v. broască
broscănesc v. broască
broscănesc v. broască
broscărie v. broască
broscărimă v. broască
broscăriță v. broască
broșește v. broască
broșchiță v. broască
broșcoaică v. broască
broșcoi v. broască
broșcos v. broască
broșculiță v. broască
broșcuț v. broască
broșcuță v. broască
broștac v. broatec
broștan v. brusture
broștăcel v. broatec
broșă v. broșă
broșat v. broșă
BROȘĂ
*broștean*¹ v. broască
*broștean*² v. broșlean
broștesc v. broască
broștește v. broască
broștet v. broască
broști v. broască
broștic v. broască
broștime v. broască
BROȘTIOI
broșură v. broșă
broșurică v. broșă
brotac v. broatec
brotacăr v. broatec
brotan v. broatec
brotăcar v. broatec
brotăcel v. broatec
brotăci v. brat
brotăcime v. broatec
brotălui v. brat
brotănel v. broatec
broteală v. brat
broti v. brat
broticiu v. broatec
broticol v. broatec
brotoc v. broatec
brotocar v. broatec
brotocel v. broatec
BROTOȘ
BROWNING
brozban v. broajbă
brozbă v. broajbă
BRR
BRUCĂ
bruceală v. brucă
brucelnic v. brucă
BRUCELOZĂ
brucer v. brucă
bruci v. brucă
BRUCINĂ
brucitură v. brucă
brucică v. brâgică
brucoi v. brucă
brud v. brod
brudar v. brod
BRUDAȘ

brudatec v. brudiu
BRUDĂ¹
brudă² v. brod
brudiesc v. brudiu
brudiește v. brudiu
brudinar v. brod
brudină v. brod
brudină v. brod
brudior v. brudiu
BRUDIU
brudiu v. brudiu
brudiv v. brudiu
brudnic v. brudiu
bruduț v. brod
BRUFT
bruftui v. bruft
bruftuială v. bruft
bruftului v. bruft
bruftuluială v. bruft
BRUH
BRULA
bruiaj v. bruia
BRUION
bruj v. bruș
brujbă v. broajbă
bruji v. bruș
brujos v. bruș
brulinc v. burlinc¹
BRUM
bruma [ar.] v. brumă
brumă v. brumă
BRUMAL
*brumar*¹ [ar., mr.] v. brumă
*brumar*¹ v. brumă
*brumar*² v. brumă
brumatec v. brumă
brumatic v. brumă
BRUMĂ
brumă [ar., mr.] v. brumă
brumărea v. brumă
brumărel v. brumă
brumăriță v. brumă
brumăriu v. brumă
brumi v. brumă
brumos v. brumă
brumos [ar., mr.] v. brumă
brumulță v. brumă
BRUN
bruna v. brun
brunaj v. brun
bruncruț v. brâncă¹
bruncuț v. brâncă¹
bruncuță v. brâncă¹
brundărel v. prund
brundzu v. bronz

BRUNEL
brunet v. brun
BRUS
BRUSC
brusca v. brusc
bruscame [ar.] v. broască
bruscan v. brusture
bruscălan v. brusture
bruschețe v. brusc
bruscon'iu [ar.] v. broască
BRUSIN
bruslui v. bruft
brusnat v. bosnat
brustan v. brusture
brustui v. bruft
brustur v. brusture
brusturaș v. brusture
BRUSTURE
brustureanca v. brusture
brustureasca v. brusture
brusturel v. brusture
brusui v. brus
BRUȘ
brușel v. bruș
bruși v. bruș
brușos v. bruș
BRUȘTIN
bruștir [ar.] v. brusture
brușuleț v. bruș
brușuț v. bruș
BRUT¹
BRUT²
brutac v. broatec
brutal v. brut²
brutalitate v. brut²
brutaliza v. brut²
brutar v. brut¹
brută¹ v. brut¹
brută² v. brut²
brutăreasă v. brut¹
brutăreasca v. brut¹
brutărie v. brut¹
brutăriță v. brut¹
bruto v. brut²
BU
BUA
buai v. buhai
buaz v. bogaz
buăr v. bour
buăra v. bour
buba v. bubă¹
bubac v. bumbac
BUBALNĂ
bubat¹ v. bubă¹

bubat² v. bubă¹
BUBĂ¹
BUBĂ²
bubău v. gubă
bubâlcă v. bubă¹
BUBER/C
bubernic v. buber/c
bubiță¹ v. bubă¹
bubiță² v. bubă²
buboaică v. bubă¹
bubohnic v. bobovnic
buboi v. bubă¹
buboiș v. gubă
buboiș v. bubă¹
bubolnic v. bobovnic
buboloacă v. bob¹
BUBON
bubonic v. bușon
bubos v. bubă¹
bubou v. gubă
bubui¹ v. bu
bubui² v. pup⁴
bubuiua v. bu
bubuiag v. bubă¹
bubuială v. bu
bubuiet¹ v. bob¹
bubuiet² v. pup⁴
BUBUIOC
bubuiț v. bu
bubuitor v. bu
bubuitură v. bu
bubulac v. babalac
bubuliță v. bubă¹
bubuluc v. babalac
buburejoară v. buburuză
buburez v. buburuză
buburos v. bubă¹
buburujoară v. buburuză
buburuță v. buburuză
buburuz v. buburuză
buburuza v. buburuză
BUBURUZĂ
buburuzos v. buburuză
bubușleu v. bubușlie
BUBUȘLIE
bubușlui v. bubușlie
bubușluie v. bubușlie
bubușoară v. bubă¹
bubușor v. bubă¹
bubuț v. bu
bubuță v. bubă¹
BUC¹
BUC²
BUCAL¹
bucal² v. pocal

bucar v. bucă
bucată [ar.] v. bucată
BUCATĂ v. bucată
bucază v. bucă
BUCĂ
bucă [ar., mr.] v. bucă
bucăcioară v. bucată
bucăl v. bucă
bucălai, -aie v. bucă
bucălan v. bucă
bucălat v. bucă
bucălav v. bucă
bucălău v. bucă
bucălău v. bucă
bucăliță v. bucă
bucăliu v. bucă
bucătar v. bucată
bucătăreasă v. bucată
bucătări v. bucată
bucătărie v. bucată
bucătărioară v. bucată
bucătăriță v. bucată
bucătice [ar.] v. bucată
bucătoi v. bucată
bucătură v. bucă
bucăturică v. bucă
bucăturită v. bucă
bucătea v. bucată
bucățel v. bucată
bucățeli v. bucată
bucăți v. bucată
bucățică v. bucată
bucățit v. bucată
bucea¹ v. boccea
bucea² v. bucea
bucealac v. boccea
buccengiu v. boccea
BUCCINATOR
bucci v. boc²
BUCEA
buceac v. bunceag
buceag v. bugeac¹
buced v. buged
bucela v. bucea
buceluță v. bucea
bucen v. bucium¹
buceniș v. bucium¹
BUCENTAUR
bucfar v. bucvariu
bucfariu v. bucvariu
bucfărel v. bucvariu
BUCHE
bucea v. buche
buchelar v. buchilareș
BUCHELIȘTE

bucher v. buche
BUCHEREA
buchereală v. buche
bucheresc v. buche
bucherește v. buche
bucheri v. buche
bucherie v. buche
BUCHET
buchetieră v. buchet
buchețel v. buchet
BUCHILAREȘ
BUCHINĂ
buchini v. buchinișt
BUCHIN/ST
buchirisi v. buche
buchisa v. buche
buchisătură v. buche
buchiseală v. buche
buchisi v. buche
buchisor v. buche
buci¹ v. bucea
buci² v. buti
buciară v. buciardă
BUCLARDĂ
bucie v. bucea
bucim v. buci¹
bucimaș v. buci¹
bucin v. buci¹
bucina v. buci¹
bucinar v. buci¹
bucinaș v. buci¹
bucinător v. buci¹
bucine [ar.] v. buci²
buciniș v. buci¹
BUCIOI
BUCIU
BUCIUC
buciucaș v. buciuc
BUCIUM¹
BUCIUM²
bucium² [ar., mr.] v. buci²
buciuma v. buci¹
buciumaș¹ v. buci¹
buciumaș² v. buci¹
buciumaș³ v. buci²
buciumă v. buci²
buciumător v. buci¹
buciumătură v. buci¹
buciume v. buci²
buciumel v. buci²
buciu¹ [ar.] v. buci²
buciu² v. buci¹
buciuna v. buci¹

buciu¹ v. buci¹
bucla v. buclă
buclaj v. buclă
buclan v. butlagă
buclarisi v. buclă
BUCLĂ
buclé v. buclă
BUCLĖ
bucliuc v. bucluc
bucliuci v. bucluc
BUCLUC
buclucar v. bucluc
buclucaș v. bucluc
buclucăriță v. bucluc
buclucciu v. bucluc
buclucgiu v. bucluc
BUCMEA
bucni v. buf¹
bucovna v. buche
bucui v. buc¹
bucolaie v. bucă
BUCOLIC
bucolișm v. bucolic
bucos¹ v. buc¹
bucos² v. bucă
BUCOVINEAN
bucovineanca v. bucovinean
bucovineancă v. bucovinean
BUCRANIU
BUCS
bucsa¹ v. bucs
bucsa² v. băcsi
bucsa³ v. bucs
bucsi v. băcsi
bucșai v. băcsi
BUCȘAN
BUCȘĂ
bucși¹ v. bucșă
bucși² v. băcsi
bucșulită v. bușcă²
bučumigă [mr.] v. buci²
BUCURĂ
bucurare [ar.] v. bucura
bucurari [mr.] v. bucura
BUCUREȘTEAN
bucureșteancă v. bucareștean
bucurie v. bucura
bucuril'ă [mr.] v. bucura
bucuril'e [ar.] v. bucura
bucuros v. bucura
bucuros [ar.] v. bucura
bucuroș [mr.] v. bucura
bucută v. bucă
BUCVARIU

BUDA
BUDAC¹
budac² v. budăi
budacă v. budăi
BUDADĂU
budai v. budăi
budaie v. budăi
budăism v. budism
budaist v. budism
BUDALA
budalac v. budala
budalaş v. budala
budană v. budăi
budar v. budă
budarcă v. budăi
budaşcă v. budăi
BUDĂ
budăcică v. budăi
budăhace v. budihace
BUDĂI
budăiaş v. budăi
budăläu v. budăi
budău v. budăi
budăi¹ v. budăi
budăie v. budăi
budău¹ v. budăi
budău² v. budăi
budeană v. budiană
budeancă v. budiană
budelnic v. bute
budereu v. buduroi
budeu v. budăi
budget v. buget¹
budgetar v. buget¹
BUDI
BUDIANĂ
budic v. budist
budie v. budăi
budigă v. budihace
BUDIHACE
budihaci v. budihace
budihală v. budihace
budiheci v. budihace
BUD/NCĂ
budingă v. budincă
BUD/SM
budist v. budism
budiuhartă v. budihace
budiuhoci v. budihace
BUDOAR
BUDRINA
BUDUGĂRI
buduhaie v. budihace
buduhaiţă v. budihace

buduhală v. budihace
buduhală v. budihace
buduhaliţă v. budihace
buduhălos v. budihace
buduholă v. budihace
buduhoi v. budihace
budui v. budăi
buduiană v. budiană
budulac v. budala
budulaie v. budului
budulan v. budala
buduleţ v. buduroi
buduli v. budului
BUDULUI
BUDUNA
BUDUR¹
budur² v. buduroi
budură v. budur¹
budureţ v. buduroi
budureţar v. buduroi
buduroaie v. buduroi
BUDUROI
buduruşcă v. buduroi
buduşcă v. budăi
buduşlancă v. buduşlui
buduşläu v. buduşlui
BUDUŞLUI
budză [ar.] v. buză
budzos [ar.] v. buză
BUF¹
BUF²
BUF³
BUF⁴
buf⁵ v. buhă
bufan v. buf⁴
BUFANT
bufar v. bucvariu
bufariu v. bucvariu
BUFĂ¹
BUFĂ²
bufă³ v. buhă
bufă⁴ v. buf⁴
bufăi v. buhă
bufăială v. buf¹
bufănesc v. buf⁴
bufăraş v. bucvariu
BUFET
bufetier v. bufet
BUFEU
buflea v. buft
buflei v. buft
bufleu v. buft
bufliş v. buft
bufnaci v. buf¹

*bufnă*¹ v. *buhă*
*bufnă*² v. *buf*¹
bufnea v. *buf*¹
bufneală v. *buf*¹
bufnet v. *buf*¹
bufni v. *buf*¹
bufnișoară v. *buhă*
bufnit v. *buf*¹
bufnitură v. *buf*¹
bufniță v. *buhă*
bufnițoi v. *buhă*
bufnos v. *buf*¹
bufoi v. *buf*⁴
bufon v. *buf*³
bufona v. *buf*³
bufonadă v. *buf*³
bufonerie v. *buf*³
BUFT
buftea v. *buf*
*bufte*¹ v. *buf*
*bufte*² v. *buf*
buftea v. *buf*
*bufți*¹ v. *buf*
*bufți*² v. *buf*
buftui v. *buf*
bufui v. *buf*¹
bugar v. *bulgar*
bugară v. *bulgar*
BUGĂ
bugărie v. *bogorie*
BUGĂȚ
BUGEAC¹
*bugeac*² v. *bunceag*
*bugeac*¹ v. *bugeac*¹
bugeag v. *bugeac*¹
BUGEAN
bugecean v. *bugeac*¹
BUGED
bugecean v. *bugeac*¹
BUGEȚ¹
*bugeț*² v. *buged*
*bugeț*³ v. *buget*
bugetar v. *buget*¹
bugetivor v. *buget*¹
bugezi v. *buged*
bughelar v. *buchilareș*
bughidan v. *buchilareș*
bughilareș v. *buchilareș*
bugini v. *buged*
buglan v. *butlagă*
BUGLĂ¹
BUGLĂ²
buglănaș v. *butlagă*
bugner v. *butnar*

BUH¹
*buh*² v. *buhă*
*buhac*¹ v. *buhă*
*buhac*² v. *buhaș*¹
*buhaci*¹ v. *buhaș*¹
*buhaci*² v. *buhă*
BUHADĂ
BUHAI
BUHAȘ¹
*buhaș*² v. *buf*⁴
BUHAȘ³
buhav v. *puhav*
buhaz v. *bogaz*
BUHĂ
BUHĂDIE
*buhăi*¹ v. *buhă*
*buhăi*² v. *buhai*
*buhăi*³ v. *buf*¹
*buhăi*⁴ v. *puhav*
*buhăială*¹ v. *puhav*
*buhăială*² v. *buf*¹
*buhăială*³ v. *buhai*
buhăiaș v. *buhai*
buhăli v. *buhă*
buhălui v. *buhă*
buhăvi v. *puhav*
buhnă v. *buhă*
buhnet v. *buf*¹
buhnî v. *buf*¹
buhnîță v. *buhă*
buhoaie v. *buhă*
buhoare v. *dogori*
buhoci v. *buhă*
buhoi v. *puhoi*
BUHON
buhos v. *buhă*
buhosș v. *buhă*
BUHUU
buhui v. *buhă*
buhuiat v. *buhă*
BUHUR
buhurdangi-bașa v. *buhurdar*
buhurdangiu v. *buhurdar*
BUHURDAR
buhurez v. *huhurez*
buhuș v. *buhaș*¹
buhuță v. *buhă*
buhvar v. *bucvariu*
BUI¹
BUI²
*buiac*¹ v. *bu*¹
*buiac*² v. *buică*
buiagă v. *buiede*
buiama v. *boiama*

BULEAC

BULEACĂR

BULEANDRĂ

bulearcă v. holercă

bulebașă v. buluc

bulendros v. buleandră

bulendruță v. buleandră

bulesc v. bulă²

BULET

BULETIN

BULEVARD

bulevardier v. bulevard

bulevardism v. bulevard

bulevardist v. bulevard

bulevardistă v. bulevard

bulf v. bulfeu¹

*bulfei*¹ v. buft

*bulfei*² v. bulfeu¹

bulfeie v. bulfeu¹

bulfele (pl.) v. bulfeu¹

BULFEU¹

*bulfeu*² v. buft

bulfins v. buli-finch

bulg v. bulgăre

BULGAR

bulgarcă v. bulgar

BULGARU

bulgariza v. bulgar

*bulgăr*¹ v. bulgăre

*bulgăr*² v. pârgar

*bulgăraș*¹ v. bulgar

*bulgăraș*² v. bulgăre

BULGĂRE

bulgăreală v. bulgăre

bulgăreasca v. bulgar

bulgărel v. bulgăre

bulgăresc v. bulgar

bulgărește v. bulgar

*bulgări*¹ v. bulgar

*bulgări*² v. bulgăre

bulgărie v. bulgar

bulgărima v. bulgar

bulgărin v. bulgar

bulgăroaică v. bulgar

bulgăroi v. bulgar

bulgăros v. bulgăre

bulgheană v. bulughină

bulgui v. bâigui

bulguială v. bâigui

BULGUR

BULHAC

BULHĂ

bulhărie v. bulhac

BULHUT

BULI

bulibașă v. buluc

bulibăși v. buluc

bulibășie v. buluc

bulicher v. buleac

bulie v. bălie

buligai v. uligaie

buligaie v. uligaie

buligă v. uligaie

buligheană v. bulughină

bulihai v. uligaie

BULIHĂU

buliheci v. buleac

bulihoi v. bulihău

bulimic v. bulimie

BULIMIE

BULIN

BULNĂ¹

*bulină*² v. bulin

BULION

buliter v. buleac

buliucbaș v. buluc

buliucbașă v. buluc

BULL-FINCH

BULON

bulona v. bulon

bulonaj v. bulon

bulț v. bulz

bulubaș v. buluc

bulubașă v. buluc

bulubuc v. babalac

BULUC

bulucbaș v. buluc

bulucbașă v. buluc

bulucbășel v. buluc

bulucbășesc v. buluc

bulucbășie v. buluc

buluceală v. buluc

buluci v. buluc

bulug v. buluc

bulugbaș v. buluc

bulugbașă v. buluc

bulugheană v. bulughină

bulugheată v. bulughină

BULUGHINĂ

bulugi v. buluc

BULULEU

BULUMAC¹

*bulumac*² v. bulumaci

BULUMACI

BULUTUC

BULVAN

BULVERSA

BULZ

bulzăriță v. bulz
bulzi v. bulz
bulziș v. bulz
bulzișor v. bulz
bulzoc v. bulz
bulzoi v. bulz
BUM
BUMAȘCĂ
BUMĂ
BUMB
BUMBAC
bumbar v. bombar
bumbara v. cumbara
bumbașir v. mumbașir
bumbăcar v. bumbac
bumbăcariță v. bumbac
bumbăcăreasă v. bumbac
*bumbăcărie*¹ v. bumbac
*bumbăcărie*² v. bumbac
bumbăcăriță v. bumbac
bumbăceală v. bumbac
bumbăcel v. bumbac
bumbăci v. bumbac
bumbăcit v. bumbac
bumbăcos v. bumbac
bumbăi v. bombăni
bumbăni v. bombăni
bumbărat v. bumb
bumbăreasă v. bumb
bumbăreață v. bumb
bumbărează v. bumb
bumbărel v. bombar
BUMBEN
bumbi v. bumb
BUMBIC
bumbișor v. bumb
bumbșor v. bumb
bumbuleț v. bumb
bumbuliu v. bumb
bumbura v. bombăni
bumburea v. bumb
bumbureață v. bumb
bumburel v. bumb
bumburez v. bumb
bumburiu v. bumb
bumburuș v. bumb
BUMBUȘCĂ
bumbușor v. bumb
bumbuț v. bumb
BUMERANG
bumni v. buf¹
BUN¹
*bun*¹ [ar., mr.] v. bun¹
*bun*² v. bun¹

*bun*³ v. bun¹
*bun*⁴ v. bon¹
BUNA
bunac [ar.] v. bun¹
BUNAR
bunață [ar.] v. bun¹
Buna-Vestire v. veste
bună v. bun¹
bună-cădere v. cădea
bună-credință v. crede
bună-cuvântare v. cuvânt
bună-cuviință v. cuveni
bunăfacere v. face
bună-înțelepție v. înțelept
bunămie v. bonom
bună-norocire v. noroc
bunăoară v. bun¹
bunăoară [ar.] v. bun¹
bună-plăcere v. plăcea
bună-plecare v. pleca
bună-purtare v. purta
bună-rudă v. bun¹
bunăstare v. sta
bunătate v. bun¹
bunătate [ar., mr.] v. bun¹
bunățacios v. bun¹
bunățămare v. bun¹
bunățat v. bun¹
bunățățimat v. bun¹
bunăteață [ar.] v. bun¹
bunăvoie v. voie
bunăvoiuță v. voie
bună-voire v. voie
bună-vreare v. vrea
buncăi v. boncăi
buncăleui v. boncăi
buncăluț v. boncăi
BUNCĂR
BUNCEAG
bunchini v. bunghini
bunci v. bălci
bunciuc v. buciuc
bun-credincios v. crede
BUND
bundac v. bondoc
bundar v. bondar
BUNDĂ
bundăț v. bundă
bundră v. bundă
bundric v. bundă
bunduc v. bondoc
bunduță v. bundă
buneăț v. bun¹
buneăț [ar.] v. bun¹

BUNEICĂ

bunel v. bun¹

buneșă v. bun¹

bunețe (pl.) v. bun¹

BUNGALOU

bungalov v. bungalou

bungariu v. bulgariu

bungeac v. bunceag

BUNGET

bunget v. bunget

BUNGHINI

BUNGINEALĂ

bungitură v. băigu

bun-gust v. gust¹

bunic v. bun¹

bunică v. bun¹

bunicel v. bun¹

bunicică v. bun¹

bunicuță v. bun¹

bunilă v. bun¹

bunil'ă [mr.] v. bun¹

bunioară v. bun¹

bunișor v. bun¹

buniță v. bun¹

bunomie v. bonom

bun-plac v. plăcea

bun-simț v. simți

BUNT

buntaș v. bunt

buntație v. bunt

buntăzi v. buntuzui

buntului v. bunt

buntușnic v. bunt

buntuzi v. buntuzui

BUNTUZUI

bunuf v. bun¹

bun-voitor v. voie

bunzar v. bâz¹

buor v. bour

buorar v. bour

buptăr v. boactăr

bur [ir.] v. bun¹

BUR¹

bur² v. bură¹

bură¹ v. bură¹

BURĂ²

BURĂ³

BURAC

buracă v. bură¹

BURACLA

buragă v. barangă

buraică v. bură¹

buraj v. bură²

BURANĂ

burangic v. borangic

buranginc v. borangic

burangiuc v. borangic

BURAT¹

burat² v. bură¹

buratec¹ v. buratic

buratec² v. bură¹

buratic v. broatec

burazan v. bolozan

BURĂ¹

BURĂ²

BURĂ³

burăiană v. buruiană

burăniță v. buruiană

burătăcel v. broatec

burăț v. bură¹

BURĂU

BURBĂ

burboană v. broboană

burcaș v. burcă¹

BURCĂ¹

BURCĂ²

burceag v. borceag

burcoj v. burcoș

BURCOȘ

BURCUȘ¹

burcuș² v. burcoș

burcușesc v. burcuș¹

burcușește v. burcuș¹

burcușoară v. burcă¹

burcut v. borcut

burdaboul (de-a ~) v. burdă²

burdac v. bardac

burdar v. buhurdar

BURDĂ¹

BURDĂ²

burdă³ v. bujdă

burdăhan v. burduf¹

burdăhănos v. burduf¹

burdăos v. burduf¹

burde v. burță

burdei v. bordei¹

burdeos v. burduf¹

BURDIC

burdicos v. burță

burdihan v. burduf¹

burdihos v. burduf¹

burdizan v. burduf¹

burdoi v. burdui

burduc v. burduf¹

burducuță v. burduf¹

BURDUF¹

burduf² v. produs

burdufos v. burduf¹

burduh v. *burduf*¹
burduhan v. *burduf*¹
burduhaş v. *burduf*¹
burduhăni v. *burduf*¹
burduhănos v. *burduf*¹
burduhoaic v. *burduf*¹
burduhos v. *burduf*¹
burduhoşel v. *burduf*¹
BURDUI
burduios v. *burduf*¹
burduj v. *burduf*¹
burdujel v. *burduf*¹
burdufi v. *burduf*¹
burdule v. *burtă*
burdulea v. *burtă*
burduloi v. *buduroi*
burdunar v. *buzunar*
burduos v. *burduf*¹
burduş v. *burduf*¹
burduşeală v. *burduf*¹
burduşel v. *burduf*¹
burduşi v. *burduf*¹
burduv v. *burduf*¹
burduvănos v. *burduf*¹
burduz v. *hurduz*
bureală v. *bură*¹
bureen v. *buruiană*
bureate [ar.] v. *burete*
bureati [mr.] v. *burete*
BURECHI
burechiţă v. *burechi*
burechiţă v. *burechi*
burechiuşă v. *burechi*
burechiuşcă v. *burechi*
burecior v. *burete*
BURELET
bureniţă v. *buruiană*
BURET
BURETE
buretieră v. *burete*
buretiţă v. *burechi*
buretos v. *burete*
buretei (pl.) v. *burechi*
bureţel v. *burete*
bureză v. *bură*²
burfaş v. *boarfă*¹
*burfă*¹ v. *boarfă*¹
*burfă*² v. *borhan*
burfăi v. *boarfă*¹
burfăli v. *boarfă*¹
burfeie v. *bulfeu*¹
burfete v. *borhan*
burfui v. *borhan*

burfuială v. *borhan*
burg v. *burghez*
BURGHEZ
burghezi v. *burghez*
burghezie v. *burghez*
burghezime v. *burghez*
burghi (pl.) v. *boarfă*¹
burghia v. *burghiu*
*burghiaş*¹ v. *burghiu*
*burghiaş*² v. *burghiu*
burghidău v. *brighidău*
burghie v. *burghiu*
burghieş v. *burghiu*
BURGHU
burghiuţ v. *burghiu*
burggrav v. *grăf*
BURGUND
burhai v. *bură*¹
burhală v. *bură*¹
burhăia v. *bură*¹
burhăială v. *bură*¹
buriac v. *burie*¹
burian v. *buruiană*
buriană v. *buruiană*
buriaş v. *burie*¹
BURIC
buric [ar., ir., mr.] v. *buric*
burica v. *buric*
buricar v. *buric*
*buricaş*¹ v. *buric*
*buricaş*² v. *buric*
buricat v. *buric*
buricel v. *buric*
buricică v. *bură*¹
buricos v. *buric*
buricoş [ar., mr.] v. *buric*
BURIE¹
*burie*² v. *bură*²
burieniţă v. *buruiană*
burienuşă v. *buruiană*
burilă v. *bură*¹
buriu v. *burie*¹
BURJU
BURLAC¹
*burlac*² v. *burlan*
burlag v. *burlac*¹
BURLAN
burlă v. *bură*¹
burlăcărit v. *burlac*¹
burlăcesc v. *burlac*¹
burlăceşte v. *burlac*¹
burlăci v. *burlac*¹
burlăcie v. *burlac*¹
BURLĂU

BURLESC
BURLET
BURLETIC
BURLNC¹
BURLNC²
burlinc³ v. burlan
burlincaș v. burlinc¹
burlincaț v. burlinc¹
burlița v. bură¹
burliță v. bură¹
burloi v. burlan
burlui v. burlan
BURMĂ
burnă v. bură¹
burneață v. brâu
burnița v. bură¹
burniță v. bură¹
burnițeală v. bură¹
burnițos v. bură¹
burnujel v. burnuz
burnus v. burnuz
BURNUZ
buroaică v. bură¹
BURSĂ¹
BURSĂ²
bursănesc v. bârșan
bursiculă v. bursă¹
bursier¹ v. bursă¹
bursier² v. bursă²
bursieră v. bursă¹
BURSOACĂ
BURSUC
bursuca v. bursuc
bursucă¹ v. bursuc
bursucă² v. bursoacă
bursucei v. bursuc
bursuci v. bursuc
bursucos v. burșuc
BURSUFLURĂ
bursumfla v. bosumfla
bursunar v. buzunar
BURSUNĂ
BURTĂ
burtăverde v. burtă
burtăverzime v. burtă
burte v. burtă
burtea v. burtă
burteș v. burtă
burtical v. burtă
burtică v. burtă
burticică v. burtă
burticos v. burtă
burtieră v. burtă
burtos v. burtă

burtuc v. burtă
BURTUCAL
burtucale (pl.) v. burtă
burtucan v. burtucă
BURTUCĂ
burtuhănos v. burduf¹
BURTULEAG
burtuș v. burtă
burugă v. burău
burui v. bură¹
buruian v. buruiiană
BURUIANĂ
buruiena v. buruiiană
buruieniș v. buruiiană
buruieniță v. buruiiană
buruienos v. buruiiană
buruienuță v. buruiiană
BURUN
burunciuc v. borangic
burungic v. borangic
burungiuc v. borangic
buruniță v. buruiiană
burzilu v. burzului
burziluito v. burzului
burzoi v. bârzoi¹
burzuli v. burzului
BURZULUI
burzuluială v. burzului
BUSC
BUSCOI
BUSCULA
busculadă v. buscula
bushel v. bușel¹
BUSINESS
businessman v. business
busioc v. busuioc
busmachin v. pașmagi
busna v. bosnat
busnat v. bosnat
busnăr v. bosnat
BUSOLĂ
BUST¹
BUST²
busta v. buzna
BUSTROFEDON
bustușag v. pustiu
busuioacă v. busuioc
BUSUIOC
busuiocesc v. busuioc
busuoc v. busuioc
busurca v. bursuc
BUSURMAN
BUȘ¹
BUȘ²

buşa (de-a ~) v. buş¹
buşai v. buşi
buşan v. buşă
buşat v. buşă
BUŞĂ
BUŞCĂ¹
BUŞCĂ²
buşeală v. buşi
BUŞEL¹
buşel² v. buşă
buşele (de-a ~) v. buş¹
buşet v. buşi
BUŞEU
BUŞI
BUŞICEI
buşilă v. buşi
buşile (a ~) v. buş¹
buşile (de-a ~) v. buş¹
buşilea (de-a ~) v. buş¹
buşilea (na ~) v. buş¹
buşita (de-a ~) v. buşi
buşitură v. buşi
buşlui v. buşuli
buşluială v. buşuli
buşluitoar v. buşuli
buşmachi v. paşmagi
buşmachiu v. paşmagi
BUŞNEAC
buşni v. buzna
buşnigai v. buşneac
buşoaică v. buş¹
BUŞOI
BUŞON
buşor v. buşor
buşos v. buş¹
BUŞTEAN
buştei v. bujdă
buštenit v. buştean
buşti v. buzna
buştihan v. buştean
buştinar v. voştină
BUŞTINĂ
buştină [ar.] v. buştină
buştiuhană v. buştean
BUŞULI
buşului v. buşuli
BUŞUMA
BUT¹
BUT²
BUT³
BUT⁴
butac v. but⁴
butaci v. but⁴
BUTADĂ

butadienă v. butan
butafor v. butaforie
butaforic v. butaforie
BUTAFORIE
BUTALCĂ
BUTAN
butanol v. butan
butanonă v. butan
butar v. bute
BUTARGĂ
BUTAŞ
butăi v. butuc
butărie v. bute
butăseală v. butaş
butăşi v. butaş
butăşit v. butaş
butău v. butuc
BUTĂV
BUTCĂRIŢĂ
BUTCĂ
butcărie v. butcă
butculiţă v. botcuţă
butcuţă v. botcuţă
BUTE
bute [ar., mr.] v. bute
butel v. butelcă
BUTELCĂ
butelcuţă v. butelcă
BUTELIE
butelnic v. bute
BUTENĂ
BUTEROLĂ
BUTI
BUTIC¹
butic² v. bute
butica v. buti
butică v. butic¹
butică [mr.] v. bute
butică [mr.] v. bute
buticică v. bute
butie v. bute
butie v. bute
butig v. bute
butilcă v. butelcă
butilenă v. butenă
BUTILIC
butină v. putină
butirat v. butiric
BUTIRIC
butirină v. butiric
butirometru v. butiric
BUTISĂ
butişoară v. bute

butiță v. *bute*
BUTLAGĂ
butlan v. *butlagă*
butlănaș v. *butlagă*
butliuc v. *bucluc*
BUTNAR
butnărărie v. *butnar*
butnăreală v. *butnar*
butnăresc v. *butnar*
butnări v. *butnar*
butnărie v. *butnar*
butnărit v. *butnar*
butneariu v. *butnar*
butner v. *butnar*
butoaică v. *bute*
butoaie v. *bute*
butoană v. *bute*
butoară v. *butură*
butoarcă v. *butură*
butoare v. *butură*
butoi v. *bute*
butoiaș v. *bute*
BUTON
butonare v. *buton*
butonieră v. *buton*
butor v. *butură*
butori v. *butură*
BUTUC
butucar¹ v. *butuc*
butucar² v. *butuc*
butucaș v. *butuc*
butucănos v. *butuc*
butucăriu v. *butuc*
butucel v. *butuc*
butucer v. *butuc*
butuci v. *butuc*
butucos v. *butuc*
butug v. *butuc*
butulău v. *butură*
butuleu v. *butură*
butur¹ v. but²
butur² v. *butură*
buturaș v. but²
BUTURĂ
butură v. *butură*
buturău v. *butură*
buture v. *butură*
buturea v. *butură*
buturel v. *butură*
buturi¹ v. *buti*
buturi² v. *butură*
buturigă v. *butură*
buturiș v. *butură*
buturnic [mr.] v. *butură*

buturoagă v. *butură*
buturoi v. *butură*
buturos v. *butură*
buturug v. *butură*
buturugat v. *butură*
buturugă v. *butură*
buturugoaie v. *butură*
buturuguță v. *butură*
buturuș v. *butură*
BUTUȘ
butușală v. *botoașă*
butușană v. *botoașă*
butuși v. *butuș*
butușină v. *butuc*
BUTȚ
buțeauă [mr.] v. *bute*
buțilușcă [mr.] v. *bute*
buțișoară v. *bute*
BUȚUREAN
bučăc [mr.] v. *bou*
buuvină [mr.] v. *bou*
BUVABIL
buvnă v. *buhă*
buvni v. buf¹
buvnitară v. buf¹
buvniță v. *buhă*
buvnuliță v. puhă¹
buza v. *boza*
buzaină v. *boza*
buzan v. *buză*
buzană v. *boza*
buzar¹ v. *buză*
buzar² v. bâz¹
buzat v. *buză*
BUZĂ
buză [mr.] v. *buză*
buzăi v. *buză*
buzăian v. *buzoian*
buzăiel v. *buzoian*
buzăilă v. *buză*
buzălău v. *buză*
buzăreț v. *buză*
buzățel v. *buză*
buzățică v. *buză*
buzău v. *buză*
BUZDUGAN
buzdugă v. *buzdugan*
buzdugănaș v. *buzdugan*
buzdugăni v. *buzdugan*
BUZDUGEĂ
buzdugean v. *buzdughin*
BUZDUGHIN
buzdugi v. *buzdugan*
buzdunar v. *buzunar*

BUZDURĂ

buze v. *buză*

BUZER

BUZERANT

BUZGUROI

buziană v. *budiană*

buzilă v. *buză*

buziș v. *buză*

buzișoară v. *buză*

buzișor v. *buză*

BUZNA

buznamite v. *buzna*

buzni v. *buzna*

buzoae v. *buză*

buzoi v. *buză*

BUZOIAN

buzoiancă v. *buzoian*

buzoienesc v. *buzoian*

buzos v. *buză*

buzos [mr.] v. *buză*

buzucă v. *buză*

buzuliță v. *buză*

BUZUM

buzumetic v. *bezmetic*

buzumfla v. *bosumfla*

BUZUMINI

BUZUNAR

buzunăraș v. *buzunar*

buzunăreală v. *buzunar*

buzunărel v. *buzunar*

buzunări v. *buzunar*

buzunărit v. *buzunar*

buzură v. *buză*

buzurică v. *buză*

buzurie v. *buză*

buzurină v. *buză*

buzurlui v. *burzului*

buzuță v. *buză*

buzzer v. *buzer*

BYRONIAN

căfari [mr.] v. *agăța*

cățătură [mr.] v. *agăța*

ceauș-bașa v. *baș²*

cefalalgie v. *algie*

celălalt v. *alt*

cestălalt v. *alt*

cice v. *aci*

cicea v. *aci*

ciclism v. *bicicletă*

ciclist v. *bicicletă*

cicloalcan v. *alcan*

cicloalchenă v. *alchenă*

cioaie v. *acioaie*

cisalpin v. *alpin*

cistalgie v. *algie*

citobiologic v. *biologie*

citobiologie v. *biologie*

clo [ar.] v. *acolo*

cloți [mr.] v. *acolo*

cmo [mr., ir.] v. *acum*

cmoce [ir.] v. *acum*

cmoșe [ir.] v. *acum*

cmoți [mr.] v. *acum*

cmuă [mr.] v. *acum*

coa [ar., mr.] v. *aco* [ar.]

coacționar y. *acțiune*

coacționară v. *acțiune*

coacuzat v. *acuză*

coacuzată v. *acuză*

coarticulație v. *articol*

coasociat v. *asocia*

coasociată v. *asocia*

coautoare v. *autor*

coautor v. *autor*

coaxial v. *ax*

cobeligerant v. *beligerant*

cocoș-baș v. *baș²*

cola [mr.] v. *acolo*

colaia [mr.] v. *acolo*

colț [ir.] v. *acolo*

colea v. *acolo*

colea v. *acolo*

colo v. *acolo*

colo [mr., ir.] v. *acolo*

colo v. *acolo*

contraacuzăție v. *acuză*

contraalizeu v. *alizeu*

contraamiral v. *amiral*

contraanchetă v. *anchetă*

contraargument v. *argument*

contraargumenta v. *argument*

contraatac v. *atac¹*

contraataca v. *atac¹*

contrabalansa v. *balansa*

C

cabraș v. *abraș*

calamo-aromatico v. *aromă*

capegi-bașa v. *baș²*

caraboi v. *boia*

caraboia v. *boia*

carbodiimidă v. *amidă*

cardialgie v. *algie*

cardioaccelerator v. *accelera*

cață [ir.] v. *agăța*

cauzalgie v. *algie*

cărăboi v. *boia*

cățare [ar.] v. *agăța*

contrabaraj v. bară¹
contrabas v. bas
contrabassist v. bas
contrabassistă v. bas
contrabaterie v. baterie
contrabătător v. bate¹
coperemânt v. acoperi
coperi v. acoperi
coperi [ir.] v. acoperi
coperioară v. acoperi
coperiș v. acoperi
coperit v. acoperi
coperitor v. acoperi
coperitură v. acoperi
cosmobiologie v. biologie
costalgie v. algie
coxalgie v. algie
coxartroză v. artroză
criobiologie v. biologie
crisoberil v. beril
cromoalgrafie v. algrafie
cuapiriri [mr.] v. acoperi
culo [mr.] v. acolo
cuperi v. acoperi
cuperi [ir.] v. acoperi
cupirimint [mr.] v. acoperi
cupiriri [mr.] v. acoperi
cupirișu [ar.] v. acoperi
cupiritură [mr.] v. acoperi

D

dalb v. alb
dalbazană v. alb
dalbănaș v. arbănaș
dalbel v. alb
dalbeș v. alb
dalbineț v. alb
dalboșel v. alb
dale v. alei
dalelei v. alei
dalelele v. alei
dali v. alei
danca [ar.] v. adânc
daneavra [ar.] v. adineaori
danglie v. anglie
daoleală v. aoleu
daolică v. aoleu
dapă [ir.] v. adăpa
dauc [mr.] v. adăuga
daurel v. aur
daurit v. aur
davg [mr.] v. adăuga
dăfsătură [mr.] v. adăuga
dălaga [ar.] v. alerga

dălăgare v. alerga
dălbic v. alb
dălbior v. alb
dănapoi v. apoi
dănăoară v. adineaori
dănăpoi v. apoi
dănăpoi [mr.] v. apoi
dănăoară v. adineaori
dânca [mr.] v. adânc
dănrăoară v. adineaori
dăpari [mr.] v. adăpa
dăpătură [mr.] v. adăpa
dăuli v. aoleu
dăvâsi v. adevâsi
dăzauri v. aur
dăzmeți v. ameți
dânca [ar.] v. adânc
dâneauri v. adineaori
deace v. aci
deaci v. aci
deadins v. adins
deaferenta v. aferent
dealbație v. alb
dealbațiune v. alb
dealerga v. alerga
de-a-mboișelea v. bou
deambula v. ambulant
deambulatoriu v. ambulant
deambulație v. ambulant
deambulațiune v. ambulant
deaneavra [ar.] v. adineaori
deaoș v. auș
dearde v. arde
deasupra [ar.] v. asupra
deasupra v. asupra
deasuprime v. asupra
deauș v. auș
debalasta v. balast
debarc v. barcă
debarca v. barcă
debarcader v. barcă
debarcament v. barcă
debarcație v. barcă
debavura v. bavură
debavurator v. bavură
debazifica v. bază
debășcălui v. bașca
debirocratiza v. birou
debloca v. bloc
deborda v. bord¹
debordant v. bord¹
debordământ v. bord¹
debransa v. brânșă
debreia v. ambreia

debreiabil v. ambreia
debreiaj v. ambreia
debrida v. bridă
debucla v. buclă
debura v. bura²
deburaj v. bura²
debursa v. bursă¹
debusola v. busolă
dece v. aci
deci¹ v. aci
deneaura v. adineaori
dermatalgie v. algie
desabura v. abur
desacida v. acid
desacidifica v. acid
desacri v. acru²
desaerisi v. aer¹
desagrea v. agreea
desaltera v. altera
desasoția v. asocia
desbătături v. bate
destrauri v. aur
destruca v. astruca
destupa v. astupa
destupător v. astupa
destupătură v. astupa
desupra v. asupra
dezabona v. abona
dezabura v. abur
dezaburi v. abur
dezaburire v. abur
dezaburitor v. abur
dezabuza v. abuz
dezacida v. acid
dezacidifica v. acid
dezacidulare v. acid
dezacord v. acord
dezacorda v. acord
dezacordaj v. acord
dezacri v. acru²
dezactiva v. activ¹
dezactivant v. activ¹
dezactualiza v. actual
dezagadta v. adapta
dezaera v. aer¹
dezaerisi v. aer¹
dezafecta v. afecta¹
dezafețiune v. afecta²
dezafurisi v. afurisi
dezaglomera v. aglomera
dezagrea v. agreea
dezagreabil v. agreea
dezagrega v. agreea
dezagregabil v. agreea

dezagregant v. agreea
dezagregator v. agreea
dezagregație v. agreea
dezagregațiune v. agreea
dezagrement v. agreea
dezaluminare v. albumină
dezalcalinizare v. alcaliu
dezalcățui v. alcățui¹
dezalcooliza v. alcool
dezaliena v. aliena
dezalienant v. aliena
dezaltera v. altera
dezamăgi v. amăgi
dezamăgitor v. amăgi
dezambala v. ambala
dezambiguiza v. ambiguu
dezambreia v. ambreia
dezamestec v. amesteca
dezamesteca v. amesteca
dezamețeală v. ameți
dezameți v. ameți
dezaminare v. amină
dezaminază v. amină
dezamoniacalizare v. amoniac
dezamorsa v. amorsă
dezanalfabetiza v. alfabet
dezanamorfoză v. anamorfoză
dezancola v. ancola
dezanconora v. ancoră
dezanexa v. anexă
dezaganga v. angaja
dezagangrena v. angrena
dezanofelizare v. anofel
dezagapreta v. apreta
dezagaproba v. aproba
dezagaprobativ v. aproba
dezagaprobator v. aproba
dezagaprobație v. aproba
dezagaprobațiune v. aproba
dezagaprobător v. aproba
dezagapropria v. apropria
dezagapropriație v. apropria
dezagapropriațiune v. apropria
dezagărămire v. aramă
dezagarboră v. arbore
dezagargila v. argilă
dezagargilor v. argilă
dezagarginta v. argint
dezagarhieri v. arhiereu
dezagarma v. armă
dezagarmament v. armă
dezagarmant v. armă
dezagarmație v. armă
dezagarmațiune v. armă

dezarmonia v. armonie¹
dezarmonic v. armonie¹
dezarticula v. articol
dezarticulație v. articol
dezasambla v. asambla
dezasfalta v. asfalt
dezasimila v. asimila
dezasimilator v. asimila
dezasimilație v. asimila
dezasocia v. asocia
dezasociațiune v. asocia
dezasorta v. asorta
dezașterne v. așterne
dezaura v. aur
dezauri v. aur
dezavantaj v. avantaj
dezavantaja v. avantaj
dezavantajos v. avantaj
dezavua v. avuabil
dezavuabil v. avuabil
dezaxa v. ax
dezărăcit v. arac¹
dezbalotare v. bal²
dezbarc v. barcă
dezbarca v. barcă
dezbarcație v. barcă
dezbate² v. bate¹
dezbăiera v. băiera
dezbăloșa v. bale
dezbărbăta v. bărbat
dezbărbăți v. bărbat
dezbărcader v. barcă
dezbărcământ v. barcă
dezbășcăului v. bașca
dezbășcăși v. bașca
dezbășcășui v. bașca
dezbășcășuială v. bașca
dezbăta v. beat¹
dezbătător v. beat¹
dezbătători v. bate¹
dezbătuci v. bate¹
dezbârna¹ v. bârnă¹
dezbârna² v. brâu
dezbârnaî v. bârnă¹
dezbenzina v. benzină
dezbлагoslovi v. blagoslovi
dezbłani v. blană
dezbobina v. bobină
dezboboci v. boboc
dezbogasieri v. bogasii
dezbogdaprosti v. bogdaproste
dezboteza v. boteza
dezbrăcina v. brace
dezbrăna v. bârnă¹

dezbrăna v. bârnă¹
dezbredeli v. bredel
dezbrobodi v. broboadă
dezbrobodit v. broboadă
dezbrobodi v. broboadă
dezbrobodit v. broboadă
dezbroboditor v. broboadă
dezbulgui v. băigui
dezbuluci v. buluc
dezbumba v. bumb
dezburda v. burdă²
dezdronitor v. broboadă
dezmesteca v. amesteca
dezmetec v. bezmetic
dezmeți v. ameți
dezmețitor v. ameți
dezmorțeală v. amorți
dezmorți v. amorți
diabaz v. bază
diabazic v. bază
diacețil v. acetic
diacetenă v. acetic
diachenă v. achenă
diacustică v. acustic
diafonie v. afon
diamide v. amidă
diamoniacial v. amoniac
diartroză v. artroză
diatomic v. atom
dici v. aci
dinadins v. adins
dinafară v. afară
dinafoară [ar.] v. afară
dinapoi v. apoi
dinapoia v. apoi
dinapoi v. apoi
dinăoară v. adineaori
di-nă-oară [ar.] v. adineaori
dinăpoi v. apoi
dinăpoi [ar., mr.] v. apoi
dinclo [ar.] v. acolo
dincoa v. aco [ar.]
dincoa [ar., mr.] v. aco [ar.]
dincoace v. aco [ar.]
dincoace v. aco [ar.]
dincoafe [ar.] v. aco [ar.]
dincola [mr.] v. acolo
dincolea v. acolo
dincolo v. acolo
dincolo v. acolo
dineoară v. adineaori
dineoară v. adineaori
dineoarea v. adineaori
dineoari v. adineaori
dineoară v. adineaori
dineoare v. adineaori

dinioară v. adineaori
dinioare v. adineaori
dinioarea v. adineaori
dintr-acoace v. aco [ar.]
dintr-acolo v. acolo
dioanculo [mr.] v. acolo
dirapoi [ir.] v. apoi
disacuzie v. acustic
disarmonic v. armonie¹
disarmonie v. armonie¹
disarmonios v. armonie¹
disartroză v. artroză
disasedia v. asediu
disbazie v. abazie
discartroză v. artroză
disharmonie v. armonie¹
distălui v. adista
distupare [ar.] v. astupa
distupari [mr.] v. astupa
disupră [mr.] v. asupra
disupru [mr.] v. asupra
di-ună-oară [ar.] v. adineaori
dizarmonic v. armonie¹
dizarmonie v. armonie¹
dizarmonios v. armonie¹
dizbarc v. barcă
dizbarco v. barcă
dizbăirare [ar.] v. baieră
dizbărbăta v. bărbat
dizbărna v. bâmă¹
dizbărna v. bárnă¹
dizbetare [ar., mr.] v. beat¹
dizmeși v. ameși
doaduce v. aduce
dobăga v. băga
dorsalgie v. algie
duard [mr.] v. arde
dumbri v. adumbri
dunari [mr.] v. aduna
dușiri [mr.] v. aduce

E

ecaret v. acaret
*eġ*¹ v. ăġ¹
electroacupunctură v. acupunctură
electroacustic v. acustic
electroacustică v. acustic
electroanaliză v. analiză
electroanestezie v. anestezie
electroaprindere v. aprinde
electrobiologic v. biologie
electrobiologie v. biologie
emanet v. amanet
embalarisi v. ambala

enarmonic v. armonie¹
enarmonie v. armonie¹
endarterită v. arteră
endivie v. andivă
enteralgie v. algie
enteroanastomoză v. anastomoză
enterobacterie v. bacterie
epigastralgie v. algie
esacerba v. acerb
esacerbație v. acerb
esacerbațiune v. acerb
esacțiune v. acțiune
esafła v. afla
estu [mr.] v. ășt
etnobotanic v. botanic
exabora v. abur
exabura v. abur
exacerba v. acerb
exacerbație v. acerb
exacerbațiune v. acerb
exacție v. acțiune
exacțiune v. acțiune
exafła v. afla
exalbuminat v. albumină
exarenda v. arendă
exobiologie v. biologie
extraatmosferic v. atmosferă
extrabugetar v. buget¹

F

fară [mr.] v. afară
făre [ir.] v. afară
feroaliaj v. alia
feroaluminiu v. aluminiu
fibroadenom v. adenom
firoseală v. afierosi
fitobiologic v. biologie
fitobiologie v. biologie
flă [ir.] v. afla
flari [mr.] v. afla
fonoabsorbant v. absorbi
fotoalergie v. alergie
fotoaparat v. aparat
fotobiologie v. biologie
ftari [mr.] v. atare
fumari [mr.] v. afuma

G

g'ineață [ar.] v. bine
gastralgie v. algie
gâmba v. agâmba
*gâtlan*² v. bătlan

geobotanic, -ă v. botanic
geobotanist v. botanic
geobotanistă v. botanică
giravion v. aviație
golgotină v. bolbotină
gorgotină v. bolbotină
gugușlie v. bubușlie
gust² v. agust
gustar v. agust
gustea v. agust

H

haba¹ v. aba¹
haba² v. aba²
habă v. aba¹
habilita v. abil
hadaburcă v. bandraburcă
hagem v. agem
hagemiş v. agem
hagimesc v. agem
haho v. aho
haian v. aian
hala-bala v. ala-bala
halagea v. alagea
halai v. alai
halandala v. alandala
halastâncă v. alestâncă
halic v. alică
halice¹ v. alică
halice² (pl.) v. alică
halici¹ v. alică
halici² v. alici¹
halmej v. balmoş
hambac v. abac
hambăcar v. abac
handroc v. androc
hangara v. angara
hangărea v. angara
hanos v. anis
harac v. arac¹
harag v. arac¹
haranghel v. arhanghel
harap v. arap
harapcă v. arap
harapină v. arap
harbagică v. arpagic
harbur v. arbore
harca v. arca
harcan v. arcan¹
hargălăc v. agărlăc
hargălăc v. agărlăc
harlechin v. arlechin
harman v. arman¹
harmată v. armă

harmig v. armig
harmoni v. armonie¹
harmonică v. armonică
harmonicos v. armonie¹
harmonii v. armonie¹
harmoniza v. armonie¹
harniciu v. arnici
harpacică v. arpagic
harpagic v. arpagic
harpagică v. arpagic
harpă² v. aripă
harşeu v. aşău
hartic v. artig
hartig v. artig
harţar v. arţar¹
harz v. arz
harzoval v. arz
hasman v. asman
hastronom v. astronomie
haşchie v. aşchie
hat³ v. at
hată v. at
hatoaică v. at
havaet v. avael
hazman v. asman
hăl v. ăl¹
hăla v. ăl¹
hălălalt v. alt
hălcer v. arcer¹
hălalt v. alt
hărăceală v. arac¹
hărăci v. arac¹
hărăgel v. arac¹
hărăgi v. arac¹
hărăgică v. arac¹
hărăgit v. arac¹
hărăpesc v. arap
hărăpoaică v. arap
harmăsar v. armăsar
hăst v. ăst
hăsta v. ăst
hăstra v. ăst
hăul v. aoleu
hăzap v. asab
hălboacă v. bulbuca
hălboană v. bulbuca
hălbură v. bulbuca
heahea v. behehe
hehea v. behehe
hemialgie v. algie
hemianestezie v. anestezie
hepatalgie v. algie
heteroauxină v. auxină
hidracid v. acid

hidradenom v. adenom
hidramnios v. amnios
hidroacustic v. acustic
hidroacustică v. acustic
hidroameliorare v. ameliora
hidroameliorativ v. ameliora
hidroamelioratoare v. ameliora
hidroameliorator v. ameliora
hidroameliorații (pl.) v. ameliora
hidroaviație v. aviație
hidroavion v. aviație
hidrobicicletă v. bicicletă
hidrobiolog v. biologie
hidrobiologic v. biologie
hidrobiologie v. biologie
hiperaciditate v. acid
hiperalgezie v. algezie
hiperalgie v. algie
hipoaciditate v. acid
hipoalgezie v. algezie
hipoazotidă v. azot
hipobaric v. bar¹
histeralgie v. algie
hmo [ir.] v. acum
hmoce [ir.] v. acum
hmoțe [ir.] v. acum
ho v. aho
hodolan v. bodolan
holboacă v. bulbuca
hranghel v. arhanghel
hultoan v. altoi¹
hultoană v. altoi¹
hultoi¹ v. altoi¹
hultoi² v. altoi¹
hultoian v. altoi¹
hulton v. altoi¹
hultui v. altoi¹
hultuială v. altoi¹
hultuitor v. altoi¹
hultuitoră v. altoi¹

I

iabraș v. abraș
iagod v. agudă
iagodă v. agudă
iaripă [mr.] v. aripă
iarvant v. arvune
iasmă v. agheasmă
iașchie v. așchie
iașclă [mr.] v. așchie
iășclitică [mr.] v. așchie
ibraș v. abraș
idoma v. aidoma
iest v. âst

ieșchie v. așchie
ieșchiță v. așchie
iffliu v. afif
iglice v. aglică
inabil v. abil
inabilitate v. abil
inabordabil v. aborda
inacceptabil v. accepta
inacceptare v. accepta
inaccesibil v. acces
inaccesibilitate v. acces
inacomodabil v. acomoda
inacordabil v. acord
inactiv v. activ¹
inactiva v. activ¹
inactivism v. activ¹
inactivitate v. activ¹
inactual v. actual
inactualitate v. actual
inațiune v. ațiune
inacuzabil v. acuza
inadaptabil v. adapta
inadaptabilitate v. adapta
inadaptare v. adapta
inadaptat v. adapta
inadecvare v. adecvat
inadecvat v. adecvat
inaderent v. adera
inaderență v. adera
inadmisibil v. admite
inadmisibilitate v. admite
inalienabil v. aliena
inalienabilitate v. aliena
inalienare v. aliena
inalterabil v. altera
inalterabilitate v. altera
inamic v. amic
inamicizie v. amic
inamovibil v. amovibil
inamovibilitate v. amovibil
inanalizabil v. analiză
inanimat v. anima
inapelabil v. apel
inapetență v. apetență
inaplicabil v. aplica
inaplicabilitate v. aplica
inapreciabil v. aprecia
inapt v. apt
inaptitudine v. apt
inarmonie v. armonie¹
inarticulabil v. articol
inasimilabil v. asimila
inasortabil v. asorta
inatacabil v. atac¹

inatacabilitate v. atac¹
inaudibil v. audiență
inautentic v. autentic
inautenticitate v. autentic
inavubil v. avuabil
indrea v. andrea¹
indreauă v. andrea¹
inemic v. amic
inemicie v. amic
infraacustic v. acustic
inimic v. amic
inimicție v. amic
interacționa v. acțiune
interacțiune v. acțiune
interaliat v. alia
interarticular v. articol
interasistență v. asista
interastral v. astru
interatomic v. atom
interacțiune v. atrage
interbelic v. belicos
intraatomic v. atom
ischialgie v. algie
ist v. ăst
ista v. ăst
izobar v. bar¹

Î

îmbarca v. barcă
îmbarcație v. barcă
îmbarcațiune v. barcă
îmbăbușa v. babuși
îmbăi v. baie¹
îmbăia v. baie¹
îmbăiera v. baieră
îmbăierătură v. baieră
îmbăietură v. baie¹
îmbăitură v. baie¹
îmbăla v. bale
îmbălăcări v. bale
îmbălăcăritură v. bale
îmbălătură v. bale
îmbălega v. baligă
îmbăliga v. baligă
îmbăloră v. bale
îmbălori v. bale
îmbăloșa v. bale
îmbălsăma v. balsam
îmbălsămi v. balsam
îmbălța v. balț
îmbălțare [ar.] v. balț
îmbălți v. balț
îmbărbăta v. bărbat
îmbărbătător v. bărbat

îmbărbăți v. bărbat
îmbărbura v. barbură
îmbărburat v. barbură
îmbăta v. beat¹
îmbătrâni v. bătrân
îmbătrânitor v. bătrân
îmbătoșa v. băț
îmbăcseală v. băcsi
îmbăcși v. băcsi
îmbârca v. buric
îmbârfi v. bărfi
îmbârna v. bărnă¹
îmbăzoi v. băzoi¹
îmbegsi v. băcsi
îmbelciugat v. belciug
îmbelșuga v. belșug
îmbelșugător v. belșug
îmberbeca v. berbec
îmbeti v. bată¹
îmbețit v. beat¹
îmbezna v. beznă
îmbișuga v. belșug
îmbiserica v. biserică
îmbiserici v. biserică
îmbizui v. bizui
îmblâni v. blană
îmblânzeală v. blând
îmblânzi v. blând
îmblânzitor v. blând
îmboboci v. boboc
îmbobocit v. boboc
îmbodoli v. bundă
îmbodroja v. bondroș
îmbogăța v. bogat
îmbogăți v. bogat
îmbogățitor v. bogat
îmboi v. bou
îmbojora v. bujor
îmboldeală v. bold¹
îmboldi v. bold¹
îmbolditor v. bold¹
îmbolditură v. bold¹
îmboldori v. bundă
îmbolmăji v. balmoș
îmbolnăvi v. bolnav
îmbondoli v. bundă
îmbondori v. bundă
îmbondroji v. bondroș
îmboșta v. boț¹
îmboștoșa v. boț
îmboțfora v. botfor
îmboțit v. bot¹
îmboța v. boț¹
îmboți v. boț¹

îmboura v. bour
îmbrăcina v. brace
îmbrăța v. braț
îmbrățișa v. braț
îmbrățișat v. braț
îmbrățiși v. braț
îmbrățoșa v. braț
îmbrățoșat v. braț
îmbrăzda v. brazdă
îmbrăzdar v. brazdă
îmbrâna v. brâu
îmbrânca v. brâncă¹
îmbrânceală v. brâncă¹
îmbrânci v. brâncă¹
îmbrâncit v. brâncă¹
îmbrâncitor v. brâncă¹
îmbrâncitură v. brâncă¹
îmbrânzi v. brânză
îmbrebena v. breabăn
îmbredeli v. bredel
îmbreza v. breáz
îmbrezăia v. breaz
îmbrobodeală v. broboadă
îmbrobodi v. broboadă
îmbrobodit v. broboadă
îmbroboditoare v. broboadă
îmbroboditor v. broboadă
îmbruji v. bruș
îmbruma v. brumă
îmbuca v. bucă
îmbucări v. bucă
îmbucătări v. bucă
îmbucătăți v. bucătă
îmbucător v. bucă
îmbucători v. bucă
îmbucătură v. bucă
îmbucături v. bucă
îmbucăturuță v. bucă
îmbucăți v. bucată
îmbucura v. bucura
îmbucurător v. bucura
îmbufna v. buf¹
îmbufnatic v. buf¹
îmbuieci v. bui¹
îmbuiestra v. buiestru
îmbuieștraș v. buiestru
îmbuiestru v. buiestru
îmbuigui v. băigui
îmbuimăci v. buimac
îmbujora v. bujor
îmbulgări v. bulgăre
îmbuluci v. buluc
îmbulzeală v. bulz
îmbulzi v. bulz

îmbulzit v. bulz
îmbulzitor v. bulz
îmbulzitură v. bulz
îmbumba v. bumb
îmbumbat v. bumb
îmbumbătoare v. bumb
îmbumbător v. bumb
îmbumbătură v. bumb
îmbumbi v. bumb
îmbuna v. bun¹
îmbunat v. bun¹
îmbunăciune v. bun¹
îmbunătăta v. bun¹
îmbunătăți v. bun¹
îmbunătățima v. bun¹
îmbunătățit v. bun¹
îmbunător v. bun¹
îmbunătură v. bun¹
îmbunăți v. bun¹
îmbunfa v. buf¹
îmbuni v. bun¹
îmbura v. bură¹
îmburda v. burdă²
îmburgezi v. burgez
îmburica v. buric
îmbursuca v. bursuc
îmburtoșa v. burtă
îmburuiena v. buruienă
îmburzului v. burzului
îmbusnat v. bosnat
îmbuta v. but¹
îmbutoia v. bute
îmbutuci v. butuc
îmbutușa v. butuș
îmbutuși v. butuș
îmbuzunări v. buzunar
împrobodi v. broboadă
împroboditoare v. broboadă
împropodi v. broboadă
înacooce v. aco [ar.]
înacoperi v. acoperi
înadins v. adins
înagurida v. aguridă
înalbăstri v. albastru
înalbitorie v. alb
înamora v. amor
înapoi¹ v. apoi
înapoi² v. apoi
înapoia¹ v. apoi
înapoia² v. apoi
înapoișurea v. apoi
înapoiușurea v. apoi
înarcat v. arc
înarginti v. argint

înaripa v. aripă
înarma v. armă
înartacula v. articula
înasedii v. asediu
înaura v. aur
înaurel v. aur
înauri v. aur
înavuși v. avea
înavușitor v. avea
înăcreală v. acru²
înăcri v. acru²
înăcritor v. acru²
înălbăstri v. albastru
înălb v. alb
înălbi v. alb
înălbî v. alb
înălbitor v. alb
înălbitoră v. alb
înăpoi v. apoi
înăspri v. aspru²
înăsprime v. aspru²
înăsprit v. aspru²
înăspritor v. aspru²
încoa v. aco [ar.]
încoace v. aco [ar.]
încoala v. acolo
încolo v. acolo
încoperi v. acoperi
încoala [ar.] v. acolo
îndalb v. alb
îndăli v. andăli
îndălui v. andăli
îndeajuns v. ajunge
îndrea² v. andrea¹
îndrela v. andrea¹
înebuni v. bun¹
înebunitor v. bun¹
într-acoace v. aco [ar.]
într-acolo v. acolo
într-adîns v. adîns
întrajutora v. ajuta
întrajutorare v. ajuta
întraripa v. aripă
întrarma v. armă
întraurel v. aur
întrauri v. aur
întrepozit v. antrepozit
întrepriză v. antrepriză
îra v. ăra

J

jun [ir.] v. ajun
jungiri [mr.] v. ajunge
jută [ir.] v. ajuta

jutari [mr.] v. ajuta
jutor [mr.] v. ajuta

K

kiloamper v. amper
kiloampermetru v. amper

L

l'uminterea [mr.] v. aimintre
l'ure [ir.] v. aiurea
l'urea [mr.] v. aiurea
lactobar v. bar²
lactobioză v. biotic
lali [mr.] v. alt
laltu [mr.] v. alt
lamelibranhiat v. branhie
lant [mr.] v. alt
lantu [mr.] v. alt
laolaltă v. alt
latiță v. altiță
latiță v. altiță
lăgari [mr.] v. alerga
lăgător [mr.] v. alerga
lăgătură [mr.] v. alerga
lănculo [mr.] v. acolo
lătișar v. altiță
lătișă v. altiță
leaziri [mr.] v. alege
leucobază v. bază
limbic v. alambic
limfadenită v. adenită
limfadenom v. adenom
limfangiom v. angiom
limfangioplastie v. angiom
liumintrea [mr.] v. aimintre
lombalgie v. algie
lombartroză v. artroză
lot [mr.] v. aluat
lun [ar., mr.] v. alună
lună² [ar., mr.] v. alună
luničcă [mr.] v. alună
lușol [mr.] v. aluat

M

macrobiotic, -ă v. biotic
magrin v. băgrin
mar [mr.] v. amar
marnic v. amar
mănar [mr.] v. amnar
mărăciuni [mr.] v. amar
mărătură [mr.] v. amar
măros [mr.] v. amar
măzdăgău v. amesteca

mânar [ar.] v. amnar
mânear [ar.] v. amnar
mbălășes [mr.] v. bale
mbetare [ar.] v. beat¹
mbitârnire [ar.] v. bătrân
mbrățișare [ar.] v. braț
mbrățișeare [ar.] v. braț
mbucurare [ar.] v. bucura
mbulbucare [ar.] v. bulbuca
mbunare [ar.] v. bun¹
medreag v. bedreag
mehehe v. behehe
*melița*² v. amenința
melițială v. amenința
menința v. amenința
mestec v. amesteca
*mesteca*² v. amesteca
mestecar v. amesteca
mestecat v. amesteca
mestecăciune v. amesteca
mestecălău v. amesteca
mestecător v. amesteca
mestecătură v. amesteca
*mestecău*¹ v. amesteca
metabioză v. biotic
meteorobiologic v. biologie
meteorobiologie v. biologie
metroanexită v. anexită
mialgie v. algie
microalia v. alia
microamper v. amper
microampermetru v. amper
microanaliză v. analiză
microanchetă v. anchetă
microbacterie v. bacterie
microbalanță v. balanță
microbar v. bar¹
microbarograf v. bar¹
microbiolog v. biologie
microbiologă v. biologie
microbiologic v. biologie
microbiologie v. biologie
microbiologist v. biologie
miliamper v. amper
miliampermetru v. amper
milibar v. bar¹
miniatelier v. atelier
miniautomobil v. automobil
minibaschet v. baschetbal
minibaschetbalist v. baschetbal
minibaschetbalistă v. baschetbal
misticare [ar.] v. amesteca
misticari [mr.] v. amesteca
misticătură [ar.] v. amesteca

mo [mr.] v. acum
modai v. bodai
modicmo [mr.] v. acum
moia [mr.] v. acum
monoachenă v. achenă
monoacid v. acid
monoarticular v. articol
monoatomic v. atom
monoax v. ax
monobazic v. bază
monobloc v. bloc
monobrazdar v. brazdă
mormorosi v. bolborosi
motoblindat v. blindă
moți [mr.] v. acum
muhurdan v. buhurdar
multianual v. an¹
murțonă [mr.] v. amorți

N

nadol v. anadol
nadolean v. anadol
nadoleancă v. anadol
nadolesc v. anadol
naforă v. anafură
naforniță v. anafură
nafură v. anafură
nal'urea [ar.] v. aiurea
nalbar v. alb
nalbastru [ar.] v. albastru
napoi v. apoi
*napoia*¹ v. apoi
*napoia*² v. apoi
napoișilea v. apoi
natemă v. anatemă
natimă v. anatemă
năbuzna v. buzna
năcreală v. acru²
năcri v. acru²
năcri [mr.] v. acru²
năcritor v. acru²
năfurar v. anafură
năfuristică v. anafură
nălbi v. alb
nălbi [mr.] v. alb
nălbitor v. alb
nălbitură [mr.] v. alb
năpoi v. apoi
năpoi [ar., mr.] v. apoi
năpoies [mr.] v. apoi
năpuire [ar.] v. apoi
năstupari [mr.] v. astupa
nclo [ar., mr.] v. acolo
ncoa [ar., mr.] v. aco [ar.]

ncoațe [ar.] v. *aco* [ar.]
ncola [mr.] v. *acolo*
nculea [ar.] v. *acolo*
nculo [ar.] v. *acolo*
ndreauă [ar.] v. *andrea*¹
neabătut v. *abate*²
neabețedat v. *abecedar*
neabil v. *abil*
neabordabil v. *aborda*
neacademic v. *academie*
neacademic v. *academie*
neacceptabil v. *accepta*
neacceptare v. *accepta*
neactual v. *actual*
neacțiune v. *acțiune*
neadaptare v. *adapta*
neademenit v. *ademană*
neaderent v. *adera*
neaderență v. *adera*
neadevăr v. *adevăr*
neadevărat v. *adevăr*
neadeverință v. *adevăr*
neadeverit v. *adevăr*
neadmisibil v. *admite*
neadmisibilitate v. *admite*
neadormire v. *adormi*
neadormit v. *adormi*
neaducător v. *aduce*
neaducere v. *aduce*
neadurmit v. *adormi*
neaerat v. *aer*¹
neagonisit v. *agonisi*
neagresiune v. *agresiune*
neagresiv v. *agresiune*
neagresivitate v. *agresiune*
neagricol v. *agricol*
neajungere v. *ajunge*
*neajuns*¹ v. *ajunge*
*neajuns*² v. *ajunge*
neajunsie v. *ajunge*
neajutător v. *ajuta*
neajutorare v. *ajuta*
neajutorat v. *ajuta*
neajutorit v. *ajuta*
nealcătuit v. *alcătui*
nealcoolic v. *alcoolic*
nealinia v. *alinia*
nealinie v. *alinia*
nealțădată v. *dată*
nealterabil v. *altera*
nealterare v. *altera*
nealterat v. *altera*
nealtul v. *alt*
neamabil v. *amabil*

neamăgeț v. *amăgi*
neamestec v. *amesteca*
neamic v. *amic*
neamică v. *amic*
neamistuit v. *mistui*
neanalizabil v. *analiză*
neantagonic v. *antagonic*
neantagonist v. *antagonic*
neapărat v. *apăra*
neapărat [ar.] v. *apăra*
neapărător v. *apăra*
neapătat v. *apă*
neaplicabil v. *aplica*
neaplicabilitate v. *aplica*
neapreciabil v. *aprecia*
neapus v. *apune*
nearmonios v. *armonie*¹
nearticulat v. *articol*
neartificial v. *artificiu*
neartistic v. *artă*
neasculta v. *asculta*
neascultare v. *asculta*
neascultător v. *asculta*
neascultoi v. *asculta*
neasemănare v. *asemăna*
neasemănat v. *asemăna*
neasemenea v. *asemăna*
neasimilabil v. *asimila*
neastămpăr v. *astămpăra*
neastămpărat v. *astămpăra*
neastămpărător v. *astămpăra*
neastămpărătură v. *astămpăra*
neașezare v. *așeza*
neașezământ v. *așeza*
neașteptate (pe ~) v. *aștepta*
neașteptător v. *aștepta*
neatacabil v. *atac*¹
neatacabilitate v. *atac*¹
neatașabil v. *atașa*
neatârmare v. *târni*
neatârnat v. *târni*
neatent v. *atent*
neatenție v. *atent*
neatențiune v. *atent*
neautentic v. *autentic*
neavere v. *avea*
neavizat v. *aviz*
neavut v. *avea*
nebacalaureat v. *bacalaureat*¹
nebacalaureată v. *bacalaureat*¹
nebăute (pe ~) v. *bea*¹
nebrotit v. *brat*
nebun v. *bun*¹
nebun [ar., mr.] v. *bun*¹

nebunare v. bun¹
nebunariță v. bun¹
nebunatec v. bun¹
nebunatecie v. bun¹
nebunatic v. bun¹
nebunăriță v. bun¹
nebuneală v. bun¹
nebunesc v. bun¹
nebunește v. bun¹
nebuni v. bun¹
nebunie v. bun¹
nebuniță v. bun¹
nebunoasă v. bun¹
necrobiotic v. biotic
nefralgie v. algie
neîmbătrâni v. bătrân
neîmbătrânitor v. bătrân
nemaiauzit v. auzi
nemic¹ v. amic
neoanacreontic v. anacreontic
neoartrroză v. artroză
neobaroc v. baroc
neurastenic v. astenie
neurastenie v. astenie
neurasteniza v. astenie
nevralgie v. algie
niavdzât [ar.] v. auzi
niaveare [ar.] v. avea
nibunil'ă [mr.] v. bun¹
nictalgie v. algie
nistupat [mr.] v. astupa
nitrobacterie v. bacterie
nitrobenzen v. benzină
niuzot [mr.] v. auzi

O

o² v. au¹
oaci v. aoa [ar.]
odânăoară v. adineaori
odânăoare v. adineaori
odâneoară v. adineaori
odineoară v. adineaori
odineoare v. adineaori
odinioară v. adineaori
odontalgie v. algie
oglice v. aglică
olaltă v. alt
olman v. almandă
olmaz v. almas
oltoan v. altoi¹
oltoane v. altoi¹
oltoi¹ v. altoi¹
oltoi² v. altoi¹
oltuitor v. altoi¹

oltoitură v. altoi¹
olton v. altoi¹
oltoni v. altoi¹
oltonit v. altoi¹
oltui v. altoi¹
oltuială v. altoi¹
oltuitor v. altoi¹
oltuitoră v. altoi¹
ondroacă v. androc
ondroc v. androc
ostealgie v. algie
osteoartrită v. artrită
otalgie v. algie
otomobil v. automobil
oxiacid v. acid
oxibiotic v. biotic
oxibioză v. biotic

P

palanță v. balanță
paleoantropolog v. antropologie
paleoantropologă v. antropologie
paleoantropologic v. antropologie
paleoantropologie v. antropologie
paleoarheologic v. arheologie
paleoarheologie v. arheologie
paleoastronaut v. astronaut
paleoastronautic v. astronaut
paleobiologic v. biologie
paleobiologie v. biologie
paleobotanic, -ă v. botanic
paleobotanist v. botanic
paleobotanistă v. botanic
panafrican v. african
panafricanism v. african
panamerican v. american
panamericanism v. american
panamericanist v. american
panarab v. arab
pantă v. bandă²
pantelir v. bandulieră
parabiotic v. biotic
parabioză v. biotic
partă v. bartă
paschină v. bască³
paticariș v. apotecă
pazar v. bazar
pazarghidean v. bazar
pazarlâc v. bazar
pazamic v. bazar
păra v. apăra
pâticar v. apotecă
pâticarăș v. apotecă
pățică v. apotecă

- pătidzare* [ar.] v. boteza
pătidzător [ar.] v. boteza
pătigiune [ar.] v. boteza
peracid v. acid
perdideu v. brighidău
periarterită v. arteră
periartrită v. artrită
peribronșită v. bronhie
peteală v. beteală
*pipică*² v. bibilică
piriri [mr.] v. apirire [ar.]
pirit [mr.] v. apirire [ar.]
pirobalistică v. balistă
piștar v. biștar
placheu v. blacheu
plantalgie v. algie
plec v. bleau²
*pleca*² v. apleca
plef v. bleau²
pleh v. bleau²
plehar v. bleau²
plei v. bleau²
pleier v. bleau²
pleu v. bleau²
pleuar v. bleau²
pleuș v. bleau²
plev v. bleau²
plevar v. bleau²
plic v. bleau²
plicaacă [mr.] v. apleca
plicari [mr.] v. apleca
plicătoari [mr.] v. apleca
plit v. bleau²
pliv v. bleau²
podobromhidroză v. brom
pogasiu v. bogasiu
poia [mr.] v. apoi
pojinar v. buzunar
poliacetat v. acetic
poliachenă v. achenă
poliacid v. acid
polialcool v. alcool
poliamidă v. amidă
poliamidic v. amidă
poliarticular v. articol
poliartrită v. artrită
poliatomic v. atom
polibazic v. bază
polibrăzdar v. brazdă
polibutadienă v. butan
portaltoi v. altoi¹
portarmă v. armă
portavion v. aviație
portbagaj v. bagaj
portbaionetă v. baionetă
portbilet v. bilet
postabdomen v. abdomen
postacut v. acut
postbelic v. belicos
poticar v. apotecă
poticarașiță v. apotecă
poticarăș v. apotecă
poticaroș v. apotecă
poticaș v. apotecă
potică v. apotecă
potricaraș v. apotecă
pozonar v. buzunar
pozunar v. buzunar
preabataj v. abataj
preabirui v. birui
preabun v. bun¹
preambala v. ambala
preamplificator v. amplitud
preanestezie v. anestezie
preaprindere v. aprinde
preaviz v. aviz
preaviza v. aviz
prebiotic v. biotic
preburghez v. burghez
pribolnic v. bobovnic
pricățari [mr.] v. agățar
prijungiri [mr.] v. ajunge
prîndiri [mr.] v. aprinde
ripucari [mr.] v. apuca
prisupră [ar.] v. asupra
prizot [mr.] v. auzi
proamerican v. american
proapi [mr.] v. aproape
proboadă v. broboadă
prope [ir.] v. aproape
propi [mr.] v. aproape
protobiologie v. biologie
protobitumen v. bitum
protobromură v. brom
pruk'ari [mr.] v. aproape
pseudartroză v. artroză
pseudoacid v. acid
pseudoalelă v. alelă
pseudoanacreontic v. anacreontic
pseudoartist v. artă
pseudoartistă v. artă
pseudobacă v. bacă
psihanalist v. analiză
psihanalistă v. analiză
psihanalitic v. analiză
psihanaliză v. analiză

psihastenic v. astenie
psihastenie v. astenie
psihoanaleptic v. analepsie
psihoanalgezie v. algezie
psihobiogramă v. biologie
pucari [mr.] v. apuca
*puding*¹ v. budincă
pudingă v. budincă
pughilar v. buchilareș
pughilareș v. buchilareș
puhaci v. buhă
pusulă v. busolă
putincă v. budincă

R

radioactiv v. activ¹
radioactivitate v. activ¹
radioactualitate v. actual
radioaltimetru v. altimetru
radioamatoare v. amator
radioamator v. amator
radioamatorism v. amator
radioamplificare v. amplu
radioascultare v. asculta
radioascultătoare v. asculta
radioascultător v. asculta
radioastronom v. astronomie
radioastronomic v. astronomie
radioastronomie v. astronomie
radioaterizare v. ateriza
radiobaliza v. baliză
radiobalizaj v. baliză
radiobaliză v. baliză
radiobiolog v. biologie
radiobiologă v. biologie
radiobiologic v. biologie
radiobiologie v. biologie
radiobiotic v. biotic
rahialgie v. algie
rahianestezie v. anestezie
rahianestezie v. anestezie
rapoi [ir.] v. apoi
rari [mr.] v. ara
rată [ir.] v. arăta
ravună v. arvună
răbubni v. buf¹
răbufneală v. buf¹
răbufnet v. buf¹
răbufni v. buf¹
răbufnitură v. buf¹
răbumi v. buf¹
răzbate v. bate¹
răzbăbuică v. babă
răzbătător v. bate¹

răzbubui v. bu
răzbucuros v. bucura
răzbun v. bun¹
*răzbun*² v. bun¹
*răzbun*³ v. bun¹
răzbuna v. bun¹
răzbunător v. bun¹
*răzbuneală*¹ v. bun¹
răzbunic v. bun¹
răzbunică v. bun¹
răzint [mr.] v. argint
răzintar [mr.] v. argint
reabilita v. abil
reabilitație v. abil
reabona v. abona
reacoperi v. acoperi
reactiv v. activ¹
reactiva v. activ¹
reactivant v. activ¹
reactivitate v. activ¹
reactor v. activ¹
reactualiza v. actual
reacție v. acțiune
reacționa v. acțiune
reacțional v. acțiune
reacționar v. acțiune
reacționarism v. acțiune
readapta v. adapta
readmisie v. admite
readmisiune v. admite
readmite v. admite
readmonesta v. admonesta
readormi v. adormi
readucător v. aduce
readuce v. aduce
readuna v. aduna
reaerisi v. aer¹
reafirma v. afirma
reafla v. afla
reajunge v. ajunge
reajusta v. ajusta
realbi v. alb
realege v. alege
realimenta v. aliment
realtoi v. altoi¹
reambala v. ambala
reamenaja v. amenaja
reamplasa v. amplasament
reamputa v. amputa
reanaliza v. analiză
reangaja v. angaja
reanima v. anima
reanimatoare v. anima
reanimator v. anima
reaparție v. apărea
reaparțiune v. apărea

reapă [mr.] v. *aripă*
reapărea v. *apărea*
reaprinde v. *aprinde*
reapropia v. *apropia*
reaproviziona v. *provizie*
reapuca v. *apuca*
rearanja v. *aranja*
rearbitra v. *arbitru*¹
rearendă v. *arendă*
rearginta v. *argint*
rearma v. *armă*
reasculta v. *asculta*
reasigura v. *sigur*
reasocia v. *asocia*
reășeza v. *ășeza*
reaii [mr.] v. *arete*
reațăța v. *ațăța*
reaudia v. *audiență*
reauzi v. *auzi*
rebate v. *bate*¹
rebobina v. *bobină*
rebonifica v. *bon*¹
rebonificație v. *bon*¹
reboteza v. *boteza*
reobază v. *bază*
retroactiv v. *activ*¹
retroactivitate v. *activ*¹
retroacție v. *acțiune*
retroacțiune v. *acțiune*
reu [ar.] v. *areu*
rici [mr.] v. *arici*¹
rin [mr.] v. *arin*
rmâr [ir.] v. *armar*
rucari [mr.] v. *arunca*
runcari [mr.] v. *arunca*

S

*sana*² v. *asana*
săblază v. *blază*
săblăz i v. *blază*
săblăzător v. *blază*
sbuldu [ar.] v. *bulz*
scultari [mr.] v. *asculta*
scunde [ir.] v. *ascunde*
scundiri [mr.] v. *ascunde*
scunșoș [mr.] v. *ascunde*
scunjos v. *ascunde*
scută [ir.] v. *asculta*
scuțotă [mr.] v. *ascuți*
semiaderent v. *adera*
semiagnostic v. *agnostic*
semianalfabet v. *alfabet*
semianarhist v. *anarhie*
semiarbust v. *arbust*

semiarhaic v. *arhaic*
semiarid v. *arid*
semiarticulație v. *articol*
semiartizanat v. *artizan*
semiautomat v. *automat*
semiautomatic v. *automat*
semiauxiliar v. *auxiliar*
semiaxă v. *ax*
semibarieră v. *bară*¹
semibursier v. *bursă*¹
silvoameliorații (pl.) v. *ameliora*
silvobiologic v. *biologie*
silvobiologie v. *biologie*
sinalgie v. *algie*
sinamăgi v. *amăgi*
sinarmonism v. *armonie*¹
sinartroză v. *artroză*
socioafectiv v. *afecta*²
spinalgie v. *algie*
stâmpăra v. *astâmpăra*
stereoacustică v. *acustic*
străbate v. *bate*¹
străbătător v. *bate*¹
străbătătură v. *bate*¹
străbun v. *bun*¹
străbunel v. *bun*¹
străbunesc v. *bun*¹
străbunic v. *bun*¹
străbunică v. *bun*¹
străbunie v. *bun*¹
stupari [mr.] v. *astupa*
subacuminat v. *acuminat*
subacut v. *acut*
subacvatic v. *acvatic*
subadministrator v. *administra*
subaerian v. *aer*¹
subagent v. *agent*
subalimenta v. *aliment*
subalimentație v. *aliment*
subalpestru v. *alpin*
subalpin v. *alpin*
subalternare v. *alterna*
subamendament v. *amendă*
subamiază v. *miazăzi*
subansamblu v. *ansamblu*
subantreprenor v. *antrepriză*
subantrepriză v. *antrepriză*
subaprecia v. *aprecia*
subarboret v. *arbore*
subarbust v. *arbust*
subarendă v. *arendă*
subarendăș v. *arendă*
subarendator v. *arendă*
subarendă v. *arendă*

subarmonică v. armonie¹
subatomic v. atom
subbraț v. braț
sudari [mr.] v. asuda
superangular v. angular
superarbitra v. arbitru¹
superarbitru v. arbitru¹
superbombă v. bombă
supra v. asupra
supraabunda v. abunda
supraabundant v. abunda
supraabundanță v. abunda
supraabundent v. abunda
supraabundență v. abunda
supraactivitate v. activ¹
supraacut v. acut
supraadăuga v. adăuga
supraaglomera v. aglomera
supraaglomerație v. aglomera
supraalbi v. alb
supraalimenta v. aliment
supraalimentație v. aliment
supraalimentațiune v. aliment
supraantrenament v. antrena
supraaprecia v. aprecia
supraarbitru v. arbitru¹
suprabugetar v. buget¹
supră v. asupra
suprăveni v. veni

Ș

șa v. așa¹
șă [ir.] v. așa¹
șa [mr.] v. așa¹
șasi v. așa¹
ștearniri [mr.] v. așterne
șteptă [ir.] v. aștepta
ștern [ir.] v. așterne
știrnămint [mr.] v. așterne
știrnut [mr.] v. așterne
știtari [mr.] v. aștepta

T

tanaboață v. boroboață
tari [mr.] v. atare
tăntu [mr.] v. atât¹
tăvăși v. adevăși
telautograf v. autograf
teleautograf v. autograf
telediometric v. biometrie
telediometrie v. biometrie
teledusolă v. busolă
termoacustic v. acustic

termoacustică v. acustic
termoanalgezie v. algezie
termoanemometru v. anemometru
termoaprinde v. aprinde
termobarograf v. bar¹
termobarometru v. bar¹
tetrachenă v. achenă
transafrican v. african
transalpin v. alpin
transarabic v. arab
transasiatic v. asiatic
transatlantic v. atlantic
transborda v. bord¹
transbordor v. bord¹
tricycle v. bicicletă
tricycle v. bicicletă
tumțea [ar., mr.] v. atunci
tunțea [mr.] v. atunci
turboagregat v. agrega
turboalternator v. alterna

Ț

țel [ar., mr., ir.] v. acel
țela [mr., ir.] v. acel
țelaclo [ar.] v. acel
țest [mr., ir.] v. acest
țesta [mr., ir.] v. acest
ția [ar., ir.] v. aci
țist [mr.] v. acest
țista [mr.] v. acest

U

ua [mr.] v. aoa [ar.]
uați [mr.] v. aoa [ar.]
uă [mr.] v. auă
ud [mr.] v. auzi
ultoan v. altoi¹
ultoană v. altoi¹
ultoane v. altoi¹
*ultoi*¹ v. altoi¹
*ultoi*² v. altoi¹
ultoială v. altoi¹
ultoit v. altoi¹
ultoitură v. altoi¹
ultraacustic v. acustic
ultraacustică v. acustic
ultrabazic v. bază
ultui v. altoi¹
ultuitor v. altoi¹
ultuitură v. altoi¹
undrea v. andrea¹
undreauă v. andrea¹
undreauă [ar.] v. andrea¹
undrelar v. andrea¹
undrelește v. andrea¹

undreli v. andrea¹
undului v. andăli
urobacterie v. bacterie
urșinic² v. arsenic³
uvă [mr.] v. auă

V

vahantă v. bahic
valu [ar.] v. alt
variton v. bariton
varvar v. barbar
varvarătită v. barbar
varvaresc v. barbar
varvaricesc v. barbar
varvaricește v. barbar
varvarie v. barbar
varvarime v. barbar
varvarismos v. barbar
varvarizmi v. barbar
varvarlăc v. barbar
varvarotită v. barbar
vasalt v. bazalt
vasilicale (pl.) v. basileu
vasis v. bază
vavilonean v. babilonian
vavilonie v. babilonian
vărbung v. bărbunc
văzii v. báz¹
văziiială v. báz¹
ve [ir.] v. avea
veari [mr.] v. avea
Velzevul v. Belzebut

verbunc v. bărbunc
verigată v. beregată
vestița v. avestița
viceamiral v. amiral
visect v. bisect
visectos v. bisect
vivlio- v. biblio-
vivlioticar v. bibliotecă
vivliotică v. bibliotecă
vulboană v. bulbuca
vușiiă [mr.] v. avea

Z

zăbucur [mr.] v. bucura
zălăg [mr.] v. alerga
zăsclut [mr.] v. asculta
zbârlie v. birlic
zbenchi v. benghi
zbenz v. benghi
zbenga v. benga
zbenzhi v. benghi
zbici v. bici
zbirdic v. birlic
zborș v. borș
zborși v. borș
zbratec v. broatec
zbrânceală v. brâncă¹
zbrânci v. brâncă¹
zbroatec v. broatec
zbuldu [ar.] v. bulz
zburatec v. broatec